FREDRIKSTAD KOMMUNE

Møteinnkalling
Formannskapet

Møtested: Rådhuset, møterom Formannskapssalen
Tidspunkt: 15.10.2026 kl. 09:00

Eventuelle forfall meldes til formannskapssekretær Torill E. Kristiansen på mobil 91855079 eller e-post tokris@fredrikstad.kommune.no.

Varamedlemmer møter etter nærmere avtale.

Dersom du ønsker å få vurdert din habilitet, send nødvendig informasjon til ordfører Arne Sekkelsten arnsek@fredrikstad.kommune.no, med kopi til formannskapssekretær Torill E. Kristiansen tokris@fredrikstad.kommune.no.

Arne Sekkelsten
ordfører

Saksliste

Saksnr.	Innhold	Hjemmel u.off.
OS 34/26	Kort orientering om svar fra Statsforvalter vedr avløp og overløp	
PS 111/26	2. tertialrapport 2026 for Fredrikstad kommune	
PS 112/26	Blå Grotte – vurdering av organisasjonsform	
PS 113/26	Oppgaveutvalg for skolestruktur	
PS 114/26	Kommuneplanens samfunnsdel 2026 - 2038	
PS 115/26	Fv. 108 Ny Kjøkøysund bru – prinsippvedtak om bompengeutredning	
PS 116/26	Investeringsbeslutning - Lisleby sentralidrettsanlegg	
PS 117/26	Investeringsbeslutning - Vesterelven gangbru	
PS 118/26	Investeringsbeslutning - Kirkebrygga	
PS 119/26	Svar på verbalvedtak - Finansforvaltning	
PS 120/26	Svar på verbalvedtak Tomteutvikling på Mineberget gnr 303 bnr 1789	
PS 121/26	Søknad - Nasjonalt kompetansesenter for sirkulærøkonomi	
PS 122/26	Forslag til høringsuttalelse: Oppgradering av strømlinje vest i Fredrikstad	
PS 123/26	Søknad fra Soroptimistene i Fredrikstad om samarbeid om markering av FN-kampanje	
PS 124/26	Salg av næringseiendom til Viken Park - gnr/bnr 633/4, 634/3 & 634/6	
PS 125/26	Revidering av renovasjonsforskrift i Fredrikstad kommune - vedtak etter høring	
PS 126/26	Høring - Barnehagestruktur og rullering av plan for barnehagebygg	
PS 127/26	Lokal forskrift om satser for beregning av grunntilskudd til private barnehager i Fredrikstad kommune 2027	
PS 128/26	Spørsmål til ordfører: Anleggsarbeider og kvalitetssikring av veivedlikehold	

PS 129/26	Spørsmål til ordfører: Bemanning ved sykehjem og avviksregistrering	

OS 34/26 Kort orientering om svar fra Statsforvalter vedr avløp og overløp

Fredrikstad ungdomsråds vedtak 05.10.2026:

Ungdomsrådets uttalelse:
1. 2. tertialrapport 2026 tas til orientering.
2. Justeringer i driftsbudsjettet gjøres i henhold til tabellen: «Samlet forslag til budsjettendringer» i Framsikt, og er gjengitt i saksopplysningenes punkt 1.2.1.
3. Justeringer i investeringsbudsjettet gjøres i henhold til tabellen «Status § 5-5 første ledd» i Framsikt, og er gjengitt i saksopplysningenes punkt 2.1.1. Finansieringen reduseres med 82,4 millioner kroner i lån og kompensasjon, og merverdiavgift reduseres med 5,6 millioner kroner.
4. IN1017 Gudeberg og Prestelandet skole – Budsjettet for 2026 økes med 10 millioner kroner som følge av uteglemt rebudsjettering fra 2025.
5. IN1500 Faunsvei avlastning - Prosjektets samlebevilgning i 2026 økes med 1,334 millioner kroner.
6. Salgsinntekt ved salg av Torslund settes av til investeringsfond AN8860.
7. Fredrikstad kommune søker Husbanken om ytterligere 50 millioner kroner i startlånsmidler for 2026. Investeringsbudsjettet justeres tilsvarende.
8. Beløpet for egenkapitalinnskudd i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) AN7061 økes med 109 317 kroner. Investeringsbudsjettet justeres tilsvarende, og dette finansieres ved bruk av kommunens frie investeringsfond UK2004.
9. Kommunedirektøren gis fullmakt til å beslutte årlige bruk av premiefond i KLP. Fullmakten innarbeides i kommunens økonomireglement.
10. Budsjetterte ubrukte midler ved årsslutt, til ny saks- og arkivløsning overføres til sentralt ansvar og avsettes til ubundet fond, da kostnaden forventes å påløpe våren 2027.
11. Avsatte fondsmidler på DF1112 Arildsborg Curlingsenter, 10 millioner kroner, overføres til fritt disposisjonsfond DF1001.

Fredrikstad ungdomsråds behandling:

Votering:
Kommunedirektørens innstilling enstemmig vedtatt.

Eldrerådets vedtak 06.10.2026:

Uttalelse:
Eldrerådet tar 2. tertialrapport 2026 til orientering. Det er positivt at kommuneområde Helse har en positiv økonomisk utvikling, men eldrerådet vil understreke viktigheten av at økonomiske gevinster ikke må gå på bekostning av kvalitet, kapasitet eller tilgjengelighet i helse- og omsorgstjenestene. Det er viktig at kommunen fortsatt prioriterer nødvendige helse- og omsorgstjenester i årene fremover. En aldrende befolkning vil øke behovet for helse- og omsorgstjenester.

Eldrerådets behandling:

Votering:
Eldrerådet vedtok enstemmig følgende uttalelse: Eldrerådet tar 2. tertialrapport 2026 til orientering. Det er positivt at kommuneområde Helse har en positiv økonomisk utvikling, men eldrerådet vil understreke viktigheten av at økonomiske gevinster ikke må gå på bekostning av kvalitet, kapasitet eller tilgjengelighet i helse- og omsorgstjenestene. Det er viktig at kommunen fortsatt prioriterer nødvendige helse- og omsorgstjenester i årene fremover. En aldrende befolkning vil øke behovet for helse- og omsorgstjenester.

Råd for personer med funksjonsnedsettelses vedtak 06.10.2026:

Rådets uttalelse:
1. 2. tertialrapport 2026 tas til orientering.
2. Justeringer i driftsbudsjettet gjøres i henhold til tabellen: «Samlet forslag til budsjettendringer» i Framsikt, og er gjengitt i saksopplysningenes punkt 1.2.1.
3. Justeringer i investeringsbudsjettet gjøres i henhold til tabellen «Status § 5-5 første ledd» i Framsikt, og er gjengitt i saksopplysningenes punkt 2.1.1. Finansieringen reduseres med 82,4 millioner kroner i lån og kompensasjon, og merverdiavgift reduseres med 5,6 millioner kroner.
4. IN1017 Gudeberg og Prestelandet skole – Budsjettet for 2026 økes med 10 millioner kroner som følge av uteglemt rebudsjettering fra 2025.
5. IN1500 Faunsvei avlastning - Prosjektets samlebevilgning i 2026 økes med 1,334 millioner kroner.
6. Salgsinntekt ved salg av Torslund settes av til investeringsfond AN8860.
7. Fredrikstad kommune søker Husbanken om ytterligere 50 millioner kroner i startlånsmidler for 2026. Investeringsbudsjettet justeres tilsvarende.
8. Beløpet for egenkapitalinnskudd i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) AN7061 økes med 109 317 kroner. Investeringsbudsjettet justeres tilsvarende, og dette finansieres ved bruk av kommunens frie investeringsfond UK2004.
9. Kommunedirektøren gis fullmakt til å beslutte årlige bruk av premiefond i KLP. Fullmakten innarbeides i kommunens økonomireglement.
10. Budsjetterte ubrukte midler ved årsslutt, til ny saks- og arkivløsning overføres til sentralt ansvar og avsettes til ubundet fond, da kostnaden forventes å påløpe våren 2027.
11. Avsatte fondsmidler på DF1112 Arildsborg Curlingsenter, 10 millioner kroner, overføres til fritt disposisjonsfond DF1001.

Rådet ser med bekymring på restriksjoner på vikarbruk i helse og barnehage, og at vakante stillinger ikke blir besatt. Dette går utover tjenestekvaliteten og innbyggerne i Fredrikstad kommune.

Råd for personer med funksjonsnedsettelses behandling:

Rådet ser med bekymring på restriksjoner på vikarbruk i helse og barnehage, og at vakante stillinger ikke blir besatt. Dette går utover tjenestekvaliteten og innbyggerne i Fredrikstad kommune.

Votering:
Kommunedirektørens innstilling enstemmig vedtatt med tillegg.

Teknisk utvalgs vedtak 07.10.2026:

Teknisk utvalgs uttalelse:

1. 2. tertialrapport 2026 tas til orientering.

2. Justeringer i driftsbudsjettet gjøres i henhold til tabellen: «Samlet forslag til budsjettendringer» i Framsikt, og er gjengitt i saksopplysningenes punkt 1.2.1.

3. Justeringer i investeringsbudsjettet gjøres i henhold til tabellen «Status § 5-5 første ledd» i Framsikt, og er gjengitt i saksopplysningenes punkt 2.1.1. Finansieringen reduseres med 82,4 millioner kroner i lån og kompensasjon, og merverdiavgift reduseres med 5,6 millioner kroner.

4. IN1017 Gudeberg og Prestelandet skole – Budsjettet for 2026 økes med 10 millioner kroner som følge av uteglemt rebudsjettering fra 2025.

5. IN1500 Faunsvei avlastning - Prosjektets samlebevilgning i 2026 økes med 1,334 millioner kroner.

6. Salgsinntekt ved salg av Torslund settes av til investeringsfond AN8860.

7. Fredrikstad kommune søker Husbanken om ytterligere 50 millioner kroner i startlånsmidler for 2026. Investeringsbudsjettet justeres tilsvarende.

8. Beløpet for egenkapitalinnskudd i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) AN7061 økes med 109 317 kroner. Investeringsbudsjettet justeres tilsvarende, og dette finansieres ved bruk av kommunens frie investeringsfond UK2004.

9. Kommunedirektøren gis fullmakt til å beslutte årlige bruk av premiefond i KLP. Fullmakten innarbeides i kommunens økonomireglement.

10. Budsjetterte ubrukte midler ved årsslutt, til ny saks- og arkivløsning overføres til sentralt ansvar og avsettes til ubundet fond, da kostnaden forventes å påløpe våren 2027.

11. Avsatte fondsmidler på DF1112 Arildsborg Curlingsenter, 10 millioner kroner, overføres til fritt disposisjonsfond DF1001.

Teknisk utvalgs behandling:

Votering:
Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Oppvekstutvalgets vedtak 07.10.2026:

Oppvekstutvalgets uttalelse:

1. 2. tertialrapport 2026 tas til orientering.
2. Justeringer i driftsbudsjettet gjøres i henhold til tabellen: «Samlet forslag til budsjettendringer» i Framsikt, og er gjengitt i saksopplysningenes punkt 1.2.1.
3. Justeringer i investeringsbudsjettet gjøres i henhold til tabellen «Status § 5-5 første ledd» i Framsikt, og er gjengitt i saksopplysningenes punkt 2.1.1. Finansieringen reduseres med 82,4 millioner kroner i lån og kompensasjon, og merverdiavgift reduseres med 5,6 millioner kroner.
4. IN1017 Gudeberg og Prestelandet skole – Budsjettet for 2026 økes med 10 millioner kroner som følge av uteglemt rebudsjettering fra 2025.
5. IN1500 Faunsvei avlastning - Prosjektets samlebevilgning i 2026 økes med 1,334 millioner kroner.
6. Salgsinntekt ved salg av Torslund settes av til investeringsfond AN8860.
7. Fredrikstad kommune søker Husbanken om ytterligere 50 millioner kroner i startlånsmidler for 2026. Investeringsbudsjettet justeres tilsvarende.
8. Beløpet for egenkapitalinnskudd i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) AN7061 økes med 109 317 kroner. Investeringsbudsjettet justeres tilsvarende, og dette finansieres ved bruk av kommunens frie investeringsfond UK2004.
9. Kommunedirektøren gis fullmakt til å beslutte årlige bruk av premiefond i KLP. Fullmakten innarbeides i kommunens økonomireglement.
10. Budsjetterte ubrukte midler ved årsslutt, til ny saks- og arkivløsning overføres til sentralt ansvar og avsettes til ubundet fond, da kostnaden forventes å påløpe våren 2027.
11. Avsatte fondsmidler på DF1112 Arildsborg Curlingsenter, 10 millioner kroner, overføres til fritt disposisjonsfond DF1001.

Oppvekstutvalgets behandling:

Votering:
Kommunedirektørens innstilling enstemmig vedtatt.

Helseutvalgets vedtak 07.10.2026:

Uttalelse:

1. 2. tertialrapport 2026 tas til orientering.
2. Justeringer i driftsbudsjettet gjøres i henhold til tabellen: «Samlet forslag til budsjettendringer» i Framsikt, og er gjengitt i saksopplysningenes punkt 1.2.1.
3. Justeringer i investeringsbudsjettet gjøres i henhold til tabellen «Status § 5-5 første ledd» i Framsikt, og er gjengitt i saksopplysningenes punkt 2.1.1. Finansieringen reduseres med 82,4 millioner kroner i lån og kompensasjon, og merverdiavgift reduseres med 5,6 millioner kroner.
4. IN1017 Gudeberg og Prestelandet skole – Budsjettet for 2026 økes med 10 millioner kroner som følge av uteglemt rebudsjettering fra 2025.
5. IN1500 Faunsvei avlastning - Prosjektets samlebevilgning i 2026 økes med 1,334 millioner kroner.
6. Salgsinntekt ved salg av Torslund settes av til investeringsfond AN8860.
7. Fredrikstad kommune søker Husbanken om ytterligere 50 millioner kroner i startlånsmidler for 2026. Investeringsbudsjettet justeres tilsvarende.
8. Beløpet for egenkapitalinnskudd i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) AN7061 økes med 109 317 kroner. Investeringsbudsjettet justeres tilsvarende, og dette finansieres ved bruk av kommunens frie investeringsfond UK2004.
9. Kommunedirektøren gis fullmakt til å beslutte årlige bruk av premiefond i KLP. Fullmakten innarbeides i kommunens økonomireglement.
10. Budsjetterte ubrukte midler ved årsslutt, til ny saks- og arkivløsning overføres til sentralt ansvar og avsettes til ubundet fond, da kostnaden forventes å påløpe våren 2027.
11. Avsatte fondsmidler på DF1112 Arildsborg Curlingsenter, 10 millioner kroner, overføres til fritt disposisjonsfond DF1001.
12. Alle kommunale sykehjem og helsehus i Fredrikstad kommune skal tilby gratis kaffe til pårørende og besøkende.
Ordningen skal:
1. Gjelde ved samtlige sykehjem og helsehus i kommunen.
2. Finansieres innenfor institusjonenes ordinære driftsbudsjett eller gjennom sentral budsjettildeling.
3. Innføres umiddelbart uten unntak og praktiseres likt ved alle kommunens sykehjem og helsehus.
13. Det legges fram en sak for Helseutvalget som kommenterer status og analyserer prediksjon på korttidsplasser, overliggere og tildeling av boliger med heldøgns pleie.

Helseutvalgets behandling:

Saken ble ettersendt i e-post 1.10.2026.
Orientering ved direktør Ann Wraa.

På vegne av FrP fremmet Eva Kristin Andersen følgende forslag:
Helseutvalget støtter kommunedirektørens innstilling med følgende tilleggspunkt.
Alle kommunale sykehjem og helsehus i Fredrikstad kommune skal tilby gratis kaffe til pårørende og besøkende.
Ordningen skal:
1. Gjelde ved samtlige sykehjem og helsehus i kommunen.
2. Finansieres innenfor institusjonenes ordinære driftsbudsjett eller gjennom sentral budsjettildeling.
3. Innføres umiddelbart uten unntak og praktiseres likt ved alle kommunens sykehjem og helsehus.

På vegne av H fremmet Anne Undahl følgende forslag:
Det legges fram en sak for Helseutvalget som kommenterer status og analyserer prediksjon på korttidsplasser, overliggere og tildeling av boliger med heldøgns pleie.

Votering:
Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.
Forslaget fra FrP fremmet av Eva Kristin Andersen ble enstemmig vedtatt som nytt pkt. 12.
Forslaget fra H fremmet av Anne Undahl ble enstemmig vedtatt som nytt pkt. 13.

Samfunnsutvalgets vedtak 07.10.2026:

Samfunnsutvalgets uttalelse:

1. 2. tertialrapport 2026 tas til orientering.

2. Justeringer i driftsbudsjettet gjøres i henhold til tabellen: «Samlet forslag til budsjettendringer» i Framsikt, og er gjengitt i saksopplysningenes punkt 1.2.1.

3. Justeringer i investeringsbudsjettet gjøres i henhold til tabellen «Status § 5-5 første ledd» i Framsikt, og er gjengitt i saksopplysningenes punkt 2.1.1. Finansieringen reduseres med 82,4 millioner kroner i lån og kompensasjon, og merverdiavgift reduseres med 5,6 millioner kroner.

4. IN1017 Gudeberg og Prestelandet skole – Budsjettet for 2026 økes med 10 millioner kroner som følge av uteglemt rebudsjettering fra 2025.

5. IN1500 Faunsvei avlastning - Prosjektets samlebevilgning i 2026 økes med 1,334 millioner kroner.

6. Salgsinntekt ved salg av Torslund settes av til investeringsfond AN8860.

7. Fredrikstad kommune søker Husbanken om ytterligere 50 millioner kroner i startlånsmidler for 2026. Investeringsbudsjettet justeres tilsvarende.

8. Beløpet for egenkapitalinnskudd i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) AN7061 økes med 109 317 kroner. Investeringsbudsjettet justeres tilsvarende, og dette finansieres ved bruk av kommunens frie investeringsfond UK2004.

9. Kommunedirektøren gis fullmakt til å beslutte årlige bruk av premiefond i KLP. Fullmakten innarbeides i kommunens økonomireglement.

10. Budsjetterte ubrukte midler ved årsslutt, til ny saks- og arkivløsning overføres til sentralt ansvar og avsettes til ubundet fond, da kostnaden forventes å påløpe våren 2027.

11. Avsatte fondsmidler på DF1112 Arildsborg Curlingsenter, 10 millioner kroner, overføres til fritt disposisjonsfond DF1001.

Samfunnsutvalgets behandling:

Votering:

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Saksnr.: 2026/7528
Dokumentnr.: 13
Løpenr.: 318229/2026
Klassering: 210

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Fredrikstad ungdomsråd	05.10.2026	24/26
Eldrerådet	06.10.2026	21/26
Råd for personer med funksjonsnedsettelse	06.10.2026	24/26
Teknisk utvalg	07.10.2026	34/26
Oppvekstutvalget	07.10.2026	27/26
Helseutvalget	07.10.2026	31/26
Samfunnsutvalget	07.10.2026	33/26
Formannskapet	15.10.2026	111/26
Bystyret	22.10.2026	

2. tertialrapport 2026 for Fredrikstad kommune

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å gi følgende innstilling til bystyret:

1. 2. tertialrapport 2026 tas til orientering.
2. Justeringer i driftsbudsjettet gjøres i henhold til tabellen: «Samlet forslag til budsjettendringer» i Framsikt, og er gjengitt i saksopplysningenes punkt 1.2.1.
3. Justeringer i investeringsbudsjettet gjøres i henhold til tabellen «Status § 5-5 første ledd» i Framsikt, og er gjengitt i saksopplysningenes punkt 2.1.1. Finansieringen reduseres med 82,4 millioner kroner i lån og kompensasjon, og merverdiavgift reduseres med 5,6 millioner kroner.
4. IN1017 Gudeberg og Prestelandet skole – Budsjettet for 2026 økes med 10 millioner kroner som følge av uteglemt rebudsjettering fra 2025.
5. IN1500 Faunsvei avlastning - Prosjektets samlebevilgning i 2026 økes med 1,334 millioner kroner.
6. Salgsinntekt ved salg av Torslund settes av til investeringsfond AN8860.
7. Fredrikstad kommune søker Husbanken om ytterligere 50 millioner kroner i startlånsmidler for 2026. Investeringsbudsjettet justeres tilsvarende.
8. Beløpet for egenkapitalinnskudd i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) AN7061 økes med 109 317 kroner. Investeringsbudsjettet justeres tilsvarende, og dette finansieres ved bruk av kommunens frie investeringsfond UK2004.
9. Kommunedirektøren gis fullmakt til å beslutte årlige bruk av premiefond i KLP. Fullmakten innarbeides i kommunens økonomireglement.
10. Budsjetterte ubrukte midler ved årsslutt, til ny saks- og arkivløsning overføres til sentralt ansvar og avsettes til ubundet fond, da kostnaden forventes å påløpe våren 2027.
11. Avsatte fondsmidler på DF1112 Arildsborg Curlingsenter, 10 millioner kroner, overføres til fritt disposisjonsfond DF1001.

Sammendrag

Årsprognosen etter 2. tertial viser et netto driftsresultat på 109,3 millioner kroner, en forbedring på 91,6 millioner kroner siden 1. tertial og vesentlig bedre enn opprinnelig budsjett.

Forbedringen skyldes i hovedsak lavere pensjonskostnader grunnet bedre avkastning i KLP enn opprinnelig i budsjettprognosen for 2026, som ble utarbeidet høsten 2025.

Forventet avkastning på kommunens finansporteføljer er redusert fra 114 millioner kroner til i underkant av 70 millioner kroner som følge av geopolitisk uro, noe som bidrar til at prognosen for netto driftsresultat øker i tilsvarende negativ retning.

Kommuneområdene forventer et samlet merforbruk på 18,3 millioner kroner. De største utfordringene er innen kommuneområdene Oppvekst og Teknisk, mens mindreforbruk i kommuneområdene Helse og Sentrale staber bidrar til å reduser merforbruket. Overføringen av kinodriften til eget aksjeselskap gir i tillegg en utfordring på 4,4 millioner kroner som er hensyntatt i prognosen.

Kommunedirektøren vil særlig følge utviklingen i energikostnader, effekten av vedtatte tiltak og behovet for avlastningstjenester resten av året.

Vedlegg
1 Fredrikstad - Gjeldsrapport pr. 31.08.2026
2 Avkastningsrapport Fredrikstad kommune august 2026
3 Avkastningsrapport Fredrikstad kommune skolefond august 2026
4 2. tertialrapport 2026 for Fredrikstad kommune

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)
1. Budsjett 2026 og økonomiplan 2026-2029

Saksopplysninger
Saksopplysningene i denne saken har hovedvekt på økonomidelen, med prioritering av saker som krever vedtak i bystyret, og saker det er viktig at bystyret holdes orientert om.

Saksopplysningene er inndelt i følgende hovedkapitler:

1. Driftsbudsjettet
    1.1 Oppsummering og prognoser
    1.2 Saker som trenger bystyrevedtak

2. Investeringsbudsjettet
    2.1 Saker som trenger bystyrevedtak

3. Andre saker som trenger bystyrevedtak

1. Driftsbudsjettet

1.1 Oppsummering og prognoser
Samlet årsprognose etter 2. tertial er et netto driftsresultat på 109,3 millioner kroner. Dette er en forbedring fra 1. tertial på 91,6 millioner kroner. I budsjett – og økonomiplan for 2026-2030 er det for 2026 budsjettert med et netto driftsresultat på 61,6 millioner kroner.

Forbedringen skyldes særlig at avkastningen i KLP i 2025 ble vesentlig høyere enn forventet. I tillegg viste KLPs beregning av brutto pensjonskostnad for 2026, utarbeidet høsten 2025,

seg å være for høy. Samlet forventes derfor et positivt avvik i pensjonsposteringene på 100–120 millioner kroner utover det som allerede er budsjettert.

Den geopolitiske uroen i verden har på den andre siden resultert i at prognosen for forventet avkastning på kommunens finansporteføljer er redusert fra i 114 millioner kroner til i underkant av 70 millioner kroner. Vurderingen er gjort i samråd med kommunens eksterne finansforvalter, Grieg.

For kommuneområdene viser prognosene et *netto* merforbruk på 18,3 millioner kroner. Merforbruk innenfor kommuneområdene Oppvekst og Teknisk blir delvis oppveid av mindreforbruk innenfor kommuneområdene Helse og Sentrale staber.

- Kommuneområde Organisasjon og økonomi varsler et mindreforbruk på 4,8 millioner kroner, hovedsakelig som følge av vakante stillinger og gjennomførte effektiviserings-tiltak.
- Kommuneområde Teknisk har en prognose på et merforbruk på 18 millioner kroner. Dette skyldes i hovedsak betydelige merutgifter til energi. I tillegg gir flere av de vedtatte tiltakene mindre effekt enn forutsatt i budsjettet.
- Kommuneområde Oppvekst har en prognose med et merforbruk på 20,2 millioner kroner, som i stor grad skyldes et økt behov for avlastningstjenester.
- Kommuneområde Samfunn og byutvikling har en prognose med et merforbruk på 2,5 millioner kroner. Reduserte kostnader knyttet til sosiale utbetalinger demper merforbruket i kommuneområde.
- Kommuneområde Helse melder om et mindreforbruk på 17,5 millioner kroner, som bidrar vesentlig til å dempe de samlede utfordringene i kommunens drift.
- Overføringen av kinodriften til eget aksjeselskap medfører at kommunekassen må håndtere et merforbruk på kinoen på 4,4 millioner kroner fra den perioden kinoen var i kommunal drift.

Kommunedirektøren vil følge utviklingen tett i resten av året. Særlig oppmerksomhet rettes mot energikostnadene, effekten av vedtatte tiltak og behovet for avlastningstjenester innenfor kommuneområde Oppvekst.

1.2 Saker som trenger bystyrevedtak

1.2.1 Justeringer av driftsbudsjettet

Investeringsutredninger i tidlig fase
På sentralt ansvar (fellesposter) er det budsjettert 2 millioner kroner til generelle behovsanalyser og utredninger for investeringer i tidlig fase. Det vil si til utgifter hvor man ennå ikke nødvendigvis har vedtatt at en konkret investering skal gjennomføres.

Kommuneområde Teknisk og virksomhet prosjektutvikling vurderer nå to prosjekter (utredning Årum skole og utredning 4. etasje Rådhuset), og det foreslås at kommunedirektøren får fullmakt til å styrke rammen til kommuneområde Teknisk med 2 millioner kroner for å finansiere disse utredningene.

2. Investeringsbudsjettet

2.1 Saker som trenger bystyrevedtak

2.1.1 Justering av investeringsbudsjettet
For å sikre samsvar mellom årsprognose (framdrift) og bevilget investeringsbudsjett 2026 er det nødvendig å justere ned årets samlede investeringsbudsjett med 88 millioner kroner.

Av det totale beløpet utgjør 5,6 millioner kroner merverdiavgift som kompenseres. Justeringen omfatter både selvfinansierte og rammefinansierte investeringer. Opp og nedjusteringer for enkelte prosjekter skyldes i hovedsak endringer i fremdrift.

Justeringene innarbeides i økonomiplanen 2027-2030.

(Tall i tusen kroner)

Investering	Forslag til budsjettendring 2.tertial
Overføringsledning nytt renseanlegg	-10 756
Ny reservevannsledning	-3 029
Lunde Skole	-7 497
Renovasjonstekniske løsninger	-1 113
FMV vest infrastruktur	-20 000
Utstyr helse	-1 000
E-helse	-6 016
Vann og avløp	-50 000
Kjøretøy og utstyr brannvesenet	1 500
Kirkebrygga	-909
Digital infrastruktur og innovasjonsprosjekter	-9 000
Rehabilitering av veier	-1 122
Bypakke Nedre Glomma fase II	10 413
Gudeberg og Prestelandet skole	10 000
Bjørneklova barnehage	-8 201
Brønnerødlia bofellesskap andel bolig	1 300
Kryssing av Veumveien v/Brønnerødlia	-2 375
Brannstasjonen strakstiltak	9 313
Tilfluktsrom	-3 047
Faunsvei avlastning	1 334
Vesterelven gangbru	-689
Utstyr fysioterapirom Helseparken	-161
Nabbetorp Skole erstatningslokale	5 000
Idrettshall Kråkerøy ungdomsskole	-1 000
Servicehus gjestehavn	-900
SUM	**-87 955**

For detaljer, se sentralt kapittel i Framsikt *"Investeringer"* tabell "*Status investeringsprosjekter"* og kolonne «*Forslag til budsjettendringer år 1"*. Beskrivelse av status og forklaring til justering framkommer ved å klikke på prosjektnavnet i oversikten.

2.1.2 IN1017 Gudeberg og Prestelandet skole
Budsjettet for prosjektet periodiseres ved at 10 millioner kroner flyttes fra 2025 til 2026. Endringen skyldes en teknisk feil ved rebudsjetteringen mellom budsjettårene 2025 og 2026. Prosjektets samlede budsjett på 303,6 millioner kroner er uendret.

Det tas til orientering at prosjektets budsjett i 1. tertial ble økt med 7,8 millioner kroner ved omdisponering fra 2027. Denne budsjettendringen fremkom ikke i tabellen i saksframlegget.

2.1.3 IN1500 Faunsvei avlastning
For å sikre finansiering av hastebestilling Faunsvei 8, økes prosjektets samlebevilgning i 2026 med 1,334 millioner kroner.

2.1.4 Salg av Torslund
I BST 30/26 punkt 3 ble det vedtatt at salgsinntekt for Torslund skal inntektsføres på AN8860. Det er behov for en presisering av dette vedtakspunktet. Inntekten fra salget skal inntektsføres i investeringsregnskapet og avsettes på investeringsfond AN8860.

2.1.5 Økt husbanklån
Etterspørselen etter startlån har vært høy gjennom 2026. Per september er det utbetalt eller gitt tilsagn om utbetaling for om lag 188,5 millioner kroner av en samlet låneramme på 239 millioner kroner, tilsvarende nær 79 prosent av årets disponible ramme. Dersom dagens utlånstakt opprettholdes ut året, anslås samlet utlån i 2026 til om lag 282,5 millioner kroner, som overstiger vedtatt låneramme med om lag 43,5 millioner kroner.

For å sikre at kommunen fortsatt kan behandle og innvilge startlån til husstander som oppfyller vilkårene for ordningen, foreslås det at Fredrikstad kommune søker Husbanken om ytterligere 50 millioner kroner i startlånsmidler. Investeringsbudsjettet justeres tilsvarende ved at låneopptak fra Husbanken og videreutlån til startlån økes med 50,0 millioner kroner.

Økt låneramme vil bidra til å opprettholde kommunens boligsosiale handlingsrom og gi flere vanskeligstilte husstander mulighet til å etablere eller beholde en egnet bolig. Finansieringen skjer gjennom lån fra Husbanken som videreutlånes til innbyggerne, og renter og avdrag dekkes gjennom innbetalinger fra låntakerne i tråd med gjeldende ordning.

2.1.6 Egenkapitalinnskudd KLP
Avkastning på egenkapitalinnskuddet tilføres kommunens innskutte egenkapital i KLP. Det er betalt egenkapitalinnskudd i 2026 på i overkant av 19,5 millioner kroner, som er på nivå med tidligere år. Budsjettert beløp er noe lavere da dette er basert på et anslag i et premieskriv fra KLP høsten 2025. Det er derfor behov for å øke budsjettet med 109 317 kroner på utgiftssiden som finansieres ved bruk av fond UK2004 for å sikre tilstrekkelig finansiering da bruk av fond ikke kan overskride budsjettert beløp.

3. Andre saker som trenger bystyrevedtak

3.1 Bruk av premiefond i KLP
Premiefondet i KLP består av midler som tilhører kommunen og kan kun benyttes til betaling av framtidige pensjonspremier. Bruk av premiefond kan bidra til å redusere kommunens løpende premieinnbetalinger til pensjon og kan inngå som et virkemiddel i kommunens økonomistyring.

Størrelsen på pensjonspremiene og tilgjengelige midler på premiefondet vil variere fra år til år. Det vil derfor være behov for å vurdere bruken av premiefondet årlig, blant annet i sammenheng med kommunens likviditet, budsjettsituasjon og samlede økonomiske stilling.

For å sikre en effektiv og helhetlig økonomistyring foreslås det at kommunedirektøren gis fullmakt til å beslutte hvor mye av tilgjengelige midler på premiefondet som skal benyttes det enkelte år. Fullmakten gir administrasjonen mulighet til å tilpasse bruken til kommunens økonomiske situasjon og utviklingen i pensjonskostnader og premiebetalinger.

Fullmakten innarbeides i kommunens økonomireglement. Dette sikrer en tydelig og varig regulering av myndigheten til å beslutte bruk av premiefondet.

3.2 Saks- og arkivløsning
Kommuneområde Sentrale staber og virksomhet Byarkivet ble i Budsjett 2026 styrket med 0,7 millioner kroner til ny saks- og arkivløsning.

Det er ikke sannsynlig at innføring av nytt system er ferdig innen utløpet av 2026, og kommunedirektøren foreslår å overføre ubrukte midler per 31.12.26 til sentralt ansvar og avsette til ubundet fond. Kostnaden forventes å påløpe våren 2027.

3.2 DF1112 Arildsborg Curlingsenter
Det ble i BST 106/19 avsatt 10,0 millioner kroner til Arildsborg Curlingsenter, som i påvente av realisering ble avsatt på eget disposisjonsfond DF1112.

Prosjektet vil ikke bli realisert, og Arildsborg Curlingsenter AS har meddelt kommunen om at tilskuddet kan frigis til andre formål.

Kommunedirektøren foreslår at det avsatte beløpet omdisponeres til fritt disposisjonsfond DF1001.

Relevante bestemmelser
1. Kommuneloven
2. Kommunens økonomireglement
3. Reglement for delegering, innstilling og folkevalgte organer
4. Kommunedirektørens delegeringsreglement
5. Finans- og gjeldsreglement

Konsekvenser for sosial bærekraft
Det vises til vedtatt budsjett.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft
a) Økonomiske konsekvenser – drifts- og investeringsbudsjett
Det vises til saksopplysninger, rapport i Framsikt og kommunedirektørens vurderinger.

b) Samfunnsmessige konsekvenser
Økonomisk kontroll er viktig for at kommunen skal kunne fylle rollen i utviklingen av Fredrikstadsamfunnet på kort og lang sikt. Det økonomiske situasjonen er krevende og tiltak for å nå balanse medfører konsekvenser i drift og for samfunnet.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft
Det vises til vedtatt budsjett.

Ansattes medbestemmelse
Ansattes representanter er orientert om den løpende økonomiske utviklingen.

Vurdert for uttalelser i rådene
Følgende råd og utvalg gir sin uttalelse i saken: Råd for personer med funksjonsnedsettelse, Fredrikstad ungdomsråd, eldrerådet, teknisk utvalg, samfunnsutvalget, helseutvalget,

oppvekstutvalget, formannskap og bystyret.

Vurdering
Kommunens økonomiske situasjon etter 2. tertial er samlet sett bedre enn tidligere anslått. Forbedringen skyldes imidlertid i stor grad positive avvik knyttet til pensjon, og er dermed ikke et uttrykk for en tilsvarende forbedring i den underliggende driften.

Kommuneområdene har fortsatt økonomiske utfordringer, med et samlet forventet merforbruk på 18,3 millioner kroner. Særlig gjelder dette kommuneområdene Oppvekst og Teknisk, hvor økte behov for avlastningstjenester, høye energikostnader og lavere effekt av vedtatte tiltak enn forutsatt bidrar til merforbruket.

Samtidig innebærer redusert forventet avkastning på kommunens finansporteføljer og usikkerheten knyttet til geopolitisk og økonomisk utvikling at det fortsatt er risiko i årsprognosen.

Samlet vurderes kommunens økonomiske resultat for året som tilfredsstillende, men den positive prognosen må ses i lys av betydelige engangseffekter på pensjonsområdet.

Utviklingen i den ordinære driften tilsier fortsatt behov for stram økonomistyring og tett oppfølging av vedtatte tiltak, energikostnader og tjenestebehov resten av året.

Alternative løsninger
Det foreslås ikke alternative løsninger i saken, da alle vedtakspunkter kan endres.

Konklusjon
Kommunens årsprognose er samlet sett god, men forbedringen skyldes i hovedsak positive pensjonsavvik. Underliggende drift viser fortsatt utfordringer, og kommunedirektøren legger derfor til grunn at det er nødvendig med fortsatt stram økonomistyring og tett oppfølging av merforbruk og vedtatte tiltak gjennom de resterende månedene av 2026.

Fredrikstad kommune

Gjeldsrapport - august 2026

Innholdsfortegnelse

Side	Sidetall
Nøkkeltall I	3
Nøkkeltall II	4
Finansreglement I	5
Finansreglement II	6
Rentebindingstid	7
Kapitalbindingstid	8
Forfall kommende 12 mnd.	9
Renteeksponert gjeld	10
Renteprognose	11
Utvikling i nøkkeltall	12
Fordeling av motparter og produkter	13
Utvikling lånegjeld	14
Opptak nye lån og refinansieringer	15
Markedskommentar	16
Markedsdata	17
Stamdata	18
Ordliste	19

Forbehold

Denne rapporten er utarbeidet av Bergen Capital Management AS (heretter BCM) i samsvar med forskrift om finansforvaltning og kundens reglement for finansforvaltning. Rapporten baserer seg på kilder som vurderes som pålitelige, men BCM garanterer ikke at informasjonen i rapporten er presis eller fullstendig.

Uttalelsene i rapporten reflekterer oppfatninger på det tidspunkt rapporten ble utarbeidet, og BCM forbeholder seg retten til å endre oppfatninger uten varsel.

Denne rapporten skal ikke forstås som et tilbud eller anbefaling om kjøp eller salg av finansielle instrumenter. BCM påtar seg intet ansvar for verken direkte eller indirekte tap eller utgifter som skyldes forståelsen av og/eller bruken av denne rapporten.

Denne rapporten er kun ment å være til bruk for våre kunder, ikke for offentlig publikasjon eller distribusjon, men BCM tar dog ingen forbehold om kunders eventuelle offentliggjøring. Ansatte i BCM kan eie verdipapirer i selskaper som er omtalt i rapporten, og kan kjøpe eller selge slike verdipapirer iht. selskapets gjeldende retningslinjer.

Rapporten er utarbeidet på et gitt tidspunkt, rentevilkår og risiko kan ha endret seg etter rapporteringsdato.

Historiske rentevilkår i porteføljer forvaltet av BCM er ingen garanti for fremtidig rentevilkår. Fremtidige rentevilkår vil blant annet avhenge av markedsutviklingen, konkurranseutsetting, kundens risikorammer, samt kostnader ved lån/verdipapirer.

Rapporten inneholder kun gjeld som er forvaltet av BCM. Rapporten er utarbeidet på basis av opplysninger fra långivere, Stamdata og kunde. BCM kan ikke ta ansvar for riktigheten av informasjonen oppgitt fra tredjeparter. Ved reproduksjon eller annen bruk av rapporten bør rapporten i sin helhet vedlegges.

BCM vil sjekke av status mot kundens finansreglement ved rapportering. Men BCM oppfordrer kunden til å foreta nødvendige kontroller, da det er kunden selv som er ansvarlig for at gjeldsporteføljen er i henhold til vedtatt reglement. Dersom BCM ikke mottar innvendinger mot rapporten innen 10 virkedager etter utsendt rapport anses rapporten som korrekt og akseptert av kunden.

BCM mottar ikke returprovisjon eller tilskyndelser fra tredjeparter og selskapets eneste inntektskilde er kunden.

Nøkkeltall	31.08.2026	31.08.2025	Forklaring
Totalgjeld	10 223 828 885	9 572 398 689	Viser samlet lånegjeld ved utløpet av rapporteringsperioden. Inkluderer alle lån som er gjengitt i stamdataoversikten.
Rentebindingstid (år)	1,29	1,53	Måltallet angir porteføljens vektede gjennomsnittlige rentebindingstid. Tallet viser hvor lenge renten på sertifikat, lån og obligasjoner i porteføljen er fast.
Vektet gjennomsnittsrente (%)	4,38	4,05	Måltallet angir porteføljens vektede gjennomsnittlige kupongrente, effektiv rente vil avvike noe. Ved sammenligning mot referanserente må det tas hensyn til durasjon og rentesikringsstrategi.
Kapitalbinding (år)	4,52	4,55	Måltallet angir porteføljens vektede gjennomsnittlige kredittbinding. Tallet viser hvor lang tid det i gjennomsnitt tar før renter, avdrag og hovedstol er nedbetalt eller forfalt til betaling. Desto høyere tall, desto mindre refinansieringrisiko har porteføljen alt annet like.
Andel grønne lån	-	-	Nøkkeltallet viser andel lån og obligasjoner med grønn rente.

Nøkkeltall	31.08.2026	31.08.2025	Forklaring
Derivat volum (% av gjeld)	0,00 %	0,00 %	Andel derivater (rentebytteavtaler, FRA, etc.) (%) i forhold til lånevolum.
Rentebinding under 1 år	65,72 %	64,64 %	Andel forfall av rentebinding kommende år, dette nøkkeltallet viser hvor stor andel av porteføljen som har renteregulering innenfor det nærmeste året.
Kapitalbinding under 1 år	27,88 %	29,01 %	Andel forfall kommende år, dette nøkkeltallet viser hvor stor andel av porteføljen som kommer til forfall innenfor det nærmeste året.
Rentesensitivitet (1% økning)	67 188 289	61 873 987	Estimat på økt rentekostnad ved 1 % - poeng økning i det generelle rentenivået (total gjeld x Rentebinding under 1 år x 1 %). Viser hvor mye porteføljens rentekostnad kommer til å øke med p.a. 1 år frem i tid ved 1%- poeng økning i det generelle rentenivået.

Nøkkeltall	31.08.2026	Finansreglement	Kontroll
Rentebinding under 1 år	65,72 %	20% - 70%	OK
Rentebinding over 1 år	34,28 %	30% - 80%	OK
Vektet rentebindingstid (år)	1,29	-	Ingen krav
Kapitalbinding under 1 år	27,88 %	-	Ingen krav
Vektet kapitalbindingstid (år)	4,52	-	Ingen krav
Største lån	4,89 %	-	Ingen krav

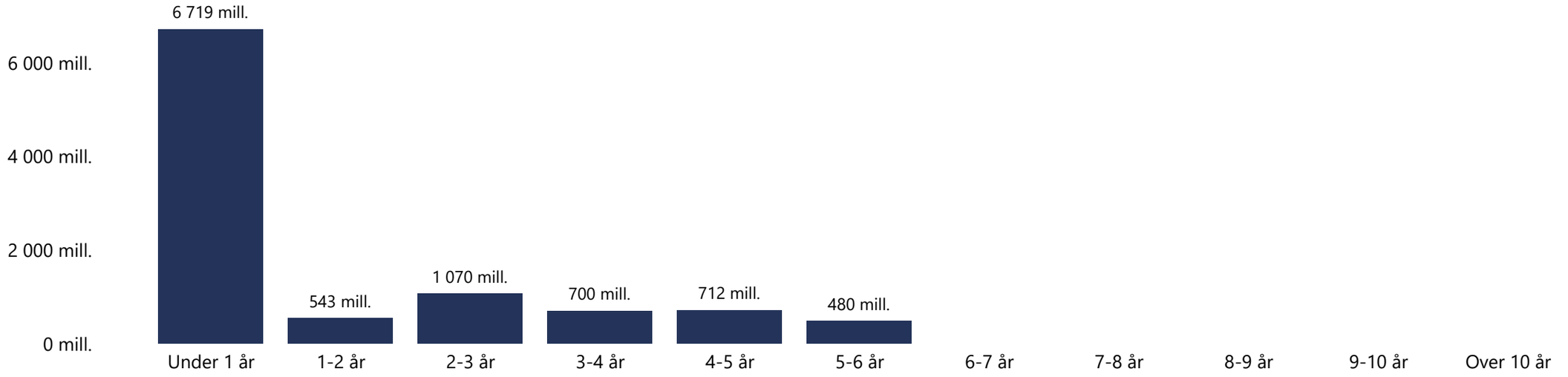
* Krav knyttet mot renteeksponert gjeld

*Tall i parentes i kontrollkolonnen er knyttet mot netto renteeksponert gjeld

Finansreglement	Kontroll
Det kan kun tas opp lån i norske kroner	OK
Det skal innhentes minst 2 eller 3 konkurrerende tilbud fra aktuelle långivere	OK
Refinansieringsrisikoen skal reduseres ved å spre tidspunkt for renteregulering/forfall	OK
Lån kan tas opp som åpne serier (rammelån) og uten avdrag (bulletlån)	OK
Det er adgang til å legge ut lån i sertifikat- og obligasjonsmarkedet	OK
Kommunen har anledning til å ta i bruk rentebytteavtaler (renteswap) som rentesikringsinstrument	OK

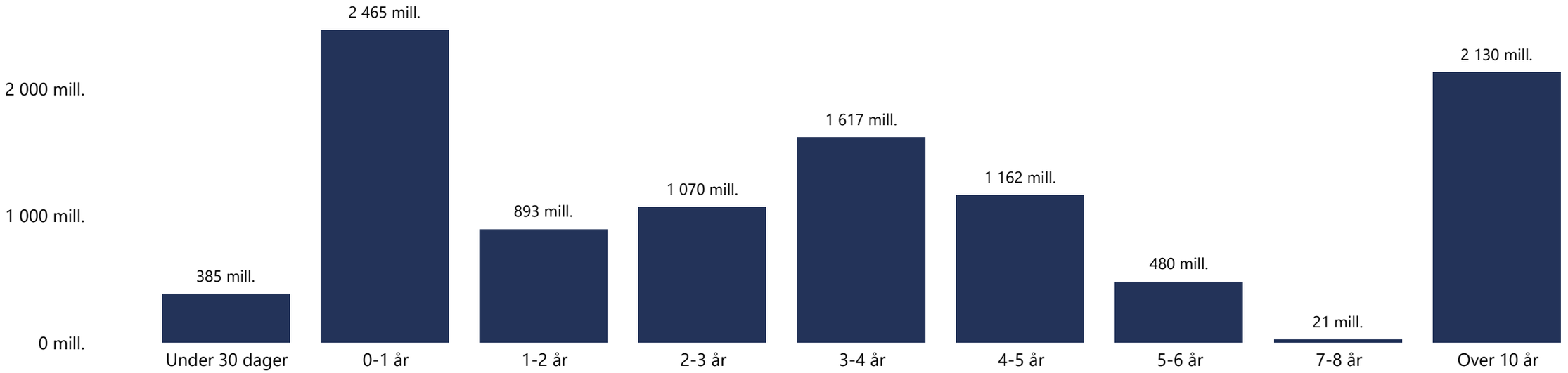
Intervall	Pålydende NOK	Rentebindingstid	Andel	Akkumulert andel	Økning i rentekostnad ved 1 % renteøkning
0 til 1 år	6 718 828 885	0,11	65,72 %	65,72 %	67 188 289
1 til 2 år	543 000 000	0,08	5,31 %	71,03 %	72 618 289
2 til 3 år	1 070 000 000	0,27	10,47 %	81,49 %	83 318 289
3 til 4 år	700 000 000	0,25	6,85 %	88,34 %	90 318 289
4 til 5 år	712 000 000	0,33	6,96 %	95,31 %	97 438 289
Over 5 år	480 000 000	0,25	4,69 %	100,00 %	102 238 289
Hele porteføljen	**10 223 828 885**	**1,29**	**100,00 %**	**100,00 %**	**102 238 289**

Rentebindingsintervall i NOK

Forfallsintervall	Pålydende NOK	Kapitalbindingstid	Andel	Akkumulert andel
0 til 1 år	2 850 000 000	0,14	27,88 %	27,88 %
1 til 2 år	893 000 000	0,14	8,73 %	36,61 %
2 til 3 år	1 070 000 000	0,27	10,47 %	47,08 %
3 til 4 år	1 617 000 000	0,56	15,82 %	62,89 %
4 til 5 år	1 162 000 000	0,51	11,37 %	74,26 %
Over 5 år	2 631 828 885	2,91	25,74 %	100,00 %
Hele porteføljen	**10 223 828 885**	**4,52**	**100,00 %**	**100,00 %**

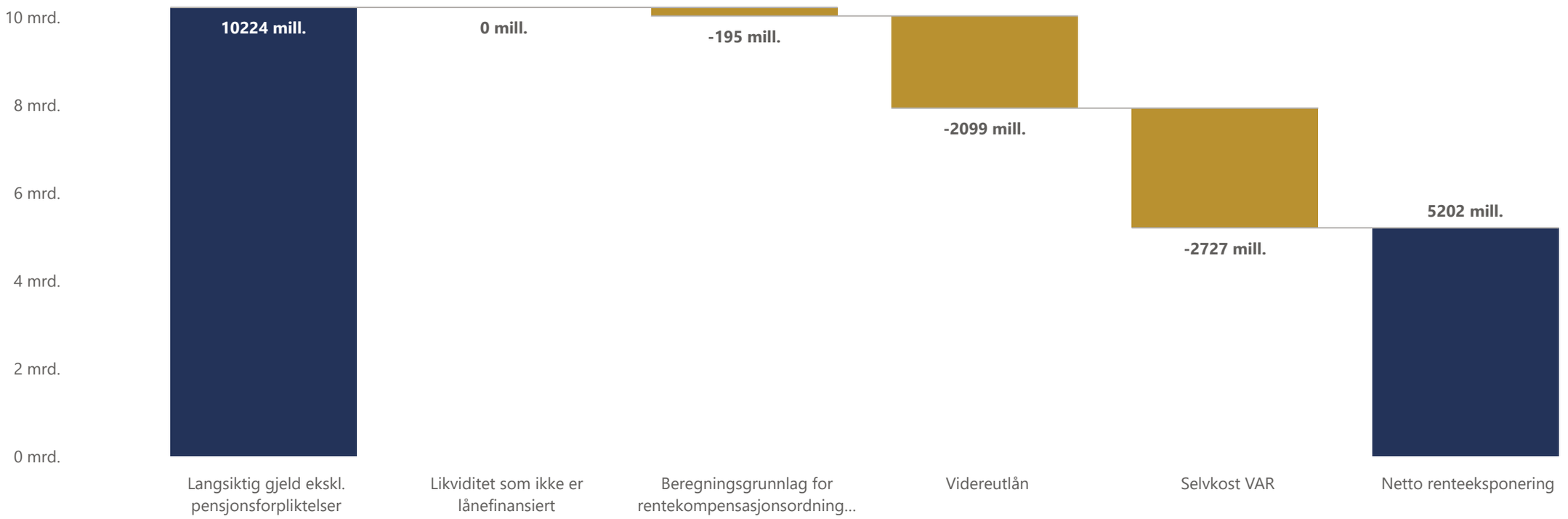
Forfallsintervall i NOK

Forfall kommende 12 mnd.

Navn	Lånenummer	Hovedstol	Forfallsdato	Rente	Motpart
Fredrikstad – DNB – Sertifikat 11 mnd.	NO0013682963	385 000 000	10. september 2026	4,3370	DNB
Fredrikstad - Danske - FRN obligasjon	NO0013364406	360 000 000	12. oktober 2026	4,8930	Danske Bank
Fredrikstad – SEB – Sertifikat 12 mnd.	NO0013710772	500 000 000	8. januar 2027	4,2500	SEB MB
Fredrikstad – Handelsbanken – Sertifikat 6 mnd.	NO0013768366	300 000 000	26. februar 2027	4,8240	Handelsbanken
Fredrikstad - KBN - Fast - 20.04.27	20230102	360 000 000	20. april 2027	3,9700	KBN
Fredrikstad - Danske - FRN obligasjon	NO0013233874	485 000 000	21. mai 2027	4,9380	Danske Bank
Fredrikstad - KBN - FRN obligasjon	20230266	460 000 000	25. august 2027	5,1200	KBN

Netto renteeksponering

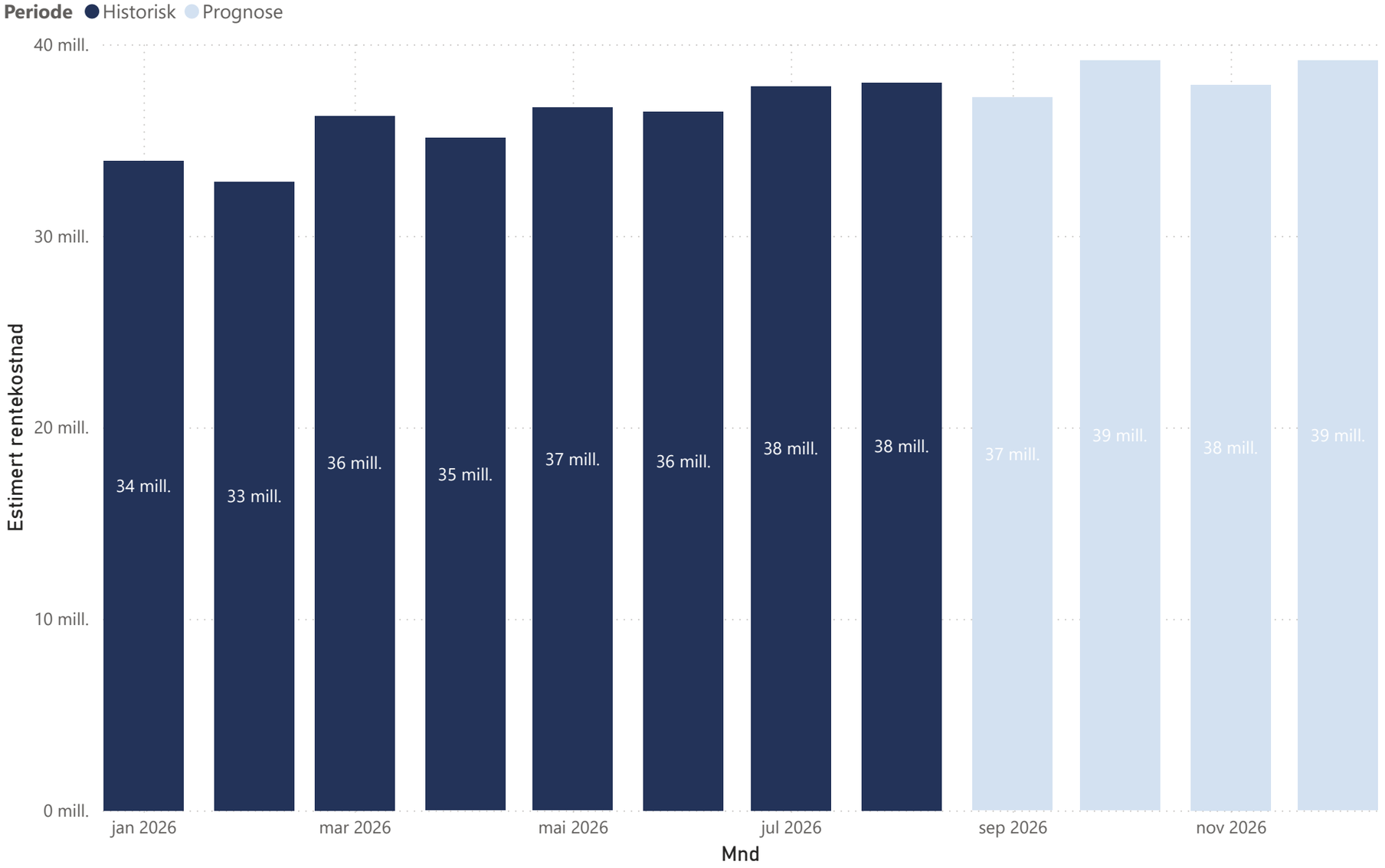
	Pålydende NOK	% av netto renteeksponering	I % av brutto gjeld	Rentebinding
Netto renteeksponering	5 202 223 289	100,00%	50,88 %	2,54
Andel fastrente (rentebinding > 1 år)	3 505 000 000	67,38 %	34,28 %	
Andel gjeld med renterisiko	1 697 223 289	32,62 %	16,60 %	

Kilde: BCM (langsiktig gjeld, likviditet og videreutlån), KOSTRA per juni 2026 (det kan forekomme feil i kommunens innrapporterte tall til KOSTRA)

Dersom kommunen har krav til renteeksponert gjeld i finansreglementet, er kommunens egne tall benyttet

Dersom likviditet som ikke er lånefinansiert har verdi 0 vil netto renteeksponering tilsvare renteeksponert gjeld

Estimerte rentekostnader for inneværende år

Estimerte rentekostnader er lånerente multiplisert med hovedstol for hvert lån. For prognoseperioden er andel flytende gjeld justert for endringer i 3 mnd. NIBOR basert på siste tilgjengelige pengepolitiske rapport fra Norges Bank.

Estimert kalkylerente for selvkost er kalkulert basert på 3 mnd. NIBOR-prognose fra Norges Bank + 0,70%.

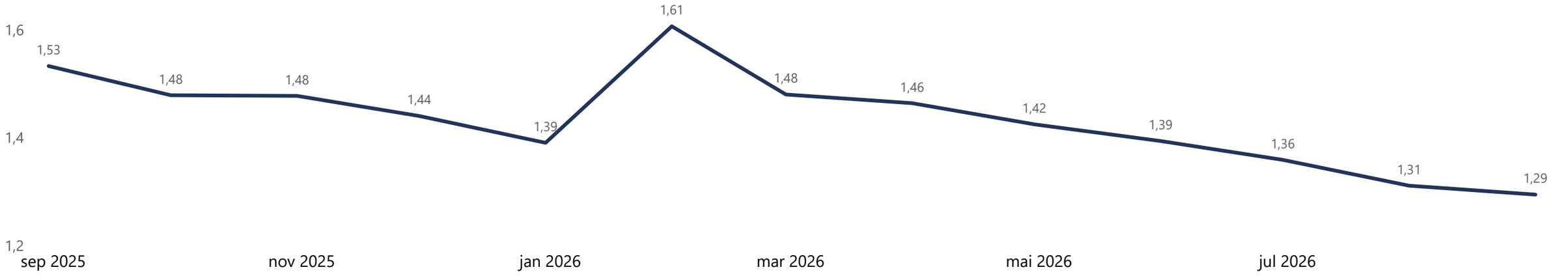
Total estimert rentekostnad for 2026

441 mill.

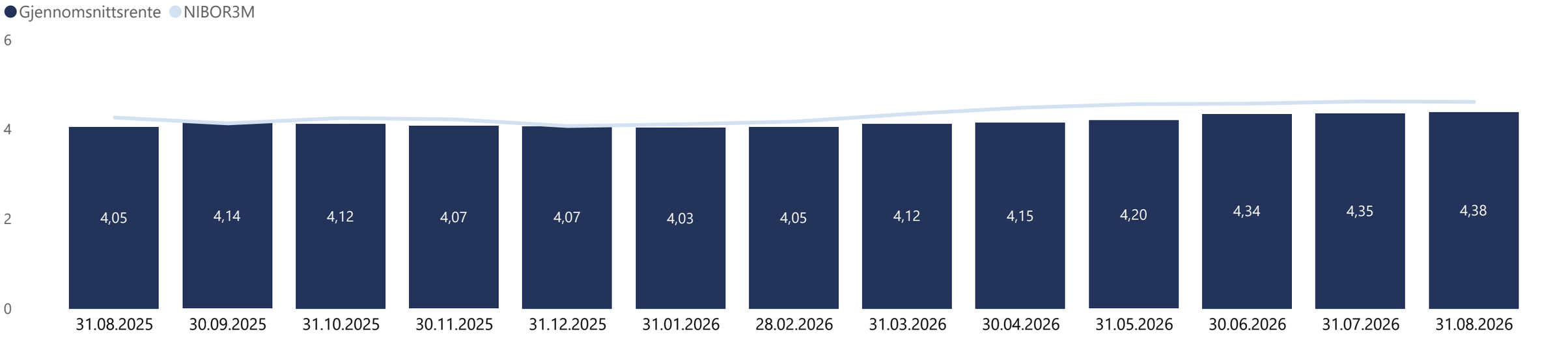
Estimert kalkylerente for selvkost 2026

5.25 %

Rentebindingstid (år)

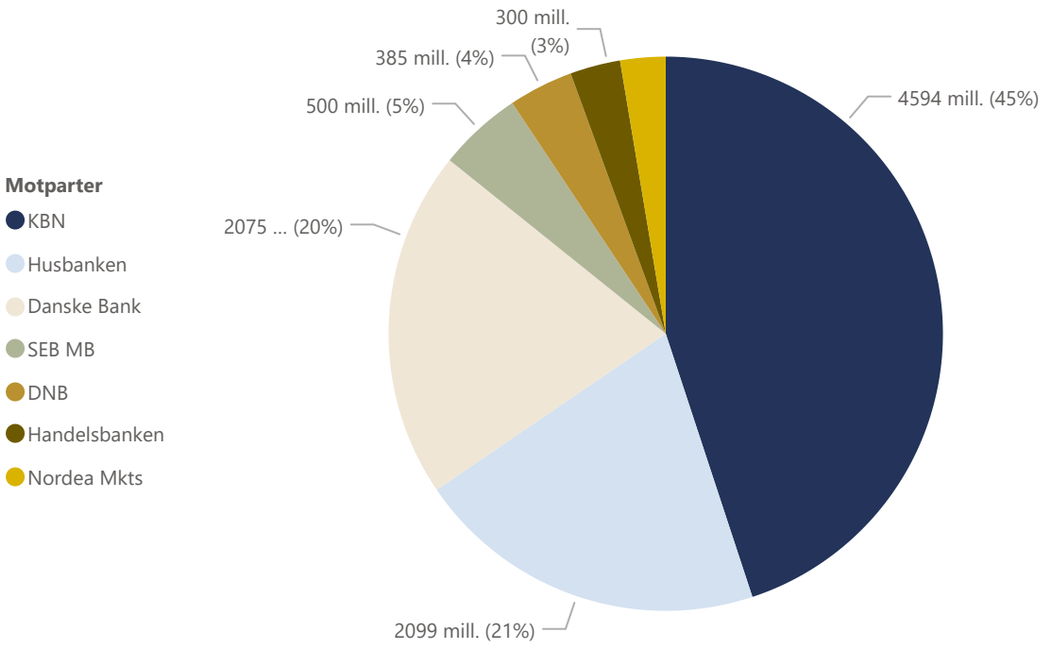

Gjennomsnittsrente

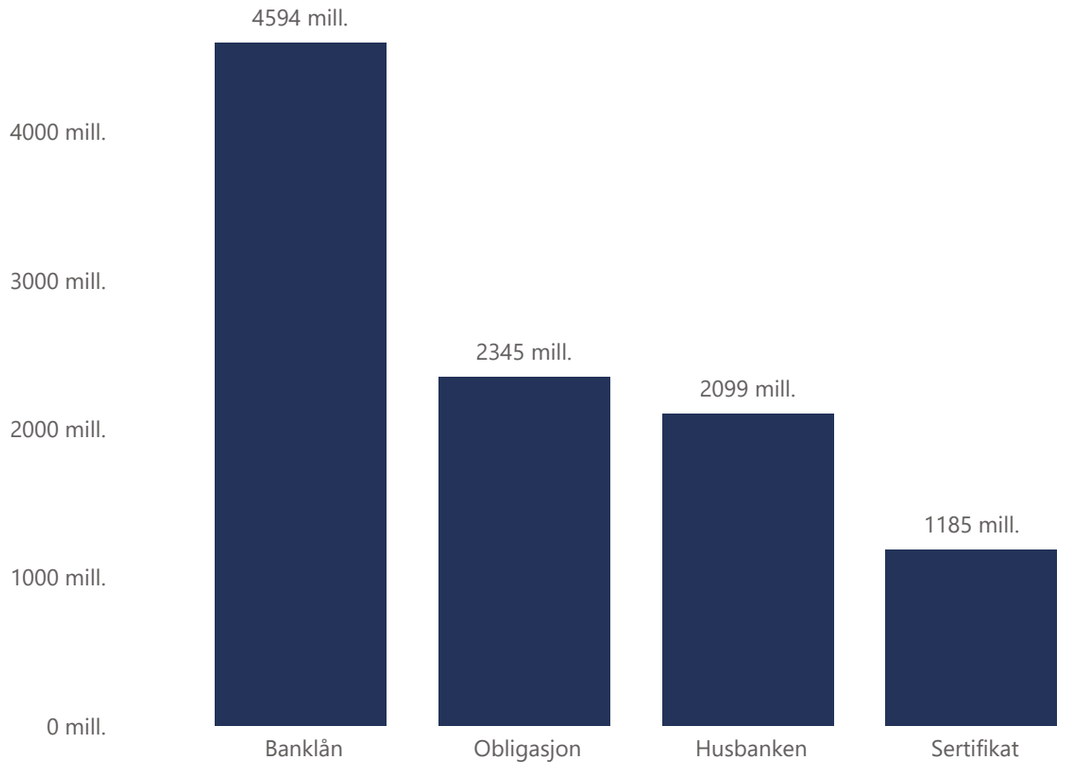

Fordeling av motparter og produkter

Gjeld fordelt på ulike motparter

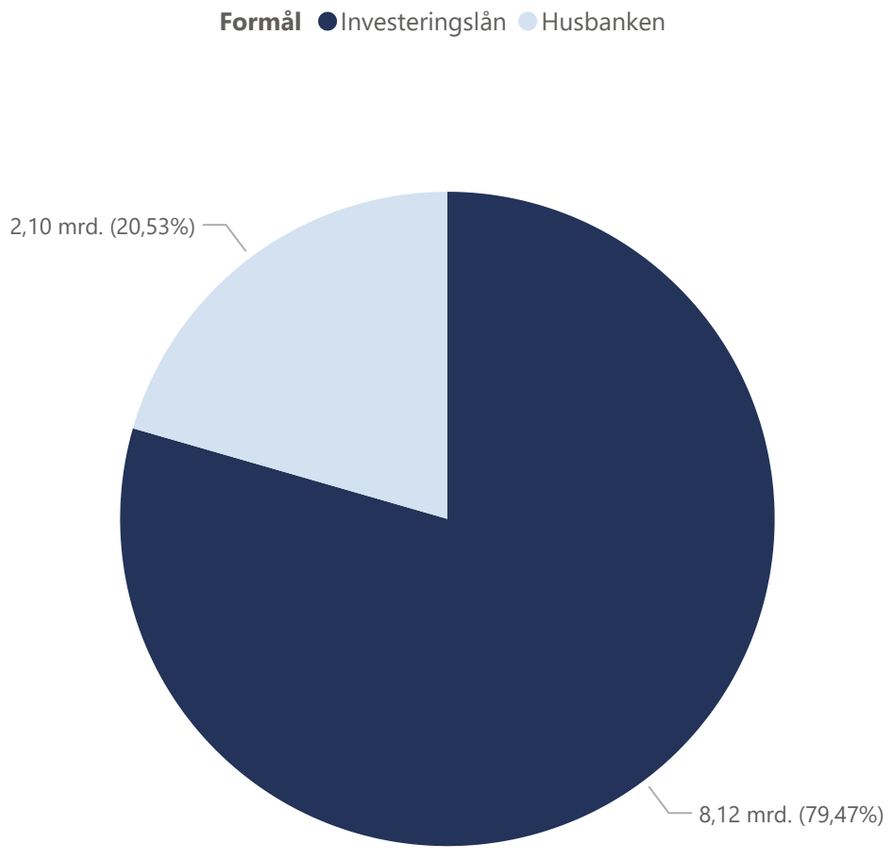

Gjeld fordelt på ulike produkter

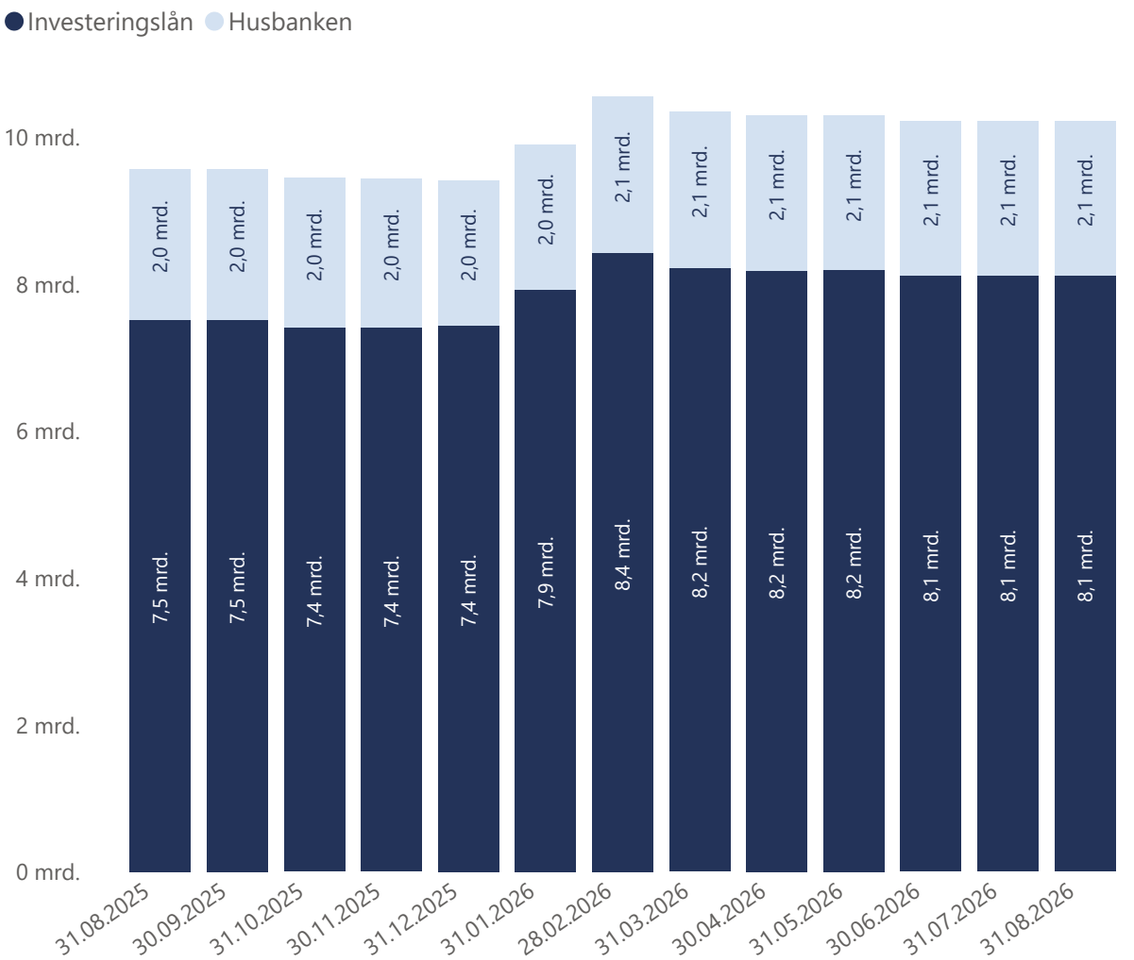

* Dersom kommunen har rentebytteavtaler (Swap) vil dette fremkomme som et positivt tall - men det bidrar ikke til økning av totalt gjeldsvolum.
* Rentebytteavtaler vil også hensynstas i kakediagrammet

Fordeling mellom investerings- og husbanklån

Utvikling lånegjeld

Opptak nye lån og refinansieringer i år

Ny motpart	Dato	Beløp	Rente	Forfall	Lånenummer	Kommentar
SEB MB	8. januar 2026	500 000 000	4,2500	8. januar 2027	NO0013710772	Nytt låneopptak. Låneopptaket ble gjort som et 12 mnd sertifikat basert på nivåene i markedet. Renten vi fikk på 12 mnd låser inn renten for året under budsjettrenten. Det ble også etterspurt 3 mnd sertifikat.
Danske Bank	23. januar 2026	480 000 000	4,3800	23. januar 2032	NO0013712554	Refinansiering av NO0013466011 - avdrag NOK 40 mill. 6 års fastrente ble valgt basert på behovet for å øke fastrenteandelen i porteføljen, løpetiden på 6 år ble valgt av strukturhensyn og basert på god etterspørsel etter lengre løpetider i fastrentemarkedet.
KBN	6. februar 2026	500 000 000	4,9000	6. mai 2030	20260078	Årets låneopptak del 2 . Låneopptaket gjøres som en FRN obligasjon pga god etterspørsel og gode nivåer i markedet. Det gir muligheter for å sikre inn en lengre løpetid på nivåer som er gode sett mot 10 års snittet.
Husbanken	27. februar 2026	160 000 000	4,1570	1. mars 2056	11549642	Avdragsfri til september 2029.
SEB MB	4. mars 2026	300 000 000	4,2500	28. august 2026	NO0013736801	Refinansiering av NO0010945835 - avdrag NOK 50 mill. 6 mnd ble valgt basert på nivået i markedet og for å gi økt forutsigbarhet i lys av usikkerheten rundt fremtidig renteutvikling. Renten man oppnådde på 6 mnd var god sett mot referanserenten. Det ble også etterspurt 3 mnd løpetid.
KBN	30. april 2026	417 000 000	4,9050	30. oktober 2029	20260254	Refinansiering av NO0012738634 og NO0013637157 - avdrag 35 mill. Refinansieres som en 3,5 år FRN obligasjon for å skape spredning i porteføljens forfallsstruktur.
KBN	12. juni 2026	450 000 000	4,8550	12. september 2030	20260341	Refinansiering av 8317.56.24360 - avdrag NOK 70 000 000. Lånet ble refinansiert som en FRN obligasjon basert på gode vilkår i dette markedet. Løpetiden på 4,25 år ble valgt for å skape spredning i porteføljens forfallsstruktur.
Handelsbanken	28. august 2026	300 000 000	4,8240	26. februar 2027	NO0013768366	Refinansiering av NO0013736801. 6 mnd sertifikat ble valgt for å skyve nytt forfall ut i 2027 og dermed unngå refinansiering sent på året.

Markedskommentar

31.08.2026

Markedskommentar

August ble nok en gang en måned i skyggen av konflikten mellom USA og Iran, og oljeprisen svingte kraftig i takt med nyhetsbildet. Måneden åpnet med håp om en løsning for skipstrafikken gjennom Hormuzstredet, og Brent-prisen falt til rundt 78 dollar fatet i begynnelsen av august. Men dette varte ikke lenge. Trump lot intensjonsavtalen med Iran løpe ut 17. august og varslet «økonomisk krigføring» mot Iran og land som handler med landet. Som følge av dette steg oljeprisen til nærmere 95 dollar fatet, for så å ende på ca. 90 dollar fatet. August ble avsluttet med nye amerikanske angrep mot Iran og et iransk mottrekk med missil- og droneangrep mot amerikanske baser i Jordan. Enn så lenge er situasjonen langt unna en fredelig løsning.
Rentemarkedet var i stor grad styrt av sentralbankene og av økende bekymring for statsgjeld. Norges Bank holdt renten uendret på rentemøtet i august, til tross for at norsk kjerneinflasjon kom inn på 2,7 % for andre måned på rad og godt under Norges Bank forventning på 3,3 %. Markedet forventer likevel at Norges Bank hever renten til 4,50 prosent på møtet i september, da inflasjonen fortsatt ligger godt over målet på 2 %. Om Fed sjef Kevin Warsh er pengepolitikkens svar på ulven i fåreklær (eller en hauk i dueklær), skal være usagt, men enn så lenge er det lite som tyder på at han er Trump sin marionettefigur. Selv om markedet har fryktet at han vil kutte renten for å tilfredsstille Trump, har vi ikke sett dette igjen i rentemarkedene. Snarere tvert imot, har det vært stor usikkerhet om det i stedet blir en renteheving på rentemøtet i september. Amerikansk inflasjon kom videre ned som ventet, og markedet priset først inn en stor overvekt for ingen renteheving. Imidlertid snudde Warsh bildet med en haukete tale på Jackson Hole-konferansen i slutten av måneden, hvor han poengterte viktigheten av å stanse inflasjonen, noe som løftet sannsynligheten for en renteheving i september. Vi har også sett statsrenter globalt stige kraftig drevet av frykt for en stadig økende statsgjeld. Amerikansk 30-åring kom opp til over 5,30 %, noe som er høyeste nivå siden 2007. Finansminister Scott Bessent annonserte en dobling av tilbakekjøpene av amerikanske statsobligasjoner for å dempe oppgangen, men effekten har så langt vist seg kortvarig.
Det norske aksjemarkedet hadde en sterk måned, godt hjulpet av oljeprisen og snuser nok en gang på all-time high. Til tross for høye statsrenter og høy usikkerhet, har likevel også de ledende indeksene hatt en fin måned med oppgang. Sterke selskapsresultater medførte bra avkastning etter en svak juli måned. NVIDIA som er et av de viktigste selskapene innenfor teknologi, leverte sterke tall og bekreftet at de enorme AI investeringene fremdeles gir inntektsvekst. Likevel, ingenting vokser inn i himmelen, så det er nok av gode grunner til å være forsiktig i denne sektoren.
Indikativ rente under er basert på teoretiske nivåer.

Produkt	Referanserente	Referanserente nivå	Kredittmargin	Indikativ rente*
3 mnd. Sertifikat	3 mnd. Nibor	4,61 %	0,00 %	4,61 %
6 mnd. Sertifikat	6 mnd. Nibor	4,82 %	0,03 %	4,85 %
12 mnd. Sertifikat	1 års swap	4,79 %	0,09 %	4,88 %
3 år obligasjon	3 års swap	4,75 %	0,21 %	4,96 %
5 år obligasjon	5 års swap	4,55 %	0,31 %	4,86 %
10 år obligasjon	10 års swap	4,36 %	0,41 %	4,77 %

Markedsdata

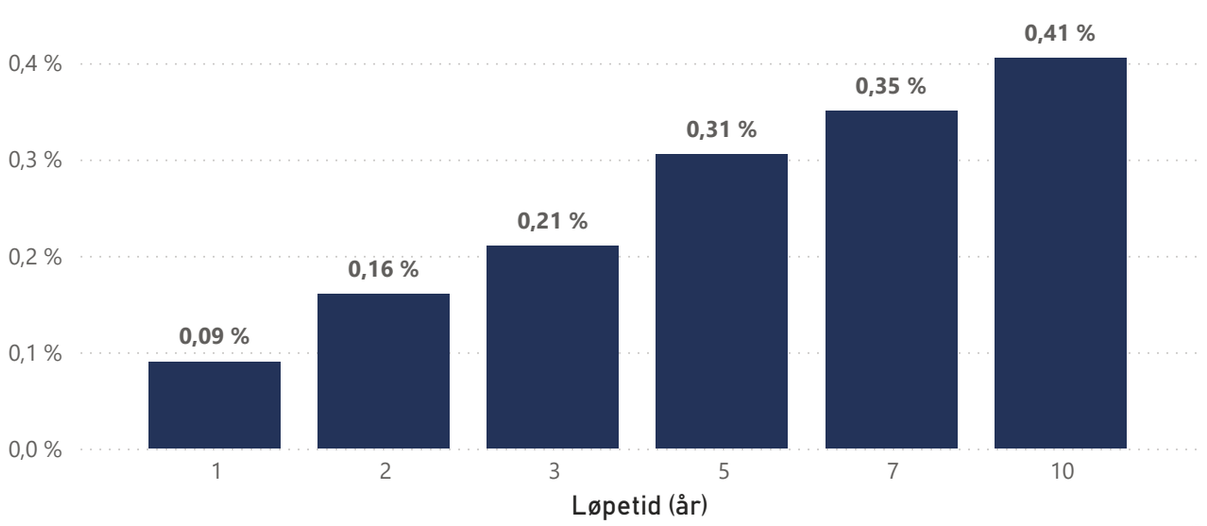
3 mnd. NIBOR

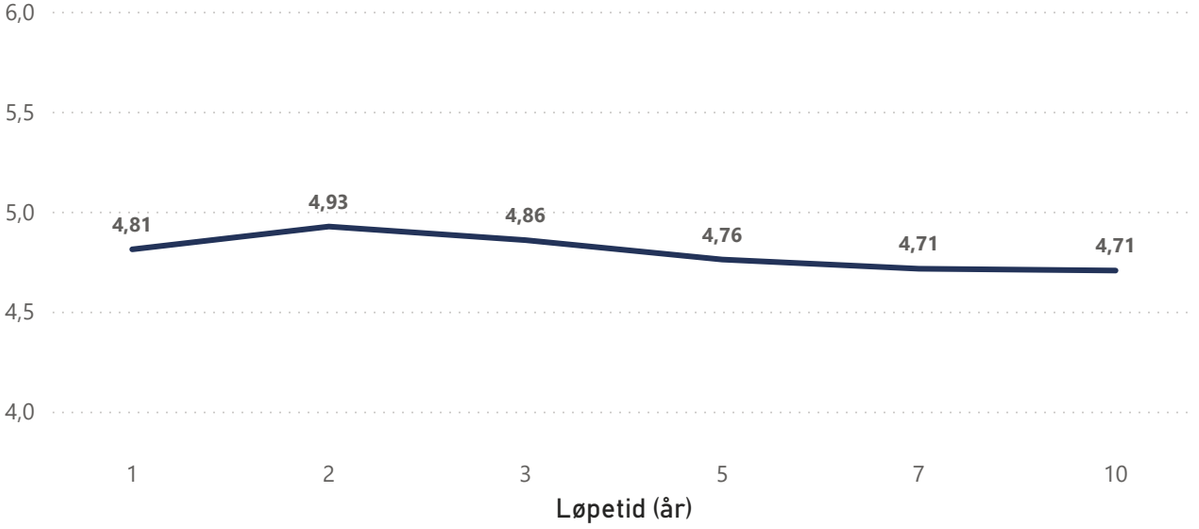
Swaprenter

Kredittmarginer kommunal sektor

Fastrentekurve kommunal sektor

Fredrikstad kommune

Stamdata

31.08.2026

Portefølje & Lånenummer	Navn	Startdato	Forfallsdato	Restbeløp	Referanserente	Margin	Totalrente	Rentereg. dato	Påløpte renter
Kommunalbanken				**4 594 410 289**			**4,4946**		**-51 460 336,25**
20230102	Fredrikstad - KBN - Fast - 20.04.27	20.04.2023	20.04.2027	360 000 000	3,970	0,0000	3,9700	20.04.2027	-5 161 000,00
20230266	Fredrikstad - KBN - FRN obligasjon	25.08.2023	25.08.2027	460 000 000	4,550	0,5700	5,1200	25.11.2026	-392 533,33
20230028	Fredrikstad - KBN - Fast - 15.02.28	15.02.2023	15.02.2028	300 000 000	3,690	0,0000	3,6900	15.02.2028	-5 965 500,00
20230055	Fredrikstad - KBN - Fast - 17.03.28	17.03.2023	17.03.2028	243 000 000	3,870	0,0000	3,8700	17.03.2028	-4 257 967,50
20240012	Fredrikstad - KBN - Fast - 17.01.29	17.01.2024	17.01.2029	500 000 000	4,160	0,0000	4,1600	17.01.2029	-12 768 888,89
20250143	Fredrikstad - KBN - Fast - 22.05.29	19.05.2025	22.05.2029	300 000 000	4,435	0,0000	4,4350	22.05.2029	-3 732 791,67
20260254	Fredrikstad - KBN - FRN obligasjon	30.04.2026	30.10.2029	417 000 000	4,620	0,2850	4,9050	30.10.2026	-1 818 120,00
20260078	Fredrikstad - KBN - FRN obligasjon	06.02.2026	06.05.2030	500 000 000	4,600	0,3000	4,9000	06.11.2026	-1 701 388,89
20230202	Fredrikstad - KBN - Fast - 12.07.30	12.07.2023	12.07.2030	300 000 000	4,630	0,0000	4,6300	12.07.2030	-1 813 416,67
20260341	Fredrikstad - KBN - FRN obligasjon	12.06.2026	12.09.2030	450 000 000	4,580	0,2750	4,8550	14.09.2026	-4 855 000,00
20250089	Fredrikstad - KBN - Fast - 13.03.31	13.03.2025	13.03.2031	300 000 000	4,660	0,0000	4,6600	13.03.2031	-6 485 166,67
20240256	Fredrikstad - KBN - Fast - 26.08.31	26.08.2024	26.08.2031	412 000 000	4,085	0,0000	4,0850	26.08.2031	-187 002,22
20100637	Fredrikstad - KBN - PT rente	08.10.2015	08.10.2038	52 410 289	5,150	0,0000	5,1500	08.10.2038	-2 321 560,42
Verdipapirmarkedet				**3 530 000 000**			**4,3521**		**-58 621 639,77**
NO0013682963	Fredrikstad – DNB – Sertifikat 11 mnd.	10.10.2025	10.09.2026	385 000 000	4,337	0,0000	4,3370	10.09.2026	-14 867 592,47
NO0013364406	Fredrikstad - Danske - FRN obligasjon	11.10.2024	12.10.2026	360 000 000	4,620	0,2730	4,8930	12.10.2026	-2 397 570,00
NO0013710772	Fredrikstad – SEB – Sertifikat 12 mnd.	08.01.2026	08.01.2027	500 000 000	4,250	0,0000	4,2500	08.01.2027	-13 681 506,85
NO0013768366	Fredrikstad – Handelsbanken – Sertifikat 6 mnd.	28.08.2026	26.02.2027	300 000 000	4,824	0,0000	4,8240	26.02.2027	-118 947,95
NO0013233874	Fredrikstad - Danske - FRN obligasjon	21.05.2024	21.05.2027	485 000 000	4,550	0,3880	4,9380	23.11.2026	-665 258,33
NO0013646398	Fredrikstad - Danske - FRN obligasjon	03.09.2025	06.06.2028	350 000 000	4,610	0,3200	4,9300	07.09.2026	-4 026 166,67
NO0010859754	Fredrikstad - Nordea - Fast - 23.07.29	22.07.2019	23.07.2029	270 000 000	2,369	0,0000	2,3690	23.07.2029	-657 397,50
NO0013476184	Fredrikstad - Danske - Fast - 08.02.30	10.02.2025	08.02.2030	400 000 000	4,248	0,0000	4,2480	08.02.2030	-9 534 400,00
NO0013712554	Fredrikstad - Danske - Fast - 23.01.32	23.01.2026	23.01.2032	480 000 000	4,380	0,0000	4,3800	23.01.2032	-12 672 800,00
Totalt				**8 124 410 289**			**4,4363**		**-110 081 976,02**

Fredrikstad kommune

Stamdata - Husbanken

31.08.2026

Portefølje & Lånenummer	Navn	Startdato	Forfallsdato	Restbeløp	Totalrente	Påløpte renter
Husbanken - Startlån				**2 099 418 596**	**4,0564**	**-34 949 791,48**
11508899.10	Fredrikstad - HB - Flytende	01.01.2016	01.04.2034	21 353 333	4,0590	-361 630,69
11516864.10	Fredrikstad - HB - Flytende	01.11.2021	01.03.2041	44 250 000	4,0380	-445 843,60
11516864.40	Fredrikstad - HB - Flytende	01.03.2022	01.12.2036	38 863 623	4,0380	-391 572,83
11532055	Fredrikstad - HB - Flytende	01.11.2019	01.05.2045	68 628 000	4,0590	-932 227,71
11537564.10	Fredrikstad - HB - Flytende	21.04.2017	01.05.2047	71 569 031	4,0590	-972 178,03
11537564.50	Fredrikstad - HB - Flytende	01.11.2017	01.05.2048	49 780 389	4,0590	-676 205,89
11540051.10	Fredrikstad - HB - Flytende	24.04.2018	01.05.2048	107 712 000	4,0590	-1 463 136,20
11541752	Fredrikstad - HB - Flytende	22.05.2019	01.06.2049	153 640 000	4,0590	-1 556 053,29
11543324	Fredrikstad - HB - Flytende	17.03.2020	01.04.2050	172 800 000	4,0590	-2 926 465,05
11543723	Fredrikstad - HB - Flytende	10.09.2020	01.10.2050	68 600 000	4,0590	-1 161 779,53
11544291.10	Fredrikstad - HB - Flytende	10.03.2021	01.04.2051	231 481 480	4,0590	-3 920 268,87
11545066	Fredrikstad - HB - Flytende	22.03.2022	01.04.2052	240 740 740	4,0590	-4 077 079,64
11545873	Fredrikstad - HB - Flytende	14.03.2023	01.04.2053	250 000 000	4,0590	-4 233 890,41
11547204	Fredrikstad - HB - Flytende	22.02.2024	01.03.2054	250 000 000	4,0590	-5 099 767,12
11548243	Fredrikstad - HB - Flytende	27.02.2025	01.03.2055	170 000 000	4,0590	-3 467 841,64
11549642	Fredrikstad - HB - Flytende	27.02.2026	01.03.2056	160 000 000	4,0590	-3 263 850,96
Totalt				**2 099 418 596**	**4,0564**	**-34 949 791,48**

Fredrikstad kommune

Stamdata - Rentebytteavtaler

31.08.2026

Type	Referansenummer	Navn	Startdato	Forfallsdato	Beløp	Rente	Påløpte renter

Ordliste, forklaringer og beregninger

Deflasjon er reduksjon i det generelle prisnivået på varer og tjenester. Det motsatte av deflasjon er inflasjon.

Derivatvolum er en betegnelse på beholdning av derivat i % av samlet gjeld. Et derivat er et verdipapir der verdi avhenger av et underliggende aktivum på et fremtidig tidspunkt. F.eks. rentebytteavtale eller FRA.

Durasjon er den vektede gjennomsnittstiden til renteregulering på et lån beregnet ut fra nåverdien på fremtidige kontantstrømmer. Durasjon måler prissensitivitet til et lån med hensyn til endringer i renten. Durasjonen til en fastrenteobligasjon er den tid det i gjennomsnitt tar før kontantstrømmene (renter og hovedstol) forfaller til betaling. Durasjonen (egentlig modifisert durasjon) gir i tillegg uttrykk for hvor følsom verdien av obligasjonen er for endringer i rentenivået, og forteller hvor mange prosent verdien av obligasjonen vil gå ned med dersom markedsrentene stiger med ett prosentpoeng. Lang durasjon betyr at obligasjonsverdien er følsom for renteendringer. Durasjon baseres på beregning av markedsverdi, rentebinding er mer kontantstrømbasert og antas å være mer egnet som risikomål i offentlig sektor.

Fastrente er definert som gjeldsbrevlån eller obligasjoner som har gjenværende rentebinding på over ett år.

Finansreglement gir en samlet oversikt over fullmakter, rammer og retningslinjer for finansforvaltningen. Det fastsetter rammene for en forsvarlig og hensiktsmessig finansiell risikoprofil.

Flytende rente er definert som gjeldsbrevlån, sertifikat og obligasjoner som har gjenværende rentebinding under ett år.

Forfallsdato er den spesifikke dagen en inn- eller utbetaling skal skje på (betalingsfrist).

Gjeldsbrevlån er den mest benyttede låneformen i bankene. Lån blir knyttet til et gjeldsbrev. Det er et dokument hvor låntaker erklærer å skylde penger. I gjeldsbrevet står det bestemmelser som regulerer forholdet mellom låntaker og långiver. Kommunalbanken og KLP Kommunekreditt utsteder gjeldsbrevlån med flytende – og fastrente samt gjeldsbrevlån med sertifikat og obligasjonsvilkår.

Inflasjon er vedvarende vekst i det generelle prisnivået. Inflasjon måles vanligvis ved veksten i konsumprisene. Norges Banks operative gjennomføring av pengepolitikken rettes inn mot lav og stabil inflasjon. Det operative målet for pengepolitikken er en årsvekst i konsumprisene som over tid er nær 2,5 prosent.

Kapitalbinding er volumveid gjennomsnitt av gjenværende tid frem til forfallstidspunktet for et gjeldsbrevlån, sertifikat eller obligasjon. F.eks. vil et 3 måneders sertifikat ha 0,25 i kapitalbinding på oppstartstidspunktet.

Konsumprisindeksen (KPI) er et mål for prisnivået til konsumprodukter og viser prisutviklingen på varer og tjenester som private husholdninger etterspør. Den prosentvise endringen i KPI brukes ofte som et generelt mål for inflasjon i en økonomi.

Kredittmargin (spread) er rentedifferansen mellom kredittobligasjonen og swaprente med samme løpetid. I det norske markedet benyttes swaprenten som målestokk, mens man i Euromarkedet noen ganger benytter statsrenten.

Kredittrisiko er risiko for at motpart ikke oppfyller sine forpliktelser. I et låneforhold består kredittrisikoen i at låntager ikke oppfyller låneavtalen.

Markedsrisiko er risiko for potensielt tap i form av redusert markedsverdi som følge av prisfluktuasjoner i finansielle markeder.

Ordliste, forklaringer og beregninger

Kupongrente er den faste renten på obligasjoner ved utstedelsestidspunktet. Når det generelle rentenivået synker vil en gitt kupongrente bli mer attraktiv og kursen på obligasjonen vil stige. Når det generelle rentenivået stiger blir effekten motsatt.

ISIN (lånenummer) er et nummer som brukes for å identifisere ulike verdipapirer, inkludert gjeldspapir, aksjer, opsjoner, derivater og rentederivater.

Markedskommentar er beskrivelse av dagens økonomiske situasjon og den fremtidige situasjonen basert på tolkninger av tilgjengelig informasjon. Uttalelsene reflekterer oppfatninger på det tidspunktet de ble laget, og BCM forbeholder seg retten til å endre oppfatninger uten forvarsel.

Motpartsrisiko er forstått å være den type og grad av risiko forbundet med hver part i en avtalefestet ordning og risiko for at den andre parten opprettholder sine forpliktelser. For lån antas motpartsrisikoen for låntager å være lav. For rentebytteavtaler må motpartsrisiko vurderes ved kontraktsinngåelse.

Nibor (Norwegian Interbank Offered Rate) er en samlebetegnelse på norske pengemarkedsrenter med ulike løpetider, som skal gjenspeile rentenivået som långiver krever for et usikret utlån i norske kroner med levering om to dager, «spot».

Nøkkeltall anvendes innen økonomi for å sammenligne selskaper eller organisasjoner og deres virksomhet. Nøkkeltall som er fremhevet i rapporten antas å være spesielt viktig for den aktuelle kommune eller kunde.

Obligasjon er et standardisert omsettelig lån med opprinnelig løpetid på minst ett år. Betingelsene ved et obligasjonslån, slik som løpetid, rente, utbetalingsdatoer og eventuelle renteregulerings avtales ved utstedelsen av obligasjonen.

Oppgjørsrisiko er risiko for tap og likviditetsproblemer i forbindelse med avregnings- og oppgjørsfunksjonene. Oppgjørsrisiko omfatter kredittrisiko, likviditetsrisiko, juridisk risiko og operasjonell risiko. Risikoen som oppstår i et betalingssystem.

Oslo Børs er Norges eneste regulerte markedsplass for omsetning av aksjer, egenkapitalbevis og andre verdipapirer, som derivater og obligasjoner.

P.a. rente er en enkel beregning for å vise forventet rentekostnad de neste 12 månedene. Beregnet som restgjeld x kupong.

P.t. rente er en rente med kort renteregulering (vanligvis 14 dager) som vanligvis følger långivers innlånskostnader. Den følger også utviklingen i de korte pengemarkedsrentene og endres i takt med disse.

Påløpte renter viser akkumulerte, ikke betalte renter for det aktuelle lånet på rapporteringstidspunkt. Påløpte renter pr. 31. desember er således det rentebeløpet som skal anordnes til dette året. Påløpte renter i rapporten er beregnet med utgangspunkt i lånets stamdata og er et estimat. Husbanken har egne beregningsmetoder som ikke lar seg gjenskape på en enkel måte. Påløpte renter beregnet for Husbanklån og for fastrenteobligasjoner kan avvike noe.

Rapporteringsperiode er den aktuelle perioden som det rapporteres for. Rapporteringsdato og intervall er angitt på rapportens forside.

Refinansieringrisiko er risikoen for at lån som forfaller ikke får ny finansiering og dermed må innfris. For fylkeskommuner og kommuner gjenspeiles denne risikoen i stor grad i volatiliteten i kredittmarginen som kan endre seg ved hver refinansiering. Risikoen kan reduseres ved å forlenge løpetiden i låneporteføljen, og ha tilstrekkelig likviditet til å dekke forfall eller tilgang til andre former for kreditt.

Ordliste, forklaringer og beregninger

Rentebetingelser er til enhver tid gjeldende betingelser knyttet til det enkelte lånet.

Rentebindingstid (i år) er volumvektet gjennomsnitt av gjenstående rentebindingstid for lån og rentebytteavtaler.

Rentebinding inklusive forwardkontrakter (i år) er volumvektet gjennomsnitt av gjenstående rentebindingstid for lån og rentebytteavtaler. Denne varianten av nøkkeltallet tar hensyn til rentebytteavtaler som har oppstart frem i tid.

Rentebytteavtale (også kjent som renteswap) er en finansiell avtale om å bytte rentebetingelser for en periode. Et eksempel er å gå fra flytende rente til fastrente på et lån.

RenteføIsomhet sier noe om hvor mye kursen på et rentefond endres ved renteendringer. Måler prisfølsomheten til et fond ved mindre parallelle endringer på rentekurven.

Rentekostnad er kostnaden ved å låne penger. Betegnelse på den delen av betalte renter som skal anordnes på det spesifikke året.

Renteregulering er endring av lånerenten en eller flere ganger i låneperioden. Ny rente settes i forhold til renteregulerings klausulen i lånekontrakten.

Renterisiko kan deles i markedsbasert- og kontantstrømbasert risiko. Markedsbasert renterisiko er risiko for potensielt tap i form av redusert markedsverdi som følge av endringer i renten. Kontantstrømbasert risiko er risiko før økte rentekostnader ved økninger i det generelle rentemarkedet.

Sertifikat er et rentebærende papir i likhet med obligasjoner. Forskjellen mellom papirene er at sertifikat har maksimal løpetid på ett år.

Stamdataoversikt viser en oppsummering av utvalgte sentrale betingelser og forutsetninger for de ulike lån, sertifikat og obligasjoner.

Styringsrenten er Norges Banks sentrale rente i utøvelsen av pengepolitikken. I Norge er dette representert ved foliorenten.

Swap (rentebytteavtale) er en avtale mellom to parter om å bytte fremtidige kontantstrømmer. For eksempel kan den ene parten betale den andre flytende rente, mens den selv mottar fast rente eller omvendt.

Tillitsmann i et obligasjonslån er en fellesrepresentant for obligasjonseierne hvis hovedoppgave er å ivareta deres interesser og rettigheter overfor låntaker. Tillitsmann i det norske markedet er vanligvis Nordic Trustee.

Total lånegjeld viser samlet lånegjeld som det rapporteres for. Samlet oversikt over lånene som inngår i rapporten finnes under kapittelet «stamdata».

Total rente er lånets gjeldende kupong, dvs. referanserente med tillegg av kredittmargin.

Valutakurs er prisen på et lands valuta målt mot andre lands valuta, for eksempel norske kroner per euro. Valutarisiko er risiko for potensielt tap i form av redusert markedsverdi som følge av fluktuasjoner i valutakursen.

Vektet gjennomsnittsrente er volumvektet gjennomsnitt av kupongrenter for lån og rentebytteavtaler.

Verdipapirsentralen (VPS) er en privat, selveiende institusjon, opprettet ved lov om verdipapirsentral, som driver et elektronisk rettighetsregister for aksjer, obligasjoner og andre finansielle instrumenter med i hovedsak norske utstedere.

ENIGMA

AVKASTNINGSRAPPORT

Fredrikstad kommune

31.12.2025 - 31.08.2026

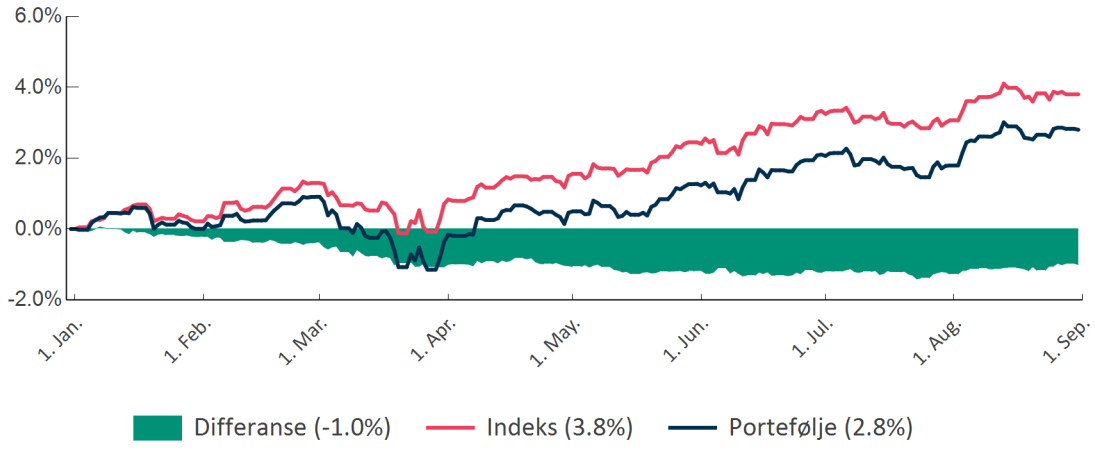
GRIEG INVESTOR

Total

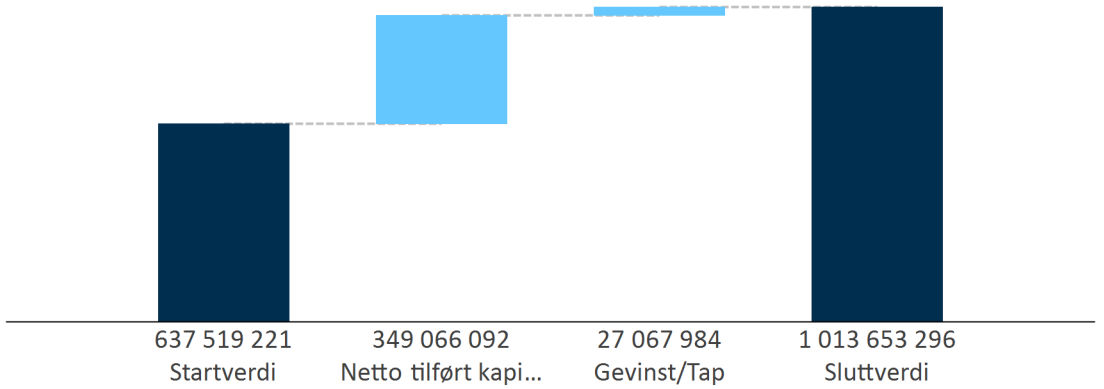
	Avkastning hittil i måned (%)			Avkastning hittil i år (%)			Avkastning (NOK)			Allokering (%)			
	Port.	Indeks	Diff	Port.	Indeks	Diff	Hittil i mnd.	Hittil i år	Markedsverdi	Port.	Strategi	min-max	Kontroll
Total	**0.99**	**0.71**	**0.28**	**2.80**	**3.80**	**-1.00**	**9 936 396**	**27 067 984**	**1 013 653 296**	**100.0**	**100**		**-**
Aksjer	**3.18**	**2.17**	**1.01**	**8.57**	**13.17**	**-4.60**	**6 729 075**	**17 869 745**	**218 295 849**	**21.5**	**20**	**5-25**	**OK**
Norske Aksjer	5.49	4.96	0.53	18.14	25.50	-7.36	4 388 329	12 639 485	84 388 754	38.7	35	20-50	OK
Globale Aksjer	1.78	0.67	1.11	3.31	5.94	-2.63	2 340 746	5 230 260	133 907 095	61.3	65	50-80	OK
Obligasjoner	**0.40**	**0.35**	**0.06**	**0.66**	**1.18**	**-0.52**	**2 376 819**	**3 104 920**	**592 596 556**	**58.5**	**60**	**40-80**	**OK**
Norske Obligasjoner	0.61	0.56	0.05	1.33	1.43	-0.09	1 451 539	2 891 938	239 140 841	40.4	40	20-100	OK
Globale Obligasjoner	0.26	0.20	0.06	0.20	1.01	-0.81	925 280	212 982	353 455 714	59.7	60	0-80	OK
Pengemarked	**0.41**	**0.36**	**0.06**	**3.19**	**2.70**	**0.49**	**830 553**	**5 923 303**	**202 568 230**	**20.0**	**20**	**10-40**	**OK**
Kontanter							**-51**	**170 015**	**192 662**	**0.0**	**0**		**-**

Total

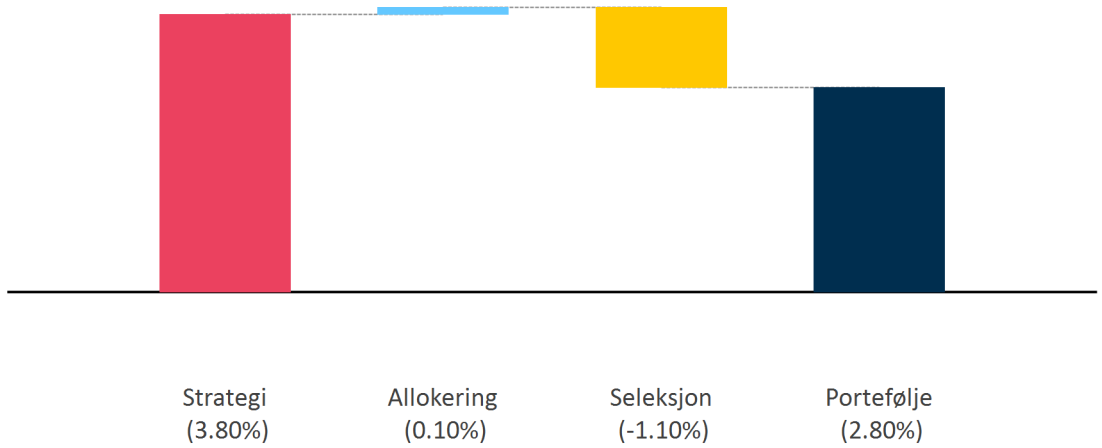
Avkastning i perioden (%)

Avkastning i perioden (NOK)

Bidragsanalyse (%)

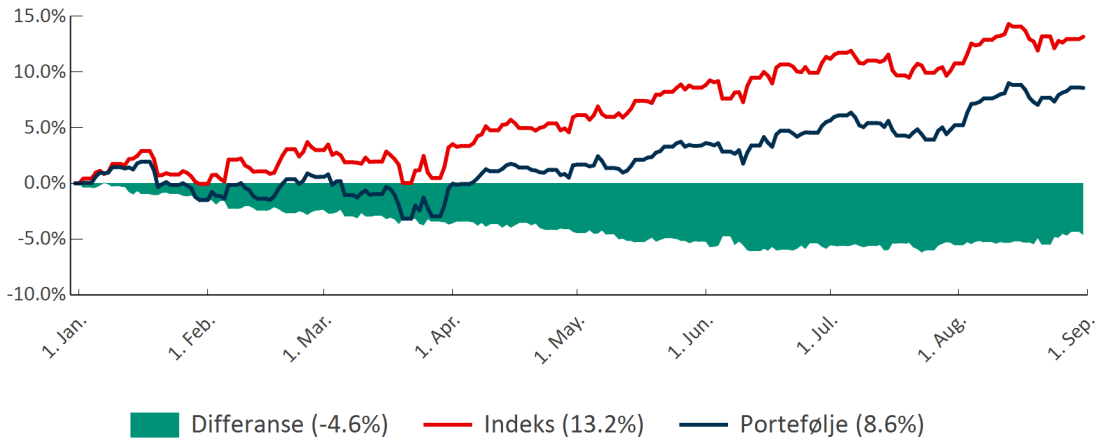

Aksjer

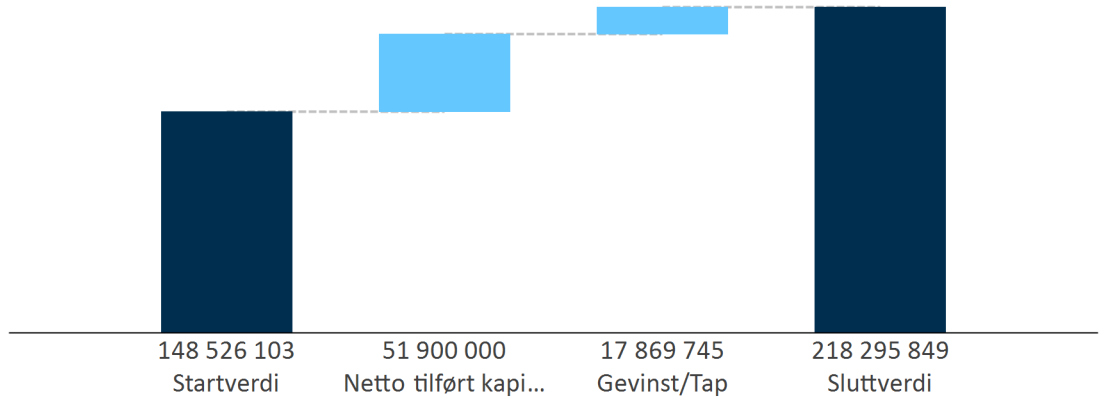
	Estimat	Kjøpsdato	Avkastning hittil i måned (%) Port.	Indeks	Diff	Avkastning hittil i år (%) Port.	Indeks	Diff	Markedsverdi	Allok.	Referanseindeks
Aksjer			**3.18**	**2.17**	**1.01**	**8.57**	**13.17**	**-4.60**	**218 295 849**	**21.5**	
Norske Aksjer			**5.49**	**4.96**	**0.53**	**18.14**	**25.50**	**-7.36**	**84 388 754**	**38.7**	**OSEBX**
Alfred Berg Gambak R		28.02.2025	5.81	5.00	0.81	16.69	24.40	-7.70	18 307 105	21.7	OSEFX
Arctic Norwegian Value Creation D		12.04.2019	5.01	5.00	0.01	9.27	24.40	-15.13	17 082 650	20.2	OSEFX
Danske Invest 2 Norske Aksjer Inst.		31.08.2025	6.00	5.00	1.00	20.42	24.40	-3.98	18 422 459	21.8	OSEFX
Storebrand Aksje Innland B		11.05.2010	5.24	4.96	0.29	23.36	25.50	-2.13	30 576 540	36.2	OSEBX
Globale Aksjer			**1.78**	**0.67**	**1.11**	**3.31**	**5.94**	**-2.63**	**133 907 095**	**61.3**	**MSCI AC World**
Generation Global Equity Legacy 10A7		01.07.2026	5.90	0.67	5.23	8.45	-3.21	11.66	18 132 151	13.5	MSCI AC World
Heptagon - Driehaus Emerging Markets Equity C USD		18.06.2025	0.56	1.35	-0.79	13.04	15.00	-1.96	11 247 958	8.4	MSCI Emerging Markets
KLP AksjeGlobal Indeks N-10		12.06.2025	1.17	0.57	0.60	4.86	4.82	0.05	51 091 251	38.2	MSCI World
Nordea Stabile Aksjer Global - A		19.09.2024	0.37	0.57	-0.20	0.16	4.82	-4.66	11 139 553	8.3	MSCI World
Schroder ISF QEP Global Core C NOK		14.03.2025	0.99	0.57	0.41	5.36	4.82	0.54	20 282 232	15.2	MSCI World
SGA Global Equity Growth Fund Class M		25.01.2023	2.36	0.67	1.70	-7.81	5.94	-13.75	9 602 226	7.2	MSCI AC World
T. Rowe Price Global Value I10		05.03.2025	1.77	0.57	1.20	12.30	4.82	7.48	12 411 724	9.3	MSCI World

Aksjer

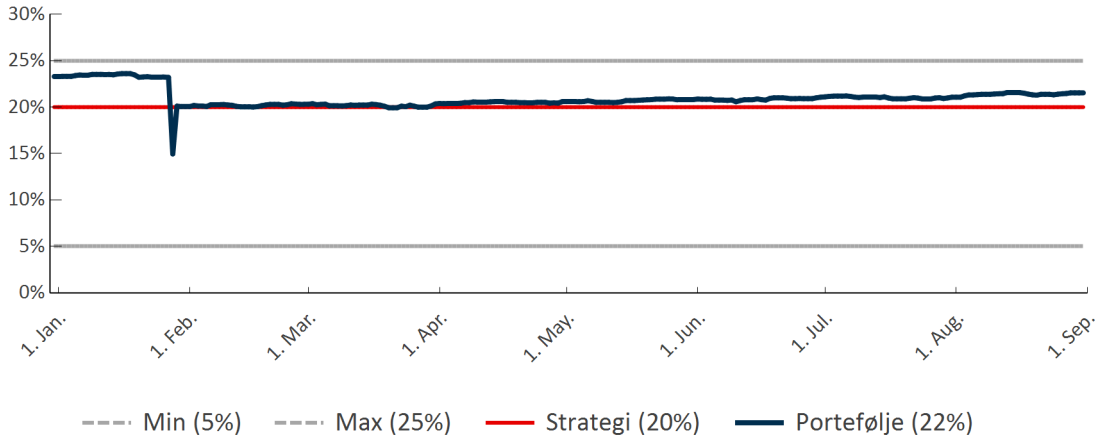
Avkastning i perioden (%)

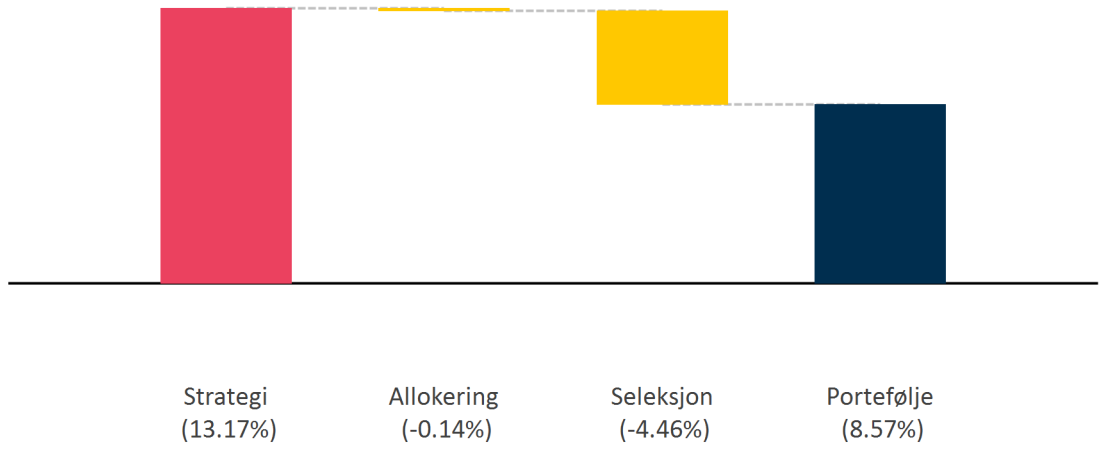
Avkastning i perioden (NOK)

Allokering i perioden (%)

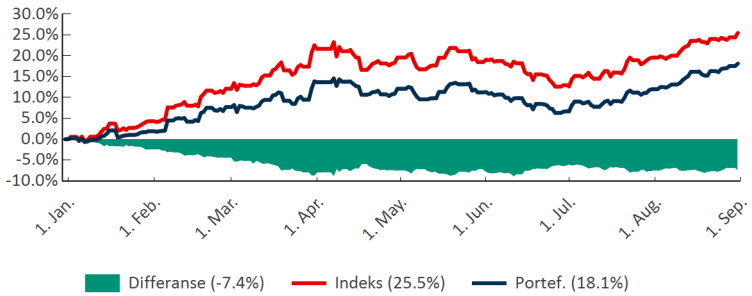

Bidragsanalyse (%)

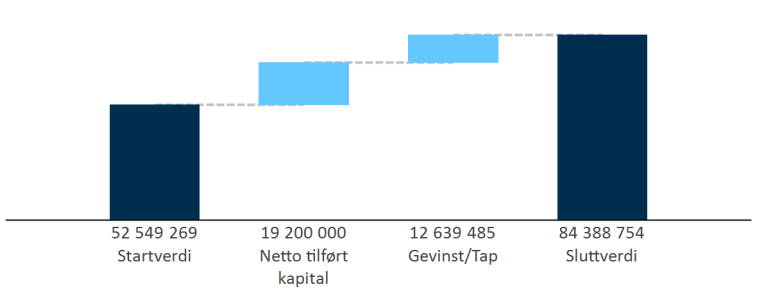

Norske Aksjer: 18.1% (-7.4%)

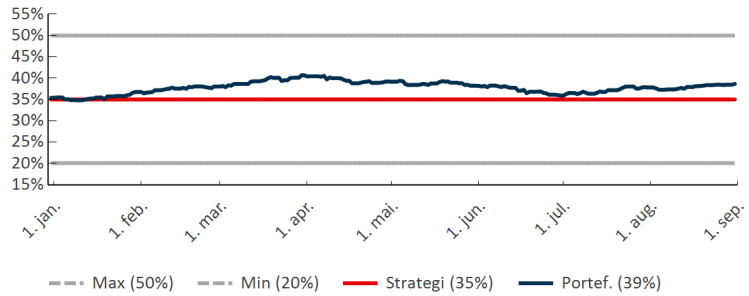
Avkastning i perioden (%)

Avkastning i perioden (NOK)

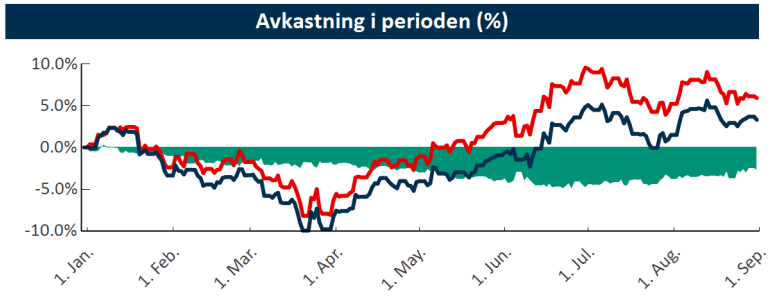

Allokering i perioden (%)

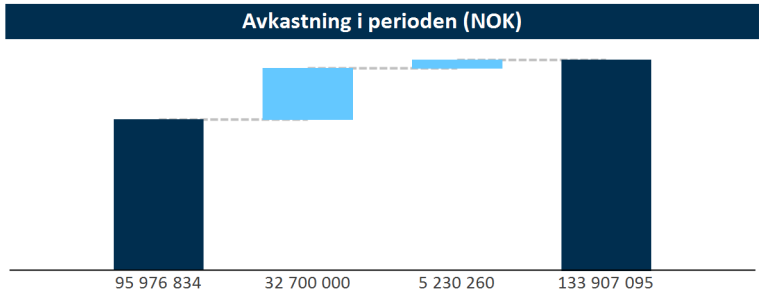

Globale Aksjer: 3.3% (-2.6%)

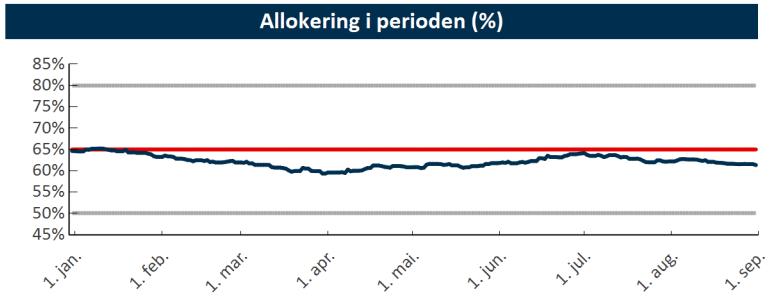
Avkastning i perioden (%)

Avkastning i perioden (NOK)

Allokering i perioden (%)

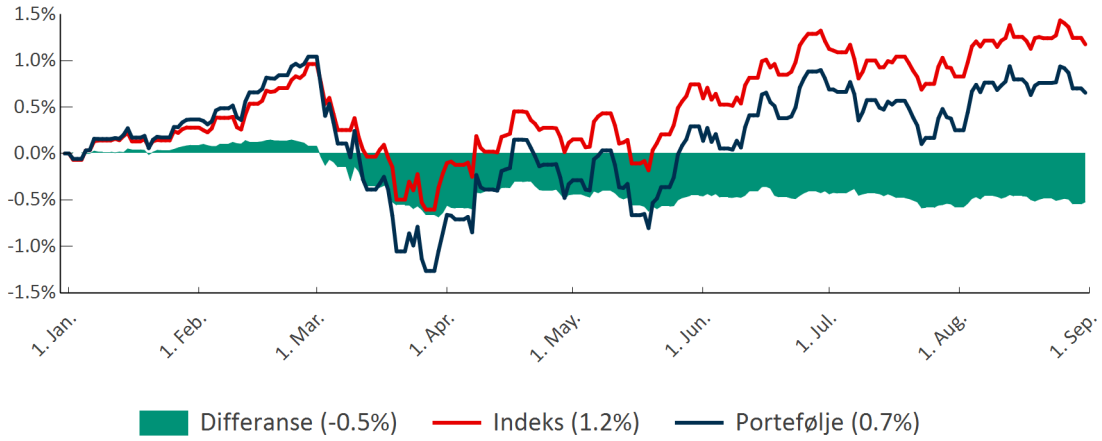

Obligasjoner

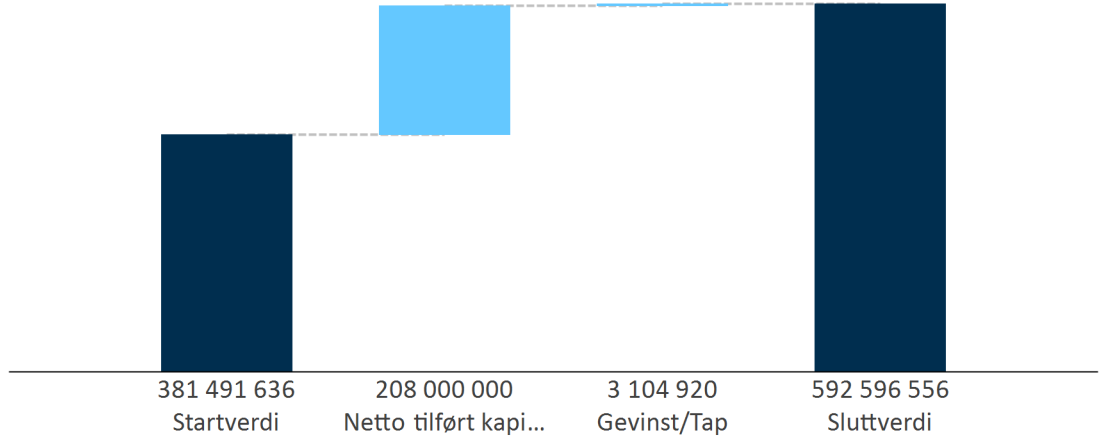
	Estimat	Kjøpsdato	Avkastning hittil i måned (%) Port.	Indeks	Diff	Avkastning hittil i år (%) Port.	Indeks	Diff	Markedsverdi	Allok.	Referanseindeks
Obligasjoner			**0.40**	**0.35**	**0.06**	**0.66**	**1.18**	**-0.52**	**592 596 556**	**58.5**	
Norske Obligasjoner			**0.61**	**0.56**	**0.05**	**1.33**	**1.43**	**-0.09**	**239 140 841**	**40.4**	**75/25 NBP RM123D3/Norsk stat 3 år**
Alfred Berg Nordic IG Mid Dur I		14.03.2025	0.54	0.57	-0.03	1.37	1.50	-0.13	79 701 624	33.3	NBP Regular Market 123D3
Danske Invest 2 Norsk Obligasjon Inst.		31.08.2025	0.61	0.57	0.04	1.39	1.50	-0.11	79 711 185	33.3	NBP Regular Market 123D3
DNB Norway Corporate Bonds		17.12.2024	0.68	0.57	0.11	1.25	1.50	-0.25	79 728 032	33.3	NBP Regular Market 123D3
Globale Obligasjoner			**0.26**	**0.20**	**0.06**	**0.20**	**1.01**	**-0.81**	**353 455 714**	**59.7**	**60/40 BarCap Global Agg / 1-3 yrs Hdg NO**
BlueBay IG Global Agg Bond Fund		05.03.2025	0.06	0.15	-0.09	-1.69	0.43	-2.12	95 131 620	26.9	BarCap Global Agg Hdg NOK
DNB Global Low Carbon Corporate Bonds		11.03.2025	0.19	0.21	-0.03	0.77	1.10	-0.33	89 019 303	25.2	BarCap Global Agg Corp 3-5 Yrs Hdg NOK
Payden Global Aggregate Bond Fund Hdg NOK		28.02.2025	0.41	0.15	0.26	0.44	0.43	0.01	97 290 996	27.5	BarCap Global Agg Hdg NOK
Payden Global Short Bond Fund Hdg NOK		07.02.2014	0.42	0.28	0.14	1.75	1.87	-0.13	72 013 795	20.4	BarCap Global Agg 1-3 Yrs Hdg NOK

Obligasjoner

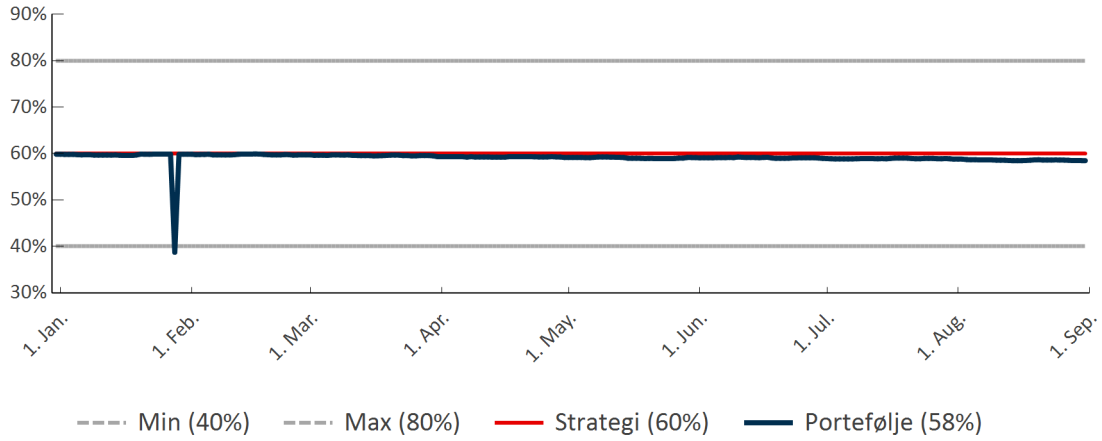
Avkastning i perioden (%)

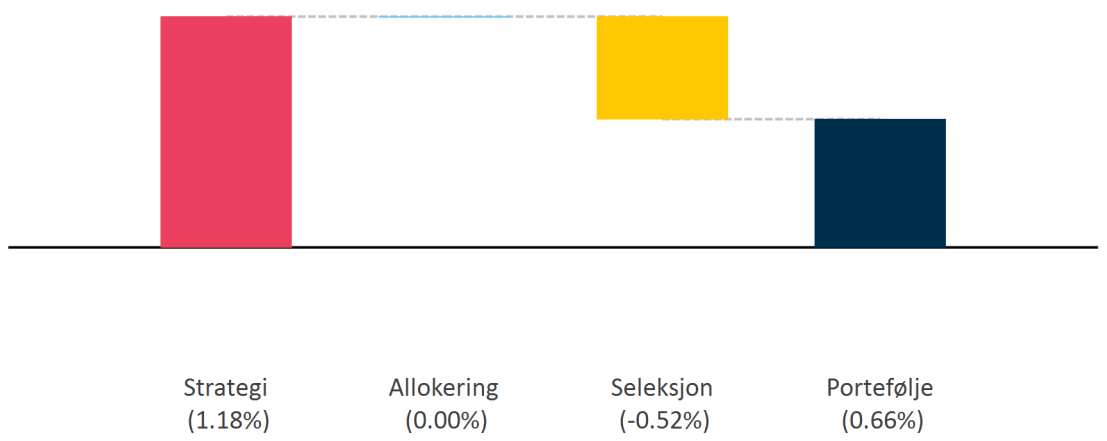
Avkastning i perioden (NOK)

Allokering i perioden (%)

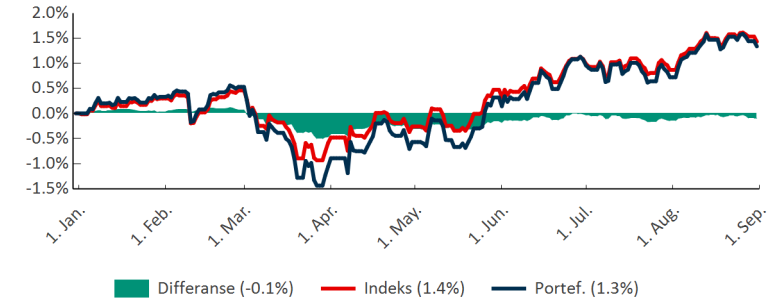

Bidragsanalyse (%)

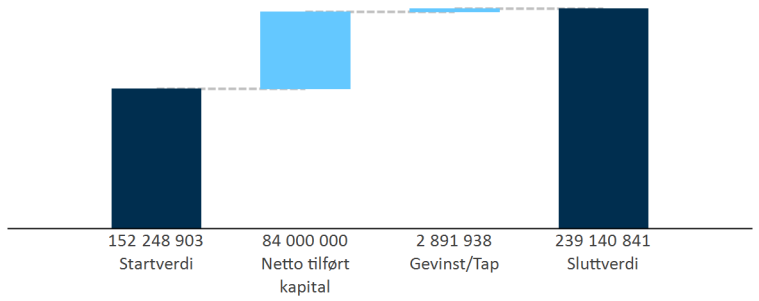

Norske Obligasjoner: 1.3% (-0.1%)

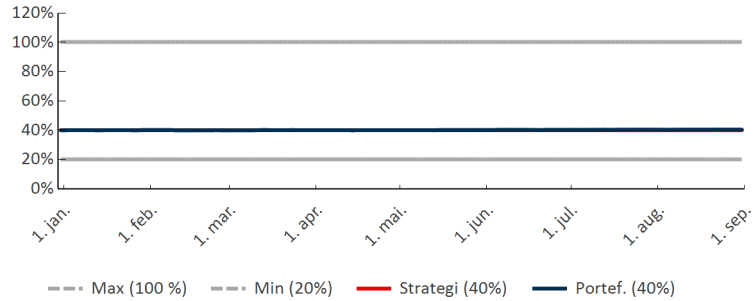
Avkastning i perioden (%)

Avkastning i perioden (NOK)

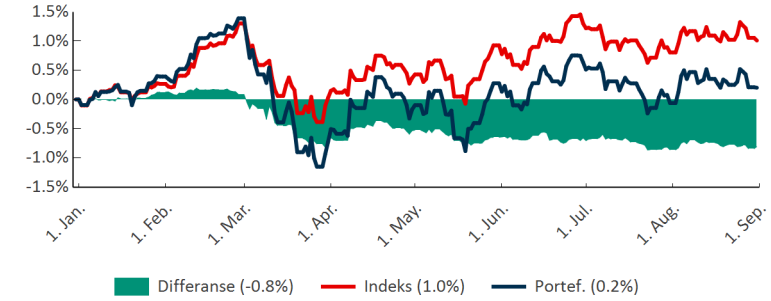

Allokering i perioden (%)

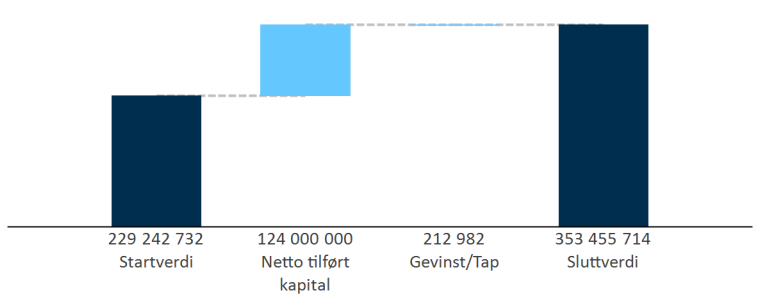

Globale Obligasjoner: 0.2% (-0.8%)

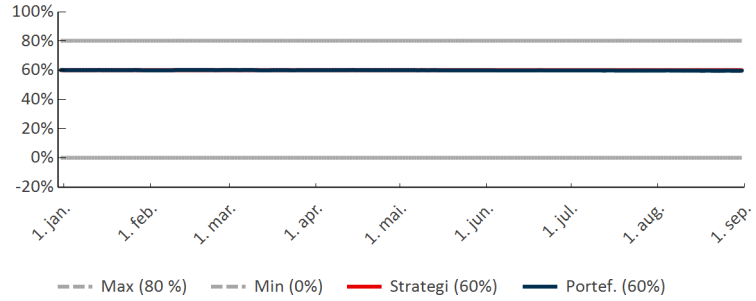
Avkastning i perioden (%)

Avkastning i perioden (NOK)

Allokering i perioden (%)

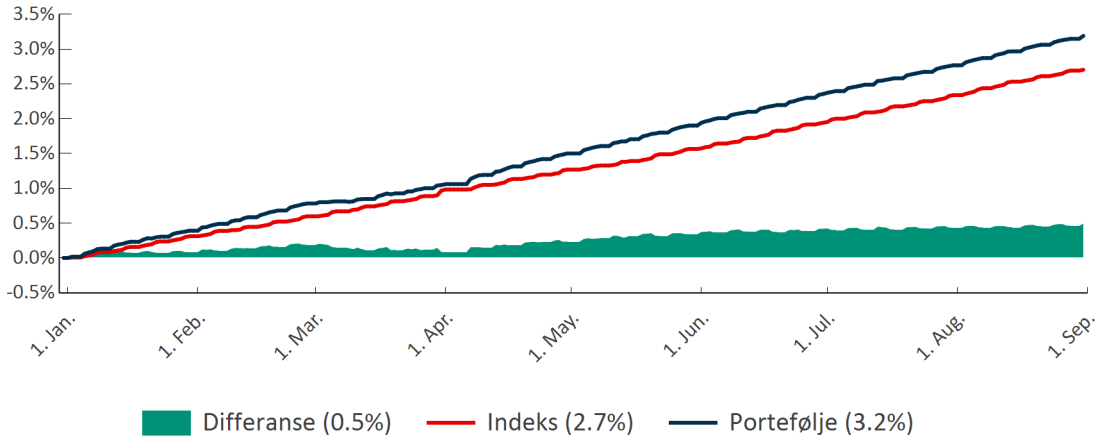

Pengemarked

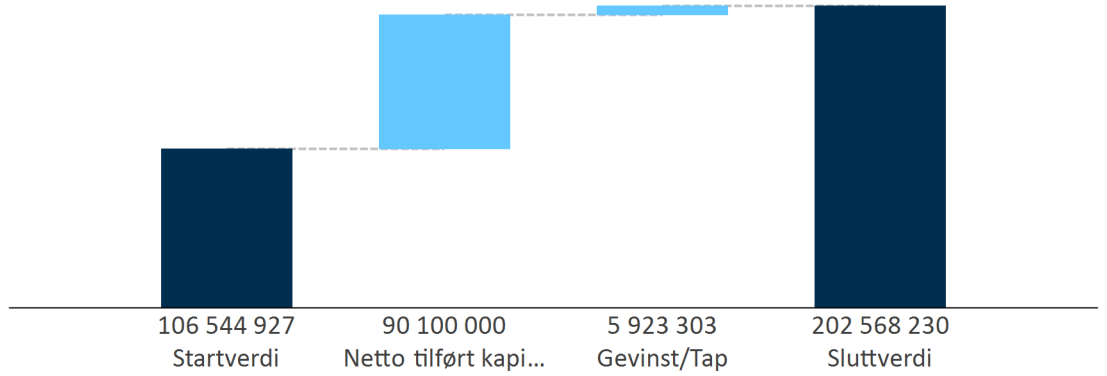
	Estimat	Kjøpsdato	Avkastning hittil i måned (%) Port.	Indeks	Diff	Avkastning hittil i år (%) Port.	Indeks	Diff	Markedsverdi	Allok.	Referanseindeks
Pengemarked			**0.41**	**0.36**	**0.06**	**3.19**	**2.70**	**0.49**	**202 568 230**	**20.0**	**NBP Norsk Stat Durasjon 0.25**
Norsk Pengemarked			**0.41**	**0.36**	**0.06**	**3.19**	**2.70**	**0.49**	**202 568 230**	**100.0**	**NBP Norsk Stat Durasjon 0.25**
Alfred Berg Nordic Short Term I		05.09.2025	0.45	0.42	0.03	3.31	3.12	0.19	50 721 636	25.0	NBP Norsk Pengemarked
Holberg Likviditet		14.03.2025	0.37	0.42	-0.04	2.97	3.12	-0.15	50 545 889	25.0	NBP Norsk Pengemarked
Nordea Kort Obligasjon Pluss - S		16.05.2024	0.41	0.42	0.00	3.24	3.12	0.13	101 300 705	50.0	NBP Norsk Pengemarked

Pengemarked

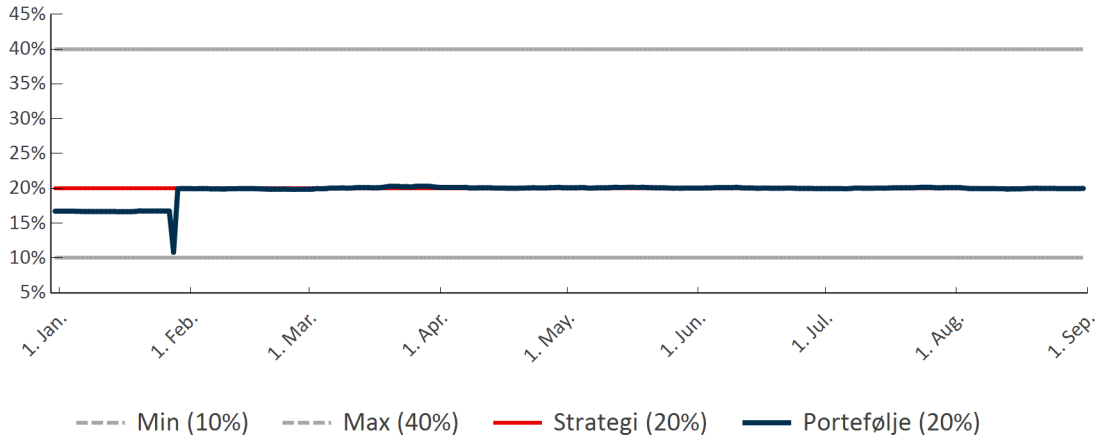
Avkastning i perioden (%)

Avkastning i perioden (NOK)

Allokering i perioden (%)

Kontanter

	Avkastning hittil i måned (%)			Avkastning hittil i år (%)			Valuta				
	Start	Inn / Ut	Avkast.	Start	Inn / Ut	Avkast.	Markedsverdi (lokal valuta)	Kode	Kurs	Markedsverdi (NOK)	Allok.
Kontanter	**507 721**	**-315 008**	**-51**	**956 555**	**-933 908**	**170 015**				**192 662**	**0.0**
Kontanter	**507 721**	**-315 008**	**-51**	**956 555**	**-933 908**	**170 015**				**192 662**	**100.0**
Klientkonto NOK DNB	505 123	-315 008	0	953 854	-933 908	170 169	190 115	NOK	1.00	190 115	98.7
Klientkonto USD DNB	2 598	0	-51	2 701	0	-154	273	USD	9.34	2 547	1.3
Oppgjørskonto EUR DNB - Grieg Investor			0	0	0	0	0	EUR	1.00	0	0.0
Oppgjørskonto NOK DNB - Grieg Investor			0	0	0	0	0	NOK	1.00	0	0.0
Oppgjørskonto USD DNB - Grieg Investor			0	0	0	0	0	USD	1.00	0	0.0
Reinvestert fondsrabatt			0	0	0	0	0	NOK	1.00	0	0.0

AVKASTNINGSRAPPORT

Fredrikstad kommune - Skolefond

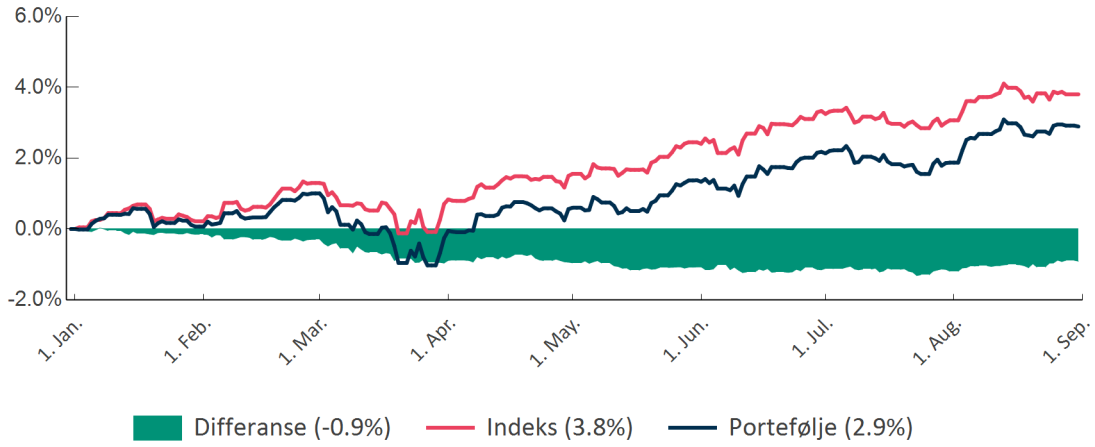
31.12.2025 - 31.08.2026

Total

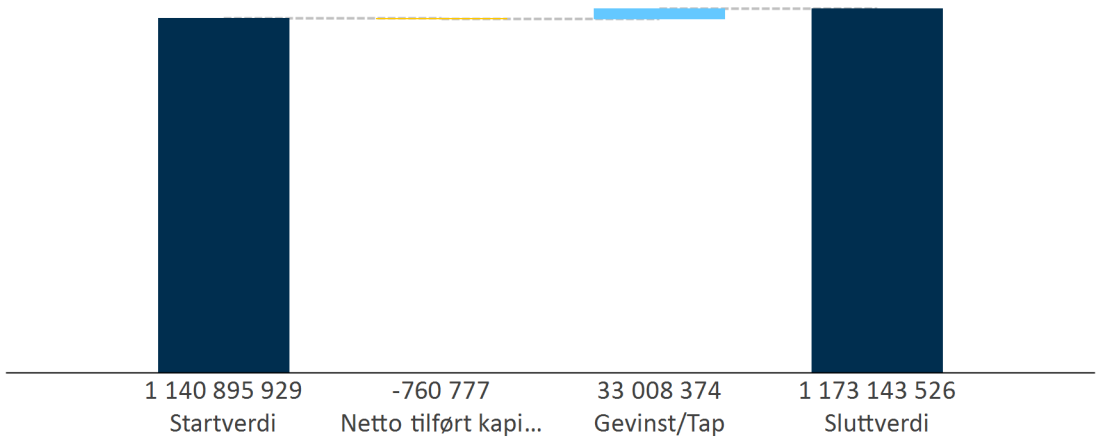
	Avkastning hittil i måned (%)			Avkastning hittil i år (%)			Avkastning (NOK)			Allokering (%)			
	Port.	Indeks	Diff	Port.	Indeks	Diff	Hittil i mnd.	Hittil i år	Markedsverdi	Port.	Strategi	min-max	Kontroll
Total	**1.00**	**0.71**	**0.29**	**2.89**	**3.80**	**-0.91**	**11 617 715**	**33 008 374**	**1 173 143 526**	**100.0**	**100**		**-**
Aksjer	**3.23**	**2.17**	**1.06**	**9.21**	**13.17**	**-3.97**	**7 907 119**	**21 299 706**	**252 667 941**	**21.5**	**20**	**5-25**	**OK**
Norske Aksjer	5.49	4.96	0.53	18.14	25.50	-7.36	5 310 557	15 673 482	102 083 180	40.4	35	20-50	OK
Globale Aksjer	1.75	0.67	1.09	3.88	5.94	-2.06	2 596 562	5 626 225	150 584 761	59.6	65	50-80	OK
Obligasjoner	**0.40**	**0.35**	**0.06**	**0.65**	**1.18**	**-0.52**	**2 749 239**	**4 444 394**	**686 008 051**	**58.5**	**60**	**40-80**	**OK**
Norske Obligasjoner	0.61	0.56	0.05	1.33	1.43	-0.09	1 675 472	3 635 969	276 060 020	40.2	40	25-55	OK
Globale Obligasjoner	0.26	0.20	0.06	0.20	1.01	-0.81	1 073 766	808 425	409 948 031	59.8	60	45-75	OK
Pengemarked	**0.41**	**0.36**	**0.06**	**3.19**	**2.70**	**0.49**	**961 358**	**7 249 470**	**234 446 628**	**20.0**	**20**	**10-40**	**OK**
Kontanter							**0**	**14 803**	**20 907**	**0.0**	**0**		**-**

Total

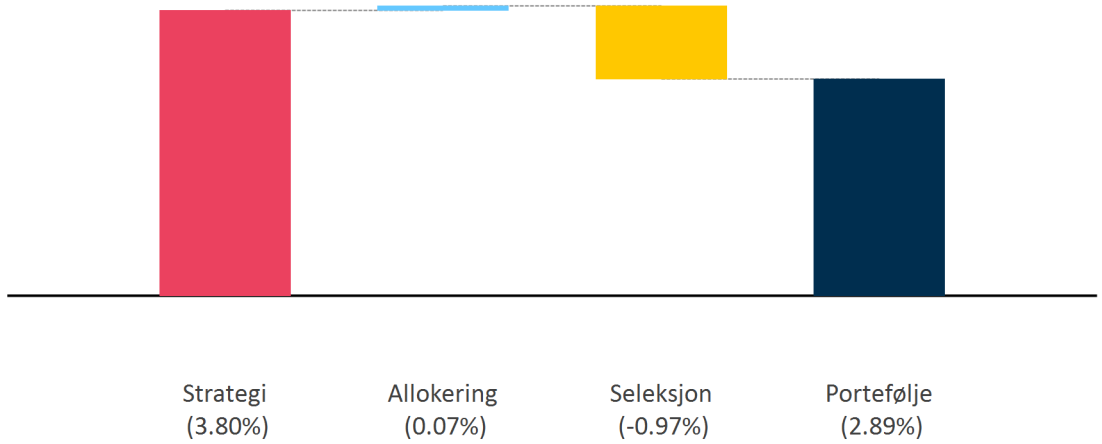
Avkastning i perioden (%)

Avkastning i perioden (NOK)

Bidragsanalyse (%)

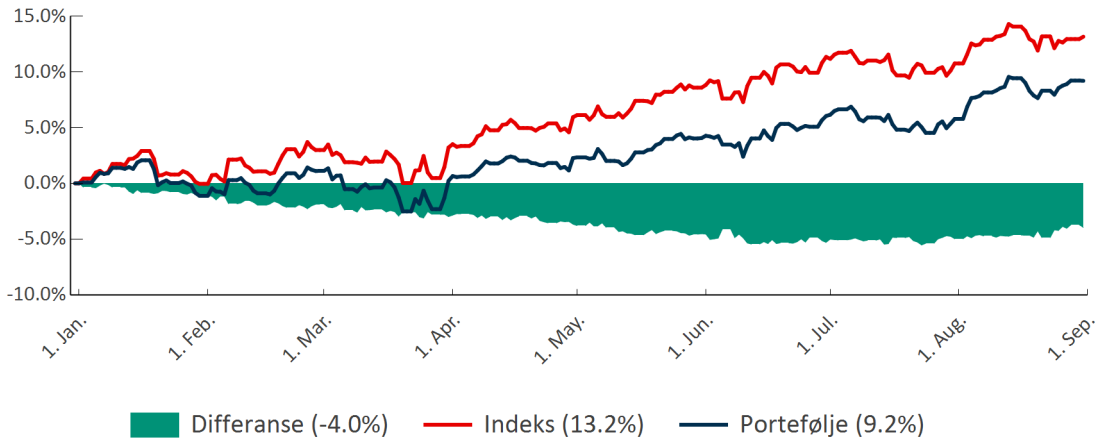

Aksjer

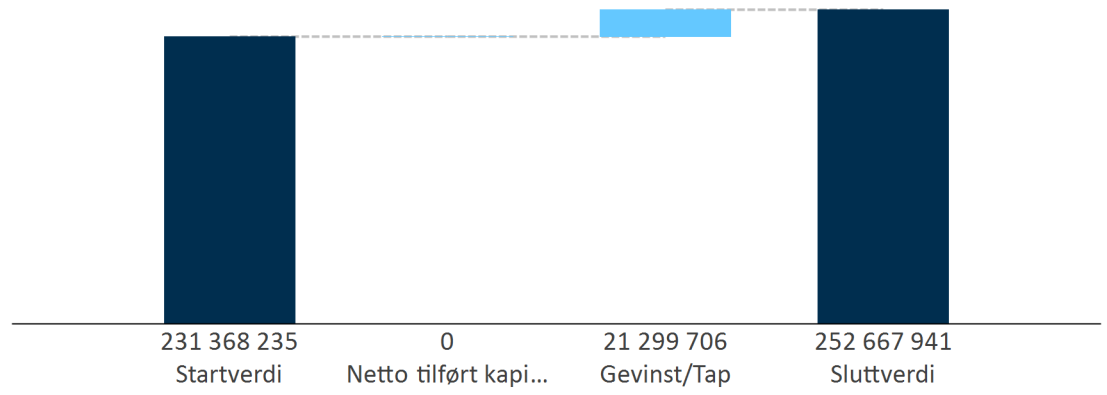
	Estimat	Kjøpsdato	Avkastning hittil i måned (%) Port.	Indeks	Diff	Avkastning hittil i år (%) Port.	Indeks	Diff	Markedsverdi	Allok.	Referanseindeks
Aksjer			**3.23**	**2.17**	**1.06**	**9.21**	**13.17**	**-3.97**	**252 667 941**	**21.5**	
Norske Aksjer			**5.49**	**4.96**	**0.53**	**18.14**	**25.50**	**-7.36**	**102 083 180**	**40.4**	**OSEBX**
Alfred Berg Gambak R		31.01.2025	5.81	5.00	0.81	16.69	24.40	-7.70	22 166 611	21.7	OSEFX
Arctic Norwegian Value Creation D		31.01.2025	5.01	5.00	0.01	9.27	24.40	-15.13	20 886 457	20.5	OSEFX
Danske Invest 2 Norske Aksjer Inst.		31.08.2025	6.00	5.00	1.00	20.42	24.40	-3.98	22 645 956	22.2	OSEFX
Storebrand Aksje Innland B		31.01.2025	5.24	4.96	0.29	23.36	25.50	-2.13	36 384 156	35.6	OSEBX
Globale Aksjer			**1.75**	**0.67**	**1.09**	**3.88**	**5.94**	**-2.06**	**150 584 761**	**59.6**	**MSCI AC World**
Generation Global Equity Legacy 10A7		01.07.2026	5.90	0.67	5.23	8.45	-3.21	11.66	19 821 595	13.2	MSCI AC World
Heptagon - Driehaus Emerging Markets Equity C USD		18.06.2025	0.56	1.35	-0.79	13.12	15.00	-1.88	14 074 143	9.4	MSCI Emerging Markets
KLP AksjeGlobal Indeks N-10		12.06.2025	1.17	0.57	0.60	4.86	4.82	0.05	57 790 431	38.4	MSCI World
Nordea Stabile Aksjer Global - A		31.01.2025	0.37	0.57	-0.20	0.16	4.82	-4.66	11 380 523	7.6	MSCI World
Schroder ISF QEP Global Core C NOK		31.01.2025	0.99	0.57	0.41	5.36	4.82	0.54	23 399 561	15.5	MSCI World
SGA Global Equity Growth Fund Class M		31.01.2025	2.36	0.67	1.70	-7.73	5.94	-13.67	9 703 741	6.4	MSCI AC World
T. Rowe Price Global Value I10		31.01.2025	1.77	0.57	1.20	12.40	4.82	7.58	14 414 766	9.6	MSCI World

Aksjer

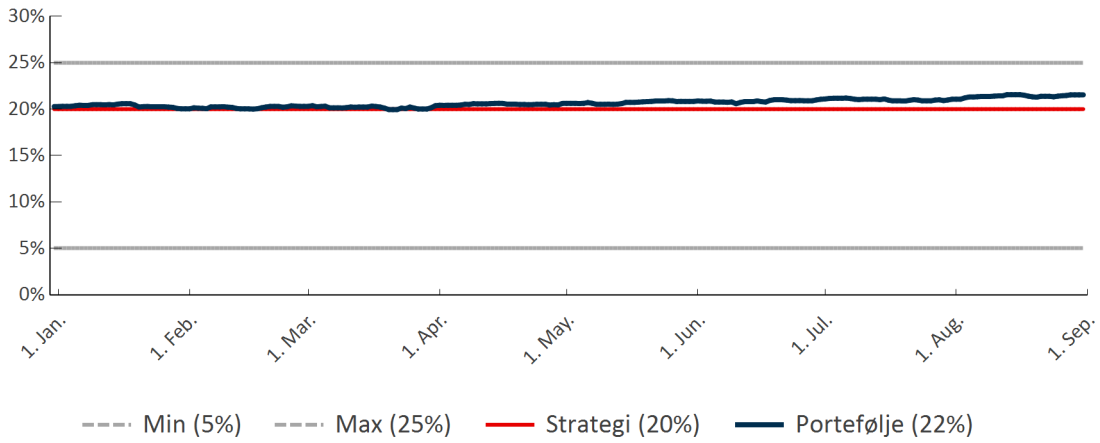
Avkastning i perioden (%)

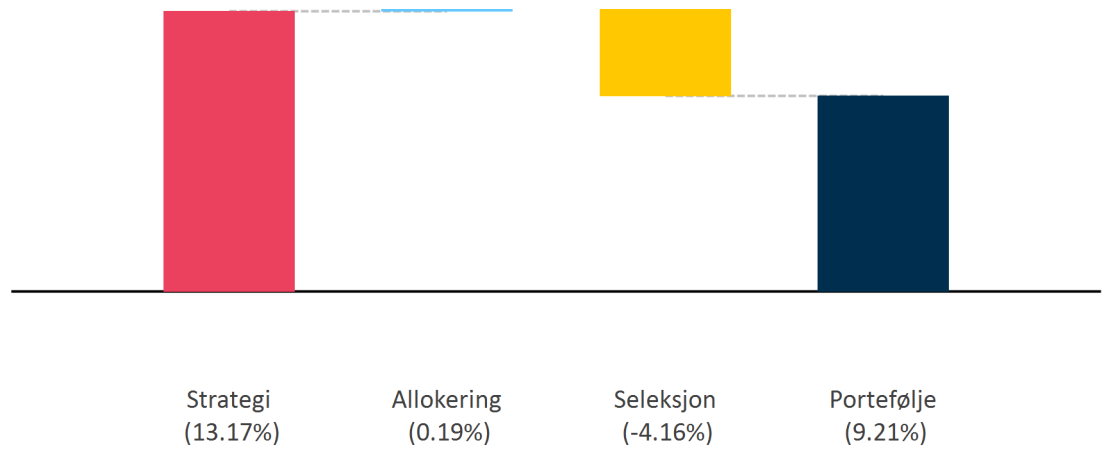
Avkastning i perioden (NOK)

Allokering i perioden (%)

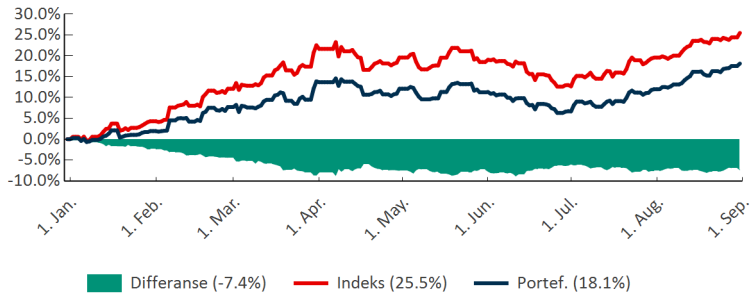

Bidragsanalyse (%)

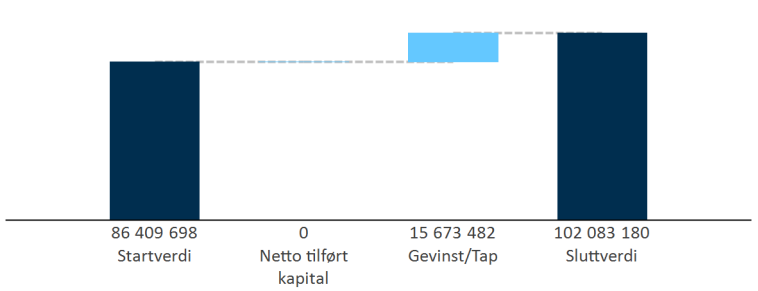

Norske Aksjer: 18.1% (-7.4%)

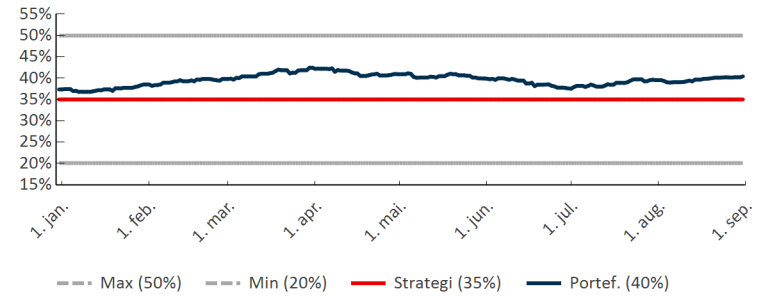
Avkastning i perioden (%)

Avkastning i perioden (NOK)

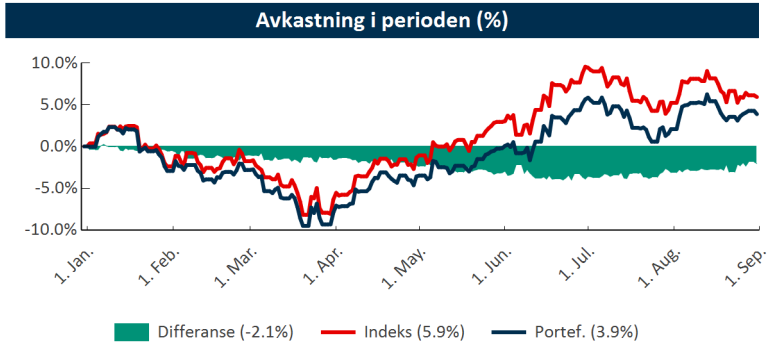

Allokering i perioden (%)

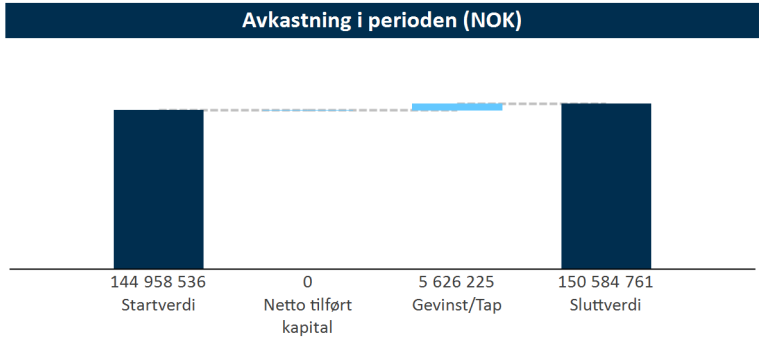

Globale Aksjer: 3.9% (-2.1%)

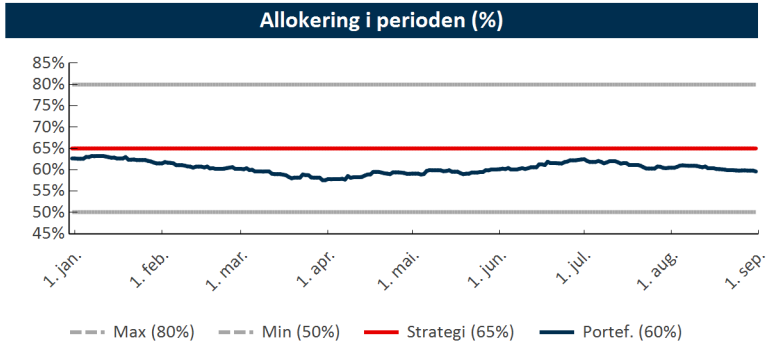
Avkastning i perioden (%)

Avkastning i perioden (NOK)

Allokering i perioden (%)

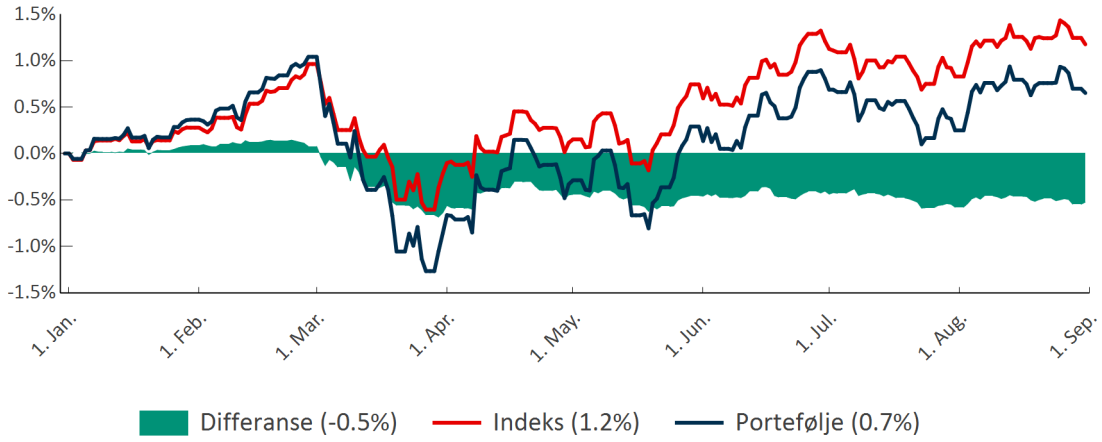

Obligasjoner

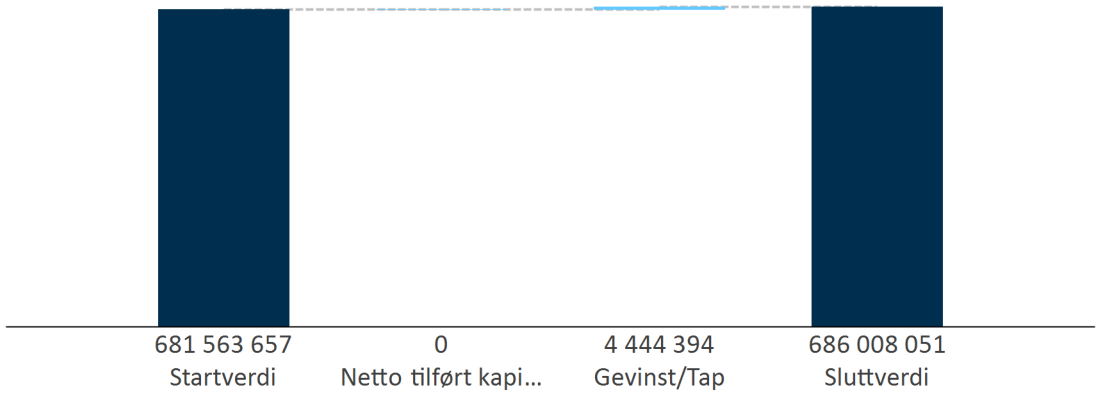
	Estimat	Kjøpsdato	Avkastning hittil i måned (%) Port.	Indeks	Diff	Avkastning hittil i år (%) Port.	Indeks	Diff	Markedsverdi	Allok.	Referanseindeks
Obligasjoner			**0.40**	**0.35**	**0.06**	**0.65**	**1.18**	**-0.52**	**686 008 051**	**58.5**	
Norske Obligasjoner			**0.61**	**0.56**	**0.05**	**1.33**	**1.43**	**-0.09**	**276 060 020**	**40.2**	**75/25 NBP RM123D3/Norsk stat 3 år**
Alfred Berg Nordic IG Mid Dur I		31.01.2025	0.54	0.57	-0.03	1.37	1.50	-0.13	92 076 653	33.4	NBP Regular Market 123D3
Danske Invest 2 Norsk Obligasjon Inst.		31.08.2025	0.61	0.57	0.04	1.39	1.50	-0.11	92 108 228	33.4	NBP Regular Market 123D3
DNB Norway Corporate Bonds		31.01.2025	0.68	0.57	0.11	1.25	1.50	-0.25	91 875 139	33.3	NBP Regular Market 123D3
Globale Obligasjoner			**0.26**	**0.20**	**0.06**	**0.20**	**1.01**	**-0.81**	**409 948 031**	**59.8**	**60/40 BarCap Global Agg / 1-3 yrs Hdg NO**
BlueBay IG Global Agg Bond Fund		31.01.2025	0.06	0.15	-0.09	-1.69	0.43	-2.12	110 211 796	26.9	BarCap Global Agg Hdg NOK
DNB Global Low Carbon Corporate Bonds		31.01.2025	0.19	0.21	-0.03	0.77	1.10	-0.33	103 168 502	25.2	BarCap Global Agg Corp 3-5 Yrs Hdg NOK
Payden Global Aggregate Bond Fund Hdg NOK		31.01.2025	0.41	0.15	0.26	0.43	0.43	0.01	113 027 604	27.6	BarCap Global Agg Hdg NOK
Payden Global Short Bond Fund Hdg NOK		31.01.2025	0.42	0.28	0.14	1.74	1.87	-0.13	83 540 130	20.4	BarCap Global Agg 1-3 Yrs Hdg NOK

Obligasjoner

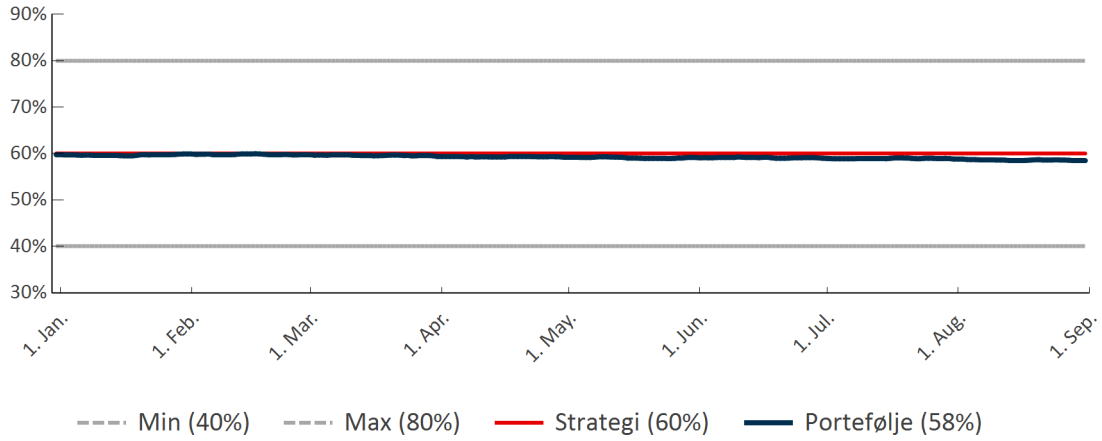
Avkastning i perioden (%)

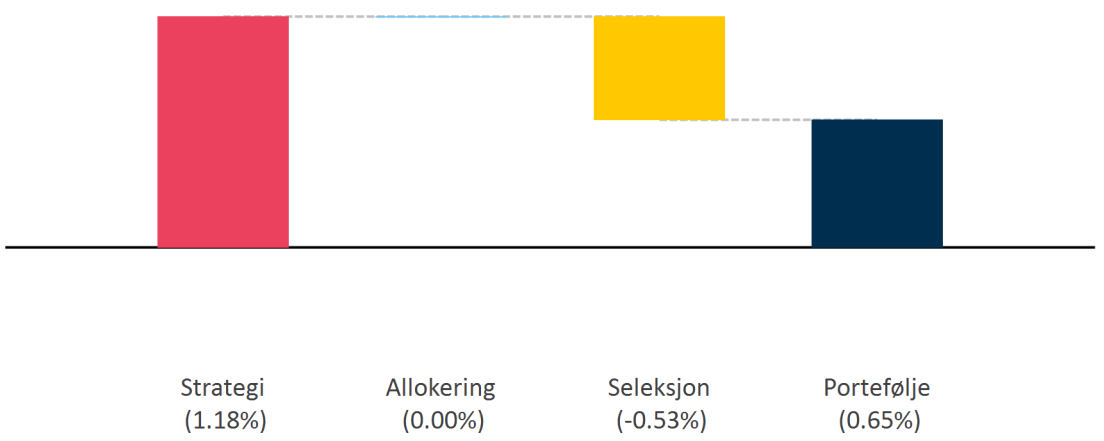
Avkastning i perioden (NOK)

Allokering i perioden (%)

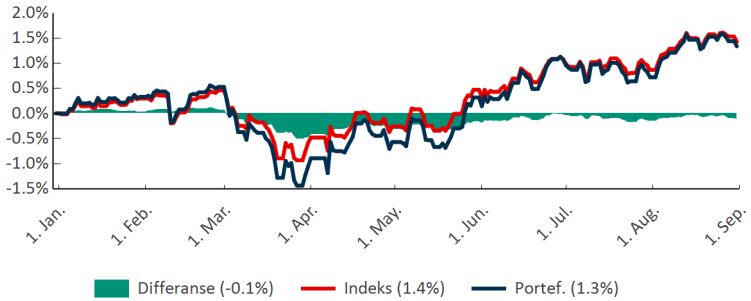

Bidragsanalyse (%)

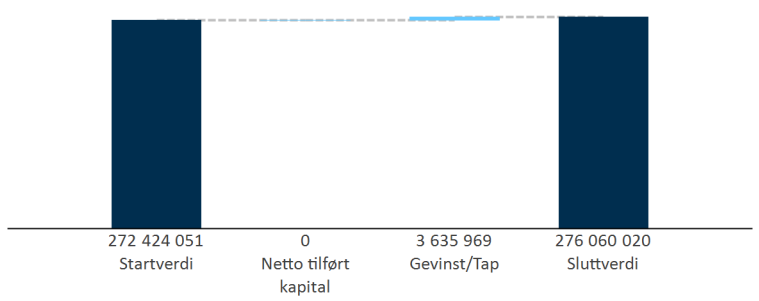

Norske Obligasjoner: 1.3% (-0.1%)

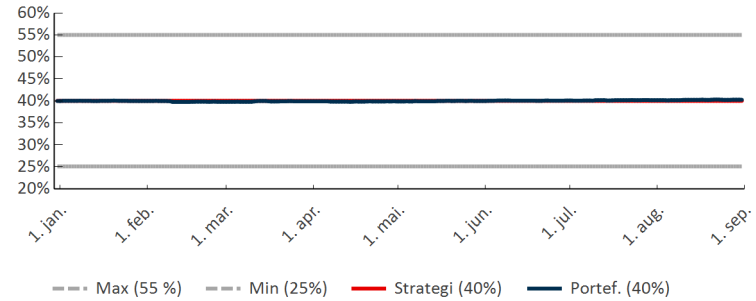
Avkastning i perioden (%)

Avkastning i perioden (NOK)

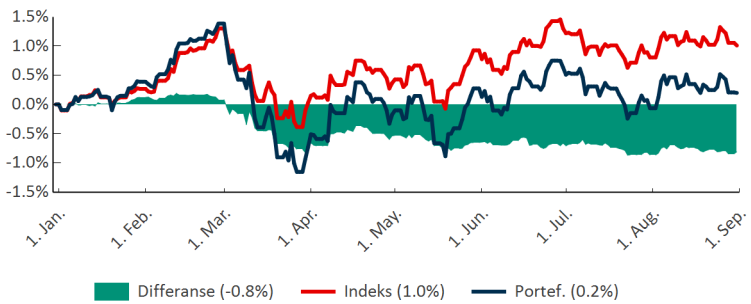

Allokering i perioden (%)

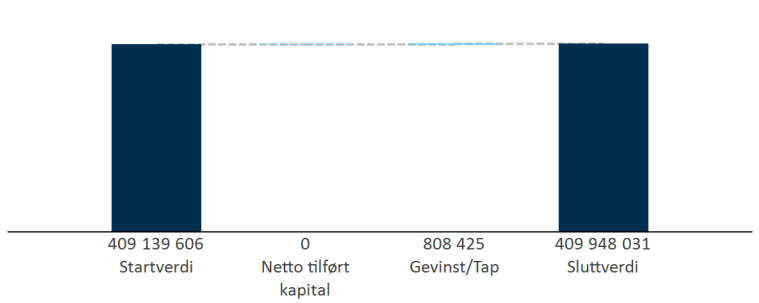

Globale Obligasjoner: 0.2% (-0.8%)

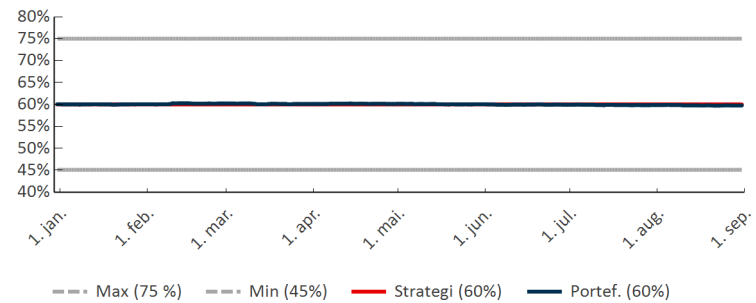
Avkastning i perioden (%)

Avkastning i perioden (NOK)

Allokering i perioden (%)

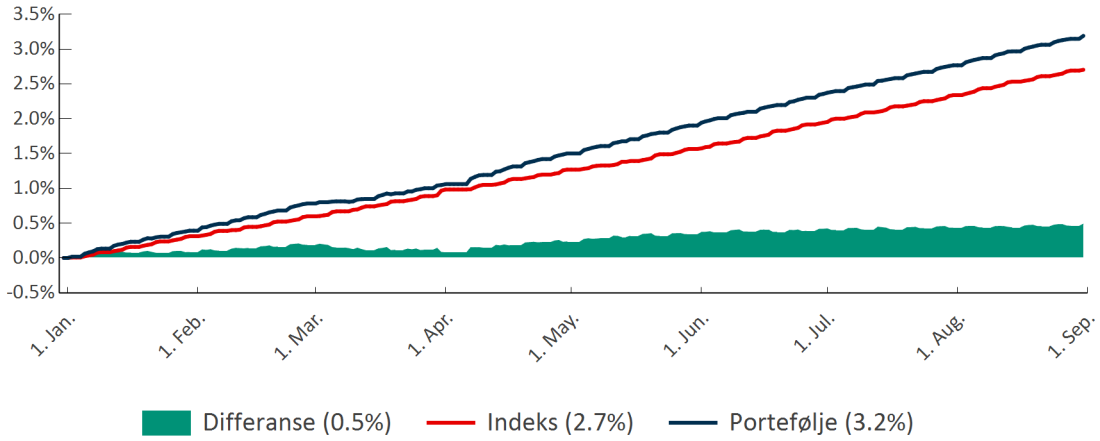

Pengemarked

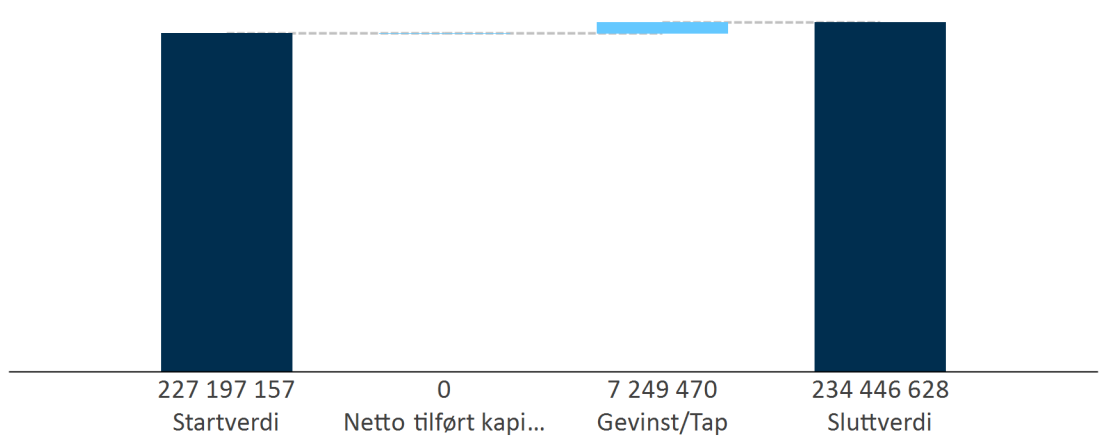
	Estimat	Kjøpsdato	Avkastning hittil i måned (%) Port.	Indeks	Diff	Avkastning hittil i år (%) Port.	Indeks	Diff	Markedsverdi	Allok.	Referanseindeks
Pengemarked			**0.41**	**0.36**	**0.06**	**3.19**	**2.70**	**0.49**	**234 446 628**	**20.0**	**NBP Norsk Stat Durasjon 0.25**
Norsk Pengemarked			**0.41**	**0.36**	**0.06**	**3.19**	**2.70**	**0.49**	**234 446 628**	**100.0**	**NBP Norsk Stat Durasjon 0.25**
Alfred Berg Nordic Short Term I		05.09.2025	0.45	0.42	0.03	3.31	3.12	0.19	58 780 733	25.1	NBP Norsk Pengemarked
Holberg Likviditet		31.01.2025	0.37	0.42	-0.04	2.97	3.12	-0.15	58 313 396	24.9	NBP Norsk Pengemarked
Nordea Kort Obligasjon Pluss - S		31.01.2025	0.41	0.42	0.00	3.24	3.12	0.13	117 352 499	50.1	NBP Norsk Pengemarked

Pengemarked

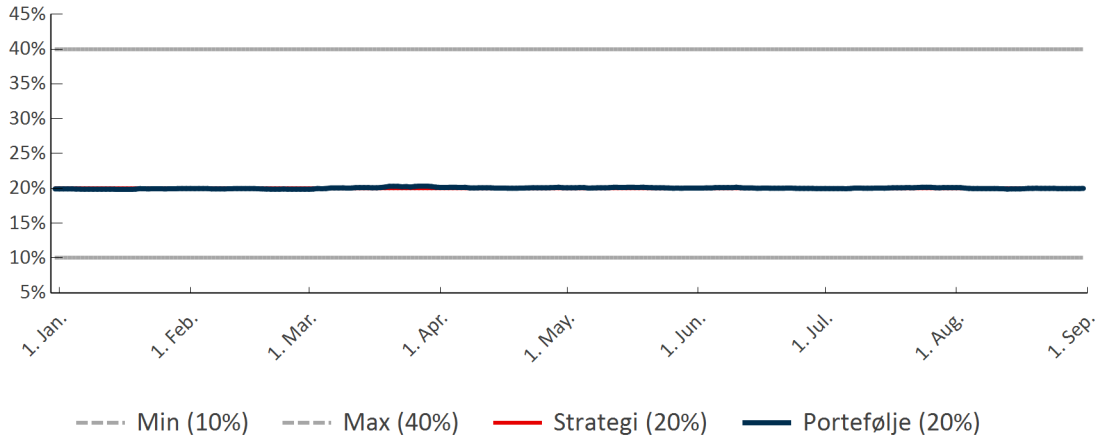
Avkastning i perioden (%)

Avkastning i perioden (NOK)

Allokering i perioden (%)

Kontanter

	Avkastning hittil i måned (%)			Avkastning hittil i år (%)			Valuta				
	Start	Inn / Ut	Avkast.	Start	Inn / Ut	Avkast.	Markedsverdi (lokal valuta)	Kode	Kurs	Markedsverdi (NOK)	Allok.
Kontanter	**389 288**	**-368 382**	**0**	**766 880**	**-760 777**	**14 803**				**20 907**	**0.0**
Kontanter	**389 288**	**-368 382**	**0**	**766 880**	**-760 777**	**14 803**				**20 907**	**100.0**
Klientkonto NOK DNB	389 288	-368 382	0	766 880	-760 777	14 803	20 907	NOK	1.00	20 907	100.0
Reinvestert fondsrabatt			0	0	0	0	0	NOK	1.00	0	0.0

Fredrikstad ungdomsråds vedtak 05.10.2026:

Ungdomsrådets uttalelse:
1. Blå Grotte videreføres som kommunalt kulturhus innenfor dagens organisasjonsform.
2. Kommunedirektøren bes følge opp driften med vekt på økt aktivitet og egeninntjening, bedre utnyttelse av lokalene og kompetansen, øke samarbeidet med lokale og regionale aktører og tettere oppfølging av kulturhusets samfunnsoppdrag.
Blå Grotte bes prioritere barnekultur i videreføringen av virksomheten som et kommunalt kulturtilbud.

Fredrikstad ungdomsråds behandling:

Blå Grotte bes prioritere barnekultur i videreføringen av virksomheten som et kommunalt kulturtilbud.
Votering:
Kommunedirektørens innstilling enstemmig vedtatt med tillegg av uttalelse.

Samfunnsutvalgets vedtak 07.10.2026:
Samfunnsutvalgets uttalelse:

1. Blå Grotte videreføres som kommunalt kulturhus innenfor dagens organisasjonsform.

2. Kommunedirektøren bes følge opp driften med vekt på økt aktivitet og egeninntjening, bedre utnyttelse av lokalene og kompetansen, øke samarbeidet med lokale og regionale aktører og tettere oppfølging av kulturhusets samfunnsoppdrag.

3. Kommunedirektøren bes om å komme med kvartalsvis rapportering til samfunnsutvalget. Rapporteringen skal vise:

- Økonomisk utvikling.
- Hvor stor andel av arrangementene har målgruppen barn og unge.
- Hvor stor andel av arrangementene iscenesettes av profesjonelle kulturaktører.
- Hvor stor del av inntektene utgjør salg av mat og drikke

Samfunnsutvalgets behandling:
Uttalelsen fra Fredrikstad ungdomsråd ble sendt til utvalgets medlemmer på e-post 7.10.2026.

Marianne Klever Næss (H) fremmet følgende forslag på vegne av H, FrP, V og KrF:
Nytt punkt 3:
3. Kommunedirektøren bes om å komme med kvartalsvis rapportering til samfunnsutvalget. Rapporteringen skal vise:

- Økonomisk utvikling.
- Hvor stor andel av arrangementene har målgruppen barn og unge.
- Hvor stor andel av arrangementene iscenesettes av profesjonelle kulturaktører.
- Hvor stor del av inntektene utgjør salg av mat og drikke

Votering:

Kommunedirektørens innstilling punkt 1 ble enstemmig vedtatt. Kommunedirektørens punkt 2 ble vedtatt med 5 stemmer (2 H, 1 Frp, 1 V, 1 KrF), mot 4 stemmer (2 Ap, 1 Sv, 1 BYM) Forslaget fremmet av Marianne Klever Næss (H) ble vedtatt med 5 stemmer (2 H, 1 Frp, 1 V, 1 KrF), mot 4 stemmer (2 Ap, 1 Sv, 1 BYM).

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Saksnr.: 2026/25514
Dokumentnr.: 1
Løpenr.: 307747/2026
Klassering: 289

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Fredrikstad ungdomsråd	05.10.2026	21/26
Samfunnsutvalget	07.10.2026	30/26
Formannskapet	15.10.2026	112/26
Bystyret	22.10.2026	

Blå Grotte – vurdering av organisasjonsform

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å gi følgende innstilling til bystyret

1. Blå Grotte videreføres som kommunalt kulturhus innenfor dagens organisasjonsform.
2. Kommunedirektøren bes følge opp driften med vekt på økt aktivitet og egeninntjening, bedre utnyttelse av lokalene og kompetansen, øke samarbeidet med lokale og regionale aktører og tettere oppfølging av kulturhusets samfunnsoppdrag.

Sammendrag

Fredrikstad ungdomsråd og samfunnsutvalget gir sin uttalelse i saken.

I budsjett og handlingsprogram 2025–2028 ble kommunedirektøren bedt om å vurdere om Blå Grotte kunne organiseres som aksjeselskap. Denne saken vurderer dagens modell opp mot alternative organisasjonsformer.

Kommunedirektøren har identifisert fire ulike organisasjonsmodeller som er sammenlignet opp mot kriterier knyttet til samfunnsoppdrag, politisk styring, økonomi, investeringer, spillemidler og kommunens rolle som eier. Utredningen viser at aksjeselskap er mulig som organisasjonsform, men at dette i seg selv ikke nødvendigvis gir gevinster i form av lavere kostnader, reduserte investeringsbehov eller økte inntekter. Isteden vil det medføre kostnader til styrehonorarer, revisjon, regnskap, selskapsadministrasjon og arbeidsgiverfunksjoner.

Blå Grotte er et kulturpolitisk virkemiddel og kommunens viktigste arena for profesjonelle produksjoner, lokale kulturaktører, frivillighet, samt barne- og ungdomskultur. Dagens organisering gir kommunen gode muligheter til å ivareta dette samfunnsoppdraget gjennom direkte styring og prioritering.

Regnskapstallene viser at kommunens netto kostnad har vært stabil over tid. Det er investeringsbehov ved kulturhuset, særlig knyttet til investeringer i sceneteknikk. Disse behovene består uavhengig av organisasjonsform. Endret organisering kan skape usikkerhet knyttet til spillemiddelvilkårene, som er en viktig finansieringskilde til disse innvesteringene.

Kommunedirektøren vurderer samlet at dagens organisering gir den beste balansen mellom samfunnsoppdrag, kommunal styring, økonomi og langsiktig utvikling. Blå Grotte anbefales derfor videreført som kommunalt kulturhus, samtidig som det arbeides videre med økt aktivitet, egeninntjening, samarbeid og bedre utnyttelse av kulturhusets ressurser.

Vedlegg

1 Svar på spørsmål om status og konsekvenser for spillemidler for anlegg 49370 - Blå Grotte.pdf
2 Kulturhus og organisasjonsform
3 Blå_Grotte_sammenligning_av_driftsmodeller 1

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

- Å skape rom - kunst og kultur i en liten verdensby, kommunedelplan for kultur i
- Fredrikstad 2019-2030 (heretter omtalt som kulturplanen)
- 2025/21045 Fredrikstad kino med kiosk etablert som et aksjeselskap
- 2024/8246 Blå Grotte - om mulige alternativer til dagens drift
- 2016/13038 Mulighetsstudie kulturhuset Blå Grotte og St. Croix
- 2006/8439 Blå Grotte – Driftsmodell
- Bodø kommune, saksnummer 76/2026 Stormen konserthus – organisering og drift
- Bærum kommune, saksnummer 2025/8370 Bærum Kulturhus – prinsipper for drift med vurdering av konkurranseutsetting

Saksopplysninger

Historisk utvikling og samfunnsoppdrag

Blå Grotte ble etablert gjennom ombygging av tidligere kinolokaler i perioden 2004–2006, med mål om å være lokal hovedscene. Da planene om en fylkesscene ble avsluttet i 2015, ble det lagt til grunn at det fortsatt var behov for en regional kulturarena. Mulighetsstudien fra 2016 la derfor til grunn at Blå Grotte skulle videreutvikles med en utvidet lokal og regional funksjon.

Kulturhuset gir publikum tilgang til et bredt spekter av kunst- og kulturuttrykk og gir lokale aktører tilgang til scene, teknisk utstyr og produksjonskompetanse. Bruken omfatter profesjonelle aktører, lokale lag og foreninger, barne- og ungdomsteatre og turnerende nasjonale produksjoner. Verdien kan derfor ikke bare måles i billettinntekter og utleie. Blå Grotte er også en del av produksjonsgrunnlaget for det lokale og regionale kulturlivet. Kulturplanen legger til grunn at kommunale kulturhus skal være åpne og tilgjengelige møteplasser, gi rom for ulike kulturuttrykk og bidra til et mangfoldig kulturtilbud. Blå Grotte skal gi plass til produksjoner som kan ha vanskelig for å få visningstid på andre arenaer.

Organisering

Blå grotte er i dag organisert som en avdeling i Virksomhet kultur, tilhørende kommuneområde Samfunn og byutvikling. Blå Grotte har ti ansatte fordelt på om lag 6,74 årsverk og bruker kommunale støttefunksjoner innen lønn og personal, økonomi, IKT, merkantile tjenester, renhold og byggdrift.

Tidligere utredningsarbeid

I 2024 gjennomførte kommunen markedsdialog og juridiske, økonomiske og personalmessige vurderinger av alternativ drift. Dialogen viste liten interesse for å overta virksomheten med ansatte og øvrige forpliktelser. Kommunedirektøren anbefalte derfor at det ikke ble startet en anbudsprosess.

Utredningen synliggjorde et sentralt dilemma: Lavere krav til innhold gir en ekstern driver større kommersiell frihet, men reduserer kommunens styring av kulturhuset. Dersom samfunnsoppdraget og bredden skal videreføres, vil behovet for offentlig finansiering derfor i stor grad bestå.

Organisering av kulturhus i Norge
Av 130 kulturhus som rapporterte organisasjonsform til Norske kulturhus i 2026, var 100 kommunale enheter, 12 kommunale foretak og 11 aksjeselskaper. Kommunale enheter og kommunale foretak utgjorde dermed 112 av 130 kulturhus.

De 11 kulturhusene registrert som aksjeselskaper er Arendal Kulturhus, Askim Kulturhus, Drammen Scener, Granvin kulturhus, Grieghallen, Ibsenhuset, Kolben kulturhus, Narvik Kulturhus, Normoria, Olavshallen og Oslo Konserthus. Oversikten viser organisasjonsform, men ikke hvem som eier aksjene. Flere er knyttet til større byer, regionale institusjoner eller virksomheter med flere scener og funksjoner, og er ikke uten videre sammenlignbare med Blå Grotte.

Erfaringer fra Stormen i Bodø og Bærum Kulturhus
Stormen konserthus i Bodø er vesentlig større enn Blå Grotte. Stormen hadde i 2026 35 ansatte fordelt på 31,2 årsverk, en samlet budsjettramme på om lag 58,5 millioner kroner og et kommunalt tilskudd på om lag 18 millioner kroner. Etter en omfattende vurdering av flere organisasjonsformer ble Stormen videreført som kommunalt foretak.

Bodø skilte mellom organisasjonsform og forbedring av drift. Kommunen anbefalte tydeligere eierstyring, kommunalt FDVU-ansvar, gjennomgang av bemanning og kostnader og sterkere samarbeid med kulturaktører. Eksisterende modell ble vurdert å gi best balanse mellom samfunnsoppdrag, inntekter og styring.

Bærum vurderte drift med og uten krav til kulturprofil. Markedskontakten viste at det ikke var reell interesse for utleie med slike krav. Offentlig drift ble videreført med vekt på kommunens kulturansvar, kulturhusets formål og muligheten til å legge til rette for lokalt kulturliv.

Begge virksomhetene har større driftsgrunnlag enn Blå Grotte og bedre forutsetninger for å bære egne administrative funksjoner. Erfaringene viser at også større kulturhus har valgt å hente forbedringer gjennom drift, styring og samarbeid framfor overgang til aksjeselskap.

Økonomi
Blå grotte har de siste årene hatt årlige utgifter på mellom 6,5 millioner kroner og 7,8 millioner kroner. Inntektene har variert fra 4,4 millioner kroner til 5,3 millioner kroner. Noe som betyr at kulturhuset har belastet kommunens økonomi med mellom 2,1 millioner kroner til 2,9 millioner kroner årlig.

Driftsår	Utgifter	Totale inntekter	Netto regnskap
2022	6 554	4 414	-2 140
2023	7 111	4 618	-2 870
2024	7 782	5 187	-2 848
2025	7 799	5 274	-2 525
2026 – budsjett	*9 126*	*7 574*	*-1 552*

Årlige FDV-kostnader for driften av Blå Grotte belastes teknisk drift og er derfor ikke inkludert som del av utgiftene i tabellen. FDV kostandene pr år beløper seg til

- 2022: 1,063 mnok
- 2023: 0,536 mnok
- 2024: 0,451 mnok
- 2025: 0,534 mnok

Blå Grotte har mottatt tilsagn om spillemidler til oppgradering av kulturhuset. Spillemidler er offentlige investeringstilskudd finansiert gjennom overskuddet fra Norsk Tipping og kan

tildeles kulturarenaer som oppfyller fastsatte vilkår om formål, eierskap og bruk. Østfold fylkeskommune forvalter ordningen og vurderer om vilkårene for tildeling og videre utbetaling er oppfylt.

Det er gitt tilsagn om 8,4 millioner kroner i spillemidler til oppgradering av Blå Grotte, hvorav 7,14 millioner kroner er utbetalt.

Spillemidlene er gitt med klare vilkår knyttet til kulturformål, offentlig kontroll og bruk av bygget som kulturarena. Endringer i eierskap eller driftsform må godkjennes av fylkeskommunen. Dersom vilkårene ikke lenger anses oppfylt, kan allerede utbetalte spillemidler kreves tilbake. Et kommunalt eid aksjeselskap kan ikke uten videre regnes som spillemiddelberettiget.

Forbedringspotensial innenfor dagens modell
Videreføring av dagens organisering betyr ikke at virksomheten skal videreføres uendret. Bar- og kioskdriften ble overtatt fra Fredrikstad kino av Blå Grotte 1. april 2026, og gir bedre mulighet til å utvikle publikumsrettede tjenester og beholde inntektene i virksomheten.

Aktuelle utviklingsområder kan være:
- videreutvikling av programmering og publikumsarbeid
- økt dagtidsbruk til konferanser, seminarer og møter
- hyppgere bruk av huset i perioder med lav aktivitet
- tettere samarbeid med lokale og regionale kulturaktører
- ressurs- eller programgruppe med relevante samarbeidspartnere
- styrket markedsføring og synlighet
- utvidet samarbeid med Quality Hotel Fredrikstad
- tydeligere oppgavefordeling mellom byggdrift, sceneteknikk og kjerneoppgaver
- gjennomgang av kompetanse, oppgavefordeling og faste og variable ressurser

Kommunedirektøren vurderer at det også kan være hensiktsmessig å benytte kommunens egne fagmiljøer innen tjenesteutvikling og virksomhetsutvikling i det videre arbeidet med Blå Grotte. Dette kan bidra med analyser og forbedringsarbeid knyttet til drift, ressursutnyttelse, publikumsutvikling, samarbeid og organisering av oppgaver, og gi virksomheten tilgang til nye perspektiver uten at det gjennomføres organisatoriske endringer.

Samlet vurderes det å være et utviklingspotensial innenfor dagens organisasjonsform som kan bidra til økt aktivitet, større publikumsgrunnlag, bedre ressursutnyttelse og styrket egeninntjening, samtidig som kommunen beholder muligheten til å sikre tilgjengelighet, mangfold og kulturhusets regionale funksjon.

Vurdering av fire ulike organisasjonsmodeller
Kommunedirektøren har vurdert i alt fire ulike modeller for organisering av kulturhuset.

Modellene er vurdert opp mot en mot kriterier som belyser hvilke konsekvenser de ulike organisasjonsformene kan få for blant annet politisk styring, oppfølging av kulturloven, tilbud til barn og unge, lokale kulturaktører, økonomi, investeringer og kommunens rolle som eier.

De fire modellene er:

1. Kommunal drift (dagens modell)
   Blå Grotte drives som en del av Fredrikstad kommune og inngår i kommunens ordinære styrings-, økonomi- og støttesystemer.

2. Kommunalt AS med kulturformål

Blå Grotte organiseres som et heleid kommunalt aksjeselskap med kulturfaglige og kulturpolitiske mål fastsatt gjennom vedtekter, eierstrategi og eierstyring.

3. Kommunalt AS med kommersielle mål
   Blå Grotte organiseres som et heleid kommunalt aksjeselskap med større vekt på inntektsutvikling, lønnsomhet og markedsmessig drift.

4. Eksternt kommersielt AS
   Blå Grotte organiseres som et aksjeselskap utenfor kommunens organisasjon.

De fire modellene er vurdert ut fra følgende vurderingskriterier:

a) Politisk styring
Kommunal drift gir mulighet for styring gjennom budsjett, planer og administrative linjer. Et kommunalt AS med eller uten kulturformål styres gjennom vedtekter, eierstrategi og eierstyring og det er styret som er ansvarlig for daglig drift og for å gjøre strategiske valg knyttet til virksomheten. Ved en overgang til ekstern kommersiell drift har kommunen svært liten mulighet til styring.

b) Samfunnsoppdrag etter kulturloven
Kommunal drift gir størst sikkerhet for at kulturhusets samfunnsoppdrag oppfylles i tråd med kulturloven og kommunens kulturpolitiske mål. Gjennom direkte styring kan kommunen prioritere aktiviteter og tilbud som ikke nødvendigvis er kommersielt lønnsomme, men som har stor verdi for innbyggere, frivillighet og kulturliv. I et kommunalt AS kan dette ivaretas gjennom vedtekter, finansiering og aktiv eierstyring. Dersom selskapet derimot gis tydelige kommersielle mål, kan det oppstå press for å prioritere aktiviteter med høyere inntjening. Ved ekstern kommersiell drift vil ivaretakelse av samfunnsoppdraget i liten grad kunne påvirkes.

c) Barn, unge og frivillighet
Kommunal drift gir gode muligheter til å prioritere tilbud til barn, unge og frivilligheten gjennom politiske vedtak og økonomiske prioriteringer. I et kommunalt AS med kulturformål kan slike mål også ivaretas gjennom vedtekter og finansiering. Dersom virksomheten får sterkere kommersielle føringer, er det en risiko for at aktiviteter med lav betalingsvilje eller begrenset inntjeningspotensial blir nedprioritert. Ved ekstern kommersiell drift vil omfang og vilkår for slike tilbud i stor grad avhenge av eiers prioriteringer.

d) Lokale kulturaktører
Kommunal drift gir mulighet til å prioritere lokale kulturaktører som en del av kommunens kulturpolitikk. Dette kan bidra til aktivitet, kompetansebygging og utvikling av det lokale kulturlivet. Et kommunalt AS med kulturformål kan også ivareta dette gjennom eierstyring og tydelige forventninger. Med økt kommersielt fokus kan det bli større vekt på arrangementer med høy publikumstilstrømning og betalingsvilje, noe som kan redusere handlingsrommet for lokale aktører. Ved ekstern drift vil tilgang, priser og prioriteringer styres av eier.

e) Profesjonelle produksjoner og regional rolle
Blå Grotte har en viktig funksjon som regional kulturarena og vertskap for profesjonelle produksjoner. Kommunal drift gir størst mulighet til å prioritere denne rollen gjennom kommunale investeringer og strategiske valg. I et kommunalt AS med kulturformål kan rollen videreføres gjennom vedtekter og eierstyring. Et selskap med sterkere kommersielle mål kan i større grad prioritere arrangementer med høy lønnsomhet fremfor kulturpolitiske hensyn. Ved ekstern kommersiell drift vil satsingen på profesjonelle produksjoner avhenge av markedsgrunnlag og lønnsomhetsvurderinger.

f) Spillemidler

Kommunal drift gir tilgang til enkelte tilskudds- og finansieringsordninger som ikke nødvendigvis er tilgjengelige for kommersielle aktører. I et kommunalt AS må mulighetene for spillemidler og andre offentlige tilskudd vurderes nærmere i hvert enkelt tilfelle. For kommunale AS med kommersielle mål eller ekstern kommersiell drift vil tilgangen til slike ordninger normalt være utelukket.

g) Støttefunksjoner og stordriftsfordeler
Som del av kommunen benytter Blå Grotte eksisterende støttefunksjoner innen økonomi, HR, IKT, innkjøp og juridiske tjenester. Dette gir stordriftsfordeler og begrenser administrative kostnader. Ved etablering av et kommunalt AS må flere slike funksjoner etableres eller kjøpes inn, noe som kan gi økte kostnader. Ved ekstern kommersiell drift vil omfanget av støttefunksjoner avhenge av driftsaktørens organisering og størrelse.

h) Administrasjon og selskapskostnader
Kommunal drift innebærer at administrasjon og styring skjer innenfor eksisterende organisasjon. Et kommunalt AS vil ha kostnader knyttet til styrehonorarer, regnskap, revisjon, selskapsadministrasjon og arbeidsgiveransvar. Selv om slike kostnader varierer, vil de normalt være høyere enn i dagens modell. Ved ekstern drift vil eier måtte håndtere dette.

i) Investeringsansvar
Ved kommunal drift ligger investeringsansvaret direkte hos kommunen. I et kommunalt aksjeselskap vil investeringsansvaret i praksis ligge hos selskapet, men kommunen vil som eier fortsatt måtte ta stilling til finansiering av større investeringer. Ved ekstern kommersiell drift vil innvesteringsansvaret fullt og helt ligge hos eier.

j) Kommunens ansvar og rolle
Kommunens rolle varierer mellom modellene. Ved kommunal drift har kommunen ansvar for styring, drift og finansiering. I et kommunalt aksjeselskap utøves rollen gjennom eierstyring og finansiering. Ved ekstern kommersiell drift vil kommunens rolle være marginalisert.

Se vedlegg 1 for en skjematisk fremstilling.

Relevante bestemmelser
Saken berører særlig kulturloven, kommuneloven, aksjeloven og arbeidsmiljølovens regler om virksomhetsoverdragelse. I tillegg er vilkårene for spillemidler, kommunens kulturplan og regler om offentlige anskaffelser og offentlig støtte relevante dersom driften skilles ut eller overlates til en ekstern aktør.

Kulturloven fastsetter kommunens ansvar for å legge til rette for et bredt spekter av kulturvirksomhet, kvalitet, profesjonalitet og deltakelse. Loven bestemmer ikke hvilken organisasjonsform kommunen skal bruke.

Ved overgang til aksjeselskap vil aksjelovens regler om styre, eierstyring, egenkapital og forsvarlig drift gjelde. Dersom ansatte og aktivitet overføres til en ny juridisk enhet, vil arbeidsmiljølovens regler om virksomhetsoverdragelse komme til anvendelse.

Konsekvenser for sosial bærekraft
Blå Grotte er møteplass og arena for profesjonelle produksjoner, lokale kulturaktører, frivillighet og barn og unge. Tilgang til en profesjonell scene gir mulighet både til å oppleve kultur og delta som utøver eller arrangør.

Folkehelseundersøkelsen viser at kultur og natur er blant nærmiljøfaktorene som betyr mest for trivsel i Fredrikstad. En modell med sterkere krav til kommersielt resultat kan gi mindre rom for aktiviteter med lav betalingsevne eller høy økonomisk risiko. Dette kan særlig påvirke lokale lag og foreninger, barne- og ungdomsteater og smalere kulturuttrykk. Kommersielle

arrangementer kan samtidig bidra med publikum og inntekter. Det sentrale er å opprettholde en balanse mellom inntektsaktivitet og samfunnsoppdraget.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft

a) Økonomiske konsekvenser for drifts- og investeringsbudsjettet
   En utskilling vil etablere en ny juridisk enhet med egne kostnader til styre, revisjon, regnskap, selskapsadministrasjon og arbeidsgiverfunksjoner. Disse kostnadene inngår i dag i kommunens samlede organisasjon. Foreløpige beregninger viser at disse kostnadene kan utgjøre om lag 1,5–2 millioner kroner årlig, inkludert husleie. For en virksomhet med 6,74 årsverk vil dette utgjøre en betydelig andel av det samlede budsjettet.

   Kommuneområde Samfunn og byutvikling har i dag et inntektskrav knyttet til Blå Grotte på 2 millioner kroner. Ved en utskilling til kommunalt eller eksternt aksjeselskap må kommuneområdets økonomiske rammer styrkes tilsvarende.

   Blå Grotte har mottatt tilsagn om 8,4 millioner kroner i spillemidler, hvorav 7,14 millioner kroner allerede er utbetalt. Endringer i eierskap, organisering eller bruk kan påvirke grunnlaget for tildelingen og må godkjennes av fylkeskommunen. Dersom vilkårene ikke lenger anses oppfylt, kan kommunen risikere krav om hel eller delvis tilbakebetaling av allerede utbetalte spillemidler.

b) Samfunnsmessige konsekvenser
   Blå Grotte er kommunens viktigste arena for profesjonelle produksjoner, lokale kulturaktører, frivillighet samt barne- og ungdomskultur. Kulturhuset fungerer både som visningsarena, møteplass og produksjonsarena for det lokale og regionale kulturlivet.

   Valg av organisasjonsform påvirker kommunens mulighet til å styre virksomheten og følge opp kulturpolitiske mål. En organisering med sterkere kommersielle føringer kan påvirke prioriteringen mellom kulturpolitiske hensyn og aktiviteter med høyt inntektsgrunnlag. Kulturhuset har også betydning for byliv, attraktivitet og opplevelsesnæring gjennom konserter, forestillinger, festivaler, konferanser og andre arrangementer som trekker publikum til sentrum. Blå Grotte bidrar dermed til aktivitet, samarbeid og verdiskaping i lokalt kulturliv og næringsliv.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft

Blå Grotte holder til i et eksisterende bygg med kulturhistorisk verdi. Organisasjonsformen påvirker ikke byggets vernestatus eller de krav som gjelder for vedlikehold, oppgraderinger og fysiske endringer.

Eventuelle investeringer og oppgraderinger må planlegges og gjennomføres i dialog med kulturminnemyndighetene. Saken vurderes ikke å ha vesentlige konsekvenser for utslipp av klimagasser, naturmangfold, jordvern eller andre miljøforhold utover ordinær forvaltning og vedlikehold av eksisterende bygningsmasse.

Ansattes medbestemmelse

Som del av arbeidet med å utrede alternative organisasjonsformer er det gjennomført flere drøftingsmøter med tillitsvalgte og vernetjenesten, senest 12. august 2026. Møtet omhandlet organisasjonsalternativer, samfunnsoppdrag, økonomiske og personalmessige konsekvenser, virksomhetens størrelse og kommunale støttefunksjoner.

Tillitsvalgte la vekt på behovet for et helhetlig beslutningsgrunnlag og tydelig informasjon til de ansatte.

Vurdert for uttalelser i rådene

Sendes til ungdomsrådet for uttalelse.

Vurdering
Kommunedirektøren har vurdert fire ulike modeller for organisering av Blå Grotte. Den viser at alle modellene kan benyttes, men at de gir ulike forutsetninger for styring, oppfølging av samfunnsoppdraget, økonomi, investeringer og kommunens rolle som eier.

Blå Grotte er både et kulturhus og et kulturpolitisk virkemiddel. Kulturhuset har en sentral rolle som arena for profesjonelle produksjoner, lokale kulturaktører, frivillighet samt barn og unge. Valg av organisasjonsform påvirker derfor ikke bare drift og økonomi, men også kommunens mulighet til å følge opp målsettingene i kommunens kulturpolitikk og kulturplanen i Fredrikstad.

Utredningen viser at etablering av et aksjeselskap i seg selv ikke gir dokumenterte gevinster i form av lavere kostnader, reduserte investeringsbehov eller økte inntekter. Samtidig vil en utskilling innebære egne kostnader til blant annet styre, revisjon, regnskap og selskapsadministrasjon.
Investeringsbehovene ved Blå Grotte består uavhengig av organisasjonsform. Det samme gjelder behovet for å avklare videre oppfølging av spillemiddelprosjektet. Endringer i organisering kan påvirke grunnlaget for spillemidler og må vurderes opp mot gjeldende spillemiddelvilkår.

Kommunedirektøren vurderer samlet at dagens organisering gir den mest hensiktsmessige balansen mellom samfunnsoppdrag, kommunal styring, økonomi og langsiktig utvikling. Samtidig vurderes det å være et betydelig utviklingspotensial innenfor dagens modell gjennom styrket drift, bedre ressursutnyttelse, økt aktivitet og økt egeninntjening.

Alternative løsninger
Kommunalt AS med kulturformål
Modellen kan ivareta kulturhusets samfunnsoppdrag gjennom vedtekter, eierstyring og kommunal finansiering. Samtidig vil den medføre økte administrative kostnader og et mer indirekte styringssystem enn dagens modell.

Kommunalt AS med kommersielle mål
Modellen kan gi sterkere fokus på inntektsutvikling og kommersiell drift, men innebærer økt risiko for at kulturpolitiske mål, frivillighet, lokale kulturaktører og tilbud til barn og unge blir nedprioritert. Modellen kan også skape usikkerhet knyttet til spillemiddelvilkårene og muligheten for å motta eller beholde spillemidler.

Eksternt kommersielt AS
Modellen gir minst kommunal styring og størst avhengighet av markedet. Markedsdialogen i 2024 viste begrenset interesse for å overta driften med krav til kulturpolitisk innhold. En slik modell vil derfor enten kunne kreve fortsatt betydelig kommunal finansiering eller innebære redusert oppfølging av kulturhusets samfunnsoppdrag. Modellen vil samtidig normalt utelukke grunnlag for spillemidler

Konklusjon
Kommunedirektøren vurderer at dagens organisering av Blå Grotte som kommunalt kulturhus gir den beste balansen mellom samfunnsoppdrag, politisk styring, økonomi og langsiktig utvikling.

Kommunedirektøren anbefaler derfor at Blå Grotte videreføres innenfor dagens organisasjonsform, samtidig som det arbeides målrettet med økt aktivitet, bedre ressursutnyttelse, styrket egeninntjening og tettere samarbeid med lokale og regionale aktører.

ØSTFOLD FYLKESKOMMUNE

FREDRIKSTAD KOMMUNE
Postboks 1405
1602 FREDRIKSTAD

Vår ref.: 2024/19391-14 Deres ref.: Dato: 03.02.2026

Svar på spørsmål om status og konsekvenser for spillemidler for anlegg 49370 - Blå Grotte

Vi viser til brev av 12. januar 2026 om vedtak i Fredrikstad kommune om at det ikke skal investeres i Blå Grotte i kommende budsjettperiode: 2026, 2027 og 2028.

Blå Grotte ble tildelt kr 8.400.000 i spillemidler i 2018 og har fått utbetalt kr 7.140.000 av tildelt beløp. Dere opplyser at prosjektet har startet opp, men at det er en rekke tiltak som ikke er gjennomført, og at det pr i dag er investert kr 20.756.473 inklusive merverdiavgift. Prosjektet har fått innvilget utsettelse på å levere rapport i påvente av politiske vedtak om investeringer.

Nå foreligger vedtaket og Fredrikstad kommune har bedt om vurdering av eventuelle konsekvenser for tildelingen av spillemidler.

For denne vurderingen er det følgende retningsgivende dokument som må følges;

- Tildelingsbrev til Fredrikstad kommune med vilkår for tilskuddet
- Retningslinjer for tilskudd til kulturarenaer (fram til og med 2024)
- Retningslinjer for tilskudd til kulturarenaer (fra og med 2025)
- Sentrale retningslinjer for forvaltning av desentralisert ordning for tilskudd til kulturbygg
- Pengespilloven.

Ifølge retningslinjene som var gjeldende på søknadstidspunktet, nye retningslinjer gjeldende fra 2025, og sentrale retningslinjer om forvaltning av midlene, kan fylkeskommunen trekke tilbake deler av tilskuddet dersom det gjøres store endringer i prosjektet, eller at den faktiske kostnaden er lavere enn først beregnet, eller at det gjøres endringer i driften.

Salg, deling eller overføring av drift skal ikke skje uten skriftlig godkjenning fra Østfold fylkeskommune. I tillegg ligger det et krav om at lokalene/anvendte spillemidler skal benyttes til kulturformål i minst 20 år. Spørsmålet som stilles må deles inn i to svar;

REGI kultur og idrett
Postadresse: Postboks 220, 1702 SARPSBORG
Besøksadresse: Oscar Pedersens vei 39, 1721 SARPSBORG
Telefon: 69 11 70 00

E-post: post@ofk.no
Internett: www.ofk.no
Org.nr.: 930580694

1. Vurdering om tilsagnet må trekkes tilbake/avkortes fordi det er vedtatt at det ikke skal settes av midler til videre investeringer og prosjektet dermed ikke blir gjennomført som planlagt.
2. Vurdering om endring av drift i lokalene etter at tiltaket er gjennomført kan få konsekvenser for tildelte og utbetalte midler.

Dersom det ikke gjøres endringer i vedtaket om at det ikke skal settes av midler til investeringer til prosjektet i 2026, 2027 og 2028, innen 31.12.2026, vil det ikke bli gitt ytterligere utsettelser på rapportering, og ber vi om at det sendes inn sluttrapport på prosjektet. Både sentrale og regionale retningslinjer er tydelige på at rapport skal sendes inn senest 3 år etter at tilsagnet er gitt, og Fredrikstad kommune har tidligere fått utsettelser for å sikre videre framdrift.

Spillemidlene dekker inntil 1/3 av påløpte kostnader eksklusive merverdiavgift, og størrelsen på avkortningen avhenger av hvor mye av tiltaket som er gjennomført i henhold til søknad. Forutsettes det at påløpte kostnader oppgitt av Fredrikstad kommune er kostnader direkte knyttet til prosjektet, vil avkortningen være ca kr 2,8 mill av totale tilsagnet på kr 8,4 mill. Fredrikstad kommune må da betale tilbake ca kr 1,6 av utbetalt tilskudd.

Kommunen har mulighet til å søke på nytt på spillemidler knyttet til Blå Grotte på et senere tidspunkt, men ikke til samme prosjekt før det har gått 10 år fra tilsagnet er gitt.

Det er lagt inn begrensninger i nasjonale og regionale retningslinjer om hvem som kan søke om tilskudd. Et grunnleggende prinsipp er at tilskudd i form av spillemidler ikke skal danne grunnlag for fortjenestebaserte eieformer, eller dannes om til fortjeneste for private eiere. Dette vil være retningsgivende for å vurdere om endring i drift av lokalene kan påvirke tilsagnet.

Er endringene av en slik karakter at den nye driftsformen vil ha mulighet til å søke om spillemidler til kulturarena, vil endringen ikke påvirke tilsagnet, se retningslinjene for tilskudd til kulturarenaer i Østfold kap. 5. Husk likevel at kulturarenaen skal benyttes til kulturformål i minst 20 år fra spillemidler blir anvendt, noe som må sikres og framkomme av avtaler.

Er endringene av en slik karakter at en evt. ny driftsform ikke vil være søknadsberettiget, skal Østfold fylkeskommune vurdere om tilskuddet skal trekkes tilbake. Vurdering av tilbaketrekking vil være relatert til antall år som har gått siden tiltaket ble gjennomført. Arenaen skal benyttes til kulturformål i minst 20 år. Blir det ny driftsform etter 15 år, er det 5/20 av tilskuddet som kan trekkes tilbake. Fylkeskommunen kan ha et visst rom for skjønnsutøvelse, som vil være større når nedskrivningstiden på 20 år nærmer seg slutten. Det er fylkeskommunen sitt ansvar som regional forvalter, å sikre at spillemidlene blir benyttet innenfor lovbestemt formål.

Oppsummering av svarene:

- Østfold fylkeskommune kan ikke gi ytterligere utsettelser og ber om sluttrapport hvis ikke vedtaket om investeringer i Blå Grotte endres innen 31.12.2026. Reservert

tilskudd trekkes tilbake med virkning fra 31.12.2026, med mindre nye opplysninger blir oversendt fra Fredrikstad kommune innen denne dato.
- Det vil bli gjort avkortninger og eventuelt stilt krav om tilbakebetaling av utbetalte tilskuddsmidler basert på regnskap og sluttrapport som Fredrikstad kommune må levere. Frist for å levere sluttrapport settes til 31.01.2027.
- Utbetalte spillemidler vil bli krevd tilbakebetalt dersom det etableres ny driftsform på Blå Grotte som ikke er søknadsberettiget på spillemidler til kulturarenaer.

Kommunen må i utgangspunktet selv vurdere de aktuelle alternativene for driftsform opp mot regelverket og i lys av det som formidles ovenfor. Da det kan finnes flere mulige løsninger på problemstillingen, kan ikke fylkeskommunen svare konkret hvordan man vil stille seg til ethvert alternativ, utover det som står skrevet i dette brevet. Hvis kommunen har noen helt konkrete løsninger/alternativer som vurderes som aktuelle, kan fylkeskommunen være behjelpelig med å vurdere disse. Vi ber i så fall kommunen om å være så konkrete som mulig i sin redegjørelse for alternativene, da dette vil legge til rette for konkrete svar.

Vi ser fram til videre dialog og avklaringer i 2026, og ber om at Fredrikstad kommune holder Østfold fylkeskommune oppdatert på saken.

Vennlig hilsen

Toril Mølmen

Solveig Rinaldo Dannevig
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:
Rita Astridsdotter Brudalen

Navn på hus	Eierforhold
Arendal Kulturhus	AS
Alles Kulturhus	Stiftelse
Alta kultursal	Kommunal enhet
Arktisk kultursenter	Kommunal enhet
Asker kulturhus	Kommunal enhet
Askim Kulturhus	AS
Aukra kulturhus	Kommunal enhet
Austrått Fort	Kommunal enhet
Bakkenteigen kulturhus	Kommunal enhet
Bjugn kulturhus Ørland kultursenter	KF
Blå Grotte	Kommunal enhet
Bruket kulturhus	Kommunal enhet
Brygga kultursal Halden	Kommunal enhet
Buen kulturhus	Kommunal enhet
Bærum Kulturhus	Annet (vennligst spesifiser)
Bølgen kulturhus	KF
Bømlo kulturhus KF	KF
DRAMMEN SCENER AS	AS
Egersund kino og kulturhus	Kommunal enhet
Elverum kulturhus	Kommunal enhet
Fagernes kulturhus	Kommunal enhet
Festiviteten kino- og kulturhus	Kommunal enhet
Festiviteten konserthus	KF
Festiviteten kulturhus	Kommunal enhet
Flekkefjord Kultursenter Spira	Kommunal enhet
Florø Kulturhus	Kommunal enhet
Folkets Hus	Kommunal enhet
Fosnavåg konsertus	Kommunal enhet
Frøya kulturhus	Kommunal enhet
Fyrverkeriet kulturhus	Kommunal enhet
Førdehuset	Kommunal enhet
Gjerdrum kulturhus	Kommunal enhet
Gjøvik Kino og Scene KF	KF
Granvin kulturhus	AS
Grieghallen AS	AS
Grimstad Kulturhus	KF
Gullbring kulturhus	Kommunal enhet
Hadeland kultursal	Kommunal enhet
Halti kulturscene	Kommunal enhet
Hamar kulturhus	Kommunal enhet
Harstad Kulturhus	Annet (vennligst spesifiser)
Hjertnes Kulturhus	Kommunal enhet
Hovden grendehus og Bykle samfunnshus	Kommunal enhet
Hurtigrutens Hus Vesterålen kulturhus	Kommunal enhet
Ibsenhuset as	AS
Ingebrigt Davik-huset	KF
Istindportalen v/Istind Arrangement	Kommunal enhet
Karmøy kulturhus	Kommunal enhet
Kilden Teater og Konserthus	Annet (vennligst spesifiser)
Kimen kulturhus	Kommunal enhet
Kolben kulturhus	AS
Kongsberg Musikkteater	Kommunal enhet
KulturArena Aurskog-Høland	Kommunal enhet
Kulturarena Namsos	Kommunal enhet

Kulturbadet	Kommunal enhet
Kulturfabrikken Sortland	KF
Kulturhuset Banken	Kommunal enhet
Kulturhuset Finnsnes	Kommunal enhet
Kulturhuset i Suldal	Kommunal enhet
Kulturhuset Kuben	Kommunal enhet
Kulturhuset Trivselshagen	Kommunal enhet
Kultuverket Flammen	Kommunal enhet
Kvinesdal Kulturhus	Kommunal enhet
Kvinnherad kultursenter	Kommunal enhet
Lier Kulturscene	Kommunal enhet
Lillestrøm kultursenter	Stiftelse
Lofoten kulturhus	KF
Longyarbyen Kulturhus	Kommunal enhet
Lyngdal kulturhus	Kommunal enhet
Lørenskog hus	Kommunal enhet
Meieriet Frekhaug	Kommunal enhet
Meieriet kultursenter	Kommunal enhet
Melhus rådhus	Kommunal enhet
Milepelen kulturhus	Kommunal enhet
Modum kulturhus	Kommunal enhet
Mosjøen Kulturhus	Kommunal enhet
Narvik Kulturhus	AS
Nordfjordhallen Idretts- og Kulturarena	Kommunal enhet
Normoria AS	AS
Notodden kulturhus, Bok & Blueshuset	Kommunal enhet
Olavshallen	AS
Operahuset Nordfjord	Kommunal enhet
Oppdal Kulturhus	Kommunal enhet
Orkland kulturhus	Kommunal enhet
Oseana	KF
Oslo Konserthus	AS
Otta Kulturhus	Kommunal enhet
Panorama Kulturhus	Kommunal enhet
Parken kulturhus	Kommunal enhet
Randaberg kulturscene	Kommunal enhet
Rauma kulturhus	Kommunal enhet
Risørhuset	Kommunal enhet
Rommen Scene & Voldsløkka Scene	Kommunal enhet
Rådhusteatret	Kommunal enhet
Rådhusteatret Kongsvinger	Kommunal enhet
Sandnes kunst- og kulturhus	Kommunal enhet
Sarpsborg scene	Kommunal enhet
Sekkefabrikken kulturhus	Kommunal enhet
Sjøborg kulturhus	Kommunal enhet
Skakke SA	Annet (vennligst spesifiser)
Smia	Kommunal enhet
Sogndal kulturhus	Kommunal enhet
Sola kulturhus	Kommunal enhet
St.Croix-huset	Kommunal enhet
Steinkjer kulturhus	Kommunal enhet
Stord Kulturhus	Kommunal enhet
STORFJORD KULTURHUS SA	Annet (vennligst spesifiser)
Stormen Konserthus	KF
Storstova	Kommunal enhet

Stryn kulturhus	Kommunal enhet
Støren Kulturhus	Kommunal enhet
Sunndal kulturhus	Kommunal enhet
Surnadal kulturhus	Kommunal enhet
Sykkylven kulturhus	Kommunal enhet
Tokestua	Kommunal enhet
Tynset Kulturhus	Kommunal enhet
Tysværtunet kulturhus	Kommunal enhet
Ullensaker kulturhus	Kommunal enhet
Utgard Fleirbrukshus	Kommunal enhet
Vennesla Kulturhus	Kommunal enhet
Vestby kulturkvartal	Kommunal enhet
Vinjehuset	Kommunal enhet
Voss kulturhus	Kommunal enhet
Vågå kulturhus	Kommunal enhet
Ælvespeilet	Kommunal enhet
Ørland Kultursenter	Kommunal enhet
Ørland kultursenter og Bjugn Kulturhus	KF
Ørsta kulturhus	Kommunal enhet
Ål kulturhus	Kommunal enhet
Ås kulturhus	Kommunal enhet

Vedlegg - Blå Grotte - sammenligning av organisasjonsmodeller

Kortfattet vurdering av fire organisasjonsmodeller. Formuleringene viser hovedforskjellene og må leses sammen med det øvrige beslutningsgrunnlaget.

Vurderingstema	1. Kommunal drift (dagens modell)	2. Kommunalt AS med kulturformål	3. Kommunalt AS med kommersielle mål	4. Eksternt kommersielt AS
a) Politisk styring	Direkte gjennom budsjett, planer og administrativ linje.	Indirekte gjennom vedtekter, eierstrategi, generalforsamling og styrevalg.	Indirekte gjennom vedtekter, eierstrategi, generalforsamling og styrevalg, men kommersielle mål får større vekt.	Begrenset.
b) Samfunnsoppdrag etter kulturloven	Best ivaretatt gjennom direkte politisk og administrativ styring.	Kan sikres gjennom formål, finansiering og aktiv eierstyring.	Kan sikres gjennom formål, finansiering og aktiv eierstyring, men må balanseres mot krav til inntekter og lønnsomhet.	Begrenset.
c) Barn, unge og frivillighet	Kan prioriteres gjennom vedtak og økonomiske rammer.	Kan sikres gjennom formål, eierkrav og finansiering.	Kan sikres gjennom formål, eierkrav og finansiering, men risiko for lavere prioritet dersom tilbudene gir svak inntjening.	Avhenger av selskapets prioriteringer.
d) Lokale kulturaktører	Kan prioriteres som del av kommunens kulturpolitikk.	Kan sikres gjennom eierkrav og finansiering.	Kan sikres gjennom eierkrav og finansiering, men tilgang og vilkår vurderes sterkere mot inntekt og kapasitet.	Priser og prioriteringer fastsettes av selskapet.
e) Profesjonelle produksjoner og regional rolle	Kan prioriteres gjennom strategi, samarbeid og investeringer.	Kan videreføres gjennom formål, eierstyring og finansiering.	Kan videreføres gjennom formål, eierstyring og finansiering, men vurderes i større grad ut fra marked og lønnsomhet.	Avhenger av selskapets strategi og kommersielle grunnlag.
f) Spillemidler og tilskudd	Best tilgang til relevante offentlige ordninger.	Må avklares for den enkelte ordning.	Utelukket.	Utelukket.
g) Støttefunksjoner og stordriftsfordeler	Bruker kommunens økonomi-, HR-, IKT-, innkjøps- og juridiske tjenester.	Må etablere eller kjøpe støttefunksjoner.	Må etablere eller kjøpe støttefunksjoner.	Må etablere eller kjøpe støttefunksjoner.
h) Administrasjon og selskapskostnader	Inngår i kommunens eksisterende organisasjon.	Nye kostnader til styre, regnskap, revisjon og selskapsadministrasjon.	Nye kostnader til styre, regnskap, revisjon og selskapsadministrasjon.	Nye kostnader til styre, regnskap, revisjon og selskapsadministrasjon.
i) Investeringsansvar	Kommunen beslutter og finansierer investeringer.	Selskapet har ansvaret, men kommunen må normalt ta stilling til kapital, lån eller garantier.	Selskapet har ansvaret, men kommunen må normalt ta stilling til kapital, lån eller garantier	Ligger hos ekstern eier.
j) Kommunens ansvar og rolle	Fullt ansvar for styring, drift, arbeidsgiverfunksjon, finansiering og investeringer.	Eierrolle med oppfølging gjennom generalforsamling, eierstyring og finansiering.	Eierrolle med oppfølging gjennom generalforsamling, eierstyring og finansiering, men med større vekt på økonomiske resultater.	Begrenset.

Fredrikstad ungdomsråds vedtak 05.10.2026:

Ungdomsrådets vedtak:
Leder Martin Johannes Øraas og nestleder Noa Herwander Valbjørk velges som medlemmer til å representere ungdomsrådet.

Fredrikstad ungdomsråds behandling:

Rådgiver Hans Jacob Sandberg orienterte muntlig om saken.

Votering:
Leder og nestleder valgt som representanter til utvalget.

Oppvekstutvalgets vedtak 07.10.2026:

Oppvekstutvalgets uttalelse:
1. Bystyret oppretter et utvalg for framtidig skolestruktur i Fredrikstad kommune.
2. Oppgaveutvalget skal utarbeide et kunnskapsgrunnlag og anbefalinger for hvordan Fredrikstad kommune bør utvikle en langsiktig, framtidsrettet og likeverdig skolestruktur.
3. Utvalget skal bestå av fem sentrale bystyremedlemmer, to medlemmer av Fredrikstad ungdomsråd og to medlemmer av foreldreutvalg for grunnopplæringen
Følgende velges som medlemmer av utvalget:
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
Som leder velges:
Som nestleder velges:
4. Mandatet vedtas slik det fremgår av vedlegg til saken.

Oppvekstutvalgets behandling:

Saken tas til orientering og man kommer tilbake til konkrete navn på medlemmer i senere behandling.
Votering:
Kommunedirektørens innstilling enstemmig vedtatt.

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Saksnr.: 2026/24785
Dokumentnr.: 1
Løpenr.: 300981/2026
Klassering:

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Fredrikstad ungdomsråd	05.10.2026	19/26
Oppvekstutvalget	07.10.2026	24/26
Formannskapet	15.10.2026	113/26
Bystyret	22.10.2026	

Oppgaveutvalg for skolestruktur

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å gi følgende innstilling til bystyret:

1. Bystyret oppretter et utvalg for framtidig skolestruktur i Fredrikstad kommune.
2. Oppgaveutvalget skal utarbeide et kunnskapsgrunnlag og anbefalinger for hvordan Fredrikstad kommune bør utvikle en langsiktig, framtidsrettet og likeverdig skolestruktur.
3. Utvalget skal bestå av fem sentrale bystyremedlemmer, to medlemmer av Fredrikstad ungdomsråd og to medlemmer av foreldreutvalg for grunnopplæringen

   Følgende velges som medlemmer av utvalget:
   1.
   2.
   3.
   4.
   5.
   6.
   7.
   8.
   9.

   Som leder velges:

   Som nestleder velges:

4. Mandatet vedtas slik det fremgår av vedlegg til saken.

Sammendrag

Fredrikstad ungdomsråd og oppvekstutvalget *uttaler* seg til saken.

Bystyret ber kommunedirektøren beskrive hvordan et oppgaveutvalg kan brukes i arbeidet med en ny plan for skolebygg og skolestruktur i Fredrikstad.

Endringer i skolestrukturen er komplekst og vekker stor interesse og engasjement blant innbyggerne i kommunen. Samtidig er det viktig at kommunen klarer å tilpasse sine tjenester i tråd med endringer i behovet.

Kommunedirektøren er av den oppfatning at et oppgaveutvalg for skolestruktur kan bidra til bedre medvirkningsprosesser med innbyggere og økt deltakelse i politiske beslutningsprosesser.

Vedlegg

Vedlegg:
1 Forslag til mandat for oppgaveutvalget

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Saksopplysninger
Bystyret vedtok følgende 18. juni 2026:
Kommunedirektøren kommer tilbake med en sak som beskriver hvordan et oppgaveutvalg kan brukes i arbeidet med ny plan for skolebygg og skolestruktur i Fredrikstad kommune. Saken fremmes i forbindelse med budsjett 2027.

Kommunelovens bestemmelser om utvalg i § 5-7 gir kommunen stor fleksibilitet til å organisere sin egen virksomhet. Kommunestyret kan opprette utvalg for ulike utredningsoppdrag, og slike utvalg kan være knyttet til én konkret sak eller oppgave. Utvalgene kan også få innstillingsrett eller beslutningsmyndighet dersom kommunestyret ønsker det.

Kommunedirektøren viser til regjeringens vurdering av hvordan et utvalg kan brukes i kommunens politiske arbeid:

Å opprette politiske utvalg kan være hensiktsmessig fordi det gjerne vil være behov for en viss arbeidsdeling og spesialisering. Andre hensyn som taler for etablering av politiske utvalg og komiteer under kommunestyret, er at det legger til rette for en bredere og dypere deltakelse i politiske beslutningsprosesser. For innbyggerne vil utvalg kunne gi flere kontaktpunkter til kommuneorganisasjonen og den enkelte folkevalgte.

Om arbeidet med ny skolestruktur:
Skole er en av de mest sentrale kommunale oppgavene og skolestruktur er av stor betydning for mange. Saken vekker interesse og engasjement hos innbyggerne.

Siden toppåret i 2018 har det blitt 600 færre elever i de kommunale grunnskolene i Fredrikstad kommune. Samtidig har store investeringsprosjektet økt kommunens skolekapasitet vesentlig i den samme perioden. Det gjør at kommunen står igjen med et vanskelig utfordringsbilde; kostnadene til drift og vedlikehold av byggene må fordeles på færre elever og det blir mindre igjen til undervisning.

Fredrikstad kommune har i dag omtrent 2200 ledige skoleplasser beregnet etter skolenes funksjonelle kapasitet. Skolenes maksimale kapasitet ligger enda høyere.

Bystyret har bedt kommunedirektøren om å gjøre en helhetlig vurdering av kommunens framtidige skolebehov. Videre skal plan for skolebygg rulleres i 2028. Et oppgaveutvalg kan innrettes slik at det følger disse prosessene tettere enn det hovedutvalg, formannskap og bystyre vanligvis ville gjort.

Relevante bestemmelser
Kommuneloven

Konsekvenser for sosial bærekraft
Skolen er en sentral arena for kommunens ivaretakelse av sosial bærekraft.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft
a) Økonomiske konsekvenser – drifts- og investeringsbudsjett
Oppgaveutvalget vil ikke gi økonomiske konsekvenser for driftsbudsjettet, utover eventuelle godtgjørelser til utvalgets medlemmer og noe økt arbeidsmengde i administrasjonen. Den økte arbeidsmengden i administrasjonen vurderes til å utgjøre en 40 % stilling, knyttet til forberedelse og gjennomføring av utvalgsmøter.

b) Samfunnsmessige konsekvenser
I skolen legges grunnlaget for framtidens velferdssamfunn. Utvalgets arbeid kan bidra til å sikre en mer hensiktsmessig skolestruktur for Fredrikstad fremover.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft
Ikke vurdert i saken.

Ansattes medbestemmelse
Ansattes medbestemmelse vil ivaretas i tråd med gjeldende avtaler og regelverk.

Vurdert for uttalelser i rådene
Fredrikstad ungdomsråd uttaler seg til saken.

Vurdering
Skole utgjør en vesentlig av kommunen drift, omtrent en sjettedel av kommunens ressurser går til drift av skolene. Organiseringen av skolene er derfor en av de mest sentrale problemstillingene for kommunen. Etter kommunedirektørens vurdering er skolestruktur-saken av et slikt omfang og en slik kompleksitet at etableringen av et oppgaveutvalg kan svare seg i form av bedre forberedelse av de politiske sakene og gi politikerne bedre tilgang på det relevante kunnskapsgrunnlaget.

Kommunedirektøren viser til erfaringene med Gamlebyen-utvalget, der arbeidet i utvalget bidro til et godt samarbeid mellom administrasjon og politikk.

Kommunedirektøren vil også peke på at Gamlebyen-utvalgets sammensetning med *sentrale* politikere syntes å bidra til at utvalgets arbeid og innstilling var godt forankret i partiene i den senere politiske behandlingen.

Kommunedirektøren vil påpeke at stadige diskusjoner om skolestruktur er en belastning for elever, medarbeidere og andre som omfattes av forslagene. Det vil derfor være sterkt fordelaktig å komme frem til en omforent plan for skolebygg, som peker ut en retning for skolestrukturen og som står seg over tid.

Organiseringen av et oppgaveutvalg gir også en mulighet for mer direkte medvirkning fra de som berøres mest av endringer i skolestruktur. Kommunedirektøren foreslår at oppgaveutvalgets sammensetning blir fem sentrale bystyremedlemmer, to medlemmer av Fredrikstad ungdomsråd og to medlemmer fra kommunes overordnede Foreldreutvalg for grunnskolen (FUG).

Alternative løsninger
Det opprettes ikke et oppgaveutvalg og ansvaret for ny skolestruktur ivaretas av oppvekstutvalget

Konklusjon
Kommunedirektøren anbefaler at det nedsettes et oppgaveutvalg for arbeidet med skolestruktur i Fredrikstad kommune.

Vedlegg til saksnr. 2026/24785–1 Dato 08.09.2026

Forslag til mandat for oppgaveutvalg for skolestruktur

Bakgrunn og formål

Plan for skolebygg mot 2040 skal rulleres i 2028 og bystyret har bestilt en vurdering av fremtidige skolebehov. Bystyret nedsetter et oppgaveutvalg som skal følge arbeidet med utredning av fremtidig skolebehov og rullering av plan for skolebygg. Formålet med utvalget er å sikre at bystyret har best mulig kunnskapsgrunnlag i de nevnte sakene, og at arbeidet gjennomføres med høy grad av medvirkning.

Oppgaveutvalget skal:

1. Kartlegge sentrale utviklingstrekk som påvirker framtidig skolestruktur i Fredrikstad kommune, herunder elevtall, demografi, skolebygg, kapasitet, økonomi og behov for sterke fagmiljøer.
2. Undersøke hvordan andre kommuner har løst lignende utfordringer.
3. Vurdere hvilke kriterier som bør ligge til grunn for framtidens skole i Fredrikstad.
4. Foreslå prinsipper for skolestrukturen i Fredrikstad.
5. Foreslå hvordan barnets beste skal vurderes og dokumenteres i saker om endringer i skolestrukturen.
6. Foreslå hvordan medvirkning kan foregår i framtidige strukturprosesser.

Avgrensning

Oppgaveutvalget skal ikke fatte vedtak om sammenslåing eller etablering av enkeltskoler, men heller diskutere prinsipper og kriterier for skolestrukturen som bystyret kan vedta og jobbe etter.

Utvalgets sammensetning

Oppgaveutvalget skal bestå av fem sentrale medlemmer av bystyret, to medlemmer fra Fredrikstad ungdomsråd og to medlemmer fra kommunalt foreldreutvalg for grunnskolen, uten varamedlemmer. Bystyret velger selv leder og nestleder i utvalget.

Arbeidsform, tidsplan og økonomi

Utvalget skal arbeide frem til bystyrets rullering av plan for skolebygg i 2028. Utvalget fastsetter selv sin møteplan. Utvalget bør involvere relevante aktører, og drive et utstrakt medvirkningsarbeid.

Kommunedirektøren ivaretar utvalgets sekretariatsfunksjon, herunder bistår utvalget med møteinnkallinger og referater, informasjon på kommunens nettside, samt annen nødvendig logistikk.

Utvalgets arbeidet organiseres i faser:
Fase 1: Kunnskapsgrunnlag og analyse
Fase 2: Dialog og medvirkning
Fase 3: Prinsipper og anbefalinger

Fredrikstad ungdomsråds vedtak 05.10.2026:

Ungdomsrådets uttalelse:
Forslag til kommuneplanens samfunnsdel 2026–2038 legges ut til offentlig ettersyn og sendes ut på høring med en frist på 6 uker.

Fredrikstad ungdomsråds behandling:

Votering:
Kommunedirektørens innstilling enstemmig vedtatt.

Råd for personer med funksjonsnedsettelses vedtak 06.10.2026:

Rådets uttalelse:
Forslag til kommuneplanens samfunnsdel 2026–2038 legges ut til offentlig ettersyn og sendes ut på høring med en frist på 6 uker.
Rådet mener at det er viktig med en kartlegging av tilfluktsrom og tilgjengelighet for personer med funksjonsnedsettelser.
Beredskapsplan for personer på institusjon må utarbeides og øvelser må utføres fysisk, ikke bare digitalt.
Det bes om at mennesker med funksjonsnedsettelser ivaretas i hele planprosessen.
En plan for alle offentlige bygg, ikke bare nye men også eksisterende bygg, gjøres universelt utformede.

Råd for personer med funksjonsnedsettelses behandling:

Rådet mener at det er viktig med en kartlegging av tilfluktsrom og tilgjengelighet for personer med funksjonsnedsettelser.
Beredskapsplan for personer på institusjon må utarbeides og øvelser må utføres fysisk, ikke bare digitalt.
Det bes om at mennesker med funksjonsnedsettelser ivaretas i hele planprosessen.
En plan for alle offentlige bygg, ikke bare nye men også eksisterende bygg, gjøres universelt utformede.

Votering:
Kommunedirektørens innstilling enstemmig vedtatt med tillegg.

Eldrerådets vedtak 06.10.2026:

Uttalelse:

1. Forslag til kommuneplanens samfunnsdel 2026–2038 legges ut til offentlig ettersyn og sendes ut på høring med en frist på 6 uker, med følgende tilleggsuttalelse: Eldrerådet berømmer arbeidet som er gjort med planen og at det i planen blir tydelig påpekt at alle har et felles samfunnsansvar. Eldrerådet ønsker å understreke viktigheten av godt vedlikehold av kommunale bygg, uteområder, fortau og gangveier som er viktig for trygghet, tilgjengelighet og forebygging av fallulykker blant eldre.

Eldrerådets behandling:

Det ble gitt orientering til saken i OS 26/26 ved samfunnsplanlegger Hege Marie Edvardsen og arealplanlegger Marianne Aune

Votering:

Kommunedirektørens innstilling ble vedtatt med følgende enstemmig tillegg: Eldrerådet berømmer arbeidet som er gjort med planen og at det i planen blir tydelig påpekt at alle har et felles samfunnsansvar. Eldrerådet ønsker å understreke viktigheten av godt vedlikehold av kommunale bygg, uteområder, fortau og gangveier som er viktig for trygghet, tilgjengelighet og forebygging av fallulykker blant eldre.

Helseutvalgets vedtak 07.10.2026:

Uttalelse:
Saken tas til orientering

Helseutvalgets behandling:

På vegne av H og FrP fremmet Eva Kristin Andersen (FrP) følgende forslag:
Saken tas til orientering.

Votering:
Forslaget fra H og FrP fremmet av Eva Kristin Andersen (FrP) ble enstemmig vedtatt, og ingen stemmer avgitt for kommunedirektørens innstilling.

Samfunnsutvalgets vedtak 07.10.2026:

Samfunnsutvalgets uttalelse:

Saken tas til orientering.

Samfunnsutvalgets behandling:

Uttalelsen fra Råd for personer med funksjonsnedsettelses ble sendt til utvalgets medlemmer på e-post 7.10.2026.

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å gi følgende innstilling til bystyret:

1. Forslag til kommuneplanens samfunnsdel 2026–2038 legges ut til offentlig ettersyn og

sendes ut på høring med en frist på 6 uker.

Marianne Klever Næss(H) fremmet på vegne av H følgende forslag:
Saken tas til orientering.

Votering:

Forslaget fra Marianne Klever Næss(H) ble satt opp mot kommunedirektørens innstilling og ble enstemmig vedtatt.

Teknisk utvalgs vedtak 07.10.2026:

Teknisk utvalgs uttalelse:

1. Forslag til kommuneplanens samfunnsdel 2026–2038 legges ut til offentlig ettersyn og sendes ut på høring med en frist på 6 uker.

Teknisk utvalgs behandling:

Votering:

Kommunedirektørens innstilling fikk 5 stemmer (H 2, Frp 2 og KrF 1) og ble vedtatt.

Oppvekstutvalgets vedtak 07.10.2026:

Oppvekstutvalgets uttalelse:
Saken tas til orientering.

Oppvekstutvalgets behandling:

Stian Bjerkebakke-Westin, Høyre. fremmet følgende forslag på vegne av Høyre, FrP og KrF:
Saken tas til orientering.

Votering:
Kommunedirektørens innstilling fikk 0 stemmer og ble ikke vedtatt.
Bjerkebakke-Westins forslag enstemmig vedtatt.

Planutvalgets vedtak 08.10.2026:

Planutvalgets uttalelse:
Saken tas til orientering.

Planutvalgets behandling:

David Karlsen (FrP) fremmet følgende alternative forslag til vedtak:
Saken tas til orientering.

Votering:
Forslag fremmet av David Karlsen ble enstemmig vedtatt mot kommunedirektørens innstilling.

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Saksnr.: 2025/19854
Dokumentnr.: 42
Løpenr.: 293583/2026
Klassering: L12

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Fredrikstad ungdomsråd	05.10.2026	22/26
Råd for personer med funksjonsnedsettelse	06.10.2026	20/26
Eldrerådet	06.10.2026	19/26
Helseutvalget	07.10.2026	29/26
Samfunnsutvalget	07.10.2026	31/26
Teknisk utvalg	07.10.2026	31/26
Oppvekstutvalget	07.10.2026	23/26
Planutvalget	08.10.2026	100/26
Formannskapet	15.10.2026	114/26
Bystyret	22.10.2026	

Kommuneplanens samfunnsdel 2026 - 2038

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å gi følgende innstilling til bystyret:

1. Forslag til kommuneplanens samfunnsdel 2026–2038 legges ut til offentlig ettersyn og sendes ut på høring med en frist på 6 uker.

Sammendrag

Råd og utvalg *uttaler* seg i saken.

Kommuneplanens samfunnsdel er Fredrikstads overordnede plan for samfunnsutviklingen fram mot 2038. Planforslaget beskriver de viktigste utfordringene Fredrikstadsamfunnet står overfor, og hvilke mål det skal arbeides mot de neste tolv årene.

Ny kommuneplan for perioden 2026–2038 vil erstatte gjeldende den gjeldende kommuneplanens samfunnsdel (2018–2030).

Forslaget bygger på vedtatt planprogram, kommunens kunnskapsgrunnlag og medvirkning fra innbyggere, organisasjoner, næringsliv og offentlige aktører. Planarbeidet har identifisert sentrale samfunnsfloker knyttet til blant annet befolkningsutvikling, arbeidskraft, utenforskap, økonomisk bærekraft, klima og arealbruk. På bakgrunn av disse er det formulert nye mål for ønsket samfunnsutvikling. Arealstrategien viser hvordan overordnet arealbruk kan bidra til å nå målene.

Planforslaget løfter fram samfunnssikkerhet og beredskap i tillegg til regionalt samarbeid som gjennomgående temaer. Samtidig legger planen vekt på at flere av utfordringene fordrer langsiktig samarbeid og felles innsats. Dette gjenspeiles i forslaget til ny visjon: «Sammen løfter vi Fredrikstad».

Kommuneplanens samfunnsdel med arealstrategi skal være retningsgivende for kommunens planlegging, prioriteringer og utvikling fram mot 2038.

Kommunedirektøren vurderer at planforslaget gir en tydelig retning for ønsket samfunnsutvikling og et godt grunnlag for langsiktige prioriteringer og samarbeid for å kunne nå felles mål innenfor sosialt, økonomisk og miljømessig bærekraftige rammer.

Vedlegg
1 Forslag til kommuneplanens samfunnsdel 2026 -2038 med arealstrategi
2 Samlede innspill til ny samfunnsdel
3 Kunnskapsgrunnlag
4 Planprogram for kommuneplanens samfunnsdel 2026-2038

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)
Kommuneplanens samfunnsdel 2018–2030

Saksopplysninger
Råd og utvalg uttaler seg i saken.

Planstrategien, vedtatt i juni 2024 (PS125/24), slo fast at kommuneplanens samfunnsdel med arealstrategi skal rulleres i perioden. Planprogrammet for kommuneplanens samfunnsdel 2026–2038 ble vedtatt av bystyret i desember 2025 (PS222/25).

Medvirkning
Det er gjennomført medvirkning gjennom alle kommunens råd og utvalg, nettside og QR-koder, aktiviteter «der folk er», åpent møte og åpent digitalt møte, samt fysisk postkasse.

Kommuneplanens samfunnsdel
Kommuneplanens samfunnsdel er den overordnede planen for all planlegging i Fredrikstad kommune. Samfunnsplanen med arealstrategi er ikke juridisk bindende, men legger føringer for alle andre planer i kommunen. Den skal vise ønsket retning for samfunnsutviklingen, og sette langsiktige utviklingsmål for Fredrikstadsamfunnet. Kommuneplanen har en tidshorisont på minimum 12 år. Ny kommuneplan for perioden 2026-2038 vil erstatte den gjeldende kommuneplanens samfunnsdel (2018–2030).

Evalueringen av gjeldende kommuneplan for 2018 – 2030 viste behov for å oppdatere utfordringsbildet og etablere en mer strukturert og etterprøvbar målstruktur som lettere kan integreres i kommunens styringssystem.

Kommuneplanens samfunnsdel setter mål for Fredrikstadsamfunnet fram mot 2038. Planen følges opp gjennom kommunens plan- og styringssystem. Kommunens fireårige økonomiplan, med årlig budsjett, er definert som kommuneplanens handlingsdel. Handlingsdelen viser prioriteringene på kort sikt.

Planforslaget er utarbeidet med utgangspunkt i vedtatt planprogram, kommunens kunnskapsgrunnlag og innspill fra innbyggere og samfunnsaktører.

Arbeidet er kunnskapsbasert. Utgangspunktet er kommunens største utfordringer, som er samlet i samfunnsfloker. På bakgrunn av samfunnsflokene er det formulert mål for ønsket samfunnsutvikling fram mot 2038.

Planforslaget bygger videre på de etablerte innsatsområdene «Å leve», «Å skape» og «Å møte framtiden». Disse er koblet til de overordnede bærekraftsområdene.

Visjonen som foreslås i planforslaget er «Sammen løfter vi Fredrikstad til et bedre sted å leve, å skape og å møte framtiden»

Tabellen under viser sammenhengen mellom innsatsområder og målene i planen.

Innsatsområde	Mål
Sosial Bærekraft: **Å leve**	**Barna først**
	Fredrikstad prioriterer barn og unges oppvekstvilkår. Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn. Alle barn skal ha like muligheter til deltakelse, utvikling og mestring, uavhengig av funksjonsevne. Flere barn og unge vokser opp med trygge rammer og opplever mestring, tilhørighet og god livskvalitet – uavhengig av sosial bakgrunn. Barn og unge med sammensatte og omfattende behov får tidlig, koordinert og helhetlig oppfølging. Forskjeller i oppvekstvilkår er redusert. Flere gjennomfører utdanning, bor trygt og deltar i fritids- og kulturaktiviteter. Færre barn vokser opp i vedvarende lavinntekt eller utenforskap.
	Helsefremmende og inkluderende samfunn
	Innbyggerne har gode forutsetninger for å mestre hverdagen og tar ansvar for egen helse og livskvalitet gjennom hele livsløpet. Flere deltar i samfunnet gjennom arbeid og utdanning, kultur- og fritidsliv, og færre står varig utenfor. Sosiale forskjeller i helse, livskvalitet og deltakelse reduseres, og universell utforming sikrer like muligheter uavhengig av økonomi, bakgrunn eller funksjonsevne.

Innsatsområde	Mål
Økonomisk Bærekraft: **Å skape**	**Høy sysselsetting og varig tilknytning til arbeidslivet**
	Fredrikstad har høy sysselsetting og flere deltar i arbeid gjennom hele yrkeslivet. Arbeidslivet er inkluderende, og flere går fra utenforskap til arbeid, utdanning eller arbeidsrettet aktivitet.
	Omstillingsdyktig næringsliv og økt verdiskaping
	Fredrikstad legger til rette for et konkurransedyktig, innovativt og omstillingsdyktig næringsliv som skaper verdier, arbeidsplasser og bidrar til lavutslippssamfunnet. Kommunen og regionen er attraktive for etablering, investeringer og kompetanse
	Bærekraftig kommuneøkonomi
	Fredrikstad har en bærekraftig kommuneøkonomi som gir handlingsrom for gode og forsvarlige tjenester, nødvendige investeringer og langsiktige og ansvarlige prioriteringer. Gjennom felles innsats mellom kommune, innbyggere, næringsliv og frivillighet møter Fredrikstadsamfunnet demografiske endringer, press på tjenester og behovet for forebygging og omstilling. Innbyggerne bruker i større grad egne ressurser og tar ansvar for eget liv. Frivilligheten og lokalsamfunnene spiller en viktig rolle ved å skape fellesskap og støtte.

Innsatsområde	Mål

Miljømessig Bærekraft: **Å møte framtiden**	**Redusere globale klimaendringer**
	Bruken av fossil energi er kraftig redusert gjennom utslippsfri og effektiv energibruk, økt lokal energiproduksjon, styrket energiinfrastruktur og arealplanlegging. Fredrikstad bidrar til målet om netto null-utslipp. Klimagassutslippene reduseres betydelig, samtidig som resterende utslipp kompenseres gjennom karbonfangst og –lagring, både ved industrielle løsninger og gjennom opptak i natur. Sirkulære og ressursbesparende løsninger bidrar til omstilling til lavutslippssamfunnet.
	Bevare og styrke naturmangfold og jordvern
	Viktige naturtyper og leveområder bevares, og sammenhengende naturområder opprettholdes. Svekkede naturverdier restaureres. Fredrikstad sikrer og bevarer dyrket og dyrkbar mark.

Arealstrategien
Arealstrategien beskriver hvordan kommuneplanens arealdel skal bidra til å ivareta samfunnssikkerhet og beredskap, samt å nå de syv hovedmålene i samfunnsdelen. Arealstrategien peker ut hensyn og prinsipper som skal legges til grunn i videre planlegging, og gir retning for framtidig arbeid med kommuneplanens arealdel.

Oppfølging av arealstrategien skal skje på alle plannivåer, det vil si i kommuneplanens arealdel, områdereguleringer og detaljreguleringer.

Samfunnssikkerhet og beredskap
Arealutviklingen skal bidra til et trygt samfunn gjennom bevisst arealbruk, klimatilpasning og sikring av kritisk infrastruktur. Dette ivaretas ved å styre utbygging bort fra risikoutsatte områder og innarbeide oppdatert kunnskap om naturfare og klimaendringer. Planlegging av arealbruk og kritisk infrastruktur gjøres i samarbeid med nabokommuner og regionale myndigheter.

Barna først
Barn og unges oppvekstvilkår skal prioriteres i arealplanleggingen.
Dette ivaretas ved å legge til rette for barn og unges medvirkning i planprosesser. Videre må arealer til barnehager, skoler, leke- og aktivitetsområder, samt trygge og sammenhengende forbindelser i nærmiljøet sikres

Helsefremmende og inkluderende samfunn
Arealutviklingen skal fremme helse, inkludering og deltakelse gjennom gode bomiljøer, møteplasser og tilgang til tjenester og natur. Dette ivaretas ved å legge til rette for et variert boligtilbud, aktive transportformer, grønne områder og universelt utformede møteplasser.

Høy sysselsetting og varig tilknytning til arbeidslivet
Fredrikstad skal ha tilstrekkelige og attraktive arealer for næringsutvikling og arbeidsplasser. Dette ivaretas ved å sikre og videreutvikle næringsarealer og lokalisere virksomheter etter ABC-prinsippet.

Omstillingsdyktig næringsliv og økt verdiskaping
Fredrikstad skal legge til rette for et konkurransedyktig og bærekraftig næringsliv som bidrar til verdiskaping og klimaomstilling. Dette ivaretas ved å legge til rette for sirkulære løsninger og samordne areal- og næringsutvikling regionalt.

Bærekraftig kommuneøkonomi

Arealutviklingen skal bidra til attraktivitet, effektiv ressursbruk og en bærekraftig kommunal økonomi. Dette ivaretas gjennom fortetting med kvalitet og transformasjon i prioriterte områder og effektiv utnyttelse av infrastruktur.

Redusere globale klimaendringer
Klima- og energihensyn skal være premissgivende for arealutviklingen.
Dette ivaretas gjennom arealbruk som reduserer transportbehov, legger til rette for fornybar energi og fremmer sirkulære og klimavennlige løsninger.

Bevare og styrke naturmangfold og jordvern
Naturmangfold, økosystemer og jordressurser skal ligge til grunn for arealutviklingen.
Dette ivaretas ved å unngå nedbygging av verdifulle natur- og landbruksområder og sikre sammenhengende grønne og blå strukturer.

Strategisk illustrasjonskart
Illustrasjonskartet viser eksisterende og framtidige næringsarealer. Videre viser det byområdet og et nytt bestemmelsesområde på Sellebakk. Kartet viser også markaområdene og arealer med inngrepsfri natur.

Relevante bestemmelser
Plan- og bygningsloven § 1 – 1
Plan- og bygningsloven § 11 – 14.

Konsekvenser for sosial bærekraft
Samfunnsplanen skal bidra til å styrke Fredrikstadsamfunnets sosiale bærekraft, fram mot 2038. Sosial bærekraft kobles til planens innsatsområde «Å leve».

Konsekvenser for økonomisk bærekraft
a) Økonomiske konsekvenser – drifts- og investeringsbudsjett
Målene i samfunnsdelen skal være førende for all annen planlegging i kommunen, og være førende gjennom styringssystemet.

b) Samfunnsmessige konsekvenser
Samfunnsplanen skal bidra til en mer bærekraftig kommuneøkonomi og økonomisk bærekraft for hele Fredrikstadsamfunnet.

Økonomisk bærekraft kobles til planens innsatsområde «Å skape».

Konsekvenser for miljømessig bærekraft
Samfunnsplanen skal styrke den miljømessige bærekraften i Fredrikstad. Det kobles til innsatsområdet: «Å møte framtiden».

Ansattes medbestemmelse
Planforslaget er utarbeidet av kommuneplangruppen, med representanter for alle kommuneområder.

Vurdert for uttalelser i rådene
Kommuneplanens samfunnsdel angår alle, og skal gjennom samtlige råd og utvalg på vei til bystyret.

Vurdering

Forslag til ny kommuneplan setter nye mål for Fredrikstadsamfunnet. Målene er godt forankret i kunnskap og svarer på de samfunnsflokene planarbeidet har avdekket. Forslaget til arealstrategi viser hvordan arealbruk skal bidra til å nå målene.

Samfunnsflokene er sammensatte utfordringer som må møtes fra flere sider, samtidig og over tid. Planforslaget beskriver de viktigste utfordringene Fredrikstadsamfunnet står overfor fram mot 2038. Utfordringene kan ikke løses av kommunen alene, men krever innsats og samarbeid mellom innbyggere, frivillighet, næringsliv og offentlige aktører, både innenfor og utenfor kommunegrensene.

På denne bakgrunn har planforslaget også to gjennomgående temaer: samfunnssikkerhet og beredskap samt regionalt samarbeid. Dette er perspektiver som berører alle innsatsområdene i planen og som vil være viktige for samfunnsutviklingen i årene framover.

Det er videre utarbeidet forslag til nye mål innenfor innsatsområdene «Å leve», «Å skape» og «Å møte framtiden» i Fredrikstad. Innsatsområdene er direkte koblet til de overordnede bærekraftsomsområdene,

Målene henger godt sammen med den foreslåtte visjonen: *«Sammen løfter vi Fredrikstad til et bedre sted å leve, å skape og å møte framtiden.»* Visjonen understreker at utviklingen av Fredrikstadsamfunnet er et felles ansvar, og at flere av målene forutsetter bidrag fra mange aktører og virkemidler som ligger utenfor kommunens direkte kontroll.

Arealstrategien er knyttet direkte opp mot hovedmålene i samfunnsdelen og understøtter disse på en god måte.

Sellebakk foreslås som nytt bestemmelsesområde. På østsiden av Glomma planlegges det samlet sett for 3 – 4000 boenheter. Sellebakk har et godt kollektivtilbud og en sentral plassering på østsiden. Det bør derfor legges til rette for en utvikling av Sellebakk som setter stedet i stand til å betjene et økende antall innbyggere i nærområdet.

Kommunedirektøren vurderer at planforslaget beskriver de viktigste samfunnsflokene Fredrikstad står overfor, og at de foreslåtte målene gir en tydelig retning for utviklingen av Fredrikstadsamfunnet fram mot 2038. Planen gir et godt grunnlag for langsiktige prioriteringer og for et bredt samarbeid om å møte utfordringene innenfor bærekraftige rammer.

Alternative løsninger
Planen legges ikke ut til offentlig ettersyn og sendes heller ikke ut på høring.

Konklusjon
Kommunedirektøren anbefaler at forslag til kommuneplanens samfunnsdel 2026–2038 legges ut til offentlig ettersyn og sendes på ut høring med en frist på 6 uker.

Forslag til

Kommuneplanens samfunnsdel 2026–2038

Sammen
løfter vi
Fredrikstad

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Foto: Walter Schøffthaler

Innhold

Sammen løfter vi Fredrikstad

Slik leser du planen

Noen fakta om Fredrikstad

Innspill til planarbeidet

Samfunnsfloker i Fredrikstad

Bærekraftig utvikling

Samfunnsikkerhet og beredskap

Regionalt samarbeid

Å leve i Fredrikstad

Å skape i Fredrikstad

Å møte framtiden i Fredrikstad

Kommuneplanens rolle i plansystemet

Arealstrategi

Samfunnssikkerhet og beredskap

Barna først

Helsefremmende og inkluderende samfunn

Høy sysselsetting og varig tilknytning til arbeidslivet

Omstillingsdyktig næringsliv og økt verdiskaping

Bærekraftig kommuneøkonomi

Redusere globale klimaendringer

Bevare og styrke naturmangfold og jordvern

Illustrasjon av eksisterende og framtidige næringsarealer

Ordliste

Sammen løfter vi Fredrikstad

Kommuneplanens samfunnsdel er hele Fredrikstadsamfunnets plan for utviklingen fram mot 2038. Her setter vi langsiktige mål for hvordan vi ønsker at Fredrikstad skal utvikle seg. Det handler om hvordan det er å leve her, hvordan vi skaper verdier og muligheter, og hvordan vi sammen møter framtiden.

Målene må vi bygge videre på alt det gode vi har i dag. Fredrikstad har mange kvaliteter: Vi har «nærhet til alt»: Til skjærgård og marka, unike naturkvaliteter, elva og Glommastien, Gamlebyen og flere store nye utviklingsområder. Vi har et variert næringsliv, en sentral beliggenhet og er tett knyttet til utviklingen i Nedre Glomma og Østfold.

Kultur- og organisasjonslivet står sterkt i Fredrikstad, og vi har mange gode boområder, både i bysentrum og i lokalsamfunnene.

Samtidig står Fredrikstad overfor viktige valg om hvordan vi skal utvikle kommunen i årene framover. Fredrikstad har lange tradisjoner for å arbeide med bærekraft, og det er også rammen for samfunnsplanen. Vi må utvikle samfunnet slik at vi ivaretar både mennesker, miljø og økonomi – og finner gode løsninger der disse hensynene møtes.

Det blir flere eldre, samtidig som antall barn og unge holder seg relativt stabilt. Forskjellene mellom folk øker, og flere barn, unge og voksne opplever å stå utenfor fellesskapet. Klima- og naturutfordringene krever nye løsninger, og behovet for kompetanse, omstilling og inkludering i arbeids- og samfunnslivet er stort.

Dette er komplekse og sammensatte utfordringer som ikke kan løses av kommunen alene. De krever samarbeid mellom innbyggere, frivillighet, næringsliv og offentlige aktører – og på tvers av fagområder og kommunegrenser. Skal vi lykkes, må vi løfte i fellesskap.

Sammen løfter vi Fredrikstad ved å støtte hver innbygger i å ta ansvar for eget liv, egenmestring og utvikling. Vi løfter også Fredrikstad ved å være det gode laget rundt barn og unge i oppveksten. Sammen skal vi gi barn og unge ferdigheter og kompetanse slik at de gjennomfører videregående skole og får gode forutsetninger for å lykkes i voksenlivet. Gjennom samarbeid og innovasjon skal vi utvikle helsetjenester som møter framtidens behov.

Samfunnplanen peker ut retningen for utviklingen av Fredrikstad, og legger rammene for de valgene vi som samfunn tar videre: Kommune, sivilsamfunn, næringsliv og organisasjoner. Derfor har vi også mål som ikke kommunen alene har virkemidler for å nå.

Det er dette vi mener når vi sier:

Sammen løfter vi Fredrikstad.

Foto: Fredrikstad kommune

Slik leser du planen

Om planen

Kommuneplanen består av en samfunnsdel og en arealdel. Dette er samfunnsdelen.

Kommuneplanens samfunnsdel er Fredrikstads overordnede plan for samfunnsutviklingen fram mot 2038. Planen beskriver utfordringene Fredrikstadsamfunnet står overfor og målene for den ønskede utviklingen de neste tolv årene.

Planen er ikke juridisk bindende, men skal gi retning for kommunens planlegging og prioriteringer. Den skal også være et felles grunnlag for samarbeid mellom kommunen, innbyggere, næringsliv, frivillighet og andre samfunnsaktører.

Slik er planen bygget opp

Planen er utarbeidet med utgangspunkt i vedtatt planprogram, kommunens kunnskapsgrunnlag og innspill fra innbyggere og samfunnsaktører. Innledningen beskriver planens utgangspunkt og hva vi legger i visjonen «Sammen løfter vi Fredrikstad».

Deretter presenteres fakta om Fredrikstad i dag og innspillene som har kommet fra innbyggere, organisasjoner og andre samfunnsaktører. På bakgrunn av dette beskrives de viktigste samfunnsflokene i Fredrikstad.

Samfunnsflokene viser utfordringer og dilemmaer som henger sammen og påvirker hverandre. De skal bidra til en felles forståelse av hva Fredrikstadsamfunnet må håndtere framover, men inneholder ikke egne mål eller løsninger.

Videre beskriver planen hva bærekraftig utvikling betyr i Fredrikstad. Deretter følger målene for ønsket samfunnsutvikling fram mot 2038, fordelt på innsatsområdene Å leve, Å skape og Å møte framtiden. Samfunnssikkerhet og beredskap og regionalt samarbeid er to gjennomgående hensyn som skal legges til grunn i arbeidet med å nå målene.

Kapitlet Fra retning til valg beskriver hvordan samfunnsdelen skal brukes som grunnlag for videre planlegging, prioriteringer og styring. Til slutt følger arealstrategien.

Om arealstrategien

Arealstrategien viser hvordan arealbruk kan bidra til å nå målene i kommuneplanens samfunnsdel.

Arealstrategien er kommunens overordnede strategi for arealutvikling. Den peker ut hensyn og prinsipper som skal legges til grunn i videre planlegging, og gir retning for framtidig arbeid med kommuneplanens arealdel.

I motsetning til kommuneplanens arealdel er ikke arealstrategien juridisk bindende, men skal bidra til at mål og arealutvikling trekker i samme retning.

Noen fakta om Fredrikstad

86243 innbyggere i 2026, og nær 94000 forventes i 2038.

Barn og unge i 2038 forventes å være omtrent som i dag samlet sett, mens antallet innbyggere 65 år og eldre øker med om lag 5 700 personer.

137 nasjonaliteter er representert i Fredrikstad, og ca 23 prosent av innbyggerne har innvandrerbakgrunn .

26 prosent har grunnskole som høyeste fullførte utdanning, mens 33 prosent har minst fire års høyere utdanning .

96 prosent trives i Fredrikstad.

Det er store forskjeller mellom områder, blant annet når det gjelder utdanningsnivå, sysselsetting og inntekt.

En sykepleier har råd til å kjøpe 39 prosent av boligene

Fredrikstad er universitets- og høgskoleby, med campus for Høgskolen i Østfold.

61,3 prosent av arbeidsstyrken er sysselsatt. Fredrikstad har 34 268 arbeidsplasser og over 10 000 pendler inn til Fredrikstad, mens over 16 000 pendler ut.

Fredrikstad har et variert næringsliv med mange arbeidsplasser innen industri, handel, bygg og anlegg, besøksnæringer og forretningstjenester.

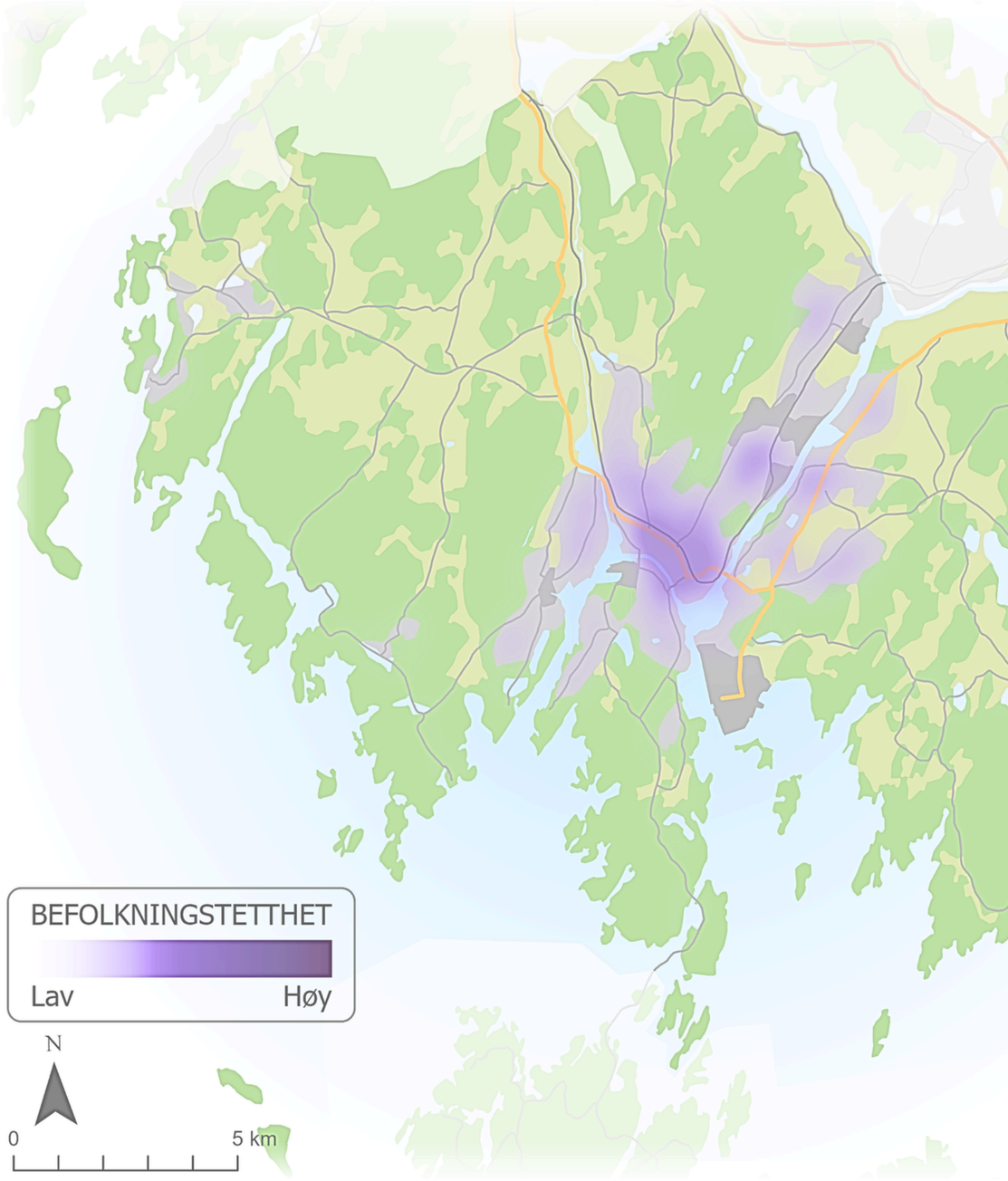
Øra-området er et nasjonalt tyngdepunkt for sirkulær økonomi og gjenvinning.

Fredrikstad har betydelige naturverdier knyttet til Oslofjorden, Glomma, skogområder, våtmarker, kulturlandskap og bynære naturområder.

58 prosent av innbyggerne har tilgang til rekreasjonsarealer innenfor 200 meter fra bolig, og det er stort nettverk av kyststi og turveier.

Byfergene er gratis og frakter om lag 1,5 millioner passasjerer årlig.

Fredrikstad og Sarpsborg er Norges sjette største sammenhengende byområde. Byvekstavtale og Bypakke Nedre Glomma skal gjøre det enklere å komme seg fram, med særlig vekt på gange, sykling og kollektivtransport.

Innspill til planarbeidet

Fredrikstad er en by med mange kvaliteter som innbyggerne verdsetter høyt, og som gir et godt grunnlag for videre utvikling.

Gjennom arbeidet med samfunnsdelen har kommunen fått inn rundt 85 innspill fra innbyggere, organisasjoner og andre aktører. Innspillene gir et tydelig bilde av hva folk opplever som styrker ved Fredrikstad i dag – og hva de ønsker å ta vare på.

Mange trekker fram fellesskapet som noe av det viktigste. Fredrikstad beskrives som en by med «joviale og trivelige folk», «en avslappet stemning» og «et nært og uformelt fellesskap». Flere peker på at det er en by der det er lett å bli kjent og lett å engasjere seg, og at det finnes ildsjeler og små miljøer som skaper aktivitet fordi noen bryr seg.

Frivilligheten løftes fram som en bærebjelke i lokalsamfunnet. Det pekes på nær hundre idrettslag, speider, korps og foreninger og et stort engasjement som gir gode arenaer for barn, unge og voksne. For mange er dette avgjørende for deltakelse, tilhørighet og livskvalitet.

Byens fysiske kvaliteter går igjen i innspillene. Elva trekkes fram som noe som binder byen sammen, og Gamlebyen, bysentrum og områdene langs elva beskrives som viktige identitetsbærere. Flere peker på at Fredrikstad har korte avstander, er en hyggelig by å være i, og at nærheten til sjø, skog og natur gir gode muligheter for rekreasjon og opplevelser i hverdagen.

Foto: Trine Sirnes

Innspill til planarbeidet

Ungdom trekker blant annet fram viktigheten av gode møteplasser, som for eksempel St.Croix-huset. De ønsker seg flere steder der de kan møtes, være sammen og skape noe. De beskriver hvor viktig det er å ha arenaer der de ikke bare deltar, men kan bidra og bli hørt.

Innspillene viser også en stolthet over byens potensial. Mange peker på at Fredrikstad har alle forutsetninger for fortsatt å være en attraktiv by å bo i, med sin beliggenhet, nærhet til natur og gode nærmiljøer som sterke fortrinn.

Samtidig er det et tydelig budskap: Dette er kvaliteter som må tas vare på. Fellesskapene, engasjementet og det som gjør byen levende, oppleves som verdifulle – og som noe det er viktig å bygge videre på.

Innspillene peker også på bekymringer og behov for endring. Mange er opptatt av økende forskjeller, utenforskap og press på tjenester. Andre løfter fram behovet for flere arbeidsplasser, bedre tilrettelegging for unge og sterkere satsing på klima og miljø. Flere peker også på at det kan være krevende å finne gode løsninger når utfordringene går på tvers av fagområder og kommunegrenser.

Kunnskapsgrunnlaget bekrefter dette bildet. Utfordringene er sammensatte, og det som skjer på ett område får konsekvenser på flere andre. Det er disse sammenhengene som danner bakteppet for samfunnsflokene i Fredrikstad.

Foto: Trine Sirnes

Samfunnsfloker i Fredrikstad

Flere utfordringer preger utviklingen i Fredrikstad - utfordringer som ikke kan løses med ett tiltak alene, eller innenfor ett fagområde, fordi årsakene og virkningene er sammensatte. Dette omtaler vi som samfunnsfloker. De henger tett sammen og påvirker hverandre. Når forhold på ett område endrer seg, får det ofte konsekvenser på flere andre.

Det er særlig fire slike områder som er viktige for utviklingen i Fredrikstad framover. Hvordan vi håndterer dem, vil ha stor betydning for hvordan Fredrikstad utvikler seg i årene framover.

Økende utenforskap og forskjeller som forsterker hverandre

Fredrikstad har store folkehelse- og levekårsutfordringer. Forskjeller i levekår, helse, utdanning og deltakelse oppstår ikke hver for seg. De påvirker og forsterker hverandre gjennom livsløpet og kan gå i arv mellom generasjoner. Dette gjør utenforskap til en av de mest sammensatte og krevende samfunnsutfordringene i Fredrikstad.

Flere barn vokser opp i familier med vedvarende lav inntekt. Skadelig bruk og avhengighet av rusmidler, særlig alkohol, er et betydelig folkehelseproblem. Psykiske helseutfordringer og rusrelaterte problemer blant unge øker, og behovet for helsetjenester knyttet til psykisk helse og rus blant unge har økt de siste årene.

Mange voksne står over tid utenfor arbeid og utdanning, og for enkelte grupper er risikoen for utenforskap særlig høy. Flere barn og unge har sammensatte utfordringer og behov for omfattende og langvarige tjenester.

Utfordringen ligger i hvordan disse forholdene påvirker hverandre. Levekår påvirker helse, helse påvirker muligheten til å gjennomføre utdanning, delta i arbeidslivet og etablere seg i en trygg bolig. Manglende deltakelse kan igjen forsterke økonomiske og sosiale forskjeller og øke risikoen for varig utenforskap.

Mange av utfordringene oppstår tidlig i livet og kan få konsekvenser gjennom hele livsløpet. Forebygging og tidlig innsats er nødvendig, men resultatene kommer gjerne først på lengre sikt. Når utfordringer ikke forebygges eller fanges opp tidlig, kan det føre til større behov for helse-, omsorgs- og velferdstjenester senere i livet. Dette utfordrer både den enkelte og samfunnets evne til å sikre tilstrekkelig arbeidskraft, sosial bærekraft og gode velferdstjenester i framtiden.

Samfunnsfloker i Fredrikstad

Flere eldre, økende behov – og sterkere konkurranse om arbeidskraft

Eldre er en sammensatt gruppe, med ulike ressurser, behov og muligheter til å delta og bidra i samfunnet. Samtidig vil andelen eldre i befolkningen øke betydelig i årene framover, mens veksten i den yrkesaktive delen av befolkningen er lavere.

Dette fører til en dobbel utfordring: Behovet for tjenester øker, samtidig som tilgangen på arbeidskraft og ressurser blir mer presset.

I praksis betyr dette økt konkurranse om arbeidskraft, både i kommunen og i samfunnet ellers. Samtidig vil etterspørselen etter helse- og omsorgstjenester øke.

For Fredrikstad forsterkes dette av levekårsutfordringene. Når en del av befolkningen står utenfor arbeid, påvirker det både rekruttering til arbeidslivet og behov for andre, sosiale tjenester. Det vil bli krevende å opprettholde både kapasitet og kvalitet over tid.

Framtidens velferdssamfunn må være bærekraftig. Mange eldre vil i årene framover leve lange, aktive liv og ha ressurser til å mestre hverdagen og delta i samfunnet. Samtidig utfordrer den demografiske utviklingen forventningene til kommunens rolle.

Etter hvert som behovet for tjenester øker og konkurransen om arbeidskraft tilspisser seg, blir innbyggernes egne ressurser, nettverk og mestringsevne stadig viktigere. Et bærekraftig velferdssamfunn forutsetter at innbyggerne, så langt de har mulighet, tar ansvar for eget liv og helse. Det krever endringer i forventningene til kommunens rolle fra å være den som løser oppgaver, til å være en støttespiller som mobiliserer innbyggernes egne ressurser, nettverk og mestringsevne.

Foto: Fredrikstad kommune

Samfunnsfloker i Fredrikstad

Ønske om vekst – og hensynet til klima og natur

Fredrikstad skal utvikle seg videre, med flere innbyggere og flere arbeidsplasser. Samtidig skal kommunen bidra til å redusere klimagassutslipp og ta vare på natur og miljø.

Dette skaper dilemma. Arealene skal gi plass til boliger, næring og infrastruktur – samtidig som natur, jordbruksarealer og miljøverdier skal ivaretas.

Valg av arealbruk, transportløsninger og utbyggingsmønster har stor betydning for både klimautslipp, naturmangfold og hvordan det er å leve i kommunen.

Utfordringen ligger i at hensynene ofte trekker i ulike retninger. Valg som gir utvikling ett sted, kan gi økte utslipp eller tap av natur et annet. Samtidig er beslutningene langsiktige og vanskelig å endre i etterkant.

.

Foto: Walter Schøffthaler

Når ansvar er delt – og utfordringene henger sammen

Mange av utfordringene Fredrikstad står i går på tvers av fagområder, sektorer og kommunegrenser.

På flere områder er ansvar og virkemidler fordelt mellom ulike aktører og forvaltningsnivåer. Dette gjelder blant annet innen arbeidsliv og næringsutvikling, transport og infrastruktur, klima og arealbruk, folkehelse og beredskap.

Når utfordringer henger sammen på tvers av områder, samtidig som ansvaret er delt, blir det mer krevende å finne løsninger som virker godt samlet. Tiltak på ett område kan få konsekvenser på andre områder, og det kan være vanskelig å skape en felles retning og prioritering.

Utfordringen handler derfor ikke bare om hva som skal gjøres, men om hvordan innsatsen samordnes. Evnen til å samarbeide og se helhet blir avgjørende for å få til gode løsninger.

Å se sammenhengene

Økende utenforskap forsterker presset på tjenester og påvirker tilgangen på arbeidskraft. Demografiske endringer forsterker behovet for prioriteringer. Arealvalg påvirker miljø, klima, helse og næringsutvikling. Hvordan vi samordner innsatsen, påvirker hva vi faktisk får til.

Bærekraftig utvikling

Bærekraftig utvikling betyr å skape et godt samfunn i dag, uten å svekke livsgrunnlaget for dem som kommer etter oss. Det handler om å bruke ressursene klokt, ta vare på naturen og sørge for at alle kan ha trygge og gode liv.

Kommuneplanens innsatsområder bygger på de tre dimensjonene av bærekraft og viser hva bærekraft betyr i Fredrikstad.

Å leve

Sosial bærekraft handler om innbyggernes mulighet til å leve gode liv, oppleve tilhørighet og delta i samfunnet.

Å skape

Økonomisk bærekraft handler både om hvordan hele Fredrikstadsamfunnet skaper verdier og arbeidsplasser som gir grunnlag for velferd og utvikling over tid, og om en bærekraftig kommuneøkonomi.

Å møte framtiden

Miljømessig bærekraft handler om å møte menneskenes behov uten å forringe naturgrunnlaget eller klimaet som framtidige generasjoner er avhengige av.

Samfunnsikkerhet og beredskap

Samfunnssikkerhet og beredskap er ett av to gjennomgående hensyn som skal legges til grunn i arbeidet med å nå målene i denne planen.

Fredrikstadsamfunnet står overfor et mer sammensatt og uforutsigbart risiko- og sårbarhetsbilde. Klimaendringer og naturhendelser, en mer uforutsigbar sikkerhetspolitisk situasjon, digitale trusler og økende avhengighet mellom samfunnets funksjoner kan få store konsekvenser lokalt. Hendelser som oppstår utenfor kommunegrensen, kan raskt påvirke innbyggernes trygghet, kommunens tjenester, kritisk infrastruktur og næringslivets rammevilkår.

Klimaendringene er en viktig del av dette risikobildet. Mer ekstremvær og økt fare for flom, overvann, skred og erosjon kan ramme boliger, transportårer, vann- og avløpssystemer og andre samfunnsfunksjoner. Sårbarhet i energiforsyning, svikt i andre forsyninger, digitale angrep, sabotasje og andre alvorlige hendelser kan forsterke hverandre. Forebygging av klimaendringer, klimatilpasning og beredskap må derfor ses i sammenheng. Fredrikstad skal være best mulig forberedt på å forebygge, håndtere og lære av kriser og uønskede hendelser.

Kommunen har en viktig rolle i å forebygge og håndtere kriser, opprettholde nødvendige tjenester og samordne samfunnssikkerhetsarbeidet lokalt. Et mer sammensatt risikobilde og økt avhengighet mellom samfunnets funksjoner gjør denne rollen viktigere enn tidligere.

Kommunen skal bidra til økt kunnskap om egenberedskap og legge til rette for samarbeid, øvelser og samvirke mellom aktørene som har ansvar når kriser oppstår.

Trygge lokalsamfunn der mennesker kjenner hverandre, deltar i fellesskapet og har tillit til hverandre, står ofte sterkere når alvorlige hendelser rammer. Egenberedskap, samhold og tillit er viktige beredskapsressurser.

Utfordringene stopper ikke ved kommunegrensen. Naturhendelser, forsyningssvikt, digitale angrep og bortfall av kritisk infrastruktur kan ramme flere kommuner samtidig. Fredrikstad skal derfor samarbeide med nabokommuner, fylkeskommunen, Statsforvalteren, statlige myndigheter, næringsliv og frivillighet om forebygging, beredskap og håndtering av felles utfordringer.

Regionalt samarbeid

Felles utfordringer krever felles løsninger. Regionalt samarbeid er derfor det andre gjennomgående hensynet i denne planen.

Fredrikstad er del av et regionalt bo- og arbeidsmarked. Hva som skjer i én kommune påvirker ofte innbyggere, næringsliv, transport, tjenester og samfunnssikkerhet i flere kommuner. Mange av framtidens utfordringer og muligheter kan derfor ikke håndteres av Fredrikstad alene.

Fredrikstad skal bidra til en helhetlig utvikling av regionen gjennom samarbeid om samfunnssikkerhet og beredskap, klima og miljø, arealbruk, transport, næringsutvikling, kompetanse og folkehelse. Interkommunale løsninger skal brukes når oppgaver kan løses bedre sammen enn hver for seg. Samarbeidet skal bidra til bedre ressursutnyttelse, sterkere fagmiljøer og tjenester av høy kvalitet.

Et tett samarbeid med nabokommuner, fylkeskommunen, næringsliv og utdanningsinstitusjoner er viktig for å utvikle framtidens arbeidsplasser, sikre tilgang på kompetanse og styrke verdiskapingen i regionen.

Arealbruk og transport må ses i sammenheng. Fredrikstad skal bidra til regional samordning av arealbruk og transportsystemer som styrker byene og lokalsamfunnene, reduserer transportbehovet og ivaretar klima, natur og samfunnssikkerhet.

Bypakkesamarbeidet bidrar til å utvikle et transportsystem som gjør det enklere å reise miljøvennlig, styrker framkommeligheten og knytter bo- og arbeidsmarkedet i regionen tettere sammen.

Foto: Fredrikstad kommune

Foto: Fredrikstad kommune

Å leve i Fredrikstad

Sosial bærekraft

1 UTRYDDE FATTIGDOM

3 GOD HELSE OG LIVSKVALITET

4 GOD UTDANNING

10 MINDRE ULIKSKAP

11 BEREKRAFTIGE BYAR OG LOKALSAMFUNN

16 FRED, RETTFERD OG VELFUNGERANDE INSTITUSJONAR

17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLA

Å leve i Fredrikstad

Barna først

Fredrikstad prioriterer barn og unges oppvekstvilkår. Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn.

Alle barn skal ha like muligheter til deltakelse, utvikling og mestring, uavhengig av funksjonsevne.

Flere barn og unge vokser opp med trygge rammer og opplever mestring, tilhørighet og god livskvalitet – uavhengig av sosial bakgrunn. Barn og unge med sammensatte og omfattende behov for tidlig, koordinert og helhetlig oppfølging.

Forskjeller i oppvekstvilkår er redusert. Flere gjennomfører utdanning, bor trygt og deltar i fritids- og kulturaktiviteter. Færre barn vokser opp i vedvarende lavinntekt eller utenforskap.

Helsefremmende samfunn og inkluderende samfunn

Innbyggerne har gode forutsetninger for å mestre hverdagen og tar ansvar for egen helse og livskvalitet gjennom hele livsløpet.

Flere deltar i samfunnet gjennom arbeid og utdanning, kultur- og fritidsliv, og færre står varig utenfor.

Sosiale forskjeller i helse, livskvalitet og deltakelse reduseres, og universell utforming sikrer like muligheter uavhengig av økonomi, bakgrunn eller funksjonsevne.

Foto: Walter Schøffthaler

Foto: Walter Schøffthaler

Å skape i Fredrikstad

Økonomisk bærekraft

Å skape i Fredrikstad

Høy sysselsetting og varig tilknytning til arbeidslivet

Fredrikstad har høy sysselsetting og flere deltar i arbeid gjennom hele yrkeslivet.

Arbeidslivet er inkluderende, og flere går fra utenforskap til arbeid, utdanning eller arbeidsrettet aktivitet.

Omstillingsdyktig næringsliv og økt verdiskaping

Fredrikstad legger til rette for et konkurransedyktig, innovativt og omstillingsdyktig næringsliv som skaper verdier, arbeidsplasser og bidrar til lavutslippssamfunnet. Kommunen og regionen er attraktive for etablering, investeringer og kompetanse.

Bærekraftig kommuneøkonomi

Fredrikstad har en bærekraftig kommuneøkonomi som gir handlingsrom for gode og forsvarlige tjenester, nødvendige investeringer og langsiktige og ansvarlige prioriteringer.

Gjennom felles innsats mellom kommune, innbyggere, næringsliv og frivillighet møter Fredrikstadsamfunnet demografiske endringer, press på tjenester og behovet for forebygging og omstilling. Innbyggerne bruker i større grad egne ressurser og tar ansvar for eget liv. Frivilligheten og lokalsamfunnene spiller en viktig rolle ved å skape fellesskap og støtte.

Foto: BEWI / Impulse Media

Foto: Canva

Foto: Walter Schøffthaler

Å møte framtiden i Fredrikstad

Miljømessig bærekraft

Å møte framtiden i Fredrikstad

Redusere globale klimaendringer

Bruken av fossil energi er kraftig redusert gjennom utslippsfri og effektiv energibruk, økt lokal energiproduksjon, styrket energiinfrastruktur og arealplanlegging.

Fredrikstad bidrar til målet om netto null-utslipp. Klimagassutslippene reduseres betydelig, samtidig som resterende utslipp kompenseres gjennom karbonfangst og –lagring, både ved industrielle løsninger og gjennom opptak i natur.

Sirkulære og ressursbesparende løsninger bidrar til omstilling til lavutslippssamfunnet.

Bevare og styrke naturmangfold og jordvern

Viktige naturtyper og leveområder bevares, og sammenhengende naturområder opprettholdes. Svekkede naturverdier restaureres.

Fredrikstad sikrer og bevarer dyrket og dyrkbar mark.

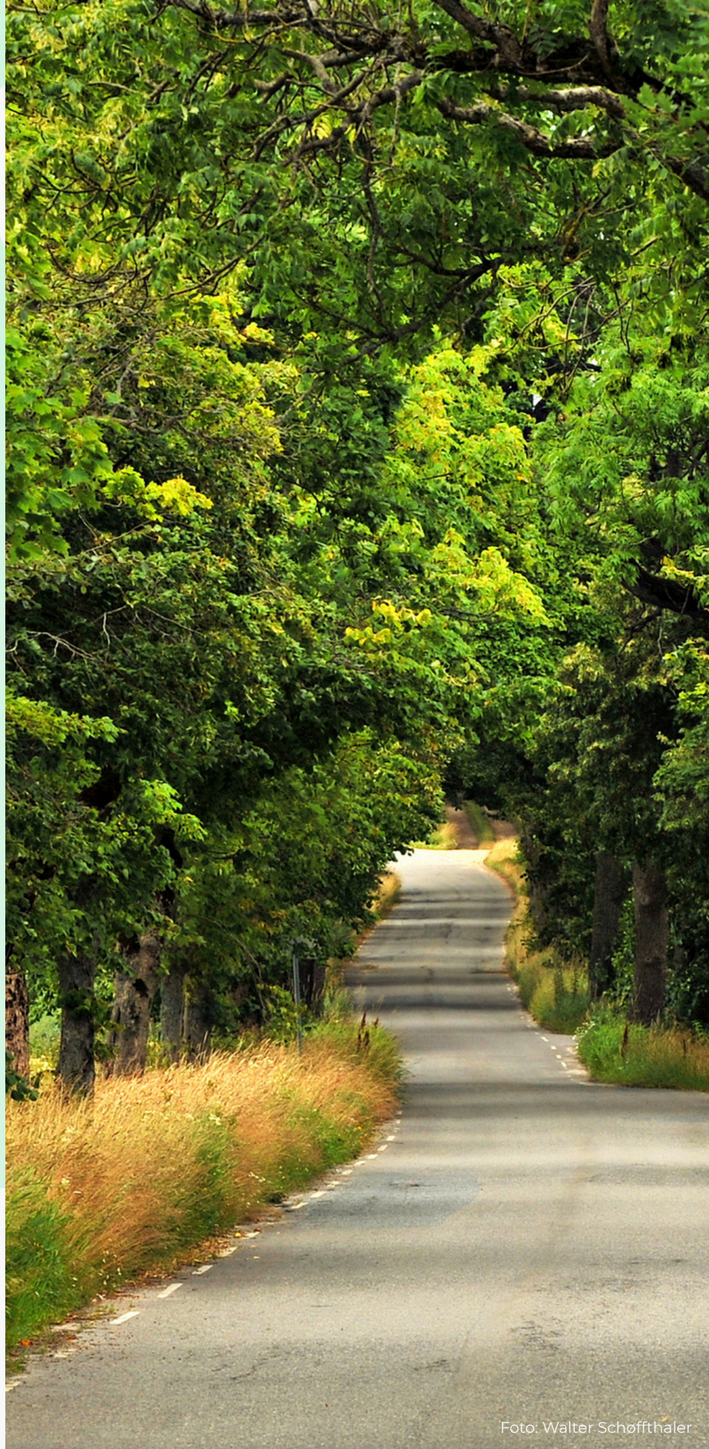

Foto: Walter Schoffthaler

Kommuneplanens rolle i plansystemet

Samfunnsdelen viser hvilken retning vi ønsker at Fredrikstad skal utvikle seg i fram mot 2038. Den er kommunens overordnede plan for samfunnsutviklingen og legger føringer for kommunens videre planlegging.

Målene i samfunnsdelen følges opp gjennom kommunedelplaner, temaplaner, tjenester og kommunens øvrige plan- og styringssystem.

Prioriteringene gjøres i de årlige handlings- og økonomiplanene. Det er her retningen blir til konkrete valg – hva vi bruker penger på, hva vi velger å satse på, og hva vi må prioritere ned. Det er disse valgene, år for år, som samlet avgjør den langsiktige utviklingen.

Men kommunen kan ikke nå målene alene. Utviklingen av Fredrikstad skjer i samspill mellom innbyggere, frivillighet, næringsliv og offentlige aktører, lokalt, regionalt og nasjonalt. Hvordan vi lykkes, avhenger av at flere løfter sammen. Samfunnsdelen er derfor også et felles grunnlag for samarbeid og innsats i hele Fredrikstadsamfunnet.

Fra retning til valg

- **Hva er utfordringene og hvilke planer trenger vi?**
  Planstrategi
- **Hvilken utvikling ønsker vi?**
  Kommuneplanens samfunnsdel
- **Hvordan skal målene følges opp?**
  Kommunedelplaner og temaplaner
- **Hva prioriterer vi de neste fire årene?**
  Handlings- og økonomiplan
- **Hvordan gjennomfører vi?**
  Kommunens tjenester og virksomheter
- **Hva oppnådde vi siste år?**
  Kommunens årsrapport

Arealstrategi

Foto: Fredrikstad kommune

Arealstrategien

Arealstrategien viser hvordan arealbruk kan bidra til å nå målene i kommuneplanens samfunnsdel.

Arealstrategien er kommunens overordnede strategi for arealutvikling. Den peker ut hensyn og prinsipper som skal legges til grunn i videre planlegging, og gir retning for framtidig arbeid med kommuneplanens arealdel.

I motsetning til kommuneplanens arealdel er ikke arealstrategien juridisk bindende, men den skal bidra til at mål og arealutvikling trekker i samme retning.

Den angir retning for utvikling av boliger, næringsområder og infrastruktur, og for hvordan vi legger til rette for gode, inkluderende lokalsamfunn og effektive transportløsninger. Samtidig skal den bidra til å balansere behovet for utvikling med hensynet til natur og miljø.

Areal er en begrenset ressurs. Hvordan vi disponerer arealene, har derfor stor betydning for utviklingen i kommunen over tid. Hvilke områder som bevares, påvirker naturverdier og livskvalitet for innbyggerne, samt muligheter for næringsutvikling, Gjennom arealstrategien kobles målene i samfunnsdelen til overordnet arealbruk. Den tydeliggjør hvordan arealdisponering skal bidra til å nå samfunnsmålene, og gjør arealvalg til en sentral del av oppfølgingen av planen.

Kommunens handlingsrom påvirkes samtidig av nasjonale og regionale føringer, som statlige planretningslinjer, regionale planer og avtaler som berører areal og transport. Arealstrategien må derfor forholde seg til disse rammene, samtidig som den tydeliggjør kommunens egne prioriteringer.

Valg av arealbruk har langsiktige konsekvenser og er ofte krevende å endre i ettertid. Derfor er arealstrategien et viktig verktøy for å følge opp samfunnsdelen i praksis, og for å styre utviklingen av Fredrikstad over tid.

Plan- og bygningsloven

§ 1-1.Lovens formål

Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner.

Planlegging etter loven skal bidra til å samordne statlige, regionale og kommunale oppgaver og gi grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser.

Byggesaksbehandling etter loven skal sikre at tiltak blir i samsvar med lov, forskrift og planvedtak. Det enkelte tiltak skal utføres forsvarlig.
Planlegging og vedtak skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter. Det skal legges vekt på langsiktige løsninger, og konsekvenser for miljø og samfunn skal beskrives.

Prinsippet om universell utforming skal ivaretas i planleggingen og kravene til det enkelte byggetiltak. Det samme gjelder hensynet til barn og unges oppvekstvilkår og estetisk utforming av omgivelsene. For boliger skal prinsippet om universell utforming ivaretas gjennom krav til tilgjengelighet

Samfunnssikkerhet og beredskap

Fredrikstadsamfunnet står overfor et mer sammensatt og uforutsigbart risiko- og sårbarhetsbilde. Klimaendringer og naturhendelser, en mer uforutsigbar sikkerhetspolitisk situasjon, digitale trusler og økende avhengighet mellom samfunnets funksjoner kan få store konsekvenser lokalt.

Derfor skal vi:

- Legge oppdatert kunnskap om naturfare og klimaendringer til grunn for all arealplanlegging.
- Prioritere fortetting og transformasjon i områder med lav risiko og god infrastruktur.
- Planlegge bebyggelse og infrastruktur slik at de tåler framtidige klimaendringer.
- Sikre arealer og hensynssoner rundt viktige infrastrukturanlegg som vannforsyning, avløp, energiforsyning, transport og elektronisk kommunikasjon.
- Planlegge arealbruk og kritisk infrastruktur i samarbeid med nabokommuner og regionale myndigheter.

Foto: Canva

Barna først

Barn og unges oppvekstvilkår prioriteres i arealplanleggingen. Vi må sikre tilgjengelig areal til lovpålagte oppgaver som barnehage, skole og annen sosial infrastruktur. Alle skal ha tilgang til kultur, idrett, fritidsaktiviteter og møteplasser i nærmiljøet.

Derfor skal vi:

- Sikre tilgang til leke-, aktivitets- og naturområder.
- Sikre tilstrekkelig areal til barnehage, skole og annen sosial infrastruktur.
- Unngå netto tap av arealer for barn og unges lek, opphold og aktivitet.
- Sikre at barn og unge medvirker systematisk og tidlig i planprosesser.
- Prioritere barn og unges hverdagsmobilitet gjennom trygge og sammenhengende forbindelser i nærmiljøet.

Foto: Hanna Adam

Helsefremmende og inkluderende samfunn

Det legges til rette for trygge og varierte møteplasser, byrom og kulturarenaer som fremmer sosial inkludering, fysisk aktivitet og fellesskap på tvers av alder, bakgrunn og funksjonsevne. Arealutviklingen skal også til rette for god tilgang til utdanning, tjenester og arbeidsplasser.

Derfor skal vi:

- Gi alle mulighet til å medvirke systematisk og tidlig i planprosesser.
- Legge til rette for gange, sykling og kollektivtransport.
- Legge til rette for mangfoldige og inkluderende bomiljøer med en variert boligsammensetning.
- Bruke vårt handlingsrom for etablering av boliger til prioriterte målgrupper, herunder vanskeligstilte på boligmarkedet, ungdom, eldre og personer med behov for tilrettelagte boliger.
- Sikre at alle har god tilgang til et grønt- eller nærturområde.
- Sikre og styrke tilgang til kyst-, skog- og naturområder for alle gjennom god forvaltning av natur og friluftsverdier.
- Sikre at alle har tilgang til stille områder.

Foto: Trine Sirnes

Høy sysselsetting og varig tilknytning til arbeidslivet

Det finnes tilstrekkelig med arealer for både kunnskapsbaserte næringer, industri, og grønn teknologi.

Derfor skal vi:

- Sikre oppdatert og kjent kunnskap om tilgjengelige næringsarealer.
- Optimalisere utnyttelsen av eksisterende og nye næringsarealer.
- Sikre uregulerte næringsområder gjennom regulering.
- Lokalisere rett virksomhet på rett plass (ABC-prinsippet) for å redusere transportbehov og sikre god tilgjengelighet til arbeidsplasser.

Foto: Canva

Omstillingsdyktig næringsliv og økt verdiskaping

Fredrikstad skal legge til rette for et konkurransedyktig næringsliv som skaper arbeidsplasser, verdiskaping og bidrar til klimaomstilling. Arealutviklingen skal understøtte bærekraftig ressursbruk, sirkulære verdikjeder og framtidens næringsliv.

Derfor skal vi:

- Prioritere arealer som legger til rette for framtidsrettet næringsutvikling og økt verdiskaping.
- Legge til rette for sirkulære verdikjeder, industriell symbiose og effektiv ressursutnyttelse.
- Løse regionale areal- og næringsbehov skal på tvers av kommunegrensene.

Foto: Walter Schoffthaler

Bærekraftig kommuneøkonomi

Et levende og attraktivt byområde med et variert boligtilbud stimulerer til nyetableringer, økt verdiskaping, skatteinntekter og flere arbeidsplasser.

Derfor skal vi:

- Ivareta og løfte fram det som særpreger Fredrikstad; landskapet, elva og kulturmiljøene i byutviklingen. Et rikt kulturliv skal brukes som ressurser for identitet, tilhørighet og attraktiv stedsutvikling.
- Ivareta befolkningens trivsel og helse i en mer konsentrert bystruktur gjennom kvalitetskrav til arkitektur og utforming av nærmiljøet.
- Opprettholde mål om fordeling av boligbyggingen med 60 prosent i byområdet, 30 prosent i tettstedet og 10 prosent i lokalsentrene .
- Sikre effektiv utnyttelse av teknisk infrastruktur gjennom redusert arealbruk per innbygger.
- Sikre at barnehager, skoler og annen sosial infrastruktur tilpasses kommunens demografi.

Foto: Fredrikstad kommune

Redusere globale klimaendringer

For å bidra til klimaomstillingen, legges klima- og energiløsninger til grunn i arealplanleggingen.

Derfor skal vi:

- Legge til rette for arealbruk som bidrar til at flere går, sykler og bruker kollektivtransport.
- Legge til rette for energiinfrastruktur, utnyttelse av overskuddsenergi, økt lokal energiproduksjon og energilagring.
- Legge klimagassvurderinger og -beregninger til grunn i arealplanleggingen.
- Legge til rette for sirkulære løsninger gjennom for eksempel gjenbruk av bygg og materialer og sirkulær massehåndtering.
- Prioritere løsninger som gir lave utslipp i bygge- og anleggsfasen.

Foto: Trine Sirnes

Bevare og styrke naturmangfold og jordvern

Naturmangfold og økosystemtjenester skal ligge til grunn for arealutviklingen.

Derfor skal vi:

- Bevare og styrke sammenhengende naturområder.
- Sikre myr og andre viktige karbonlagre mot nedbygging.
- Forvalte kystsonen og marine naturverdier slik at økologiske funksjoner opprettholdes og styrkes.
- Sikre naturverdier med et oppdatert plangrunnlag.
- Sikre dyrket og dyrkbar mark i Fredrikstad mot omdisponering. Unntak kan vurderes for teknisk infrastruktur av stor samfunnsmessig nytte.

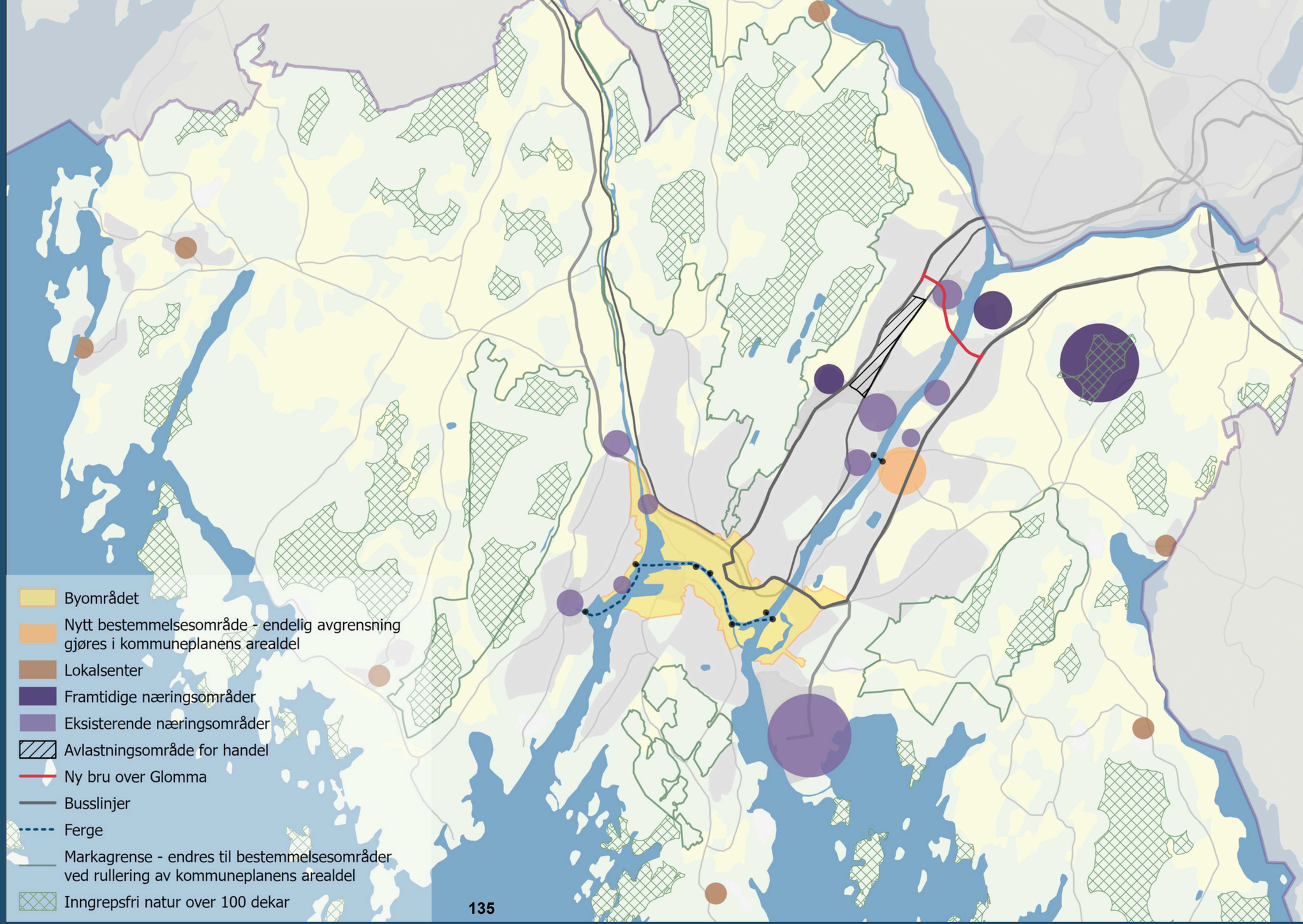

Foto: Walter Schøffthaler

Illustrasjonskartet viser eksisterende og framtidige næringsarealer. Fergerutene i Fredrikstad og bussrutene med høyest frekvens langs Glomma er lagt inn. Kartet viser også byområdet, lokalsentra og forslag til nytt bestemmelsesområde på Sellebakk.

Videre viser kartet markaområdene og arealer med inngrepsfri natur.

Kartet er ikke juridisk bindende.

Ordliste

- **ABC-prinsippet:** Et prinsipp for å plassere virksomheter der de passer best ut fra hvor mange som arbeider eller besøker stedet, behovet for transport og mulighetene for å gå, sykle eller reise kollektivt.
- **Arealdel:** Den juridisk bindende delen av kommuneplanen. Den bestemmer hva ulike områder kan brukes til, for eksempel boliger, næring, veier, landbruk eller natur.
- **Arealstrategi:** En arealstrategi er et styringsverktøy som viser hvordan kommunen ønsker å bruke sine arealer for å nå mål i samfunnsdelen.
- **Bypakke:** Et samarbeid om finansiering og gjennomføring av tiltak for veier, kollektivtransport, sykling og gange i et byområde.
- **Byvekstavtale:** En avtale mellom staten, fylkeskommunen og kommunene om arealbruk og transport. Målet er blant annet at flere skal gå, sykle og reise kollektivt.
- **Bærekraft:** Bærekraft handler om å dekke dagens behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å dekke sine.. Det er en helhetlig tilnærming som omfatter miljømessige, økonomiske og sosiale aspekter.
- **Egenberedskap:** Det innbyggerne selv gjør for å kunne klare seg i en periode dersom for eksempel strøm, vann, kommunikasjon eller andre viktige tjenester blir borte.
- **Folkehelse:** Befolkningens helse og hvordan den fordeler seg i befolkningen.
- **Fortetting:** Å bygge flere boliger eller arbeidsplasser i områder som allerede er utbygd, i stedet for å ta i bruk nye områder.
- **Handlingsdel:** Kommuneplanens skal ha en handlingsdel som sier hvordan planen skal følges opp. Handlingsdelen gir grunnlag for kommunens prioritering av ressurser, planleggings- og samarbeidsoppgaver. For Fredrikstad kommune er dette budsjett- og økonomiplan, hvor tiltak og ressurser prioriteres for de påfølgende fire årene.
- **Hensynssone:** Et område på et plankart der det må tas særlige hensyn, for eksempel på grunn av flomfare, naturverdier, kulturminner eller viktig infrastruktur.
- **Hverdagsmobilitet:** Hvordan mennesker kommer seg til og fra skole, arbeid, fritidsaktiviteter og andre daglige gjøremål.

Ordliste

- **Industriell symbiose:** Samarbeid der avfall, materialer eller overskuddsenergi fra én virksomhet brukes som ressurs av en annen.
- **Karbonfangst:** Å fange karbondioksid før det slippes ut i atmosfæren, og lagre det på en sikker måte.
- **Klimagassutslipp:** Utslipp til luft av klimagasser, det vil si gasser som påvirker atmosfærens evne til å holde på varmen (drivhuseffekten) og dermed klodens klima. Eksempler på slike gasser er karbondioksid (CO_2), metan (CH_4) og lystgass (N_2O).
- **Klimatilpasning:** Tilpasse samfunn, infrastruktur og natur til de endringene i klima som allerede skjer eller forventes å komme. Det betyr å redusere sårbarhet og øke motstandsdyktighet mot konsekvenser av klimaendringer.
- **Kommuneplan:** Kommuneplanen er kommunens overordnede plan for samfunnsutvikling og arealbruk. Etter plan- og bygningsloven skal alle kommuner ha en samlet kommuneplan som består av en samfunnsdel og en arealdel. Planen skal gi langsiktige mål og strategier for utviklingen av kommunen og legge føringer for hvordan arealene skal brukes.
- **Kommunedelplan:** En plan for et bestemt tema eller geografisk område. Kommunedelplaner følger opp kommuneplanen og utarbeides etter bestemmelsene i plan- og bygningsloven.
- **Kritisk infrastruktur:** Anlegg og systemer som samfunnet er avhengig av, for eksempel strøm, vann, avløp, veier, transport og elektronisk kommunikasjon.
- **Lavutslippssamfunnet:** Et samfunn hvor klimagassutslippene er redusert for å motvirke skadelige virkninger av global oppvarming. I lavutslippssamfunnet er klimagassutslippene redusert med 90-95 prosent i forhold til 1990-nivå gjennom omstilling av energi, transport, næringsliv og forbruk.
- **Medvirkning:** Innbyggeres, organisasjoners og andre aktørers mulighet til å påvirke planer og beslutninger.
- **Naturmangfold:** Variasjon av alt liv i naturen, inkludert mangfoldet av arter, genetisk variasjon innen arter og ulike naturtyper og økosystemer. Naturmangfoldet er grunnlaget for velfungerende økosystemer og de tjenestene naturen gir oss, som rent vann, pollinering og klimaregulering.
- **Netto null-utslipp:** At utslipp av klimagasser reduseres så mye som mulig, og at resterende utslipp balanseres gjennom tiltak som fanger eller binder en tilsvarende mengde klimagasser.

Ordliste

- **Omdisponering:** Å bestemme at et område skal brukes til noe annet enn tidligere, for eksempel å bruke jordbruksareal til boliger, veier eller næring.
- **Plangrunnlag:** Kart, kunnskap, regler og tidligere planer som brukes som grunnlag for kommunens planlegging.
- **Planprogram:** Beskriver rammer for arbeidet med en ny plan. Det er et krav i henhold til plan- og bygningsloven § 4-1 når det skal utarbeides planer med vesentlige virkninger for miljø og samfunn. Det er en "plan for planen", som sikrer en strukturert og transparent planprosess.
- **Planstrategi:** Et lovpålagt dokument som alle kommuner (og fylkeskommuner) i Norge skal utarbeide minst én gang i hver valgperiode, i henhold til plan- og bygningsloven. Den skal vedtas senest ett år etter hvert kommunevalg. Planstrategien skal gjøre rede for kommunens planbehov for den kommende politiske perioden, basert på utfordringene kommunen står overfor. Planstrategien skal ta stilling til om kommuneplanen (hele eller deler) skal rulleres.
- **Rullering:** Oppdatere eller revidere en plan eller strategi i forhold til endrede forhold eller ny kunnskap. Det innebærer å se over eksisterende planer og gjøre justeringer, innenfor overordnede rammer.
- **Samfunnsdel:** Den delen av kommuneplanen som beskriver kommunens langsiktige utfordringer, mål og ønskede utvikling.
- **Samfunnsfloke:** En sammensatt samfunnsutfordring med flere årsaker, som berører mange områder og ikke kan løses med ett enkelt tiltak eller av én aktør alene.
- **Samvirke:** At flere aktører samarbeider og koordinerer innsatsen sin, særlig ved kriser og alvorlige hendelser.
- **Sirkulære verdikjeder:** Måter å produsere og bruke varer på der materialer repareres, brukes på nytt eller gjenvinnes, slik at minst mulig går til spille.
- **Sirkulær økonomi:** Et virkemiddel for å nå klima-, miljø- og naturmål og samtidig bidra til økt verdiskaping og konkurranseevne. Sirkulære aktiviteter skal bidra til effektiv og bærekraftig utnyttelse av naturressurser og produkter, i et giftfritt kretsløp, der minst mulig ressurser går tapt.
- **Sosial infrastruktur:** Bygninger, steder og tjenester som innbyggerne trenger i hverdagen, for eksempel barnehager, skoler, helsetjenester og møteplasser.

Ordliste

- **Sosial ulikhet i helse:** Med sosial ulikhet i helse menes det at ulikhet i faktorer som utdanning, yrke og inntekt, gir systematiske forskjeller i helse, levekår, levevaner og forventet levealder. Sosial ulikhet i helse handler ikke bare om forskjellen mellom de som har det best og de som har det dårligst, men kan beskrives som en "gradient" påvirket av blant annet utdanningslengde og inntektsnivå.
- **Strategi:** En strategi beskriver veien til målet – hvilke veivalg eller endringer må prioriteres for å nå målet.
- **Stille områder:** Allment tilgjengelige uteoppholdsarealer med gode støyforhold. Arealer av en viss størrelse som etter sin funksjon er egnet for hvile, rekreasjon, lek og aktiviteter for ulike aldersgrupper. Et stille uteoppholdsareal har støynivå som ikke overskrider fastsatte grenseverdier.
- **Universell utforming:** Utforming av omgivelser, produkter og tjenester slik at de kan brukes av flest mulig uten behov for særskilt tilpasning.
- **Temaplan:** En plan for et bestemt tema eller fagområde. Temaplaner følger opp kommuneplanen, men utarbeides ikke etter bestemmelsene i plan- og bygningsloven.
- **Totalforsvaret:** Samarbeidet mellom sivile myndigheter, kommuner, næringsliv, frivillige og Forsvaret for å forebygge og håndtere alvorlige kriser og krig.
- **Transformasjon:** Å endre bruken av et allerede utbygd område, for eksempel å gjøre et tidligere industriområde om til boliger, arbeidsplasser eller møteplasser.
- **Utenforskap:** Manglende deltakelse og tilhørighet i samfunnsliv, utdanning, arbeid eller fellesskap.
- **Økosystemtjenester:** De goder og tjenester naturen gir mennesker, som mat, ren luft og vann, karbonlagring, flomdemping, pollinering og naturopplevelser.

Id	Hva kjennetegner Fredrikstadsamfunnet i dag, som det er viktig å bygge videre på?	Hva mener du bør være de tre viktigste målene for Fredrikstad fram mot 2040?	Hva ville gjort deg stolt av Fredrikstad i framtida?	Hva håper du at framtidas generasjoner skal si om valgene vi tok i dag?	På hvilke områder bør Fredrikstad samarbeide mer med nabokommunene?	Folkehelse, sosial ulikhet og utenforskap: Hva kjennetegner et Fredrikstad i 2040 med mindre sosial ulikhet og mindre utenforskap?	Hvordan bør unge, voksne og eldre ha det i 2040?
1	Fredrikstad er en sommerby og ellers rimelig dødt ellers	1 Flere attraktive arbeidsplasser for de med høy utdannelse til byen. 2 Få mer høyere utdanning til Fredrikstad. 3 Få bedre opplæring og bedre barne og ungdomsskoler. Firmaer med høyt utdannede personer tjener godt og som igjen legger igjen mye penger i byen, samtidig vil det generere flere jobber innen feks service og handel for personer med lavere eller ingen utdanning. I tillegg viser det seg at ofte så blir studenter boende i byen de utdanner seg. Og høy utdanning trenger vi i byen. Alt for mange barn, ungdom og foreldre har null respekt for lærere og andre myndighetspersoner og det får det ikke bare konsekvenser når de ikke gjør skoleoppgaver eller plager andre elever.	At det er attraktivt å bo og jobbe her.	Bra at noen tok ansvar slik at vi fortsatt kan trives i Fredrikstad	Så mange som er økonomisk og forsvarlig. Politikere må slutte å være maktsyke og redde for å miste posisjoner i styrer, verv og utvalg og heller tenke på velgerne sine.	At vi har fått høyere utdanning og arbeidsplasser som trenger det.	Vi bør ha god utdanning, jobber som er tilpasset utdanningsnivået, en trygg alderdom og ikke minst en økonomisk trygghet. Det er utrolig viktig at kommunale avgifter og eiendomsskatt blir tatt tak i før de løper løpsk. Og dette hadde vært løst hvis man får flere arbeidsplasser for høyt utdannede.
2	Gode kulturarenaer, slik som blå grotte og St.croix.	Forbedre arenaer innenfor møteplasser for studenter. Generelt forbedre møteplasser for unge.	At det er en god studentby som tiltrekker studentene og virker attraktivt i form av bra campus, godt studentliv	At de er glad for at det kunne legge et godt grunnlag for dem	Årsturnus for de som jobber innenfor helse (slik som Sarpsborg har).	En by som er strukturer slik at det er lettere å møtes. Rive Torvbyen og lage park. Forbedre gågaten	De burde ha det godt, og føle at samfunnet tar vare på dem og ikke setter de til siden
3	Avslappet stemning, joviale og trivelige folk, hyggelig og aktivt bysentrum, gratis ferger, Gamlebyen, turister med båt og bobil eller hytte, korte avstander, overkommelige priser på bolig	Helhetlig og aktivt bysentrum fra Gamlebyen via Cicignon, Sentrum til Værste Attraktiv by både for unge og eldre å bo i Turistby	Å være den beste byen i Norge å bo i	At vi planla for fremtiden både når det gjaldt folk, økonomi og natur	Med Hvaler om turisme Med Sarpsborg om infrastruktur og arbeidsplasser	Flere bofellesskap	Både trygt og utviklende
4	Fredrikstad er et sted med sterke menneskelige ressurser og et uformelt, nært fellesskap. Det finnes utvilsomt en evne til å skape ting nedenfra. Dette, gjennom ildsjeler, frivillighet og små miljøer som vokser frem fordi noen bryr seg. Samtidig er det en by hvor mange faller utenfor de tradisjonelle strukturene. Vi må bygge videre på relasjonskompetansen, det praktiske og kreative mangfoldet, og evnen til å skape arenaer hvor folk faktisk møter hverandre på ekte!! ikke bare gjennom organiserte tilbud, men gjennom levende miljøer.	1. Å flytte fokuset fra reparasjon til forebygging. Dette kan vi gjøre ved å investere i miljøer hvor relasjon, mestring og tilhørighet bygges over tid, før problemer får utvikle seg. 2. Å etablere og sikre åpne arenaer der ungdom og unge voksne ikke bare er deltakere, men medskapere. Arenaer hvor de får ansvar, eierskap og mulighet til å utvikle reell kompetanse. 3.Å sikre at flere opplever reell deltakelse og påvirkningskraft i egne liv og lokalsamfunn - særlig blant ungdom og unge voksne.	At Fredrikstad er en by som ikke bare måler utvikling i vekst og utbygging, men i hvordan innbyggerne faktisk har det. At vi blir kjent som en by som tar vare på egne innbyggere. Spesielt de som ikke finner sin plass med en gang..og som klarer å møte folk på en måte som gir retning, ikke bare oppfølging. At vi har skapt et samfunn hvor flere opplever tilhørighet, mestring og mulighet til å bidra med det de faktisk er gode på.	At vi forstod tidsnok at investering i mennesker, relasjoner og trygge miljøer ikke er en utgift, men en forutsetning for et bærekraftig samfunn.	Særlig innen områder der utfordringene er felles, og hvor enkeltkommuner ikke alene kan skape gode nok løsninger. Dette gjelder blant annet psykisk helse, forebyggende ungdomsarbeid og tilbud for unge i sårbare livssituasjoner. I utfordringer hvor behovene ofte er like på tvers av kommunegrensene. Tettere samarbeid kan også styrke utviklingen av større og mer robuste fagmiljøer, og gjøre det mulig å dele erfaringer, metoder og ressurser på en måte som gir bedre kvalitet og kontinuitet i tilbudene.	Et Fredrikstad hvor færre blir stående alene over tid, fordi man blir sett og møtt tidlig nok. Et samfunn hvor det finnes tilgjengelige og trygge miljøer å gå til - uavhengig av bakgrunn, økonomi eller livssituasjon - og hvor det er lav terskel for å bli en del av noe. Mindre utenforskap vil også kjennetegnes av at flere opplever mestring og tilhørighet i hverdagen, og at det finnes flere veier inn i fellesskapet enn de tradisjonelle.	De bør oppleve trygghet, tilhørighet og en følelse av å ha en plass i samfunnet. Gjennom hele livet! Unge bør ha tilgang til miljøer som gir retning, mestring og mulighet til å utvikle seg i sitt eget tempo. Voksne bør ha stabile rammer, men også mulighet til å bidra og være en ressurs for andre. Eldre bør oppleve verdighet, tilhørighet og fortsatt kontakt med samfunnet rundt seg. Felles for alle er behovet for relasjoner, mening og mulighet til å bli sett.
5	Elva binder byen sammen. En renere elv i fremtiden?	1.Ingen bygging i villmarksområder og begrensning av hyttebygging 2. Utvikle kollektivtrafikken med mål om et bilfritt sentrum 3. Gi eldre muligheten til verdige liv.	Fredrikstad som et eksempel på en ren og hyggelig by, med minimal forurensning og et bilfritt sentrum, fylt med mennesker som nyter grønne lunger og et velfungerende kollektivtilbud	Framtidas generasjoner har for lengst forstått at argumentet "arbeidsplasser" blir misbrukt for å få lov til å rasere livsgrunnlaget vårt som er jorda vår og sjøen vår			
6							
7	Lunt og hyggelig.	Mer profesjonalitet i styringen, mindre sløsing og et omdømme-løft.	Om vi klarte å bli kvitt "dumme østfoldinger"-stempelet.	Det var godt de fikk snudd den ironiske tendensen resten av landet hadde til oss. Nå er det turisme, stolthet og samhold - i landets best beliggende fylke!	De fleste.	At det satses på å ta vare på de som har bygget samfunnet vi lever i. Ned med administrasjon, mer privatisering og JA.	Bra.
8		1. Tilrettelegge for privat næringsdrift 2. Fler nye arbeidsplasser i privat sektor enn tilvekst voksne personer 3.Bedre eldreomsorg, både i institusjon og hjemme	Oppnåelse av de tre punktene over	At valgene over gav godt grunnlag for et bedre liv for alle generasjoner	ALLE, om nødvendig ved sammenslåing med "den andre byen"	Den enkelte tar større ansvar for egen utvikling, menneskelig,økonomisk og helsemessig. Kommunen må allikevel ha midler til å hjelpe de vanskeligst stilte.	Unge- lek og skole i trygge og lærerike miljø Voksne- leve i trygg forvissning om at samfunnet har nytte av "min kompetanse" Eldre- kommunen tilbyr adekvat hjelp til de som trenger. Innføre "ansiennitetskrav" for å kunne motta kommunale ytelser?
9	Et koselig bysentrum ved elven, med mange spisesteder. Fortsett og hold sentrum rent og pent, og legg tilrette for serveringsbransjen.	Rydde opp i gammel og stygg bebyggelse, prøve å få et helthetlig inntrykk i sentrum, få på plass en ny bussterminal der alle busser kan samles på et sted så vi slipper å løpe rundt i gatene for å finne riktig.	At vi blir kjent som en attraktiv by å besøke, med mange fine tilbud i sentrum.	At vi var på rett kurs.	De fleste store prosjekter der det er naturlig, som f. eks. vei og samferdsel.	Vi må begrense skundærtilflytting av asysøkere, og på best mulig måte integrre de som allerede er her. Få flest mulig ut i jobb.	Fredrikstad bør være en trygg og god by å bo i for alle aldersgrupper. Nok boliger som ikke er så dyre.
10	En liten storby,vi har varierte og gode tilbud både med tanke på aktiviteter,friluft og handel.Men, det er viktig å ta vare på byens sjel.Sørge for å ta godt vare på og restaurere gamle bygg og steder.Ikke bytte ut alt med kalde og golde nybygg.Dammyr må bli en grønn lunge ved St croix, de ødelagte stygge byggene bør erstattes med en grønn lunge/park som kan bedre luftkvalitet og forskjønne.Cicignon park må ferdigstilles,det er både stygt og flaut for byen vår slik det ser ut nå.Vakre Cicignon må tas vare på på en mye bedre måte enn nå.	Appellere til de unge- søke å få et enda bredere og større studentmiljø.Det er de som kan løfte byen vår.Når de studerer her,vil de kanskje slå seg ned her og bidra til vekst.	En vakker og velstelt by- friske parker, velholdte bygg, et attraktivt studentmiljø.	At de er glade for at vi yok godt vare på de gamle byggene og den vakre naturen i vårt nærområde	Miljøvern	Flere unge i jobb,godt integrerte 3 generasjons innvandrere	Trygt og forutsigbart.Mulighet for mer moderne boløsninger,feks eldre og studenter i samme bygg.Færre enslige eldre.
11	Samhold rundt fotball og dialekta. Byen er flott, med hyggelige hus og gater. Det må vi bygge videre på. Ikke flere leiligheter.	Få flere ut i arbeid/ næringsutvikling Trygge de eldre/ nok sykehjemsplasser Skape samhold/ forebygge psykisk sykdom	Hvis Fredrikstad gikk foran som et godt eksempel, med samlingspunkt med aktiviteter for de som ikke kan ha lønnet arbeid, Eksempler kan være «folkehøgskole» for eldre, der de kan bo en periode og knytte nye sosiale nettverk. Grønlien aktivitetssenter er et eksempel på hva som funker. Bygge dugnadsånd blandt de som har ledig tid: Male hus som forfaller/ hjelpe de som bor i hus som forfaller med å sette de i stand. Sende skolevegrere i stallen, til å jobbe på et lager, eller til å besøke eldre på sykehjem. Noe nyttig må de få føle at de kan gjøre. Det er ikke alle som er skapt for skole. De kan likevel lykkes på amdre arenaer! Vise verden at det årnær sæ i Fredrikstad!	Heldigvis tok de til fornuften og stoppet bygging av dyre leiligheter ingen har råd til. Heldigvis fant de en måte å ta vare på den gamle bebyggelsen i Plankebyen Fredrikstad. Dugnaden var med å bygge samholdet vi har i denne byen i dag, på tvers av etnisitet, sosial rang og alder. Slik klarte de å forsterke byens sjel på en bærekraftig måte. Sammen er vi sterke!	Dersom Særpingane ikke har aktiviteter å tilby de uten lønnet arbeid, kan de altids ta gratis buss til Fredrikstad. Der er det ting å gjøre, enten man vil møte folk eller ikke. Aktiviteter/grupper tilpasset behov/kunnskap. Ellers må gjerne nabokommuner kopierer opplegget dersom det viser seg å fungere.	Lokaler som tidligere stod tomme, er nå fylt med aktiviteter og mennesker. Bingo, Sjakk, Bridge, strikkeklubber, teselskap, snekkerverksted. Og så klart fotballen. Alle må med! Foreldre og barn fra andre kulturer må inviteres med på det som skjer.	Fint - med et styrket samhold.
12	Et mangfoldig samfunn med mye engasjement fra flere aktører som hjelper minoritetsspråkelig å integrere.	Jobbe mer med integrering, redusere rasisme og diskriminering, og hjelpe de som er nye i landet.		At vi står sammen uansett verdier, religion eller kultur.	Øke nettverket til de som nylig flytter til området, og hjelpe mennesker å komme seg ut i arbeidslivet i samarbeid med andre kommuner.	Tryg og inkluderende næringsmiljø Like muligheter for alle - barn og voksne Likt arbeidsmarked for alle med samme utdannelse - uten diskriminering - spesielt med tanke på lønn og annet Sterk frivillighet og et inkluderende miljø	Godt og trygt - føle seg ivaretatt
13		1. Å etablere områder avsatt til næring for flere arbeidsplasser (Viken Park, Tofteberg m.m) 2. Å etablere et universitet, samtidig som man etablerer fredrikstad som en universitetsby 3. Byuvikling - Å videreutvikle sentrum med arkitektur og områder av høy kvalitet, som gjør Fredrikstad om til en attraktiv by for innflytting og etablering. Fredrikstad/Sarpsborg er Norges sjette største byregion, men har mangel på arbeidsplasser, levekårsutfordringer og status. Næringsområder: Næringsområder tiltrekker seg bedrifter, som tiltrekker seg arbeidere. Dette gir vekstmuligheter, mer skatteinntekter til fredrikstad osv. Viken Park, Tofteberg m.m bør utvikles. Universitet: At Norges sjette største byregion ikke har et universitet er et tapt mulighet. Både for å tiltrekke seg studenter fra andre områder, men og for økt lønns-nivå i fredrikstad. Kalnes er Norges fjerde største sykehus med et pasientgrunnlag på 340 000, her burde et universitet kunne tilby gode muligheter knyttet opp mot helse, og mer enn det som allerede blir gjort i dag (allerede mye bra, men kan bli bedre). Samtidig er det en tap for både byen og studentene, at det er lagt en stor avdeling på et jordet i Halden. Et moderne universitet i sentrum, f.eks på Værsteområdet kunne ha trukket mange studenter og skapt mye aktivitet i området, og samtidig økt sannsynligheten at studenter fra andre byer etabler seg i Fredrikstad. Byutvikling. Fredrikstad har en unik geografisk mulighet. Store områder mot vannfront, mye areal sentralt med mulighet for byutvikling. Vi er og så heldig at mange andre byer bygget utrolig trist og traust arkitektur som i gjentatte undersøkelser har blitt vist at seg at er langt unna det innbyggere ønsker seg. Dette gir muligheter for et konkurransefortrinn. Lag en vakker by som tiltrekker seg folk (Mer klassisk arkitektur/område spesifikk arkitektur/farger)(åpningen av veumbekken er et godt tiltak). Mye bra blir allerede gjort her (tårnene, værstetorvet, nygaardsplassen osv) Samtidig bør elvepromenaden utvikles, og mer trivelige vandre traseer gjennom byen kan med fordel skapes. For eksempel kunne det vært vid park/tur-gate fra Tollbodplassen frem til både kirkeparken og dampskipbrygga. Her kunne man konvertet veien til turgate. Det er og kun en bru som er trivelig for gående å bruke. Avhengig av sentrumsutvikling, kan det være lurt å vurdere flere. Flere sentrumsnære rekreasjonsmuligheter som større sammenhengende park, forskjønnelse av sentrumsområder, etablere mer tilgjenglig elvepromenade på begge sider av elva, badstuer, solsenger, parkbenker, basketball-baner, kajakker, vannsport m.m vil gi økt attraktivitet for både bruk og innflytting. Kirkeparken kan utvikles. Området Mosseveien 1 er og en utrolig god lokasjon som burde bli avsatt til bolig/park/by/bystrand. Samtidig har riving av deler av Torbyen gitt en mulighet for ordentlig buss-terminal, i tilknytting til en sentrumsnær ny togstasjon. Personlig tror jeg dette hadde gitt absolutt størst effekt på bruken av kollektivt i nedre glomma området. Jeg vil legge til at Fredrikstad har mye potensialet for forbedret trafikalt nettverk. Det burde vært en motorveis åre til sentrum, alle andre store byer har det, og det ville spart reiesetiden til Oslo med 10 minutter. Jeg ville foreslått Veumveien som 4 felts 90 sone, fra Onsøyveien, med påkobling 110. Dette gir ambulanser enkelt adkomst til Kalnes, det samme gjelder trafikkflyten inn til Fredrikstad spesielt fra nord/vest, og for alle som jobber på Kalnes og bor i sentrum/vest og sør. Veumveien har lite nærliggende bebyggelse. En tunnel fra området Østfoldhallen til Veumveien hadde og kunne fjernet mye trafikk fra lokale veiere og 109 veien, og flyttet til en veistrekning som er mye bedre egnet for det. 110 veien bør samtidig gjøres om til 4 felts vei, og kobles mer fornuftig direkte på 109 veien, for å unngå traff-korker i sentrum.			På alle relevante områder. Personlig kunne jeg tenkt meg at Fredrikstad og Sarpsborg slo seg sammen, men jeg skjønner at det sitter langt inne. Fredrikstad har større potensialet som et attraktiv by, Sarpsborg har fordeler med nærhet til E6.		
14	Tilhørighet og mangfoldet vårt.	Å ta vare på dyra og naturen	At Fredrikstad er med på å få opp rovdyra og rovdyrpolitikken	At vi tok være på klimaendringene	Flere møter med nabokommunene		Friskt liv
15	Mange unge i byen	Ett eget område for sosial sammenkomst for unge. Skape engasjement for ALL politikk	Ha ett eget sted for unge innbyggere hvor man kan lære om f.eks. hva de forskjellige politiske partiene står for	Dette har hjulpet mange unge innbyggere til å forstå mer av politikken i de forskjellige partiene	Sosial arena for unge innbyggere	Ett sosialt sted for alle hvor man kan snakke i sammen og dele tanker	Bra
16	Nær hundre idrettslag, speider, korps, dnt, jeger og fiskeforening, etc med andre ord, godt grunnlag for fritidsaktivitet for barn og unge!	Øke sysselsettingsgrad, redusere antall barnefamilier med lav inntekt, bygge folkehelseutfordringene sammen med organisert idrett	At vi er fremsnakker og praktiserer inkludering, alt fra å ta imot asylsøkere og flyktninger til reelt å ta crpd på alvor!	Her er det et forbedringspotensiale!	Fortsett bypakke, renseanlegg og klima, og sikkert flere områder!	Mitt håp er at lokal politikk har bidratt slik at alle barn og unge reelt ikke møter økonomi som barriere for å delta i organiserte fritidsaktiviteter!	Å oppleve at livet er ok, at den enkelte betyr noe for samfunnet, og at samfunnet anerkjenner ulikhet uten å skape store forskjeller i livskvalitet.
17		Bygge vakre bygg, være attraktive for bedrifter, holde byen trygg for kriminalitet	Vakre klassiske bygg		Bomm		
18	Folkelighet, romslighet	1. Ha en arkitektur plan for hele Fredrikstad. Særlig sentrum må sees på og gjøres noe med. Det er tragisk det som har skjedd med bygging av Værstetorvet og de høye bygninger som rundt som holder på å bli bygget. Det området har ingen sjel og skaper splittelse ved å dele inn sentrum i to. Holmen området og planene for dette, bør være med tanke på at det skal henge sammen med den gamle delen av området, trebebyggelse. Det er ikke pent med høye bygg og fancy look som de andre nybygg langs elvebredden. Det skaper en følelse av fremmedgjøring etter min mening. 2. Det bør skapes flere grønne områder hvor det kan foregå aktiviteter for barn og unge og eldre som ikke koster penger. Ikke flere kjøpesentre og klesbutikker. 3. Aktivitets plan for å skape et samhold mellom ulike deler av befolkningen slik at det ikke blir fragmentert og splittelse mellom ung/gammel, rik/fattig, politkere/befolkning, nordmenn/ikke nordmenn. Hvordan møtes og gjøre noe for byen vår og for at vi skal trives sammen? Enten via møteplasser, tilskuddsordninger, foreningsarbeid, religion på tvers,	At politikere og administrasjonen hører på befolkningen og er mer tilstede ute blant folk i Fredrikstad. At kommunen forstår at Fredrikstad er ingenting uten de som bor her. Bevaring av natur (ikke nedbygging som f.eks Viken Park), fokus på det kulturelle som en viktig ting for samfunnet og folk, skape møteplasser, ta vare på tradisjonene, bevaring av historie,		Møteplasser, kulturelle arrangementer, plan for å ta vare på historier og arkitektur. Felles tjenester som kan skape besparelse for alle. Ta vare på naturen	Rart og førende spørsmål. For det er jo ikke gitt at det i 2040 er mindre sosial ulikhet og mindre utenforskap. Det kommer jo an på hva som gjøres nå og videre fremover. Om politikene og befolkningen gjør noe for at det skal bli bedre.	Føle seg som en del av et fellesskap. Skape møteplasser. Trygghet.
19	Det som kjennetegner Fredrikstadsamfunnet i dag, og som det er viktig å bygge videre på, er sterke lokalmiljøer, høy frivillig innsats og et bredt kultur- og organisasjonsliv. Kommunens eget kunnskapsgrunnlag peker på at kultur, idrett og frivillighet er sentrale arenaer for deltakelse, tilhørighet, livskvalitet, aktivitet og mestring, og at kulturlivet bidrar til fellesskap, identitet, læring og sosial inkludering. Samtidig løfter kommunen fram at frivilligheten er en viktig ressurs i lokalsamfunnsutviklingen og at lag og foreninger skaper møteplasser og styrker sosial tilhørighet. Det er nettopp dette Fredrikstad bør satse videre på fram mot 2040: å styrke de frivillige fellesskapene som allerede binder byen sammen, blant annet korps, kor og andre kulturorganisasjoner.	De tre viktigste målene for Fredrikstad fram mot 2040 bør være: 1. Et mer inkluderende samfunn med reell mulighet for deltakelse for alle. Kommunens eget kunnskapsgrunnlag peker på at kultur, idrett og frivillighet er sentrale arenaer for deltakelse, tilhørighet, livskvalitet, fellesskap og mestring, og at kulturtilbud kan skape tilgjengelige og ikke-kommersielle møteplasser. 2. Sterkere og mer bærekraftige rammer for frivilligheten. Fredrikstad løfter selv fram at frivilligheten er en viktig ressurs i lokalsamfunnsutviklingen, men også at rekruttering, kapasitet og geografiske forskjeller påvirker bærekraften over tid. Derfor bør kommunen sette som mål å styrke frivillige organisasjoner med bedre samhandling, støtteordninger og mer forutsigbare rammer. Dette er særlig viktig for kulturaktører som korpsene. 3. Et rikere kulturliv gjennom satsing på opplæring, rekruttering og tilgjengelige arenaer. Når kommunen sier at samfunnsplanen skal styre andre planer, budsjett og arealbruk, bør det også bety at kulturlivet får egnede og rimelige lokaler, mer støtte til instruksjon og bedre muligheter for å beholde unge i overgangen til voksenaktiviteter. Det vil styrke både bredden i kulturlivet og utviklingen av framtidige musikere i Fredrikstad.	Jeg ville vært stolt av et framtidig Fredrikstad som satser så tydelig på frivillighet, kultur og fellesskap at flere kan delta hele livet. Kommunen sier selv at samfunnsplanen skal vise retning for hvordan Fredrikstadsamfunnet skal utvikles, og kunnskapsgrunnlaget peker på kultur, idrett og frivillighet som viktige arenaer for deltakelse, tilhørighet, livskvalitet og mestring. Jeg ville også vært stolt av en kommune som tar overgangen fra barne- og ungdomsaktivitet til voksenaktivitet på alvor. Dersom Fredrikstad satser mer på instruksjon, voksenopplæring og gode utviklingsløp i kulturlivet, kan flere unge fortsette lenger, kulturlivet blir rikere, og byen kan utvikle flere svært gode – og også profesjonelle – musikere. Dette vil være helt i tråd med kommunens mål om deltakelse, likeverd og sterke lokalsamfunn. Til slutt ville jeg vært stolt av et Fredrikstad som gir frivillige kulturorganisasjoner rammer som gjør det mulig å lykkes i praksis: egnede øvings- og konsertlokaler, bedre støtte til opplæring og lavere økonomiske barrierer for deltakelse. Da bygger kommunen videre på noe av det beste den allerede har – et bredt frivillig engasjement og et kulturliv som skaper fellesskap på tvers av alder, bakgrunn og økonomi	Jeg håper framtidas generasjoner skal si at vi tok valg som gjorde Fredrikstad mer inkluderende, mer levende og mer rettferdig. At vi forsto at kultur, frivillighet og gode fellesskap ikke er pynt, men en viktig del av samfunnsutviklingen. Kommunens eget kunnskapsgrunnlag peker på at kultur, idrett og frivillighet bidrar til deltakelse, tilhørighet, livskvalitet og mestring, og samfunnsplanen skal være kommunens viktigste styringsdokument for veien videre. Jeg håper også de kan si at vi satset på unge i overgangen til voksenlivet, og at vi gjorde det mulig å fortsette i kulturlivet også etter barne- og ungdomsårene. Hvis Fredrikstad legger bedre til rette for instruksjon, voksenopplæring og utviklingsmuligheter i frivillige kulturmiljøer, kan byen både beholde flere unge lenger og utvikle et rikere kulturliv med flere svært dyktige – og også profesjonelle – musikere. Dette er særlig viktig i en kommune som har lavere andel unge voksne enn landet ellers. Jeg håper de skal si at vi investerte i det som binder folk sammen: tilgjengelige møteplasser, sterke frivillige organisasjoner og kulturtilbud som folk faktisk hadde råd til å delta i. Da vil vi ha tatt valg som styrket både lokalsamfunnene og framtidas Fredrikstad.	Fredrikstad bør samarbeide mer med nabokommunene om kultur, frivillighet og regionale møteplasser. Kommunen skriver selv at samfunnsplanen skal være det viktigste styringsdokumentet for hele Fredrikstadsamfunnet, og planprogrammet løfter fram behovet for samarbeid både regionalt og med andre aktører. Det viser også til forpliktende samarbeid i Nedre Glomma og behov for helhetlige løsninger på tvers av kommunegrenser. Dette bør også gjelde kulturlivet. Fredrikstad og nabokommunene bør samarbeide mer om øvingslokaler, konsertarenaer, opplæring, instruktørressurser og talentutvikling. For korps og andre frivillige kulturorganisasjoner er dette særlig viktig, fordi sterke regionale samarbeid kan gi bedre ressursbruk, flere utviklingsmuligheter og et rikere kulturliv enn hver kommune klarer alene. Det er også naturlig å samarbeide mer om unges overgang fra barne- og ungdomsaktiviteter til voksen kulturaktivitet. Dersom kommunene tenker mer regionalt om rekruttering og utviklingsløp, kan flere bli værende i musikken lenger, og regionen kan utvikle flere dyktige – og også profesjonelle – musikere. Det vil styrke hele kulturlivet i Nedre Glomma.		Et Fredrikstad i 2040 med mindre sosial ulikhet og mindre utenforskap er et samfunn der flere opplever tilhørighet, deltakelse og mestring i hverdagen, uavhengig av økonomi, alder eller bakgrunn. Kommunens eget kunnskapsgrunnlag peker på at Fredrikstad har utfordringer knyttet til levekår, helse og samfunnsdeltakelse, og at sosial bærekraft handler om at alle skal ha et likeverdig grunnlag for et godt liv, tilgang til viktige tilbud og mulighet til å være del av et levende nærmiljø. Det betyr også et Fredrikstad der kultur, idrett og frivillighet brukes mer aktivt som verktøy mot utenforskap. Kommunen løfter selv fram at frivillige organisasjoner skaper tillit, inkludering, nettverk og møteplasser på tvers av skillelinjer i samfunnet, og at deltakelse i fellesskap er viktig for gode lokalsamfunn. For kulturlivet betyr dette at flere må få reell mulighet til å delta. Dersom kommunen satser mer på frivillige kulturorganisasjoner, rimelige øvings- og konsertlokaler, støtte til instruksjon, voksenopplæring og bedre overgang fra ungdoms- til voksenaktiviteter, kan flere bli værende i trygge fellesskap over tid. Da kan Fredrikstad både redusere utenforskap og bygge et rikere og mer inkluderende kulturliv. Dette henger godt sammen med at samfunnsplanen skal sette retning for hvordan Fredrikstadsamfunnet utvikles framover.
20	Nær tilgang til naturen og ivaretakelsen av den. Fredrikstad marka, skimuligheter, dammene, parkene - skoler som drar på tur i marka og som gir også de barna som ikke blir tatt med på slike turer en mulighet til å oppleve naturen.	1. Satsning på barn og unge: skolebygg og bemanning, møte utfordringer med mye rasisme mellom innvandringsgrupper på barneskolen/ungdomsskolen, inkludering og fokus på mangfold. 2. Idrettsarenaer for alle spesielt i barneidretten: flest mulig lengst mulig i idretten. Breddeidrett, ikke tidlig elitesatsing. 3. Bevare natur og ta vare på naturen i Fredrikstad	At vi løser de utfordringene som er synlig på skoler og idrettsarenaer i tidlig alder, vedrørende mobbing, hets mot homofile og rasisme blant barn og ungdom.		Bevarelse av natur og satsning på barn og ungdom.		
21	Jordnært, relativt små forskjeller på folk. Relativt trygt, "alle kjenner alle"	Bevare markagrensa for fremtidens generasjoner, styrke mosjon - og idrettsarenaer for alle aldre!, Investere i idretts og kulturarenaer som kan trekke turister/arrangemnet til byen. Jfr Kristiansand - De har både kust og kulturarena og er mindre enn vår by. Tenk ringvirkninger. Gjøre byen attraktiv for investeringer i arbeidsplasser	Om Fredrikstad virkelig hadde blitt en god vertskommune for eksiterende bedrifter og nye!!	At Fredrikstad er en attraktiv by fordi den har bynær mark for tur og rekreasjon, skianlegg og badestrender som er tilgjengelig for alle!	Samferdsel,vann/avløp, kommunale tjenester - kanskje til og med slå seg sammen. Mindre administrasjon	GJØR DIN PLIKT - KREV DIN RETT, så enkelt og så vanskelig, men alle må bidra for at alle skal få nyte. Sats på å styrke barnehager/ skole/krav til integrering. Mer variert skoledag, mer mosjon, mindre tilrettelegging - Istedefor å frykte privatskoler - så "brett opp ermene" og utnytt ressurser i den offentlige skolen. Se på elevene som kunder. Lærerene er der for kunden ikke omvendt. Vær stolt av jobben - det er det grunn til!	Ideelt sett bør alle ha det bra, men det er en utopi, men best mulig bør være et mål.
22	Viktig at kommunen opprettholder de tilbud som i dag finnes, med tanke på barn, unge og eldre. Tilskudd til frivillige organisasjoner og foreninger må opprettholdes på minimum samme nivå som i 2025.	1. Boligbygging i de ytre deler av kommunen må økes, dette med tanke på å få barnefamilier til å bosette seg i Fredrikstad. 2. Utvikle og etablere tilbud til befolkningen i henhold til den demografiske sammensetningen, j.f. Statistisk sentralbyrås fremskrevne folketall. 3. Som bosatt i Engelsviken så er det av største viktighet at det bygges nye gang- og sykkelveier. Fra Elingårdkilen og til Skåra er det i dag nesten livsfarlig å sykle.	At det fortsatt er et samsvar mellom behov og tilbud. Da tenker vi på helse, friluftsliv, unge etc. Samfunnsøkonomisk lønnsomt med tanke på barn og unge.	Vi får håpe at kommende generasjoner synes at kommunen har lyttet til befolkningen har fattet vedtak som ivaretar befolknings behov.	Utrolig viktig at Fredrikstad kommune samarbeider med øvrige kommuner innen helse med tanke på institusjonsplasser for eldre, barnevern, skole, PPT tjeneste og skolehelse. Som et eksempel på manglende samarbeid så kan vi jo vise til de nye renseanlegg som ble bygd både i Sarpsborg og Fredrikstad. Man må se et interkommunalt samarbeid i et større perspektiv enn man gjør i dag.	At befolkningen får de tjenester de til enhver tid har behov for.	Viser til svar i spørsmål 6.
23	Hyggelige folk som vil hverandre godt. Båtliv. Skjærgård. Pent vær. Pen by. Mange muligheter.	Mer samarbeid med frivillighet. Handle mere lokalt. Ta vare på og utvikle møteplasser.	Vi fortetter med stil. Vekst er ikke et mål. Utvikling er å bevare. Mere gjenbruk.	At vi gjorde så godt vi kunne og var rause med hverandre. De forsto at markedsøkonomien ikke gjør folks liv bedre.	Renovasjon. Hockey. Lovpålagte tjenester. Skogsbruk. Matproduksjon. Aktiviteter på sjøen.	Flere jobber med integrering/inkludering. Flere får betalt for å koordinere frivillighet. Det å ta vare på de svakeste blir i større grad sett på som et felles ansvar. Vi har mange møteplasser som er gratis å besøke. Vi har nettverk som ivaretar de som er ensomme. Vi har digitale løsninger som gjør at vi når flere innbyggere med tilpasset informasjon.	Godt
24	Fredrikstad er et varmt og mangfoldig lokalsamfunn med sterke fellesskap, høy frivillig innsats og mange robuste nærmiljøer. Det finnes allerede et stort engasjement for å løfte barn, unge og familier som strever – både i tjenestene, i sivilsamfunnet og i befolkningen. Samarbeidsviljen er stor, og det er kort vei mellom innbyggerne, frivilligheten og kommunen. Dette er kvaliteter vi må bygge videre på.	1.Redusere sosial ulikhet og sikre at alle får dekket grunnleggende behov ingen skal bo utrygt, stå uten mat på bordet eller stå uten nødvendig hjelp. 2.Styrke deltakelse og inkludering i fellesskapet alle barn, unge og voksne skal ha tilgang til fritidsaktiviteter, nettverk og møteplasser. 3.Skape trygge, bærekraftige og robuste lokalsamfunn hvor tjenestene jobber tidlig, helhetlig og tett på familier, og hvor frivilligheten er en sentral samarbeidspartner.	At vi er en kommune som tar sosial ulikhet på alvor, og som er kjent for løsninger som faktisk virker i møte med utenforskap, bostedsløshet, rus og psykiske helseutfordringer. Jeg ville vært stolt av en by som setter menneskeverd først, har lav barnefattigdom, trygge nærmiljøer og et sterkt samarbeid mellom kommune, næringsliv og frivillighet, hvor ingen faller mellom stolene.	At vi hadde mot til å prioritere de som hadde minst, og at vi så sammenhengene mellom bolig, helse, økonomi, deltakelse og trygghet. At vi ikke skjøv problemene foran oss, men investerte i forebygging og tidlig innsats. Og at vi bygget en by som løftet livskvalitet, reduserte utenforskap og sikret barns rett til en god framtid.	Fredrikstad og nabokommunene står i mange av de samme utfordringene – økende sosial ulikhet, press på tjenester, bosetting, arbeidsinkludering, folkehelse og befolkningsutvikling. Flere av disse utfordringene er regionale av natur og kan ikke løses av én kommune alene - vurdere tettere samarbeid på områder det er naturlig å utvikle tjenester sammen - tettere politisk samarbeid for å påvirke stat og fylkeskommune om felles utfordringer.	Et Fredrikstad med mindre ulikhet og utenforskap er et samfunn hvor: •alle barn har trygge boforhold, uavhengig av foreldrenes økonomi •helse-, oppvekst- og sosialtjenester oppdager utfordringer tidlig og følger opp helhetlig •frivilligheten og ideell sektor er en del av løsningen – ikke et tillegg •familier med økonomiske utfordringer ikke stigmatiseres, men møtes med åpenhet og respekt •alle har tilgang til lavterskel møteplasser, fritidstilbud og inkludering i fellesskapet •unge har mulighet til å lykkes i skole og arbeid, uavhengig av bakgrunn Det er en kommune hvor grunnleggende behov – bolig, mat, trygghet og helse – er sikret for alle.	Barn og unge: •bo trygt og stabilt •delta i fritid og skole uten økonomiske barrierer •ha voksne som følger opp og tjenester som ser dem tidlig •oppleve tilhørighet og psykisk trygghet Voksne: •ha økonomisk trygghet, tilgang til arbeid og gode nærmiljøer •få støtte når livet blir vanskelig – uten skam •møte tjenester som samarbeider og ikke skyver ansvar mellom seg Eldre: •ha sosialt fellesskap, aktivitet og trygge boformer •få rask og god hjelp når helse utfordres •oppleve verdighet og deltakelse i lokalsamfunnet
25	Det er viktig å bygge videre på unges engasjement. Flere fritidsklubber, flere møteplasser for unge, gratis lokaler for ungdomsorganisasjoner osv. Gratis sykkelreparasjon for folk under 30	Grønnere byplanlegging, takhager, by-bier ol. universell utforming av offentlige skoler mindre forskjeller og demping av segregeringa	Jeg ville vært stolt av Fredrikstad om Fredrikstad gikk foran som en klima-kommune og la til rette for grønnere livsstil blant befolkningen og flere solceller på offentlige bygg. Det er også viktig å motvirke de økonomiske forskjellene som er så tydelige i kommunen idag	at vi la til rette for et fremtidig samfunn hvor vi sikra at barn ikke vokste opp i fattigdom, hvor de sosiale forskjellene var så små som mulig, hvor alle skolene var tilrettelagt slik at mulighetene reelt sett var like for alle og hvor en stor del av naturen var vernet og for fremtidige generasjoner	mer samarbeid om klimamål	bedre universell utforming, makspris på fritidsaktiviteter for unge, flere gratistilbud for unge, lavere matpriser, mindre segregering	bedre tilrettelegging i arbeidslivet og i skole, og flere plasser på sykehjem. Bedre arbeidsvilkår for helsepersonell slik at vi får sikret et godt velferdstilbud. Det er også viktig å bevare naturen i Fredrikstad for fremtidige generasjoner
26	Usikker. Har bodd her i snart seks år, men føler meg ikke som en del av Fredrikstadsamfunnet.	Stoppe det enorme naturtapet i kommunen og nedbygging av arealer. Prioritere Fredrikstad innbyggere, fremfor hytteeiere. Bedre barnas oppvekstvilkår.	Om Fredrikstad innførte stopp av nedbygging av natur for hyttebygging, og tok Norges forpliktelser i Naturavtalen på alvor. Om Fredrikstad tok grep for å gjøre kysten vår tilgjengelig for oss som bor her hele året, fremfor å tillate hytteeiere å gjøre det stadig vanskeligere for oss å få tilgang til kyst, kyststi, strender og badeplasser. Om Fredrikstad prioriterte barna våre, og deres omstendigheter i skole og SFO. Det er ikke nok voksenresurser på skole eller SFO og barna våre lider av det.	Det kommer an på om vi snakker om faktiske valg eller fiktive valg. De valgene som fattes i Fredrikstad i dag når det gjelder nedbygging av arealer er det ikke stort positivt å si om. Privatiseringen som tillates hytteierne er det heller ikke stort positivt å si noe om. Måten barna våre nedprioriteres på: ditto. Hvis vi skal snakke om hva jeg håper, så håper jeg at de folkevalgte i kommunen vår tar generasjonsprinsippet på alvor NÅ. At de tør å ta de såkalte uppopulære valgene som faktisk gagner fremtidige generasjoner. Som sørger for at fremtidige generasjoner har grønne lunger, 100meterskoger, store sammenhengende grønt- og viltbelter tilgjengelig. At vi fortsatt vil se rådyr og elg i skogene våre, fordi det fortsatt er mulig for dem å overleve. Jeg håper kommunestyret innfører smarttelefonfrie barneskoler i hele kommunen, og tilrettelegger for innsamling av smarttelefoner ved skoledagens start. At de tar grep for å beskytte barna våre mot de skadelige effektene tilgang til internett og sosiale medier har for barna våre.	Næringsutvikling. Hvor mange næringsområder har man egentlig behov for? Fyll opp ledige næringsarealer på tvers av kommunegrenser. Masseforvaltning, gjenbruk av masser. Sirkulær økonomi generelt. Arealforvaltning.	God integrering. Møter på tvers av kulturer. Forståelse for hverandre. Faktisk ytringsfrihet, hvor man kan ytre seg uten frykt for hets og trusler. Et debattklima som ivaretar ungdomspolitikere og sørger for at de klarer å stå i det og ende opp som voksne politikere. Stemmerett (1 stemme) for ungdommens kommunestyre i bystyret. Fritidstilbud for alle, både barn, unge og voksne (ikke bare pensjonister). Opprustning av såkalte utsatte bydeler.	Vanskelig å gi annet enn et intetsigende svar på dette spørsmålet. "Bedre enn i dag."
27	Mange gode aktiviteter og arrangementer som koster lite for barn, ungdom og eldre. Flott tilbud til pensjonister på dagtid!	1. Å legge til rette for alternative bofellesskap der alle aldersgrupper som bor alene: studenter, skilte, enslige kan tilbys i tilrettelagte serviceinstanser som f.eks. felles billeie, elsykkelleie, sosiale lokaler, trimrom, husdyrhold, hagearealer der det kan dyrkes urter, bær, frukt mm, vaktmestertjenester osv . Viktig med varierte aldersgrupper slik det er tenkt i prosjektet Mama Cicignon. 2. Ta vare på grøntarealene og marka vår, de viktigste rekreasjonsområdene 3. Få bysentrum levende og tiltalende igjen. Utvikle videre den flotte beplantningen vi har sett de siste årene.	Fortsatt Gamlebyen, den må tas godt vare på! Maken finnes ikke.... Kystkulturen og Glomma, og gratis ferge!	At det gis mulighet for å få jobb etter endt utdannelse, at en god togforbindelse til Oslo prioriteres og at det er mulig å få sitt eget sted å bo uten å ruineres økonomisk	Om store arenaer for konserter, sportarrangementer ol, klima og infrastruktur.	Større lærertetthet, gode aktivitetstilbud til foreldre og barn, bedre fokus på ungdom som trenger hjelp til psykisk helse og inkludering. Få ungdom inn i organer med politisk medbestemmelse, styre og stell.	Ha gode relasjoner der tillit og respekt er viktig mellom ulike aldersgrupper og ulike etniske grupper. Skape gode møteplasser (f.eks. på biblioteket og St. Croix aktivitetshus.) på tvers av generasjoner og grupper. Ha forventninger til folk, stille krav. Ha mentorer eller veiledere som kan være gode forbilder. La folk få ansvar og være delaktige i organiseringen.
28	Vi som ganske nylig har etablert oss i Fredrikstad, opplever Fredrikstad som et inkluderende og åpent sted. Vi opplever kommunen som positiv og interessert i å etablere gode samarbeid med frivilligheten.	Slik vi ser det, bør et av de viktigste målene for Fredrikstad frem mot 2040 være å jobbe for at færre mennesker blir stående utenfor samfunnet. Flere personer i arbeid, evt. med tilgang til andre aktivitetstilbud som gir livet mening. Fortsette innsatsen og den positive trenden med andel unge som fullfører videregående opplæring og tidlig innsats som bedrer helse for barn og unge. Vi mener at gode samarbeid hvor kommune, næringsliv og frivilligheten spiller på sine særegne styrker og tilbud, er avgjørende for å få til robuste, positive endringer i samfunnet.				Alle innbyggere i Fredrikstad har en meningsfull aktivitet å fylle hverdagen med. For mange vil det være skole, jobb, hobbyer, for andre vil det være å være frivillige verv og engasjement, og for en del vil det være aktiviteter og tilbud som tilrettelegges av andre. Alle barn og unge har mulighet til å delta på minimum en fritidsaktivitet de selv ønsker, personer med behov for assistanse får tilgang til dette slik at de får mulighet til å komme seg ut og nyte litt urbant byliv eller den vakre naturen Fredrikstad har å by på. Turstier og naturområder gjøre tilgjengelig for aktivitet og bevegelse.	
29	Nærhet til gode naturopplevelser, åpenhet, rolige og inspirerende omgivelser, mange kulturtilbud	- Bli blant Norges mest klima- og miljøvennlige kommuner - Rykke vesentlig høyere opp på statistikken når det gjelder sosial og økonomisk likhet - Bli Norges gjenvinningshovedstad	At vi var i Norgestoppen når det gjelder å være klima- og miljøvennlig, å ta vare på natur, og integrering, likhet og trygghet	At vi ikke ødela eller forringet klimaet, naturen og miljøet, men etterlot alt i bedre stand enn før for vår henerasjon	Arealpolitikken, unngå lokalisering av viktige virksomheter langt fra sentrum og kollektivknutepunkter, tiltak for klimaet og mot forurensning	Jf spm 1	Ha gode omgivelser og oppleve gode tjenester fra kommunen

Id	Hva skal til for at alle føler seg trygge og ivaretatt i hverdagen i 2040?	Hvordan bør kommunens økonomiske situasjon være i 2040?	Hvordan ønsker du at Fredrikstad skal være for å tiltrekke og beholde kompetanse i 2040?	Hva kjennetegner næringslivet i Fredrikstad i 2040?	Hva skal til for at vi har et robust samfunn i 2040 – også når det skjer uventede ting?	Hva tenker du er viktige bidrag vi bør gjøre i Fredrikstad for å begrense klimaendringene?	Hva gjør at et klimatiltak oppleves som positivt for deg?	Hvordan ser Fredrikstad ut i 2040 dersom vi lykkes med klimaarbeidet?
1	Forutsigbarhet	Den bør ligge på et forsvarlig nivå hvor alle lovpålagte tjenester blir oppfylt. Ikke være avhengig skatteøkning eller inntektsutjevning. Vi bør heller være den kommunen som kan gi til andre kommuner.	Vi har beliggenhet og flott boligbygging, det er mangel på attraktive arbeidsplasser og for å få til det så må det legges til rette for høy utdannelse og næringsvennlig politikk. Behandlingstiden må ned og det må bli enklere å få til ting.	Forhåpentligvis en JA kommune	God økonomi og stoppe all innvandring bortsett fra arbeidsinnvandring.	Energistyring i bolighus og næringsbygg er noe som ligger innenfor mitt kunnskapsområde. Det er billigere i innkjøp og sparer mye energi og sørger for lavere månedlige kostnader.	At man sparer penger uten at det er avhengig av subsidier eller støtte	Som idag.
2	Et bedre helsetilbud for unge, hvertfall innenfor psykisk helse	Mye bedre. Det som gjør at studenter og unge ikke blir i byen er fordi det er dyrt med masse bomstasjoner, og det er lite attraktivt å bo i byen fordi alt blir til en byggeplass.	Ha fler ledige stillinger, f.eks. at det er ekstremet lite stillinger som er direkte rettet mot sosionomer.		Ha en god og strukturert handlingsplan, sette inn bedre tiltak for å kunne forbedre kommuneøkonomien.	Forbedre busstilbudet slik at det blir mer tilgjengelig for alle å ta buss, ikke bare de som bor langs hovedveien og i sentrum. Vi som bor på "landet" (Skjærviken, Engelsviken, Slevik) vil også kunne ha muligheten til å ta bussen oftere. Bomringene forhindrer ikke kjøring.	At det kan vises til resultater som faktisk har effekt.	Mer grønne parker, bilforbud, mer bysykler (IKKE sparkesykler)
3	Ikke kriminalitet Bilfritt sentrum Boliger til en grei pris Kommunale avgifter på akseptabelt nivå	God	Benytte både unge og eldre, frivillige og deltid	Mulig å starte bedrifter, en kommune som legger tilrette, en høyskole som samarbeider, investorer som er villig til å satse	Beredskap	Utvikle Øra Bilfritt sentrum	At de er enkle og at man ser resultatene	Som en attraktiv by
4	At det finnes mennesker og miljøer som er tilgjengelige over tid, ikke bare når noe har gått galt. Trygghet skapes ikke kun gjennom systemer, men gjennom relasjoner, tilstedeværelse og forutsigbarhet i hverdagen. Det krever også bedre sammenheng mellom tjenester, slik at mennesker ikke opplever å bli sendt videre uten å bli fulgt opp.	Kommunen bør ha en bærekraftig økonomi som gir handlingsrom til å prioritere langsiktig, ikke bare håndtere akutte behov. Det innebærer å investere tidligere i forebyggende arbeid og tiltak som reduserer behovet for mer ressurskrevende løsninger senere. En god økonomisk situasjon kjennetegnes også av evnen til å prioritere det som gir varig verdi for innbyggerne. Ikke bare kortsiktige gevinster.	Fredrikstad bør være et sted hvor det er mulig å bruke kompetansen sin på en meningsfull måte, og hvor det er rom for å utvikle seg videre. For å tiltrekke og beholde folk må det finnes fagmiljøer som oppleves relevante, stabile og åpne for nye måter å jobbe på. Det handler også om å verdsette ulike typer kompetanse, både formell og erfaringsbasert, og legge til rette for at flere kan bidra i arbeidslivet på ulike måter.	Et mangfoldig næringsliv med både etablerte aktører og nye initiativ, hvor det er lavere terskel for å skape noe selv. Et næringsliv som samarbeider mer med lokalsamfunn, og som ser verdien av sosial bærekraft som en del av sin utvikling. Det vil også kjennetegnes av evnen til å inkludere flere. Og å skape arbeidsmuligheter for mennesker med ulik bakgrunn og kompetanse.	At vi har sterke lokale fellesskap og relasjoner som fungerer også når systemene settes under press. Et robust samfunn er avhengig av tillit. Tillit mellom mennesker, og mellom innbyggere og systemer. Det krever også fleksible løsninger og miljøer som kan tilpasse seg raskt, og som allerede har etablert kontakt med menneskene de skal nå.			
5								
6								
7	Trygg økonomi, trygge gater og god selvtillit i byen de bor i.	God	Tilrettelegge og støtte oppunder de som vil noe. Slutte å administrere bort pengene. Stå for det man sier. Ikke la interessegrupperinger styre vedtak om hva pengene skal brukes til.	Innovativt, attraktivt og suksessrikt! Ingen jantelov.	Beredskap, felles innsatsvillighet og samhold.	Fortsette med det gode arbeidet som er iverksatt.	At det både er sannsynlig at det hjelper OG samtidig ikke betyr for store belastninger på meg.	Rent og pent og populært - ikke bare hos miljøforkjempere.
8	Bruk av ordet "alle" bør unngås i slike sammenhenger, utopi er ingen tjent med.	Sunn, med et tilstrekkelig fond til å dekke uforutsette hendelser. Salg av eiendommer bør være unnagjort!	Det må være tilrettelagt mye mer næringsareal enn i dag.		Sette strengere krav til ikke å yte ikke-lovpålagte tjenester,eksempelvis direkte eller indirekte støtte til elitedrett (FFK/FBK/STJERNEN)	Sørge for rensing av Glomma også høyere opp. Større pisk mhp bilbruk ETTER innføring av bedre kollektivtransport med mer fleksible løsninger enn store busser som kun er fulle på noen få avganger i døgnet	At det monner i den store sammenheng	Med mindre kommunale eiendommer i varierende forfall-gir et visuelt bedre miljø enn dagens begredelige situasjon
9	Et trygt bysentrum er viktig. Trenger flere politipatruljer til fots som følger med på hva som skjer.	Bør prøve å balansere såvi går ca. i 0.	Rammebetingelsene for næringslivet må være gode, så vi beholder selskapene her.	Håper på vekst og framgang.	Dyktige ledere og godt informerte innbyggere.	Plante mer trær der det er plass til det.	Det skal mye til før et klimatiltak oppleves positivt, det må være hvis det ikke innebærer bryderier eller problemer.	Stort sett som i dag, kanskje litt mer vegetasjon.
10	Jobber og sosiale arenaer som har lav tetskel for inkludering.Jobb i stedet for stønad	Sunn,ikke minus, ikke pluss	Etablere smarte bedtifter, større studentmiljø	Optimisme	Forberedelse satt i system.	Frede/opprette nasjonalparker, også i havet.Feks deler av sjøen rundt vår kyst.Eks deler av Glomma eller bekker/skogsområder.Bygge gang/sykkelvei som er trygg mellom Skærhalden og Sarpsborg slik at flere kan sykle til jobb.	Billig og lett tilgjengelig,feks sykkel og gangvei	Mindre forurenset
11	Behov for mat, vennskap, inkludering, helsetilbud og sted å bo må være dekket. Den største utfordringen er de gamle. Det vil ikke være nok sykehjemsplasser eller ansatte i sektoren. Kanskje må de eldre bo med barna sine. Det gjenstår å se hvordan krisen blir løst.	Bedre. Man må bruke penger der det trengs. Ikke på å rive hus og jage mennesker fra sitt hjem for å bygge sykkelvei langs 109. Det er umenneskelig og uverdig. Og penger ut av vinduet. Bare trist. Vi må bygge samhold og vennskap. Vi må jobbe mot et økonomisk overskudd, der dugnad er en del av løsningen.	Attraktive arbeidsplasser.	Mange vil ut av Oslo, det blir for trangt der. Alle vil til Fredrikstad. Der er det fint, så der starter vi en filial og ansetter alle pendlerne. Done deal.	Oftere folkemøter der beredskap står på agendaen. Se på hvordan de gjør det i andre land. F.eks. Finland.	Første by der alle kjører el-bil? Kan innføre avgift for bensinbiler, på samme måte som piggdekk-avgift i storbyene.	At tiltaket ikke gjør livet mye vanskeligere. For eksemplel er det ikke er alternativ å ta buss eller sykle til jobb, da hverdagen med barn ikke går opp uten bil. Å øke prisen på plastposer såpass høyt at man må ta med nett hjemmefra, funker. Å gjøre det vanskelig for folk å finne lovlige parkeringsplasser, ved at det stadig blir flere gater der det er forbudt å parkere, gjør ikke at folk bruker mindre bil. Eksempel: Hvilke muligheter har en håndtverker til å parkere i Vennelystveien til oppdrag mellom 8-16? Det blir bot hver gang.	Alle sorterer søppel og sykler/går når de kan.
12	Behandle hverandre likt - treat everyone the exact same you would want to be treated Aktiviteter som inkluderer alle - ikke bare minoritetsspråkelige	Mer stabil - billigere å handle, da flere familie sliter økonomisk og er derav fattigdom - spesielt barn. Hjelpe de som ønsker å komme seg ut i jobb og få napp.	Jobbe videre med det flere frivillige aktører gjør i dag. Bevisstgjøre mennesker på hva som er riktig og hva som er feil, og hvordan vi kan samarbiede for å ta vare på hverandre, og inkludere de som også ikke har god nok råd.	- Rimelige priser - Inkludere alle	Samarbeide og høre hverandre	Kurs om hvordan man kan ta vare på naturen: - Sortering av søppel både inne og ute. - Bruke av vann - sparing - Gå i stedet for å kjøre eller ta buss/sykle Osv.	Alle gjør det som er riktig, slik at vi kan se forbedringer.	
13		Kommunen bør gå med overskudd, og nedbetale gjeld for å lette på byrden av rentekostnader.	Universitetsby. Bokvaliteter som høyere enn Oslo, stavanger, bergen, drammen og trondheim.			Det finnes ingen viktig bidrag vi bør gjøre i fredrikstad for å begrense klimaendringene. Fredrikstads befolkling utgjør ca 0,00096 % av verdens befolkning. Vi bør ha fokus på å forbedre hverdagen til lokale innbyggere. Om det samtidig gir en klima eller helseeffekt er det positivt, men om klimatiltakene påvirker hverdagen til innbyggere negativt bør det unngås. Et universitet som utdanner mennesker som kan utvikle konkurransedyktige løsninger med positiv klimaeffekt er vel kanskje ett av få viktige bidraget vi kan gjøre. Kanskje en tunnel fra fredrikstad/råde til Vestfold kan redusere utslipp fra transportnæringen pga redusert reisevei?	Bedre vannkvalitet i Glomma. Økt sentrumsnær vegetasjon for å beskytte mot varme (trær gir skygge) og store nedbørsmengder, samtidig som for forskjønner områder. Fortetting av sentrum med bygg av høy kvalitet og lang levetid. Ny buss-stasjon og jernbanestasjon. Klimatiltak som primært er tiltak som forbedre hverdagen, og sekundært er et klimatiltak er positivt for meg.	
14	Bli hørt							
15	At alt er forståelig	Sånn at alle klarer å leve normalt	Mer lærling og lettere språk	Usikker	Vet ikke			
16	Styrke organiserte aktiviteter og bygge sosial trygghet gjennom deltagelse fra barnealder til pensjonist	Kommunen skal forvalte en økonomi hvor kommunale oppgaver skal prioriteres! Å legge opp til økonomi hvor en bufferkonto trumfer velferd er ikke bra!	Åpen om behov, åpen for nye ideer, og fortelle aktuelle kandidater at vi gjennom vårt mangfold er nærmest eksotisk!	Håper vi er fremme i skoa på klima, godt tilrettelagt for gjenvinning, rett og slett en kommune som legger til rette for innovative klimasmarte bedrifter. Pluss gode forhold for reise til og fra arbeid, og arbeid for et stort ulikt utvalg av befolkningens kompetanse.	Minst mulig forskjeller hva gjelder livsgrunnlag!	Transport, minke utslipp, gjenvinning privat, i næring og offentlig	Konkret, plastposeprisen i butikken, regulerer meg og rapportene forteller at det virker. Politikk fungerer, positivt!	Ikke så anderledes enn i dag, men forhåpentlig noe mindre bilisme
17			Trygt å bo for arbeidere				Rydde søppel	
18	At man føler man blir hørt......	Solid, selvfølgelig. Forutsigbar.	En kulturell by som tar vare på verdiene sine, også natur og arkitektur. Arbeiderby, håndverk, industri er viktige nøkkelord. Kan man tiltrekke kompetanser som er mer fremtidsrettet? Vi har ikke nok plass til å øke innen industri, så da må det bli innen andre områder.	Fremtidsrettet	Samhold. Mindre avstand mellom ulike grupperinger	BEHOLDER NATUREN OG IKKE BYGGER DEN NED!	At man ikke bygger ned naturen. At man tar vare på hav, skog, luft.	
19	For at alle skal føle seg trygge og ivaretatt i hverdagen i 2040, må Fredrikstad være et samfunn med sterke fellesskap, mindre økonomiske barrierer og flere tilgjengelige møteplasser. Kommunens eget kunnskapsgrunnlag peker på at kultur, idrett og frivillighet er viktige arenaer for deltakelse, tilhørighet, aktivitet og mestring, samtidig som byen har levekårsutfordringer og store forskjeller mellom områder. Det betyr at trygghet ikke bare handler om tjenester, men også om å høre til. Fredrikstad kommunes strategi for frivillighet legger vekt på samspill mellom kommune og frivillig sektor, og beskriver frivilligheten som viktig for inkludering, fellesskap og lokale møteplasser. Skal flere føle seg ivaretatt, må kommunen derfor satse mer på frivillige organisasjoner og arenaer der mennesker møtes jevnlig og på tvers av alder og bakgrunn. For kulturlivet betyr dette bedre vilkår for organisasjoner som skaper slike fellesskap i praksis. Rimelige øvings- og konsertlokaler, mer støtte til instruksjon og voksenopplæring, og bedre muligheter for å bli værende i kulturlivet fra ungdom til voksenliv, vil gjøre at flere opplever mestring, vennskap, utvikling og tilhørighet. Det er slike strukturer som kan forebygge utenforskap og styrke tryggheten i hverdagen.Send neste spørsmål, så svarer jeg i samme korte stil.	I 2040 bør Fredrikstad ha en robust og bærekraftig økonomi med større handlingsrom til å investere langsiktig, ikke bare håndtere press på kort sikt. Kommunens egne dokumenter peker på at budsjettutfordringer, demografi og levekårsutfordringer gjør det nødvendig med bærekraftig omstilling, og at dette må møtes med langsiktige strategier. Det er også viktig at kommunen prioriterer forebygging, selv om det kan koste mer på kort sikt. I planprogrammet står det uttrykkelig at kostnaden ved å prioritere forebygging kan lønne seg på lang sikt, selv om det gir en «pukkelkostnad» i starten. Det bør være et tydelig prinsipp for kommuneøkonomien fram mot 2040. For meg betyr en god kommuneøkonomi også at Fredrikstad har råd til å styrke det som forebygger utenforskap og bygger sterke lokalsamfunn, som frivillighet, kultur, opplæring og møteplasser. Når kommunen selv løfter fram frivilligheten og kulturlivet som viktige ressurser i samfunnsutviklingen, bør også økonomien brukes slik at flere kan være med, og slik at frivillige organisasjoner får mer bærekraftige rammer.	Fredrikstad bør være en kommune der det er attraktivt å bo, bli og utvikle seg, ikke bare jobbe. Kommunens eget kunnskapsgrunnlag viser at Fredrikstad har lavere andel unge voksne enn landet ellers, og at flere unge voksne er viktig for videre befolkningsvekst. Skal kommunen tiltrekke og beholde kompetanse i 2040, må den derfor tilby gode lokalmiljøer, et rikt kulturliv, inkluderende fellesskap og reelle muligheter for utvikling gjennom hele livet. Det betyr også at Fredrikstad må satse mer på det som gjør folk lystne på å bli værende: gode boligløsninger, sterke fagmiljøer, og ikke minst et levende frivillig kulturliv. Kommunens planprogram peker selv på behovet for å gjøre kommunen mer attraktiv, blant annet for tilflytting og gode arealbruk. Da bør det også legges bedre til rette for frivillige kulturorganisasjoner, opplæring, rimelige lokaler og gode overganger fra ungdoms- til voksenaktiviteter. Det vil både styrke livskvaliteten i byen og bidra til å utvikle og beholde framtidig kompetanse, også innen musikk og kultur.	Næringslivet i Fredrikstad i 2040 bør kjennetegnes av mangfold, innovasjon og evne til å tiltrekke og beholde kompetanse. Kommunens planprogram beskriver økonomisk bærekraft som «å skape i Fredrikstad», og samfunnsplanen skal gi retning for hvordan kommunen utvikles som sted å bo, arbeide og skape. Det betyr et næringsliv som ikke bare er sterkt økonomisk, men som også henger tett sammen med byens attraktivitet, kompetansemiljøer og livskvalitet. Kommunens kunnskapsgrunnlag peker på at Fredrikstad har færre unge voksne enn landet ellers, og at denne gruppen er viktig for videre vekst. Derfor må kommunen også satse på det som gjør at folk ønsker å bli: gode lokalmiljøer, kulturtilbud, frivillighet og utviklingsmuligheter. Jeg mener også at næringslivet i 2040 bør preges av et mer samarbeid med frivillighet, kultur og lokalsamfunn. Kommunen løfter selv fram frivilligheten som en nøkkelfaktor for gode og inkluderende samfunn. Et sterkt kulturliv og gode frivillige fellesskap gjør Fredrikstad mer attraktiv både for innbyggere, arbeidstakere og arbeidsgivere. Derfor bør også satsing på kultur og frivillighet ses som en del av grunnlaget for et sterkt næringsliv i framtida	Et robust Fredrikstad i 2040 må bygges på både god beredskap og sterke fellesskap. Kommunens planprogram løfter fram samfunnssikkerhet og beredskap som et hovedtema, og peker på et urolig verdensbilde, klimarisiko, sårbar infrastruktur og behovet for et tryggere og mer robust samfunn. Det understrekes også at samhold i samfunnet er en beredskapsressurs, og at kommunen må styrke egenberedskap, kontinuitetsplaner og beredskapsøvelser i samarbeid med lokale aktører. For å lykkes må Fredrikstad derfor satse mer på lokale møteplasser, frivillighet og organisasjoner som bygger tillit og tilhørighet over tid. Kommunens frivillighetsstrategi sier at frivillige organisasjoner skaper nettverk, tillit og inkludering, og at kommunen allerede har erfart at frivilligheten raskt kan bidra i særskilte situasjoner. Det betyr også at kultur og frivillighet må ses som en del av samfunnets robusthet. Kunnskapsgrunnlaget sier at kultur, idrett og frivillighet er sentrale arenaer for deltakelse, tilhørighet, fellesskap og mestring. Derfor bør Fredrikstad styrke de frivillige kulturmiljøene med bedre rammer, rimelige lokaler og støtte til aktivitet og opplæring. Det vil gjøre byen mer robust også når det uventede skjer.			
20			Gode vilkår for næringslivet, men også skille seg ut som et attraktivt sted å bo med gode skoler, lite kriminalitet, bredt tilbud til barn og unge og bevarelse av naturen.	Stabilt og en viktig del av å holde arbeidsledigheten i Fredrikstad nede.	Bedre kontakt mellom styringsmyndigheter og befolkningen i Fredrikstad, utjevne økonomiske forskjeller, bedre forståelse av hverdagen til barn og unge i skolen og at arbeid er gjort med utfordringene i barne og ungdomsskolen vedrørende rasisme, hets, mobbing og tendenser til gjenger allerede tidlig.	Få folk til å se resultatet av de eventuelle bidragene folk skal gjøre angående klima.	Se resultatet- ikke skremsel	
21	Gjør din plikt, krev din rett - jeg mener det ligger mye her, vi kan ikke forvente at alt skal tilrettelegges, det er ikke samfunnsøkonomisk. Vi må tørre å kreve at alle bidrar. "Felles referanser"/krav fra samfunnet må defineres og forstås slik at alle jobber mot samme mål.	Under kontroll Unngå å bygge ut bygdestrøkene, samle folk sentralt - gir mindre kostnader kommunale tjenester.	En god vertsby for allerede etablerte næringer og fremstå/tilrettelegge for ny næring. Jobbe aktivt for å tiltrekke seg næringer som krever høyere utdanning. SØRGE FOR AT HØGSKOLEN blir i Fredrikstad. En skaldale at Sykehuset ble flyttet til et jorde i Sarpsborg.	Håper på bedring og at Fredrikstad Kommune tar sitt ansvar og virkelig er en god vertskommune for etablerte bedrifter som har økt behov for plass. Det er vel ikke ønskelig at "man" heller etablerer seg i Vestby osv....	Samhold, forståelse, god integrering, felles referanser	Sentralisere	At det faktisk gir mening og resultater	Klart vann, definerte markagrenser som vernes for kommende generasjoner Vi handler lokalt, vi handler ikke fra Kinesiske nettsteder etc. Kvalitet fremfor kvantitet
22	Viser til spørsmål 6.	Viktig at kommunens regnskap går i balanse, slik at man unngår nedleggelse av viktige tjenesteytinger.	Legge til rette for nye virksomheter med tanke på små- og mellomstore virksomheter, slik at deres behov for kompetanse, areal og lokaler dekkes.	Infrastrukturen i Fredrikstad må forbedres med tanke på godstransport(jobbet 40 år i transportbransjen). Tenker da spesielt på dagens Fredrikstadbru og eventuell ny bru ved Moum. I tillegg er en bedre kommunikasjon mellom Borg Havn og E6.	Med tanke på uventede ting så finnes det neste ikke tilfluktsrom i Fredrikstad. Kommunens beredskapsplan er kanskje ikke optimal i dag. Kommunen må bli flinkere til å informere om innbyggernes eget beredskapsansvar.	Sykkelveier ut i distriktene for å redusere biltrafikk. Opprettholde et godt kollektivtilbud. Det bør også åpnes områder i byen hvor avrenning kan skje , dette for å unngå oversvømmelse. Godt eksempel er åpning av Veumbekken.,	Se svar på spørsmål 13.	Har ingen innspill til dette punktet.
23	Det nå bygges broer mellom kulturer. Sosial kontroll blir ikke akseptert.	Bedre. Staten må punge ut. Det er sykt at staten har 16 000 milliarder på bok samtidig som kommunen sparer seg til fant og ikke evner å forebygge. Gjelden til alle kommuner bør slettes av staten en gang før 2040.	Vi må satse mer på skolebygg og ansette fagkompetanse i skolene. Å ansette ufaglærte i skolen kan ikke være et sparetiltak. Vi å bygge nye skoler tilpasset samtiden med muligheter for flerbruk hele dagen.	Vi har stimulert til økt bærekraftig matproduksjon fram for subsidier til kjøtt. Det er flere lokale markeder som leier gratis på kommunens torv. Vi har sett lokale forutsetninger for å utvikle næringslivet. Vi bruker ikke resurser på omkamper. Næringslivet har skjønt at kultur trekker besøkende. Vi har flere tydelige kulturattraksjoner og økt tilskudd til lokale samarbeid for næring/kultur.	Mere lokal handel og regionalt samarbeid. Flere ansatte innen oppvekst og integrering.	Rensing av kloakk og utslipp fra Øra. Ikke mer utbygging når det er stort potensial for fortetting.	Det er lett. Jeg tar miljøbevisste valg hver dag.	Mindre styrtregn.
24	•Trygge og stabile boforhold – ingen barn skal bo utrygt eller risikere bostedsløshet. •Helhetlig og tidlig innsats – tjenester som jobber sammen, ikke hver for seg. •Sterke nærmiljøer med møteplasser, aktivitetstilbud og lavterskel støtte. •God psykisk helsehjelp – tilgjengelig uten vanskelige terskler. •Solid frivillighet og ideell sektor – et sivilsamfunn som får rammer til å bidra. •Rettighetskompetanse – at innbyggerne får den hjelpen de har krav på, når de trenger den.							
25	gode velferdsordninger og en god, inkluderende og tilrettelagt skole							
26	Godt opplyste underganger/gater osv som gjør det tryggere for folk å ferdes på kvelden.	Den bør jo være god, men det avhenger av faktorer som statstilskudd, skatteinngang, antall innbyggere med komplekse helsebehov osv osv.	Mer diversifisert enn i dag. Vanskelig å finne relevante jobber i byen om man ikke er håndverker/ingeniør, helsepersonell eller IKT-utdannet. For å beholde kompetansen må man jo sørge for at byen/kommunen er attraktiv å bo i. At man får bolyst og blilyst. For oss som er opptatt av tilgang til natur og kyst blir blilysten mindre for hvert år som går. Det må også være attraktivt for barnefamilier å bosette seg og bli i kommunen. Med knappe åpningstider for SFO er det krevende å være pendler eller håndverker. Om dere ønsker å barnefamilier skal bosette seg og bli i kommunen bør dere gjøre det enklere for barnefamiliene å få hverdagen til å gå opp. Eksempelvis ved å styrke SFO og dets åpningstider. Etter å ha bodd her i snart 6 år anbefaler jeg ingen å flytte til Fredrikstad.		Forebyggende arbeid mtp klimatilpasning, steinsprang, overvann m.m. Ikke tillate bygging i områder med overvannsproblematikk. Benytte seg av de grå arealene vi har for å bygge opp tilgangen til grønn energi, ikke bygge ned karbonrike arealer og natur for å sette opp solcelleanlegg. God selvforsyningsevne blant bøndene våre. Økt egenberedskap. Gode lekeplasser med tilgang til både sol og skygge for barna våre. Utvikling av e-helse slik at de eldre kan bo hjemme lengst mulig.	Stoppe nedbyggingen av arealer. Benytte grå arealer til grønn energi. Stille krav til utbyggere om å dekke størst mulig grad av energibehovet tiltaket vil føre til gjennom egenproduksjon av energi (bergvarme, solceller på tak/fasade, små vindmølleanlegg i industriområder osv). Se på muligheten for omregulering av gamle næringsbygg til boligformål. Fortetting i form av enklere reguleringskrav/prosesser knyttet til bygging i "eplehager". Innføre byggestopp på fritidsboliger. Innkjøpsavtaler for brukte møbler, ordninger for reparasjon, resirkulering og brukt IKT-utstyr. Kutte ned på bruken av engangsprodukter ved møtevirksomhet. Fortsette med å stimulere til økt gjenbrukskultur blant innbyggerne. Sette opp gjenbruksstasjoner på Øra hvor folk kan hente brukbare ting/møbler/materialer gratis (også bonus for den sosiale bærekraften). Se på energiproduksjonen og bruken av den. Stimulere til mindre bruk av personbil. Sørge for utslippsfrie transportalternativer ved leveringer/anskaffelser. Se på byggematerialene dere benytter når dere har byggeprosjekter. Masseforvaltning og gjenbruk av masser.	At det har en effekt og ikke bare er symboltiltak.	Bedre tilpasset ekstremværhendelser slik at styrtregn og andre flomhendelser påvirker oss i mindre grad enn i dag. Tilpasset den økende varmen som kommer til å komme, med tilgang til skyggeområder i bybildet/parker/lekeplasser m.m. Krav til bygging av blokker som gjør beboere i stand til gjennomlufting av leiligheter på varme dager. Et robust landbruk som takler lange tørkeperioder og lange regnperioder.
27	Gode nabolag, aktive velforeninger, bli kjent med lokalmiljøet, legge til rette for omgivelser der folk kan møtes uformelt, bruke skolene mer på kveldstid.	Bærekraftig, ikke ta forhastede beslutninger, ofte kan raske økonomiske innskjæringer skape nye problemer i andre instanser..... problemene bare flyttes og kan således få enda større konsekvenser totalt sett.	Praktisk utdanning og arbeidsplasser må prioriteres. Det bør tilrettelegges spesielt for ungdom. Ta vare på utdøende yrker, spisskompetanse og et variert arbeidsliv. Tilby konferanser, messer og arenaer der gründere, folk med nye idéer og potensiale for utvikling får presentere seg. Skape fysiske arbeidsfellesskap.	Ikke la en liten gruppe mennesker få dominere næringslivet, inkluder små bedrifter.	At befolkningen har tillit til dem som styrer, at de tar fornuftige beslutninger og lytter til folk flest. At politikere kan samarbeide på tvers av partier.	Begrense utslipp, satse på fornybar energi, forbedre folks kjøpevaner, legge til rette for gjenbruk av hverdagslige ting og byggematerialer av ulike typer. Pålegge produsenter å bruke miljøvennlig emballasje. Smidigere avfallshåndtering. Begrense hogst av skog.	At det vil gjøre framtida bedre for alle mennesker, dyr og naturen mtp helse, leve/vekstvilkår, matproduksjon osv > et godt og mest mulig forutsigbart liv	Et godt sted å bo med ren luft, rent vann, ikke ekstremvær
28					Kommune, næringsliv og frivillighet har bygget robuste samarbeid som bygger på hver sektors styrker. Frivilligheten bør inkluderes i kommunens beredskapsplaner.			
29	Miljøvennlig og trygt transportsystem, grønne lunger, gode kommunale tjenester, gode kulturtilbud	Så bra at kommunen kan drive mye mer aktiv eiendomspolitikk, for å styre byutviklingen	Natur- og miljøvennlig by, med gode kulturtilbud	Varierende, bra med profilering på resirkulering og gjenvinning	God beredskap, inklusive god informasjon, og gode klimatilpasningstiltak	- Stimulere til miljøvennlig transport. Det må legges strenge restriksjoner på elsparkesykler, for å gjøre forholdene bedre og tryggere for fotgjengere og tråsyklister. - Satse på miljøvennlig energi; arbeide for solceller på tak over store p/plasser og andre «grå» områder, kommunal støtte til individuelle klimatiltak (som supplerer Enova) spesielt til verneverdig bebyggelse - Videre satsing på gratis fergedrift, med utvidet rutetilbud	Jeg føler at jeg bidrar til klodens overlevelse. I tillegg gir mange klimatiltak dobbel eller mangedobbel effekt (vinn-vinn) ved at man får mer mosjon, mindre forurensning, bedre mathelse, bedre opplevelser og kanskje også bedre økonomi	Stolte og bevisste innbyggere som verdsetter å bo i en grønn by

Id	Hva er situasjonen for natur og miljø?	Hva er en god balanse mellom naturvern og utvikling i 2040?	Hva må være på plass i 2040 for at vi skal være trygge når været og naturen endrer seg?	Hvordan balanserer vi vekst og vern i 2040?	Hvordan fungerer transport og mobilitet innad i kommunen i 2040?	Hvordan skal byen og lokalsamfunnene være i 2040 være for at de skal være attraktive steder å bo og oppholde seg?	Hva kjennetegner trygge steder å bo og bevege seg i 2040 – også når det oppstår en krise?	Organisasjon:
1	Alt for mye er blitt LNF områder. Det er viktig å ta vare på skog og mark, og det kan man gjøre uten at det stopper utvikling. Å bygge ut vindmøller og solcelleparker er ting som ødelegger naturen, men å anlegge en kjørrevei til et hytteområde er strengt forbudt.	Å få samlet næringsutvikling på så få steder som mulig, så får heller gamle områder hvor det er mye blanding av industri og bolig flytte etterhvert som tiden er inne.	Bedre avløp	Vet ikke	Forhåpentligvis med et bra kollektivtilbud, men samtidig vesentlig bedre for kjøretøy	En levende by, ikke bare om sommeren. Flere folk med høy utdannelse trengs i byen.	Hvor det er lite innvandring.	
2				God struktur	Et ønske er at det kan bli et tilbud som ligner byfergene, men for bussene også. F.eks. for studenter, barn under 15, eldre over 67.	Mer leiligheter, samtidig mer møteplasser, fjerne Torvbyen slik at sentrum ikke lenger oppleves som en stor byggeplass.	At man kan ha med kjæledyrene sine dit det er trygt også.	
3	Bør kunne få tilbake fisk i sjøen	At begge blir ivaretatt	Infrastruktur som hensyntas klimaendringer					
4						De må oppleves som levende, trygge og tilgjengelige. Attraktive steder kjennetegnes av at det finnes rom for å være - ikke bare steder å dra gjennom. Det må være møteplasser, aktivitet og miljøer som gjør at folk ønsker å bli værende. Det handler også om nærhet til mennesker, natur og tilbud som gir hverdagen	Trygge steder kjennetegnes av at mennesker kjenner tilhørighet og har gode relasjoner rundt seg. I tillegg til fysisk utforming og infrastruktur, handler trygghet om tillit, tilstedeværelse og oversiktlige nærmiljøer. Når noe uventet skjer, er det de lokale fellesskapene og relasjonene som avgjør hvor robust et sted faktisk er.	
5								
6								
7	Vet ikke	Utviklingen må alltid gå foran i nuet, men med mål om at den ikke resulterer i tap av miljø i fremtiden.	MYE! Vann og avløp sikkert mest.					
8	Som idag, selv om vi dessverre bør ofre en og annen "søleputt/myr" dersom dette sperrer for næringsutvikling	At vi definerer en markagrense og at det utenfor denne og landbruk kan benyttes til næring eller bolig	Byggegrense som tar hensyn til forhøyet havnivå. Flom er relativt uviktig så nære sjøen			Må være lettere å bygge boliger i lokalsamfunnet		
9	Her midt i byen tenker jeg ikke så mye på det.	At naturvern ikke kommer i veien for utvikling.	Vi er så nær havet så det er lite problemer, åpning av Veumbekken hjelper litt, sørge for at vannet har fri vei ut i havet.	Vekst bør prioriteres.	Det er allerede for vanskelig å bruke bil, kollektivtrafikken må bli vesentlig bedre og billigere. Et forslag er å gjøre alle lokalbusser gratis for oss som bor her. I Marbella i Spania har alle som bor der fast egne busskort som de får gratis, det fungerer helt perfekt der.	Litt som i dag, bare rydd opp i gammel bebyggelse. Når alt blir ferdig på værstesiden blir det bra.	Nok tilgang tiltilfluktsrom, som vi har bra med her i parkeringshusene i fjellet. Det må være nok politi i gatene til at det ikke oppstår bråk der.	
10	Naturen trives og er sunn	Bruke dyktige arkitekter når nye bygg etableres- tenke varighet og gjenbruk framfor anbud som vektlegger det billige	En god strategi og lett tilgjengelig informasjon til befolkningen.Tilfluktsrommene må settes i stand med det samme- det bør holdes åpne dager hvor publikum inviteres. Gode undersøkelser av grunnforhold ved bygging av nybygg.	Godt-stor bevissthet på vern og gjenbruk	Godt, tung trafikk ledes utenom bykjernen	Lett blanding av gamle og unge, ikke klare klasseskiller.Velholdte bygg og natur/hager/parker	Man bør bygge på fjell,det må være tilfluktsrom tilgjengelig på kort varsel.De må være rustet til å kunne ivareta mennesker over noen dager.	
11	-	-	-	-	-	-	-	
12								
13								
14								
15								
16	Har ikke status pr i dag, men ser en utfordring næring og natur. Tror det er behov for å foreta en reell verdivurdering, behov for areal kontra vern av skog	Utfordring med avfallshåndtering krever areal, vi må vekte fordeler og ulemper, tror vi i 2040 ser at behov for areal som trumfet natur var klokt	God infrastruktur på vann og avløp	Usikker	Vet ikke	Gjennom fokus på fellesskapet, barnehage og skole i nærmiljø, idrett og frivillighet	Som over	
17		Rydde søppel og gjenbruke areal vi har i byen	En til bro		Mye lett og vennlig å komme seg fram	Vakre klassiske bygg		
18	Nå eller i 2040?	Det bør tenkes i nye baner. Bygge opp naturvern og ikke ned. Kanskje vi kan skape et annet Fredrikstad hvor myke verdier kan være en salgsvare og ikke så mye industri? Utdanningsby? Forskningsby?	En stor papaply som vi alle kan være under - det er plass til alle	Kanskje ikke tenke så mye på vekst hele tiden. Men mere på vern og balanse.	Vi har fått enda en stor bro over Glomma. Og broen til Hvaler er oppgradert og i orden. Vi bruker mer sykkel en før og det er satt opp ladestasjoner for disse rundt om i kommunen. Kollektivtilbudet er basert på det behov som er.	Svart på tidligere. Arkitekturell fornuft og plan, ikke masse grå høye hus. Møteplasser. Grønne områder som gir plass til ulike aktiviteter.	Et samlingssted som er trygt	
19				I 2040 må Fredrikstad balansere vekst og vern ved å utvikle byen smartere, ikke bare større. Kommunens eget planprogram peker på at ny samfunnsdel og arealstrategi skal håndtere avveininger mellom ulike behov, og nevner blant annet press mellom større utbygging, lokalmiljøkvaliteter og strukturer for myke trafikanter. Arealdelen sier også at arealbruk må skje innenfor rammer som ivaretar viktige hensyn. For meg betyr det at vekst må skje på en måte som tar vare på natur, nærmiljø, kulturmiljø og møteplasser, samtidig som byen utvikles. Fredrikstad bør ikke vokse ved å svekke det som gjør kommunen attraktiv å bo i, men ved å bygge videre på eksisterende kvaliteter og bruke arealer, bygg og infrastruktur klokere. Dette er også i tråd med kommunens overordnede planlegging, der samfunnsdelen skal gi retning for hvordan mål og strategier faktisk gjennomføres. Det handler også om å verne og utvikle kulturell infrastruktur. Hvis Fredrikstad ønsker vekst i innbyggertall, attraktivitet og livskvalitet, må det samtidig sikres plass til frivillighet, kulturliv og egnede arenaer for aktivitet. Gode lokaler for øving, konserter og fellesskap bør derfor ses som en del av det som må vernes og utvikles i en voksende kommune.	I 2040 bør transport og mobilitet i Fredrikstad fungere slik at det er enkelt, trygt og rimelig å komme seg rundt i hele kommunen. Siden samfunnsplanen også skal inneholde en arealstrategi, bør transportløsningene støtte målene for hvordan Fredrikstad skal være å leve i, skape i og møte framtiden i. Det betyr bedre sammenheng mellom boligområder, skoler, arbeidsplasser, kulturarenaer og fritidstilbud, og gode løsninger for kollektivtransport, sykling, gange og trygg ferdsel for alle aldersgrupper. Mobilitet handler ikke bare om vei og transport, men om muligheten til å delta i hverdagsliv, arbeid, frivillighet og kulturliv. For frivillige kulturorganisasjoner er dette også viktig. Hvis unge, voksne og eldre skal kunne delta i øvelser, konserter og andre aktiviteter, må det være lett å reise mellom bydeler og lokalsamfunn, også på kveldstid. God mobilitet er derfor en viktig del av et mer inkluderende og tilgjengelig Fredrikstad i 2040.	I 2040 bør byen og lokalsamfunnene i Fredrikstad være levende, trygge og inkluderende steder med gode møteplasser, kulturtilbud og sterke fellesskap. Kommunen peker selv på at samfunnsplanen skal vise hvordan Fredrikstad skal bli et bedre sted å leve, å skape og å møte framtiden, og at arealstrategien skal støtte disse målene. Det som gjør steder attraktive, er ikke bare boliger og utbygging, men også muligheten til å høre til og delta. Kommunens kunnskapsgrunnlag sier at kultur, idrett og frivillighet er sentrale arenaer for deltakelse, tilhørighet og livskvalitet, og at kultur skaper fellesskap, identitet og tilgjengelige, ikke-kommersielle møteplasser. Derfor bør Fredrikstad i 2040 ha lokalsamfunn med rimelige og egnede arenaer for frivillighet og kulturliv, slik at flere kan delta gjennom hele livet. For korps og andre frivillige kulturorganisasjoner betyr dette lokaler for øving og konserter som faktisk er mulige å bruke uten at kostnadene blir for høye. Det vil gjøre både byen og lokalsamfunnene mer attraktive å bo i.	Trygge steder å bo og bevege seg i 2040 må være steder med gode nærmiljøer, trygge møteplasser og sterke fellesskap, også når det oppstår en krise. Fredrikstad kommunes planprogram peker på samfunnssikkerhet og beredskap som et viktig tema, og understreker behovet for et tryggere og mer robust samfunn. Samtidig løftes nærmiljø fram som et sentralt innsatsområde i folkehelsearbeidet, og boligpolitikken skal bidra til at alle kan bo trygt og godt. For meg betyr det også at trygghet ikke bare handler om fysisk sikkerhet, men om tilhørighet og deltakelse i hverdagen. Kommunens kunnskapsgrunnlag sier at kultur, idrett og frivillighet er sentrale arenaer for deltakelse, tilhørighet, aktivitet og mestring, og at kulturtilbud kan skape tilgjengelige og ikke-kommersielle møteplasser som støtter sosial inkludering. Derfor bør Fredrikstad i 2040 ha lokalsamfunn med rimelige og tilgjengelige arenaer for frivillighet og kulturliv, slik at flere kjenner hverandre, deltar aktivt og står sterkere sammen når noe uventet skjer. Slike møteplasser og fellesskap gjør både byen og lokalsamfunnene mer robuste i kriser.	styreleder Borge musikkorps
20						Handlingsplan og endring for levekårene til de yngste, fokus på barneskole og ungdomsskole.	En robust befolkning og nærhet mellom kommunale styringsmakter og folkene som bor i kommunen	
21	På bedringens vei får vi håper	Ungdom må forstå at netthandel/ bruk av TIK TOK o.l ikke er miljøvennlig, det er ekstremt energikrevende. Det er ikke bra at utenlandske datasentre etablerer seg i Norge (dersom data som lagres ikke er samfunnsnytting) - svært energikrevende	Vann/avløp/drenering, krav til bygg om trygg forankring o.l	Klare rammer, mindre byråkrati, verne det som er verdt å vern, ikke bare for "å verne"	Sik vi har utviklet vår by med stor utbygging i utkantstrøk/lokalsamfunn så har vi tilrettelagt for enorm bilbruk.	Sentrum/byen blir attraktiv hvis det bor folk der som benytter tilbudte fasiliteter. Slå ned på ungdomsmiljøer som får etablere seg i sentrum og som bare henger for å lage trøbbel - Trygge voksne må på plass. Ideen med rådhus på Stortorvet var ikke dum.	Tilgang, vei/vann/avløp og strøm og helse	
22	Opprettholder markaområdet på dagens nivå. Flere grøntområder på Værsteområdet må etableres.		Se svar i pkt. 13 og 16.				Trafikksikre forhold. Tilfluktsrom til alle innbyggere.	Engelsviken lokalsamfunn
23	Vi bevarer etter beste evne, men man trenger attraksjoner for å få folk mere ut.	Aner ikke	Man må verdsette naturen framfor markedsliberalisme. Bevaring av natur er viktigere en økonomisk vekst.	Vet ikke	Bedre enn i dag, hvor man unngår buss om man kan, fordi man ofte må vente når det er rush og kollektivt er ikke pålitelige når det kommer snø.	Lokale møteplasser og sender folk kan være uten å betalt. Frivilligheten får insitament for å skape aktivitet.	Kapasitet i tilfluktsrom. Rutiner	
24								Kirkens Bymisjon
25								
26	Dere har tatt grep og snudd nedbyggingen av arealer i kommunen. Det er gjennomført naturrestaureringsprosjekter, og det er større grønne arealer. De ville dyrene våre har muligheten til å fortsatt leve i kommunen vår. Vi har fortsatt tilgang til grønne lunger og 100metersskoger.	At vi "bruker opp" de grå arealene våre før vi går løs på naturressursene våre. At det stilles krav til utbyggere om energiproduksjon på egen tomt. At man tar grundige vurderinger på hvor mye arealer man FAKTISK har behov for. Byggestopp på fritidsboliger. Det er nok av dem, la folk kjøpe hytter som allerede eksisterer og renovere/rehabilitere/bygge om dem. At man har forståelse for at Norges, og Fredrikstads, nåværende mentalitet knyttet til nedbygging av natur er hårreisende lite bærekraftig. Og at man har tatt denne forståelsen på alvor og ut i praksis.	God og robust infrastruktur som takler styrtregn, overvann, flom og vindfall. Stabil tilgang til strøm. At det ikke tillates å bygge tette flater i bybildene/større boligprosjekter/næringsområder. Et robust landbruk som er i stand til å takle klimaendringene slik at vi har tilgang på mat, også i fremtiden.	Ved å bruke opp de grå arealene vi allerede har, ved å ta grundige vurderinger på det faktiske behovet til et tiltak, ved å se på plasseringer på tomter.	Trygge gang- og sykkelveier, og nok av dem tilgjengelig. Et busstilbud som faktisk lar seg bruke (avganger en gang i timen er ikke tilstrekkelig). At vi fortsatt har gratis ferge.	Trygge. Grønne. Frisk luft. Nok plass/rom rundt seg. Tilgang til kysten FOR ALLE.	Robust infrastruktur. Tilgang til strøm. Trygg og kompetent kriseledelse.	
27	Mer vekst, fruktbarhet og frodighet, og bedre arealutnyttelse	De må spille på lag, vi må få mer fornuftige (strengere) regler for bruk av naturressursene.	Mer generell opplæring av befolkningen, godt utviklet sambandsnett, god infrastruktur, begrenset boligbygging i utsatte områder der jordmassemasser er ustabile eller der vannet kan stige. Skikkelige og stabile kaianlegg, broforbindelser og veinett> raske evakueringsmuligheter og trygge og rikt utstyrte tilfluktsrom.	Strengere regler mot å skape forandringer som ikke kan reverseres. Kulturarv er viktig for vår identitet. Få avtrykk. Effektivisering og vekst på vernets premisser. Ikke øke kjøpepresset blant folk.	Forhåpentligvis mer smidig og effektivt uten å etterlate seg sår i naturen.	Ha en positiv vilje til å skape grønne lunger, små lokale samfunn der folk kan bli kjent med hverandre og viser ansvar for folk og omgivelser.	Se svar under klimakrise, folk må ha kunnskap om hvordan de skal agere og at lokalsamfunnet er forberedt på å løse felles problemer	
28							Innbyggere må vite hvilke aktører som gjør hva og hvor man kan henvende seg når en krise inntreffer. Men like viktig er at samarbeidsavtaler og beredskapsplaner er lagt mellom offentlige og private aktører på forhånd. Frivilligheten vil være en viktig bidragsyter og aktør under en krise, dersom planer er godt gjennomarbeidet og forankret før en krise inntreffer, vil aktørene stå bedre rustet til å gå i gang med arbeidet de er best på umiddelbart. Det er uheldig om stat og kommune skal finne ut av hvem som kan hjelpe med hva når krisen er inntruffet.	Kirkens SOS Borg
29	Verdsettes for lite i enkeltsaker, veid opp mot ensidig og kortsiktige og økonomiske hensyn. Gir fare for bit-for-bit-utbygging	Mye større vekt på natur- og miljøverdier. Kommunen bør styres etter natur- og klimabudsjett, jf Oslo kommunes klimabudsjett	God informasjon, god beredskap med vekt på samarbeid og tiltak i lokalsamfunn og naboskap	Jf spørsmål 17	Jf spørsmål 13	Gode natur- og friluftslivsområder, gode og trygge skoleveier og lekeplasser, gode og estetiske omgivelser	Jf spørsmål 18	

Id	Hva er det beste med Fredrikstad – for deg?	Hva er viktigst for deg når vi utvikler framtidas Fredrikstad?	Hva burde være annerledes i Fredrikstad om 10–12 år?	Hva håper du vi har fått til i Fredrikstad om 10–12 år?	Hva skal til for at alle skal trives i Fredrikstad?	Hva trenger Fredrikstad for at folk skal føle seg trygge i framtida?
1	Fritidstilbudet og mulighetene	Sikkerhet, bærekraft og muligheter for barn og unge	Kommunens økonomiske situasjon	Arena Fredrikstad, på riktig vis	At vi fortsetter å utvikle og å støtte fritidstilbudene og aktivitetene	Et politi som forebygger og er tilstede i byen.
2						
3	Korte avstander, sykle, marka, elva, kysten	Å plaleggge for neste generasjoner	Flere parker og færre biler.	Ikke ny togforbindelse til Oslo	At det er idrett og fritidsaktiviteter for alle	Bedre bomberom
4	Renslighet og trygghet	Samfunnet	Budsjett prioriteringer og sette folket først. Billig bolig	Ja håper det	Det er fin by med fine folk	Sikre sentrum og forebygge kriminalitet
5	Jeg liker Fredrikstad, liker kjøpsenter	At barna mine får jobber, trives på skolen, fotball, svømme	Litt mer venner og familie som flytter til Fredrikstad Jeg finne ikke jobb			Ike mer politi
6	Fint å gå tur i byen langs vannet, parkene	Utseende, miljø, parker, leke mulighet for barn	Mindre gjenger som går rundt, mer leke tilbud for barn	Mer leke muligheter for barn.	Bra tur områder, vedlikehold i sentrum	Mindre rus, mer vekter som er mer synlig
7	Parkene, naturområdene, promenaden langs elva, dammene	At det føles mer som en storby, at det er attraktivt å bo her og at folk skal flytte hit. Å få vekk stygge/falleferdig bygg	Pene bygg, restaurering. Mindre tomme tomter	At det føles mer som en storby. At området trosvikstranda/Evjekaia blir fiksa litt opp i		Mindre rus
8	Byens beliggenhet.	En bærekraftig kommune til nytte for innbyggerne.	En sunn og bærekraftig kommuneøkonomi.	At alle lovpålagte tjenester blir levert på en god og bærekraftig måte.	Sunn kommuneøkonomi og lav kriminalitet.	Lav kriminalitet, sunn kommuneøkonomi og kontroll på innvandring.
9	Allsidig kultur og restaurant liv, men heller penger inn mot helse og omsorg enn kultur.	Få all med, at ikke noen skal falle utenfor av barn og unge = idrett, leksehjelp for de som trenger det, gratis sfo for de med lavinntekt og kanskje lenger enn fjerde klasse	Ikke fler innvandrere hit,	Bedre integrerings kvalitet, lære norsk får seg jobb	Alle må rydde i økonomien sin, bruke St.croix huset flere møteplasser med trygge norske voksne som integrerer alle som faller utenfor ikke bare utlendinger	Politi i gatene

10	Alt brygga mennesket fotballen marka , glommastien utbedringa er meget bra, lys, stolpejakta,	Gratisparkering i byen, Kortids og for alle hele tiden	Bygge Torvbyen for å styrke sentrum		Beholde brygge promenaden og kultur og restauranter, beholde FFk i Tippeligaen	Politi i gatene ikke sitte i jilen
11	Fin by,rent og pent,trygt,koslige folk,fine tilbud	At det fortsatt er Trygt ,fine tilbud,ikke så dyrt,rent ,at setrum ikke bare blir kjøpesentet men beholder de lokale butikkene	Mere gratis tilbud,utviklig i sentrum ikke bare kjøpesenter, at man kan bevare feks cafer osv	Beholde sentrums butikker,kafeer, trygghet	Trygghet,trivsel ,bevare sentrum som et samlingsted for kaffer , slik det er nå Kansje mere tilbud for ungdom ,fotball,spill konkuranser få ungdommen på bedre veier, et samlingsted med folk som er utdannet, så ungdom slipper å gå på kjøpesentre å henge	Mere synlig politi, vektere synligere,
12	Ferge	Å holde soner til barn og eldre		Mindre høy bygg, bedre transport	Holde public transport	Foreldrene tar mer ansvar om ungdom
13	Bryggeoromenaden, gratis ferge	Unngå høyhusbebyggrlse, oasse på å beholde grønntarealer og småhusbebyggelse	Bedre økonpmi	Høyere anndel av befolkningen i jobb	Trygt sammfunn med liten kriminalitet, der folk stoler på hveransre	Sørge for at ungdom ikke faller utenfor og begynner med kriminalitet og vold. Bedre integrering av innvandrere.
14	Byferga. Gamlebyen. Ffk. Folka.	En by for folk. En grønnere by. Ikke biler.	En grønnere by.	En grønnere by.	Involvering. Arenaer for å møtes.	
15	Vannkanten, promenaden	Bedre samferdsel	Mindre bil i sentrum	Mindre bil i sentrum, bedre kollektivtilbud	Dårlig spørsmål, ikke alle kan trives	Sterke næringsliv
16	Beliggenheten mellom Oslo og Sverige ved elva Onsøy og Hvaler, og det er gamlebyen	Ta vare på sentrum og at vi er mange eldre som vil gjerne leve godt.	Satse på sentrum og mer gode krakker med ryggstøtte og langs elva	Sentrum må leve, værste ødelegger	Helt topp her også bli eldre,	Jeg føler meg trygg, men har vært syk så helsevesenet er supert og er glad i trygghetsalarmen den får meg til å føle meg trygg. Og hjemmehjelp. Hjelpe der de bor.

17	Brygga, sentrum og Fredrikstadmarka. Nærhet til alt!	Bevare gågata og sentrum.	Riksvei 109, feil at det ikke blir 4 felt! Flere tar nok buss, men slettes ikke alle! Utjevning av sosiale forskjeller i levekårssoner.	Arena Fredrikstad, ny videregående skole og godt tilrettelagt tilbud for de eldre. En «grønn», fin by for mennesker i alle aldre hvor det er lett å leve godt!	Alle innbyggere må bidra litt selv! Fredrikstad folk er « joviale» og det skal vi fortsette med. Alle bør selv ønske å bli integrert i byen og bli en del av fellesskapet.	Gi informasjon om byutviklingen. Bruk penger riktig på barn, unge og aldrende personer. Synlig politi i sentrum. Tilrettelegging for alle aldersgrupper skaper trygghet.
18	Gamlebyen	Att ikke gågata dør ut	Vet ikke	Vet ikke	God by miljø	Tryggere i byen
19	Bussmuligheter. Byfølelse, men ikke alt for stort heller.	Mer byfølelse. Ting som skjer for unge i sentrum. At cafeer og spisesteder i sentrum holdes oppe!	Mer leiligheter i sentrum, at spisesteder lever. Mer storby-følelse.	Trygt bysentrum	Åpent sosialt miljø. Tiltak for det.	Kontroll på sentrum
20	Folka. Nærheten til sjøen. Fint vær.	At vi tar vare på de unge og gir de en god start. Bevare møteplasser.	Færre biler. Flere folk i sentrum. Fortetting. Mindre uteforskap.	Flere fritidsklubber. Flere møteplasser. Kommunale bygg som bibliotek er åpen på søndager. Flere som koordinerer tiltak for inkludering og frivillighet	Da må folk ha et sted å møtes. Det må bli lettere å få samlet interessgrupper. Vi må ta i bruke teknologi.	Flere som arbeider forebyggende. Flere møteplasser som er gratis.
21	Treffe kjente, i trygge omgivelser.	Legge til rette med samlingspunkt	Bofellesskap for eldere.	Gondoler mellom Fredrikstad og Sarpsborg, tilnærmer som i Romania ved Svartehavet, eventuelt hurtigbåt på elva	Gode boforhold, bynært.	Trygg økonomi og ikke for mange arbeidsløse grupper i byen.
22	Det er byen min, her er jeg født og blir til jeg forlater denne verden	At byen blir en trygg by å bo i for alle	Håper at sentrum har kommet tilbake til byen, med andre ord ikke et «sentrum» på Kråkerøy	At fortetting av byens sentrum har stoppet	At alle blir tatt godt vare på	At kommunen klarer å dekke befolkningens behov
23	Nærhet til sjølivet.	Gode tjenester til innbyggerne. For egen del er gode oppvekstvilkår viktig.	Bedre tjenester til de eldre og flere nærmiljøarenaer for barn og unge.	Tydeligere prioritering på barn og unge, som kommer alle innbyggere til gode.	En kommune som prioriterer universelle tjenester og ansatte i «første-linje».	Mer politinærvær og flere i første-linje.
24	Grønt arealer og elv	At sentrum blir ivaretatt	Legge tilrette for sykler, og samtidig lett fremkommelig for biler også.		Integrering og samhold	Slå hardt ned på kriminelle, og sørge for at alle følger norske lover

25	At byen er stor nok til at det er et godt utvalg av butikker, spisesteder og kulturtilbud, men samtidig liten nok til at det er korte avstander og rolige boligstrøk.	Fokus på barn og unge; kvalitet på skoler og barnehager	Bedre kollektivtilbud	Enda bedre tilbud i sentrum med kafeer, restauranter og kulturtilbud.	Få ned arbeidsledigheten	
26	Menneskene og nærheten til sjøen	Menneskene i sentrum: Fokus på barnehager, skoler, idrettsanlegg, eldreomsorg	Skoler med bedre økonomi	Skoler med bedre økonomi	Gode aktivitetstilbud - særlig idrettsanlegg med tilstrekkelig kapasitet	Politikere som er mindre opptatt av fillesaker og symbolpolitikk, og mer opptatt av at Fredrikstad ikke skal bli en glemt avkrok i Østfold
27	Gratis ferge, liten bykjerne, god beliggenhet i forhold til både sjø og skog,	Flerbruk av arenaer, ungdomsrettet utvikling, beholde historie, bruke gammelt enn å bygge nytt, gi midler til arenaer for ungdom og kultur.	Sentral Høgskole i bykjernen (f.eks torvbykvartalet), beholde grøntområder, nybygg burde ha flerbruks potensiale, samlet bykjerne med sentrum og Kråkerøy	Videreutviklet Værste og Jotne området, sentral Høgskole i bykjernen, satsing på møteplasser for unge,	Grøntområder, en felles bykjerne med sentrum og Kråkerøy, god kollektivtransport,	Utbedring av bomberom/tilfluktsrom, god kollektivtransport, drikkevann og strøm
28	Hyggelige mennesker, fin sommer, bra turmuligheter	Tatt min alder (82) i betraktning, god eldreomsorg. Gode skoler for de kommende generasjoner	Flere grønne lunger i sentrum	Mere småhusbebyggelse	Alle kan ikke trives, men det er viktig å føle at vi blir hørt og blir tatt vare på av de som styrer kommunen.	Ikke flytt politistasjonen ut av sentrum. Intensiver arbeidet mot rus og kriminalitet. Støtt frivillige organisasjoner.
29	Byen og skjærgården	Skoler, gjør grunnskolen til Fredrikstad sitt fortrinn! Da kommer tilflytting og attraktiviteten.	Bedre skoler.	Norges beste grunnskoler		
30	Sommerby, elva, nærhet til Hvaler, FFK, Gamlebyen, stolt historie	Nærings- og boattraktivitet. Infrastruktur	Bedre infrastruktur. Sikre næringslivet mht etablering og rammevilkår	Det samme som i punkt 3	Samlende politikk og retning. Lite ledighet og nye arbeidsplasser	Forutsigbarhet mht til økonomi og arbeidsliv

31	Närheten till allt, natur, högskola, Oslo & Sverige	Tror att ett samarbete med högskolan för att få ökt studentlivet. Samtidigt är det väl också inne nu med ”bostads attraktivitet”	Det är jag inte nog insatt i för att kunna ge ett bra svar. Men tror att vägar samt gång och cykelvägar runt om staden hade behövt ett rejält lyft	Allt ovanstående	Omöjligt att svara på.	Den globala otryggheten är väl ganska hög generellt. Så det första jag tänkte var beredskap, men tror också på en satsning till pre/on boarding-processer till högskola/näringsliv.
32	Koselig by med utnyttelse av elva, supert med gratis byferger, og korte avstander for ferdsel til fots	Implementere bærekraftige og nytenkende løsninger som er Sirkulærhovedstaden Fredrikstad verdig	Noen flere grønne arealer i sentrum hadde vært fint	Implementert bærekraftige og nytenkende løsninger, og hadde vært kult om Fredrikstad ble en by å se til for fremtidens grønnere byer	Jobbe for å redusere forskjeller, da det forekommer en del «fattigdom» (for norsk skala i hvert fall i Fredrikstad leste jeg om en liten tid tilbake	Mindre dop og rus for enkelte, da det virker å være litt av det i Fredrikstad også. Mye snusing og røyking her også for så vidt, som antageligvis ikke gjør så mange utrygge, men kunne gjerne sett en nedgang på slikt synes jeg. Men folk velger jo det selv (selv om pris og avgifter kan påvirke), og kort vei til Sverige spiller kanskje også en rolle..
33	Elva og elvepromenaden, Gamlebyen, utbyggingen av Værsteområdet, alle restaurantene, Isegran, kort vei til sjøen og marka.	At det blir holdt av plass til grøntområder, krakker, spesialbutikker, litt trimapparater med trær/busker rundt så det blir triveligere å trene enn et åpent område som på Dampskipsbrygga.	At Trosvikstranda/Holmenområdet er ferdig utbygd.	At Trosvikstranda/Holmenområdet er ferdig utbygd.	At vi får mer grøntområder og sitteplasser som gjør det koselig å ferdes i byen.	Flere hjertestartere med bedre skilting om hvor de er , mer sikring av kaikantene, mer synlig vakthold/politi pga mye narko-omsetning med påfølgende kriminalitet.
34	Sommerby, ferga til Gamlebyen, for meg - god kollektivtransport	Skoler, gode barneskoler og ungdomsskoler. Nytt og moderne bibliotek	Skolene i dag forfaller. Håper det satses mer der.	Nytt bibliotek (man ser både i Oslo og Sarpsborg at biblioteket brukes aktivt av ungdom, barn og voksne)	God aldersblanding. Beholde mye av den gamle bebyggelsen. Fredrikstad vil miste attraksjonen som turistby hvis byen består av mest ny bebyggelse	Gode skoler og barnehager. At eldre tas hånd om. Ønsker flere omsorgsboliger

35	Nærhet til marka Busstilbudet på 109	Prioritere oppvekst og utdanning Eldreomsorg Prioritering av grønne transportmidler (gange, sykkel og buss) Gjøre sentrum mer tilgjengelig med grønne transportmidler	Mindre bilbassert Flere barnehageplasser Bedre skoler og utdanning Mer verdig eldreomsorg	Lavere arbeidsledighet og høyere utdanningsnivå Under 50% bil i transportmiddelfordeling Bedre tilrettelagt for gang, sykkel og buss	Ingen må føle seg utenfor og alle må få lov til å delta i samfunnet Økt kunnskap	Fokus på Universell utforming Kriseberedskap
36	Elva, nærhet til Hvaler	Bred tilgang på jobbmuligheter. Alle bør kunne finne arbeid i fredrikstad. Forutsigbarhet og tilrettelegging for bedrifter er et must.	Oppgraderte skoler på alle trinn. Veisituasjonen må opp fra knestående. Broer osv.	Vei på europeisk og forutsigbart nivå. Skoler og generell utbygging må fokusere på tilflytting av annet enn pensjonister i dyre leiligheter.	Trygghet fra gjenger og kriminalitet. Forutsigbarhat og tilrettelegging for familier. Tilgang på jobb og fritidsaktiviteter for alle.	Opprydding blant kriminelle. Altfor lite ressurser tilgjengelig når narkotika og kriminalitet ikke etterforskes. Læreren må være sjefen i klasserommet.
37	Mangfold av folk og tilbud, f.eks. bra bibliotek. Kino, kulturskolen, Gamle byen, restauranter	Miljø, arbeidsplasser, at Fredrikstad beholder et unikt uttrykk	Å få Glomma og Vesterelva ren igjen. Gjerne enda bedre tilrettelegging for sykkel/offentlig transport	At elvene og dermed Oslo fjorden/Skagerrak har blitt så rene at man faktisk har lyst å bade der. Bra liv under vann! At Fredrikstad tiltrekker seg flere gründere og at folk som bor her trives godt.	Respekt for hverandre - Gode møteplasser hvor man ikke må konsumere/betale for adgang. Et variert tilbud som kan treffe på tvers av inntektsgrenser og miljøer	Gode (sykkel-)veier, fokus på bra skolemiljø og rask tverrfaglig innsats for barn som er i fare med å falle utenfor
38	Sommer og aktiviteter langs brygga, og i byen for øvrig.	Gode bymiljø og bomiljø. Ivareta eksisterende bomiljøer og byggestil. Ikke mere av uheldig utforming av boliger, som bryter med nabolaget - f.eks 'kassene' på gamle stadion, som ikke står i stil med bebyggelsen for øvrig. Utforming må sikres når Trosvik stranda skal utbygges, ivareta profil mot elva.	Bedre sikring og skilling mellom biltrafikk og gående/syklende. Godt tilrettelagte møteplasser, der Stortorvet har gode muligheter mens Nygårdsplassen er eksempel på møteplass som ikke fungerer.	Gode bomiljø også for barnefamilier, ikke bare for pensjonister.	Gode bomiljø. Aktiviteter for barn og unge. Tilrettelegging for barnefamilier.	Godt skille mellom biler og andre trafikanter. God synlighet, og god belysning på kvelds- og nattetider.

39		Flere parker, flere og tryggere sykkelstier, bedre friidretsanlegg, flere og større naturområder, sterkere naturværn, og en god kommuneøkonomi.	Kommune økonomien bør bli bedre, bedre skoler	Bedre kommuneøkonomi, skoler som fungerer for alle, flere paker, gode sykkelstier	Bedre skoler, flere jobber.	Mindre fattigdom, flere naturområder
40		Gode sykkel- og gangveier i sentrum og utover. Fine parkområder med mulighet for å sitte ned og lekeplasser for barn.	Bedre og tryggere sykkelveier både i sentrum og ut i boligområder. Gågate med liv!		Trygge og gode barnehager, skoler, nok arbeidsplasser og en by for alle. Åpne plasser for lek og rekreasjon.	

Id	Frivillig å svare: skriv inn navn eller organisasjon du representerer	Hva er viktigst for deg når vi planlegger framtidas Fredrikstad?	Hva gjør Fredrikstad til et godt sted å leve i dag – og hva bør være annerledes i 2040 for å gjøre det enda bedre?	Hvilke utfordringer og hensyn må vi klare å håndtere samtidig fram mot 2040 for at Fredrikstad skal utvikle seg på en god måte?	Hva trenger Fredrikstad for at folk skal føle seg trygge i 2040?
1	Bordvert: Vegard	At vi inkluderer det gudommelige aspektet i folks bevissthet. Som han er generell oversikt over hva som er riktig og galt. Da vil vi få det beste grunnlaget for å ta de riktige beslutningene. Det demokratiske aspektet. Planlegger for en trygg alderdom - så man kan bo trygt hjemme. Det er få arbeidsplasser. Vi må tiltrekke oss flere og vi blir stadig eldre. Hvordan skal vi handtere så mange eldre som skal bevege seg i sentrum. Vi hører om nedbygging av aldershjem og skoler pga av økonomi. Handlingsregelen på 3% kan økes til 4%. 4% handlingsregel er riktigere. Staten skylder alle kommunen disse pengene som er holdt tilbake. Disse pengene kunne hindret mange nedleggelser. Den ene prosent er en mulighet for kommunene.	Det som er bra er mangfoldet. Det moderne og det gamle. Værste og Gamlebyen. En fantastisk kyst. Det er veldig mange som pendler i dag. Det bør være en lettere forbindelse mellom politikken og bedrifter. En annen avgiftspolitikk for bedriftseiere og innovatører. Færre avgifter. Mer samhandling mellom kommune og frivillighet. Mer regional samhandling. Det bør være mer penger til frivilligheten. Mer samarbeide med frivilligheten. Vi må få til flere ting sammen. Frivillige organisasjoner må samarbeide mer og vi må legge til rette for dette. Flere arenaer for å møtes. Vi må utnytte de frivillige ressursene bedre.	Vi blir dobbelt så mange over 80. Vi må ha flere generasjonsmøter. Vi må utløse det potensialet som eldre/pensjonister representere som ressurser i samfunnet. Vi må integrere de åndelige aspektet for å balansere og løse utfordringer mennesker har i seg selv. Enkle forløsningsmetoder kan hjelpe folk i stor grad. Om man kan få inn det åndedelige aspektet i tidlig aldre. Det kan løse konflikter. Personer som har opplevd kamphandlinger i tidligere liv får utløp for dette livet. Forløsningsarbeid og enkle forløsningsmetoder vil kunne hjelpe på dette. Tanketerapi, rosenterapi og soneterapi. Vi må se på fysiologisk og biologisk alder. Kollektiv bevissthet påvirker hvordan man lever sitt liv. Fokuser mer på positiv fysiologisk alder.	Gode generasjonsmøter. Vi må forene ulike aldersgrupper. Samle på tvers av generasjoner.
2	Bordvert: Pernille	Folkevalgte har alltid rett Arbeidsplasser tilrettelegge for, verdiskapning, næringslivet, utvide næringsarealer, sirkulære, hele spekteret, lokke de tilbake, legge til rette for både nyskapende grundere, Barnefamilier, spredt boligbygging, som folk har råd til, praktiske, hus og hage med skolekapasitet og skolestruktur og barnehage. godt omdømme, om at det er bra å bo, tiltrekke barnefamilier. Unge fertile kvinner, stabil befolkning, studenter har lite sosialt nettverk som de har vanskelig å treffe andre. Møtetilbud for studentene, men hvordan de kan bli mer attraktive. satse på integrering og forebygge ungdomskriminalitet - mangfoldige bomiljøer,	Allsidigheten er bra, vi savner ingenting. Føler oss trygge men det er episoder, Stor nok til å være by men liten nok til å være hyggelig. Alternative mestringsarenaer: som e-sport f.eks. Komme seg inn boligmarkedet med nybygg. legge til rette for både nyskapende grundere,	Mer næringsarealer opp mot grønne verdier Integrering - de som allerede er her først og så eventuelt åpne for å ta i mor fler Eldrebølgen - de kan bo sammen i motsetning til mangfoldige bomiljøer fordi det er mer effektivt for å motta helsehjelp.	Samhold i lokalsamfunnet. Mer synlig politi, forutsigbarhet for tjenestytingen, god eldreomsorg, hverdags trygghet, lokalsamfunnet ditt, Mer fellesområder inne og ute, mangfoldige bygg og leiligheter, for de som bor der. naboskap. Samfunnsberedskap: tilfluktsrommene, ikke skremselspropaganda men likevel viktig. Næringspolitikken, beskytte arbeidsplassen.
3	Bordvert: Marianne	Fellesskap og mange ulike arenaer for fellesskap.	Fremtidspositivisme. Nærsynthet trygge nærmiljøer. Generasjoner møtes. Tiltak i nærmiljøene! Den gode byen. Det gode arbeidslivet. Løkka. Plassene	Økonomisk og miljømessig bærekraft. Sosial boligpolitikk. variasjon i boligtilbudet. Deleøkonomi. Eksempel Trondheim åpne opp for kreative løsninger. Økende ungdomskriminalitet, OG samtidig sikre at ungdom ikke flytter ut av kommunene. Unge voksne. Utfordringer må hanskes med! Kollektivtilbud.	Økonomisk forutsigbarhet - framtidsrettet. stabilitet. Tilhørighet, gode arbeidsplasser. Det sosiale limet rom for alle. Utenforskap mangfold og inkludering. Langsiktighet, modige politikere. Tilhørighet politikere, administrasjon og næringsliv i fellesskap. Ikke kjernekraft.
4	Bordvert: Anna	ta være på grønt areal og marka; skape miljø med mindre forurensing; skape helhetlig bybilde: sentrum og Storbyen og sykehus er tomt, Væreste full i gang; ikke bygge i våtområdet; bolig til eldre som de har råd til og sentralt til forskjellige service, slik at de kan slippe å kjøre bil og tilrettelagt til transport muligheter; dobbelt spor til Oslo; økonomisk tilgjelgelige bolig; sørge for at utenforskap blir mindre; en by som dekker hverdagslig behov til alle type folk, en jobb å jobbe med og en bolig å bo i; en by som attraktiv til både unge og eldre; bysentrum som fungerer til alle aldersgruppe; servicetilbudet er viktig slik at innbyggere handler her i byen og ikke i Svergie.	Godt nå: marka, elva, gamlebyen, gratis ferge, flotte badeplasser; mye godt grep for å skape godt byliv; Litteraturhuset, elvepromenaden; I 2040: Enda mer bilfritt, mer liv i gatene i sentrum i hverdagene, ikke bare helgene; mer kontinentalt/europeisk tilbud, uformelle steder; bedre kollektivt transport; liv helt fra Gamlebyen, Cicignon fram til Værste; godt tilrettelagt på gjestebåtplasser og egen båtplasser og generelt godt båtliv er veldig viktig; bedre tømmestasjon til båter	eldrebølge; skape godt tilbud til eldre samtidig passe godt på ressursene; flere prosjekter som Mama Cicignon der alle aldersgruppe kan bo sammen; flere turister i Fredrikstad i hele året, ikke bare sommeren; byggekostnader er en utfordring; pris på råværer; utbygging og naturhensyn problematik; folk har mindre råd å eie eiendom, det må håndteres; bygges billigere	håndtere kriminalitetforebygging; det blir flere gammel så trenger vi flere omsorgsbygg, god kontroll på folk som jobber i helseomsorg så de som tar være på eldre er pålitelige; kommunen må være godt egnet for å levere alle service som det skulle og kan ha god kontroll; stop alle krigen; digital kompetanse bygges opp, digital utenforskap håndteres;
5	Bordvert: Guro	Først: Hvilket F ønsker vi? Hvem skal bo her? Ønsker vi "Florida"? Yngre? Flytte tilbake. Bedre grunnskoler enn Oslo, bredde i fritidsaktiviteter for alle aldre (konkurrerer med Drammen, Lillestrøm, Ski). Poenget med det å samles. Må være sikker på at jeg møter noen jeg har noe til felles med. Tilrettelagt i storbyen, hva er samlingspunktene i Fredrikstad? Kan være så mye. Scene, kunsthåndverk. Barneteater: Vi er gode i dag - finnes stort potensiale i inkludering. Sport er mer tilgjengelig. Rom og steder der man kan samles. Ikke bare shopping. Grønt og hyggelig. Lokalsamfunnene og nærmiljøene rundt skolene. Møtested lokalt. Sentrum trekker for mye - eks Trara som er for nære byen (bortsett fra idretten på skolen). Initiativ for at skolen kan åpnes. Ikke låste dører. Bygge for framtiden. Fortauene brede nok og rommene store nok. ikke bygge for nå. Eks dimensjonere skolene og offentlige rom. (Skjønner at det også er kost-nytte-nå. Men kan bli dyrt etterpå).	Bra i dag: Tilgjengelig. Lett å komme steder. Butikker er spredt. Arbeidsplassene er spredt over flere steder i byen. Effektiv - vet hvor alt er - enten gangavstand eller kjøre-avstand. (Men vi er ikke sikre på hvordan det er for de som bor lenger unna sentrum). Det er veldig fint her. Bybildet er blitt veldig fint, sammenliknet med før. 20-25 år siden. Gjør mye for opplevelsen. Innflytter - velkomment - eksemplifisert med dansemiljøet. Føltes verdsatt. Enda bedre: Må få bukt med ungdomskriminaliteten. Fanges opp tidlig. Bedre på integrering, føle at man er en del av noe. Alle må bli verdsatt for det de er. Rettferdig behandling - ikke det samme som at alle blir likt behandles. Ikke en løsning for alle. Deltakelsen her i dag et bilde. Økende forskjeller generelt er ille. (trenger ikke fler idioter i eliten) Skoletilbud går feil vei. Legger ned skoler. Det blir flere private skoler. (VGS) Litt overgang /overlapp til neste spørsmål.	Økt demokratisk deltakelse. Engasjement, heie fram flere ulike stemmer. Dra fram suksesshistorer og folk fra ulike deler av samfunnet som har lykkes. Håndtere forskjeller og sørge for inkludering. Værste blir "hvit getto" Samarbeid med kommunene rundt. Ikke bare Fredrikstad. Bussforbindelser til flere deler av Fredrikstad, utkanten. Skal vi få flere til ikke å bruke bil må kollektiv bli bedre. Skal man klare seg uten bil generelt, ikke minst eldre. Tidligere hadde vi minibusser som gikk og supplerte de største bussene. (eks Bjørndalen- Kråkerøy. Tok opp folk der de sto.) Mindre størrelser på bussen. Delingsøkonomi - ting flere har behov for. Mer tilrettelagt for deling. Alle har en av hvert. Vet ikke helt hvordan. Ala Skattkammeret. Mer av den type løsninger. Samle innovasjonen i samfunnet. De innovative folka. Vi trenger å utvikle nye løsnigner på de mange problemene. Annerledes problemer. Mer kulturnæring i 2040 (Grønn næring den også - lite utslipp! :-)) De store fasene i livet blir verdsatt av kommunen /det offentlige. Eks "fødselspakke" i Finland	Mer synlig politi i gatene + nærhet til sentrum. Feil retning at politiet flytter vekk. / er flyttet til Grålum. Nærhet til det vi trenger. // Tilfluktsrom med dekning til alle. Som kan brukes til annet. Flerbruk. Se til Finland. // Kultur er også beredskap // (Tror ikke Nato-nærvær nødvendigvis er bra på Borg havn og Rygge mtp å være terrormål.
6	Digitalt møte, anonymt innpsill	Oppvekst og helse. Det trengs mere penger inn i helse og oppvekst . Forebygge for at ungdom som faller ut . Og flere stillinger i skole og helse skaper mer arbeidsplasser i Fredrikstad kommune	Godt sted og være så er det sjøen 😁	Utsatte leveområder Og skolene for og få alle igjennom til utdannelse og trivsel	Miljøene

7	Innspill fra Digital folkemøte 15.04.26 - referert Vegard Anda	Det helt overordnet er at det må være plass for alle i byen. Det må være en by for alle. Både gjennom byutvikling og sentrumsområder. Det begynner å bli tett i sentrum og det er dyrt. Det må være boliger for alle. Innbyggerne må kunne være med å påvirke så det blir flere bydelshus eller samfunnshus. Politikerne snakker mye om frivillighet og man må skille mellom de frivillige de ideell sektor. Man man få til flere større samarbeid med frivillighet og ideell sektor. Det er overganger som kan utnyttes bedre. Flere kan samarbeide og man bør ikke tilby mye av de samme tilbudene. Vi trenger mere samskaping for mindre utenforskap og mindre fattigdom. Yngre trenger tid og trygghet for alle. En by med rom for alle. De som er 55+ med innvandrerbakgrunn er glemt. Mange har begrenset språk og begrenset med ressurser til å komme seg til og fra møtesteder. Mange har landsbruksbakgrunn og kunne bidratt eller deltatt i et prosjekt som kunne vært igangsatt for denne gruppen. Det mangler tiltak og mange trenger samvær. Mange blir fort hjelpetrengende. De trenger å komme seg i aktivitet. De kunne trengt en jordlapp og et tiltak for å komme i aktivitet. Det viktigste kommunen må være opptatt av er barn og oppvekst. Straks de begynner på ungdomsskolen så blir det grupperinger og ofte blir det norsk eller innvandrergrupperinger. Det er flere områder med levekårsutfordringer og mange fra disse områdene trenger å oppleve det andre barn og ungdom opplever. Man trenger tiltak for å skaffe jobb til de gruppene som sliter med språk og arbeid. Veldig mange trenger veiledning for hvordan de kan leve bedre. Det finnes midler i veiledningstjenester. Vi trenger et system som kan tilby de som trenger det mer. De barna som har utfordringer, spesielt i ungdomsskolen, trenger mere oppfølging der hvor foreldrene har svakt språk. Ungdom kan ikke være tolker i samtaler som handler om seg selv. Vi trenger flere arbeidsplasser og integreringa må skje på arbeidsplassen. Folk må lære seg "kodene" som skjer ved en arbeidsplass. Mange organisasjoner driver med forskjellige ting og man har forskjellige rammer. Men vi må samarbeide sammen for å lykkes med integreringen. Det er vanskelig å fylle kravene til stillinger og vi har ingen plass for de. Vi trenger flere plasser for arbeidstrening. Vi trenger et bedre system for integrering i samarbeid med NAV og kommune. Inkludering og arbeidsplasser. Vi trenger samskapingsarenaer. Kunne vi få med i teksten til samfunnsplan at vi gjør noe innovative grep som vil interessere næringslivet. Mange har arbeidsevne og delvis kompetanse, men mange mangler språk. Det er ikke kompatibelt. Sosial bærekraft blir viktigere og viktigere. Flere må komme i aktivitet for skape trygghet	Det er mye fint med Fredrikstad. Skal vi gjøre det bedre i framtiden så må vi se på menneskene i denne byen og de må kartlegges hver for seg. Det er store forskjeller. Vi må kartlegge ulike grupperinger bedre. Vi må inkludere alle for unngå parrallellsamfunn. Vi må se på alternative boligmodeller. Prisene er høye. De som trenger en bedre bolig har ikke råd til dette. Ungdommer må justeres for å treffe framtidas krav. Vi må ha tiltak og gjøre noe grep for å motvirke arven til mange av de som har foreldre som ikke er aktive i dag. Vi har ikke koblet foreldrene til samfunnet og de bidrar ikke. Barna deres vil arve disse holdningene. Boliger er attraktive for eldre som vil flytte fra Oslo. Vi må øke attraktiviteten for de som kan bosette seg som er yngre i arbeidsfør alder. Fredrikstad har veldig mye - vi har skog og sjø. Byen er sentral mot Flyplass og ungdom. Det er skoleplasser og barnehageplasser til alle. Det er veier tilrettelagt for friluftsaktiviteter. Vi ligger veldig fint til geografisk. Det er vakre omgivelser som må ivaretas. Det er blitt en elveby. Den har tatt vare på gamle arealer som Gamlebyen og Isegran. Kort vei til sentrale strøk. Det har vært veldig homogent, men små forskjeller. Det veldig mange sier når de kommer til Fredrikstad er at det jovialt og at det ikke er så stor forskjell på hvermandsen og direktøren. Det er en avslappet stemning. Det er et godt kjennetegn. Vi er litt "nedpå". Vi har mange kommunale bygg som står tomme. Nydelig bygg. Hva om kommunen gjør om disse byggene til boliger for vanskeligstilte. Det er noen sykehjem som f.eks kan bygges om til spesialboliger. Fram mot 2040 trenger vi gode tiltak/boligprosjekter som kan testes gjennom kommunen.	Utfordringen ligger i å omsette gode tanker til handling. Vi må sette samarbeid med gode aktører i system. Vi må få flere til å bli engasjer i samfunnet. Søke mer statlige midler. Samarbeide med med næringslivet. Vi trenger å kunne varsle innbyggerne på nye måter, som f.eks gjennom SMS.	Vi må klare å bygge ned forskjeller, istedet for at de skal bli økte forskjeller.
8	Digitalt møte, innspill fra Yngve Nygaard Leder Seniornett Fredrikstad	Et aldersvennlig, raus og inkluderende bysamfunn i kontinuerlig utvikling. En by hvor man både evner å skape nye urbane kunnskapsbaserte arbeidsplasser og nye attraktive boliger samtidig som man tar vare på de beste fortidsminnene gjennom Værste, Gamlebyen, Bastionfestningen og Isegran mm.	Mangfoldet av aktiviteter, kulturtilbud og naturopplevelser (elva, marka og skjærgården). Videre en kontinuerlig byutvikling og modernisering, men hvor man også evner å tar vare på plankebyens historie. Det som kan bli bedre er et modernisert kollektivknutepunkt, oppgradering og modernisering av biblioteket og en revitalisering av gågata for å skape mer liv og aktivitet i sentrum.	Skal vi løse demografifloka og realisere «bo TRYGT hjemme» reformen må vi få til systematisk samhandling og samskaping mellom kommuner og organisert frivillighet. Innen 2040 blir vi dobbelt så mange over 80 år, og ressursmangel gjør at politikere og andre skyver stadig flere oppgaver over på frivilligheten og pårørende. Da må forholdene legges tilrette gjennom bedre koordinering, samhandling og basisfinansiering. Samtidig må det tas i bruk gode verktøy for oppgavedeling i helse- og omsorgstjenestene (type Nyby), som kan knytte sammen behov med ledige ressurser. I hver vår isolerte silo får vi ikke til så mye, men ved systematisk samhandling og samskaping kan vi løfte Fredrikstad og få til veldig mye på en effektiv og bærekraftig måte	Sammen iverksette «bo trygt hjemme» tiltak for alle med behov for det, etablere trygge nærområder og sosial møteplasser samt ha nok politi og vektere i gatene for å bekjempe organisert kriminalitet.

Id	Råd/utvalg	Hva er det beste med Fredrikstad?	Hvor vil vi være om 10-12 år?• Folkehelse, sosial ulikhet og utenforskap• Demografi• Økonomi• Klima og miljø• Areal og mobilitet• Regionalt samarbeid• Samfunnssikker
1	Planutvalget	Allsidigheten! En liten nok kommune til å være hyggelig, men stor nok til å være en kommune Ad bruken av bilder i presentasjonen - setter fredrikstad på kartet slik vi ønsker å fremstå. Det er dette vi ønsker å bygge videre på. Småhus idyllen, ikke de firkantede blokkene. Folka er det beste med Fredrikstad. En helt annen relasjonell væremåte her enn andre steder! Lett å komme i kontakt	-Bedre overordnet byplanlegging som hensyntar innbyggerne, istedet for sak-til sak -Gode uteplasser i sentrum og bydelssentra der man kan være og gjøre ting uten å bruke penger -Forpliktende langsiktige planer som går over mer enn 4 år/valgperiode -Vern av bynær natur og etablering av ny grønnstruktur i nye områder. -Vern av eldre verneverdig arkitektur og bymiljøer -Et godt utbygget og pålitelig kollektivtilbud
2	RFF	Natur og bykvaliteter: Kombinasjonen av flott natur og en ikke for tettbygd by. Frivilligheten: Sterk og omfattende frivillighet i Fredrikstad. Frivilligheten burde løftes mer frem, fordi den både skaper tilhørighet og motvirker utenforskap.	Medvirkning og rettigheter: Reell medvirkning for personer med nedsatt funksjonsevne må være på plass. Det skal bli selvsagt at mennesker får medvirke i avgjørelser som har stor betydning i eget liv. Dette gjelder også innvandrere, elever og arbeidstakere.CRPD må ligge til grunn for planlegging: Ny samfunnsplan for Fredrikstad bør tydelig forholde seg til CRPD. Arbeid og utenforskap: Flere funksjonshemmede må inn i arbeid. Det må synliggjøres at arbeid motvirker utenforskap, og er helsebringende og positivt på mange måter. Tidlig innsats er veldig viktig. Bruk av barnepsykoliger og oppfølging og avlastning må inn i planen. Universell utforming Universell utforming må være grunnleggende og systematisk, i all planlegging - ikke «ekstrautgifter» i etterkant. Det er bra for alle! Integrering og økonomi Økonomi må ses som en del av samfunnsdeltakelsen. Styrking av økonomi hos utsatte grupper er viktig for integrering. Fra ord til handling Planen må settes ut i praksis. Forebygging av utenforskap • Planen må beskrive hvordan man systematisk kan “redde” folk fra utenforskapet. • Det handler ikke nødvendigvis om store kostnader. • Førsteprioritet: tiltak som kan «redde noen» – det har stor verdi både for samfunnet og for den enkelte. Frivilligheten som mål og metode Frivillighet er både et nåværende fortrinn og et framtidsmål: • Frivilligheten er avgjørende for å: o motvirke utenforskap o bidra til inkludering og tilhørighet o støtte mennesker som sliter

3	Helseutvalget	•Økologisk godt sted å være, det er fint her med fine hus •Vi er uformelle og "nedpå" - fellesskap •Beliggenhet, skogen og kysten. Vi har bra butikker og det vi trenger. Kulturlivet •Beliggenhet, elva •Spenstig ny visjon •Folka - det andre har vi fått. Folka er vi og utvikler. Når vi er på vårt beste er vi gode! •Et godt sted å bo- ikke for stort, oversiktlig, og mulighet til å bruke byen, marka og kysten innen kort tid. Det må vi bruke for å promotere oss utad. Turistdestinasjon for friluftsliv. Tidligere vår og lengre grønt. •Flere små drivverdige byenheter - en rekke sentra med 100 meters byer med korte ansvar. Disse må vi tilrettelegge for. Mange differensierte små sentra som funger byutviklingsenheter. •Ligger nært Sverige •Det har bodd folk her i flere tusen år, vi trives. •Folkesjela - de som flytter hit vitner om å bli godt tatt imot, møtt med vennlighet. •Mangfoldet av muligheter - vi kan gjøre alt innenfor egen by. Alt fra ide til produksjon. Vi må fortsette å legge opp til industri/arbeidsplasser som gjør at produksjon også skjer her - i Fredrikstad.	Folkehelse, sosial ulikhet og utenforskap o Områdeløft i levekårsutsatte områder o Bekymring for sosial ulikhet. Vi har segregert oss - det må vi finne veien ut av. Dette må være politisk prioritet nummer 1. Sosial ulikhet må vi jobbe med. En ting er å mangle penger, men det å stå utenfor arbeid er også sosialt ekskluderende. Kommunen må legge til rett for flere private arbeidsplasser. Kan gå på bekostning av andre mål (for eksempel klima? Jfr viken park) o Vi er enda bedre på å utnytte kunnskapen vi har til å gjøre gode valg, og samarbeide på tvers av politiske grenser. Vi kan bli bedre på å framsnakke hverandre. Bruke tall og data vi har, for å sette inn tiltakene der det trengs. Vi må få mer selvtillit. Vi må snakke oss opp og være stolt av oss. Vi har alle oppskrifter ofre å lykkes, og stå sammen om dette. Demografi o Er vi rigget for så mange innbyggere i 2038? Vi må bygge helsetilbudene parallelt og ha tiltaksplaner for eldre og uføre Økonomi o Bruka elva som ressurs Klima og miljø o Fortsatt ha flotte og dyrkbare hager. Vi kan bli «Den økologiske byen» i Norge – deleøkonomi. o Forurensning og avløp - vi har en død Oslofjord, og Glomma har med seg mye som krever at vi må være sammen om å rense fjorden. Bra at vi bygger renseanlegg på Øra som tar ut nitrogren. Areal og mobilitet o Redd for boligutbyggingen med disse kassene. Og: Ikke fortette mer, det går ut over hus med store tomter og store hager. Vi (politikere) må være tydeligere på hva vi mener og høre på innspill som kommer, vi må ha attraktive boliger for alle aldersgrupper. o Utnytte elva enda mer som transportåre o Hvem skal vi tiltrekke oss som tilflyttere? o La bydelene/bysentre/lokalsamfunnene bestå og utvikle seg. Vi er ikke ferdig med småkommunene. Videreutvikle småsentrene. Gir god tilhørighet, dyrke stedenes egen karakter og dyrke forskjellen/identiteten. Vi må få Fritidsturisme - det er så mye fint man kan gjøre her, og mye bra natur. Det må vi utnytte til en opplevelsesbasert turisme. SÅ må vi jobbe mer med 100-meters byene; det må bli tettere og kortere vei til alt i lokalsamfunnene/tettstedene. - bli mindre bilbasert. Vi må bli enda bedre på å utnytte kunnskap, slik at vi kan ta gode valg. Vi må samarbeide om gode politiske løsninger framover. Regionalt samarbeid o Tenke større regionalt og samarbeid med Sarpsborg Samfunnssikkerhet og beredskap o Trenger økt beredskap på sykehjem, omsorgsboliger og oppgradere tilfluktsrom. Utarbeidede og ajourføre evakueringsplaner o Strategi for lokal matberedskap o Vi må bygge opp mennesker. Det er vanskelig å vite hva vi skal forberede oss på. Vi må være mer fantasifulle om hva som kan være farer.
4	Ungdomsrådet	Mangfoldet; kulturer og mennesker Tilbudet for unge, kultur: Det er mye å finne på miljøet Korte avstander St.Croixhuset Fredrikstad har en fin størrelse og gode fritidstilbud for unge Alt er nært, trenger ikke dra langt, Størrelsen på byen: Ikke for stor og ikke for liten Fine områder i og rundt byen; brygga, Glomma Brygga om sommeren. Kysten. Slevik og Hankø Idyll-festivalen	Folkehelse, sosial ulikhet og utenforskap: Økt innenforskap, mindre sosial ulikhet. Fredrikstad kommune ser verdien i demokratiske og forebyggende arenaer for unge, der de kan senke skuldrene og sosialisere på tvers av ulikheter. Tiltak mot utenforskap og for god folkehelse som fungerer, og kan hjelpe alle som trenger det. Vi må inkludere flere – få ned utenforskap, se menneskene som en ressurs. Få flere unge i jobb. De mange unge uten jobb må rekrutteres Bli en attraktiv by å bo i, med gode skoler, gode tjenester og gode jobber. Forfallet i sentrum må bort – så vi kan være stolte over byen vår, og å vise den fram. Økonomi: Økt innenforskap, og flere i jobb. Alle som kan, skal ha en jobb å gå til. Bedre kommuneøkonomi, og lønnsomme økonomiske prioriteringer. Ansvarlig bruk av hver krone, for eksempel med skolestruktur. Konkurransedyktige offentlige tjenester. Et sterkt næringsliv som gir mange jobber. Få inn skatteinntekter. Klima og miljø: Vi skal ha flotte grøntarealer, med et stort biologisk mangfold Regionalt samarbeid: Enda tettere samarbeid med nabokommuner om store kommunale tjenester, samarbeide med andre kommuner. Samfunnssikkerhet og beredskap: Samfunnssikkerhet og beredskap må få mer fokus. Vi må få digital suverenitet, og økt teknologisk beredskap. Vi må jobbe på tvers – se bredden. Gjøre det trygt å vandre i byen, skape et inkluderende sentrum
5	Teknisk utvalg	Folka elva sommeren beliggenhet gratis ferge Fergene Veumbekken Bryggepromenaden korte avstander kompakt kommune nærhet til Sverige Gamlebyen mange badeplasser Glommastien Dammene og marka Fine turområder Store rekreasjonsmuligheter Fredrikstadmarka Klimaet Korte avstander til ting vi trenger; skole, butikker, nærmiljø.	Bedre kollektivtransport i hele kommunen! Knytte sammen periferien med buss Alle skal ha like muligheter, uansett funksjonsnedsettelser eller hvor man bor Mindre ulikheter innad i kommunen i 2038: Vi klarer å gjøre noe med utenforskap, flere i arbeid, flere fritidsklubber - også i periferien. Attraktivt næringsliv mer fokus på frivillighet Styrke lokalsamfunnene i nærmiljøene - de gjør en veldig god jobb. Tettere samarbeid med omkringliggende kommuner, kanskje sammenslåing Mindre barnefattigdom Bedre på beredskap, at kommunikasjonen kommer bedre ut og bevisstheten er høyere enn i dag. Flere alternative bofellesskap - blandet for eldre, folk med funksjonsnedsettelser og vanlige folk. Flere barn! Mer fokus på heldøgns omsorgsplasser (slik som i Moss) - isteden for sykehjemsplasser. Folk må få velge selv hvor de vil bo. Mer satsing på kultur

6	Samfunnsutvalget	Hele pakken: Brygga, og vannet som går ut i den flotte skjærgården Flott by og utvikling, natur og matjord Glomma Marka Nærhet til alt man trenger	Vi må ihvertfall være der sammen, for å få samfunnet til å henge i hop. Det ser alle - På tvers av politiske skillelinjer. Ordet "Sammen" er alltid fint (viser til visjonen). Kommunens lovmessige ansvar for tjenester fordrer at vi har det store blikket. Vi har barn som lever i fattigdom i Fredrikstad. Det er noe av det viktigste vi må jobbe med. Det er grunnleggende feil at barn vokser opp i fattigdom i rike Norge. Om ti år: Antallet barn i fattige familier er betydelig lavere enn i dag. Alt annet bidrar til dette målet: arbeidsplasser og arealutvikling, og økonomi. "der barn og unge lykkes". Barna er til syvende og sist viktigst. I 2038: Kommunen og næringslivet sitter sammen og takker hverandre for at vi har klart å sysselsette alle som har vært ledige lenge, og alle flyktninger som bor her. Så må vi få slutt på barnefattigdommen. Det må vi løse! Kommunen driver best og billigst mulig de tjenestene den skal levere (og konsentrerer seg om det), og bidrar til økonomisk bærekraft.
7	Oppvekstutvalget	Menneskene - vi skaper Fredrikstad! Folka FFK og Stjernen Elva - livsnerven i Fredrikstad Nærheten til havet - geografien Gamlebyen Allsidigheten Stort utviklingspotensiale av byen og kommunen: Ingen har så store arealer så tett på sentrum som Fredrikstad! Ingen har en havn som Øra. Den er unik, Stor nok som kommune og samtidig er byen liten nok til å være koselig Det er så mange muligheter i Fredrikstad. Nærhet til alle offentlige tilbud Unike områder tett på byen feks Værste og havn som gir store muligheter. Kort vei til alt, byen rommer alt, utviklingsmulighetene.	Demokratisk grunnbjelke er viktig i fremtiden: Det bygger fellesskap og samhold - og dette er svært viktig også med tanke på samfunnssikkerhet og beredskap. Knapphet på areal og utnyttelsen av det samme. Vi har et stort ansvar for å overlevere verden til neste generasjon. Samfunnssikkerhet og beredskap – ikke bare det forsvarsmessige og det militære. Det viktigste er den demokratiske grunnberedskapen hos alle. Jo flere som lever i utenforskap, jo mindre demokratisk styrke har vi for de store spørsmålene og de store prøvelsene som kan komme for oss som samfunn. Vi må ha evne til å styrke ytringsfrihet, demokrati og fellesskapet. Dette er mye viktigere enn vi tenker på. Det er ikke tanks som skal redde oss, men oss! Verdien i at vi kjenner hverandre, har et samhold og et samfunn som fungerer – da må vi ha folk med, og ikke i utenforskap. DEMOS Fredrikstad er viktig – vi må fortsette å bygge de demokratiske musklene. Valgfag i skolene – dette er kjempebra, Viktig med demokratiske muskler bygges i skolen Vi må hjelpe de barna som faller utenfor – vi har det bare så bra som barna våre har det! Havn blir bare viktigere framover. Her er det fantastiske muligheter.
8	Eldrerådet	Mangfoldet, nærhet til alt, lokalsamfunnene, kort vei fra den ene kanten av kommunen til den andre, kort vei til kontinentet. Kort vei til alt: Kysten, turområder, øyene. Gamlebyen. Bryggepromenaden. Fredrikstad har - over årene – snudd «bakgaten»; nå er elva en ressurs! VI er «den lille verdensbyen»; «lille Venezia» Glommastien Folk som vil skape arbeidsplasser Boliger for de over 65 år. Det er relativt lave boligpriser på eneboliger, for småbarnsfamilier	Trygt å ferdes i byen, og boliger til alle. Mer aldersvennlig by, og blandede bo-områder – ikke «eldregettoer». Bedre kommunikasjon på tvers av generasjonene! «Boliggjøring» i eldreomsorgen. Universell utforming av veier og gater Trygt å ferdes i byen, boliger til alle. Samfunnssikkerhet og beredskap er styrket, også ved at vi har sterkere lokalsamfunn. Det er viktig at vi styrker kontakten mellom folk, de uformelle nettverkene og møteplassene. Samfunnssikkerhet handler mye om at vi kjenner hverandre og tar vare på hverandre. Da er møteplassene i hverdagen svært viktige. De formelle og uformelle ; lag og foreninger, kirker osv. Vi trenger en større lojalitet i samfunnet - mindre egoisme og i større grad fellesskapstankegang. Vi trenger å skape en større lojalitet mellom mennesker; mot byen og hverandre – det vil gi økt bærekraft. Vi må skape noe for de unge så de også er lojale mot byen; Støtter hverandre, respekterer hverandre. Demokratiet må styrkes. Vi må bli bedre på inkludering, og på å la folk få bruke sine ressurser. Byen må bli lettere tilgjengelig, for alle. Både byen og boliger! Lokalsamfunnene må styrkes. vi trenger utbygging flere steder enn bare sentrum Vi må minske utenforskap, la folk få jobbe med de ressursene de har. Styrke integrering. Flere arbeidsplasser Ny bro over Glomma, som er riktig dimensjonert Bedre infrastruktur Er vi rigget for å ta imot flyktninger fra krig? Er vi rigget for eldrebølgen?

Innspill fra Dansekunst i Østfold,
Sendt til Postmottak.

DANSEKUNST I ØSTFOLD

Fredrikstad 25.03.2026

Innspill til ny samfunnsplan – kunsten og kulturens plass i den overordnede samfunnsutviklingen.

Dansekunst i Østfold- regionalt kompetansesenter for dans ønsker å gi sine innspill til arbeidet med ny samfunnsplan, med særlig vekt på kunsten og kulturens rolle.

Den nye samfunnsplanen skal være overordnet og ikke inneholde detaljerte strategier. Samtidig er det avgjørende at den tydelig fastsetter ambisjonsnivå og retning for viktige samfunnsområder. I denne sammenhengen vil vi understreke betydningen av at kunst- og kulturfeltet gis en tydelig og sentral plass, minst på nivå med forrige plan.

Den nye kulturloven stiller skjerpede krav til kommunal planlegging på kulturfeltet. Loven tydeliggjør at kommuner skal ha oversikt over status og utviklingsbehov, og fastsette overordnede mål for kunst- og kultursektoren i sitt planverk. Dette innebærer en integrert visjon og gode planer for kunsten og kulturen rammevilkår, som en essensiell del av den langsiktige og bærekraftige samfunnsutviklingen.

Kulturloven understreker det offentliges ansvar for å fremme et åpent og opplyst ordskifte, samt sikre bred tilgang til kunst- og kulturopplevelser. Derfor bør prinsippet om armlengdes avstand og ambisjonen om at alle skal kunne delta i kulturlivet og oppleve et mangfold av uttrykk, forankres tydelig i samfunnsplanens målstruktur. Slik sikrer vi en samfunnsutvikling som ikke bare er tuftet på økonomiske og materielle hensyn, men også på ytringsfrihet, deltakelse og kulturelt mangfold.

I lys av de foreslåtte hovedtemaene i planarbeidet vil vi særlig peke på at kulturfeltet har en viktig rolle innenfor flere av disse:

Folkehelse, sosial ulikhet og utenforskap:
Kunst- og kulturlivet spiller en viktig rolle i utviklingen av et inkluderende og bærekraftig samfunn. Deltakelse i kulturaktiviteter kan styrke både tilhørighet, mestring og livskvalitet, og er et betydningsfullt virkemiddel i arbeidet med å motvirke sosial ulikhet og utenforskap.

Demografi:
Samtidig er et aktivt og relevant kulturliv avgjørende for å gjøre kommunen attraktiv – både for dem som allerede bor her og for dem vi ønsker å tiltrekke oss. Et mangfoldig kulturtilbud bidrar til at mennesker i ulike livsfaser finner sin plass og ønsker å bli værende.

Økonomi og verdiskaping/Klima og miljø: :
Kunstog kultur er også en drivkraft for verdiskaping. Kreative næringer vokser, skaper arbeidsplasser og tilfører lokalsamfunnet både innovasjon og nye perspektiver. På samme tid kan kulturfeltet bidra til det grønne skiftet, blant annet gjennom gjenbruk, deling av ressurser og transformasjon av eksisterende bygg – men også ved å påvirke holdninger og skape engasjement gjennom kunstneriske uttrykk.

Arealbruk og mobilitet:
I utviklingen av byer og steder spiller kultur en sentral rolle. Kulturarenaer, møteplasser og kulturmiljøer er med på å skape liv, identitet og tilhørighet, og bidrar til levende og attraktive omgivelser.

Regionalt samarbeid:
Videre gir samarbeid på tvers av kommunegrenser, blant annet gjennom regionale planer i Østfold, gode muligheter for å styrke kulturens rolle og utvikle et mer helhetlig og robust tilbud til innbyggerne.

Samlet sett er det derfor viktig at samfunnsplanen anerkjenner både bredden i behovene og de store mulighetene som ligger i kunst- og kulturlivet.

Det er samtidig viktig at samfunnsplanen anerkjenner bredden og variasjonen i kunst og kulturlivet. Kulturinstitusjoner spiller videre en sentral rolle som bærebjelker i infrastrukturen, med kompetanse, produksjon og formidling av høy kvalitet. Parallelt er det frie kunst- og kulturfeltet avgjørende for utvikling, nyskaping og mangfold.

For å sikre et levende og dynamisk kulturliv er det derfor viktig at kommunen legger til rette for begge disse delene av feltet. Dette innebærer blant annet å opprettholde og videreutvikle forutsigbare rammer for kulturinstitusjoner, samtidig som det sikres gode og tilgjengelige og tilstrekkelige søknadsbaserte finansieringsordninger for det frie feltet og den enkelte kunstner og hens ofte sammensatte kunstneriske virksomhet.

Videre vil vi understreke betydningen av sterke kompetansemiljøer og kompetansesentre i kommunen. Slike miljøer bidrar som gode møteplasser, faglige knutepunkt for utveksling og utvikling, nettverksbygging og profesjonalisering av ulike deler av kunst- og kulturfeltet. De fungerer også som bindeledd mellom det frie feltet, institusjoner og offentlig sektor. De utvikler og sikrer kvalitet i samhandling og samarbeid og på sikt blir de forutsigbare og bærekraftige strukturer.

Forrige samfunnsplan var tydelig og ambisiøs på kunsten og kulturens vegne, og dette har vært en styrke for kommunens utvikling og attraktivitet. Det er viktig at denne ambisjonen videreføres i ny plan.

Avslutningsvis vil vi være tydelige på at kulturens rolle må forankres i samfunnsplanens overordnede mål. Uten en slik forankring risikerer man at kultur nedprioriteres i videre planarbeid. Med en tydelig plass i målstrukturen forpliktes kommunen til å følge opp med konkrete prioriteringer, tiltak og ressursbruk i kommunedelplaner og temaplaner.

Med vennlig hilsen

Katja Hepso og ***Kristine Karåla Øren***
daglig leder *styreleder*

Dansekunst i Østfold

Dansekunst i Østfold | Tlf. 90858801 | post@dansiostfold.no | www.dansiostfold.no | Org.nr: 998924723

Innspill fra NFU Nedre Glomma til ny samfunnsplan for Fredrikstad 2026–2038
Til: Fredrikstad kommune ved Hege Marie Edvardsen.
Fra: NFU Nedre Glomma
Innspill til ny samfunnsplan for Fredrikstad 2026–2038
NFU Nedre Glomma ønsker å gi innspill til arbeidet med ny samfunnsplan. Vårt hovedbudskap er at kommunen må sikre at mennesker med utviklingshemming /funksjonshemming får **likeverdige muligheter til å leve, delta og bidra i Fredrikstadsamfunnet**. Dette er en av de mest grunnleggende samfunnsutfordringene kommunen står overfor. Grunnleggende fordi menneskesynet som fordrer dette, også er grunnlaget for et inkluderende og mangfoldig samfunn på andre områder.

1. CRPD må være et grunnlag for samfunnsplanen
FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) må ligge til grunn for samfunnsplanen. CRPD er ikke et sektorregelverk, men et samfunnsrettet menneskerettslig rammeverk som forplikter kommunen til å sikre likeverd, deltakelse og ikke-diskriminering på alle samfunnsområder. CRPD ble inkorporert i menneskerettsloven 1.januar 2026. CRPD slår fast at mennesker med funksjonsnedsettelser skal kunne delta i samfunnet på lik linje med andre, ha reell valgfrihet i hvor og hvordan de bor, ha tilgang til utdanning, arbeid, kultur, fritid og politiske prosesser, og motta tjenester som fremmer selvbestemmelse og inkludering.
Samfunnsplanen er kommunens øverste styringsdokument og skal sette retning for alle andre planer. Derfor må CRPD være et grunnleggende premiss i planens mål, strategier og prioriteringer. Uten dette risikerer kommunen å videreføre strukturer som skaper utenforskap og ulikhet. Med CRPD som grunnlag kan Fredrikstad utvikle en samfunnsplan som bygger på menneskerettigheter, sosial bærekraft og likeverdige muligheter for alle innbyggere. Veiledning til FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) | Bufdir

2.Utenforskap blant mennesker med utviklingshemming/funksjonshemming må inn som en sentral samfunnsutfordring
Mennesker med utviklingshemming er blant gruppene i Norge med **aller høyest risiko for utenforskap**. Dette gjelder innen:
utdanning og læring
arbeid og aktivitet
bolig og nærmiljø
helse og levekår
sosial deltakelse og fritid
politisk og demokratisk deltakelse
Dette er ikke sektorproblemer – det er **samfunnsproblemer**. Derfor må utenforskap for personer med utviklingshemming inn som et **eget tema i samfunnsplanens utfordringsbilde**.
I møte med framtidens utfordringer er mennesker med utviklingshemming/funksjonshemming en stor ressurs, det er mange hender og hoder som idag står utenfor arbeidslivet og samfunnsdeltakelsen.

3. Behov for et særskilt faktagrunnlag om utviklingshemmedes/ /funksjonshemmedes levekår og deltakelse
Kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn for samfunnsplanen (oppdatert 15. mars 2026) er omfattende og grundig på mange områder, men det mangler helt sentral kunnskap om **utviklingshemmedes /funksjonshemmedes levekår, deltakelse og framtidige behov**.
Dokumentet beskriver utviklingstrekk innen demografi, sosial ulikhet, helse, frivillighet, kultur, økonomi, boligmarked, klima og infrastruktur. Men **ingen steder omtales utviklingshemmede /funksjonshemmede som gruppe**, til tross for at de har en av de høyeste risikoene for utenforskap i Fredrikstad.
Dette innebærer at kommunen i dag **ikke har oversikt over**:
hvor mange personer med utviklingshemming **/**funksjonshemming som bor i Fredrikstad
hvor mange som trenger bolig nå
hvor mange som vil trenge bolig de neste 10–20 årene
hvor mange som står uten arbeid eller aktivitet
deltakelse i kultur, idrett og frivillighet
helseutfordringer og tilgang til tjenester
sosial deltakelse og risiko for isolasjon
hvordan levekår og deltakelse varierer mellom bydeler

For å sikre at samfunnsplanen blir treffsikker og inkluderende, må kommunen utvikle et **særskilt faktagrunnlag** som omfatter:
levekår og livskvalitet
boligbehov og framtidige prognoser
arbeid, aktivitet og sysselsetting
helse og tjenestebehov
sosial deltakelse og risiko for utenforskap
tilgjengelighet og universell utforming
overganger mellom oppvekst, voksenliv og alderdom
Et slikt kunnskapsgrunnlag er nødvendig for å kunne identifisere utfordringer, sette mål og utvikle tiltak som faktisk treffer en av kommunens mest sårbare grupper.

4. Arealstrategien må sikre valgfrihet og inkludering
Arealstrategien er en integrert del av samfunnsplanen. Den må sikre at mennesker med utviklingshemming /funksjonshemming :
kan bo i **selvvalgt bolig**, ikke kun i store samlokaliserte enheter
har tilgang til inkluderende nærmiljøer
har kort vei til tjenester, aktivitet og sosial deltakelse
ikke skyves ut av sentrale områder på grunn av arealpress
Arealpolitikk er avgjørende for å motvirke utenforskap.

5. Samfunnsplanen må ha mål og indikatorer som gjelder alle – også utviklingshemmede /funksjonshemmede
Vi foreslår at samfunnsplanen inkluderer mål og indikatorer for:
deltakelse i arbeid og aktivitet
sosial deltakelse og inkludering
tilgang til universelt utformede tjenester og møteplasser
valgfrihet i bolig
opplevd livskvalitet og tilhørighet
indikatorer for utenforskap og sosial isolasjon
Dette gjør at utviklingshemmede /funksjonshemmede ikke blir usynlige i styringssystemet.

6. Et inkluderende Fredrikstad er et bedre Fredrikstad
Samfunnsplanen skal peke ut retning for hele kommunen. Da må den også sikre at **alle** innbyggere – også de som ofte faller utenfor – får mulighet til å delta, bidra og leve gode liv.
Å redusere utenforskap blant mennesker med utviklingshemming er en investering i:
sosial bærekraft
folkehelse
demokrati
tillit
fellesskap
Dette bør være en tydelig del av samfunnsplanens visjon og målstruktur.

NFU Nedre Glomma ønsker å bidra konstruktivt i arbeidet med samfunnsplanen. Vi jobber for å medvirke aktivt i prosessen videre, tusen takk for viktige innspill til aktuelle tidsperioder for dette. Vi stiller gjerne opp i dialogmøter, medvirkningsprosesser og videre arbeid.

mvh
Karianne Hjørnevik Nes

Kunnskapsgrunnlag for planlegging i Fredrikstad

13.september 2026

Innhold

Innledning **2**

Sammendrag **2**

1 Befolkningsutviklingen 2025 ..... **3**

1.1 Befolkningssammensetningen 3
1.2 Fruktbarhet 3
1.3 Flytting 4
1.4 Innvandrere i Fredrikstad: 137 ulike nasjonaliteter 4
1.5 Forventet befolkningsutvikling 6

2 Bærekraft i Fredrikstadsamfunnet **7**

2.1 Sosial bærekraft 7
2.1.1: Sosial ulikhet og folkehelse 7
2.1.2. Kultur, idrett og frivillighet 10
2.2 Økonomisk bærekraft 12
2.2.1 Næringsutvikling og verdiskaping 12
2.2.2 Utenforskap 14
2.2.3 Kommuneorganisasjonens bærekraft 15
2.2.4 Teknisk infrastruktur og kommunalteknikk 16
2.3 Miljømessig bærekraft 17
2.3.1 Klima 17
2.3.2 Energi 19
2.3.3 Sirkulær økonomi 20
2.3.4 Areal 21
2.3.5 Støy og luftkvalitet 23
2.3.6 Natur 24

Vedlegg 1: Befolkningsprognose **26**

Vedlegg 2: Helseteknologi **30**

Innledning

Kunnskapsgrunnlaget gir et faktabasert bilde av Fredrikstadsamfunnet, som grunnlag for planlegging, vurderinger og prioriteringer.

Det gir en oversikt over befolkningen og sentrale utviklingstrekk innenfor de tre overordnede bærekraftsområdene:

- Sosial bærekraft
- Økonomisk bærekraft
- Miljømessig bærekraft

Kunnskapsgrunnlaget er dynamisk og oppdateres regelmessig med ny statistikk, forskning og lokale data. Det viser rammene kommunen planlegger innenfor.

Sammendrag

Kunnskapsgrunnlaget viser et samfunn i vekst, men også utviklingstrekk som utfordrer den sosiale, økonomiske og miljømessige bærekraften.

- Fredrikstad hadde 86 243 innbyggere ved inngangen til 2026. Veksten var den svakeste siden 2005. Fredrikstad har færre unge voksne enn landet, og 22,7 prosent av innbyggerne har innvandrerbakgrunn.

- Framskrivingene viser fortsatt vekst, men i lavere takt, til 93 735 innbyggere ved utgangen av 2038. Det blir særlig flere eldre, noe som øker behovet for helse- og omsorgstjenester. Samtidig forventes en vekst i antall barn i barnehagealder.

- Fredrikstad har store og vedvarende forskjeller i levekår. Andelen barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt er høy, mens gjennomføringen i videregående opplæring har økt og ligger samlet over landsgjennomsnittet.

- Den økonomiske bærekraften utfordres av lav sysselsetting, omfattende og langvarig utenforskap, lav skatteinngang og økende utgiftsbehov. I 2025 var sysselsettingsandelen 61,9 prosent, mot 68,2 prosent nasjonalt.

- Flere eldre, mangel på helsepersonell, flere barn med omfattende og sammensatte behov og begrenset økonomisk handlingsrom utfordrer kommunens tjenester og kapasitet.

- Klimagassutslippene er redusert med 22,6 prosent siden 2016, men den årlige reduksjonstakten må tredobles for å nå klimamålet for 2030. Begrenset tilgang på grønn energi og kapasitet i strømnettet er barrierer for klimaomstilling og næringsutvikling.

- Øra industriområde er et nasjonalt viktig knutepunkt for sirkulær ressursutnyttelse.

- Arealutviklingen omfatter mål for transport og boligbygging og hensyn til jordvern og natur. Oslofjorden er i alvorlig miljøtilstand, og flere naturtyper og arter er utsatt.

1 Befolkningsutviklingen 2025

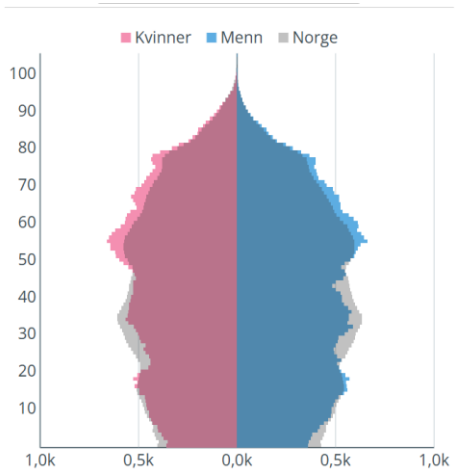
Den 1. januar 2026 hadde Fredrikstad 86 243 innbyggere. Det var 381 flere enn året før og den svakeste befolkningsveksten siden 2005. Befolkningsveksten i 2025 skyldtes netto tilflytting på 461 personer. I alt ble det født 717 barn. Samtidig døde det 86 flere personer enn det ble født. Samlet ga dette en vekst på 381 innbyggere.

Ved utgangen av andre kvartal 2026 hadde Fredrikstad 86 459 innbyggere. I første halvår flyttet 1 800 personer til kommunen, mens 1 617 flyttet ut. Nettoflyttingen var dermed 183 personer. I samme periode ble det født 391 barn, og fødselsoverskuddet var 33 personer.

1.1 Befolkningssammensetningen

Befolkningspyramiden viser aldersfordelingen, for en gitt tidsperiode. Her ser vi gjennomsnittet for perioden 2024–2026.

Figur 1: Antall innbyggere etter kjønn og alder i Fredrikstad (2024-2026). Skyggen viser hvordan fordelingen på kjønn og alder er i Norge. Kilde: Telemarksforskning.

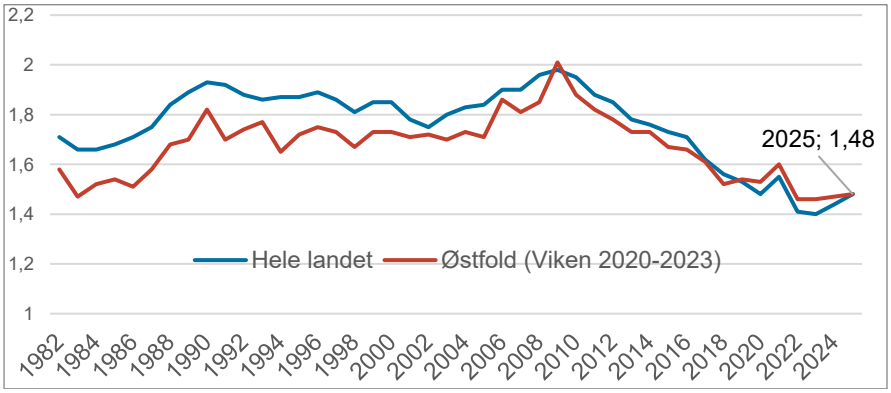
Fredrikstad har en høyere andel eldre, og en lavere andel unge voksne enn landet forøvrig.

Befolkningens sammensetning får betydning for antall fødte i kommunen. Færre kvinner i fruktbar alder er med på å trekke fødselstallene ned.

1.2 Fruktbarhet

SSB måler samlet fruktbarhet (SFT) som gjennomsnittet av antall barn hver kvinne får, i alderen 15–45 år.

Figur 2: Utviklingen i samlet fruktbarhet fra 1982 til 2025, for Østfold (Viken fra 2020) og for landet. Kilde: SSB.

I 2023 var det samlede fruktbarhetstallet det laveste som noen gang er målt i Norge: 1,40 barn per kvinne. I 2025 var fruktbarhetstallet 1,48 både i Østfold og i landet som helhet.

Gjennomsnittsalderen for førstegangsfødende har økt over mange år, men var uendret på 30,4 år i 2024 og 2025. Fruktbarhetstallet påvirkes også av når kvinner får barn. Dersom flere velger å få barn senere i livet, kan det samlede antallet barn per kvinne bli høyere enn det de årlige tallene viser.

Statistikk for hele den fruktbare perioden viser også en nedgang over tid. Kvinner født i 1979 fikk i gjennomsnitt 1,9 barn. For kvinner født før 1970 var tallet over 2 barn per kvinne.

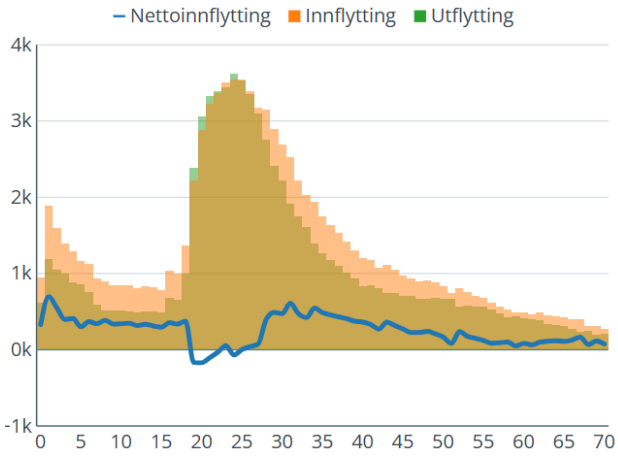
1.3 Flytting

Befolkningsveksten i Fredrikstad er drevet av tilflytting, både fra utlandet og fra andre kommuner. De største flyttebevegelsene til og fra Fredrikstad er mellom Fredrikstad og Sarpsborg, fulgt av flyttinger til og fra Oslo, Halden og Moss.

I 2025 flyttet 4 250 personer til Fredrikstad, mens 3 789 flyttet ut. Nettoflyttingen var dermed 461 personer.

Innvandringen fra Ukraina bidro til høyere befolkningsvekst i 2022 og 2023. I 2025 sank antallet ukrainere i Fredrikstad med 88 personer. Fredrikstad har bosatt færre ukrainere enn landet sett i forhold til folketallet.

Figur 3: Inn- og utflytting og nettoflytting etter alder til Fredrikstad i perioden 2000-2025. Antall personer. Kilde: Telemarksforskning.

De fleste som flytter til eller fra Fredrikstad er mellom 20 og 30 år. Ser vi bare på flytting mellom norske kommuner, taper Fredrikstad innbyggere i alderen 20–25 år, men har netto tilflytting i de øvrige aldersgruppene.

Nettoinnvandringen har bidratt til en yngre befolkningssammensetning, fordi de fleste som innvandrer er barn eller unge voksne.

Fredrikstad har også netto tilflytting av eldre (60+). Etter toppårene 2020 og 2021 gikk nettoflyttingen i denne aldersgruppen ned, men økte igjen i 2025 til 113 personer. Det kan tyde på en ny vekst i tilflyttingen blant eldre.

1.4 Innvandrere i Fredrikstad: 137 ulike nasjonaliteter

Ved inngangen til 2026 hadde 19 598 personer i Fredrikstad innvandrerbakgrunn[1]. Det tilsvarer 22,7 prosent av befolkningen, mot 21,8 prosent på landsbasis.

Veksten i denne gruppen sto for 88,5 prosent av befolkningsveksten i kommunen i 2025.

[1] Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre

Figur 4: Befolkningsutviklingen 2015-2026, Fredrikstad. Innvandrerbefolkningen og norskfødte med innvandrerforeldre, og befolkningen for øvrig. Kilde: SSB.

Fredrikstad har en høyere andel innbyggere med bakgrunn fra land i Asia, Afrika, Sør-Amerika og Europa utenfor EU/EFTA enn landet som helhet. Denne gruppen utgjør 16,5 prosent av befolkningen i Fredrikstad, mot 13,7 prosent på landsbasis.

I 2025 var det registrert innbyggere med bakgrunn fra 137 ulike nasjoner i Fredrikstad. Tabellen under viser de 20 største gruppene.

Tabell 1: Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Fredrikstad. De 20 største nasjonalitetene. Kilde: SSB.

Irak	2 450
Somalia	1 820
Syria	1 699
Polen	1 618
Kosovo	919
Sverige	799
Bosnia-Hercegovina	679
Iran	648
Afghanistan	573
Ukraina	544
Litauen	468
Eritrea	442
Russland	343
Thailand	339
Tyskland	326
Serbia	299
Filippinene	292
Danmark	279
Pakistan	201
Vietnam	198

Den største innvandrergruppen i Fredrikstad har bakgrunn fra Irak (2 450 personer). Deretter følger Somalia (1 820), Syria (1 699) og Polen (1 618).

Det er også en betydelig gruppe med bakgrunn fra våre nordiske naboland. Til sammen 1 356 personer har bakgrunn fra Sverige, Danmark, Finland og Island.

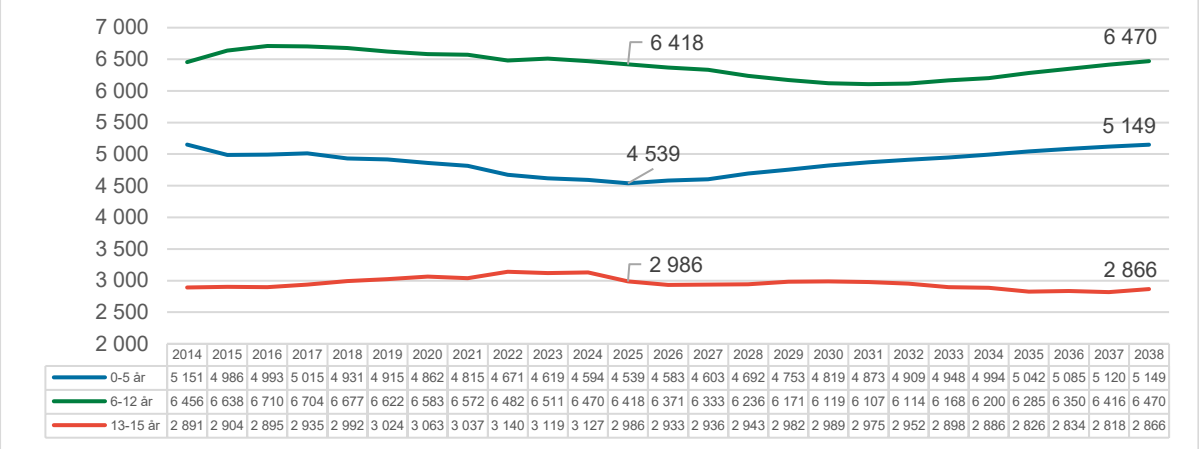
1.5 Forventet befolkningsutvikling

Befolkningsframskrivingene viser at folketallet i Fredrikstad vil fortsette å øke i årene framover, men med lavere veksttakt enn tidligere. Antallet innbyggere over 65 år øker betydelig, samtidig som det blir flere barn i barnehagealder. Ved utgangen av 2038 er folketallet framskrevet til 93 735 innbyggere.

Utviklingen vil påvirke kommunens behov for tjenester innen helse og omsorg, barnehage og oppvekst.

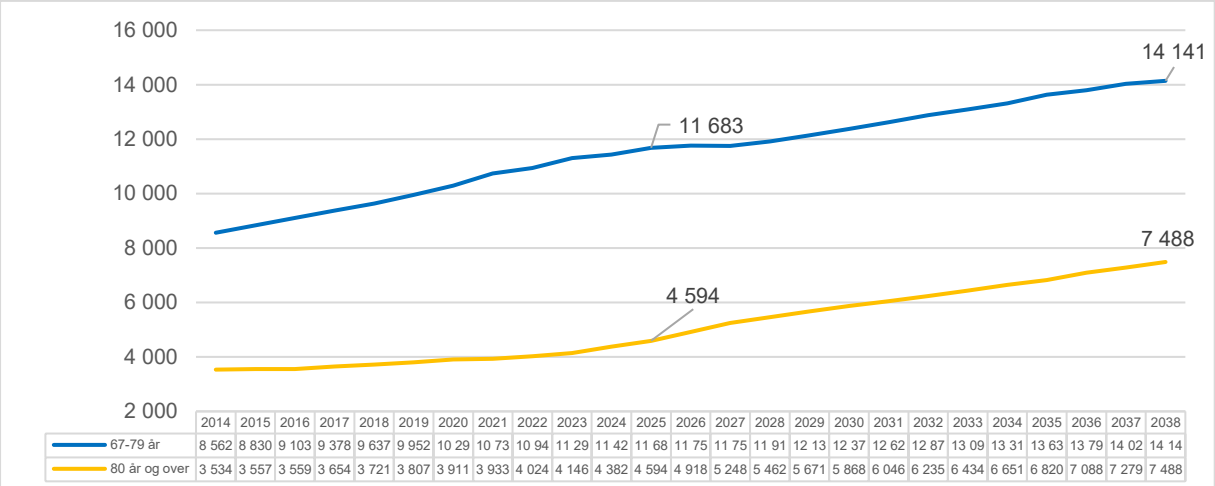
Befolkningsframskrivinger er usikre. Utviklingen vil blant annet avhenge av flytting, innvandring, fødselstall og levealder. Flere detaljer og nærmere omtale av forutsetningene finnes i vedlegg.

Figur 5: Antall barn og unge i Fredrikstad 2014–2038, statistikk og prognose. Alle tall er per 31.12. Kilde: KOMPAS/SSB.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
0-5 år	5 151	4 986	4 993	5 015	4 931	4 915	4 862	4 815	4 671	4 619	4 594	4 539	4 583	4 603	4 692	4 753	4 819	4 873	4 909	4 948	4 994	5 042	5 085	5 120	5 149
6-12 år	6 456	6 638	6 710	6 704	6 677	6 622	6 583	6 572	6 482	6 511	6 470	6 418	6 371	6 333	6 236	6 171	6 119	6 107	6 114	6 168	6 200	6 285	6 350	6 416	6 470
13-15 år	2 891	2 904	2 895	2 935	2 992	3 024	3 063	3 037	3 140	3 119	3 127	2 986	2 933	2 936	2 943	2 982	2 989	2 975	2 952	2 898	2 886	2 826	2 834	2 818	2 866

Figur 6: Antall personer 67 år og over i Fredrikstad 2014-2038, statistikk og prognose. Alle tall er per 31.12. Kilde: KOMPAS/SSB.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
67-79 år	8 562	8 830	9 103	9 378	9 637	9 952	10 29	10 73	10 94	11 29	11 42	11 68	11 75	11 75	11 91	12 13	12 37	12 62	12 87	13 09	13 31	13 63	13 79	14 02	14 14
80 år og over	3 534	3 557	3 559	3 654	3 721	3 807	3 911	3 933	4 024	4 146	4 382	4 594	4 918	5 248	5 462	5 671	5 868	6 046	6 235	6 434	6 651	6 820	7 088	7 279	7 488

2 Bærekraft i Fredrikstadsamfunnet

I dette kapittelet presenteres status på de tre overordnede bærekraftsområdene sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft (inkludert klima).

2.1 Sosial bærekraft

Sosial bærekraft handler om befolkningens helse og levekår. Dette kapitlet omtaler folkehelse, sosial ulikhet, forebygging og helsetjenester, i tillegg til betydningen av kultur, idrett og frivillighet.

2.1.1: Sosial ulikhet og folkehelse

Folkehelse og sosial ulikhet er sentrale temaer innen sosial bærekraft. Sosial ulikhet i helse er et overordnet perspektiv i alt kommunen gjør, både i planlegging, drift og gjennom særskilte tiltak.

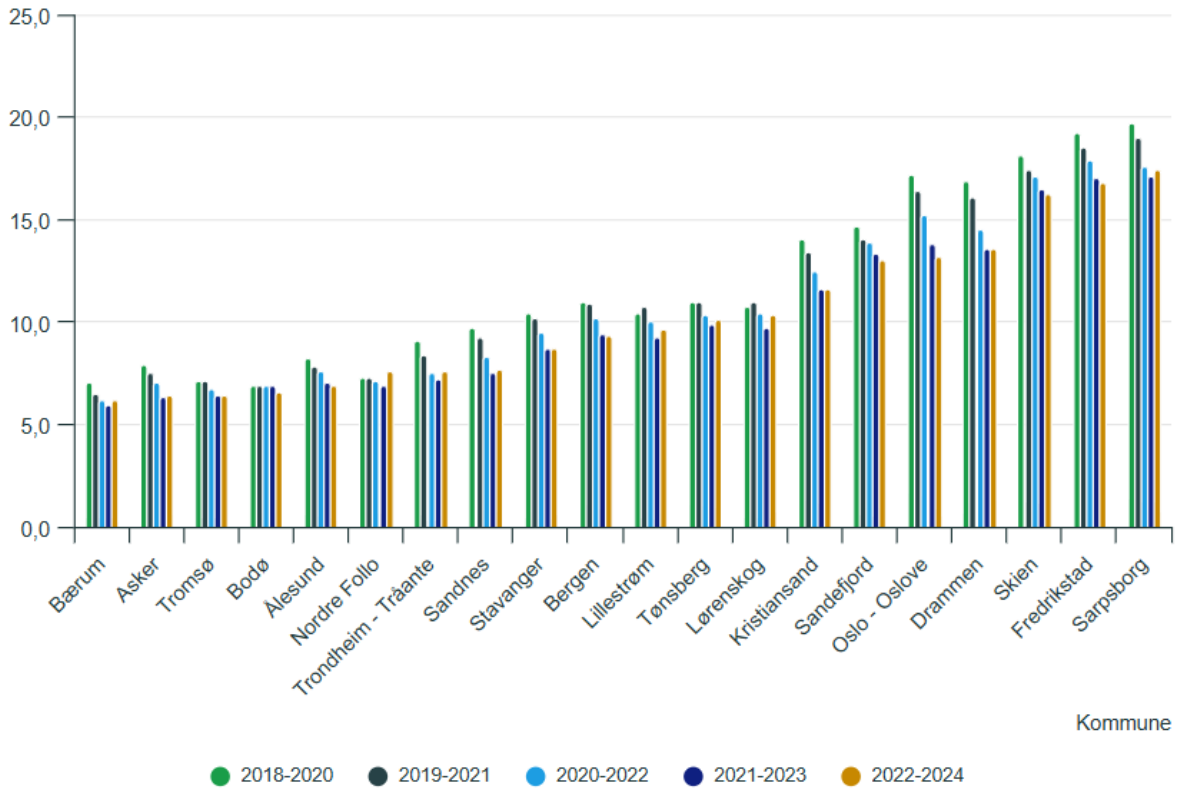
Kommunens levekårskartlegging fra 2024 (med tallgrunnlag fra 2022) viser fortsatt store utfordringer knyttet til sosial bærekraft i Fredrikstad. Inntektsforskjellene har aldri vært større. Det samme gjelder forskjellene i andelen innbyggere med høyere utdanning. Andelen barn som lever i lavinntektshusholdninger har gått ned både for kommunen samlet og i de fleste områdene. Likevel er det fortsatt syv områder i Fredrikstad der mer enn 30 prosent av barna lever i lavinntektshusholdninger.

Andelen barn som lever i husholdninger med vedvarende lav inntekt har gått ned både i Fredrikstad og på landsbasis. Unntaket er 2025, da andelen økte nasjonalt. Dette henger sammen med at mange ukrainske flyktninger da hadde bodd i landet i mer enn tre år.

Nedgangen de siste årene henger blant annet sammen med økt barnetrygd og endringer i beregningsgrunnlaget for økonomisk sosialhjelp. Endringene har ført til at flere familier mottar sosialhjelp, noe som midlertidig løfter enkelte familier over lavinntektsgrensen.

Til tross for en nedgang fra 17 til 16,8 prosent i perioden 2022–2024, er andelen barn som lever i husholdninger med vedvarende lav inntekt fortsatt høy. Til sammenligning var andelen 10,2 prosent på landsbasis.

Figur 7: Barn under 18 år med vedvarende lav husholdningsinntekt (EU60), utvalgte kommuner[1], 2018–2020 til 2022–2024. Prosent. Kilde: SSB.

[1] De 20 største kommunene ut fra antall barn i populasjonen 2022-2024

En annen viktig indikator for sosial bærekraft er andelen som fullfører videregående opplæring. Gjennomføringsgraden har økt i Fredrikstad de siste årene. Ved siste måling fullførte 83 prosent med studie- eller yrkeskompetanse innen fem eller seks år, mot 85 prosent året før. Tilsvarende andel for hele landet var 82 prosent.

Gjennomføringsgraden er også høyere enn landsgjennomsnittet blant innvandrere. Ved siste måling fullførte 69 prosent i Fredrikstad, mot 65 prosent på landsbasis. Ser vi på gjennomsnittet for perioden 2022–2024, fullførte 74 prosent av innvandrerne i Fredrikstad videregående opplæring, mot 66 prosent på landsbasis.

Også blant norskfødte med innvandrerforeldre er gjennomføringsgraden høyere enn i landet som helhet. I perioden 2022–2024 fullførte 88 prosent i Fredrikstad, mot 82 prosent nasjonalt.

Gjennomføringsgraden varierer med foreldrenes utdanningsnivå. Det er flest som fullfører når foreldrene har høyere utdanning. I perioden 2022–2024 var andelen 90 prosent både i Fredrikstad og på landsbasis.

Blant ungdom med foreldre som har grunnskole som høyeste fullførte utdanning, er gjennomføringsgraden høyere i Fredrikstad enn i landet som helhet. Fredrikstad lå under landsgjennomsnittet fram til 2017, men har ligget over siden 2018. I perioden 2022–2024 fullførte 67 prosent i Fredrikstad, mot 63 prosent nasjonalt.

Dette er særlig viktig for Fredrikstad, fordi en større andel av befolkningen har grunnskole som høyeste fullførte utdanning enn i landet som helhet. Andelen er 26,8 prosent i Fredrikstad, mot 23,1 prosent nasjonalt.

Folkehelseundersøkelsen i Østfold
Folkehelseundersøkelsen i Østfold fra 2025 utfyller bildet fra levekårskartleggingen og folkehelseoversikten. Nesten 96 prosent av deltakerne i Fredrikstad svarte at de trives i stor eller noen grad i nærmiljøet sitt. Nærmere 90 prosent oppga god tilgang til natur og grøntarealer, og 80 prosent var fornøyd med kulturtilbudet. Samtidig svarte nærmere 30 prosent at det var forholdsvis eller svært vanskelig å få pengene til å strekke til i det daglige, mot 21 prosent i 2021. Videre oppga 18 prosent psykiske plager, en økning på 3,7 prosentpoeng siden 2021. De yngste aldersgruppene skiller seg negativt ut når det gjelder psykisk helse, ensomhet og tilfredshet med livet, mens framtidstro viser et motsatt mønster.

Folkehelseoversikten viser også at innbyggerne i Fredrikstad kommune i stor grad er fornøyd med lokalmiljøene sine, og opplever god tilgang til blant annet idrettstilbud, kulturtilbud og natur- og friluftsområder. Dette er positive forhold som gir et godt grunnlag for videre utvikling.

Undersøkelsen hadde en svarprosent på 37,3 prosent i Fredrikstad. Personer med høyere utdanning er overrepresentert blant deltakerne, mens personer med grunnskoleutdanning, personer utenfor arbeidslivet, leietakere og personer med innvandrerbakgrunn er underrepresentert. Resultatene må derfor tolkes med dette forbeholdet. Levekårskartleggingen og folkehelseoversikten utfyller hverandre. Sammen gir de et helhetsbilde av kommunen og viser at sosial ulikhet i helse, levekårsutfordringer og opphopning av dette i noen områder, er blant kommunens største samfunnsutfordringer.

Oppsummert kan det trekkes fram at:

- Det er store forskjeller i levekår innad i kommunen. Forskjellene er relativt stabile over tid.
- Svært høy andel barn i lavinntektshusholdninger.
- Høy andel uføre.
- Økt gjennomføring i videregående opplæring, men store forskjeller mellom grupper.
- Innbyggerne er i stor grad fornøyd med lokalmiljøet sitt.
- Ungdomsskoleelever opplever utfordringer med mistrivsel og vansker med å passe inn.
- Det er en høyere forekomst enn landsgjennomsnitt og fylkesgjennomsnitt av en rekke sykdommer som kan relateres til livsstil og helserelatert atferd.

Den samlede utviklingen peker mot utfordringer knyttet til både sosial og økonomisk bærekraft i Fredrikstad. Levekår og folkehelse påvirkes av forhold som utvikles over lang tid, og som berører flere sektorer og samfunnsområder. Utviklingen formes i et samspill mellom offentlige tjenester, frivillighet, næringsliv og lokalsamfunn.

Befolkningsutvikling og helse- og omsorgstjenester
Fredrikstad står, i likhet med de fleste av landets kommuner, overfor en utvikling med flere eldre innbyggere og økende behov for helse- og omsorgstjenester. Samtidig vil utviklingen i demens og mangel på helsepersonell påvirke kapasitet og oppgavefordeling i tjenestene.

Kommunens inntektsutvikling og framtidige tjenestebehov kan gi økt press på de kommunale helse- og omsorgstjenestene.

Aktuelle nasjonale kunnskapsgrunnlag og føringer
Flere nasjonale planer, meldinger og utredninger peker på de samme utfordringene som Fredrikstad står overfor. Dette gjelder blant annet flere eldre, økende behov for helse- og omsorgstjenester, mangel på helsepersonell, behov for prioriteringer i tjenestene og betydningen av forebygging. Perspektivmeldingen, Nasjonal helse- og samhandlingsplan

2024–2027, Helsepersonellplan 2040 og flere offentlige utredninger peker på at utviklingen vil utfordre både kommuneøkonomien og tilgangen på arbeidskraft i årene framover[2].

Forebygging blant eldre
Forebygging blant eldre handler om livskvalitet, helse og gode leveår. Forebygging blant eldre reduserer ikke nødvendigvis presset på helse- og omsorgstjenestene, særlig ikke i kommunene. Formålet er først og fremst å bidra til flere gode leveår.

Kommunens ressurser og muligheter til å arbeide med brede helsefremmende og forebyggende tiltak kan ha betydning for innbyggernes helse og for framtidige behov for helse- og omsorgstjenester.

Fastleger
De fleste fastleger har kommunale oppgaver som helsestasjonslege, skolelege eller tilsynslege på sykehjem. Kommunens fastleger treffer innbyggerne fra vugge til grav og samhandler med hele kommunens helse- og omsorgstjeneste.

Fastlegen er navet i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. De fleste som kommer til fastlegen, blir behandlet hos fastlegen.

Fredrikstad hadde i 2024 flest fastlegekonsultasjoner blant ASSS-kommunene, med 771 konsultasjoner per 1 000 innbyggere. Gjennomsnittet for ASSS-kommunene var 746, mens laveste registrerte nivå var 714. Indikatoren sier noe om bruken av fastlegetjenesten og kan ses i sammenheng med både helsetilstand, tilgjengelighet til tjenesten og belastning på primærhelsetjenesten. Alle innbyggere i Fredrikstad hadde fastlege i 2025.

2.1.2. Kultur, idrett og frivillighet

Kultur, idrett og frivillighet gir muligheter for deltakelse, fellesskap og aktivitet. De bidrar til livskvalitet, tilhørighet og mestring i hverdagen. Fredrikstad har betydelige levekårsutfordringer og store forskjeller mellom områder. Samtidig rapporterer innbyggerne høy tilfredshet med lokalmiljøet og god tilgang til kultur-, idretts- og friluftstilbud.

Kultur
Kulturlivet bidrar til fellesskap, identitet og læring, og gir møteplasser som senker terskelen for deltakelse. Kulturtilbud kan bidra til sosial inkludering ved å være tilgjengelige for mange og uavhengige av kommersielle interesser.

[2] Ny nasjonal veileder for prioriteringer i kommunale helse- og omsorgstjenester ble lansert av Helsedirektoratet i 2025. Det er vedtatt at de skal legges til grunn som overordnede kriterier for prioritering i Fredrikstad kommunes helse- og omsorgstjenester.

Relevante nasjonale kunnskapsgrunnlag og føringer omfatter blant annet:

- Perspektivmeldingen 2024 – Regjeringen.no
- Demensplan 2025 – Et mer demensvennlig samfunn
- NOU 2025: 8 Folkehelse – verdier, kunnskap og prioritering
- NOU 2023:4 Tid for handling
- Meldt. St. 9 Nasjonal helse- og samhandlingsplan 2024- 2027
- NOU 2026:6 Den nye velferdskommunen, 28. mai 2026
- Meld. St. 11 Helsepersonellplan 2040
- NOU 2026: 10 Fellesskolen – Bærebjelken i framtidens samfunn

Det er viktig å følge med på hvem som bruker kulturtilbudene, og om det er systematiske forskjeller mellom grupper eller områder. Slike forskjeller kan blant annet være knyttet til inntekt, utdanning eller hvor folk bor.

Den nye kulturloven tydeliggjør kommunenes ansvar for å ha oversikt over status og utviklingsbehov på kulturfeltet som grunnlag for planlegging[3]. Kultur skal inngå tydelig i kommunale planer, og mål og strategier skal bygge på tilgjengelig kunnskap.

Kultur har betydning for flere sider av bærekraftig utvikling. Deltakelse i kulturaktiviteter henger sammen med helse, læring og livskvalitet, særlig for barn, unge og eldre. Kultur bidrar også til møteplasser, frivillig engasjement og lokal sysselsetting. Kulturarenaer som bibliotek og kulturhus inngår i arbeidet med klima, byutvikling og demokratisk deltakelse.

Kulturskolen er en viktig inngang til kunst og kultur for barn og unge. Deltakelsen sier noe om tilgjengelighet, sosial utjevning og muligheten til å oppleve læring, mestring og tilhørighet. Deltakelsen er vanligvis lavere blant barn og unge fra familier med lavere inntekt og utdanning.

Idrett og fysisk aktivitet
Idrett og fysisk aktivitet har betydning for helse, trivsel og sosial deltakelse. Fredrikstad har høyere forekomst enn landsgjennomsnittet av flere livsstilsrelaterte helseutfordringer. Fysisk aktivitet kan bidra til mestring, tilhørighet og gode nærmiljø. Det er derfor viktig å følge utviklingen i aktivitetsnivået over tid og se om det er forskjeller mellom grupper eller områder.

Tilgang til anlegg, nærmiljøarenaer og organiserte tilbud for barn og unge kan påvirke både aktivitetsnivå og sosial deltakelse.

Fredrikstad kommune gjennomførte en omfattende kartlegging av fysisk aktivitet i 2022. Undersøkelsen viser at kommunen har et aktivt idrettsliv, men ønsker å få «flere mennesker, mer aktive, enda oftere» i tråd med nasjonale anbefalinger. Rapporten viser at mange innbyggere er fysisk aktive, men at aktivitetsnivået varierer betydelig mellom aldersgrupper, utdanningsnivå og geografiske områder.

Frivillighet
Frivilligheten er en viktig ressurs i lokalsamfunnsutviklingen og bidrar til aktivitet, støtte og engasjement i mange deler av befolkningen. Frivillige organisasjoner, lag og foreninger skaper møteplasser og bidrar til å mobilisere lokale ressurser. Rekruttering, kapasitet og geografiske forskjeller i deltakelse er forhold som kan påvirke frivillighetens bærekraft over tid.

Tilgangen på data er begrenset, men enkelte indikatorer kan gi informasjon om utviklingstrekk, deltakelse og geografiske variasjoner.

Fredrikstad vedtok en frivillighetsstrategi i 2024. Den viser blant annet at frivilligheten er bred, men ulikt fordelt mellom områder og felt. Frivillighetsstrategien løfter fram behov for bedre kartlegging og samhandling mellom kommunen og frivilligheten.

Nasjonalt utførte nordmenn frivillig arbeid tilsvarende nær 200 milliarder kroner i 2022–2023, og kunst, kultur og idrett er blant områdene med størst frivillig innsats.

Frivilligheten er en viktig ressurs, men er også sårbar for utfordringer knyttet til rekruttering og kapasitet. En stabil eller økende frivillig innsats i Fredrikstad vil styrke lokalsamfunn,

[3] Det finnes foreløpig ikke standardisert veiledningsmateriell for kommunene

møteplasser og inkluderingsarbeid. En nedgang, eller store geografiske forskjeller, kan indikere økt sårbarhet og behov for målrettet støtte.

2.2 Økonomisk bærekraft

Fredrikstad har svært høy andel barn i lavinntekt og vedvarende lavinntekt, og store geografiske forskjeller i levekår. Tilknytning til arbeidslivet er viktig for både kommunens økonomiske og sosiale bærekraft. Høy sysselsetting bidrar til mindre økonomiske forskjeller, høyere skatteinntekter til kommunen og bedre folkehelse.

Veksten i antall sysselsatte har over tid vært svakere enn befolkningsveksten, noe som utfordrer bærekraften på lengre sikt.

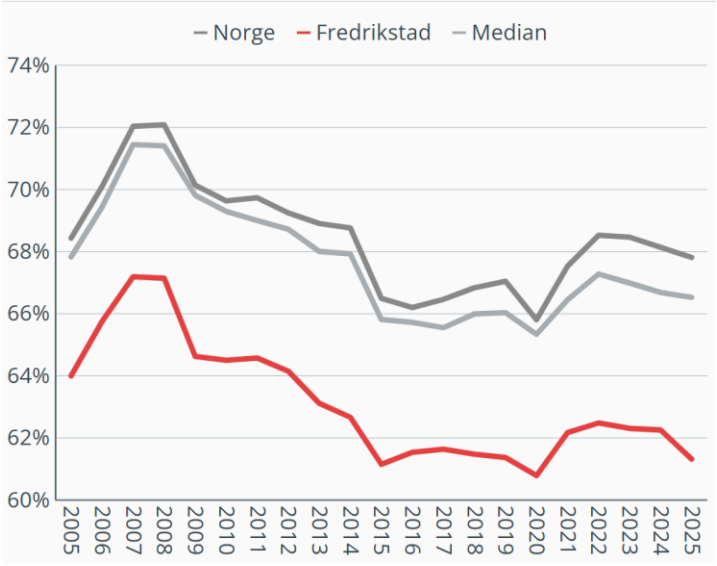
2.2.1 Næringsutvikling og verdiskaping

Økonomisk bærekraft handler ikke bare om sysselsetting og kommuneøkonomi, men også om samfunnets evne til å skape verdier, arbeidsplasser og inntekter over tid. Næringslivets verdiskaping danner grunnlaget for lønninger, investeringer, skatteinntekter og finansiering av velferdstjenester.

Arbeidsmarkedet i Fredrikstad går utover kommunegrensene, slik det er for mange kommuner. Sysselsatte etter bosted er derfor en viktig indikator for Fredrikstadsamfunnet. Den viser hvor mange av Fredrikstads innbyggere i yrkesaktiv alder (15-74 år) som er sysselsatt – uavhengig av hvor arbeidsplassen ligger.

Fredrikstad har hatt lavere sysselsettingsandel enn landsgjennomsnittet i alle år siden 2004, og avstanden til landsgjennomsnittet har økt. Ved utgangen av 2025 var sysselsettingsandelen 61,9 prosent i Fredrikstad, mot 68,2 prosent i landet. Sysselsettingsandelen i Fredrikstad er lavere enn landsgjennomsnittet også når det korrigeres for alders- og kjønnssammensetningen.

Figur 8: Prosentvis andel sysselsatte i befolkningen mellom 15 og 74 år i Fredrikstad og Norge, og medianverdien for kommunene. Kilde: Telemarksforskning, regional analyse.

Arbeidsledigheten i Fredrikstad har vært relativt stabil gjennom 2026. Ifølge NAV var 3,1 prosent av arbeidsstyrken registrert som helt ledige i juli 2026, tilsvarende 1 294 personer.

Fredrikstad er en del av et regionalt arbeidsmarked. Andelen sysselsatte bosatt i Fredrikstad som pendler ut av kommunen, økte fra 25 prosent i 2000 til 41 prosent i 2025. I 2025 var det 5 740 flere som pendlet ut fra Fredrikstad enn inn. Utviklingen viser at arbeidsmarkedet i Fredrikstad er blitt stadig mer integrert med arbeidsmarkedet utenfor kommunen. Sarpsborg er den klart viktigste kommunen for pendling både til og fra Fredrikstad. Det var også betydelig utpendling til Oslo og Moss.

Regional analyse viser en positiv sammenheng mellom arbeidsplassvekst og flytting. Sammenhengen er tydeligere når utviklingen vurderes over lengre perioder og på regionnivå enn når enkeltkommuner og enkeltår vurderes. Arbeidsplassutviklingen både i egen kommune og i kommuner det pendles til, har derfor betydning for flyttingen til Fredrikstad.

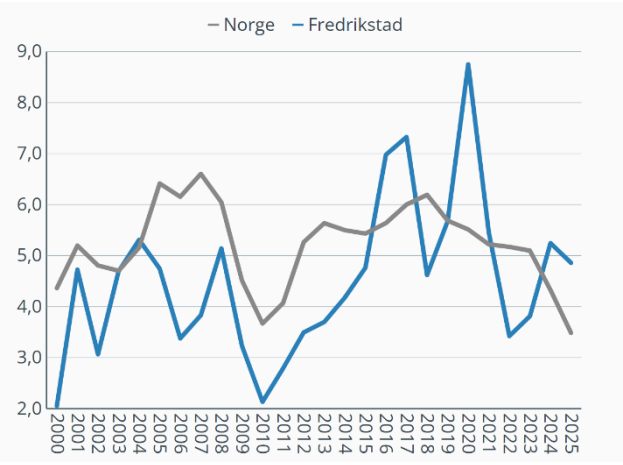
Tilgangen på arbeidskraft vil påvirkes av den demografiske utviklingen. Fredrikstad har flere sysselsatte bosatt i kommunen enn arbeidsplasser lokalisert i kommunen.

Tilgang på arbeidskraft og kompetanse blir stadig viktigere for næringslivets utvikling. Samtidig som andelen eldre øker, øker behovet for kompetanse innen blant annet helse, teknologi, grønn omstilling og kunnskapsintensive tjenester. Evnen til å tiltrekke, utvikle og beholde arbeidskraft vil ha stor betydning for framtidig verdiskaping og sysselsetting.

Boligmarkedet
Bolig er en grunnleggende forutsetning for helse, trygghet og deltakelse, og er derfor tett knyttet til sosial bærekraft og levekårsutvikling. “Bolig og arbeid” er ett av innsatsområdene i kommunedelplanen for folkehelse og levekår.

Boligbygging, befolkningsvekst og bostedsattraktivitet henger sammen, men årsaksforholdene er ikke entydige. Et attraktivt sted kan tiltrekke seg innbyggere og skape grunnlag for boligbygging. Samtidig kan tilgang på boliger bidra til at flere kan flytte til kommunen. Regional analyse viser at det er en tydelig statistisk sammenheng mellom boligbygging og bostedsattraktivitet, særlig i pressområder med forventet befolkningsvekst.

Figur 9: Antall fullførte boliger per 1 000 innbyggere i Fredrikstad og Norge. Kilde: Telemarksforskning.

Fredrikstad har hatt lavere boligbyggingstakt enn landsgjennomsnittet i de fleste årene etter 2000. De siste årene har utviklingen vært sterkere.

I 2025 ble det ferdigstilt 417 boliger i Fredrikstad, tilsvarende 4,9 boliger per 1000 innbyggere. Det var høyere enn landsgjennomsnittet på 3,5 boliger per 1000 innbyggere. Fredrikstad har hatt høyere boligbyggingstakt enn landet i årene 2016, 2017, 2024 og 2025.

Boligbyggingen har de siste årene bidratt positivt til kommunens bostedsattraktivitet, ifølge Telemarksforskning.

Boligprisene i Fredrikstad ligger over landsgjennomsnittet. Målt som gjennomsnittlig kvadratmeterpris for eneboliger økte prisnivået relativt til landet fram til 2022. Da var boligprisene i Fredrikstad 112 prosent av landsgjennomsnittet. Etter dette har de relative

boligprisene falt noe. I 2025 var boligprisene i Fredrikstad 107 prosent av landsgjennomsnittet.

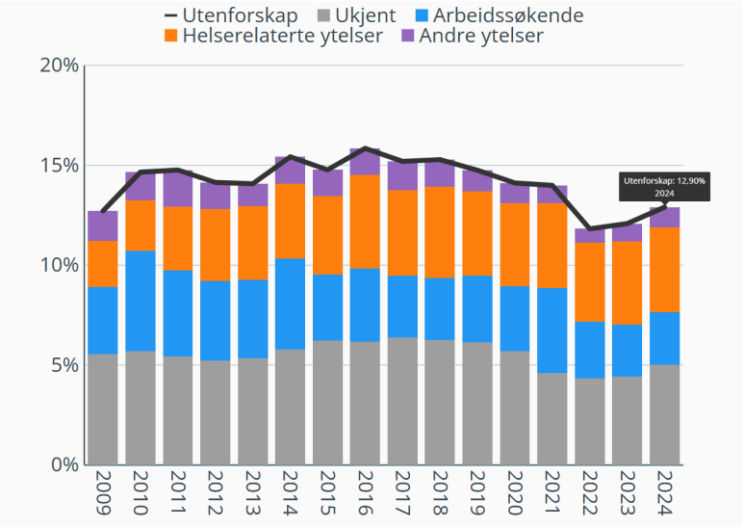
Sykepleierindeksen viser hvor stor andel av de omsatte boligene en enslig sykepleier kan kjøpe. I Fredrikstad var andelen 39 prosent i 2025, ifølge Eiendom Norge. Tilgjengeligheten i boligmarkedet har betydning for kommunens og næringslivets mulighet til å tiltrekke og beholde arbeidskraft.

Sammen med utviklingen i sysselsetting, arbeidsplasser og befolkning gir boligbyggingen, boligprisene og tilgjengeligheten i boligmarkedet et viktig bilde av de langsiktige rammebetingelsene for økonomisk bærekraft i Fredrikstad.

2.2.2 Utenforskap

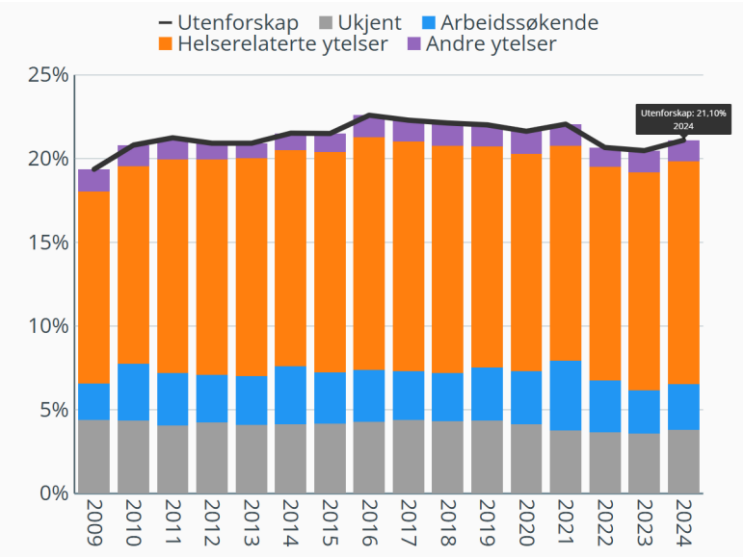
I 2024 stod nær 1 800 unge i alderen 15 – 29 år utenfor arbeid og ordinær utdanning i Fredrikstad. Dette tilsvarer 12,9 prosent av aldersgruppen. Andelen gikk ned fra midten av 2010-tallet, men har økt noe igjen de siste årene.

Figur 10: Personer i ulike underkategorier av utenforskap i Fredrikstad, 15-29 år. Kilde: Telemarksforskning.

Selv om utenforskapet er høyere i de eldre aldersgruppene, omfatter det nær 1 800 unge voksne i Fredrikstad.

Figur 11: Personer i ulike underkategorier av utenforskap i Fredrikstad, 15-66 år. Kilde: Telemarksforskning.

I aldersgruppen 15 – 66 år omfattet utenforskapet 11 691 personer i 2024, tilsvarende 21,1 prosent av befolkningen.

Andelen er høyere enn landsgjennomsnittet i alle aldersgrupper.

To av tre personer i utenforskap hadde vært utenfor arbeid og utdanning i minst to år, noe som viser at en stor del av utenforskapet er langvarig.

2.2.3 Kommuneorganisasjonens bærekraft

Fredrikstad kommune har langt lavere skatteinngang og bruttoinntekt per innbygger enn landet. Nivået har vært stabilt de senere årene. Kommunen kompenseres delvis gjennom inntektssystemet, men overføringene tar ikke i tilstrekkelig grad hensyn til kommunens utfordringer, særlig innen levekår. Kommuneøkonomien har vært under sterkt press, og en rekke innsparingstiltak er satt i verk.

Utfordringer med budsjettstyring og redusert økonomisk handlingsrom forsterkes av økende sosiale forskjeller.

Press på oppvekstsektoren
Oppvekstsektoren er under stort press. Høye levekårsutfordringer, flere barn med omfattende og sammensatte behov og store variasjoner i behovet for tilrettelegging skaper et vedvarende press på mange av tjenestene.

Barnevernsreformen, stortingsmeldingen *Tro på framtida – uansett bakgrunn* og nasjonale krav til tidlig innsats, forebygging, internkontroll og tverrfaglig samarbeid stiller tydelige forventninger til kommunene. Dette viser behovet for en robust kommuneorganisasjon, med sterke grunnleggende tjenester og samarbeid på tvers av fagområder og sektorer.

Utgiftene til helsetjenester vokser
KS' demografimodell, basert på beregninger fra Teknisk beregningsutvalg (TBU), viser at Fredrikstad vil få en betydelig økning i utgiftsbehovet innen pleie og omsorg og kommunehelse i årene 2026–2029.

Veksten drives særlig av en aldrende befolkning, endrede forventninger til tjenestene og mer komplekse pasient- og brukerforløp på tvers av fagområder og forvaltningsnivåer.

Beregningene viser en årlig økning i utgiftsbehovet til pleie og omsorg på mellom 62 og 79 millioner kroner4. For kommunehelse øker utgiftsbehovet med 5–6 millioner kroner per år.

Ansatte i helse- og omsorgstjenester, oppgavedeling og kompetanse
Helsepersonellkommisjonen og Perspektivmeldingen viser til et stramt arbeidsmarked framover. Nasjonalt anslås det at helse- og omsorgssektoren vil trenge over 180 000 flere ansatte innen 2060. Helsepersonellet er helse- og omsorgstjenestens ryggrad.

Bedre oppgavedeling kan bidra til at fagfolk brukes mer effektivt, styrke det tverrfaglige samarbeidet og gi mer robuste fagmiljøer. WHO definerer oppgavedeling som en «rasjonell omfordeling av oppgaver blant helsepersonell», med mål om bedre dekning og bedre bruk av tilgjengelige ressurser. Dette krever at kommunen har oversikt over tjenestebehovene og hvilken kompetanse og bemanning som trengs i dag og i framtiden.

Helseteknologi
Helseteknologi omfatter velferdsteknologi og e-helse. Begrepet dekker teknologiske metoder, materialer og utstyr som brukes i planlegging, organisering, gjennomføring, dokumentasjon, evaluering, ledelse og videreutvikling av kunnskapsbasert helsehjelp. Helsehjelp omfatter også tiltak rettet mot befolkningen, annen forebygging og egenomsorg.

[4] Kilde: TBU. Pleie- og omsorg. Utgiftsbehovet øker med:
- ca. 62 mill. kr i 2026
- ca. 75 mill. kr i 2027
- ca. 79 mill. kr i 2028
- ca. 65 mill. kr i 2029

Helseteknologi er et viktig satsingsområde for å løse kommunens oppgaver på en mindre ressurskrevende måte. Nasjonal helse- og samhandlingsplan 2024–2027 legger vekt på kommunenes ansvar for digitalisering av helse- og velferdstjenestene.

Bystyret vedtok 14. juni 2024 Strategi for helseteknologi. Digitalt førstevalg[5].

Helseteknologi gir kommunen muligheter til å omstille tjenestene. Samtidig viser undersøkelser at innføring av helse- og velferdsteknologi ikke nødvendigvis gir innsparinger i driften. Det er derfor viktig å følge med på om teknologien faktisk gir økt trygghet, kvalitet og mestring for innbyggerne.

Kommunens løsninger omfatter trygghetsalarm og lokaliseringsteknologi, elektronisk medisineringsstøtte og digitalt tilsyn. Se vedlegg 2 for flere detaljer.

2.2.4 Teknisk infrastruktur og kommunalteknikk

Kommunens tekniske infrastruktur – bygg, vei- og mobilitetssystem, vann- og avløpsnett samt nærmiljøanlegg – utgjør en vesentlig del av kommunens økonomiske grunnlag.

Investeringer, vedlikehold og drift påvirker tjenestekvalitet, samfunnssikkerhet og økonomisk risiko over tid. Tilstanden på infrastrukturen gir et bilde av kommunens evne til å forvalte verdier langsiktig og kostnadseffektivt.

Kommunale bygg
God tilstand i skoler, barnehager, helsebygg og andre formålsbygg er avgjørende for sikker drift og stabile tjenesteleveranser.

Nasjonale kartlegginger viser et betydelig vedlikeholdsetterslep i norske kommuner, og samme utvikling er relevant for Fredrikstad. En landsdekkende kartlegging fra 2025 viser at om lag 35 % av kommunale bygg i Norge er vurdert som utilfredsstillende eller i dårlig tilstand. Dette illustrerer omfanget av utfordringsbildet også lokalt.

Vei, mobilitet og transportinfrastruktur
Kommunen drifter et omfattende veinett og infrastruktur for myke trafikanter. I 2026 omfatter dette omtrent 460 km kommunal kjørevei og rundt 115 km gang- og sykkelveier.

De siste årene er det gjennomført tiltak som har styrket tilgjengelighet og sikkerhet for gående og syklende, men deler av veinettet har fortsatt behov for fornyelse og forbedret drenering for å tåle økende nedbørsmengder.

Vannforsyning og avløp
Drikkevannskvaliteten i Fredrikstad tilfredsstiller kravene i drikkevannsforskriften i normal drift. Økt forekomst av kraftig nedbør gir imidlertid større belastning på overvanns- og avløpssystemene.

Hovedplan vann og avløp 2023–2043 prioriterer fornyelse av ledningsnett, reduksjon av lekkasjer og klimatilpasningstiltak for å ivareta driftssikkerhet og miljøhensyn.

Nærmiljøanlegg og rekreasjon
Parker, turstier, lekeplasser og aktivitetsområder er en del av kommunens infrastruktur og bidrar til både folkehelse og attraktive lokalsamfunn.

[5] Strategien har tre mål:
1. Helse- og velferdsteknologi gir bedre kvalitet i tjenestene.
2. Helse- og velferdsteknologi bidrar til livsmestring og forebygging, slik at framtidige tjenestebehov utsettes.
3. Helse- og velferdsteknologi sikrer effektiv drift og bedre bruk av ressurser.

Tilgjengelighet varierer mellom områder, og enkelte levekårssoner har lavere tilgang til rekreasjonsarealer enn andre. Kommunedelplan for folkehelse og levekår (2023–2030) legger vekt på å styrke slike nærmiljøkvaliteter.

2.3 Miljømessig bærekraft

Miljømessig bærekraft omhandler både klimautfordringene og utfordringene knyttet til miljø, som areal, jord- og skogbruk og biologisk mangfold.

2.3.1 Klima

I kommunedelplan for klima 2019-2030 er det vedtatt ambisiøse mål som skal bidra til at vi globalt holder oss innenfor 1,5°C-målet:

- Innen 2030 skal klimagassutslippene være redusert med minst 60 prosent, sammenliknet med 2016.
- Fredrikstad skal bidra til at Østfoldregionen oppnår netto null klimagassutslipp innen 2050 ved både kraftig å redusere utslippene og øke CO2-opptakene i Fredrikstad.
- Fredrikstad skal bidra til å oppnå det globale lavutslippssamfunnet innen 2050.

Utslippene innenfor Fredrikstad kommunes grenser var beregnet til 256 000 tonn CO_2e i 2024. Utslippene har gått ned med 22,6 prosent siden 2016. Dette tilsvarer 75 000 tonn CO_2e. I perioden er utslippene redusert i alle sektorer unntatt i sjøfart. Utslippskutt i denne sektoren er avhengig av rammevilkår utenfor kommunens handlingsrom.

Den største reduksjonen i perioden fra 2016 finner vi innen veitrafikk. Her har utslippene gått ned med 33 prosent, eller 34 000 tonn CO_2e, i perioden 2016–2024. Utslippene fra personbiler er redusert med 45 prosent. For varebiler og tunge kjøretøy er reduksjonen henholdsvis 11 og 7 prosent. Reduksjonene innen veitrafikk står for halvparten av den samlede utslippsreduksjonen i perioden.

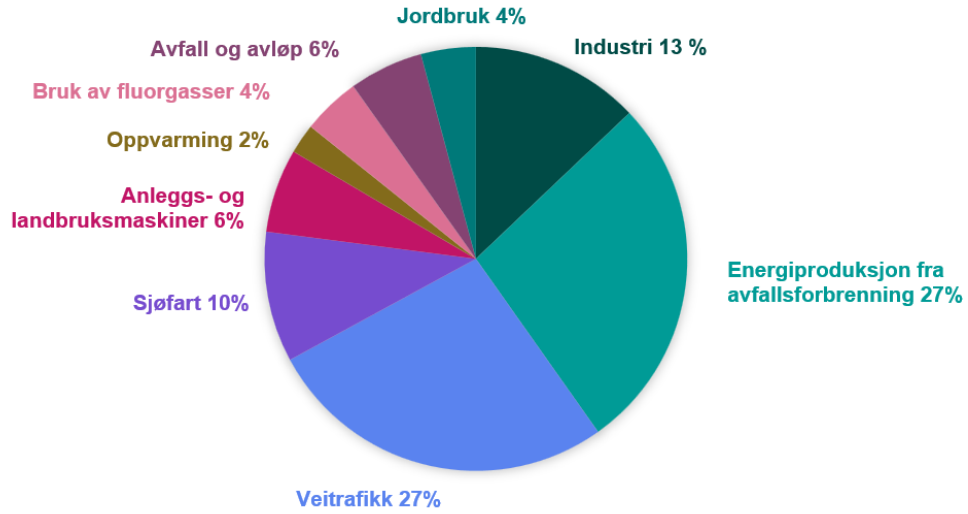
Utslippene fra industri har blitt redusert med 31 prosent i perioden 2016–2024[6]. Forbrenning av avfall står for 27 prosent av utslippene i Fredrikstad. Energien som gjenvinnes fra avfallsforbrenningen på Øra, brukes i industrien og til fjernvarme[7]. Så lenge noe avfall må sluttbehandles ved forbrenning, er dette en god løsning på Øra på grunn av den høye energiutnyttelsen. Karbonfangst er det eneste alternativet for å redusere utslippene betydelig.

Figuren under viser de ulike sektorenes andel av utslippene i 2024.

[6] Utslippsreduksjonen skyldes primært elektrifisering hos gipsprodusenten Gyproc.

[7] Ca. 70 prosent av energien som gjenvinnes fra avfallsforbrenning på Øra benyttes i industrien i form av høyverdig damp, og ca. 30 prosent til fjernvarme i form av varmtvann til oppvarming av bygg. Kombinasjonen gir energibehov hele døgnet og året og fører dermed til en svært god utnyttelse av energi fra avfallsforbrenningen, i motsetning til de fleste andre anlegg i Norge

Figur 12: Samlede klimagassutslipp i 2024, fordelt på sektorer.

Kilde: Miljødirektoratet (2026), bearbeidet av Fredrikstad kommune.

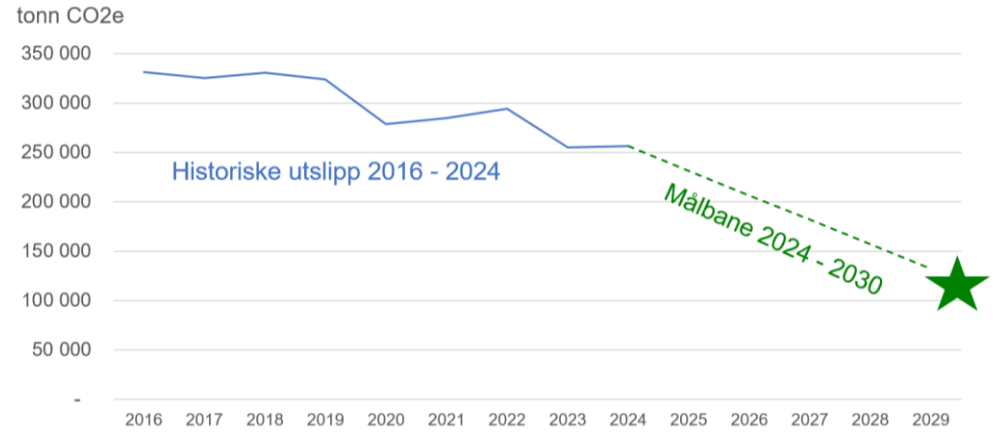
I perioden 2025-2030 må utslippene reduseres med ytterligere omtrent 124 000 tonn CO_2e for å nå klimamålet i 2030.

Dette innebærer en nødvendig gjennomsnittlig årlig takt i kuttene på 25 000 tonn CO_2e. Takten i utslippskuttene må dermed tredobles i forhold til gjennomsnittlig årlig reduksjonstakt i perioden 2016-2024.

To barrierer mot større og raskere utslippsreduksjoner er at industribedriftene ikke har tilgang til tilstrekkelige mengder grønn energi, og at det er begrensninger i strømnettet. Karbonfangst og -lagring ved avfallsforbrenningsanleggene vil være Fredrikstads største enkelttiltak for å kutte direkte klimagassutslipp. Det jobbes for å realisere tiltaket, men mangelfulle støtteordninger og utfordringer i avfallsmarkedet gjør det vanskelig å gjennomføre før 2030. Utfordringene i avfallsmarkedet truer også anleggenes lønnsomhet i 2026.

Disse forholdene forsinker klimaomstillingen. Tidsvinduet for å nå Fredrikstads klimamål for 2030 er i ferd med å lukkes. Figuren under illustrerer historiske utslipp fra referanseåret og kuttbanen for å kunne nå klimamålet for 2030.

Figur 13: Utvikling i samlede klimagassutslipp i Fredrikstad.

Kilde: Miljødirektoratet (2026), bearbeidet av Fredrikstad kommune.

Kraftfulle klimatiltak vil kreve beslutninger og investeringer fra private aktører og vedtak eller virkemidler på nasjonalt nivå.

Kommunen har ulike roller og virkemidler som kan bidra til å redusere klimagassutslippene. Dette omfatter blant annet differensierte bompenger, parkeringspolitikk og andre insentiver for nullutslippskjøretøy, tilrettelegging for mer effektiv logistikk, klimakrav i anskaffelser, påvirkning overfor nasjonale myndigheter og stortingsrepresentanter, samarbeid med regionale aktører og nettselskaper, samt dialog med industrivirksomhetene.

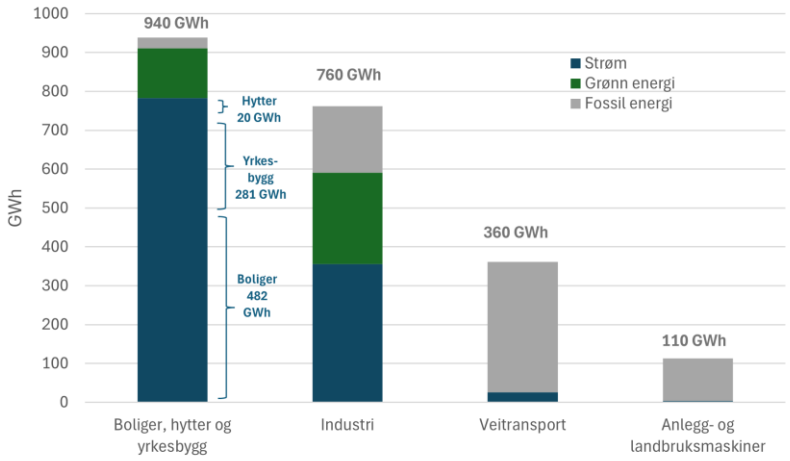
Tilgang på grønn energi og lokal energiproduksjon framheves som viktige forutsetninger for å kunne gjennomføre klimatiltak i industrien. Kommunen kan bidra gjennom tilrettelegging for nødvendig energiinfrastruktur og lokal energiproduksjon.

2.3.2 Energi

Fredrikstad har i dag et totalt energiforbruk på om lag 2 200 GWh. Det er boliger, yrkesbygg og hytter som har det største forbruket med ca. 940 GWh. Denne kategorien inkluderer også våningshus i jordbruket.

Industrien har et forbruk på ca. 760 GWh, mens energiforbruket til veitransport og anleggs- og landbruksmaskiner utgjør henholdsvis ca. 360 og ca. 110 GWh.

Figur 14: Energiforbruk fordelt på sektorer og energityper i 2022. Kilde: Energiutredningen for søndre Østfold.

Det produseres ca. 350 GWh energi, i form av strøm, damp og varmtvann[8]. Det er altså et stort gap mellom energiforbruk og -produksjon i dagens Fredrikstad.

Gapet mellom forbruk og produksjon gjelder i enda større grad om man avgrenser til strøm. I den kaldeste perioden er gapet aller størst. For Nedre Glomma samlet er det elektriske maksimale effektbehovet mer enn åtte ganger så stort som vinterproduksjonen i Sarpsborgs elvekraftverk.

Intensjonen med en slik sammenstilling er ikke å peke på at det bør være balanse mellom forbruk og produksjon av energi på kommunenivå. På grunn av geografisk beliggenhet og naturgitte forhold, er Fredrikstad avhengig av å få overført energi fra andre områder.

[8] Produksjonen av biodiesel hos Adesso Bioproducts AS er holdt utenom beregningen

Manglende tilgang på fornybar eller annen grønn energi er en betydelig trussel mot næringsutvikling, bevaring og etablering av nye arbeidsplasser i Fredrikstad.

Samtidig representerer manglende tilgang på fornybar eller annen grønn energi den største barrieren mot klimaomstillingen og mulighetene for å nå våre ambisiøse lokale, regionale og nasjonale klimamål. Det er store mengder fossil energi som må erstattes av grønn energi dersom vi skal nå klimamålene.

Når gapet mellom energiforbruk og -produksjon skal reduseres, kan dette delvis gjøres gjennom energi- og effekteffektivisering, ta uutnyttede energiressurser i bruk, samt produsere ny fornybar energi på allerede bebygde arealer. Men for å få tilgang på tilstrekkelige mengder energi, må det også produseres ny fornybar energi på andre typer arealer. Slik produksjon vil kunne komme i konflikt med andre samfunnshensyn. Å ikke produsere mer strøm i Fredrikstad innebærer i praksis at det må gjøres arealinngrep til kraftproduksjon andre steder.

Energi fra avfallsforbrenning
Energi fra to avfallsforbrenningsanlegg står for den største delen av energiproduksjonen som brukes lokalt.

Kapasiteten er planlagt prioritert til vekst i fjernvarme til husholdninger og tjenesteytende næringer, noe som vil redusere industriens tilgang på damp fra avfallsforbrenning.

Sammen med varslet forbud mot fossil energi til dampproduksjon øker dette industriens behov for strøm eller annen grønn energi.

Det finnes også overskuddsenergi kunne utnyttes bedre i fjernvarmesystemet, men flere barrierer gjør dette krevende i praksis

2.3.3 Sirkulær økonomi

Det finnes ikke én entydig definisjon på sirkulær økonomi. I handlingsplanen for sirkulær økonomi beskriver staten begrepet slik: *«Sirkulære aktiviteter skal bidra til effektiv og bærekraftig utnyttelse av naturressurser og produkter, i et giftfritt kretsløp, der minst mulig ressurser går tapt.»*

Sirkulær økonomi er ikke et mål i seg selv, men et virkemiddel for å nå klima-, miljø- og naturmål. Samtidig kan den bidra til økt verdiskaping og konkurranseevne over tid.

Sirkulær økonomi er en sentral forutsetning for Fredrikstads klimamål om at vi skal bidra til å oppnå det globale lavutslippssamfunnet.

Verdens naturressurser er under økt press. Derfor må ressursene brukes mer effektivt, slik at behovet for å ta ut nye ressurser reduseres. Sirkulær økonomi bidrar til dette gjennom blant annet lengre levetid for produkter, økt materialgjenvinning, mindre sløsing og redusert behov for uttak av nye ikke-fornybare ressurser. Dette kan igjen redusere klima- og miljøfotavtrykket.

Øra industriområde er et nasjonalt viktig knutepunkt for sirkulær ressursutnyttelse. Her brukes reststrømmer fra én virksomhet som råvarer eller innsatsfaktorer i en annen. Dette har gitt grunnlag for flere etablerte industrielle symbioser. Utviklingen er støttet av fagmiljøer som NORSUS, NCCE og Høgskolen i Østfold, som har bidratt med analyser, metodikk og dokumentasjon.

En undersøkelse fra NORSUS[9] viser at det i 2021 ble tatt imot og håndtert om lag 520 000 tonn avfall på Øra. Hoveddelen, om lag 390 000 tonn, ble sendt videre som resirkulert materiale til virksomheter utenfor området. Øra mottok avfall tilsvarende om lag 50 prosent av de nasjonale avfallsressursene innen glass, metall, kasserte kjøretøy og batterier. Dette viser at Øra har en viktig rolle i håndteringen av avfallsressurser i Norge.

[9] Norsk institutt for bærekraftsforskning

Det skjer også en betydelig intern utveksling av avfallsressurser på Øra[10].

Også utenfor Øra tar virksomheter i Fredrikstad i bruk ombruk, reparasjon, deling og andre sirkulære forretningsmodeller. Utviklingen går i retning av økt materialgjenvinning, større bruk av sekundære råvarer og mer effektiv utnyttelse av eksisterende ressurser. Dette inngår i et regionalt innovasjonsmiljø med kompetanse og erfaring innen sirkulære prosesser.

Kommunen er en del av dette gjennom rollene som planlegger, innkjøper og samfunnsutvikler. Rollene påvirker hvordan arealer forvaltes, hvilke varer og tjenester som anskaffes og hvordan samhandlingen med næringslivet skjer.

Kommunen har også en sentral rolle i å legge til rette for at innbyggernes avfall kan forberedes til ombruk eller materialgjenvinnes. Fredrikstad kommune skal bidra til å nå egne, nasjonale og europeiske mål. EUs mål omfatter alt husholdningsavfall og husholdningslignende næringsavfall.

Ambisjonene er at 60 prosent forberedes til ombruk eller materialgjenvinnes innen 2030. Innen 2035 er målet 65 prosent.

For enkelte materialfraksjoner er mottak og sortering pålagt kommunen gjennom forskrift. De overordnede målene omfatter i tillegg grovavfall, som møbler, sportsutstyr og husholdningsartikler. Her er det et betydelig potensial for ombruk.

2.3.4 Areal

Høsten 2024 inngikk Fredrikstad kommune sammen med Sarpsborg kommune og Østfold fylkeskommune en tiårig byvekstavtale med staten. Avtalens overordnede mål er nullvekstmålet for personbiltrafikken, og hovedindikatoren for dette er byindeksen.

Byindeksen for Nedre Glomma består av 29 registreringspunkter langs fylkes- og riksveier, og det er kjøretøy kortere enn 5,6 m som inngår i tallgrunnlaget.

Med inngåelsen av byvekstavtalen er 2023 nytt referanseår for nullvekstmålet. Byindeksen skal måles som et «tre års glidende gjennomsnitt» mot referanseåret. Inntil dette er mulig i 2028, må den tilgjengelige perioden måles opp mot referanseåret.
Byindeksen viser en nedgang på 0,1 prosent i trafikkmengde fra 2023 til 2025 i Nedre Glomma.

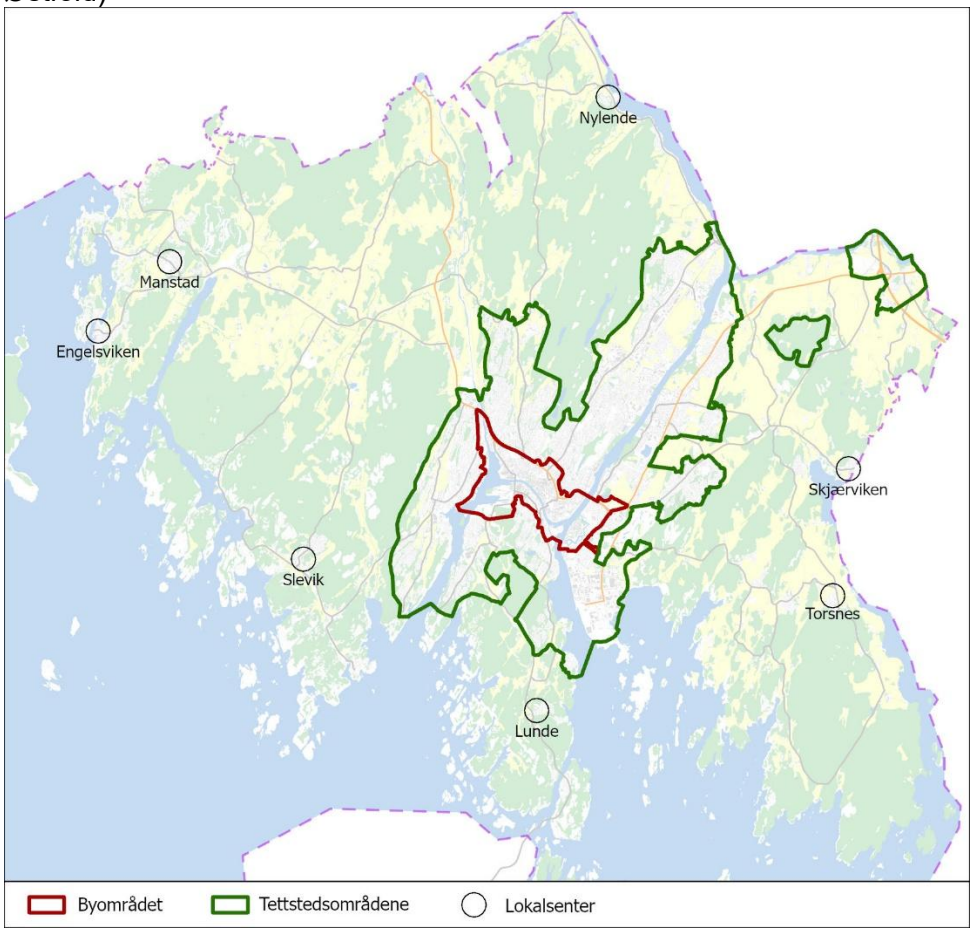
Fergetilbudet, som bidrar til at flere reiser kollektivt, bidrar også til å redusere klimagassutslippene fra transport. Antall reisende med fergene var i 2025 nesten 1,5 millioner.

Boligbygging
For å redusere det framtidige behovet for transport, og oppnå målet om nullvekst i persontransporten, er det gjennom arealplanen vedtatt en målsetting om at 60 prosent av årlig boligbygging skal skje i byområdet, 30 prosent i tettstedet og 10 prosent i lokalsentrene.

Det kan være store variasjoner mellom enkeltår. For å se utviklingstrenden bedre, bruker vi et treårs glidende gjennomsnitt. For 2023-2025 var andelen boligbygging i byområdet 31,8 prosent, mens andelen boligbygging i tettstedet og lokalsentrene var på henholdsvis 61,4 og 6,8 prosent.

[10] I 2021 var den største ressursstrømmen ca. 24 000 tonn jernsulfat fra Kronos til Kemira. Gyproc mottok samme år ca. 14 000 tonn resirkulert råvare fra Gipsgjenvinning på Øra.

Kartet under viser byområdet, tettstedet og lokalsenter (gitt i gjeldende fylkesplan for Østfold)

Gjennomgangen av kommunens planer for boligbygging viser (per juni 2025) et potensial for en ny-boligproduksjon på 5 886 enheter i perioden, og 6 845 enheter etter planperioden. Av de nær 5 900 enhetene i perioden er 3 586 ferdig regulert. Og av de som antas å komme etter planperioden (dvs. etter 2037) er det 3 265 enheter som er ferdig regulert.

Potensialet for boligbygging i Fredrikstad er høyt, og høyere i planperioden enn behovet som framskrevet befolkningsvekst for 2025-2037 tilsier.

Boligbyggeprognosen viser hvilke muligheter som finnes for nybygging av boliger, og hvor de ligger. Som nevnt over får det betydning for hvor i kommunen befolkningsveksten antas å komme.

Selv om de fleste boligene som inngår i boligbyggeprognosen er leiligheter, vil eneboliger fortsatt utgjøre den største andelen av boligmassen i Fredrikstad, også dersom de planlagte boligene blir bygget.

Tabell 2: Boligtyper i dag og i boligbyggeprognosen. Kilde: KOMPAS.

Boligtyper per 31.12 2025 (statistikk) og 2038 (framskrevet). Kilde: KOMPAS	2025		2038	
Frittliggende enebolig eller våningshus	19 078	47 %	19 032	43 %
Hus i kjede, rekke-/terasse-hus, vertikaldelt tomannsbolig	5 231	13 %	5 747	13 %
Horisontaldelt tomannsbolig eller annet boligbygg med mindre enn 3 etasjer	6 912	17 %	7 670	17 %
Blokk, leiegård e.l.	7 082	18 %	10 327	23 %
Forretningsgård, bygg for felleshusholdning e.l.	1 947	5 %	1 922	4 %
Total boligmengde	40 250	100 %	44 697	100 %

Boligbyggeprognosen viser hvilke muligheter som finnes for nybygging av boliger, og hvor de ligger. Den har betydning for befolkningsprognosen fordi den påvirker hvor i kommunen framtidig befolkningsvekst antas å komme.

Landbruk
Stortinget vedtok i 2023 at den årlige nasjonale omdisponeringen av dyrka mark ikke skal overstige 2 000 dekar. Målet skal nås gradvis innen 2030.

Klimaet, jordsmonnet og topografien i Fredrikstad gir gode forutsetninger for landbruksdrift. Jordbruksproduksjonen i kommunen har betydning både regionalt og nasjonalt, og er viktig for framtidig matproduksjon.

I norsk sammenheng har Fredrikstad gode klimatiske vilkår og lang vekstsesong. Kommunen har i overkant av 67 000 dekar dyrka mark, tilsvarende om lag 23 prosent av kommunens totale areal. Nær 90 prosent av arealet brukes til korndyrking, mye av dette til matkorn. Som tommelfingerregel kan man regne 1 000 brød per dekar kornareal per år. I tillegg produseres kjøtt, kylling, melk, egg og noe grønnsaker.

Hvert år omdisponeres fulldyrka jord til formål som på kort og mellomlang sikt har høyere økonomisk avkastning enn matproduksjon. Dette omfatter blant annet infrastruktur, bolig, industri og annen næring, ridebaner og parkeringsplasser.

Fulldyrka jord, og særlig jord som er egnet til korn- og grønnsaksproduksjon, er en begrenset og ikke-fornybar ressurs. På nasjonalt nivå utgjør dyrka mark om lag 3 prosent av landarealet, og bare rundt 1 prosent er egnet til produksjon av matkorn.

Regjeringen og Stortinget har vedtatt flere nasjonale jordvernsstrategier og har som mål å redusere nedbyggingen av dyrka mark. Samtidig gjør økt geopolitisk uro, sårbare forsyningskjeder og klimarelaterte endringer den globale matproduksjonen og verdensmarkedet for mat mindre forutsigbart.

Matproduksjonen og matjorda i Fredrikstad er en del av den nasjonale beredskapen og matsikkerheten, samtidig som den er grunnlag for lokal matproduksjon.

Det var en klar økning i avgangen av dyrka og dyrkbar mark i 2024, fra 52 dekar i 2023 til 218,5 dekar i 2024. Avgangen i 2024 var i hovedsak knyttet til reguleringsplanene for Viken Park og Gretnes Sundløkka. I 2025 var det registrert 2 dekar i avgang av dyrka og dyrkbar mark[11].

2.3.5 Støy og luftkvalitet

Både støy og luftforurensning er miljøfaktorer som kan påvirke folks helse. I 2025 bodde nesten hver 4. innbygger (23,4 prosent) i støyutsatt område.

[11] KOSTRA viser 117 dekar for 2024. Tallet er for lavt fordi ikke all avgang av dyrka og dyrkbar mark ble rapportert inn. Det korrigerte tallet er 218,5 dekar. For 2025 viser KOSTRA 2 dekar, fordelt på 1 dekar dyrka jord og 1 dekar dyrkbar jord.

Ved planlegging av nye boliger er det krav om at det ikke skal bygges i områder sterkt påvirket av støy.

Deler av kommunen er også påvirket av luftforurensning, og deler av Fredrikstad sentrum ligger i rød sone i luftsonekartet.

Vedfyring og veitrafikk er, ifølge Miljødirektoratet, de største lokale kildene til luftforurensning i Fredrikstad. Kommunen overvåker luftkvaliteten gjennom to målestasjoner. I perioder med høy luftforurensning fra veitrafikk iverksetter veieierne tiltak for å redusere utslippene.

Kommunen samarbeider med de ansvarlige aktørene for å sikre at luftkvaliteten holder seg innenfor de helsebaserte grenseverdiene i forurensningsforskriften.

2.3.6 Natur

Kystsonen fra svenskegrensen og rundt Oslofjorden har særpregede geologiske og klimatiske forhold som gir grunnlag for et rikt og unikt biologisk mangfold.

Kystsonen i Fredrikstad har mange naturtyper som vurderes som truet, og flere arter som kun finnes i dette området står på rødlista. Det gjør kommunen viktig for bevaring av naturverdier i regionen.

Naturmangfold og sårbarhet
Fredrikstad har et variert naturmangfold med våtmarker, skog-, kyst- og jordbruksområder. Mange truede naturtyper og rødlistede arter finnes særlig langs kystsonen. Den store variasjonen i geologi og naturtyper gjør området viktig for økologiske funksjoner både lokalt og regionalt.

Kommunen har registrert over 580 naturtypelokaliteter av høy verdi og flere utvalgte naturtyper, som slåttemark, kystlynghei og hule eiker. Det er registrert rundt 400 rødlistede arter og to prioriterte arter: eremitt og dvergålegras. I tillegg finnes 34 verneområder, og randsoner rundt disse krever særlig hensyn i arealplanleggingen.

Kystsonen og Oslofjorden
Oslofjorden er i en alvorlig miljøtilstand, preget av tap av arter og økologiske funksjoner. For Fredrikstad innebærer dette nedgang i viktige naturtyper og arter som torsk, stortare og ålegras. Tilstanden påvirker naturmangfold, friluftsliv og økologiske prosesser.

Kommunens lange kystlinje og store skjærgård omfatter leveområder for en rekke marine arter. Ålegrasenger, tareskog og bløtbunnsområder er særlig sårbare for fysiske inngrep og økende miljøbelastning, og må forvaltes etter nasjonale og lokale føringer.

Vann, vassdrag og påvirkninger
Urban avrenning bidrar til forurensning i bekker, elver og Glomma, som transporterer næringsstoffer og miljøgifter videre ut i Oslofjorden.

Overvann kan blant annet inneholde veistøv, kloakkoverløp, mikroplast fra kunstgressbaner, forsøpling og landbruksavrenning. Vannforekomstene skal oppnå god økologisk tilstand gjennom reduksjon av utslipp og forbedrede overvannsløsninger.

Vannkvaliteten på kommunens badeplasser overvåkes jevnlig gjennom sommersesongen.

Våtmarker og myrer

Våtmarkene i Fredrikstad er særlig utsatt for nedbygging og hydrologiske inngrep. Av 78 myrer er kun 6 intakte, 5 delvis redusert og resten forsvunnet.

Våtmarker lagrer karbon, demper flom og har høy betydning for vannrensing og biologisk mangfold. Restaurering av myr og våtmark – som gjenfukting og stenging av grøfter – kan bidra til å gjenopprette økologiske funksjoner og styrke artsmangfoldet.

Vedlegg 1: Befolkningsprognose

Fredrikstad kommune utarbeider årlig egne befolkningsprognoser i KOMPAS[12]. Siste versjon er fra 1. august 2026, med 2026 som startår og 2025 som siste statistikkår.

Forutsetninger i årets befolkningsprognose:

- Fredrikstad har mange muligheter for nye boliger, og flere områder i kommunen står overfor generasjonsskifter.
- SSB forventer fortsatt sentralisering, og at flyttestrømmen til sentrale byer fortsetter.
- Oslos boligmarked gir press på kommunene omkring.
- Fredrikstad vokser i all hovedsak som følge av tilflytting.
- Fruktbarheten har økt noe det siste året, og det forventes en moderat økning i fruktbarhet over perioden 2026-2038 (SSB).
- Innvandringen til Norge har avtatt i det siste, og det forventes lavere innvandring i tiden som kommer (SSB).
- Telemarksforsknings scenarier basert på kommunens attraktivitet tilsier fortsatt vekst, dersom kommunens attraktivitet fortsetter slik den har vært de siste 10 år.

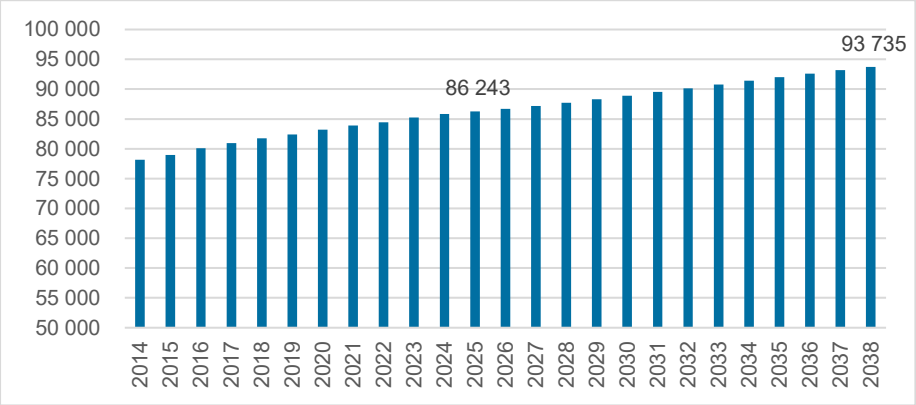
Mange nye boenheter er klare for bygging
Fredrikstad går regelmessig gjennom alle planlagte og kjente muligheter for ny boligbygging for den neste 12-års planperioden. Resultatet av gjennomgangen; boligbyggeprognosen, inngår som en viktig premiss i befolkningsprognosen. Boligbyggeprognosen har betydning for hvor veksten kommer, innad i kommunen.

Generasjonsskifter
Ut fra befolkningens alderssammensetning og sammensetningen av boliger peker følgende områder seg ut for generasjonsskifter: Slevik, Torsnes, Lunde og Nylende.

Forventet utvikling
Prognosen for 2026-2038 gir en befolkningsvekst fram til 2038 på i alt 8,7 prosent, i snitt 0,6 prosent per år. Dette ligger noe over SSBs hovedalternativ (MMMM), som har en vekst på 0,5 prosent for samme periode.

Nettoflyttingen til Fredrikstad har gått ned de siste årene, og det samme har fruktbarheten. Dette er det tatt hensyn til i den nye prognosen.

Figur V1.1: Antall innbyggere i Fredrikstad 2014–2038, statistikk og prognose. Tall per 31.12. Kilde: KOMPAS/SSB.

Ved utgangen av 2038 forventes det å være 93 735 innbyggere i Fredrikstad, om lag 7 500 flere enn ved utgangen av 2025.

[12] KOMPAS står for Kommunenes plan- og styringssystem, som brukes av de største kommunene i Norge.

Utviklingen for de yngste aldersgruppene
Usikkerheten er størst for de yngste aldersgruppene, og langt mer usikker enn utviklingen for de eldste, fordi:

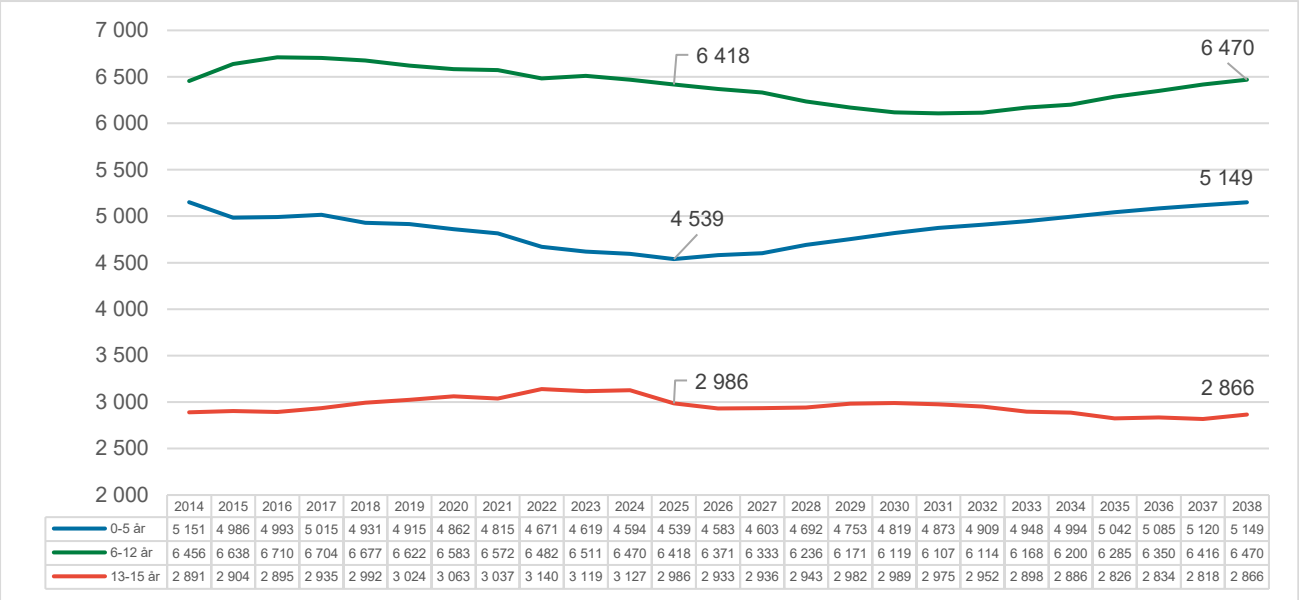
1. Flere barn og unge flytter, og flyttebevegelsene er usikre. Det kan også komme endringer i sekundærflyktningers muligheter for å flytte på seg. Prognosen tar ikke hensyn til det. Dersom det blir restriksjoner vil det påvirke tilflyttingen til Fredrikstad, og dermed også befolkningsutviklingen for barn og unge.

2. Utviklingen forutsetter at økningen i samlet fruktbarhet[13] fortsetter, fra 1,46 i 2026 til 1,59 barn per kvinne mot slutten av perioden. Endringer i fruktbarhet får svært stor betydning for antall barn og unge.

For den yngste aldersgruppen (0-5 år) forventes det en økning på like over 600 barn fram mot utgangen av 2038.
Det er ventet en liten nedgang for aldersgruppen 6-12 år fram til 2032, før det igjen blir en økning utover i perioden.

For aldersgruppen 13-15 år ventes det en liten nedgang i inneværende år, før antallet stiger fram ut 2030. For hele perioden ventes det å kunne bli 120 færre unge i denne aldersgruppen.

Figur V1.2: Antall barn og unge i Fredrikstad 2014–2038, statistikk og prognose. Alle tall er per 31.12. Kilde: KOMPAS/SSB.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
0-5 år	5 151	4 986	4 993	5 015	4 931	4 915	4 862	4 815	4 671	4 619	4 594	4 539	4 583	4 603	4 692	4 753	4 819	4 873	4 909	4 948	4 994	5 042	5 085	5 120	5 149
6-12 år	6 456	6 638	6 710	6 704	6 677	6 622	6 583	6 572	6 482	6 511	6 470	6 418	6 371	6 333	6 236	6 171	6 119	6 107	6 114	6 168	6 200	6 285	6 350	6 416	6 470
13-15 år	2 891	2 904	2 895	2 935	2 992	3 024	3 063	3 037	3 140	3 119	3 127	2 986	2 933	2 936	2 943	2 982	2 989	2 975	2 952	2 898	2 886	2 826	2 834	2 818	2 866

Utviklingen for de eldste aldersgruppene
For de eldste aldersgruppene er det langt mindre usikkerhet enn for de yngste. Den største usikkerheten kan ligge i om flyttemønsteret vil endres, slik at flere eldre flytter på seg enn før. Prognosen tar ikke hensyn til eventuelle slike endringer.

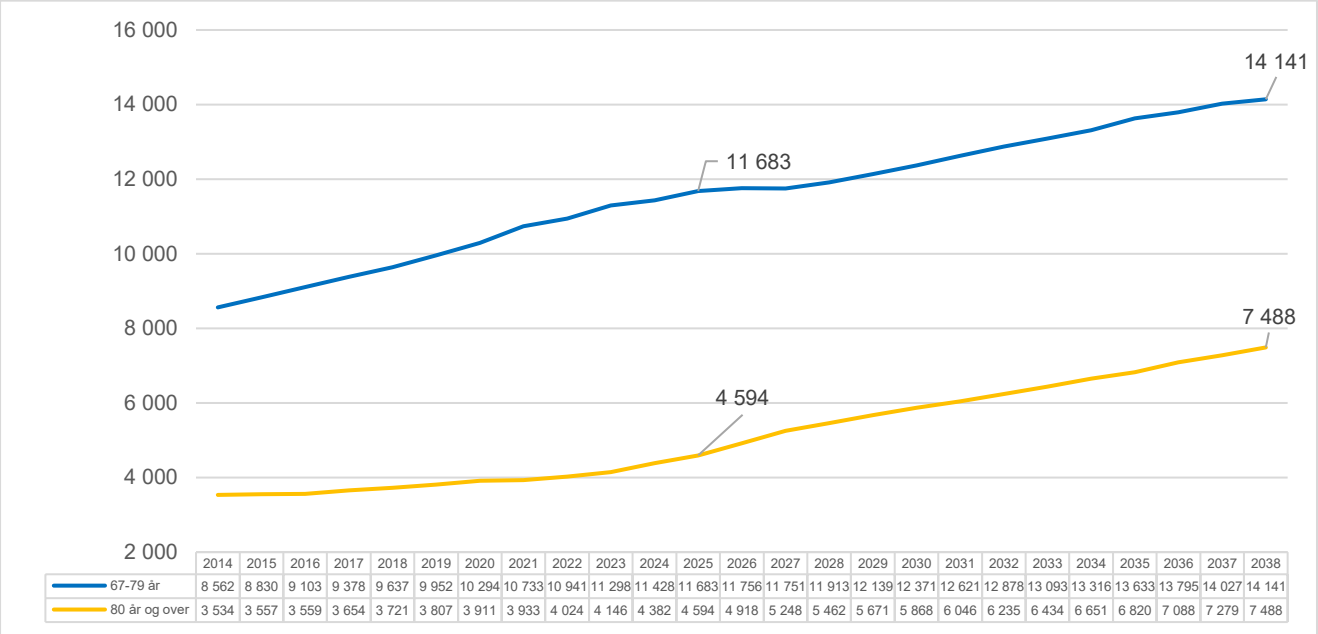
Synkende fruktbarhet, kombinert med høyere levealder og store barnekull som nå blir gamle gjør at befolkningen i Norge eldes. Dette ser vi også i Fredrikstad.

[13] Samlet fruktbarhet, SFT, måler antall barn en kvinne får i gjennomsnitt, i løpet av sin fruktbare alder. Tallet er følsomt for når kvinnene velger å få barn, og vil synke i perioder med stigende alder på førstegangsfødende.

Det var forventet at antallet eldre (65 år og eldre) skulle bli høyere enn antallet yngre (0–19 år) i løpet av 2026. Men med den svake befolkningsveksten i 2025 passerte Fredrikstad krysningspunktet i 2025. Dette var litt tidligere enn SSB forventer for landet, men senere enn for andre, mindre sentrale kommuner – for flere av disse var dette historiske skiftet for lengst passert.

Ved inngangen til 2026 var det 11 683 personer mellom 67-79 år i Fredrikstad, og 4 594 personer som er 80 år og over. Det vil bli en sterk vekst i begge disse aldersgruppene, og det vil bli om lag 5 350 flere eldre som er 67 år og over, fram mot utgangen av 2038. Den største veksten kommer for gruppen som er 80 år og over.

Figur V1.3: Antall personer 67 år og over i Fredrikstad 2014–2038, statistikk og prognose. Alle tall er per 31.12. Kilde: KOMPAS/SSB.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
67-79 år	8 562	8 830	9 103	9 378	9 637	9 952	10 294	10 733	10 941	11 298	11 428	11 683	11 756	11 751	11 913	12 139	12 371	12 621	12 878	13 093	13 316	13 633	13 795	14 027	14 141
80 år og over	3 534	3 557	3 559	3 654	3 721	3 807	3 911	3 933	4 024	4 146	4 382	4 594	4 918	5 248	5 462	5 671	5 868	6 046	6 235	6 434	6 651	6 820	7 088	7 279	7 488

Samlet tabell for aldersgruppene på neste side.

Tabell V1.1: Folkemengde 2014–2025 og befolkningsprognose for Fredrikstad 2026–2038. Tall per 31.12. Kilde: KOMPAS/SSB.

Statistikk 2014 til og med 2025 (ved utgangen av året)

Alder	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
0	771	746	798	772	763	735	710	748	670	713	715	729
1-2	1 646	1 622	1 601	1 655	1 634	1 610	1 572	1 516	1 514	1 474	1 442	1 472
3-5	2 734	2 618	2 594	2 588	2 534	2 570	2 580	2 551	2 487	2 432	2 437	2 338
6-12	6 456	6 638	6 710	6 704	6 677	6 622	6 583	6 572	6 482	6 511	6 470	6 418
13-15	2 891	2 904	2 895	2 935	2 992	3 024	3 063	3 037	3 140	3 119	3 127	2 986
16-18	3 095	3 039	3 082	3 033	3 078	3 027	3 078	3 116	3 174	3 255	3 197	3 247
19-44	25 448	25 599	25 938	26 011	26 045	26 111	26 223	26 486	26 632	26 804	27 087	27 222
45-66	23 022	23 414	23 841	24 247	24 691	24 927	25 179	25 200	25 380	25 478	25 577	25 554
67-79	8 562	8 830	9 103	9 378	9 637	9 952	10 294	10 733	10 941	11 298	11 428	11 683
80-89	2 902	2 932	2 940	3 045	3 111	3 147	3 247	3 259	3 366	3 477	3 712	3 906
90+	632	625	619	609	610	660	664	674	658	669	670	688
SUM	**78 159**	**78 967**	**80 121**	**80 977**	**81 772**	**82 385**	**83 193**	**83 892**	**84 444**	**85 230**	**85 862**	**86 243**

Prognose for 2026 til og med 2038 (ved utgangen av året)

Alder	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
0	753	758	763	768	775	782	790	798	808	817	820	822	823
1-2	1 491	1 536	1 564	1 576	1 586	1 599	1 612	1 626	1 643	1 660	1 678	1 688	1 693
3-5	2 339	2 309	2 365	2 409	2 458	2 492	2 507	2 524	2 543	2 565	2 587	2 610	2 633
6-12	6 371	6 333	6 236	6 171	6 119	6 107	6 114	6 168	6 200	6 285	6 350	6 416	6 470
13-15	2 933	2 936	2 943	2 982	2 989	2 975	2 952	2 898	2 886	2 826	2 834	2 818	2 866
16-18	3 225	3 215	3 107	3 063	3 072	3 082	3 120	3 128	3 118	3 099	3 050	3 040	2 986
19-44	27 314	27 433	27 598	27 707	27 808	27 875	27 920	27 975	28 015	28 058	28 096	28 119	28 128
45-66	25 571	25 656	25 772	25 828	25 870	25 953	26 027	26 138	26 222	26 252	26 317	26 363	26 503
67-79	11 756	11 751	11 913	12 139	12 371	12 621	12 878	13 093	13 316	13 633	13 795	14 027	14 141
80-89	4 226	4 538	4 733	4 921	5 082	5 249	5 391	5 540	5 668	5 754	5 898	5 974	6 130
90+	692	710	729	750	786	797	844	894	983	1 066	1 190	1 305	1 358
SUM	86 673	87 178	87 727	88 310	88 917	89 532	90 152	90 780	91 402	92 018	92 612	93 185	93 735

Vedlegg 2: Helseteknologi

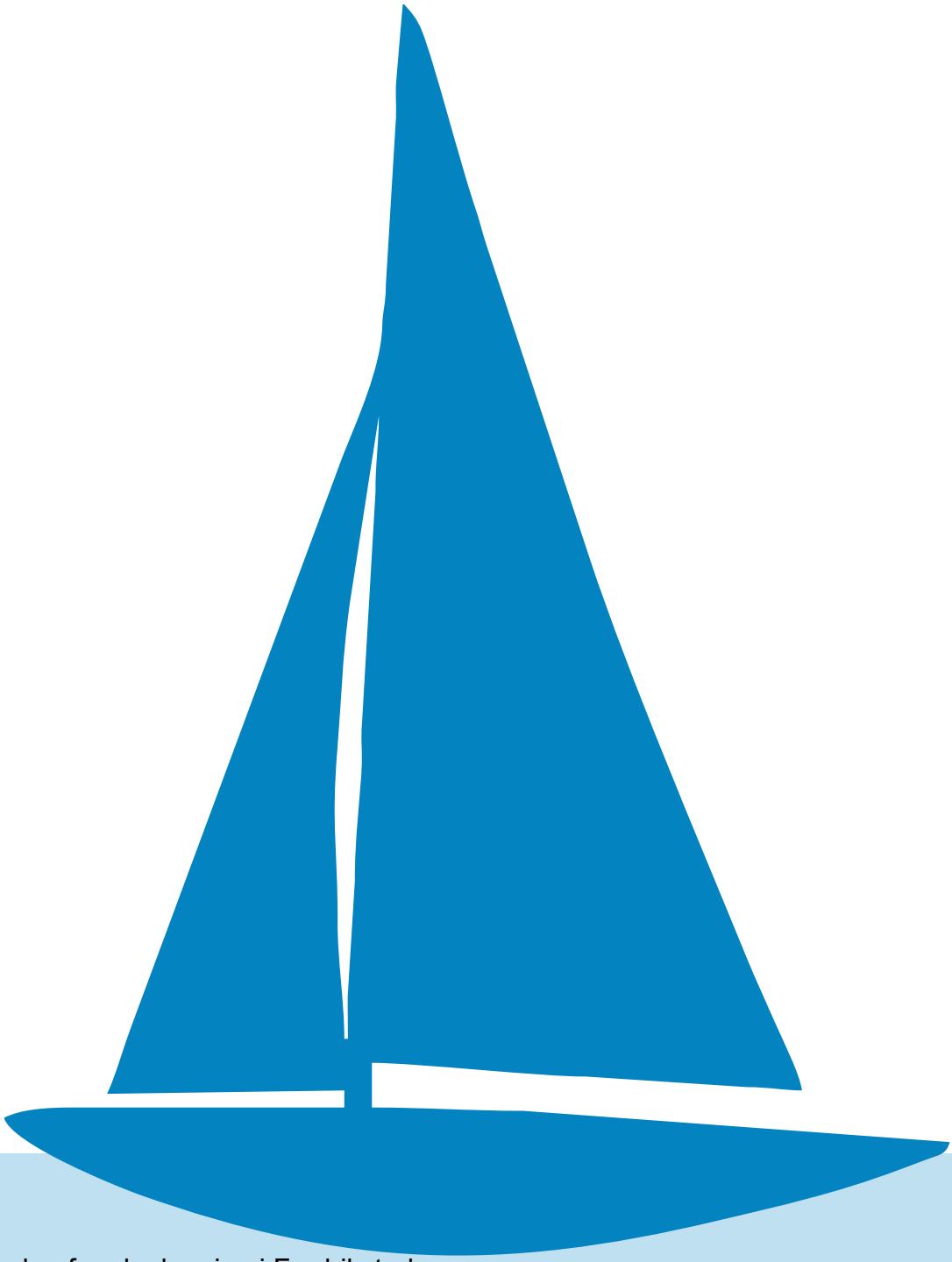
Helseteknologi utgjør en avgjørende mulighet for å omstille kommunens tjenester til morgendagens utfordringer. Samtidig viser undersøkelser at innføring av helse- og velferdsteknologi ikke nødvendigvis gir innsparinger i driften.
Det er viktig å følge med på hvordan teknologien virker, og om den faktisk gir økt trygghet, kvalitet og mestring for innbyggerne. Dette kan vi måle ved å følge veksten i antall:

- Tjeneste Trygghetsalarm og Lokaliseringsteknologi
    - Fredrikstad etablerte våren 2021 en teknisk løsning for mobil trygghetsalarm med GPS på den velferdsteknologiske plattformen, som nå inngår i kommunens tjenester. Denne teknologien kan bidra til å øke tryggheten til personer som bor hjemme, og da særlig personer med demens.

    - Helsevakten er responssentertjenesten for mottak og respons på hendelser utløst av helseteknologien. Senteret gjør en faglig vurdering av hendelsen, og operatørene iverksetter tiltak og dokumenterer.

- Elektronisk medisineringsstøtte
    - Elektroniske medisindispensere varsler når medisin skal tas og gjør den riktige dosen tilgjengelig for brukeren. Dersom medisinen ikke blir tatt innen et gitt tidsrom, blir pårørende eller hjemmetjenesten varslet. Dermed kan en slik legemiddelhåndtering bidra til at enda flere kan bli boende hjemme lenger og være selvhjulpne. Fredrikstad kommune startet innføringen av medisindispensere høsten 2020, og fortsetter utrullingen.

- Digitalt tilsyn.
    - Digitale tilsyn er teknologibasert tilsyn ved bruk av sensorikk eller kamerateknologi. Disse løsningene kan gi oppfølgende personell et varsel dersom det oppstår situasjoner som krever oppfølging, og kan i mange tilfeller erstatte kontinuerlig eller periodisk manuelt tilsyn. Digitale tilsyn kan gi brukere større grad av trygghet, egenmestring og privatliv, samtidig som det kan gi økt utnyttelse av kommunens helsefaglige personell.

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Planprogram – Kommuneplanens samfunnsdel 2026-2038

Vedtatt av
Bystyret

Dato
11.12.2025

Innhold

Premisser for planarbeidet 2

Formål med planarbeidet 3
Nasjonale føringer 3
Regionale føringer 8
Lokale føringer 9
Sentrale problemstillinger i planarbeidet 11
Temaer til drøfting 14

Planprosess 19

Organisering 19
Framdrift 19

Medvirkning 20

Utredningsbehov i planprosessen 21

Kunnskapsgrunnlag for utarbeidelse av planen 21

Ordliste 22

Premisser for planarbeidet

Fredrikstad bystyre vedtok den 14. juni 2024, i planstrategi for Fredrikstad kommune for 2024-2027, at kommuneplanens samfunnsdel med arealstrategi skal rulleres i perioden.

Arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel er hjemlet i plan- og bygningsloven:

> *«§ 11-2. Kommuneplanens samfunnsdel*
>
> *Kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Den bør inneholde en beskrivelse og vurdering av alternative strategier for utviklingen i kommunen.*
>
> *Kommuneplanens samfunnsdel skal være grunnlag for sektorenes planer og virksomhet i kommunen. Den skal gi retningslinjer for hvordan kommunens egne mål og strategier skal gjennomføres i kommunal virksomhet og ved medvirkning fra andre offentlige organer og private.»*

Kommuneplanens samfunnsdel er den overordnede planen for all planlegging i Fredrikstad kommune. Den skal peke ut en ønsket retning for samfunnsutviklingen, og sette langsiktige utviklingsmål for Fredrikstadsamfunnet. Kommuneplanen har en tidshorisont på minimum 12 år.

Kommunens fireårige handlingsprogram med årlige budsjetter er definert som kommuneplanens handlingsdel. Handlingsdelen viser prioriteringene på kort sikt.

Gjeldende kommuneplan, samfunnsdelen, ble vedtatt av bystyret i mai 2018, for perioden 2018–2032.

Arealstrategien er kommunens overordnede prinsipper for framtidig arealutvikling.
Den skal vise koblingen mellom de overordnede samfunnsmålene og kommuneplanens arealdel. Oppfølging av arealstrategien skal skje på alle plannivåer, det vil si i kommuneplanens arealdel, områdereguleringer og detaljreguleringer. Den skal også følges opp i dispensasjons- og byggesaksbehandlingen. Med arealstrategien i samfunnsplanen fra 2018 fikk kommunen sin første arealstrategi.

Vedtatt planstrategi legger rammer for rulleringen slik (side 16):

> *«Foreslått rullering tar utgangspunkt i forenklet rullering av dagens plan, samt tilpasning av arealstrategien for å sikre en bærekraftig arealpolitikk i kommunen. Arealstrategien er bindeleddet mellom kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. Samfunnsplanen med arealstrategi legger føringer for en framtidig rullering av kommuneplanens arealdel.»*

Og videre (side 5):

> *«Ved rullering av kommuneplanens samfunnsdel bør planens mål og strategier få en klarere retning, og en bedre målstruktur som lettere kan følges opp i kommunens øvrige plansystem.*

En bedre målstruktur vil også kunne gjøre det enklere å synliggjøre hvordan kommunens prioriteringer i handlingsprogram og budsjett henger sammen med overordnede mål og ønsket retning for samfunnsutviklingen. Kommunen er i ferd med å innføre et nytt styringssystem, Framsikt, og med det en helhetlig gjennomgang av kommunens plansystem. Dette vil sees i sammenheng med rullering av samfunnsdelens mål og strategier.

En rullering med tilpasning av arealstrategien i gjeldende samfunnsdel, kan bidra til å sikre en bærekraftig arealpolitikk i kommunen, og en bedre sammenheng med kommuneplanens arealdel, og framtidige rulleringer av denne.»

Fredrikstad kommune - Planstrategi for Fredrikstad kommune 2024-2027

Formål med planarbeidet

Hensikten med å revidere samfunnsdelen av kommuneplanen er å sikre at dokumentet forblir oppdatert, relevant og godt egnet som et strategisk styringsverktøy – både administrativt og politisk – for å lede kommunen i ønsket retning.

Planen skal bygge på kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030. Evaluering av gjeldende kommuneplan (2018–2030) viser at planens struktur, særlig koblingen til overordnede bærekraftselementer, i stor grad har fungert etter hensikten. Samtidig avdekkes det et behov for å oppdatere utfordringsbildet, slik at det bedre reflekterer dagens situasjon.

Videre viser evalueringen at målformuleringene i den nåværende planen ikke er tilstrekkelig konsistente eller presise. De er i liten grad tilpasset dagens kontekst og gir ikke tydelige styringssignaler. Planen mangler også klare prioriteringer, noe som gjør det vanskelig å identifisere hvilke utfordringer som er mest presserende, og hva som bør løses først. I tillegg har det vært utfordringer med å koble planen til kommunens øvrige planverk og styringssystemer.

På bakgrunn av dette er det et mål at en revidert samfunnsdel skal:

- Gi en tydeligere retning for ønsket samfunnsutvikling
- Etablere en mer strukturert og etterprøvbar målstruktur som lettere kan integreres i kommunens plansystem
- Bidra til en bærekraftig arealpolitikk og styrke sammenhengen med kommuneplanens arealdel og fremtidige rulleringer av denne

Kommuneplanens samfunnsdel skal sette tydelige mål for Fredrikstadsamfunnet. Den skal ikke romme strategier. Strategier (veien til målet) kommer i oppfølgende planer, som kommunedelplaner og temaplaner.

Nasjonale føringer

I tillegg til bestemmelsen i Plan- og bygningsloven §11 gjelder:

1. Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027 - regjeringen.no.
2. Forventningsbrev til kommunene 2025 | Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Begge er nærmere omtalt i vedtatt planstrategi.

Nasjonale forventninger til kommunal planlegging legger i stor grad vekt på FNs bærekraftsmål og de nasjonale klima- og miljømålene. Samfunnssikkerhet og beredskap har også kommet inn som viktige tema.

Perspektivmeldingen (Meld. St. 31 (2023–2024) - regjeringen.no) viser en framtidig mangel på arbeidskraft, spesielt innen helse og omsorg. NOU 2023: 4 *Tid for handling – Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste* viser at personalressurser i helsetjenestene er - og i økende grad vil være - en betydelig utfordring i tiden framover. Utredningen er et viktig kunnskapsgrunnlag for planlegging av personalressurser i årene framover.

Kommisjonen la frem tiltak på 6 ulike områder; mer effektiv organisering og samhandling, bedre bruk av tilgjengelig kompetanse gjennom god oppgavedeling, bedre arbeidstidsordninger, utdanning og kompetanseutvikling, prioriteringer og reduksjon av mindre viktige og til dels økende tjenester, og digitalisering og teknologisk utvikling

Ny nasjonal veileder ble lansert av Helsedirektoratet den 10.4.2025. Det er en prosessveileder som anbefaler bruk av prioriteringskriteriene: nytte, ressurs og alvorlighet, bruk av styringsinformasjon og tilrettelegging for god prioriteringspraksis på politisk, administrativt og klinisk nivå. Veilederen har til hensikt å bidra til mer systematisk og kunnskapsbasert prioriteringsarbeid.

Prioriteringer i kommunale helse- og omsorgstjenester - Helsedirektoratet

Lov om Folkehelsearbeid
§ 1.Formål
Formålet med denne loven er å bidra til en bærekraftig samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, herunder livskvalitet og gode sosiale og miljømessige forhold, og som utjevner sosiale helseforskjeller.
Loven skal bidra til å beskytte befolkningen mot faktorer som direkte eller indirekte kan ha negativ innvirkning på helsen, og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade og lidelse.
Loven skal sikre at kommuner, fylkeskommuner og statlige myndigheter setter i verk tiltak og samordner sin virksomhet i folkehelsearbeidet på en forsvarlig måte. Loven skal legge til rette for et langsiktig, systematisk og kunnskapsbasert folkehelsearbeid.

§ 4.Kommunens ansvar
Kommunen skal
a. fremme befolkningens helse og livskvalitet
b. fremme gode sosiale og miljømessige forhold
c. bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade og lidelse
d. bidra til utjevning av sosiale helseforskjeller
e. bidra til å beskytte befolkningen mot faktorer som direkte eller indirekte kan ha negativ innvirkning på helsen.

Ansvaret etter første ledd skal ivaretas innenfor de oppgavene og med de virkemidlene kommunen er tillagt, herunder ved lokal utvikling og planlegging, forvaltning og tjenesteyting. I forbindelse med handlinger og avgjørelser som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn […].

§ 6.Mål og planlegging
Oversikten etter § 5 annet ledd skal inngå som grunnlag for arbeidet med kommunens planstrategi. En drøfting av kommunens folkehelseutfordringer og hvordan kommunen kan møte disse, bør inngå i strategien, jf. plan- og bygningsloven § 10-1.
Kommunen skal i sitt arbeid med kommuneplaner etter plan- og bygningsloven kapittel 11 fastsette mål, strategier, handlinger og prioriteringer for å møte kommunens folkehelseutfordringer.

Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven) - Kapittel 2 Kommunens ansvar - Lovdata

Lov om vassdrag og grunnvann (Vannressursloven)
Vannressursloven har som formål å sikre en samfunnsmessig forsvarlig og bærekraftig bruk og forvaltning av Norges vannressurser, både overflatevann (vassdrag) og grunnvann.

Formål: Å beskytte vannressurser mot skade og sikre god forvaltning til beste for miljø, samfunn og fremtidige generasjoner.

Virkeområde: Gjelder alle vassdrag og grunnvann, inkludert kunstige vannløp og magasiner som står i forbindelse med naturlige vannsystemer.

Konsesjonsplikt: Tiltak som kan påvirke vannføring, vannstand eller vannkvalitet krever tillatelse fra myndighetene (f.eks. NVE).

Aktsomhetsplikt: Alle har ansvar for å unngå skade på vannressurser, både ved planlegging og gjennomføring av tiltak.

Vern: Loven inneholder bestemmelser om vernede vassdrag og nasjonale laksevassdrag.

Grunnvann: Regulerer også uttak og bruk av grunnvann, med krav om konsesjon ved større inngrep

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2000-11-24-82

Naturavtalen

Det globale Kunming-Montreal-rammeverket for naturmangfold ble vedtatt 19. desember 2022 under FNs konvensjon om biologisk mangfold. Naturavtalen har som mål å stoppe og reversere tapet av natur og økosystemer. Avtalen setter globale mål for å bevare naturen, oppnå bærekraftig forvaltning og bruk og bekjempe årsakene til nedbygging og forringelse av økosystemer. En nasjonal handlingsplan for natur er utarbeidet.

Meld. St. 35 (2023–2024) - regjeringen.no

30-prosentsmålet: Verne 30 prosent av all natur på land innen 2030. Vi skal også verne eller bevare 30 prosent av verdens hav, innsjøer og elver. Den forrige globale naturavtalen, vedtatt i 2010, hadde vern på 17 prosent som mål. Dette målet ble aldri oppfylt.

Restaurering: 30 prosent av all natur som er delvis ødelagt skal være restaurert innen 2030.

Parisavtalen og Klimaloven

For å redusere de negative effektene av klimaendringene, ble verdenssamfunnet gjennom Parisavtalen fra 2015 enige om å begrense den globale oppvarmingen til godt under 2 grader, og helst under 1,5 grader, i forhold til førindustriell tid. Avtalen forplikter landene til å sette seg stadig mer ambisiøse mål for utslippskutt og rapportere om fremgangen.

Klimaloven er en norsk lov som slår fast Norges internasjonale forpliktelser i tråd med Parisavtalen. Gjennom klimaloven er det fastsatt et mål om å kutte klimagassutslipp med minst 55 prosent innen 2030 sammenlignet med 1990-nivået, samt å bli et lavutslippssamfunn innen 2050. Lavutslippssamfunnet innebærer at klimagassutslippene i 2050 reduseres i størrelsesorden 90 til 95 prosent fra utslippsnivået i referanseåret 1990.

Stortinget har nylig (juni 2025) vedtatt endringer i klimaloven om klimamål for 2035. Målet er at klimagassutslippene i 2035 reduseres med minst 70-75 prosent fra utslippsnivået i referanseåret 1990.

Lov om klimamål (klimaloven) - Lovdata

Kulturlova
Ny kulturlov ble vedtatt 1. juli 2025. Kulturlovens nye bestemmelser legger vekt på krav til kommunal planlegging for feltet. Kommuner og fylkeskommuner må nå utarbeide en skriftlig oversikt over status og utviklingsbehov for kulturfeltet. De skal fastsette overordnede mål og strategier for kultursektoren i arbeidet med planer, etter plan- og bygningslova kapittel 8 og 11. Dette innebærer at kulturfeltet får en tydeligere plass i kommunal planlegging og må integreres i langsiktige strategier.

Loven skal legge til rette for et åpent og opplyst offentlig ordskifte gjennom å fastlegge offentlige styresmakters ansvar for å fremme og legge til rette for et brett spekter av kulturaktiviteter i tråd med prinsippet om armlengdes avstand, slik at alle kan få tilgang til å delta i kulturaktiviteter og oppleve et mangfold av kulturuttrykk.

Lov om offentlege styresmakters ansvar for kulturverksemd (kulturlova) - - Lovdata

Statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet

Statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet ble fastsatt 24.01.2025. Retningslinjene erstatter *Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging*. De nye planretningslinjene vektlegger ulike natur- og kulturverdier i betydelig større grad enn tilfellet er i tidligere planretningslinjer.

Statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet - Lovdata

«Formålet med retningslinjene er å sikre en samordnet og bærekraftig bolig-, areal- og transportplanlegging og bidra til mer effektive planprosesser. Regional og kommunal planlegging er viktige virkemidler for å følge opp bærekraftsmålene og Norges nasjonale og internasjonale forpliktelser på natur-, klima- og miljøområdet. Planleggingen skal bidra til å utvikle bærekraftige byer og lokalsamfunn, legge til rette for verdiskaping og næringsutvikling, og fremme helse, miljø og livskvalitet. Planleggingen skal samtidig bidra til reduserte klimagassutslipp, et klimatilpasset samfunn og ivaretakelse av kulturmiljø og naturmangfold, samt redusere tapet av dyrket mark, natur-, villrein- og friluftsområder og karbonrike arealer. Planleggingen skal også sikre at det innenfor det samiske reinbeiteområdet tas hensyn til reindriftens bruk av arealene.»

Statlige planretningslinjer for klima og energi

Statlige planretningslinjer for klima og energi har som formål å sikre at klima og energi vektlegges i planleggingen etter plan og bygningsloven og øvrig myndighetsutøvelse og virksomhet i staten, kommunene og fylkeskommunene. Hensynet til klima, natur og energi skal ha høy prioritet i sektorenes arbeid, og sees i sammenheng.

Statlige, regionale og kommunale organer skal i sin planlegging og enkeltvedtak legge til rette for:

a) arealbruk og løsninger som reduserer klimagassutslippene, opprettholder arealenes evne til karbonopptak- og lagring og støtter omstilling til et lavutslippssamfunn

b) effektiv og fleksibel energibruk
c) utbygging av fornybar energi
d) en sirkulær økonomi
e) at samfunnet og økosystemene forberedes på og tilpasses et klima i endring

Statlige planretningslinjer for klima og energi - Lovdata

Statlige føringer samfunnssikkerhet og beredskap

Meld. St. 9 (2024-2025) Totalberedskapsmeldingen. Forberedt på kriser og krig.
Meldingen følger opp Totalberedskapskommisjonen sine hovedanbefalinger og inneholder over 100 ulike tiltak.

I Totalberedskapsmeldingen setter regjeringen retningen for en omlegging av den sivile delen av totalforsvaret og for den sivile motstandskraften. Regjeringen skal sørge for at det sivile samfunnet er forberedt på krise og krig, og utvikle et samfunn som understøtter militær innsats og som motstår sammensatte trusler.

Totalberedskapsmeldingen identifiseres tre hovedmål som ligger til grunn
- Et sivilt samfunn som er forberedt på krise og krig
- Et sivilt samfunn som motstår sammensatte trusler
- Et sivilt samfunn som understøtter militær innsats

Norges første nasjonale sikkerhetsstrategi ble lansert 8.5.2025. Strategien danner grunnlaget for hvilke politiske valg og prioriteringer Norge skal gjøre fremover. Hele samfunnet må bidra for å beskytte våre grunnleggende sikkerhetsinteresser: Offentlige myndigheter, næringslivet, fagbevegelsen, frivilligheten og hver enkelt av oss.

Den danner grunnlaget for hvilke politiske valg og prioriteringer Norge skal gjøre fremover og definerer hvilke nasjonale sikkerhetsinteresser vi skal fremme og forsvare.

Nasjonal sikkerhetsstrategi - regjeringen.no

Nasjonal helseberedskapsplan er oppdatert mai 2025 og erstatter den forrige utgaven av 2018. Den reviderte planen tar opp i seg erfaringene fra håndteringen av både pandemi og krig i Europa. Planen er det overordnede rammeverket for helse- og omsorgssektorens arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap.

Målsettingen for helseberedskap er å verne liv og helse og bidra til at befolkningen kan tilbys nødvendig helsehjelp og omsorgstjenester i krise og krig. Helseberedskapsplanen skal legge til rette for at helse- og omsorgssektoren kan nå denne målsettingen gjennom å forebygge og håndtere alle aspekter ved en krise og så raskt som mulig gjenopprette normalsituasjonen i etterkant. Helseberedskapen er en del av totalforsvaret i Norge.

Å verne om liv og helse - Nasjonal Helseberedskapsplan

Byvekstavtale

Byvekstavtalen for Nedre Glomma ble signert oktober 2024. Avtalen er tiårig (2024–2033) og legger grunnlaget for et forpliktende samarbeid mellom staten, Østfold fylkeskommune og Fredrikstad og Sarpsborg kommuner, der alle partene skal bidra innenfor sine ansvarsområder for å nå nullvekstmålet for personbiltrafikken. Avtalen sikrer Nedre Glomma 173,8 mill. 2024-kroner i statlige midler i året til tiltak som skal bidra til nullvekstmålet. De

konkrete prosjektene og tiltakene, som kan være innenfor både samferdsel/mobilitet, areal og parkering, fastsettes gjennom fireårige handlingsprogram som rulleres årlig.

Innenfor arealplanlegging stiller byvekstavtalen blant annet krav om:

- Nullvekstmålet skal forankres i kommunenes planverk, som i arealstrategi og kommuneplanens arealdel, og legges til grunn som en sentral føring i all arealplanlegging. Dette innebærer også en vurdering av tidligere avsatte utbyggingsområder ved rullering av kommuneplanens arealdel.

- I særlig attraktive utbyggingsområder som kan konkurrere med sentrumsutviklingen skal det utarbeides helhetlige planer som setter klare rammer for utbyggingsomfanget. Det skal sikres at den helhetlige planen bidrar til nullvekstmålet og at utviklingen av området prioriterer gange, sykkel og kollektivtrafikk.

Her er byvekstavtalen - Bypakke Nedre Glomma

Regionale føringer

Østfold fylkeskommune har utarbeidet forslag til nye regionale planer for Østfold. Planforalgene har vært på høring. Nye fylkesplaner skal være klare i juni 2026. Når de er vedtatt vil de erstatte fylkesplanen «Østfold mot 2050» (Fylkesplan - Østfold mot 2050).

De nye regionale planene som foreslås for Østfold er:

- Økt livskvalitet, deltakelse og likeverd
- Kompetanse og verdiskaping
- Areal og mobilitet

Regional vannforvaltningsplan
Dette er en plan som utarbeides for hver vannregion i Norge, og har som mål å:

- Sikre god miljøtilstand i elver, innsjøer, grunnvann og kystvann.
- Samordne innsats på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer.
- Oppfylle kravene i vannforskriften, som bygger på EUs vanndirektiv.
- Identifisere påvirkninger på vannmiljøet og foreslå tiltak for å forbedre tilstanden.

Planene gjelder for 6-årsperioder, og oppdateres jevnlig – neste planperiode er 2028–2033.

Regionale vannforvaltningsplaner 2022 - 2027 med tilhørende dokumenter: - Vannportalen

Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv
Dette er regjeringens strategi for å redde og forbedre miljøtilstanden i Oslofjorden, og inkluderer:

63 konkrete tiltak fordelt på 7 innsatsområder, bl.a.:

- Redusere utslipp fra avløp og jordbruk
- Bekjempe marin forsøpling og miljøgifter
- Restaurere naturverdier og sikre biologisk mangfold
- Bedre tilgang til strandsonen for friluftsliv

Planen gjelder frem til 2026, og er et svar på stortingsvedtak fra 2018.

Den krever bred innsats fra stat, kommuner, fylker og frivillige organisasjoner.

Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv

Lokale føringer

Fredrikstad kommune utarbeider og oppdaterer kunnskapsgrunnlaget for kommunens planlegging. Oppdatert kunnskapsgrunnlag ligger her:

- Fredrikstad kommune - Kunnskapsgrunnlag for planlegging i Fredrikstad

I tillegg til kunnskapsgrunnlaget vises det også til kommunens folkehelseoversikt og levekårskartlegginger, samt kommunens egen oversikt over boliger.

- Folkehelseoversikten 2022
- Levekårskartlegging - Fredrikstad kommune

Kommunedelplan for folkehelse og levekår

Folkehelsearbeidet i Fredrikstad er et overordnet og felles ansvar. Vi skal påvirke folkehelse og levekår i tråd med vedtatte planer, gjennom tjenester, tiltak og langsiktig samfunnsplanlegging. Dette speiles i planen gjennom fire innsatsområder, som forplikter på tvers av kommuneområdene. De fire innsatsområdene er:

- oppvekst – de ti første årene
- bolig og arbeid
- nærmiljø
- likeverdig tilgang til tjenester, helsefremming og forebygging

Målet for kommunens folkehelsearbeid er å redusere sosial ulikhet i helse, og øke livskvaliteten til alle innbyggere. Fredrikstad skal være et helsefremmende samfunn, der folk og lokalsamfunn i større grad kan påvirke egen helse og levekår, og skape rammene for et godt liv. Vi skal styrke positive ressurser for folks helse, og redusere hindringer og negative forhold.

kommunedelplan-for-folkehelse-og-levekar-20232030.pdf

Kommunedelplan bolig / boligpolitisk plan

Boligpolitikken er i sentrum av velferdsutviklingen og er et av de viktigste virkemidlene for å minske de sosiale skillelinjene i samfunnet. Boligpolitikken er en integrert del av arbeidet mot fattigdom, og det å bo trygt og godt øker innbyggernes velferd og mulighet til å mestre egne liv. Planen skal:

- Sikre en boligutvikling som bidrar til sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft
- Sikre en boligutvikling som bidrar til at Fredrikstad blir et attraktivt sted å bo
- Bidra til at alle skal bo trygt og godt
- Flere skal eie egen bolig
- Færre skal være bostedsløse
- Bidra til vesentlig bedre dekning av studentboliger i byen
- Bidra til en enklere vei inn i boligmarkedet
- Bidra til at eldre kan bli boende lenger i egen, egnet bolig
- Bidra til at kommunen er en mer attraktiv og profesjonell samarbeidspartner

Boligplan for Fredrikstad kommune

Arbeidet med boligplanen forventes å komme til politisk behandling våren 2026. Planen skal erstatte tidligere Boligsosial handlingsplan 2014-2017 og Kommunedelplan for bolig / boligpolitisk plan. Fram til vedtak av ny plan, er det vedtatte planer som gjelder. Temaplan for bolig har et utfyllende kunnskapsgrunnlag bestående av rammebetingelser og

utfordringsbilde samt en mer inngående beskrivelse av det boligsosiale arbeidet i Fredrikstad. Til sist kommer en handlingsdel, som beskriver innsatsområder, strategier og oppdrag. Prioriteringene i boligplanen bygger for øvrig på føringene fra kommuneplanen og de ulike vedtatte kommunedelplanene og temaplanene.

Kommunedelplan for naturmangfold i Fredrikstad kommune
Kommunedelplanen er en strategisk plan som legger føringer for hvordan naturverdiene i Fredrikstad skal forvaltes og utvikles. Kommunen står overfor betydelige utfordringer og har et stort ansvar for å ta vare på det omkringliggende naturmiljøet. For å sikre en bærekraftig forvaltning over tid, er det avgjørende at både myndigheter og brukere har god kjennskap til hvilke naturressurser som finnes, og hvordan disse best kan ivaretas.

Planen fastsetter følgende overordnede mål:

- Styrke kunnskapen om og hensynet til naturmangfoldet i kommunen.
- Gjennomføre en arealplanlegging og en arealbruk som ivaretar naturområder
- og sammenhengen mellom dem.
- Sikre viltets mangfold og minimalisere konflikt mellom vilt og samfunn.
- Bekjempe og hindre spredning av uønskede fremmede arter.
- Ivareta livskraftige bestander av alle naturlig forekommende arter i Fredrikstad.

Kommunedelplan for klima – 2019-2030
Gjennom kommunedelplanen er følgende målsettinger vedtatt for Fredrikstadsamfunnet:

- Innen 2030 skal klimagassutslippene være redusert med minst 60 prosent, sammenliknet med 2016.
- Fredrikstad skal bidra til at Østfold-regionen oppnår netto null klimagassutslipp innen 2050 ved både kraftig å redusere utslippene og øke CO_2-opptakene i Fredrikstad.
- Fredrikstad skal bidra til å oppnå det globale lavutslippssamfunnet innen 2050.

Klimaplanen inneholder egne delmål og strategier innen mobilitet, bygg og ressursbruk.

Gjennom klimaplanen inviteres alle innbyggere og samfunnsaktører med i arbeidet vi sammen må gjøre for å lykkes i å begrense omfanget av klimaendringene - og skape et samfunn med minimale utslipp av klimagasser.

Fredrikstad kommune - Kommunedelplan for klima 2019–2030

Politiske føringer
Fra saksframlegget til sluttbehandling av kommuneplanens arealdel 2023-2035:

> *«Det er presisert i de foreslåtte bestemmelsene at handel utenfor byområdet skal dekke et lokalt behov, og at dagligvareforretninger skal være sentralt plassert i det enkelte lokalmiljø. Framtidige handelsetableringer bør bygge opp under ønsket utvikling av senterstruktur. Dette er særlig utfordrende i områder utenfor det definerte byområdet.*
>
> *Kommunens senterstruktur er i dagens arealstrategi, og oppfølging av fylkesplan for Østfold, definert med et byområde, tettsted, og lokalsenter utenfor tettstedet. Det er behov for å se på en mer finmasket senterstruktur i tettstedet, for å sikre at framtidige etableringer bidrar til å trekke de ulike «bydelssentrene» i samme retning. Et slikt arbeid krever et godt kunnskapsgrunnlag og bred medvirkning. Kommunedirektøren*

anbefaler at dette arbeidet startes opp som del av arbeid med ny arealstrategi, ved neste rullering av kommuneplanens samfunnsdel (…)»

Sentrale problemstillinger i planarbeidet

Oppdatert kunnskapsgrunnlag viser store utfordringer for Fredrikstadsamfunnet på alle bærekraftsområdene: Sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft.

Sosial bærekraft
Folkehelseutfordringene er preget av store forskjeller i helse og livskvalitet. I Norge taper vi 170 000 leveår hvert år, på grunn av sosial ulikhet i helse. De vanligste sykdommene, som blant annet kreft og lunge-, hjerte- og karsykdommer, rammer i større grad innbyggere med lavere utdanning og inntekt.

Unge som har foreldre med lavere utdanning og inntekt, har statistisk sett større sannsynlighet for å ta mindre utdanning og få lavere inntekt. Forskjellene viser seg også i helseatferd, hvor de som har lang utdanning og god økonomi, lever lenger og har færre helseutfordringer.
Fredrikstad har nesten 25 prosent av personer i alderen 30–39 år grunnskole som høyeste fullførte utdanning, og forskjellen mellom levekårssonene er stor, varierende fra 12 til over 40 prosent med lav utdanning. I Norge handler fattigdom eller lavinntekt i stor grad om manglende muligheter til å delta i samfunnet på lik linje med andre. Det å ha en inntekt og levestandard som ligger betydelig lavere enn den generelle levestandarden i samfunnet, reduserer mulighetene for sosial deltakelse og et fullverdig liv.

Nasjonale tall viser at det de siste årene har vært en økning i selvrapporterte psykiske lidelser og at psykiske lidelser er tre-fire ganger mer utbredt blant barn av foreldre med lav inntekt. Disse forskjellene finner vi igjen når barna blir voksne.

Levekårskartleggingen viser at det er en geografisk opphopning av ressurser, belastninger og store levekårsforskjeller i Fredrikstad. I Fredrikstad kommune er det ikke et øst/vest-skille mellom bydeler, og bildet kan mer beskrives som en mosaikk. Det vil si at levekårssoner som ligger tett inntil hverandre, kan være svært ulike med tanke på utdanningsnivå, sysselsettingsgrad, barnefattigdom og boforhold

Å prioritere tidlige leveår er avgjørende for å påvirke folkehelse, levekår og økonomisk bærekraft i Fredrikstad.

Økonomisk bærekraft
Økonomiske utfordringer knyttet til budsjettstyring og redusert handlingsrom forsterkes av økende sosiale forskjeller, barnefattigdom og utenforskap – spesielt blant unge med funksjonsnedsettelser og lav utdanning. Disse forholdene påvirker folkehelsa negativt og bidrar til økt polarisering i samfunnet.

Overføringene som kommunen mottar gjennom inntektssystemet, tar ikke i tilstrekkelig grad hensyn til kommunens utfordringer, særlig innen levekår. Det gir kommunen utfordringer med å prioritere tidlig innsats, forebyggende arbeid, kultur, idrett og fritidsaktiviteter.

Det er også en utfordring at andelen av Fredrikstads befolkning som er sysselsatt ikke øker i takt med befolkningsveksten. Dette rammer både økonomisk og sosial bærekraft i kommunen.

Den demografiske utviklingen, med en økende andel eldre innbyggere, vil legge press på velferdstjenester og økonomisk bærekraft. Det vil trolig bli et større press på kommunale tjenester, og større behov for forventningsavklaringer.

Samtidig er flere områder i kommunen under utvikling, noe som på sikt også vil kunne endre behovene for ulike tjenestebygg. Ny samfunnsdel med arealstrategi vil søke å møte disse utfordringene. Avveininger mellom ulike behov bør synliggjøres, for eksempel evt. behov for større skoler, versus behov for videreutvikling av lokalmiljø og strukturer for mye trafikanter.

Miljømessig bærekraft
Kommunen skal ivareta klima- og naturhensyn i en krevende global kontekst.

Klimagassutslippene som oppstår innenfor Fredrikstads geografiske grenser er redusert med 22,5 prosent fra 2016 til 2023. Det er fortsatt langt igjen fram mot målet om å redusere utslippene med 60 prosent innen 2030.

I tråd med FN klimapanels spesialrapport om 1,5 graders globale oppvarming, skal Fredrikstad bidra til at Østfoldregionen oppnår netto null klimagassutslipp innen 2050. For å få dette til, må vi både redusere utslippene betydelig og øke CO_2-opptaket. En stor del av dette handler om å fase ut fossil energi som må erstattes med grønne løsninger. Dessuten må naturens karbonlager ivaretas, og karbon må fanges fra industrianlegg, avfallsavbrenning, eller fra luften.

Økt press på arealer gir utfordringer med tanke på jordvern, naturmangfold og karbonbinding. Når naturområder bygges ned eller forringes, mister arter sine leveområder. Hele 9 av 10 truede arter på rødlista er rammet av slike inngrep. Det blir stadig viktigere at kommunen tar en aktiv og tydelig rolle på dette området, og klarer å mobilisere våre partnere i samfunnet til felles innsats.

Fredrikstad har et særlig ansvar for å ta vare på naturtyper i kystsonen. Antall truede arter påvirkes negativt av ulike faktorer. Arealbruksendringer er den klart viktigste påvirkningsfaktoren. I vår region gjelder dette særlig våtområder. Av totalt 78 myrer er det kun 6 som er intakte, 5 har redusert areal og resten er helt borte.

Intakte økosystemer er avgjørende for livsviktige tjenester som karbonlagring i myr, pollinering fra bier og luftfiltrering fra skog.

Temaer til drøfting

Ny samfunnsdel med arealstrategi skal møte de omtalte utfordringene.
Det vil kunne være målkonflikter mellom de ulike bærekraftselementene. Disse må drøftes i planarbeidet

Følgende hovedtemaer vil drøftes i arbeidet med ny plan:

- **Folkehelse, sosial ulikhet og utenforskap**
- **Demografi**
- **Økonomi**
- **Klima og miljø**
- **Arealbruk og mobilitet**
- **Regionalt samarbeid**
- **Samfunnssikkerhet og beredskap**

I løpet av planprosessen vil arbeidet med kunnskapsgrunnlag og medvirkning trolig gi nye aktuelle tema til endelig plan. Det er derfor rom for justeringer underveis i planarbeidet.

Under hvert hovedtema vil flere momenter drøftes, basert på de underliggende årsakene. Eksemplene er ment som illustrasjoner for temadiskusjoner som vil komme i planarbeidet. De er ikke uttømmende.

Folkehelse, sosial ulikhet og utenforskap	
Underliggende årsaker	*Eksempler til drøfting*
Samfunnsstrukturer, lavt utdanningsnivå i befolkningen, økende sosial ulikhet, mm	Tidlig innsats, de ti første leveårene er viktig for å sikre gjennomføring av VGO og komme i arbeid. = hovedmål for sosial bærekraft Inkludering Ung utenforskap Skoleløpet: Hvordan kan flere gjennomføre skolegang, til og med videregående nivå? Arbeid og restarbeidsevne Barnefattigdom Geografiske levekårsforskjeller
Demografi	
Underliggende årsaker	*Eksempler til drøfting*
Befolkningens sammensetning og samfunnsutviklingen (med høyere levealder, store generasjoner som nå blir eldre og lav fruktbarhet) Verdenssituasjonen, med krig Samfunnets økte sårbarhet for ulike former for angrep og sabotasje	Hvordan kan kommunen bli mer attraktiv for tilflytting av barnefamilier Hvordan styrke den eldre befolkningens evne til å klare seg selv lengre Samfunnsberedskap og forsyning i en urolig, og mer sårbar verden

Økonomi	
Underliggende årsaker	*Eksempler til drøfting*
Samfunnsstrukturer, lavt utdanningsnivå i befolkningen, m.m Kommunens økonomi og "pukkelkostnader": Kostnaden av å prioritere forebygging vil lønne på lang sikt, men gi en merkostnad ("pukkelkostnad") på kort sikt. Kommunens inntekter er ikke tilstrekkelige for de økte behovene. Kommunen kompenseres ikke godt nok for dette i inntektssystemet for kommuner. Befolkningens sysselsettingsandel er lav – i forhold til resten av landet. Dette gjelder særlig for utsatte grupper. Det er observert en økning av alvorlige diagnoser, spesielt i skolealder, som utfordrer kommunens tjenester	Bærekraft: Økende behov for tjenester kombinert med svak kommuneøkonomi Økt press på kommunale tjenester, både som følge av demografiske endringer, og endringer som følge av flere med rettighetsbaserte krav. Behov for tjenestebygg i utviklingsområder, og ellers Hvordan kan vi best jobbe for å bevare og øke sysselsetting og arbeidsplasser i Fredrikstad? Hvordan videreutvikle framtidens arbeidsplasser og utdanne innbyggerne for dem?

Klima og miljø	
Underliggende årsaker	*Eksempler til drøfting*
Menneskeskapte klimaendringer Naturmangfoldet er under sterkt press. Den største trusselen er endringer i arealbruk. Intakte økosystemer er avgjørende for livsviktige tjenester som karbonlagring i myr, pollinering fra bier og luftfiltrering fra skog. Når naturen svekkes, svekkes også disse økosystemenes funksjoner. Fragmentert ansvar for felles naturverdier («Allmenningens tragedie»).	Hvordan kan vi best bevare og legge til rette for økt biologisk mangfold for å ivareta økosystemtjenester? Hvordan kan vi få tilstrekkelig tilgang på grønn energi til klimaomstillingen? Press på naturverdier: Hva betyr det i Fredrikstad, og hvilke dilemmaer står vi overfor? Hvordan sikre en helhetlig, bærekraftig forvaltning av naturverdiene i hele kommunen?

Arealbruk og mobilitet	
Underliggende årsaker	*Eksempler til drøfting*
Velstandsvekst med bilbasert arealplanlegging, byspredning og høy andel eneboliger. Lav bevissthet knyttet til arealressurser som knapphetsgode.	Boligbygging: Fortetting med kvalitet og framtidig behov for nye arealer til bolig. Næringsutvikling: Rett virksomhet på rett sted (ABC-prinsippet). Behov for nye

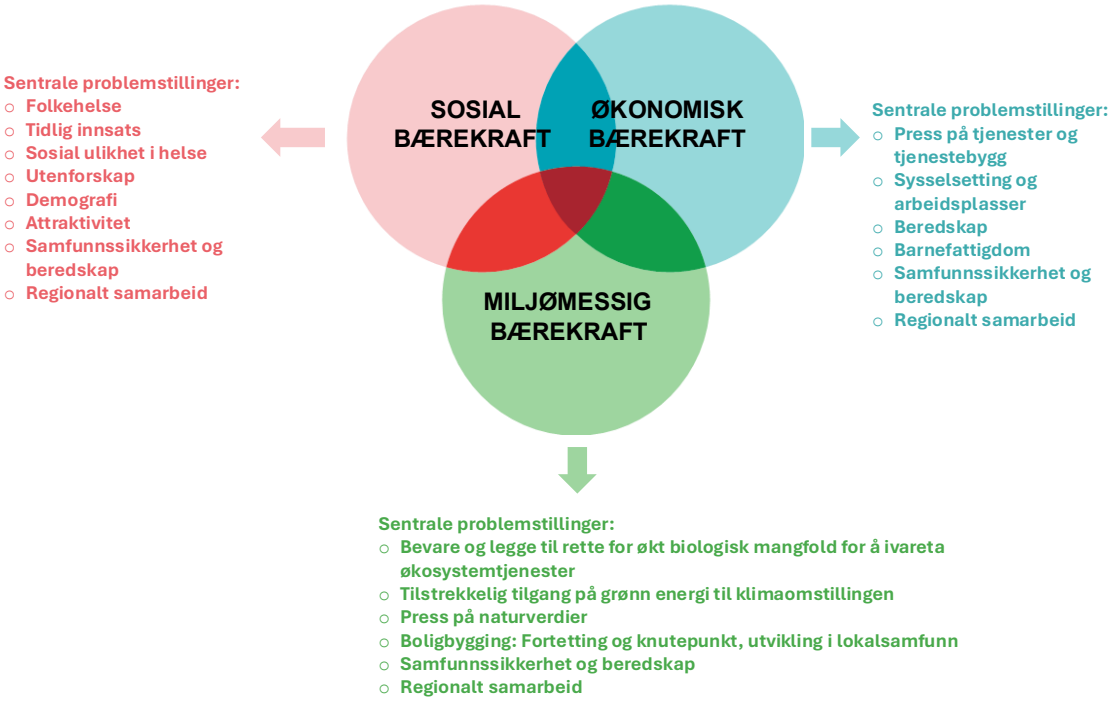
Utbygging som krever arealbruk og mer energi Viktige endringer i overordnede føringer siden vedtak av kommuneplanens samfunnsdel i 2018	næringsarealer og/eller en mer effektiv utnyttelse av eksisterende næringsarealer? Kommunens senterstruktur og levende i lokalsamfunn. Kan en endret senterstruktur bidra til styrket sosial bærekraft, mer effektiv arealbruk og å bygge opp under 0-vekst målet? Utbygging, transformasjon, vern og arealkonflikter. Gjennomgang av eksisterende planer. Utrede temaet arealnøytralitet.

Regionalt samarbeid	
Underliggende årsaker	*Eksempler til drøfting*
Fredrikstad kommune er del av et større bo- og arbeidsmarkedsområde, del av Søndre Østfold, og samarbeider regionalt i flere fora – både i fylket og på tvers av fylker. Flere kommuner i Østfold og langs Oslofjorden har lignende utfordringer innen næringsutvikling, arealbruk, klima og folkehelse. Byvekstavtalen og nullvekstmålet krever regional forankring.	Hvordan kan vi styrke samarbeidet mellom kommunene for å nå felles mål? Regionalt samarbeid er viktig for alle de tre bærekraftsdimensjonene; miljø og klima, økonomi, og sosial bærekraft. Hvordan kan vi utvikle felles strategier og prosjekter som gjør regionen mer attraktiv for investeringer og arbeidsplasser? Hva skal til for at regionen lykkes med grønn omstilling og sirkulær økonomi gjennom felles initiativer? Hvordan kan vi etablere regionale partnerskap for kompetanseutvikling og utdanningstilbud som møter fremtidens behov? Hvordan kan vi samarbeide i arbeidet med arealstrategi?

Samfunnssikkerhet og beredskap	
Underliggende årsaker	*Eksempler til drøfting*
Vi har et urolig verdensbilde. Det er økende klimarisiko og sårbar infrastruktur (flom, ras, sabotasje mm). Kommunens evne til å forebygge og håndtere kriser blir stadig viktigere.	Hvordan kan vi støtte opp om samhold i samfunnet, som en beredskapsressurs? Ivaretakelse og sikring av kritisk infrastruktur, som drikkevann og transportårer, i samarbeid med relevante beredskapsaktører Matsikkerhet

	Samvirke og samarbeid med andre beredskapsaktører, både frivillige og statlige myndigheter - “totalforsvaret”, der alle har en rolle for å bidra til et tryggere og mer robust samfunn. Ivareta samfunnssikkerhet og beredskap i arealstrategien, med blant annet oppdatert kunnskap om naturfarer (som skred, flom, erosjon og overvann) og kritisk infrastruktur. Radikalisering og ekstremisme. Hvordan bidra til bedre egenberedskap hos befolkningen? Hvordan jobbe for bedre kontinuitetsplaner og flere beredskapsøvelser, i samarbeid med lokale og regionale beredskapsaktører?

Figuren illustrerer koblinger mellom temaene og de tre bærekraftselementene:

Ny visjon

Kommunens visjon viser hvor vi ønsker å være, når målene er nådd. Visjonen skal gi retning, noe å strekke oss etter, og inspirasjon til å jobbe for de langsiktige målene. Arbeidet med ny kommuneplan skal komme fram til en ny visjon fram mot 2038.

Fredrikstad kommunes visjon er i dag «Den lille verdensbyen». Den er koblet til bærekraftselementene på et overordnet nivå– illustrert slik:

Sosial bærekraft: Å leve i Fredrikstad
Økonomisk bærekraft: Å skape i Fredrikstad
Miljømessig bærekraft; Å møte framtiden i Fredrikstad

Planprosess

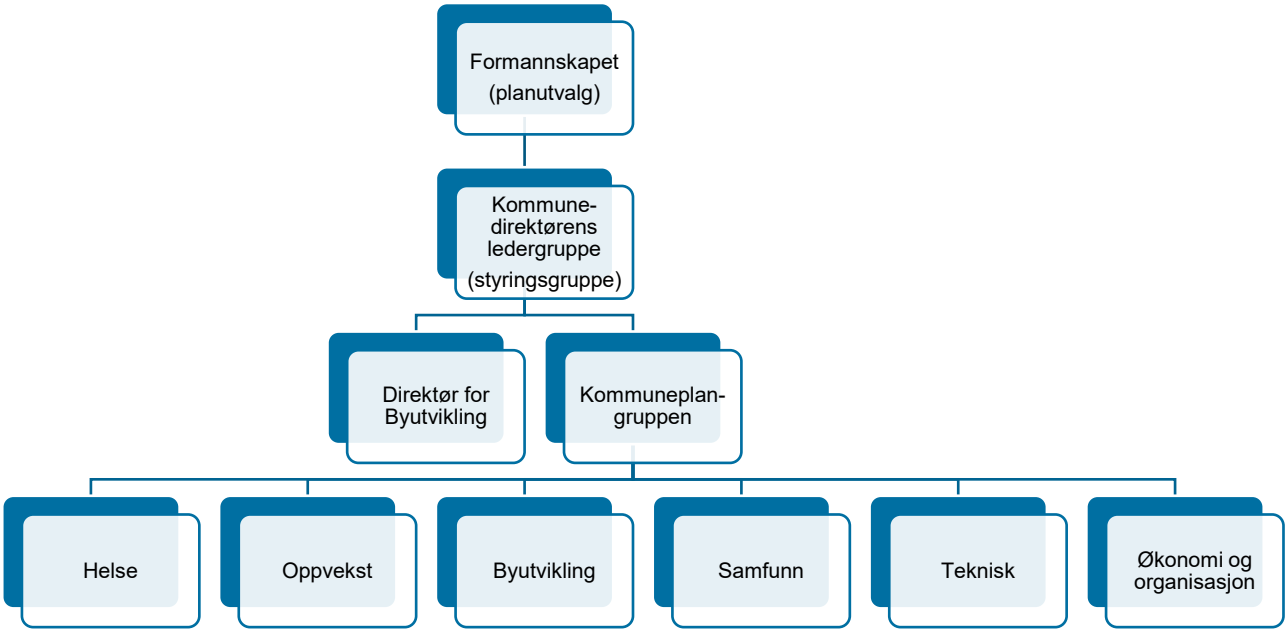
Organisering

Her beskrives arbeidet innad i kommunen. Involvering og medvirkning i planarbeidet kommer i kap.4.

Arbeidet med rullering av kommuneplanens samfunnsdel og arealstrategi organiseres som et tverrfaglig samarbeid, i linjeorganisasjonen.

Formannskapet er planutvalg for kommuneplanen. Kommunedirektørens ledergruppe er styringsgruppe.

Kommuneplangruppen er en administrativ arbeidsgruppe der alle kommuneområder deltar. Gruppen ledes fra Virksomhet kommuneplanlegging. Arbeidsgruppen rapporterer til direktør for Byutvikling, og til styringsgruppen.

Framdrift

Planarbeidet vil starte med at kommunedirektørens forslag til planprogram legges ut på offentlig høring. Med dette varsles det planoppstart.
Planarbeidet har følgende faser:

1. **Planprogram og kunnskapsgrunnlag:** Oppstart og arbeid med planprogram. Bystyret legger forslag til planprogram ut på offentlig høring/ettersyn. Administrasjonen innarbeider innspill, og kommunedirektør fremmer nytt forslag for Bystyret. Vedtatt planprogram legges til grunn for planarbeidet.

   Det administrative arbeidet med kunnskapsgrunnlaget for selve planarbeidet fortsetter. Herunder også kunnskapsgrunnlag for ny arealstrategi.

2. **Medvirkningsprosesser:** Kommunen får innspill til ny samfunnsplan og arealstrategi. Innspill drøftes med styringsgruppe og kommuneplanutvalg (kommunedirektørens ledergruppe og Formannskapet).

3. **Utarbeidelse av ny kommuneplan:** Vedtatt planprogram legges til grunn for planarbeidet. Kunnskapsgrunnlaget og innspill fra medvirkningsprosesser tas inn. I planforslaget. Bystyret legger forslag til ny kommuneplan, samfunnsdelen med arealstrategi, ut på offentlig høring/ettersyn. Administrasjonen innarbeider innspill, og kommunedirektør fremmer nytt forslag for Bystyret.

	Pro-sess	Med-virkning	Politisk behand-ling	Kvartal / år
Utarbeidelse av forslag til planprogram	X	X		2-3/25
Varsel om planoppstart: Planprogram legges ut på høring		X	X	3/25
Høring og offentlig ettersyn av planprogram		X	X	3-4/25
Regionalt samråd		X	X	3-4/25
Medvirkning i arbeid med planprogram		X		2-3/25
Vurdere innspill og bearbeide planprogram	X		X	4/25
Politisk fastsetting av planprogram			X	4/25
Utarbeidelse av planforslag	X	X		1-4/26
Medvirkning i planarbeidet	X	X		1-2/26
Regionalt samråd	X	X		1/26-4/26
Politisk vedtak om høring og offentlig ettersyn av forslag til ny plan			X	3/26
Høring og offentlig ettersyn av planforslaget		X		3-4/26
Vurdere innspill og bearbeide planforslag	X			3-4/26
Planen vedtas av bystyret			X	4/26

Medvirkning

Samfunnsplanen er Fredrikstadsamfunnets viktigste plan. Medvirkning sikrer eierskap til planen, og en bedre plan for alle.

Det må være en balanse mellom en god medvirkning og kommunens ressurser til rådighet. Vi må finne riktig ambisjonsnivå Fredrikstad kommune skal ha for medvirkning i kommuneplanprosessen.

Metode:
Medvirkningen bør være kunnskapsbasert i størst mulig grad. Vi skal være tydelige på forhånd om hva vi inviterer til medvirkning på, og på hva deltakerne kan forvente.

Vi vil spisse medvirkning mot ulike fokusgrupper for medvirkning for forskjellige temaer, og i størst mulig grad bruke - og eventuelt videreutvikle - eksisterende kanaler.

Vi vil samarbeide på tvers og med frivilligheten. Ungdom, samt grupper som står utenfor samfunnet og opplever utenforskap, er særlig viktige grupper i medvirkningen

Oppsummert vil vi bruke følgende kanaler for medvirkning:

- Kommunens egne plattformer/kanaler (videreutvikling, og strategisk bruk)
  - Digitale plattformer
  - Servicetorget
  - Samarbeidsplattformer med næringslivet
  - Samarbeidsplattformer med høyskolen i Østfold
  - Opprette en postkasse (fysisk og digital) for innspill
- Eksisterende råd og utvalg:
  - Politiske utvalg
  - Råd for mangfold og inkludering
  - Eldrerådet
  - Ungdomsrådet
  - Råd for personer med nedsatt funksjonsevne
- Lokalsamfunnsutvalgene
- Frivilligsentralene
- Ideelle organisasjoner som kan representere de som er i utenforskap.
- Fokusgrupper for spissede problemstillinger
  - Vi vil rette konkrete, spissede spørsmål til utvalgte fokusgrupper (for eksempel 10. klassetrinn)
- Regionalt planforum
  - Østfold fylkeskommune arrangerer regionalt planforum hver annen uke. Vi vil be om at relevante aktører og nabokommuner inviteres inn til drøftinger.

Vi vil bruke allerede eksisterende arenaer for medvirkning (for eksempel tilknytning til aktiviteter innen områderettet arbeid, kultur og idrett). Det er også ønskelig å teste ut flere metoder for medvirkning, dersom det kan avsettes ressurser. Eksempler:

- Bruke spillteknologi
- Spørreundersøkelse
- Tilstedeværelse gjennom for eksempel «pop-up»-kontor, i gågata eller der folk samles.

Utredningsbehov i planprosessen

Fredrikstad kommune har mye god kompetanse å spille på i planarbeidet. I størst mulig grad benyttes eksisterende kunnskap og utredninger.

Behov for midler til konsulenttjenester for utredning av kommunens senterstruktur. Dette vil kreve ressurser i budsjettet for 2026

Kunnskapsgrunnlag for utarbeidelse av planen

Fredrikstad kommunes kunnskapsgrunnlag for planlegging vil oppdateres høsten 25, og våren 26, med ny statistikk og kunnskap som er viktig for planarbeidet.

Ny Folkehelseoversikt utarbeides i løpet av 2026.

Ordliste

Arealstrategi: En arealstrategi er et styringsverktøy som viser hvordan kommunen ønsker å bruke sine arealer for å nå mål i samfunnsdelen.

Bærekraft: Bærekraft handler om å dekke dagens behov uten å ødelegge for fremtidige generasjoner, slik at de også kan dekke sine behov. Det er en helhetlig tilnærming som omfatter miljømessige, økonomiske og sosiale aspekter.

- **Miljømessig bærekraft**

Å beskytte og bevare naturressurser, redusere forurensning, bevare biologisk mangfold og forvalte naturressurser på en ansvarlig måte.

Miljømessig bærekraft handler om å ivareta naturen og jordas økosystemer for å sikre at nåværende og fremtidige generasjoner kan dekke sine behov. Dette innebærer å redusere utslipp, bevare biologisk mangfold, og bruke naturressurser på en ansvarlig måte.

- **Økonomisk bærekraft**

Å skape verdier og økonomisk vekst på en måte som er bærekraftig på lang sikt, uten å skade miljøet eller samfunnet/sosiale forhold.

- **Sosial bærekraft**

Handler om å sikre at alle mennesker får et godt og likeverdig grunnlag for et anstendig liv. Det innebærer sosial rettferdighet i tilgangen til viktige lokale fasiliteter, som blant annet butikker, friluftsområder, helsesentre og skoler. Det handler om tilgjengelighet og mulighet til arbeid, og det handler om å være del av et levende nærmiljø og det å ha en trygg boligsituasjon. Dette innbefatter de fysiske rammene, som vedlikehold og kvalitet, og også det sosiale, som opplevelsen av tilhørighet, trygghet og sosial deltakelse.

Kommuneplan: Kommuneplanen er en langtidsplan og et handlingsprogram for kommunens arealer og utviklingen i kommunen. I henhold til plan- og bygningsloven skal alle kommuner drive en løpende kommuneplanlegging med sikte på å samordne den fysiske, økonomiske, sosiale og kulturelle utviklingen i kommunen.

Kommuneplanen består av en samfunnsdel og en arealdel:

- Kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Den bør inneholde en beskrivelse og vurdering av alternative strategier for utviklingen i kommunen.
- Kommuneplanens arealdel skal angi hovedtrekkene i arealdisponeringen og rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som kan settes i verk, samt hvilke viktige hensyn som må ivaretas ved disponeringen av arealene.

Økonomiplan (også kalt handlingsplan og budsjett) er kommuneplanens handlingsdel.

Mål: Et mål er en beskrivelse av en ønsket framtidig tilstand. Målet formuleres i presens (nåtid).

Planprogram: Beskriver rammer for arbeidet med en ny plan. Det er et krav i henhold til plan- og bygningsloven § 4-1 når det skal utarbeides planer med vesentlige virkninger for miljø og samfunn. I henhold til loven skal et planprogram vise

- Formål med planarbeidet
- Planens avgrensning og hovedtemaer
- Utredningsbehov

- Opplegg for medvirkning
- Framdriftsplan

Det er en "plan for planen", som sikrer en strukturert og transparent planprosess.

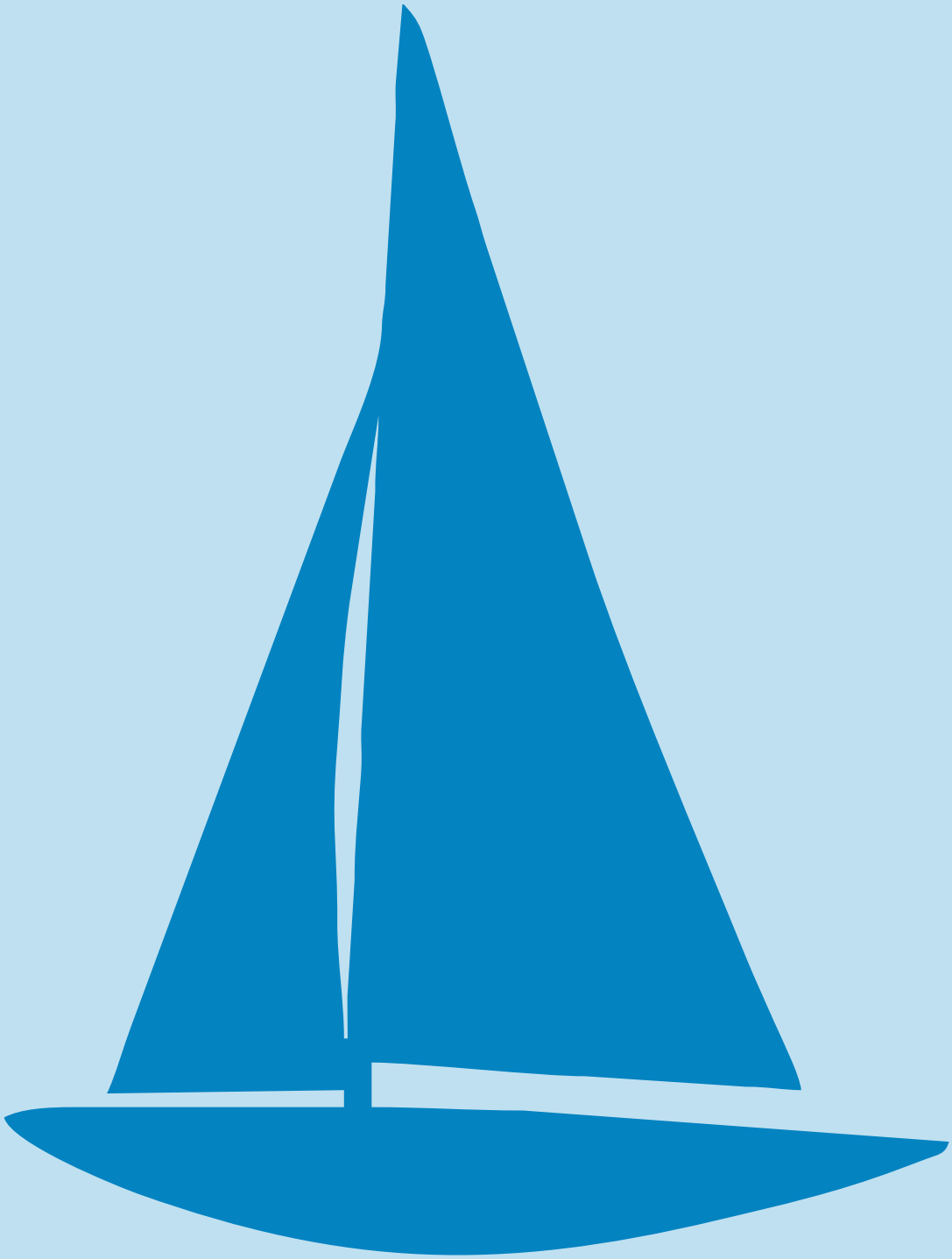
Planstrategi: Et lovpålagt dokument som alle kommuner (og fylkeskommuner) i Norge skal utarbeide minst én gang i hver valgperiode, i henhold til plan- og bygningsloven § 10-1. Den skal vedtas senest ett år etter hvert kommunevalg. Planstrategien skal gjøre rede for kommunens planbehov for den kommende politiske perioden, basert på utfordringene kommunen står overfor. Planstrategien skal ta stilling til om kommuneplanen (hele eller deler) skal rulleres.

Rullering: Oppdatere eller revidere en plan eller strategi i forhold til endrede forhold eller ny kunnskap. Det innebærer å se over eksisterende planer og gjøre justeringer, innenfor overordnede rammer

Sosial ulikhet i helse: Med sosial ulikhet i helse menes det at ulikhet i faktorer som utdanning, yrke og inntekt, gir systematiske forskjeller i helse, levekår, levevaner og forventet levealder. Sosial ulikhet i helse handler ikke bare om forskjellen mellom de som har det best og de som har det dårligst, men kan beskrives som en “gradient” påvirket av blant annet utdanningslengde og inntektsnivå.

Strategi: En strategi beskriver veien til målet – hvilke veivalg eller endringer må prioriteres for å nå målet.

Utenforskap: Utenforskap er et uttrykk som i dagligtale brukes om manglende sosial tilknytning til samfunnet rundt. Uttrykket beskriver en situasjon der enkeltmennesker eller grupper av mennesker står utenfor samfunnet, for eksempel at de ikke deltar i arbeidsliv eller tar utdanning, eller at de mangler språklig eller kulturell tilknytning til samfunnet ellers.

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Saksnr.: 2023/27818
Dokumentnr.: 12
Løpenr.: 279895/2026
Klassering: Q33

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Formannskapet	15.10.2026	115/26
Bystyret	22.10.2026	

Fv. 108 Ny Kjøkøysund bru – prinsippvedtak om bompengeutredning

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å gi følgende innstilling til bystyret:

1. Det gis prinsipiell tilslutning til at Østfold fylkeskommune kan utarbeide komplett bompengeutredning for fylkesvei 108 Ny Kjøkøysund bru.
2. Gang- og sykkelveiprosjektet Trolldalen–Ny Kjøkøysund bru langs fv. 108 inkluderes i bompengeutredningen.
3. I bompengeutredningen skal muligheten for felles takst- og rabattsystem med Bypakke Nedre Glomma utredes.
4. Dersom bompengefinansiering av gang- og sykkelvei langs fv. 108 mellom Bratte bakke og Åsebu i Hvaler kommune inkluderes i utredningsarbeidet, bør plassering av bomstasjonen ved kommunegrensen mellom Fredrikstad og Hvaler eller i Hvaler kommune utredes.
5. Fastsetting av endelig bompengeordning skjer på grunnlag av komplett bompengeutredning med takster.

Sammendrag

Østfold fylkeskommune ber Fredrikstad og Hvaler kommuner fatte prinsippvedtak om utredning av bompengefinansiering av fv. 108 Ny Kjøkøysund bru. Dagens Kjøkøysund bru fra 1970 er i dårlig teknisk stand og den er ikke tilrettelagt for gående og syklende. Prinsipiell tilslutning fra de to berørte kommunene og fylkestinget er nødvendig for at Østfold fylkeskommune kan gå videre med utarbeiding av komplett bompengeutredning med takster, som siden må vedtas lokalpolitisk og i Stortinget. Hvaler kommunestyre har 10.09.2026 gitt sin tilslutning til utarbeidelse av en bompengeutredning.

Fylkeskommunen sendte tilsvarende anmodning høsten 2023, og Fredrikstad bystyre vedtok å ikke gi prinsipiell til utarbeidelse av komplett bompengeutredning. Grunnlagsdokumentet (vedlegg 2), som skisserer et utbyggings- og finansieringsopplegg for ny bru, er ikke oppdatert siden den gang. Det understrekes at kostnadsestimater og beregninger er beheftet med stor usikkerhet og at det ikke tas høyde for fylkestingets vedtak i 2025 om 20 prosent fylkeskommunal egenandel. Fylkeskommunen mener grunnlagsdokumentet viser beregnede takster på et forholdsmessig og akseptabelt nivå, og at grunnlaget dermed er godt nok for dette første steget i prosessen fram mot et endelig bompengevedtak.

Kommunedirektøren vurderer at det ikke foreligger noen reelle alternativer til bompengefinansiering for ny Kjøkøysund bru. I tillegg er det særlig to forhold som tilsier en annen vurdering nå enn våren 2024: forverret tilstand for dagens bru og fylkestingets vedtak om 20 prosent fylkeskommunal egenandel i bompengeprosjekter.

Kommunedirektøren anbefaler at det gis prinsipiell tilslutning til at Østfold fylkeskommune kan utarbeide komplett bompengeutredning for fv. 108 Ny Kjøkøysund bru, men med enkelte føringer for utredningsarbeidet, jamfør innstillingspunkt 2–4.

Vedlegg
1 Brev fra Østfold fylkeskommune: Fv. 108 Kjøkøysund bru - lokalpolitisk prinsippvedtak om mulighetsstudie for bompengefinansiering, datert 05.06.2026
2 Fv. 108, Kjøkøysund bru: Grunnlag for lokalpolitiske prinsippvedtak om bompenger/mulighetsstudie, datert 27.10.2023

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)
1 Bystyresak 57/24 (21.03.2024): Fv. 108 Ny Kjøkøysund bru – prinsippvedtak om bompengeutredning
2 Bystyresak 68/25 (12.06.2025): Forslag til detaljregulering for Kjøkøysund bru - arealplanID 1165 - Kråkerøy - Forslagsstiller: Østfold fylkeskommune
3 Fylkestingsak (Østfold) 114/2025 (10.12.2025): Årsbudsjett 2026 og økonomiplan 2026 - 2029
4 Kommunestyresak (Hvaler) 47/26 (10.09.2026): Uttalelse - Kjøkøysund bru - fv. 108 - mulighetsstudie - bompenger

Saksopplysninger
Østfold fylkeskommune ber i brev av 05.06.2026 Fredrikstad kommune fatte prinsippvedtak om at fylkeskommunen kan iverksette en utredning av bompengefinansiering av ny Kjøkøysund bru langs fv. 108, se vedlegg 1. Tilsvarende brev er sendt til Hvaler kommune. Lokalpolitisk tilslutning fra berørte kommuner og fylkestinget er en forutsetning for å gå videre med en bompengeutredning. Komplett bompengeopplegg med takster vil bli gjenstand for ny lokalpolitisk behandling før eventuell behandling på Stortinget.

Fredrikstad og Hvaler kommuner mottok tilsvarende brev og anmodning fra daværende Viken fylkeskommune i september 2023. Bystyret i Fredrikstad vedtok 21.03.2024 (sak 57/24) å ikke gi prinsipiell tilslutning til at Østfold fylkeskommune kunne utarbeide komplett bompengeutredning. Saken ble ikke politisk behandlet i Hvaler kommune.

Som vedlegg til brevet fra juni 2026 ligger et grunnlagsdokument datert 27.10.2023 (vedlegg 2), med skissert bompengeopplegg inkludert foreløpige takstberegninger. Dette er det samme dokumentet som lå til grunn for den politiske behandlingen våren 2024. Siden den gang har fylkestinget 10.12.2025 (sak 114/2025) fattet vedtak om at framtidige bompengeprosjekter skal finansieres med 20 prosent fylkeskommunal egenandel. Dette innebærer at bompengeandelen for ny Kjøkøysund bru vil bli lavere enn det som framkommer av vedlagt grunnlagsdokument. Bompengetakstene vil dermed i utgangspunktet bli lavere enn det som skisseres, men samtidig kan andre forhold, som prisvekst, ha trukket i motsatt retning siden 2023. Fredrikstad kommune har etterlyst et oppdatert grunnlagsdokument fra Østfold fylkeskommune, men fylkeskommunen mener grunnlaget fra 2023 viser beregnede takster på et forholdsmessig og akseptabelt nivå, og at grunnlaget dermed er godt nok for dette første steget i prosessen fram mot et endelig bompengevedtak. Ettersom dette saksframlegget baserer seg på grunnlagsdokumentet fra 2023 må det tas forbehold om at tallgrunnlaget, særlig under overskriften «Finansieringsopplegg», ikke er oppdatert.

<u>Om prosjektet</u>
Dagens Kjøkøysund bru fra 1970 er i dårlig teknisk stand, og trafikkregulerende tiltak har blitt innført i flere omganger siden 2014 for å redusere slitasjen og forsinke skadeutviklingen. Det har vært gjennomført utredninger av hvorvidt brua bør forsterkes eller erstattes, og på bakgrunn av disse ble det i 2018 bestemt at det skal bygges ny bru. I juni 2019 fattet Østfold fylkesting vedtak om at ny bru skal reguleres og bygges øst for dagens bru. Bruprosjektet er prioritert i Østfold fylkeskommunes handlingsprogram for samferdsel 2026–2029, men det er forutsatt ekstern finansiering, som i praksis innebærer bompenger. Detaljreguleringsplan for ny bru ble vedtatt av Fredrikstad bystyre 12.06.2025 (sak 68/25).

Ny Kjøkøysund bru planlegges rett øst/nord for dagens bru. Den nye veitraseen vil koble seg på dagens trasé like sør for bussholdeplassen Kjøkøy bru på Kråkerøy, og ved krysset med Nordre Rekvin på Kjøkøy. Brua er planlagt med to kjørefelt og en fartsgrense på 80 km/t. Kjørebanen skal ha en bredde på 9 meter (inkludert veiskuldre og forsterket midtoppmerking), mot dagens ca. 7,5 meter. Det er beregnet en anleggstid på tre år, inkludert riving av dagens bru.

I motsetning til i dagens situasjon, planlegges det tilrettelegging for gående og syklende på ny bru, gjennom en 2,5–3 meter bred gang- og sykkelvei sør/vest for kjørebanen. Nord for brua anlegges det gang- og sykkelvei til krysset med Trolldalen (hvor dagens gang- og sykkelvei langs fv. 108 ender), og sør for brua til krysset med Kjerreveien.

Gang- og sykkelvei langs fv. 108, Bratte bakke–Åsebu
Fylkeskommunen oppgir at det i Hvaler kommune er et politisk ønske om å bygge fem kilometer gang- og sykkelvei langs fv. 108 fra Bratte bakke på Vesterøy til Åsebu på Asmaløy, for å forlenge gang- og sykkelveien mellom Puttesund og Bratte bakke. Strekningen starter ca. 5,5 km sør for bruprosjektet, og er ferdig regulert. Hvaler kommune anslår kostnadene for utbygging til 60–80 millioner kroner. Østfold fylkeskommune åpner for at finansiering av gang- og sykkelveien kan inkluderes i bompengeopplegget for ny Kjøkøysund bru.

Nytteprinsippet for bompengeinnkreving, slik det er definert i Vegdirektoratets takstretningslinjer for bompengeprosjekter på offentlig vei, lyder: «*Den som betaler bompenger skal ha nytte av bompengeprosjektet, og den som har nytte av prosjektet, skal betale bompenger*». Fylkeskommunen mener at nytteprinsippet for bompengefinansiering av gang- og sykkelveien er oppfylt ved at den vil øke trafikksikkerheten og framkommeligheten for alle trafikantgrupper på strekningen. Fylkeskommunen vurderer videre at det ikke er et problem at gang- og sykkelveiprosjektet ligger i en annen kommune enn bruprosjektet, da de to prosjektene ligger relativt tett på hverandre og langs den samme fylkesveien.

Trafikkgrunnlag
Det permanente trafikkregistreringspunktet Bukkholmen langs fv. 108 nær Stokken, ca. 1 km sørvest for Kjøkøy, er brukt som grunnlag for trafikkberegningene. Dette registreringspunktet fanger ikke opp all trafikk over Kjøkøysund ettersom noen reiser starter eller slutter på Kjøkøy, som har om lag 180 fastboende og drøyt 50 fritidsboliger. Hvaler kommune har langt flere innbyggere (4709) og fritidsboliger (ca. 4300). Fastboende og fritidsboligeiere på Kjøkøy antas dermed å stå for en liten andel av trafikken over Kjøkøysund bru og gjennom en eventuell bomstasjon ved ny bru. Østfold fylkeskommune vurderer derfor at ytterligere trafikktellinger er unødvendig i denne omgang.

Registreringspunktet hadde i 2022 en årsdøgntrafikk (ÅDT) på 6155 og en tungbilandel på rundt seks prosent. Trafikken er særlig høy om sommeren på grunn av hytteturisme og fritidsreiser. I trafikkberegningene i grunnlagsdokumentet legges det til grunn en årlig trafikkvekst på 1,37 prosent til og med 2030, deretter 0,57 prosent. Dette er basert på rapporten «*Framskrivninger for persontransport 2018–2050. Oppdatering av beregninger fra 2019.*» fra Transportøkonomisk institutt, som ligger til grunn for Nasjonal transportplan 2022–2033. Beregningene viser en ÅDT på 6680 i 2028, som opprinnelig var planlagt år for ferdigstilling av bru og oppstart av bompengeinnkreving.

Innføring av bompenger kan ha en trafikkavvisende effekt. I dette tilfellet er det ikke mulig å velge andre ruter ettersom fv. 108 er den eneste veiforbindelsen mellom Hvaler og Fredrikstad, men trafikkavvisning kan også bety samkjøring, at annet reisemiddel enn bil brukes eller at reiser ikke foretas. Basert på erfaringer fra bomstasjonen som sto langs fv. 108 på Bukkholmen fram til januar 2009 (til nedbetaling av Hvalertunnelen), mener imidlertid

Østfold fylkeskommune at en nedgang er lite sannsynlig. Ved denne bomstasjonen var det fra 2008 til 2009 en trafikkvekst på 5,2 prosent, som er om lag det samme som de to foregående årene: 6 prosent fra 2006 til 2007 og 5,3 prosent fra 2007 til 2008. I tillegg til hovedberegningene er det imidlertid gjort følsomhetsvurderinger som legger til grunn 10 prosent nedgang i trafikken.

Finansieringsopplegg

På bakgrunn av kostnadsestimater og trafikkgrunnlag, har Østfold fylkeskommune beregnet hvilke gjennomsnittstakster som må legges til grunn for å sikre finansieringen av prosjektet. Det understrekes at kostnadsestimater og beregninger er beheftet med stor usikkerhet og ikke tar høyde for fylkestingets vedtak i 2025 om 20 prosent fylkeskommunal egenandel, som kommer i tillegg til merverdiavgiftsrefusjon.

I beregningene er det lagt til grunn at bruprosjektet finansieres med 82 prosent bompenger og en fylkeskommunal andel på 18 prosent (forutsatt merverdiavgiftsrefusjon). Innkrevingen vil foregå etterskuddsvis i 15 år fra veiåpning. Den automatiske bomstasjonen vil i utgangspunktet blir plassert rett ved ny bru, og det er lagt til grunn innkreving i begge kjøreretninger.

For selve bruprosjektet har fylkeskommunen benyttet prisjusterte P50- og P85-kostnadsestimater, som har henholdsvis 50 og 85 prosent sannsynlighet for å unngå overskridelser. Det er også gjort beregninger hvor gang- og sykkelvei i Hvaler kommune (80 millioner kroner) er inkludert. For P85-estimatet er det i tillegg gjort følsomhetsvurderinger med 15 og 25 prosent høyere kostnader. Alle beregningene av gjennomsnittstakst er gjort med estimert ÅDT for 2028 (6680) og med 10 prosent trafikkavvisning (6010).

		6680 ÅDT	**6010 ÅDT (10 % trafikkavvisning)**
Beregningsgrunnlag	**Kostnad (i mill. 2023-kroner)**	**Gjennomsnittstakst (i 2023-kroner)**	
P50	592	19	21
P50 + gang- og sykkelvei	672	22	24
P85	653	21	23
P85 + gang- og sykkelvei	733	24	26
P85 + 15 % høyere kostnader	751	24	27
P85 + gang- og sykkelvei + 15 % høyere kostnader	843	27	30
P85 + 25 % høyere kostnader	816	26	29
P85 + gang- og sykkelvei + 25 % høyere kostnader	937	30	33

Tabellen viser gjennomsnittstakster for bompenger som spenner fra 19 til 33 kroner, avhengig av beregningsgrunnlag. Gjennomsnittstakst er gjennomsnittlig inntekt per passering, det vil si at det tas hensyn til rabatter, fritak og fordeling av kjøretøy mellom takstgruppe 1 (tillatt totalvekt til og med 3500 kg) og takstgruppe 2 (tillatt totalvekt fra og med 3501 kg). De faktiske takstene ulike takstgrupper/kjøretøytyper må betale (skiltede takster), avhenger av flere faktorer, blant annet hvilken andel nullutslippskjøretøy og rabatt for disse som legges til grunn, samt andelen tunge kjøretøy. I disse beregningene har Østfold fylkeskommune lagt til grunn henholdsvis 60 og 15 prosent nullutslippskjøretøy for takstgruppe 1 og 2.

Som et eksempel på forholdet mellom takstene, er det beregnet at en gjennomsnittstakst på 19 kroner vil gi følgende skiltede takster:

- Takstgruppe 1 uten brikkerabatt: 30 kroner

- Takstgruppe 1 med brikkerabatt: 24 kroner
- Takstgruppe 1, nullutslippskjøretøy: 12 kroner
- Takstgruppe 2: 60 kroner
- Takstgruppe 2, nullutslippskjøretøy: 0 kroner

Kjøretøy i takstgruppe 1 får 20 prosent rabatt, forutsatt gyldig avtale og bombrikke. Det legges til grunn en brikkeandel på 90 prosent. Nullutslippskjøretøy i takstgruppe 1 betaler vanligvis 50 prosent av ordinær takst etter brikkerabatt, men fra 2023 kan taksten for nullutslippskjøretøy være inntil 70 prosent av ordinær takst etter brikkerabatt.

I takstgruppe 2 får nullutslippskjøretøy 100 prosent rabatt, og det er nå mulig å definere kjøretøy som går på biogass som nullutslippskjøretøy. For takstgruppe 1 vil det kunne settes et månedlig passeringstak, normalt på 60 passeringer. For strekningsvise bompengeprosjekter som dette kan det innføres timesregel dersom plasseringen av bomsnitt medfører at enkelte brukergrupper belastes uforholdsmessig mye.

Videre prosess

Prinsipiell tilslutning fra de berørte kommunene Fredrikstad og Hvaler er en forutsetning for at Østfold fylkeskommune kan gå videre med en bompengeutredning. Hvis slik prinsipiell tilslutning gis, vil fylkeskommunen utarbeide en bompengeutredning med et fullstendig forslag til bompengeopplegg. I dette inngår:

- Kvalitetssikret kostnadsoverslag. Ekstern kvalitetssikring (KS2) må være gjennomført før fylkestingets behandling.
- Trafikknotat/trafikkberegninger
- Takstopplegg og finansieringsberegninger
- Samfunnsøkonomiske lønnsomhetsberegninger
- Bompengeselskapets uttalelse til forslag til bomstasjonsplassering
- Beregnet garantibehov for bompengeselskapet

Forslag til bompengeopplegg må kvalitetssikres av Vegdirektoratet før det oversendes til behandling i berørte by-/kommunestyrer, etterfulgt av behandling i fylkestinget. Deretter oversendes saken med de lokalpolitiske vedtakene til Vegdirektoratet for viderebehandling og oversending til Samferdselsdepartementet, som legger saken fram for regjeringen og Stortinget.

Behandling i Hvaler kommune

Hvaler kommunestyre behandlet saken i møte 10.09.2026 (sak 47/26) og fattet følgende vedtak:

1. Det gis prinsipiell tilslutning til at Østfold fylkeskommune kan utarbeide komplett bompengeutredninger for utbygging av fv.108 ny Kjøkøysund bru.
2. Gang- og sykkelveiprosjektet langs fv. 108 mellom Bratte bakke på Vesterøy og Åsebu på Asmaløy inkluderes i den videre bompengeutredningen av Kjøkøysund bru.
3. Fastsetting av endelig bompengeordning skjer på grunnlag av en mer detaljert bompengeutredning.
4. Nasjonale regler for rabattordningene til el-biler bør utfordres. Hvaler kommunestyre mener at el-biler og kjøretøy på fossilt drivstoff skal likestilles i bompengeordningen.
5. Innbyggerne som bor i Fredrikstad kommune på Kjøkøy skal ha differensiert sats og ikke belastes kostnaden av gang- og sykkelvei langs fv 108 på Hvaler.
6. Kommunedirektør utreder hvordan Hvaler kommune (parallelt med utredningene til fylket) legger frem en sak til kommunestyret som handler om å regulere gang- og sykkelvei på den lille strekningen som mangler reguleringsplan mellom Åsebu og Gamle skolevei langs fv 108. Dette for at hele Asmaløy også blir knyttet sammen med gang- og sykkelvei.

7. Utredningen bør samordnes/harmoniseres med bompengepakke Nedre Glomma, slik at takstnivå, innkrevingsmodell og samlet belastning blir vurdert i en helhetlig regional sammenheng. En felles timesregel vil kunne senke en urimelig høy belastning for dagpendlere.
8. Utredningen bør vise konsekvensen av forskjell på takstnivået avhengig av om det velges å bygge ny bru beregnet på 80 km/t versus 60 km/t.

Relevante bestemmelser
Vegdirektoratets takstretningslinjer for bompengeprosjekt på offentlig veg, datert februar 2025.

Konsekvenser for sosial bærekraft
Etablering av en ny bomstasjon i tillegg til eksisterende bomring knyttet til Bypakke Nedre Glomma kan ha noen uheldige konsekvenser for samfunnsdeltakelse og hverdagsaktivitet i deler av befolkningen. Samordning av takst- og rabattopplegg for bomstasjon for Kjøkøysund bru og Bypakke Nedre Glomma kan begrense bompengebelastningen og bør derfor utredes.

Tilrettelegging for gående og syklende på ny bru og videre langs fv. 108 til kryss mot Trolldalen vil kunne bidra til bedre folkehelse og kan dessuten gi økt mobilitet for befolkningsgrupper uten tilgang på bil.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft
a) Økonomiske konsekvenser – drifts- og investeringsbudsjett
Å gi prinsipiell tilslutning til at det utarbeides en komplett bompengeutredning vil ikke ha noen direkte økonomiske konsekvenser for Fredrikstad kommune.

b) Samfunnsmessige konsekvenser
I et økonomisk perspektiv er en innføring av bompenger på strekningen isolert sett uheldig for både fastboende, næringsliv, hytteeiere og andre fritidsreisende. Samtidig vil en ny og solid bruforbindelse, uten trafikkregulerende tiltak som i dag, ha stor nytte for samfunnet og de som ferdes over Kjøkøysund.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft
Etablering av en ny bomstasjon vil kunne ha en trafikkavvisende effekt. I et miljø- og klimaperspektiv er det positivt om flere velger kollektivtransport eller samkjøring framfor å kjøre alene i egen bil. Hvor stor den trafikkavvisende effekten vil kunne bli i praksis avhenger blant annet av nivået på bomtakstene og hvilke alternativer til personbil som er tilgjengelig. Basert på historiske erfaringer fra forrige periode med bompengeinnkreving langs fv. 108 på Hvaler, vurderer imidlertid Østfold fylkeskommune at en ny bomstasjon trolig ikke vil gi trafikknedgang.

Tilrettelegging for gående og syklende på ny bru og videre langs fv. 108 til kryss mot Trolldalen vil legge bedre til rette for miljøvennlige transportmiddelvalg.

Ansattes medbestemmelse
Ikke relevant i saken.

Vurdert for uttalelser i rådene
Ikke relevant for rådene, da saken ikke vurderes å berøre deres ansvarsområder.

Vurdering
Fredrikstad kommune har tidligere vært negativ til bompengefinansiering av Kjøkøysund bru, både i høringsuttalelser til fylkeskommunens handlingsprogram for samferdsel og da tilsvarende anmodning om å igangsette bompengeutredning ble behandlet i bystyret våren 2024. Den gang vedtok bystyret følgende: «*Det gis ikke prinsipiell tilslutning til at Østfold*

fylkeskommune kan utarbeide komplett bompengeutredning for fv. 108 Ny Kjøkøysund bru, slik saken foreligger per i dag.»

Kommunedirektøren mener at det ikke foreligger noen reelle alternativer til bompengefinansiering for ny Kjøkøysund bru. I tillegg er det særlig to forhold som tilsier en annen vurdering nå enn våren 2024. Siden den gang har det blitt avdekket at tilstanden på dagens bru er verre enn tidligere antatt og at ytterligere vektrestriksjoner vil bli innført. Dette vil kunne gi økt kø og framkommelighetsproblemer også for lettere kjøretøy. Selv om det fortsatt er trygt å kjøre over dagens bru, tilsier denne utviklingen at det haster mer å få etablert en ny bru uten vektrestriksjoner.

Fylkestingets vedtak i 2025 om 20 prosent fylkeskommunal egenandel i bompengeprosjekter er det andre sentrale punktet som tilsier en annen vurdering nå enn våren 2024. Dessverre foreligger det ikke til denne saken nye, foreløpige beregninger som viser hvilke konsekvenser dette kan få for bompengeandel og takstnivå. Kommunedirektøren legger imidlertid til grunn at bompengebelastningen vil bli mindre enn det som skisseres i vedlagt grunnlagsdokument fra 2023, selv om andre forhold, som prisvekst, kan ha trukket i motsatt retning siden den gang. Endelige bomtakster vil være en del av den komplette bompengeutredningen som vil bli gjenstand for lokalpolitisk behandling på et senere tidspunkt.

Kommunedirektøren mener også at Hvaler kommunestyres tilslutning til en bompengeutredning bør tillegges vekt i vurderingen. Selv om bruprosjektet ligger i Fredrikstad kommune, er det i praksis enda viktigere for Hvaler kommune ettersom det er den eneste fastlandsforbindelsen for øykommunen.

For å begrense bompengebelastningen for bilistene mener kommunedirektøren at muligheten for å samordne bomstasjonen ved Kjøkøysund bru med takstopplegget for Bypakke Nedre Glomma må undersøkes i bompengeutredningen. En slik samordning vil innebære at takster og rabatter, inkludert timesregel og månedstak, blir felles selv om bompengene som kreves inn holdes adskilt for bypakken og Kjøkøysund bru. Denne formen for samordning har Bypakke Nedre Glomma tidligere hatt med Kråkerøyforbindelsen og de to bomstasjonene som sto på Værstebrua og Kråkerøybrua. Kommunedirektøren vil presisere at en slik samordning av takstopplegget ikke vil innebære at ny Kjøkøysund bru tas inn i prosjektporteføljen for Bypakke Nedre Glomma.

Kommunedirektøren er ikke negativ til at gang- og sykkelveiprosjektet langs fv. 108 mellom Bratte bakke og Åsebu kan inkluderes i bompengefinansieringen, men mener at en alternativ plassering av bomstasjonen i så fall bør utredes. Ny bru vil ligge i Fredrikstad kommune, mens nevnte gang- og sykkelveistrekning utelukkende ligger i Hvaler kommune, og starter ca. 5,5 km sør for bruprosjektet. Ved standard plassering av bomstasjonen like ved ny bru, som legges til grunn i grunnlagsdokumentet, vurderer kommunedirektøren at inkludering av gang- og sykkelveiprosjektet kan stride mot nytteprinsippet for bompengeinnkreving, ettersom fastboende og hytteeiere på Kjøkøy sannsynligvis ferdes mer mellom Kjøkøy og Kråkerøy enn mellom Kjøkøy og Hvaler sør for Bratte bakke. Dermed vil de krysse bomsnittet ved ny Kjøkøysund bru ofte, men ha liten nytte av en gang- og sykkelveiutbygging i Hvaler kommune. Denne problematikken kan imidlertid unngås ved å plassere bomstasjonen ved kommunegrensen mellom Fredrikstad og Hvaler eller lenger inn i Hvaler kommune. Kommunedirektøren foreslår derfor at en slik alternativ plassering av bomstasjonen utredes dersom nevnte gang- og sykkelveiprosjekt inkluderes i utredningsarbeidet.

Gang- og sykkelveiprosjektet fv. 108 Trolldalen–Ny Kjøkøysund bru er prioritert i handlingsprogrammet for byvekstavtalen i Nedre Glomma 2026–2029, med et kostnadslag på 11,3 millioner kroner. Dette prosjektet vil imidlertid henge sammen med gang- og

sykkelveien over selve brua og inngår i samme reguleringsplan. Framdriften for gang- og sykkelveien nord for brua henger dermed tett sammen med framdriften for bruprosjektet. Dette taler for at de to prosjektene bør inngå i samme finansieringsopplegg. Kommunedirektøren anbefaler at gang- og sykkelveiprosjektet fv. 108 Trolldalen–Ny Kjøkøysund bru inkluderes i bompengeutredningen for ny Kjøkøysund bru.

Alternative løsninger
Nei, bompengefinansiering vurderes som eneste reelle mulighet for å få realisert en ny Kjøkøysund bru.

Konklusjon
Kommunedirektøren anbefaler at det gis prinsipiell tilslutning til at Østfold fylkeskommune kan utarbeide en komplett bompengeutredning for fylkesvei 108 Ny Kjøkøysund bru, men med enkelte føringer for utredningsarbeidet, jamfør innstillingspunkt 2–4.

ØSTFOLD FYLKESKOMMUNE

FREDRIKSTAD KOMMUNE
Postboks 1405
1602 FREDRIKSTAD

Vår ref.: 2026/484-2 Deres ref.: Dato: 05.06.2026

Fv. 108 Kjøkøysund bru - lokalpolitisk prinsippvedtak om mulighetsstudie for bompengefinansiering

Østfold fylkeskommune viser til brev sendt fra Viken fylkeskommune til Fredrikstad kommune 19. september 2023. I brevet bes det om at det fattes et lokalpolitisk prinsippvedtak i kommunen, om å kunne utrede ekstern finansiering/bompenger (bompengeutredning) for bygging av ny Kjøkøysund bru.

Kjøkøysund bru i Fredrikstad kommune er den eneste forbindelsen mellom Hvaler og fastlandet, og er i dårlig forfatning. Utskifting av eksisterende bru med ny bru er innarbeidet i Østfold fylkeskommunens handlingsprogram samferdsel 2026-2029, med forutsetning om ekstern finansiering/bompenger. For at fylkeskommunen skal kunne sette i gang en bompengeutredning må det fattes et lokalpolitisk prinsippvedtak i berørte kommuner og fylkeskommunen. En mulighetsstudie/grunnlag for et slikt vedtak er allerede utarbeidet, og er vedlagt dette dokumentet. Mulighetsstudien viser at det er mulig å gjennomføre prosjektet med bomtakster som anses som forholdsmessige.

Selv om Kjøkøysund bru er plassert i Fredrikstad kommune, ønsker fylkeskommunen i en bompengeutredning å se på muligheten for å plassere bommene i Hvaler kommune. Bompengeutredningen vil i hovedsak omfatte Kjøkøysund bru, med mulighet for å se dette i sammenheng med en fremtidig bompakke som også omfatter andre prosjekter i Hvaler kommune.

Fylkeskommunen gjør oppmerksom på at et lokalpolitisk prinsippvedtak om å kunne utrede bompenger i Fredrikstad kommune, ikke er tilstrekkelig for å planlegge og bygge ny Kjøkøysund bru ved hjelp av bompenger. Med utgangspunkt i et lokalpolitisk vedtak i Fredrikstad kommune, gis Østfold fylkeskommune mulighet for å fatte et prinsippvedtak om å gjennomføre en bompengeutredning. Når bompengeutredningen er ferdig, skal den kvalitetssikres av Vegdirektoratet og på ny komme til politisk behandling i både Fredrikstad kommune og Østfold fylkeskommune. Dersom Fredrikstad kommune og Østfold fylkeskommune slutter seg til bompengeløsningen, vil den oversendes til Samferdselsdepartementet som forbereder saken for behandling på Stortinget.

SAMF mobilitet

Postadresse: Postboks 220, 1702 SARPSBORG **E-post:** post@ofk.no

Besøksadresse: Oscar Pedersens vei 39, 1721 SARPSBORG **Internett:** www.ofk.no

Telefon: 69 11 70 00 **Org.nr.:** 930580694

Vennlig hilsen

Solveig Helene Olsen	Hans Arne Bjerkemyr
Fylkeskommunedirektør	Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg

1 Kjøkøysundbru grunnlag for lokalpolitiske prinsippvedtak 27 10 2023

Kopi til:

HVALER KOMMUNE

Mottakere:

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Dato: 27.10.2023

Fv. 108, Kjøkøysund bru

Grunnlag for lokalpolitiske prinsippvedtak om bompenger / mulighetsstudie

Skisse til finansiering med bompenger

Innhold

1. Innledning 3
2. Dagens situasjon 4
3. Trafikkgrunnlag 5
3. 1 Trafikkutvikling 5
3.2 Mulig trafikkavvisning på grunn av bompenger 6
4. Utbyggings- og finansieringsopplegg 7
4.1 Kostnadsoverslag 7
4.2 Finansiering 7
4.3 Skisse til investerings og finansieringsprofil 7
4.4 Forslag til plassering av bomstasjonen 8
4.5 Forslag til bompengeopplegg og sentrale forutsetninger 8
4.6 Foreløpige beregningsresultater 9
5. Videre prosess 10
6. Anbefaling - Forslag til vedtak 10

Kart som viser prosjektet

1 Innledning

Kjøkøysund bru binder sammen Kråkerøya og Kjøkøya i Fredrikstad kommune og er en del av fv. 108 som er hovedforbindelsen og eneste veiforbindelse for Hvaler kommune til fastlandet. Veien kalles også Fastlandsveien. Grensen mellom Fredrikstad kommune og Hvaler kommune ligger mindre enn 1 km vest for Kjøkøya.

Dagens Kjøkøysund bru er 376 m lang og ble bygd i 1970. Fv. 108 var riksvei til forvaltningsreformen i 2010 da den ble omklassifisert til fylkesveg.

Brua er i dårlig teknisk stand. Over tid har det vært utført flere reparasjoner, og i 2014 ble det innført trafikkregulerende tiltak for å redusere slitasjen og forsinke skadeutviklingen på brua. Maksimal totalvekt ble først redusert fra 50 til 32 tonn. Senere ble maksimal totalvekt økt til 50 tonn igjen, men med lysregulering og sentrisk kjøring, slik at det kun er ett kjøretøy på brua. I tillegg ble fartsgrensen for alle kjøretøy redusert fra 80 til 60 km/t.

Etter at problemene ble oppdaget utredet Statens Vegvesen om brua skal forsterkes eller erstattes. Resultatet var til fordel av ei ny bru, og høsten 2018 ble det bestemt at det skal bygges ny bru. 20. juni 2019 vedtok fylkestinget i Østfold at ny bru reguleres og etableres på østsiden av dagens bru. I handlingsprogrammet til Regional transportplan Østfold mot 2050 for perioden 2020-2023 ble det lagt opp til regulering og prosjektering i handlingsprogramperioden.

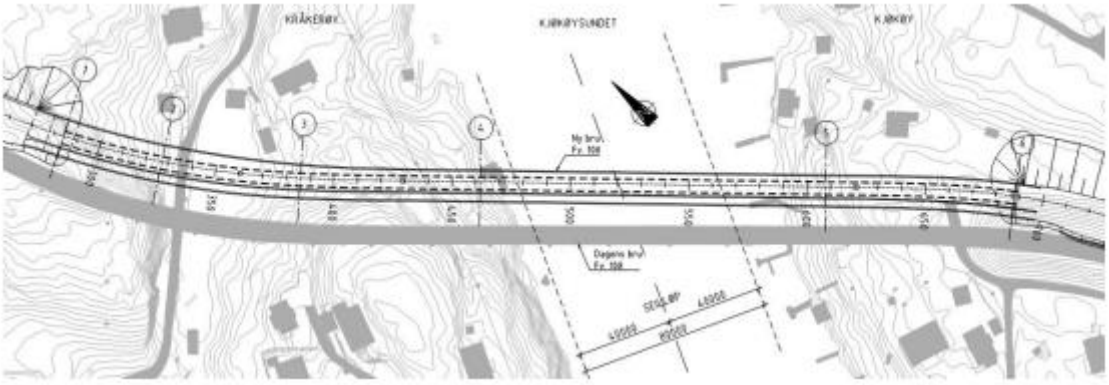
Etter etableringen av Viken fylkeskommune fra 2020 ble nybygging av brua innarbeidet i Vikens handlingsprogram for samferdsel 2022-2025 som et enkeltprosjekt med oppstart i perioden. Det ble forutsatt ekstern finansiering/bompenger.

Forarbeid for vurdering av plassering og konstruksjonsløsning ble gjort av Statens Vegvesen og SWECO i 2019. Oppstart av planarbeid ble varslet i september 2019, og i 2020 ble det foretatt to utvidelser av planområdet. Viken fylkeskommune overtok planarbeidet fra Statens vegvesen ved årsskiftet 2019-

2020. Forslag til reguleringsplan ble hovedsakelig utarbeidet i 2020. Etter en pause i planarbeidet fra slutten av 2020 til mars 2022 ble plandokumentene oppdatert.

Forslag til detaljreguleringsplan ble lagt ut til offentlig ettersyn i perioden 04.05.2022 til 22.06.2022.

2 Nærmere om prosjektet

Kjøkøysund bru – plan (kilde: Sweco Norge AS)

Planområdet ligger sør for Fredrikstad sentrum, på Kråkerøya og Kjøkøya. Kjøkøysund bru binder de to øyene sammen og er en del av fastlandsforbindelsen til Hvaler.

Planområdet strekker seg fra Trolldalen på Kråkerøya i nord til Kjerreveien på Kjøkøy i sør.

Den nye brua skal bygges på østsiden av dagens bru. Prosjektet innebærer også ny kjørevei i hver ende av brua. Ny trasé for fylkesvei 108 i tilknytning til den nye brua kobles på dagens fylkesvei litt sør for Tømmerhella på Kråkerøya, og rett sør for krysset mellom fylkesveien og Nordre Rekvin på Kjøkøya.

Det er planlagt at ny brua bygges i en tilsvarende konstruksjonsløsning som for dagens bru, dvs. ei fritt frambyggbru i betong.

Veien på brua er planlagt med to kjørefelt i H1 veiprofil (Statens Vegvesens håndbok N100 fra 2019/2021) med fartsgrense 80 km/t. Kjørebanen skal bli 9 meter bred, mot dagens ca. 7,5 meter. Kjørefeltbredden skal bli 3,25 meter og asfaltert veiskulder 1 meter på hver side. Veien skal ha forsterket midtoppmarkering med en brede på 0,5 meter. Adskilt med rekkverk skal det bygges en tre meter bred kombinert gang- og sykkelvei.

Planforslaget omfatter også tre bussholdeplasser og tiltak for gående og syklende (se neste avsnitt).

Tiltak for gående og syklende

Den nye brua skal i motsetning til dagens bru inkludere anlegg for gående og syklende. I dag er det gang- og sykkelvei fra Fredrikstad langs fv. 108 til krysset med Trolldalen. Det er planlagtkombinert gang- og sykkelvei derfra til brua. Sørover på Kjøkøya begynner gang- og sykkelvei fra krysset med Kjerreveien. Strekningen som mangler mellom ny bru og her skal også bygges som kombinert gang- og sykkelvei. Den eksisterende veien går ikke langs fylkesveien, men gjennom et boligfelt og går ikke videre over Puttesund bru.

Planlagt strekning skal bli del av rute nr. 9 av hovedsykkelnettet i Sarpsborg og Fredrikstad. I planen er det anbefalt at strekningen kan være felles anlegg for gående og syklende. Gang- og sykkelveien skal ha 2,5 meter asfaltert bredde pluss 0,5 meter veiskuldre utenfor brua. Avstanden mellom gang- og

sykkelveien og kjøreveien blir minimum 3,0 meter. På brua skal gang- og sykkelveien bygges som beskrevet i avsnittet ovenfor.

I tillegg er det et politisk ønske fra Hvaler kommune om å bygge 5 km gang og sykkelvei langs fv. 108. Den nye veien skal gå fra Bratte bakke sør for Ødegårdskilen på Vesterøy til sør for Rød, ved skolen på Asmaløy. Hvaler kommune har utarbeidet reguleringsplan som ble vedtatt i 2017/2018.

Det finnes allerede en gang- og sykkelvei fra Ødegårdskilen i retning av Kjøkøya som går til Håholmen. Bare det siste stykket på Håholmen og over Puttesundbrua (Hvalerporten) til Kjøkøya mangler. I tillegg er det ingen sykkelvei på en del av Kjøkøya. I stedet bør syklister kjøre gjennom et boligområde. Denne løsningen skal ifølge sykkelplanen ikke endres.

Hvaler kommune har anslått kostnadene for sykkelveien på Hvaler til 60-80 mill. kr. Det finnes i utgangspunktet to muligheter for finansiering: Delfinansiering med bompenger eller fullfinansiering med fylkeskommunale midler over Østfold fylkeskommune budsjett.

§ 27 i veglova tillater å bruke bompenger for å finansiere prosjektet. Sentralt i statens retningslinjer for bompengefinansiering står «nytteprinsippet». Nytteprinsippet går ut på at de bilistene som betaler bompenger, skal ha nytte av veiprosjektet. Sammenhengen går også andre veien, slik at de som har nytte av et veiprosjekt, også skal betale bompenger. Syklister betaler ikke bompenger. Men å bygge gang og sykkelvei er et tiltak for å øke trafikksikkerheten og framkommeligheten for alle trafikantgrupper. Vi vurderer at det ikke er problematisk at gang- og sykkelveiprosjektet er i en annen kommune fordi det står i geografisk sammenheng med brua. Avstanden mellom prosjektet og brua er relativt kort, omtrent 3,5 km. Det finnes allerede en nesten gjennomgående gang- og sykkelvei mellom bruprosjektet og den planlagte gang- og sykkelveien, og det gjelder den samme fylkesveien.

3 Trafikkgrunnlag

3. 1 Trafikkutvikling

Det er gjennomført trafikkberegninger basert på trafikktalene fra tellinger og tidligere erfaringer med strekningen. Det finnes et permanent tellepunkt, Bukkholmen på Stokken, vest for Kjøkøya. Plasseringen av tellepunktet innebærer at ikke all trafikk som går over Kjøkøysundbrua blir registrert på tellepunktet. Kjøkøya har 190 innbyggere i 2023 pluss et antall hytter. I forhold til innbyggertallet i Hvaler kommune er dette tallet lite. Det kan derfor antas at beboerne på Kjøkøya forårsaker bare en liten andel av trafikken ved brua og derved på bomstasjonen. På grunn av det faste telepunktet anses ytterlige trafikktellinger som ikke nødvendig.

Dette er trafikktalene siden 2014 (ÅDT = Årsdøgntrafikk)

År	ÅDT	Endring	ÅDT yrkesdager	Endring	ÅDT helg	Endring
2014	5433	+ 1,6 pst.	5532	+1,7 pst.	5211	+1,3 pst.
2015	5686	+ 4,7 pst.	5830	+5,4 pst.	5361	+2,9 pst.
2016	5740	+ 1 pst.	5908	+1,3 pst.	5363	+/-0 pst.
2017	5893	+ 2,7 pst.	6056	+2,5 pst.	5533	+3,1 pst.
2018	5983	+ 1,5 pst.	6144	+1,5 pst.	5628	+1,7 pst.
2019	6010	+ 0,5 pst.	6215	+1,1 pst.	5558	-1,2 pst.
2020	6318	+ 5,1 pst.	6469	+4,1 pst.	5974	+7,5 pst.
2021	6379	+ 1 pst	6393	-1,2 pst.	6349	+6,3 pst.
2022	6155	-3,5 pst.	6243	-2,4 pst.	5951	-6,3 pst.

Disse trafikktalene blir brukt som grunnlag for trafikkprognosene i dette notatet.

Andelen av tunge kjøretøy er rundt 6 pst. ÅDT er spesielt høy om sommeren som følge av fritidsreiser og turisme. I 2019 var Hvaler kommune på åttende plass på listen over kommuner med flest hytter i Norge. Antallet hytter i kommunen var 4326, og Hvaler hadde flest hytter per kvadratkilometer i hele Norge. Hvaler kommune hadde 4741 innbyggere i 2022, mot 4386 innbyggere i 2014.

Det er usannsynlig at trafikkutviklingen i 2020 2021 skjedde uavhengig av pandemien. I 2022 var det en nedgang til et trafikknivå som er mer i tråd med nivåene før 2020. Det er derfor sannsynlig at trafikkøkningen i 2020 og av helgetrafikk i 2021 skjedde på grunn av en økning i hytte- og innlandsturisme i Norge under pandemien. Dette kan betyr stagnasjon eller mindre vekst i de neste årene. Dette er tatt hensyn til i følsomhetsvurderingene. Vi antar en trafikkvekst på 1,37 pst. til 2030, og på 0,57 pst. per år fra 2031 og videre framover[1]. Trafikkveksten fra 2014 til 2022 var omtrent 1,5 pst. per år, men lavere de siste årene. Beregningene viser en ÅDT på 6680 i 2028.

3.2 Mulig trafikkavvisning på grunn av bompenger

Å innføre bompenger på en strekning kan føre til trafikkavvisning fordi folk velger å droppe reisen, kjøre en annen vei eller benytte et annet reisemiddel. Avvisning er hovedsakelig avhengig av størrelsen av bomtaksten og kjørealternativer, men også tidsbesparelsen.

I dette tilfelle finnes det ingen mulighet for å velge en annen rute. Brua er den eneste veiforbindelsen mellom Hvaler og fastlandet. Den eneste relevante faktoren er derfor mindre trafikk fordi reiser utelates på grunn av bompenger eller fordi trafikantene velger en annen måte å reise på.

Tallene viser at fritidsreiser, inkludert hytteturisme, utgjør en betydelig andel av reisene. Utenfor turistsesongen utgjør yrkespendlere en stor andel av de reisende.

Det finnes ingen bilferje mellom Hvaler og fastlandet, bare en båt som reiser mellom Skjærhalden og Strømstad i Sverige. Dette finnes flere bussforbindelser fra Kjøkøya og en busslinje fra Hvaler til Fredrikstad og Oslo. Bil er det mest populære transportmiddelet på Hvaler, med flere som bruker bil enn gjennomsnittet i hele Norge. Det er mulig at en del bilister, spesielt pendlere, vil velge å kjøre buss i stedet for bil. På grunn av utvidelse av sykkelveien, spesielt på Hvaler, men også over brua, kan også enkelte bilister gå over til sykkel. Overgang til buss og sykling skal bidra til å nå klimamålene.

Nye veiprosjekter, også de som er finansiert med bompenger, kan føre til mer trafikk dersom de sparer tid eller gir andre fordeler, som økt sikkerhet.

Prosjektet vil ikke føre til noen målbare tidsbesparelser. Det finnes allerede ei bru, og i framtiden er fartsgrensen sannsynligvis igjen 80 km/t i stedet for 60. Men strekningen er veldig kort. Forskjellen i lengde mellom nåværende og fremtidig strekning er minimal.

Siste gang det fantes en bomstasjon på strekningen var i sammenheng med Hvalertunnelen. Det ble først etablert en bomstasjon på Asmaløy som ble i 1993 flyttet til Bukkholmen ved kommunegrensen mellom Hvaler og Fredrikstad kommune. Bompengeinnkrevingen opphørte 14. januar 2009. Trafikkveksten fra 2008 til 2009 var på 5,2 pst. som er omtrent det samme som i de to årene før (pluss 5,3 pst. i 2008 og pluss 6 pst. i 2007). Det viser til at en nedgang er lite sannsynlig.

For å ta hensyn til mulig overgang til andre transportformer og et lite frafall av reiser, ble det også gjort beregninger med en nedgang i trafikken på 10 prosent i følsomhetsvurderingene.

[1] Kilde: prognose for Østfold i TØI-rapport 1824/2021

For å supplere trafikktallene kan det være en mulighet å foreta ytterligere trafikktellinger for en eller flere begrensede perioder. Dette anses ikke nødvendig på det nåværende tidspunkt.

4 Utbyggings- og finansieringsopplegg

Den beregningstekniske renten som benyttes i finansieringsanalysene for bompengeprosjekter fastsettes av Samferdselsdepartementet/Statens vegvesen. Den beregningstekniske renten skal være nøktern og ta høyde for usikkerhet langt fram i tid. Pr. i dag er den beregningstekniske renten 5,5 pst. de 10 første årene og deretter 6,5 pst. Den valgte beregningstekniske renten må vurderes som forsvarlig for å kunne fatte garantivedtak, og garantistene må ta høyde for at bompengeperioden maksimalt kan øke med fem år og at realtaksten maksimalt kan økes med 20 pst. før garantiansvaret trer i kraft.

I tråd med føringer fra Samferdselsdepartementet er det lagt til grunn en årlig prisstigning på 2,0 pst.

4. 1 Kostnadsoverslag

I vurderingene legges traseen i planbeskrivelsen til grunn. Kostnadene for bygging av brua er anslått til 533 mill. kr. i 2020-kr (P50 estimat[2]). Omregnet til 2022-kr er kostnadene om lag 580 mill. kr. Det betyr 592 mill. kr i 2023 (med 2 pst. økning)

For beregninger brukes i tillegg P85-estimatkostnad som betyr 640 mill. 2022-kr. pluss indeksregulering til 2023. Dette betyr 653 mill. kr. i 2023

Kostnadene er omregnet med Finansdepartementets planleggingsindeks fra 2022 til 2023.

I tillegg kommer 60-80 mill. kr. for gang og sykkelvei på Hvaler. I beregningene regnes det med 80 mill. kr. i 2023-kr.

Vi understreker at det er betydelig usikkerhet ved kostnadene på dette.

4.2 Finansiering

Ny Kjøkøysund bru er ikke en del av Bypakke Nedre Glomma fase 2. I Viken fylkeskommunes handlingsprogram for samferdsel 2022 -2025 står fire enkeltprosjekter på fylkesvei der det er forutsatt ekstern finansiering/bompenger. Kjøkøysund bru på fv. 108 i Fredrikstad kommune er ett av disse.

4.3 Skisse til investerings og finansieringsprofil

I beregningene er det lagt til grunn oppstart i 2025. Vi har forutsatt en anleggstid på tre hele år, inkl. riving av gammel bru. For beregningene er byggestart og slutt antatt mitt i år. Derfor strekker seg anleggstid over fire kalenderår, to år full og to år halv og kostnadene i første og siste år er kun halvparten av de to andre år. Kostnadene er forenklet fordelt med 1/6. i år 1, 1/3. i år 2, 1/3 i år 3 og 1/6 i år 4. Momsrefusjonen (forutsatt 18 pst.) er tatt med som fylkeskommunale midler for samme tidsrom.

[2] P50-estimat er et estimat med en sannsynlighet på 50 prosent mot overskridelse. P85-estimat betyr at sannsynligheten for å unngå overskridelse er 85 prosent.

4.4 Forslag til plassering av bomstasjonen

Den konkrete bomstasjonsplasseringen må utredes nærmere. Endelig bomstasjonsopplegg må behandles av kommunestyrene i de to kommunene og fylkestinget ved den lokalpolitiske behandlingen av bompengeutredningen.

Sentralt i statens retningslinjer for bompengefinansiering står «nytteprinsippet». Nytteprinsippet går ut på at de bilistene som betaler bompenger, skal ha nytte av veiprosjektet. Sammenhengen går også den andre veien, slik at de som har nytte av et veiprosjekt, også skal betale bompenger. Dette innebærer vanligvis at bomstasjon(er) må plasseres på det nye veiprosjektet. Primært bør det være tilstrekkelig med én bomstasjon. For plassering av en bomstasjoner er det visse tekniske forutsetninger som må oppfylles. Det må også være nok plass for et teknisk hus/bod og parkering for servicepersonell. Ledninger for strøm og data skal også være tilgjengelig eller kunne legges fram. Den beste plasseringen er trolig rett før eller etter brua.

4.5 Forslag til bompengeopplegg og sentrale forutsetninger

Det er forutsatt innkreving av bompenger i begge kjøreretninger. Bompengeinnkrevingen vil være basert på AutoPASS-systemet. Utstyret (antenner, kamera osv.) plasseres på stolper langs veien. Betaling av bomavgift skjer enten ved bruk av elektronisk brikke eller etterskuddsvis fakturering basert på videofotografering av bilens registreringsnummer. Det er lagt til grunn etterskuddsinnkreving i 15 år fra veiåpning. I finansieringsberegningene er det lagt til grunn bompengeinnkreving i perioden 2028-2042.

Takst- og rabattsystemet skal være i tråd med gjeldende takstretningslinjer som er fastsatt av Statens vegvesen. Det er to takstgrupper: Takstgruppe 1 omfatter kjøretøyer med tillatt totalvekt inntil 3 500 kg. Også noen tyngre kjøretøyer, bl.a. større personbiler og bobiler, inngår i takstgruppe 1. Takstgruppe 2 omfatter kjøretøyer over tillatt totalvekt 3 500 kg ekskl. de kjøretøyene som inngår i takstgruppe 1. Det er vanlig at taksten for takstgruppe 2 er det dobbelte av taksten for takstgruppe 1.

Kjøretøyer i takstgruppe 1 får 20 pst. rabatt forutsatt gyldig avtale og brikke. Det antas en brikkeandel på 90 pst. Kjøretøyer i takstgruppe 2 får ikke slik rabatt (for dem er brikke obligatorisk). For nye prosjekter er det vanlig at nullutslippskjøretøyer i takstgruppe 1 betaler 50 pst. av taksten for takstgruppe 1 etter brikkerabatt. Fra 2023 kan taksten for nullutslippskjøretøy være inntil 70 pst av taksten for kjøretøyer med fossilt drivstoff etter brikkerabatt. Det er nå mulig å også definere kjøretøy i takstgruppe 2 som bruker biogass som nullutslippskjøretøy. Nullutslippskjøretøy i takstgruppe 2 får fortsatt 100 pst. rabatt

I 2021 var andelen elbiler i salgsstatistikken i Østfold nesten på samme nivå som i Norge (63,1 pst. Østfold, 64,5 pst. i hele Norge). I 2022 var andelen nullutslippskjøretøy 20 pst. i Østfold, mens det i hele Norge var om lag 21 pst. I Akershus var det rundt 27 pst. og i Oslo rundt 34 pst[3]. Begge er relevante på grunn av helg- og ferietrafikk.

Det forventes at elbilandelen i Norge vil øke til omtrent 55 pst. i 2030 og 88 pst. i 2040 for lette kjøretøy. For tunge kjøretøy[4] er prognosene henholdsvis 10 pst. og 25 pst. Det regnes med samme andel i Østfold, selv om andelen kan vær litt høyere på grunn av den store andelen fritidstrafikk. Elbilandelen i Akershus og i Oslo er for øvrig høyere enn for landet. Andelen nullutslippskjøretøy er antatt til 60 pst. over analyseperioden i takstgruppe 1. I takstgruppe 2 antas en andel på 15 pst.

[3] https://elbil.no/om-elbil/elbilstatistikk/elbilbestand/
[4] KVU Veibruksavgift og bompenger, presentasjon, S. 21.

Andelen spiller ingen rolle i beregningene her, da vi kun beregner gjennomsnittstakst, ikke den faktiske bomtaksten som hver bruker betaler når de passerer bomstasjonen. Med stor andel nullutslippskjøretøy og høy rabatt øker grunntakstene (skiltet takst).

Det vil være mulig å innføre et månedlig passeringstak avgrenset til takstgruppe 1. I Statens vegvesens veileder for bompengeprosjekter er 60 passeringer nevnt. Passeringstaket kan settes lavere enn 60 passeringer pr. måned, men kun i «særskilte tilfeller» kan det settes lavere enn 40 passeringer pr. måned. Grunntakstene (skiltet takst) blir høyere jo lavere passeringstaket er. I Statens vegvesens veileder står det videre at timesregel kan innføres utenfor byområder dersom plasseringen av et bomsnitt medfører at enkelte brukergrupper belastes uforholdsmessig mye. Hovedregelen er imidlertid at bomstasjonen skal plasseres slik at dette ikke er nødvendig.

For et enkeltprosjekt som dette vil det pr i dag ikke være mulig å innføre tidsdifferensierte takster.

4.6. Foreløpige beregningsresultater

I tabellene under er det gjort beregninger for to forskjellige kostnadsscenarier, P50 og P85 (se 4.1), begge uten og med gang- og sykkelvei. Beregningene er gjort med en årsdøgntrafikk (ÅDT) på 6680 i 2028 og en ÅDT på 6010 i 2028 for å ta hensyn til mulig trafikkavvisning på grunn av bompengene. Fordi det er vanskelig å estimere kostnadsutviklingen, ble det også gjort følsomhetsvurderinger hvor kostnadene er 15 eller 25 pst. høyere enn i P85-varianten. Dette gjelder med og uten gang- og sykkelvei og med og uten trafikkavvisning. I beregningene er det lagt til grunn 82 pst. bompenger og en fylkeskommunal andel på 18 pst. (forutsatt moms-refusjon).

	6680 ÅDT	6010 ÅDT
Kostnader	Bomtakst (gjennomsnitt)	
592 mill. kr. P50 kostnader	19	21
672 mill. kr. P50 + gang- og sykkelvei	22	24
653 mill. kr. P85 kostnader	21	23
733 mill. kr. P85 + gang- og sykkelvei	24	26
751 mill. kr. P85 + 15 %	24	27
843 mill.kr. P85 + g/s vei + 15 %	27	30
816 mill. P85 + 25 %	26	29
937 mill. kr. P85 + g/s vei + 25 %	30	33

Ut fra tabellen kan vår vurdering oppsummeres i følgende punkter:

- Det er mulig å gjennomføre prosjektet med bomtakster som anses som forholdsmessige
- Gjennomsnittstaksten antas mellom 19 kr og 33 kr der fylkeskommunale midler kun tilsvarer moms-refusjonen.

En gjennomsnittstakst på 19 kr betyr en skiltet takst på 30 kr for kjøretøy i takstgruppe 1 uten brikkerabatt og 24 kr med brikkerabatt. Nullutslippskjøretøy i takstgruppe 1 må betale 12 kr, kjøretøy i takstgruppe 2 60 kr. Med en gjennomsnittstakst på 21 kr er de skiltete takstene henholdsvis 33 kr, 26 kr, 13kr og 66 kr. Med 22 kr i gjennomsnittstakst blir de skiltete takstene 34,5 kr, 27,5 kr, 14 kr og 69 kr. Beregningene er foreløpige og beheftet med store usikkerheter. Resultatene er avhengig av flere faktorer, som andel nullutslippskjøretøy, rabatt for nullutslippskjøretøy og andel tunge kjøretøy.

5. Videre prosess

Et prinsippvedtak må fattes i både fylkeskommunen og de berørte kommunene. Dette gir grunnlag for videre utredning av bompengefinansiering. Arbeidet skal føre fram til en bompengeutredning med et fullstendig forslag til bompengeopplegg.

I et fullstendig forslag til bompengeopplegg (faglig grunnlag) inngår følgende:

- Kostnadsoverslag (kvalitetssikret). Før fylkestingets behandling må ekstern kvalitetssikring (KS2) være gjennomført.
- Trafikknotat/trafikkberegninger
- Takstopplegg og finansieringsberegninger
- Samfunnsøkonomiske lønnsomhetsberegninger/EFFEKT
- Bompengeselskapets uttalelse til forslag til bomstasjonsplassering
- Beregnet garantibehov for bompengeselskapet

Etter dette følger:

1. Kvalitetssikring av fullstendig bompengeopplegg i Statens vegvesen Vegdirektoratet

2. Behandling av bompengeopplegget i kommunestyret i berørte kommuner

3. Behandling av bompengeopplegget i fylkestinget

4. Oversendelse av saken med lokalpolitiske vedtak til Statens vegvesen Vegdirektoratet for viderebehandling og oversendelse til Samferdselsdepartementet som legger saken fram for Regjeringen og Stortinget.

6 ANBEFALING – FORSLAG TIL VEDTAK

Viken fylkeskommune anser det som realistisk å finansiere utbyggingen av fv. 108 helt (med unntak av moms-refusjonen) med bompenger, og med takster som ligger på et akseptabelt nivå. For at Viken fylkeskommune skal få mandat til å jobbe videre med planlegging og finansiering av fv. 108, er det nødvendig å få tilslutning til dette fra berørte kommuner og fylkeskommunen. Viken fylkeskommune har på bakgrunn av dette notatet og anbefalingen ovenfor utarbeidet følgende forslag til kommunale og fylkeskommunale vedtak:

1. Det gis prinsipiell tilslutning til at videre planlegging samt utbygging av fv.108 ny Kjøkøysund bru kan finansieres med bompenger.

2. Fastsetting av endelig bompengeordning skjer på grunnlag av en mer detaljert bompengeutredning.

3. Viken fylkeskommune legger frem endelig forslag til bompengeutredning med takster når det foreligger godkjent reguleringsplan for prosjektet.

Råd for personer med funksjonsnedsettelses vedtak 06.10.2026:
Rådets uttalelse:
1. Lisleby sentralidrettsanlegg utbedres som fremstilt i saken.
2. De økonomiske rammene for prosjektet Lisleby sentralidrettsanlegg settes til en kostnadsramme (P50) på 33,6 millioner kroner inklusive merverdiavgift, og en kostnadsramme (P85) på 39,8 millioner kroner inklusive merverdiavgift.
3. Prosjektet finansieres med låneopptak og innarbeides i budsjett- og økonomiplan for 2027-2030.
4. Forvaltning, drift og vedlikeholdskostnader (FDVU-kostnader) anslått til en nettoøkning på cirka 30 000 kroner per år, prioriteres og innarbeides i kommende økonomiplan.

Rådet forutsetter at universell utforming ivaretas.

Råd for personer med funksjonsnedsettelses behandling:
Rådet forutsetter at universell utforming ivaretas.

Votering:
Kommunedirektørens innstilling enstemmig vedtatt med tillegg.

Samfunnsutvalgets vedtak 07.10.2026:

Samfunnsutvalgets uttalelse:

1. Lisleby sentralidrettsanlegg rehabiliteres som fremstilt i saken, inkludert opsjonene for takoverbygg over tribune, lyshare, ekstra tidtakingsbod, løst friidrettsutstyr og omlegging av gressareal til kunststoffdekke.
2. De økonomiske rammene for prosjektet settes til en styringsramme (P50) på 41,1 millioner kroner inklusive merverdiavgift og en kostnadsramme (P85) på 47,3 millioner kroner inklusive merverdiavgift.
3. Prosjektet finansieres med låneopptak og innarbeides i budsjett- og økonomiplan for 2027–2030.
4. Forvaltning, drift og vedlikeholdskostnader innarbeides i kommende økonomiplan.

Samfunnsutvalgets behandling:

Uttalelsen fra Råd for personer med funksjonsnedsettelses ble sendt til utvalgets medlemmer på e-post 7.10.2026.

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å gi følgende innstilling til bystyret:

1. Lisleby sentralidrettsanlegg utbedres som fremstilt i saken.

2. De økonomiske rammene for prosjektet Lisleby sentralidrettsanlegg settes til en kostnadsramme (P50) på 33,6 millioner kroner inklusive merverdiavgift, og en kostnadsramme (P85) på 39,8 millioner kroner inklusive merverdiavgift.

3. Prosjektet finansieres med låneopptak og innarbeides i budsjett- og økonomiplan for 2027-2030.

4. Forvaltning, drift og vedlikeholdskostnader (FDVU-kostnader) anslått til en nettoøkning på cirka 30 000 kroner per år, prioriteres og innarbeides i kommende økonomiplan.

Samtlige partier i samfunnsutvalget fremmet følgende fellesforslag:

1. Lisleby sentralidrettsanlegg rehabiliteres som fremstilt i saken, inkludert opsjonene for takoverbygg over tribune, lyshare, ekstra tidtakingsbod, løst friidrettsutstyr og omlegging av gressareal til kunststoffdekke.
2. De økonomiske rammene for prosjektet settes til en styringsramme (P50) på 41,1 millioner kroner inklusive merverdiavgift og en kostnadsramme (P85) på 47,3 millioner kroner inklusive merverdiavgift.
3. Prosjektet finansieres med låneopptak og innarbeides i budsjett- og økonomiplan for 2027–2030.
4. Forvaltning, drift og vedlikeholdskostnader innarbeides i kommende økonomiplan.

Votering:

Fellesforslaget ble satt opp mot kommunedirektørens innstilling og ble enstemmig vedtatt.

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Saksnr.: 2026/4702
Dokumentnr.: 23
Løpenr.: 258837/2026
Klassering: D11

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Råd for personer med funksjonsnedsettelse	06.10.2026	23/26
Samfunnsutvalget	07.10.2026	32/26
Formannskapet	15.10.2026	116/26
Bystyret	22.10.2026	

Investeringsbeslutning - Lisleby sentralidrettsanlegg

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å gi følgende innstilling til bystyret:

1. Lisleby sentralidrettsanlegg utbedres som fremstilt i saken.
2. De økonomiske rammene for prosjektet Lisleby sentralidrettsanlegg settes til en kostnadsramme (P50) på 33,6 millioner kroner inklusive merverdiavgift, og en kostnadsramme (P85) på 39,8 millioner kroner inklusive merverdiavgift.
3. Prosjektet finansieres med låneopptak og innarbeides i budsjett- og økonomiplan for 2027-2030.
4. Forvaltning, drift og vedlikeholdskostnader (FDVU-kostnader) anslått til en nettoøkning på cirka 30 000 kroner per år, prioriteres og innarbeides i kommende økonomiplan.

Sammendrag

Samfunnsutvalget uttaler seg i saken.

Lisleby sentralidrettsanlegg er Fredrikstad kommunes hovedanlegg for friidrett og den viktigste arenaen for trening, konkurranser og arrangementer innen friidrett i kommunen. Anlegget ble sist rehabilitert i 2003 og har nå passert forventet teknisk levetid. Gjennomførte tilstandsvurderinger viser omfattende slitasje på løpebaner, friidrettstekniske anlegg, dreneringssystemer og øvrige tekniske installasjoner. Dagens tilstand medfører redusert funksjonalitet, økt risiko for skader og begrensninger for trening, konkurranser og arrangementer.

Forprosjektet anbefaler en samlet rehabilitering som omfatter utskifting av kunststoffdekker, rehabilitering av friidrettstekniske anlegg, etablering av ny drenering og overvannshåndtering samt nødvendige sikrings- og riggtiltak. Tiltakene vil sikre et trygt, funksjonelt og fremtidsrettet anlegg som tilfredsstiller dagens krav til trening og konkurransevirksomhet.

Prosjektet foreslås gjennomført innenfor en styringsramme (P50) på 33,6 mill. kroner og en kostnadsramme (P85) på 39,8 mill. kroner inklusive merverdiavgift. I tillegg er det identifisert opsjoner med en samlet kostnad på 7,5 millioner kroner, som kan vurderes særskilt.

Dersom investeringsbeslutning fattes høsten 2026, planlegges prosjektet gjennomført i 2027 med ferdigstillelse i november samme år. Rehabiliteringen vil bidra til å sikre kommunens hovedanlegg for friidrett for mange år framover, styrke folkehelsen, opprettholde et bredt aktivitetstilbud og legge til rette for regionale og nasjonale friidrettsarrangementer.

Kommunedirektøren vurderer at en utsettelse vil medføre ytterligere forfall, økt risiko for skader, redusert aktivitetstilbud og høyere framtidige rehabiliteringskostnader, og anbefaler derfor at investeringsbeslutning fattes.

Vedlegg
1 Illustrasjonsplan landskap

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)
Ingen.

Saksopplysninger
Lisleby sentralidrettsanlegg er Fredrikstad kommunes hovedanlegg for friidrett og den viktigste arenaen for trening, konkurranser og større arrangementer innen friidrett i kommunen. Anlegget ble etablert på begynnelsen av 1950-tallet og består i dag av en åttefelts 400-meters løpebane, sprintbaner, hoppanlegg og kastanlegg for samtlige friidrettsøvelser.

Anlegget ble sist rehabilitert i 2003 og har nå passert normal teknisk levetid for kunststoffdekker. Tilstandsvurderinger og undersøkelser gjennomført i forbindelse med forprosjektet viser omfattende slitasje på løpebaner og tekniske anlegg. Kunststoffdekket har redusert friksjon, flere oppsprekkinger og ujevnheter som følge av setningsskader.

Dreneringsforholdene er mangelfulle, og flere av anleggets friidrettstekniske installasjoner har betydelige vedlikeholds- og rehabiliteringsbehov. Dagens tilstand medfører redusert funksjonalitet, økt risiko for skader blant brukerne og begrenser anleggets mulighet til å tilfredsstille krav til trening, konkurranser og arrangementer.

Formålet med prosjektet er å rehabilitere Lisleby sentralidrettsanlegg slik at anlegget oppfyller gjeldende krav til sikkerhet, funksjonalitet og kvalitet. Tiltaket skal sikre et langsiktig og attraktivt friidrettstilbud for barn, unge og voksne i Fredrikstad, samt opprettholde kommunens mulighet til å arrangere regionale og nasjonale friidrettsarrangementer.

Dersom det ikke gjennomføres nødvendige investeringer i anlegget, vil dette på sikt kunne medføre at deler av anlegget ikke oppfyller kravene til konkurranse- og treningsvirksomhet. Konsekvensen vil være et redusert aktivitetstilbud for friidretten i Fredrikstad, med negative følger for både rekruttering, sportslig utvikling og muligheten til å arrangere stevner og større idrettsarrangementer.

Det ble våren 2026 gjennomført et forprosjekt som har kartlagt tilstand, behov og aktuelle løsninger for rehabilitering av anlegget. Forprosjektet konkluderer med at følgende tiltak er nødvendige for å opprettholde et fullverdig og operativt friidrettsanlegg på Lisleby:

- Utskifting av kunststoffdekker på løpebaner, sprintbaner, tilløpsbaner og øvrige arealer med syntetisk dekke.
- Rehabilitering og tilpasning av friidrettstekniske anlegg, herunder:
    - to diskoskastanlegg
    - kulestøtanlegg
    - spydkastanlegg
    - stavspranganlegg
    - to lengdehoppsanlegg med tilløpsbaner
    - to baner for 100 m hekk
    - vanngrav for hinderløp
- Masseutskiftning, etablering av ny drenering og forbedret overvannshåndtering basert på geotekniske undersøkelser.

- Nødvendige sikrings- og riggtiltak for en sikker og effektiv prosjektgjennomføring.
- Innkjøp av ny rensemaskin for rens og vedlikehold av nytt banedekke.

Tiltakene vurderes som nødvendige for å sikre anleggets funksjon, levetid og sikkerhet.

Oppgradering av byggene i tilknytning til sentralidrettsanlegget er ikke en del av denne investeringsbeslutningen. Det er heller ikke medtatt oppgradering av flomlys, dette da flomlysene er relativt nylig oppgradert, men det understrekes at lysene ikke oppfyller kravene for å arrangere seniormesterskap. Hvis det blir aktuelt å arrangere et slikt mesterskap i fremtiden må det tas stilling til om lyset må oppgraderes eller om det skal søkes dispensasjon fra gjeldende lyskrav.

Økonomi
På bakgrunn av kalkyler utarbeidet i forprosjektet og gjennomført usikkerhetsanalyse anbefales det at det vedtas en styringsramme (P50) på 33,6 millioner kroner inklusive merverdiavgift. Med avsatt reserve for identifisert usikkerhet anbefales en kostnadsramme (P85) på 39,8 millioner kroner inklusive merverdiavgift.

Opsjoner
Forprosjektet har identifisert enkelte tiltak som vurderes som ønskelige, men som ikke er nødvendige for å opprettholde et operativt friidrettsanlegg. Disse tiltakene presenteres derfor som opsjoner som det kan tas særskilt stilling til i investeringsbeslutningen.

Takoverbygg over tribune
Ved gjennomføring av seniornorgesmesterskap og tilsvarende arrangementer stilles det krav om takoverbygg over tribuneanlegget. Prosjektet legger derfor til rette for fremtidig etablering gjennom nødvendig fundamentering og teknisk klargjøring. Selve takoverbygget foreslås behandlet som en opsjon.

Lisleby sentralidrettsanlegg har ikke tidligere vært vertskap for arrangementer med slike krav, og det finnes i dag andre anlegg i regionen som er bedre tilrettelagt for denne typen mesterskap. Anleggets infrastruktur og parkeringskapasitet er også begrensende ved større arrangementer.
Estimert kostnad: 1,9 millioner kroner inklusive merverdiavgift.

Lyshare
Lyshare monteres langs innsiden av løpebanen og gir utøverne visuell støtte til å holde ønsket fart under trening og konkurranse.
Estimert kostnad**:** 0,8 millioner kroner inklusive merverdiavgift.

Ekstra tidtakingsbod
Ved større arrangementer kan det være behov for tidtakingsfasiliteter på begge langsidene av anlegget. Det finnes i dag én tidtakingsbod i eksisterende bygg. Prosjektet vil uansett legge til rette for fremtidig etablering, mens selve oppføringen av en ny bod vurderes som en opsjon. Alternativt kan midlertidige løsninger leies inn ved behov.
Estimert kostnad: 0,6 millioner kroner inklusive merverdiavgift.

Løst inventar
Deler av dagens friidrettsutstyr, herunder hekker og madrasser til hoppøvelser, tilfredsstiller ikke kravene som stilles ved større mesterskap og konkurranser. Dersom utstyret ikke anskaffes som en del av prosjektet, må det påregnes særskilte investeringer før eventuelle større arrangementer.
Estimert kostnad: 1,2 millioner kroner inklusive merverdiavgift.

Omlegging av gress til kunststoffdekke

Omlegging av eksisterende gressareal innenfor løpebanen i nordre del av anlegget til kunststoffdekke.
Estimert kostnad: 3 millioner kroner inklusive merverdiavgift.

Samlet kostnad for opsjonene er beregnet til 7,5 millioner kroner inklusive merverdiavgift. Dersom samtlige opsjoner inkluderes i prosjektet, øker styringsrammen (P50) til 41,1 millioner kroner inklusive merverdiavgift, mens kostnadsrammen (P85) øker til 47,3 millioner kroner inklusive merverdiavgift.

Referanseprosjekt
Samtidig som forprosjektet for Lisleby sentralidrettsanlegg har vært gjennomført, har Nordre Follo kommune rehabilitert Ski friidrettsanlegg. Prosjektet forventes ferdigstilt høsten 2026. Selv om anlegget i Ski er noe mindre enn Lisleby, gir prosjektet verdifulle erfaringstall som har vært benyttet som referanse og kvalitetssikring av kostnadsestimatene i forprosjektet.

Fremdrift
Ved investeringsbeslutning i oktober 2026 legges følgende fremdriftsplan til grunn:

Aktivitet	Periode
Ferdigstillelse av konkurransegrunnlag	November – desember 2026
Entreprisekonkurranse	Januar – februar 2027
Kontraktsinngåelse og oppstart	Mars/april 2027
Gjennomføring	Mars/april – november 2027
Ferdigstillelse og overtakelse	November 2027

Relevante bestemmelser
Plan- og bygningsloven
Forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr og andre relevante HMS-bestemmelser for deler av anlegget der dette er aktuelt.

Konsekvenser for sosial bærekraft
Rehabilitering av Lisleby sentralidrettsanlegg vil ha positiv effekt på sosial bærekraft ved å sikre et trygt og inkluderende aktivitetstilbud for barn, unge og voksne. Tiltaket bidrar til økt fysisk aktivitet, bedre folkehelse, styrket frivillighet og opprettholdelse av viktige møteplasser og arrangementer. Uten rehabilitering vil anleggets funksjon gradvis svekkes, med risiko for redusert deltakelse, svekket rekruttering til friidretten og tap av sosialt fellesskap og arrangørkompetanse.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft
a) Økonomiske konsekvenser – drifts- og investeringsbudsjett

De økonomiske rammene for prosjektet Lisleby sentralidrettsanlegg settes til en styringsramme (P50) på 33,6 millioner kroner inklusive merverdiavgift og en kostnadsramme (P85) på 39,8 millioner kroner inklusive merverdiavgift. 1 % av kalkulert entreprisekost settes av til kunstnerisk utsmykking i henhold til vedtatte retningslinjer. Det vil utgjøre om lag 0,23 millioner kroner inklusive merverdiavgift. Prosjektet forventer spillemiddeltilskudd for oppgradering, men det er per dags dato usikkert hvor mye tilskudd prosjektet vil bli tildelt.

Forvaltning, drift og vedlikeholdskostnader (FDVU-kostnader) anslått til en nettoøkning på cirka 30 000 kroner per år.

b) Samfunnsmessige konsekvenser

Sentralidrettsanlegget benyttes på daglig basis av friidrettsgruppa til trening. Med et rehabilitert anlegg med fasiliteter for nasjonale mesterskap, skaper dette et grunnlag for å arrangere mesterskap på aldersbestemt nivå, og stevner av mer lokal og regional karakter. Dagens fasiliteter matcher ikke forventet nasjonal standard som vil være et premiss både for rekrutering og hindring av frafall i friidretten.

Arrangement og konkurranser skaper ringvirkninger ved overnattingsdøgn, bespisning, godt omdømme med mer. Tilreisende bidrar til inntekter for næringsliv og andre aktører i Fredrikstad.

I tillegg til friidrettsgruppa, benyttes også Sentralidrettsanlegget av andre idrettslag til alternativ trening. En rehabilitering av anlegget må også anses som en investering i folkehelse da anlegget også har høy bruksfrekvens blant mosjonister til både løping og gåing med lavere intensitet.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft
Rehabiliteringen vurderes å ha en samlet positiv effekt på kommunens miljømessige bærekraft. Tiltaket forlenger levetiden til et eksisterende idrettsanlegg og reduserer behovet for framtidige ressurskrevende utskiftninger eller nyetableringer. Oppgradering av dekker og dreneringsløsninger vil bidra til bedre klimatilpasning og funksjonalitet. Prosjektet vil samtidig medføre midlertidige klimagassutslipp og ressursforbruk knyttet til anleggsarbeider og materialproduksjon, men disse vurderes å være begrensede sammenlignet med alternativet om fortsatt forfall eller etablering av nytt anlegg.

Ansattes medbestemmelse
Ikke relevant for denne saken. Lisleby friidrettsklubb, friidrettsforbundet og virksomhet idrett og aktivitet har vært delaktige i forprosjektet.

Vurdert for uttalelser i rådene
Saken behandles i råd for personer med funksjonsnedsettelse.

Vurdering
Kommunedirektøren vurderer at rehabilitering av Lisleby sentralidrettsanlegg er nødvendig for å sikre fortsatt drift av kommunens hovedanlegg for friidrett. Tilstandsvurderingene viser et betydelig rehabiliteringsbehov, og en utsettelse av tiltaket vil medføre økt risiko for skader, redusert funksjonalitet og høyere fremtidige kostnader.

Prosjektet er godt utredet gjennom forprosjekt og usikkerhetsanalyse, og kostnadsgrunnlaget vurderes som tilstrekkelig kvalitetssikret. De foreslåtte tiltakene vil sikre et trygt, funksjonelt og framtidsrettet anlegg for trening, konkurranser og arrangementer i mange år fremover.

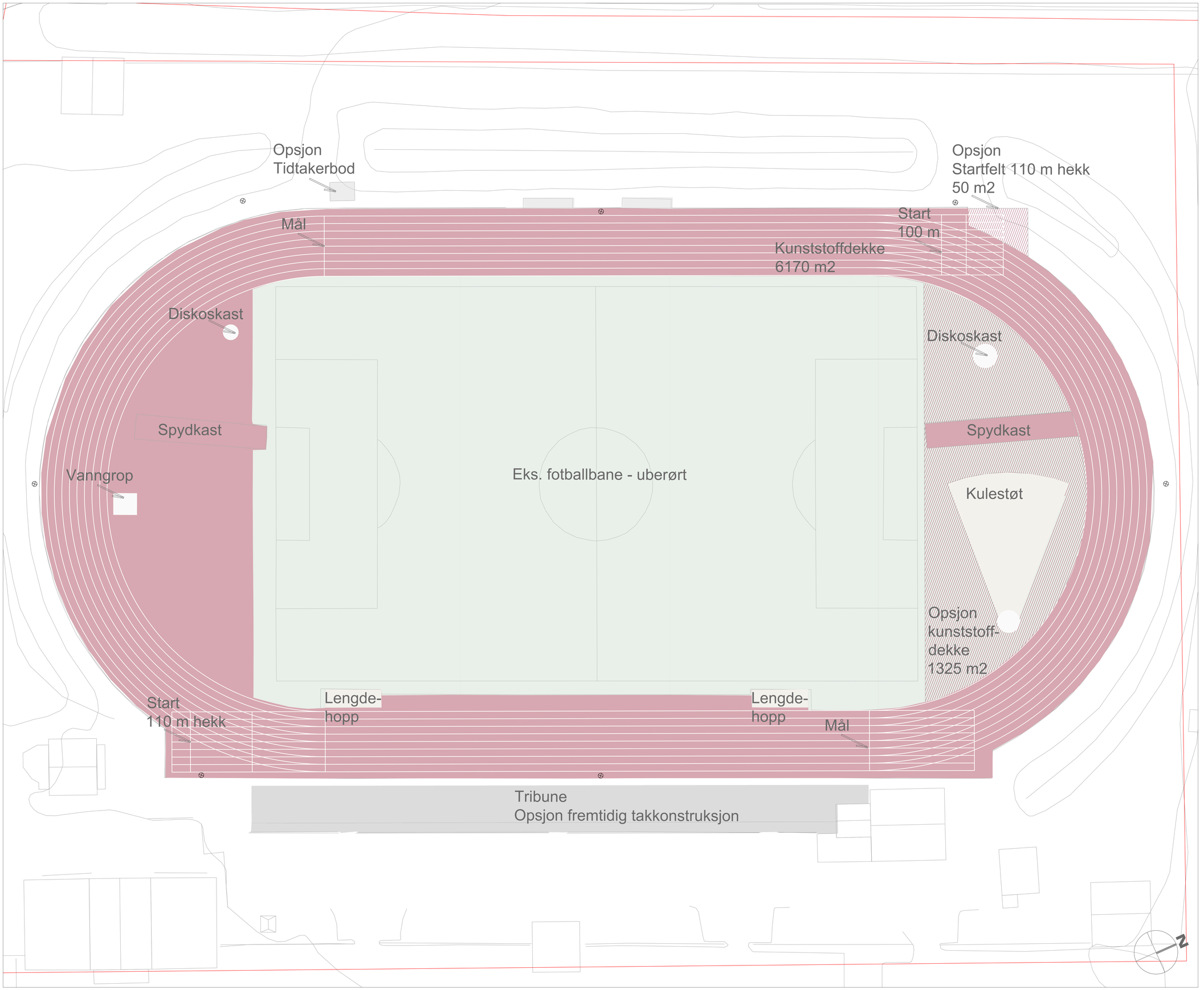
Kommunedirektøren anbefaler derfor at det fattes investeringsbeslutning for rehabilitering av Lisleby sentralidrettsanlegg innenfor foreslått kostnadsramme.

Alternative løsninger
Alternativet til rehabiliteringen er å ikke gjennomføre denne. Dersom rehabiliteringen ikke gjennomføres, vil anleggets tilstand gradvis forverres. På sikt kan dette medføre at deler av anlegget ikke lenger kan benyttes til konkurranse- og treningsformål. Dette vil redusere aktivitetstilbudet for friidretten i kommunen, svekke rekrutteringen til idretten og begrense muligheten til å gjennomføre større arrangementer. Manglende investering kan også føre til at kommunen mister viktig arrangørkompetanse og aktivitet som over tid er bygget opp gjennom friidrettsmiljøet i Fredrikstad.

Alternative vedtak for å inkludere opsjonene i prosjektet:

1. Lisleby sentralidrettsanlegg rehabiliteres som fremstilt i saken, inkludert opsjonene for takoverbygg over tribune, lyshare, ekstra tidtakingsbod, løst friidrettsutstyr og omlegging av gressareal til kunststoffdekke.
2. De økonomiske rammene for prosjektet settes til en styringsramme (P50) på 41,1 millioner kroner inklusive merverdiavgift og en kostnadsramme (P85) på 47,3 millioner kroner inklusive merverdiavgift.
3. Prosjektet finansieres med låneopptak og innarbeides i budsjett- og økonomiplan for 2027–2030.
4. Forvaltning, drift og vedlikeholdskostnader innarbeides i kommende økonomiplan.

Konklusjon
Kommunedirektøren anbefaler at prosjektet gjennomføres innenfor de foreslåtte økonomiske rammene som er fremmet i saken.

TEGNFORKLARING

⊗ Lysmast

Tegningsnr.	LARK_TEG_002
Rev.	—

Rev.	Beskrivelse	Dato	Tegn.	Kontr.	Godk.

Fredrikstad kommune
Rehab. og oppgradering av sentralidrettsanlegget, Lisleby

Fag: LARK | Format: A0

Dato: 15.09.2026

Illustrasjonsplan

FORELØPIG
15.09.2026

Format/målestokk: 1:200

Multiconsult
www.multiconsult.no

Status	Tegnet	Kontr.	Godkjent
Foreløpig	ANN	SAA	MARKG

Oppdragsnr.	Tegningsnr.	Rev.
10273943-01	LARK_TEG_002	—

O:\01\10273\10273943\01\03 ARBEIDSOMRÅDE\10273943-01-04 TEGNINGER\lay_1_landskap.dwg - Layout: A0 liggende, Illustrasjonsplan - Plottet av: ann, Dato: 2026.09.15 kl 14:26

FREDRIKSTAD KOMMUNE
NOTAT

Saksref.: 2026/4702-25
Dato: 01.10.2026

Innspill fra FRID til sak: Investeringsbeslutning - Lisleby sentralidrettsanlegg

FRID viser til saken «Investeringsbeslutning – Lisleby sentralidrettsanlegg», saksnr. 2026/4702, og gir idrettens tilslutning til kommunedirektørens innstilling.

Vi er svært tilfredse med innstillingen og ser positivt på muligheten for å inkludere opsjonene.

Fredrikstad-idretten står samlet bak prioriteringen av rehabiliteringen, som over flere år har vært høyt prioritert i FRIDs årsmøtevedtatte anleggsplan.

Innstillingen følger dermed opp idrettens samlede anleggsprioriteringer.

På vegne av Fredrikstadidretten og styret i FRID

Med vennlig hilsen

Stefan Løkse
Daglig leder
Fredrikstad Idretts- og Aktivitetsråd
Tlf: 95071972
E-post: stefan@frid.no
Web: www.frid.no

Teknisk utvalgs vedtak 07.10.2026:

Teknisk utvalgs uttalelse:

1. Vesterelven gangbru rehabiliteres i samsvar med prosjektets omfang og forutsetninger som beskrevet i saken.

2. Det fastsettes en styringsramme (P50) på 16 millioner kroner inklusive merverdiavgift og en kostnadsramme (P85) på 18 millioner kroner inklusive merverdiavgift for gjennomføring av prosjektet.

3. Kommunedirektøren gis fullmakt til å gjennomføre nødvendige anskaffelser, kontrahere entreprenør og gjennomføre rehabiliteringen innenfor vedtatte økonomiske rammer.

4. Investeringskostnadene finansieres ved låneopptak og innarbeides i budsjett 2027 og økonomiplan 2027-2030.

Teknisk utvalgs behandling:

Votering:

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Saksnr.: 2024/27647
Dokumentnr.: 55
Løpenr.: 290721/2026
Klassering: 601

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Teknisk utvalg	07.10.2026	33/26
Formannskapet	15.10.2026	117/26
Bystyret	22.10.2026	

Investeringsbeslutning - Vesterelven gangbru

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å gi følgende innstilling til bystyret:

1. Vesterelven gangbru rehabiliteres i samsvar med prosjektets omfang og forutsetninger som beskrevet i saken.
2. Det fastsettes en styringsramme (P50) på 16 millioner kroner inklusive merverdiavgift og en kostnadsramme (P85) på 18 millioner kroner inklusive merverdiavgift for gjennomføring av prosjektet.
3. Kommunedirektøren gis fullmakt til å gjennomføre nødvendige anskaffelser, kontrahere entreprenør og gjennomføre rehabiliteringen innenfor vedtatte økonomiske rammer.
4. Investeringskostnadene finansieres ved låneopptak og innarbeides i budsjett 2027 og økonomiplan 2027-2030.

Sammendrag

Teknisk utvalg *uttaler* seg i saken.

Vesterelven gangbru er en sentral del av gang- og sykkelinfrastrukturen i Fredrikstad sentrum og utgjør en viktig forbindelse for gående, syklende og sjøtrafikk. Broens hydrauliske åpningsmekanisme har over tid fått betydelig teknisk slitasje, og lekkasjer i hydraulikksylinderne har medført at brua ikke lenger kan åpnes for gjennomseiling. Det er også registrert svikt i varmekabler og øvrige tekniske installasjoner som påvirker sikkerhet, drift og funksjonalitet.

For å sikre fortsatt trygg bruk, gjenopprette åpningsfunksjonen og forlenge anleggets levetid foreslås det å gjennomføre en samlet rehabilitering av brua. Prosjektet omfatter rehabilitering eller utskifting av hydrauliske sylindre, rehabilitering av varmekabler og lysanlegg samt nødvendige oppgraderinger av styrings- og sikkerhetssystemer.

Det foreslås en styringsramme (P50) på 16 millioner kroner og en kostnadsramme (P85) på 18 millioner kroner, inklusive merverdiavgift. Dersom de eksisterende hydraulikksylinderne kan repareres, vil prosjektkostnaden bli lavere enn forutsatt, og de økonomiske rammene vil bli justert i tertialrapportering i 2027.

Kommunedirektøren vurderer at rehabilitering nå er den mest hensiktsmessige og kostnadseffektive løsningen. Tiltaket vil redusere risikoen for ytterligere teknisk svikt, bidra til økt trafikksikkerhet og sikre en viktig kommunal infrastruktur med stor betydning for både sentrum, innbyggere og sjøtrafikk.

Vedlegg

Ingen

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)
Spesialinspeksjon Vesterelven gangbru 2023
Service- og vedlikeholdsrapporter
Termografering av varmekabler

Saksopplysninger
Bakgrunn
Vesterelven gangbru ligger sentralt i Fredrikstad sentrum og utgjør en viktig forbindelse mellom sentrale byområder langs Vesterelva. Broen benyttes daglig av et stort antall gående, syklende og besøkende. Broen er konstruert som en bevegelig gang- og sykkelbru som kan åpnes for gjennomseiling av fartøy i Vesterelva. Den bevegelige konstruksjonen innebærer et samspill mellom mekaniske, elektriske og styringstekniske komponenter.

Tilstandsrapport og vurdering av tiltak
Etter mange års drift er flere av bruas komponenter kommet til en alder hvor behovet for vedlikehold, utskifting og teknisk oppgradering har økt. Bruas sentrale beliggenhet og funksjon som viktig ferdselsåre gjør at driftsavbrudd kan få konsekvenser både for myke trafikanter og for båttrafikken i Vesterelva.

Det er registrert teknisk slitasje og lekkasjer fra hydraulikksylindrene som inngår i bruas åpningsmekanisme. Som følge av disse forholdene kan brua i dag ikke åpnes, og bruåpning er stanset inntil nødvendige tiltak er gjennomført.

Manglende funksjon på varmekabler og teknisk slitasje har over tid medført utfordringer med glatte partier ved broendene, som følge av dette har det forekommet fallulykker blant gående, syklister og brukere av elsparkesykkel.

Vurdering av tiltak
Rehabiliteringen vil sikre fortsatt drift og funksjonalitet for Vesterelven gangbru. Prosjektet omfatter rehabilitering eller utskifting av hydrauliske sylindre, rehabilitering av lysanlegg, rehabilitering av varmekabler og nødvendige oppgraderinger av styrings- og sikkerhetssystemer.

Tiltakene vil gjenopprette bruas åpningsfunksjon, redusere risikoen for videre teknisk svikt og bidra til forlenget levetid for anlegget. Rehabiliteringen vil samtidig bidra til økt trafikksikkerhet, redusert risiko for personskader og bedre framkommelighet gjennom hele året.

Ved oppstart rehabilitering vil sylinderne tas ut og transporteres til et verksted der det vurderes om de kan repareres eller om de må erstattes med nye sylindre. I investeringsrammen er det tatt høyde for utskiftning, dersom det blir bekreftet at sylinderne kan repareres vil de økonomiske rammene nedjusteres ved 1. eller 2. tertialrapport i 2027.

Prosjektet har som mål å ferdigstilles før fellesferien 2027, forutsatt at de eksisterende sylinderne kan repareres. Dersom det viser seg nødvendig å skifte dem ut, vil fremdriften være avhengig av leveringstiden for nye sylindere. I et slikt scenario vurderes det som sannsynlig at prosjektet først kan ferdigstilles i løpet av høsten 2027.

I anleggsperioden må det påregnes midlertidige ulemper for brukerne av brua. Nærmere gjennomføringsplan vil avklares etter kontrahering av entreprenør, kortere perioder med avstenging vil kommuniseres i god tid og styres til perioder der det medfører minst mulig ulemper for omgivelsene.

Uavhengig av hvilken løsning som velges, vil det være behov for perioder med midlertidig stenging av gangbroen. Dette vil blant annet gjelde ved demontering av sylindrene vinteren

2026/2027 og ved senere montering av reparerte eller nye sylindere. Gangbroen må også stenges i forbindelse med rehabilitering av varmekablene.

Prosjektet vil varsle berørte parter om avstenginger i god tid og planlegge arbeidene slik at ulempene for publikum og omgivelsene blir minst mulig.

Konsekvenser ved ikke å gjennomføre tiltak
Dersom rehabiliteringen ikke gjennomføres vil brua fortsatt kunne benyttes av gående og syklende, men åpningsfunksjonen videreføres ute av drift. Dette begrenser framkommeligheten for større fartøy gjennom Vesterelva og dagens funksjonelle begrensninger for sjøtrafikken opprettholdes.

Videre utsettelse av rehabiliteringen vil kunne medføre økt risiko for tekniske svikt, høyere vedlikeholdskostnader og behov for mer omfattende tiltak på et senere tidspunkt.

Relevante bestemmelser
Forurensningsloven
Havne- og farvannsloven
NS-EN-standarder for bevegelige broer
Statens vegvesens håndbøker for bruforvaltning og vedlikehold

Konsekvenser for sosial bærekraft
Vesterelven gangbru er en viktig del av kommunens sammenhengende gang- og sykkelinfrastruktur og broen er et sentralt forbindelsesledd mellom viktige områder i sentrum. Utbedring av lysanlegg og rehabilitering av varmekabler vil også bidra til bedret universell utforming og dermed et mer inkluderende bymiljø.

Gangbrua er også en viktig del av ferdselsnettet for barn og unge som ferdes mellom skole, fritidsaktiviteter, idrettsanlegg, kollektivknutepunkter og sentrum. Et trygt og velfungerende gang- og sykkelnett reduserer risikoen for ulykker og legger til rette for selvstendig og trygg ferdsel. Prosjektet vurderes derfor å ha positive konsekvenser for folkehelse, levekår og sosial inkludering, og å være til barnets beste.

Som en del av byrommet langs Vesterelva bidrar gangbrua til sammenheng mellom sentrale oppholds-, aktivitets- og rekreasjonsområder. Det vurderes at rehabiliteringen vil bidra til økt bruk av elvepromenaden, bedre tilgjengeligheten til viktige byrom og en styrking av sentrum som møteplass for innbyggere og besøkende.

Rehabilitering av Vesterelven gangbru vurderes samlet å ha positive konsekvenser for sosial bærekraft gjennom økt trygghet og bedre tilgjengelighet, samt at det støtter opp under kommunens mål om et inkluderende og tilgjengelig bysamfunn.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft
a) Økonomiske konsekvenser – drifts- og investeringsbudsjett
De økonomiske rammene for prosjekt Vesterelven gangbru settes til en styringsramme (P50) på 16 millioner kroner inklusive merverdiavgift og en kostnadsramme (P85) på 18 millioner kroner inklusive merverdiavgift. Det forventes ikke økte FDV kostnader som følge av tiltaket.

Prosjektet innebærer en betydelig investering i kommunal infrastruktur. Samtidig vurderes det at tiltaket har positive konsekvenser for økonomisk bærekraft ved å sikre eksisterende kommunale verdier og redusere risikoen for framtidige kostnadskrevende tiltak. Kommunedirektøren vurderer at rehabilitering nå er økonomisk mer fordelaktig enn å utsette tiltakene.

b) Samfunnsmessige konsekvenser
Samlet vurderes prosjektet å ha positive samfunnsmessige konsekvenser. Rehabiliteringen vil sikre viktig infrastruktur, styrke sentrumsutviklingen, bidra til tilgjengelighet og mobilitet og ivareta eksisterende kommunale verdier.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft
Prosjektet vil medføre klimagassutslipp knyttet til produksjon og transport av hydrauliske komponenter og elektriske installasjoner. Dersom eksisterende sylindere kan rehabiliteres og gjenbrukes, vil dette kunne redusere klimagassutslippene, dette vil bli vurdert når sylinderne tas ut og transporteres til verksted.

Dagens manglende bruåpning begrenser tilgjengeligheten for fartøy med seilingshøyde over 5,6 meter. Rehabiliteringen vil legge til rette for at broens åpningsfunksjon kan gjenopprettes og bidra til bedre tilgjengelighet for sjøtrafikken.

Arbeidene forventes å ha begrensede miljømessige konsekvenser for vannmiljøet ettersom hoveddelen av tiltakene gjennomføres på eksisterende konstruksjoner. Eventuelle arbeider over eller nært vann skal gjennomføres i samsvar med gjeldende HMS- og miljøkrav.

Samlet vurderes prosjektet å ha begrensede negative miljøpåvirkninger. På lang sikt vurderes rehabiliteringen å gi positive miljøeffekter gjennom forlenget levetid, redusert materialforbruk og god forvaltning av eksisterende infrastruktur. Tiltaket vurderes derfor å være i tråd med prinsippene for bærekraftig ressursforvaltning og sirkulær økonomi.

Ansattes medbestemmelse
Ikke relevant i saken.

Vurdert for uttalelser i rådene
Ikke relevant i sken

Vurdering
Kommunedirektøren vurderer at rehabilitering av Vesterelven gangbru er nødvendig for å sikre fortsatt trygg bruk og langsiktig funksjonalitet for en sentral del av kommunens gang- og sykkelinfrastruktur.

Prosjektet vurderes samlet å ha positive konsekvenser for sosial, økonomisk, samfunnsmessig og miljømessig bærekraft gjennom økt trafikksikkerhet, bedre tilgjengelighet, redusert vedlikeholdsetterslep, forlenget levetid og mer bærekraftig forvaltning av eksisterende infrastruktur. Samtidig vil rehabiliteringen legge til rette for at bruas åpningsfunksjon kan gjenopprettes.

Prosjektet vil medføre enkelte miljøbelastninger knyttet til transport, materialbruk og gjennomføring av arbeidene. Kommunedirektøren vurderer imidlertid at disse konsekvensene er begrensede og at rehabilitering av eksisterende infrastruktur er mer bærekraftig enn utsatt vedlikehold eller framtidig større utskifting.

Tiltaket støtter opp under kommuneplanens mål om trygg og tilgjengelig infrastruktur, bærekraftig mobilitet, attraktive byrom og god forvaltning av kommunale verdier.

Kommunedirektøren anbefaler at prosjektet gjennomføres innenfor de foreslåtte økonomiske rammene.

Alternative løsninger

Et alternativ til den foreslåtte rehabiliteringen er å rehabilitere dekket, varmekablene, lysanlegget og øvrige tekniske installasjoner uten å rehabilitere eller skifte hydraulikksylinderne. Brua vil da fortsatt kunne benyttes av gående og syklende, ettersom det ikke er registrert forhold som påvirker bæreevnen. Åpningsfunksjonen må imidlertid holdes ute av drift så lenge lekkasjeproblematikken i hydraulikksystemet består.

Alternative vedtak:
1. Vesterelven gangbru rehabiliteres med tiltak på dekke, varmekabler, lysanlegg og øvrige nødvendige tekniske installasjoner.
2. Hydraulikksylindrene rehabiliteres eller skiftes ikke ut. Bruas åpningsfunksjon holdes derfor ute av drift inntil eventuell senere beslutning om rehabilitering av hydraulikksystemet.
3. Kommunedirektøren bes legge fram en revidert prosjekt- og kostnadsramme før tiltakene gjennomføres.

Konsekvensen av denne løsningen er at fartøy som er avhengige av bruåpning ikke vil kunne passere gjennom Vesterelva. Løsningen vil dermed opprettholde dagens funksjonelle begrensninger for sjøtrafikken

Kommunedirektøren vurderer at en samlet rehabilitering er den mest hensiktsmessige løsningen.

Konklusjon
Kommunedirektøren anbefaler at rehabiliteringen av Vesterelven gangbru gjennomføres innenfor de foreslåtte økonomiske rammene.

Teknisk utvalgs vedtak 07.10.2026:

Teknisk utvalgs uttalelse:

1. Kirkebygga rehabiliteres i samsvar med prosjektets omfang og forutsetninger som beskrevet i saken.

2. Det fastsettes en styringsramme (P50) på 58,4 millioner kroner inklusive merverdiavgift og en kostnadsramme (P85) på 67,2 millioner kroner inklusive merverdiavgift forgjennomføring av prosjektet.

3. Investeringskostnadene finansieres ved låneopptak og innarbeides i budsjett 2027 og økonomiplan 2027–2030.

Teknisk utvalgs behandling:

Votering:

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Saksnr.: 2024/22400
Dokumentnr.: 23
Løpenr.: 290687/2026
Klassering: 601

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Teknisk utvalg	07.10.2026	32/26
Formannskapet	15.10.2026	118/26
Bystyret	22.10.2026	

Investeringsbeslutning - Kirkebrygga

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å gi følgende innstilling til bystyret:

1. Kirkebygga rehabiliteres i samsvar med prosjektets omfang og forutsetninger som beskrevet i saken.
2. Det fastsettes en styringsramme (P50) på 58,4 millioner kroner inklusive merverdiavgift og en kostnadsramme (P85) på 67,2 millioner kroner inklusive merverdiavgift for gjennomføring av prosjektet.
3. Investeringskostnadene finansieres ved låneopptak og innarbeides i budsjett 2027 og økonomiplan 2027–2030.

Sammendrag

Teknisk utvalg *uttaler* seg i saken.

Kirkebygga ligger langs østsiden av Vesterelva og er en sentral del av bryggepromenaden langs Vesterelva i Fredrikstad sentrum. Tiltaksområdet omfatter om lag 100 meter kaifront med eksisterende mur- og trekonstruksjoner, og fungerer som et viktig offentlig byrom for ferdsel, opphold og aktivitet. Området benyttes av gående og besøkende gjennom hele året, og brukes også til fortøyning av fritidsbåter.

Området er utsatt for omfattende setningsskader som følge av erosjon og utglidning av masser under deler av eksisterende kaifront. Gjennomførte undersøkelser viser at skadeutviklingen er pågående og at konstruksjonens restlevetid er begrenset dersom tiltak ikke gjennomføres. Deler av området har tidligere vært stengt av sikkerhetsmessige årsaker.

Rehabiliteringen vil sikre fortsatt trygg bruk av Kirkebrygga og bryggepromenaden. Prosjektet omfatter rehabilitering av kaifronten med ny stålspunt, forankringssystem, stålkjernepeler til berg, ny betongdrager, katodisk korrosjonsbeskyttelse og reetablering av tilgrensende byrom. Formålet er å stabilisere kaifronten, hindre videre masseutvasking og sikre trygg bruk av bryggepromenaden.

Det er samtidig påvist forurensede masser innenfor deler av tiltaksområdet. Prosjektet må derfor gjennomføres med særskilte miljøtiltak og i samsvar med tillatelse fra Statsforvalteren.

Prosjektet har en forventet sluttkostnad (P50) på 58,4 millioner kroner inklusive merverdiavgift og en kostnadsramme (P85) på 67,2 millioner kroner inklusive merverdiavgift.

Statsforvalteren har satt begrensninger for når arbeider i elva kan utføres, dette må foregå innenfor tidsperioden 15. september 2027 til 15. mai 2028. Prosjektet planlegges derfor med

oppstart gjennomføring høsten 2027 og med ferdigstillelse medio 2028. Det vil være nødvendig å stenge deler av bryggepromenaden i anleggsperioden.

Kommunedirektøren anbefaler at rehabilitering gjennomføres for å sikre eksisterende verdier, redusere risikoen for videre skadeutvikling og opprettholde et viktig byrom i Fredrikstad sentrum innenfor de gitte økonomiske rammene.

Vedlegg
Ingen.

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)
52409749-RIG-02_J01 Kirkebygga AN8151 – Geoteknisk prosjekteringsrapport
52409749-RIG-01 Kirkebygga AN8151 – Datarapport grunnundersøkelser
RIM-01 Miljøteknisk grunnundersøkelse Kirkebygga
Tillatelse med vilkår fra Statsforvalteren
Del I - H.2 B-not-001 Notat om kaifronter med spunt langs Glomma
Vedtak om tillatelse etter forurensningsloven til rehabilitering av Kirkebygga i Vesterelva i Fredrikstad kommune

Saksopplysninger
Bakgrunn
Kirkebygga ligger langs østsiden av Vesterelva og er en del av den kommunale bryggepromenaden gjennom sentrum. Området har historisk vært benyttet til havnevirksomhet og har gjennomgått flere ombygginger og terrengendringer siden etableringen av dagens sentrumskai.

Tilstandsrapport og vurdering av tiltak
I løpet av de senere årene er det registrert økende setningsskader langs kaifronten. Undersøkelser viser at masser gradvis transporteres ut under den eksisterende konstruksjonen, noe som fører til deformasjoner og redusert stabilitet i arealene bak kaifronten. Deler av området har tidligere vært stengt av sikkerhetsmessige årsaker.

Dagens kaifront består hovedsakelig av eldre mur- og trekonstruksjoner med begrenset restlevetid. Geotekniske undersøkelser viser fyllmasser over bløte leirmasser, og miljøtekniske undersøkelser har påvist forurensede masser innenfor deler av tiltaksområdet. På bakgrunn av dette er det gjennomført detaljprosjektering av nødvendige rehabiliteringstiltak.

Prosjektet omfatter rehabilitering av om lag 100 meter kai med ny stålspunt, forankringssystem, stålkjernepeler til berg, ny betongdrager, katodisk korrosjonsbeskyttelse og reetablering av tilgrensende byrom.

Formålet er å stabilisere kaifronten, hindre videre masseutvasking og sikre trygg bruk av bryggepromenaden.

Fremdrift
Arbeidene vil medføre at deler av bryggepromenaden må stenges i anleggsperioden, og gående vil i perioder måtte benytte tilstøtende gatearealer langs bryggeområdet. Statsforvalteren har satt begrensninger for når arbeider i elva kan utføres, arbeidene er derfor planlagt for utførelse i perioden fra 15. september 2027 med ferdigstillelse innen 15. mai 2028. Prosjektet planlegges derfor med oppstart gjennomføring høsten 2027 og med ferdigstillelse medio 2028.

Økonomi
Prosjektet har en forventet sluttkostnad (P50) på 58,4 millioner kroner inklusive merverdiavgift og en kostnadsramme (P85) på 67,2 millioner kroner inklusive merverdiavgift.

Dersom rehabiliteringen ikke gjennomføres må det påregnes kostnader til videre overvåking, sikring og midlertidige tiltak som følge av fortsatt erosjon, masseutvasking og setningsutvikling. Over tid vil dette kunne medføre behov for mer omfattende og kostnadskrevende tiltak enn den foreslåtte rehabiliteringen. Det må også påregnes kostnader knyttet til fortsatt avsperring, sikring og oppfølging av området dersom skadeutviklingen fortsetter uten at rehabilitering gjennomføres.

Relevante bestemmelser
Forurensningsloven
Tillatelse etter forurensningsloven til arbeider i Vesterelva ved Kirkebygga fra Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus
Kommunal veinorm for Fredrikstad kommune

Konsekvenser for sosial bærekraft
Rehabilitering av Kirkebygga vil bidra til å opprettholde et viktig offentlig byrom i Fredrikstad sentrum. Bryggepromenaden fungerer som en sentral ferdselsåre for gående og syklende, samtidig som området benyttes til rekreasjon, opphold og aktivitet gjennom hele året av både innbyggere og besøkende. Tiltaket vil sikre fortsatt trygg bruk av området og redusere risikoen for stenginger eller begrensninger som følge av setningsskader og teknisk forfall.

Prosjektet vil videre bidra til økt tilgjengelighet og universell bruk av byrommet ved å sikre stabile dekker, gode forbindelser og et attraktivt oppholdsareal langs elvefronten. En oppgradert og sikker bryggepromenade styrker tilknytningen mellom sentrale deler av byen og legger til rette for økt fysisk aktivitet og bruk av sentrum. Dette vurderes å ha positive effekter for folkehelse, trivsel og opplevelsen av sentrum som møteplass.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft
Prosjektet innebærer en betydelig investering i kommunal infrastruktur. Investeringen vil imidlertid redusere behovet for framtidige akuttiltak, midlertidige sikringstiltak og løpende reparasjoner som følge av dagens skadeutvikling. Dette gir kommunen en mer forutsigbar forvaltning av kaianlegget og reduserer risikoen for store uforutsette kostnader i framtiden. Videre vil etablering av katodisk beskyttelse bidra til redusert korrosjon og lavere vedlikeholdsbehov gjennom anleggets levetid.

Samlet vurderes prosjektet å ha positive samfunnsmessige konsekvenser gjennom å sikre et viktig offentlig byrom og opprettholde sentral infrastruktur med stor betydning for kommunens attraktivitet og langsiktige utvikling.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft
Prosjektet vil medføre klimagassutslipp knyttet til produksjon og transport av stål, betong, masser og anleggsmaskiner i byggefasen. Samtidig innebærer prosjektet rehabilitering av eksisterende infrastruktur.

Det er ikke registrert naturvernområder, viktige naturtyper eller prioriterte arter innenfor tiltaksområdet. Nærmeste registrerte naturverdi er et parkområde øst for prosjektområdet som ikke berøres av tiltaket. Naturmangfoldet vurderes derfor å bli lite påvirket av rehabiliteringen.

Tiltaket gjennomføres i direkte tilknytning til Vesterelva og berører sjøbunnsarealer i forbindelse med spunting og peling. Det er påvist forurensede fyllmasser innenfor

tiltaksområdet, og det kan ikke utelukkes at tilgrensende sedimenter også er påvirket av historisk havnevirksomhet. Prosjektet må derfor gjennomføres med særskilte miljøtiltak for å unngå spredning av partikler og forurensning til vannmiljøet. Statsforvalterens tillatelse stiller krav om blant annet miljørisikoanalyse og beredskap mot akutt forurensning. Statsforvalteren har i tillegg satt begrensninger for når arbeidene skal gjennomføres. Arbeidene i elva er derfor planlagt utført i perioden mellom 15. september og 15. mai. Tiltaket vurderes å ha en positiv langsiktig effekt fordi rehabiliteringen vil hindre videre erosjon og utvasking av masser fra eksisterende kaifront. Dette reduserer risikoen for framtidig spredning av forurensede masser til elva og bidrar til en mer stabil og miljømessig forsvarlig situasjon langs vannfronten.

Samlet vurderes prosjektet å ha moderate negative miljøpåvirkninger i anleggsfasen, hovedsakelig knyttet til klimagassutslipp, anleggstrafikk og arbeider i vann. På lang sikt vurderes tiltaket å ha positive miljøeffekter ved å sikre eksisterende infrastruktur, redusere risikoen for videre erosjon og håndtere forurensede masser på en kontrollert måte. Prosjektet vurderes derfor å være i tråd med prinsippene for bærekraftig forvaltning av kommunal infrastruktur og langsiktig verdibevaring.

Ansattes medbestemmelse
Ikke relevant i saken.

Vurdert for uttalelser i rådene
Ikke relevant i saken.

Vurdering
Kommunedirektøren vurderer at rehabilitering av Kirkebygga er nødvendig for å sikre fortsatt trygg bruk av bryggepromenaden og hindre videre skadeutvikling og eventuell ytterligere utglidning. Uten tiltak vil risikoen for økte setninger, framtidige stenginger og høyere vedlikeholdskostnader være betydelig.

Prosjektet har positive virkninger for sosial bærekraft ved å sikre tilgjengelighet og fortsatt bruk av et viktig offentlig byrom. Selv om prosjektet vil medføre enkelte miljømessige belastninger i anleggsfasen, vurderes rehabilitering av eksisterende infrastruktur som mer bærekraftig enn å vente til skadeomfanget krever mer omfattende tiltak.

Prosjektet støtter opp under kommuneplanens mål om attraktiv sentrumsutvikling, god forvaltning av kommunale verdier og bærekraftig utvikling av offentlig infrastruktur. Kommunedirektøren vurderer at den foreslåtte rehabiliteringen gir den beste balansen mellom kostnad, risiko og samfunnsnytte.

Alternative løsninger
Et alternativ til rehabilitering er å gjennomføre enklere reparasjoner og lokale sikringstiltak for å opprettholde dagens funksjon. Dette vil kunne redusere enkelte synlige skader på kort sikt, men løser ikke de underliggende utfordringene knyttet til erosjon og utglidning av masser under eksisterende kaifront. Setningsskadene forventes derfor å fortsette å utvikle seg som følge av fortsatt masseutvasking og utglidning under kaifronten. Løsningen vurderes derfor å gi begrenset levetidsforlengelse, fortsatt utvikling av setningsskader og høy risiko for framtidige drifts- og vedlikeholdskostnader.

Dette vil også på sikt medføre at denne delen av bryggepromenaden vil måtte avstenges permanent, noe som vil redusere framkommeligheten langs bryggepromenaden og medføre ulemper for gående og personer med nedsatt mobilitet som vil måtte benytte fortau langs trafikkert vei i stedet for den etablerte bryggetraseen. En permanent stenging vil også svekke opplevelsen og kvaliteten på et byrom som er en viktig del av Fredrikstad sentrum, både for innbyggere og for de mange turistene og besøkende som benytter bryggepromenaden og

nærliggende områder gjennom året. En permanent stenging vil også innebære at kaifronten ikke lenger kan benyttes til fortøyning av fritidsbåter. Dette vil redusere bruken av området som rekreasjons- og oppholdsområde langs Vesterelva og svekke attraktiviteten til denne delen av bryggepromenaden.

Konklusjon
Kommunedirektøren anbefaler at prosjektet gjennomføres innenfor de foreslåtte økonomiske rammene.

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Saksnr.: 2025/19615
Dokumentnr.: 39
Løpenr.: 318384/2026
Klassering: 100

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Formannskapet	15.10.2026	119/26
Bystyret	22.10.2026	

Svar på verbalvedtak - Finansforvaltning

Kommunedirektørens innstilling
Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å gi følgende innstilling til bystyret:

1. Saken tas til orientering.

Sammendrag
Bystyret har bedt kommunedirektøren utrede balansen mellom langsiktig avkastning og risikoen for at kortsiktige svingninger i finansmarkedene kan føre til underfinansiering av tjenesteområdene. Utredningen fra Grieg Investor AS viser at kommunens langsiktige investeringsstrategi med 20 prosent aksjer og 80 prosent renteinvesteringer historisk har gitt god avkastning og vurderes som en relativt konservativ investeringsprofil. Denne investeringsprofilen anbefales videreført.

En reduksjon i aksjeandelen vil redusere risikoen for kortsiktige svingninger noe, men samtidig gi lavere forventet langsiktig avkastning. En reduksjon fra 20 til 10 prosent aksjer er beregnet å gi om lag 19 millioner kroner lavere forventet årlig avkastning, mens forskjellen i beregnet største verdifall reduseres fra 5,8 til 5,0 prosent.

Risikoen for underfinansiering av tjenesteområdene vurderes derfor først og fremst å være knyttet til bruk av finansavkastning i år med svake markeder, og ikke til den langsiktige avkastningen. Tilstrekkelige bufferfond og tidsforskyvning mellom opptjening og bruk av avkastningen vil kunne redusere denne risikoen og gi større forutsigbarhet for tjenesteområdene.

Vedlegg
1 Kommunens finansreglement - relevans i 2026, av Grieg investor
2 Finans- og gjeldsreglement Fredrikstad kommune.

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)
Ingen

Saksopplysninger
I bystyresak 208/25: Budsjett 2026 og økonomiplan 2026-2029 for Fredrikstad kommune ble følgende verbalvedtak lagt frem:

Kommunedirektøren bes legge fram en sak som utreder balansen mellom langsiktig avkastning og risikoen for underfinansiering av tjenesteområdene ved kortsiktige svinger i likviditetsfondene med tanke på fordeling i aksjefond, obligasjonsfond og pengemarkedsfond.

Saken legges fram for bystyret innen sommeren 2026.

Vedlagt til denne saken er en utredning gjort av kommunens finansforvalter Grieg Investor AS.

Kommunens langsiktige finansforvaltning har siden 2001 vært basert på en relativt forsiktig investeringsstrategi med 20 prosent aksjer og 80 prosent renteinvesteringer. Strategien har over tid gitt god avkastning. Siden 2002 har den opprinnelige porteføljen gitt en gjennomsnittlig årlig avkastning på 5,1 prosent, mot 2,5 prosent (avkastning bank) for 3 måneders NIBOR.

En reduksjon i aksjeandelen vil redusere risikoen for kortsiktige svingninger, men samtidig redusere forventet langsiktig avkastning. For kommunens samlede porteføljer er det beregnet at:

- 20 prosent aksjer gir en forventet avkastning på 3 måneders NIBOR + 1,4 prosentpoeng.
- 10 prosent aksjer gir NIBOR + 0,9 prosentpoeng, tilsvarende om lag 19 millioner kroner lavere forventet årlig avkastning.
- En portefølje uten aksjer vil gi om lag 30 millioner kroner lavere forventet årlig avkastning enn dagens strategi.

Samtidig innebærer aksjer større og ofte kortsiktige svingninger. Beregnet største verdifall er 5,8 prosent med dagens aksjeandel, mot 5,0 prosent ved 10 prosent aksjer. Historisk har kommunens portefølje opplevd flere perioder med negativ avkastning, hvor den største var i 2022. Da falt porteføljen med 4,7 prosent gjennom året, og både aksjer og obligasjoner bidro negativt.

Historikken viser likevel at periodene med negativ avkastning normalt har vært relativt kortvarige. For dagens investeringsstrategi finnes det i den analyserte 40-årsperioden ingen sammenhengende treårsperioder med negativ avkastning og kun én negativ toårsperiode. Dette understøtter at dagens aksjeandel på 20 prosent kan betraktes som en konservativ langsiktig investeringsprofil.

Risikoen for tjenesteområdene er derfor ikke først og fremst knyttet til den langsiktige avkastningen, men til at kortsiktige verdifall kan gi lavere eller negativ regnskapsført avkastning i enkelte år. Dersom tjenesteproduksjonen er avhengig av den løpende finansavkastningen, kan dette skape risiko for underfinansiering.

Denne risikoen kan reduseres gjennom å skille tidspunktet for opptjening av avkastning fra tidspunktet for bruk av avkastningen. Bufferfond/disposisjonsfond og modellen som benyttes for Skolefondet, der avkastningen først disponeres året etter at den er opptjent og regnskapsført, bidrar til større forutsigbarhet og reduserer tjenesteområdenes eksponering mot kortsiktige markedsbevegelser.

Relevante bestemmelser
Kommuneloven

Konsekvenser for sosial bærekraft
Saken har begrensede direkte konsekvenser for sosial bærekraft. Indirekte kan en langsiktig finansforvaltning bidra til mer stabil og forutsigbar finansiering av kommunale tjenester. Tilstrekkelige buffere kan redusere risikoen for at kortsiktige svingninger i finansmarkedene får konsekvenser for tjenestetilbudet til innbyggerne.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft
a) Økonomiske konsekvenser – drifts- og investeringsbudsjett
Saken har økonomiske konsekvenser gjennom avveiningen mellom forventet langsiktig avkastning og risikoen for kortsiktige verdifall. En reduksjon av aksjeandelen vil redusere risikoen noe, men samtidig gi lavere forventet avkastning. En reduksjon fra 20 til 10 prosent aksjer er beregnet å redusere forventet årlig avkastning med om lag 19 millioner kroner, mens en ren renteportefølje vil redusere forventet avkastning med om lag 30 millioner kroner.

Tilstrekkelige bufferfond og tidsforskyvning mellom opptjening og bruk av avkastning er viktige virkemidler for å redusere risikoen for at kortsiktige markedssvingninger påvirker kommunens tjenesteproduksjon.

b) Samfunnsmessige konsekvenser
Konsekvensen i denne saken er knyttet til forutsigbarhet og stabilitet i kommunens tjenestetilbud. Finansforvaltningen har ikke først og fremst en direkte samfunnseffekt, men kan indirekte påvirke kommunens økonomiske handlingsrom og dermed tjenestene til innbyggerne.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft
Saken har begrensede direkte konsekvenser for miljømessig bærekraft. Saken handler først og fremst om finansiell risiko, avkastning og hvordan kommunen kan sikre stabil finansiering av tjenestene.

Ansattes medbestemmelse
Ikke aktuelt i denne saken.

Vurdert for uttalelser i rådene
Saken vurderes ikke å ha direkte konsekvenser som krever uttalelse fra rådene.

Vurdering
Aksjeandelen er en sentral beslutning i investeringsstrategien og har stor betydning for både forventet avkastning på kort og lang sikt, samt risiko. Kommunens risikobærende evne er sentral, og bør få stor innvirkning på valgt strategi. Risiko kan skisseres med følgende eksempler:

a. Ved 20 prosent aksjer av en portefølje på 2,0 milliarder kroner i porteføljen (tilsvarer 400 millioner kroner i aksjer) vil det kunne medføre et potensielt tap på 200,0 millioner kroner dersom et tilsvarende scenarie som under dot.com/finanskrisen inntreffer.

b. Ved 10 prosent aksjer av en portefølje på 2,0 milliarder kroner i porteføljen (tilsvarer 200 millioner kroner i aksjer) kan det gi et potensielt tap på 100,0 millioner kroner i et scenarie likt dot.com/finanskrisen.

c. Rentedelen av porteføljen vil normalt levere positivt i scenarier som skissert over. Tiden før tapet er tatt igjen ved nedgang i aksjemarkedet har historisk vært kort. Ved både 10 og 20 prosent aksjer har lengste periode med negativ avkastning vært 2 år. Det er umulig å forutsi om aksjemarkedet vil ha tilsvarende utvikling fremover i tid.

Når det gjelder renteporteføljen bør den ha en eksponering rundt tre elementer:

a. Stabilitet i avkastningen; typisk noe som gir lave verdisvingninger og som følger det norske rentenivået tett.
b. Avkastning; typisk den delen som løfter avkastningen i samlet renteportefølje noe mer enn stabilitet. Stikkordet her er kredittrisiko innenfor det det er satt grenser for. Jo høyere kredittrisiko, jo større verdisvingninger i perioder hvor også aksjemarkedet gjerne faller. Kredittrisiko i renter og aksjer har mye av de samme egenskapene. Det er vurdert at det er mer effektivt å ta risiko i aksjemarkedet enn å øke kredittrisikoen i obligasjonsporteføljen
c. Diversifisering; typisk den delen av renteporteføljen som skal holde litt imot når aksjer og kreditt i renter har negativ avkastning. Tradisjonelt har dette vært globale statsobligasjoner.

I avvenningen mellom de tre elementene i samlet renteportefølje (stabilitet, avkastning og diversifisering) kan en eksempelvis se for seg å øke stabilitet. Dette gjøres gjennom å øke andelen pengemarked fra for eksempel 20 til 40 prosent. En slik endring kan gi mer stabil avkastning i ramlet renteportefølje, men kan også senke forventet samlet avkastning for totalporteføljen noe. Under det store aksjefallet i mars 2020 ble det erfart at diversifisering (statsobligasjoner) ikke ga samme effekt som observert tidligere. Årsaken det ble pekt på var at kontanter/korte renter ble oppfattet som det «sikre», og følgelig ikke fikk den diversifiseringseffekten fra statsobligasjoner en hadde sett tidligere. Noe av det samme skjedde under «Liberation day».

Det er for tidlig å konkludere med at «diversifisering» som egenskap gjennom statsobligasjoner er borte, men en tilpasning med økt andel i «stabilitet» vil trolig kunne være gunstig også fremover.

Aksjeandelen er den viktigste driveren for porteføljens langsiktige avkastning, men innebærer samtidig risiko for betydelige verdisvingninger på kort sikt. Dagens investeringsstrategi med 20 prosent aksjer vurderes å gi en rimelig balanse mellom langsiktig avkastning og risiko. En reduksjon til 10 prosent vil redusere størrelsen på mulige tap i perioder med kraftige markedsfall, men vil samtidig gi vesentlig lavere forventet avkastning over tid. På samme måte vil en økning av aksjeandelen kunne gi høyere avkastning, men samtidig en vesentlig høyere risiko.

Risiko må sees opp mot kommunens disposisjonsfond og handlingsrom for å kunne håndtere negative svingninger i aksjemarkedet. Teknisk beregningsutvalg (TBU) anbefaler at kommunens disposisjonsfond bør ligge på 5 prosent av driftsinntektene. Anbefalingen tar ikke høyde for at enkelte kommuner i tillegg er eksponert for risiko ved aksjefall. Fredrikstad kommunes disposisjonsfond er per 31.12.25 på 4,15 prosent av driftsinntektene, som er lavere enn anbefalt. Kommunen har et vedtatt mål om å styrke disposisjonsfondet, men per tiden vurderes ikke nivå på kommunens disposisjonsfond å være robust nok til å kunne

håndtere høyere risiko i aksjemarkedet. I et marked hvor aksjene har hatt store svingninger og det er en urolighet i verdensbildet som kan påvirke aksjemarkedet vesentlig, vurderes det derfor å ikke være tilrådelig å øke aksjeandelen.

Risikoen for at kortsiktige markedsfall fører til underfinansiering av tjenesteområdene vurderes best håndtert gjennom tilstrekkelige bufferfond/ disposisjonsfond og tidsforskyvning mellom opptjening og bruk av avkastning, framfor primært gjennom en reduksjon av aksjeandelen, samtidig som dagens disposisjonsfond ikke er robust nok til å øke andelen aksjer.

Alternative løsninger
Alternativ 1 (anbefalt): Videreføre 20 prosent aksjeandel.
Dagens investeringsstrategi videreføres med 20 prosent aksjer. Med en samlet portefølje på 2,0 milliarder kroner tilsvarer dette om lag 400 millioner kroner i aksjer.

Alternativ 2: Redusere aksjeandelen til 10 prosent.
Aksjeandelen reduseres fra 20 til 10 prosent. Dette tilsvarer om lag 200 millioner kroner i aksjer.

Alternativ 3: Videreføre 20 prosent aksjer, men øke stabiliteten i renteporteføljen.
Aksjeandelen videreføres på 20 prosent, samtidig som sammensetningen av renteporteføljen justeres for å gi mer stabil avkastning. Dette kan eksempelvis gjøres ved å øke andelen pengemarked/korte renter fra 20 til 40 prosent.

Alternativ 4: Øke til 30 prosent aksjeandel.
Dagens investeringsstrategi videreføres med 20 prosent aksjer. Med en samlet portefølje på 2,0 milliarder kroner tilsvarer dette om lag 600 millioner kroner i aksjer.

Flere alternativer med både lavere og høyere aksjeandel, samt endringer i renteporteføljen er mulig.

Konklusjon
Samlet sett viser vurderingen at fordelingen mellom aksje-, obligasjons- og pengemarkedsfond ikke alene er avgjørende for å redusere risikoen for underfinansiering av tjenesteområdene. En lavere aksjeandel vil begrense konsekvensene av kortsiktige markedsfall, men samtidig gi vesentlig lavere forventet avkastning over tid. Disse hensynene må veies mot hverandre.

Det viktigste risikoreduserende tiltaket er å ha tilstrekkelige buffere i disposisjonsfondet og en modell der avkastningen opptjenes før den disponeres til tjenesteproduksjon. Dette gjør kommunen bedre i stand til å håndtere år med svak eller negativ finansavkastning, samtidig som muligheten for god langsiktig avkastning ivaretas.

Kommunedirektøren anbefaler å videreføre dagens investeringsprofil. Anbefalingen bygger på størrelsen på kommunens disposisjonsfond, uroen i verdensøkonomien og aksjemarkedet, samt at ordningen med å benytte avkastningen året etter opptjening bare gjelder ett av likviditetsfondene.

Fredrikstad kommune

Trondheim, 22.09.2026

Att.: Trine Dahl

Kommunens finansreglement – relevans i 2026

Fredrikstad kommunes finansreglement ble siste revidert høsten 2024. Reglementet har vært revidert og videreutviklet flere ganger siden «Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning» første gang ble fastsatt i 2001. Kommunen har i hele denne perioden hatt midler til langsiktige forvaltning.

Selv om kommunens finansreglement har vært revidert flere ganger denne 25-års perioden, har andelen aksjer i investeringsstrategien alltid vært den samme: 20%. Reell aksjeandel har i størstedelen av denne perioden vært rundt 20%, men ble i 7-års perioden etter finanskrisen i 2007/2008 holdt til dels betydelig lavere. Årsaken til dette var at kommunen ikke oppfylte finansreglementets punkt om å etablere et bufferfond (disposisjonsfond) – dette fondet skal øke forutsigbarheten rundt opptjening og bruk av avkastning, i praksis sikre at kommunens tjenesteproduksjon blir mindre sårbar for svingninger i finansmarkedene.

Kommunen etablerte i 2025 en parallell langsiktig portefølje – Skolefondet. Fondet forvaltes etter samme investeringsstrategi som opprinnelig portefølje. Én av målsetningene for det nye fondet er å tidsforskyve opptjening og bruk av avkastning – bruk av avkastning skjer året etter at den er opptjent og regnskapsført. Dette er et gunstig grep for å øke forutsigbarheten.

Kommunens regnskapsregler tilsier at endring i markedsverdier ett år skal bokføres det året endringen oppstår. En har ikke anledning til å bokføre urealiserte gevinster/laveste verdi så lenge en benytter markedsbaserte investeringer som eksempelvis aksjefond. For obligasjoner/renteinvesteringer kan en bokføre investeringene som hold-til-forfall hvor eksempelvis negativ avkastning gjennom kursfall blir vurdert etter andre regnskapsprinsipper. Det er i hovedsak historisk store fall i aksjemarkedene som har bidratt til stor negativ avkastning for en samlet portefølje av aksjer og renteinvesteringer.

Kommunens historikk for den opprinnelige porteføljen med oppstart i 2001 er (tallene under er oppgitt fra det tidspunktet vårt kundeforhold ble etablert i 2002):

- Oppstartsverdi NOK 488.2 mill
- Samlet avkastning NOK 1 005 mill
- Markedsverdi pt. NOK 1 012 mill
- Avkastning portefølje 5.1% pr år (totalt 227%)
- Avkastning bank (3 mnd. NIBOR) 2.5% pr år (totalt 81%)

I punktlisten over fremgår det at realisert avkastning de siste ca. 25 år er 3 mnd. Nibor +2.6 %-poeng. Kommunens investeringsstrategi med 20% i aksjer og 80% i renteinvesteringer har en forventet årlig avkastning på 3 mnd. Nibor +1.4 %-poeng.

- En lavere aksjeandel har en lavere forventet margin over 3 mnd. Nibor. Eksempelvis vil 10% i aksjer ha 3 mnd. Nibor +0.9 %-poeng. Forskjellen mellom 10% og 20% i aksjer utgjør en differanse på ca. NOK 19 mill pr. år for kommunens porteføljer samlet
- Forskjellen mellom en ren renteportefølje og 20% i aksjer utgjør en differanse på ca. NOK 30 mill pr. år for kommunens porteføljer samlet

Selv om avkastningen for totalporteføljen har vært svært god – både absolutt sett i NOK og prosent samt målt som et alternativ til en bankplassering, har ulike hendelser både i Norge og globalt påvirket verdien av totalporteføljen i det *korte bildet*:

• Oktober 2008	verdifall -3%	finanskrisen
• September 2015	verdifall -1.6%	oljen og Norge
• Desember 2018	verdifall -2%	første runde handelskrig
• Mars 2020	verdifall -3.5%	covid
• September 2022	verdifall -6.1%	renteoppgang og aksjefall samtidig

Det største verdifallet for kommunens langsiktige portefølje oppstod følgelig i 2022. Verdifallet i porteføljen var prosentmessig omtrent like stort i obligasjoner som i aksjer. Årsaken til negativ avkastning i obligasjoner var renteoppgang i Norge og globalt (prisvekst etter covid).

I et lengre perspektiv kommer også andre hendelser opp mot verdifallet i 2022 for kommunens investeringsstrategi med 20% i aksjer: Utbruddet av Gulfkrigen i 1991 (-4%), Asiakrisen midt på 1990-tallet (-3%) og dot.com rundt årtusenskiftet (-5%). De største verdifallene i aksjemarkedene har vært noe over -50%, begge ganger under dot.com og i finanskrisen.

En økt aksjeandel vil øke de kortsiktige svingningene i portefølje:

- Beregnet største verdifall for kommunens investeringsstrategi (20% i aksjer) er -5.8%
- Beregnet største verdifall for en investeringsstrategi med 10% i aksjer og lik renteeksponering som nåværende investeringsstrategi er -5%

Hvor lenge er *«det korte bildet»?* Basert på reell markedshistorikk siste 40 år kan vi si noe om lengden i tid på fall i finansmarkedene og dermed også tilsvarende lengde i tid på verdifall for kommunens investeringsstrategi og totalportefølje. Tallene i punktlisten over viser verdifall fra en topp til en bunn – tenk på det som om en var maksimalt uheldig når en satte penger inn i porteføljen og når en tok de ut igjen. Tallene sier ikke noe om et enkeltårs negative avkastning – og dermed hvilken regnskapseffekt dette ville gitt i et kommuneregnskap. Avkastningen for kommunens portefølje var eksempelvis -4.7% i 2022. Basert på reell markedshistorikk for kommunens investeringsstrategi finner vi ingen sammenhengende 3 års perioder, og kun én sammenhengende negativ 2 års-periode rundt 2022. 20% i aksjer kan derfor sees på som en konservativ investeringsprofil med lav kortsiktig risiko som tilsier behov for en relativt kort investeringshorisont. Vi vet at aksjemarkedene i denne historikken har falt mer enn 50%. Det som er positivt i dagens situasjon er at rentenivåene er betydelig høyere enn i eksempelvis

2022, noe som gir potensiale for verdiøkning i renteporteføljen samtidig som at aksjer faller. Dette er ett av prinsippene bak kommunens investeringsstrategi.

Hvor relevant er kommunens finansreglement i 2026? Verden oppleves åpenbart mer usikker, både geopolitisk gjennom kriger og styresett, men også gjennom at AI trolig vil påvirke mange bransjers verdikjeder. Når vi i tillegg vet at aksjemarkedene har steget mye etter covid i 2020 (både Norge og globale aksjer rundt +200%), er det lett å føle på «høydeskrekk». Vi *vet* gjennom å observere markedshistorikk at det også fremover vil komme korte og lengre verdifall – vi tror at historikken siste 40 år også er representativ for det som vil kunne komme fremover – men, vi vet ikke hva som vil utløse de store verdifallene i eksempelvis aksjer. Historisk har store verdifall gjerne kommet av hendelser som var utfordrende å predikere i forkant. Vi vet også at svingninger i aksjemarkedet er det normale – gjennomsnittlige verdifall i globale aksjer et enkeltår er -13% (!). Men vi vet også basert på reell historikk at det globale aksjemarkedet har positiv avkastning siste 30 av 40 år. Usikkerhet rundt både geopolitikk, styresett og teknologi har alltid vært der, i mer eller mindre grad. Vi kan ikke hevde at verdens aksjemarkeder er mer usikre nå enn det de var tidligere.

Det er et stort ansvar for en kommune å forvalte rundt NOK 2 mrd i finansmarkedene. Svake år (som 2022) kan være krevende å komme igjennom. Kommunens finansreglement har en målsetning om å etablere et bufferfond/disposisjonsfond. Jo større bufferfond, desto større forutsigbarhet i bruk av avkastning for tjenesteproduksjon. Et stort bufferfond vil gjøre det enklere å håndtere svake år. Tidsforskyvning av opptjening og bruk av avkastning er også et godt virkemiddel. Like viktig er det å ha et langsiktig perspektiv på investeringene. Vi er kjent med at kommunen har etablert et disposisjonsfond av en viss størrelse og at Skolefondet praktiserer tidsforskyvning. Revidering av kommunens investeringsstrategi (i særdeleshet endring av aksjeandel) har historisk hatt to inngangsvinkler konkret for kommunen:

1. *Endring i kommunens risikobærende evne og vilje*
    a. Har kommunen klart å etablere bufferfond, eksempelvis i 7-års perioden etter finanskrisen hvor en hadde betydelig lavere risikobærende evne som resulterte i at en ønsket å ta lavere risiko i forvaltningen av porteføljen
2. *Endringer i forventet avkastning, risiko og samvariasjoner mellom ulike aktiva*
    a. Innspill fra rådgiver på dette, eksempelvis hvor det rundt 2018 ble gjort et aktivt grep på å redusere risikoen i den globale renteforvaltningen

I 2026 har kommunen redusert andelen aktive fond i den globale aksjeportefølje, konkret ved å øke andelen i indeks- og indeksnær forvaltning. Dette gjøres for å redusere avvikene mellom markedsavkastning og porteføljens avkastning i takt med at globale aktive fond i større grad har underprestert mot markedet. Vi ser også for tiden på sammensettingen av samlet renteportefølje for kommunen. Denne utgjør 80% av investeringene. Vi har løpende dialog med administrasjonen rundt daglig drift av porteføljene. Vi rådgir også administrasjonen aktivt dersom vi ser et behov for å revidere kommunens finansreglement.

Med vennlig hilsen
Grieg Investor AS
Steinar Lille
Seniorrådgiver

Reglement for finans- og gjeldsforvaltningen Fredrikstad

Kommentar til versjon
Importert revisionsId: 19351

Aktivitet/beskrivelse

Reglement for finans- og gjeldsforvaltning

Fredrikstad kommune
Fredrikstad, 15.06.2023
Utarbeidet iht. forskrift om garantier og finans- og gjeldsforvaltning i kommuner og fylkeskommuner
Innhold

REGLEMENT FOR FINANS- OG GJELDSFORVALTNING FREDRIKSTAD KOMMUNE

Bystyret gir regler for kommunens finansforvaltning, jf. kommuneloven §§ 14-1 og 14-3 samt forskrift om garantier og finans- og gjeldsforvaltning i kommuner og fylkeskommuner, herunder:

- *Forvaltning av midler med lav risiko og høy likviditet*
- *Forvaltning av gjeldsporteføljen og øvrige finansieringsavtaler*
- *Forvaltning av midler med langsiktig tidshorisont*

Reglementet gjelder for Fredrikstad kommunekasse.

Ekstern kontroll av dette reglement, herunder kommunens rutiner for finansforvaltning, foretas av uavhengig instans med dokumentert kompetanse. Kommunens finansreglement skal kvalitetssikres av nevnte organ før vedtak i bystyret.

Reglementet trer i kraft 15. juni 2023. Reglementet erstatter alle tidligere regler og instrukser for kommunens finansforvaltning.

Formål og målsetting med kommunens finansforvaltning

Fredrikstad kommune har følgende formål med finansforvaltningen:

- Over tid søke å oppnå netto finanskostnad1 til akseptabel risiko. Kommunen skal, gjennom budsjett- og økonomiplanvedtak, definere *ønsket* netto finanskostnad gjennom konkrete og realistiske budsjettanslag.
- Søke å oppnå størst mulig grad av forutsigbarhet knyttet til netto finanskostnad.

Kommunen har følgende målsettinger med finansforvaltningen:

- Til enhver tid ha tilstrekkelig likviditet for å dekke løpende forpliktelser ved forfall.
- For midler med lav risiko og høy likviditet søke å oppnå konkurransedyktig avkastning, samtidig som risiko knyttet til dette skal være definert og begrenset.
- Ha et bevisst forhold til samsvar mellom løpetid på finansiering og investering.
- Søke å oppnå lavest mulig finansieringskostnad til akseptabel risiko.
- Opprettholde realverdi (prisjustering) i henhold til bystyrets vedtak for kommunens investeringsfond.9
- I den grad kommunens økonomi tilsier det bør det avsettes til bufferfond som et virkemiddel til bruk i perioder med lav avkastning/svikt i forhold til budsjettforutsetningene, slik at kortsiktige svingninger i finansmarkedet ikke gir umiddelbar negativ effekt i forhold til kommunens tjenesteproduksjon.
- Søke å oppnå avkastning på midler med langsiktig tidshorisont som i gjennomsnitt er 1,4 prosentpoeng høyere enn et plasseringsalternativ med risiko tilsvarende 3 mnd. NIBOR til akseptabel risiko.

Bidrag fra *samlet finansforvaltning* skal i minst mulig grad være utslagsgivende for kommunens tjenesteproduksjon for øvrig.

Kommunen skal forvalte sine finansielle midler på en best mulig måte, ved at det til enhver tid tas tilstrekkelig hensyn til midlenes investeringshorisont og ønsket risikoprofil, samt mulighetene for å oppnå en tilfredsstillende avkastning og lavest mulig finansieringskostnad. Dette forutsetter realistiske budsjettanslag gjennom ordinær budsjettprosess.

Generelle rammer og begrensninger for forvaltningen

Kommunens finansreglement gir generelle rammer og retningslinjer for samlet finansforvaltning. For hver enkelt forvaltningstype (ref. kapittel 2, 3 og 4) er det utarbeidet konkrete rammer og retningslinjer med bakgrunn i kommunens målsettinger for disse. Finansreglementet har, både for samlet forvaltning og for hver enkelt forvaltningstype, særlig fokus på tillatt risikonivå, krav til risikospredning og tillatte finansielle instrumenter. Finansreglementet er utarbeidet med bakgrunn i kommunens egen vurdering av *vesentlig risiko*, både for samlet forvaltning og for hver enkelt forvaltningstype.

Bufferfond (disposisjonsfond) for samlet finansforvaltning

For å øke forutsigbarheten i oppnåelsen av formål og målsettinger med samlet finansforvaltning, har kommunen en målsetting om å etablere et bufferfond. Bufferfondet skal sikre at kommunens *tjenesteproduksjon blir mindre sårbar* for svingninger i finansmarkedene, eksempelvis endring i rentenivå og fall i aksjemarkedene.

Bufferfondet etableres som et disposisjonsfond gjennom regnskapsdisposisjoner alternativt budsjettdisposisjon. Ved årsregnskapet er målsettingen å disponere differansen mellom faktisk og budsjettert netto finanskostnad for året:

- Dersom faktisk netto finanskostnad for året er *lavere* enn budsjettert netto finanskostnad1, bør differansen i NOK disponeres til bufferfondet.
- Dersom faktisk netto finanskostnad for året er *høyere* enn budsjettert netto finanskostnad, bør differansen i NOK kunne disponeres fra et eventuelt bufferfond.

Vesentlig finansiell risiko og risikospredning

Ved plassering og/eller lån av midler skal risiko knyttet til dette være analysert og definert. Finansforvaltningen skal ikke påføre kommunen vesentlig finansiell risiko, verken i form av enkelplasseringer eller for kommunens samlede finansforvaltning, herunder:

Fredrikstad kommunes grunnholdning

Type risiko2	Kortsiktig forvaltning	Gjelds- forvaltning	Langsiktig forvaltning
Markedsrisiko, herunder	Ikke påvirkbar	Ikke påvirkbar	Ikke påvirkbar

- Systematisk risiko i aksjemarkedet	Ingen	-	Definert
- Usystematisk risiko i aksjemarkedet	Ingen	-	Minimal
Relativ risiko	Minimal	-	Definert
Kredittrisiko	Minimal	Minimal	Definert
Renterisiko	Definert	Definert	Definert
Likviditetsrisiko	Minimal	Minimal	Definert
Valutarisiko	Ingen	Ingen	Definert

Ved plassering og/eller lån av midler skal risiko knyttet til dette være analysert og definert. Med dette menes at risikoelementet tillates i de ulike forvaltningstypene innenfor rammene gitt i kapittel 2,3 og 4, men skal ikke enkeltvis eller sammen med øvrige risikoelementer avvike fra kommunens vurdering av vesentlig risiko.

Vesentlig finansiell risiko for samlet finansforvaltning er uttrykt gjennom en bevisst vurdering av gjeldsporteføljens rentesammensetting (fordeling fast/flytende rente) og forfallstruktur, og plasserte midlers fordeling på bank, pengemarked, obligasjoner og aksjer med hensyn på midlenes tidshorisont og ønsket risikonivå.

Risikospredning skal oppnås ved å fordele plasseringer og lån på flere aktivaklasser, debitorgrupper og utstedere. Dette reduserer den samlede finansielle risiko ved å gi en mer stabil og forutsigbar avkastning og finansieringskostnad over tid. Krav til risikospredning framgår for de tre forvaltningstypene (kapittel 2, 3 og 4).

Kommunen skal årlig beregne potensielle endringer i netto finanskostnad gjennom en samlet stresstest for gjeldsporteføljen og totale finansielle midler.

1 Netto finanskostnad er samlet rentekostnad fratrukket samlet avkastning på finansielle plasseringer.

2 Se kapitel 5 for definisjoner.

Retningslinjer for bærekraft og etikk i forvaltningen

Kommunen har som overordnet mål å maksimere avkastningen på både kortsiktig- og langsiktig investert kapital og samtidig bidra til bærekraftig utvikling. Kommunen legger til grunn at god avkastning over tid er avhengig av en bærekraftig utvikling i økonomisk, miljømessig og samfunnsmessig forstand.

Kommunen anerkjenner FNs bærekraftmål som verdens felles veikart for en mer bærekraftig verden, og at investeringer utgjør et viktig virkemiddel i det globale arbeidet for å oppnå disse. Kommunens ambisjon er å øke eksponeringen til investeringer som bidrar til oppnåelse av FNs bærekraftsmål, og spesielt de mål som er relatert til kommunens definerte bærekraftsmål. Kommunen skal ha en bevisst tilnærming til karbonutslipp og karbonreserver i kapitalforvaltningen. Kommunens ambisjon er å ha en lavere andel karbon i egen portefølje enn markedet for øvrig.

Kommunen investerer gjennom eksterne forvaltere og anerkjenner at det finnes ulike strategier for å operasjonalisere ansvarlighet og bærekraft i forvaltningen. Det er likevel et krav at de forvalterne kommunen benytter jobber i henhold til FNs Prinsipper for Ansvarlige Investeringer (PRI). Kommunen

har videre som minimumskrav at alle investeringer gjøres i tråd med FNs Global Compact (basert på menneskerettigheter, grunnleggende prinsipper og rettigheter i arbeidslivet, miljø og utvikling samt korrupsjon).

Kommunen anerkjenner arbeidet som gjøres av Statens Pensjonsfond Utland og vil derfor etterstrebe at valgte investeringer for både aksjer og renter er i henhold til SPUs offisielle ekskluderingsliste.

Kommunens kortsiktig- og langsiktig investert kapital skal regelmessig gjennomlyses. Transparens er en forutsetning for kontroll og etterlevelse i forhold til kommunens retningslinjer for ansvarlige investeringer.

Rapportering

Kommunedirektøren skal minst tre ganger per år (inkl. per 31.12), eller i henhold til bystyrets vedtatte rapporteringsrutine, rapportere status for kommunens finansforvaltning til bystyret.

Finansrapporteringen skal minimum inneholde:

- Hvordan de finansielle midlene er sammensatt og markedsverdien, både samlet og for hver gruppe.
- Hvordan de finansielle forpliktelsene er sammensatt og verdien av dem, både samlet og for hver gruppe.
- De finansielle forpliktelsenes løpetid, og om verdien av lån som forfaller og må refinansieres innen 12 måneder.
- Aktuelle markedsrenter og kommunens egne rentebetingelser.
- Forhold som bystyret har stilt krav om at det skal opplyses om.

- Beskrivelse og en vurdering av eventuelle vesentlige endringer i markedet og hva dette betyr for kommunens finansielle risiko.
- Oppfølging/lukking av eventuelle avvik mellom krav og rammer i finansreglementet og faktisk forvaltning.

Ved vesentlige avvik skal det iverksettes nødvendige tiltak umiddelbart. Bystyret orienteres så raskt som mulig. Bystyret avgjør om avvikets karakter innebærer at finansreglementet må endres.

Ansvar og fullmakter

Bystyret er ansvarlig for kommunens finansforvaltning og fastsetter:

- Finansreglement for Fredrikstad kommune
- Kommunens *formål og målsettinger* for forvaltningen
- Finansforvaltningens *sammenheng* med kommunens øvrige aktivitet (økonomiplanen)
- Kommunes vurdering av *vesentlig finansiell risiko*

Bystyret delegerer til kommunedirektør å utføre finansforvaltningen innenfor kommunens finansreglement (jf. delegeringsreglementet), samt kommunelovens alminnelige regler for saker av ikke prinsipiell betydning. Kommunedirektøren skal vurdere hvorvidt saker er å anse som prinsipielle ut fra avgjørelsens karakter og konsekvenser for kommunen.

Kommunedirektøren skal særlig legge vekt på at finansforvaltningen følger fastsatte rammer og formål, samt skjer innenfor gitte rammer og begrensninger i dette reglementet. Ved eventuelle avvik mellom faktisk forvaltning og reglement, skal kommunedirektøren så raskt som mulig framlegge en plan for håndtering av dette. Kommunedirektøren skal løpende vurdere finansreglementets egnethet.

Det tilligger kommunedirektøren å inngå avtaler i overensstemmelse med dette reglementet. Bruk av eksterne rådgivere påvirker ikke ansvarsforholdene i kommunens finansforvaltning.

Kommunedirektøren skal sørge for at kommunen har gode dokumentasjonsrutiner på vurderinger og avgjørelser som foretas rundt kommunens finansforvaltning.

FORVALTNING AV MIDLER MED LAV RISIKO OG HØY LIKVIDITET

Ledig likviditet er kommunens kontanter, bankinnskudd og verdipapirer, uavhengig av gjenstående løpetid og tilgjengelig kassekreditt. Midler spesifikt definert med langsiktig tidshorisont inngår ikke.

Formål og målsetting med forvaltningen

For kommunen er kravet til lav finansiell risiko og god likviditet i plasseringene viktigere enn ønsket om høy avkastning for midlene. Kommunen har følgende målsettinger med plassering og forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål:

- Til enhver tid ha tilstrekkelig likviditet for å dekke løpende forpliktelser3 ved forfall.
- For midler med lav risiko og høy likviditet søke å oppnå konkurransedyktig avkastning samtidig som risiko knyttet til dette skal være definert og begrenset.

Ved forvaltning av slike midler skal hovedbank benyttes. Kommunedirektøren skal regelmessig vurdere eksisterende betingelser opp mot alternative banker og/eller plassering i verdipapirfond med tillatt risikoprofil. Dette gjelder hovedsakelig for midler som har en brukshorisont utover tre måneder.

Generelle rammer og begrensninger for forvaltningen

Vektet gjenværende løpetid for midlene skal tilpasses eventuelle forpliktelser for plasseringen og skal i alle tilfeller totalt sett være kortere enn ett år.

Innskudd i andre banker enn hovedbankavtale

Kommunen kan plassere midler i andre banker enn hovedbankavtale dersom det oppnås bedre rentebetingelser, og dersom hovedbankavtalen har innskuddsbegrensninger eller et ønske om risikospredning.

Før innskudd skal kommunen, så langt det lar seg gjøre, vurdere bankens soliditet og underlagte garantiordninger for innskudd. For innskudd av større midler (NOK 100 mill) skal kommunen innhente rentetilbud fra flere banker4. Løpetiden for eventuelle tidsinnskudd i bank kan ikke overstige 12 måneder.

Andeler i verdipapirfond

Kommunen kan plassere midler i pengemarkedsfond dersom forventet avkastning er høyere enn hovedbankavtale, eller at dette gjøres for å spre risiko. Det vises til kapittel 2.3 og 6 når det gjelder krav til fond.

3 Jf. kommuneloven § 14-1

4 Ved identiske betingelser, samt ved ordinære innskudd av små midler, skal hovedbankavtale benyttes.

Finansiell risiko og risikospredning

Før plasseringer gjennomføres skal risiko knyttet til disse være analysert og definert innenfor kommunens rammer og begrensninger for forvaltningen. Det skal legges vekt på at midlene forvaltes med sikte på lav finansiell risiko og høy likviditet:

- *Kredittrisiko og likviditetsrisiko* – skal minimeres
- *Renterisiko* – skal begrenses og tilpasses kommunens formål med plasseringen
- *Valutarisiko* – ingen, alle investeringer foretas i NOK

Før bankplassering ut over hovedbankavtale skal kommunen avklare kredittrisiko forbundet med plasseringen. Innskudd er begrenset til plasseringer i kredittverdige banker med forvaltningskapital på mer enn NOK 10 mrd og kjernekapital innenfor gjeldende regelverk. Størrelsen på kommunens innskudd skal vurderes i forhold til bankens størrelse5.

Det skal ikke være begrensninger på uttaksretten i valgte verdipapirfond, og fondene skal ha lav kredittrisiko. Løpetid på kredittrisiko skal ikke avvike betydelig fra løpetid på renterisiko. Kommunen skal aktivt søke å redusere den finansielle risiko en er eksponert mot, herunder:

- *Innskudd i bank* – Kommunen skal vurdere å benytte flere banker dersom samlet innskudd fra kommunen utgjør en vesentlig del av bankens og/ eller kommunens totale innskudd
- *Andeler i verdipapirfond* – Kommunen skal gjennomføre valg av forvaltere ref. pkt 4.6. Valgte fond skal tilfredsstille kommunens behov for risikospredning.

FORVALTNING AV GJELDSPORTEFØLJEN OG ØVRIGE FINANSIERINGSAVTALER

Finansreglementet fokuserer på generelle rammer for kommunens samlede gjeldsportefølje.

Formål og målsetting med forvaltningen

Kommunen skal, gjennom forvaltning av gjeldsporteføljen og øvrig finansavtaler innenfor ønsket risikonivå, *skaffe kommunen finansiering til gunstigst mulig betingelser*, og skal:

- Ha et bevisst forhold til samsvar mellom løpetid på finansiering og investering.
- Søke å oppnå lavest mulig finansieringskostnad til akseptabel risiko.

Kommunen skal, ved forvaltning av gjeldsporteføljen, søke å oppnå *stabilitet og forutsigbarhet* i finansieringskostnadene for økonomiplanperioden. Vurderinger rundt porteføljens fordeling mellom fast og flytende rente gjøres med bakgrunn i dette, samt hensynet til pkt. 3.3 nedenfor.

Kommunen skal etablere og opprettholde en finansiell struktur hvor den økonomiske levetiden på investeringer i størst mulig grad samsvarer med løpetiden på finansieringen. Lånenes avdragsprofil vil erfaringsmessig være lang siden eiendelene i all hovedsak har lang levetid. Det skal søkes å unngå at langsiktige (kortsiktige) eiendeler er finansiert kortsiktig (langsiktig).

Kommunen skal gjennom handlingsplanen definere forventet finansieringskostnad (budsjettering av renter og avdrag) for perioden, gitt lånevolum og betingelser på eksisterende låneportefølje. Det skal tas hensyn til nye og ikke opptatte lån (lånebeløp og nedbetalingstid) vedtatt av bystyret.

Kommunen skal, som en nedre grense, betale minimumsavdrag iht. kommuneloven § 14-18. Bystyret vedtar årets minimumsavdrag.

5 Det bør tas hensyn til gjeldende regelverk for sikring av bankinnskudd i norske banker.

Generelle rammer og begrensninger for forvaltningen

Strategi for kommunens gjeldsportefølje er utformet som en prosentvis fordeling av lånene mellom ulike klasser med tilhørende tillatte rammer for avvik:

Porteføljeelementer	Strategi	Frihetsgrader / kommentar
Lån i NOK	100 %	Lån i annen valuta ikke tillatt

Flytende rente (lån med rentebinding under 1 år)	20 % – 70 %	
Fast rente (lån med rentebinding over 1 år)	30 % – 80 %	
Utstedelse av sertifikat/obligasjonslån	Tillatt	
Nedbetalingsprofil på låneportefølje	Beregnes	Kalkulerte avvik tillatt6
Bruk av renteinstrumenter som rentesikring	Tillatt for enkeltlån	Renteswap tillatt innenfor angitte grenser. Knyttes kun mot underliggende lån

Finansiell risiko og risikospredning

Kommunens gjeldsforvaltning skal ivaretas slik at kommunen ikke påføres vesentlig finansiell risiko. Ved bruk av rentesikringsinstrumenter (derivater) skal det være et bevisst valg av motparter.

Kommunen skal ikke ta valutarisiko, gjennom at alle innlån foretas i NOK.

Kommunen skal ha en nøytral holdning til renteendringer. En skal vurdere å samle lånene, men samtidig vurdere størrelsen på samlet lån hos en långiver. Kommunen skal minimere refinansieringsrisikoen ved å unngå renteregulering av og/eller at store deler av låneporteføljen forfaller et enkelt år.

Kommunen skal vurdere kortsiktige og langsiktige utfordringer i rentemarkedet ved nye låneopptak og/ eller ved rebalansering. Etter å ha innhentet tilbud fra minimum to aktører kan det benyttes risikoreduserende tiltak/renteinstrumenter i sikringsøyemed, samt for å gjøre innlån mer fleksibel og kostnadseffektiv.

Metode og rutiner for opptak av lån

Opptak av lån skjer på bakgrunn av vedtatt lånefinansiering i bystyret. Kommunedirektøren har fullmakt til å gjennomføre låneopptak, herunder refinansiere eksisterende gjeld og godkjenne lånevilkårene. Låneopptaket (tidspunkt) vurderes mot likviditetsbehov og vedtatt investeringsbudsjett. Kommunens gjeldsbrev signeres av kommunedirektøren, eller den som har fått tildelt myndighet.

Tilbud innhentes fra minimum to aktører med sammenlignbar lånerente, rentemetode og kapitalisering. Unntak fra dette kan gjøres dersom kommunen utsteder sertifikat- eller obligasjonslån, eller ved låneopptak i statsbank (eksempelvis startlån i Husbanken). Kommunen skal ha gode rutiner for oppbevaring av dokumentasjon knyttet til gjeldsporteføljen. Lov om offentlige anskaffelser legges til grunn i anbudsprosedyrene, gjennom inngåtte rammeavtaler med aktuelle långivere.

Ekstern forvaltning av låneporteføljen

Kommunen kan velge å benytte en ekstern forvaltningsløsning for hele eller deler av gjeldsporteføljen, etter vurderinger på bakgrunn av alle elementer i kapittel 3.

Øvrige finansavtaler

Kommunen kan inngå finansavtaler (i hovedsak leasing som skal behandles som låneopptak) dersom disse samlet sett gir lavere kostnader over tid enn ved kommunalt eierskap.

- Forutsetter at det er rom for dette iht. økonomisk levetid for eiendeler, samt at dette er i tråd med intensjonene i kommuneloven.

FORVALTNING AV MIDLER MED LANGSIKTIG TIDSHORISONT

Kommunens portefølje av langsiktige midler består av likviditet som har minimum fem års brukshorisont. Porteføljen består blant annet av investeringsfond9 som kan ha alternativ anvendelse. Investeringsfond kan benyttes til nedbetaling av lån og/eller egenkapital til finansiering av investeringer. Eventuell alternativ anvendelse vurderes i forbindelse med årlig utarbeiding av økonomiplan og budsjett. Porteføljen skal til enhver tid inneholde en definert andel pengemarkedsfond for å redusere risikoen.

Kommunen skal, ved forvaltning av slike midler, fokusere på langsiktig avkastning og mindre på kortsiktige svingninger. Det skal jf. pkt. 1.4 likevel ikke tas finansiell risiko som anses *vesentlig*7.

Formål og målsetting med forvaltningen

Kommunens *formål* er å forvalte langsiktige finansielle aktiva slik at avkastning kan tilføres kommunen årlig. I forvaltningen skal det søkes etablert en stor grad av stabilitet og forutsigbarhet knyttet til

størrelsen på beløpet som skal tilføres kommunen årlig. Kommunen skal, gjennom forvaltningen, håndtere de driftsøkonomiske utfordringene negative verdiendringer i porteføljen vil kunne gi på kort sikt. Kommunen har en *tredelt målsetting* knyttet til forvaltning av langsiktige midler:

- Opprettholde realverdi (prisjustering) i henhold til bystyrets vedtak for kommunens investeringsfond.8
- I den grad kommunens økonomi tilsier det bør det avsettes til bufferfond som et virkemiddel til bruk i perioder med lav avkastning/svikt i forhold til budsjettforutsetningene slik at kortsiktige svingninger i finansmarkedet ikke gir umiddelbar negativ effekt i forhold til kommunens tjenesteproduksjon.
- Søke å oppnå avkastning på midler med langsiktig tidshorisont som i gjennomsnitt er 1,4 prosentpoeng høyere enn et plasseringsalternativ med risiko tilsvarende 3 mnd. NIBOR til akseptabel risiko.

Generelle rammer og begrensninger for forvaltningen

Kommunens grunnprinsipp er at forvaltningen skal være enkel å kommunisere, etterprøvbar med tanke på oppnådde resultater og likvid. Gjennom forvaltningen skal kommunen søke å oppnå en realavkastning som i størst mulig grad samsvarer med realveksten i norsk økonomi.

Erfaringsmessig svinger det norske aksjemarkedet mer enn brede globale markeder. En spredning av investeringene over flere aktivaklasser (aksjer og rentebærende papirer), herunder også fordeling mellom norske og internasjonale kapitalmarkeder, vil redusere porteføljens totale risiko over tid. Dette betyr at risiko og avkastningsmuligheter blir fordelt mellom både norske og internasjonale aksjer og rentebærende papirer.

Investeringsstrategi

Investeringsstrategien er i utgangspunktet en langsiktig beslutning, og bør ikke endres hvis ikke forventet avkastning, vurdering av risiko, risikobærende evne og vilje eller forpliktelsene og krav til avkastning endrer seg. Investeringsstrategien er derfor i praksis risikostyring som defineres gjennom rammer for fordeling mellom aktivaklassene aksjer, obligasjoner og pengemarked. Aksjer og obligasjoner fordeles igjen mellom Norge og utland.

- Jf. kommuneloven § 14-13
- Investeringsfondet ble opprettet etter kapitaluttak i Fredrikstad Energi i 1999/2000. Kapitalen skal inflasjonsjusteres over tid, basert på reell inflasjon (konsumprisindeks) over tid (langsiktig forventning er 2,5 % per år).

Kommunens langsiktige finansielle aktiva skal forvaltes innenfor følgende rammer:

StrategivektMin / Max					**Referanseindeks**
Aksjer	**20 %**		**5% / 25%**		
Norske aksjer	35 %	*7 %*	20%	/ 50%	Oslo Børs Hovedindeks
Globale aksjer (usikret)	65 %	*13 %*	50%	/ 80%	MSCI AC World NTR i NOK
Obligasjoner	**60 %**		**40% / 80%**		
Norske obligasjoner	40 %	*24 %*	25%	/ 55%	75% NBP RM123D3 / 25% NBP norsk stat 3 år
Globale obligasjoner (sikret)	60 %	*36 %*	45%	/ 75%	60 % BarCap Global Agg / 40% BarCap Global Agg 1-3 år
Pengemarked	**20 %**		**10% / 40%**		
Norsk pengemarked	100 %	*20 %*	-	/ -	NBP norsk stat 0.25 år
Total	**100 %**				

Gjennom investeringsstrategien oppnår kommunen:

- Godt samsvar mellom egne målsettinger og investeringsstrategi / forventet avkastning.
- Høy sannsynlighet for å oppnå avkastningskravet over tid.
- Internasjonal diversifisert portefølje med lave kostnader.
- Samsvar mellom realavkastning for midlene og realveksten i norsk økonomi.
- Mulighet for å etablere en transparent portefølje med etiske kriterier.
- Mulighet for å kontrollere relativ risiko, og herigjennom avvik fra markedsrisiko.

Investeringsstrategiens referanseindekser danner grunnlag for ønsket risikonivå for hver enkelt delportefølje. Referanseindeksene aggregeres deretter for totalporteføljen med bakgrunn i investeringsstrategiens normalfordeling og bruk av langsiktige forventninger for referanseindeksenes avkastning, risiko og samvariasjoner.

Ved oppfølging og kontroll av forvaltere og investeringsprodukter kan det benyttes andre referanseindekser enn de som er oppgitt for hver delportefølje. Kommunen ønsker å måle forvaltere og investeringsprodukter mot mest mulig representative (fondets vedtektsfestede) referanseindekser. For hver delportefølje skal likevel sammensettingen være innenfor rammer gitt i kapittel 4.5 med hensyn til tillatte avvik fra delporteføljens referanseindeks oppgitt i overstående tabell.

Forventet avkastning og finansiell risiko

Langsiktig forventet avkastning for et risikofritt alternativ (eksempelvis bank) vil være omkring 3 prosent (sammensatt av 1-2 prosent realrente og 2-3 prosent inflasjon). Langsiktig forventet avkastning for investeringsstrategiens normalposisjon er 4,4 prosent9 (1,4 prosentpoeng høyere enn et risikofritt alternativ).

Historisk avkastning for normalposisjonen siste ca. 40 år er 7 prosent (geometrisk), hvilket er 1,8 prosentpoeng høyere enn norsk pengemarked. Enkeltfondenes/forvalternes mer-/mindreavkastning ift. referanseindeksene ville kommet som tillegg/fradrag.

Reelt avkastningskrav som benyttes i økonomiplanen avhenger av det generelle rentenivået, og kan følgelig avvike fra det langsiktige avkastningskravet. En forenklet tolkning er at forventet nominell avkastning per år utgjør den til enhver tid gjeldende 3 mnd. NIBOR + 1,4 prosentpoeng.

Kommunen påtar seg finansiell risiko ved plassering i kapitalmarkedene. Markedsrisiko er knyttet til tap som følge av kurssvingninger i de markedene kommunen er eksponert. Selskapsspesifikk risiko i de ulike markedene er knyttet til at enkeltinvesteringer vil stige eller falle i verdi i forhold til markedet. Slik risiko skal søkes redusert gjennom diversifiserte investeringer.

---

9 I beregningene er det tatt utgangspunkt i følgende langsiktig (aritmetiske) forventninger: Bank og pengemarked 3 prosent, norske stats- og kredittobligasjoner 3,5 prosent, globale stats- og kredittobligasjoner 3,75 prosent, norske og globale aksjer 8 prosent.

Markedsrisiko og samvariasjon for de ulike aktivaklassene10 er gitt gjennom representative markedsindekser med lang historikk. Beregnet standardavvik11 for investeringsstrategiens normalposisjonens er 4,3 prosent. Dette innebærer at forventet avkastning i to av tre år vil ligge +/- 4,3 prosentpoeng i forhold til strategiens målsetting (risikofri rente +1,4 prosentpoeng).

Sannsynligheten for å oppnå positiv avkastning og avkastning høyere enn bank ett enkeltår er hhv. 84 prosent og 63 prosent. Sannsynlighetene øker raskt med lengre tidshorisont.

En stresstest12 representerer et verdifall på -10,6 prosent for investeringsstrategiens normalposisjon (20 prosent aksjer, 60 prosent obligasjoner, 20 prosent pengemarked). Maksimalt verdifall for investeringsstrategiens normalposisjon, basert på reell historikk for delporteføljenes referanseindekser, har de siste ca. 40 år vært -5,7 prosent. Investeringsstrategiens normalposisjon har ingen sammenhengende negative 3-års perioder siste ca. 40 år. Maksimalt årlig verdifall for den reelle forvaltningen av kommunens langsiktige finansielle aktiva de siste 20 år er -4,5 prosent (2022).

Om porteføljen avviker fra investeringsstrategiens normalposisjon, herunder også om reelle plasseringer avviker fra referanseindeksenes sammensetting, vil porteføljen ha avvikende risikoegenskaper (sannsynligheter, utfallsrom og stresstest) fra overnevnte drøftinger. Dette framkommer eksempelvis gjennom forvalternes aktive valg av aksjer, avvikende renterisiko, kredittrisiko, likviditetsrisiko samt valutaforhold. Jo større avvik kommunens portefølje har fra investeringsstrategiens normalposisjon og/eller de reelle investeringene fra markedet/referanseindeksene, jo større er porteføljens relative risiko. Håndtering av de ulike elementene framgår i kap. 4.5.

Relativ risiko er et utrykk for hvor mye en portefølje (eller eksempelvis et aksjefond) vil kunne svinge i forhold til markedet/referanseindeksene. Om relativ risiko er 0, vil porteføljen ha identiske svingninger som markedet/referanseindeksene. Eksempelvis vil et aksjefond som forvaltes med avvikende posisjoner i forhold til markedet/referanseindeksene, ha en relativ risiko. Jo større avvik fra markedet/ referanseindeksene, jo større er den relative risikoen. Relativ risiko uttrykker hvor mye de enkelte delporteføljene vil svinge i forhold til markedet/referanseindeksene.

Sammensetting av kommunens langsiktige portefølje

Kommunens langsiktige finansielle aktiva skal være godt diversifisert gjennom fordeling på flere aktivaklasser, samt ha god spredning på utstedere innad i den enkelte aktivaklasse. En slik fordeling reduserer porteføljens samlede absolutte risiko.

Kommunen skal ha et bevisst forhold til hvilken relativ risiko (hvor mye de enkelte delporteføljene avviker i sammensetting, og følgelig svingningsforhold i forhold til markedet/referanseindeksene) porteføljen har i de

enkelte investeringene og i hver delportefølje. Plassering i indeksnære fond er best egnet til å kontrollere relativ risiko. Kommunen kan også benytte aktivt forvaltede fond innenfor definerte rammer, for å oppnå meravkastning ut over markedsavkastningen.

- For *aksjeinvesteringene* skal det fortrinnsvis benyttes aksjefond. Diskresjonære porteføljer underlagt samme spredningsregler som aksjefond kan benyttes. Enkeltaksjer og andre aksjeprodukter ut over dette er ikke tillatt, med mindre dette er aksjer i selskap hvor eierskapet defineres som varig/strategisk. Det er et krav at samtlige aktive fond skal ha en god bredde i sine investeringer, og ikke et ensidig bransjefokus. Relativ risiko for aksjeporteføljen skal ikke overstige 5 prosent.

.

10 Benyttede langsiktige standardavvik: Norge pengemarked 1,5 prosent, norske stats- og kredittobligasjoner 4 prosent, globale stat- og kredittobligasjoner sikret til NOK 4,5 prosent, norske aksjer 23 prosent og globale aksjer ikke valutasikret 16 prosent.

11 Historisk standardavvik siste 25 år er 3,5 prosent.

12 Norsk aksjemarkedet faller 30 %, internasjonalt aksjemarked faller 20 %, norske og internasjonale renter -25 % fra gjeldende nivå, kredittmarginer +2 %-poeng. Alt inntreffer samtidig.

- For *obligasjonsinvesteringene* skal det benyttes obligasjonsfond. Porteføljen skal på best mulig måte ivareta pkt. 4.4. Enkeltpapirer ut over dette er ikke tillatt. Det skal benyttes renteinvesteringer som i all hovedsak har lav til moderat kredittrisiko (inntil «investment grade») og som har god spredning på utstedere og antall papirer. Relativ risiko for obligasjonsporteføljen skal ikke overstige 2,5 prosent.
- For *pengemarkedsinvesteringene* skal det benyttes pengemarkedsfond. Bankinnskudd kan i spesielle tilfeller benyttes for inntil 50 prosent av investeringene. Porteføljen skal på best mulig måte ivareta pkt. 4.4. Enkeltpapirer ut over dette er ikke tillatt. Relativ risiko for pengemarkedsporteføljen skal ikke overstige 2,5 prosent.

Derivater er tillatt, der dette inngår som en vedtektsfestet del av det valgte verdipapirfonds risikostyring og valutasikring. Derivater i denne sammenheng er opsjoner, terminkontrakter (kjøp eller salg med framtidig oppgjør), framtidige renteavtaler og rente-swaper (rentebytteavtaler).

Investeringene i internasjonale rentebærende papirer skal, i størst mulig grad, søkes valutasikret i NOK. Sikringen skal søkes gjort direkte i verdipapirfondene. Det er ikke et krav at investeringer i internasjonale aksjer skal valutasikres.

Kommunen skal i begrenset grad søke å tilføre verdi gjennom å endre porteføljens sammensetting basert på egne markedsforventninger. Faktisk porteføljesammensetting vil likevel endres over tid ettersom de ulike markedene utvikler seg ulikt. Omfordeling mellom aktivaklassene skal gjøres for å føre sammensetningen av aktiva tilbake til utgangspunktet for å beholde risikonivået fastlagt som grunnlag for forvaltningen. Erfaringsmessig vil en slik omfordeling ha en gunstig effekt avkastnings- og risikomessig for porteføljen og skal vurderes løpende, eller minimum når faktiske porteføljevekter er utenfor maksimumsgrensene.

Valg av forvaltere

Valg av forvaltere og investeringsprodukter skal i størst mulig grad *skape samsvare* mellom portefølje og investeringsstrategi. Kommunen kan benytte godkjente norske og utenlandske verdipapirforetak eller verdipapirfondsforetak (tilsvarende for de internasjonale markedene), og som er underlagt tilsyn av offentlige tilsynsmyndigheter.

Ved valg av forvaltere skal det legges vekt på:

- Forvalterens egenskaper sammenholdt med de øvrige forvalterne i porteføljen.
- Konsistens i forvaltningen – forvalters evne til gjenomgående å gjøre det bedre enn referanseindeksen, både i positive og negative markeder.
- Forholdet mellom avkastning og risiko, målt mot markedet og alternative leverandører
- Kostnadsstruktur i forhold til alternative leverandører.
- Kvalitative egenskaper – integritet, klar og konsis investeringsprofil og solid organisasjon
- Kontinuitet i forvaltningsmiljøet/organisasjonen.

Ved vesentlige endringer i en forvalters organisasjon/eierskap/bemanning, skal kommunen gjennomføre en ny vurdering av forvalteren. Kommunen skal søke å benytte flere forvaltere på totalporteføljen. Forvalterne skal måles mot representative referanseindekser, som kan avvike fra de oppgitt i pkt 4.3.

DEFINISJONER

Absolutt risiko

Risiko målt ved svingninger rundt et gjennomsnitt uttrykt som et absolutt mål

Aksje

Verdipapir utstedt fra private bedrifter eller offentlige institusjoner, hvor kjøp gir eierandel

Aktivaklasse

Samlebetegnelse på ulike typer verdipapir som har de samme egenskapene, eksempelvis aksjer, obligasjoner og pengemarked

Derivat

Samlebetegnelse på kontrakter basert på verdien av et sett underliggende aksjer, obligasjoner eller indekser.

Diskresjonær forvaltning

Forvaltningsform hvor forvalter konstruerer og handler i en portefølje basert på kundens ønsker. Kunden står som eier av verdipapirene

Diversifisere

Spre eller redusere risiko gjennom å kombinere aktiva med ulike risikoegenskaper

Durasjon

Et mål som uttrykker gjennomsnittlig løpetid for en obligasjon, definert som et vektet snitt av årlige rentekuponger og pålydende verdi. Begrepet uttrykker korrigert løpetid, og derigjennom obligasjonsprisens følsomhet for renteendringer

(Referanse) Indeks

Vektet verdi/forholdstall for alle/deler av eksempelvis aksjer på en børs. Indeksen angir en slags gjennomsnittlig avkastningen for de aktiva som inngår i indeksen

Inflasjon

Betegnelse som angir med hvilken prosent det generelle prisnivået på varer og tjenester øker i et år

Kredittrisiko

Risiko knyttet til tap på grunn av at utsteder av et verdipapir eller motpart ikke oppfyller sine forpliktelser

Likviditet/likviditetsrisiko

Begrep som uttrykker grad av enkelhet og hurtighet et aktiva kan omsettes til kontanter

Markedsrisiko

Knyttet til tap som følge av kurssvingninger i de markedene investor er eksponert

Meravkastning/differanseavkastning Differansen mellom avkastning i en faktisk portefølje og avkastningen på en definert referanseportefølje

NOK

Norske kroner

Obligasjon

Rentepapir utstedt av private bedrifter/ offentlige instans. Utsteder forplikter seg til å betale bestemte årlige beløp (rente) samt pålydende tilbake ved forfall

Passiv forvaltning/indeksforvaltning Forvalter søker å oppnå avkastning og risiko som en sammenlignbar portefølje eller indeks

Pengemarked

Rentepapir som har forfall innen ett år. Kortsiktig aktiva med høy likviditet og kan ha relativt lav risiko

Rebalansering

Transaksjon som følge av at elementene i porteføljen utvikler seg ulikt over tid. Dette medfører at de relative vektene beveger seg bort fra normalposisjon

Relativ risiko

Utrykk for hvor mye en portefølje vil kunne svinge relativt til markedet/ referanseindeksene

Rentebærende papirer

Sertifikater (pengemarked) og obligasjoner

Rentekurve

Sammenligning av renter for ulike tidshorisonter. Danner utgangspunkt for prising av rentepapirer og påvirkes av forhold som forventninger, risiko knyttet til ulike tidshorisonter samt tilbud og etterspørsel i rentemarkedets ulike tidshorisonter

Renterisiko

Knyttet til at verdien av rentebærende verdipapirer endres dersom renten endres

Standardavvik

Viser hvor mye verdien av en variabel kan ventes å svinge i framtiden, basert på målinger av observerte verdier. Uttrykker svingninger rundt et gjennomsnitt

Stresstest

Økonomisk tilstand uttrykt ved ekstreme hendelser i kapitalmarkedene som sammen vil påvirke en porteføljes verdi i negativ retning

Systematisk risiko i aksjemarkedet

Knyttet til tap som følge av at de aktuelle aksjemarkeder investor er eksponert mot vil stige eller falle på kort og/eller lang sikt

Transaksjonskostnad

Kostnader ifm. kjøp/salg av verdipapir/fond

Usystematisk risiko i aksjemarkedet

Knyttet til at et enkelt investeringsobjekt vil stige eller falle i verdi i forhold til markedet på kort og/eller lang sikt

Valutarisiko

Oppstår som følge av kurssvingninger i valutamarkedet

Verdipapir

Betegnelse på ulike aktiva, eksempelvis aksje, obligasjon eller pengemarked

Verdipapirfond

Portefølje bestående av eksempelvis aksjer, hvor flere investorer kan eie andeler

Volatilitet

Betegnelse på risiko, dvs. grad av svingninger rundt et gjennomsnitt

RUTINER FOR KOMMUNENS FINANSFORVALTNING

Administrative rutiner skal sørge for at finansforvaltningen utøves i tråd med finansreglementet, gjeldende lover og tilhørende forskrift, og at finansforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll, jf. kommuneloven § 25-1. Gjennom rutinene skal kommunen særlig følge opp:

- Retningslinjer for vurdering av alle typer finansiell risiko i finansielle avtaler før avtaleinngåelse.
- Avdekking og håndtering av avvik fra finansreglementet.
- Forsvarlig saksbehandling før det inngås avtaler:
  - Er avtalene innenfor retningslinjene i kommunens finansreglement?
  - Er den finansielle risikoen i avtalen vesentlig?
  - Kan avtalene inngås med bakgrunn i egen kunnskap?
- Prosedyrer og retningslinjer for overvåking og vurdering av utviklingen i finansiell risiko
  - I forhold til tillatt risikonivå
  - I forhold til krav til risikospredning

Rutinene bygger på det vedtatte finansreglementet og kommunens delegeringsreglement.

Kommunedirektøren har fullmakt til å følge opp og forplikte kommunen innenfor rammene i finansreglementet. Fullmakten er delegert videre til direktør for virksomhetsstyring og økonomi og videre til virksomhetsleder for finans og regnskap. Avtaler og betalingsinstruksjoner signeres med én signatur i tillegg til virksomhetsleder.

Eksterne rådgivere som kommunen har avtale med, skal, på eget initiativ, til enhver tid påse at kommunens beslutninger er i henhold til vedtatt finansreglement. Følgende rutiner knyttes til utøvelsen av kommunens finansreglement:

Generell del

Ruti-ne nr	Jmf. fin. regl pkt		Når
1	1	Revidering av finansreglementet. Start prosess minimum 6 mnd. før sak skal opp i bystyret. Bystyret avgjør selv behov for å endre reglement, f.eks. som følge av økt finansiell risiko.	Ikke krav i lov om sekvens. Reglement bør ha lang horisont og være robust mot svingninger i finansmarkedene
2	1	Kvalitetssikring av finansreglementet. Bruk uavhengig instans.	Ved rullering av reglement
3	1.3	Det skal være sammenheng mellom finansreglement, budsjett og økonomiplan. Eventuell avsetning til eller bruk av bufferfond og/eller inflasjonsjustering skal vurderes i budsjett eller ved årsrapportering. Dette er bystyrevedtak.	Årlig gjennom rapportering og budsjett
4	1.4	Vurdere at alle transaksjoner som utføres er i tråd med kommunens grunnholdning til ulike former for risiko.	Løpende
5	1.5	Rapportering til bystyret ihht. ordinære rutiner, herunder mer utfyllende rapportering ved årsslutt.	Tertialvis
6	1.5	Rapportering til formannskapet eller bystyret ved vesentlige endringer, dvs. avvik budsjett / virkelig netto finansieringskostnad samt avvik finansreglement / faktisk forvaltning.	Umiddelbart
7	1.6	Vurdere om saker er av prinsipiell betydning, samt reglementets egnethet.	Løpende
8	1.6	Ved avtaler med eksterne parter skal det vurderes om dette omfattes av rutiner for innkjøp.	Løpende
9	1.6	Sikre at kommunen har riktig investorbeskyttelse (ihht. MiFID) gitt kommunens kompetansenivå.	Løpende
10	1.6	Gode interne rutiner for dokumentasjon, egnet oppbevaring gjennom fellesområder slik at vurderinger og beslutninger er tilgjengelige.	Løpende

Midler med lav risiko og høy likviditet

Rutine nr	Jmf. fin. regl pkt	Rutiner	Når
11	2	Rullering av hovedbankavtale, anbudsrunde.	I henhold til hovedavtalens løpetid.
12	2.1	Likviditetsoppfølging/prognose for året legger grunnlag for betjening av løpende forpliktelser, samt angir evt. ledig likviditet for plassering i banker og/eller pengemarkedsfond. / prognose for året.	Løpende
13	2.2.1/2.3	Ved plassering av ledig likviditet ut over hovedbank, skal det innhentes rentetilbud fra minimum to banker ved innskudd ut over NOK 100 mill.	Ved behov
14	2.2.2/2.3	Ved plassering av ledig likviditet ut over hovedbank og/eller bruk av pengemarkedsfond skal tillatt kredittrisiko, uttaksrett og kredittdurasjon legges til grunn ved valg.	Ved behov
15	1.6	Innhold i rapportering etter behov.	Tertialvis

Gjeldsportefølje

Rutine nr	Jmf. fin. regl pkt	Rutiner	Når
16	3.1/3.2	Kontroller tillatt avdragsprofil for enkeltlån.	Ved låneopptak

17	3.1/3.2	Beregning av minsteavdrag.	Årlig
18	3.4	Opptak av lån gjøres med bakgrunn i bystyrevedtak. Innhenting/evaluering av tilbud, signering av gjeldsbrev og oppfølging gjennomføres i henhold til valg av rente og marked. Det brukes ekstern kompetanse i prosessen.	Ved behov
19	3.2	Valg av andel fast/flytende rente er en vurdering av behov for stabilitet og rentenivå. Det kan brukes rentesikringsinstrumenter i rentesikringen. Innhenting/evaluering av tilbud ved bruk av eksterne kompetanse.	Ved behov
20	3.2	Eventuell utstedelse av egne lån (sertifikater/obligasjoner) gjøres som ved ordinære banklån (rutine 18).	Ved behov
21	3.7	Behov for øvrige finansavtaler (leasing) gjøres hovedsakelig gjennom budsjettvedtak.	Løpende
22	1.6	Innhold i rapportering i henhold til regelverk og egne behov.	Tertialvis

Midler med langsiktig tidshorisont

Rutine nr	Jmf. fin. regl pkt	Rutiner	Når
23	4	Vurdering av porteføljens størrelse gjøres i budsjett og rapporteringssammenheng. Endring krever bystyrevedtak.	Årlig ved budsjett
24	4.3	Porteføljens sammensetting innefor frihetsgradene vurderes gjennom månedlig rapportering.	Månedlig
25	4.3	Vurdere eventuelle avvik mellom oppnådd avkastning og referanseindeks og beslutte endringer i portefølje sammensetningen gjennom månedlig rapportering.	Månedlig
26	4.5/4.7	Ved valg av aksjeinvesteringer og eventuelle diskresjonære porteføljer skal avtaleverk, risiko og etiske retningslinjer spesielt kontrolleres. Det skal brukes ekstern kompetanse.	Ved behov
27	4.5/4.7	Ved valg av renteinstrumenter og eventuelle diskresjonære porteføljer kontrollere avtaleverket spesielt. Det skal brukes ekstern kompetanse.	Ved behov
28	4.5	Vurdere rebalansering av porteføljen.	Løpende
29	4.5	Porteføljens sammensetting skal vurderes med hensyn til rammen for relativ risiko for hver aktivaklasse.	Ved endringer, samt årlig
30	1.5	Kontroller at porteføljens investeringer er iht. vedtatte kriterier for bærekraft.	Ved endringer, samt årlig
31	1.6	Innhold i rapportering i henhold til behov utover månedlig rapportering.	Tertialvis

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Saksnr.: 2026/11935
Dokumentnr.: 1
Løpenr.: 128928/2026
Klassering: 303/1789

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Formannskapet	15.10.2026	120/26
Bystyret	22.10.2026	

Svar på verbalvedtak tomteutvikling på Mineberget gnr 303 bnr 1789

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å gi følgende innstilling til bystyret:

1. Saken tas til orientering
2. Bystyret legger til grunn at framtidig bruk av området skal avklares gjennom reguleringsplan med tilhørende nødvendige utredninger.
3. Nødvendige midler til å utarbeide reguleringsplan innarbeides i budsjett- og økonomiplanen for 2027 - 2030
4. Endelig beslutning om framtidig bruk, utviklingsmodell og eventuell avhending av området tas når reguleringsmessige rammer er avklart.

Sammendrag

Bystyret vedtok i sak PS 208/25 at kommunedirektøren skulle utrede hvilke forutsetninger som må legges til grunn for at området Mineberget (gnr. 303 bnr. 1789) kan utvikles til bolig-, nærings- og idrettsformål.

Saken viser at Mineberget er et strategisk utviklingsområde med en sentral beliggenhet og et betydelig utviklingspotensial. Området er i kommuneplanen avsatt til framtidig kombinert bebyggelse og anleggsformål for idrett, fritidsformål og tjenesteyting, samtidig som det inngår i satsingsområdet Aktivitetsbyen Gamle Fredrikstad. Området benyttes i dag til en rekke kommunale funksjoner, beredskapsformål, idretts- og kulturaktiviteter samt utleievirksomhet.

Det foreligger flere mulige utviklingsretninger for området. Samtidig er det behov for nærmere avklaringer knyttet til blant annet grunnforhold, overvannshåndtering, trafikk, teknisk infrastruktur, eksisterende kommunale funksjoner og framtidig arealbruk. Saken vurderer derfor ulike modeller for videre utvikling og beskriver konsekvenser og utfordringer knyttet til disse.

Kommunedirektøren anbefaler at framtidig bruk av området avklares gjennom reguleringsplan med tilhørende nødvendige utredninger før det tas stilling til utviklingsmodell eller eventuell avhending.

Det foreslås derfor at nødvendige midler til planarbeidet innarbeides i budsjett- og økonomiplan fra 2028 - 2031, og at endelig beslutning om områdets framtid tas når de reguleringsmessige rammene er avklart.

Vedlegg:

1 Oversikt over bruk Mineberget lagerbygg
2 Aktivitetsbyen Gamle Fredrikstad - mål, delmål og retningslinjer, i hht bystyrevedtak 25.04.2013

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)
Bystyresak PS 208/25 11.12.2025

Saksopplysninger
Bakgrunn:
Saken svarer ut verbalvedtak vedtatt av bystyret 11.12.2025 i sak PS 208/25:

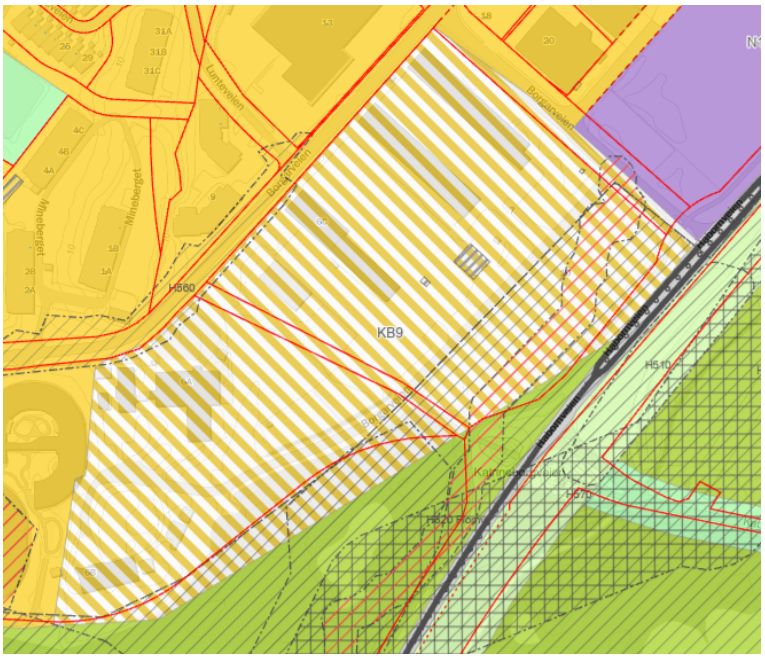
Tomteutvikling Mineberget
Kommunedirektøren bes utrede hvilke forutsetninger som må legges til grunn for at tomt gnr 303 bnr 1789 på Mineberget kan utvikles til bolig/næring/idrett. Saken fremmes for bystyret innen utgangen av andre tertial 2026.

Opplysninger om området og eiendommen:
Eiendom gnr 303 bnr 1789 på Mineberget består av to teiger (45 117,2 kvm + 34 937,5 kvm). Mellom disse teigene ligger eiendom 303/1654 som utgjør en stripe (1 556,5 kvm) mellom 303/1789 sine to teiger. Alle disse tre eiendomsteigene eies av Fredrikstad kommune og utgjør til sammen 81 611,2 kvm.
På den vestlige del av eiendom 303/1789 ligger i dag Østsiden sykehjem, der første byggetrinn sto ferdig i 2015 og som ble utvidet med byggetrinn 2 med åpning i 2019.

Det legges til grunn at verbalvedtaket ikke omfatter Østsiden sykehjem, men arealet som i kommuneplanen har områdenavn KB9.

En mindre del av kommunal eiendom 303/1817 og Statens vegvesens eiendom 506/6 utgjør også en mindre del av område KB9. Til sammen utgjør område KB9 ca 65 000 kvm.

Området har tidligere vært vurdert som alternativ plassering av ishall (Arena Fredrikstad). I den forbindelse gjorde innleid konsulent OPAK i 2016 en verdivurdering av tomteverdien av de nordligste 35 daa på Mineberget. Verdien ble i 2016 anslått til om lag 30 millioner kroner, basert på bruk til boligformål. Dersom området skal selges må det innhentes en ny verditakst og salget må legges ut i det åpne markedet.

Figur 1 Plantegning av Mineberg området

Dagens bebyggelse og bruk på område KB9
Kommunen eier flere bygg innenfor området. I tillegg til lagerbygg i den nordlige delen (Borgarveien 6 c) eier også kommunen Borgarveien 6 a og 6 b som ligger innenfor området. Kommunen leier også ut et areal mellom Borgarveien 6A og Borgarveien 6C til bruk som hundepark.

Figur 2 Oversikt over kommunale eiendommer i området

Borgarveien 6B
Er leid ut til Kulturhuset Ekko. Bygget er på 400 kvm, og i tillegg leies det ut verksted/boder samt en instruktørbrakke. Leiekontrakten er nylig reforhandlet i tråd med nytt utleiereglement og har en varighet frem til 01.11.2037. Det er avtalt 12 måneders oppsigelsestid i leieperioden. Kulturhuset Ekko har benyttet lokalet siden 2007 og benyttes av brukere med bistandsbehov, og med det overordnede mål å kunne tilbyd et godt miljø både musikalsk og sosialt. Det er i tillegg avtalt sambruk av arealene med brukergruppe Haugsten alle dager i uken.

I bystyresak 92/26 *Svar på verbalvedtak mulig overtakelse av Kulturhuset Ekko,* vedtok bystyret 18.06.2026 at Fredrikstad kommune viderefører gjeldende leieforhold med Kulturhuset Ekko for Borgarveien 6B og at eiendommen Borgarveien 6 B selges ikke på nåværende tidspunkt

Borgarveien 6A
Er disponert av Prestelandet skole avd Fredenlund- forsterket opplæring- oppvekst. I tillegg er 500 kvm leid ut til Fredrikstad Bryteklubb i samme bygg. Det er nylig tegnet en oppdatert

leiekontrakt med Fredrikstad bryteklubb Atlas gjeldende fra og med 01.01.2026 og den løper inntil videre i tråd med nytt utleiereglement. Det er avtalt 12 måneders gjensidig oppsigelse. Fredrikstad bryteklubb Atlas har leid disse lokalene siden 2011.

Borgarveien 6C
Borgarveien 6 C består av rene lagerbygg som delvis benyttes av kommuneområde teknisk til lager og verksted samt at deler av arealene er utleid til eksterne aktører. Oversikt over de enkelte byggene vises i vedlegg 1.

Fredrikstad kommune har i 2025 investert ca 2 millioner til nytt beredskapslager til Sivilforsvaret. Arealet er på 380 kvm. Deler av bygningsmassen benyttes av kommuneområde Teknisk til ulike driftsformål. Arealene brukes blant annet som verksted og lager for bygningsdrift, samt som vaskehall og vedlikeholdslokaler for parkdrift. Det mindre bygget i den sørlige delen av eiendommen benyttes til lagerformål for både idrettsområdet og driftsavdelingen.

De to nordligste lagerbyggene leies i dag ut til eksterne leietakere:

Måneproduksjoner AS leier ca 1200 kvm i bygg 1 og 2, samt tilsvarende utearealer. Leieforholdet opphører 1 februar 2027, da Fredrikstad kommune har egne behov etablering av møbellager og gjenbruk.

Gamlebyen Festivaldrift AS leier også i bygg 1, ca 200 kvm. Leieforholdet opphører 1 februar 2027 med samme begrunnelse som over.

Sceneteppe Ung kultur leier ca 300 kvm lager samt uteområde for 2 stk containere. Denne leiekontrakten er løpende, og det er avtalt 6 mnd. gjensidig oppsigelsesfrist.

Interkommunalt Utvalg for Akutt Forurensning (IUA Østfold) leier 350 kvm til beredskaps lager. Dette er utstyr knyttet til miljøforurensning. Leieavtalen er løpende med 14 dagers gjensidig oppsigelsesfrist.

Mineberget leies også sporadisk ut til parkering i forbindelse med større arrangementer på østsiden som for eksempel Fredrikstad Cup

<u>Planstatus og juridiske rammer:</u>
Området er i arealplanen avsatt til framtidig kombinert bebyggelse og anleggsformål, med beskrivelse: Idrett, fritidsformål, tjenesteyting.

I planbeskrivelsen med bestemmelser og retningslinjer framkommer:

Mineberget	KB9	I området kan det legges til rette for aktiviteter som bygger opp under innholdet i tråd med «*Utvikling av Aktivitetsbyen Gamle Fredrikstad, mål, delmål og retningslinjer i henhold til bystyrevedtak 25.04.2013*». Formål som tillates er idrett, fritidsformål og tjenesteyting.

Arealene ligger innenfor arealet som er definert som aktivitetsbyen Fredrikstad med mål, delmål og retningslinjer, noe som legger forutsetninger for utvikling av området. Utvikling av Aktivitetsbyen Game Fredrikstad - Mål, delmål og retningslinjer i hht bystyrevedtak 25.04.2013 fremkommer i vedlegg 2.

Det er krav om reguleringsplan for å utvikle området som også innebære behov for utredninger.

Grunnundersøkelser fra 2016 indikerte mulig forekomst av sensitiv leire/kvikkleire over berg. Dybden til fjell varierer fra 11,5 til 14,5 meter med økende dybde mot øst. I forbindelse med en eventuell reguleringsplanprosess må nye, mer nøyaktige grunnundersøkelser gjennomføres.

Teknisk infrastruktur:
En utbygging av området vurderes som gjennomførbar, forutsatt at nødvendig vann-, avløps- og overvannsinfrastruktur etableres i samsvar med kommunale krav og gjeldende VA-norm.

Det må etableres et nytt internt vann- og avløpsnett dimensjonert for den planlagte utbyggingen. Vannforsyningen må utformes med tosidig forsyning for å sikre tilstrekkelig leveringssikkerhet og nødvendig brannvannsdekning.

Eksisterende vannledning med dimensjon Ø300 (diameter) innenfor planområdet er tatt ut av drift og bør fjernes som en del av utbyggingen.

For håndtering av spillvann må det etableres en ny avløpspumpestasjon innenfor planområdet. Pumpestasjonen må dimensjoneres for forventet belastning fra utbyggingen, og pumpeledningen må tilknyttes eksisterende avløpsnett i Borgarveien.

Innenfor området ligger det en ledning med dimensjon Ø700 (diameter) som tidligere fungerte som vannledning, men som er bygget om til overvannsledning. Denne ledningen har en viktig funksjon i overvannshåndteringen og må enten opprettholdes i eksisterende trasé eller erstattes gjennom etablering av en tilsvarende løsning i ny trasé.

Overvannshåndtering vurderes som en særlig utfordring i området. Det vil derfor være behov for nærmere utredninger av avrenningsforhold, flomveier, fordrøyningsbehov og nødvendige sikringstiltak. Det bør utarbeides en helhetlig overvannsstrategi som dokumenterer at både dagens og framtidige overvannsmengder kan håndteres på en forsvarlig måte uten negative konsekvenser for omkringliggende områder eller eksisterende infrastruktur.

Eksisterende vann- og spillvannsnett i Borgarveien vurderes å ha tilstrekkelig kapasitet til å betjene en framtidig utbygging av området. Endelig kapasitetsvurdering må imidlertid verifiseres gjennom videre detaljprosjektering.

Området har adkomst fra Habornveien via Borgarveien. I forbindelse med en reguleringsplanprosess må det vurderes behov for utbedring av kryssløsningen mot Habornveien, samt eventuelle tiltak i Borgarveien og tilhørende adkomst til området.

Utviklingsmuligheter
Det er innhentet uttalelser fra ulike fagmiljøer i administrasjonen og nedenfor beskrives ulike muligheter og behov ut fra ulike perspektiver.

Idrett
Fredrikstad kommune har flere udekkede behov innenfor feltet idrett og aktivitetsanlegg. Det er blant annet mangelfulle fasiliteter for kampsport, og ingen arenaer som tilfredsstiller lisenskravene for topphåndball. Kommunen har store levekårsutfordringer som det aktivt søkes tiltak mot. Nytenkende og innovative aktivitetsarenaer kan være en av løsningene for å aktivisere et bredere spekter av barn og unge. Samtidig står flere etablerte tilbud foran behov for relokalisering, blant annet skatehallen på Lisleby, der gjeldende leieavtale utløper i 2028. I tillegg har flere aktiviteter, som streetbasket og bordtennis, meldt behov for egnede lokaler.

Erfaringer fra tilsvarende anlegg, spesielt med henvisning til Fysak-hallene i Bergen, viser at samlokaliserte aktivitetsarenaer kan gi betydelige gevinster. Fysak-anleggene er utviklet som åpne, lavterskel møteplasser for barn og unge, og kombinerer tradisjonell idrett med egenorganisert aktivitet, som skate, parkour, klatring og ballspill, samt sosiale soner. Et sentralt kjennetegn er fleksible flater og høy grad av tilgjengelighet, noe som gir aktivitet gjennom store deler av dagen og bredere rekruttering enn tradisjonelle idrettsanlegg. Erfaringene viser også at slike anlegg i særlig grad treffer ungdom som i mindre grad deltar i organisert idrett, og dermed bidrar til økt inkludering, fysisk aktivitet og sosial tilhørighet. Samlokalisering av ulike miljøer gir i tillegg et mer robust driftsgrunnlag og bedre utnyttelse av ressursene.

Mineberget vurderes som særlig godt egnet for utvikling av et slikt samlet ungdoms- og aktivitetsanlegg. Tomten er avsatt til blant annet fremtidig idrettsformål i kommuneplanen, har sentral beliggenhet med god tilgang til kollektivtransport, og ligger i direkte tilknytning til eksisterende ungdomsarenaer som ungdomsklubb og Østsiden bibliotek. Dette gir gode forutsetninger for å etablere et helhetlig tilbud som kombinerer aktivitet, møteplasser og inkludering. En utvikling av Mineberget i tråd med denne retningen vil kunne bidra til å dekke flere av kommunens identifiserte behov samtidig, og understøtte kommunens mål om økt aktivitet, sosial bærekraft og en mer inkluderende byutvikling.

Bolig
Kommunen har et økende behov for egnede boliger til innbyggere som av ulike årsaker ikke har mulighet til å skaffe eller beholde bolig på det ordinære boligmarkedet. For å kunne møte dagens og framtidige boligbehov er det nødvendig å sikre tilstrekkelig tomteareal til utvikling av kommunale utleieboliger.

Tilgangen på egnede tomter er en avgjørende forutsetning for å kunne etablere nye boliger i takt med behovet. Manglende tomtereserver kan føre til lengre ventetider, økte kostnader og redusert mulighet for å tilby boliger i områder som fremmer inkludering, nærhet til tjenester og gode oppvekstsvilkår.

Ved vurdering av aktuelle tomteområder er det viktig å ta hensyn til eksisterende boligstruktur i nærmiljøet. Området rundt Mineberget har allerede en relativt høy fortetting av kommunale boliger, og dette bør inngå som et sentralt moment i den videre vurderingen. Da en balansert geografisk fordeling av kommunale utleieboliger kan bidra til bedre integrering, større mangfold i bomiljøene og redusert belastning på enkeltområder.

Næring
Fra et næringsperspektiv er det viktig å understreke at Fredrikstad har behov for attraktive næringsarealer for fremtidig verdiskaping, arbeidsplasser og skatteinntekter. Samtidig må ulike arealer vurderes ut fra hvilke kvaliteter de har, og hvilke typer virksomhet de er best egnet for.

Mineberget har en sentral beliggenhet og god tilgjengelighet for innbyggerne. Dette kan gjøre området interessant for enkelte typer virksomhet, håndverksbedrifter, tjenesteytende næringer eller funksjoner knyttet til sirkulærøkonomi, ombruk og gjenbruk. Samtidig ligger området tett på boliger, sykehjem og andre offentlige formål, noe som kan skape interessekonflikter dersom området utvikles til mer areal- eller transportkrevende næringsvirksomhet.

Området representerer derfor et reelt dilemma. På den ene siden har kommunen behov for næringsarealer og arbeidsplassutvikling. På den andre siden fremstår tomten som godt egnet for aktiviteter rettet mot barn, unge og nærmiljøet, og området er allerede omgitt av flere offentlige og samfunnsrettede funksjoner.

Den sentrale plasseringen gjør også området interessant i et framtidig perspektiv for kommunale funksjoner knyttet til ombruk, gjenbruk og sirkulærøkonomi. Et lett tilgjengelig tilbud for innbyggerne, som supplement til eksisterende løsninger, kan være relevant å vurdere dersom kommunen på et senere tidspunkt ønsker å styrke slike funksjoner.

Dersom området utvikles til et større aktivitets- og ungdomsanlegg, bør det samtidig tas hensyn til nærheten til Habornveien og den omfattende nærings- og tungtransporten til og fra Øra. Denne transporten er avgjørende for næringslivet, havnevirksomheten og arbeidsplassene i kommunen, og må kunne opprettholdes på en trygg og effektiv måte. Det vil derfor være viktig å planlegge området slik at ungdoms- og aktivitetsfunksjoner skjermes godt mot trafikken, samtidig som trafikksikkerheten for både myke trafikanter og tungtransport ivaretas. Gode løsninger for adkomst, kryssinger, barrierer og trafikksikkerhet bør være en sentral del av den videre planleggingen.

Samlet sett vurderes det ikke som åpenbart at Mineberget bør prioriteres til tradisjonelle næringsformål. Fra et næringsperspektiv kan det være vel så gode argumenter for å utvikle området til idretts-, aktivitets- og møteplassformål, forutsatt at kommunen fortsatt arbeider aktivt med å sikre tilstrekkelige og godt egnede arealer for næringsutvikling andre steder i kommunen. Samtidig bør eventuelle framtidige behov knyttet til ombruk, gjenbruk og sirkulærøkonomi inngå i den helhetlige vurderingen av områdets bruk.

Det må vurderes om et område som i dag er avsatt til idrett, fritidsformål og tjenesteyting kan utvikles med en kombinasjon av bolig, næring og idrettsrelaterte funksjoner, fremfor å videreføre rene formål. Etter plan- og bygningsloven kan ulike arealformål kombineres gjennom reguleringsplan dersom dette gir en helhetlig og bærekraftig arealutnyttelse. Kombinasjonsformål benyttes i økende grad i sentrale byområder for å skape aktivitet, økonomisk bærekraft og mer effektiv arealutnyttelse.

Mulige utfordringer med kombinert formål kan være at boliger stiller høye krav til bokvalitet, mens idrettsanlegg og nøring generer aktivitet, lys støy og trafikk. En kombinasjon gir også økt planmessig kompleksitet med behov for flere utredninger, mer komplekse reguleringsbestemmelser og kan medføre lengre planprosess og gjennomføringstid.

Bolig og næringsformål har ofte høyere markedsverdi enn idrettsarealer, dette kan gi press på omdisponering av idrettsformål over tid og fare for at idretten blir en sekundær funksjon i området.

Flere formål gir også flere brukere og ulike toppbelastninger, konsekvenser av dette vil være behov for en samordnet parkeringsstrategi behov for økte investeringer i mobilitetsløsninger og potensielle konflikter mellom beboere, næringsaktører og besøkende til idrettsaktiviteter.

Dersom en ønsker å demme opp for disse utfordringene kan forutsetninger for reguleringsplanen for eksempel være at idrett sikres som hovedformål, det fastsettes minimumskrav for idrettsarealer i reguleringsbestemmelsene, boliger lokaliseres slik at støy og aktivitetskonflikter begrenses og næring og tjenesteyting knyttes til aktivitetene i området (servering, helse, trening, kontor, kultur mv) og at mobilitets og parkeringsløsninger samordnes.

Kommunen har et begrenset tjenestetilbud innenfor området i dag i eksisterende bygg. I forbindelse med en reguleringsplanprosess bør behovet for lokaler for tjenestetilbud på Østsiden være en del av vurderingen.

Alternativer:
Det finnes flere alternative modeller som kan legges til grunn for en videre utvikling av området. De forskjellige modellene vil medføre ulik risiko, kapitalbehov, innflytelse og konsekvens for kommunen.

Alternativ	Hovedfordel	Hovedutfordring
A. Dagens bruk	Lav risiko og full kommunal kontroll	Utløser lite av områdets utviklingspotensial
B. Selge	Rask kapitalfrigjøring	Mister styring og framtidig verdiskaping
C. Regulere og deretter selge	Høyere tomteverdi og god politisk styring	Krever tid og investering i planarbeid
D. Offentlig-privat utvikling	Kombinerer privat kapital med kommunale mål	Mer kompleks gjennomføring
E. Egenregi	Maksimal styring og samfunnsutvikling	Høy kapitalbinding og høy økonomisk risiko

Tabell 1 Ulike modeller for utvikling av området

En modell hvor kommunen selv gjennomfører reguleringsarbeidet vil gi større mulighet til å ivareta eksisterende kommunale behov, herunder sikre arealer til fortsatt kommunal virksomhet som en del av en helhetlig utvikling av området.

Samtidig vil avklarte reguleringsmessige rammer normalt bidra til å redusere usikkerhet og kunne øke områdets verdi ved en eventuell senere avhending. Kommunens interesser kan også ivaretas gjennom ulike former for offentlig-privat samarbeid. Slike modeller vil ofte innebære mer komplekse styrings-, anskaffelses- og gjennomføringsprosesser.

Relevante bestemmelser
Kommuneplanens samfunnsdel
Kommuneplanens arealdel- arealformål, bestemmelser og hensynssoner
Plan- og bygningsloven, herunder krav til konsekvensutredninger

Konsekvenser for sosial bærekraft
Dersom det åpnes for boligformål som en del av utviklingen på Mineberget, kan dette bidra til økt aktivitet og sosialt liv i området, styrke grunnlaget for lokale tjenester og møteplasser, samt gi flere mulighet til å bosette seg i nærhet til idretts-, kultur- og tjenestetilbud. En kombinasjon av boliger, tjenesteyting og aktivitetsfunksjoner kan bidra til et mer levende og inkluderende nærmiljø. Samtidig må det tas hensyn til mulige interessekonflikter mellom boligformål og aktivitet knyttet til idrett, kultur og arrangementer.

En utvikling av området vil kunne fortrenge funksjoner som finnes i området i dag og medføre behov for å vurdere alternative plasseringer innenfor området eller i alternative områder.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft
a) Økonomiske konsekvenser – drifts- og investeringsbudsjett
En reguleringsplanprosess i egen regi med oppstart i 2027 forutsetter at det settes av midler i budsjett og økonomiplan.

Et salg av eiendommen vil medføre at kommunen må finne alternative lokaler til egne lager og driftsvirksomhet, samt nye lokaler for sivilforsvaret. Dette kan medføre behov for investeringer i alternative lokaler.

b) Samfunnsmessige konsekvenser
Det er naturlig at de samfunnsmessige konsekvensene vurderes i forbindelse med en eventuell reguleringsplanprosess.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft
Konsekvenser for miljømessig bærekraft vil være en naturlig del av utredningsarbeidet i forbindelse med en reguleringsplanprosess.

Området omfatter ikke dyrka mark eller kystsone, men ligger som innenfor området aktivitetsbyen Gamle Fredrikstad. Området er allerede vurdert som aktuelt utbyggingsområde i kommuneplanens arealdel.

Ansattes medbestemmelse
Ikke relevant i saken.

Vurdert for uttalelser i rådene
Vurdert som ikke aktuell for uttalelser i rådene, da saken er av overordnet karakter.

Vurdering
Mineberget representerer en av kommunens mest sentralt beliggende framtidige utviklingsressurser. Området har et betydelig arealpotensial, god tilgjengelighet og en strategisk plassering i tilknytning til eksisterende offentlige funksjoner, kollektivtilbud og aktivitetsarenaer på Østsiden. Samtidig ligger området innenfor satsingsområdet Aktivitetsbyen Gamle Fredrikstad, noe som tilsier at framtidig arealbruk må vurderes i lys av kommunens mål om folkehelse, aktivitet, inkludering og sosial bærekraft.

Det foreligger per i dag ikke et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag for å konkludere med endelig framtidig bruk av området. Mineberget kan ha potensial for flere formål, herunder idretts- og aktivitetsanlegg, tjenesteyting, næringsvirksomhet og eventuelt boligformål. Samtidig gjenstår flere vesentlige avklaringer knyttet til grunnforhold, overvannshåndtering, trafikk og adkomst, teknisk infrastruktur, miljøforhold og konsekvenser for eksisterende virksomheter og leietakere. Disse forholdene må avklares gjennom ordinært planarbeid før det kan tas stilling til utviklingsmodell eller eventuell avhending.

Områdets planstatus og føringene knyttet til Aktivitetsbyen Gamle Fredrikstad taler for at idretts-, aktivitets-, fritids- og tjenesteytende formål bør være et sentralt utgangspunkt for den videre utviklingen. Området har egenskaper som gjør det godt egnet til å møte flere av kommunens dokumenterte behov innen aktivitetstilbud, møteplasser og inkluderende nærmiljøutvikling. Det kan samtidig være aktuelt å vurdere næringsformål som understøtter områdets hovedfunksjon. Dersom boligformål skal inngå i en framtidig utvikling, må dette vurderes særskilt gjennom planprosessen, ettersom dette avviker fra gjeldende overordnede arealformål.

Det vurderes ikke som hensiktsmessig å ta stilling til salg eller annen utviklingsmodell før reguleringsmessige rammer er avklart. En avhending på dagens grunnlag vil innebære at kommunen gir fra seg kontroll over et strategisk utviklingsområde uten at områdets fulle potensial, muligheter og begrensninger er tilstrekkelig kartlagt. En reguleringsprosess vil gi nødvendig kunnskap om områdets egnethet, kostnader og utviklingsmuligheter, samtidig som kommunen sikrer politisk styring av de overordnede avveiningene.

Før området kan utvikles må det gjennomføres et reguleringsarbeid med tilhørende faglige utredninger. Dette omfatter blant annet avklaringer knyttet til geotekniske forhold, overvannshåndtering, trafikk, teknisk infrastruktur og eventuelle konsekvenser for eksisterende brukere av området. Det må også avklares hvordan kommunale funksjoner, lagerkapasitet, beredskapsfunksjoner og øvrige leietakere skal ivaretas dersom arealene omdisponeres. Eventuelle behov for erstatningsarealer og erstatningslokaler må inngå som en del av det videre planarbeidet.

Kommunedirektørens vurdering er at Mineberget bør betraktes som et langsiktig utviklingsområde hvor framtidig bruk først avklares gjennom reguleringsplan med tilhørende konsekvensutredninger. Dette vil gi et helhetlig beslutningsgrunnlag for senere vurderinger av utviklingsmodell, samarbeid med private aktører og eventuell avhending av hele eller deler av området.

Oppstart av reguleringsarbeidet vil kreve både planressurser og økonomiske midler. På bakgrunn av kommunens økonomiske situasjon vurderes det som mest hensiktsmessig at nødvendige midler innarbeides i budsjett- og økonomiplan fra 2027 - 2030. En slik prioritering vil gi mulighet til å avklare økonomiske rammer og kommunale prioriteringer uten at områdets langsiktige utviklingspotensial svekkes.

Alternative løsninger
Alternativ 1 – Ingen videre oppfølging

1. Saken tas til orientering.
2. Området videreføres med dagens bruk og kommunen igangsetter ikke ytterligere planarbeid.

Alternativ 2 – Avhending uten regulering

1. Saken tas til orientering.
2. Bystyret legger til grunn at området ikke skal utvikles i kommunal regi.
3. Kommunedirektøren bes forberede avhending av området innenfor gjeldende planmessige rammer, herunder avklare framtidig lokalisering av kommunale funksjoner på eiendommen.

Alternativ 3 – Kommunal regulering før endelig beslutning

1. Saken tas til orientering.
2. Bystyret legger til grunn at framtidig bruk av området skal avklares gjennom reguleringsplan med tilhørende nødvendige utredninger.
3. Kommunedirektøren bes fremme sak om oppstart av reguleringsarbeid og innarbeide nødvendige midler til planarbeidet i forslag til budsjett og handlingsplan i 2028
4. Endelig beslutning om framtidig bruk, utviklingsmodell og eventuell avhending av området tas når reguleringsmessige rammer er avklart.

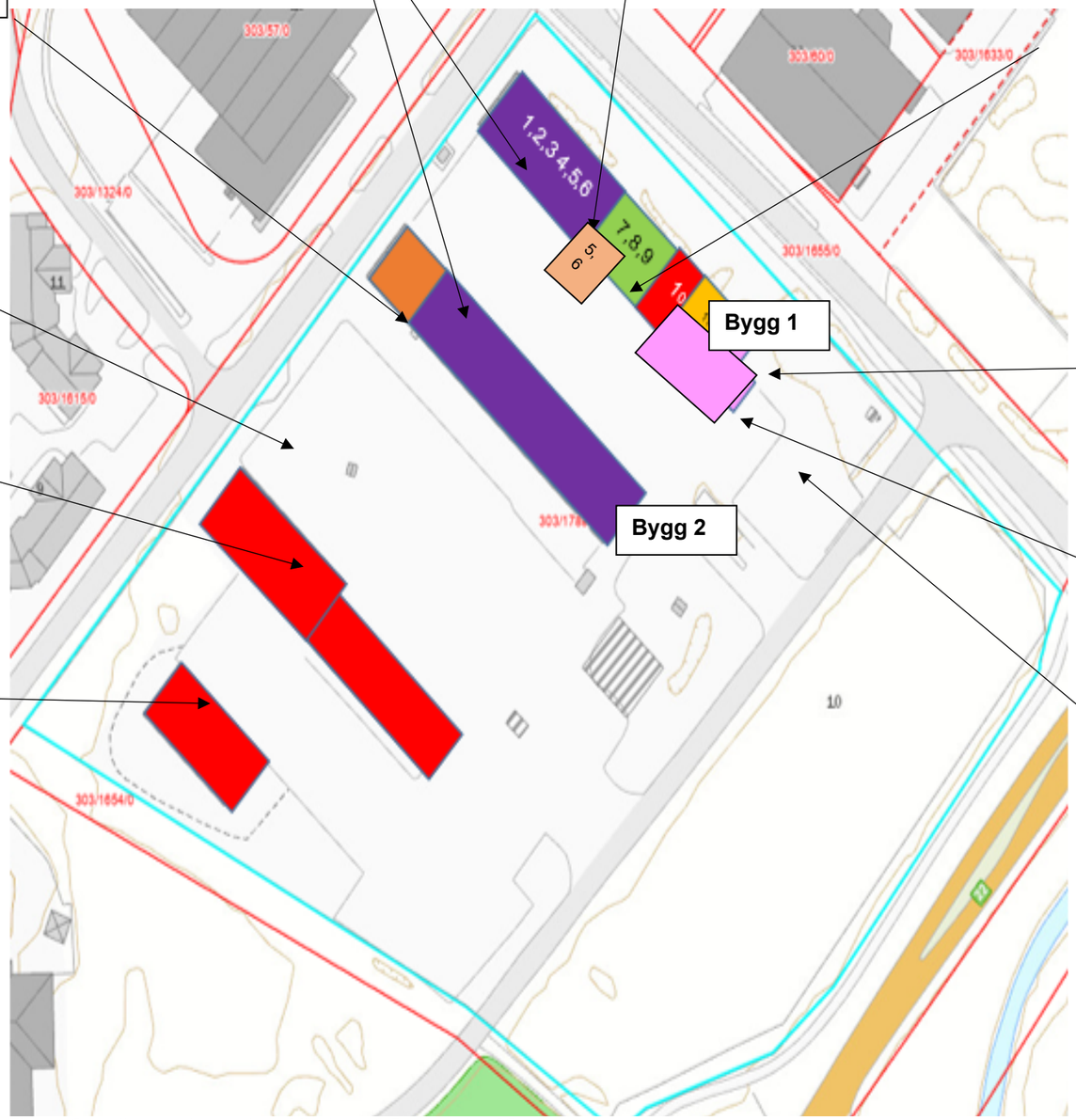
Alternativ 4 – Markedsdialog

1. Saken tas til orientering.
2. Kommunedirektøren bes gjennomføre en markedsdialog for å kartlegge interessen for utvikling av området til bolig-, nærings-, idretts- eller kombinerte formål.
3. Resultatet legges fram for bystyret før det tas stilling til regulering, samarbeid med private aktører eller avhending.

Konklusjon
Kommunedirektøren anbefaler at framtidig bruk av Mineberget først avklares gjennom reguleringsplan med tilhørende utredninger.

Endelig beslutning om utviklingsretning, organisering og eventuell avhending bør tas når planmessige forhold er avklart og et fullstendig beslutningsgrunnlag foreligger. Nødvendige midler til planarbeidet anbefales innarbeidet i budsjett- og økonomiplan fra 2027 - 2030.

OVERSIKT OVER DAGENS BRUK BORGARVEIEN 6C Mineberget pr mai 2026

Måneproduksjoner AS

Møbellager

Leietaker: Teknisk drift v/ eiendomsdrift

Gamlebyen festivaldrift As

Scene Sceneteppe ung kultur

Containere:

Leietaker: Teknisk drift v/ eiendomsdrift

IUA
Beredskapslager

Bygg 7 (Varmtlager):

Leietaker: Sivilforsvaret og teknisk drift v/ eiendomsdrift, maskinsentralen, park.

IUA
Lager til farlige stoffer

Kaldtlager:

Leietaker: Teknisk drift v/ eiendomsdrift, byggutvikling.

Skateparken

Kontaktperson: Gudeberg lokalsamfunn.

Figur 1 Oversikt over dagens bruk Mineberget, Borgarveien 6C

UTVIKLING AV AKTIVITETSBYEN GAMLE FREDRIKSTAD

Mål, delmål og retningslinjer, i hht bystyrevedtak 25.04.2013

Innledning

Områdeprogram for Aktivitetsbyen Gamle Fredrikstad, som er utarbeidet av Multiconsult AS, omfatter en analyse av ressurser og muligheter for store arealer på østsiden. Dokumentet står for konsulentens regning, men danner grunnlag for målformuleringer og retningslinjer som beskrives her.

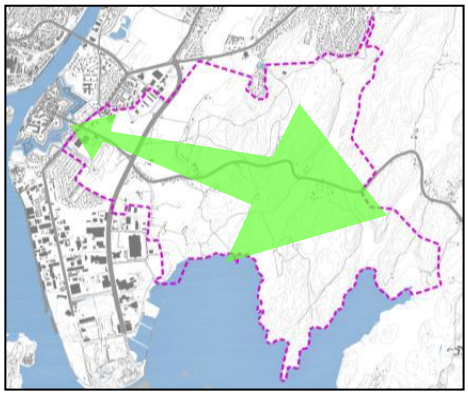
Bedre folkehelse skal være en grunnleggende premiss for utvikling av Aktivitetsbyen. Gode muligheter for fysisk aktivitet skal legges til grunn for arealbruk, næringsutvikling og reiselivsutbygging.

Fredrikstad festning er av nasjonal interesse. Både som by, festningsanlegg og parkområde er det unikt i nasjonal målestokk. Tilrettelegging og utvikling skal bygge opp under de historiske anleggene i og ved Gamlebyen, Kongsten fort, Vaterland og Byens Marker.

Illustrasjon 1 Arealene som inngår i Aktivitetsbyen Gamle Fredrikstad

Målbeskrivelse

Aktivitetsbyen skal være en del av den totale strategien for byutvikling i Fredrikstad med hovedvekt på kultur, reiseliv, helse, aktivitet, rekreasjon og friluftsliv.

Den detaljerte planleggingen av området skal ha som mål å knytte området sterkere til den øvrige delen av sentrum. Utvikling av nye anlegg og aktiviteter skal ta utgangspunkt i kultur- og naturverdier, og ha økt fysisk aktivitet for lokalbefolkning og tilreisende som et hovedmål.

Aktivitetsbyen skal profilere Fredrikstad som en kultur-, idretts- og folkehelseby ved utvikling av eksisterende og nye anlegg for idrett, mosjon, lek og friluftsliv.

Fredrikstad er en kulturby omgitt av kulturminner. Byen har god tradisjon som arrangør innenfor idrett, og tiltrekker seg en rekke mennesker ved ulike idrettsarrangement. Byutvikling med økt tetthet i sentrumsområdene gir behov for mer allsidige og store aktivitetsarealer for byens egne beboere

Aktivitetsbyen skal utvikles i harmoni med kulturverdiene i området, og videreutvikle kvalitetene og opplevelsespotensialet knyttet til anleggene.

Bærekraftig byutvikling og reiselivssatsing skal bygge på kulturminnene som ressurs.

Aktivitetsbyen skal utvikles i harmoni med landskapsverdiene i området.

Nær byen skal Kongsten fort, Byens Marker, Krigskirkegården, trerekka langs Torsnesveien og Gamlebyen med forterreng, sammen med overordnete landskapsformer som Katrineborgåsen, være viktige førende element i landskapet. I den østre del av området skal anlegg underordne seg terrengformene

Aktivitetsbyen skal utvikles med respekt for naturverdiene i Øra og Søndre Haugstenåsen naturreservat.

Naturområdene utgjør en ressurs for opplevelse og kunnskap. Tilrettelegging som øker opplevelsesmuligheter og tilgjengelighet for flere innenfor rammene av verneforskriftene vil øke Aktivitetsbyens verdi som rekreasjonsområde og læringsarena.

Aktivitetsbyen skal gi organisasjoner, private og offentlige aktører mulighet for utvikling av eksisterende og nye aktivitet.

Private og offentlige aktører; frivillige organisasjoner, kommersielle reiselivs- og idrettsaktører, offentlig satsing på folkehelse og rehabiliteringsvirksomhet skal ha muligheter til utvikling innenfor et rammeverk basert på verdiene i området.

Delmål

Adkomsten til Aktivitetsbyen ved Heibergkrysset bør styrkes.

Arealene skal være lett lesbare, trafikksikre og universelt tilgjengelige. Som hovedatkomst til Gamlebyen og Kongstenhallen skal estertiske hensyn vektlegges i utforming av arealene.

Tilgjengeligheten til Gansrødbukta bør styrkes.

Bedret tilgjengelighet med parkeringsanlegg, publikumsinformasjon og sammenbinding av stisystem vil kunne bidra til at at flere mennesker blir kjent med det store rekreasjonspotensialet i kanten av naturreservatet.

Aktivitetsbyen kan videreutvikles med anlegg knyttet til helse- og idrettsaktiviteter.

Mulige nye arenaer kan vurderes lokalisert på Torslund og ved brakkene under Mineberget

Aktivitetsbyen skal legges til rette for gang- og sykkeltrafikk

Aktivitetsbyen skal utvikles med et godt gang- og sykkelveinett som forbinder anlegg, aktivitetssoner og naturområder. Gang- og sykkelveinett i bebyggelsen og på det åpne slettelandet skal tilfredsstille krav til universell tilrettelegging. Deler av turveinettet skal være universelt tilrettelagt

Aktivitetsbyen skal ha et kollektivtilbud basert på buss og Gamlebyferga

Parkering for privatbiler skal ligge ved innfallsområder og viktige aktivitetsanlegg.

Parkeringsanlegg bør være basert på sambruk.

Retningslinjer

1. All videre planlegging i Aktivitetsbyen Gamle Fredrikstad skal dokumentere hvordan tiltak bidrar til å nå overordnede mål i området.

2. Områdeprogram for Aktivitetsbyen Gamle Fredrikstad, datert 22.3.2012, skal benyttes som kunnskaps- og idébank for tiltak innenfor analyseområdet, se illustrasjon 1.

3. Videreutviklng av eksisterende og nye anlegg skal skje på en slik måte at den visuelle kontakten mellom Gamlebyen, Byens Marker og fortet blir ivaretatt.

   Byggefrie soner skal sikre visuell kontakt mellom anleggene og skal angis i reguleringsplaner. Arkitektoniske og estetiske kvaliteter skal ha høy prioritet. Parkering kan skje i byggefrie soner.

Illustrasjon 2, hentet fra Områderprogram for Aktivitetsbyen Gamle Fredrikstad

4. Byggehøyder og volumer skal tilpasses eksisterende bebyggelse, terrengform og kulturverdier

5. Nye aktivitetsanlegg skal ha full egendekning på parkeringsplasser.

   Parkeringsanlegg for naturområdene skal ligge ved hovedinnfarten til områdene, og samlokaliseres med parkering for aktivitetsanlegg. Avkjørsler fra riks- og fylkesveinettet skal samlokaliseres.

   Fredrikstad, 25.04.2013

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Saksnr.: 2026/27113
Dokumentnr.: 2
Løpenr.: 321719/2026
Klassering:

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Formannskapet	15.10.2026	121/26

Søknad - Nasjonalt kompetansesenter for sirkulærøkonomi

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å fatte følgende vedtak:

1. Norsk Senter for Sirkulær Økonomi innvilges et tilskudd på 300 000 kroner til etablering av et nasjonalt kompetansesenter for sirkulær økonomi. Tilskuddet finansieres over formannskapets disposisjonsfond.
2. Norsk Senter for Sirkulær Økonomi skal sende en kort rapport og et regnskap for bruken av midlene innen 1. juni 2027.

Sammendrag

Norsk Senter for Sirkulær Økonomi (NCCE) søker Fredrikstad kommune om 300 000 kroner i etableringsstøtte til et nasjonalt kompetansesenter for sirkulær økonomi. Senteret skal samle og utvikle kompetanse, koble forskning, utdanning, næringsliv og offentlig sektor og gjøre kunnskap, metodikk og verktøy tilgjengelig for virksomheter i hele landet.

Midlene skal benyttes i etableringsfasen, herunder organisering, rekruttering av daglig leder, utvikling av forretningsplan, organisasjonsmodell og digitale løsninger. Målet er at kompetansesenteret skal være operativt fra 2027.

Søknaden inngår som del av en større finansieringsplan for etableringen. NCCE har søkt Østfold fylkeskommune om 1 million kroner i oppstartsmidler for 2026, og det arbeides samtidig med å sikre statlig finansiering fra 2027. Østfold fylkeskommunes behandling av søknaden skjer i oktober 2026.

Fredrikstad kommune har over tid arbeidet aktivt for å styrke sirkulærøkonomi som et satsingsområde for næringsutvikling. I forbindelse med behandlingen av kommunens høringsuttalelse til regjeringens ekspertgruppe for virkemidler som fremmer sirkulære aktiviteter, ga bystyret uttrykk for at et nasjonalt kompetansesenter for sirkulærøkonomi bør etableres med utgangspunkt i miljøene som er bygget opp i Fredrikstad og Østfold.

Kommunedirektøren vurderer at den foreliggende søknaden er i tråd med de ambisjonene bystyret i Fredrikstad kommune tidligere har gitt uttrykk for, og at etableringen kan bidra til å styrke Fredrikstads posisjon innen sirkulærøkonomi og grønn næringsutvikling.

Kommunedirektøren anbefaler derfor at søknaden innvilges.

Vedlegg

- Søknad om tilskudd til etablering av et Nasjonalt kompetansesenter for sirkulær økonomi

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

- Bystyrets behandling 11. september 2025 av kommunens høringsuttalelse om rapporten fra ekspertgruppen for virkemidler som fremmer sirkulære aktiviteter.
- Fredrikstad kommune har gjennom flere år samarbeidet med NCCE om utvikling av sirkulærøkonomi som næringsområde. Kommunen hadde en samarbeidsavtale med NCCE i perioden 2023-2025, og er i dag medlem av NCCE. Søknaden må derfor ses i sammenheng med et etablert samarbeid mellom kommunen og organisasjonen.

Saksopplysninger

Norsk Senter for Sirkulær Økonomi (NCCE) søker Fredrikstad kommune om 300 000 kroner i etableringsstøtte i 2026 til et nasjonalt kompetansesenter for sirkulær økonomi. Kompetansesenteret skal være et nasjonalt kompetanse- og utviklingsmiljø som skal styrke norsk næringslivs evne til å lykkes med den sirkulære omstillingen. Senteret skal samle og utvikle kompetanse, koble forskning, utdanning, næringsliv og offentlig sektor, og bidra til utvikling av nye sirkulære verdikjeder, kompetanseheving og prosjektutvikling. Målet er å gjøre relevant kunnskap, metodikk og verktøy tilgjengelig for virksomheter over hele landet.

Bak satsingen står et bredt partnerskap bestående av NCCE, NORSUS, NMBU, NIBIO, NORCE, OsloMet, SINTEF, Universitetet i Sørøst-Norge, Fagskolen i Viken og Fredrikstad Næringsråd. Det er etablert et interimsstyre som leder utviklingsarbeidet.

NCCE har søkt Østfold fylkeskommune om 1 million kroner i oppstartsmidler for 2026. Søknaden behandles i fylkesutvalget 7. oktober 2026. Det arbeides samtidig med å sikre langsiktig statlig finansiering gjennom statsbudsjettet fra 2027. Fredrikstad kommunes bidrag inngår som del av den samlede finansieringen av etableringsfasen.

Oppstartsfasen i 2026 skal blant annet benyttes til å etablere organisasjonen, rekruttere daglig leder, utvikle forretningsplan og organisasjonsmodell, utvikle digitale løsninger og legge grunnlaget for langsiktig finansiering og drift. Målet er at kompetansesenteret skal være operativt med tjenester til næringslivet fra 2027.

Fredrikstad kommune har over flere år hatt et tett samarbeid med NCCE. Kommunen inngikk i 2023 en samarbeidsavtale med NCCE for perioden 2023–2025. Avtalen hadde som mål å styrke konkurransekraft, innovasjon, grønn næringsutvikling og omstilling til en mer sirkulær økonomi. Som del av avtalen bevilget Fredrikstad kommune 500 000 kroner årlig til samarbeidet i perioden. Avtaleperioden utløp ved utgangen av 2025. Fredrikstad kommune har etter dette videreført sitt engasjement gjennom medlemskap i NCCE. Søknaden må derfor ses i sammenheng med et etablert samarbeid mellom kommunen og NCCE om utvikling av sirkulær økonomi som næringsområde.

Relevante bestemmelser

Ikke relevant for saken

Konsekvenser for sosial bærekraft

Etableringen av et nasjonalt kompetansesenter for sirkulær økonomi kan bidra til næringsutvikling, kompetanseutvikling og økt sysselsetting. Dette vurderes som positivt for sosial bærekraft.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft

a) Økonomiske konsekvenser – drifts- og investeringsbudsjett

Vedtaket innebærer en engangsutgift på 300 000 kroner i 2026. Tilskuddet foreslås finansiert fra formannskapets disposisjonsfond.

b) Samfunnsmessige konsekvenser
Vedtaket innebærer en engangsutgift på 300 000 kroner i 2026. Tilskuddet foreslås finansiert fra formannskapets disposisjonsfond.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft
Senterets formål er å bidra til økt omstilling til en mer sirkulær økonomi og mer effektiv ressursutnyttelse. Dette vurderes som positivt for miljømessig bærekraft.

Ansattes medbestemmelse
Ikke relevant for saken

Vurdert for uttalelser i rådene
Saken er vurdert, men anses ikke å berøre rådenes ansvarsområder på en slik måte at uttalelse er nødvendig.

Vurdering
Fredrikstad kommune har over flere år arbeidet målrettet for å styrke sirkulær økonomi som satsingsområde for næringsutvikling. Kommunen har hatt en samarbeidsavtale med NCCE i perioden 2023–2025 og er i dag medlem av organisasjonen.

I forbindelse med behandlingen av kommunens høringsuttalelse til regjeringens ekspertgruppe for virkemidler som fremmer sirkulære aktiviteter ga bystyret uttrykk for at et nasjonalt kompetansesenter for sirkulær økonomi bør etableres med utgangspunkt i miljøene som er bygget opp i Fredrikstad og Østfold.

Kommunedirektøren vurderer at den foreliggende søknaden er i tråd med disse ambisjonene. Etableringen av et nasjonalt kompetansesenter vil kunne bidra til å styrke Fredrikstads posisjon som en ledende kommune innen sirkulær økonomi og grønn næringsutvikling.

Kommunedirektøren legger videre vekt på at søknaden inngår i en større finansieringsplan hvor det samtidig er søkt om støtte fra Østfold fylkeskommune og staten. Kommunens bidrag utgjør en begrenset del av den samlede finansieringen, men kan bidra til nødvendig fremdrift i etableringsarbeidet.

Kommunedirektøren anbefaler på denne bakgrunn at søknaden innvilges.

Alternative løsninger
Formannskapet kan velge å avslå søknaden eller innvilge et annet beløp enn det som er omsøkt.

Konklusjon
Kommunedirektøren vurderer at etableringen av et nasjonalt kompetansesenter for sirkulær økonomi er i tråd med kommunens langsiktige satsing på sirkulær økonomi og grønn næringsutvikling.

Kommunedirektøren anbefaler derfor at NCCE innvilges et engangstilskudd på 300 000 kroner, finansiert over formannskapets disposisjonsfond.

Norsk Senter for
Sirkulær Økonomi

Søknad om tilskudd til etablering av et Nasjonalt kompetansesenter for sirkulær økonomi

Dato: 28.09.2026

Til: Fredrikstad kommune v/ordfører Arne Sekkelsten

Fra: Norsk Senter for Sirkulær Økonomi (NCCE) og partnerskapet

Bakgrunn og formål

Vi søker med dette om oppstartsmidler fra Fredrikstad kommune til etableringen av et Nasjonalt kompetansesenter for sirkulær økonomi i 2026. Vi har en søknad inne hos Østfold fylkeskommune om oppstartsmidler i 2026 på 1 MNOK, og som skal behandles i Fylkesutvalget 7. oktober. I tillegg har vi søkt om langsiktige midler til drift på statsbudsjettet for 2027 (-2029).

Søknaden bygger videre på et tydelig politisk uttrykt ønske om å styrke Norges kapasitet innen sirkulær økonomi. I forbindelse med behandlingen av kommunens høringsuttalelse til regjeringens ekspertgruppe for virkemidler som fremmer sirkulære aktiviteter 11. september 2025, ga Fredrikstad bystyre sin støtte til etableringen av et Nasjonalt kompetansesenter for sirkulær økonomi. Bystyret viste samtidig til Fredrikstads sterke fagmiljøer, etablerte samarbeidsarenaer og nasjonale posisjon innen sirkulær økonomi som viktige fortrinn for lokalisering av senteret.

Om kompetansesenteret

Det Nasjonale kompetansesenteret for sirkulær økonomi skal være et nasjonalt kompetanse- og utviklingsmiljø for å styrke norsk næringslivs evne til å lykkes med den sirkulære omstillingen.

Senteret skal samle og utvikle kompetanse, koble forskning, utdanning, næringsliv og offentlig sektor, og bidra til utvikling av nye sirkulære verdikjeder, kompetanseheving og prosjektutvikling. Målet er å gjøre relevant kunnskap, metodikk og verktøy tilgjengelig for virksomheter over hele landet.

Bak satsingen står et bredt partnerskap bestående av Norsk Senter for Sirkulær Økonomi (NCCE), NORSUS, NMBU, NIBIO, NORCE, OsloMet, SINTEF, Universitetet i Sørøst-Norge, Fagskolen i Viken

og Fredrikstad Næringsråd, som alle sitter i et interimsstyre som er etablert for å lede utviklingsarbeidet.

Hvorfor oppstart i 2026 er nødvendig

Norsk næringsliv møter allerede økende krav til ressursutnyttelse, dokumentasjon og sirkulær omstilling. Samtidig er mangel på kompetanse og gjennomføringskapasitet en av de største barrierene for å lykkes med omstillingen. Et nasjonalt kompetansesenter vil samle kompetanse, utvikle metodikk og gjøre kunnskap tilgjengelig for virksomheter over hele landet.

Etableringsarbeidet er allerede godt i gang. Partnerskapet er etablert, interimsstyret er på plass og sentrale fagmiljøer er mobilisert. Oppstartsfasen i 2026 skal benyttes til å etablere organisasjonen, rekruttere daglig leder, utvikle forretningsplan, organisasjonsmodell, digitale løsninger og legge grunnlaget for langsiktig finansiering og drift.

Oppstartsmidler i 2026 er avgjørende for å kunne starte etableringsarbeidet umiddelbart, slik at kompetansesenteret kan utvikles og være operativt med tjenester til næringslivet fra 2027. Dersom finansieringen utsettes til budsjettåret 2027, vil hele 2026 gå tapt som etablerings- og utviklingsår. Dette vil forsinke etableringen, svekke mobiliseringen av partnerne og utsette et tilbud som næringslivet allerede etterspør.

Finansiering

Det søkes om **NOK 300.000,-** fra Fredrikstad kommune i etableringsstøtte for 2026.

Midlene skal finansiere etableringsfasen, herunder organisering, rekruttering av daglig leder, utvikling av forretningsplan, organisasjonsmodell, digitale løsninger og oppbygging av kompetansesenteret. Vedlagt følger budsjett og finansieringsplan for etableringsåret

Anmodning

NCCE anmoder Fredrikstad kommune om å bidra til etableringen av et Nasjonalt kompetansesenter for sirkulær økonomi gjennom tilskudd som beskrevet ovenfor. En bevilgning i 2026 vil sikre nødvendig fremdrift i etableringsarbeidet og gjøre det mulig å etablere et nasjonalt kompetansemiljø med utgangspunkt i Østfold. Samtidig legges grunnlaget for videre utvikling og finansiering fra 2027. Vi ser frem til en positiv behandling av søknaden og stiller gjerne til et møte for å presentere satsingen nærmere.

På vegne av partnerskapet,
Tina Wågønes, daglig leder Norsk Senter for Sirkulær Økonomi

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Saksnr.: 2022/12585
Dokumentnr.: 26
Løpenr.: 315960/2026
Klassering: 610

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Formannskapet	15.10.2026	122/26
Bystyret	22.10.2026	

Forslag til høringsuttalelse: Oppgradering av strømlinje vest i Fredrikstad

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å fatte følgende vedtak:

1. Vedlagte forslag til høringsuttalelse oversendes Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) som Fredrikstad kommunes høringsuttalelse til søknad om konsesjon for «Ny 132 kV Råde-Fjærå-Skytterhuset og oppgraderinger i nettet».

Sammendrag

Elvia søker konsesjon for å oppgradere regionalnettet mellom Råde, Fjærå og Skytterhuset. Tiltaket har stor betydning for forsyningssikkerhet, videre nettutvikling, klimaomstilling og næringsutvikling i Fredrikstad og Nedre Glomma.

I Fredrikstad gjenbrukes eksisterende trasé og master på store deler av strekningen og konsekvensene av det ferdige tiltaket er begrensede. Det vil bli lokale virkninger i anleggsfasen. Kommunedirektøren anbefaler å støtte tiltaket, samtidig som kommunen i høringsuttalelsen gir innspill om hensyn som må ivaretas i konsesjonen, detaljplanleggingen og gjennomføringen.

Vedlegg

1 Forslag til høringsuttalelse: Oppgradering av strømlinje vest i Fredrikstad
2 Notat: Tilleggsinformasjon om høringen til folkevalgte
3 Høringsbrev fra NVE
4 Elvias Konsesjonssøknad Råde-Fjærå-Skytterhuset
5 Konsekvensutredning (Vedlegg 14 i søknaden)
6 Oversiktskart (Vedlegg 1 i søknaden)
7 Detaljplankart (Vedlegg 2 i søknaden)

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

- Lenke til zoombart kart med linja, ryddebeltet og anleggsarealer. (Uten detaljer om Fjærå trafostasjon og Skytterhuset koblingsstasjon).

Ytterligere vedlegg til konsesjonssøknaden på NVEs høringsside (vedlegg som i hovedsak gjelder Råde er markert med dette):

- Elvias følgebrev: Konsesjonssøknad Råde-Fjærå-Skytterhuset
- Vedlegg 3 Trasekart alt. 2
- Vedlegg 4 Fjærå transformatorstasjon med ny trafocelle
- Vedlegg 6 Transformatortransport adkomstvei
- Vedlegg 7 Erverv areal adkomstvei

- Vedlegg 8 Mastebilder Huseby-Fjæra
- Vedlegg 11a Visualisering Tombveien (Råde)
- Vedlegg 11b1 Visualisering Jerndalen (Råde)
- Vedlegg 11b2 Visualisering Jerndalen (Råde)
- Vedlegg 11c Visualisering Golfsvingen
- Vedlegg 12 Eksisterende 47 kV Huseby-Fjærå rives
- Vedlegg 13 Innledende geoteknisk vurdering
- Vedlegg 16 Dispensasjon Jerndalsfjellet naturreservat (Råde)
- Vedlegg 17 Krav til transportveier tilknyttet tungtransport
- Vedlegg 18a Liste over eiendommer som berøres av tiltaket

(Gap i nummereringen skyldes at enkelte vedlegg er unntatt offentligheten: 5, 9, 10, 18b, 19a, 19b)

Brev publisert på NVEs høringsside i etterkant av høringsinvitasjonen:
- DSB Avslag dispensasjonssøknad for kryssing av golfbane

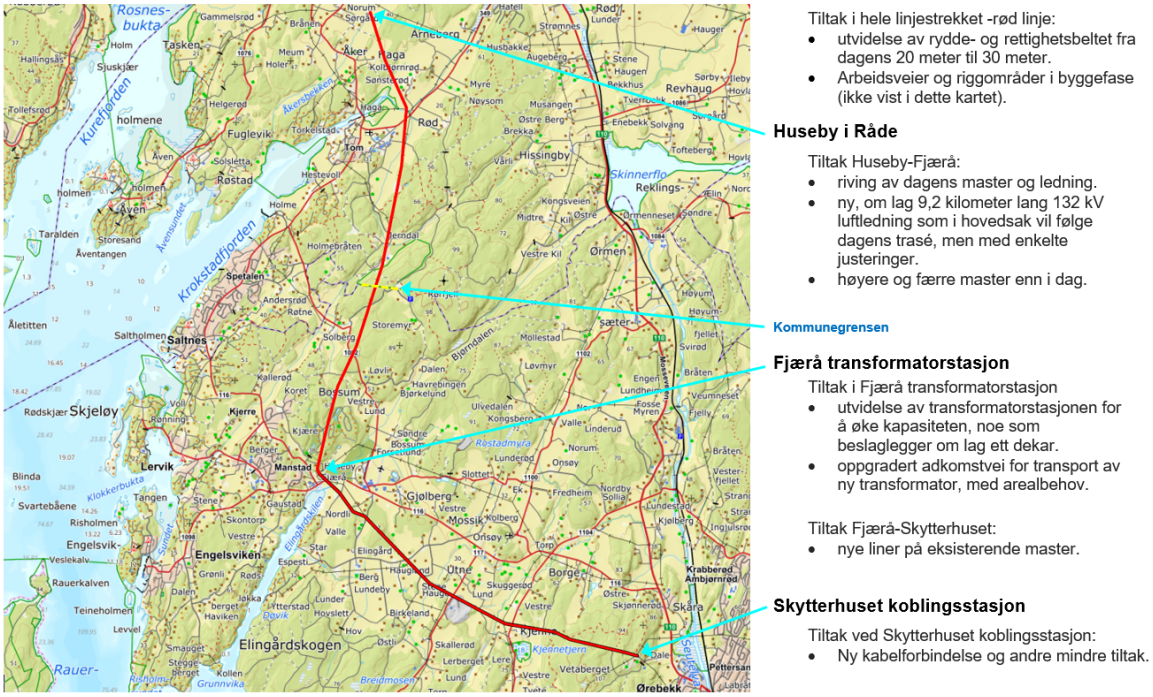
Saksopplysninger
Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har sendt regionalnetteier Elvias søknad om konsesjon for «Ny 132 kV Råde–Fjærå–Skytterhuset og oppgraderinger i nettet» på høring. Tiltakene ligger i Råde og Fredrikstad kommuner. Høringsfristen er 23. oktober 2026.

NVE er konsesjonsmyndighet og avgjør om tiltakene skal gis konsesjon og hvilke vilkår som eventuelt skal stilles. Fredrikstad kommune er en høringspart i saken som vil tillegges stor vekt. Kraftledninger og transformatorstasjoner som omfattes av konsesjon etter energiloven, behandles av NVE og er i hovedsak unntatt fra plan- og bygningsloven. Det innebærer at anleggene ikke krever reguleringsplan eller dispensasjon fra kommunale arealplaner, og at bestemmelser fra kommuneplanens arealdel ikke gjelder.

Gjennom høringen ønsker NVE å motta synspunkter på planene og forslag til tiltak som kan redusere negative virkninger. Dette er en viktig mulighet for Fredrikstad kommune til å påvirke valg av løsning og foreslå vilkår for konsesjonen (tillatelsen).

For å begrense tekstmengde i denne saken belyses noen temaer utelukkende i forslaget til høringsuttalelse. Det gjelder eksempelvis elektromagnetiske felt, støy og materialvalg.

Tiltakene
Søknaden gjelder ulike former for oppgradering av regionalnettet mellom Huseby i Råde og Skytterhuset koblingsstasjon på Gressvik, via Fjærå transformatorstasjon. Dette er vist med rød linje i kartet og tiltakene er beskrevet til høyre. Noen av tiltakene innebærer nye master og nye linjer med økt spenning for å øke kapasiteten. I Fredrikstad gjenbrukes imidlertid linjetrasé og master på store deler av strekningen. Påvirkningen i Fredrikstad vil trolig være størst i anleggsfasen.

Oversiktskart som viser linjestrekket (Originalkart: Elvia) med navn, beskrivelse av tiltak og kommunegrense lagt til av Fredrikstad kommune.

Behov og begrunnelse:
Dagens regionalnett mellom Råde, Fjærå og Skytterhuset ble bygget på 1970-tallet og nærmer seg sin tekniske levetid. Samtidig er det behov for økt nettkapasitet som følge av befolkningsvekst, næringsutvikling og klimaomstilling. Oppgraderingen inngår i Elvias langsiktige utvikling av regionalnettet i Nedre Glomma.

Tiltaket er viktig for den trinnvise utviklingen av strømnettet i Nedre Glomma. Sammen med andre planlagte og pågående nettiltak vil oppgraderingen bidra til økt kapasitet, bedre forsyningssikkerhet og mulighet for elektrifisering og elektrisitet til industriaktørene først i nettkøen. Mer om betydningen finnes i vedlegg «Administrativ tilleggsinformasjon om høringen til folkevalgte».

Innholdet i søknaden
Konsesjonssøknaden med vedlegg følger saken som vedlegg og lenker. Søknaden beskriver de tekniske anleggene, trasé og arealbehov, alternative løsninger som har vært vurdert, behovet for tiltaket, samfunnsøkonomiske og tekniske forhold, virkninger for miljø og samfunn, sikkerhet og beredskap samt forholdet til grunneiere og rettighetshavere. Til søknaden følger blant annet detaljkart, visualiseringer, geotekniske vurderinger og konsekvensutredning.

Konsekvensutredning
Det er temaene naturmangfold, landskap, kulturminner og kulturmiljø samt friluftsliv som er utredet etter metoden i Miljødirektoratets veileder for konsekvensutredninger (M-1941), med kunnskapsgrunnlag og vurderinger av verdi, påvirkning og konsekvens, ettersom disse er ansett å kunne få vesentlige virkninger.

Konsekvensutredningen vurderer tiltaket samlet til å ha «noe negativ konsekvens» i Råde og Fredrikstad. Virkningene for naturmangfold og landskap er vurdert som «noe negative», mens konsekvensene for kulturminner og kulturmiljø og for friluftsliv er vurdert som «ubetydelige».

En rekke andre temaer er behandlet mer overordnet i konsekvensutredningen. Begrunnelsen er at tiltaket i hovedsak gjennomføres i eller nær eksisterende ledningstraséer. Konsekvensutredningen peker på virkninger i anleggsfasen, og hva som må gjøres for å minske disse. Dette skal konkretiseres og følges opp i prosjekteringen.

Elvias konsesjonssøknad (hoveddokumentet) gir en oppsummering av konsekvensutredningen i kapittel 5. Noen av de konkrete virkningene og kommunedirektørens vurderinger framgår av forslaget til høringsuttalelse.

Videre prosess og framdrift

Dersom det gis konsesjon skal gjennomføringen konkretiseres gjennom prosjektering og detaljplan som må godkjennes av NVE. Detaljplanen vil omhandle anleggsveier og terrengtransport, rigg- og trommelplasser, massehåndtering, trafikkavvikling, istandsetting og tiltak for å begrense miljøulemper. Et konsesjonsvilkår fra NVE vil normalt si at planen utarbeides i kontakt med berørte kommuner, grunneiere og rettighetshavere. Detaljplanen skal utformes innenfor rammene av konsesjonen og prinsipielle spørsmål må derfor tas opp i konsesjonshøringen.

Elvias foreløpige framdriftsplan legger opp til anleggsstart i 2027 og idriftsettelse rundt årsskiftet 2029-2030. Framdriften forutsetter at konsesjonsbehandlingen og den videre planleggingen gjennomføres som forutsatt.

Tabell 1-4: Foreløpig fremdriftsplan for 132 kV kraftforsyning Huseby–Fjærå–Skytterhuset.

Prosess	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Konsesjonsbehandling						
Planlegging og prosjektering						
Detaljplan						
Riving av 47 kV Huseby–Fjærå						
Bygging av anlegg						
Idriftsettelse						
Sanering og opprydding						

Elvias framdriftsplan hentet fra konsesjonssøknaden (hoveddokumentet).

Finansiering av tiltaket

Konsesjonssøknaden opplyser at investeringskostnadene skal dekkes gjennom Elvias inntektsramme, og ikke gjennom anleggsbidrag fra enkeltkunder. Investeringen behandles dermed som en generell nettforsterkning til nytte for regionalnettet, og kostnadene fordeles over tid gjennom nettleien til nettkunder i Elvias forsyningsområde.

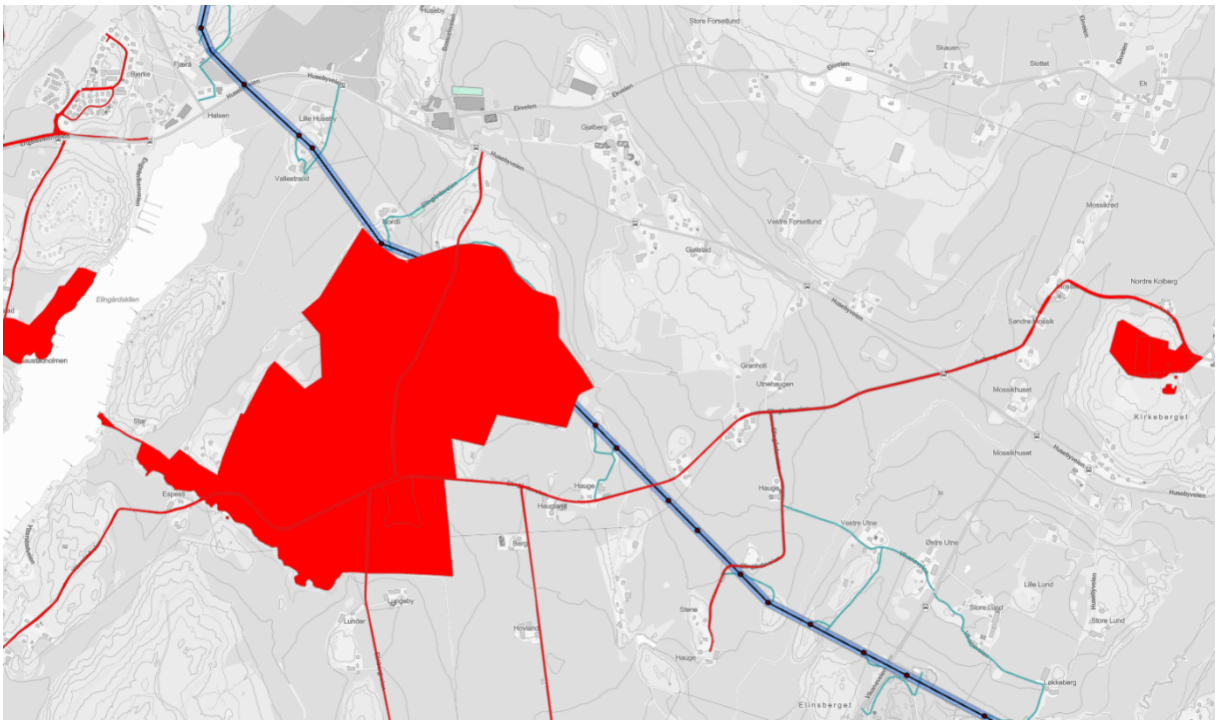
Grunneiere, rettigheter og eventuell ekspropriasjon

Søknaden omfatter også tillatelse til ekspropriasjon og forhåndstiltredelse dersom nødvendige avtaler med berørte grunneiere ikke oppnås. Prosessen med å inngå avtaler med berørte grunneiere starter normalt etter at det foreligger rettskraftig anleggskonsesjon.

Fredrikstad kommune som grunneier

Traséen der mastene skal gjenbrukes fra Fjærå og sørøstover går over kommunal eiendom i nærheten av Elingaard (102/1), og krysser kommunalt eid vei på tre steder. Kommunale eiendommer er markert i rødt i kartet under. Ellers krysser ikke tiltaket kommunal eiendom.

Søknaden viser også til enkelte midlertidige anleggsveier og riggplasser planlagt på kommunal eiendom.

Kartet viser kommunale eiendommer og vei på kommunal grunn i rødt, det planlagte tiltaket i svart og blått samt aktuelle anleggsveier og riggområder i grønt.

Tilleggssøknad og -høring om trasé rundt Onsøy golfklubb

I planforum og folkemøtet 06.10.2026 ble det opplyst at Elvia arbeider med en tilleggssøknad av trasé rundt Onsøy golfklubb. Denne vil omfatte konsekvensutredning og komme på en egen høring så snart som mulig, kanskje i november 2026. Det er per nå usikkert om dette påvirker framdriften for prosjektet i særlig grad.

Bakgrunnen er at direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) har avslått Elvias søknad om dispensasjon for at traséen fortsatt kan gå over golfklubben. Den nye, alternative traseen rundt golfbanen vil berøre beboere og grunneiere som ikke berøres av dagens linje. Traséen går øst for anlegget, men avviker fra «alternativ 2» som omtales i foreliggende konsesjonssøknad. Elvia opplyser dessuten at de har klaget avslaget inn til Justis- og beredskapsdepartementet.

Det presiseres at berørte grunneiere og naboer har fått informasjon fra Elvia i prosessen som har startet opp. Det foreligger ikke informasjon til at Fredrikstad kommune kan kommentere alternativet i særlig grad i høringsuttalelsen.

Relevante bestemmelser

- Tiltakene krever anleggskonsesjon etter energiloven § 3-1.
- Anlegg som omfattes av anleggskonsesjon, er etter plan- og bygningsloven § 1-3 unntatt fra loven med unntak av bestemmelsene om stedfestet informasjon i kapittel 2 og konsekvensutredninger i kapittel 14.

Konsekvenser for sosial bærekraft

Helserelaterte grenseverdier for støy og elektromagnetiske felt, det mange omtaler som «stråling», reguleres av nasjonalt regelverk. Med unntak av én bolig ligger alle bygg for langvarig opphold under nivå som krever ytterligere vurdering av avbøtende tiltak. Støy forventes ikke å overskride gjeldende grenseverdier og vurderes nærmere i detaljprosjekteringen.

Kostnadene for nettoppgraderingen vil etter regelverket dekkes gjennom Elvias inntektsramme og fordeles over tid gjennom nettleien for alle. Isolert sett vil dette dermed øke nettleien noe. Søknaden gir ikke grunnlag for å tallfeste hvilken betydning dette enkeltprosjektet vil få for nettleien.

Tiltaket kan indirekte ha positive konsekvenser for sosial bærekraft siden det legger til rette for fortsatt sysselsetting og næringsutvikling.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft
a) Økonomiske konsekvenser – drifts- og investeringsbudsjett
Det ferdige tiltaket innebærer ingen økonomiske konsekvenser for Fredrikstad kommune.

b) Samfunnsmessige konsekvenser
Økt nettkapasitet er en viktig forutsetning for å bevare og skape arbeidsplasser. Tiltaket kan forhindre at bedrifter låses til fossil energibruk med økte kostnader og svekket konkurransekraft. Styrket nettkapasitet vil dessuten legge til rette for etablering av nye næringer og økt verdiskaping i Fredrikstad.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft
Naturmangfold og friluftsliv er de relevante temaene for miljømessig bærekraft med gradert vurdering i konsekvensutredningen. I den vurderes virkningene som «noe negative» for naturmangfold og «ubetydelige» for friluftsliv. Dette gjelder Råde og Fredrikstad samlet, og er altså ikke vurdert kommunevis. Tiltaket forventes ikke å medføre endringer for jordbruksdriften sammenlignet med dagens situasjon, siden jordbruk kan videreføres innenfor rettighetsbeltet etter oppgraderingen.

Nettkøen over de største behovene er offentlig kjent informasjon og kommunedirektøren vet gjennom dialog med bedriftene i køen at det er energiomlegging og klimatiltak som vil utløses av denne strømnettoppgraderingen. Dersom bedriftenes planer gjennomføres, vil denne oppgraderingen av strømnettet føre til betydelige og varige utslippskutt i Fredrikstad. De vil bidra til ca. 24 prosentpoeng av Fredrikstads klimamål om 60 % kutt sammenliknet med 2016. Tiltaket medfører negative klimakonsekvenser gjennom materialbruk, transport i anleggsfasen og arealbruksendringer, inkludert tapt karbonopptak. Sistnevnte er moderat siden det er begrensede nye arealer som beslaglegges og ryddes.

Tiltak for å begrense miljøbelastning lokalt og klimagassutslipp fra materialbruk og transport skal vurderes i prosjekteringen som følger. Dette gjelder både det ferdigstilte tiltaket og anleggsfasen.

Ansattes medbestemmelse
Ikke relevant.

Vurdert for uttalelser i rådene
Ideelt sett kunne høringen vært lagt fram for Fredrikstad ungdomsråd, ettersom tiltaket er relatert til klimaomstillingen. Høringsfristen er imidlertid før neste møte i Fredrikstad ungdomsråd. Ettersom både tiltaket og forslaget til høringsinnspill er relativt moderate vurderes det ikke å være tilrådelig å be om utsettelse. Administrasjonen vil tilby å gi en orientering i ungdomsrådet.

Vurdering
Kommunedirektøren vurderer at oppgraderingen av regionalnettet mellom Råde, Fjærå og Skytterhuset har stor samfunnsmessig betydning. Tiltaket styrker forsyningssikkerheten og er

en nødvendig byggestein i den videre trinnvise utviklingen av regionalnettet i Nedre Glomma. Økt nettkapasitet er en forutsetning for industriens klimaomstilling, videre næringsutvikling og framtidig verdiskaping.

Tiltaket vil medføre noen negative virkninger for miljø og omgivelser, gjennom aktivitet i anleggsperioden og at noe mer areal beslaglegges. Disse veies mot den langsiktige samfunnsnytten og tiltakets betydning for utslippsreduksjoner. At traséen i Fredrikstad i hovedsak følger dagens kraftledning og at eksisterende master i stor grad gjenbrukes, begrenser behovet for nye inngrep.

Kommunedirektøren vurderer at forslaget til høringsuttalelse gir en balansert tilslutning til tiltaket, samtidig som det løfter fram forhold som NVE bør ivareta i konsesjonen, og Elvia i detaljplanleggingen og gjennomføringen. Fredrikstad kommune vil kunne gi innspill i prosessen som følger og samarbeide med Elvia om konkrete løsninger.

Kommunedirektøren vurderer at det er riktig bare i begrenset grad å kommentere de nye opplysningene om en tilleggsutredning, ettersom mer helhetlig informasjon og høring vil foreligge på et senere tidspunkt.

Et oppgradert strømnett vest i Fredrikstad støtter opp under kommuneplanens mål om bærekraft og om at eksisterende bedrifter skal finne rom for vekst, samt klimaplanens mål om reduserte klimagassutslipp.

Alternative løsninger
Fredrikstad kommune avgir ikke en uttalelse i høringen, eller avgir en høringsuttalelse med et annet innhold.

Konklusjon
Kommunedirektøren tilrår at vedlagte forslag til høringsuttalelse oversendes Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) som Fredrikstad kommunes høringsuttalelse til søknad om konsesjon for «Ny 132 kV Råde-Fjærå-Skytterhuset og oppgraderinger i nettet».

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Vedlegg til saksnr. 2022/12585–26
Saksbehandler: Guro Nereng, Næring, klima og samfunnsutvikling

Dato 07.10.2026

Forslag til høringsuttalelse: Oppgradering av strømlinje vest i Fredrikstad

Ny 132 kV Råde-Fjærå-Skytterhuset og oppgraderinger i nettet

Sammendrag:
Fredrikstad kommune er positiv til den foreslåtte oppgraderingen av regionalnettet. Tiltaket har stor betydning for forsyningssikkerhet, videre nettutvikling, klimaomstilling og næringsutvikling i Fredrikstad og Nedre Glomma. Traséen i Fredrikstad følger dagens kraftledning med små justeringer. Deler av strekket og utvidelse av transformatorstasjon skal bygges nytt. Anleggsfasen virker å være den fasen som påvirker forhold i Fredrikstad mest. Fredrikstad kommune anser den negative påvirkningen i Fredrikstad som begrenset og derfor overkommelig sett i lys av den store samfunnsnytten.

Høringsuttalelsen omhandler først konsekvensutredningen og foreslåtte avbøtende tiltak, deretter forhold som må følges opp gjennom videre planlegging, prosjektering, detaljplan og utførelse. Kommunens innspill til NVEs videre behandling er å vurdere vilkår relatert til elektromagnetiske felt ved en bolig og til forebygging av unødvendig hogst og rydding i driftsfasen. Kommunen har dessuten innspill til materialvalg og overflatebehandling av de nye mastene.

Kommunen peker i tillegg på flere forhold som må avklares videre, blant annet knyttet til landbruksdrift, vann- og avløpsanlegg, overvann, flomveier, kommunal eiendom, klimafotavtrykk og oppfølging av entreprenører og underleverandører. For avbøtende tiltak som vil berøre landskap, friluftsliv og utvalgte naturtyper er gjennomføringen avgjørende. Fredrikstad kommune ser fram til god dialog og samarbeid med Elvia i den videre planleggingen og gjennomføringen.

Introduksjon og viktighet for utvikling av Fredrikstadsamfunnet

Fredrikstad kommune vurderer at tiltakene i konsesjonssøknaden har stor betydning for den videre samfunnsutviklingen i kommunen og i Nedre Glomma-regionen. Tiltaket gir sammen med andre sammenfallende tiltak i regional- og transmisjonsnettet økt nettkapasitet i og til Fredrikstad. Forsyningssikkerheten vil styrkes.

Samtidig utgjør forbindelsen en sentral byggestein i den videre utviklingen av regionalnettet i Nedre Glomma. Tiltaket legger grunnlag for senere nettforsterkninger og vil ha betydning utover den kapasiteten som tilføres gjennom den omsøkte utbyggingen alene.

Økt nettkapasitet er avgjørende for Fredrikstadindustriens klimaomstilling, det vil muliggjøre elektrifisering og karbonfangst. Tiltaket vil bidra til å legge til rette for ytterligere omstilling av samfunnet ellers, som innen transport. Økt strømnettkapasitet er en forutsetning for videre næringsutvikling og framtidig verdiskaping i regionen.

Samtidig er det viktig at strømnettet utvikles så skånsomt som mulig for berørte naboer, aktører og omgivelser, miljø og natur.

Overordnede tilbakemeldinger

Ettersom traseen i Fredrikstad med få unntak er den samme som dagens nett berører den ikke nye arealer i særlig grad, og konsekvensene blir derfor relativt moderate for berørte parter og omgivelser. Tiltaket fører til noe arealbruksendring fordi ryddebeltet økes og Fjærå transformatorstasjon skal utvides.

Søknaden og konsekvensutredningen beskriver på en god måte hvordan miljø- og samfunnshensyn berøres og forslag til avbøtende tiltak.

Tilbakemeldinger til konsekvensutredningen og forslag til avbøtende tiltak

Elektromagnetiske felt og støy

Elektromagnetiske felt og støy er vurdert. Beregningene viser at magnetfeltet med ett unntak vil ligge under nivået som utløser krav om nærmere vurdering ved boliger og andre bygg for langvarig opphold (utredningsverdi). Ved én bolig i Fredrikstad vil det være nødvendig med avbøtende tiltak for å komme under verdien. Utredningsverdien er etter det Fredrikstad kommune forstår vesentlig lavere enn Direktoratet for strålevern og atomsikkerhets helsefaglige grenseverdi. Fredrikstad kommune legger til grunn at NVE vurderer behovet for å sette vilkår relatert til elektromagnetiske felt.

Støy fra ledningene og Fjærå transformatorstasjon forventes ikke å overskride gjeldende grenseverdier, dette skal vurderes nærmere i detaljprosjekteringen.

Naturmangfold og friluftsliv

Tiltaket vil ikke berøre urørte natur- eller friluftsområder som ikke tidligere er forringet av kraftledninger. Derfor har ikke Fredrikstad kommune innvendinger mot den foreslåtte oppgraderingen av regionalnettet.

Under har Fredrikstad kommune markert hvilke naturtype-nummer i tabellen med oppsummering av konsekvensutredningen som ligger i Råde og i Fredrikstad kommune. Det er i Råde kommune at nesten alle hule eiker ligger. Unntaket er NM 30 Vallestrandveien i Fredrikstad, der konsekvensutredningen sier at kronen vurderes ikke å være innen utvidet ryddebelte.

Tabell 5-2: Oppsummering av verdi, påvirkning og konsekvens for temaet naturmangfold.

Delområde	Verdi	Påvirkning	Konsekvens	
Naturtyper				
NM01 Akersbekken	Stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)	
NM02 Haga 1; lågurteikeskog	Stor	Noe forringet	Noe negativ (-)	
NM03 Haga hul eik 1	Svært stor	Noe forringet	Noe negativ (-)	
NM04 Haga hul eik 2	Svært stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)	
NM05 Haga; kalkrik alm-lind-hasselskog	Middels	Noe forringet	Noe negativ (-)	
NM06 Haga 2; hagemark med store eiker	Middels	Noe forringet	Noe negativ (-)	
NM07 Haga 3; hule eiker	Svært stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)	
NM08 Haga 4; hule eiker	Svært stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)	
NM09 Haga 5; hule eiker	Svært stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)	Råde
NM10 Sønsterød 6; hagemark med store eiker	Stor	Ubetydelig	Noe negativ (-)	
NM11 Sønsterød 5; hule eiker	Svært stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)	
NM12 Sønsterød sydvest; hule eiker	Svært stor	Noe forringet	Noe negativ (-)	
NM13 Sønsterød sydvest 2; hule eiker	Svært stor	Noe forringet	Noe negativ (-)	
NM14 Kråkstadbekken	Stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)	
NM15 Østerbakketjern v/Tomb; dam	Stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)	
NM16 Jerndalen; kalkrike enger	Middels	Ubetydelig	Ubetydelig (0)	
NM17 Jerndalsfjellet; brannfelt	Svært stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)	
NM18 Husebybekken	Svært stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)	Fredrikstad
NM19 Vallestrand; dam	Middels	Ubetydelig	Ubetydelig (0)	
NM20 Vallestrandveien; store gamle trær	Svært stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)	
NM21 Nordli; dam	Middels	Ubetydelig	Ubetydelig (0)	
NM22 Kjølbergevja-Torpebekken	Stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)	
NM23 Kjenne; naturbeitemark	Middels	Ubetydelig	Ubetydelig (0)	
Økologiske funksjonsområder for fugl				
NM24 Huseby; vipe, åkerrikse (CR)	Svært stor	Noe forringet	Noe negativ (-)	Råde*
NM25 Tombsletta; vipe (CR), vann- og våtmarksfugl	Svært stor	Noe forringet	Noe negativ (-)	
NM26 Solberg; granmeis, gulspurv, trelerke (VU)	Stor	Noe forringet	Noe negativ (-)	
NM27 Elingård; vipe, hettemåke (CR)	Svært stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)	Fredrikstad
NM28 Vetaberget; fiskeørn, gulspurv, grønnfink, granmeis (VU)	Stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)	
Landskapsøkologiske funksjonsområder for vann og våtmarksfugl				
NM29 Elingårdskilen-Huseby; vann- og våtmarksfugl	Middels	Noe forringet	Noe negativ (-)	
NM30 Kjennetjern; andefugl	Middels	Noe forringet	Noe negativ (-)	
Samlet vurdering			**Noe negativ (-)**	

*Tabell 5-2 over temaet naturmangfold fra konsesjonssøknaden (s. 49), supplert med informasjon om hvilken kommune, lagt til av Fredrikstad kommune. *Markerer at naturmiljø M24 kan inneholde tekst som hører til Fredrikstad.*

Fredrikstad kommune har gjort Elvia oppmerksom på at teksten i konsekvensutredningen som omtaler NM24 kan virke å omtale et område i Fredrikstad. Derfor er det usikkert om verdi, påvirkning og konsekvens i denne tabellen stemmer.

Det er positivt at det i omtalen av rettighetsbeltet er bemerket følgende: "*Der ledningen går så høyt over skogen at den kan vokse opp i full lengde, kan full bredde for skogryddingen innskrenkes eller falle bort (0-belte)»* (fra konsesjonssøknaden). Dette oppfattes av kommunen også å gjelde der topografien er slik at trær i full lengde uansett ikke kan berøre ledningen dersom de faller, og i andre områder enn skog.

I konsekvensutredningen pekes det dessuten på at det i prosjekteringsfasen skal vurderes å beholde så mye av bunnvegetasjonen og trær langs og under kraftledningene som forsvarlig, ut fra mål om å bevare karbonlagre.

Det er flere grunner til å bevare mest mulig vegetasjon. Fredrikstad kommune foreslår at NVE vurderer vilkår om å unngå unødvendig hogst og rydding i driftsfasen for å sikre overholdelse av ambisjonene. Kommunen legger til grunn at NVE stiller vilkår knyttet til skjøtselen av hule eiker.

Landskap, kulturminner og kulturmiljø
Traseen går gjennom områder med store forekomster av arkeologiske minner. Fredrikstad kommune er kjent med at arbeidet med registrering av eventuelt nye er igangsatt sammen med Østfold fylkeskommune.

På planforum 06.10.2026 framkom det at på strekket Huseby-Fjærå tenker man å benytte rørmaster både i galvanisert stål og kompositttmateriale. Kombinasjonen skyldes stålets styrke som trengs der linjen skifter vinkel, og kompositttalternativets kostnadseffektivitet og lette vekt. Fredrikstad kommune finner det ikke tilstrekkelig belyst hvordan overflatestruktur og farger vil spille sammen ved en blanding av master umiddelbart og over tid, og hvordan det vil påvirke landskap og kulturmiljø. Fredrikstad kommune vil anbefale at det benyttes like master på strekket når det gjelder materiale og overflate, og at det velges en enhetlig utforming.

Kommunen kan ikke se at behov for utskifting og vedlikehold er vurdert i et kostnads- og miljøperspektiv sammenliknet for stål og kompositt. Fredrikstad kommune anbefaler at temaet vurderes nærmere i detaljeringen og inkluderer livsløpskostnader. Dessuten anbefaler kommunen at miljøpåvirkning som spredning av mikroplast vurderes og tillegges vekt.

Fredrikstad kommunes byantikvar anmoder om at det velges master og overflater som ikke stikker seg unødvendig ut i miljøet, ei heller behandles med kunstig kamuflerende overflatebehandlinger som lett virker mot sin hensikt. Kraftlinjen bør falle naturlig inn i landskapet som den infrastrukturen den er.

Mellom Fjærå og Branndalen går traseen gjennom kommuneplanens *hensynsone kulturmiljø* og *hensynsone landskap*. Det er særdeles viktig at det i anleggsfasen unngås sår i landskap eller at kulturmiljøet forringes. Dette gjelder også selve utformingen av forsterkede fundamenter på strekket.

Forurensing
For den ferdigstilte utvidelsen av Fjærå transformatorstasjon er det beskrevet et planlagt forebyggende tiltak. Et oljeoppsamlingssystem og overvåking vil installeres for å hindre at transformatorolje lekker ut og forurenser nærliggende omgivelser og natur.

Konsekvensutredningen fastslår at håndtering av overvann i forbindelse med anleggsgjennomføring må planlegges og dimensjoneres slik at det ikke oppstår forurensning til bekkene i området.

Fredrikstad kommune anerkjenner at begge disse perspektivene vil ivaretas.

Landbruk
På strekningen i Fredrikstad kommune med jordbruksarealer gjenbrukes eksisterende master, og tiltaket forventes derfor ikke å medføre endringer for jordbruksdriften sammenlignet med dagens situasjon. Jordbruk kan videreføres innenfor rettighetsbeltet også etter oppgraderingen.

Fredrikstad kommune oppfordrer til at det vurderes hvordan moderne landbruk, som dronebruk, må hensyntas i den videre detaljeringen. I dialog med jordbrukssektoren må det undersøkes og etterstrebes at maskiner kan operere under linjestrekkene.

Så lenge hensyn til jordbruket ivaretas i anleggsperioden har Fredrikstad kommune ellers ingen innvendinger mot den foreslåtte oppgraderingen av regionalnettet.

Skog omtales under «Naturmangfold og friluftsliv».

Klimagassutslipp
Klimagassutslipp og tapte opptak fra selve arealbruksendringene er beregnet å være 2900 tonn CO2-ekvivalenter over en analyseperiode på 75 år. Det er ikke regnet på utslipp forbundet med materialer og arbeidene. Som Konsekvensutredningen peker på: «et godt tilpasset nett for fremtiden, med de tilhørende komponenter og materiell det krever, er nødvendig for å gjennomføre det kommende grønne skiftet.» Fredrikstad kommune vet at de første tilknytningene i strømnettkø er nettopp store klimatiltak i industri og energiforsyning. Denne strømnettoppgraderingen vil derfor kunne utløse varige utslippskutt på om lag 80 000 tonn fossile CO2-ekvivalenter per år, samt karbonfjerning.

Utenom utslipp fra arealbruksendringer vil direkte klimagassutslipp relatert til tiltaket komme fra maskinbruk til bygging, vedlikeholds- og anleggsarbeid. Det er særlig bruk av tunge anleggsmaskiner og helikopter som vil føre til CO2-utslipp. Fredrikstad kommune har forståelse for at helikopterbruk kan være et tiltak for å effektivisere anleggsperioden og redusere terrengskader, noe som er positivt for friluftsliv og naturverdier.

Tilbakemeldinger om videre prosess, planlegging, prosjektering og detaljplan
Konsesjonssøknaden beskriver overordnet hvilke forhold som skal følges opp og konkretiseres gjennom videre planlegging, prosjektering og utarbeidelse av detaljplan. Vi registrerer eksempelvis at det er gjennomført geotekniske undersøkelser der det skal gjennomføres grunnarbeider, og at geoteknikk, fundamentering og eventuelle virkninger av sprengning vil bli avklart gjennom detaljprosjekteringen.

Fredrikstad kommune anerkjenner at mange avklaringer gjenstår og vi ser fram til nærmere dialog og samarbeid om dette. Vi benytter anledningen til å påpeke en del forhold som vil være viktige i det videre arbeidet. Linjestrekket krysser ikke større kommunale veier. Fredrikstad kommune vil komme tilbake til Elvia med forhold som angår kommunen som veimyndighet.

Kommunalt vann og avløpsnett, samt klimatilpasning
På ledningsstrekket nord for Fjærå, der nye master skal etableres, er det ikke registrert kommunale vann- og avløpsanlegg som eies av Fredrikstad kommune. Kommunale og private VA-anlegg finnes imidlertid på strekningen mellom Fjærå og Skytterhuset, og ved Fjærå transformatorstasjon.

Utvidelsen av adkomstveien til Fjærå transformatorstasjon berører eksisterende VA-anlegg. Det forutsettes derfor at det i den videre planleggingen og prosjekteringen dokumenteres hvordan VA-infrastrukturen vil ivaretas, samt hvilke tiltak som planlegges for å håndtere belastninger fra anleggstrafikk og tungtransport i anleggsperioden.

Det bemerkes at traséen krysser Husebyveien, hvor det ligger kommunale vann- og avløpsanlegg. Basert på foreliggende dokumentasjon vurderer Fredrikstad kommune at de planlagte tiltakene ikke vil berøre eksisterende VA-infrastruktur her.

Generelt er det viktig at nødvendige avbøtende tiltak avklares i dialog med kommunen for å sikre at VA-anleggenes funksjon, driftssikkerhet og levetid ikke påvirkes negativt. Det må også sikres at kommunen opprettholder nødvendig tilgang til drift, vedlikehold og eventuell framtidig utskifting av VA-infrastrukturen. Kommunen vil være behjelpelig med kartgrunnlag over VA-anleggene for hele linjestrekket.

Flom, overvann, erosjon, avrenning og geotekniske forhold er omtalt i søknaden og i konsekvensutredningen. Det vises til at flere løsninger skal konkretiseres gjennom videre prosjektering og detaljplan. Fredrikstad kommune imøteser at denne oppfølgingen omfatter mulige virkninger for kommunale VA-anlegg, eksisterende flomveier og overvannsløsninger.

Kommunal eiendom
Linjestrekket med nye master går ikke over kommunal grunn. Mast-traséen som skal gjenbrukes fra Fjærå og syd-østover går over kommunal eiendom i nærheten av Elingaard (102/1), og krysser kommunalt eid vei på tre steder.

Rettighetsbeltet skal utvides fra 20 meter til 30 meter, altså 5 meter på hver side av dagens rettighetsbelte. Rettighetene innebærer et byggeforbud av bygninger beregnet for langvarig opphold og at Elvia har rett til å rydde skog, for nødvendig klaring til master og linjer. Fredrikstad kommune forstår søknaden slik at Elvia i utgangspunktet skal søke å inngå avtaler med berørte grunneiere om nødvendige rettigheter og vederlag for inngrep og ulemper, og ikke nødvendigvis erverve arealene.

Av en rekke midlertidige anleggsveier og riggplasser omtaler søknaden et fåtall på kommunal grunn. Midlertidige arealer vil benyttes til adkomst, parkering, lagring, rigg, premontering av master og eventuelle helikopterlandinger. Hva de ulike riggplassene skal brukes til, vil Elvia beskrive i den kommende detaljplanen.

Fredrikstad kommune ser fram til dialog med Elvia om avtaler og andre avklaringer knyttet til kommunens rolle som grunneier, både når det gjelder rettighetsbeltet og anleggsperioden. Søknaden legger opp til at midlertidige anlegg fjernes og terrengskader utbedres etter anleggsperioden. Fredrikstad kommune imøteser nærmere avklaringer om bruk og istandsetting av berørte kommunale arealer og veier som del av avtale- og detaljplanarbeidet.

Fredrikstads berørte reguleringsplaner
Kommuneadministrasjonen vil komme tilbake om reguleringsplaner som berøres av tiltaket direkte med Elvia. Det gjelder både vedtatte reguleringsplaner og planer som er under utarbeidelse.

Tiltak for å redusere klimagassutslipp
Fredrikstad kommune ser positivt på at Elvia løfter fram tiltak for å redusere klimafotavtrykket fra anleggsfasen og materialbruken i prosjektet, så vel som fra hugst. Kommunen støtter ambisjonene om bruk av lavkarbonbetong, materialvalg med lavere klimaavtrykk, tilrettelegging for gjenbruk av materiell og vurdering av fossilfrie løsninger for transport og anleggsdrift. Kommunen ser fram til at disse ambisjonene konkretiseres videre gjennom detaljplanleggingen.

Innspill til utførelsen
For avbøtende tiltak som vil berøre landskap, friluftsliv og utvalgte naturtyper er gjennomføringen avgjørende. Fredrikstad kommune registrerer at flere av de foreslåtte miljø- og gjennomføringstiltakene forutsetter at entreprenører og underleverandører utfører arbeidet i tråd med beskrivelsene. Kommunen antar derfor at detaljplanen vil beskrive hvordan krav til entreprenører og underleverandører skal følges opp i utførelsesfasen.

Øvrige tilbakemeldinger til konsesjonssøknaden

Videreføring av trasé over Onsøy golfklubb eller ny trasé rundt
Fredrikstad kommune registrerer at Elvia har omsøkt videreføring av traséen over Onsøy Golfklubb, og at denne er justert noe for å redusere ulempene for golfbanens drift. Etter at søknaden ble lagt ut på høring, har Elvia fått avslag fra DSB på dispensasjon til å opprettholde traséen over golfbanen. Det utredes derfor en ny trasé øst for Onsøy Golfklubb, som vil bli sendt på høring. Fredrikstad kommune ser fram til å motta høringen og ytterligere informasjon om alternativet. Kommunen ønsker særlig at eventuell påvirkning på fastboende og fritidsboligbrukere belyses og sammenlignes mellom alternativet som nå er omsøkt og det nye alternativet som kommer på høring.

Kommunen legger vekt på at forbindelsen har stor betydning for forsyningssikkerhet, klimaomstilling og næringsutvikling i Fredrikstad og Nedre Glomma. Fredrikstad kommune ser derfor positivt på at det arbeides med begge traséalternativene, fram til utfallet av klagen på DSBs vedtak foreligger.

Vedlegg til saksnr. 2022/12585–26
Saksbehandler: Guro Nereng, Næring, klima og samfunnsutvikling

Dato 22.09.2026

Notat: Tilleggsinformasjon om høringen til folkevalgte

Utarbeidet av saksbehandler i Fredrikstad kommune.

Mer om behovet og strømnettlinjens betydning.

Den omsøkte oppgraderingen er en del av Elvias langsiktige plan for å etablere et sammenhengende regionalnett i Nedre Glomma på 132 kV (kiloVolt), som er det høyeste spenningsnivået i regionalnettet og gir størst overføringskapasitet.

Ifølge dialog med Elvia er strekningen Råde-Fjærå-Skytterhuset en nødvendig del av første tiltakskjede for å øke nettkapasiteten til og i Fredrikstad: Når strekket ferdigstilles vil det være mulig å hente ut effekten av oppgraderinger som er under ferdigstillelse mellom Raa ved Stabburet til strømnettet på østsiden. Råde-Fjærå-Skytterhuset er forventet ferdigstilt om lag samtidig som at flaskehalsen i «porten» fra transmisjonsnettet (Statnetts nett) til Nedre Glomma: Hasle trafo forventes utbedret. Når disse tiltakene ferdigstilles omtrent samtidig, kan Øra-bedrifter som i dag står først i nettkøen ventelig gjennomføre klimatiltak rundt 2030.
Samtidig vil vestsiden av Fredrikstad forsynes via Råde-Fjærå-Skytterhuset.

Tiltaket har dernest en avgjørende betydning for neste trinn i den planlagte utviklingen. Tiltak i regionalnettet øst for Glomma kan gjennomføres først når forbindelsen mellom Råde og Fjærå er oppgradert. Tiltakene må gjennomføres trinnvis for å opprettholde forsyningssikkerheten i regionen. Tiltaket er derfor av stor betydning for den videre elektrifiseringen og omstillingen i Fredrikstad og Sarpsborg.

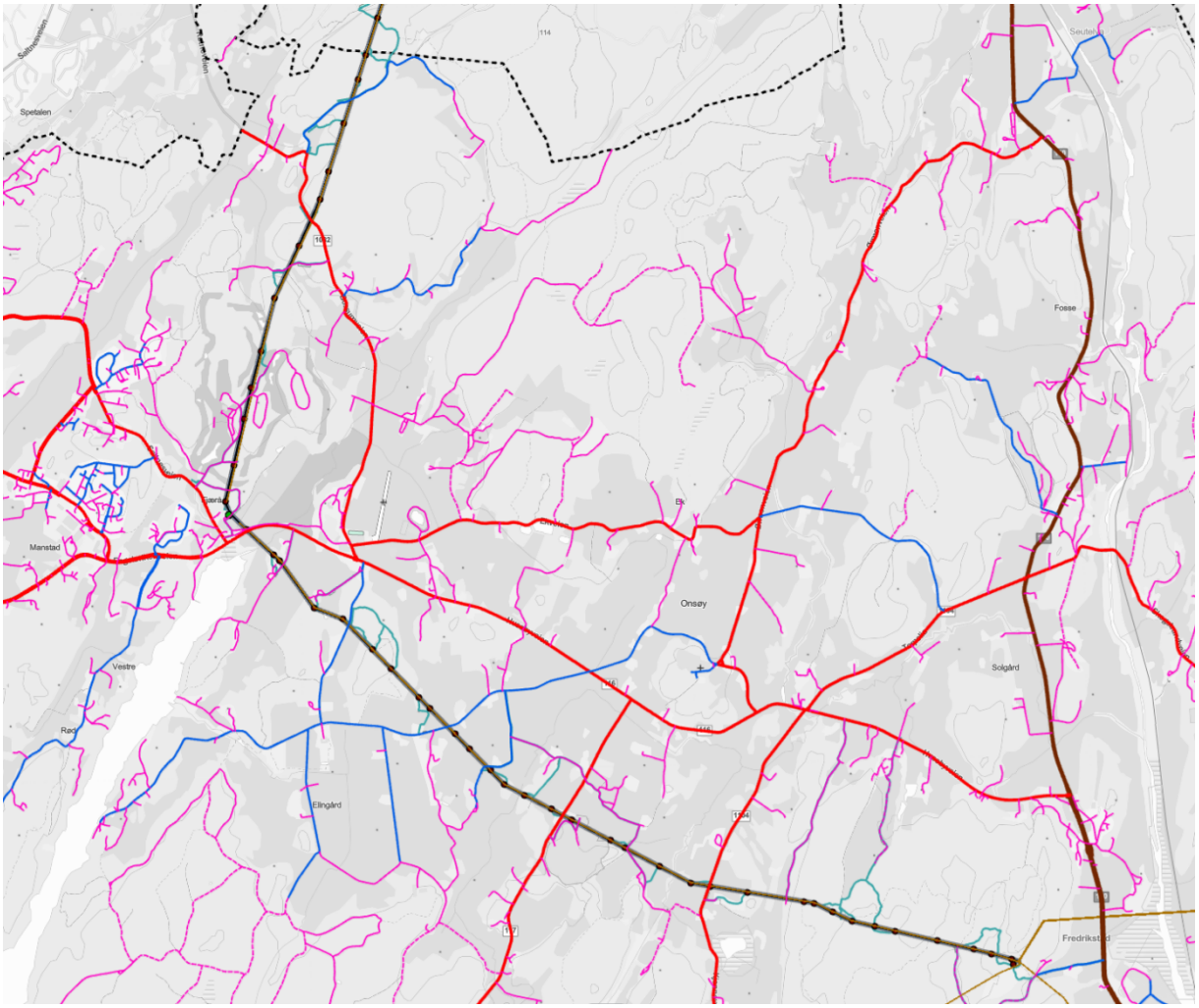
Forbindelsen styrker dessuten sammenkoblingen mellom regionalnettet i Nedre Glomma og områdene vestover mot Moss og Vestby, der det finnes en annen «port» til transmisjonsnettet. Dette gir økt fleksibilitet og bedre muligheter for reserveforsyning ved feil og planlagte utkoblinger i hele området.

Begrunnelse for luftlinje

Den omsøkte løsningen innebærer luftledning på hovedstrekningen, med unntak av en kort kabelforbindelse ved Skytterhuset koblingsstasjon. Statlige føringer for regionalnettet legger til grunn at luftledning normalt skal være hovedløsningen. Jordkabel vil medføre større inngrep i anleggsfasen og langt høyere kostnader. Det ses også i lys av at eksisterende trasé og deler av eksisterende anlegg kan gjenbrukes.

Kommunal vei

Administrasjonen har per nå ikke konkrete innspill som veimyndighet. Til orientering legges det ved et kart som viser strømlinjen sammen med fylkesveier, kommunale veier og private veier. Merk at vei på kommunal grunn, som er omtalt i saksframlegget, ikke er ensbetydende med kommunal vei.

Strømlinja med anleggsveier (grønt) sammenstilt med fylkesveier (rødt), kommunale veier (blått) og private veier (rosa).

NVE
Norges vassdrags- og energidirektorat

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Vår dato: 03.09.2026
Vår ref.: 202409505-14 Oppgis ved henvendelse
Deres ref.:

Høring av ny kraftledning Råde–Fjærå–Skytterhuset og invitasjon til folkemøte.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har mottatt konsesjonssøknad og søknad om ekspropriasjon fra Elvia AS for ny 132 kV kraftledning mellom Råde transformatorstasjon og Fjærå transformatorstasjon, utvidelse av Fjærå transformatorstasjon, nye ledninger på eksisterende master mellom Fjærå transformatorstasjon og Skytterhuset koblingsstasjon, samt nye kabelendemaster ved Skytterhuset koblingsstasjon, i Råde og Fredrikstad kommuner i Østfold.

Søknaden er tilgjengelig på NVEs internettsider www.nve.no/25935/A

Invitasjon til offentlig møte 6. oktober på Tomb VGS, Råde

NVE holder offentlig møte tirsdag 6. oktober, kl 19:00–21:00. Møtet finner sted i Råde på Tomb VGS, Tomballeen 7. NVE vil orientere om behandlingen av søknaden. Elvia vil være til stede og orientere om sine planer. Møtet er åpent for alle.

Høringsuttalelse kan sendes til NVE innen 23. oktober 2026.

Gjennom høring av konsesjonssøknaden ønsker vi å motta synspunkter på planene og forslag til tiltak som kan redusere negative virkninger.
Alle som har meninger om saken, kan sende uttalelse på følgende måter:

- via skjema for uttalelser, som dere finner på våre internettsider
- via e-post til nve@nve.no (merk e-post med «Høringsuttalelse» og saksnummer **202409505** i emnefeltet, og oppgi navn og/eller organisasjonsnummer i innledningen)
- via brev til NVE, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO

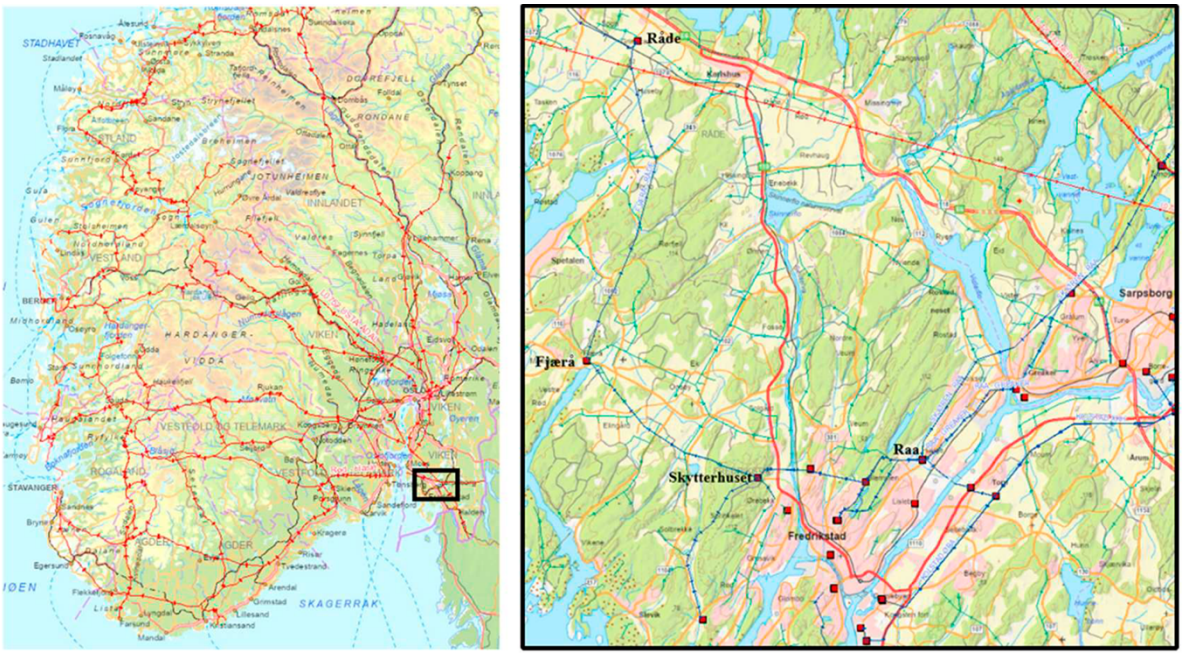
Uttalelser eller deler av uttalelser vil bli referert i saken. Er høringsuttalelsen lang, oppfordrer NVE høringspartene til selv å skrive en kortfattet konklusjon eller sammendrag. Høringsuttalelsene er offentlige dokumenter som vil være tilgjengelige på internett.

Informasjon til kommunen

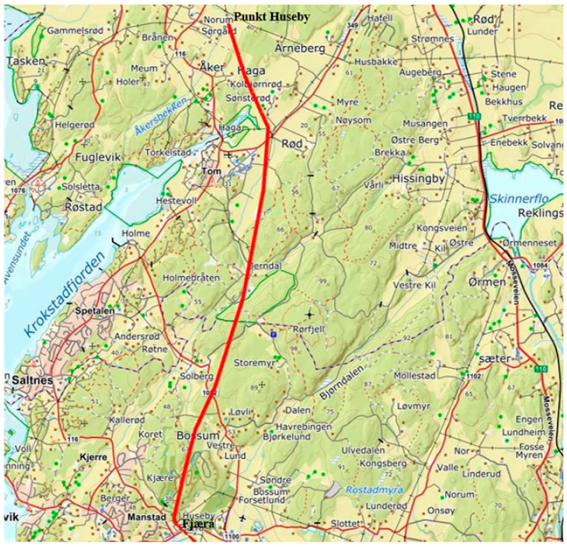
Vi ber om at kommunen legger ut søknaden på sine internettsider og ev. sosiale medier samt å orientere aktuelle lokale velforeninger, idrettslag, interesseorganisasjoner m.fl. om søknaden. NVE vil kunngjøre høringen i lokale aviser og hos Norsk lysingsblad.

Søknaden

Elvia søker om en ny 132 kV kraftledning på omtrent 9,2 km mellom Råde transformatorstasjon og Fjærå transformatorstasjon, og samtidig rive dagens 47 kV ledning. På strekket mellom Sønsterød og Tomb søker Elvia om å bygge ledningen lenger vest enn dagens trasé. Elvia søker om enkeltbens rørmaster eller trebente monomaster i stål med en høyde på 15–20 meter. Ledningen vil kreve et ryddebelte på 30 meter.

Figur 1: Regional plassering av det omsøkte tiltaket i Råde og Fredrikstad kommuner. Kilde: Elvia sin søknad.

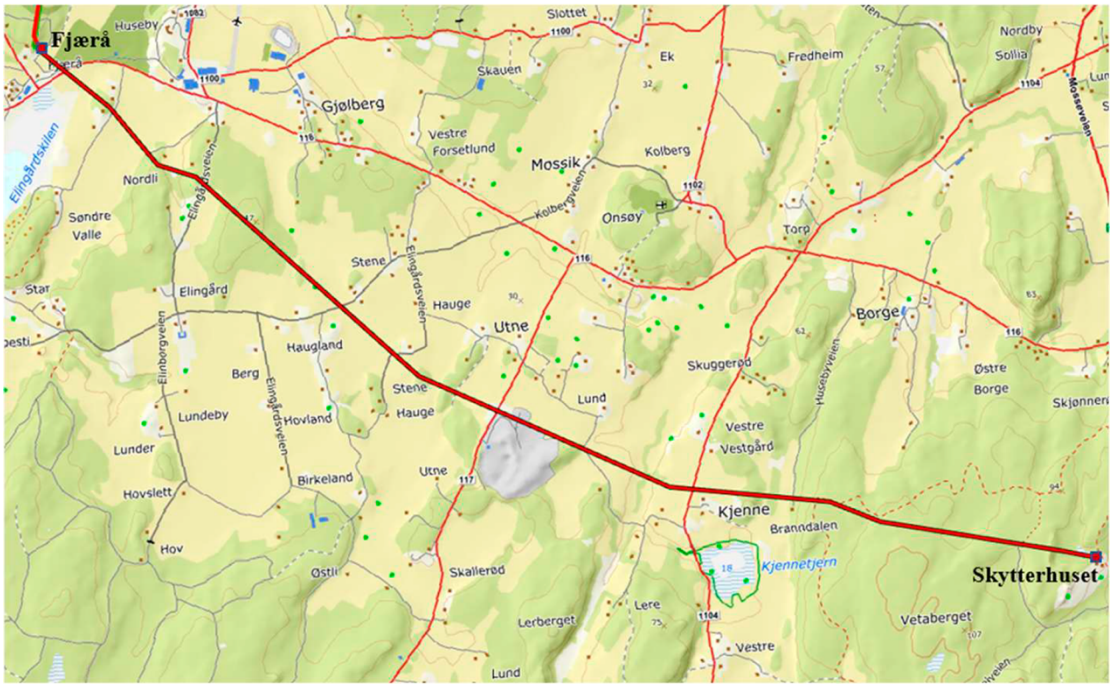
Figur 2: Konsesjonssøkt trasé for ny 132 kV luftledning Huseby–Fjærå med rød strek. Kilde: Elvia sin søknad.

Elvia søker videre om å utvide Fjæråa transformatorstasjon med omtrent ett dekar for å anlegge en ny transformatorcelle og to nye bryterfelt.

Figur 3: Visualisering av utvidelsen av Fjæråa transformatorstasjon. Ny transformatorcelle og koblingsanlegg i rød firkant. Kilde: Elvia sin søknad

På den omtrent 6,8 km lange strekningen mellom Fjæråa transformatorstasjon og Skytterhuset koblingsstasjon søker Elvia om å strekke nye liner på eksisterende fagverksmaster.

Figur 4: Dagens ledningstrasé Fjærå–Skytterhuset, hvor Elvia søker om å strekke nye 47 kV ledninger på eksisterende fagverksmaster. Kilde: Elvia sin søknad.

Ved Skytterhuset koblingsstasjon søker Elvia om å bygge to nye kabelendemaster med en omtrent 20 meter lang kabel mellom kabelendemastene.

Elvia begrunner søknaden med at nettet er i ferd med å nå sin tekniske levealder og må fornyes. De omsøkte anleggene vil også i større grad styrke både kapasiteten og fleksibiliteten i regionalnettet i området.

Elvia søker om konsesjon i medhold av energiloven.

Elvia søker også om ekspropriasjonstillatelse for nødvendig grunn og rettigheter for å bygge, eie og drive de elektriske anleggene etter ekspropriasjonsloven. Samtidig søker de om forhåndstiltredelse, som innebærer at grunn og rettigheter kan tas i bruk før skjønn er avholdt. Grunn- og rettighetshavere som blir berørt av ekspropriasjonssøknaden, kan finne relevant informasjon om hva det innebærer på www.nve.no/grunneierinfo.

Spørsmål om saken?

Opplysninger om NVEs saksbehandling kan fås ved å kontakte NVE v/ Sylvia Stolsmo, tlf. 94 84 62 02 eller e-post syps@nve.no. Spørsmål om planene kan rettes til Elvia v/ Joakim Steinseth, tlf. 93 82 19 82 eller e-post joakim.cornelius.steinseth@elvia.no.

Med hilsen

Tor Carlsen
fagleder

Sylvia Stolsmo
seniorrådgiver

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Mottakerliste:
FREDRIKSTAD KOMMUNE
STATNETT SF
Råde kommune
FORSVARSBYGG
TELIA NORGE AS
TELENOR NORGE AS
Birdlife Norge
Luftfartstilsynet
AVINOR AS
NATURVERNFORBUNDET I ØSTFOLD
Østfold Bondelag
Fortidsminneforeningen i Østfold
Østfold Bonde- og Småbrukarlag
Forum for natur og friluftsliv Østfold
Grunneiere/rettighetshavere
Naboer/gjenboere
STATSFORVALTEREN I ØSTFOLD, BUSKERUD, OSLO OG AKERSHUS
Østfold fylkeskommune

Kopimottakerliste:
ELVIA AS

Ny 132 kV ledning Råde (Huseby)–Fjæråå
Ny 47 kV dobbeltkursledning Fjæråå–Skytterhuset
Ny 47 kV kabelforbindelse Fjæråå–Fjelle
Utvidelse av Fjæråå transformatorstasjon

Søknad om anleggskonsesjon, ekspropriasjon og forhåndstiltredelse

Oppdragsgiver: Elvia AS, Hamar
Kontaktperson: Joakim Cornelius Steinseth
joakim.cornelius.steinseth@elvia.no

Rådgiver: Jøsok Prosjekt, Kokstaddalen
Kontaktperson: Ingunn Bjorå
ingunn.bjoraa@josok.no

Forord

Elvia søker herved konsesjon, ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse for å bygge og drifte følgende nye nettanlegg:

- Ny 132 kV luftledning Råde (Huseby)–Fjærå.
- Rive og sanere dagens 47 kV luftledning Huseby–Fjærå.
- Utvide og oppgrader Fjærå transformatorstasjon.
- Ny 47 kV dobbeltkurs på eksisterende fagverksmaster mellom Fjærå og Skytterhuset.
- Ny 47 kV kabelforbindelse mellom 47 kV ledningene til Fjærå og Fjelle ved Skytterhuset.

Tiltakene vil berøre Råde og Fredrikstad kommune i Østfold fylke.

Konsesjonssøknaden oversendes Norges Vassdrags- og Energidirektorat (NVE), som behandler den i henhold til gjeldende lovverk og sender den på høring.

Søknaden er utarbeidet av Jøsok Prosjekt på vegne av og i samarbeid med Elvia.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning 6

1.1 Sammendrag 6
1.2 Presentasjon av søker og søknad 10
1.3 Søknad om konsesjon – tillatelse etter lovverk 11
1.4 Forarbeid 13

2. Beskrivelse av anlegg 15

2.1 Omsøkte anlegg 17
2.2 Riving/sanering 26
2.3 Traseløsninger 28
2.4 Vurdert, men ikke omsøkt trasealternativ 30
2.5 Endring av trasé på bakgrunn av konsekvensutredning 31
2.6 Permanente hjelpeanlegg 33
2.7 Midlertidige hjelpeanlegg 34
2.8 Anleggsarbeid 35
2.9 Beskrivelse av klimaløsninger 36

3. Behov for å gjøre tiltak 37

3.1 Dagens driftssituasjon 38
3.2 Fremtidig utvikling 38
3.3 Konsekvens i fravær av tiltak 38

4. Samfunnsøkonomisk vurdering og tekniske forhold 39

4.1 Samfunnsøkonomisk vurdering av konsepter 39
4.2 Samfunnsøkonomisk vurdering av teknisk løsningsvalg 43
4.3 Begrunnelse for teknisk utforming av anlegg 43
4.4 Nettkapasitet for produksjon/forbruk 45
4.5 Vurdering av usikkerhet 45

5. Innvirkning på miljø, naturressurser og samfunnsinteresser 46

5.1 Arealbehov 46
5.2 Naturmangfold 49
5.3 Landskap 51
5.4 Kulturminner og kulturmiljø 52
5.5 Friluftsliv 53
5.6 Støy 54
5.7 Forurensing 54
5.8 Klimagassutslipp 55
5.9 Elektromagnetiske felt 55
5.10 Landbruk og andre naturressurser 60
5.11 Luftfart, kommunikasjonssystemer og annen infrastruktur 61
5.12 Oppsummert konsekvensutredning 62

6. Sikkerhet og beredskap 63

6.1 Naturfare 63
6.2 Forholdet til Kraftberedskapsforskriften 65

7. Forholdet til grunneiere og rettighetshavere 66

7.1 Erverv av nødvendige rettigheter 66
7.2 Erstatningsprinsipper 67
7.3 Rett til juridisk bistand 67

8. Vedlegg 68

8.1 Referanser 68

1. Innledning

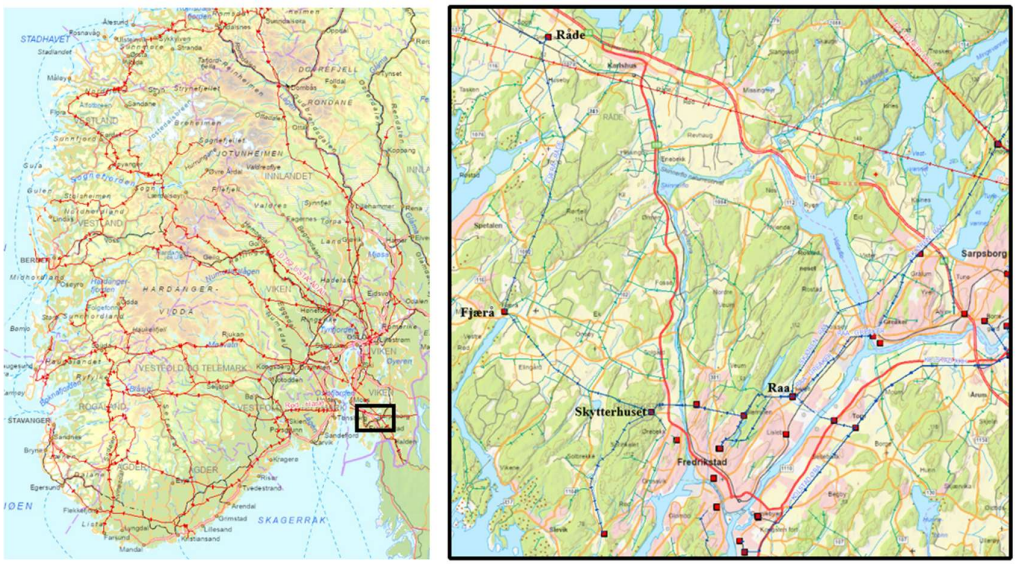
Tiltakshaver og søker i denne konsesjonssøknaden er Elvia, som også vil eie og drifte de omsøkte anleggene.

1.1 Sammendrag

Elvia søker om anleggskonsesjon etter *energiloven* for å etablere ny 132 kV luftledning mellom Råde (Huseby) og Fjærå og å rive og sanere eksisterende 47 kV luftledning. Søknaden omfatter også å utvide og oppgradere Fjærå transformatorstasjon, samt å etablere 47 kV dobbeltkurs med nye liner på eksisterende fagverksmaster mellom Fjærå og Skytterhuset. Videre søker Elvia om å etablere en ny 47 kV kabelforbindelse mellom ledningen Fjærå og Fjelle.

Elvia vil forsøke å inngå minnelige avtaler med berørte grunneiere og kjente rettighetshavere. I de tilfeller frivillige avtaler ikke fører fram, søker Elvia om tillatelse til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter, samt samtykke til forhåndstiltredelse, for gjennomføring av omsøkt tiltak.

Tiltakene er lokalisert i Råde og Fredrikstad kommune i Østfold fylke. Se figur 1-1.

Figur 1-1: Omsøkt tiltak er lokalisert i Råde og Fredrikstad kommune, mellom punkt Huseby (Råde) og Skytterhuset koblingsstasjon.

Mer om konsesjonssøkt tiltak

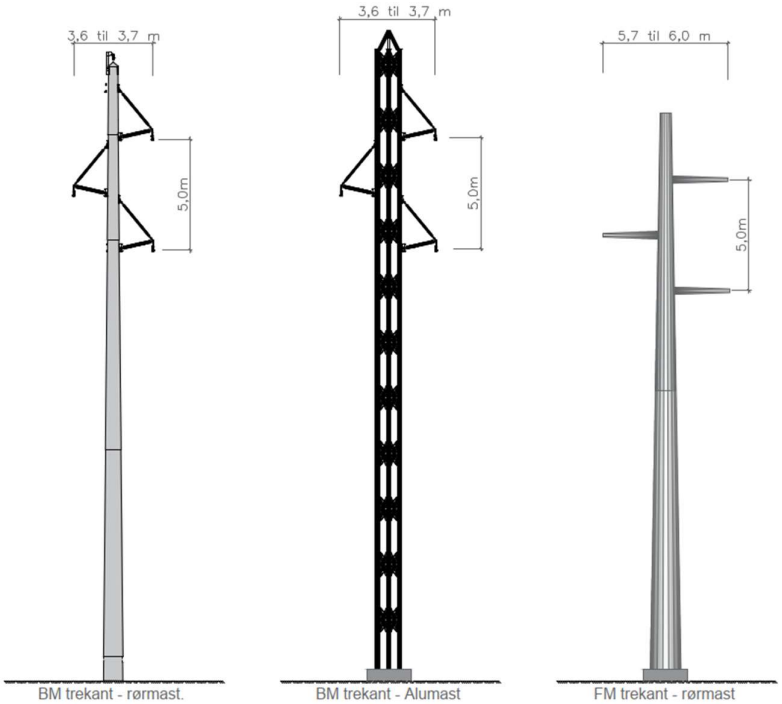
Ny 132 kV luftledning mellom Huseby og Fjærå blir ca. 9,2 km lang, og følger i hovedsak dagens 47 kV ledningstrase. Se figur 1-2.

På strekningen forbi Sønsterød og Tomb er den nye 132 kV-forbindelsen trukket noe lenger vest enn dagens 47 kV-linje, før den igjen kobler seg på eksisterende trasé sørover. Derfra føres ledningen gjennom skogsterreng, via Jerndalen naturreservat og videre forbi Solbergfjellet og Bossum, krysser Onsøy golfbane, og ender ved Fjærå transformatorstasjon.

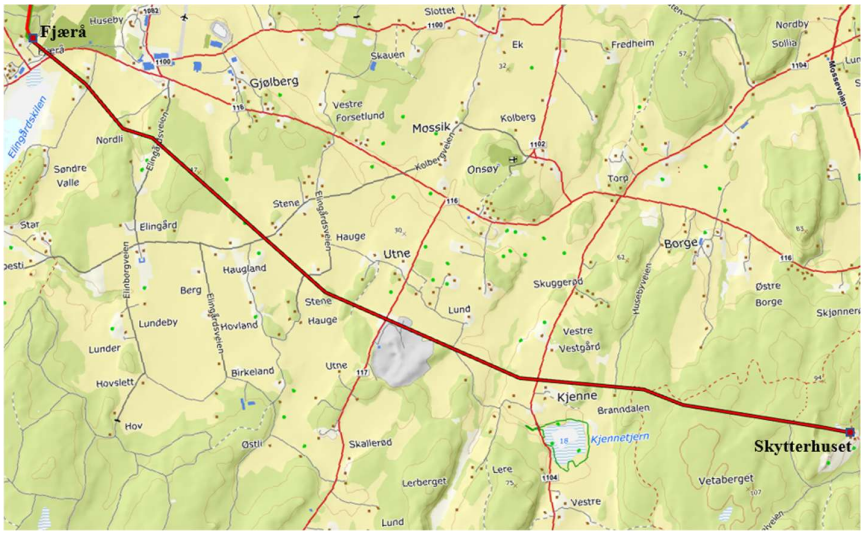
Figur 1-2: Konsesjonssøkt trasé for ny 132 kV luftledning Huseby–Fjærå med rød strek.

Elvia ønsker å benytte enkeltben rørmaster eller monomaster på strekningen mellom Huseby og Fjærå, som vist i figur 1-3.

Figur 1-3: Omsøkte enkeltben rørmaster og monomaster på strekningen Huseby–Fjærå.

Mellom Fjærå transformatorstasjon og Skytterhuset koblingsstasjon omsøker Elvia å skifte ut eksisterende liner, og montere nye trådsett på begge sider av dagens masterekke. Strekningen er ca. 6,8 km lang. Se figur 1-4.

Figur 1-4: Eksisterende trasé Fjærå–Skytterhuset.

Ved Skytterhuset koblingsstasjon søker Elvia om å etablere to nye kabelendemaster og en ny 47 kV kabelforbindelse mellom disse endemastene.

I Fjærå transformatorstasjon søker Elvia om å bygge ny utendørs transformatorcelle, for å installere en ny 132 kV transformator med tilhørende 132 kV koblingsanlegg. Dette medfører en utvidelse av stasjonsområdet med ca. 1 daa i nordøstlig retning. Se figur 1-5. Elvia må også utvide og oppgradere adkomstveien inn til stasjonen, for å muliggjøre transformatortransporten.

Figur 1-5: Illustrasjon av ny transformatorcelle og bryteranlegg ved Fjærå (vedlegg 11).

Bakgrunn for søknaden

Deler av regionalnettet i Østfold har allerede i dag for lite reserve og begrensede omkoblingsmuligheter. Ved feil i nettet må det foretas omkoblinger, før forsyningen kan gjenopprettes. Dagens 47 kV ledninger Huseby–Fjærå er i ferd med å nå sin tekniske levealder, og det er behov for fornyelse.

For å sikre et robust og fremtidsrettet regionalnett har Elvia en langsiktig plan om å etablere en 132 kV forbindelse fra Hasle transmisjonsstasjon i Sarpsborg via Raa, Råde, Rygge og Moss til Tegneby transmisjonsstasjon i Vestby kommune. Den omsøkte forbindelsen Råde–Fjærå inngår som en del av denne planen, og er i fremtiden tenkt forlenget til Raa transformatorstasjon i Fredrikstad kommune.

Nedre Glomma er et av de mest industrialiserte områdene på Østlandet. Ny uregulert kraftproduksjon, som vannkraft og solenergi, vil i hovedsak bidra i sommerhalvåret og derfor i begrenset grad øke tilgjengelig kapasitet inn mot området. De omsøkte nett-tiltakene vil i større grad styrke både kapasitet og fleksibilitet i regionalnettet rundt Nedre Glomma. Dette vil legge til rette for videre elektrifisering av industrien i Sarpsborg og Fredrikstad, blant annet på industriområdet Øra ved Glommas utløp.

Virkninger for miljø og samfunn

Multiconsult har på oppdrag fra Elvia utført en konsekvensutredning, for å vurdere virkninger for miljø og klima. Samlet sett viser konsekvensutredningen at tiltakene vil ha en **noe negativ konsekvens (-)** for de utredede fagtemaene (vedlegg 14, kap. 3). Se tabell 1-1.

Tabell 1-1: Oppsummering av konsekvenser for det omsøkte tiltaket.

Tema	Konsekvensgrad
Naturmangfold	Noe negativ (-)
Landskap	Noe negativ (-)
Kulturminner og kulturmiljø	Ubetydelig (0)
Friluftsliv	Ubetydelig (0)
Samlet konsekvensgrad for alle utredningstema	**Noe negativ (-)**

Naturmangfoldet vurderes å bli påvirket av både utvidet ryddebeltet og endret lineføring fra plan- til trekantoppheng. Trekantkonfigurasjonen kan øke risikoen for fuglekollisjoner. Utvidet ryddebeltet medfører behov for å beskjære eller fjerne enkelte greiner på naturtypen hule eiker, samt mindre inngrep i naturtypene hagemark, lågurteikeskog og alm-lind-hasselskog.
Landskapsbildet vurderes å bli påvirket av ny mastetype på strekningen Huseby–Fjærå. Kulturminner og friluftsliv forventes ikke å bli vesentlig berørt av tiltaket.

1.2 Presentasjon av søker og søknad

Elvia er en fusjon mellom tidligere Hafslund Nett og Eidsiva Nett fra 2020, hvor Stange Energi kom med i 2022. Elvia er Norges største nettselskap med nesten 960 000 abonnenter, og eier og drifter rundt 66 000 km luftledninger/kabler med spenning fra 132/66/47 kV til 22/11 kV i Innlandet, Oslo, Akershus og Østfold. Området har ca. 2 millioner innbyggere.

Ifølge *Kraftsystemutredning 2022-2042* for Oslo, Akershus og Østfold er dette områdene i Norge med størst befolkningstetthet, og hvor befolkningen øker raskest. Befolkningen ventes å øke med i underkant av en halv million innbyggere fram mot 2040. For å møte denne utviklingen må Elvia kontinuerlig utvikle strømnettet, og sørge for nok overførings- og reservekapasitet, også i fremtiden.

Tabell 1-2: Kontaktinformasjon til Elvia.

Kontaktinformasjon	
Selskap	Elvia AS
Adresse	Vangsvegen 71 2317 Hamar
Telefon	02024
Organisasjonsnummer	980489698
Kontaktperson Elvia	Joakim Cornelius Steinseth +47 938 21 982 joakim.cornelius.steinseth@elvia.no

Gjeldende konsesjoner

Tabell 1-3: Gjeldende konsesjon for omsøkt tiltak.

Referansenummer	Dato	Konsesjonær	Konsesjon
20040111	06.12.2004	Elvia AS	Anleggskonsesjon samlet for Elvias regionalnettanlegg i Østfold

Fremdriftsplan

Elvia planlegger oppstart av anleggsarbeidene i Q2 2027, dersom alt går som planlagt. Anleggsperioden er stipulert til ca. 2,5 år, dvs. idriftsettelse i Q4 2029.

Tabell 1-4: Foreløpig fremdriftsplan for 132 kV kraftforsyning Huseby–Fjærå–Skytterhuset.

Prosess	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Konsesjonsbehandling						
Planlegging og prosjektering						
Detaljplan						
Riving av 47 kV Huseby–Fjærå						
Bygging av anlegg						
Idriftsettelse						
Sanering og opprydding						

Kommentar: I samsvar med krav i energiloven skal konsesjonssøknaden på høring til lokale og regionale myndigheter/organisasjoner. Høringen strekker seg normalt over 4–6 måneder, og en eventuell påklaging kan forskyve fremdriftsplanen.

1.3 Søknad om konsesjon – tillatelse etter lovverk

I henhold til *energiloven §3-1* søker Elvia konsesjon, ekspropriasjon og forhåndstiltredelse for å bygge, drifte og sanere følgende nettanlegg:

- Bygge og drifte en ny ca. 9,2 km lang 132 kV luftledning mellom punktet Huseby og Fjærå transformatorstasjon. Ved Huseby vil den nye ledningen kobles til eksisterende 132 kV ledning fra Råde transformatorstasjon.
- Utvide, oppgradere og drifte Fjærå transformatorstasjon, herunder å etablere en ny utendørs mellomtransformator i egen transformatorcelle, inkludert nødvendige 132 kV- og 47 kV-bryterfelt. Mellomtransformatoren er nødvendig for å koble sammen eksisterende 47 kV-nett med det nye 132 kV-nettet.
- Skifte ut eksisterende linekurs og montere ny linekurs nr. to på eksisterende masterekke mellom Fjærå og Skytterhuset koblingsstasjon. Spenningsnivået forblir 47 kV.
- Bygge og drifte et ca. 20 meter langt 47 kV jordkabelanlegg mellom ledningene Fjærå–Skytterhuset og Skytterhuset–Fjelle, med tilhørende kabelendemaster. Dette for å kunne forsyne kunder under Fjelle transformatorstasjon under anleggsarbeidene, og for senere å drifte og vedlikeholde koblingsstasjonen.
- Rive og sanere eksisterende 47 kV ledning med tilhørende master mellom punktet Huseby og Fjærå transformatorstasjon.

1.3.1 Ekspropriasjonstillatelse og samtykke til forhåndstiltredelse

Elvia forsøker alltid å oppnå minnelige avtaler med berørte grunneiere og kjente rettighetshavere. I tilfeller, hvor Elvia ikke oppnår minnelig løsning, søkes det i henhold til *oreigningslova §2 nr. 19* om ekspropriasjonstillatelse for alle de rettigheter, som behøves for å etablere, drifte, vedlikeholde og fornye de omsøkte nettanleggene, samt rett til all nødvendig ferdsel og transport for disse forhold.

Samtidig søker Elvia om samtykke til forhåndstiltredelse etter *oreigningslova §25*, slik at arbeidene på det omsøkte tiltaket kan påbegynnes, før rettslig skjønn er avholdt. Dette på grunn av at kapasiteten i Østfold begynner å bli anstrengt, og at det haster å få på plass overføringskapasitet. Omsøkt tiltak er derfor på kritisk linje.

1.3.2 Plan- og byggingsloven

Bygging av anlegg for overføring eller omforming av elektrisk energi med tilhørende elektrisk utrustning og bygningstekniske konstruksjoner kommer under *energiloven*, og er derfor unntatt *plan- og bygningsloven*. Kun kapittel 2 om kartfesting av det elektriske anlegget og kapittel 14 om konsekvensutredninger skal hensyntas ved bygging av elektriske anlegg.

Tilhørende konstruksjoner og nødvendige adkomstveier, som omfattes av konsesjonsbehandlingen, er også unntatt fra *plan- og bygningsloven*. Dette unntaket medfører blant annet at konsesjon kan tildeles og anlegg bygges uavhengig av planstatus, og at det for kraftledninger ikke må vedtas reguleringsplan eller gis unntak fra gjeldende planer. Det trenger altså ikke vedtas planbestemmelser for slike anlegg, som del av reguleringsplaner for andre tema.

1.3.3 Fredete kulturminner

Ifølge *kulturminneloven §9* plikter tiltakshaver å avklare med kulturmyndighetene om at inngrepene til det omsøkte tiltaket ikke kommer i konflikt med automatisk fredete kulturminner. Dette må skje før byggestart. Det gjelder plassering av jordkabel- og ledningstraseer, mastepunkter, rigg- og anleggsplasser og transportveier.

Dersom det under anleggsarbeidene oppdages automatisk vernete kulturminner eller funn av kulturhistorisk betydning, skal arbeid stanses og kulturmyndighet varsles etter *kulturminneloven §8*.

Elvia vil kontakte fylkeskommunen i forbindelse med utarbeidelse av detaljplanen, for å registrere kulturminner som berøres i forbindelse med de omsøkte nettanleggene.

1.3.4 Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag

Etter *motorferdselloven §4(e)* trenger Elvia ikke særskilt tillatelse til motorferdsel i forbindelse med bygging og drift av elektriske ledningsanlegg.

Når det gjelder nødvendige tillatelser til adkomst og transport av utstyr, materiell og mannskap til lednings- og stasjonsanleggene på private veier og i terrenget, samt bruk av landingsplasser for helikopter, vil Elvia kontakte grunneiere direkte med og søke å løse dette gjennom minnelige avtaler.

1.3.5 Forurensingsloven

Det kreves vanligvis ikke egen søknad etter *forurensingsloven* for å bygge elektriske ledningsanlegg. Omsøkt tiltak trenger ingen særskilte tillatelser etter loven, men Elvia vil utvise forsiktighet ved demontering av gammelt utstyr (f.eks. porselen og glassisolatorer, transformatorer, brytere), slik at deler eller gasser/olje ikke havner i naturen.

1.3.6 Forholdet til offentlige planer

Første del av traseen mellom Huseby og Fjærå ligger i Råde kommune. Traseen fra Jerndalen og videre til Skytterhuset, via Fjærå transformatorstasjon, ligger i Fredrikstad kommune. Omsøkt trasé kommer ikke i konflikt med eksisterende reguleringsplaner, og utløser heller ikke behov for nye planer.

Elvia har etter søknad til Statsforvalteren i Buskerud, Østfold, Akershus og Oslo fått dispensasjon fra verneforskriften for Jerndalsfjellet naturreservat, for å rive eksisterende 47 kV kraftledning og bygge ny 132 kV kraftledning. Elvia har også fått dispensasjon for å utvide ryddebeltet inntil 15 meter til hver side fra ledningens senterlinje (vedlegg 16).

1.3.7 Vannressursloven

Ingen av de omsøkte traseene berører verna vassdrag i området. Men dersom kraftledningen føres nær eller krysser vassdrag, har Elvia plikt til å opprettholde kantvegetasjon og et naturlig vegetasjonsbelte langs bredden. Formålet er å motvirke avrenning og erosjon, og sikre levested for planter og dyr.

1.3.8 Vegloven

Elvia må følge *veglovens §32* om at kraftledning eller feste for ledning ikke uten særskilt løyve fra veimyndigheter må legges over, under, langs eller nærmere offentlig vei enn 3 meter fra vegkant, målt vannrett. Dersom hensynet til trygg ferdsel, veivedlikehold eller mulig seinere utbedring av vei tilsier det, kan veimyndigheter for særskilt fastsatte strekninger sette en større avstand, men ikke større enn til byggegrensa for vedkommende vei; 50 meter fra riks- og fylkesvei, 15 meter fra kommunal vei og gang- og sykkelvei.

1.3.9 Naturmangfoldloven

Ifølge *naturmangfoldloven §6* har tiltakshaver ansvar for å til enhver tid vise aktsomhet ovenfor mangfoldet av naturtyper og arter ved vedlikehold og utbygging av elektriske anlegg. Tiltaket er konsekvensutredet for naturmangfold (vedlegg 14).
Det stilles i *§12* også krav om å benytte miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, slik at det kan tas tilstrekkelige forholdsregler eller gjennomføres avbøtende tiltak for å unngå eller begrense skade på naturmangfoldet.

1.3.10 Luftfartshinder

Luftfartslovens *forskrift om rapportering, registrering og merking av luftfartshinder* definerer alle strømførende luftspenn med master som luftfartshinder, uansett høyde (§2). Elvia må rapportere inn etablering, endring, flytting og fjerning av luftledningene til Kartverket, senest 30 dager før arbeidene starter opp.

Alle konstruksjoner med høyde 15 meter eller mer over bakken/vannet i ubebygde strøk og 30 meter i bebygde strøk, regnes som luftfartshinder. De omsøkte ledningene vil ikke utløse krav om merking av luftfartshinder, men etter nye krav i forskriften vil Elvia merke andre høyspenningsluftlinjer som krysser under de omsøkte luftspennene, dersom de skal befares med bemannet eller ubemannet luftfartøy.

1.4 Forarbeid

I 2011 omsøkte den gang Hafslund Nett konsesjon for ny hovedfordeling i Østfold. Det omfattet en ny 132 kV kraftledning mellom Hasle og Råde, og oppgradering av kraftledningene mellom Råde og Halmstad og mellom Råde og Fjærå. Konsesjonssøknaden inneholdt også oppgradering av transformatorstasjonen Råde til 132 kV spenningsnivå, og etablering av mellomtransformatorer mellom 132 kV- og 47 kV-nettene i Halmstad og Fjærå.

Etter NVEs høring ble Elvia bedt om å utrede en alternativ trasé rundt Onsøy golfbane, samt foreta en økonomisk analyse av kamuflerende tiltak for ledningen Huseby–Fjærå. På grunn av økte kostnader og prioritert ombygging av Halmstad transformatorstasjon, trakk Elvia i august 2014 bygging av ledningen Råde–Fjærå og oppgraderingen av Fjærå transformatorstasjon ut av søknaden.

Før Elvia sendte konsesjonssøknaden til NVE i 2011, informerte de kommuner og grunneiere om tiltaket og gjennomførte møter.

I 2011 ble kraftledningen Råde–Fjærå omsøkt i eksisterende trasé, med mulighet for mindre sideforskyvninger for å oppnå bedre avstand til bygninger og registrerte kulturminner. Når Elvia nå på nytt søker om å bygge ledningen mellom Råde (Huseby) og Fjærå, legges det i hovedsak opp til å følge samme trasé som dagens 47 kV-linje. Elvia foreslår imidlertid enkelte justeringer, for å ivareta hensyn fra driverne av Onsøy golfbane og hytteeiere ved Golfsvingen, samt for å ta hensyn til Jerndalen naturreservat og skytebanen og for å øke avstanden til Kråkstadbekken.

I forbindelse med gjeldende konsesjonssøknad og tilhørende planarbeid har Elvia gjennomført følgende forarbeid:

Dialog med berørte parter

Elvia sendte i mai 2022 informasjonsskriv til grunneiere og rettighetshavere, deriblant fylkeskommunen, Råde og Fredrikstad kommune, Statsforvalteren, Luftfartstilsynet, Statnett og Tomb videregående skole. Det kom inn 11 forhåndsuttalelser (vedlegg 15).

Grunneieren av Onsøy golfbane hadde ingen innsigelser til bruk av eksisterende trasé over golfbanen, men det hadde de som driver den. I etterkant er det arrangert to møter, hvor ulike trasealternativer over og rundt golfbanen er diskutert. Elvia har i den forbindelse gjennomført en samfunnsøkonomisk vurdering av et trasealternativ rundt Onsøy golfbane. Se *2.4.1 Trasealternativ 2*. På grunn av økte kostnader for dette trasealternativet, har Elvia i stedet forsøkt å tilpasse omsøkt trasé så godt det lar seg gjøre etter innspillene. Med små justeringer i eksisterende trasé, mener Elvia golfbanen kan driftes videre som i dag.

Tomb videregående skole har uttalt at ny trasé ikke må komme i konflikt med vanningsanlegget på skolen, og har sendt oversiktskart over dette. I tillegg ønsker de fremdeles tilgang til fiberforbindelsen langs kraftledningen.

Fylkeskommune uttaler at det ligger flere automatisk fredete kulturminner langs eksisterende trasé. Der nye master vil ligge innenfor sikringssonen til kulturminner på 5 meter, må anleggsarbeidene utføres skånsomt, slik at de ikke skader kulturminnene. De understreker viktigheten av at det ikke kjøres med anleggsmaskiner/ATV, som lager sår/skader i bakken innenfor lokalitetsavgrensningen til kulturminnene. Det må heller ikke lagres materialer og utstyr innenfor lokalitetene. Fylkeskommunen fremhever lokalitetene Elingård, Kjenne og Branndalen, og ber om at landskap og estetikk blir hensyntatt ved plassering av master, valg av mastetype og fargesetting av dem.

Fredrikstad kommune etterspør i uttalelsen hvordan prosjektet i praksis vil gjennomføres med tanke på terrengtransport, graving, fjerning av trær og andre tiltak som kan påvirke kulturminner og jord- og skogbruksinteresser. Elvia mener dette vil komme klart frem i både konsesjonssøknaden og detaljplanen, som begge vil legges ut på offentlig høring.

Statsforvalteren uttaler at planlagt oppgradering av Huseby–Fjærå vil berøre Jerndalsfjellet naturreservat. Elvia fikk i november 2024 godkjent dispensasjonen for å bygge ny 132 kV linje gjennom Jerndalen naturreservat, på vilkår om at gjennomføringen av omsøkte tiltak skjer i henhold til dispensasjonsvedtaket (vedlegg 16).

Luftfartstilsynet minner om kravene til rapportering og registrering av luftfartshinder i Nasjonalt register over luftfartshindre, samt krav til konsesjon for landingsplass for helikopter, dersom eventuell bruk av dette i anleggsarbeidene tilsier det.

Statnett er positive til oppgradering av Råde–Fjærå til 132 kV spenningsnivå. De mener det er fremtidsrettet tiltak for det økende strømforbruk i området. Elvia har fått forhåndsdispensasjon fra Statnett Transport og Statens Vegvesen for transformatortransport fra Borg havn (Øra) til Fjærå (u.off).

Befaringer

Elvia har, i samarbeid med rådgivere fra Jøsok, gjennomført felles trasébefaring for å vurdere tekniske løsninger og masteplasseringer. Det ble også gjennomført befaring med representant fra Tomb videregående skole, hvor det kom et ønske om å flytte mast M21 nærmere gårdsveien. Elvia har tatt dette innspillet til etterretning, og M21 er derfor justert i retning veien.

Sommeren 2025 gjennomførte Elvia flere befaringer med gårdbrukere og forpaktere langs traseen. Hensikten var å få oversikt over driften av dyrket mark, og kartlegge om det er spesielle forhold som bør hensyntas i den videre detaljplanleggingen.

Forprosjekt

Elvia har i samarbeid med Jøsok gjennomført et forprosjekt, som omhandler økonomiske, termiske og mekaniske vurderinger for oppgraderingen av forbindelsene Huseby–Fjærå og Fjærå–Skytterhuset, samt Fjærå transformatorstasjon.

Nettstudier utført av Elvia viser at nettkapasiteten i Nedre Glomma begynner å bli anstrengt, og at det haster å få økt denne. Prosjektet med å ferdigstille Halmstad–Råde–Fjærå–Skytterhuset er derfor på kritisk linje.

Geologiske undersøkelser

Løvlien Georåd har på oppdrag fra Elvia gjennomført geologiske undersøkelser av mastepunktene mellom Huseby og Fjærå og rundt Fjærå transformatorstasjon, og utarbeidet egen geoteknisk rapport (vedlegg 13). En god dokumentasjon av grunnforholdene er en viktig forutsetning for gjennomførbarhet av det omsøkte tiltaket.

Konsekvensutredning

Multiconsult har på oppdrag fra Elvia utført konsekvensutredninger for utvalgte tema, som er gjengitt i ***Feil! Fant ikke referansekilden.***. ***Feil! Fant ikke referansekilden.***. Rapporten er lagt ved søknaden (vedlegg 14).

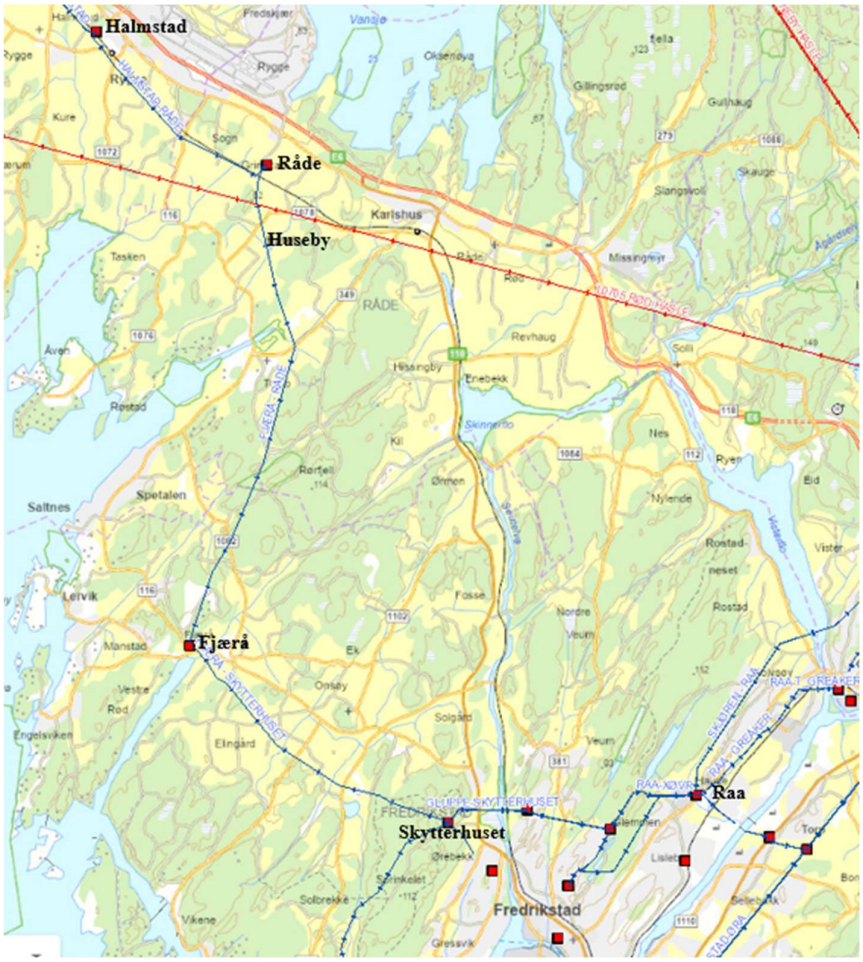
Transformatortransport

Multiconsult har utført beregninger for å muliggjøre transformatortransporten inn til Fjærå transformatorstasjon, med bakgrunn i Statnett sin *Krav til transportveier tilknyttet tungtransport* (vedlegg 6).

2. Beskrivelse av anlegg

Regionalnettet i Østfold er tilknyttet tre av Statnetts transmisjonsstasjoner: Tegneby i Vestby, Hasle i Sarpsborg og Halden i Halden. Innmating skjer i hovedsak fra disse stasjonene, i tillegg til tilknytning mot nabonett og elvekraftverk i nedre del av Glommavassdraget. Regionalnettet drives i dag radielt, noe som innebærer at det ved utfall må gjennomføres omkoblinger før forsyningen kan gjenopprettes. Regionalnettet i Nedre Glomma består i hovedsak av 30–80 år gamle anlegg med begrenset reservekapasitet.

Nedre Glomma er det mest industrialiserte området i Østfold, Oslo, Akershus og Innlandet. Fredrikstad og Sarpsborg kommuner har igangsatt arbeid med å tilrettelegge for videre industriutvidelse og nyetableringer. Det omsøkte tiltaket er viktig for å støtte denne utviklingen, samt for å muliggjøre elektrifisering av eksisterende industri.

Figur 2-1: Regionalnettet mellom Halmstad og Raa.

Dagens forbindelse Råde (Huseby)–Fjærå–Skytterhuset ble bygd på 1970-tallet, og er i ferd med å nå sin tekniske levealder. Forbindelsen har lav overføringskapasitet i forhold til fremtidig behov i Nedre Glomma.

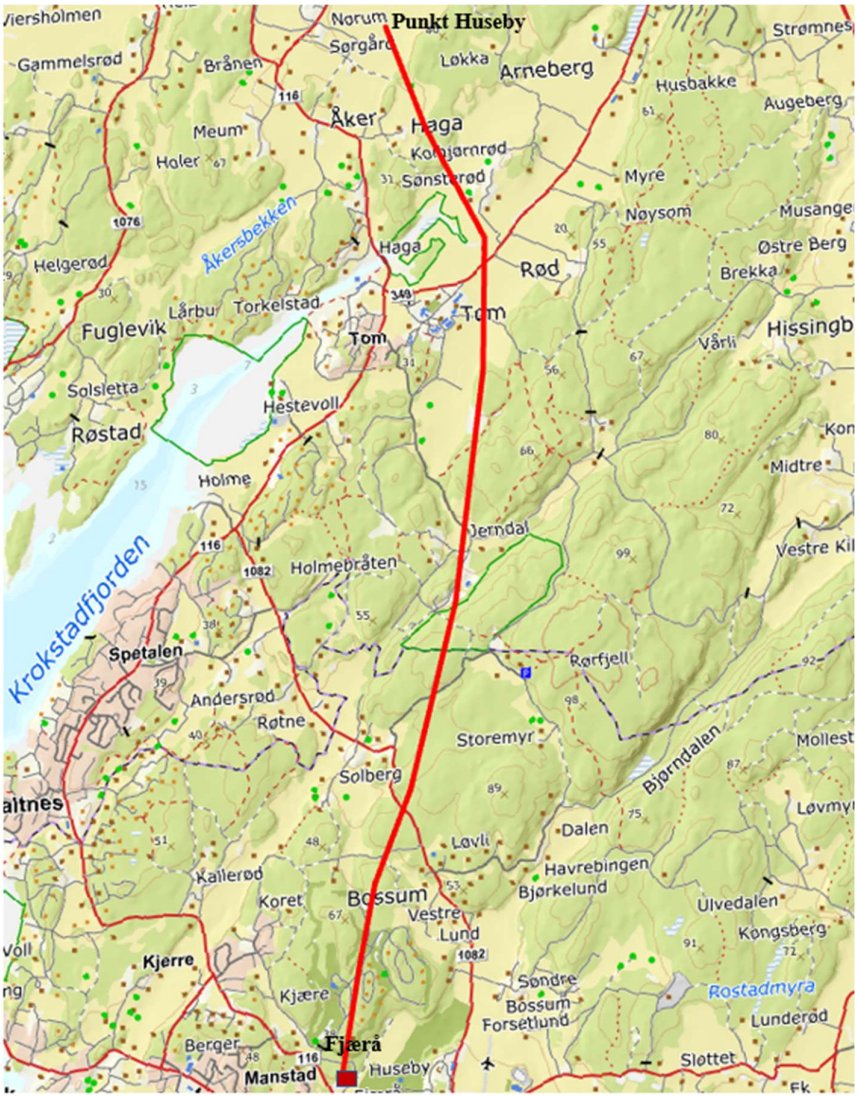
I dag drifter Elvia følgende regionalnett kraftledninger som berøres av konsesjonssøknaden:

- 132 kV dobbeltkurs ledning fra Halmstad til Råde. Den ene kursen, som driftes med 47 kV spenning, føres i dag forbi Råde transformatorstasjon og videre på samme masterekke som 132 kV ledningen Hasle–Råde frem til Huseby. Ledningen fortsetter videre som 47 kV enkeltkurs til Fjærå transformatorstasjon. Fremtidens løsning er å parallell-koble 132 kV dobbeltkurs-ledningen mellom Halmstad og Råde, samtidig som den omsøkte 132 kV enkeltkurs-ledningen til Fjærå kobles mot Råde transformatorstasjon.
- Fra Fjærå transformatorstasjon og videre til Skytterhuset koblingsstasjon drifter Elvia en 47 kV enkeltkurs ledning, hvor mastene er forberedt for ombygging til dobbeltkurs ledning.

2.1 Omsøkte anlegg

2.1.1 Ny 132 kV ledning Huseby–Fjærå

Fra Huseby til Fjærå omsøker Elvia en ca. 9,2 km lang 132 kV enkeltkurs, som vil følge nær opp til dagens 47 kV trasé vist i figur 2-2. Ny 132 kV ledning til Fjærå vil kobles sammen med dagens 132 kV Halmstad–Råde–Huseby (Fjærå) ved punktet Huseby. Ledningen kobles over fra 47 kV drift fra Halmstad til 132 kV drift fra Råde.

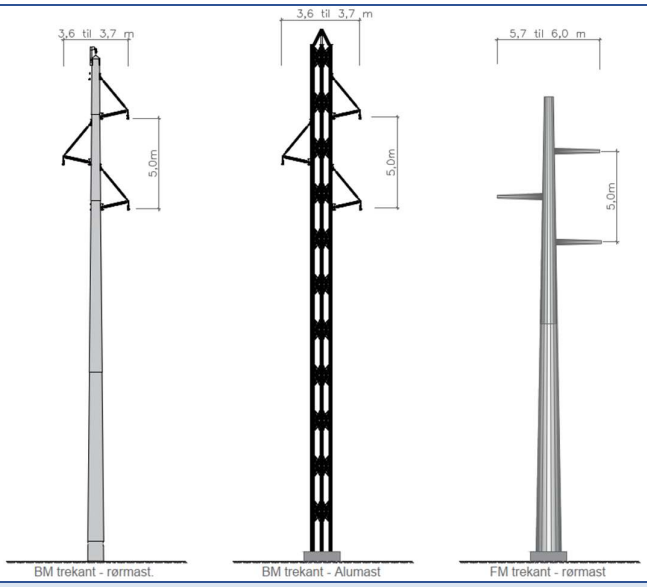
Figur 2-2: Omsøkt trasé fra punkt Huseby til Fjærå.

Master

Dagens 132 kV dobbeltkurs-ledning fra Råde til Huseby er bygget med enkeltben rundstålmaster. Kursen Hasle–Råde føres på den ene siden av mastestammen, og eksisterende 47 kV Halmstad–Fjærå på den andre siden. Sistnevnte er den omsøkte forbindelsen, som skal erstattes med ny 132 kV enkeltkurs ledning mellom Huseby–Fjærå. Lineopphenget fordeles i trekantformasjon, for å oppnå et best mulig estetisk uttrykk, men også ut fra et mekanisk og elektroteknisk perspektiv. Se tabell 2-1.

Elvia omsøker både rørmaster og monomaster mellom Huseby og Fjærå.

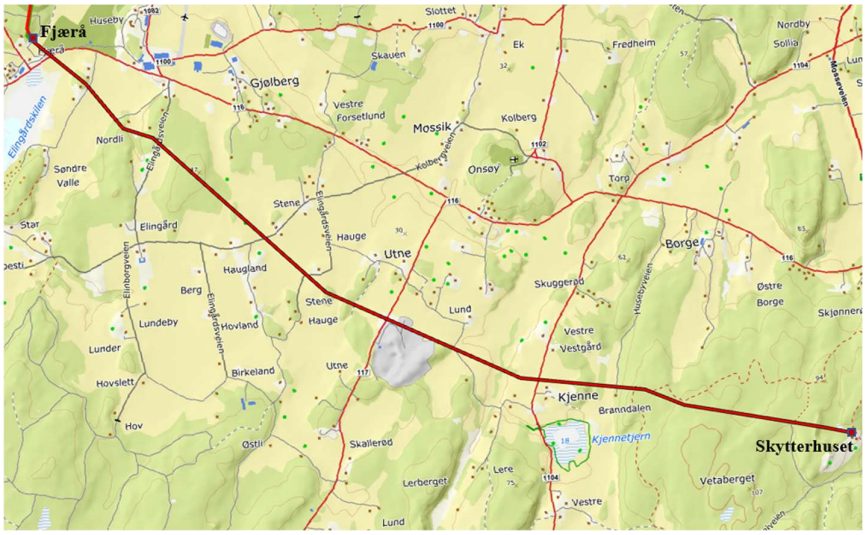
Tabell 2-1: Spesifikasjon av omsøkte master.

Spesifikasjon	
Type	Enkeltben rørmaster og/eller trebente monomaster med trekantoppheng
Travers forankringsmast	Galvanisert stål
Isolasjonsnivå	145 kV (NEK 391)
Systemspenning	132 kV
Strømførende liner	3x1xAL59-865
Jordline	Gjennomgående jordline utført som OPGW. En ekstra jordline som innføringsvern i siste linespenn inn mot Fjærå transformatorstasjon
Isolatorer	Kompositt
Faseavstand	Horisontalt: 3,6–6 meter Vertikalt: 5 meter
Høyde	15–20 meter, avhengig av terreng
Traselengde	Ca. 9,2 km
Rettighetsbelte	30 meter (ryddebelte + byggeforbud)

Mastene bygges i utgangspunktet med betongfundament. I enkelte mastepunkt kan det være nødvendig med pælefundamenter, da grunnen er marin og består delvis av kvikkleire. Dette avgjøres i detaljprosjekteringen, på bakgrunn av geologiske undersøkelser (vedlegg 13).

2.1.2 Ny 47 kV dobbeltkurs Fjærå–Skytterhuset

Forbindelsen Fjærå–Skytterhuset ble bygd i 1976. Det er en ca. 6,8 km lang 47 kV enkeltkurs i enkle fagverksmaster av stål. Det er også montert OPGW jordline. Se traseen i figur 2-3.
Fra Fjærå til Skytterhuset omsøker Elvia å skifte ut eksisterende liner, og montere ett ekstra trådsett på eksisterende master. Dette tiltaket vil bidra til tre ganger økt overføringskapasitet mot Skytterhuset i forhold til dagens kapasitet.

Figur 2-3: Elvia vil gjenbruke eksisterende 47 kV trasé Fjærå–Skytterhuset.

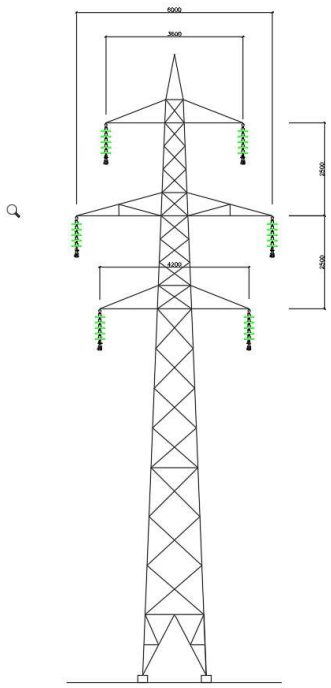
Master

Dagens 47 kV kraftledning mellom Fjærå og Skytterhuset er montert på fagverksmaster i stål, som er beregnet for to linekurser. I dag er det kun montert ett trådsett. Se figur 2-4.

Figur 2-4: Eksisterende fagverksmaster mellom Fjærå og Skytterhuset.

Fagverksmastene er kontrollregnet for det omsøkte linetverrsnittet.

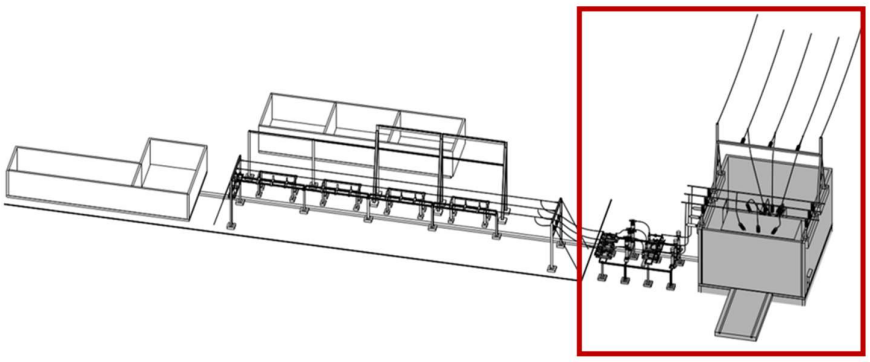
Tabell 2-2: Spesifikasjon av stålmaster mellom Fjærå og Skytterhuset.

Spesifikasjon	
Type	Fagverksmaster av stålkonstruksjon.
Systemspenning	47 kV
Isolasjonsnivå	52 kV (NEK 391)
Strømførende liner	3x1xAL59-454
Jordline	Gjennomgående jordline utført som OPGW. En ekstra jordline som innføringsvern i siste linespenn inn mot Fjærå transformatorstasjon.
Isolatorer	Glassisolatorer
Faseavstand	Horisontal: 3,6–6 meter Vertikalt: 2,5 meter
Høyde	15–20 meter, avhengig av terreng
Traselengde	Ca. 6,7 km
Rettighetsbelte	30 meter (ryddebelte + byggeforbud)

2.1.3 Fjærå transformatorstasjon

Elvia søker om å oppgradere og utvide Fjærå transformatorstasjon til 132 kV driftsspenning med følgende komponenter:

- Ny 132 kV mellomtransformator montert i utendørs transformatorcelle med ONAF kjølesystem. Transformatorcellen vil stå vinkelrett på innstrekk-stativet.
  Cellen vil bygges kompakt med betongvegger, og ha omtrentlige mål b x d x h = 13m x 15m x 10m, med avlossingsplate i forkant med mål b x l = 5m x 7m. Se figur 2-5.
  Ny 132 kV kraftledning fra Huseby strekkes inn på stativ og ned på effektbryter.
- Nødvendig 132 kV koblingsanlegg for tilkobling av mellomtransformator og innkommende 132 kV ledning.
- Nødvendig 47 kV koblingsanlegg for tilkobling fra mellomtransformator og inn på eksisterende 47 kV samleskinne. Samleskinne vil forsterkes og forlenges.
- Utfasing av eksisterende 47 kV autotransformator.

Figur 2-5: Ny transformatorcelle og bryterfelt ved Fjærå transformatorstasjon ringet inn i rødt.

47 kV dobbeltkurs-ledning fra Skytterhuset vill parallell-kobles på eksisterende innstrekkstativ.

Stasjonsområdet

Elvia må erverve areal på nord-østsiden av stasjonen, for å få plass til ny transformatorcelle til mellomtransformatoren. Se figur 2-6.

Plasseringen er valgt ut fra hensyn til tilkobling av ny 132 kV ledning fra Huseby, nytt 47 kV bryteranlegg, transformatortransport, grunnforhold og minst mulig utkobling i anleggsperioden. 22 kV kabelendemast som i dag står øst for anlegget må flyttes.

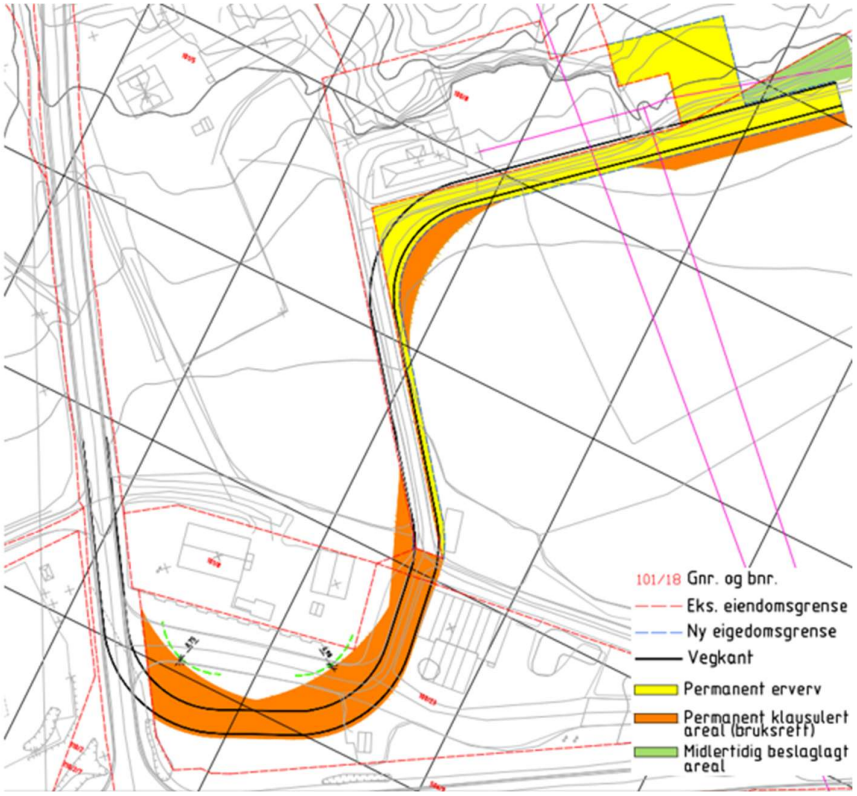
Figur 2-6: Visualisering av nye ny transformatorcelle og bryterfelt ved Fjærå transformatorstasjon, med nye anlegg i rød ramme (vedlegg 11d).

Transformatorcellen plasseres i en slik avstand fra eksisterende samleskinne, at god loopføring og nødvendig plass til bryterfelt opprettholdes. Avstand mellom ledende deler skal ha minimumsavstander tilsvarende kravet for 132 kV i luft. Andre relevante avstandskrav skal også hensyntas. Det må også være tilstrekkelig avstand mellom fundamentene, samt plass til utvidelse av fundamentjord og stasjonens maskenett.

Elvia søker ca. 1 daa permanent erverv av areal til de nye tekniske installasjonene.

Adkomstvei

Veien inn til transformatorstasjonen må utvides, rettes ut og kurves for å muliggjøre transformatortransport, både inn- og uttransport. Elvia søker om å båndlegge ca. 2,7 daa til utvidelse av veien, bestående av ca. 1,1 daa permanent arealerverv og ca. 1,6 daa klausulert bruksrett. Se figur 2-7.

Figur 2-7: Arealerverv for utbedring av vei inn til Fjærå transformatorstasjon.

Ifølge Norgeskart er veien inn til Fjærå ca. 350 meter lang, 3,5 meter bred i rettstrekkene og 5,5 meter i kurvene. Utvidelse av veien for å muliggjøre transformatortransporten vil følge kravene i Statnett sin *Krav til transportveier tilknyttet tungtransport* (vedlegg 17), og beskrives nærmere i en detaljplan.

2.1.4 Skytterhuset koblingsstasjon

Skytterhuset koblingsstasjon er et koblingsstativ, som fungerer som et knutepunkt for fem ulike linjeforbindelser; Fjærå, Fjelle/Dale, Roa (Gluppe), Oredalen og Ørebekk. Se figur 2-8.

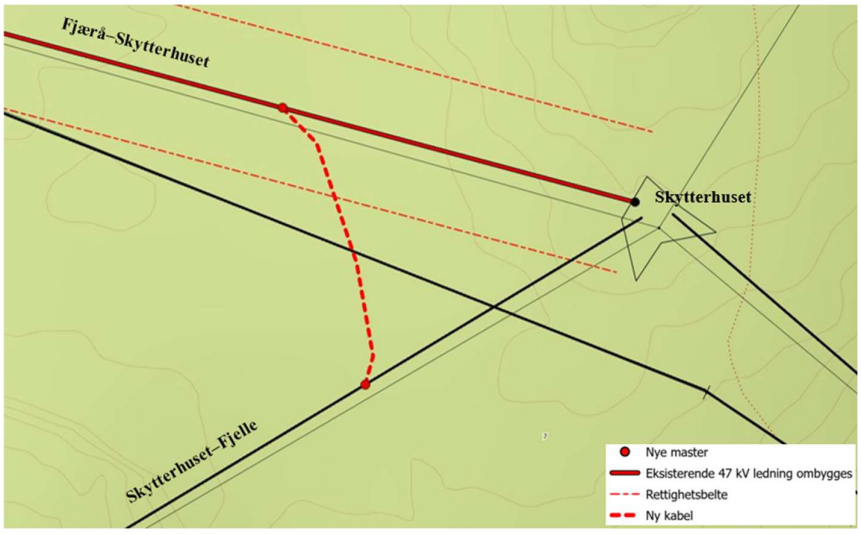
Transformatorstasjonene Fjærå, Roa (Gluppe), Oredalen og Ørebekk har alle tosidig forsyning. Det vil si at de er tilknyttet mer enn én 47 kV avgang. De kan da forsynes, selv om Skytterhuset er spenningsløst. Fjelle derimot, ligger på en radial uten underliggende reserve, heller ikke i 22 kV nettet.

Figur 2-8: Skytterhuset koblingsstasjon sett fra sør.

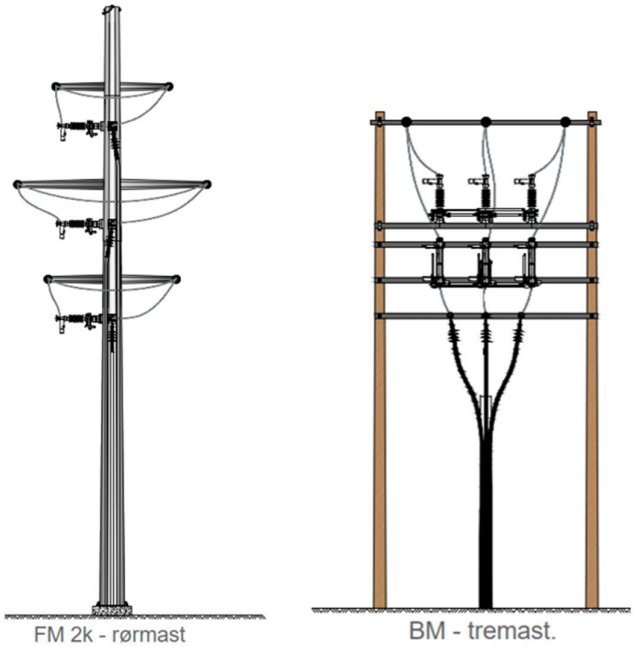
På den omsøkte dobbeltkurs-ledningen Fjærå–Skytterhuset ønsker Elvia å etablere en ny endemast i nærheten av koblingsstativet, der linjene parallell-kobles og strekkes inn på stativet. Løsningen innebærer bruk av større line, men med kortere og slakkere strekk enn i dagens situasjon. Totalt sett gir dette en mer gunstig mekanisk belastning på Skytterhus-stativet.

Elvia omsøker en ca. 20 meter langt 47 kV jordkabel mellom ledningene Fjærå–Skytterhuset og Skytterhuset–Fjelle, med en ny kabelendemast på Fjelle-forbindelsen. Se figur 2-9.

Figur 2-9: Elvia omsøker to nye kabelendemaster ved Skytterhuset, med en ca. 20 meter lang jordkabelforbindelse mellom dem.

De omsøkte kabelendemastene ved Skytterhuset blir stående innenfor eksisterende rettighetsbelte. Masten på Fjærå-forbindelsen blir en enbenet rørmast, mens masten på forbindelsen mot Fjelle blir en H-mast. I Fjærå-masten parallell-kobles de to trådsettene, før de strekkes inn på eksisterende koblingsstativ.

Figur 2-10: Rørmast på Fjærå-forbindelsen til venstre, og H-mast på Fjelle-forbindelsen til høyre.

I Fjærå-masten søker Elvia om å etablerere ett sett med 47 kV skillebrytere mot Skytterhuset. I Fjelle-masten søker Elvia om å montere to sett med 47 kV skillebrytere, ett mot kabelen fra Fjærå og ett i luftledningen til Fjelle. En mer detaljert skisse er sendt NVE (u.off.).

En slik løsning gir mulighet til forbikobling rundt Skytterhuset, slik at langvarige utkoblinger av kunder under transformatorstasjonen Fjelle unngås, mens arbeidene med oppgradering av Skytterhuset pågår. Løsningen omsøkes som permanent, og vil bedre forsyningssikkerheten ved fremtidig drift og vedlikehold av Skytterhuset.

2.2 Riving/sanering

Elvia søker etter *energiloven* om å fjerne eksisterende autotransformator i Fjærå transformatorstasjon og eksisterende 47 kV forbindelse mellom Huseby og Fjærå.

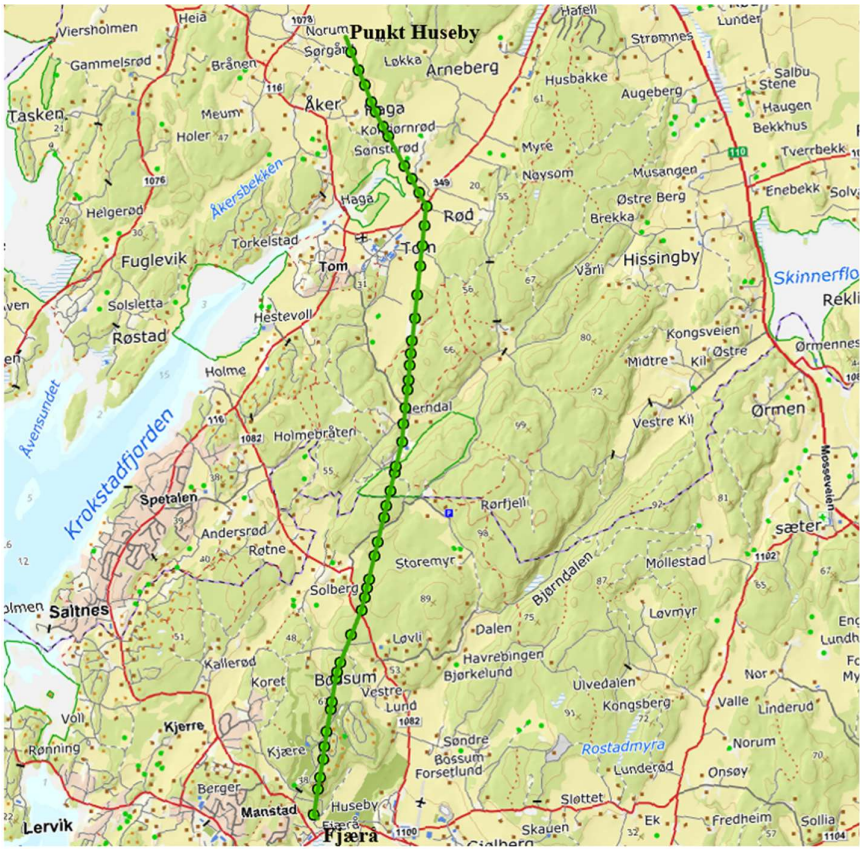
2.2.1 Autotransformator i Fjærå transformatorstasjon

Elvia ønsker å fase ut eksisterende 47 kV autotransformator i Fjærå transformatorstasjon. Autotransformatoren knytter i dag 47 kV nettene sammen, og har vært drevet med noe ulike spenninger. Med ny omsøkt løsning faller behovet for enheten bort.

2.2.2 Eksisterende 47 kV forbindelse mellom Huseby og Fjærå

Forbindelsen Huseby–Fjærå ble bygd i 1977. Det er en ca. 9,2 km lang 47 kV enkeltkurs med tverrsnitt feal 150. Ledningen er montert med planoppheng i H-master av tre. Maksimal overføringskapasitet mellom Råde (Huseby) og Fjærå er i dag ca. 80 MVA.

Elvia planlegger å rive og sanere hele forbindelsen, med tilhørende H-master i tre med traverser i tre og stål. Se figur 2-11.

Figur 2-11 Ledning og master i eksisterende 47 kV trasé skal saneres (grønn).

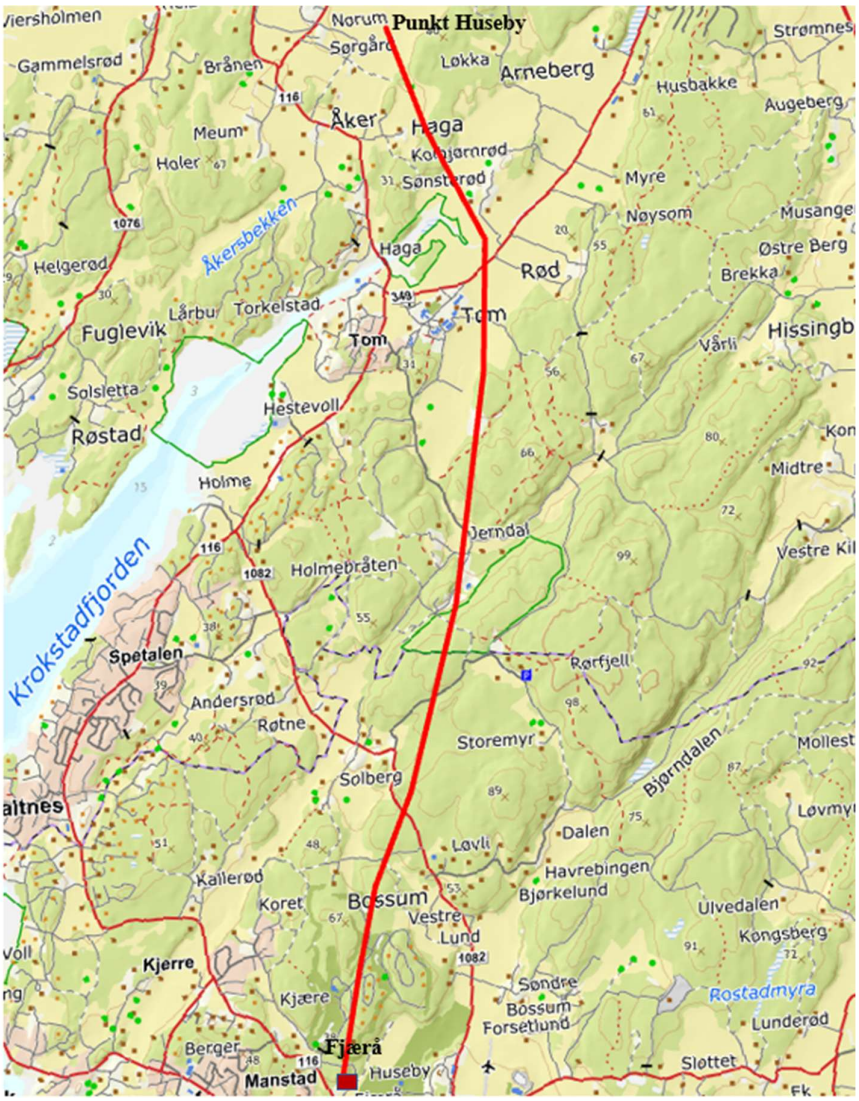
Ledning og master blir midlertidig lagret, og avhendet i tråd med gjeldende regelverk for miljøfarlig avfall. Alt avfall vil sorteres og leveres til godkjente mottak.

2.3 Traseløsninger

Elvia omsøker ett trasealternativ for forbindelsen Huseby–Fjærå–Skytterhuset.

2.3.1 Huseby–Fjærå

Den nye 132 kV-forbindelsen mellom Huseby og Fjærå er planlagt lagt så nært som mulig dagens trasé. Fra Huseby går den sørvestover over dyrket mark til Tomb, før den fortsetter rett sørover gjennom skogsområder til Jerndalen naturreservat, videre forbi Solbergfjellet og Bossum, og deretter krysser Onsøy golfbane inn mot Fjærå transformatorstasjon. Figur 2-12 viser omsøkt trasé (*rød*) mellom Huseby og Fjærå.

Figur 2-12: Omsøkt trasé fra Huseby til Fjærå (rød)

Sammenlignet med eksisterende 47 kV-trasé har Elvia gjort mindre justeringer ved Sønstebø/Tomb, Jerndalen og Golfsvingen. Justeringene er utført for å tilpasse traséen til utvalgte naturtyper, skytebanen ved Jerndalen og hyttefeltet ved golfbanen. Se figur 2-13.

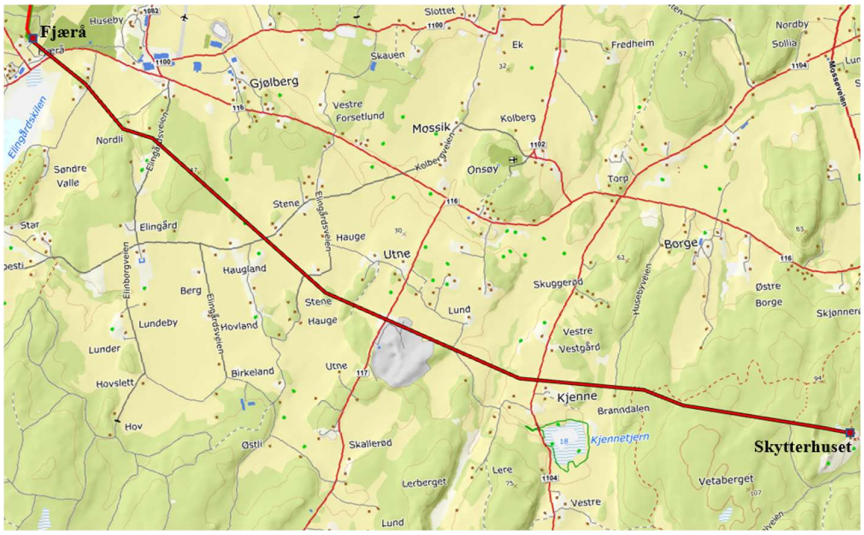

Figur 2-13: Justering av eksisterende trasé for ny 132 kV ledning ved Sønstebø/Tomb, Jerndalen og Onsøy golfbane. Rød er omsøkt trasé og grønn er eksisterende trasé.

2.3.2 Fjærå–Skytterhuset

Elvia søker om å etablere en ny 47 kV dobbeltkurs-ledning mellom Fjærå og Skytterhuset, montert på eksisterende master i dagens trasé.

Figur 2-14 viser eksisterende trasé mellom Fjærå og Skytterhuset (*rød*).

Figur 2-14: Elvia vil gjenbruke eksisterende master og trasé mellom Fjærå og Skytterhuset.

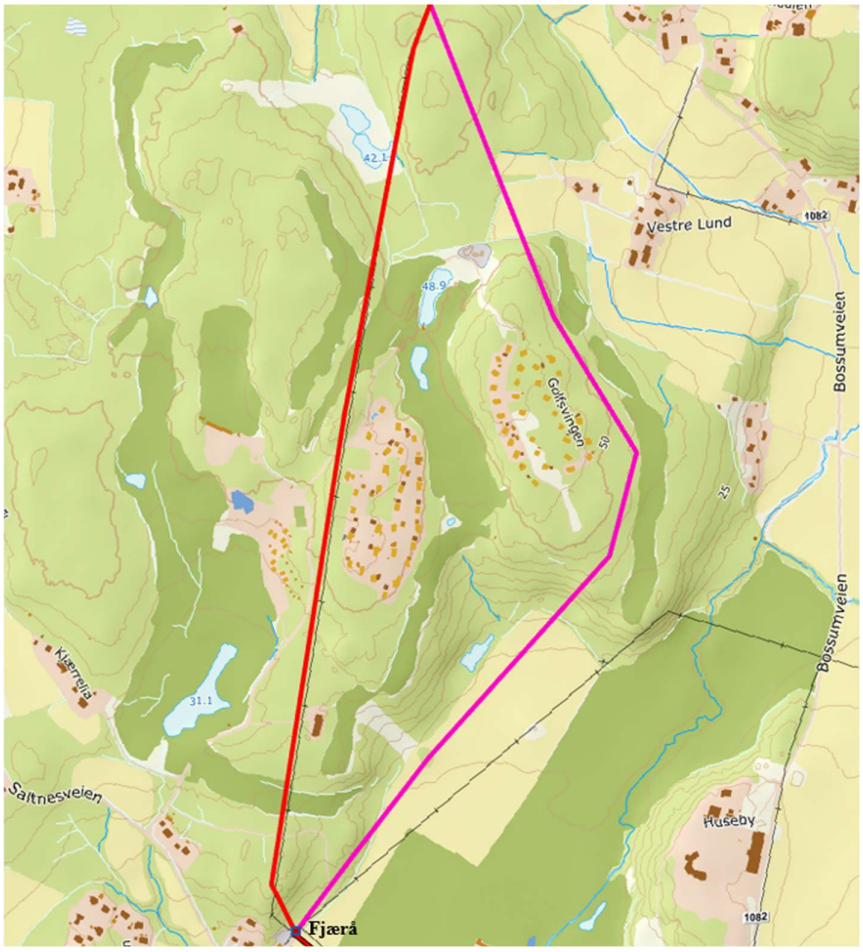
2.4 Vurdert, men ikke omsøkt trasealternativ

Elvia (tidligere Hafslund Nett) søkte i 2011 om konsesjon for å oppgradere 47 kV-ledningen Råde–Fjærå til 132 kV. Etter høringen ba NVE om utredning av en alternativ trasé rundt Onsøy golfbane. På grunn av høye kostnader og endret strategi for nettutbygging i Østfold, trakk Elvia søknaden. I denne søknaden beskrives dette alternativet som trasealternativ 2.

2.4.1 Trasealternativ 2

Figur 2-15 viser trasealternativ 2 markert med rosa farge. Traseen følger eksisterende 47 kV-trasé fra Huseby til nord for Onsøy golfbane, hvor den dreier sørøstover over dyrket mark på østsiden av Onsøytoppen hyttefelt. Derfra går den gjennom et skogholt, videre ned mot oppdyrket mark og deretter sørvestover langs jordekanten inn mot Fjærå transformatorstasjon.

Trasealternativ 2 krever, som øvrige 132 kV traseer, et rettighetsbelte på 30 meter, og vil bli om lag 150 meter lengre enn omsøkt trasé.

Figur 2-15: Traséalternativ 2 mellom Bossum og Fjærå transformatorstasjon med rosa strek.

Ved Fjærå transformatorstasjon vil dette alternativet medføre behov for et høyere innstrekkstativ, separat fundamentering og en ekstra skinneløsning over transformatorcellen for tilkobling. Kabelinnføring fra endemast er ikke utredet, men vurderes som gjennomførbart med mindre tiltak i transformatorcellen.

Elvia vurderer det som positivt at alternativ 2 ikke berører områder med planlagt fritidsbebyggelse, samtidig som traseen flyttes bort fra golfbanen og enkelte nærliggende fritidsboliger. Alternativet innebærer heller ingen nye berørte grunneiere.

Elvia vurderer det som en ulempe at traseen blir lengre, noe som medfører behov for klausulering av om lag 4,5 daa mer areal enn det omsøkt alternativet. Ledningen vil også bli mer synlig mot vest, både fra Onsøytoppen hyttefelt og fra den etablerte bebyggelsen på østsiden av traseen.

Trasealternativ 2 er beregnet til å bli ca. 3,4 millioner NOK dyrere enn omsøkt trasé. Se *4.1.3 Kostnadsoverslag*. Elvia har derfor heller valgt å justere omsøkt trasé over Onsøy golfbane, slik at den nye 132 kV-ledningen gir færre ulemper for golfspillerne enn dagens 47 kV ledning, og at banen kan driftes videre som i dag.

Ut fra en samlet vurdering, omsøker Elvia derfor ikke trasealternativ 2.

2.5 Endring av trasé på bakgrunn av konsekvensutredning

I dag står det hule eiker ved Sønsterød gård (M24) innenfor rettighetsbelte til 47 kV linjen. Se figur 2-16.

Figur 2-16: Hule eikene ved Sønsterød (M24) står innenfor rettighetsbelte til 47 kV linjen, sett fra nord.

I den opprinnelige konsekvensutredningen ble det lagt til grunn at eikene måtte fjernes. Både Multiconsult og Elvia har gjennomført befaring, og i samarbeid med grunneier har Elvia justert traseen 4 meter mot sørvest. Ved å bygge mast M24 med smalere travers og stive V-kjeder, slik at faseavstanden reduseres til om lag 3,5 meter, vil avstanden fra ytterfase til eikene forbli uendret sammenlignet med dagens situasjon. Se figur 2-17.

I den oppdaterte konsekvensutredningen legges det til grunn at enkelte greiner, som kommer for nær ytterfasene, må beskjæres. Tiltaket vurderes å ha noe negativ konsekvens, ettersom kronens utbredelse reduseres. Stamme og rotsone vil imidlertid ikke bli berørt.

Grantreet, som står tett inntil den ene eika og hemmer dens vekst, vil bli fjernet. Døde trær, som kan utgjøre en risiko for strømbrudd, vil også bli felt, fortrinnsvis ved høystubbing. Under ordinært vedlikehold vil Elvia beskjære ytterste deler av trekronene på de hule eikene ved bruk av helikopter. For hardvedtrær anses dette som en skånsom og presis metode. Andre treslag enn eik, som vokser inn i ryddebeltet, vil Elvia fjerne etter behov.

Figur 2-17: Justert trasé forbi de de hule eikene. Ny trasé med rødt, eksisterende trasé med grønt og hule eiker med gult.

2.5.1 Jordkabel som alternativ til luftledning

Stortingsmelding 14 (2011–2012) om utbygging av strømnettet gir retningslinjer for bruk av jordkabel. Hovedtrekkene er at bruken skal være høy i distribusjonsnettet (11–22 kV), mens bruken gradvis skal bli mer restriktiv med økende spenningsnivå.

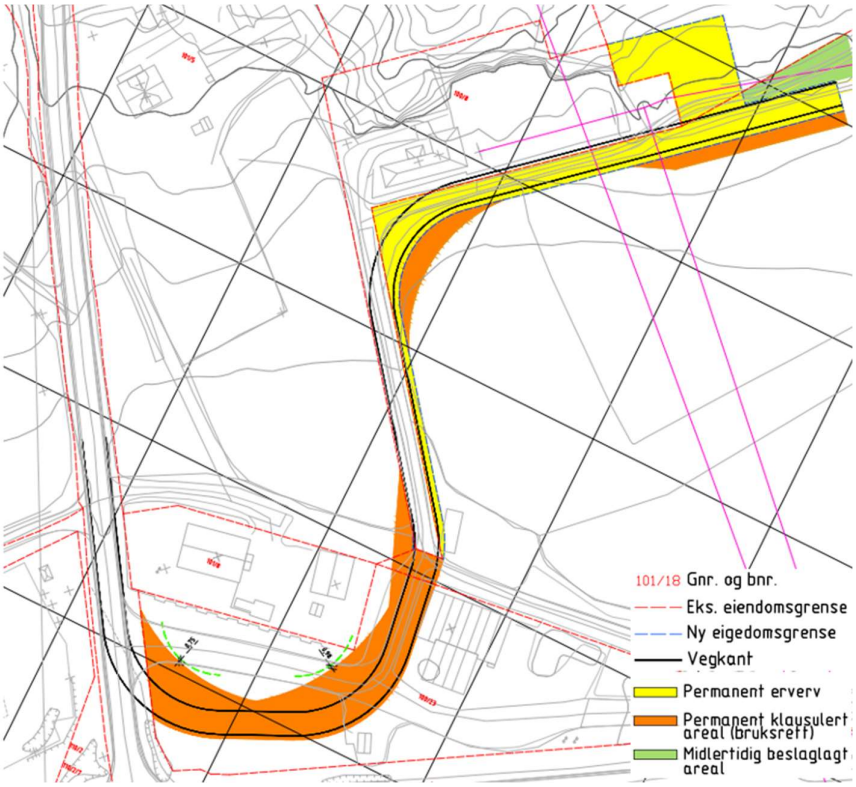
Kriteriene for regionalnettet er at det i hovedsak skal velges luftledning, men kabel kan vurderes dersom luftledning er teknisk vanskelig/umulig, at luftledning gir ulemper for bebyggelse og nærfriluftsområder, at kabling gir bedre totalløsning, at traseer til ledninger med høyere spenningsnivå frigis eller at kabling blir finansiert av andre nyttehavere.

Elvia vurderer at en 132 kV luftledning Huseby–Fjærå–Skytterhuset er det mest samfunnsøkonomiske alternativet. Vurderingen bygger på at dagens ledning Huseby–Fjærå erstattes med en ny ledning i eksisterende trasé, samt at eksisterende master på strekningen Fjærå–Skytterhuset kan benyttes videre.

2.6 Permanente hjelpeanlegg

Elvia søker om å utvide og oppgradere eksisterende adkomstvei inn til Fjærå transformatorstasjon, for å muliggjøre inn- og uttransport transformator.

Permanent arealerverv vil utgjøre ca. 1,1 daa og permanent bruksrett ca. 1,6 daa, som vist i figur 2-16.

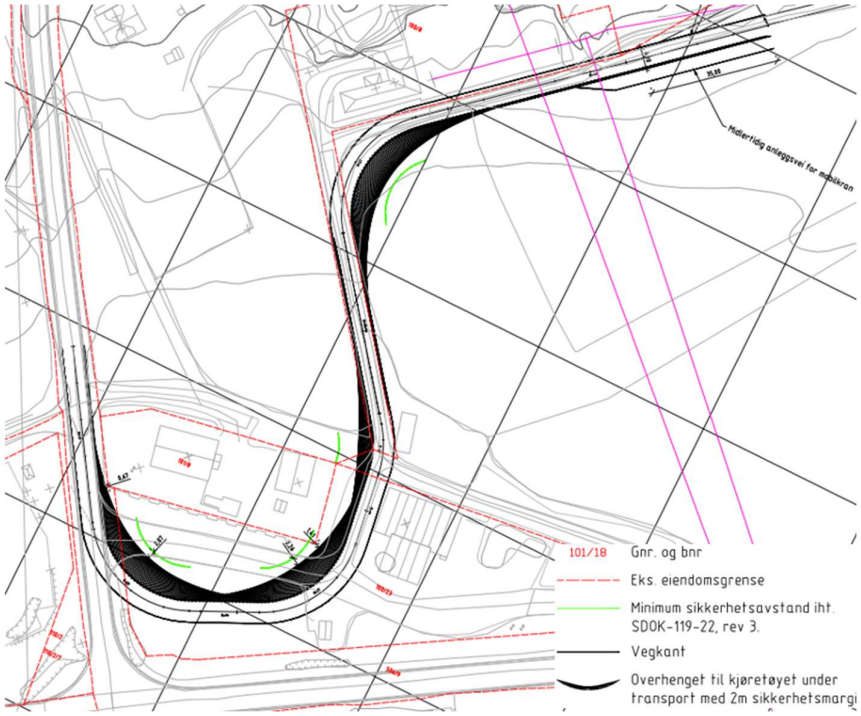

Figur 2-16: Elvia må erverve nytt permanent areal og klausulere bruksrett for å muliggjøre inn- og uttransport av transformator til Fjærå.

For å etterkomme tekniske krav til stigning, veibredde, svingradius, opparbeidelse og geometrisk utforming av vei, tåleevne etc. benytter Elvia Statnett Transport sin *Krav til transportveier i henhold til tungtransport* (vedlegg 17).

Ifølge Statnett Transformatortransport vil transformatortransporten komme nordfra langs fylkesvei 116 (Saltnesveien). Multiconsult har, på oppdrag fra Elvia, gjennomført beregninger for å vurdere fremkommeligheten på adkomstveien inn til Fjærå. De konkluderer med at det ikke er behov for tiltak på selve fylkesveien, for å muliggjøre innkjøring mot Fjærå transformatorstasjon. Se figur 2-17.

Statnett Transport har uttalt at kjøretøyet har 10 akslinger, og Multiconsult har brukt sporing med sikkerhetsavstand på 2 meter fra kjøretøykropp (vedlegg 6).

Figur 2-17: Beregning av fremkommeligheten for transformatortransport med 10 akslinger (Kilde: vedlegg 6).

Transformatortransporten vil svinge direkte fra Saltnesveien inn på PV98233 og videre på PV98337 inn til Fjærå. Dette alternativet krever enkelte midlertidige tiltak for å sikre fremkommelighet. Sporingsberegninger viser blant annet at deler av gjerdet på eiendom Saltnesveien 2B midlertidig må fjernes, samt at det må etableres midlertidige masser mellom Husebyveien og PV98233.

Fylkeskommunen har gitt positiv tilbakemelding til foreslått adkomst for transformatortransporten, med forutsetning om at gravemelding innhentes før gjennomføring.

Bygging av selve ledningen fra Huseby til Skytterhuset krever i utgangspunktet ikke etablering av nye permanente veier eller riggplasser. Noen eksisterende veier og kjørespor må forutsettes utbedret, slik at disse muliggjør sikker transport. Elvia trenger permanente rettigheter for adkomst til de omsøkte anleggene, og for å kunne drifte, vedlikeholde og fornye disse. Elvia vil ha løpende inspeksjoner av master og ledninger i omsøkt trasé, og må holde traseene i stand med skogrydding og fjerning av vegetasjon, noe som krever tilgang til traseene i hele anleggets levetid. Elvias søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse omfatter også permanente transportrettigheter, dersom minnelige avtaler ikke oppnås.

2.7 Midlertidige hjelpeanlegg

Elvia søker om tillatelse til å etablere midlertidige terrengslep og nødvendige rigg- og trommelplasser i forbindelse med anleggsvirksomheten. Disse er skissert i detaljplankartet (vedlegg 2). Dette for adkomst, parkering av maskiner og biler, eventuelle landingsplasser for helikopter, lagerplass for utstyr og premontering av master, samt plassering av brakkerigg med prosjektkontor o.l. Elvia vil fjerne terrengslep og riggplasser etter at byggearbeidene er ferdige, om ikke annet er avtalt med grunneiere. Grunneier må i så fall skaffe rettighet til å overta riggplasser fra offentlig myndighet. Elvia vil etablere trommelplasser tettest mulig inn til eksisterende veianlegg.

Elvia vil benytte eksisterende skogsveier og private veier så langt det lar seg gjøre, men det kan være nødvendig å utbedre og/eller forlenge noen av disse veiene. Eventuelle utbedringer av eksisterende veier vil Elvia avklare direkte med vegeiere.

Hva de ulike riggplassene skal brukes til, vil Elvia beskrive i detaljplanen. Elvias søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse omfatter også midlertidige transportrettigheter, dersom minnelige avtaler ikke oppnås.

2.8 Anleggsarbeid

I prosjekteringen skal det gjennomføres risikoanalyser for anleggsarbeidet, samt utarbeides egen detaljplan, i henhold til NVE sin veileder.

Byggherreforskriften krever at det alltid skal utarbeides en Sikkerhet-, Helse- og Arbeidsmiljøplan (SHA) før oppstart av anleggsarbeidene. Dette for å avdekke og fjerne flest mulige risikoforhold i prosjektet og unngå skade på liv og helse. Planen vil utarbeides i forbindelse med detaljprosjekteringen av omsøkte tiltak.

Samkjøring av arbeid

Elvia planlegger å bygge den nye 132 kV luftledningen Huseby–Fjærå parallelt med utvidelsen av Fjærå transformatorstasjon. Den eksisterende 47 kV-ledningen vil rives før byggingen av den nye 132 kV-ledningen starter. I anleggsperioden vil Fjærå transformatorstasjon forsynes fra Raa transformatorstasjon via koblingspunktet Skytterhuset.

Den skisserte løsningen for utvidelse av Fjærå transformatorstasjon muliggjør bygging av ny transformatorcelle og 47 kV koblingsfelt uten utkobling av stasjonen.

Elvia vil ferdigstille kabelforbindelsen mellom Fjærå-ledningen og Fjelle-ledningen før byggingen av ledningen mellom Fjærå og Skytterhuset starter, slik at Fjelle kan forsynes under utkobling av Skytterhuset.

Grunnarbeid

Entreprenør vil sprenge og grave ut areal til ny transformatorcelle samt koblings- og jordingsanlegg ved Fjærå. Før sprengningsarbeidet starter, vil fagpersoner vurdere risikoen for rystelser og eventuelle skader på eksisterende anlegg og nærliggende bebyggelse. Dersom vurderingen avdekker behov for tiltak, vil Elvia iverksette nødvendige løsninger, som midlertidig utkobling av anlegg eller bruk av avskjerming. Eventuelle overskuddsmasser fra sprengningen kan benyttes til utfylling langs adkomstveien.

Elvia vil sette opp gjerde rundt Fjærå transformatorstasjon i byggeperioden, for å hindre uautorisert adgang til anlegget.

Når traséene er ryddet, klargjøres riggplasser for lagring av materiell og premontering av master. Deretter transporteres maskiner til mastepunktene for å grave fundamentgroper og klargjøre for støpearbeid. Når fundamentene er støpt, fraktes eller flys mastemodulene ut og monteres på plass. Etter at mastene er reist, trekkes linene. Linetromlene er store og tunge og krever god plass for tromling og brems, og vil derfor plasseres på områder med god adkomst langs traséen. Til slutt festes linene til isolatorkjedene og strammes ved hjelp av vinsj.

Miljømessige tiltak

Elvia krever at entreprenør iverksetter miljøtiltak i anleggsperioden, for å begrense støy, forurensning og avfall, samt sikre rehabilitering av eventuelle terrengskader. Dersom det oppstår risiko for betydelige terrengskader, skal alternative transportmetoder vurderes, for å redusere skadeomfanget. Dette kan omfatte bruk av beltegående maskiner, begrenset kjøring i sårbare områder, manuelt arbeid, transport av materiell på snødekt mark eller bruk av helikopter.

Miljøtiltak omfatter også vurdering og beskrivelse av tiltak som skal redusere skader på naturtyper og arter, samt ivareta hensynet til kulturminner. Elvia vil redegjøre nærmere for disse tiltakene i detaljplanen.

Transport

Elvia vil videreføre eksisterende trasé mellom Huseby og Fjærå, samt mellom Fjærå og Skytterhuset, og kan da benytte eksisterende veier og terrengspor så langt det lar seg gjøre.

I anleggsperioden vil det bli behov for lastebil og eventuelt helikopter for transport av nødvendig utstyr, gravemaskin/beltekran for reising av stolper/linjer og ulike terrenggående kjøretøy for transport av materiell og personell. Eventuelle landingsplasser for helikopter vil beskrives i detaljplanen.

Reising av master og strekking av liner kan medføre redusert fremkommelighet på veier. Entreprenør har ansvar for å gjennomføre nødvendige sikringstiltak og ivareta trafikkavvikling under anleggsarbeidene. Alle tiltak knyttet til transport skal avklares med vegeier, som i dette tilfellet er kommunen og berørte grunneiere.

2.9 Beskrivelse av klimaløsninger

Bygging og drift av nettoverføringsanlegg medfører både indirekte klimagassutslipp fra råvare- og materialproduksjon og direkte utslipp fra anleggsarbeid og transport. SINTEF sin studie *Lavere klimagassutslipp og omstilling til et lavutslippssamfunn gjennom sirkulærøkonomiske strategier* viser at utbygging av elektrisitetsnett krever store mengder materialer. Produksjon av betong, stål og aluminium er blant de største kildene til globale industrirelaterte klimagassutslipp.

Elvia vil stille krav til entreprenør om å benytte lavkarbonbetong i byggmasser, der dette er praktisk mulig. Videre vil Elvia vektlegge materialvalg basert på produksjonsmetode, klimaavtrykk og levetid. Det vil også etterstrebes å optimalisere materiallengder, for å redusere svinn og gjenbruke materiell fra sanerte anlegg, der dette lar seg gjennomføre. Elvia vil pålegge entreprenør å sortere avfall og levere det til godkjente mottak.

De direkte utslippene fra tiltaket er knyttet til anleggs- og vedlikeholdsarbeid, samt transport av personell og utstyr. Mulige alternativer til fossilt drivstoff omfatter elektriske kjøretøy, biodrivstoff og hydrogenløsninger. Direkte utslipp vil i hovedsak oppstå i anleggsfasen gjennom materialbruk, transport og midlertidige arealinngrep. Mer detaljerte tiltak for å redusere utslipp vil bli spesifisert i detaljplanen.

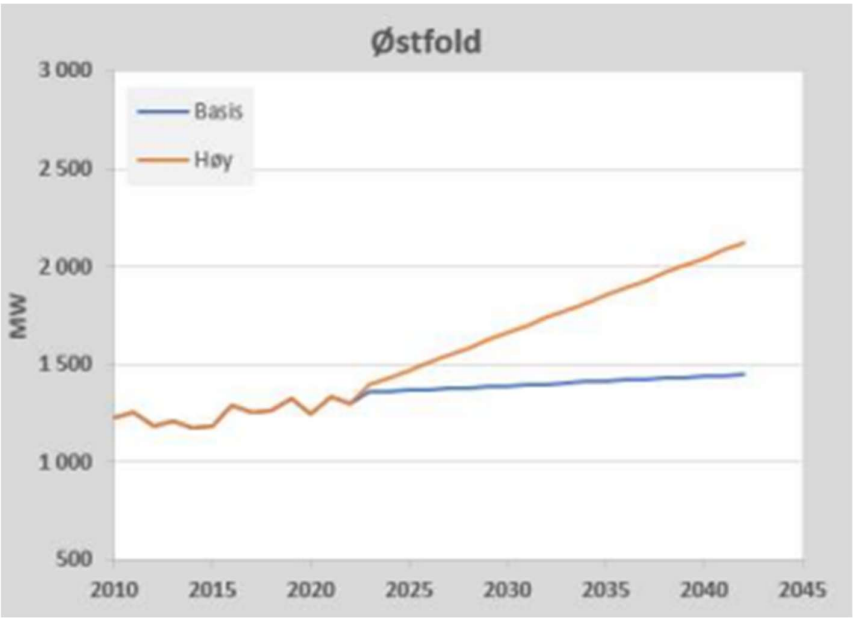
Fjerning av skog i ryddebeltet medfører at vegetasjon tas ut av kretsløpet, og reduserer områdets evne til å binde CO_2. Samtidig kan den avvirkede skogen benyttes som fornybart konstruksjonsmateriale eller som biomasse til energi-/flisproduksjon. Elvia vil søke å bevare mest mulig av bunnvegetasjonen og beholde trær, som ikke utgjør en sikkerhetsrisiko for ledningen, slik at naturlige vekstforhold i størst mulig grad opprettholdes.

3. Behov for å gjøre tiltak

Regional kraftsystemutredning for Østfold omfatter strømnettet fra og med innmating fra 420–300 kV transmisjonsnettet, innmating fra kraftstasjoner knyttet til regionalnettet og nabonett frem til levering til 11-22 kV distribusjonsnettet.

I Østfold kommer det meste av produksjonen fra elvekraftverk, som er basert på uregulert tilsig. Kraftverkene har sin laveste produksjon i desember–februar, og dekker da kun 10 % av maksimalt forbruk. Resten må hentes fra transmisjonsnettet.

Med bakgrunn i planer for nye boligområder, etablering av ny industri, samt elektrifisering av transportsektoren og eksisterende industri, vil leverings- og reservekapasiteten i regionalnettet i Østfold måtte oppgraderes i løpet av det kommende tiåret. Se figur 3-1.

Figur 3-1: Prognoser for effektbehov i Østfold fram mot 2040 (Kraftsystemutredningen 2022–2040 Oslo, Akershus, Østfold).

Forsyningssituasjonen i regionalnettet i Fredrikstad og Sarpsborg er i ferd med å bli anstrengt, samtidig som det forventes en jevn økning i effektbehovet fremover. Utbygging av boliger og næringsvirksomhet på østsiden av Glomma vil ytterligere svekke reservekapasiteten i nettet under Raa/Hasle transformatorstasjon.

Regionalnettet mellom Tegneby og Moss og mellom Hasle og Råde er i dag høyt belastet. Sammen med den etablerte 132 kV-ledningen Hasle–Råde og oppgraderingen av Halmstad og Råde transformatorstasjoner til 132 kV, vil det omsøkte tiltaket mellom Huseby og Skytterhuset gi en robust reserve for Nedre Glomma i den ene retningen, og for nettet forsynt fra Tegneby og Moss i den andre.
Elvias langsiktige mål er å drive hoveddelen av regionalnettet på 132 kV spenningsnivå. Med samme lednings- og kabeltverrsnitt kan 132 kV overføre nær tre ganger så mye effekt som 47 kV. En slik oppgradering reduserer behovet for nye overføringsanlegg, noe som er både samfunnsøkonomisk gunstig og mindre belastende for miljøet.

3.1 Dagens driftssituasjon

Regionalnettet dimensjoneres etter timen i året med høyest forbruk og lavest forventet produksjon, typisk i perioden desember–februar. Dagens nett har begrenset reservekapasitet for effektuttak. På østsiden av Glomma i Fredrikstad kommune er det etablert industriområder, der det på sikt planlegges mer effektkrevende virksomhet, som datasentre og batterifabrikker.

I Nedre Glomma er det korte geografiske avstander mellom transformatorstasjonene, og det er de siste årene gjennomført tiltak for forsterkninger. Det gjør at spenningskvaliteten og leveringspåliteligheten med dagens forbruk er god.

Det meste av regionalnettet i Nedre Glomma driftes i dag radielt. Ved utfall eller feil må forsyningen gjenopprettes gjennom omkoblinger, noe som kan skape utfordringer i tunglastperioder.

I 2021 ble regionalnettet i Østfold forsterket med en 132 kV-forbindelse fra Hasle til Råde og videre til Halmstad, hvor det ble installert en mellomtransformator for utveksling mot Mossenettet. Samtidig ble Råde transformatorstasjon oppgradert fra 47 til 132 kV.

3.2 Fremtidig utvikling

Det er stor etterspørsel etter kraft i Nedre Glomma, særlig knyttet til elektrifisering av både ny og eksisterende industri. En forsterkning av forsyningen fra Råde til Fjærå og Skytterhuset vil øke kapasiteten mot Fredrikstad vest for Glomma. Ved justering av driftsbildet og enkelte mindre tiltak, som etablering av kabelanlegg mellom Sandem og Kolstad, vil også kapasiteten mot øst og sør for Glomma bli forbedret.

Dagens 47 kV luftledning mellom Huseby og Fjærå erstattes av en ny 132 kV luftledning i tilnærmet samme trasé. I Fjærå etableres en ny mellomtransformator, som kobler sammen 132 kV- og 47 kV-nettene. Videre bygges 47 kV-linjen mellom Fjærå og Skytterhuset om fra enkeltkurs til dobbelkurs, ved montering av nye liner på begge sider av eksisterende master. Dette vil samtidig forsterke forbindelsen til Gluppe og Ørebekk.

3.3 Konsekvens i fravær av tiltak

Omsøkt tiltak vil forbedre overførings- og reservekapasiteten, både i Mosse-området og Nedre Glomma, og bidra til reserver mellom Statnett sine stasjoner i Tegneby og Hasle.
Ledningen Råde–Fjærå har i dag en maks kapasitet på om lag 80 MVA, mens omsøkt tiltak vil gi opptil 200 MVA kapasitet, og med det avlaste 47 kV nettet fra Raa. Det gir igjen mulighet for økt forsyning mot Fredrikstad sentrum og Øra-området.

Det er i dag «modne» forespørsler på om lag 50 MW fra store enkeltkunder ved Øra industriområde. Utover dette, er det planer for nytt effektforbruk på over 100 MW i Nedre Glomma. I tillegg forventes det en økning i alminnelig forbruk, bl.a. grunnet befolkningsvekst og elektrifisering av transportsektoren. Dersom tiltaket ikke gjennomføres, vil avbruddsrisikoen øke, og det vil på sikt ikke være mulig å foreta omkoblinger i regional- og distribusjonsnettet i tunglastperioder. De omsøkte tiltakene vil kunne forsyne deler av lasten, som i dag forsynes fra Raa. De omsøkte forbindelsene vil derfor gi en større fleksibilitet i nettet i Østfold, med raskere gjenoppretting av forsyning etter feil og større muligheter for delingspunkter i nettet.

Utover påvirkningen i anleggsperioden vurderes tiltaket samlet sett å gi en noe negativ konsekvens (-) for miljø og klima. Påvirkningen er imidlertid begrenset, ettersom det i hovedsak er snakk om mindre utvidelser av eksisterende traseer og stasjonsområde, som er nødvendige for å muliggjøre økt overføringskapasitet.

For samfunnet vurderes tiltaket som positivt, da det styrker forsyningssikkerheten og legger til rette for ny industri, næringsetablering og boligutvikling i området.

4. Samfunnsøkonomisk vurdering og tekniske forhold

Elvia tar beslutninger om tiltak i regionalnettet basert på anleggenes tilstand, prognosert effektforbruk fra kortsiktige lastprognoser, ønske om bruk av standardkomponenter og for å møte fremtidig tekniske løsninger.

4.1 Samfunnsøkonomisk vurdering av konsepter

Elvia planlegger, bygger og drifter kraftledningsnettet for å tilfredsstille kravene til spenning og forsyningssikkerhet, og for å utnytte produksjonssystemet på best mulig måte. Regionalnettet skal normalt dimensjoneres slik at det skal kunne tåle utfall av én ledning eller stasjonskomponent, uten at det medfører omfattende avbrudd hos kundene.

4.1.1 Nullalternativet

Nullalternativet er i dette tilfellet å utsette investeringen i ytterligere 10 år, fra 2030 til 2040, samt å beholde Råde–Fjærå på 47 kV spenningsnivå. I nullalternativet må en autotransformator fra 1959 i Fjærå reinvesteres pga. teknisk tilstand. 9 km av linjen mellom Råde og Fjærå, bygd i 1977, består av tremaster. Levetiden på tremast-linjer er 40–60 år, og anlegget må derfor skiftes ut før 2030.

Dagens 47 kV ledning fra Halmstad til Fjærå erstattes av ny 132 kV kraftlinje, som driftes på 47 kV inntil overgang til 132 kV. Det reinvesteres i en ny autotransformator i Fjærå, som kun brukes inntil overgang til 132 kV. Enheten må avskrives, fordi den ikke kan brukes andre steder i nettet. Anskaffelse av ny mellomtransformatorenhet i Fjærå utsettes til 2040. Ombygging av dagens 47 kraftlinje mellom Fjærå og Skytterhuset til to kurser og ombygging av koblingsanlegget i Skytterhuset utsettes også til 2040.

Nullalternativet, med ny 47 kV ledning, vil gi en økning på om lag 50 MW i forhold til i dag. Den anstrengte kapasiteten i 47 kV nettet mot Nedre Glomma vil derfor i liten grad forbedres med nullalternativet. Det er først ved overgang til 132 kV spenningsnivå, inkludert mellomtransformering, at det blir vesentlig mer effekt tilgjengelig, dvs. opp til 200 MW. Som nevnt, må også flere av komponentene reinvesteres før 2030, da de er i ferd med å gå ut på levetid.

Det er i dag «modne» forespørsler på om lag 50 MW fra store enkeltkunder ved Øra industriområde. Utover dette, er det planer for nytt effektforbruk på over 100 MW i Nedre Glomma. I tillegg forventes det en økning i alminnelig forbruk, bl.a. grunnet befolkningsvekst og elektrifisering av transportsektoren.

For nullalternativet må tilgjengelig kapasitet i nettet forbeholdes alminnelig forsyning, og vil da gjøre det vanskelig å tilkoble nye større kunder. Enkelte kunder kan tilkobles på vilkår om frakobling, men for større industrikunder vil ikke dette være en god løsning, da periodene for utkobling kan bli langvarige.

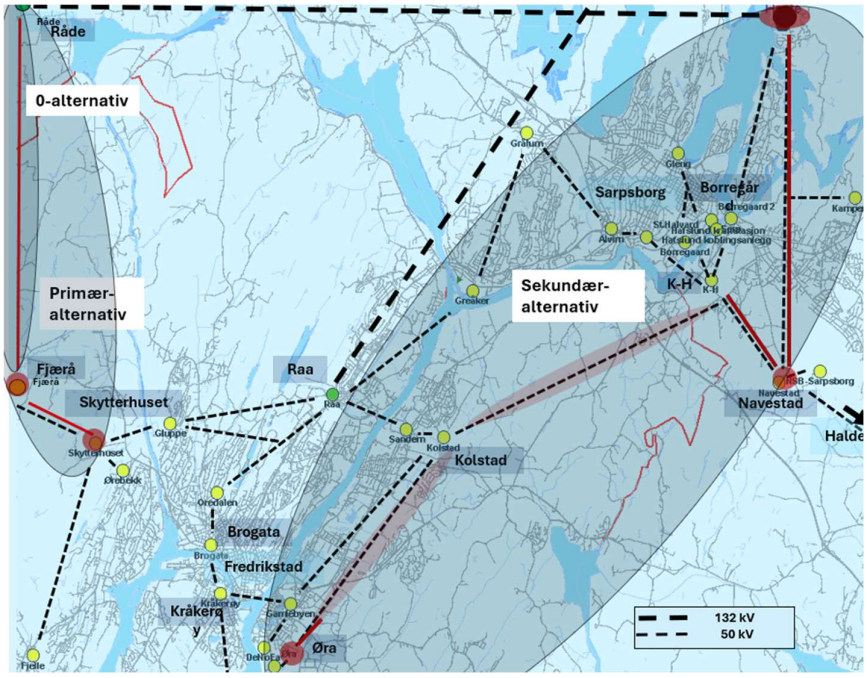
Nullalternativet vil på bakgrunn av dette ikke være akseptabel iht. Elvia sin leveringsplikt, som er å kunne knytte til nye kunder uten ugrunnet opphold. Siden nullalternativet ikke gir mulighet til å oppfylle krav om tilknytning, tas det ikke med i den økonomiske sammenstillingen.

4.1.2 Alternative konsepter

Omsøkt tiltak mellom Huseby og Fjærå må sees i sammenheng med arbeidet som allerede er gjort med oppgradering av Halmstad og Råde. Fra Råde er det bygd en 132 kV enkeltkursledning til Huseby, som i dag driftes med 47 kV spenningsnivå, og er klar for tilkobling til omsøkt ledning mot Fjærå. Det vises til områdestudiet for Nedre Glomma og konseptvalgutredningen for behovet for å styrke forsyningen mot Nedre Glomma vest.

Det er sett på som lite hensiktsmessig å vurdere andre systemløsninger på strekningen Huseby–Fjærå–Skytterhuset, da både Halmstad og Råde transformatorstasjoner allerede driftes på 132 kV, og det er lagt klar en 132 kV forbindelse fra Råde til Huseby.

Omsøkt tiltak, kalt primæralternativet i konseptvalgutredningen, øker kapasiteten inn mot Nedre Glomma med opptil 200 MVA. Forbindelsen Råde (Huseby)–Fjærå–Skytterhuset gir derfor, sammen med Hasle–Råde, god kapasitet og omkoblingsmuligheter for både Nedre Glomma og Mosse-området. Se figur 4-1.

Figur 4-1: Oversikt over alternative systemløsninger i området Nedre Glomma.

Det eneste realistisk alternativet til det omsøkte alternativet er å etablere en 132 kV forbindelse fra Hasle og frem til Øra industriområde, kalt sekundæralternativet i konseptvalgutredningen. Dette alternativet er i Elvia sine nåværende planer et tiltak som er tenkt realisert som fase to, etter at omsøkt tiltak er realisert. Grunnen til det er bl.a. at alternativet tidsmessig er antatt mer komplisert, og derfor tar lengre tid å realisere.

Sekundæralternativet medfører etablering av nye 132 kV bryterfelt i Hasle og ombygging av dagens 50 kV ledning til 132 kV spenningsnivå fra Hasle til Navestad og KH. Mellom KH transformatorstasjon og Øra er ledningsanleggene allerede forberedt for 132 kV spenningsnivå. I tillegg må Kampenes transformatorstasjon kobles over fra Hasle–Navestad ledningen til Hasle–KH ledningen, som fortsatt skal driftes med 50 kV spenningsnivå.

I Navestad transformatorstasjon må det settes inn en transformator for utveksling mot 50 kV nettet og flere 132 kV bryterfelt. På Øra må det erverves en ny tomt, hvor det bl.a. må settes inn to transformatorer for utveksling fra 132 kV- til 50 kV-nettet.

4.1.3 Kostnadsoverslag

Investeringskostnader er basert på erfaringspriser for tilsvarende anlegg og kjennskap til dagens markedssituasjon. De er beregnet ut fra de omsøkte nettanlegg, uten at det er utført detaljprosjektering. I kostnadsoverslaget legges følgende til grunn:

- Prisnivå per 2025
- Kostnadsestimater basert på erfaringstall fra tilsvarende prosjekter i nyere tid
- Spesifikk kontraktsrisiko er inkludert per prispost
- Prosjektrisiko for hele prosjektet i egen prispost

Kostnadsoverslaget inkluderer følgende anlegg:

- Ny 132 kV enkeltkurs med tilhørende master Huseby–Fjærå, samt riving av gammel trasé
- Utvidelse og oppgradering av Fjærå transformatorstasjon
- Ny 47 kV dobbeltkurs Fjærå–Skytterhuset

Tabell 4-1: Forventet kostnad for oppgradering Huseby–Fjærå–Skytterhuset.

Post	Alternativ 1 [MNOK]
132 kV luftledning Huseby–Fjærå	73,7
Oppgradering 47 kV ledning Fjærå–Skytterhuset	18,4
Oppgradering og utvidelse av Fjærå 132/47/22 kV transformatorstasjon	74,8
132 kV transformator	55,0
Sum investeringskostnader	**221,9**
Forprosjekt, byggherrekostnader, rettighetserverv	25,1
Detaljprosjektering	5,2
Bygg og grunnarbeider	41,4
Felleskostnader, prosjektrisiko	21,0
Sum anleggskostnader	**314,6**

Kommentar: Det er utarbeidet et kostnadsoverslag for traséalternativ 2. Beregningene viser at den alternative løsningen med 132 kV-ledningen Huseby–Fjærå ført rundt Onsøy golfbane vil være om lag 3,0 MNOK dyrere enn det omsøkte tiltaket. Videre viser beregningene at oppgradering av 132 kV-transformatorstasjonen i Fjærå i kombinasjon med traséalternativ 2 vil medføre en merutgift på om lag 0,36 MNOK sammenlignet med det omsøkte tiltaket.

4.1.4 Samfunnsøkonomisk sammenligning

For en samfunnsøkonomisk oppstilling av det vurderte alternativet for ny 132 kV forbindelsen Huseby–Fjærå–Skytterhuset, samt oppgradering/utvidelse av Fjærå, er følgende forutsetninger benyttet:

- Kraftpris: 0,7 kr/kWh
- 20 MW effektuttak Fjærå transformatorstasjon, 60 MW effektuttak under Skytterhuset koblingsanlegg
- Brukstid på lastuttak: 5500 timer, brukstid for tap: 3575 timer (65% av brukstid)
- Lastflytanalyse viser et overføringstap mellom Huseby og Skytterhuset på 1053 kW
- Analysehorisont: 40 år
- Kalkulasjonsrente: 4,0%
- Kapitaliseringsfaktor: 17,29
- Driftskostnader: 1,5% av investeringskostnad pr. år

Tabell 4-2: Forventet kostnad for oppgradering Huseby–Fjærå–Skytterhuset.

Styrke forsyningen i Nedre Glomma				
Alternativer		**Nullalternativ** Utsettelse til 2040 (kun nødvendige reinvesteringer i 2030)	**Primæralternativ** Råde- Fjærå- Skytterhuset	**Sekundæralternativ** Hasle- Navestad- Øra
Investering ref. 2030 kalulasjonsrente 4%				
Prisatte virkninger	**Hasle** Ombygging av Hasle med flere 132 kV felt	0	0	20
	Ny 132 kV ledninger Råde-Fjærå (9 km) Hasle- Navestad-kH og inn mot Øra (9 km) [1]	33	33	100
	Oppgradering og utvidelse av stasjoner med 132/50 kV enheter Fjærå1 stk Navestad 1 stk og Øra 2 stk	57	84	250
	Reinvestering av regulertransformator i Fjærå [2]	15	0	15
	Oppgradering av dagens 50 kV overføringsanlegg Fjærå- Skytterhuset og Skytterhuset koblingsanlegg KH-Kolstad -mot Øra og Kampenes flyttes til Hasle-KH-ledningen	16	23	70
	Rivekostnader Tremastlinje fra Råde til Fjærå Betongmastlinje fra KH til Kolstad	3	5	10
	Felleskostnader Entreprenør/riggkostnader/ prosjektering og Byggherreadministrasjon	27	80	250
	Drift og vedlikehold [3]	50	37	50
	Stipulerte overføringstap [4]	60	46	50
	Sum	**261**	**308**	**815**
Rangert ut fra prissatte virkninger		3	1	2
Ikke-prisatte virkninger	Forsyningsikkerhet [a]	--	Middels positivt	Meget stor positiv
	Nytt forbruk [b]	--	Stor positivt	Meget stor positiv
	Realiseringstid [c]	--	Stor positivt	Liten positivt
	Miljø og arealkostnader (naboer, trase, ol [d]	--	Middels negativ	Liten negativ
Rangert ut fra ikke-prissatte virkninger		3	1	2
Samlet rangering		3	1	2

Kommentarer til prissatte virkninger

1. Kraftlinjen Råde–Fjærå må reinvesteres før 2030 pga. alder, både i nullalternativet og sekundæralternativet.
2. Autotransformator i Fjærå må reinvestere før 2030 pga. alder, både i nullalternativet og sekundæralternativet, men er unødvendig i primæralternativet. Transformatoren kan ikke brukes andre steder i Elvia sitt nett, og får ingen restverdi ved overgang til 132 kV.
3. Drift- og vedlikeholdskostnader ansees ikke å være vesentlig forskjellig i de ulike alternativene, og er vurdert ut fra lengden på traseene.
4. Overføringstapene reduseres til om lag 30% ved drift på 132 kV spenningsnivå. I sekundæralternativet er nettet fra Narvestad og mot Øra forberedt for 132 kV, dvs. at store deler av traseen fra Hasle til Øra kan driftes på 132 kV.

Kommentarer til ikke-prissatte virkninger

a. Løsningene har stor betydning for redundansen i nettet. Det er komplisert å kvantifisere dette i kroner, så redundans/KILE er lagt inn i begrepet forsyningssikkerhet.
b. Det er lagt vekt på tiden det tar å realisere alternativene. Primæralternativet kan gi ca. 100 MVA, og kan realiseres før 2030. Sekundæralternativet kan gi opptil 400 MVA, og kan realiseres før 2040.
c. Det er i dag «modne» forespørsler om 50 MW på Øra. Utover det er det planer om over 100 MW i Nedre Glomma. I tillegg kommer «alminnelig forbruk», som inkluderer befolkningsøkning og elektrifisering av transportsektoren.
d. I primæralternativet gjenbrukes dagens trasé, og tomten på Fjærå utvides. I sekundæralternativet gjenbrukes dagens trasé, Navestad utvides og betongmastlinje sør for Navestad til Kolstad fjernes.

NB! I nullalternativet kan ikke et nytt stort forbruk kobles til på ordinære vilkår.

4.2 Samfunnsøkonomisk vurdering av teknisk løsningsvalg

Samfunnsøkonomiske analyser skal avdekke om tiltaket er lønnsomt for samfunnet eller ikke, og gi et grunnlag for å prioritere mellom de ulike tiltakene.

Nullalternativet gir ikke tilstrekkelig kapasitet for å dekke dagens og fremtidens behov for elektrisk kraft i Nedre Glomma. Ledningen Råde–Fjærå-Skytterhuset er i normal drift tenkt å skulle forsyne kunder under Fjærå, Gluppe, Fjelle og Ørebekk transformatorstasjon. Ledningen har i dag en makslast på om lag 80 MVA. Omsøkt tiltak vil avlaste 47 kV forsyningen under Raa, noe som igjen gir mulighet for økt forsyning mot Fredrikstad sentrum og Øra-området.

Sekundæralternativet vil, som primæralternativet, gi mulighet for forsyning mot Fredrikstad sentrum og Øra-området. Realisering av sekundæralternativet vil derfor kunne bidra til mer elektrisk kraft mot nedre Glomma enn primæralternativet. Men sekundæralternativet er mer komplisert å gjennomføre, har en langt høyere kostnad enn primæralternativet og vil trolig medføre en forsinkelse på opptil 10 år.

4.3 Begrunnelse for teknisk utforming av anlegg

Det langsiktige målet er at hele regionalnettet i utredningsområdet skal driftes med 132 kV spenningsnivå, da dette spenningsnivå ansees som det mest hensiktsmessige for økt overføringskapasitet og mindre overføringstap, samtidig som det er bedre tilpasset sentralnettets 420 kV spenningsnivå.

4.3.1 Ledning

Elvia har valgt linetype AL59-865 på ledningen Råde–Fjærå og AL59-454 for ledningen Fjærå–Skytterhuset, basert på behov for større fleksibilitet og mulighet for omlegging av forsyningen, samt for å sikre reserve i feilsituasjoner. Ledningene vil normalt forsyne stasjonene Fjærå, Gluppe, Fjelle og Ørebekk, og gi økt kapasitet mot resten av regionalnettet under Raa. Forbindelsen Hasle–Råde–Halmstad og Råde–Huseby driftes i dag med AL59-865.

4.3.2 Master

Rørmaster er normalt dyrere enn tremaster, men de har mye lenger levetid og krever mindre vedlikehold. De er lette, og redusere derfor transport- og installasjonskostnader. Utgaven i kompositt har god elektrisk isolasjonsevne.

Rørmaster i stål er selvbærende, og trenger normalt ikke barduner. De kan bygges svært høye om ønskelig, og gir større fleksibilitet i forhold til plassering av mastepunkt og spennlengde. Trekantoppheng av linene gir mindre magnetfelt enn planoppheng.

Rørmaster i kompositt, aluminium eller stål gir ikke problemer med skader fra hakkespett eller stokkmaur.

Oppsummert anser Elvia fordelene med bruk av rørmaster mellom Huseby og Fjærå som større enn ulempene. I tillegg er traseen Råde–Huseby allerede bygd med rørmaster, og Elvia ønsker å fortsette med samme mastetype.

4.3.3 Kamuflering

Elvia (den gang Hafslund Nett) utredet i 2012 kostnadsberegninger for kamuflerende tiltak på ledningen Råde–Fjærå, som en tilleggsrapport til konsesjonssøknad sendt NVE i 2011. Prisene oppgitt i rapporten vil være noe høyere i dag.

Liner kan mattes eller lakkes for å gi mindre lyseffekter. I åpent terreng vil matte og lyse liner kunne dempe den visuelle effekten noe, mens i skogkledd landskap vil mørke liner ha mest dempende effekt. Merkostnaden for dette er estimert til 30 000–40 000 kr/km.

Kompositmaster kommer i fargen brun eller frå. Stålmaster kan lakkeres, for å dempe den visuelle effekten. Den samme effekten gjelder for master som med liner, mørke farger i skogsterreng og lyse farger i åpne områder.
Pulverlakkering er en omstendelig og dyr prosess, der mastene først må rengjøres før pulver påføres under trykk og elektrostatisk oppladning, for deretter å varmeherdes. Dette gjør lakken svært slitesterk. Pulverlakk er uten løsemidler, og derfor et miljøvennlig alternativ.
Våtlakkering er spraymaling, noe som ikke varer evig, og krever derfor økte vedlikeholdskostnader. Estimert merkostnad for våtlakkering av stålrørmaster er ifølge rapporten 15 000 NOK (lakk) + 10 000 NOK (vedlikehold) = 25 000 NOK per mastepunkt.

Mellom Huseby og Fjærå, hvor lineopphenget i bæremastene skal utføres som trekantoppheng (braced post), benytter Elvia isolatorer i kompositt. Kompositt er slankere og mattere i fargen enn glass, og dermed mindre framtredende. Isolatorene er også lettere å montere, på grunn av lavere vekt. Mellom Fjærå og Skytterhuset er eksisterende lineoppheng montert med glassisolatorer. Ved etablering av linesett nr. to er det derfor naturlig å benytte glass, slik at isolatorene i de to linekursene harmonerer med hverandre.

Der traseene går gjennom skogsterreng, vil de være mindre synlig fra områder hvor det oppholder seg mennesker. I åpent terreng går traseene over jordbruksareal og nær annen infrastruktur, hvor det fra før finnes komponenter i ubehandlet galvanisert stål (belysningsmaster, antennemaster, skilt, autovern etc). Aluminium- og stålmaster, samt ubehandlede liner, oksiderer og mattes naturlig etter 1–3 år. De vil da gli bedre inn i landskapet etter hvert. Elvia mener derfor at kamuflerende tiltak ikke vil kunne forsvares ut fra et samfunnsøkonomisk perspektiv.

Avbøtende tiltak vil være variasjon av brune eller grå master, samt tilpasning av mastepunkt, for minst mulig konflikt med terreng, kulturminner og/eller boliger/bygninger.

4.4 Nettkapasitet for produksjon/forbruk

Behovet for å utbedre forbindelsen Huseby–Skytterhuset er utløst av planlagt bolig- og industriutvikling i hele Nedre Glomma-regionen. Tiltaket vil styrke forsyningssikkerheten for strømkunder i området, og legge til rette for fremtidig næringsutvikling. Investeringskostnaden dekkes i sin helhet gjennom inntektsrammen.

4.5 Vurdering av usikkerhet

Prognosene for fremtidig lastutvikling er usikre. *Kraftsystemutredningen 2022–2040* nevner befolkningsutvikling, nye bygge-standarder, fjernvarme, elektrifisering av transportsektoren, ny effektkrevende industri og sol- og vind produksjon som de viktigste usikkerhetsfaktorene.

Nye boligforskrifter, med strenge krav til isolering, og rehabilitering og sanering av gamle bygg vil dempe elektrisitetsforbruket, mens befolkningsøkning og elektrifisering vil øke behovet for elektrisk energi. Selv om det har vært en økning av elektriske biler og busser, samt etablert flere landstrømanlegg for skip, har det frem til i dag ikke medført markant økning av det totale elektriske energiforbruket i Østfold.

Både sol- og vindkraftanlegg forventes tilknyttet nettet i fremtiden. Selv om det er kommet flere henvendelser, er det usikkerhet knyttet til størrelse og antall, noe som avhenger av politiske målsetninger, støtteordninger og lønnsomhet. Utover de nye vindmøllene ved Ørje, er det ikke kommet flere henvendelser om nye vindparker.

Menneskelig adferd og forbruksmønstre avgjør hvordan effektbehovet vil utvikle seg fremover, det samme gjør de politiske føringene som legges til grunn. Men befolkningsøkning og effektbehov henger nødvendigvis ikke lineært sammen, og det er heller ikke sikkert at forbruket kommer i den delen av nettet hvor nettinvesteringen er planlagt.

Det er vanskelig å ta høyde for etablering av ny effektkrevende industri og elektrifisering av produksjonen til etablert industri, da det er usikkert om den kommer, og eventuelt når.

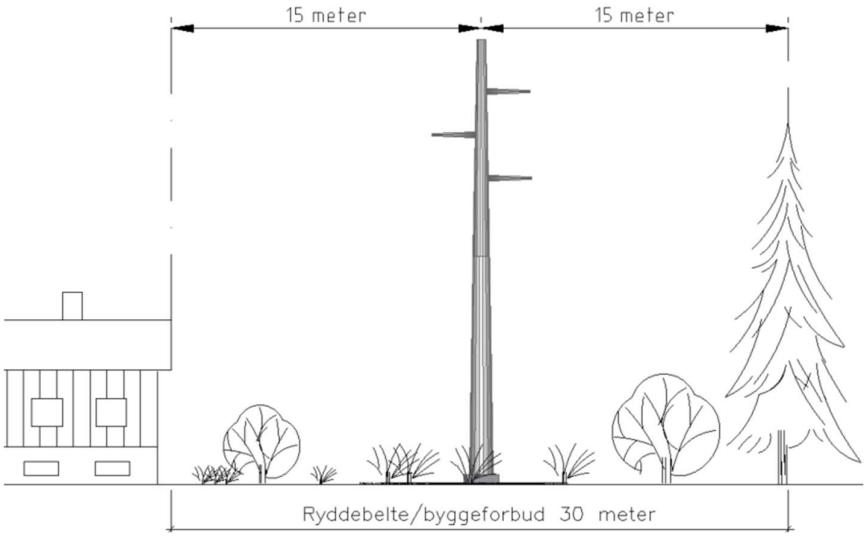
5. Innvirkning på miljø, naturressurser og samfunnsinteresser

Multiconsult har på oppdrag fra Elvia utført en konsekvensutredning for utvalgte tema etter Miljødirektoratet sin veileder for konsekvensutredning av klima og miljø, *M-1941*. De vurderer at de omsøkte nettanleggene kan få virkninger for fagtemaene naturmangfold, landskap, kulturminner og friluftsliv.

Nullalternativet tilsvarer dagens situasjon i utredningsområdet, forventede vedlikeholdstiltak på ledningene og allerede vedtatte arealplaner i tiltaksområdet. Det skal være sammenlikningsgrunnlaget for å vurdere hvilken miljøpåvirkning omsøkt tiltak vil kunne få. Nullalternativet innebærer i dette tiltaket å beholde dagens 47 kV trasé Huseby–Fjærå–Skytterhuset med tilhørende ryddebelte, og forutsetter vedlikehold av ryddebeltet med jevnlig vegetasjonsrydding og vedlikeholdsarbeid knyttet til nettanleggene. Videreføring av eksisterende 22 kV distribusjonsnett parallelt med 47 kV Fjærå–Skytterhuset inngår i nullalternativet. Gjeldende reguleringsplaner for Råde og Fredrikstad kommuner vurderes som avklarte med hensyn til de tiltakene som planene åpner for, og inngår dermed i nullalternativet.

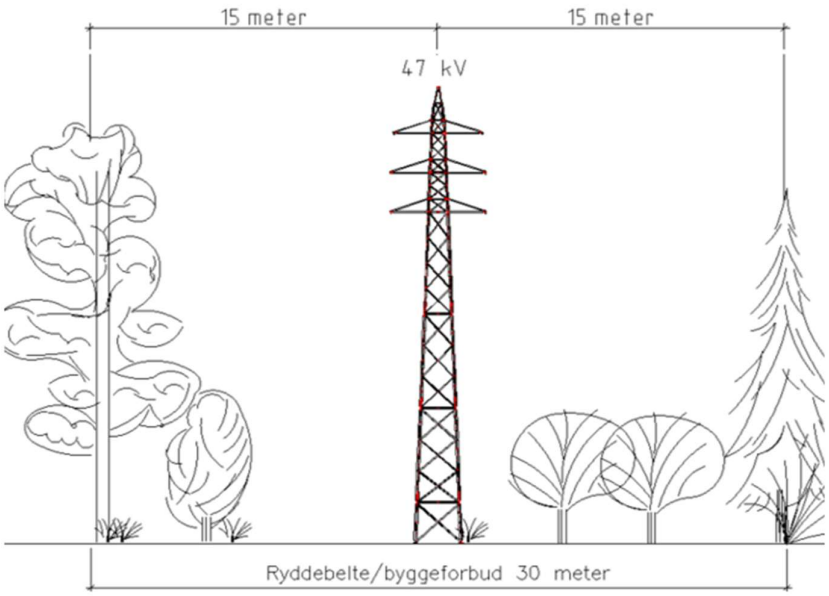
5.1 Arealbehov

Konsekvensutredningen konkluderer med at arealendringene, som følge av de omsøkte nettanleggene, er små (vedlegg 14, kap. 2). Elvia søker om et 30 meter bredt rettighetsbelte for den nye 132 kV ledningen Huseby–Fjærå, som på størstedelen av strekningen overlapper med dagens rettighetsbelte. Klausulert areal for eksisterende 47 kV trasé, som ikke overlappes, vil Elvia frigjøre når anleggsarbeidene er ferdige.

Figur 5-1: Nytt rettighetsbelte for Huseby–Fjærå er 30 meter.

Elvia søker om å utvide dagens rettighetsbelte for 47 kV ledningen Fjærå–Skytterhuset fra 20 til 30 meter, for å imøtekomme økt risiko for klimalaster og tilhørende fare for trefall mot linjen. Fra Elingårdveien til Skytterhuset går 47 kV ledningen parallelt med ei 22 kV linje. Her må det kun ryddes et tilleggsbelte på 5 meter på sørsiden av 47 kV linjen, da det på nordsiden allerede er ryddet.

Figur 5-2: Utvidet rettighetsbelte for Fjærå–Skytterhuset er 30 meter.

Arealbehovet for å utvide Fjærå transformatorstasjon er beregnet til om lag **1 daa**. Utvidelsen vil innebære utsprengning og planering av terreng i kolleformasjonen bak stasjonen, øst for dagens anlegg. I tillegg må Elvia erverve et areal på ca. **2,7 daa**, for å utvide og forsterke adkomstveien, hvorav om lag **1,1 daa** er permanent areal og ca. **1,6 daa** er planlagt som bruksrett.

Tabell 5-1 oppsummerer behovet for permanent nytt areal for de omsøkte anleggene.

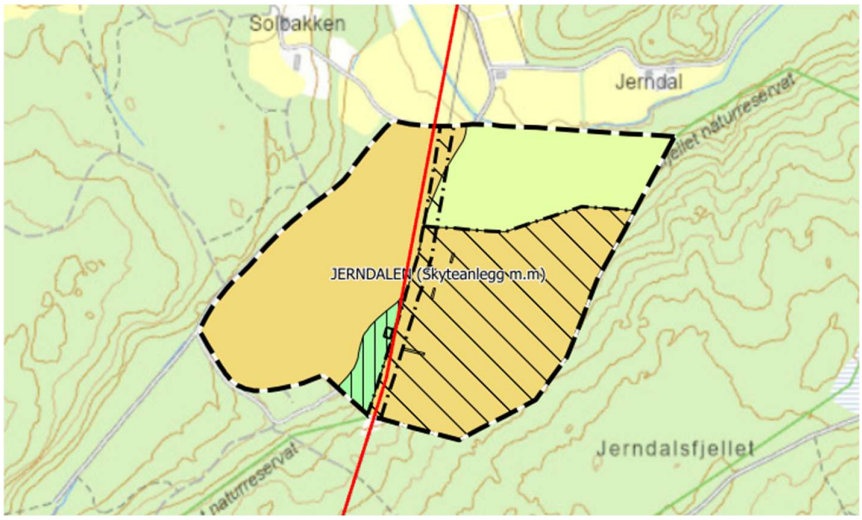
Tabell 5-1: Arealbehov for de omsøkte nettanleggene.

Erverv av areal	Rettighetsbelte [m]	Lengde [km]	Erverv areal [daa]	Endring arealtype AR 5 [daa]
Nytt ryddebelte Huseby–Fjærå	10	8,7	87,0	Skog: 1,0
Utvidet ryddebelte Fjærå–Skytterhuset	10	6,8	68,0	Bebygd: 2 Dyrka mark: 0,5
Fjærå transformatorstasjon			1,0	Bebygd: 0,2 Dyrka mark: 30,3 Skog: 56,2 Åpen fastmark: 0,7
Adkomstvei inn il Fjærå			2,7	Bebygd: 1,4 Dyrka mark: 37,1 Skog: 29,0 Åpen fastmark: 0,5
Nytt erverv av areal			**158,7 daa**	

5.1.1 Kommunale planer

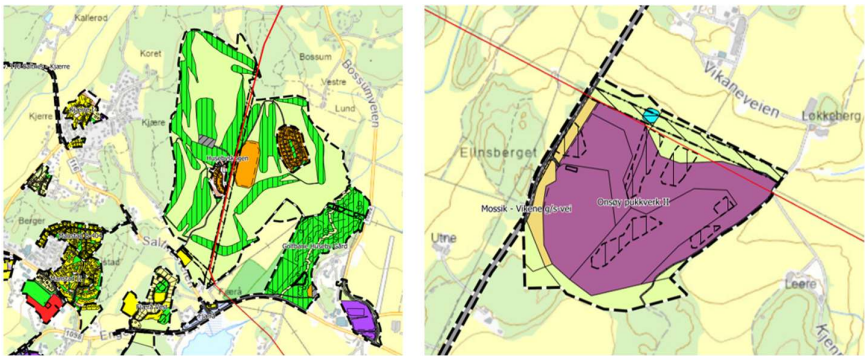
Råde kommune vedtok 16.10.2023 ny arealplan. Av gjeldende reguleringsplaner i Råde kommune berøres reguleringsplan for Jerndalen (ID-096) av traseen (vedlegg 14, kap. 2). Se figur 5-3.

Elvia har fått innvilget dispensasjon til å rive eksisterende 47 kV ledning og bygge ny 132 kV ledning innenfor naturreservatet av Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus (vedtaksdato 01.11.2024). Dette inkluderer tillatelse til å øke ryddebeltet inntil 30 meter. Tillatelsen er gitt med vilkår knyttet til gjennomføringen, og er gyldig til 31.12.2027 (vedlegg 16).

Figur 5-3: Gjeldende reguleringsplan for Jerndalen i Råde kommune

Av gjeldende reguleringsplaner i Fredrikstad kommune berøres reguleringsplan for Husebyskogen (ID-210), reguleringsplan for Huseby, endring av golfbanen (ID-411), reguleringsplan for Fjærå (ID-354) og reguleringsplan for Onsøy pukkverk II (ID-581). Se figur 5-4.

Figur 5-4: Gjeldende reguleringsplan for Fredrikstad kommune.

Det omsøkte tiltaket utløser ikke behov for nye reguleringsplaner.

5.2 Naturmangfold

For naturmangfold er det særlig områdene nær eksisterende trasé som er relevante å vurdere. Influensområdet er satt til 500 meter fra senterlinje for fugl og pattedyr, og 50 meter for naturtyper og øvrige arter. Innenfor denne korridoren er det identifisert 23 spesielt forvaltningsverdige delområder for naturtyper, 5 økologiske funksjonsområder for fugl og 2 landskapsøkologiske funksjonsområder knyttet til vann og våtmarksfugl, som kan bli berørt av tiltaket (vedlegg 14, kap. 4). Se tabell 5-2.

Tabell 5-2: Oppsummering av verdi, påvirkning og konsekvens for temaet naturmangfold.

Delområde	Verdi	Påvirkning	Konsekvens
Naturtyper			
NM01 Akersbekken	Stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
NM02 Haga 1; lågurteikeskog	Stor	Noe forringet	Noe negativ (-)
NM03 Haga hul eik 1	Svært stor	Noe forringet	Noe negativ (-)
NM04 Haga hul eik 2	Svært stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
NM05 Haga; kalkrik alm-lind-hasselskog	Middels	Noe forringet	Noe negativ (-)
NM06 Haga 2; hagemark med store eiker	Middels	Noe forringet	Noe negativ (-)
NM07 Haga 3; hule eiker	Svært stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
NM08 Haga 4; hule eiker	Svært stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
NM09 Haga 5; hule eiker	Svært stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
NM10 Sønsterød 6; hagemark med store eiker	Stor	Ubetydelig	Noe negativ (-)
NM11 Sønsterød 5; hule eiker	Svært stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
NM12 Sønsterød sydvest; hule eiker	Svært stor	Noe forringet	Noe negativ (-)
NM13 Sønsterød sydvest 2; hule eiker	Svært stor	Noe forringet	Noe negativ (-)
NM14 Kråkstadbekken	Stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
NM15 Østerbakketjern v/Tomb; dam	Stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
NM16 Jerndalen; kalkrike enger	Middels	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
NM17 Jerndalsfjellet; brannfelt	Svært stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
NM18 Husebybekken	Svært stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
NM19 Vallestrand; dam	Middels	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
NM20 Vallestrandveien; store gamle trær	Svært stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
NM21 Nordli; dam	Middels	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
NM22 Kjølbergevja-Torpebekken	Stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
NM23 Kjenne; naturbeitemark	Middels	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
Økologiske funksjonsområder for fugl			
NM24 Huseby; vipe, åkerrikse (CR)	Svært stor	Noe forringet	Noe negativ (-)
NM25 Tombsletta; vipe (CR), vann- og våtmarksfugl	Svært stor	Noe forringet	Noe negativ (-)
NM26 Solberg; granmeis, gulspurv, trelerke (VU)	Stor	Noe forringet	Noe negativ (-)
NM27 Elingård; vipe, hettemåke (CR)	Svært stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
NM28 Vetaberget; fiskeørn, gulspurv, grønnfink, granmeis (VU)	Stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
Landskapsøkologiske funksjonsområder for vann og våtmarksfugl			
NM29 Elingårdskilen-Huseby; vann- og våtmarksfugl	Middels	Noe forringet	Noe negativ (-)
NM30 Kjennetjern; andefugl	Middels	Noe forringet	Noe negativ (-)
Samlet vurdering			**Noe negativ (-)**

Sammenstillingen viser at omsøkt tiltak får en **noe negativ konsekvens (-)** for naturmangfoldet, sammenlignet med nullalternativet. Den negative konsekvensen skyldes behov for å beskjære hule eiker nær/innenfor rettighetsbelte og en risiko for kollisjonsfare for fugl i økologiske funksjonsområder.

I tråd med *naturmangfoldloven §10* er samlet belastning vurdert å ikke gi vesentlig økning i den samlede belastningen på økosystemene. Ingen naturtyper eller arter forventes å få sin utbredelse eller økologiske funksjon betydelig redusert lokalt eller regionalt.

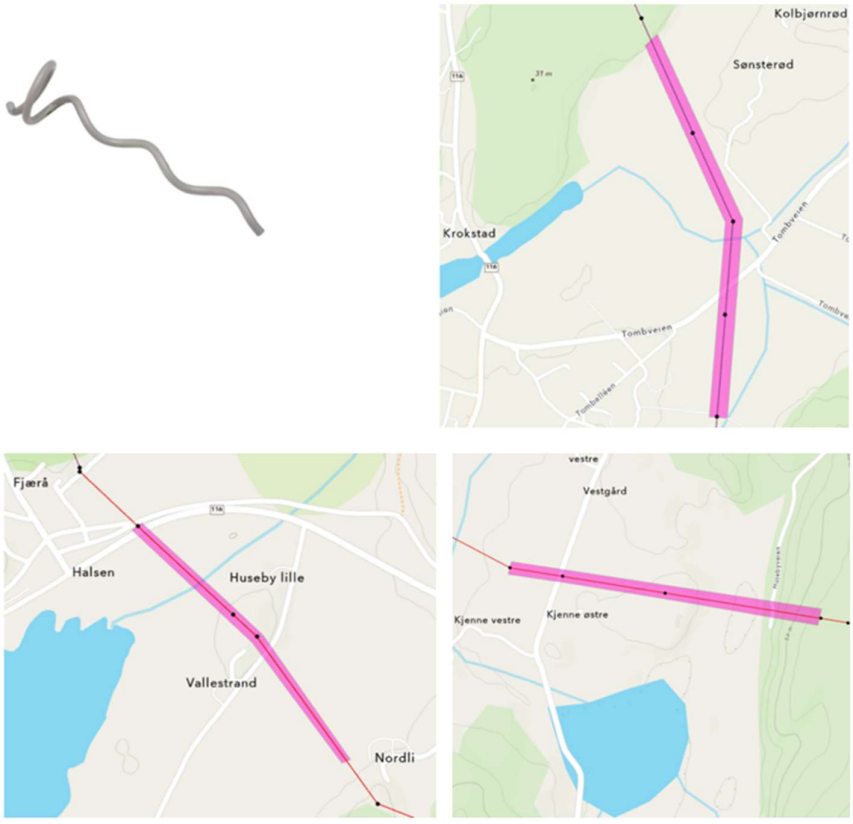
5.2.1 Avbøtende tiltak

For å minimere påvirkningen på naturtypen hule eiker ved Haga (NM03) vil Elvia begrense beskjæring til et minimum, og kun fjerne greiner som er nødvendige for å opprettholde sikker avstand til ledningen. Dette medfører at kronens utbredelse reduseres noe, men stamme og rotsone vil ikke bli berørt.

For å minimere påvirkningen på naturtypene lågurteikeskog (NM02), kalkrik alm-lind-hasselskog (NM05) og hagemark (NM06) ved Haga, vil Elvia bevare alle trær som ikke utgjør en sikkerhetsrisiko for ledningen, og begrense fjerning til et absolutt minimum.

I delområdene NM10, NM12 og NM13 ved Sønsterød har Elvia justert traseen mot sørvest for å redusere påvirkningen på hule eiker. Kun et begrenset antall greiner må beskjæres, for å sikre nødvendig avstand til ytterfasen. Se kap. *2.5 Endring av trasé på bakgrunn av konsekvensutredning.*

Delområde NM25 ved Tombsletta, NM29 ved Elingårdskilen–Huseby og NM30 ved Kjennetjern er registrert som landskapsøkologiske funksjonsområder for fugl. Endret mastekonfigurasjon fra lineføring i ett plan til trekantoppheng vurderes samlet sett å øke risikoen for fuglekollisjoner, men samtidig redusere faren for elektrokusjon. Elvia vil vurdere montering av fugleavvisere på OPGW-linen i form av plastspiraler i disse områdene, for å redusere kollisjonsrisiko. Se figur 5-5.

Figur 5-6: Multiconsult anbefaler tre strekninger, der montasje av fugleavvisere kan være avbøtende tiltak for fuglekollisjoner.

Konsekvensutredningen foreslår generelle avbøtende tiltak for anleggsgjennomføringen:

- Bevare mest mulig vegetasjon i ryddebelte, og beholde trær som utgjør risiko for sikkerheten til linja.
- Legge igjen store trær i tilgrensede skogsarealer, slik at de kan bidra med leveområder for insekter og sopp.
- Legge anleggsarbeidet utenfor hekkeperioden april–juli.
- Merke registrerte naturtyper i felt, som ligger i nærheten av anleggsområdene.
- Hindre spredning av fremmede arter i anleggsfasen, ved å kartlegge områdene i forkant av anleggsgjennomføring.

5.3 Landskap

Landskapet i tiltaksområdet preges av et åpent kulturlandskap med innslag av slake, skogkledde åser, som deler opp og rammer inn landskapsrommene. Selv om terrengretningen ikke fremstår som markant, har landskapet en svak orientering fra nordøst mot sørvest, ut mot sjøen i vest. Området brytes stedvis opp av gårdsbebyggelse, mindre boligklynger og lokale veier, men disse elementene oppleves i liten grad som barrierer i landskapet (vedlegg 14, kap. 5).

Konsekvensutredningen for landskap beskriver 6 ulike delområder innenfor influensområdet, som er tilpasset det detaljeringsnivået som anses hensiktsmessig i dette tiltaket. Verdi, påvirkning og konsekvens er oppsummert i tabell 5-3.

Tabell 5-3: Oppsummering av verdi, påvirkning og konsekvens for temaet landskap.

Delområde	Verdi	Påvirkning	Konsekvens
LA1 Haga-Sønsterød	Middels	Noe forringet	Noe negativ (-)
LA2 Tomb	Stor	Noe forringet	Noe negativ (-)
LA3 Kjerre	Middels	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
LA4 Bjørndalen	Noe	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
LA5 Hauge-Lund	Middels	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
LA6 Vetaberget	Noe	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
Samlet vurdering			**Noe negativ (-)**

Sammenstillingen viser at det omsøkte tiltaket vil ha **noe negativ konsekvens (–)** for landskapet, sammenlignet med nullalternativet. Dette skyldes at høyere master med trekantoppheng vurderes å bli mer synlige i landskapsbildet enn dagens løsning, særlig i det åpne kulturlandskapet mellom Huseby og Tomb.

Avbøtende tiltak

- Tilpasse farge på master etter terreng og landskap (grå/brun), slik at de gir minst mulig silhuettvirkning mot himmelbakgrunnen.
- Tilpasse plassering av master til terreng og vegetasjon, for å redusere den visuelle effekten og eksponering av traseene.

5.4 Kulturminner og kulturmiljø

Influensområdet for kulturminner er definert med en radius på 50 meter fra ledningens senterlinje. Innenfor dette området er det identifisert 14 delområder, basert på tilgjengelig informasjon om kulturmiljøer, kulturhistoriske verdier og sammenhenger, samt tiltakets karakter og antatt påvirkning på disse (vedlegg 14, kap. 6).

Verdi, påvirkning og konsekvens er oppsummert i tabell 5-4.

Tabell 5-4: Oppsummering av verdi, påvirkning og konsekvens for temaet kulturminner og kulturmiljø.

Delområde	Verdi	Påvirkning	Konsekvens
KM1 Jerndalen; skålgropfelt	Stor	Forbedret	Forbedret (+)
KM2 Solbergfjellet; gravfelt	Stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
KM3 Huseby; boplass	Stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
KM4 Huseby; gravrøys	Stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
KM5 Elingård; gravfelt	Stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
KM6 Elingård; gravfelt	Stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
KM7 Hauge nordre; gravhauger	Stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
KM8 Hauge nordre; skålgropfelt	Stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
KM9 Stregleberget; gravfelt	Stor	Noe forringet	Noe negativ (-)
KM10 Lund store; boplass	Stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
KM11 Liaberget; gravrøys	Stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
KM12 Kjenne østre; helleristning	Stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
KM13 Kjenne østre; gravhaug	Stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
KM14 Kjenne østre; helleristning	Stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
Samlet vurdering			**Ubetydelig (0)**

Sammenstillingen viser at omsøkt tiltak vil ha **ubetydelig konsekvens (0)** for kulturminner og kulturmiljø, sammenlignet med nullalternativet. I delområde Jerndalen (KM1) vurderes situasjonen å forbedres noe som følge av traséjustering. I delområde Stregleberget (KM9) vil et utvidet ryddebelte mot randsonen av kulturminnet medføre en mindre forringelse av lokaliteten.

Konsekvensutredningen konkluderer med at det kan være et betydelig potensial for hittil ukjente kulturminner under bakken, særlig i dyrka mark. Ved etablering av nye mastepunkter foreligger det derfor risiko for konflikt med automatisk fredete kulturminner. I tillegg vil mastenes farge, plassering og utforming ha betydning for den visuelle påvirkningen på kulturmiljøene. Konsekvensene for kulturminner er dermed nært knyttet til hvordan fundamentering, mastearbeid og rydding gjennomføres.

Avbøtende tiltak

- Gjenbruk av mastepunkt.
- Unngå masteplasseringer innenfor sikkerhetssonen på 5 meter til kulturminner.
- Minst mulig arealkrevende mastefundament, og minst mulig inngrep ved etablering av nye fundamenter.
- Rydde og istandsette etter anleggsarbeidene.
- Merke kulturminnene fysisk, og utføre arbeidene skånsomt i nærheten av kulturminnene, slik at de ikke skades under anleggsarbeidene.
- Ikke kjøre med anleggsmaskiner/ATV, som lager sår/skader i bakken innenfor lokalitetsavgrensningen til kulturminnene
- Ikke lagre materialer og utstyr innenfor lokalitetene eller innenfor sikringssonene.

5.5 Friluftsliv

Landskapet i tiltaksområdet består av et forholdsvis flatt skogsområde med begrensede fjernvirkninger. Det er derfor i hovedsak de nærere virkningene langs traseen som er relevante for temaet friluftsliv (vedlegg 14, kap. 7). Influensområdet er avgrenset til 500 meter fra ledningens senterlinje. Innenfor dette området er det identifisert 10 delområder, som berøres av tiltaket.

Verdi, påvirkning og konsekvens er oppsummert i tabell 5-5.

Tabell 5-5: Oppsummering av verdi, påvirkning og konsekvens for temaet friluftsliv.

Delområde	Verdi	Påvirkning	Konsekvens
FL1 Tombdalen, Jerndalen og Rørfjell; marka	Stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
FL2 Onsøy, Rørfjell-Bjørndalen; utfartsområde	Noe	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
FL3 Onsøy, Dalen/Ulvedalen/Skogland; nærområde	Middels	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
FL4 Onsøy, Huseby golfbane	Middels	Noe forringet	Noe negativ (-)
FL5 Onsøy, Elindgård -turområde; jordbrukslandskap	Stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
FL6 Onsøy, Gressvikmarka; marka	Stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
FL7 Kyststien (Råde); gønnkorridor	Stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
FL8 Kyststien (Fredrikstad)	Stor	Ubetydelig	Ubetydelig (0)
Samlet vurdering			**Ubetydelig (0)**

Sammenstillingen viser at det omsøkte tiltaket vil ha **ubetydelig konsekvens (0)** for friluftslivet, sammenlignet med nullalternativet. Ved Onsøy golfbane (FL4) vil høyere master større visuell påvirkning enn dagens løsning, noe som vurderes å redusere områdets attraktivitet i noe grad. Tiltaket vil ikke medføre nye barrierer eller begrensninger for utøvelse av friluftsliv og aktivitet i tiltaksområdet.

Forbi golfbanen er ny ledningstrase forskjøvet ca. 10 meter mot vest, for å oppnå en bedre tilpasning til hytteområdet ved Golfsvingen og aktiviteter på golfbanen. Se figur 5-7.

Figur 5-7: Visualisering av justert trasé ved Golfsvingen hyttefelt og Onsøy golfbane, sett fra sør.

Tiltaksområdet er allerede preget av menneskelig aktivitet, inkludert veier, boliger, hytter, aktivt skogbruk og flere eksisterende kraftledninger. Eventuelle ulemper for friluftslivet vil i hovedsak oppstå i anleggsfasen.

5.5.1 Avbøtende tiltak

- Sikre tilgang og ikke sperre for adkomster til friluft- og rekreasjonsområder i anleggsperioden.
- Kjøring på frossen mark, bruk av helikopter og forsterking av underlag, for å unngå sår i terrenget.
- Selektiv skogrydding, for å ivareta naturverdier og landskapskarakter.

5.6 Støy

Den nye transformatorcelle ligger om lag 80 meter fra nærmeste støyfølsomme bygning (bolighus), og vil lage noe mer støy enn dagens 47 kV transformator. Beregninger viser imidlertid at støynivåene vil holde seg innenfor gjeldende grenseverdier, og det vurderes derfor ikke som nødvendig å gjennomføre ytterligere tiltak for å sikre etterlevelse ved de nærmeste bygningene (vedlegg 14, kap. 8).
Ved fuktige værforhold kan det oppstå noe sterkere summing fra 132 kV-ledningen enn fra dagens 47 kV-anlegg. Lyden er imidlertid begrenset til et område på om lag 12–15 meter fra ledningen.

Elvia vil legge Miljøverndepartementets gjeldende retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442) til grunn for bygge- og anleggsarbeidene.

5.7 Forurensing

Fagtemaet er hovedsakelig knyttet til graving i forurenset grunn under utbyggingen, samt risiko for forurensning under anleggsgjennomføringen og driften av anlegget (vedlegg 14, kap. 9). Tiltaket vil ikke gi vesentlig forurensning, eller forurensning med varige virkninger.

Det foreligger ingen registrerte lokaliteter med forurenset grunn i grunnforurensningsdatabasen til Miljødirektoratet innenfor tiltaksområdet til Fjærå transformatorstasjon.

Den oljefylte transformatoren utgjør en potensiell forurensningskilde under drift. For å hindre utslipp av oljeholdig vann fra transformatorsjakten til omgivelsene, plasseres transformatoren i en oljegrube. Avløpsvannet fra gruben ledes gjennom en oljeutskiller med overvåkning, dimensjonert i henhold til gjeldende krav og retningslinjer.

I anleggsfasen kan vann og grunn forurenses gjennom søl eller utslipp fra maskiner og drivstoff- eller kjemikalietanker. Etablering av anleggsveier, blottlegging av arealer og opparbeidelse av riggområder i nærheten av vannforekomster kan også medføre risiko for forurensning. Utfylling og planering kan gi erosjon og spredning av partikler til nærliggende vannmiljøer. Denne risikoen kan minimeres gjennom beredskapsplaner. Nærmere vurdering av behov for tiltak og overvåking vil være en del av anleggsplanleggingen, og innarbeides i detaljplanen.

Når gamle liner, master og elektrisk eller elektronisk utstyr rives og saneres, oppstår det avfall. Alt avfall skal håndteres, lagres midlertidig og avhendes i tråd med gjeldende regelverk, normer og forskrifter for miljøfarlig avfall. Avfall skal sorteres og leveres til godkjente mottak. Før riving av eksisterende nettanlegg vil Elvia kartlegge farlig avfall og utarbeide en miljøsaneringsbeskrivelse med tilhørende avfallsplan, i samsvar med kravene i *byggteknisk forskrift §9-7*. Dette vil bli nærmere beskrevet i detaljplanen.

5.8 Klimagassutslipp

Tiltaket vil medføre noe arealbruksendring og en netto økning i ryddebeltet (vedlegg 14, kap. 10). Utvidelsen innebærer uttak av skog, med påfølgende redusert CO_2-opptak og lagring. Samtidig vil deler av dagens trasé, som frigis, over tid reetableres med vegetasjon, noe som gradvis vil gjenoppta karbonbinding. Samlet vil tiltaket medføre et uttak på 72 daa skog.

På strekningen Huseby–Fjærå gjenbrukes i hovedsak traseen, med tilsvarende antall mastepunkter. Traseen berører ikke myrområder, og det legges til grunn at nye mastepunkter berører tilsvarende type areal som eksisterende master.

Netto utslipp fra arealendringer er beregnet ved hjelp av Miljødirektoratets beregningsmal for karbonrike arealer, med justerte utslippsfaktorer 0,5. Beregningen viser et netto utslipp på 2900 tonn CO_2-ekv, som tilsvarer en konsekvensgrad på **noe negativ konsekvens (-)**. Se tabell 5-6.

Tabell 5-6: Tiltakets klimagassutslipp fra arealendringer.

Klimagassutslipp	Utslipp [tonn CO_2-ekv.]	Konsekvens
Nullalternativet (opptak uten arealbeslag)	-1300	
Alt. 1 (utslipp fra arealbeslag)	1600	
Differanse	**2900**	**Noe negativ (-)**

Avbøtende tiltak

- Bruk av miljøvennlig materialer med lavere karbonavtrykk.
- Optimalisere design, for å minimere materialbruk.
- Beholde så mye av vegetasjonen langs og under kraftledningene som forsvarlig, for å beholde karbonlagre.
- Anleggstransport med lave utslipp.

5.9 Elektromagnetiske felt

Lavfrekvente elektromagnetiske felt oppstår som følge av spenningsforskjeller. Magnetfelt fra høyspenningsanlegg trenger gjennom vanlige bygningsmaterialer, og er vanskelig å avskjerme. Feltstyrken avhenger av strømstyrken i ledningen, avstanden til anlegget, linetyper og opphengsløsning. Trekantoppheng gir lavere magnetfelt enn planoppheng. Magnetfeltet varierer med belastningen gjennom døgnet og året.

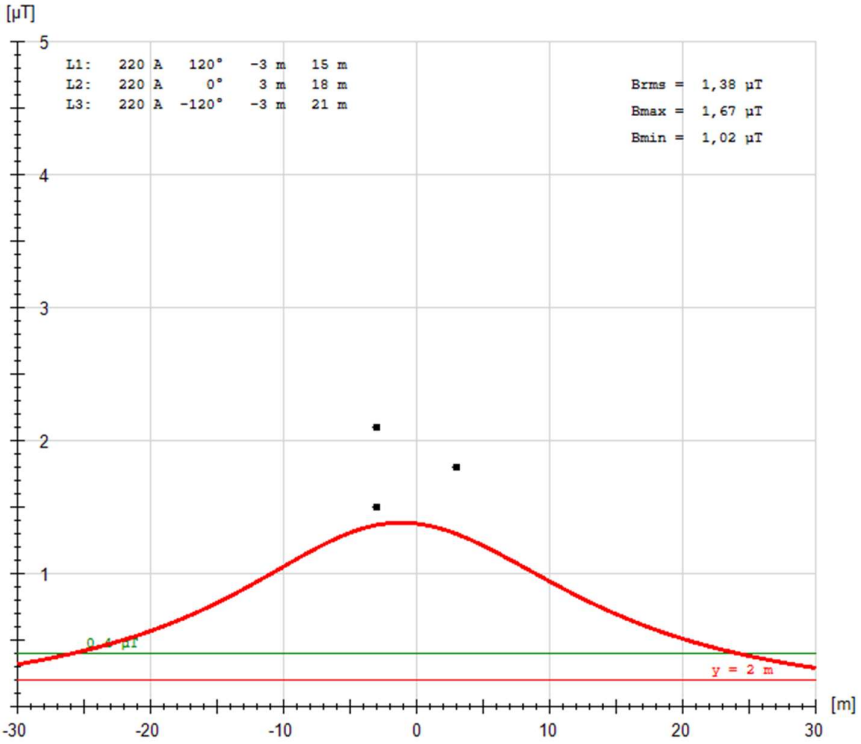
I bygg der folk oppholder seg langvarig, som bolighus, skoler, barnehager etc., skal verdien på magnetfeltet ikke overstige utredningsverdien på **0,4 µT** i snitt over året, som følge av tiltaket. Normalt vil denne verdien oppnås **30–40 meter** fra en 132 kV ledning. Det er ifølge brosjyren *Bolig nært høyspenningsanlegg* fra DSB ikke dokumentert noen negative helseeffekter ved eksponering for elektromagnetiske felt, så lenge verdien er lavere enn grenseverdien på **200 µT.**

Fritidsboliger ansees ikke som bygg med permanent/langvarig opphold. Dersom det er forhold som tilsier at opphold i fritidsbolig kan sammenlignes med opphold i vanlig bolig, må det vurderes tiltak som reduserer magnetfeltet.

Elvia søker å bygge sine anlegg slik at magnetfeltene reduseres så langt som praktisk mulig. Beregningene for dette tiltaket viser at magnetfeltene ligger innenfor gjeldende anbefalinger. I henhold til Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA) vurderes det derfor ikke som nødvendig å gjennomføre ytterligere tiltak for å redusere magnetfeltet.

Mellom Huseby og Fjærå vil Elvia benytte trekantoppheng, med faseavstand 6 meter på kompositmaster og 4 meter på stålmaster. Elvia har beregnet et årsgjennomsnitt gjennom ledningen på ca. 220 A. Se figur 5-8.

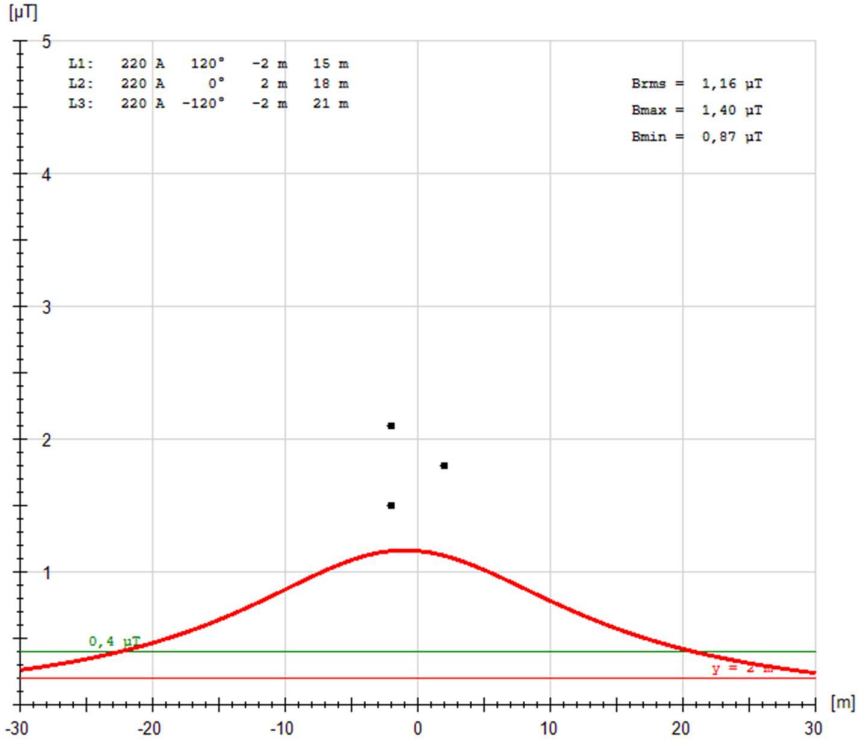
Beregninger med faseavstand 6 meter:

Figur 5-8: Beregnet magnetfelt Råde (Huseby)–Fjærå etter ombygging til 132 kV med faseavstand 6 meter.

Beregningene viser at gjennomsnittlig magnetfelt fra anlegget er **1,38 µT** ved senterlinjen. For å komme under utredningsverdien på 0,4 µT for boliger og andre bygg med langvarig opphold, må avstanden til senterlinjen være mer enn **26 meter**. Det finnes ingen bygninger med langvarig opphold innenfor denne avstanden.

Beregninger med faseavstand 4 meter:

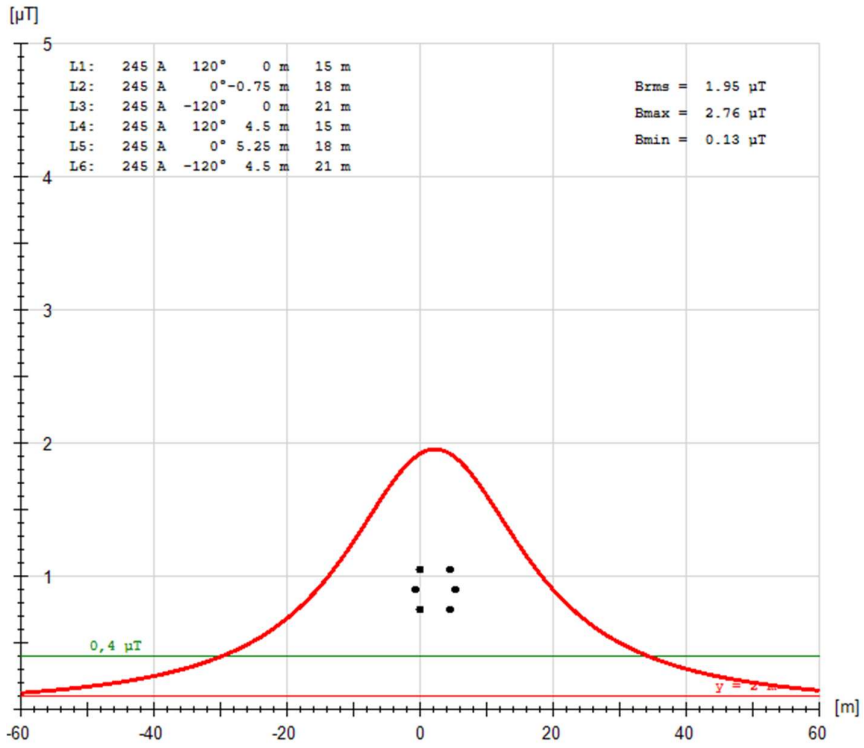

Figur 5-9: Beregnet magnetfelt Råde (Huseby)–Fjærå etter ombygging til 132 kV med faseavstand 4 meter.

Beregningene viser at gjennomsnittlig magnetfelt fra anlegget er **1,16 µT** ved senterlinjen. For å komme under utredningsverdien på 0,4 µT for boliger og andre bygg med langvarig opphold, må avstanden til senterlinjen være mer enn **23 meter**.

Elvia har justert traseen noe mot vest forbi Golfsvingen hyttefelt, for å øke avstanden til nærmeste fritidsboliger. Fritidsboligen på gnr./bnr. 100/13 ligger i dag om lag 8 meter fra senterlinjen, men vil etter traséjusteringen ligge ca. 20 meter fra senterlinjen. Dette gir en beregnet gjennomsnittlig magnetfeltstyrke på **0,57 µT**. Fritidsboliger regnes ikke som bygg for permanent eller langvarig opphold.

Fra Fjærå til Elingårdveien går 47 kV ledningen Fjærå–Skytterhuset i egen trasé, uten påvirkning fra andre ledninger. Ny dobbeltkurs-ledning vil monteres på eksisterende master med asymmetrisk vertikaloppheng.

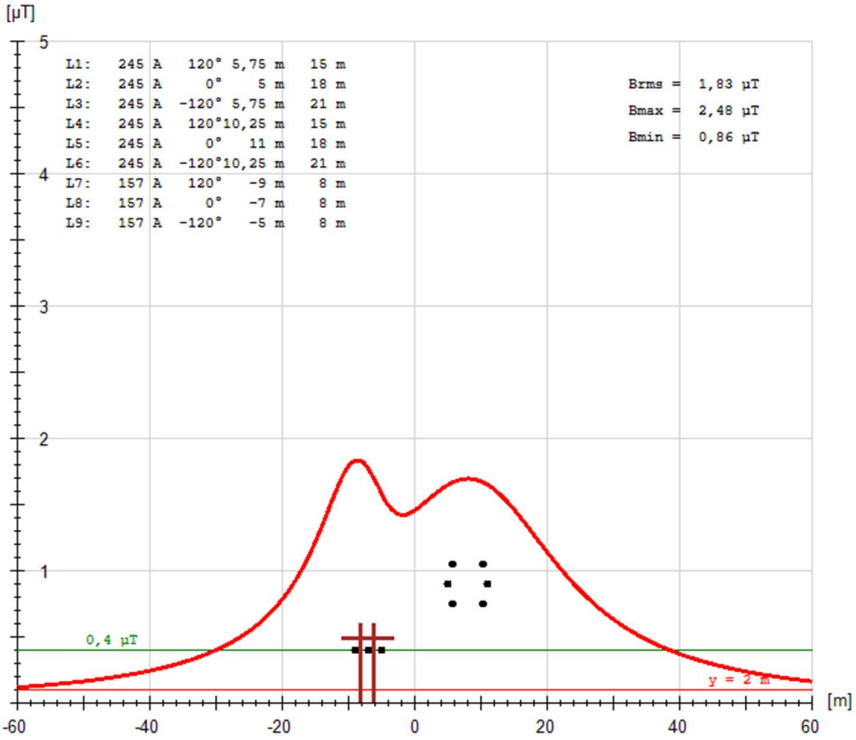

Figur 5-10: Beregnet magnetfelt Fjærå–Elingårdsveien etter ombygging til 47 kV dobbeltkurs.

Beregningene viser at gjennomsnittlig magnetfelt fra anlegget er **1,95 µT** ved senterlinjen. For å komme under utredningsverdien på 0,4 µT for boliger og andre bygg med langvarig opphold, må avstanden til senterlinjen være mer enn **36 meter**.

Boligen på gnr./bnr. 102/93 ligger om lag 26 meter fra senterlinjen. På denne avstanden beregnes et gjennomsnittlig magnetfelt på **0,63 µT**. Et mulig avbøtende tiltak er å endre linekonfigurasjonen på det ene linesettet, for å oppnå feltutligning. Dette vil redusere magnetfeltet til om lag **0,11 µT**, og dermed ligge godt innenfor utredningsverdien.

Fra Elingårdsveien til Skytterhuset går 47 kV ledningen Fjærå–Skytterhuset i parallell med en 22 kV linje med H-master og planoppheng.

Figur 5-11: Beregnet magnetfelt Elingårdveien–Skytterhuset etter ombygging til 47 kV dobbeltkurs, i parallell med 22 kV i planoppheng.

Beregningene viser at gjennomsnittlig magnetfelt fra anlegget er **1,83 µT** ved senterlinjen. For å komme under utredningsverdien på 0,4 µT for boliger og andre bygg med langvarig opphold, må avstanden til senterlinjen være mer enn **40 meter**. Det finnes ingen bygninger med langvarig opphold innenfor denne avstanden.

Oppsummert magnetfeltberegninger

Tabell 5-7: Magnetfeltberegninger for nye ledninger Råde–Fjærå og Fjærå–Skytterhuset.

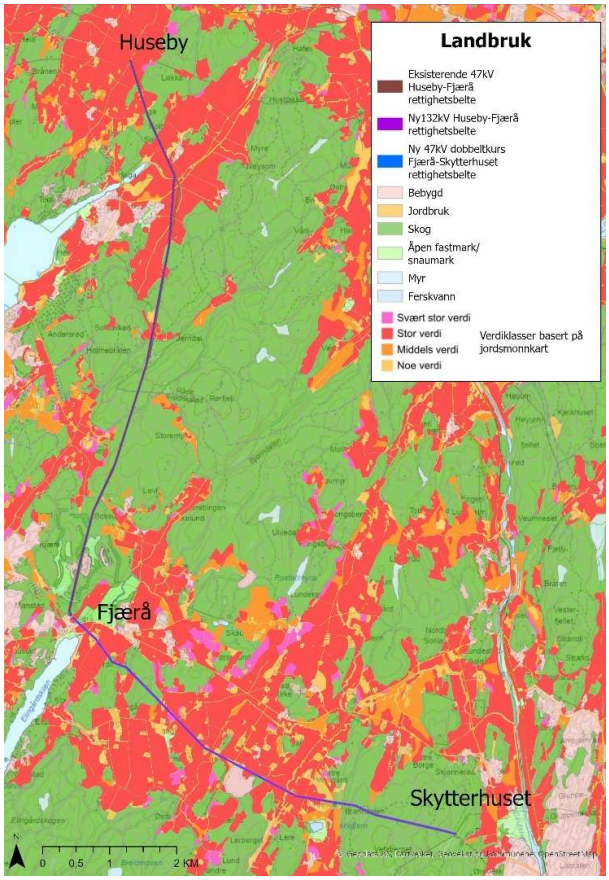
Trasé	Gjennomsnittlig effekt [MW]	Gjennomsnittlig strøm [A]	Gjennomsnittlig magnetfelt [µT]	Nødvendig avstand fra senterlinje [m]
Råde–Fjærå	50	220	1,38	26
Fjærå–Elingårdveien	40	245	1,95	36
Elingårdveien –Skytterhuset	40	245	1,83	40

5.10 Landbruk og andre naturressurser

Temaet landbruk omfatter vurdering av ressursgrunnlaget og driftsforholdene for jord-, skog- og utmarksbruk, inkludert beiteområder, samt forhold knyttet til uttak av mineral- og masseforekomster (vedlegg 14, kap. 11).

5.10.1 Jordbruk

Traseen går på strekningene mellom Huseby og Tomb, samt mellom Fjærå og Branndalen, i hovedsak gjennom jordbruksareal, som NIBIO har klassifisert som fulldyrka jord med stor verdi. Siden tiltaket i hovedsak innebærer gjenbruk av eksisterende traseer, forventes antall mastepunkt på dyrka mark mellom Huseby og Tomb å bli noe redusert, som følge av lengre spenn på den nye 132 kV ledningen. Der eksisterende mastepunkter berører dyrka jord, og ikke skal erstattes med nye master, vil arealet tilbakeføres til jordbruksformål. Samlet vurderes tiltaket derfor å ikke medføre vesentlig netto endring i omfanget av jordbruksarealer.

Figur 5-12: Nibio sitt arealressurskart og verdiklasser for jordbruksareal.

Samlet sett forventes de endrede mastetypene og den justerte traseen å gi tilsvarende eller noe økt areal tilgjengelig for jordbruksdrift, sammenlignet med dagens situasjon på strekningen Huseby–Fjærå, samt i hovedsak uendrede driftsforhold.

I detaljprosjekteringsfasen, når endelig plassering av mastene fastsettes, vil Elvia vurdere behovet for eventuelle avbøtende tiltak, for å sikre god fremkommelighet for maskiner og ivareta hensynet til jordbehandling.

5.10.2 Skogbruk

Traseen fra Tomb til Fjærå går gjennom barskog med uproduktiv til høy bonitet. Mellom Fjærå og Skytterhuset er består de siste 1,5 km inn mot Skytterhuset av skog, hovedsakelig med lav eller middels bonitet. Totalt vil nytt ryddebelte medføre et uttak av 72 daa skog, fordelt på 10 daa uproduktiv skog, 20 daa skog med lav bonitet, 20 daa skog med middels bonitet og 22 daa skog med høy/svært høy bonitet. Utvidelse av Fjærå transformatorstasjon vil beslaglegge ca. 1 daa barskog med høy bonitet. Tiltaket vurderes å ha **ubetydelig konsekvens (0)** for skogbruket.

5.10.3 Mineralressurser

Ifølge grus- og pukkdatabasen fra NGU berører dagens ledning mellom Huseby og Fjærå tre lokaliteter med registrerte forekomster av sand- og grusressurser ved Jerndalen, Solberg og Lund. Den nye 132 kV-ledningen vil berøre de samme områdene som dagens trasé, og utvidelsen av rettighetsbeltet vurderes å ha minimal betydning for utnyttelsen av gjenværende ressurser.

Mellom Fjærå og Skytterhuset krysser dagens 47 kV-ledning den nordlige delen av pukkforekomsten ved Onsøy pukkverk. Forekomsten drives i dag på en grå, middelskornet granitt, og er av NGU vurdert til å være av nasjonal betydning. Rettighetsbeltet utvides med 5 meter i retning pukkverket, men endringen anses å ha ubetydelig innvirkning på ressursgrunnlaget og den pågående driften, sammenlignet med dagens situasjon.

5.11 Luftfart, kommunikasjonssystemer og annen infrastruktur

Tiltaket medfører ingen endringer i forhold til dagens situasjon når det gjelder virkninger for luftfart og kommunikasjonssystemer (vedlegg 14, kap. 12). Eksisterende traseer er ikke definert som luftfartshinder, og vil heller ikke utløse krav om merking etter gjennomførte tiltak.

5.11.1 Luftfart

Ingen deler av anleggene vil ha høyder over 60 meter fra bakkenivå, og det er derfor ikke behov for merking av noen av ledningstraseene som luftfartshinder. Kravene til rapportering og registrering i Nasjonalt register over luftfartshindre (NRL) skal likevel følges opp i forbindelse med anleggsgjennomføringen. Etablering, endring, flytting og fjerning av luftledningene i prosjektet skal rapporteres til NRL senest 30 dager før arbeidene igangsettes.

Det stilles også krav om konsesjon for etablering av landingsplass for helikopter, dersom bruken av helikopter i anleggsarbeidene gjør dette nødvendig.

5.11.2 Kommunikasjonssystemer

Det er ikke registrert forsvarsanlegg innenfor tiltaksområdet. Det planlagte anlegget vil ikke påvirke radaranlegg, navigasjonsanlegg eller kommunikasjonssystemer for luftfarten, og heller ikke telenett eller nødnett.

5.11.3 Annen infrastruktur

De omsøkte ledningene krysser fire fylkesveier (FV 349, FV 116, FV 117 og FV 1082) og tre kommunale veier (KV 1120, KV 71568 og KV 71139), i tillegg til flere private veier. Det vil derfor være nødvendig å innhente tillatelse etter veglovens §§ 30 og 32. Som en del av tiltaket vil det utarbeides arbeidsvarslingsplan, som vil bli nærmere beskrevet i detaljplanen.

De nye 132 kV ledningene vil krysse og føres parallelt med 22 kV ledninger flere steder. 22 kV ledningene eies av Elvia.

Både under transport av transformator, montasje og reising av master samt ved strekking av liner kan det bli nødvendig å stenge veier eller regulere trafikken midlertidig. Trafikkregulering og eventuelle omkjøringer vil avtales nærmere med de respektive veieierne.

I anleggsperioden vil det være økt trafikk til og fra Fjærå transformatorstasjon. Golfbanen forventes ikke å bli vesentlig berørt, ettersom fylkesvei 116 med jevn trafikk allerede går forbi området. Det vil også forekomme økt trafikk langs traséene i anleggsperioden, med både lastebiler, anleggsmaskiner og terrengkjøretøy. Bruk av helikopter kan i tillegg bli aktuelt.

5.12 Oppsummert konsekvensutredning

Oppsummert vurderes det omsøkte tiltaket å ha **noe negativ konsekvens (–)** for de utredede temaene (vedlegg 14, kap. 3). Verdien av områdene påvirkes i liten grad. Dette skyldes at ryddebeltet utvides noe, slik at enkelte naturtyper får litt mindre utbredelse, og at de nye mastene mellom Huseby og Fjærå blir noe mer synlige i landskapet. I tillegg kan overgangen fra lineføring i ett plan til trekantoppheng gi økt risiko for fuglekollisjoner.

For samfunnet som helhet vurderes tiltaket som positivt, ettersom linjen bygges i eksisterende trasé og dermed båndlegger lite nytt areal. I tillegg vil tiltaket bidra til økt overføringskapasitet og styrket forsyningssikkerhet i området.

Tabell 5-8: Oppsummering av konsekvenser for det omsøkte tiltaket.

Tema	Konsekvensgrad
Naturmangfold	Noe negativ (-)
Landskap	Noe negativ (-)
Kulturminner og kulturmiljø	Ubetydelig (0)
Friluftsliv	Ubetydelig (0)
Samlet konsekvensgrad for alle utredningstema	**Noe negativ (-)**

6. Sikkerhet og beredskap

Klimaforeskrivninger fra *Norsk Klimaservicesenter* forventer kraftig økning i nedbøren i Østfold, både i intensitet og hyppighet. Innenfor et døgn kan nedbørsmengden øke med mer enn 20%. I mindre elver og bekker som reagerer raskt på kraftig regn vil mer intens lokal nedbør skape problemer med overvann, overflateavrenning og utvasking. Det forventes økt vannføring gjennom vinteren, fordi mer av nedbøren vil komme som regn i stedet for snø. Både vår, sommer og høst forventes det redusert vannføring, på grunn av redusert snøsmelting og økt fordampning.

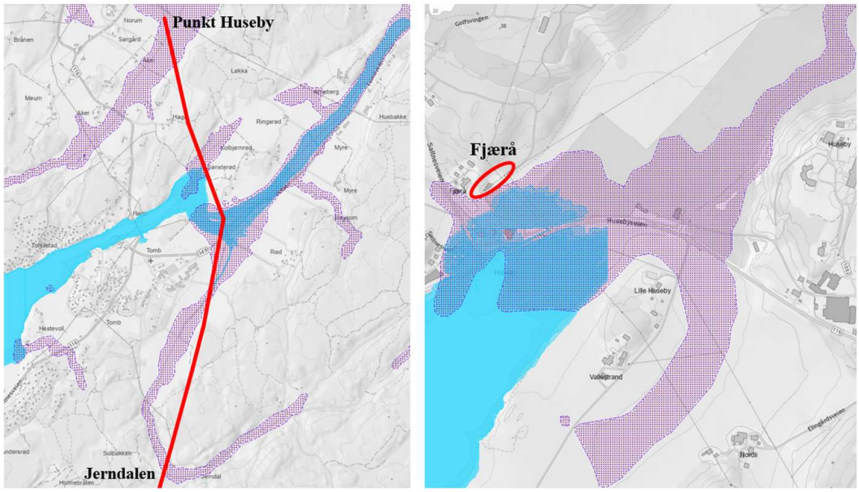
6.1 Naturfare

Ifølge NVE sitt faresonekart ligger ingen av de omsøkte nettanleggene innenfor faresoner for verken flom, steinsprang, jord- eller og snøskred.

6.1.1 Flom/stormflo

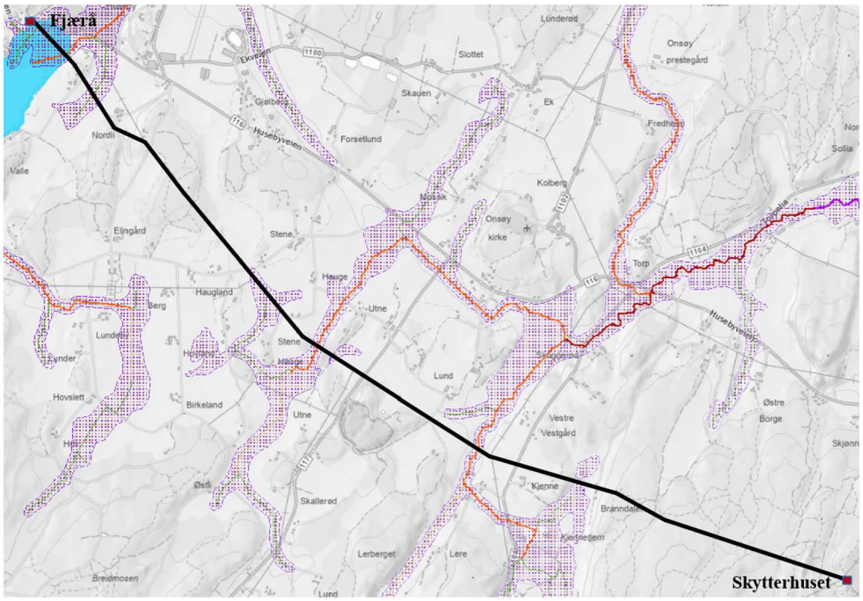
Figur 6-1 viser at deler av traseen mellom Huseby og Fjærå og Fjærå transformatorstasjon ligger innenfor aktsomhetsområde for flom og stormflo/vannstigning. Selv om nedbørsmengdene vil øke i framtiden, er vassdragene traseene krysser såpass små, at risikoen for en større flom er liten. Detaljprosjekteringen vil ta høyde for flomfare ved plassering og fundamentering av mastepunktene.

Elvia opplyser at ved springflo har vannet stått ca. 30 meter unna Fjærå transformatorstasjon.

Figur 6-1: Aktsomhetsområde for flom og stormflo mellom Huseby og Fjærå.

Traseen mellom Fjærå og Skytterhuset krysser noen bekker med fare for flom. Her er mastepunktene plassert i god avstand fra aktsomhetssonene. Se figur 6-2.

Figur 6-2: Aktsomhetsområde for flom og stormflo mellom Fjærå og Skytterhuset.

6.1.2 Skred

Basert på lokal topografi og NVE sitt faresonekart, er det ikke fare for verken snø-, jord- eller steinskred i området.

6.1.3 Kvikkleire

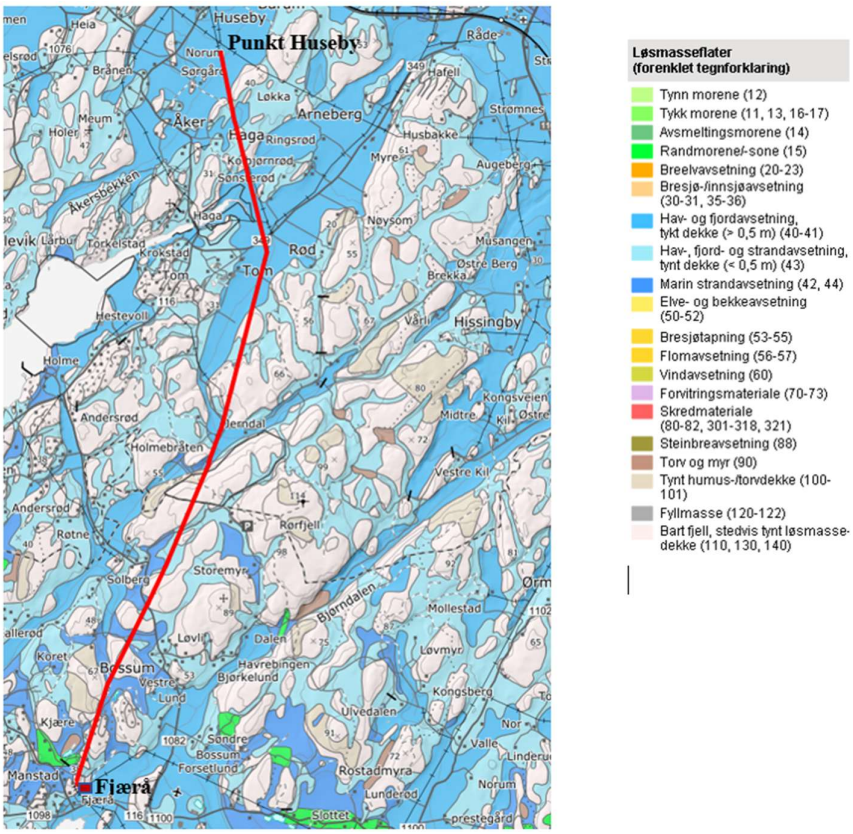
Traseen mellom Huseby og Fjærå, samt tomten til Fjærå transformatorstasjon, ligger under *marin grense.* Den marine grensen er det høyest mulige nivået for løsmasser, opprinnelig avsatt i hav og fjord. Noen steder har avsetningene utviklet seg til kvikkleire, som utgjør et svakt lag og kan kollapse ved for stor påført belastning.

Ifølge NGU sitt løsmassekart i figur 6-3 består området mellom Huseby og Fjærå av tykk og tynn havavsetning, bart fjell/stedvis tynt løsmassedekke og noe morene.

Løvlien Georåd har, på oppdrag fra Elvia, gjennomført tekniske undersøkelser med hensyn til områdestabilitet og fundamenteringsforhold, både ved Fjærå transformatorstasjon og ved samtlige mastepunkter mellom Huseby og Fjærå (vedlegg 13). I rapporten gir de anbefalinger til valg av mastefundamentering, basert på lokale grunnforhold.

Fjærå transformatorstasjon ligger på om lag kote +4 moh. Området består av tørrskorpe ned til omtrent 1 meter under terreng, etterfulgt av marine avsetninger bestående av leire og skjell, samt partier med fast fjell. Transformatorcellen antas å bli plassert på berg eller på fylling over berg. Dette støttes av borepunkt 28, der målingene viser fjell ca. 3 meter under terrengnivå.

Eventuelle supplerende grunnundersøkelser, for å bekrefte disse forholdene, må gjennomføres i detaljprosjekteringsfasen. Det samme gjelder nærmere vurderinger av sprengningsarbeider og tilhørende rystelser.

Figur 6-3: NGU sitt løsmassekart, med traseen mellom Huseby og Fjærå som rød strek.

6.2 Forholdet til Kraftberedskapsforskriften

Formålet med *kraftberedskapsforskriften* er å opprettholde kraftforsyningen og gjenopprette normal forsyning på en effektiv og sikker måte i og etter ekstraordinære situasjoner, for å redusere samfunnsmessige konsekvenser.

Ifølge *§5-2* skal Fjærå transformatorstasjon klassifiseres etter betydning for drift eller gjenoppretting av sikker overføring og fordeling av elektrisk energi. Det blir sendt en separat melding til NVE om hvilken klasse omsøkte anlegg hører hjemme i, som unntas offentligheten.

Ifølge *§5-3* skal klassifiserte anlegg prosjekteres, plasseres, utføres, utrustes, sikres, driftes og holdes slik i stand at risiko for skade, havari og funksjonssvikt og andre uønskede hendelser og handlinger blir minst mulig (f.eks. uvær, brann/eksplosjon, teknisk svikt, sabotasje, innbrudd/hærverk).

Tilgang til anlegg ved ekstraordinære situasjoner

Fjærå transformatorstasjon vil henholdsvis forsynes fra Raa via Skytterhuset i hele byggeperioden, noe som medfører arbeid nær ved spenningsførende deler. Det må derfor gjennomføres risikoanalyse og iverksettes nødvendige sikkerhetstiltak før arbeidet starter.

Sikring

Utvidelsen og oppgradering av Fjærå transformatorstasjon gjør at sikringen av stasjonen må oppgraderes. Alle adkomster skal også sikres for tilgang fra alle kanter etter fastsatte normer for skallsikring og brannmotstand.

7. Forholdet til grunneiere og rettighetshavere

Elvia vil forhandle med hver enkelt grunneier om avståelse av rettigheter og vederlag for inngrep, skader og ulemper som følge av de konsesjonssøkte anleggene.

Dersom det ikke blir enighet og en minnelig avtale ikke er mulig å inngå, kan saken ende som en *ekspropriasjonssak*. Ved et eventuelt avtale- eller ekspropriasjonsskjønn, er det skjønnsretten som fastsetter erstatningen.

7.1 Erverv av nødvendige rettigheter

Elvia omsøker rett til å planlegge, bygge, drifte og vedlikeholde beskrevet tiltak, det vil si nødvendige tillatelser for adkomst, transport av utstyr, materiell og mannskap til lednings- og stasjonsanleggene, både på offentlige og private veier og i terrenget/traseen. Rettighetene gjelder også adkomst i forbindelse med skogrydding og uttak av tømmer, i tilknytning til både anleggs- og driftsfasen, og nødvendig transport for fjerning av eksisterende forbindelser og gammelt materiell. Bygging av nye veier eller andre transportinnretninger utover dette skal skje i samarbeid og etter avtale med grunneiere.

I planleggingsfasen gir lov om oreigning av fast eigedom, oreigningslova §4, rett til adkomst for oppmåling og stikking og andre forundersøkelser; *«Eigar til og rettshavar i slik eigedom som er nemnd i §1, lyt tola at det på eigedomen vert gjort mæling, utstikking og andre førehandsundersøkingar til bruk for eit påtenkt oreigningsinngrep»*. Elvia vil i tråd med lovbestemmelsene varsle grunneiere og rettighetshavere før slik aktivitet igangsettes. I bygge- og driftsfasen vil enten minnelige avtaler, tillatelse til forhåndstiltredelse eller ekspropriasjonsskjønn gi tillatelse til adkomst til ledningstraseen.

Elvia, som eier og driftsansvarlig, må ha stetsevarige rettigheter for anleggene som er omsøkt. Dette for å kunne bygge, drifte og vedlikeholde dem forsvarlig. Det betyr nødvendig rett til å etablere, drifte, vedlikeholde og fornye luftledninger, jordkabler og mastearrangement og kunne etablere jording. Ved behov må det også kunne sette opp varselskilt og/eller andre markeringer. Elvia søker også rett til å etablere midlertidige anlegg i anleggsfasen, som rigg- og trommelplasser og terrengkjørespor.

Rettighetsbelte

Rettighetsbeltet består av ryddbelte og byggeforbudsbelte, og strekker seg 15 meter til hver side fra ledningens senterlinje. Bygninger som bolighus, driftsbygninger, fritidshus eller andre bygninger større en 50 m^2, som er beregnet for langvarige opphold, er ikke tillatt å føre opp innenfor dette beltet. Garasjer, drivhus, skur og utløer kan under visse omstendigheter oppføres innenfor byggeforbudsbeltet, men det må innhentes skriftlig tillatelse fra Elvia i forkant. Innenfor rettighetsbeltet må Elvia ha rett til å rydde skog, for å få nødvendig klaring til ledninger og master. Der ledningen går så høyt over skogen at den kan vokse opp i full lengde, kan full bredde for skogryddingen innskrenkes eller falle bort (0-belte).

Utenfor ryddebeltet må Elvia ha nødvendige rettigheter til sikringshogst, det vil si fjerne trær, som kan medføre risiko for ledningens sikkerhet eller ulempe for driften. Disse trærne vil erstattes i henhold til ekspropriasjonsrettslige prinsipper, og grunneiere blir kompensert etter gjeldende tømmerpriser.

Grunneiere må vise varsomhet med skogsarbeid, sprengings- og gravearbeid og med spredning av gjødsel i eller nær ledningstraseen. Elektriske gjerder må ikke settes opp langs ledningstraseen innenfor rettighetsbeltet, men eventuelt kryssing i tilnærmet rett vinkel kan tillates.

Sett bort fra ovennevnte rettigheter for Elvia, vil grunneiere kunne nytte det klausulerte arealet som før til jordbruk, beite og hagebruk etter avtale med Elvia.

Grunnerverv

Dialog med berørte grunneiere/rettighetshavere for inngåelse av avtaler om grunnerverv starter normalt etter at det foreligger rettskraftig anleggskonsesjon for bygging av anlegget. Elvia har som mål å oppnå minnelige løsninger, og ser for seg å starte prosessen så tidlig som mulig.

Før eller i løpet av anleggsperioden vil Elvia tilby berørte grunneiere erstatning for eventuelle tap og ulemper, som tiltaket medfører. Dersom partene oppnår enighet, vil avtalen bli tinglyst og erstatningen utbetales umiddelbart. Dersom enighet ikke oppnås, vil saken bringes inn for rettslig skjønn.

NVE vil normalt ikke fatte vedtak om forhåndstiltredelse før skjønn er begjært, jf. *ekspropriasjonsloven §25*. Før skjønn er begjært, så kan det kun gis forhåndstiltredelse i «særhøve dersom det kom til å volde urimelig tidsheftelse» å vente på skjønnsbegjæring, jf. *ekspropriasjonsloven §25.*

7.2 Erstatningsprinsipper

Alle som må avstå eiendom eller blir påført skade som medfører økonomisk tap, har krav på full erstatning. i henhold til *Grunnloven §105 og ekspropriasjonserstatningsloven*.

Alle direkte berørte eiendommer, som må avgi ny grunn eller rettigheter til gjennomføring av tiltaket, vil få erstatning i henhold til ekspropriasjonsrettslige prinsipper. Erstatninger blir utbetalt som en engangssum. Naboeiendommer til kraftledninger vil i hovedregel ikke ha krav på erstatning. Hvis eksisterende rettigheter brukes på nytt, uten å skape nye ulemper eller økonomisk tap som ikke allerede er dekket, vil det ikke utløse krav om erstatning. F.eks. ved gjenbruk av eksisterende rettighetsbelte.

Elvia har utarbeidet en oversikt over alle eiendommer, med gårds- og bruksnummer, som vil bli berørt av tiltaket (vedlegg 18). Listen viser ikke navn på grunneiere eller rettighetshavere for de aktuelle eiendommene, i tråd med bestemmelsene i personopplysningsloven. Eventuelle feil eller mangler i grunneierlisten bes meldt til Elvia. Kontaktinformasjon i *Tabell 1-2: Kontaktinformasjon til Elvia.* .

7.3 Rett til juridisk bistand

For utgifter til nødvendig juridisk bistand til berørte grunn- og rettighetshavere i forbindelse med skjønn, gjelder *skjønnsprosessloven §54.*

Krav om dekning av utgifter til advokatbistand skal avklares med Elvia på forhånd. Normalt vil det bli avtalt en ramme for tidsbruk basert på sakens kompleksitet.

8. Vedlegg

Vedlegg 1	Oversiktskart rev1
Vedlegg 2	Detaljplankart rev1
Vedlegg 3	Trasekart alt. 2
Vedlegg 4	Fjærå transformatorstasjon med ny transformatorcelle
Vedlegg 5	47 kV ledning Fjærå–Skytterhuset. Skisse endepunkt Fjærå ***Underlagt taushetsplikt, jf. Bfe §6-2 og offentlighetsloven §13***
Vedlegg 6	Transformatortransport adkomstvei
Vedlegg 7	Erverv areal adkomstvei
Vedlegg 8	Mastebilder Huseby–Fjærå
Vedlegg 9	Skytterhuset koblingsstasjon med plantegning faserekkefølge ***Underlagt taushetsplikt, jf. Bfe §6-2 og offentlighetsloven §13***
Vedlegg 10	Plantegning bypass ved Skytterhuset koblingsstasjon ***Underlagt taushetsplikt, jf. Bfe §6-2 og offentlighetsloven §13***
Vedlegg 11a	Visualisering 132 kV linje Tombveien
Vedlegg 11b	Visualisering 132 kV linje Jerndalen
Vedlegg 11c	Visualisering 132 kV linje Jerndalen
Vedlegg 11d	Visualisering 132 kV linje Golfbane
Vedlegg 11e	Visualisering Fjærå transformatorstasjon
Vedlegg 12	Eksisterende 47 kV Huseby-Fjærå rives
Vedlegg 13	22144 Notat RIG01. Innledende geoteknisk vurdering
Vedlegg 14	Konsekvensutredning Multiconsult_ konsesjonssøknad Fjærå
Vedlegg 15	Forhåndsuttalelser
Vedlegg 16	Dispensasjon Jerndalsfjellet naturreservat
Vedlegg 17	SDOK-119-22, rev. 3.0. Krav til transportveier tilknyttet tungtransport
Vedlegg 18a	Liste over eiendommer som berøres av tiltaket
Vedlegg 18b	Liste over eiendommer som berøres av tiltaket (u.off) ***Underlagt taushetsplikt, jf. Bfe §6-2 og offentlighetsloven §13***
Vedlegg 19a	Fjærå transformatorstasjon. Enlinjeskjema eksisterende. ***Underlagt taushetsplikt, jf. Bfe §6-2 og offentlighetsloven §13***
Vedlegg 19b	Fjærå transformatorstasjon. Enlinjeskjema fremtidig. ***Underlagt taushetsplikt, jf. Bfe §6-2 og offentlighetsloven §13***

8.1 Referanser

1	Hafslund Nett AS_ 132 kV Huseby-Fjærå. Utredning til ny fremtidig konsesjonssøknad, 5131830 2014-05-13. ***Underlagt taushetsplikt jf. Bfe §6-2 og Offentlighetsloven §13***
2	Oslo, Akershus og Østfold. Kraftsystemutredning 2022-2042 Hovedrapport, Oslo juni 2022
3	NVEs veileder for utarbeidelse av søknad om anleggskonsesjon for nettanlegg, Oslo 15.02.23

RAPPORT

Huseby-Fjæråå-Skytterhuset – Virkninger for miljø og samfunn

OPPDRAGSGIVER

Jøsok AS

EMNE

Konsesjonssøknad

DATO / REVISJON: 5. november 2025 / 01

DOKUMENTKODE: 10257976-01-RIM-RAP-02

Multiconsult

Dette dokumentet har blitt utarbeidet av Multiconsult på vegne av Multiconsult Norge AS eller selskapets klient. Klientens rettigheter til dokumentet er gitt i den aktuelle oppdragsavtalen eller ved anmodning. Tredjeparter har ingen rettigheter til bruk av dokumentet (eller deler av det) uten skriftlig forhåndsgodkjenning fra Multiconsult med mindre annet følger av norsk lov. Multiconsult påtar seg intet ansvar for bruk av dokumentet (eller deler av det) til andre formål, på andre måter eller av andre personer eller enheter enn det som er godkjent skriftlig av Multiconsult. Deler av dokumentet kan være beskyttet av immaterielle rettigheter og/eller eiendomsrettigheter. Kopiering, distribusjon, endring, behandling eller annen bruk av dokumentet er ikke tillatt uten skriftlig forhåndssamtykke fra Multiconsult eller annen innehaver av slike rettigheter med mindre annet følger av norsk lov.

RAPPORT

OPPDRAG	**Huseby-Fjærå-Skytterhuset – Virkninger for miljø og samfunn**	DOKUMENTKODE	10257976-01-RIM-RAP-02
EMNE	Konsesjonssøknad	TILGJENGELIGHET	
OPPDRAGSGIVER	**Jøsok AS**	OPPDRAGSLEDER	Jan Terje Strømsæther
KONTAKTPERSON	Ingunn Bjorå	UTARBEIDET AV	Jan Terje Strømsæther
KOORDINATER	Sone: Øst: Nord:	ANSVARLIG ENHET	Utredning og GIS
GNR./BNR./SNR.	/ /		

SAMMENDRAG

Denne rapporten inngår som grunnlag for vurdering av virkninger for miljø og samfunn i forbindelse med konsesjonssøknad for 132kV Huseby-Fjærå, 47kV Fjærå-Skytterhuset, samt utvidet Fjærå transformatorstasjon.

Rapporten er utarbeidet av Multiconsult på oppdrag fra Jøsok AS.

Kraftledninger og transformatorstasjoner som krever konsesjon etter energiloven skal utredes i henhold til bestemmelsene i forskrift om konsekvensutredninger.

Basert på en vurdering av potensiell påvirkning fra den oppgraderte kraftledningen vurderes det som sannsynlig at anlegget kan få vesentlige virkninger for fagtemaene naturmangfold, landskap, kulturminner og friluftsliv. Kunnskapsgrunnlag, verdi, påvirkninger og konsekvenser er utredet i egne delkapitler nedenfor i henhold til metodikk i KU-veileder for klima og miljø (M-1941).

Fagtemaene støy, forurensning, klimagassutslipp, elektromagnetisk felt, landbruk og andre naturressurser og luftfart, kommunikasjonssystemer og annen infrastruktur utredes derfor ikke utfyllende etter metodikken i M-1941, men beskrives med tanke på forventede virkninger, da tiltaket ikke ventes å få vesentlige virkninger for fagtemaene. Dette begrunnes i at det allerede går en kraftledning på strekningen i dag, inkl. eksisterende transformatorstasjon ved Fjærå, og at mindre justeringer av traseen, utvidelse av eksisterende ryddebelte, endrede master på strekningen Huseby-Fjærå, samt utvidelse av Fjærå transformatorstasjon ikke er ventet å ville påvirke disse fagtemaene i vesentlig grad.

Tiltaket kommer ikke i berøring med viktige reiselivsinteresser, reindrifts- eller samiske utmarksnæringer, fiskeri, havbruk eller skipsfart. Disse forholdene er derfor ikke utredet nærmere.

For fagtema naturmangfold kan tiltaket medføre behov for trimming/kutting av grener for flere berørte hule eiker innenfor definisjonen for utvalgte naturtyper som følge av utvidet ryddebelte. Det vurderes at selve trærne kan stå og ikke må felles som følge av tiltaket. Registrerte naturtyper ved Sønsterød berøres noe av utvidet rettighetsbelte. Endret mastekonfigurasjon fra ett plan til liner i tre plan på strekningen Huseby-Fjærå vurderes å generelt øke kollisjonsfaren for fugl. Dette gjør samlet sett at konsekvensgraden vurderes til noe negativ konsekvens for fagtema naturmangfold.

Fagtema landskap vurderes til konsekvensgrad noe negativ konsekvens som følge av noe økt synlighet og derigjennom økt negativ påvirkning på landskapsbildet som følge av endret mastetype på delstrekningen Huseby-Fjærå.

For friluftsliv og kulturmiljø vurderes tiltaket å medføre ubetydelig konsekvens.

Samlet sett vurderes tiltaket å medføre noe negativ konsekvens for de utredede fagtemaene.

REV.	DATO	BESKRIVELSE	UTARBEIDET AV	KONTROLLERT AV	GODKJENT AV
01	05.11.2024	Revidert versjon	JTS, LJR	TKP, GUNNB, AMUH,CHE	JTS
00	05.12.2024	Første utgave	JTS		JTS

INNHOLDSFORTEGNELSE

1 Virkninger for miljø og samfunn - Innledning og krav til konsekvensutredningen 7
1.1 Tidligere arbeider og utredninger 8
1.2 Beskrivelse av tiltak og utredningsalternativet 8
1.3 Nullalternativet 10
1.4 Metode for konsekvensutredning 10
2 Arealbruk og forholdet til planer og verneområder 10
2.1 Arealbehov 10
2.2 Nærliggende bebyggelse 12
2.3 Nødvendige tiltak for gjennomføring 13
2.4 Kommunale planer 13
2.5 Verneområder 16
2.6 Nødvendige tillatelser etter annet lovverk 16
3 Sammenstilling av konsekvens for de utredede fagtemaene 17
4 Naturmangfold 18
4.1 Definisjon og avgrensning mot andre fagtema 18
4.2 Beskrivelse av tiltaksområdet 18
4.3 Metode for konsekvensvurdering 18
4.4 Influensområde og utredningsområde 18
4.5 Kunnskapsgrunnlaget 19
4.6 Verdi, påvirkning og konsekvens for delområder 23
4.7 Samlet konsekvens 57
4.8 Vurdering av usikkerhet 62
4.9 Avbøtende tiltak 62
5 Landskap 67
5.1 Definisjon og avgrensning mot andre fagtema 67
5.2 Beskrivelse av tiltaksområdet 67
5.3 Metode for konsekvensutredning 67
5.4 Influensområde og utredningsområde 68
5.5 Kunnskapsgrunnlaget 70
5.6 Verdi, påvirkning og konsekvens for delområder 74
5.7 Samlet konsekvens 88
5.8 Vurdering av usikkerhet 89
5.9 Avbøtende tiltak 89
6 Kulturminner og kulturmiljø 91
6.1 Definisjon og avgrensning mot andre fagtema 91
6.2 Beskrivelse av tiltaksområdet 91
6.3 Metode for konsekvensutredning 92
6.4 Influensområde og utredningsområde 92
6.5 Kunnskapsgrunnlag 92
6.6 Verdi, påvirkning og konsekvens for delområder 93
6.7 Samlet konsekvens 109
6.8 Vurdering av usikkerhet 110
6.9 Avbøtende tiltak 110
7 Friluftsliv 111
7.1 Definisjon og avgrensning mot andre fagtema 111
7.2 Beskrivelse av tiltaksområdet 111
7.3 Metode for konsekvensutredning 111
7.4 Influensområde og utredningsområde 112
7.5 Kunnskapsgrunnlag 112
7.6 Verdi, påvirkning og konsekvens for delområder 115
7.7 Samlet konsekvens 122
7.8 Vurdering av usikkerhet 123
7.9 Avbøtende tiltak 123
8 Støy 123
9 Forurensning 124
10 Klimagassutslipp 125

11 Landbruk og andre naturressurser 126
11.1 Jordbruk 126
11.2 Skogbruk 127
11.3 Mineralressurser 128
12 Luftfart, kommunikasjonssystemer og annen infrastruktur 130
12.1 Virkninger for luftfart 130
12.2 Virkninger for kommunikasjonssystemer 131
12.3 Virkninger for annen infrastruktur 131
13 Referanser 132
Vedlegg 133
Beskrivelse av metodikk for konsekvensutredning etter M-1941 – Naturmangfold 134
Beskrivelse av metodikk for konsekvensutredning etter M-1941 – Landskap 146
Beskrivelse av metodikk for konsekvensutredning etter M-1941 – Kulturmiljø 154
Beskrivelse av metodikk for konsekvensutredning etter M-1941 - Friluftsliv 161

1 Virkninger for miljø og samfunn - Innledning og krav til konsekvensutredningen

Kraftledninger og transformatorstasjoner som krever konsesjon etter energiloven skal utredes i henhold til bestemmelsene i forskrift om konsekvensutredninger. Det aktuelle tiltaket omfattes av vedlegg II, punkt 3, b2) i forskrift om konsekvensutredning: «Kraftledninger som krever anleggskonsesjon». Tiltaket krever ikke melding (jf. kuf § 7 punkt a).

Tiltak i vedlegg II som omfattes av KU-forskriften § 7 skal med andre ord konsekvensutredes uten en forutgående vurdering av om tiltaket kan få «vesentlige virkninger for miljø og samfunn» etter kriteriene i § 10, som planer og tiltak etter annet lovverk skal vurderes opp mot. *Hvilke fagtemaer* som er relevante å utrede i den enkelte sak, beror dog på en vurdering av om tiltaket kan få slike virkninger.

Utredningene skal tilpasses omfanget av omsøkte anlegg, og hva som er ventede virkninger for deltema innenfor miljø og samfunn ut over nullalternativet. I utredningene til konsesjonssøknadens kap 5. er det tatt utgangspunkt i beskrivelser og metodikk i NVE sin veileder for konsesjon nettanlegg for presentasjon og beskrivelse av konsekvenser for miljø og samfunn.

I veilederen fra NVE vises det til liste over fagtemaer som skal vurderes for nærmere utredning:

Basert på en vurdering av potensiell påvirkning fra den oppgraderte kraftledningen vurderes det som sannsynlig at anlegget kan få vesentlige virkninger for fagtemaene naturmangfold, landskap, kulturminner og friluftsliv. Kunnskapsgrunnlag, verdi, påvirkninger og konsekvenser er utredet i egne delkapitler nedenfor i henhold til metodikk i KU-veileder for klima og miljø (M-1941). Beskrivelse av tiltaksområdet, utredningsalternativ og nullalternativ presenteres felles for temaene i kap. 1.2 og kap. 1.3. Se også konsesjonssøknad kap. 2 for utfyllende beskrivelse av tiltaket og alternativet som utredes.

Tiltaket vil ikke medføre økt støy for støyfølsom bebyggelse i anleggs- eller driftsfasen. Det er ikke registrert forurenset grunn i områder som berøres av tiltaket, og forurensning i grunnen vil bli håndtert i tråd med forurensningsforskriften kap. 2 i gjennomføringsfasen. Tiltaket vil ikke medføre vesentlig forurensning, eller forurensning med varige virkninger. Arealbruksendringene som følge av tiltaket er små, og vil ikke medføre vesentlige utslipp av klimagasser fra vegetasjon og jordsmonn. Fagtemaene støy, forurensning, klimagassutslipp, elektromagnetisk felt, landbruk og andre naturressurser og luftfart, kommunikasjonssystemer og annen infrastruktur utredes derfor ikke utfyllende etter metodikken i M-1941, men beskrives med tanke på forventede virkninger, da tiltaket ikke ventes å få vesentlige virkninger for fagtemaene. Dette begrunnes i at det allerede går en kraftledning på strekningen i dag, inkl. eksisterende transformatorstasjon ved Fjærå, og at mindre justeringer av traseen, utvidelse av eksisterende ryddebelte, endrede master på strekningen Huseby-Fjærå, samt utvidelse av Fjærå transformatorstasjon ikke vil påvirke disse fagtemaene i noen vesentlig grad. Forventede klimagassutslipp som følge av arealbruksendringer er imidlertid beregnet i utredningen med bruk av Miljødirektoratets skjema for «Beregningsmal for klimagassutslipp fra karbonrike arealer». I tillegg er det i delkapittel for landbruk satt opp en beregning av arealbudsjett for beslagleggelse av skogbruksareal i forhold til nullalternativet.

Tiltaket kommer ikke i berøring med reiselivsinteresser, reindrifts- eller samiske utmarksnæringer, fiskeri, havbruk eller skipsfart. Disse forholdene er derfor ikke utredet.

Utredningene er utført av naturforvalter Jan Terje Strømsæther og økolog Lars Jørgen Rostad (naturmangfold), med faglige bidrag og kvalitetssikring fra økolog Tanja Kofod Petersen

(naturmangfold), landskapsarkitekt Amund Hareland (landskap), kulturminnerådgiver Cornelis Horn Evensen (kulturmiljø) og naturforvalter Gunnar Bratheim (friluftsliv).

1.1 Tidligere arbeider og utredninger

Ledningsstrekningen mellom Råde og Fjærå ble i 2011 omsøkt oppgradert som 132 kV enkeltkurs av daværende Hafslund Nett.

Temaene naturmangfold, landskap, kulturminner og kulturmiljø, friluftsliv og reiseliv og landbruk ble deretter i perioden 2011-2014 utredet nærmere i forbindelse med utarbeidelse av ny konsesjonssøknad for trase mellom Huseby-Fjærå, inkludert utvidelse av Fjærå transformatorstasjon. Denne ble planlagt med 132 kV enkeltkurs rørmast i stål eller kompositt. Denne tidligere utredningen mellom Huseby og Fjærå følger i all hovedsak samme utredningstrase som ny ledning som nå omsøkes på nytt.

Der det har vært ansett som relevant og hensiktsmessig har derfor vurderinger fra disse tidligere utredningene inngått i kunnskapsgrunnlaget. Dette kunnskapsgrunnlaget er gjennomgått, blitt tilpasset ny utredningsmetodikk iht. nyeste forskrift om konsekvensutredninger og veileder M-1941, og supplert med feltbefaringer der det har vært ansett som nødvendig for å få et oppdatert kunnskapsgrunnlag.

1.2 Beskrivelse av tiltak og utredningsalternativet

Nye ledninger omsøkes utbygd i tilnærmet samme hovedtrasé som eksisterende 47 kV Huseby–Fjærå–Skytterhuset, og det omsøkte tiltaket baserer seg i svært stor grad på ombruk av denne traséen. Det vises til konsesjonssøknadens kap. 2 for detaljert beskrivelse av tiltaket som omsøkes.

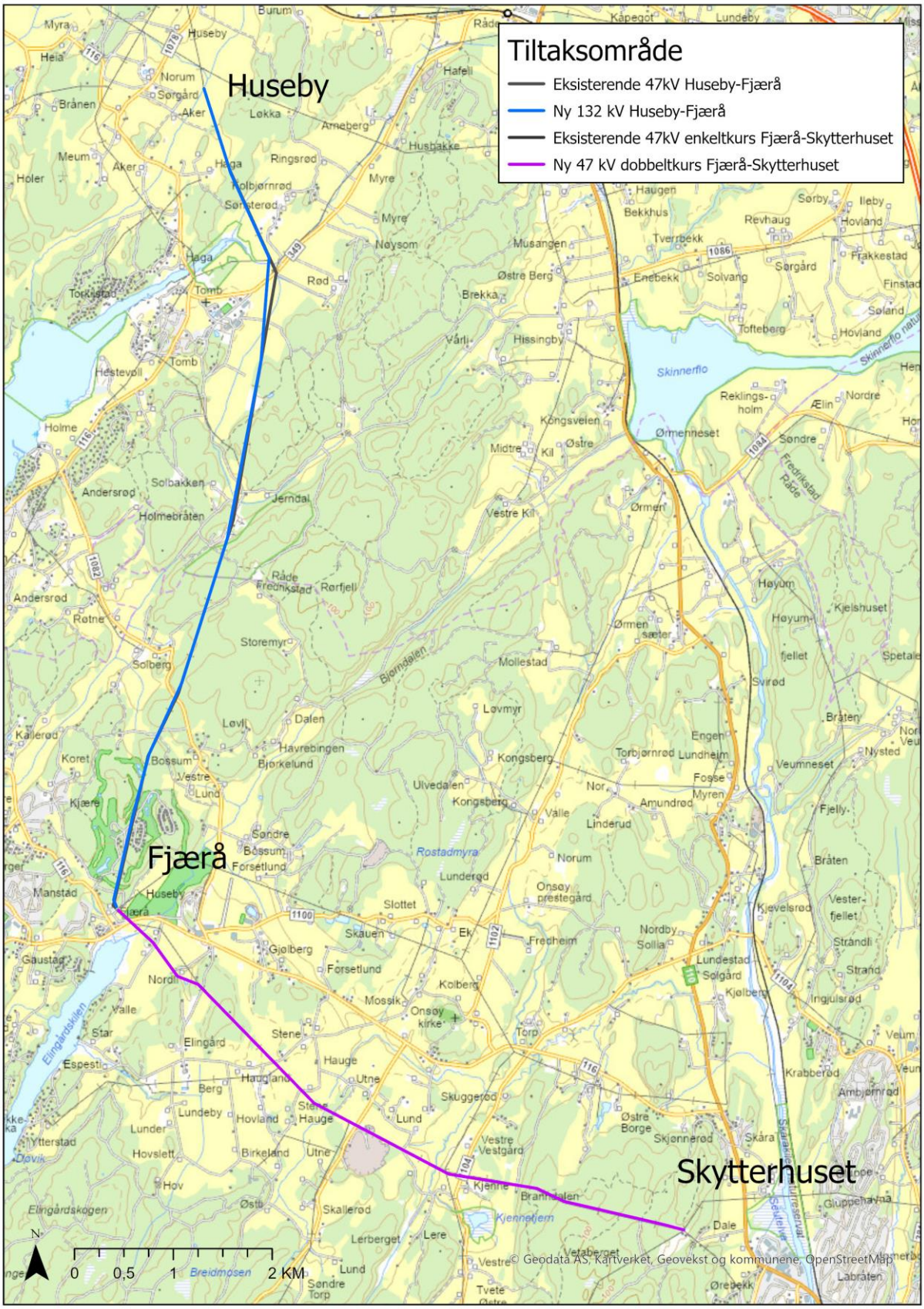
Mellom Huseby og Fjærå omsøkes det å sette opp nye master og trekke ny 132 kV enkeltkurs ledning i eksisterende 47 kV-trasé, med enkelte mindre justeringer og tilpasninger for å imøtekomme drivere av Onsøy golfbane og hytte-eiere, hensynta Jerndalen naturreservat, viktige naturtyper og skytebanen i Jerndalen og for å komme lenger bort fra Kråkstadbekken. Mastetype endres på strekningen fra H-master i tre med planoppheng til rørmaster med trekantoppheng.

Eksisterende 47 kV på strekningen Huseby-Fjærå saneres før ny utbygging av 132kV-ledning. Ryddebeltet langs traseen vil utvides fra dagens 20 meter til 30 meter. På de delene av strekningen der ny trase avviker fra eksisterende, vil dagens ryddebelte bli frigjort, og inngå i f. eks. fremtidig skogbruksareal.

Mellom Fjærå og Skytterhuset omsøkes det å trekke ett ekstra sett med 47 kV liner på eksisterende master. Rettighetsbeltet langs 47kV-traseen vil utvides fra dagens 20 meter til 30 meter for å ta høyde for fremtidige klimalaster. Parallelt med eksisterende 47kV går det en 22kV-ledning i dag. Dette innebærer i praksis at ryddebeltet utvides med 5 meter på ene siden av dobbelt-traseen.

I tillegg inkluderer tiltaket å oppgradere eksisterende Fjærå transformatorstasjon til 132 kV, og en mindre utvidelse mot nord-øst.

Siden det er tatt et valg i prosjektet om å sanere og gjenbruke eksisterende ledningstraseer, med de forventede reduserte virkningene dette vil ha for miljø og rettighetshavere sett i forhold til å planlegge en helt ny trasé, er det ikke konsekvensutredet alternativer til ønsket omsøkte tiltak. Etter innspill fra NVE i forbindelse med tidligere konsesjonssøknader på strekningen, har Elvia vurdert alternative trasealternativer, men valgt å ikke gå videre med disse. Det vises til konsesjonssøknadens kapittel 2.4 for beskrivelse av disse alternative løsningene. Det utredes derfor ett alternativ videre (omsøkte tiltak).

Figur 1-1. Tiltaksområde. Strekning Huseby-Fjærå vises med blå linje. Strekning Fjærå-Skytterhuset vises med rosa linje. Der eksisterende 47 kV ledning avviker fra ny ledningstrase vises denne som svart linje.

1.3 Nullalternativet

Det omsøkte alternativet blir sammenlignet med et nullalternativ. Nullalternativet tilsvarer dagens situasjon i utredningsområdet, forventede vedlikeholdstiltak på ledningene, allerede vedtatte arealplaner i tiltaksområdet, og skal være sammenlikningsgrunnlaget for å vurdere hvilken miljøpåvirkning omsøkt tiltak vil kunne få. Nullalternativet innebærer at dagens anlegg videreføres og utvikles slik det er beskrevet i konsesjonssøknaden kap. 4.1.1.

Nullalternativet innebærer å beholde dagens 47 kV-trase med tilhørende ryddebelte på strekningen Huseby-Fjærå-Skytterhuset. Nullalternativet forutsetter vedlikehold av ryddebeltet med jevnlig vegetasjonsrydding, og vedlikeholdsarbeid knyttet til anlegget.

Videreføring av eksisterende 22kV distribusjonsnett parallelt med 47kV Fjærå-Skytterhuset inngår i nullalternativet.

Berørte gjeldende reguleringsplaner for Råde og Fredrikstad kommuner anses som avklarte med tanke på gjennomføring av tiltakene planene legger til rette for, og inngår i nullalternativet.

Følgende gjeldende reguleringsplanen inngår som del av nullalternativet og det forutsettes at disse gjennomføres som vedtatt:

- Reguleringsplan Jerndalen (skyte anlegg m.m.) ID-096 (Råde kommune)
- Reguleringsplaner ved Fjærå (reguleringsplan for Husebyskogen (ID-210) (Fredrikstad kommune)
- Reguleringsplan for Huseby, endring (golfbanen) (ID-411) (Fredrikstad kommune)
- Reguleringsplan for Fjærå (ID-354)) (Fredrikstad kommune)
- Reguleringsplan for Onsøy pukkverk II (ID-581) (Fredrikstad kommune)

Se nærmere beskrivelse av kommunale planer i kap. 2.4.

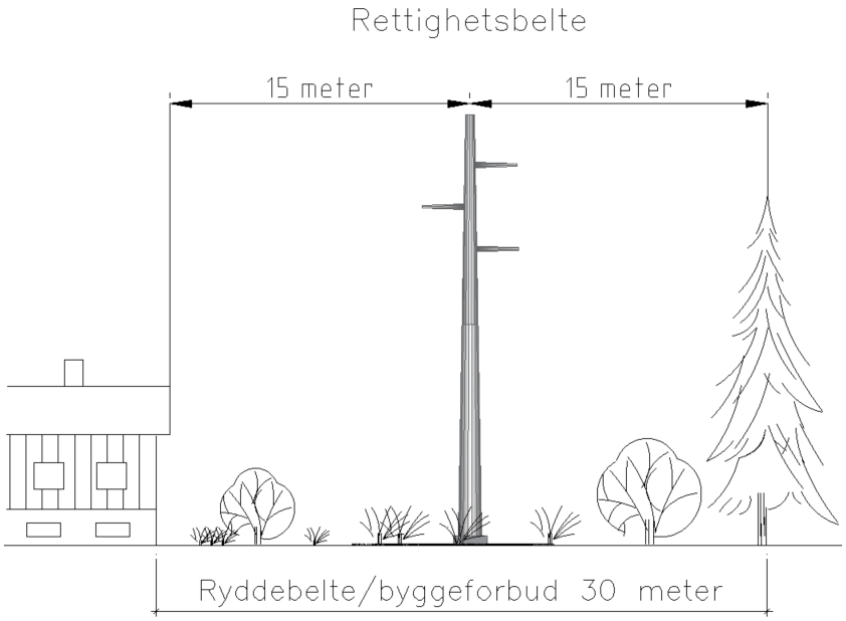
1.4 Metode for konsekvensutredning

Formålet med konsekvensutredninger er å sikre at hensynet til miljø og samfunn blir synliggjort i planprosesser og planlegging av tiltak. Forskrift om konsekvensutredninger (KU-forskriften) fastsetter kravene til innholdet i en konsekvensutredning. Utredningene skal følge anerkjent metodikk og utføres av personer med relevant faglig kompetanse, jf. KU-forskriften § 17. Metoden skal sikre en systematisk, helhetlig og faglig analyse av konsekvensene tiltaket medfører. Metodikken for konsekvensutredning for fagtemaene naturmangfold, landskap, kulturmiljø og friluftsliv er beskrevet i Miljødirektoratets veileder M-1941, del 3. Hovedtrekkene i metodikken er gjengitt i vedlegg til rapporten.

2 Arealbruk og forholdet til planer og verneområder

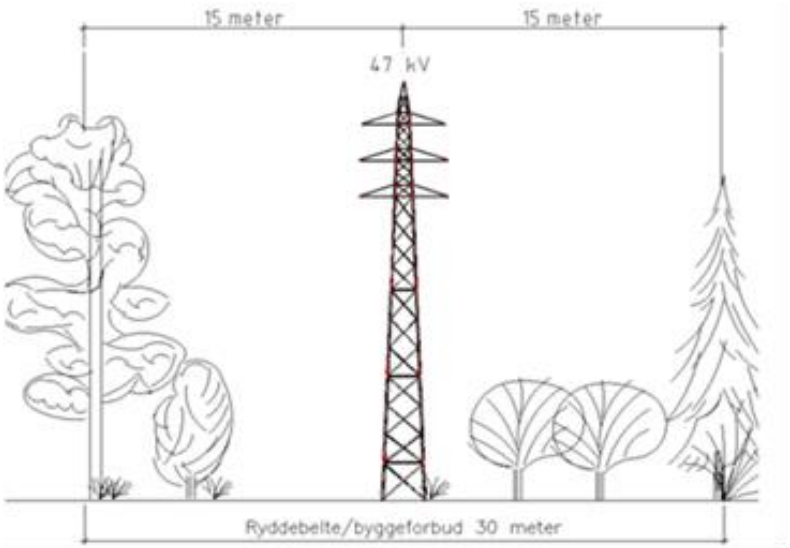
2.1 Arealbehov

Dagens linjetrase Huseby–Fjærå har et 20 meter bredt rettighetsbelte, klausulert for rydding og byggeforbud. Ny 132 kV ledning Huseby–Fjærå omsøkes med 30 meter rettighetsbelte. Omsøkt trasé vil på det aller meste av strekningen overlappe med dagens rettighetsbelte, som dermed utvides med 5 meter på hver side sett i forhold til dagens situasjon. Klausulert areal for eksisterende trasé, som ikke overlappes, vil bli frigjort når gammel 47 kV ledning er revet.

Figur 2-1: Prinsippskisse for rettighetsbelte og mast for omsøkte tiltak mellom Huseby-Fjærå.

Dagens rettighetsbelte for 47 kV ledning Fjærå–Skytterhuset omsøkes også utvidet fra 20 til 30 meter, for å imøtekomme forventet økning i klimalaster, med tilhørende fare for trefall mot ledningen. Det vi si at totale rettighetserverv for 47 kV linjen blir 30 meter, noe som medfører at 5 meter må ryddes på den ene siden av 47 kV linjen (der hvor ikke den eksisterende 22 kV linjen går).

Figur 2-2:Prinsippskisse for rettighetsbelte og mast for omsøkte tiltak mellom Fjærå og Skytterhuset.

Økt arealbehov for utvidelse av Fjærå transformatorstasjon er beregnet til ca. 1 daa, og må erverves av naboeiendommene 100/1 og 100/13. Utvidelsen vil skje med utsprengning og planering av areal i kolleformasjonen i bakkant av stasjonen, og øst for dagens anlegg. I tillegg kommer breddeutvidelse og forsterking av adkomstvei som vil kreve et areal på ca. 2,5 daa.

Tabell 2-1. Netto økning av rettighetsbelte for omsøkte traséer.

Huseby–Skytterhuset	Utvidet rettighetsbelte [m]	Lengde [km]	Erverv areal [daa]	Netto endring arealtype (AR5)
Transformatorstasjon			1	Skog: 1 dekar
Adkomst transformatorstasjon			2,5	Bebygd: 2 dekar Dyrka mark: 0,5 dekar
Huseby–Fjærå	10	8,7	87	Bebygd: -0,2 dekar Dyrka mark: 30,3 dekar Skog: 56,2 dekar Åpen fastmark: 0,7 dekar
Fjærå–Skytterhuset	10	6,8	68	Bebygd: 1,4 dekar Dyrka mark: 37,1 dekar Skog: 29,0 dekar Åpen fastmark: 0,5 dekar
Netto økning rettighetsbelte			**155 daa**	

Figur 2-3: Fjærå transformatorstasjon. Nye anlegg i rød ramme.

2.2 Nærliggende bebyggelse

Det utvidede/justerte rettighetsbeltet vil berører bygninger på følgende eiendommer:

Tabell 2-2: Bygninger berørt av utvidet/justert rettighetsbelte.

Kommune	Gnr./Bnr.	Bygningstype	Adresse	Avstand senterlinje
Fredrikstad	102/8	Driftsbygning/lager	Elingårdsveien 45	0 m
Fredrikstad	32/5,14	Driftsbygning	Husebyveien 61	6 m

Se for øvrig konsesjonssøknad for vurderinger knyttet til boliger og elektromagnetiske felt.

2.3 Nødvendige tiltak for gjennomføring

Adkomstveien til stasjonen må utvides og oppgraderes, for å muliggjøre transformatortransporten. Her må Elvia erverve ca. 2,7 daa, hvor ca. 1,1 daa er permanent og ca. 1,6 daa er bruksrett. Se beskrivelse kap. 2.1.3.

2.4 Kommunale planer

Råde kommune

Første del av traseen mellom Huseby og Jerndalen ligger i Råde kommune. Den nye kommuneplanens arealdel 2023–2037 ble vedtatt 16.10.2023.

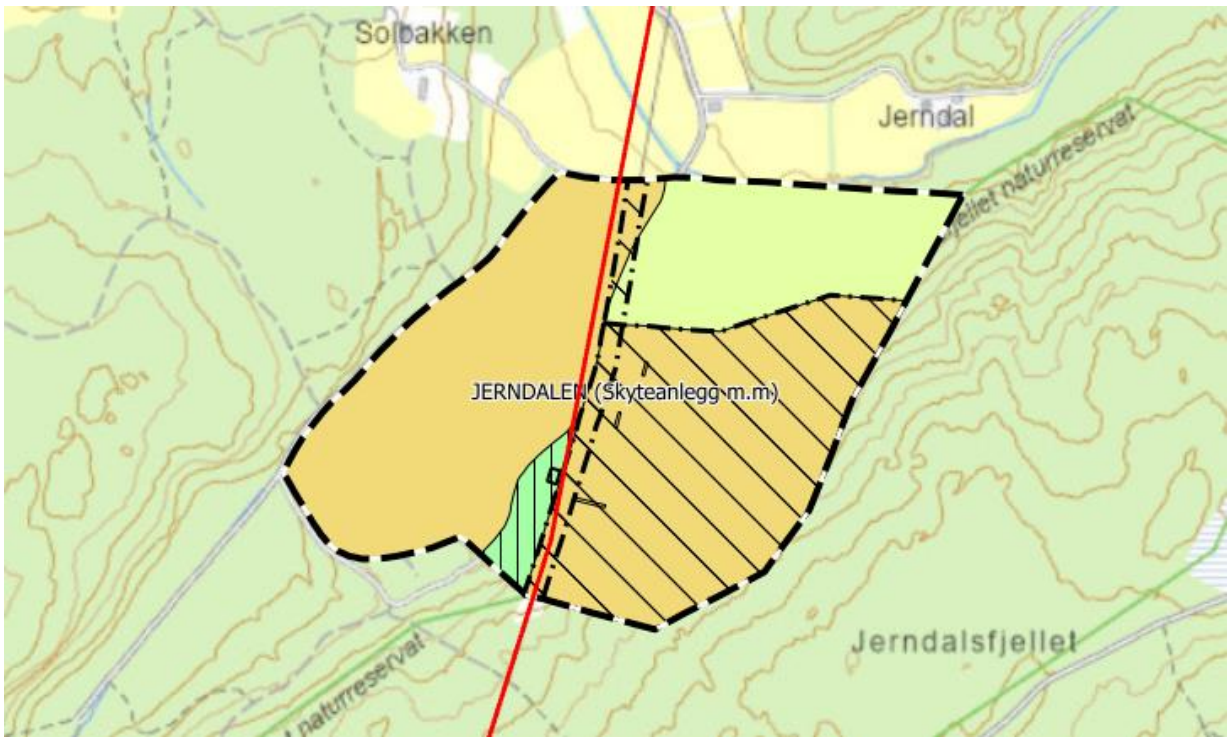
Fra Huseby til Jerndalen er det meste av arealet rundt omsøkt trasé avsatt til LNFR (Landbruks-, natur-, frilufts- og reindriftsområder).

Området rundt Tomb er definert som hensynssone for landskap og bevaring kulturmiljø. Innenfor dette området skal det tas sikte på å bevare områdets opplevelseskvaliteter og karakteristiske landskapstrekk, samt viktige historiske trekk i landskap og bebyggelse.

Traseen vil gå i utkanten av skytebanen ved Jerndalen, som er avsatt til idrettsanlegg i kommuneplanen. Traséen for ny 132 kV foreslås her lagt om noe mot vest, for å skape større avstand og mindre konflikt med skytebaneanlegget, sammenlignet med dagens 47kV.

Skogsområdene fra Strømnesåsen til Tomb/Rørfjell er definert som hensynssone for friluftsliv. Innenfor disse områdene skal stedets viktige friluftslivskvaliteter ivaretas, og tiltak som hindrer tilgang og bruk ikke tillates.

Av gjeldende reguleringsplaner i Råde kommune berøres reguleringsplan for Jerndalen (skyteanlegg m.m.) (ID-096) av traséen (jf. figur 2-4).

Figur 2-4: Reguleringsplan Jerndalen (skyteanlegg m.m.) ID-096. Kilde: kommunekart.com

Fredrikstad kommune

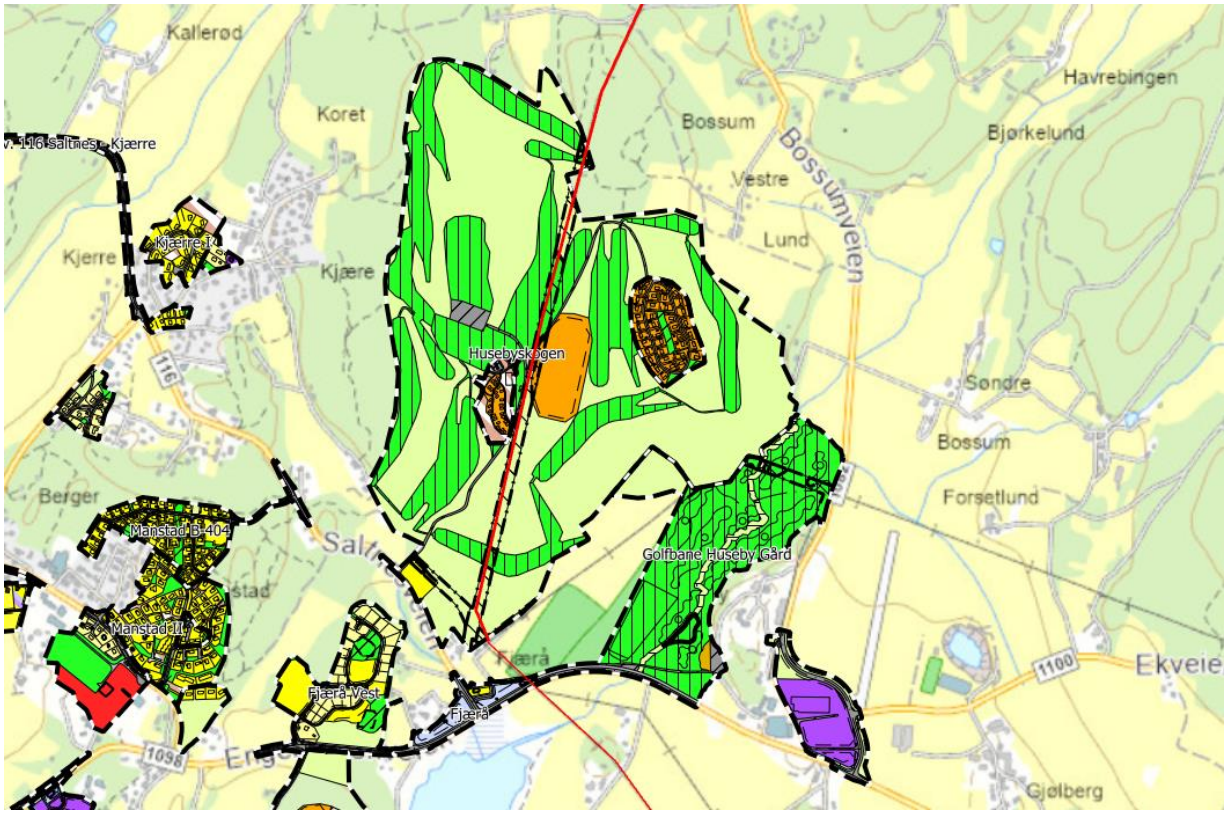
Traseen fra Jerndalen til Fjærå og videre til Skytterhuset ligger i Fredrikstad kommune. Den nye kommuneplanens arealdel 2023–2035 ble vedtatt 15.06 2023.

Fra Jerndalen til Bossum er arealet rundt omsøkt trasé satt av til LNF-område. Fra Bossum og ned til Fjærå er arealene avsatt til golfbane og spredd fritidsbebyggelse. Deler av strekket er hensynsone for friluftsliv, og da skal hensyn til friluftsliv være førende for arealbruken og for bygge- og anleggstiltak. Onsøy golfbane er en internasjonal anerkjent golfbane, med høye krav til funksjonalitet og landskapsbilde.

Fra Fjærå til Branndalen går eksisterende trasé gjennom flere hensynssoner, blant annet for landbruk, naturmiljø, landskap, og kulturminner. Hensynssone for landbruk markerer svært god og god jordkvalitet, og jordvern skal vektlegges ekstra sterkt. I hensynssone for landskap finnes kulturhistoriske landskap av nasjonal verdi og regionalt verneverdige kulturlandskap, hvor hensynet til kulturlandskapsverdier bør være førende for arealbruken for bygge- og anleggstiltak. I hensynssone for bevaring av kulturmiljø skal de antikvariske verdiene i området hensyntas, og i hensynssone for naturmiljø skal naturverdiene i området bevares. Ved Lund går traseen i kanten av et kulturhistoriske landskap av nasjonal verdi (KULA), hvor all anleggsvirksomhet skal utvise hensyn til kulturminnene i området.

Fra Brannfjell til Skytterhuset går eksisterende trasé gjennom hensynssone for friluftsliv/marka.

Av gjeldende reguleringsplaner i Fredrikstad kommune berøres reguleringsplan for Husebyskogen (ID-210), reguleringsplan for Huseby, endring (golfbanen) (ID-411), reguleringsplan for Fjærå (ID-354) og reguleringsplan for Onsøy pukkverk II (ID-581) av traséen.

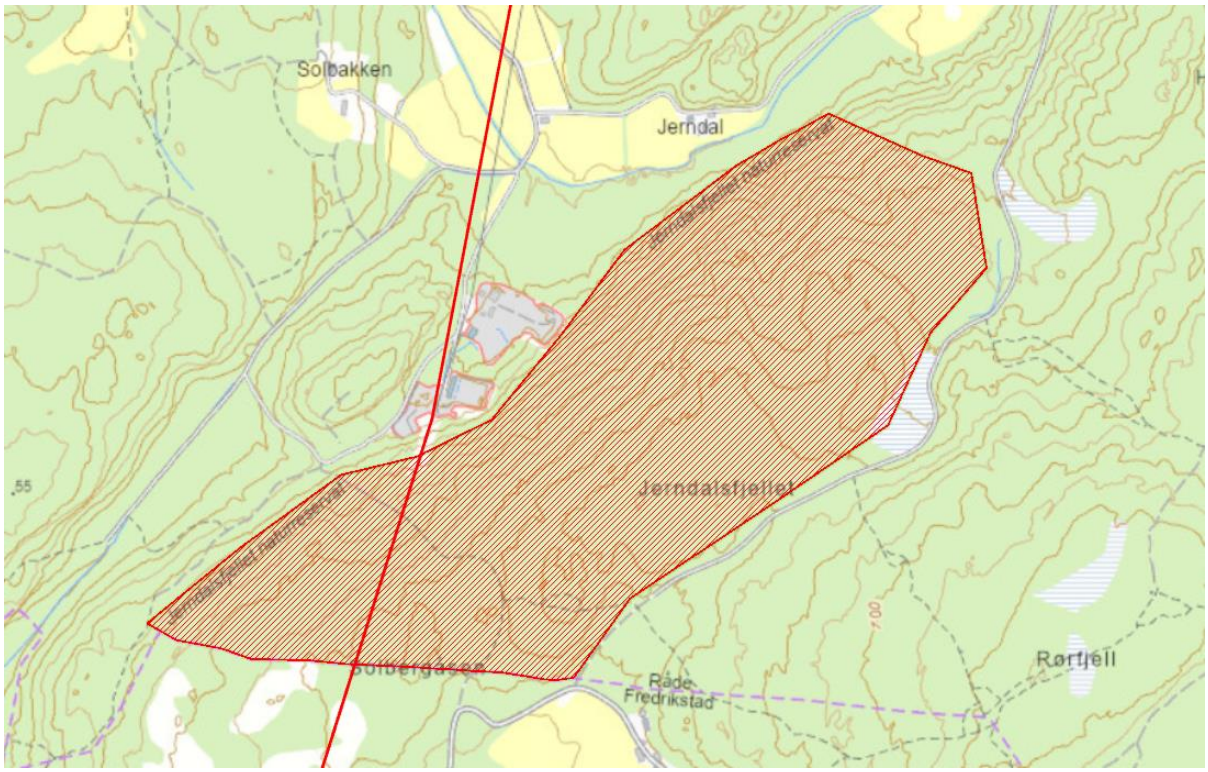
Figur 2-5: Berørte reguleringsplaner ved Fjærå (reguleringsplan for Husebyskogen (ID-210), reguleringsplan for Huseby, endring (golfbanen) (ID-411), reguleringsplan for Fjærå (ID-354)). Kilde: Kommunekart Fredrikstad kommune.

Figur 2-6: Reguleringsplan for Onsøy pukkverk II (ID-581). Kilde: Kommunekart Fredrikstad kommune.

2.5 Verneområder

Det omsøkte tiltaket vil berøre Jerndalsfjellet naturreservat, (jf. Figur 2-7). Elvia har søkt og fått innvilget dispensasjon til å rive eksisterende 47 kV og bygge ny 132 kV kraftledning innenfor naturreservatet av Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus (vedtaksdato 01.11.2024). Dette inkluderer tillatelse til å øke ryddebeltet til inntil 30 m totalt. Tillatelsen er gitt med vilkår knyttet til gjennomføringen, og er gyldig til 31.12.2027.

Figur 2-7: Jerndalsfjellet naturreservat. Kilde: Naturbase.no

2.6 Nødvendige tillatelser etter annet lovverk

Naturmangfoldloven

Det er innvilget dispensasjon fra vernebestemmelsene for Jerndalsfjellet naturreservat, jf. kap 4. Gjennomføringen av omsøkte tiltak må skje i henhold til dispensasjonsvedtaket fra Statsforvalteren.

Dersom tiltaket berører utvalgt naturtype huleeiker må det søkes om dispensasjon til felling hos kommunen. Det er ikke ventet at tiltaket gir behov for felling av trær som omfattes av naturtypen hule eiker. Det kan imidlertid bli behov for å kutte/trimme greiner for å opprettholde nødvendige sikkerhetsavstand til fasene. Se for øvrig omtale av naturtype hule eiker under delkapittel naturmangfold.

Kulturminneloven

Ifølge kulturminneloven §9 plikter tiltakshaver å avklare med kulturmyndighetene om at inngrepene til det omsøkte tiltaket ikke kommer i konflikt med automatisk fredete kulturminner, eventuelt om det må gjøres ytterligere undersøkelser. Dette må avklares før byggestart. Det gjelder plassering av ledningstraseer, mastepunkter, rigg- og anleggsplasser og transportveier.

Automatisk fredede kulturminner vil bli indirekte berørt av et utvidet luftspenn/rettighetsbelte, men nye mastepunkt vil plasseres i god avstand fra sikringssonen rundt lokalitetene. Enkelte av mastene som skal gjenbrukes berører kulturminner med sikringssoner. Der mastene ligger innenfor

kulturminner og dets sikringssone på 5 meter, må arbeidene utføres skånsomt slik at det ikke blir skader på kulturminnene jf. Kulturminnelovens § 3. Rydding av vegetasjon innenfor registrerte kulturminners sikringssone må utføres skånsomt uten fare for skade på kultuminnene.

Veglova

Hovedregelen er at det kreves godkjenning fra vegmyndigheten for å legge ledninger over, under, langs eller nærmere offentlig veg enn 3 meter fra vegkant på begge sider, målt vannrett. Det må sendes skriftlig søknad fra ledningseier om godkjenning fra vegmyndigheten av ledningsarbeid. Søknaden skal inneholde ønsket trasévalg (ledningstrasé) og andre opplysninger som vegmyndigheten trenger for å behandle den.

Luftfartsloven

Luftfartslovens forskrift om rapportering, registrering og merking av luftfartshinder definerer alle strøm-førende luftspenn med master som luftfartshinder, uansett høyde (§ 2). Eier (Elvia) må rapportere inn etablering, endring, flytting og fjerning av luftledningene senest 30 dager før arbeidene starter opp, til nasjonalt register over luftfartshindre, NRL, hos Kartverket.

3 Sammenstilling av konsekvens for de utredede fagtemaene

Nedenfor gis en samlet oversikt over konsekvenser for de ulike fagtema som er utredet særskilt i forbindelse med søknaden (fagtemaene naturmangfold, landskap, kulturmiljø og friluftsliv). Øvrige relevante fagtema beskrives i kapitlene nedenfor.

For fagtema naturmangfold kan tiltaket medføre behov for trimming/kutting av grener for flere berørte hule eiker innenfor definisjonen for utvalgte naturtyper som følge av utvidet ryddebelte. Det vurderes at selve trærne kan stå og ikke må felles som følge av tiltaket. Registrerte naturtyper ved Sønsterød berøres noe av utvidet rettighetsbelte. Endret mastekonfigurasjon fra ett plan til liner i tre plan på strekningen Huseby-Fjærå vurderes å generelt øke kollisjonsfaren for fugl. Samlet sett vurderes konsekvensgraden til noe negativ konsekvens for fagtema naturmangfold.

Fagtema landskap vurderes til konsekvensgrad noe negativ konsekvens som følge av noe økt synlighet og derigjennom økt negativ påvirkning på landskapsbildet som følge av endret mastetype på delstrekningen Huseby-Fjærå.

For fagtemaene kulturmiljø og friluftsliv vurderes tiltaket å medføre ubetydelig konsekvens.

Samlet sett vurderes tiltaket å medføre noe negativ konsekvens for de utredede fagtemaene.

Tabell 3-1: Samlet konsekvens for alle utredningstemaene.

Vurdering av konsekvens	**Alternativer**	
Utredningstema	**Nullalternativet**	**Omsøkt alternativ**
Naturmangfold	0	Noe negativ konsekvens
Landskap	0	Noe negativ konsekvens
Kulturmiljø	0	Ubetydelig endring
Friluftsliv	0	Ubetydelig endring
Samlet konsekvens	0	Noe negativ konsekvens
Rangering	1	2
Begrunnelse for rangering	Nullalternativet gir ubetydelig endring for alle fagtemaene	Alternativet vurderes til noe negativ konsekvens samlet for alle utredningstemaene.

4 Naturmangfold

4.1 Definisjon og avgrensning mot andre fagtema

Naturmangfold defineres i henhold til naturmangfoldloven som biologisk mangfold, landskapsmessig mangfold og geologisk mangfold som ikke i det alt vesentlige er et resultat av menneskers påvirkning.

I denne utredningen vurderes naturmangfold knyttet til land og ferskvann/vannmiljø samlet i dette kapitelet.

Følgende temaer dekkes av andre fagtema:

- Naturmangfold knyttet til landskap omfattes av tema naturmangfold, mens opplevelser, kulturarv, og landskapsbilde ikke inngår i temaet.
- Funksjonsområder for vilt og fisk inngår under naturmangfold, mens utøvelse av jakt og opplevelser av vilt ikke inngår i temaet.
- Naturmangfold og økologisk og kjemisk tilstand i vann utredes under naturmangfold, mens utøvelse av fiske, vannbasert friluftsliv, eller vann som naturresurs ikke inngår i temaet.

4.2 Beskrivelse av tiltaksområdet

Tiltaksområdet ligger i Råde og Fredrikstad kommuner i Østfold fylke. Området ligger i boreonemoral bioklimatisk sone og svakt oseanisk bioklimatisk seksjon. Lokalklimaet er preget av milde vintre og varme somre, og gir lokalt gode vekstforhold for varmekjære arter.

Området består av skog i småkupert terreng, og store arealer med jordbruksmark. Skogen langs tiltaksområdet har varierende alder, og er aktivt drevet med skogbruk. De berørte skogsområdene er hovedsakelig barskog som varierer mellom furu- og granskog.

I sørvendte lier forekommer avgrensede skogsholt av mer varmekjære arter og edelløvskog. Spredt gjennom hele området er det registret mange forekomster av naturtypen hule eiker.

4.3 Metode for konsekvensvurdering

Formålet med konsekvensutredninger er å sikre at hensynet til miljø og samfunn blir synliggjort i planprosesser og planlegging av tiltak. Forskrift om konsekvensutredninger (KU-forskriften) fastsetter kravene til innholdet i en konsekvensutredning. Utredningene skal følge anerkjent metodikk og utføres av personer med relevant faglig kompetanse, jf. KU-forskriften § 17. Metodikken for konsekvensutredning av naturmangfold er fullstendig beskrevet i M-1941, del 3 punkt 1. Metoden skal sikre en systematisk, helhetlig og faglig analyse av konsekvensene tiltaket medfører. En beskrivelse av metodikk for verdisetting av delområder, vurdering av konsekvensgrad for delområder og konsekvens for alternativer vises i Vedlegg 1.

4.4 Influensområde og utredningsområde

Influensområdet er området som kan bli midlertidig eller permanent påvirket som følge av tiltaket. Influensområdet varierer imidlertid for de ulike registreringskategoriene av naturmangfold. For naturmangfold på land vil det ofte være begrenset påvirkning utenom der det gjennomføres tekniske inngrep og arealbeslag. For vilt (inkludert fugl) og vannmiljø vil influensområdet kunne være større, basert på hvordan støy og forstyrrelser kan påvirke fuglenes atferd og hvor langt nedstrøms et tiltak kan påvirke en vannforekomst.

Tiltaket som omsøkes innebærer å skifte ut eller oppgradere eksisterende 47kV kraftledning hovedsakelig i samme trase som i dag med enkelte justeringer av linjen, og det er først og fremst

virkninger nær denne traseen som er relevant å vurdere konsekvenser for. Influensområdet for fagtemaet settes derfor til 500 meter ut fra senterlinje for fugl og pattedyr, og tilsvarende 50 meter for naturtyper og andre arter, og denne korridoren danner utgangspunkt for å definere delområder i utredningen. Influensområdet for vassdrag er vurdert som vassdrag med tilhørende kantsone og som kan bli direkte berørt av fysiske inngrep eller indirekte berørt av forurenset avrenning fra tiltaksområdet. I praksis er de vannforekomstene som ledningen krysser tatt med.

4.5 Kunnskapsgrunnlaget

4.5.1 Kunnskap og kilder

Det er gjennomført søk i offentlige databaser inkludert Naturbase, Økologisk grunnkart, Artskart og Vann-nett. Informasjonen fra databasene som har relevans for naturmangfold i tiltaksområdet, er undersøkt og vurdert.

Det er kun mindre strekninger av traséen som er kartlagt for naturtyper etter Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging fra før. Området fremstår imidlertid godt kartlagt etter eldre kartleggingsmetode DN-HB13. Denne metoden fanger også opp hule eiker, og det er registrert en hel del slike i fra tidligere i landskapet rundt utredet trasé.

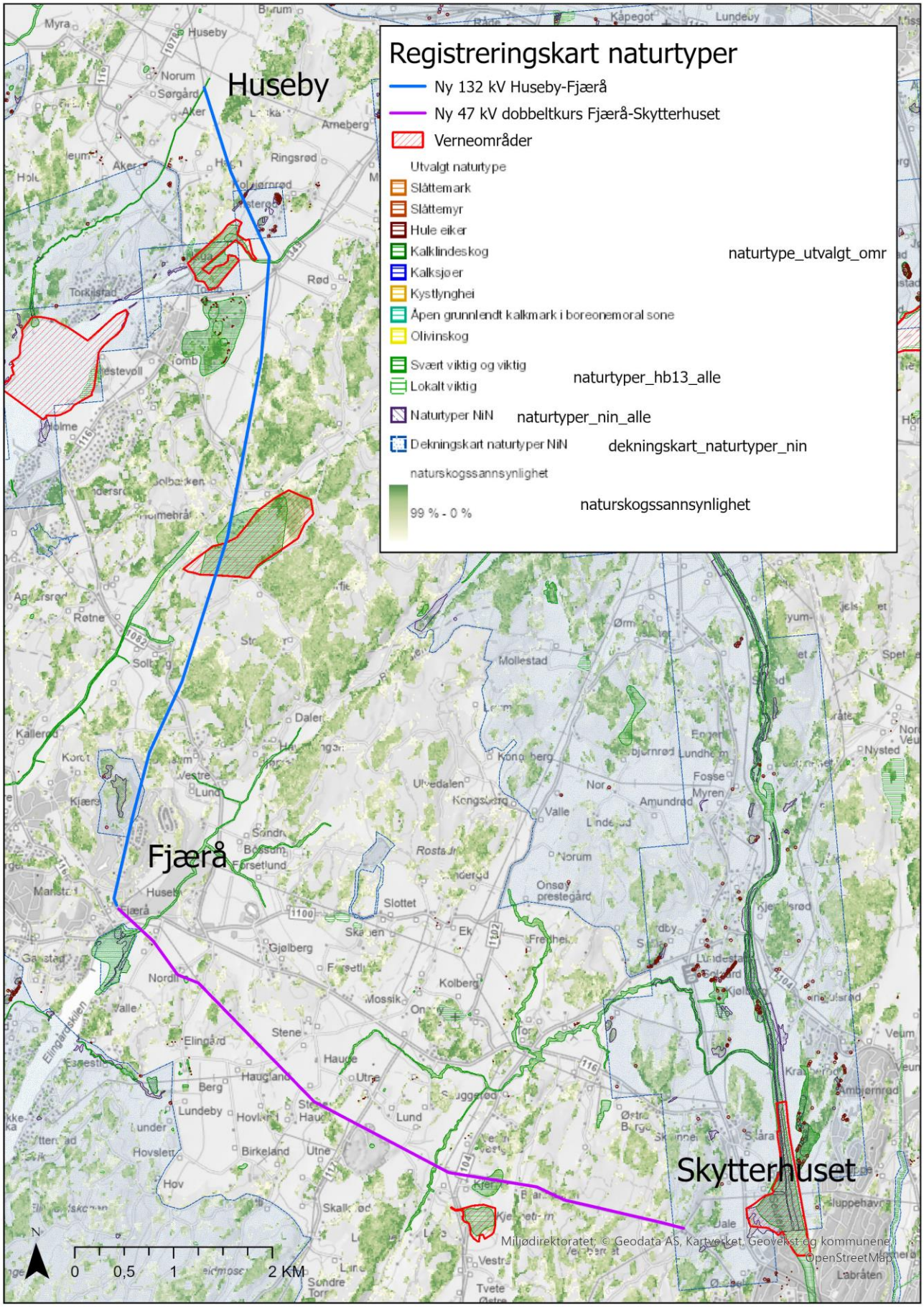
Områdene som utredningsalternativet går gjennom, består nærmest utelukkende av intensivt drevne jordbruksområder og skogsområder med intensivt drevet skogbruk og lite gammel skog. Områdene som berøres av tiltaket er i det alt vesentlige allerede berørt av eksisterende ryddebelte for dagens 47 kV kraftledning (jf. figur 1-1).

Traseen ble befart 18.08.2025 av økolog Tanja Kofod Petersen og naturforvalter Jan Terje Strømsæther, og det ble gjort en vurdering av potensial for nye funn av verdier knyttet til naturtyper, verifisere tidligere kartlagte naturtyper og vurdere behovet for ytterligere kartlegging i henhold til Miljødirektoratets instruks. Det ble særlig undersøkt etter forekomster av rike, varmekjære skogtyper i sørvendte lier, eldre barskogområder, samt rik vegetasjon som kunne indikere næringsrike områder. Områder der det potensielt kunne stå uoppdagede hule eiker, ble også undersøkt. Eiker ved tiltaksområdet som ble vurdert å falle inn under forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven ble oppsøkt og innmålt på ny befaring 27.08.2025. På befaringen ble det ikke observert nye naturtyper langs traseen som inngår i Miljødirektoratets kartleggingsinstruks for naturtyper. Det er gjennomført flere runder med kartlegging på initiativ fra Miljødirektoratet i områdene rundt ledningstraseen over flere år, og kun mindre deler av tiltaksområdet har blir valgt ut/prioritert til denne kartleggingen. Potensialet og sannsynligheten for ytterligere funn vurderes som svært lav, og kunnskapsgrunnlaget knyttet til naturtyper vurderes derfor som dekkende for å vurdere konsekvens for fagtemaet.

Feltarbeid/befaring med tanke på fugl ble gjennomført 26-27.08.2025 av økolog Lars Jørgen Rostad. Dette tidspunktet er godt utenfor hekkesesongen for de fleste arter, men et godt tidspunkt med tanke på fugletrekk. Fokus ved dette arbeidet var å sjekke ut områder med mulig landskapsøkologisk funksjon og å få en idé om hvor avbøtende tiltak for fugl kan være hensiktsmessig.

Data om vannmiljø og vannforekomster baserer seg på informasjon fra nettportalene Vann-nett og Vannmiljø. Det er ikke gjennomført bunndyrundersøkelser eller el-fiske i vannforekomstene innenfor tiltaksområdet i forbindelse med denne utredningen. De berørte vannforekomstene er hovedsakelig bekker i jordbrukslandskapet med sparsomt eller fraværende kantvegetasjon over feltsjiktet.

Berggrunnen i området er generelt lite næringsrik (kalkfattig) og består av granitt (iddefjordgranitt).

Figur 4-1. Registreringskart naturtyper.

4.5.2 Verneområder og områder med båndlegging

Jerndalsfjellet naturreservat: Tiltaksområdet strekker seg igjennom Jerndalsfjellet naturreservat i Råde kommune. Jerndalsfjellet er en skogvokst kolle ca 2 km øst for Krokstadfjorden og 2 km sør for Tomb, på grensen mellom Råde og Fredrikstad kommuner. Formålet med naturreservatet er først og fremst å bevare et brannfelt med sottømmer, som er under naturlig gjenvekst, og et tilgrensende lite påvirket område med gran- og furuskog. Det er innvilget dispensasjon av Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus til å gjennomføre det omsøkte tiltaket.

Verkenslund biotopvernområde: Området består av en gammel eikehage, strandeng og strandsumpvegetasjon og en grunn våtmarkskile. Verneområdet befinner seg cirka 100 meter vest for nytt rettighetsbelte ved Sønsterød i Råde kommune, og berøres ikke direkte av tiltaket.

Kjennetjern naturreservat: Formålet med vernet er å bevare et viktig våtmarksområde med vegetasjon, fugleliv og annet dyreliv som naturlig er knyttet til området. Verneområdet befinner seg cirka 250 meter sør for nytt rettighetsbelte ved Kjenn i Fredrikstad kommune, og berøres ikke direkte av tiltaket.

4.5.3 Naturtyper

Det er tidligere kartlagt naturtyper etter både DN-håndbok 13 gjennom hele tiltaksområdet og etter Miljødirektoratets instruks i deler av området. Tidligere kartlagte naturtyper er vist i figur 4-1. Berørte registrerte naturtyper vises som egne delområder i kap. 4.6.1.

4.5.4 Arter og økologiske funksjonsområder

Fugl og dyreliv

Vipe (Kritisk truet – CR) er registrert flere steder langs traséen. Dette er en art som har gått kraftig tilbake i hele landet, og Østfold er intet unntak. Ledningen passerer et av de få områdene hvor arten fremdeles hekker i Fredrikstad.

Ellers er det flere funn av granmeis (Sårbar – VU) og trelerke (Nær truet – NT) langs traséen. Dette er ikke arter som påvirkes gjennom kollisjon, men snarere det habitattapet en kraftledning kan medføre.

Det er registrert forekomster av storsalamander (NT) flere steder langs traseen i tilknytning til dammer/putter.

Karplanter, moser, lav og sopp generelt

Innenfor en avstand på 50 meter fra senterlinje ledning er det i perioden etter år 2000 tidligere registrert én rødlistet art innenfor disse artsgruppene: Nikkebrønsle (EN – sterkt truet), funnet ved Utne på strekningen Fjærå-Skytterhuset. Forekomsten berøres ikke av utvidet rettighetsbelte.

Moser, lav og sopp knyttet til hule eiker

Det er gjort flere funn av rødlistede arter knyttet til hule eiker i landskapet rundt tiltaksområdet tidligere. Laven breinål (VU) er funnet på hul eik ved Verkens lund på Tomb i 2025, kun 700 meter fra ledningen. Ellers er arter som korallkjuke (VU) registrert på hul eik flere steder i Råde og Fredrikstad.

Det ble derfor lett spesielt etter slike arter på de hule eikene som kan bli berørt av tiltaket, uten at det ble gjort noen funn. Breinål er knyttet til grov sprekkebark på gammel/hul eik, og ingen av de vurderte trærne ved Sønsterød i kap. 4.6.1 var spesielt gamle med særlig grov sprekkebark eller dype

barksprekker. Enkelte av eiketrærne ved Haga lenger nord hadde grovere bark, men virket tilskygget, og mye barkragg og bleiktjafs på trærne tydet på påvirkning av næringsstoffer/støv fra landbruksvirksomhet, slik at heller ikke disse virket som særlig egnet substrat for breinål.

4.5.5 Landskapsøkologiske sammenhenger

Landskapsøkologiske funksjonsområder er områder der selve arealet ikke nødvendigvis har stor verdi i seg selv, men som likevel er verdifulle fordi de kan binde sammen andre økologiske funksjonsområder. Trekkområder for fugl er typisk slike områder. Slike trekkområder kan ha alt fra lokal til nasjonal/internasjonal funksjon og verdi, og kan ha stor skalavariasjon med alt fra lokale forflytningskorridorer for alminnelige fuglearter til større områder med internasjonal betydning for fugl på høst- og vårtrekket.

Det finnes ingen etablert metodikk for å identifisere og avgrense slike områder. Dermed må man bruke generell kunnskap om hvordan fugl og vilt beveger seg i landskapet, i tillegg til kunnskap innhentet fra feltarbeid og eksisterende informasjon. Generelt er usikkerheten rundt forekomst, utbredelse og betydning av slike områder ganske stor, og dette gjør at avgrensning og verdisetting av slike områder ofte må gjøres etter føre-var-prinsippet. Typisk er dette elver og vannstrenger, daler og andre naturlige korridorer og ledelinjer i landskapet. I dette kystnære landskapet er våtmark, elver, bekker og åpne områder mellom sjø og ferskvanns- eller våtmarksområder helt typiske steder der det beveger seg mye vann- og våtmarksfugler gjennom døgnet. Ofte er andefugler langs kysten på dagtid for å bedrive næringssøk, før de trekker inn mot ferskvann, bekker og tjern om kvelden. Det er flere områder langs traséen som kan kategoriseres som slike områder, og totalt er det definert tre slike i utredningen.

4.5.6 Geologisk mangfold

Ved Onsøy golfbane er det registrert et område med betydning for geologisk arv (Geosted: Kjære). Beskrives av NGU som morene som tilhører Onsøytrinnet. Slak, men klart utformet. Vurderes av NGU som sterkt påvirket av nybygging av golfbane. Forekomsten er ikke vernet. Arealet berøres av dagens ryddebelte for 47 kV- ledning nord for Fjørå transformatorstasjon.

4.5.7 Vannforekomster i Vann-nett

Tiltaksområdet berører ikke større vassdrag, men krysser bekker i jordbrukslandskapet. Tiltaket innebærer ikke direkte inngrep i vannforekomster. De berørte vannforekomstene er generelt i dårlig tilstand, særlig hva gjelder økologisk tilstand. I anleggsfasen må det derfor følges opp tiltak som sørger for at tilstanden ikke svekkes ytteligere.

- Akersbekken utgjør vannforekomst 003-109-R. Vannforekomsten er registrert med svært dårlig økologisk tilstand, grunnet avrenning fra fylldyrket mark, punktutslipp fra regnvannoverløp, og utslipp fra separate avløpsanlegg. Den kjemiske tilstanden er ikke klassifisert. Vannforekomsten er registrert med vanntype små, kalkrik, humøs (R111).
- Arnebergkanalen utgjør vannforekomst 003-20-R. Vannforekomsten er registrert med svært dårlig økologisk tilstand, grunnet avrenning fra fylldyrket mark, fysisk endring annet (f.eks. bekkelukking, bebyggelse), punktutslipp fra regnvannoverløp, og utslipp fra separate avløpsanlegg. Den kjemiske tilstanden er ikke klassifisert. Vannforekomsten er registrert med vanntype middels, moderat kalkrik, humøs (R108).
- Arnebergkanalen bekkefelt utgjør vannforekomst 003-111-R. Vannforekomsten er registrert med dårlig økologisk tilstand, grunnet avrenning fra fylldyrket mark og utslipp fra separate

avløpsanlegg. Den kjemiske tilstanden er ikke klassifisert. Vannforekomsten er registrert med vanntype små, kalkrik, humøs (R111).

- Bekker til Elingårdskilen utgjør vannforekomst 002-4143-R. Vannforekomsten er registrert med svært dårlig økologisk tilstand, grunnet avrenning fra fylldyrket mark, fysisk endring, fysisk inngrep vei og utslipp fra separate avløpsanlegg. Den kjemiske tilstanden er registrert som god. Vannforekomsten er registrert med vanntype små, kalkrik, humøs (R111).
- Torpebekken utgjør vannforekomst 002-3340-R. Vannforekomsten er registrert med svært dårlig økologisk tilstand, grunnet avrenning fra fylldyrket mark, avrenning fra industri, fysisk inngrep vei og punktutslipp fra regnvannsoverløp. Den kjemiske tilstanden er ikke klassifisert. Vannforekomsten er registrert med vanntype små, kalkrik, humøs (R111).

4.5.8 Fremmede arter

I perioden 2000-2024 er det i Artskart registrert flere ulike fremmede arter i risikokategoriene svært høy risiko (SE) og høy risiko (HI) i og nær tiltaksområdet, inkludert hagetupin (SE), rødhyll (SE), kanadagullris (SE), hvitsteinkløver (SE), og ugrasklokke (HI).

Tiltaksområdet fremstår som relativt lite påvirket av fremmede arter, men tiltak for å kartlegge og hindre spredning i forbindelse med anleggsarbeidene må følges opp i utarbeidelsen av detaljplan.

4.5.9 Naturmangfoldets økosystemtjenester

Tiltaks- og influensområdet bidrar med flere økosystemtjenester:

- Skogen i området bidrar med å binde karbon, er leveområde for en rekke arter, og kan utnyttes til tømmer og andre treprodukter. Vegetasjonen bidrar i tillegg med klimaregulering og erosjonsbeskyttelse.
- Tiltaksområdet gir leveområde for ulike typer insekter og mikroorganismer. Disse gruppene bidrar blant annet med pollinering og nedbrytning som skaper jordsmonndannelse og resirkulering av næringsstoffer.
- Landbruksarealene er viktige for matproduksjon.
- Vassdragene er leveområde for mange arter, og bidrar med viktige livsbetingelser for arter på land som lever i nærområdet. Vannet frakter næringsstoffer og sedimenter nedover bekkeløpet. Kantsonen langs vassdragene bidrar med rensing av vann, erosjonssikring, flomdemping, og er viktig for næringsnettet.
- Det er flere stier i området, og både skogen og jordbrukslandskapet har verdi mht. rekreasjon.

4.6 Verdi, påvirkning og konsekvens for delområder

4.6.1 Delområder

Det er laget egne delområder for registreringskategoriene:

- Naturtypelokaliteter: Det er laget egne delområder for registrerte naturtyper. Naturtyper som er kartlagt som viktige bekkedrag etter DN-13 vurderes her i denne kategorien. Disse sammenfaller og ses i sammenheng med registrerte vannforekomster.

- Arter og økologiske funksjonsområder, landskapsøkologiske sammenhenger: Det er laget egne delområder for funksjonsområder for arter og for landskapsøkologiske sammenhenger. Der disse sammenfaller er de slått sammen til felles delområde..

Basert på gjennomgang av eksisterende kunnskap og befaringer er det definert delområder som vist nedenfor:

Delområde NM1 - Akersbekken

Naturtype (DN-13): Viktig bekkedrag, BN00119825, vannforekomst 003-109-R

Verdivurdering: Delområde NM1 Akersbekken
Registreringskategori: Naturtype, vannforekomst

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
			▲	

Kort beskrivelse med verdivurdering:

Naturtype «Viktig bekkedrag». Gytebekk for sjøørret, viktig element i et intensivt drevet kulturlandskap. Vurderes som Viktig B.

Vannforekomsten Akersbekken inngår i lokaliteten. Vannforekomst har svært dårlig økologisk tilstand, grunnet avrenning fra fylldyrket mark, punktutslipp fra regnvannoverløp, og utslipp fra separate avløpsanlegg. Den kjemiske tilstanden er ikke klassifisert.

Dette gir delområdet samlet sett stor verdi.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			

	Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig. Begrunnelse: Nærmeste ny mast er allerede etablert, og det skal henges opp nye faser i denne. Tiltaket vil ikke påvirke naturtypen ytterligere sammenlignet med nullalternativet.

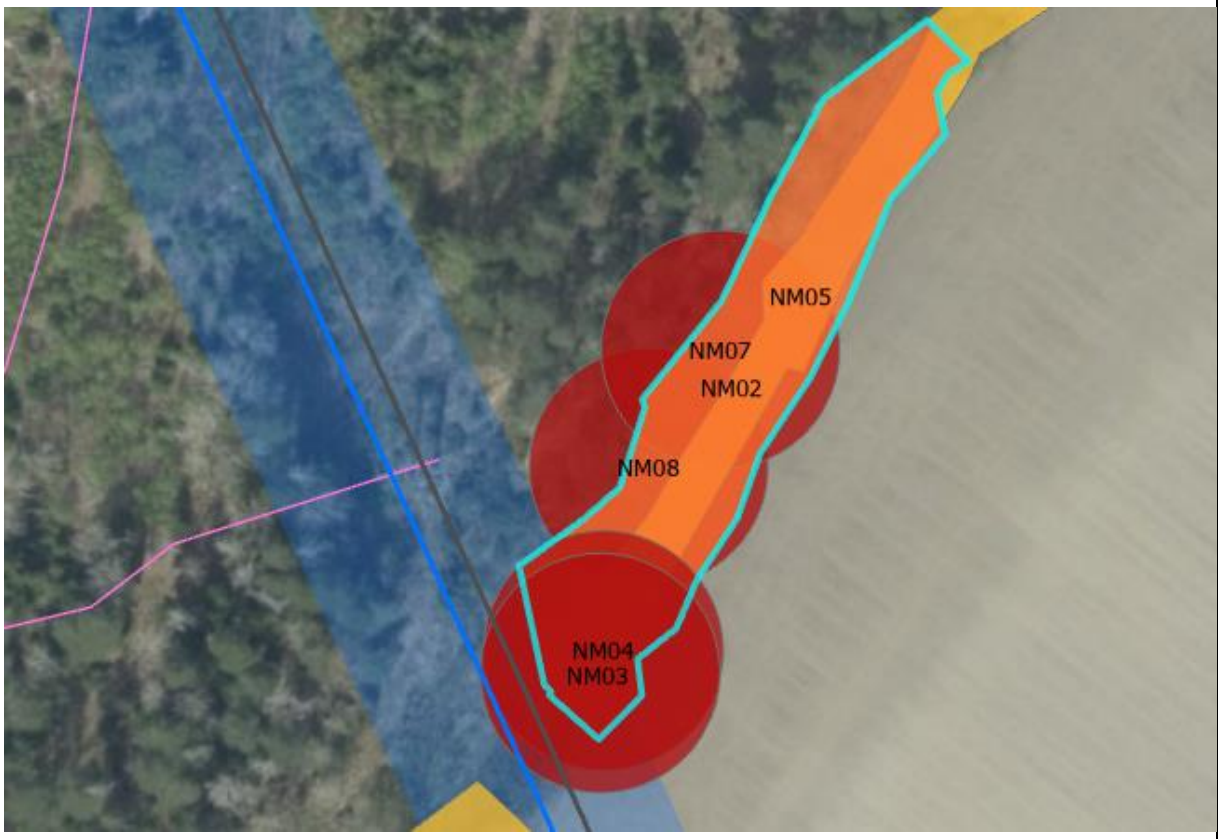
Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				

Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

Delområde NM2 Haga 1

Naturtype (NiN): Lågurteikeskog - NINFP1810011889

Verdivurdering: Delområde NM2 Haga 1
Registreringskategori: Naturtype

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
			▲	

Kort beskrivelse med verdivurdering:

Naturtype «Lågurteikeskog». Naturtyper med sentral økosystemfunksjon med moderat og høy lokalitetskvalitet. Flere eiker observert innen avgrensingen av naturtypen, flere registrert som egne naturtyper. Ved befaring ble det registrert to eiker med omkrets >2 m, som ikke tidligere er kartlagt. Disse er utfigurert som egne naturtyper (NM3 og NM4)

Tiltakets påvirkning

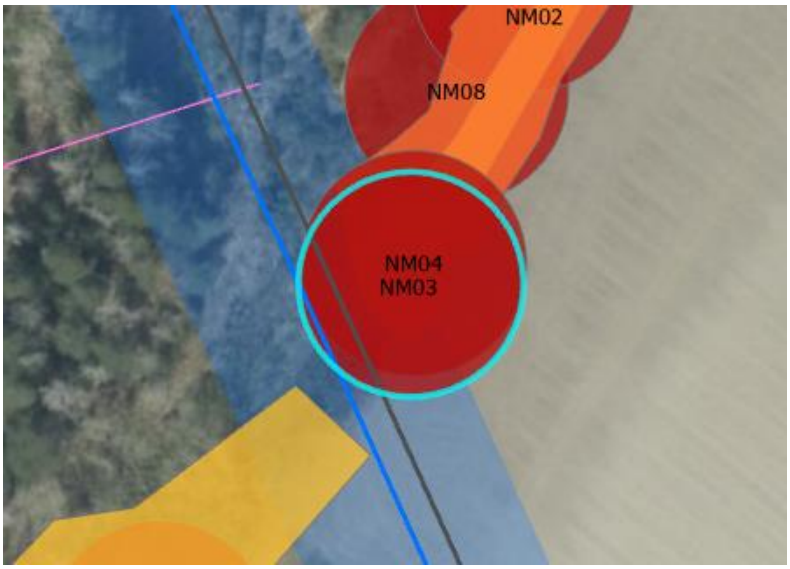
Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1	▲ Påvirkningen av tiltaket vurderes som noe forringet. Begrunnelse: Utvidelse av ryddebeltet medfører en liten reduksjon i utbredelsen av naturtypen, men lokaliteten berøres ikke av ny mast.				

Tiltakets konsekvens							
Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1	▲ Noe negativ konsekvens for delområdet (-).						

Delområde NM3 Haga eik 1

Naturtype Hule eiker

Verdivurdering: Delområde NM3 Haga eik 1
Registreringskategori: Naturtype

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
				▲

Kort beskrivelse med verdivurdering:
Naturtype «Hule eiker» Utvalgt naturtype. Omkrets 207 cm, ikke synlig hul.

Tiltakets påvirkning					
Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1	▲ Påvirkningen av tiltaket vurderes som noe forringet. Begrunnelse: Eiketreet berøres i noen grad av justert rettighetsbelte, slik at det kan være behov for trimming/kutting av enkeltgreiner for å sikre tilstrekkelig avstand til fasene. Det vurderes at treet				

	ikke behøver å felles som følge av tiltaket, siden senterlinje for ny ledning er justert vestover tilsvarende som utvidelse av rettighetsbeltet.

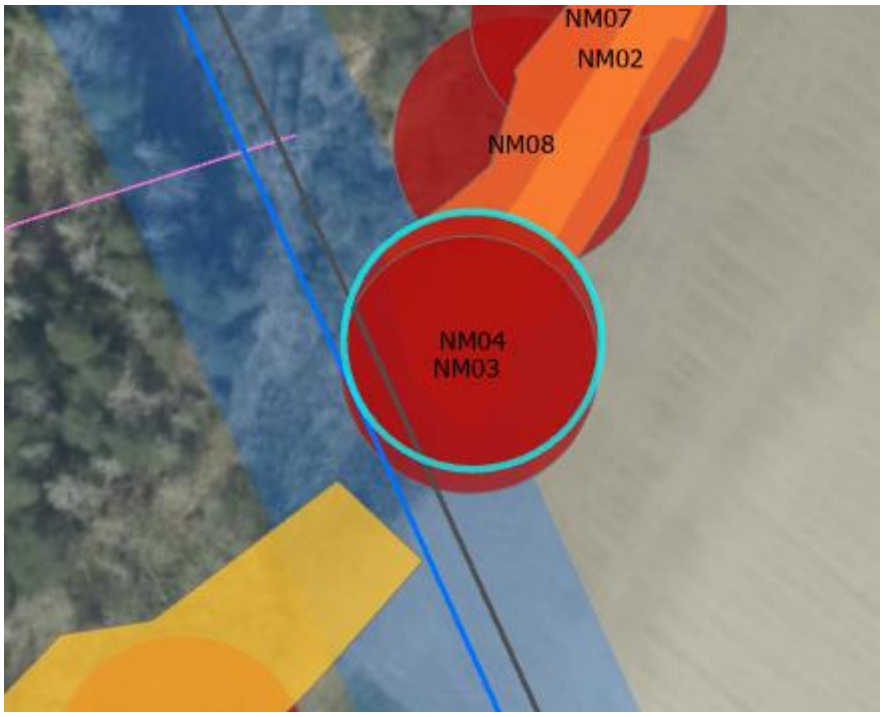
Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1				▲			

Noe negativ konsekvens for delområdet (-).

Delområde NM4 Haga eik 2

Naturtype Hule eiker

Verdivurdering: Delområde NM4 Haga eik 2
Registreringskategori: Naturtype

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
				▲

Kort beskrivelse med verdivurdering:
Naturtype «Hule eiker» Utvalgt naturtype. Omkrets 228 cm, ikke synlig hul

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			

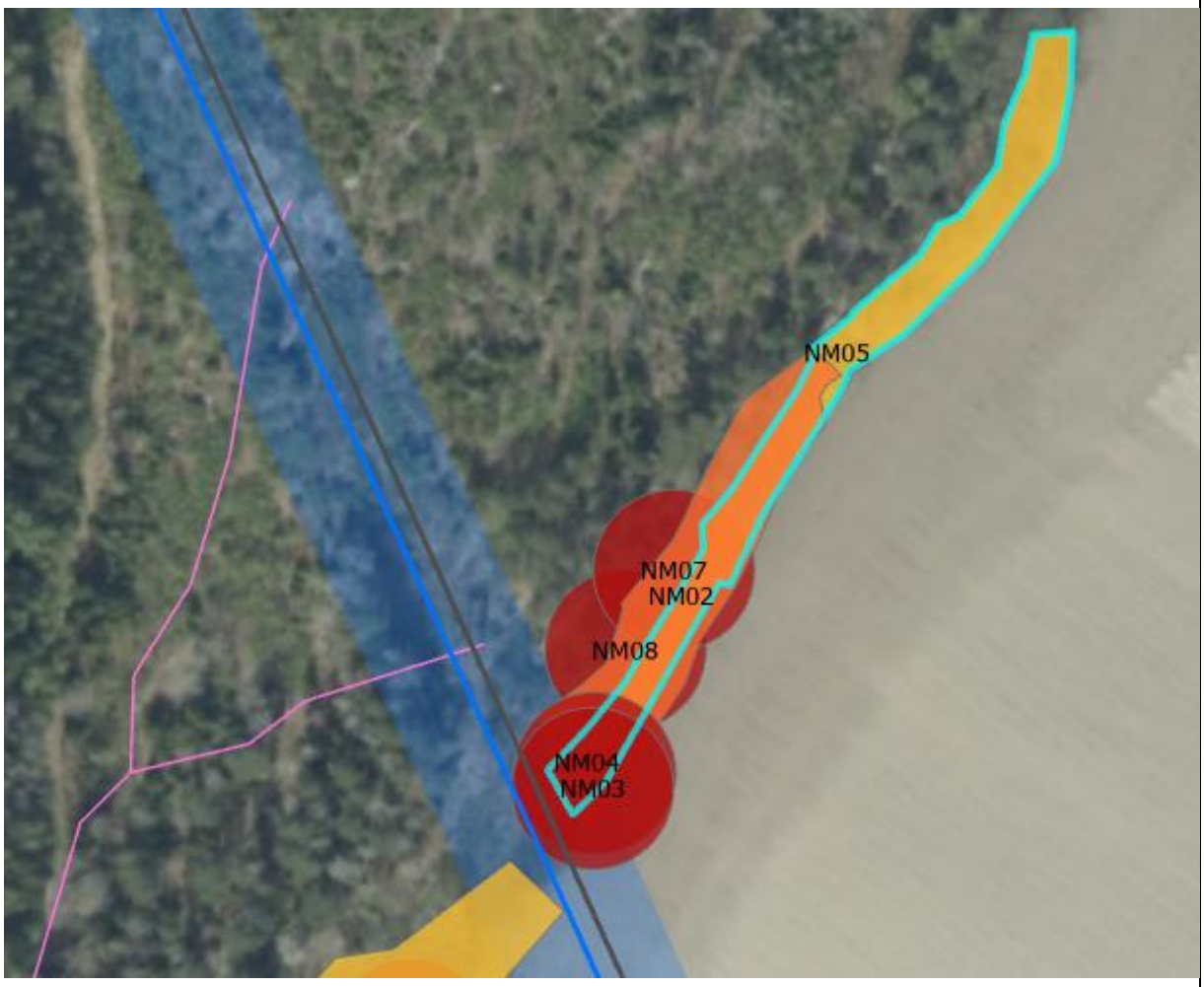
Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig.
Begrunnelse:
Eiketreets krone berøres ikke av endret plassering av rettighetsbeltet.

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				
	Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).						

Delområde NM5 Haga

Naturtype NiN: Kalkrik alm-lind-hasselskog - NINFP1810011893

Verdivurdering: Delområde NM5 Haga
Registreringskategori: Naturtype

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
		▲		

Kort beskrivelse med verdivurdering:
Naturtype «Kalkrik alm-lind-hasselskog» Naturtyper med sentral økosystemfunksjon med lav lokalitets-kvalitet.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1			▲		
	Påvirkningen av tiltaket vurderes som noe forringet.				

	Begrunnelse: Utvidelse av ryddebeltet medfører en liten reduksjon i utbredelsen av naturtypen med ca. 1 meter, men lokaliteten berøres ikke av ny mast.

Tiltakets konsekvens							
Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1				▲			

Noe negativ konsekvens for delområdet (-).

Delområde NM6 Haga 2

Naturtype NiN: Hagemark - NINFP1810011876

Verdivurdering: Delområde NM6 Haga 2
Registreringskategori: Naturtype

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi

▲

Kort beskrivelse med verdivurdering:

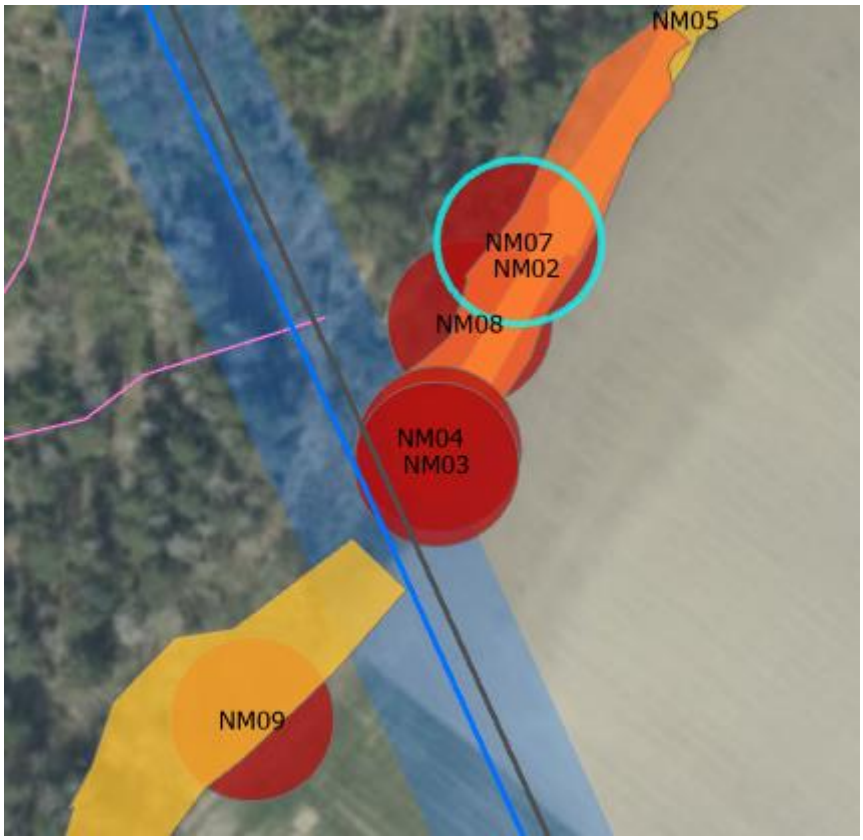
Naturtype «Hagemark». Naturtyper med sentral økosystemfunksjon med lav lokalitets-kvalitet. Flere mindre eiker, større eik er registrert som egen naturtype. Ved kartlegging i 2018 ble lokaliteten beskrevet som tilgrodd; dette var fortsatt gjeldende ved befaringen i 2025.

Tiltakets påvirkning					
Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1	▲ Påvirkningen av tiltaket vurderes som noe forringet. Begrunnelse: Utvidelse av ryddebeltet medfører en liten reduksjon i utbredelsen av naturtypen østre del, men lokaliteten berøres ikke av ny mast.				

Tiltakets konsekvens							
Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1	▲ Noe negativ konsekvens for delområdet (-).						

Delområde NM7 Haga 3

Naturtype NiN: Hule eiker - UN-NINFP1810011907

Verdivurdering: Delområde NM7 Haga 3 **Registreringskategori: Naturtype**				
Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
				▲

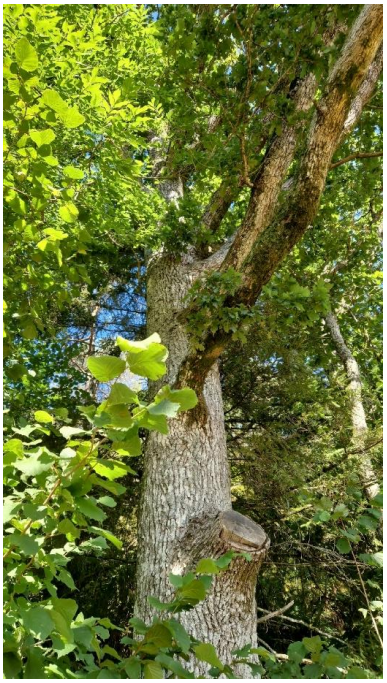
Kort beskrivelse med verdivurdering:
Naturtype «Hule eiker» Utvalgt naturtype.

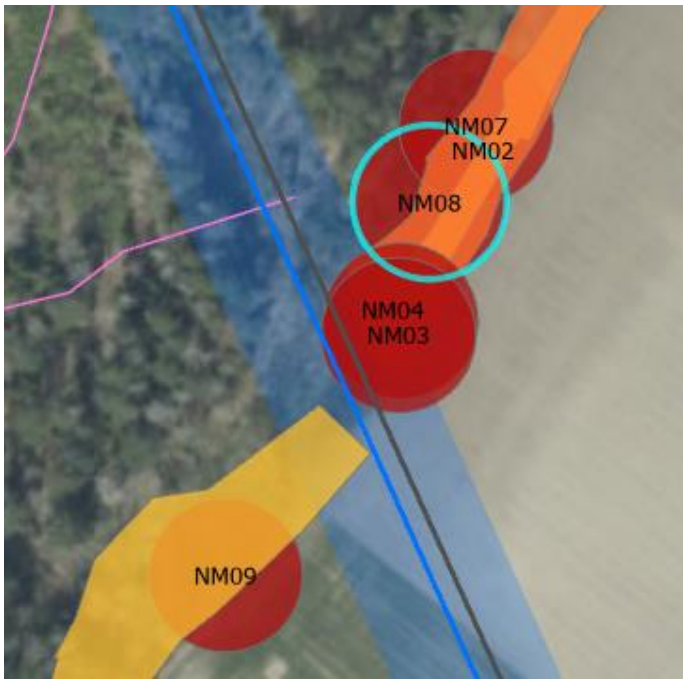
Tiltakets påvirkning					
Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			
	Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig. Begrunnelse: Eiken berøres ikke av utvidet ryddebelte.				

Tiltakets konsekvens							
Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				
	Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).						

Delområde NM8 Haga 4

Naturtyper NiN: Hule eiker - UN-NINFP1810011918

Verdivurdering: Delområde NM8 Haga 4 **Registreringskategori: Naturtype**				
Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
				▲

Kort beskrivelse med verdivurdering:

Naturtype «Hule eiker». Utvalgt naturtype. Ved kartlegging i 2018 ble omkretsen målt til 225 cm, og ingen funn av rødlistearter.

Tiltakets påvirkning

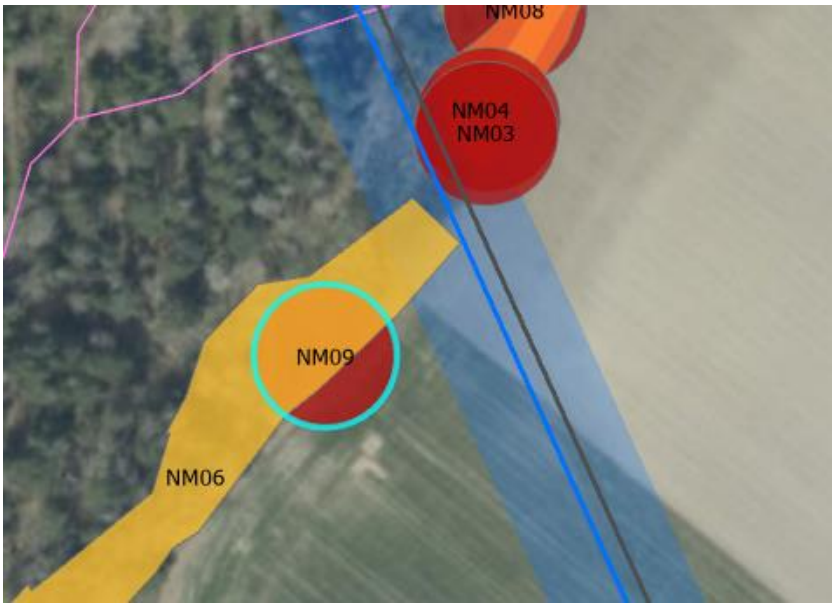
Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1	▲ Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig. Begrunnelse: Eiken berøres ikke av utvidet ryddebelte, da kronen er relativt smal.				

Tiltakets konsekvens							
Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲ Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).				

Delområde NM9 Haga 5

Naturtype NiN: Hule eiker - UN-NINFP1810011883

Verdivurdering: Delområde NM9 Haga 5 **Registreringskategori: Naturtype**				
Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
				▲

Kort beskrivelse med verdivurdering:
Naturtype «Hule eiker». Utvalgt naturtype.

Tiltakets påvirkning					
Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1	▲ Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig. Begrunnelse: Eiken berøres ikke av utvidet ryddebelte.				

Tiltakets konsekvens							
Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				
	Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).						

Delområde NM10 Sønsterød 6

Naturtyper NiN: Hagemark - NINFP1810010677

Verdivurdering: Delområde NM10 Sønsterød 6
Registreringskategori: Naturtype

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
			▲	

Kort beskrivelse med verdivurdering:

Naturtype «Hagemark». Naturtyper med sentral økosystemfunksjon med moderat og høy lokalitetskvalitet. Ved befaring ble det observert en stor eik (omkrets 209 cm) rett utenfor naturtypen, som ikke tidligere er kartlagt som egen naturtype, samt flere andre større eiker både innen og utenfor naturtypeavgrensingen.

Tiltakets påvirkning					
Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1			▲		
	Naturtypen vurderes å bli noe forringet av tiltaket.				
	Begrunnelse:				
	Dagens mastepunkt står i randsonen av registrert naturtype. Nytt mastepunkt skal stå like utenfor registreringen, og dagens mast rives. Justert mastepunkt er gjort for å kunne bevare				

	dagens plassering av bredden for ryddebelte tilnærmet likt som i dag, ryddebeltet utvides i praksis med ca. 1 meter sett i forhold til dagens situasjon.

Tiltakets konsekvens

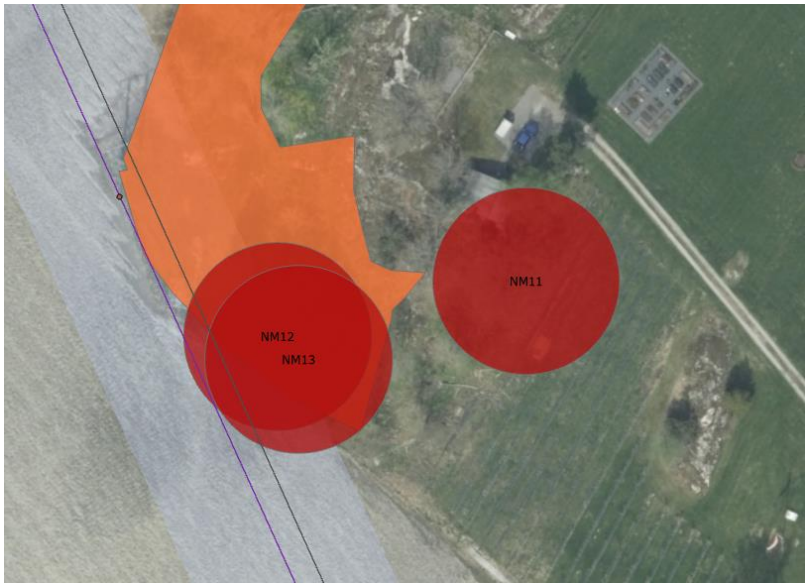
Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				

Noe negativ konsekvens for delområdet (-).

Delområde NM11 Sønsterød 5

Naturtype NiN: Hule eiker - UN-NINFP1810010683

Verdivurdering: Delområde NM11 Sønsterød 5
Registreringskategori: Naturtype

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
				▲

Kort beskrivelse med verdivurdering:
Naturtype «Hule eiker». Utvalgt naturtype. Ved kartlegging i 2018 ble omkrets målt til 210 cm, ved befaring i 2025 ble omkretsen målt til 250 cm; treet er ikke synlig hult.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			

Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig.
Begrunnelse:
Eiken berøres ikke av utvidet ryddebelte.

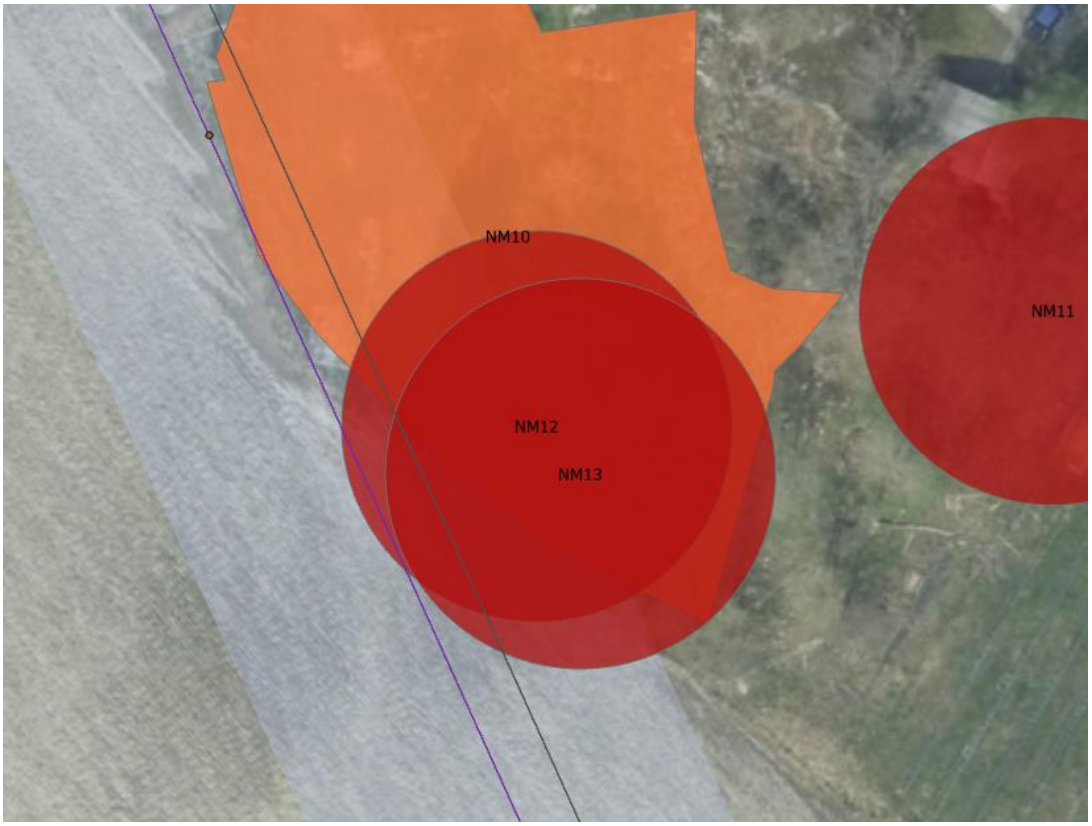
Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-

Alt. 1	▲ Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

Delområde NM12 Sønsterød sydvest 1

Naturtype: Hule eiker (Tidligere registrert DN 13 UN-BN00105753)

Verdivurdering: Delområde NM12 Sønsterød sydvest 1
Registreringskategori: Naturtype

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
				▲

Kort beskrivelse med verdivurdering:

Naturtype «Store gamle trær». Utvalgt naturtype. Det er tale om en grov eik; ved befaring ble omkretsen av eiken målt til 207 cm. Den er ikke synlig hul.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1			▲		

Påvirkningen av tiltaket vurderes som noe forringet.

Begrunnelse:

Eiketreet berøres i noen grad av justert rettighetsbelte, slik at det kan være behov for trimming/kutting av enkeltgreiner for å sikre tilstrekkelig avstand til fasene. Det vurderes at treet ikke behøver å felles som følge av tiltaket. Det er liten grunn til å tro at trimming/kutting av enkeltgreiner vil skade treet på en slik måte at det omkommer. Hensikten med å flytte traseen

	noe vestover ut mot jordet er å opprettholde tilsvarende avstand mellom eiken og ytterfasen som i dagens situasjon.

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1				▲			

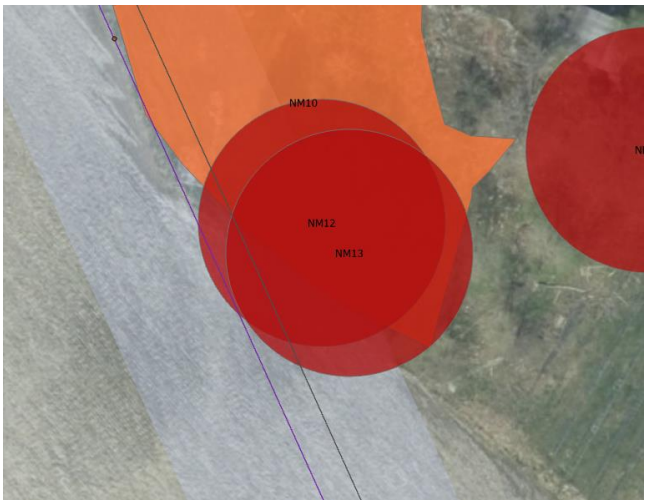
Noe negativ konsekvens for delområdet (-).

Delområde NM13 Sønsterød sydvest 2

Naturtype: Hule eiker (Tidligere registrert DN 13 BN00105832)

Verdivurdering: Delområde NM13 Sønsterød sydvest 2
Registreringskategori: Naturtype

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
				▲

Kort beskrivelse med verdivurdering:

Naturtype «Store gamle trær». Utvalgt naturtype. Stammen deles i to under målehøyde (130 cm), de to stammene var ved befaring hhv. 176 cm og 158 cm i omkrets. Eiken er synlig hul.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1			▲		

Påvirkningen av tiltaket vurderes som noe forringet.

Begrunnelse:

Eiketreet berøres i noen grad av justert rettighetsbelte, slik at det kan være behov for trimming/kutting av enkeltgreiner for å sikre tilstrekkelig avstand til fasene. Det vurderes at treet ikke behøver å felles som følge av tiltaket. Det er liten grunn til å tro at trimming/kutting av enkeltgreiner vil skade treet på en slik måte at det omkommer. Hensikten med å flytte traseen noe vestover ut mot jordet er å opprettholde tilsvarende avstand mellom eiken og ytterfasen som i dagens situasjon.

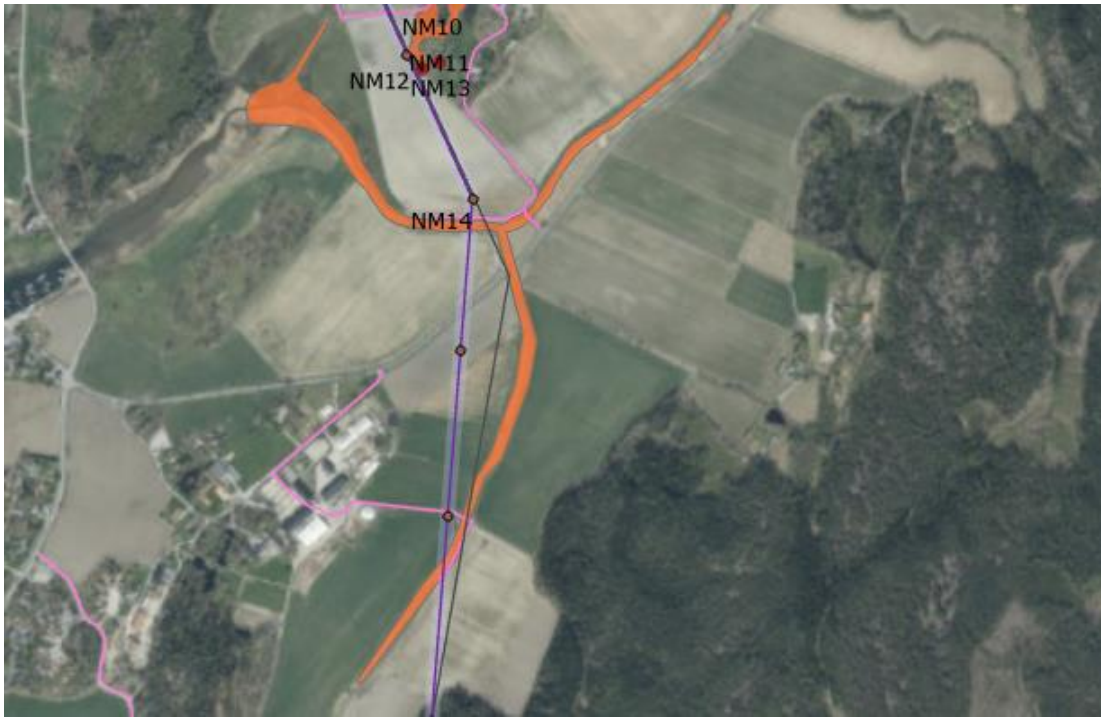
Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				

Noe negativ konsekvens for delområdet (-).

Delområde NM14 Kråkstadbekken

Naturtype DN13: Viktig bekkedrag - VKU-BN00015095, vannforekomst 003-20-R og 003-111-R

Verdivurdering: Delområde NM14 Kråkstadbekken
Registreringskategori: Naturtype, vannforekomst

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
			▲	

Kort beskrivelse med verdivurdering:

Naturtype «Viktige bekkedrag». Bekk i jordbrukslandskap hvor sjøørret og stasjonær ørret er påvist. Svært viktig A.

Vannforekomsten Arnebergkanalen bekkefelt inngår i delområdet. Vannforekomsten er registrert med dårlig økologisk tilstand, grunnet avrenning fra fylldyrket mark og utslipp fra separate avløpsanlegg. Den kjemiske tilstanden er ikke klassifisert.

Dette gir delområdet samlet sett stor verdi.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			

Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig.

Begrunnelse:

Tiltaket vil ikke påvirke naturtypen negativt.

Tiltakets konsekvens							
Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				
	Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).						

Delområde NM15 Østerbakketjern v/Tomb

Naturtype DN13: Dam - BN00119822

Verdivurdering: Delområde NM15 Østerbakketjern v/Tomb **Registreringskategori: Naturtype**				
Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
			▲	

Kort beskrivelse med verdivurdering:

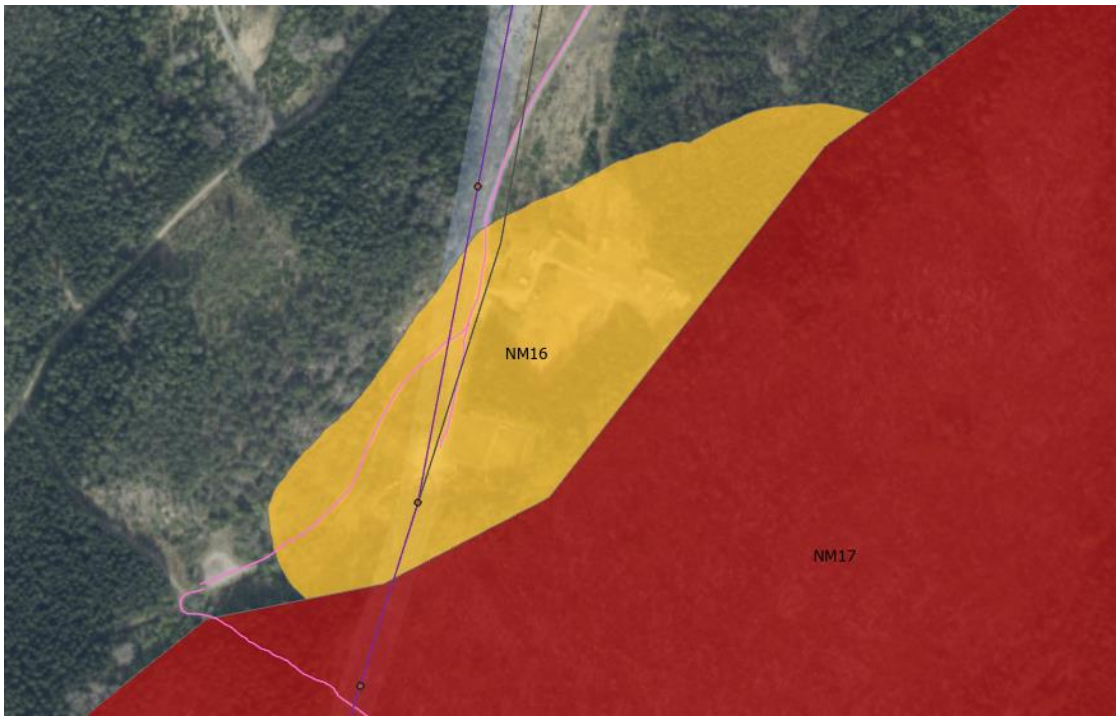
Naturtype «Dam». Stor salamander observert - vurderes som Svært viktig A. Ved befaring er det konstatert at det signifikant gjengroing rundt og over dammen. Dammen er plassert i produksjonsskog.

Tiltakets påvirkning					
Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			
	Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig. Begrunnelse: Tiltaket vil ikke påvirke naturtypen negativt. Utvidet ryddebelte kan potensielt forbedre lysforholdene i dammen.				

Tiltakets konsekvens							
Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				
	Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).						

Delområde NM16 Jerndalen

Naturtype DN13: Kalkrike enger - BN00015081

Verdivurdering: Delområde NM16 Jerndalen
Registreringskategori: Naturtype

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
		▲		

Kort beskrivelse med verdivurdering:
Naturtype «Kalkrike enger». Subfossil skjellsandforekomst. Vurderes som Viktig B, selv om området er under sterk gjengroing/er gjengrodd.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			

Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig.
Begrunnelse:
Ny mast plasseres innenfor det definerte naturtypeområdet, men berører skogsområder/hogstflate, og ikke engområder.

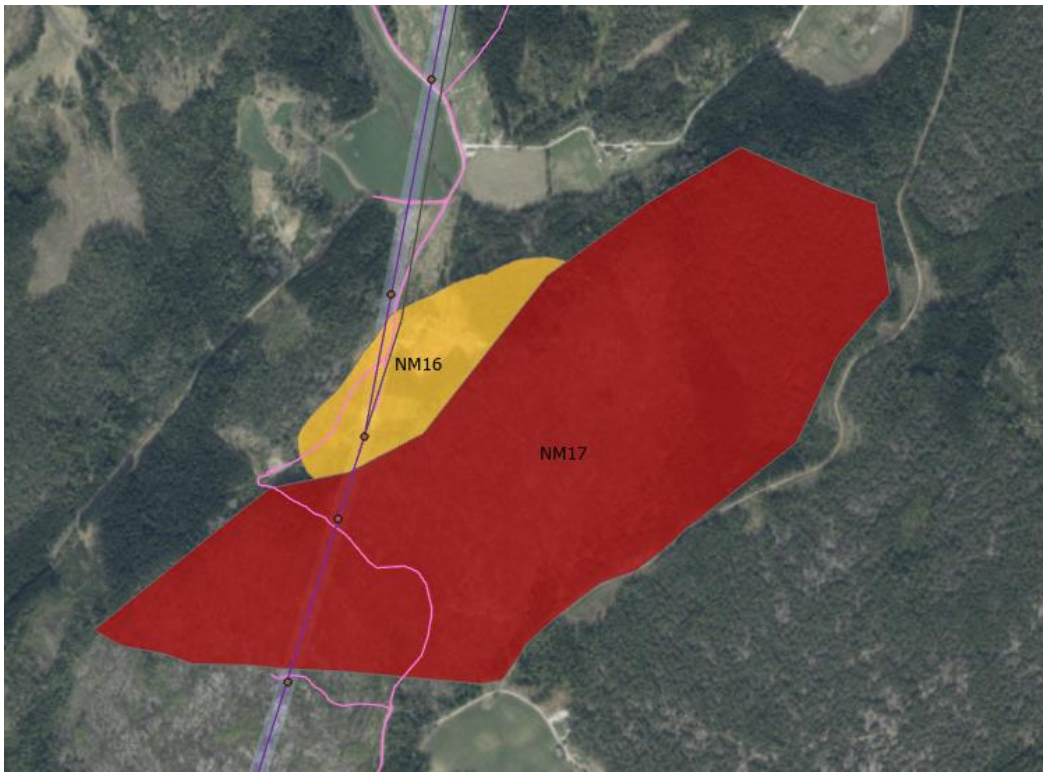
Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				

Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

Delområde NM17 Jerndalsfjellet

Naturtype DN13: Brannfelt - BN00110610

Verdivurdering: Delområde NM17 Jerndalsfjellet
Registreringskategori: Naturtype

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
				▲

Kort beskrivelse med verdivurdering:
Naturresservat. Naturtype «Brannfelt». Område med tidligere skogbrann, vernet som brannfelt i skog.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			

Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig.
Begrunnelse:
En mast plasseres innenfor området i eksisterende ledningstrasé. Utvidelsen av ryddebeltet vurderes å ikke påvirke verdiene negativt (brannfelt i tidlig gjengroingsfase). Det er innvilget dispensasjon fra vernebestemmelsene i naturreservatet for å gjennomføre tiltaket.

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				

Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

Delområde NM18 Husebybekken

Naturtype DN13: Viktig bekkedrag - BN00068146, Vannforekomst 002-4143-R

Verdivurdering: Delområde NM18 Husebybekken
Registreringskategori: Naturtype, vannforekomst

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
				▲

Kort beskrivelse med verdivurdering:

Naturtype «Viktig bekkedrag». Økologisk funksjon som spredningskorridor. Kantsone og vannkvalitet er sterkt redusert. Sjøørretbestand. Lokaliteten vurderes til viktig (B).

Vannforekomsten Bekker til Elingårdskilen inngår i delområdet. Vannforekomsten er registrert med svært dårlig økologisk tilstand, grunnet avrenning fra fylldyrket mark, fysisk endring, fysisk inngrep vei og utslipp fra separate avløpsanlegg. Den kjemiske tilstanden er registrert som god.

Dette gir delområdet samlet sett svært stor verdi

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			

Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig.

Begrunnelse:

Det er ikke kantvegetasjon over feltsjiktet langs bekken i dag. Tiltaket vil ikke påvirke forekomsten negativt.

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				

Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

Delområde NM19 Vallestrand

Naturtype DN13: Dam - BN00068048

Verdivurdering: Delområde NM19 Vallestrand
Registreringskategori: Naturtype

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
		▲		

Kort beskrivelse med verdivurdering:
Naturtype «Dam». Siden både stor- og småsalamander er påvist, vurderes dammen vurderes som viktig B.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			

Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig.
Begrunnelse:
Dammen ligger i dagens rettighetsbelte. Utvidet ryddebelte vurderes å være uten betydning for naturverdiene.

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				

Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

Delområde NM20 Vallestrandveien

Naturtype DN13: Store gamle trær (Hule eiker) UN-BN00095522

Verdivurdering: Delområde NM20 Vallestrandveien
Registreringskategori: Naturtype

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
				▲

Kort beskrivelse med verdivurdering:
Naturtype «Store gamle trær». Utvalgt naturtype Hule eiker. Ikke synlig hul , omkrets: 255 cm. (Opplyst i Naturbase, registrering 2013)

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			

Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig.
Begrunnelse:
Eiken berøres ikke av utvidet ryddebelte. Kronen vurderes ikke å være innen utvidet ryddebelte.

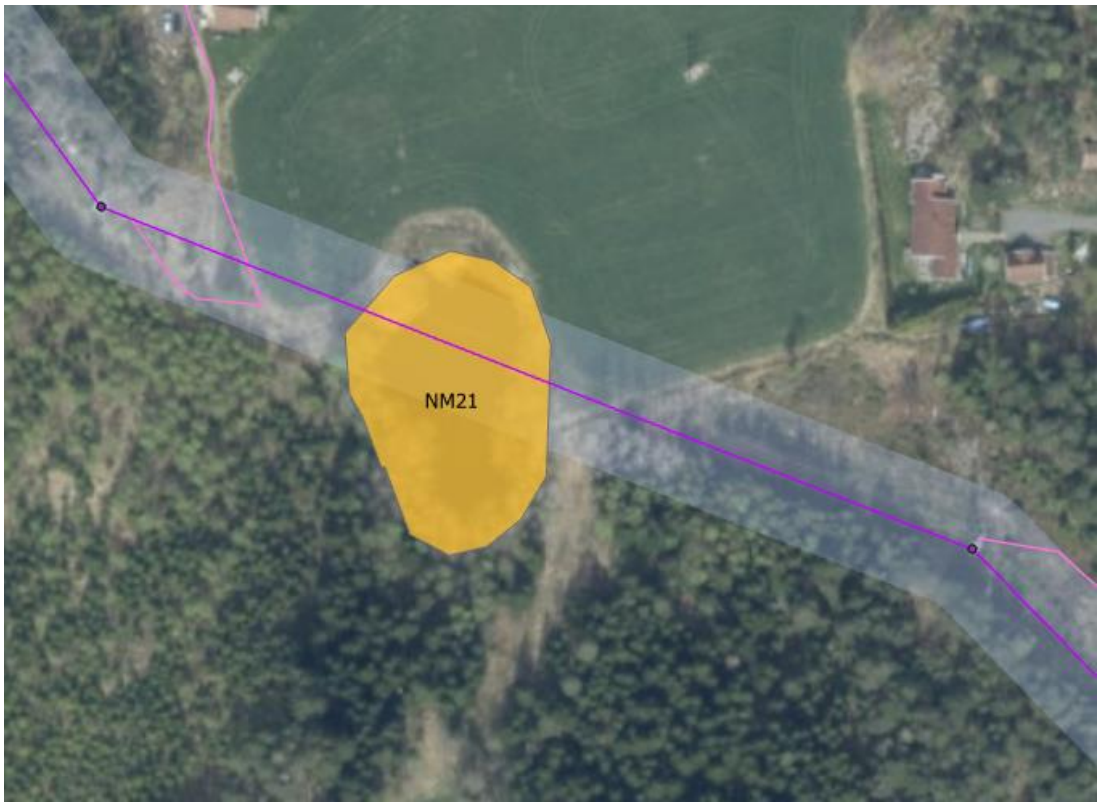
Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				

Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

Delområde NM21 Nordli

Naturtype DN13: Dam - BN00068047

Verdivurdering: Delområde NM21 Nordli
Registreringskategori: Naturtype

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
		▲		

Kort beskrivelse med verdivurdering:
Naturtype «Dam». Dette er en stor gammel dam i kulturlandskapet hvor det er påvist småsalamander. Dammen vurderes som viktig B. Det var ved befaring ganske tett gjengrodd rundt dammen.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			

Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig.
Begrunnelse:
Utvidet ryddebelte vurderes å være uten betydning for naturverdiene. Utvidet ryddebelte kan potensielt forbedre lysforholdene i dammen.

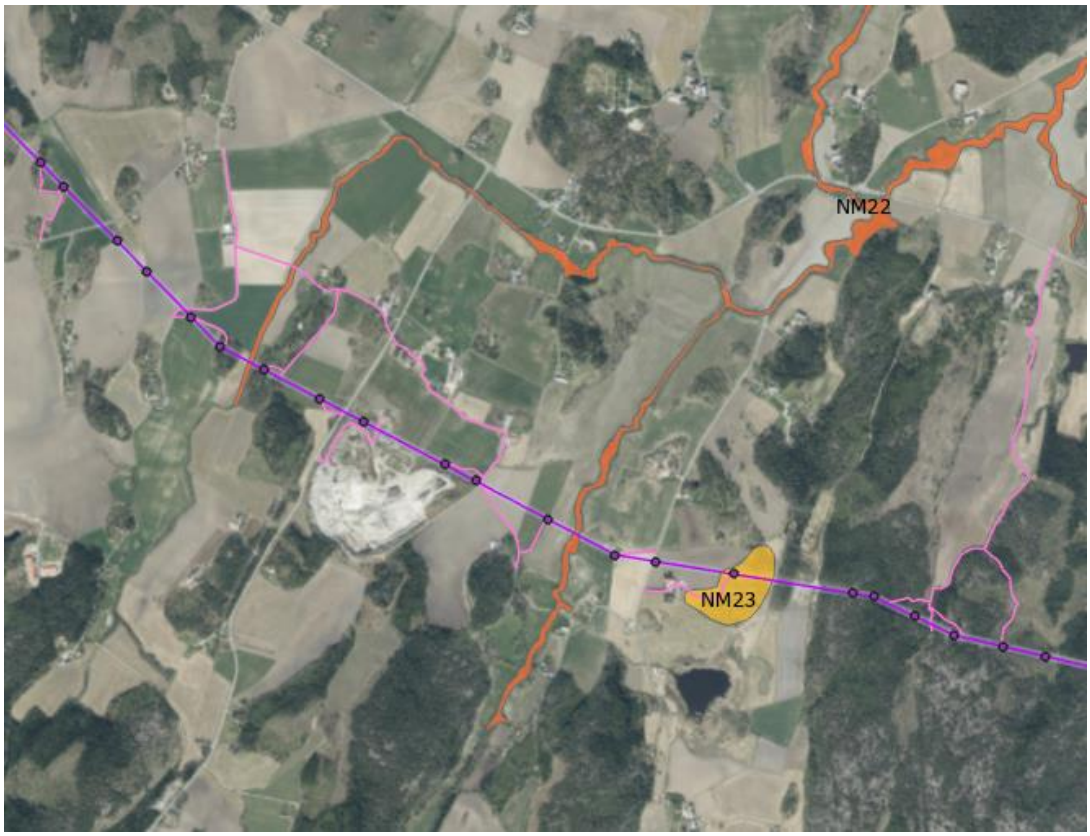
Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				

Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

Delområde NM22 Kjølbergevja-Torpebekken

Naturtype DN13: Viktig bekkedrag - BN00067957, Vannforekomst 002-3340-R

Verdivurdering: Delområde NM22 Kjølbergevja-Torpebekken
Registreringskategori: Naturtype, vannforekomst

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
			▲	

Kort beskrivelse med verdivurdering:

Naturtype «Viktig bekkedrag». Bekkedraget er stedvis meandrerende og har stedvis godt utviklet kantsone med svartor (sumpskog). Landskapsøkologisk funksjon. Vurderes til viktig (B).

Vannforekomsten Torpebekken inngår i delområdet. Vannforekomsten er registrert med svært dårlig økologisk tilstand, grunnet avrenning fra fylldyrket mark, avrenning fra industri, fysisk inngrep vei og punktutslipp fra regnvannsoverløp. Den kjemiske tilstanden er ikke klassifisert.

Dette gir delområdet samlet sett stor verdi.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			

Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig.

Begrunnelse:

Utvidelsen av ryddebeltet er av svært lite omfang forekomsten sett under ett. Det er svært begrenset kantsone over feltsjiktet på stedet i dag. Tiltaket vil ikke påvirke forekomsten negativt.

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-

Alt. 1	▲ Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

Delområde NM23 Kjenne

Naturtype DN13: Naturbeitemark - BN00068054

Verdivurdering: Delområde NM23 Kjenne
Registreringskategori: Naturtype

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi

▲

Kort beskrivelse med verdivurdering:

Naturtype «Naturbeitemark». Ut ifra funn av rødlistearter vurderes lokaliteten til viktig (B). Tidligere intensivt beite, mange verdifulle elementer som fuktpartier, småbekker, løvskogsbryn, enkelte store bartrær og åpne skogsglenner.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1	▲ Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig. Begrunnelse: Eksisterende mast innenfor området gjenbrukes. Naturtypen er i utgangspunktet en åpen naturtype. Utvidelse av ryddebeltet vurderes å ikke påvirke naturtypen negativt.				

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-

Alt. 1	▲ Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

Delområde NM24 Huseby

Verdivurdering: Delområde NM24 Huseby
Registreringskategori: Økologisk funksjonsområde

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi

▲

Kort beskrivelse med verdivurdering:

Økologisk funksjonsområde fugl – rødlistekategori CR (Vipe, åkerrikse). Dette er en av få steder i Fredrikstad kommune hvor vipe fremdeles hekker årvisst. Dette alene gjør at dette området får svært stor verdi. Åkerrikse er også registrert her, men det er ikke kjent hekkefunn herfra. Mange av hannene kan høres syngende hver sommer, men arten hekker kun et fåtall steder her til lands. Trolig er ikke området noe fast funksjonsområde for arten. Å påvise hekking for denne arten kan imidlertid være svært krevende, slik at det alltid vil hvile noe usikkerhet rundt funn av denne arten. I tillegg ligger Elingårdsskilen rett ved, og i overgangen mellom kulturlandskapet og dette våtmarksområdet er det mye fugl som kan oppholde seg.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1	▲ Påvirkningen av tiltaket vurderes som noe forringet. Begrunnelse: Endret mastekonfigurasjon fra ett plan til liner i tre plan vurderes å generelt øke kollisjonsfaren for fugl. I tillegg kan en større del av strekningen komme i samme høyde eller over tretoppene, som også vil øke kollisjonsfaren. Derimot vil nye master redusere faren for elektrokusjon. I sum				

	vurderes økning i kollisjonsfaren som en liten økning av negativ påvirkning på delområdet sett i forhold til nullalternativet.

Tiltakets konsekvens							
Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1				▲			
	Noe negativ konsekvens for delområdet (1-).						

Delområde NM25 Tombsletta

Verdivurdering: Delområde NM25 Tombsletta
Registreringskategori: Økologisk funksjonsområde, landskapsøkologiske sammenhenger

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
				▲

Kort beskrivelse med verdivurdering:

Økologisk funksjonsområde fugl – rødlistekategori CR (Vipe). Vipe ynglet her tidligere. De senere år er det imidlertid få funn, og siste funn i relativ nærhet til kraftledningen ble gjort sør for Sønsterød i 2021. Ellers er siste registrerte hekkefunn fra 2020. Det er derfor mye som tyder på at arten har utgått som hekkefugl fra området. At arten kan komme tilbake til området, kan imidlertid ikke utelukkes. Derfor synes det mest naturlig å fremdeles tildele området svært stor verdi, selv om det ikke ser ut til å være noen direkte konflikt med arten på utredningstidspunktet.

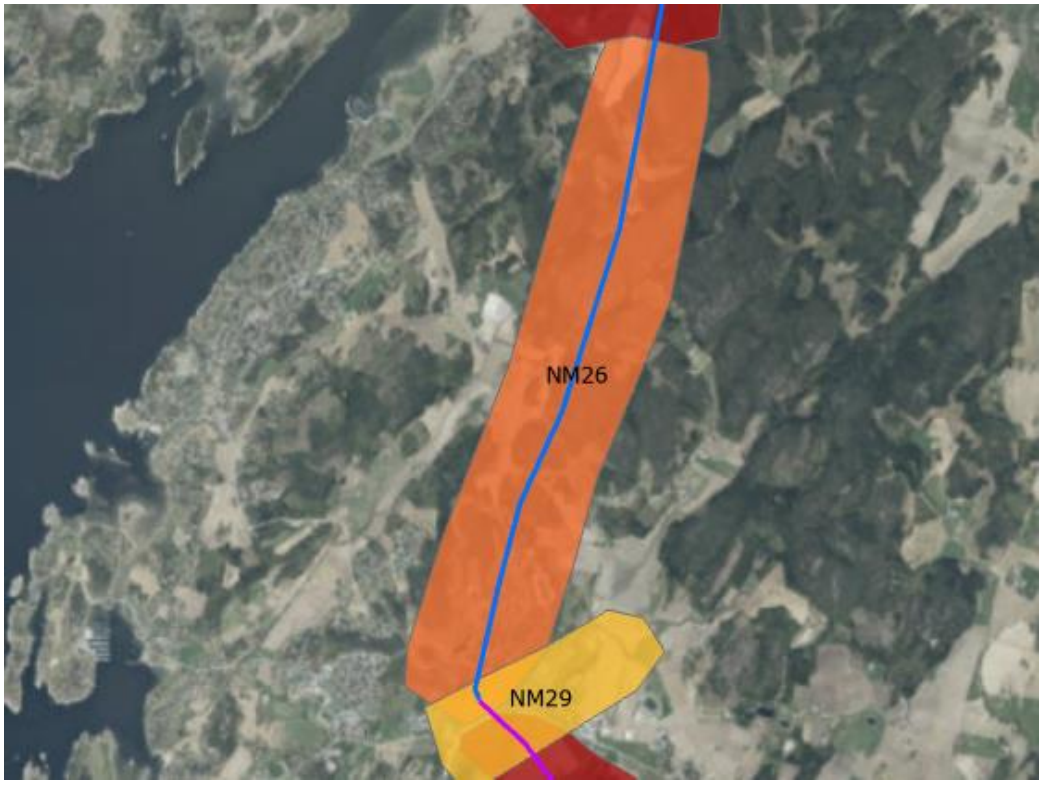
Videre kan området betegnes som et landskapsøkologisk funksjonsområde for vann- og våtmarksfugl. Dalen mellom Tomb og Karlshus (Tombsletta) danner en naturlig vandringskorridor for vann- og våtmarksfugl som beveger seg til/fra Krokstadfjorden fra omkringliggende områder og særlig Vansjø (korteste vei fra Vansjø til til sjøen) (Figur 5 8 & Figur 5 9). Det er over 4000 fugleregistreringer i dette området fordelt på 179 arter, hvorav flere er rødlistede og kan kategoriseres som utsatt for kollisjon med kraftledninger. Eksisterende ledning er i dag strukket på tvers av dette trekkområdet. Området er neppe av nasjonal eller regional betydning, men det har trolig viktige lokale funksjoner. Med bakgrunn i det settes verdi til middels.

Tiltakets påvirkning					
Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1			▲		
	Påvirkningen av tiltaket vurderes som noe forringet.				

	Begrunnelse: Endret mastekonfigurasjon fra ett plan til liner i tre plan vurderes å generelt øke kollisjonsfaren for fugl. I tillegg kan en større del av strekningen komme i samme høyde eller over tretoppene, som også vil øke kollisjonsfaren. Derimot vil nye master redusere faren for elektrokusjon. I sum vurderes økning i kollisjonsfaren som en liten økning av negativ påvirkning på delområdet sett i forhold til nullalternativet. Noe økt kollisjonsfare da ny ledning innebærer ett nytt plan med faseliner. Situasjonen med mindre synlige toppliner forblir imidlertid uforandret. I sum vurderes økning i kollisjonsfaren som en liten økning av negativ påvirkning på delområdet sett i forhold til nullalternativet.

Tiltakets konsekvens							
Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1				▲			
	Noe negativ konsekvens for delområdet (1-).						

Delområde NM26 Solberg

Verdivurdering: Delområde NM26 Solberg **Registreringskategori: Økologisk funksjonsområde**				
Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
			▲	

Kort beskrivelse med verdivurdering:

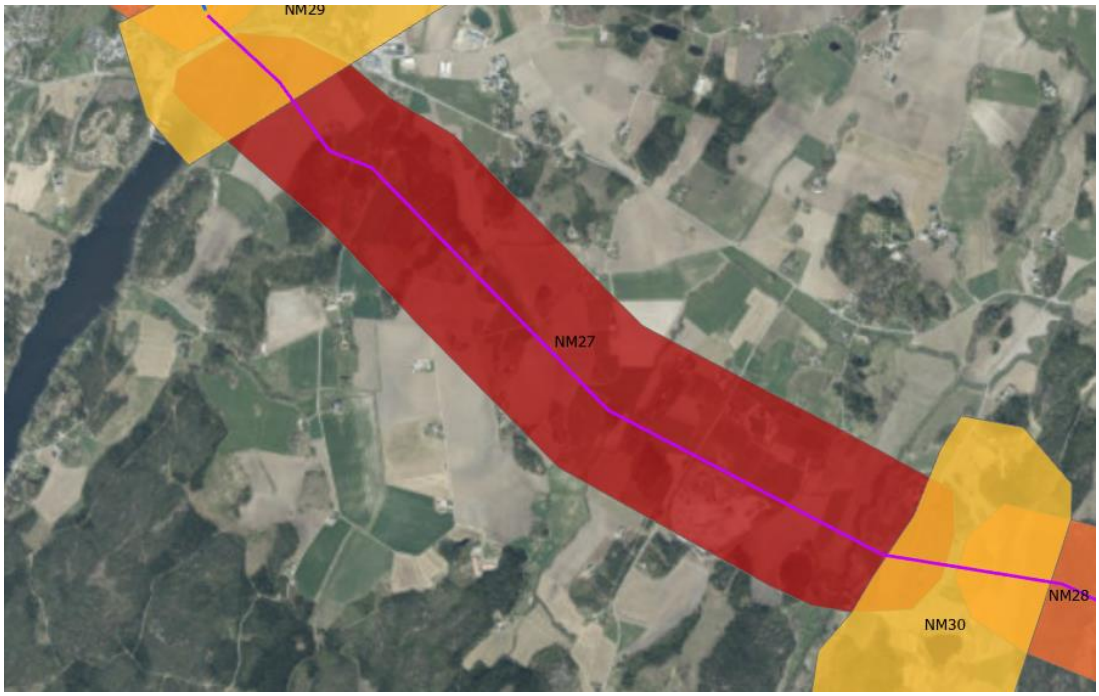
Økologisk funksjonsområde fugl – rødlistekategori VU (Granmeis, gulspurv, trelerke), Området favner over et større litt generelt område der det er gjort flere registreringer av rødlistede fuglearter. Granmeis og gulspurv må sies å være forholdsvis alminnelige arter til tross for sin rødlistestatus. Trelerke er knyttet til eldre og åpen

furuskog, gjerne i nærhet til kulturlandskap, og er forholdsvis sjelden det meste av Norge. Den kan imidlertid være lokalt vanlig i Sørøst-Norge, og akkurat her er vi midt i artens kjerneområde. Hele området tildeles stor verdi – mye basert på usikkerhet og føre var prinsippet. Det vil være variasjon av verdi innenfor selve delområdet – de områdene som består av åker, bebyggelse og ung og/eller plantet skog vil være av mindre betydning og lavere verdi.

Tiltakets påvirkning					
Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1	▲ Påvirkningen av tiltaket vurderes som noe forringet. Begrunnelse: Endret mastekonfigurasjon fra ett plan til liner i tre plan vurderes å generelt øke kollisjonsfaren for fugl. I tillegg kan en større del av strekningen komme i samme høyde eller over tretoppene, som også vil øke kollisjonsfaren. Derimot vil nye master redusere faren for elektrokusjon. I sum vurderes økning i kollisjonsfaren som en liten økning av negativ påvirkning på delområdet sett i forhold til nullalternativet.				

Tiltakets konsekvens							
Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1	▲ Noe negativ konsekvens for delområdet (1-).						

Delområde NM27 Elingård

Verdivurdering: Delområde NM27 Elingård **Registreringskategori: Økologisk funksjonsområde**				
Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi

▲

Kort beskrivelse med verdivurdering:

Økologisk funksjonsområde fugl – rødlistekategori CR (Vipe, hettemåke). Dette er et stort delområde som dekker hele landskapet mellom Elingårdkilen og Kjenne. Innenfor delområde så er det helt klart området rundt Elingårdskilen og Kjennetjern som er av størst verdi. Ved Elingårdskilen hekker det vipe, en av de få stedene arten fremdeles yngler i kommunen. Dette er også et sted hvor det raster mye våtmarksfugl gjennom alle årets tider. Det samme gjelder ved Kjennetjern, som er en kjent fuglelokalitet. Området i mellom er muligens av en litt mer generell verdi. Samtidig er det veldig mange registreringer av rødlistede fuglearter i dette landskapet i mellom, slik at det ble besluttet å avgrense hele dette området som ett.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1	▲				

Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig.

Begrunnelse:

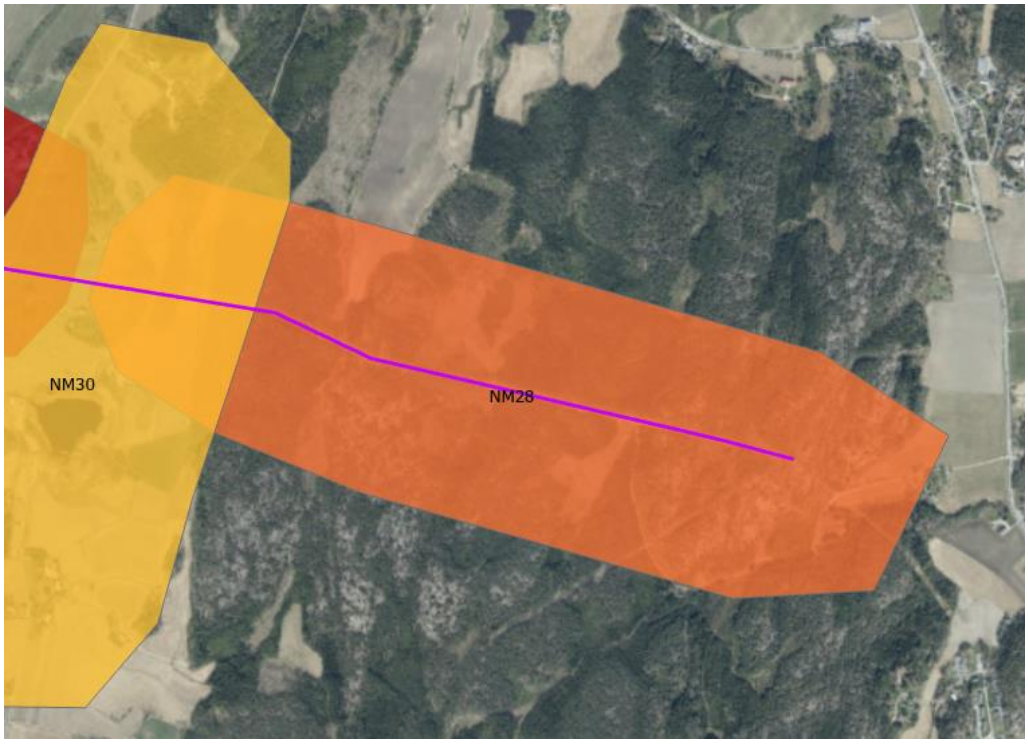
Tiltaket innebærer gjenbruk av eksisterende master, med et ekstra sett liner. I tillegg går eksisterende 22 kV parallelt med tiltaket. Ett ekstra sett med liner vurderes å ha ubetydelig virkning sett opp imot nullalternativet, da det er topplinene som utgjør den største kollisjonsrisikoen for fugl, og de forblir uforandret i forhold til 0-alterantivet.

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				

Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

Delområde NM28 Vetaberget

Verdivurdering: Delområde NM28 Vetaberget
Registreringskategori: Økologisk funksjonsområde

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
			▲	

Kort beskrivelse med verdivurdering:
Økologisk funksjonsområde fugl – rødlistekategori VU (Fiskeørn, gulspurv, grønnfink, granmeis). Dette er også et område med litt generelle verdier for fugl, litt på lik linje med NM26. Alle de fire rødlisteartene med status VU er alminnelige fugler i dette landskapet.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			

Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig.
Begrunnelse:
Tiltaket innebærer gjenbruk av eksisterende master, med et ekstra sett liner. I tillegg går eksisterende 22 kV parallelt med tiltaket. Ett ekstra sett med liner vurderes å ha ubetydelig virkning sett opp imot nullalternativet.

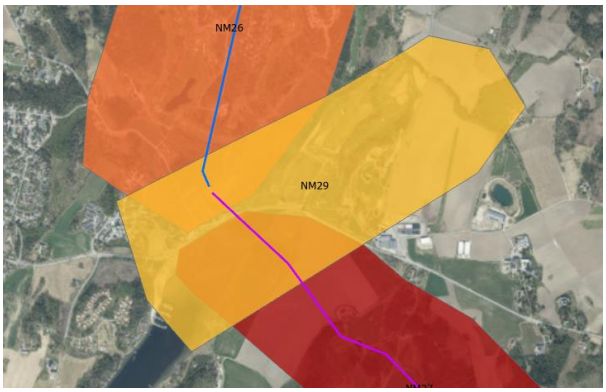
Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				

	Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

Delområde NM29 Elingårdskilen - Huseby

Verdivurdering: Delområde NM29 Elingårdskilen - Huseby
Registreringskategori: Landskapsøkologisk funksjonsområde

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi

▲

Kort beskrivelse med verdivurdering:

Landskapsøkologisk funksjonsområde for vann- og våtmarksfugl. Området dekker området mellom Elingårdskilen og områdene mot nordøst. Her er det trolig en del vann- og våtmarksfugl som beveger seg forbi på vei til/fra Elingårdskilen. Særlig beveger det seg trolig en del andefugl mellom Elingårdskilen og bekker, mindre vann og tjern mot nord gjennom døgnet. Området er neppe av nasjonal eller regional betydning, men det har trolig viktige lokale funksjoner. Med bakgrunn i det settes verdi til middels.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1			▲		

Påvirkningen av tiltaket vurderes som noe forringet.

Begrunnelse:

Noe økt kollisjonsfare da ny ledning innebærer ett nytt plan med faseliner. Situasjonen med mindre synlige toppliner forblir imidlertid uforandret. I sum vurderes økning i kollisjonsfaren som en liten økning av negativ påvirkning på delområdet sett i forhold til nullalternativet.

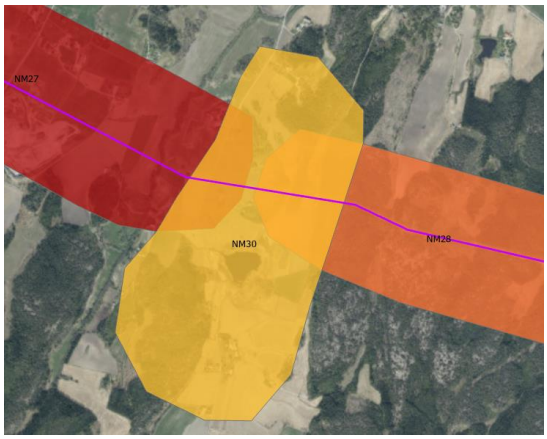
Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1				▲			

Noe negativ konsekvens for delområdet (1-).

Delområde NM30 Kjennetjern

Verdivurdering: Delområde NM30 LØ3 Kjennetjern **Registreringskategori: Landskapsøkologisk funksjonsområde**				
Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi

▲

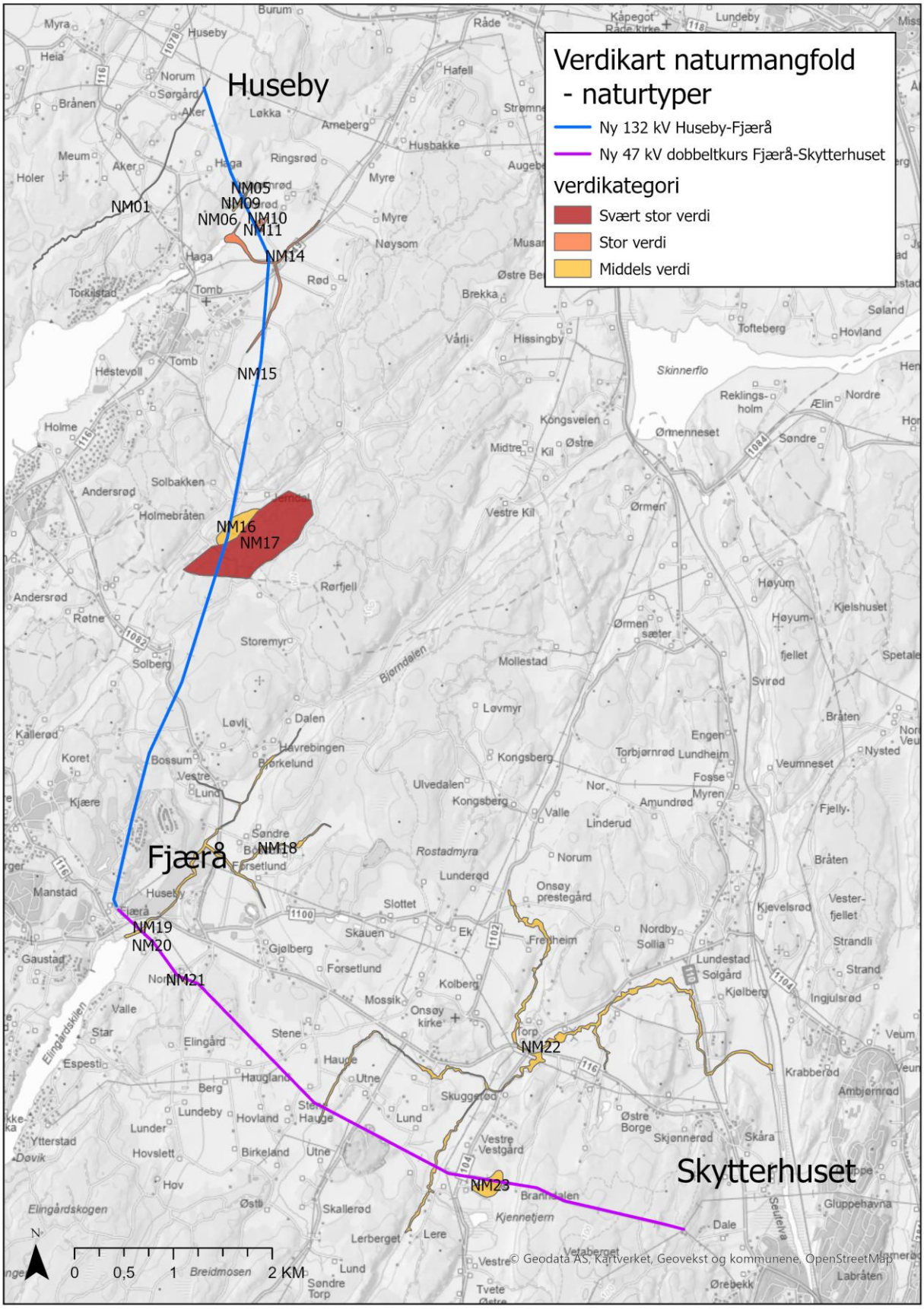
Kort beskrivelse med verdivurdering:

Landskapsøkologisk funksjonsområde for andefugl. Kjennetjern naturreservat ligger mot sør. Her er det gjort 19 600 observasjoner av fugl fordelt på 211 arter. Trolig er det meste av det lokale fugletrekket her mellom Kjennetjern og sjøen mot sør. Men det vil også kunne være en del bevegelse av vannfugl her fra Kjennetjern mot Seutelva mot øst/nordøst og Skinnerflo mot nord. Området er neppe av nasjonal eller regional betydning, men det har trolig viktige lokale funksjoner. Med bakgrunn i det settes verdi til middels.

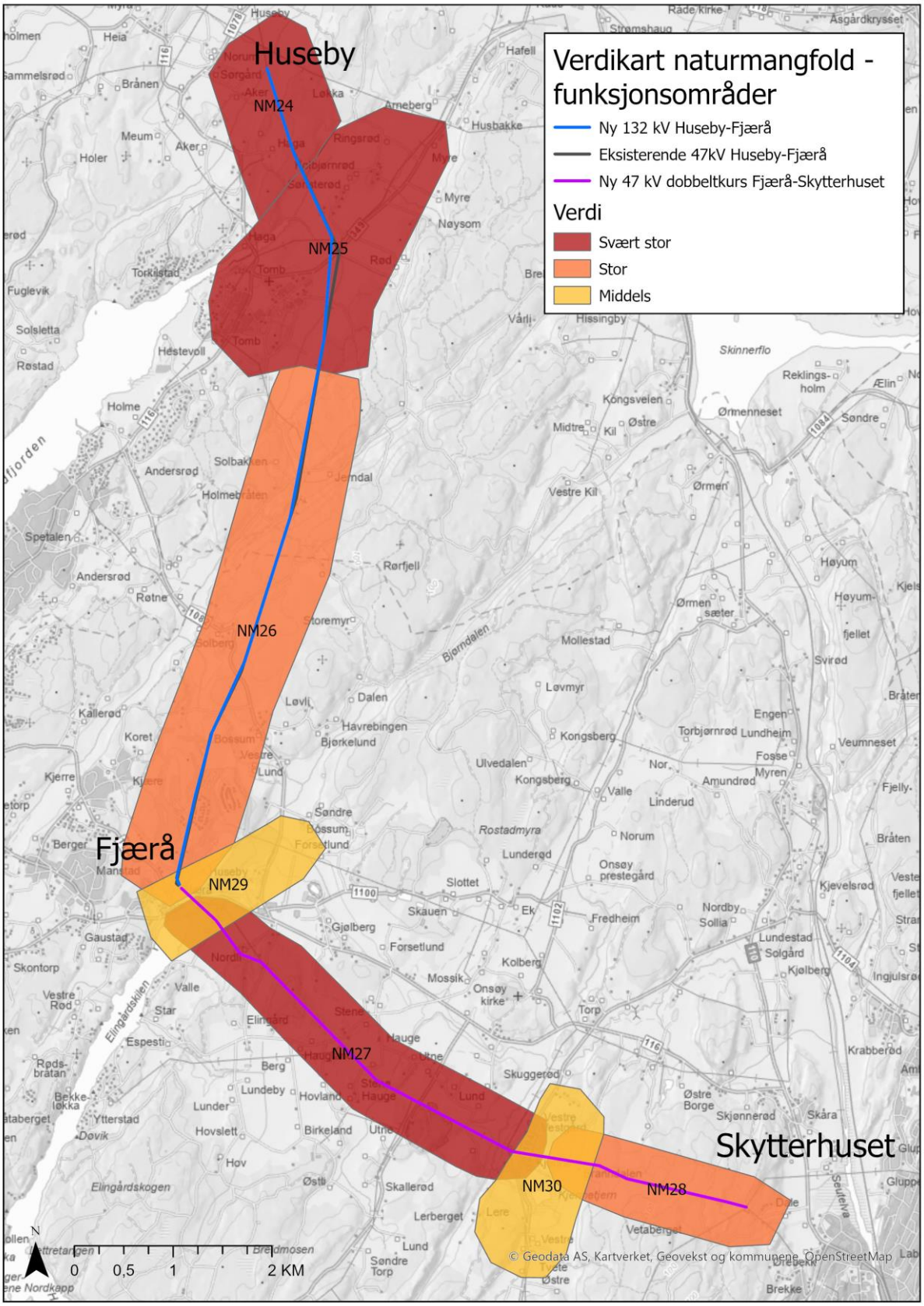
Tiltakets påvirkning					
Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1	▲ Påvirkningen av tiltaket vurderes som noe forringet. Begrunnelse: Noe økt kollisjonsfare da ny ledning innebærer ett nytt plan med faseliner. Situasjonen med mindre synlige topplinjer forblir imidlertid uforandret. I sum vurderes økning i kollisjonsfaren som en liten økning av negativ påvirkning på delområdet sett i forhold til nullalternativet.				

Tiltakets konsekvens							
Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1	▲ Noe negativ konsekvens for delområdet (1-).						

4.6.2 Verdikart

Figur 4-2. Verdikart for naturtyper

Figur 4-3. Verdikart for økologiske funksjonsområder og landskapsøkologiske sammenhenger.

4.6.3 Aktuelle påvirkninger

Selv om en kraftledning strekker seg over store avstander, er det ofte begrenset med inngrep på bakkenivå. Terrenginngrepene begrenser seg ofte til mastepunkt trafoer/koblingsanlegg. Der kraftledninger strekkes gjennom skog, derimot, er virkningene større. Her kan ryddebelte/rettingshetsbelte føre til hogst av naturtyper og verdifull skognatur, samt bryte opp landskapsøkologiske strukturer og sammenhenger.

For fugl kan kraftledninger utgjøre en kollisjonsfare. Det gjelder særlig den noe tynnere og uisolerte topplinen, som fuglene kan kollidere med i skumring, tåke eller under andre forhold med dårlig sikt. Utforming/konfigurasjon av ledningen har også betydning for kollisjonsfare. Mastetyper som gjør at ledningene henger fra flere plan vil kunne øke kollisjonsfaren. Videre har plassering mye å si for kollisjonsfare. Dersom ledningen strekkes på tvers av en kjent trekkrute, så vil dette bidra til å øke kollisjonsfaren betraktelig. Kollisjonsfaren øker også dersom ledningene strekkes rett over høyden på omkringliggende skog. Videre er forskjellige fuglearter ulikt utsatt for kollisjon med kraftledninger. Arter med godt syn som er gode til å manøvrere er ofte mindre utsatt for kollisjon med kraftledninger. Tyngre fugler som er dårligere til å manøvrere i luften er derimot mer utsatt. I denne kategorien faller arter som skogsfugl, andefugl og flere vadefugler. Å strekke en ledning på tvers av områder der slike fugler beveger seg ofte, kan derfor være særlig negativt. For kraftledninger med 132 kV er faseavstanden for stor til at elektrokusjon blir noe tema.

I forbindelse med anleggsgjennomføring vil det kunne oppstå midlertidig negativ påvirkning på naturverdiene i området. Arbeid nær vassdrag vil kunne gi forurenset avrenning til vassdraget, som kan gi midlertidig skade på vannkvaliteten og leveområder for arter.

Fugl og vilt som bruker arealene, vil kunne bli negativt påvirket av støy og forstyrrelser i forbindelse med anleggsgjennomføring. Slike forstyrrelser vil kunne føre til at dyr og fugler skremmes vekk fra hekkeplasser, beiteområder og vandringsruter.

I forbindelse med anleggsgjennomføring kan det også oppstå utilsiktet spredning av fremmede arter.

4.7 Samlet konsekvens

4.7.1 Sammenstilling av konsekvenser

Tabell 4-1: Oppsummering av konsekvenser og samlet vurdering for naturmangfold.

Delområder	***Nullalternativet***	***Konsekvens Alt. 1***
NM1 Akersbekken	*0*	*0*
NM2 Haga 1	*0*	*-*
NM3 Haga eik 1	*0*	*-*
NM4 Haga eik 2	*0*	*0*
NM5 Haga	*0*	*-*
NM6 Haga 2	*0*	*-*

NM7 Haga 3	*0*	*0*
NM8 Haga 4	*0*	*0*
NM9 Haga 5	*0*	*0*
NM10 Sønsterød 6	*0*	-
NM11 Sønsterød 5	*0*	*0*
NM12 Sønsterød sydvest	*0*	-
NM13 Sønsterød sydvest	*0*	-
NM14 Kråkstadbekken	*0*	*0*
NM15 Østerbakketjern v/Tomb	*0*	*0*
NM16 Jerndalen	*0*	*0*
NM17 Jerndalsfjellet	*0*	*0*
NM18 Husebybekken	*0*	*0*
NM19 Vallestrand	*0*	*0*
NM20 Vallestrandveien	*0*	*0*
NM21 Nordli	*0*	*0*
NM22 Kjølbergevja-Torpebekken	*0*	*0*
NM23 Kjenne	*0*	*0*
NN24 ØF1 Huseby	*0*	-
NM25 ØF2 Tombsletta	*0*	-
NM26 ØF3 Solberg	*0*	-
NM27 ØF4 Elingård	*0*	*0*
NM28 ØF5 Vetaberget	*0*	*0*
NM29 LØ2 Elingårdskilen - Huseby	*0*	-
NM30 LØ3 Kjennetjern	*0*	-

Samlet konsekvensgrad		*Noe negativ konsekvens*
Begrunnelse for samlet konsekvensgrad	*Referansealternativet har per definisjon konsekvensgrad null*	*Tolv delområder har noe negativ konsekvens. Resten av delområdene vurderes å ha ubetydelig konsekvens. Samlet konsekvensgrad vurderes til noe negativ konsekvens sammenlignet med nullalternativet.* *De negative konsekvensene som er identifisert i utredningen er i første rekke knyttet til hule eiker nær/innenfor rettighetsbeltet, og økologiske funksjonsområder og landskapsøkologiske sammenhenger knyttet til fugl.*
Rangering	*1*	*2*

4.7.2 Vurdering av samlet belastning

En av de største påvirkningene for naturmangfold som følge av tiltaket er forbundet med hogst og rydding av vegetasjon som følge av utvidelsen av ryddebeltet. Ledningen går imidlertid gjennom områder med aktivt drevet skogsbruk der barskogen på hver side av ledningen vil bli avvirket med noen tiårs mellomrom.

Ledningstraseen er som en del av planleggingen og forberedelsen av konsesjonssøknaden justert ved Sønsterød slik at den negative påvirkningen på naturtypen hule eiker skal bli så lav som mulig. Det er ikke ventet at noen eiker i kategorien hule eiker må felles som følge av tiltaket.

Vannforekomstene i influensområdet har moderat-dårlig økologisk tilstand, som skyldes negativ påvirkning fra flere aktiviteter. I dette prosjektet er de fleste mastepunkter, anleggsveier og riggområder plassert i god nok avstand fra vassdrag til at det ikke forventes økt belastning på disse vassdragene.

I forhold til samlet belastning så har tiltaket i seg selv trolig ingen stor samlet belastning på økosystemer i området. Det er ingen naturtyper, artsforekomster eller lignende som får sin forekomst eller utbredelse betydelig redusert lokalt eller regionalt. Når det kommer til kraftledninger og fugl så er det sjeldent at en kraftledning i seg selv fører til utilbørlige konsekvenser, men sammen med andre lignende tiltak og inngrep så kan det bli samvirkninger. Tiltaket må derfor regnes som et bidrag til samlet belastning på fugl i området, og tiltaket må sees i sammenheng med andre planlagte tiltak.

4.7.3 Forholdet til naturmangfoldloven

Kunnskapsgrunnlaget (§8)

Naturmangfoldloven § 8 sier: *«Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og*

økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. (…).»

Utredningen er basert på vitenskapelig informasjon innhentet fra offentlige databaser og fra befaringer gjennomført i forbindelse med utredningsarbeidet. Vurdering av verdi, påvirkning og konsekvenser for natur er gjennomført i henhold til gjeldende metodikk. Kunnskapsgrunnlaget for naturtyper og status knyttet til naturtilstand vurderes som godt.

Kunnskapsgrunnlaget knyttet til fugl bygger på opplysningene som er tilgjengelige i offentlige databaser, samt kvalitative vurderinger av områdenes funksjon gjennom befaring. Det er ikke kartlagt fugler i hekkeperioden, og det er ikke gjort egne undersøkelser knyttet til sensitive arter.

Det er ikke gjennomført egne undersøkelser av vannkvalitet, fisketettheter eller bunndyr i denne utredningen. Vannhåndtering i anleggsfasen er heller ikke klart definert i denne fasen av prosjektet. Fremmede arter er ikke fullt ut kartlagt, men er kartlagt godt nok til å vurdere omfang av forventet hensyn som må følges opp i detaljplanfasen.

Virkninger av tiltaket er vurdert etter etablert metodikk for konsekvensutredninger. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som godt nok til å kunne vurdere verdi og konsekvens i denne fasen av prosjektet, men det bør gjøres nærmere undersøkelser av fremmede arter ved videre planlegging av prosjektet.

Føre-var-prinsippet (§9)

Naturmangfoldloven § 9 sier: *«Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.»*

Føre-var-prinsippet er benyttet ved vurdering av verdi og konsekvens for fugl, og vurdering av avbøtende tiltak. Det er gjort antagelser knyttet til hekking og trekkruter vår og høst i områdene som inngår i influensområdet.

Det er lagt til grunn at det vil bli behov for å trimme/kutte greiner for hule eiker som kommer for nærme ytterfasene.

Økosystemtilnærmingen og samlet belastning (§10)

Naturmangfoldloven § 10 sier: *«En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.»*

Planlagt ledning ligger i et område som er preget av menneskelig aktivitet, og hvor det allerede går eldre kraftledning som skal rives og oppgraderes gjennom dette prosjektet. Det forventes at prosjektet i liten grad fører til oppstykking av leveområder for arter utover dagens situasjon, selv om ryddebeltet øker noe i bredde. Det aller meste av ledningstraseen går igjennom områder som er intensivt drevne jordbruksarealer, eller barskogsområder med aktivt drevet skogbruk tidligere og i fremtiden.

Det viktigste tiltaket for å begrense samlet belastning på naturtypene vil være å begrense hogst og vegetasjonsrydding til kun de områder der trær vil kunne komme i konflikt med linja. Dette gjelder særlig der ledningen passerer forekomster av naturtypen hule eiker. Store greiner som eventuelt må kappes, bør legges ut i tilgrensende skogsområder som død ved.

Det forventes en viss økning i risiko for kollisjonsfare i området i permanent fase som følge av nye mastetyper på strekningen Huseby-Fjærå og ekstra sett med faser på strekningen Fjærå-Huseby.

Prosjektet medfører en viss fare for spredning av fremmede arter. Forekomsten av fremmede arter er relativt lav. Det må gjennomføres nødvendige tiltak for å sikre at det ikke skjer spredning av fremmede arter i forbindelse med prosjektgjennomføringen.

Vassdragene i området er utsatt for mange påvirkninger, og det er derfor viktig at det ikke oppstår økt belastning på disse vassdragene. Prosjektet forventes imidlertid ikke å medføre permanent påvirkning på vassdragene, utenom noe fjerning av kantvegetasjon.

Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11)

Naturmangfoldloven § 11 sier: *«Tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter.»*

Det er foreslått en rekke skadereduserende tiltak for å begrense mulige skader på naturmangfoldet. Disse anses ikke som urimelige ut fra tiltakets og skadens karakter og tiltakshaver skal bekoste gjennomføringen.

Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12)

Naturmangfoldloven § 12 sier: *«For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater.»*

Det forutsettes at de mest miljøforsvarlige driftsmetoder og teknikker legges til grunn. Av hensyn til flora og fauna er det foreslått flere tiltak som skal begrense skader og negativ påvirkning i anleggs- og driftsfasen. Håndtering av overvann i forbindelse med anleggsgjennomføring må planlegges og dimensjoneres slik at det ikke oppstår forurensning til bekkene i området. Gode driftsmetoder for å redusere risikoen for spredning av fremmede skadelige arter skal ivaretas gjennom spredningshindrende tiltak.

4.7.4 Forholdet til vannforskriften

I henhold til vannforskriften skal tilstanden i overflatevann beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes, med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand. § 12 skal vurderes når det skal fattes enkeltvedtak om ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst som kan medføre at miljømålene ikke nås eller at tilstanden forringes. Det er den aktuelle sektormyndigheten for det omsøkte tiltaket som foretar vurderingen etter § 12, både om den kommer til anvendelse og om vilkårene er oppfylt.

I dette prosjektet er det i liten grad planlagt gravearbeider eller rigg- og anleggsområder nærmere vassdrag enn 50 m, og det tas utgangspunkt i at det i de fleste tilfeller vil være mulig å motvirke avrenning av forurenset anleggsvann til vannforekomstene, da vassdragene i området er ventet å påvirkes i liten grad. Unntaket er noen mastepunkt som er planlagt i nærheten av Arnebergkanalen/Kråkstadbekken. Ved etablering av dette mastepunktet vil det være sannsynlighet for at vannforekomsten vil bli midlertidig påvirket av høy turbiditet. Det forventes imidlertid ikke at det vil oppstå varig forringelse i vannforekomstene, eller bidra til at målene for vannforekomstene ikke nås. Det gjøres derfor ikke en nærmere vurdering etter vannforskriften § 12.

4.8 Vurdering av usikkerhet

Det er en del usikkerhet knyttet til fugl og kollisjon. Virkningene i forhold til nullalternativet er i stor grad knyttet til den teoretisk økte kollisjonsfaren som følge av ny konfigurasjon med to til plan som fuglene kan kollidere i. Samtidig er det først og fremst topplinene fuglene vanligvis kolliderer med, og de blir uforandret i forhold til nullalterantivet. Negative konsekvenser for økologiske funksjonsområder og landskapsøkologiske funksjonsområder for fugl er derfor i stor grad satt med føre-var-prinsippet ilagt betydelig vekt der det er en mulighet for økt kollisjonsfare. Det er imidlertid ingenting som åpenbart tyder på at ny ledning vil føre til noen vesentlig problematikk med fuglekollisjoner.

4.9 Avbøtende tiltak

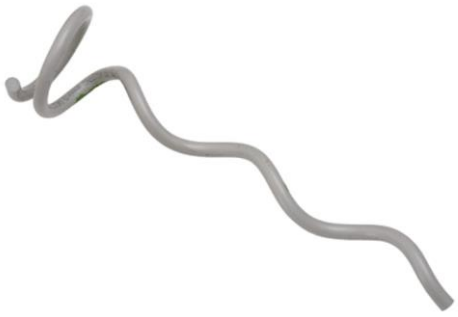
4.9.1 Hule eiker

Mastepunkt og ledningstrase forbi Sønsterød er i løpet av prosjektet blitt justert med tanke på å kunne unngå å felle forekomster av eiketrær som faller innenfor definisjonen av naturtype hule eiker. I konsekvensutredningen for naturmangfold er det lagt til grunn at det vil bli behov for å trimme/kutte greiner som kommer for nærme ytterfasene. Dette er vurdert å gi noe negativ konsekvens ved at kronen utbredelse reduseres. Samtidig vil ikke stamme eller rotsone påvirkes.

Hvor omfattende ryddebeltet trenger å være beror i stor grad på en konkret vurdering, hva slags sort trær som vokser langs traseen, og hva som er faren for at trær faller over fasene i f. eks. sterk vind. Eiketrær har et velutviklet rotsystem som går dypt (i motsetning til f. eks. gran). Det bør gjøres en nærmere vurdering etter at ny ledning er bygget av hvorvidt det er nødvendig å trimme greinene på eiketrærne ved Sønsterød, med tanke på nødvendig sikkerhetsavstand og faren for at trærne kan velte på fasene. Dersom man unngår kutting av grener reduseres konsekvensgraden til ubetydelig konsekvens for de aktuelle eikene.

4.9.2 Fugleavvisere

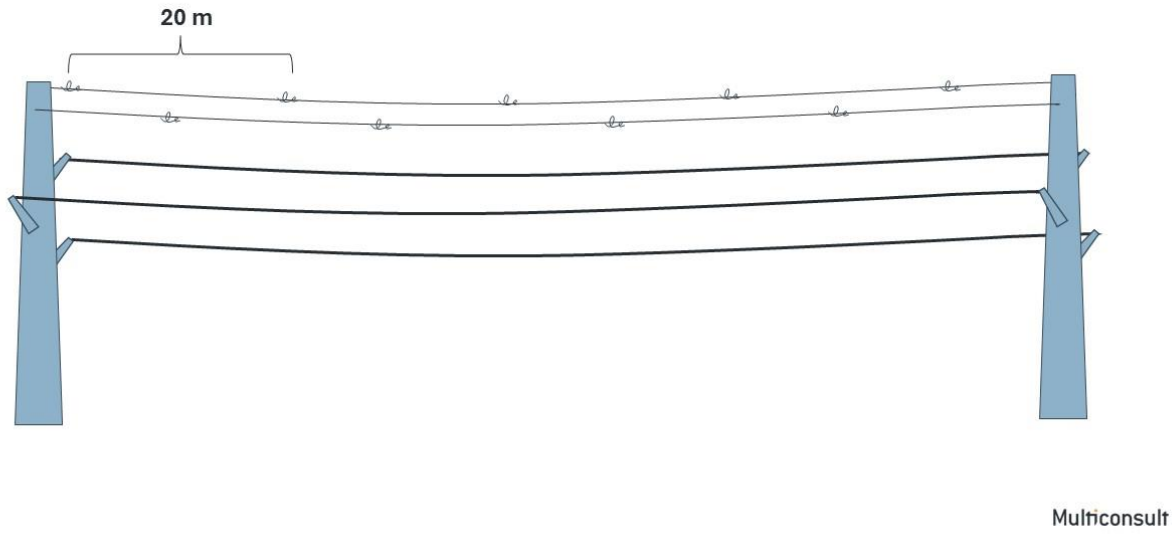
Bruk av fugleavvisere på kraftledninger kan brukes til å redusere faren for at fugler kolliderer. Dette kan være hensiktsmessig å montere der man vet det beveger seg en del fugl og kollisjon kan bli en problematikk. En godt testet patent er «grisehaler» som vist i Figur 4-4. Denne typen fugleavviser har vist seg å ha god effekt, i tillegg til at den er værstandig og krever lite/ingen vedlikehold. Den er og synlig nok for fuglene, samtidig som at den ikke har noen veldig skjemmende effekt for mennesker eller landskapsbildet. Produktet leveres av Linjeservice (produktnummer 2853045).

Figur 4-4. Fugleavviser "grisehale". Produkt fra Lineservice.

Det mest hensiktsmessige er ofte å kun merke topplinen, da denne er uisolert/av mindre diameter og mindre synlig for fugler. Faseliner på 132 kV vanligvis nokså godt synlig for de fleste fugler ved vanlige forhold, og merking av disse er mest hensiktsmessig der man allerede vet det er stor

problematikk med kollisjon. Anbefalt avstand mellom disse avviserne er 7-10 meter. Når topplinene står i samme plan kan dette oppnås ved at avviserne monteres med 20 meter avstand med 10 meter offset på den ene topplinene, slik at de står alternerende med 10 meter avstand fra hverandre, som vist i skissen i Figur 4-5.

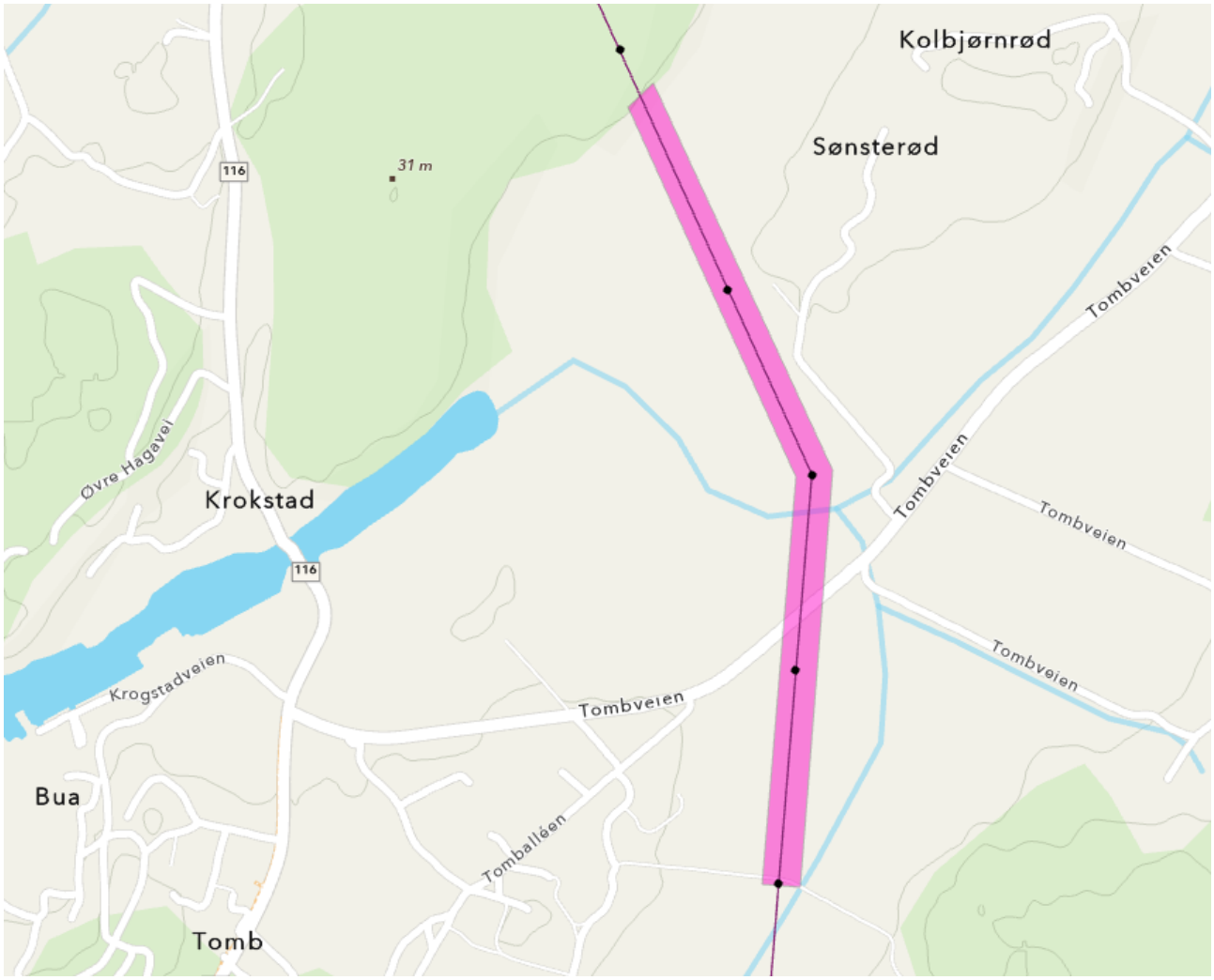

Figur 4-5. Skisse over hvordan fugleavvisere kan monteres på topplinen.

For denne ledningen er det identifisert tre steder/strekninger der Multiconsult mener det kan være mest aktuelt å vurdere fugleavvisere som avbøtende tiltak om det skal settes krav om dette. Nøyaktig hvilke strekk og mellom hvilke mastepunkt er mest naturlig å vurdere i en eventuell detaljplan. Disse sammenfaller med de landskapsøkologiske funksjonsområdene Tombsletta-Karlshus, Elingårdskilen-Huseby og Kjennetjern, samt økologisk funksjonsområde ved Solberg.

Tombsletta-Karlshus

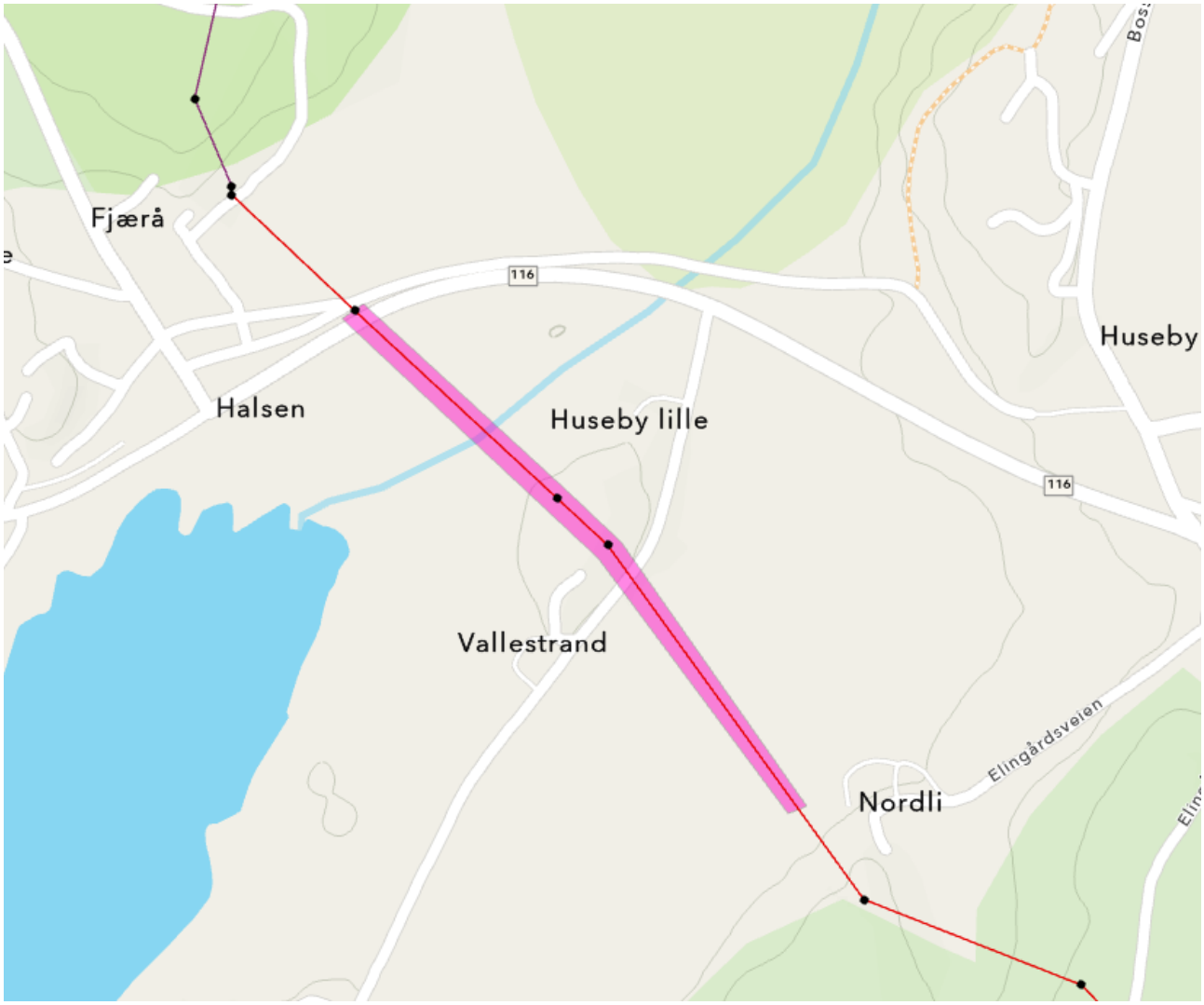
Her ligger ledningen midt i et område der det trolig beveger seg en del andefugl. Det er ukjent om det er noen eksisterende problematikk her. Her er strekningen som går på tvers av Tombdalen prioritert.

Figur 4-6: Områder der fugleavvisere kan være aktuelt å vurdere ved Tombsletta-Karlshus,

Elingårdskilen-Huseby

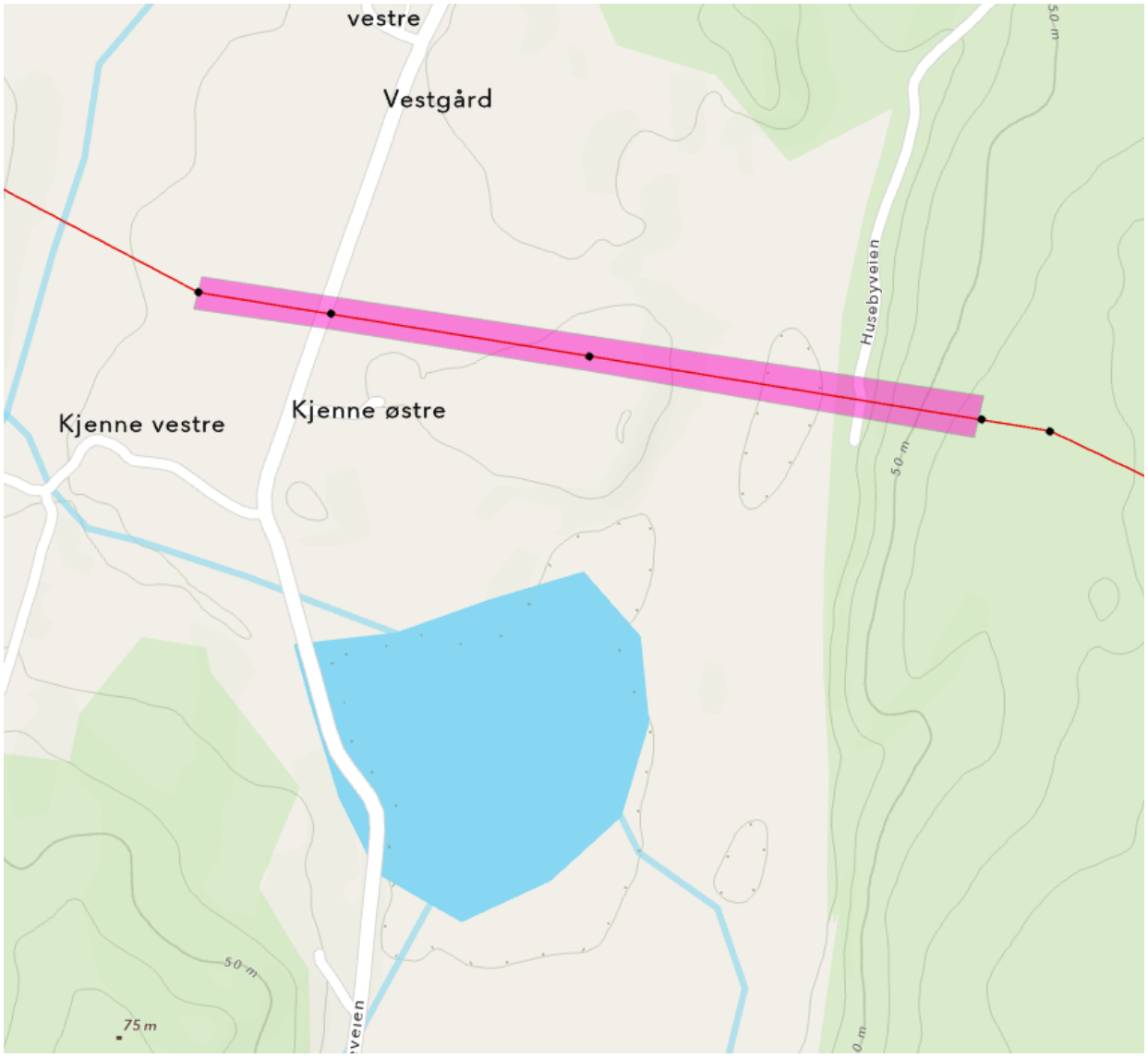
Her forventes det at det veger seg en del andefugl forbi til/fra Elingårdkilen. I tillegg hekker vipe i området, som kan være utsatt for kollisjon. Her er det merket av strekket fra fv 116 til Nordli. På denne strekningen er det kanskje området mellom Huseby lille og fv116 som er mest verdt å prioritere.

Figur 4-7. Områder der fugleavvisere kan være aktuelt å vurdere ved Elingårdskilen-Huseby.

Kjennetjern

Også her er hele strekket tatt ut. Trolig er det strekket mellom mastepunktet på høyden øst for Kjenne østre og mastepunktet øst for Husbyveien der merking kan være mest hensiktsmessig.

Figur 4-8. Områder der fugleavvisere kan være aktuelt å vurdere ved Kjennetjern.

4.9.3 Øvrige avbøtende tiltak

- Øvrige avbøtende tiltak er først og fremst knyttet til anleggsgjennomføringen. Tiltaket kan få virkninger for reproduktiv suksess hos fugl dersom det utføres i perioder med hekking. Det anbefales derfor å legge anleggsarbeidet utenfor perioden april – juli.
- Hogst og fjerning av vegetasjon i ryddebeltet begrenses til områder der det er reell fare for at trær vil kunne komme i konflikt med linja. Dette er spesielt viktig i registrerte naturtyper og i kantvegetasjonen langs vassdrag.
- Naturtyper som skal beskyttes i forbindelse med anleggsgjennomføring merkes tydelig i felt med fysiske sperrer.
- Ved felling av større trær kan disse legges ut i tilgrensende skogsarealer. De kan dermed bidra med død ved som kan bli leveområder for insekter og sopp.
- Det bør gjennomføres en detaljert kartlegging av fremmede arter i forkant av anleggsgjennomføring. Basert på denne kartleggingen lages en plan for håndtering av plantematerialer og masser, som sikrer at det ikke oppstår utilsiktet spredning av registrerte arter.

5 Landskap

5.1 Definisjon og avgrensning mot andre fagtema

I Miljødirektoratets veileder M-1941 beskrives tema landskap slik: *«Utredning av landskap handler om en helhetlig, romlig og visuell vurdering av alle aspektene et landskap består av, og sammenhengen mellom komponentene i dette landskapet, samt områdets eller tiltakets forhold til omgivelsene. Utredningen omfatter faktorer fra andre fagtema, men setter ikke verdi på for eksempel turstier eller bygninger. Slike forhold fra andre fagtema settes inn i en helhetlig analyse av landskapet.»*

De fagtemaene som grenser tettest inn mot landskap som fagtema, og hvor det må trekkes skiller, er:

Kulturmiljø: Under utredningstema kulturarv skal landskapets kulturhistoriske betydning vurderes. I landskapsutredningen vil kulturmiljøer inngå i vurdering av forhold i landskapet som sammen med andre faktorer danner grunnlag for å sette landskapskarakter. Verdsetting skjer ved å sette de forhold fagtemaet omfatter inn i en helhet, og vurdere de visuelle aspektene ved områdene/registrereringene som tilhører kulturmiljø.

Friluftsliv: Under tema friluftsliv vurderes områders betydning for friluftsliv ut fra verdkriterier knyttet til brukerfrekvens, regionale/nasjonale brukere, opplevelseskvalitet, symbolverdi, funksjon, egnethet og tilrettelegging. Friluftslivsområder i landskapsutredningen vil inngå i vurdering av forhold i landskapet som sammen med andre faktorer danner grunnlag for å sette landskapskarakter. Verdsetting skjer ved å sette de forhold fagtemaet omfatter inn i en helhet, og vurdere de visuelle aspektene ved områdene/registreringene som tilhører friluftsliv.

Naturmangfold: I fagutredningen for naturmangfold settes det verdi på naturvernområder, arter, naturtyper, landskapsøkologiske sammenhenger eller geologiske forekomster (geotoper). Områder med naturmangfold i landskapsutredningen vil inngå i vurdering av forhold i landskapet som sammen med andre faktorer danner grunnlag for å sette landskapskarakter. Verdsetting skjer ved å sette de forhold fagtemaet omfatter inn i en helhet, og vurdere de visuelle aspektene ved fremtoningen av naturmangfold i landskapet.

5.2 Beskrivelse av tiltaksområdet

Kraftledninger og transformatorstasjoner kan endre det visuelle landskapet, og føre til visuell forurensning, spesielt i naturskjønne områder. Dette kan påvirke estetikken i landskapet og endre landskapets form og innhold fysisk. Tiltaksområdet omfatter alle områder som blir direkte påvirket av den planlagte utbyggingen med tilhørende aktiviteter.

Landskapet i området preges av åpent kulturlandskap og med innslag av slake skogkledde åser som deler opp og rammer inn landskapsrommene. Selv om den ikke oppleves som veldig markant, har landskapet en retning fra nord-øst mot sør-vest ut mot sjøen i vest. Landskapet brytes i noen grad opp av gårdsbebyggelse, klynger av småhusbebyggelse og mindre veier, uten at disse i noen særlig grad oppleves som barrierer i landskapet.

5.3 Metode for konsekvensutredning

Formålet med konsekvensutredninger er å sikre at hensynet til miljø og samfunn blir synliggjort i utarbeidelse av planer og tiltak. Forskrift om konsekvensutredninger (KU-forskriften) fastsetter krav til innhold i en konsekvensutredning. Utredningen skal følge metodikken i KU-veileder for klima og miljø (M-1941).

5.4 Influensområde og utredningsområde

Influensområdet omfatter tiltaksområdene og en sone rundt disse, der det kan forventes fysiske og visuelle virkninger ved en eventuell utbygging. Denne sonen inkluderer både områder som får nær- og fjernvirkninger av utbyggingen, også utover tiltaksområdet. Størrelsen på influensområdet avhenger av synligheten av tiltaket, som igjen er avhengig av en rekke faktorer:

- Terrengformer og landskapsrom
- Standpunkt, avstand
- Lysforhold, årstider og vær
- Bakgrunn – kontrast eller silhuettvirkning
- Fargesetting
- Vegetasjon

Visuelt influensområde: I forbindelse med kraftledninger defineres soner hvor fra master og ledninger er mer eller mindre synlig.

Visuelt territorium: Det arealet objektet legger visuelt beslag på. Innenfor denne sonen må man flytte blikket for å fange inn hele objektet. Avstanden regnes til 3 x mastehøyden (her vil det normalt tilsi 75-90 m).

Visuell dominanssone: Sonen rekker ut til det punktet der betrakteren ikke lengre bare ser objektet (objektet fyller heile synsfeltet), men ser det sammen med omgivelsene. Avstandsverdien vil ligge på 8-10 x objekthøyden (inntil ca. 300 m).

Visuell influenssone: Denne sonen vil være sterkt avhengig av siktforhold og dagslys. Basert på erfaringstall er grensen for hvor master og ledninger blir vurdert som godt synlige som et sammenhengende anlegg satt til 4 km.

Visuell siktsone: Sona stekker seg videre til det området der anlegget ikke lengre er synlig. På klare sommerdager kan dette være 20-40 km. Det antas at anlegget fra denne avstanden, tross synlighet vil ha liten betydning for det visuelle inntrykket.

I dette tiltaket vil de nye ledninger følge eksiterende traseer, og dermed videreføre et eksisterende teknisk inngrep. For strekningen Huseby-Fjærå skal det benyttes en annen mastetype enn i dag, som vil endre det visuelle inntrykket noe.

På strekningen Huseby – Fjærå vil det bli bygget enkeltkurs 132 kV-ledning med kompositt- eller stålmaster med vertikalt oppheng. På grunn av det vertikale opphenget vil masten være noen meter høyere enn dagens master. På den annen side vil konstruksjonen på nye master være vesentlig smalere. I motsetning til trestolper er det større frihetsgrad både når det gjelder spennlengder og fargevalg. Linetverrsnittet på faselinene øker betydelig (omtrent dobling av linetykkelsen) slik at linene blir mer markante, men den visuelle effekten av dette vurderes likevel som liten.

Ledningen vil fra området Jerndal og sørover til Fjærå i stor grad gå i skog og derved er gjennomgående lite synlig utenom de helt nære omgivelsene og ved enkelte krysningspunkter over åkerland og vei. På strekket mellom Golfsvingen og langs baneanlegget til Onsøy Golfklubb vil den økte mastehøyden som følger av vertikalopphenget gi økt silhuettvirkning og synlighet over tresjiktet, men omfanget vurderes som begrenset.

Mellom Fjærå-Skytterhuset gjenbrukes dagens master, men med et ekstra linesett. Dette endrer ikke landskapspåvirkningen i noen vesentlig grad.

Influensområdet følger hovedsakelig landskapets og de opplevde landskapsrommenes naturlige avgrensinger, hovedsakelig i form av åsrygger og kantvegetasjon. Avgrensingene har varierende tydelighet, da landskapet grovt sett er relativt åpent.

Influensområdet deles inn i delområder, basert på eksisterende og innhentet kunnskap om landskapet i området. For hvert delområde vurderes ulike karakteristika ved landskapet. Delområdene skal være mest mulig enhetlige (ha tilnærmet lik funksjon, karakter og visuell fremtoning). Delområder med utgangspunkt i landskapstyper i NiN-landskap og NIJOS kan justeres og deles inn i mindre delområder. Det er også anledning til å slå sammen flere delområder til ett delområde. Avgrensning av delområder bør i tillegg justeres i forhold til romlige forhold og landskapets skala eller arealbruk, som typisk ses ved befaring.

Som støtte til inndeling og karakteristikk blir det tatt utgangspunkt i oversikten nedenfor:

Tabell 5-1. Oversikt over forhold ved landskapet som kan brukes for å beskrive fremtoning, helhet og sammenheng i landskapet

Forhold ved landskapet	**Beskrivelse**
Geologi, landformer og vannforekomster	Landskapets hovedformer og småformer (topografi). Hav, kystlinjer, vann og vassdrag.
Romlige forhold og skala	Landskapsrom, landskapets dimensjoner og skala
Distinkte naturelementer	Framtredende landformer og landskapselementer. F.eks geologiske formasjoner, orienteringspunkter, enkeltstående særpregede trær, spesielle elvedrag mm.
Natursammenhenger	Natursammenhenger, f.eks. større naturpregede områder, blå-grønne strukturer i naturområder eller i bebygde områder og mot tilgrensende områder
Vegetasjonsdekke og vegetasjonsbruk	Mosaikk, mønstre og variasjon i vegetasjonen. Form- og strukturdannende vegetasjon. Vegetasjon med kulturelle eller historiske referanser
Aktive naturprosesser	F.eks. ras og skredaktivitet, endringer som følge av vann- og isbevegelser i landskapet. Vegetasjonsutvikling, naturlige suksesjoner.
Jord- og skogbruk, tamreindrift, fiske og annen utmarksbruk	Pågående rurale aktiviteter som preger landskapet; oppdyrking, tilplanting, rydding av nye beiter, etablering av samdrifter, havbruksanlegg osv. Skjøtsels- og driftsformer.
Arealbruk	Differensiering av bolig, næring, transformasjonsområder, parkområder, andre oppholdsarealer, omfang av infrastruktur som veg og gate. Brudd og overganger mellom de ulike områdene.
Bebyggelsespreg	Områdekarakter, gatestruktur, dimensjoner og variasjoner på bebyggelse, silhuettlinjer, bygde landemerker/landskapselementer, tekniske installasjoner og fremtredende bygninger.
Historie og stedsidentitet	Synlige kulturminner, kulturmiljø, tradisjonelle kulturlandskap, møteplasser osv. Historiske aktiviteter og bruk som har satt spor i landskapet gjennom tidene, som fjernet/nedfalls bebyggelse, og spor av ferdsel og opphold. Endret, fjernet, og/eller rester av fjernede naturelement, f.eks. gamle elvefar. Allment kjente kulturelle referanser lokalt og/eller nasjonalt. Litteratur, billedkunst, historiske hendelser, osv
Landskapskarakter	

Influensområdets yttergrense er basert inntrykk ved befaring og følger også hovedlinjene i utbredelsen av landskapstypene slik de er definerte i NiN-landskap i Naturbase.no.

5.5 Kunnskapsgrunnlaget

5.5.1 Kunnskap og kilder

Følgende hovedkilder til informasjon ligger til grunn for vurderingene:

- Beskrivelse av de tekniske planene og oversiktskart
- Dokumenter
    - NIBIOs (NIJOS) beskrivelse av landskapsregion 3 Leirjordsbygdene på Østlandet
    - Artsdatabankens NiN Landskap
- Kartdata:
    - NIJOS inndeling i landskapsregioner og underregioner
    - NiN Landskap kart
    - Norgeskart, samt ortofoto på nett
    - Kilden, NIBIO
    - Naturbase, Miljødirektoratet
    - Digital terrengmodell Kartverket
- Visualiseringer 3D

De eksisterende kildene er supplert med befaring 18.08.2025 av naturforvalter Jan Terje Strømsæther og økolog Tanja Kofod Petersen. Befaringen omfatter hele strekningen Huseby-Skytterhuset.

5.5.2 Landskapsregioner

Basert på NIBIOs nasjonale inndeling av landskapsregioner, kan det trekkes ut en generell beskrivelse av det aktuelle landskapet. Beskrivelsen under er basert på eller trukket ut fra den nasjonale inndelingen, samt kortet ned for å gi en kortfattet skildring av det overordnede landskapet. I all hovedsak ligger influensområdet innenfor samme landskapsregion, med et unntak for området i umiddelbar nærhet rundt Fjørå transformatorstasjon.

Landskapsregion: Leirjordsbygdene på Østlandet

Det meste av ledningstraseene, unntatt området rundt Fjærå transformatorstasjon, inngår i landskapsregionen som kalles Leirjordsbygdene på Østlandet.

Regionen ligger i hovedsak under marin grense, noe som gir åpne, store landskapsformer på grunn av store leiravsetninger i forsenkninger. Elvene som renner gjennom området har satt et ravinepreg på landskapet, og har stedvis gravd seg dypt ned i løsmassene. Leirjorda er svært egnet til jordbruk, noe som preger landskapet i stor grad. Jordbrukslandskapet er stort sett sammenhengende og åpent, kun brutt av infrastruktur, forsenkningene der elvene har gravd seg ned, og enkelte skogholt og høyder.

Landskapsregion: Skagerakkysten

Arealene rundt Fjærå transformatorstasjon inngår i landskapsregionen som kalles Skagerakkysten.

Regionens jordbrukslandskap danner de fleste steder en overgang mellom kysten og skoglandskapet innenfor. Jordbruksområdene her ligger stort sett på løsmassene fra den store morenen Raet, eller på elveavsetninger nederst i vassdragene. Her produseres korn og tidlige grønnsaker. I avgrensing mot tilstøtende regioner, men også på halvøyer og rundt større jordbruksområder, finnes store skogsområder. Her vokser samtlige norske treslag, men furu, gran, bjørk, osp og eik dominerer.

5.5.3 Landskapstyper - Naturtyper i Norge landskap (NiN landskap)

Influensområdet og alle delområdene ligger innenfor tre NIN-landskapstyper:

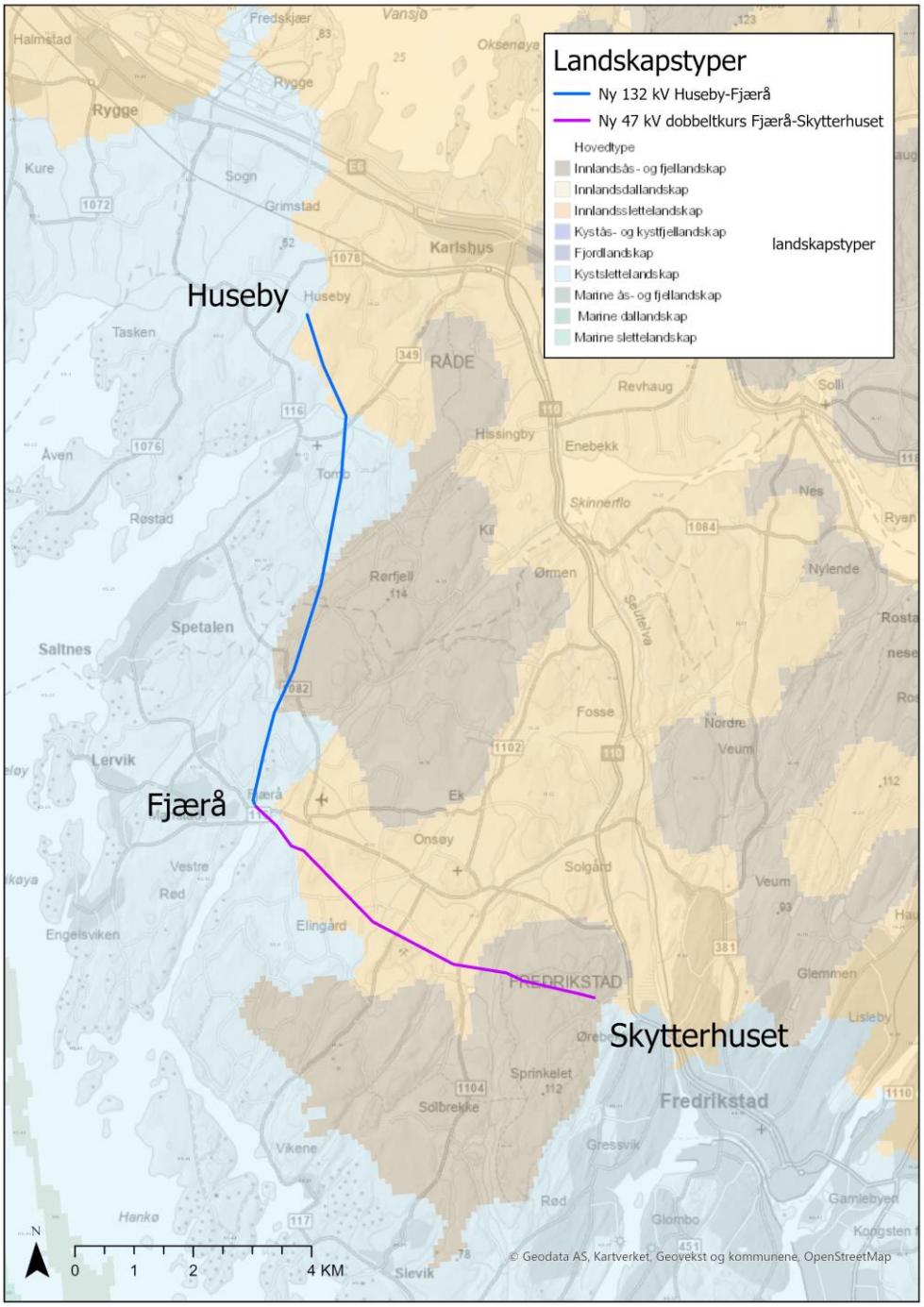
«Kystnær innlandsslette under skoggrensen med bebyggelse/infrastrukturog høyt jordbruksprеg»: Denne landskapstypen har et tydelig preg av menneskelig påvirkning. Større deler av området har spredt bebyggelse, gårdsbruk, næringsområder, større samferdselsanlegg, grender, bygder, små tettsteder, bolig og hyttefelt. Jordbruk er den dominerende arealbruken i området.

«Beskyttet indre småkupert kystslette med høyt jordbrukspreg»: Områdene hører til den mer kuperte delen av kystsletta med vekslende terreng. Områdene har lav til middels arealbruksintensitet, fra områder helt uten bebyggelse og infrastruktur til mindre grender, samlinger av fritidsbebyggelse og næringsvirksomhet. Omfanget av bebyggelse, infrastruktur og menneskelig arealbruk samvarierer oftest med eksponering mot vind og bølger fra åpent hav (landskapsgradient indre-ytre kyst). Jordbruk er den dominerende arealbruken i området

«Småkupert ås- og fjellandskap under skoggrensen med bebyggelse/infrastruktur»: Landskapstypen omfatter slake og småkuperte ås- og fjellandskap der høydeforskjellene i landskapet i hovedsak er mindre enn 100 meter innenfor avstander på 1 km. Områdene ligger under skoggrensen, og de delene av landskapet som ikke er dominert av vann, vassdrag og våtmarker og evt. jordbruk og bebygde områder, er normalt dekket med skog. Landskapet har et tydelig preg av menneskelig påvirkning. Mer enn 2 km² eller mer enn en fjerdedel av området har spredt bebyggelse, gårdsbruk, næringsområder, større samferdselsanlegg, flyplasser med større gressarealer, konsentrasjoner av bebyggelse eller teknisk infrastruktur i form av grender, bygder, små tettsteder, bolig og hyttefelt.

5.5.4 Verneområder utvalgte

Det er ingen verneområder eller foreslåtte verneområder innenfor influensområdet.

Figur 5-1. Landskapstyper fra NiN landskap. Kilde: NiN Landskap

5.5.5 Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA) og verdifulle/utvalgte kulturlandskap

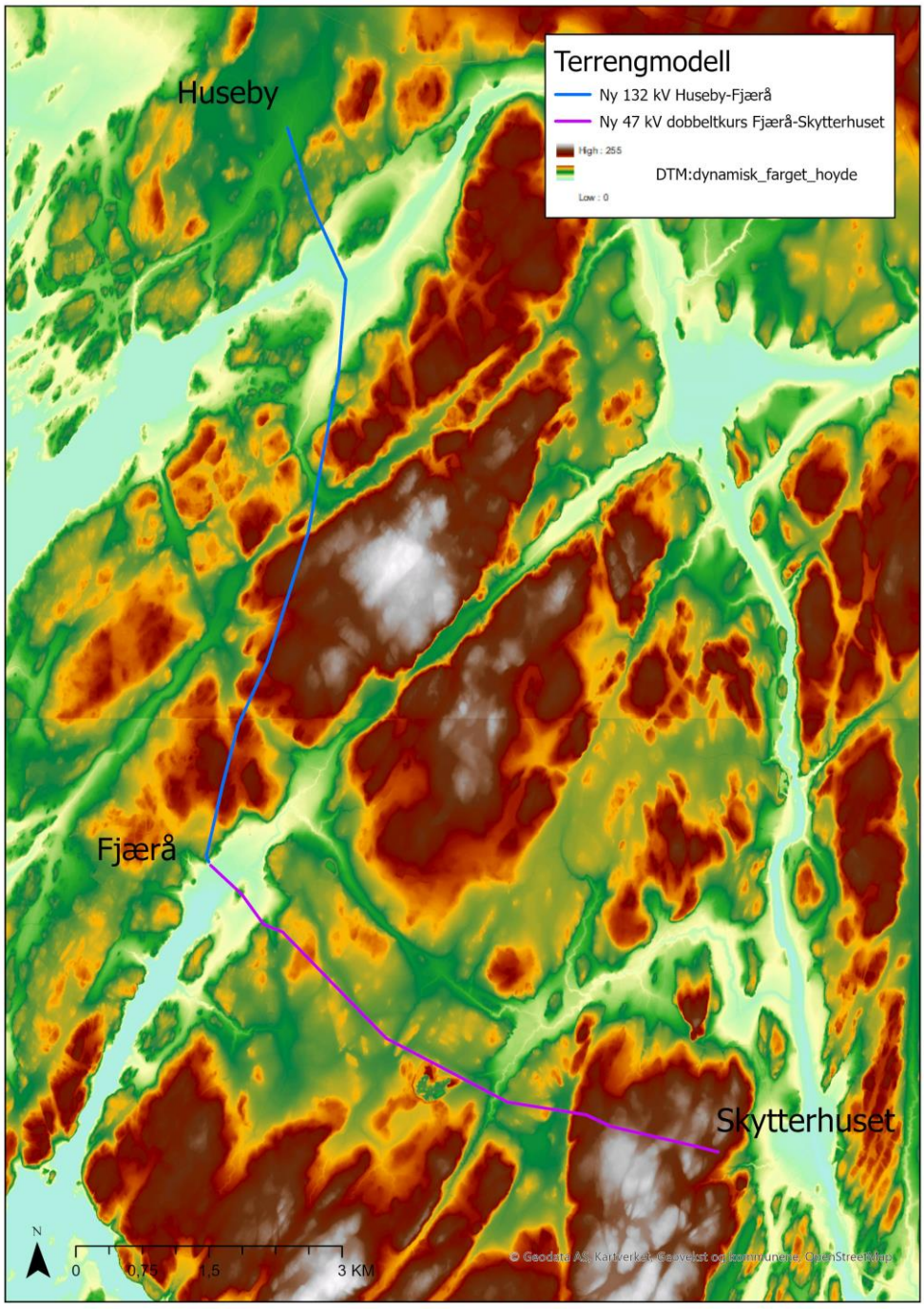
Tomb gård er registrert som «Verdifulle kulturlandskap», og inngår i registreringen av nasjonalt verdifulle kulturlandskap på landsbasis. Dette er forvaltningsmessig høyt prioriterte kulturlandskapsområder med både biologiske og kulturhistoriske verdier. På Tomb finnes et variert og levende kulturlandskap med beiter, hagemark, frodige randsoner, flere alleer, vollgraver, minnestøtter og andre kulturhistoriske elementer.

5.5.6 Inngrepsfrie områder

Det er ikke inngrepsfrie områder (INON) som blir berørte av tiltaket.

5.5.7 Overordnet landskapsanalyse

Landskapet innenfor influensområdet preges av åpne sletter som rammes inn og deles opp av skogkledde åser og rygger. De skogkledde åsene fremstår som kanter/vegger i landskapet og deler inn det ellers åpne landskapet i mindre rom. Landskapet har en tydelig retning fra nord-øst til sør-vest (NØ-SV), og delvis en mer underordnet nordøst-sørvest (NØ-SV) retning, sørlig i de sørlige delene av tiltaksområdet. Retningene bestemmes av åsryggene og understrekes av infrastrukturen i form av veier og ledningstraseene. Det middels-småskala landskapet brytes delvis opp av bebyggelse og mindre kommunale og fylkeskommunale veier. Bekkene og vassdragenes retning sørvestover mot kysten understreker landskapsretningen.

Figur 5-2. Terrengmodell - tiltaksområdet. Kilde: Kartverket

5.6 Verdi, påvirkning og konsekvens for delområder

5.6.1 Delområder

Influensområdet deles inn i delområder basert på eksisterende og innhentet kunnskap om landskapet i området. Størrelse og innhold for delområdene er tilpasset det detaljeringsnivået som anses hensiktsmessig i denne saken. En hovedtilnærming er likevel at delområdene skal være mest mulig enhetlige (ha tilnærmet lik funksjon, karakter og visuell fremtoning), og at inndelingen av delområdene tar utgangspunkt i landskapstypene i NiN-landskap.

Til sammen er det definer 6 delområder for landskap.

Delområde LA1 Haga-Sønsterød

Avgrensning: Åpent jordbruksområde som brytes opp av åkerholmer og mindre, avgrensede skogteiger. Avgrenses i øst av skogkledd ås ved Strømnesfjellet, i sør mot herregårdslandskapet ved Tomb, og av skogbelte mot fjorden.

Figur 5-3. Dagens overgang mellom ny og gammel del av kraftledningen ved Huseby i LA1. Her ses rørmast med trekantoppheng til venstre og H-mast med trestolper til høyre. Bildet representerer dermed den visuelle endringen som vil komme på strekningen Huseby-Fjærå.

Verdivurdering: Delområde LA1 Haga-Sønsterød
Områdetype: Jordbrukslandskap

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi

▲

Inngrepsgrad: Noe verdi – Naturpreget, men med overvekt av menneskelig aktivitet, bebyggelse og infrastruktur.

Naturvariasjon: Middels verdi - Naturlandskap med noe naturvariasjon og flere landskapstyper.

Distinkthet: Middels verdi - Landskapstype eller landskapselement som har stor betydning for landskapskarakteren.

Mangfold: Middels verdi - Landskap som er mangfoldig og har et tydelig preg av flere elementer fra natur, friluftsliv, kultur og landbruk.

Særpreg: Middels verdi - Særpregede landskap med flere innslag av eksempelvis inngrep, arealbruk, bebyggelse og elementer som forstyrrer særpreget.

Sammenhenger: Middels verdi - Landskap med sammenhenger mellom elementer eller historiske spor som er viktige i regional sammenheng.

Tilhørighet/identitet: Middels verdi - Områder med lokal betydning, «hverdags-landskapet».

Visuell karakter: Middels verdi - Landskapet fremstår balansert, lesbart, oversiktlig og strukturert.

Verdien av delområdet vurderes til å være **middels verdi.**

Begrunnelse: Åpent landskap med sammenhenger og historiske spor viktig i en regional sammenheng. Landskap av regional betydning og/eller betydning over gjennomsnittet i lokal sammenheng. Delområdet fremstår som et helhetlig åpent landskap med spredt bebyggelse som avgrenses av landform og vegetasjon. Bebyggelse og vegetasjon gir variasjon til det åpne landskapet.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1			▲		

Synlighet: Forringet - Tiltaket medfører vesentlig økt synlighet i landskapet i nære omgivelser. Tiltakets fjernvirkning er negativ i noen grad i form av skjemmende inngrep og/eller bygde elementer.

Fragmentering: Noe forringet - Tiltaket bryter delvis med landskaps-sammenhenger. Tiltaket medfører noe forringelse av kvaliteter knyttet til helhet og struktur, og har dårlig lesbarhet.

Skala: Noe forringet - Tiltaket dominerer noe over landskapets skala, og/eller er ikke tilpasset landskapets skala.

Formgiving: Noe forringet - Tiltaket gir et ubalansert inntrykk. Tiltaket bidrar til et monotont eller uryddig inntrykk.

Tilhørighet/identitet: Noe forringet - Tiltaket fører til at tilhørighet, identitet eller brukeropp-levelse er noe brutt eller forstyrret.

Påvirkningen av tiltaket vurderes samlet som noe forringet.

Begrunnelse:

Traséen går igjennom åpent kulturlandskap. Ny mastetype med trekantoppheng, og som er høyere enn dagens, vurderes å gi noe høyere synlighet og påvirkning på landskapsbildet enn dagens løsning. Tiltaket medfører noe økt synlighet, men endringen i fjernvirkning vurderes totalt sett som liten i et område allerede preget av menneskelig virksomhet.

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	+++/++++	+/++	0	-	- -	- - -	- - - -
Alt. 1			▲				

Noe negativ konsekvens for delområdet (-).

Delområde LA2 Tomb

Avgrensning: Delområdet inkluderer Tomb gård med omgivelser og inkluderer avgrensningen for verdifulle kulturlandskap.

Verdivurdering: Delområde LA2 Tomb
Områdetype: Jordbrukslandskap

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
			▲	

Inngrepsgrad: Noe verdi – Naturpreget, men med overvekt av menneskelig aktivitet, bebyggelse og infrastruktur.
Naturvariasjon: Middels verdi - Naturlandskap med noe naturvariasjon og flere landskapstyper.
Distinkthet: Middels verdi - Landskapstype eller landskapselement som har stor betydning for landskapskarakteren.
Mangfold: Middels verdi - Landskap som er mangfoldig og har et tydelig preg av flere elementer fra natur, friluftsliv, kultur og landbruk.
Særpreg: Middels verdi - Særpregede landskap med flere innslag av eksempelvis inngrep, arealbruk, bebyggelse og elementer som forstyrrer særpreget.
Sammenhenger: Stor verdi - Landskap med sammenhenger mellom elementer eller historiske spor som er viktige i nasjonal sammenheng.
Tilhørighet/identitet: Middels verdi - Områder med lokal betydning, «hverdags-landskapet».
Visuell karakter: Middels verdi - Landskapet fremstår balansert, lesbart, oversiktlig og strukturert.

Verdien av delområdet vurderes til å være **stor verdi**.
Begrunnelse: Delområdet er definert som verdifulle kulturlandskap i nasjonal sammenheng. Området karakteriseres som et gammelt herregårdslandskap med historiske spor identitet.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1			▲		

Synlighet: Forringet - Tiltaket medfører vesentlig økt synlighet i landskapet i nære omgivelser. Tiltakets fjernvirkning er negativ i noen grad i form av skjemmende inngrep og/eller bygde elementer.
Fragmentering: Noe forringet - Tiltaket bryter delvis med landskaps-sammenhenger. Tiltaket medfører noe forringelse av kvaliteter knyttet til helhet og struktur, og har dårlig lesbarhet.
Skala: Noe forringet - Tiltaket dominerer noe over landskap-ets skala, og/eller er ikke tilpasset landskapets skala.
Formgiving: Noe forringet - Tiltaket gir et ubalansert inntrykk. Tiltaket bidrar til et monotont eller uryddig inntrykk.
Tilhørighet/identitet: Noe forringet - Tiltaket fører til at tilhørighet, identitet eller brukeropp-levelse er noe brutt eller forstyrret.

Påvirkningen av tiltaket vurderes samlet som noe forringet.
Begrunnelse: Traséen går igjennom åpent kulturlandskap. Ny mastetype med trekantoppheng, og som er høyere enn dagens, vurderes å gi noe høyere synlighet og påvirkning på landskapsbildet enn dagens løsning. Traséen justeres noe gjennom delområdet sett i forhold til dagens linjeføring, gjennom åpent åkerlandskap, slik at traséen kommer noe nærmere Tomb. Tiltaket medfører økt synlighet sammenlignet med dagens situasjon, men endringen i fjernvirkning vurderes totalt sett som begrenset i et område allerede påvirket av menneskelig virksomhet.

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	+++/++++	+/++	0	-	- -	- - -	- - - -
Alt. 1				▲			

Noe negativ konsekvens for delområdet (-).

Figur 5-4: Fra dagens ledning ved Tomb/Jerndal.

Figur 5-5. Visualisering med perspektiv nord for Tombveien, sett mot sør-vest. Tomb gård vises midt i bildet. Kilde: Jøsok.

Delområde LA3 Kjerre

Avgrensning: Delområdet omfatter områdene fra sør for Tomb gård, jordbrukslandskapet øst for Krokstadfjorden, ned til Elingårdskilen.

Verdivurdering: Delområde LA3 Kjerre
Områdetype: Jordbrukslandskap

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi

▲

Inngrepsgrad: Noe verdi – Naturpreget, men med overvekt av menneskelig aktivitet, bebyggelse og infrastruktur.

Naturvariasjon: Middels verdi - Naturlandskap med noe naturvariasjon og flere landskapstyper.

Distinkthet: Middels verdi - Landskapstype eller landskapselement som har stor betydning for landskapskarakteren.

Mangfold: Middels verdi - Landskap som er mangfoldig og har et tydelig preg av flere elementer fra natur, friluftsliv, kultur og landbruk.

Særpreg: Middels verdi - Særpregede landskap med flere innslag av eksempelvis inngrep, arealbruk, bebyggelse og elementer som forstyrrer særpreget.

Sammenhenger: Middels verdi - Landskap med sammenhenger mellom elementer eller historiske spor som er viktige i regional sammenheng.

Tilhørighet/identitet: Middels verdi - Områder med lokal betydning, «hverdags-landskapet».

Visuell karakter: Middels verdi - Landskapet fremstår balansert, lesbart, oversiktlig og strukturert.

Verdien av delområdet vurderes til å være **middels verdi.**

Begrunnelse: Åpent landskap med sammenhenger og historiske spor viktig i en regional sammenheng.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet

Alt. 1

▲

Synlighet: Noe forringet - Tiltaket medfører noe økt synlighet i brudd med tiltakets nære omgivelser. Tiltakets fjernvirkning er liten eller ikke påvirket.

Fragmentering: Ubetydelig endring - Tiltaket medfører ikke endringer i landskaps-sammenhenger eller kvaliteter knyttet til helhet, struktur eller lesbarhet.

Skala: Ubetydelig endring - Tiltaket er tilpasset skalaen i landskapet, eller er underordnet denne.

Formgiving: Noe forringet - Tiltaket gir et ubalansert inntrykk. Tiltaket bidrar til et monotont eller uryddig inntrykk.

Tilhørighet/identitet: Ubetydelig endring - Tiltaket medfører ingen endring av tilhørighet, identitet eller brukeropplevelse, gjenskapt eller kompensert.

Påvirkningen av tiltaket vurderes samlet som ubetydelig endring.

Begrunnelse: Ryddebeltet går hovedsakelig gjennom skoglandskap (gjennom Onsøy golfbane) slik at fjernvirkningen av økning i bredde på ryddebeltet og ny/høyere mastetype er liten mot omgivelsene. Ny mastetype med trekantoppheng, og som er høyere enn dagens, vurderes å gi noe høyere synlighet og påvirkning på landskapsbildet i de nære områdene enn dagens løsning. Der traséen legges om, vil opprinnelig trasé avklausuleres og gro igjen. Eksisterende Fjøråa transformatorstasjon utvides i delområdet, men utvidelsen vurderes å være av ubetydelig påvirkning for fagtemaet.

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	+++/++++	+/++	0	-	- -	- - -	- - - -

Alt. 1

▲

Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

Figur 5-6. Bildet er tatt fra Fjørå transformatorstasjon østover mot Huseby. Eksisterende master på Fjærå-Skytterhuset som skal gjenbrukes vises midt i bildet.

Figur 5-7. Visualisering fra området ved Golfsvingen, sett fra nord for Fjørå transformatorstasjon, i retning mot nord-vest. Kilde: Jøsok.

Figur 5-8. Dagens transformatorstasjon ved Fjærå, nord for Elingårdkilen.

Figur 5-9: Visualisering av utvidet Fjærå transformatorstasjon. Kilde: Jøsok.

Delområde LA4 Bjørndalen

Avgrensning: Delområdet strekker seg fra Jerndalen i nord, gjennom skogsområdene sørover til Bossumdalen.

Verdivurdering: Delområde LA4 Bjørndalen
Områdetype: Skoglandskap

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
	▲			

Inngrepsgrad: Middels verdi - Noe inngrep. Sammenhengende naturområde i lokal skala. Naturpreget med spredt bebyggelse og infrastruktur.

Naturvariasjon: Noe verdi - Naturlandskap med lite variasjon.

Distinkthet: Uten betydning - Landskap uten distinkte landskapselementer.

Mangfold: Noe verdi - Landskap med variasjon med innhold av en eller få elementer fra natur, friluftsliv, kultur og landbruk.

Særpreg: Noe verdi - Vanlig forekommende landskap med noe særpreg.

Sammenhenger: Noe verdi - Landskap med sammenhenger mellom elementer eller historiske spor som er viktige kun i lokal sammenheng.

Tilhørighet/identitet: Noe verdi - Områder med betydning for en bydel eller mindre gruppe, «hverdagslandskapet».

Visuell karakter: Noe verdi - Landskapet er til dels uoversiktlig, mindre strukturert, og har svake sammenhenger i utforming.

Verdien av delområdet vurderes til å være **noe verdi**.

Begrunnelse: Skogsområde med aktiv skogdrift, uten særskilte kvaliteter ut over det vanlige. Vanlig forekommende landskap. Landskap av lokal betydning.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			

Synlighet: Noe forringet - Tiltaket medfører noe økt synlighet i brudd med tiltakets nære omgivelser. Tiltakets fjernvirkning er liten eller ikke påvirket.

Fragmentering: Ubetydelig endring - Tiltaket medfører ikke endringer i landskaps-sammenhenger eller kvaliteter knyttet til helhet, struktur eller lesbarhet.

Skala: Ubetydelig endring - Tiltaket er tilpasset skalaen i landskapet, eller er underordnet denne.

Formgiving: Noe forringet - Tiltaket gir et ubalansert inntrykk. Tiltaket bidrar til et monotont eller uryddig inntrykk.

Tilhørighet/identitet: Ubetydelig endring - Tiltaket medfører ingen endring av tilhørighet, identitet eller brukeropplevelse, gjenskapt eller kompensert.

Påvirkningen av tiltaket vurderes samlet som ubetydelig endring.

Begrunnelse: Ryddebeltet går hovedsakelig gjennom skoglandskap slik at fjernvirkningen av økning i bredde på ryddebeltet og ny/høyere mastetype er liten mot omgivelsene. Ny mastetype med trekantoppheng, og som er høyere enn dagens, vurderes å gi noe høyere synlighet og påvirkning på landskapsbildet i de nære områdene enn dagens løsning. Der traséen legges om, vil opprinnelig trasé avklausuleres og gro igjen.

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	+++/++++	+/++	0	-	- -	- - -	- - - -
Alt. 1			▲				

Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

Figur 5-10. Bildet er fra Jerndalen rett sør for skytebaneanlegget, i retning nordover.

Figur 5-11. Visualisering av parti fra Jerndalen, sett sørøver, der skytebaneanlegget sees nærmest i bildet. Kilde: Jøsok.

Figur 5-12. Skogslandskap sør for Storemyrveien.

Delområde LA5 Hauge-Lund

Avgrensning: Delområdet omfatter jordbrukslandskapet fra Elingård i vest til Branndalen i øst.

Verdivurdering: Delområde LA5 Hauge-Lund **Områdetype: Jordbrukslandskap**				
Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
		▲		

Inngrepsgrad: Noe verdi – Naturpreget, men med overvekt av menneskelig aktivitet, bebyggelse og infrastruktur.

Naturvariasjon: Middels verdi - Naturlandskap med noe naturvariasjon og flere landskapstyper.

Distinkthet: Middels verdi - Landskapstype eller landskapselement som har stor betydning for landskapskarakteren.

Mangfold: Middels verdi - Landskap som er mangfoldig og har et tydelig preg av flere elementer fra natur, friluftsliv, kultur og landbruk.

Særpreg: Middels verdi - Særpregede landskap med flere innslag av eksempelvis inngrep, arealbruk, bebyggelse og elementer som forstyrrer særpreget.

Sammenhenger: Middels verdi - Landskap med sammenhenger mellom elementer eller historiske spor som er viktige i regional sammenheng.

Tilhørighet/identitet: Middels verdi - Områder med lokal betydning, «hverdags-landskapet».

Visuell karakter: Middels verdi - Landskapet fremstår balansert, lesbart, oversiktlig og strukturert.

Verdien av delområdet vurderes til å være **middels verdi.**

Begrunnelse: Åpent landskap med sammenhenger og historiske spor viktig i en regional sammenheng. Landskap av regional betydning og/eller betydning over gjennomsnittet i lokal sammenheng. Delområdet fremstår som et helhetlig åpent landskap med spredt bebyggelse som avgrenses av landform og vegetasjon. Bebyggelse og vegetasjon gir variasjon til det åpne landskapet.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1	▲ Synlighet: Noe forringet - Tiltaket medfører noe økt synlighet i brudd med tiltakets nære omgivelser. Tiltakets fjernvirkning er liten eller ikke påvirket. Fragmentering: Ubetydelig endring - Tiltaket medfører ikke endringer i landskaps-sammenhenger eller kvaliteter knyttet til helhet, struktur eller lesbarhet. Skala: Ubetydelig endring - Tiltaket er tilpasset skalaen i landskapet, eller er underordnet denne. Formgiving: Ubetydelig endring - Tiltaket har samme formspråk som førsituasjonen. Tilhørighet/identitet: Ubetydelig endring - Tiltaket medfører ingen endring av tilhørighet, identitet eller brukeropplevelse, gjenskapt eller kompensert. Påvirkningen av tiltaket vurderes samlet som ubetydelig endring. Begrunnelse: Eksisterende master gjenbrukes. Ekstra sett med liner og utvidelsen av ryddebelte på sørsiden vurderes å være uten betydning for oppfattelsen av landskapsbildet				
Tiltakets konsekvens					
Utbyggings-alternativ	+++/++++	+/++	0	-	- -	- - -	- - - -
Alt. 1	▲ Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).						

Figur 5-13. Fra området nord for Onsøy pukkverk der eksisterende ledning krysser Vikaneveien.

Delområde LA6 Vetaberget

Avgrensning: Delområdet omfatter strekningen fra Branndalen til Skytterhuset.

Verdivurdering: Delområde LA6 Vetaberget
Områdetype: Skoglandskap

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
	▲			

Inngrepsgrad: Middels verdi - Noe inngrep. Sammenhengende naturområde i lokal skala. Naturpreget med spredt bebyggelse og infrastruktur.

Naturvariasjon: Noe verdi - Naturlandskap med lite variasjon.

Distinkthet: Uten betydning - Landskap uten distinkte landskapselementer.

Mangfold: Noe verdi - Landskap med variasjon med innhold av en eller få elementer fra natur, friluftsliv, kultur og landbruk.

Særpreg: Noe verdi - Vanlig forekommende landskap med noe særpreg.

Sammenhenger: Noe verdi - Landskap med sammenhenger mellom elementer eller historiske spor som er viktige kun i lokal sammenheng.

Tilhørighet/identitet: Noe verdi - Områder med betydning for en bydel eller mindre gruppe, «hverdagslandskapet».

Visuell karakter: Noe verdi - Landskapet er til dels uoversiktlig, mindre strukturert, og har svake sammenhenger i utforming.

Verdien av delområdet vurderes til å være **noe verdi**.

Begrunnelse: Skogsområde med aktiv skogdrift, uten særskilte kvaliteter ut over det vanlige. Vanlig forekommende landskap. Landskap av lokal betydning.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			

Synlighet: Noe forringet - Tiltaket medfører noe økt synlighet i brudd med tiltakets nære omgivelser. Tiltakets fjernvirkning er liten eller ikke påvirket.

Fragmentering: Ubetydelig endring - Tiltaket medfører ikke endringer i landskaps-sammenhenger eller kvaliteter knyttet til helhet, struktur eller lesbarhet.

Skala: Ubetydelig endring - Tiltaket er tilpasset skalaen i landskapet, eller er underordnet denne.

Formgiving: Ubetydelig endring - Tiltaket har samme formspråk som førsituasjonen.

Tilhørighet/identitet: Ubetydelig endring - Tiltaket medfører ingen endring av tilhørighet, identitet eller brukeropplevelse, gjenskapt eller kompensert.

Påvirkningen av tiltaket vurderes samlet som ubetydelig endring.

Begrunnelse: Eksisterende master gjenbrukes. Ekstra sett med liner og utvidelsen av ryddebelte på nordsiden vurderes å være uten betydning for oppfattelsen av landskapsbildet

Tiltakets konsekvens

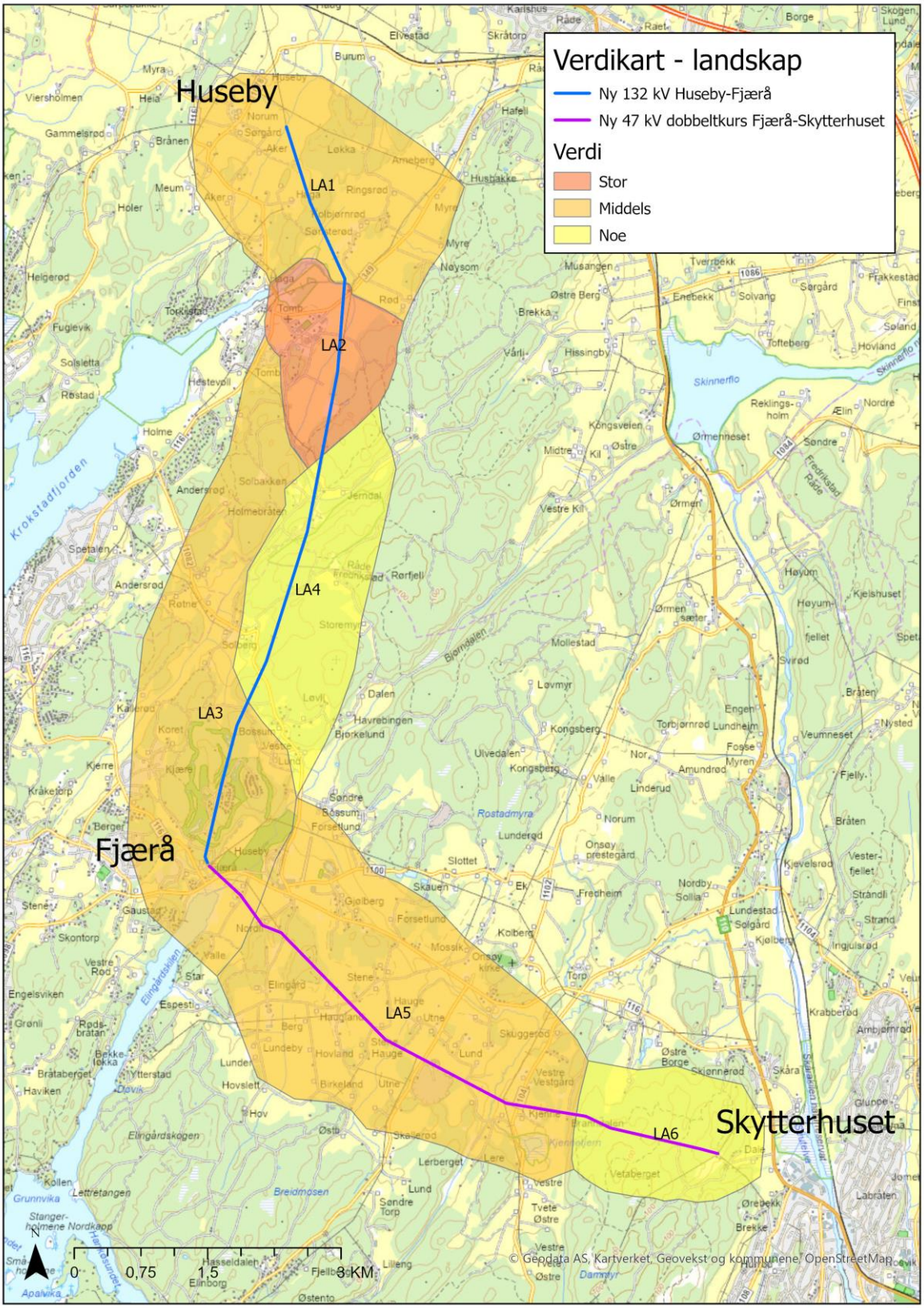
Utbyggings-alternativ	+++/++++	+/++	0	-	- -	- - -	- - - -
Alt. 1			▲				

Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

Figur 5-14. Fra området vest for Skytterhuset, sett i retning mot vest.

5.6.2 Verdikart

Figur 5-15: Verdikart for landskap.

5.7 Samlet konsekvens

5.7.1 Sammenstilling av konsekvenser

Tabell 5-2: Oppsummering av konsekvens og samlet vurdering for de ulike alternativene for landskap.

Delområder	***Nullalternativ***	***Alt. 1***
LA1 Haga-Sønsterød	*0*	*-*
LA2 Tomb	*0*	*-*
LA3 Kjerre	*0*	*0*
LA4 Bjørndalen	*0*	*0*
LA5 Hauge-Lund	*0*	*0*
LA6 Vetaberget	*0*	*0*
Samlet vurdering	*0*	*Noe negativ konsekvens*
Begrunnelse for samlet konsekvensgrad	*Referansealternativet har per definisjon konsekvensgrad null*	*To delområder har noe konsekvens. Øvrige delområder ubetydelig konsekvens. For hele strekningen vurderes forskjellene som små sammenlignet med dagens situasjon. Det vurderes at det omsøkte anlegget vil få størst virkning nord i tiltaksområdet, på strekningen Huseby til Tomb. Selv om det allerede går en 47 kV ledning gjennom området, vil den nye mastetypen være noe mer synlig i landskapet. Samlet sett vurderes tiltaket å få noe negativ konsekvens for fagtema landskap.*
Rangering	*1*	*2*

5.7.2 Vurdering av samlet belastning

Vi kan ikke se at det er andre planer eller tiltak for influensområdet og områdene rundt, som sammen med tiltaket som vurderes her, vil gi en større samlet belastning for landskapet enn tiltaket selv.

Tiltaket planlegges gjennomført i et område som i dag er preget av menneskelig aktivitet av ulike slag, med jordbruksdrift, gårdsbebyggelse, småhusbebyggelse, veier og kraftledninger. I gjennomføringen av tiltaket skal lokalisering for Fjørå transformatorstasjon gjenbrukes/utvides, samt at mastene for strekningen Fjærå-Skytterhuset skal gjenbrukes. Dette er med på å begrense ekstra belastning på landskapet vesentlig sett i forhold til ny utbygging på ny lokasjon.

På strekningen Huseby-Fjørå skal eksisterende ledning på strekningen saneres, og ny ledning etableres i et område som også i dag er berørt av kraftledning. Endringen knytter seg til nye mastetyper i delområdene LA1, LA2, LA3 og LA4 slik som beskrevet ovenfor. Mastetypen er tilsvarende som allerede etablert på strekningen nord for Huseby, og gir dermed en viss kontinuitet gjennom landskapet, selv om ny mastetype vurderes som mer synlig/dominerende enn dagens situasjon.

5.8 Vurdering av usikkerhet

Ved vurdering av konsekvenser for landskap knytter det seg alltid en viss usikkerhet til hvor vidt landskapsverdiene i området er godt nok fanget opp og vurdert korrekt. Verdiene er fastsatt på bakgrunn av eksisterende innhentet data, tegninger og modell av transformatorstasjon og kraftledningstraseer, befaring i gjennom tiltaksområdet og bilder av området.

Påvirkningen er i hovedsak vurdert basert på GIS og modell av traseé og plassering av transformatorstasjon, samt bilder over området, terrengmodell og topografisk kart, og vurderes som relativt sikre. Det er ikke utarbeidet synlighetskart i prosjektet.

Landskapet er relativt slakt og småkuppert, slik at synlighet over avstander er begrenset, og det går allerede eksisterende kraftledning med ryddebelte i størsteparten av omsøkt trase.

Utarbeidelse av flere fotomontasjer med utvalgte standpunkt, samt utarbeidelse av synlighetskart kunne gi enda sikrere kunnskap om virkninger for landskapsbildet og visuell påvirkning.

Det anses ikke som sannsynlig at tiltaket vil føre til andre indirekte virkninger som vil påvirke landskapet på sikt.

5.9 Avbøtende tiltak

For å begrense skadevirkningen av tiltaket bør det i detaljprosjekteringen sees på følgende:

- Avbøtende tiltak vil i første rekke være å bruke kamufleringstiltak på master der dette kan gi effekt. For å dempe det visuelle inntrykket, kan fargene på mastene tilpasses ut fra landskapstypen de står i. Synlighet av kraftledninger og konfliktreduserende tiltak er vurdert og beskrevet i NVE-fagrapport 74/2019 - Landskapsanalyse av kraftledningsmaster i regionalnettet.
- I storskala jordbrukslandskap, slik som på strekningen Husby-Tomb (Delområdene LA1/LA2), foreslås det at fargen på den kompakte masten kan holdes i en lys grå- eller bruntone tilpasset fargene i landskapet. Mesteparten av strekningene går ledningene i åpent lende, og kompositt/stålmastene bør dermed ha en lys/grå farge som gir minst silhuettvirkning mot himmelbakgrunn.
- I skogslandskap, slik som ved skogsområdene ved Tomb forbi Jerndalen til Fjærå (LA3/LA4), foreslås det at fargen kan holdes i en bruntone tilpasset trestammene for den kompakte masten/kompositt, mens traverser med fordel kan holdes i en gråfarge som gjør at de horisontale linjene blir mindre fremtredende i det vertikale skogsmiljøet.
- Langs hele strekningen vil et viktig avbøtende tiltak være å benytte mattede liner og grå, ikke-reflekterende isolatorer.
- Det er et generelt avbøtende tiltak å plassere traseen slik at eksiterende linjer i landskapet følges. Riktig plassering i forhold til terreng og vegetasjon vil kunne redusere eksponering av traseene. Små justeringer av trasé/enkelte mastepunkt, bl.a. med plassering av master i

randsone mellom jordbruk og skog e.l., kan redusere den visuelle effekten og eksponeringen traseen gir.

6 Kulturminner og kulturmiljø

6.1 Definisjon og avgrensning mot andre fagtema

Kulturminner og kulturmiljøer er definert i kulturminneloven:

- *Kulturminner er definert som alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til*
- *Kulturmiljø er et område der kulturminner inngår som en del av en større helhet eller sammenheng.*

Et *kulturmiljø* har en konsentrert og topografisk avgrenset beliggenhet. Her er kulturminner med samme kulturelle tilhørighet, bruksperiode eller funksjon. Det kan også bestå av kulturminner med forskjellig alder og vernestatus. Et kulturmiljø kan også være et område med historiske hendelser, tro eller tradisjon.

Automatisk fredete kulturminner omfatter alle faste kulturminner fra før 1537 og alle stående byggverk med opprinnelse fra før 1650. Fredningen omfatter vanligvis en sikringssone på fem meter rundt kulturminnet, jf. kulturminnelovens § 6

Samiske kulturminner fra 1917 eller eldre er automatisk fredet

Kulturminner fra tiden etter 1537 kalles *nyere tids kulturminner* og kan fredes ved enkeltvedtak. Bare kulturminner som er tilkjent nasjonal verdi, kan fredes. Skipsfunn eldre enn 100 år er statens eiendom og behandles i praksis som automatisk fredete kulturminner, jf. kulturminnelovens § 14

Kulturminner fra nyere tid kan gis et formelt vern gjennom kommunale og regionale planvedtak.

Innholdet i fagtema kulturmiljø ligger tett på andre fagtema, og avgrensning mot disse fremgår nedenfor:

Landskap: Kulturminner og kulturmiljøer har naturlig sammenheng med landskapet. I fagutredningen for landskap vurderes sammenhengene i landskapet. Utvalgte kulturlandskap vurderes også under tema landskap. I landskapsutredningen vurderes det romlige og visuelle landskapet. De kulturhistoriske aspektene ved landskapet og kulturminner og -miljøer i landskapet behandles under fagtemaet kulturmiljø.

Friluftsliv: Historiske spor kan ha stor verdi som bruks- og opplevelsesområder for friluftslivet. Utredning for friluftsliv skal kun omtale og verdsette kulturminner eller kulturmiljø som en opplevelseskvalitet. De historiske verdiene hører hjemme under kulturmiljø.

6.2 Beskrivelse av tiltaksområdet

Området som tiltaket er plassert i har en mange tusen års historie knyttet til menneskers bruk, og det finnes mange spor etter menneskers aktivitet. Tiltaket berører i liten grad bebygde områder, men går igjennom jordbruks- og skogsområder, og det er kulturmiljøer og kulturminner knyttet til dette som først og fremst er relevant i denne sammenhengen.

Det må i dette området anses å være et stort potensial for nye funn av hittil ukjente kulturminner under bakken, spesielt i dyrket mark, og ved etablering av nye mastepunkt er det potensial for konflikt med disse fredete kulturminnene. Farge, plassering og type mast vil også ha noe innvirkning på den visuelle dominansen på nærliggende kulturmiljøer

Trasealternativet passerer flere gårdsmiljøer med registrerte SEFRAK-bygninger. Ingen av disse gårdsmiljøene vurderes å bli direkte berørt av tiltaket. Ny ledningstrase passerer ca. 150-200 meter øst for gårdsbebyggelsen på Tomb gård.

6.3 Metode for konsekvensutredning

Formålet med konsekvensutredninger er å sikre at hensynet til miljø og samfunn blir synliggjort i utarbeidelse av planer og tiltak. Forskrift om konsekvensutredninger (KU-forskriften) fastsetter krav til innhold i en konsekvensutredning. Utredningen skal følge metodikken i KU-veileder for klima og miljø (M-1941). Utredninger av fagtema er etter håndbok M-1941 basert på en standardisert og systematisk prosedyre for å gjøre vurderinger, konklusjoner og anbefalinger mest mulig objektive, forståelige og etterprøvbare. En forkortet versjon av de viktigste trinnene i metoden er gjengitt under. En mer utfyllende beskrivelse er gitt i håndbok M-1941.

6.4 Influensområde og utredningsområde

Influensområdet defineres etter M-1941 som «det området der midlertidige eller permanente virkninger forventes å kunne opptre, og definerer avgrensningen av konsekvensutredningen». Influensområdet inkluderer både tiltaksområdet og områder utenfor tiltaksområdet, og omfanget vil variere avhengig av det enkelte tiltaket.

I denne utredning blir influensområdet definert som nærområdet til planlagte tiltak, og influensområdet er for kulturmiljøer- og minner defineres i en radius 50 meter fra senterlinje.

6.5 Kunnskapsgrunnlag

Utredningen er basert på data i Askeladden (inkl. SEFRAK-registreringer) og Kulturminnesøk.

Tabell 6-1. Registreringer i ulike kategorier innenfor influensområdet.

Registreringskategori	Registreringer i influensområdet
Arkeologiske kulturmiljøer i utmark	Flere. Se kap.6.6.
Kirker og kirkegårder	Ingen
Gårdsmiljøer og andre kulturmiljøer knyttet til landbruk	Ingen
Kulturminner og kulturmiljøer knyttet til samferdsel	Ingen
Nærings- og industriminner og kulturmiljøer	Ingen
Maritime kulturmiljøer	Ingen
Forsvars- og krigsminner	Ingen
Kulturminner eller kulturmiljø knyttet til samfunnsfunksjoner	Ingen
Samiske kulturminner eller kulturmiljøer	Ingen
Steder det er knyttet tro eller tradisjon til	Ingen
Bomiljøer	Ingen
Grønnstrukturer og friluftsområder	Ingen
Kulturmiljøer i byer og tettsteder	Ingen

6.6 Verdi, påvirkning og konsekvens for delområder

6.6.1 Delområder

Influensområdet deles inn i delområder basert på eksisterende og innhentet kunnskap om kulturminner og kulturmiljøer i området.

Avgrensning av kulturmiljøer baserer seg på:

- innhentet informasjon om type kulturmiljø, kulturhistoriske verdier og sammenhenger
- tiltakets karakter og antatt virkning på kulturmiljøene

Kriteriene for å avgrense et kulturmiljø varierer etter hva som kjennetegner kulturmiljøet. Det er anledning til å endre avgrensning for tidligere avgrensede verneverdige områder i denne sammenhengen, og det er anledning til å slå sammen kulturmiljøer.

Det er til sammen definert 14 delområder for fagtema kulturmiljø. I all hovedsak er disse tegnet ut basert på avgrensningene av forekomster med sikringssone slik de er vist i Askeladden. Kartlagte områder som berøres av tiltaket oppsummeres i tabell 6-2.

Tabell 6-2. Oversikt over delområder i utredningsområdet

Delområde	Beskrivelse	Nummerering
Jerndalen	Skålgropfelt. Bronsealder – jernalder.	KM1
Solbergfjellet	Gravfelt. Bronsealder-jernalder.	KM2
Huseby1	Boplass. Steinalder.	KM3
Huseby2	Gravrøys. Bronsealder-jernalder.	KM4
Elingård1	Gravfelt. Bronsealder-jernalder	KM5
Elingård2	Gravfelt. Jernalder	KM6
Hauge nordre1	Gravhauger. Jernalder	KM7
Hauge nordre2	Skålgropfelt. Bronsealder – jernalder.	KM8
Stregleberget	Gravfelt. Jernalder	KM9
Lund store	Boplass. Steinalder	KM10
Liaberget	Gravrøys. Bronsealder-jernalder	KM11
Kjenne østre1	Helleristning. Bronsealder.	KM12
Kjenne østre2	Gravhaug. Jernalder	KM13
Kjenne østre 3	Helleristning. Bronsealder.	KM14

Delområde KM1 Jerndalen

Avgrensning:

Avgrensningen vises i figuren nedenfor.

Beskrivelse:

Skålgropfelt fra bronsealder – jernalder. Automatisk fredet, Askeladden ID: 215090.

Verdivurdering: Delområde KM1 Jerndalen
Områdetype: Arkeologisk lokalitet

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
			▲	

Automatisk fredet kulturminne. Verdien settes til stor verdi.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1	▲				

Påvirkningen av tiltaket vurderes som forbedret.

Begrunnelse:

Traséen flyttes lengre vekk fra kulturminnet. Nærliggende mast saneres og erstattes av lengre unna. Dette fører til en fristilling av lokaliteten, og at barrierer fjernes, samt bedre innsyn fra nærområdet.

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1		▲					

Noe positiv konsekvens for delområdet (+).

Delområde KM2 Solbergfjellet

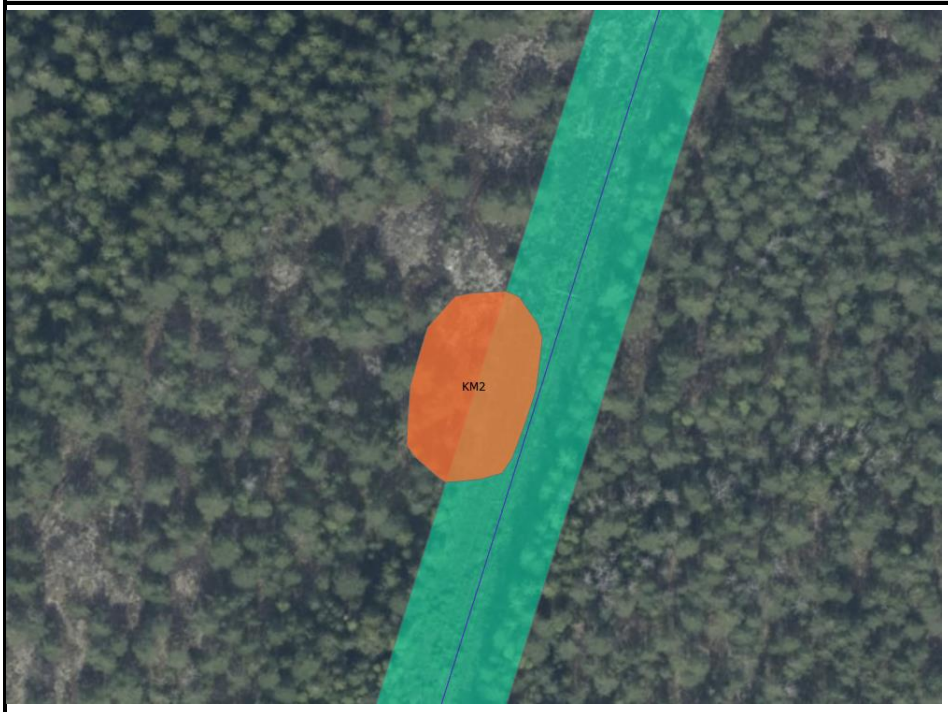
Avgrensning:

Avgrensningen vises i figuren nedenfor.

Beskrivelse

Gravfelt fra bronsealder-jernalder. Automatisk fredet, Askeladden ID: 10011.

Verdivurdering: Delområde KM2 Solbergfjellet
Områdetype: Arkeologisk lokalitet

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
			▲	

Automatisk fredet kulturminne. Verdien settes til stor verdi.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			

Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig endring.

Begrunnelse:

Eksisterende ryddebelte utvides noe innenfor kulturminneregistreringen, men påvirkningen vurderes som ubetydelig. Delområdet berøres ikke av ny mast.

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				

Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

Delområde KM3 Huseby 1

Avgrensning:

Avgrensningen vises i figuren nedenfor.

Beskrivelse

Boplass fra steinalder. Automatisk fredet, Askeladden ID: 35170.

Verdivurdering: Delområde KM3 Huseby 1
Områdetype: Arkeologisk lokalitet

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
			▲	

Automatisk fredet kulturminne. Verdien settes til stor verdi.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			

Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig endring.
Begrunnelse:
Kulturminnet ligger i dag innenfor eksisterende ryddebelte. Berøres ikke av ny mast.

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				

Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

Delområde KM4 Huseby 2

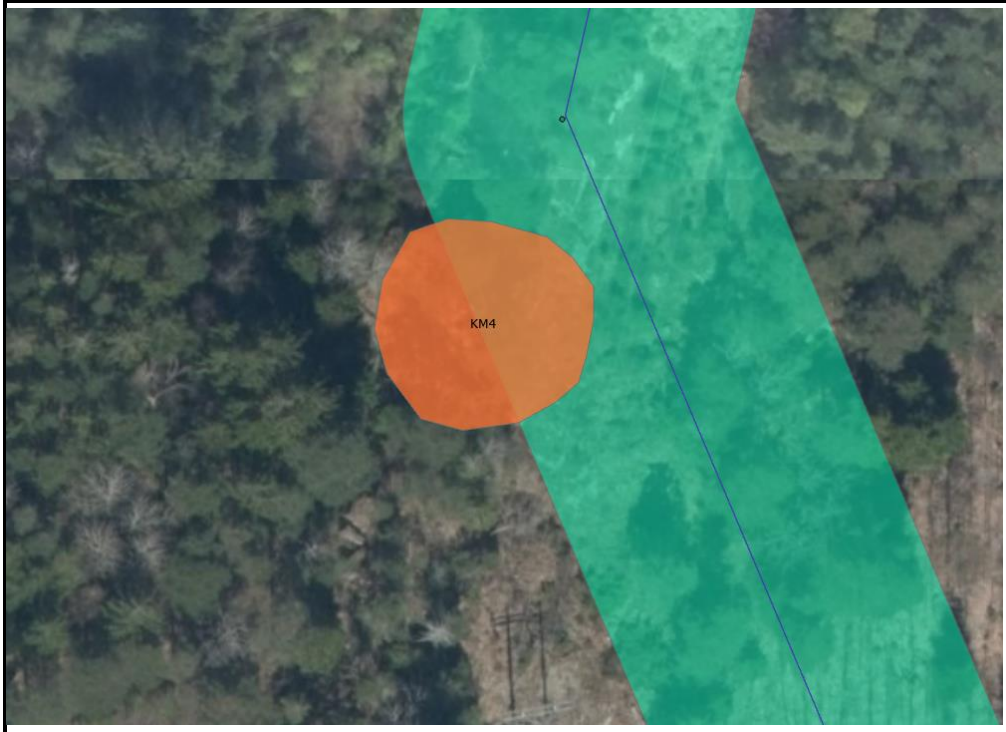
Avgrensning:

Avgrensningen vises i figuren nedenfor.

Beskrivelse

Gravrøys fra bronsealder-jernalder. Automatisk fredet, Askeladden ID: 66021.

Verdivurdering: Delområde KM4 Huseby 2
Områdetype: Arkeologisk lokalitet

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
			▲	

Automatisk fredet kulturminne. Verdien settes til stor verdi.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			

Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig endring.

Begrunnelse:

Kulturminnet berøres av dagens ryddebelte, og endringen vurderes som ubetydelig. Berøres ikke av ny mast.

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				

Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

Delområde KM5 Elingård 1

Avgrensning:

Avgrensningen vises i figuren nedenfor.

Beskrivelse

Gravfelt fra bronsealder-jernalder. Automatisk fredet, Askeladden ID: 75374.

Verdivurdering: Delområde KM5 Elingård 1
Områdetype: Arkeologisk lokalitet

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
			▲	

Automatisk fredet kulturminne. Verdien settes til stor verdi.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			

Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig endring.
Begrunnelse:
Berøres av dagens ryddebelte, utvidelsen av ryddebeltet vurderes å være uten betydning for delområdet. Eksisterende mast innenfor delområdet gjenbrukes.

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				

Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

Delområde KM6 Elingård 2

Avgrensning:

Avgrensningen vises i figuren nedenfor.

Beskrivelse

Gravfelt fra jernalder. Automatisk fredet, Askeladden ID: 9987.

Verdivurdering: Delområde KM6 Elingård 2
Områdetype: Arkeologisk lokalitet

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
			▲	

Automatisk fredet kulturminne. Verdien settes til stor verdi.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			

Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig endring.
Begrunnelse:
Delområdet berøres ikke av utvidet ryddebelte.

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				

Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

Delområde KM7 Hauge nordre 1

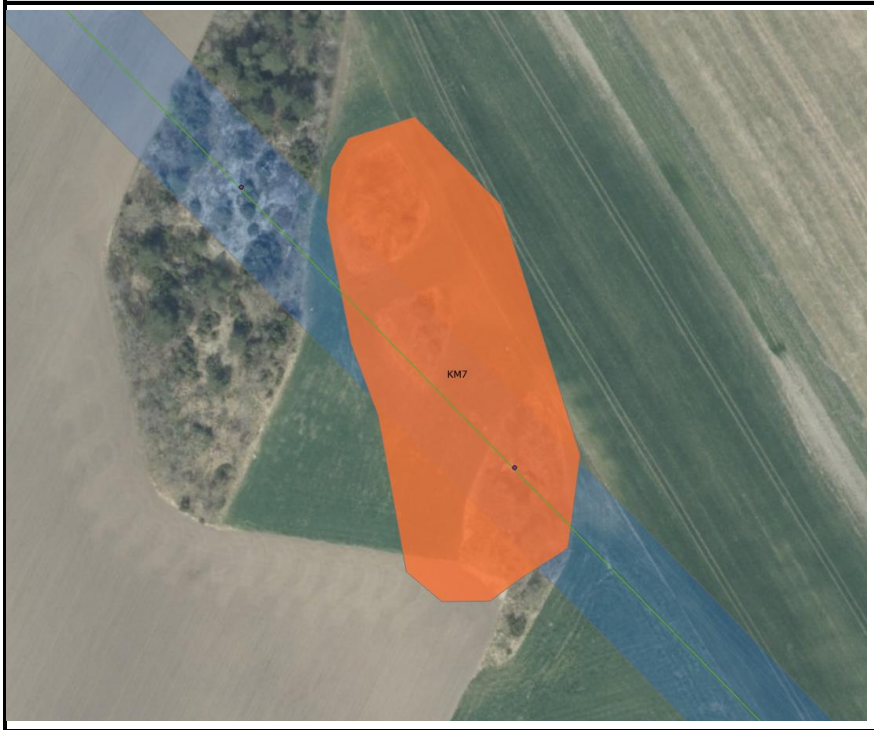
Avgrensning:

Avgrensningen vises i figuren nedenfor.

Beskrivelse

Gravhauger fra jernalder. Automatisk fredet, Askeladden ID: 69198.

Verdivurdering: Delområde KM7 Hauge nordre 1
Områdetype: Arkeologisk lokalitet

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
			▲	

Automatisk fredet kulturminne. Verdien settes til stor verdi.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			

Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig endring.

Begrunnelse:

Berøres av dagens ryddebelte, utvidelsen av ryddebeltet vurderes å være uten betydning for delområdet. Eksisterende mast innenfor delområdet gjenbrukes.

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				

Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

Delområde KM8 Hauge nordre 2

Avgrensning:

Avgrensningen vises i figuren nedenfor.

Beskrivelse

Skålgropfelt fra bronsealder – jernalder. Automatisk fredet, Askeladden ID: 230258.

Verdivurdering: Delområde KM8 Hauge nordre 2
Områdetype: Arkeologisk lokalitet

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
			▲	

Automatisk fredet kulturminne. Verdien settes til stor verdi.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			

Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig endring.
Begrunnelse:
Delområdet berøres ikke av utvidet ryddebelte.

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				

Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

Delområde KM9 Stregleberget

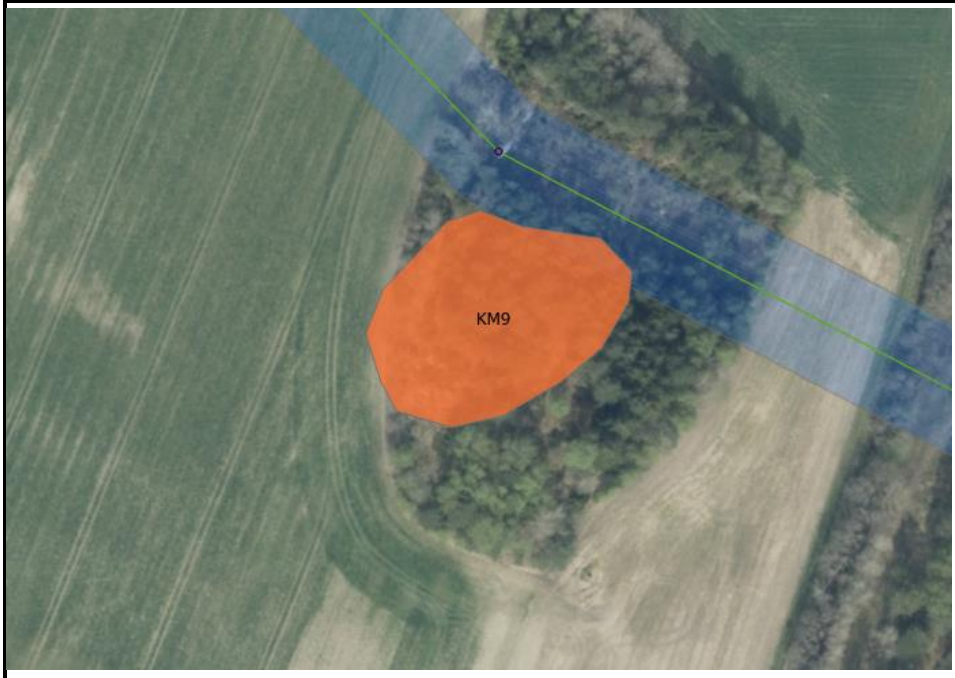
Avgrensning:

Avgrensningen vises i figuren nedenfor.

Beskrivelse

Gravfelt fra jernalder. Automatisk fredet, Askeladden ID: 69187.

Verdivurdering: Delområde KM9 Stregleberget
Områdetype: Arkeologisk lokalitet

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
			▲	

Automatisk fredet kulturminne. Verdien settes til stor verdi.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1			▲		

Påvirkningen av tiltaket vurderes som forringet.
Begrunnelse:
Nordre del av delområdet berøres noe av utvidet ryddebelte. Delområdet berøres ikke av eksisterende ryddebelte. Eksisterende mast nord for delområdet gjenbrukes, men utvidet ryddebelte vurderes å påvirke gravfeltet noe.

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1				▲			

Noe negativ konsekvens for delområdet (-).

Delområde KM10 Lund store

Avgrensning:

Avgrensningen vises i figuren nedenfor.

Beskrivelse

Boplass fra steinalder. Automatisk fredet, Askeladden ID: 94510.

Verdivurdering: Delområde KM10 Lund store
Områdetype: Arkeologisk lokalitet

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
			▲	

Automatisk fredet kulturminne. Verdien settes til stor verdi.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			

Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig endring.
Begrunnelse:
Delområdet berøres ikke av utvidet ryddebelte

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				

Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

Delområde KM11 Liaberget

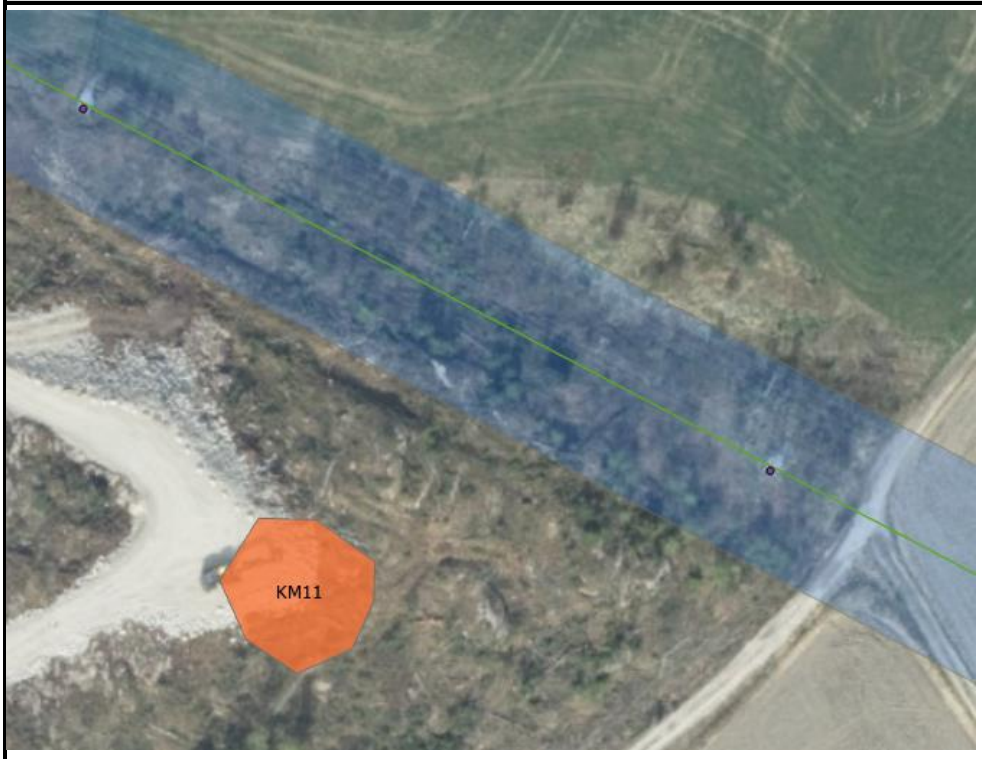
Avgrensning:

Avgrensningen vises i figuren nedenfor.

Beskrivelse

Gravrøys fra bronsealder-jernalder. Automatisk fredet, Askeladden ID: 58944.

Verdivurdering: Delområde KM11 Liaberget
Områdetype: Arkeologisk lokalitet

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
			▲	

Automatisk fredet kulturminne. Verdien settes til stor verdi.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			

Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig endring.
Begrunnelse:
Delområdet berøres ikke av utvidet ryddebelte.

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				

Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

Delområde KM12 Kjenne Østre 1

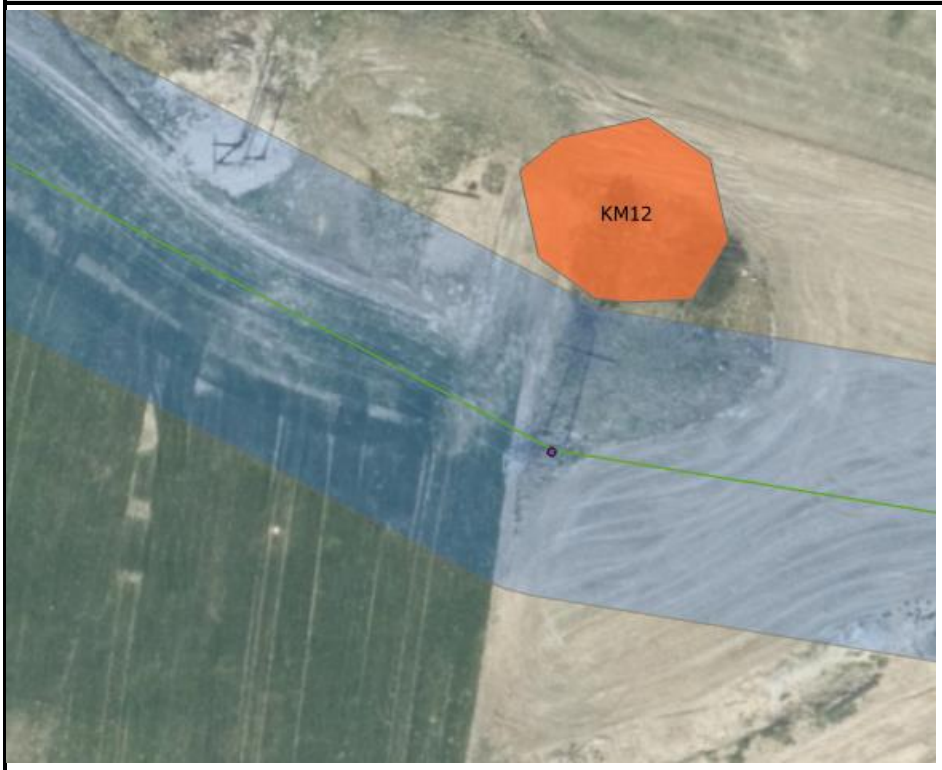
Avgrensning:

Avgrensningen vises i figuren nedenfor.

Beskrivelse

Helleristning fra bronsealder. Automatisk fredet, Askeladden ID: 69409.

Verdivurdering: Delområde KM12 Kjenne Østre 1
Områdetype: Arkeologisk lokalitet

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
			▲	

Automatisk fredet kulturminne. Verdien settes til stor verdi.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			

Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig endring.
Begrunnelse:
Delområdet berøres ikke av utvidet ryddebelte.

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				

Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

Delområde KM13 Kjenne østre 2

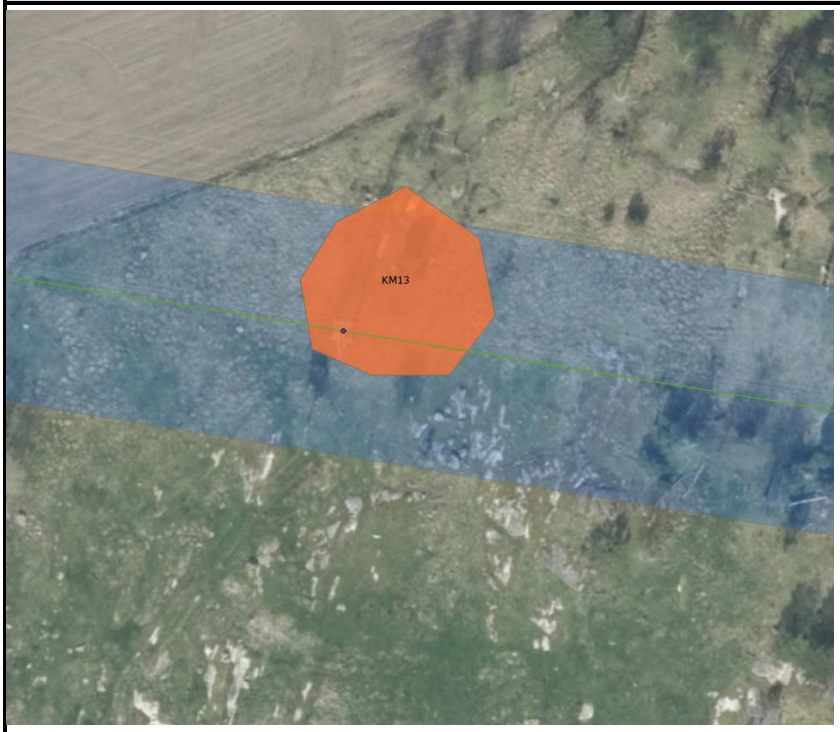
Avgrensning:

Avgrensningen vises i figuren nedenfor.

Beskrivelse

Gravhaug fra jernalder. Automatisk fredet, Askeladden ID: 20061.

Verdivurdering: Delområde KM13 Kjenne østre 2
Områdetype: Arkeologisk lokalitet

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
			▲	

Automatisk fredet kulturminne. Verdien settes til stor verdi.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			

Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig endring.

Begrunnelse:

Berøres av dagens ryddebelte, utvidelsen av ryddebeltet vurderes å være uten betydning for delområdet. Eksisterende mast innenfor delområdet gjenbrukes.

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				

Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

Delområde KM14 Kjenne østre 3

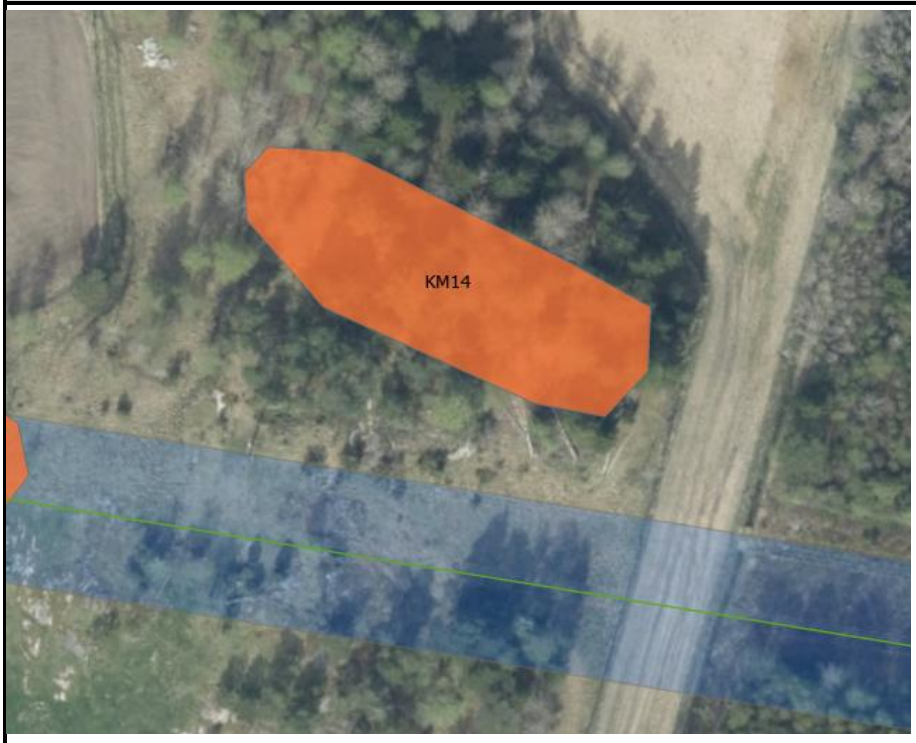
Avgrensning:

Avgrensningen vises i figuren nedenfor.

Beskrivelse

Helleristning fra bronsealder. Automatisk fredet, Askeladden ID: 270540.

Verdivurdering: Delområde KM14 Kjenne østre 3
Områdetype: Arkeologisk lokalitet

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
			▲	

Automatisk fredet kulturminne. Verdien settes til stor verdi.

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			

Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig endring.

Begrunnelse:

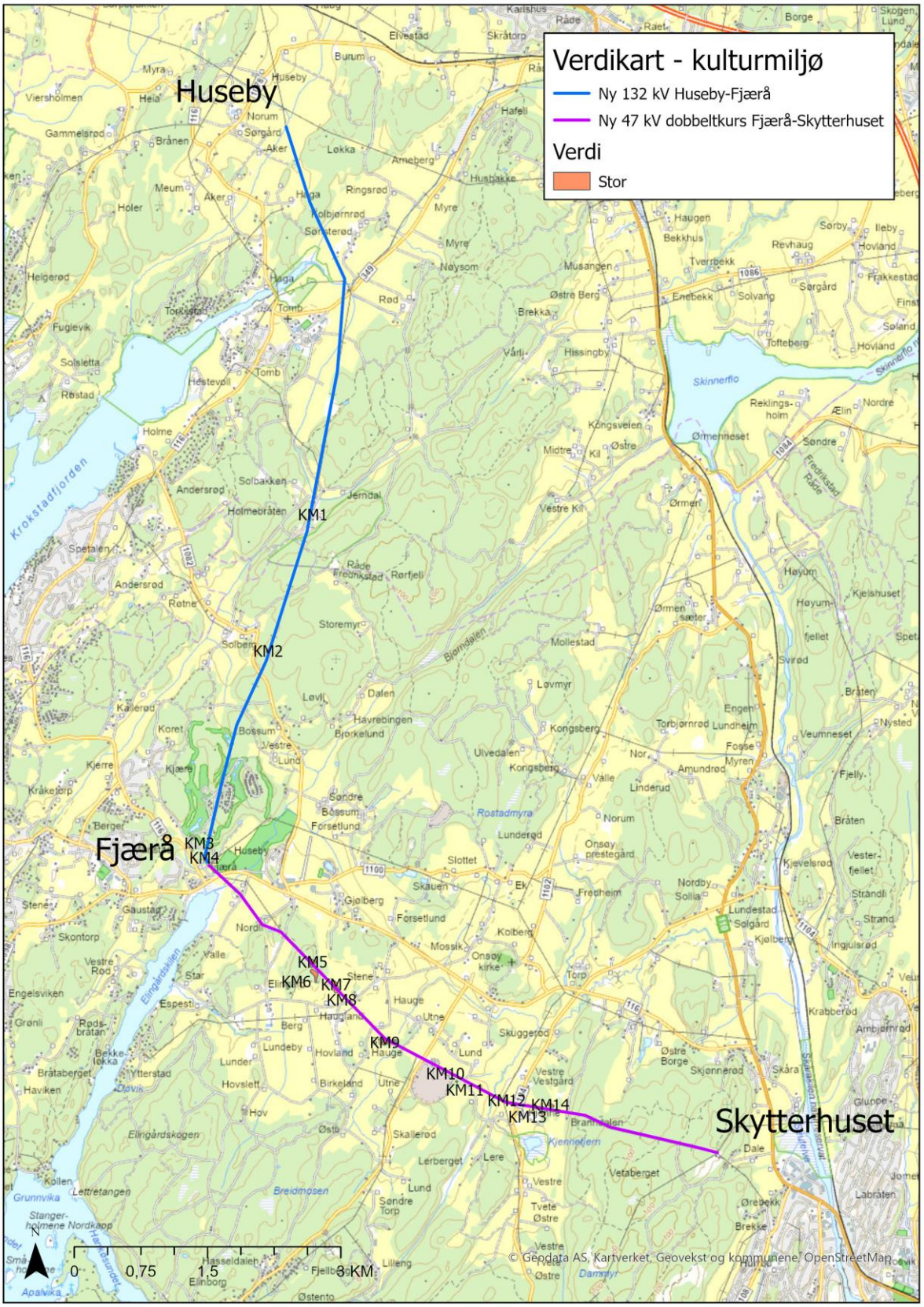
Delområdet berøres ikke av utvidet ryddebelte.

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				

Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

6.6.2 Verdikart

Figur 6-1. Verdikart – kulturminner og kulturmiljø.

6.7 Samlet konsekvens

Tabell 6-3: Oppsummering av konsekvens og samlet vurdering for de ulike alternativene for kulturmiljø

Delområder	***Nullalternativ***	***Alt. 1***
KM1 Jerndalen	*0*	*+*
KM2 Solbergfjellet	*0*	*0*
KM3 Huseby	*0*	*0*
KM4 Huseby	*0*	*0*
KM5 Elingård	*0*	*0*
KM6 Elingård	*0*	*0*
KM7 Hauge nordre	*0*	*0*
KM8 Hauge nordre	*0*	*0*
KM9 Stregleberget	*0*	*-*
KM10 Lund store	*0*	*0*
KM11 Liaberget	*0*	*0*
KM12 Kjenne østre	*0*	*0*
KM13 Kjenne østre	*0*	*0*
KM14 Kjenne østre	*0*	*0*
Samlet vurdering	*0*	*Ubetydelig konsekvens*
Begrunnelse for samlet konsekvensgrad		*Et delområde oppnår noe forbedring pga at traséen justeres, mens et delområde vurderes som noe forringet siden ryddebeltet utvides inn mot randsonen av kulturminnet. For øvrige delområder er det svært lite som skiller tiltaket fra nullalternativet og samlet konsekvensgrad settes til ubetydelig konsekvens.* *Tiltaket vurderes å få ubetydelige konsekvenser for kulturmiljø. Ingen av de nye mastepunktene slik de er planlagt berører registrerte kulturminner.* *De registrerte kulturminnene må ivaretas ved utarbeidelse av detaljplan for anleggsfasen.*
Rangering	*1*	*1*

6.7.1 Vurdering av samlet belastning

Tiltaket berører i liten grad registrerte kulturminner direkte, og vurderingen er at tiltaket ikke medfører vesentlig økt belastning på kulturminner og kulturmiljøhensyn.

6.8 Vurdering av usikkerhet

Det kan ikke utelukkes at tiltaket berører ikke tidligere registrerte automatisk fredede kulturminner. Før anleggsgjennomføring må tiltaket vurderes med hensyn til kulturminnelovens § 9 om undersøkelsesplikt.

Hittil ukjente kulturminner kan videre bli avdekket i forbindelse med gjennomføringen av anleggsperioden av tiltaket. Arbeidet vil i så tilfelle måtte stanses og vurdering gjøres av regional kulturminnemyndighet, fylkeskommunen.

Hvordan effekten av tiltaket vil kunne virke inn på kulturminnene vil kunne oppleves subjektivt, men har med tilknytning til og kunnskap om kulturminnet å gjøre. Kulturminnemyndigheten skal operere med informerte, men likevel vektede vurderinger utfra sitt forvaltningsstandpunkt. Disse kan avvike fra konklusjonene i dette dokumentet.

6.9 Avbøtende tiltak

Avbøtende tiltak vil i første rekke være knyttet til inngrep i terreng:

- Gjenbruk av mastepunkt for å begrense nye inngrep, minst mulig arealkrevende mastefundament samt minst mulig inngrep der det eventuelt blir etablert nye master er viktige hensyn.
- Der nye master plasseres innenfor sikringssonen til kulturminner på 5 meter, må anleggsarbeidene utføres skånsomt, slik at de ikke skader kulturminnene. jf. Kulturminnelovens § 3.
- I den forbindelse er det viktig at det ikke kjøres med anleggsmaskiner/ATV som lager sår/skader i bakken innenfor lokalitetsavgrensningen til kulturminnene. Det må heller ikke lagres materialer og utstyr innenfor lokalitetene og sikringssonene.

7 Friluftsliv

7.1 Definisjon og avgrensning mot andre fagtema

Friluftsliv er i håndbok M-1941 definert som «opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden, med sikte på miljøforandring og naturopplevelse». Fagtema friluftsliv omfatter iht. veilederen:

- alle områder som har betydning for allmennhetens mulighet til å drive friluftsliv
- områder for ferdsel og opphold i grøntområder inne i byer og tettsteder, som for eksempel parker og andre grønnstrukturer
- områder i byen som gatealleèr og grønne havnepromenader

I utgangspunktet regnes ikke opparbeidede områder som gater, torg, allmenninger og promenader som friluftslivsområder. Skillet mellom friluftsliv og rekreasjon i grå areal i byer og tettsted kan imidlertid være glidende. For eksempel kan promenader eller torgplasser med tilrettelagte badeplasser regnes som et friluftslivsområde.

Innholdet i fagtema friluftsliv ligger tett på andre fagtema som blir utredet i prosjektet, og avgrensningen mot disse temaene fremgår nedenfor. Avgrensningen er basert på retningslinjer for grensesetting i M-1941.

Forurensning (støy og luftkvalitet): Støy og luftkvalitetens påvirkning på og konsekvens for friluftslivsverdier, vurderes under fagtema friluftsliv. Fagtema støy og luftkvalitet avgrenses til en vurdering av hvordan forurensningen påvirker, og har konsekvens for menneskers helse. KU-metodikken for tema støy er også avgrenset til vurdering av støyfølsom bebyggelse (som definert i Klima- og miljødepartementets retningslinje T-1442 med tilhørende uteoppholdsarealer, og omfatter ikke støy i friluftslivsområder.

Landskap: Områder benyttet til friluftsliv vil også inngå i landskapet, og vurderes derfor også under tema landskap. Friluftsområdene og stienes betydning for friluftsliv slik som bruksverdi, kvaliteter, tilrettelegging med mer verdsettes under tema friluftsliv, mens de landskapsmessige verdiene vurderes under tema landskap. Endringer i landskapsbildet som følge av synlighet, omtales under fagtema landskap. Synlighetsendringer som påvirker opplevelsen av friluftslivet i området, omtales under fagtema friluftsliv.

Kulturmiljø: Kulturminner som enkeltstående objekter og kulturminner i en større sammenheng som danner kulturmiljøer utredes under tema kulturmiljø. Historiske spor kan ha stor verdi som bruks- og opplevelsesområder for friluftslivet. Utredning for friluftsliv skal kun omtale og verdsette kulturminner eller kulturmiljø som en opplevelseskvalitet. De historiske verdiene hører hjemme under kulturmiljø.

7.2 Beskrivelse av tiltaksområdet

Tiltaksområdet går igjennom et jordbruks- og skogområde som benyttes til friluftsliv og rekreasjon av lokalbefolkningen. Sørlig skogsområdene er benyttet til dette formål, og flere områder er enkelt tilrettelagt med merkede stier og utfartsområder.

7.3 Metode for konsekvensutredning

Formålet med konsekvensutredningen er å sikre at hensynet til miljø og samfunn blir synliggjort i planleggingen av tiltaket. Forskrift om konsekvensutredninger (KU-forskriften) fastsetter kravene til innholdet i en konsekvensutredning. Metodikken for konsekvensutredning av friluftslivsinteressene

er fullstendig beskrevet i M-1941, del 3 punkt 3. Hovedtrekkene i metodikken er gjengitt i vedlegg. Metoden skal sikre en systematisk, helhetlig og faglig analyse av konsekvensene tiltaket medfører.

7.4 Influensområde og utredningsområde

Influensområdet er det området som kan bli direkte, eller indirekte påvirket av tiltaket, og der det ventes at midlertidige eller permanente virkninger kan opptre. Influensområdet for tema friluftsliv omfatter derfor alle de områdene som kan bli påvirket av tiltaket gjennom arealbeslag, ferdselshindringer, visuelle kvaliteter o.l. De visuelle virkningene må være så omfattende at det virker inn på attraktiviteten til friluftslivsområdet.

Tiltaket som omsøkes innebærer å skifte ut eller oppgradere eksisterende kraftledning hovedsakelig i samme trase som i dag med enkelte justeringer av linjen, og med ny mastetype for strekningen Huseby-Fjærå. Landskapet i området er et forholdsvis flatt skogsområde med lite fjernvirkninger, og det er derfor først og fremst virkninger relativt nær denne traseen som er relevant å vurdere konsekvenser for. Influensområdet for fagtemaet settes derfor til 250 meter ut fra senterlinje.

7.5 Kunnskapsgrunnlag

7.5.1 Sentrale kilder

Kunnskap er innhentet fra eksisterende registreringer og kartlegginger, samt befaring. Følgende hovedkilder er benyttet:

- www.naturbase.no (Miljødirektoratets kilde til informasjon om bl.a. kartlagte friluftslivsområder)
- www.norgeskart.no med tur- og friluftsruter (Kartverkets digitale kartløsning)
- ut.no (Internett-tjeneste fra Den Norske Turistforening (DNT) med oversikt over turforslag og overnattingssteder
- Kommuneplanene for Råde og Fredrikstad kommuner
- Strava Global Heatmap, som viser et relativt omfang av bruk av områder registrert i treningsappen Strava.
- Befaring langs utredningstraseen

7.5.2 Statlig sikrede friluftsområder

Det er ingen statlig sikrede friluftsområder innenfor influensområdet.

7.5.3 Kartlagte friluftsområder

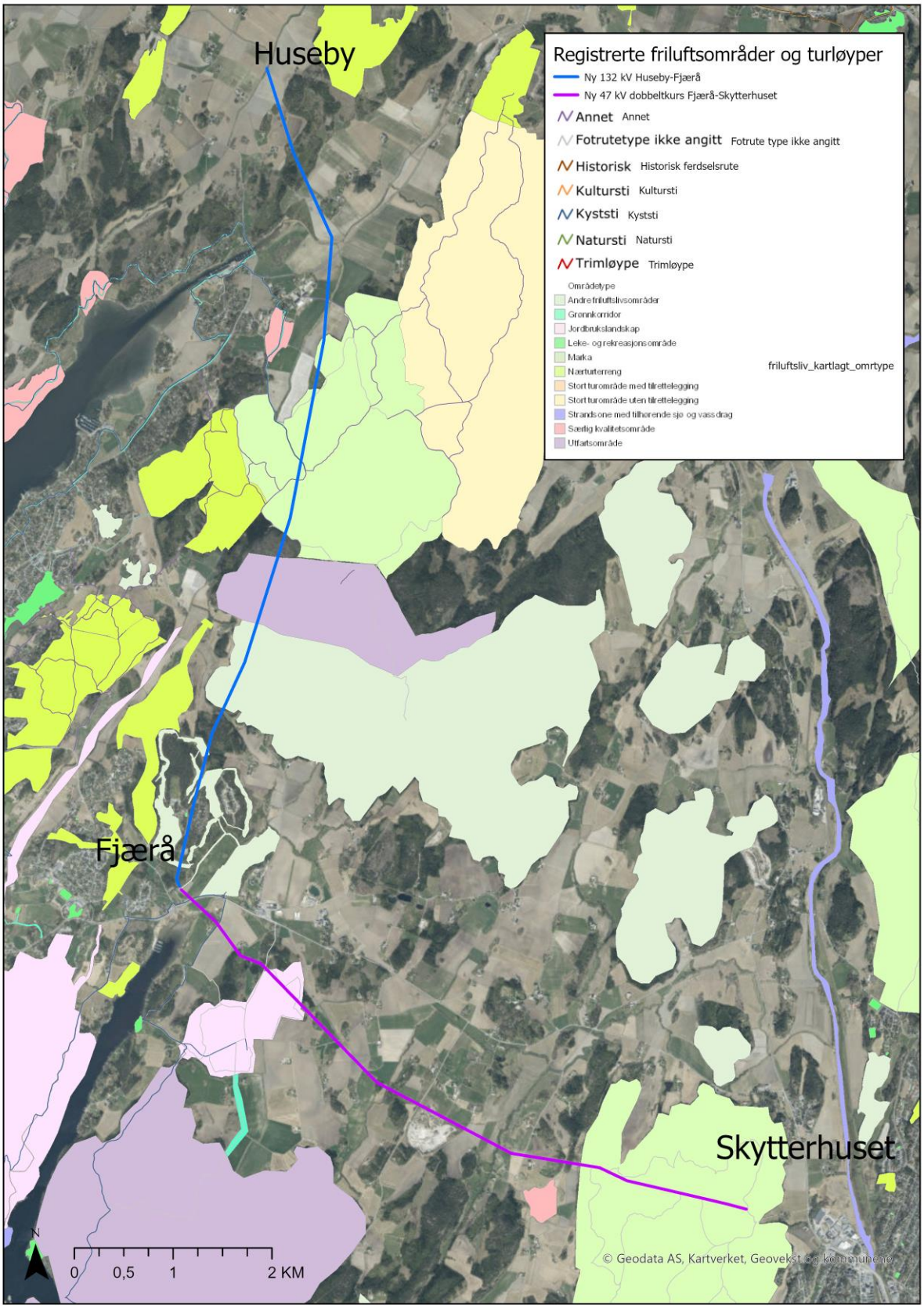
Viktige friluftsområder er tidligere kartlagt og verdisatt av kommunen i både Råde og Fredrikstad, jf. figur 7-1. Kartlagte områder som berøres av tiltaket oppsummeres i tabell 7-1. Disse kartleggingene er brukt som grunnlag for å definere delområder for friluftsliv som berøres av tiltaksområdet.

Tabell 7-1: Oversikt over friluftslivsområder kartlagt etter håndbok M98-2013 innenfor influensområdet. Klassifisering og verdisetting er gjengitt fra Naturbase.

ID	*Områdenavn*	*Områdeverdi*	*Områdetype*
FK00009448	Tombdalen, Jerndalen og Rørfjell	Svært viktig friluftslivsområde	Marka
FK00008768	Onsøy, Rørfjell-Bjørndalen	Registrert friluftslivsområde	Utfartsområde
FK00008906	Onsøy, Dalen/Ulvedalen/Skogland	Viktig friluftslivsområde	Andre friluftslivsområder
FK00008581	Onsøy, Huseby golfbane	Viktig friluftslivsområde	Andre friluftslivsområder
FK00008674	Onsøy, Elindgård -turområde	Svært viktig friluftslivsområde	Jordbrukslandskap
FK00008488	Onsøy, Gressvikmarka	Svært viktig friluftslivsområde	Marka
FK00009498	Kyststien (Råde)	Svært viktig friluftslivsområde	Grønnkorridor
FK00008469	Kyststien (Fredrikstad)	Svært viktig friluftslivsområde	Særlig kvalitetsområde

7.5.4 Turruter og merkede stier

Det er merket flere turstier innenfor influensområdet, særlig i området Tomb/Jerndal i Råde kommune, og ved Vetaberget i Fredrikstad kommune, jf. figur 7-1.

Figur 7-1. Registrerte kartlagte friluftsområder og turløyper.

7.6 Verdi, påvirkning og konsekvens for delområder

7.6.1 Delområder

Influensområdet er delt inn i delområder, basert på eksisterende og innhentet kunnskap om friluftslivet i området. Inndeling i delområder er gjort i henhold til områdetypene som er definert i veileder M98, Kartlegging og verdsetting av friluftsliv, og som går igjen i M-1941. Store eller viktige ferdselsårer er også definert som egne delområder.

Tiltakets påvirkning vurderes for hvert verdisatte delområde. Deretter oppsummeres samlet konsekvens for alternativene.

De vanligste påvirkningsfaktorene på friluftsliv er:

• Endring i attraktivitet (visuelle virkninger, støy og annen forurensning)

• Arealbeslag

• Barrierer/stengsler som reduserer tilgjengelighet og adkomst

Nedenfor vurderes hvordan dette endres av tiltaket sett opp mot nullalternativet.

Delområde FL1 Tombdalen, Jerndalen og Rørfjell

Beskrivelse

Godt skiltet turterreng, utkikkstårn, barskogsreservat, ørretbekk, parkeringsplass.

Verdivurdering: Delområde FL1 Tombdalen, Jerndalen og Rørfjell **Områdetype: Marka**					
Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi		Svært stor verdi
			▲		
Turområde med stor brukerfrekvens, høy grad av tilrettelegging, god tilgjengelighet. Vurderes til **stor verdi.**					
Tiltakets påvirkning					
Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			
	Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig endring. Begrunnelse: Tiltaket følger hovedsakelig trasé for eksisterende 47 kV-ledning gjennom delområdet. Ved Jerndalen og skytebanen avviker traséen noe, ny ledning passerer skytebanen ca. 25-30 meter lengre vest. Denne justeringen vurderes i seg selv å ha ubetydelig påvirkning på friluftslivsområdet. Ryddebeltet i skog vil øke fra 20 til 30 meter. Den frigjorte delen av rettighetsbeltet vil på sikt gro igjen. Høyere master vil ikke føre til noen kvalitetsmessig svekkelse da synlighet/fjernvirkning er lav i skog. Tiltaket fører ikke til noen nye barrierer for friluftsliv i området, og det ekstra arealbeslaget fra ryddebeltet anses å være uten betydning for fagtemaet.				
Tiltakets konsekvens					

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				
	Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).						

Delområde FL2 Onsøy, Rørfjell og Bjørndalen

Beskrivelse

Utsiktstårn ved Rørfjell i Råde. Gammelskog i Bjørndalen. Turstier.

Verdivurdering: Delområde FL2 Onsøy, Rørfjell og Bjørndalen **Områdetype: Utfartsområde**				
Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
	▲			
Turområde med noe bruk og noe grad av tilrettelegging. Vurderes til **noe verdi.**				

Tiltakets påvirkning					
Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			
	Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig endring. Begrunnelse: Tiltaket følger samme trasé som eksisterende 47 kV-ledning gjennom delområdet. Ryddebeltet i skog vil øke fra 20 til 30 meter. Høyere master vurderes ikke å føre til noen kvalitetsmessig svekkelse da synlighet/fjernvirkning er lav i skog. Tiltaket fører ikke til noen nye barrierer for friluftsliv i området, og det ekstra arealbeslaget fra ryddebeltet anses å være uten betydning for fagtemaet.				

Tiltakets konsekvens							
Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				
	Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).						

Delområde FL3 Onsøy; Dalen/Ulvedalen/Skogland

Beskrivelse

Flott friluftsområde tilrettelagt med tømmerkoie, hvor du har mulighet til å tenne grua. Området har flere oppmerkede løyper og en er rullestolsti. Det er også en utedo på området. Folkestien går igjennom Skogland.

Verdivurdering: Delområde FL3 Onsøy; Dalen/Ulvedalen/Skogland **Områdetype: Andre friluftslivsområder**				
Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
		▲		

Turområde med middels brukerfrekvens, tilrettelegging og hovedsakelig lokale brukere.
Vurderes til **middels verdi.**

Tiltakets påvirkning					
Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			

Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig endring.

Begrunnelse:

Tiltaket følger hovedsakelig trasé for eksisterende 47 kV-ledning gjennom delområdet. Traséen er noe justert ved knyttingen av Bossumveien, der justert trasé går noe lavere i terrenget. Dette reduserer fjernvirkning noe, men denne justeringen vurderes å ha ubetydelig påvirkning på friluftslivsområdet. Ryddebeltet i skog vil øke fra 20 til 30 meter. Den frigjorte delen av rettighetsbeltet vil på sikt gro igjen. Høyere master vil ikke føre til noen kvalitetsmessig svekkelse da synlighet/fjernvirkning er lav i skog. Tiltaket fører ikke til noen nye barrierer for friluftsliv i området, og det ekstra arealbeslaget fra ryddebeltet anses å være uten betydning for fagtemaet.

Tiltakets konsekvens							
Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				

Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

Delområde FL4 Onsøy, Huseby golfbane

Beskrivelse

18. og 9 hulls golfbane med tilrettelegging for skigåing ved snø om vinteren.

Verdivurdering: Delområde FL4 Onsøy, Huseby golfbane **Områdetype: Andre friluftslivsområder**				
Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
		▲		

Golfbane. Middels brukerfrekvens, noe regionale brukere.
Vurderes til **middels verdi.**

Tiltakets påvirkning					
Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1			▲		

Påvirkningen av tiltaket vurderes som noe forringet.

Begrunnelse:

Forbi golfbanen er ny ledningstrase forskjøvet ca. 10 meter mot vest for å oppnå en bedre tilpasning til hytteområdet ved Golfsvingen. Ved golfbanen er terrenget noe mer åpent, slik at nye og høyere master vil gi en noe høyere visuell påvirkning i området sett i forhold til dagens situasjon, og dette vurderes å forringe attraktiviteten noe. Ryddebeltet i området der

	ledningen berører skog vil øke fra 20 til 30 meter, noe som vi gi inntrykk av større inngrep i dette delområdet. Traséen justeres noe, men den frigjorte delen av rettighetsbeltet vil på sikt gro igjen. Tiltaket fører ikke til noen nye barrierer for friluftsliv/aktivitet i området.

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1				▲			

Noe negativ konsekvens for delområdet (-).

Delområde FL5 Onsøy, Elingård - turområde

Beskrivelse

Herregård med hovedbygning fra 1749 som huser et museum. Hage med vanngrav, turområde med fornminner, natur- og kultursti. Gode parkeringsmuligheter. Handikappvennlig sti.

Verdivurdering: Delområde FL5 Onsøy, Elingård - turområde
Områdetype: Jordbrukslandskap

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
			▲	

Jordbrukslandskap med herregård. Ganske stor brukerfrekvens, ganske godt tilrettelagt og med en del regionale brukere.

Vurderes til **stor verdi.**

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			

Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig endring.

Begrunnelse:

Tiltaket innebærer gjenbruk av eksisterende master. Traséen går hovedsakelig gjennom skogsområder innenfor delområdet. Siden det allerede går parallelle ledninger i gjennom delområdet, innebærer tiltaket i praksis kun utvidelse av ryddebelte ca . 5 meter mot sør-vest. Dette vurderes å ha ubetydelig påvirkning på delområdet

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				

Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

Delområde FL6 Onsøy, Gressvikmarka

Beskrivelse

Oppkjørte skiløyper på vinterstid. Løype sør for Sprinkelet og i Trondalen. Utkikkstårn ved Røde kors hytta.Flott utsikt flere steder, sittegrupper, merkede løyper. Bålplass ved Sprinklet. Deler av området rundt brukes til klatring.

Verdivurdering: Delområde FL6 Onsøy, Gressvikmarka **Områdetype: Marka**				
Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi ▲	Svært stor verdi
Turområde med ganske stor brukerfrekvens og høy grad av tilrettelegging og varierte opplevelseskvaliteter. Vurderes til **stor verdi.**				

Tiltakets påvirkning					
Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1	▲ Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig endring. Begrunnelse: Tiltaket innebærer gjenbruk av eksisterende master. Traséen går hovedsakelig gjennom skogsområder innenfor delområdet. Siden det allerede går parallelle ledninger igjennom delområdet, innebærer tiltaket i praksis kun utvidelse av ryddebelte ca. 5 meter mot nord. Tiltaket fører ikke til noen nye barrierer for friluftsliv i området, og det ekstra arealbeslaget fra ryddebeltet anses å være uten betydning for fagtemaet.				

Tiltakets konsekvens							
Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1	▲ Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).						

Delområde FL7 Kyststien (Råde)

Beskrivelse

Regional turkorridor, godt tilrettelagt og skiltet, rik på kultur- og naturopplevelser

Verdivurdering: Delområde FL7 Kyststien (Råde) **Områdetype: Grønnkorridor**				
Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi ▲	Svært stor verdi
Turkorridor med ganske stor brukerfrekvens, høy grad av tilrettelegging og regionale brukere. Vurderes til **stor verdi.**				

Tiltakets påvirkning					
Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1	▲ Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig endring. Begrunnelse: Tiltaket berører en østre del av Kyststien, i praksis en del av adkomst langs skogsbilvei inn mot friluftsområde/marka i Jerndalen (FL1). Tiltaket vil ikke ha noe påvirkning på				

	tilgjengelighet eller fremkommelighet for turveien, og med bakgrunn i at det allerede går en høyspentledning over turveien vurderes påvirkningen som ubetydelig.

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				

Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

Delområde FL8 Kyststien (Fredrikstad)

Beskrivelse

Kyststien går igjennom Borge, Kråkerøy og Onsøy. Ferjeforbindelse mellom Gamlebyen, Kråkerøy og Onsøy kan benyttes. Traséen på kartet kan avvike noe fra hvor den går i terrenget.

Verdivurdering: Delområde FL8 Kyststien (Fredrikstad)
Områdetype: Særlig kvalitetsområde (grønnkorridor)

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
			▲	

Turkorridor med stor brukerfrekvens, høy grad av tilrettelegging og regionale brukere.
Vurderes til **stor verdi.**

Tiltakets påvirkning

Utbyggings-alternativ	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Alt. 1		▲			

Påvirkningen av tiltaket vurderes som ubetydelig endring.

Begrunnelse:

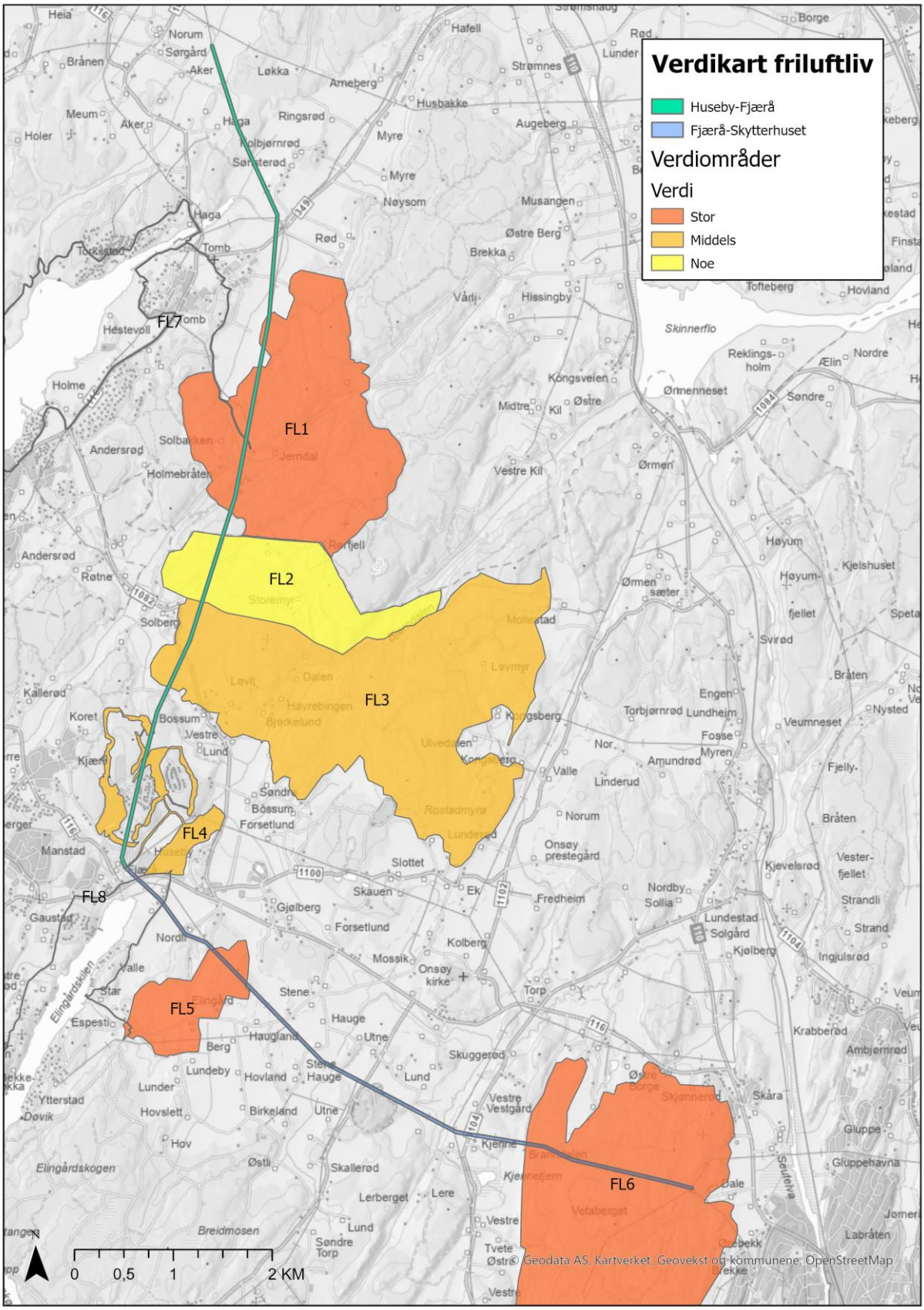
Tiltaket berører en del av Kyststien der den passerer rundt Elingårdskilen. Tiltaket vil ikke ha noe påvirkning på tilgjengelighet eller fremkommelighet for turveien i driftsfasen, og et ekstra sett med faser i masten anses å være uten betydning for friluftsliv. Turveien kan midlertidig bli noe påvirket av behov for å bygge om ved fv 116 pga. behov for utbedret vei i forbindelse med transformatortransport inn til Fjærå transformatorstasjon, men dette vil ikke være varig eller gi noen barriere i driftsfasen.

Tiltakets konsekvens

Utbyggings-alternativ	3/4+	1/2+	0	1-	2-	3-	4-
Alt. 1			▲				

Ubetydelig konsekvens for delområdet (0).

7.6.2 Verdikart

Figur 7-2: Verdikart friluftsliv

7.7 Samlet konsekvens

7.7.1 Sammenstilling av konsekvenser

Tabell 7-2: Oppsummering av konsekvens og samlet vurdering for de ulike alternativene for friluftsliv.

Delområder	***Nullalternativet***	***Utbyggingsalternativet***
Delområde FL1 Tombdalen, Jerndalen og Rørfjell	*0*	*0*
Delområde FL2 Onsøy, Rørfjell-Bjørndalen	*0*	*0*
Delområde FL3 Onsøy, Dalen/Ulvedalen/Skogland	*0*	*0*
Delområde FL4 Onsøy, Huseby golfbane	*0*	*-*
Delområde FL5 Onsøy, Elindgård -turområde	*0*	*0*
Delområde FL6 Onsøy, Gressvikmarka	*0*	*0*
Delområde FL7 Kyststien	*0*	*0*
Delområde FL8 Kyststien	*0*	*0*
Samlet vurdering	*0*	*Ubetydelig konsekvens*
Begrunnelse for samlet konsekvensgrad	*Referansealternativet har per definisjon konsekvensgrad null.*	*Kun et delområde har noe konsekvens, øvrige delområder ubetydelig konsekvens og samlet konsekvensgrad settes til ubetydelig konsekvens* *Konsekvensene for friluftsliv vurderes som ubetydelige i driftsfasen. Anleggsfasen må følges opp med å sikre tilgang på friluftsområder og ikke sperre for adkomster til friluft- og rekreasjonsområder i nærområdet.*
Rangering	*1*	*2*
Begrunnelser for rangering		*Ett delområde med noe konsekvens.*

7.7.2 Vurdering av samlet belastning

I seg selv representerer tiltaket og ombyggingen av kraftledningen et lite inngrep i friluftslivsområdene i Råde og Fredrikstad, og påvirker ikke bruken av områdene som friluftsområder i noen vesentlig grad.

7.8 Vurdering av usikkerhet

Kunnskapsgrunnlaget vurderes samlet sett som tilstrekkelig for utredning av friluftsliv for området. De offentlige kartleggingene som er gjennomført, vurderes å bygge på god lokalkunnskap og er tillagt mest vekt. Samtidig gir andre kilder viktig tilleggsinformasjon om lokal bruk. Samlet sett gir dette et godt samlet bilde av bruken av områdene til friluftsliv.

Det vurderes at det er lav grad av usikkerhet for konsekvenser knyttet til tema friluftsliv, siden de aktuelle områdene allerede er berørte av eksisterende kraftledning, de visuelle virkningene for de kartlagte friluftsområdene vurderes å være beskjedne og tiltaket ikke fører til fysiske barrierer for utøvelse av friluftsliv. Tiltaksområdet er oversiktlig, og det er mye eksisterende kunnskap om området gjennom den kommunale kartleggingen. Samtidig er området allerede preget av menneskelige aktiviteter som veier, boliger, hytter, aktivt skogbruk og mange kraftledninger.

7.9 Avbøtende tiltak

Mulige ulemper for friluftslivet i disse områdene vil hovedsakelig være knyttet til anleggsfasen. Aktuelle avbøtende tiltak vil være å sikre tilgang på friluftsområder og ikke sperre for adkomster til friluft- og rekreasjonsområder i anleggsperioden.

Minst mulig inngrep og skader i bygge- og anleggsfasen vil også være positive for bruken av områdene til friluftsliv. Dette kan inkludere:

- Gjennomføre graving for å gi rom for mastefundamentene og oppføring av de nye mastepunktene på frossen mark, for å redusere faren for jordpakking og behovet for å etablere anleggsveier.
- På steder der underlaget er svakt, skal underlaget forsterkes med fiberduk under forsterkningsmassene før transport. Duk og masser fjernes etter bruk.
- Selektiv rydding av kraftledningstraseer ved skrenter o.l. der høyden fra tretoppene til linjene gjør rydding av trærne overflødig.

8 Støy

Ny transformatorcelle ligger ca. 80 meter fra nærmeste støyfølsomme bygg (bolighus). Ny 132 kV transformator vil lage noe mer støy enn eksisterende 47 kV transformator. Koronautladninger fra utendørs brytere gir en konstant summende lyd til omgivelsene. Impulslyd fra effektbrytere i luftisolerte anlegg kan forårsake høye maksimalnivå, opp mot 130 dBA. Bryterne i Fjærå vil benyttes med varierende hyppighet. For industri med impulslyd ligger de strengeste grenseverdiene til grunn når lyden opptrer i gjennomsnitt med mer enn 10 hendelser per time, noe som er svært usannsynlig ved Fjærå.

Det er ikke forventet at utvidet transformatorstasjon medfører støynivåer over grenseverdiene slik at det være behov for tiltak for å overholde grenseverdiene ved de nærmeste bygningene. Det er nødvendig å utføre mer detaljerte beregninger i detaljprosjekteringen. Miljøverndepartementets til enhver tid gjeldende retningslinjer for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442) legges til grunn for bygge- og anleggsarbeidene.

Spenningen på strekningen Huseby-Fjærå økes til 132 kV, mens for strekningen Fjærå-Skytterhuset forblir spenningen 47 kV. Under gode værforhold med lite vind og lav luftfuktighet forventes det ubetydelig støy fra overføringsnettet. Under fuktige værforhold kan det forventes svak summing fra 132 kV-overføringslinjene. Støy fra kraftledninger høres best under værforhold med rim eller dugg på liner og isolatorer (korona effekt), men begrenser seg til en omkrets rundt 12–15 meter fra ledningen.

I anleggsperioden vil sprengning og bruk av anleggsmaskiner og utstyr skape støy til omgivelsene, men dette er av midlertidig karakter. Det forutsettes at retningslinjer i T-1442 følges også under anleggsperioden.

9 Forurensning

Fagtemaet er hovedsakelig knyttet til graving i forurenset grunn under utbyggingen, samt risiko for forurensning under anleggsgjennomføringen og driften av anlegget. Tiltaket vil ikke gi vesentlig forurensning, eller forurensning med varige virkninger.

Historiske flyfoto tilbake til 1955, dvs. fra før Fjærå transformatorstasjon ble utbygd, viser at det har vært landbruksarealer rundt eksisterende transformatorstasjon og tomt for ny utvidet transformatorstasjon frem til i dag. Det foreligger ingen registrerte lokaliteter (forurenset grunn) i grunnforurensningsdatabasen til Miljødirektoratet innenfor tiltaksområdet til utvidet transformatorstasjon, eller langs ledningstraseen med mastepunkter som skal etableres eller fjernes.

Transformatorene vil være oljefylte, og utgjøre en mulig forurensningskilde. For å hindre lekkasje av oljeholdig vann fra åpne transformatorsjakter til omgivelsene vil transformatorene stå i oljegruber. Avløpsvannet fra transformatorgrubene vil ledes gjennom en oljeutskiller med overvåkning før utløp i bekk. Oljeutskilleren vil dimensjoneres etter gjeldende krav og retningslinjer for utslipp til bekk. Det er særlig under drift at det kan oppstå lekkasjer, og i verste fall kan det skje en kortslutning i transformatoren, som fører til eksplosjon. Utover eventuell oljelekkasje fra transformatorsjakter, forventes det at risikoen for forurensning til vann og grunn er lav ved normal drift.

I anleggsfasen kan vann og grunn bli forurenset gjennom søl/spill fra maskiner eller tanker med drivstoff/ kjemikalier. Etablering av anleggsveier, blottlegging av arealer og etablering av riggområder i nær tilknytning til vannforekomster kan også være en kilde til forurensning, ved at utfylling og planering av rigg-områder gir erosjon og spredning av partikler til vannforekomster. Vanlige risiko-momenter i anleggsfasen vil kunne være:

- Høyt innhold av suspendert stoff i avrenning fra anleggsområder og riggområder til resipient, inklusiv vegetasjonsrydding i traseer.
- Olje/drivstofflekkasjer fra anleggsmaskiner.
- Overvann med innhold av olje/kjemikalier fra vaske-/riggområder.
- Nitrogenholdig avrenning og plastforurensning som følge av sprengningsarbeider/ massedisponering.
- Avrenning av vann med høy pH som følge av betongarbeid/støpearbeid på stedet.
- Kjøring med tunge maskiner i terrenget under etablering av ledningstraseen som vil kunne medføre slitasje og erosjon, og gi økt tilslamming av nærliggende vannforekomster som følge av dette.

- Feildisponering av gravemasser og rivematerialer som klassifiseres som avfall, og som i utgangspunktet må leveres til godkjent avfallsmottak.
- Støving fra anleggsarbeidene kan forekomme som følge av gravearbeider, sprenging, mobilt knuseverk og fra tung trafikk.

Under midlertidige anleggsarbeider kan risikoen for å forurense vann og grunn aldri utelukkes, men den kan minimeres gjennom beredskapsplaner. Nærmere vurdering av behov for tiltak og overvåking vil være en del av anleggsplanleggingen og innarbeides i detaljplanen etter detaljprosjekteringen.

Når gamle liner, master, elektrisk og elektronisk utstyr rives og saneres oppstår det avfall. Alt avfall skal midlertidig oppbevares og avhendes iht. gjeldende regelverk, normer og forskrifter som gjelder miljøfarlig avfall. Det vil si at alt avfall sorteres og leveres til godkjente mottak. Før riving av eksisterende master og andre anlegg må det utføres en vurdering/kartlegging av farlig avfall og utarbeides en miljøsaneringsbeskrivelse med avfallsplan, jf. krav i Byggteknisk forskrift § 9-7. Avfallshåndtering beskrives nærmere i detaljplanen.

10 Klimagassutslipp

De endrede og utvidede traseene bidrar til noe arealbruksendring og derav tap av karbonopptak og lagring i skog. Omsøkte tiltak vil medføre et utvidet ryddebelte, noe som vil medføre at produktiv skog som må tas ut for nytt ryddebelte langs traséen vil gå ut av kretsløpet og redusere områdets evne til å binde CO2. Delene av eksisterende trasé som tas ut av drift vil på sikt gro igjen, og binding av CO2 i skogen her vil gjenopptas. Tiltaket vil føre til netto økning i areal til ryddebelte.

På strekningen Huseby-Fjærå vil tiltaket i hovedsak gjenbruke 47 kV traséen, med et i hovedsak tilsvarende antall mastepunkter. Det er dermed ikke lagt inn beregninger knyttet til arealbruksendring fra master. Traseen berører ikke myrområder, og nye plasseringer av mastepunkter vil dermed ikke berøre myr. Det legges til grunn at nye mastepunkter berører tilsvarende type areal som eksisterende master som saneres.

På strekningen Fjærå-Skytterplassen gjenbrukes eksisterende master.

Netto faktisk endring av ryddebeltet (pluss utvidet transformatorstasjon) medfører at dette øker med om lag 72 dekar skog (fordelt på 10 dekar uproduktiv skog, 20 dekar lav bonitet, 20 dekar middels bonitet, og 22 dekar høy/svært høy bonitet). Ingen av de nye mastepunktene eller utvidet transformatorstasjon berører myrområder.

Netto utslipp fra arealendringer (med justerte utslippsfaktorer 0,5) er beregnet med bruk av Miljødirektoratets beregningsmal for karbonrike arealer. Beregningen viser netto utslipp på 2900 tonn CO2-ekv, som tilsvarer en konsekvensgrad på noe negativ konsekvens.

Tabell 10-1: Beregnede klimagassutslipp fra arealendring.

OPPSUMMERING KLIMAGASSUTSLIPP FRA AREALBESLAG		Utslipp	Konsekvensgrad	
		(tonn CO2-ekv)	(fra tabell 7 i Del 3	
Null-alternativet (opptak uten arealbeslag)		-1 300		
Utslipp fra arealbeslag		1 600		
Differanse mellom null-alternativ og utslipp fra arealbeslag		**2 900**	**Noe konsekvens**	

I anleggsfasen vil bygging medføre både indirekte (arealinngrep, råvarer og materialproduksjon) og direkte (anleggsarbeid og transport) klimagassutslipp.

Ledninger, master, transformatorer, omformere, brytere og lagringsenheter består av aluminium, stål, betong og kobber. Produksjon av betong, stål, aluminium og kobber er energiintensiv, og en kilde til globale klimagassutslipp fra industri.

De direkte utslippene er knyttet til bygging, vedlikeholds- og anleggsarbeid. Det er særlig bruk av tunge anleggsmaskiner og helikopter som fører til CO2 utslipp.

Det skal monteres AIS-bryteranlegg på Fjærå. Det er luftisolerte brytere, som ikke inneholder SF6-gass.

Nye og smartere nett for overføring av energi vil være viktige klimatiltak for fremtiden. Et godt tilpasset nett for fremtiden, med de tilhørende komponenter og materiell det krever, er nødvendig for å gjennomføre det kommende grønne skiftet.

I detaljprosjekteringsfasen vil følgende tiltak knyttet til klimagassutslipp vurderes:

- Mer miljøvennlig materialer med lavere karbonavtrykk.
- Optimalisere design, for å minimere materialbruk.
- Beholde så mye av vegetasjonen langs og under kraftledningene som forsvarlig, for å beholde karbonlagre.
- Elektrisk anleggstransport eller bruk av biodrivstoff for å frakte personell og utstyr.

11 Landbruk og andre naturressurser

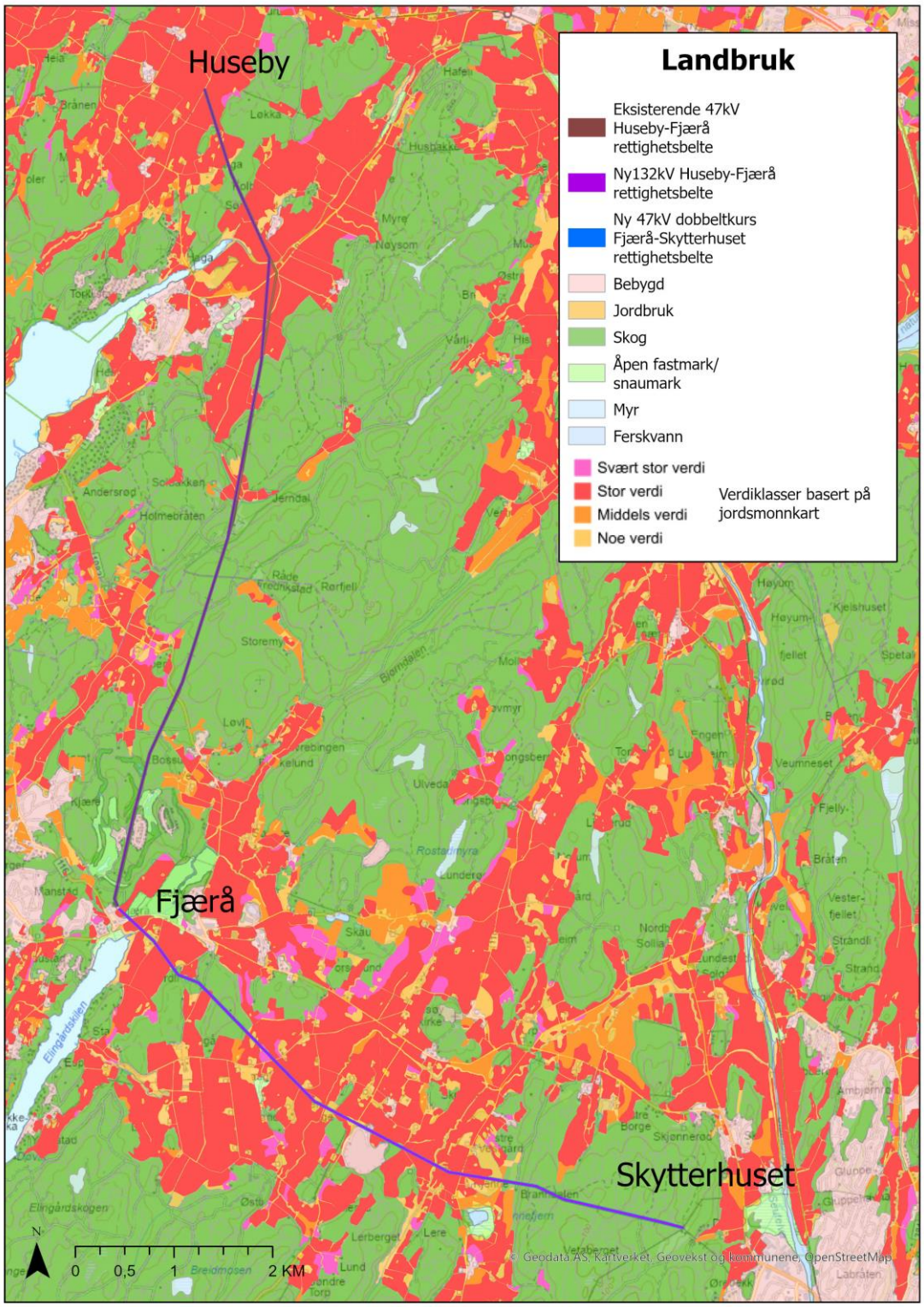
11.1 Jordbruk

Traseen går på strekningene mellom Huseby og Tomb og mellom Fjærå og Branndalen i hovedsak gjennom jordbruksareal definert av NIBIO med stor verdi (fulldyrka jord) (figur 11-1). I tiltaket gjenbrukes i hovedsak 47 kV traséen, og antall mastepunkt på dyrka mark vil trolig gå noe ned på grunn av lengre spenn på ny ledning mellom Huseby og Fjærå. Der eksisterende mastepunkter berører dyrka jord, og ikke skal erstattes med ny mast, vil disse saneres og arealet reetableres til jordbruksareal. Tiltaket vil dermed ikke gi vesentlig netto endring for jordbruksarealer.

I forhold til jordbruk er det masteføttene som beslaglegger areal og kan gi arronderingsmessige utfordringer. Enkeltbenmaster krever mindre fundamenter enn H-master, og trenger færre mastepunkt. Det gir større fleksibilitet for plassering. Hvor stort jordbruksareal som påvirkes, er avhengig av antall master, og hva slags type mastefundament som trengs. Dette avgjøres i detaljprosjekteringen. Totalt sett er det ventet at endrede mastetyper og trasé gir tilsvarende eller noe økt jordbruksareal sett i forhold til dagens situasjon på strekningen Huseby-Fjærå, samt tilnærmet uendrede driftsforhold.

På strekningen Fjærå-Skytterhuset skal eksisterende master gjenbrukes, med ekstra sett faser i samme høyde, og medfører ingen endring for jordbruksdrift.

Byggearbeidet med mastefundamentene kan føre til komprimering av jorden rundt fundamentene, og dermed påvirke dreneringen og jordens evne til å holde på næringsstoffer og vann. Avhengig av høyde og plassering av master og linjene, kan de føre til skyggeeffekt, som påvirker fotosyntesen i avlinger under eller nær linjene. Tiltak for å minimere ulempene for jordbruksområdene undersøkes nærmere i forbindelse med utarbeidelse av detaljplan, der særlig maskinbruk og jordbehandling må vurderes nærmere.

Figur 11-1. Landbruk fra arealressurskart og verdiklasser for jordbruksareal. Kilde: NIBIO.

11.2 Skogbruk

Traséen fra Tomb til Fjærå går gjennom barskog med varierende bonitet, fra uproduktiv til høy bonitet. Mellom Fjærå og Skytterhuset er består de siste 1,5 km inn mot Skytterhuset av skog, hovedsakelig med lav eller middels bonitet. Ny ledning krever et bredere ryddebelte, og derav uttak av skog.

Skogsterrenget langs Huseby-Fjærå vil bli påvirket av et 10 meter bredere ryddebelte enn dagens. Når trasé for eksisterende kraftledning mellom Huseby og Fjærå rives, vil eventuelt frigitt areal som følge av trasejusteringer tilbakeføres til grunneier i sin helhet, og inngå i fremtidige skogbruksarealer.

For Fjærå-Skytterhuset utvides rettighetsbeltet med totalt 10 meter. Siden 47kV-ledningen går parallelt med eksisterende 22kV på det meste av strekningen, vil i praksis ryddebeltet utvides med 5 meter på den ene siden langs traseen.

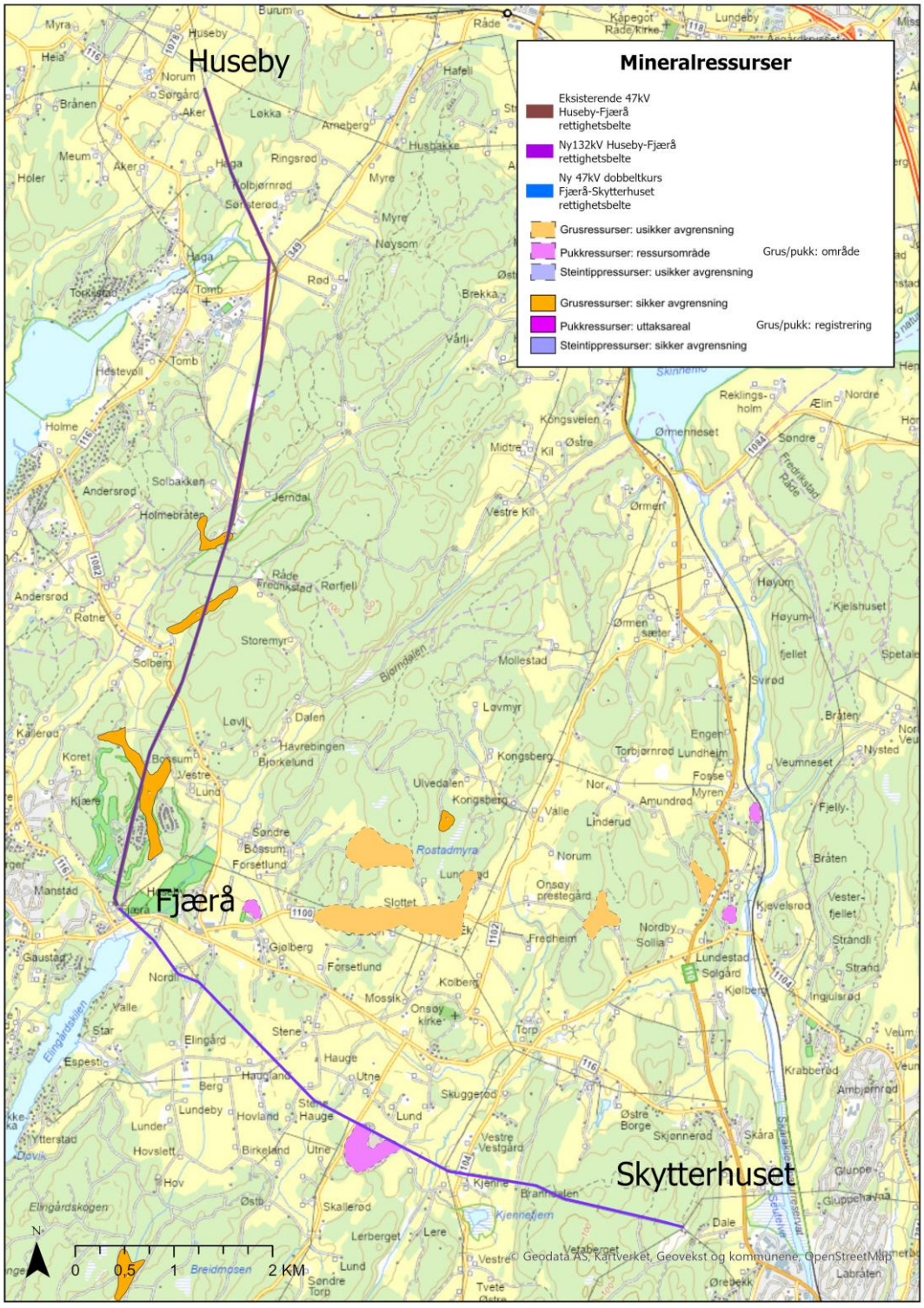
Det er samlet beregnet at endring av det faktiske ryddebeltet medfører at dette totalt øker med om lag 71 dekar skog (fordelt på 10 dekar uproduktiv skog, 20 dekar lav bonitet, 20 dekar middels bonitet, og 22 dekar høy/svært høy bonitet).

Utvidelse av Fjærå transformatorstasjon vil beslaglegge ca. 1 daa av barskog av høy bonitet, slik at total 72 dekar skogbruksareal beslaglegges i prosjektet.

11.3 Mineralressurser

Ifølge Grus og pukk-databasen fra NGU berører dagens ledningsstrekning mellom Huseby og Fjørå tre lokaliteter med registrerte forekomster av sand/grus-ressurser:

- Jerndalen: Forekomsten er en strandvoll beliggende i et trangt fjellskar. Mye sand er allerede tatt ut, men noe gjenstår i sørlige deler. Fyllmasseressurs. Råde kommune har tatt ut sand og grus herfra over en 20 års periode. Forekomsten vurderes av NGU til å være av liten betydning. Ny 132kV ledning vil berøre tilsvarene del av forekomsten som dagens ledning, og utvidelse av rettighetsbeltet vil ha minimal betydning for utnyttelse av gjenværende ressurser.
- Solberg: Forekomsten er en strandflate i en liten, trang dalgang. Hovedsakelig grusig sand. Ca. 2 meter gjennomsnittlig mektighet. Materialet blir grovere nordover og oppover dalgangen. Her er det steinig grusig sand i en veiskjæring. Bekken har gravd seg 2-3 meter ned i strandmaterialet. NGU vurderer at forekomsten er lite aktuell for kommersiell utnyttelse, og forekomsten er vurdert til liten betydning. Ny 132kV ledning vil berøre samme del av forekomsten som dagens ledning, og utvidelse av rettighetsbeltet vil ha minimal betydning for utnyttelse av gjenværende ressurser.
- Lund: Forekomsten er en strandflate i en trang dalgang. Materialet består hovedsakelig av grusig sand, 80-90 % sand. Mektigheten er gjennomsnittlig 2 meter. Enkelte steder er grunnvannsstanden høy. NGU vurderer lokaliteten som en lite viktig forekomst med liten betydning. Ny 132kV ledning vil berøre samme del av forekomsten som dagens ledning, og utvidelse av rettighetsbeltet vil ha minimal betydning for utnyttelse av gjenværende ressurser.

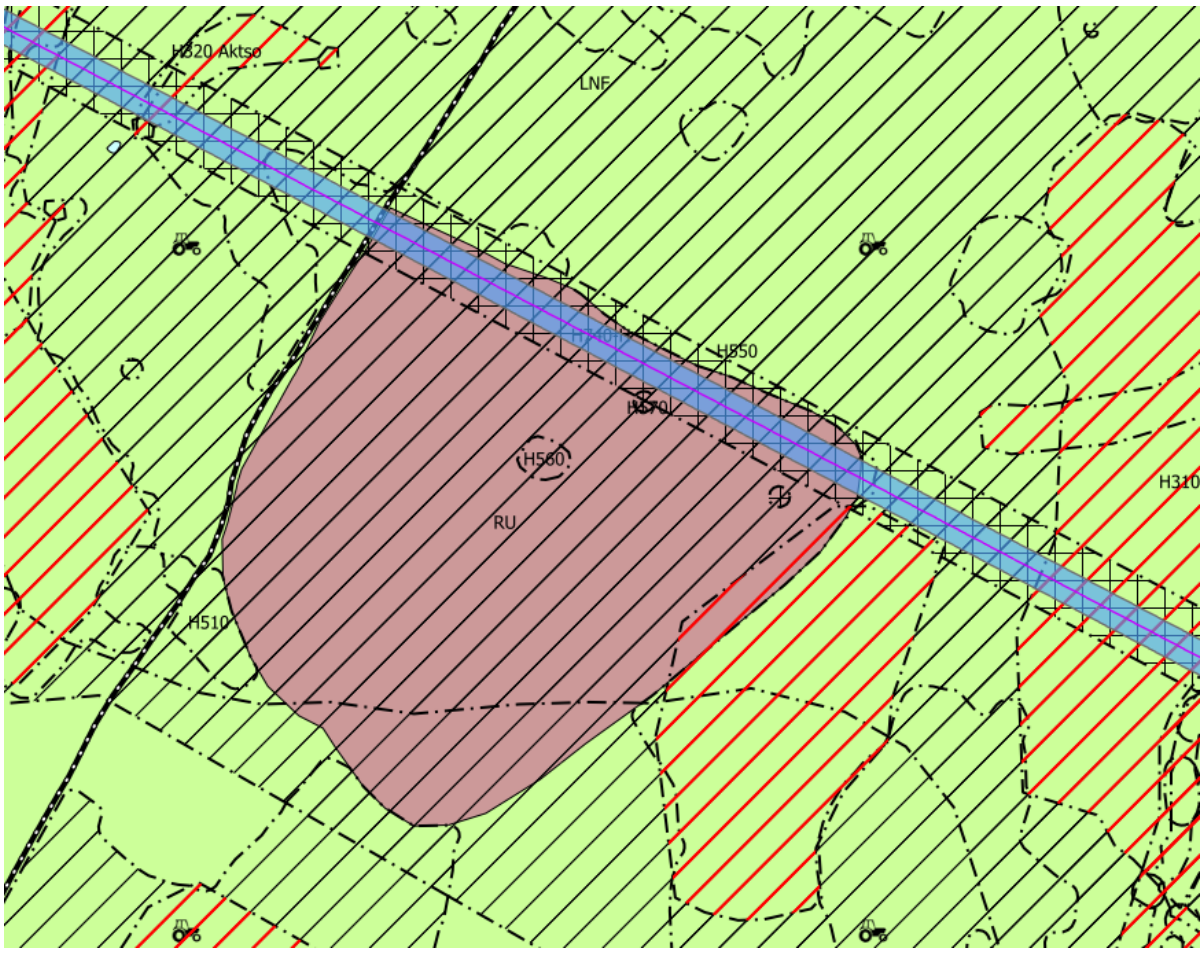

Figur 11-2. Mineralressurser langs tiltaksområdet. Kilde: NGU

Mellom Fjærå og Skytterhuset berører dagens 47kV ledning nordre del av pukkforekomst ved Onsøy pukkverk. Her er det igangværende drift i dag. Selve forekomsten er av NGU vurdert å være av nasjonal betydning. I 2004 er bruddet i drift med knuse og sikteverk. Bergarten det drives på er en grå, middelskornig granitt. Forekomsten leverer i dag masser bl. a. til faste vegdekker og bære- og forsterkningslag og vurderes som en meget viktig leverandør av byggeråstoff for Fredrikstad by og områdene omkring.

Det omsøkte tiltaket vil medføre at rettighetsbeltet utvides 5 meter mot sør inn mot pukkverket. Dagens master skal gjenbrukes forbi området, det skal ikke etableres nye mastepunkt.

I kommuneplanen for Fredrikstad kommune er angitt en båndleggingssone for kraftledning gjennom området, og det utvidede rettighetsbeltet vil ikke gå lengre sør mot pukkverket enn denne. Det utvidede rettighetsbeltet anses å ha ubetydelig endring for ressursen og driften av pukkverket sett i forhold til dagens situasjon.

Figur 11-3.Utsnitt fra kommuneplanens arealdel Fredrikstad kommune, med areal avsatt til råstoffutvinning (RU). Omsøkt tiltak vises som lilla linje. Blått felt viser utvidet rettighetsbelte. Denne ligger innenfor båndleggingssone Kraftledninger i sentral- og regionalnettet (H740). Kilde: Geonorge.

Det er ikke registrert forekomster av industrimetaller, metaller eller naturstein langs den omsøkte traseen.

12 Luftfart, kommunikasjonssystemer og annen infrastruktur

12.1 Virkninger for luftfart

De planlagte anleggene vil ikke være til hinder for luftfarten. Det vil ikke bli noen endringer i henhold til virkninger for luftfart og kommunikasjonssystemer i forhold til dagens situasjon. Traseene har ingen krav til markering av luftfartshinder i dag, og vil heller ikke få det i ny situasjon. Mastene mellom Huseby og Fjørå vil ha en maksimal høyde på 20 m. Ingen deler av anleggene vil komme så høyt som 60 meter over bakken. Det er derfor ikke behov for merking av noen av ledningstraseene.

Kravene om rapportering og registrering av luftfartshinder i Nasjonalt register over luftfartshindre må følges opp i forbindelse med anleggsgjennomføringen. Etablering, endring, flytting og fjerning av

luftledningene i prosjektet må rapporteres inn til nasjonalt register over luftfartshindre, NRL, senest 30 dager før arbeidene starter opp. Det er også krav til konsesjon for landingsplass for helikopter, dersom eventuell bruk av dette i anleggsarbeidene tilsier det.

12.2 Virkninger for kommunikasjonssystemer

Det er ingen kjente forsvarsanlegg i tiltaksområdet. Det planlagte anlegget vil ikke få virkninger for radaranlegg, navigasjonsanlegg og kommunikasjonssystemer for luftfarten, eller for telenett og nødnett.

12.3 Virkninger for annen infrastruktur

Den omsøkte traseen vil krysser fire ulike fylkesveier (FV 349, 116, 117 og 1082) og tre ulike kommunale veier (KV 1120, 71568 og 71139), i tillegg til flere private veier.

Det er derfor behov for å søke tillatelse etter veglovens §§ 30, 32 og 57. Det vil utarbeides arbeidsvarslingsplan som ledd i tiltakene. Dette beskrives nærmere i detaljplanen.

Eksisterende 47 kV ledninger krysser og føres parallelt med 22 kV ledninger flere steder. 22 kV ledningene eies av Elvia.

Både ved transport av materiell, montasje/reising av master og strekking av liner kan det oppstå behov for å stenge veier eller regulere trafikken i perioder. Regulering/omkjøring avtales nærmere med myndigheter/vegeiere.

Under anleggsperioden vil det bli økt trafikk inn til Fjærå transformatorstasjon. Det er ingen boliger langs denne veien, så påvirkningen for fastboende blir minimal. Heller ikke golfbanen vil bli særlig berørt, da FV 116 med jevn trafikk går rett forbi. Rundt traseene vil det også bli økt trafikk i anleggsperioden, med både lastebiler, anleggsmaskiner og terrengkjøretøy. Også bruk av helikopter kan forekomme.

På strekningen Fjærå-Skytterhuset skal de eksisterende mastene gjenbrukes, og et ekstra sett faser i samme høyde som dagens situasjon vil ikke medføre ytterligere virkninger for fagtemaet.

13 Referanser

[1] Artsdatabanken, «Artskart», 2025

[2] Artsdatabanken, «Økologisk grunnkart», 2025

[3] Kartverket, Norgeskart.no, Kartverkets digitale kartløsning.

[4] Klima- og miljødepartementet, Kommunal- og distriktsdepartementet. Forskrift om konsekvensutredninger. FOR-2017-06-21-854, 2021.

[5] Miljødirektoratet. Konsekvensutredninger for klima og miljø. Veileder M-1941. Nettbasert.

[6] Miljødirektoratet, Naturbase.no, digital innsynsløsning for natur- og miljøverdier.

[7] NVE-fagrapport 74/2019 - Landskapsanalyse av kraftledningsmaster i regionalnettet.

[8] VannNett-portal, 2025

Vedlegg

Beskrivelse av metodikk for konsekvensutredning etter M-1941 – Naturmangfold

Verdisetting av delområder

På grunnlag av innsamlet kunnskap deles utredningsområdet inn i enhetlige delområder. Et delområde er definert som et område som har en enhetlig funksjon, karakter og/eller verdi og som derfor skiller seg fra tilgrensende areal. Inndeling i delområder er basert på registreringskategoriene i tabell 2. Verdi for hvert delområde er vurdert innen de fem registreringskategoriene med underkategorier etter verdikriteriene i M-1941 (tabell 2) med tilhørende verdiskala (tabell 3).

Tabell 2. Verditabell for naturmangfold iht. M-1941. Naturmangfold med stor eller svært stor verdi inngår i rundskriv T-2/16 [1].

Verdikriterier	Uten betydning for KU	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
Vern og områder med båndlegging					Verdensarv[1]. Områder vernet og foreslått vernet etter natur-mangfoldloven. Utvalgte naturtyper etter natur-mangfoldloven § 52.
Naturtyper kartlagt etter Miljødirektoratets instruks		Naturtyper med sentral økosystem-funksjon med svært lav lokalitetskvalitet. Nær truede naturtyper (NT) med svært lav lokalitets-kvalitet. Spesielt dårlig kartlagte naturtyper med svært lav lokalitetskvalitet.	Kritisk truede (CR) svært lav lokalitetskvalitet. Sterkt truede (EN) svært lav lokalitetskvalitet. Sårbare naturtyper (VU) svært lav lokalitetskvalitet. Naturtyper med sentral økosystem-funksjon med lav lokalitetskvalitet. Nær truede naturtyper (NT) med lav og moderat	Kritisk truede (CR) lav lokalitetskvalitet. Sterkt truede (EN) lav eller moderat lokalitetskvalitet. Sårbare naturtyper (VU) lav, moderat eller høy lokalitets-kvalitet. Naturtyper med sentral økosystem-funksjon moderat og høy lokalitets-kvalitet. Nær truede naturtyper (NT) med høy	Kritisk truede (CR) moderat, høy eller svært høy lokalitetskvalitet. Sterkt truede (EN) høy eller svært høy lokalitetskvalitet. Sårbare naturtyper (VU) med svært høy lokalitetskvalitet. Naturtyper med sentral økosystem-funksjon og svært høy lokalitets-kvalitet.

[1] I en konsekvensutredning for naturmangfold er det kun naturmangfoldverdiene innenfor verdensarvområdet som skal utredes. Se på innskrivningsteksten til det aktuelle verdensarvområdet for mer informasjon om hvilke verdier det er lagt vekt på ved tildeling av verdensarvstatusen.

Verdikriterier	Uten betydning for KU	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
			lokalitetskvalitet. Spesielt dårlig kartlagte naturtyper med lav og moderat lokalitetskvalitet.	og svært høy lokalitetskvalitet. Spesielt dårlig kartlagte naturtyper høy og svært høy lokalitetskvalitet.	
Naturtyper etter HB13 og HB19		C-lokaliteter av naturtyper kartlagt etter DN-HB13 C-lokaliteter av naturtyper kartlagt etter DN-HB19.	Nær truede naturtyper (NT) med B- og C-kvalitet. B-lokaliteter av naturtyper kartlagt etter DN-HB13. B-lokaliteter av naturtyper kartlagt etter DN-HB19 som ikke er av vesentlig regional verdi (konkret vurdering nødvendig).	Sterkt (EN) og kritisk truede (CR) naturtyper med C-kvalitet. Sårbare naturtyper (VU) med B- og C-kvalitet. A-lokaliteter av naturtyper kartlagt etter DN-HB13, inkl. nær truede naturtyper (NT). A og B-lokaliteter for naturtyper kartlagt etter DN-HB19, inkludert A-lokalitet av nær truede naturtyper (NT).	Sterkt (EN) og kritisk truede (CR) naturtyper med A- og B-kvalitet. Sårbare naturtyper (VU) med A-kvalitet.
Arter med økologiske funksjonsområder		Alminnelige og vidt utbrede arter og deres funksjonsområder. **Anadrom fisk:** Vassdrag med sporadisk forekomst av anadrom fisk (ikke stedegen bestand). **Innlandsfisk:** Små bestander uten spesielle verdier. Naturlig lite egnede forhold i innsjø/elv for fisk.	Nær trua (NT) arter og deres funksjonsområde. Fastsatte bygdenære områder som grenser til viktige funksjonsområder for villrein. **Anadrom fisk:** Laks/sjøørret: Vassdrag med små bestander. Sjørøye: Mindre bestand. Middels potensial for	Sårbare (VU) arter og deres funksjonsområde. Spesielt hensynskrevende arter og deres funksjonsområde. Fastsatte randområder til de nasjonale villreinområdene Viktige funksjonsområder for villrein i de 14 øvrige villreinområdene	Fredede arter og deres funksjonsområde. Prioriterte arter (med eventuelt forskriftsfestet funksjonsområde) Sterkt truede (EN) og kritisk truede (CR) arter og deres funksjonsområde Nasjonale villreinområder

Verdikriterier	Uten betydning for KU	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
			smoltproduksjon. **Innlandsfisk:** Vassdrag med fiskebestander av regional/lokal verdi.	(ikke nasjonale) **Anadrom fisk:** Laks/sjøørret: vassdrag med middels store bestander. Sjørøye: Livskraftig bestand. Godt potensial for smoltproduksjon. **Innlandsfisk:** Langtvandrende bestand av harr, ørret og sik. Vassdrag (potensielt) høyproduktive for ørret, røye eller sik. Andre storørretbestander Vassdrag med stor andel storvokst ørret.	Lokaliteter med relikt laks **Anadrom fisk:** Nasjonale laksevassdrag. Andre spesielt verdifulle laksevassdrag (f.eks. storvokst laks). Sjøørret: stor bestand-Sjørøye: Rent elvelevende bestand. Stort potensial for smolt-produksjon. **Innlandsfisk:** Spesielt verdifulle storørret-bestander.
Landskaps-økologiske sammenhenger		Naturområder og naturstrukturer som binder sammen funksjonsområder for vanlig fore-kommende arter.	Lokalt viktige vilt- og fugletrekk. Delvis intakte naturområder og natur-strukturer som er trekk-, vandrings- og forflytningskorridorer for: a) et høyt antall arter eller b) for definerte grupper av arter (eks: amfibier, pollinatorer). Naturområder og naturstrukturer som bidrar til å binde sammen nøkkel-	Regionalt/nasjonalt viktige områder for vilt- og fugletrekk- Intakte sammen-henger mellom eller i tilknytning til større naturområder som har en viktig funksjon som forflyt-nings- og spred-ningskorridor for arter. Områder som bidrar til sammenbinding av verneområder eller dokumenterte	Særlig store og nasjonalt/internasjonalt viktige trekkruter.

Verdikriterier	Uten betydning for KU	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
			områder for økologiske prosesser i økosystemene.	funksjonsområder for arter med stor eller svært stor verdi. Lengre elve-strekninger med langtvandrende fiskebestander.	
Geotoper (land-former)	Landformer med diffus utforming/ sterkt redusert tilstand	Nær truede landformer med tydelig til middels tydelig utforming og god til noe redusert tilstand. Sårbare objekter med middels tydelig utforming og noe redusert tilstand.	Nær truede landformer med meget tydelig utforming og meget god tilstand. Sårbare landformer med tydelig ut-forming og god tilstand, truete landformer med middels tydelig utforming og noe redusert tilstand.	Sårbare landformer med meget tydelig utforming og meget god tilstand, truede objekter med tydelig utforming og god tilstand.	Truede og kritisk truede objekter og/eller forvaltnings-prioriterte, meget tydelig utforming/ store systemer, meget god tilstand.
Geologisk arv/geosteder		Geosted som enten har forringet kvalitet eller lav representativitet, men kan likevel være av betydning for lokal geologisk forståelse. Lite tydelig og svakt forklarende geosted, men som likevel er relevant for kjennskap til lokal geologi.	Geosted som enten har forringet kvalitet eller lav representativitet, men kan likevel være av betydning for lokal geologisk forståelse. Lite tydelig og svakt forklarende geosted, men som likevel er relevant for kjennskap til lokal geologi.	Godt bevart, vitenskapelig kjent geosted som gir/har gitt bidrag til å øke forståelsen av geologiske prosesser og sammenhenger, representativt for Norges geologiske oppbygging. Tydelig og lesbart geosted som bidrar til å øke forståelsen av en geologisk prosess eller Norges geologiske oppbygging, og er relevant for	Meget godt bevart, vitenskapelig velkjent geosted som gir/har gitt betydelige bidrag til geologi som vitenskap eller global geologisk forståelse, og er representativ for betydningsfulle og fundamentale prosesser og sammenhenger. Svært tydelig og lesbart geosted som bidrar til god forståelse av

Verdikriterier	Uten betydning for KU	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
				læringsmål eller pensum.	en global geologisk prosess eller sammenheng, og er svært relevant for læringsmål eller pensum.
Vannforekomster jf. vannforskriften				Moderat, dårlig eller svært dårlig tilstand (inkludert SMVF) og/eller dårlig kjemisk tilstand.	God og svært god økologisk tilstand og/eller god kjemisk tilstand.

Tabell 3. Verdiskala med forklaring på verdisettingen i verditabellen iht. M-1941 [1].

Verdiskala	Forklaring
Svært stor verdi	*Svært stor verdi er i hovedsak benyttet for naturmangfold som er vernet etter norsk lov, eller som har nasjonal eller internasjonal betydning.* *Naturmangfold med svært stor verdi inngår i innsigelsesrundskriv T-2/16.*
Stor verdi	*Stor verdi er benyttet for naturmangfold som har nasjonal eller vesentlig regional interesse.* *Naturmangfold med stor verdi inngår i innsigelsesrundskriv T-2/16.*
Middels verdi	*Middels verdi er benyttet for naturmangfold som har regional interesse. Dette er natur som er viktig for naturmangfoldet i et fylke eller en region.*
Noe verdi	*Noe verdi er benyttet for områder hvor det ikke er påvist spesielle naturverdier, men som har betydning for naturmangfoldet. Dette er «hverdagsnatur» med en representativ flora/fauna for regionen, de «ordinære» skogsområdene uten viktige naturtyper og med funksjon for arter uten spesiell forvaltningsinteresse.* *Urbane naturområder, som plener, hekker, parker utan spesielle naturverdier inngår også i denne kategorien.*
Uten betydning for KU	*Ubetydelig verdi er benyttet for områder som har svært liten eller ingen betydning for naturmangfoldet. Det kan gjelde nedbygde områder, fulldyrka mark, tett plantasjeskog og areal med dominans av fremmede arter.*

Vurdering av påvirkning for delområder

Påvirkning for hvert delområde er vurdert innen de fem registreringskategoriene, og er gradert etter en femdelt skala fra *forbedret* til *sterkt forringet* (tabell 4).

Tabell 4. vurdering av påvirkning iht. M-1941 [1].

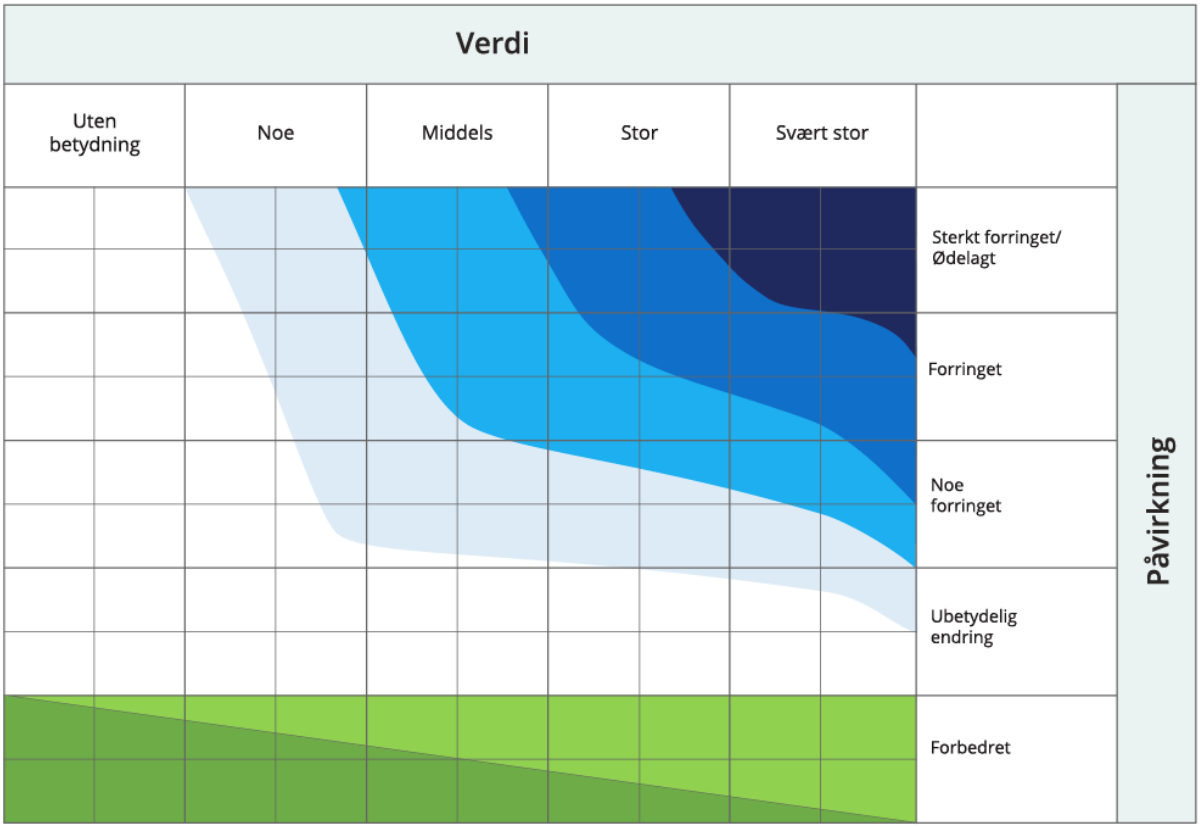
Registrerings-kategori	Forbedret	Ubetydelig	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Vern og områder med båndlegging	Bedrer tilstanden ved at området blir restaurert mot en opprinnelig naturtilstand.	Ingen eller uvesentlig virkning.	Noe påvirkning (som aktivitet, forurensning og kanteffekt-er). Ikke direkte arealinngrep.	Mindre påvirkning (som aktivitet, forurensning og kanteffekter) som berører en liten del. Ikke er i strid med verneformålet.	Direkte inngrep i verneområdet. I strid med verneformålet.
Naturtyper	Bedrer tilstanden ved at eksisterende inngrep tilbakeføres til opprinnelig natur.	Ingen eller uvesentlig virkning.	Direkte arealinngrep på mindre enn 20 % av en mindre viktig del av lokaliteten. Liten forringelse av restareal. Svekker naturtypens utbredelse/ tilstand lokalt/regional t, ev. bidrar i noen grad til å svekke muligheten for å nå naturmangfold -lovens forvaltningsmål for naturtyper.	Direkte arealinngrep i 20–50 % av en mindre viktig del av lokaliteten. Noe forringelse (som aktivitet, forurensning og kanteffekter) av restareal. Svekker naturtypens utbredelse/ tilstand regionalt/ nasjonalt, ev. kan svekke muligheten til å nå forvaltningsmål for naturtypen.	Direkte arealinngrep i den viktigste delen av lokaliteten. Direkte arealinngrep i mer enn 50 % av lokaliteten. Direkte arealinngrep i 20–50 % av en mindre viktig del av lokaliteten, men restareal mister sine økologiske kvaliteter og/eller funksjoner. Svekker naturtypens utbredelse/tils tand nasjonalt/inter nasjonalt, ev. svekker med sikkerhet muligheten til å nå forvaltnings-målet for naturtypen.
Arter med økologiske funksjonsområ der	Gjenoppretter eller skaper nye trekk/vandring s-muligheter mellom	Ingen eller uvesentlig virkning.	Splitter sammen-henger/reduse rer funksjoner, men vesentlige funksjoner	Splitter opp og/eller forringer arealer slik at	Splitter opp og/eller forringer arealer slik at funksjoner brytes.

Registrerings-kategori	Forbedret	Ubetydelig	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
	leveområder/ biotoper (også vassdrag). Viktige biologiske funksjoner styrkes.		opprettholdes i stor grad. Mindre alvorlig svekking av trekk/ vandringsmulighet og flere alternative trekk finnes. Svekker artens bestand lokalt/region-alt, ev. bidrar i noen grad til å svekke muligheten for å nå naturmangfold-lovens forvaltnings-mål for arter.	funksjoner reduseres. Svekker trekk/ vandrings-mulighet, eventuelt blokkerer trekk/vandrings-mulighet der alternativer finnes. Svekker artens bestand regionalt/ nasjonalt, ev. kan svekke muligheten for å nå natur-mangfoldloven s forvaltnings-mål for arter.	Blokkerer trekk/ vandring hvor det ikke er alternativer. Svekker artens bestand nasjonalt/ internasjonalt, ev. svekke muligheten for å nå natur-mangfoldloven s forvaltningsmål for arter.
Landskaps-økologiske sammenhenger	Gjenoppretter eller skaper nye trekk/vandrings-muligheter mellom leveområder/ biotoper (også vassdrag). Viktige biologiske funksjoner styrkes.	Ingen eller uvesentlig virkning.	Splitter opp sammenhenger/ reduserer funksjoner, men vesentlige funksjoner opprettholdes i stor grad. Mindre alvorlig svekking av trekk/ vandrings-mulighet og flere alternative trekk finnes.	Splitter opp og/eller forringer arealer slik at funksjoner reduseres. Svekker trekk/ vandrings-mulighet, eventuelt blokkerer trekk/vandrings-mulighet der alternativer finnes.	Splitter opp og/eller forringer arealer slik at funksjoner brytes. Blokkerer trekk/ vandring hvor det ikke er alternativer.
Geotoper (land-former)	Kan avdekke nye geosteder. Viktige geologiske funksjoner kan styrkes.	Ingen eller uvesentlig virkning på kort eller lang sikt.	Berører en mindre viktig del som samtidig utgjør mindre enn 20 % av lokaliteten. Liten forringelse av restareal.	Berører 20–50 % av lokaliteten, men lite forringelse av restareal. Ikke forringelse av viktigste del av lokalitet.	Berører hele eller størstedelen (over 50 %). Berører mindre enn 50 % av areal, men den viktigste (mest verdifulle) delen ødelegges. Restareal mister sine geologiske kvaliteter og/eller funksjoner)
Geologisk arv/geosteder	Tiltaket bedrer tilstanden ved	Tiltaket medfører	Tiltaket medfører noe	Tiltaket medfører	Tiltaket medfører en

Registrerings-kategori	Forbedret	Ubetydelig	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
	at eksisterende inngrep tilbakeføres og tydeliggjør landskapets geologiske karakter, dets geologiske funksjon og innrykksstyrke.	ingen vesentlig påvirkning i landskapets geologiske karakter, dets geologiske funksjon og innrykksstyrke.	skjemmende påvirkning i landskapets geologiske karakter, dets geologiske funksjon og innrykksstyrke.	merkbar endring i landskapets geologiske karakter, og/eller medfører inngrep som påvirker landskapets geologiske funksjon og innrykksstyrke.	stor endring i landskapets geologiske karakter, og/eller medfører store inngrep som reduserer landskapets geologiske funksjon og innrykksstyrke.
Elv, innsjø, grunnvann og kystvann (vannforekomster jf. Vannforskriften)	Et av kvalitetselementene i vannforekomstene forbedres fra en tilstandsklasse til en høyere tilstandsklasse.	Ingen eller uvesentlig virkning.	Endring av tilstand av et eller flere kvalitetselementer innenfor en tilstandsklasse.	Et av kvalitetselementene i vannforekomsten forringes fra en tilstandsklasse til en lavere tilstandsklasse.	Flere av kvalitetselementene i vannforekomstene forringes fra en tilstandsklasse til en lavere tilstandsklasse.

Vurdering av konsekvensgrad for delområder

Konsekvensgrad for delområdene fremkommer ved å sammenstille verdivurderingen med vurderingen av tiltakets påvirkning i en konsekvensvifte (figur 4). Konsekvensen for hvert delområde er gradert fra *stor/svært stor positiv konsekvens* (+++/++++) til *svært stor negativ konsekvens* (----) (tabell 5). Konsekvensgrad for delområdene tas med videre i vurdering av konsekvens av alternativer.

Figur 4 Konsekvensvifte iht. M-1941 [1].

Tabell 5. Skala og veiledning for konsekvenssetting i delområder iht. M-1941 [1]

Skala	***Forklaring***
Svært stor konsekvens ***----***	*Den mest alvorlige konsekvensgraden som kan oppnås for delområdet.* *Brukes kun for delområder med stor eller svært stor verdi.*
Stor konsekvens ***---***	*Alvorlig konsekvensgrad for delområdet.*
Middels konsekvens ***--***	*Middels konsekvensgrad for delområdet.*
Noe konsekvens ***-***	*Noe konsekvensgrad for delområdet.*
Ubetydelig konsekvens ***0***	*Ingen eller ubetydelig konsekvensgrad for delområdet.*
Noe/betydelig positiv konsekvens ***+/++***	*Forbedring (+) eller betydelig forbedring (++)*
Stor/svært stor positiv konsekvens ***+++/++++***	*Stor forbedring (+++) eller svært stor forbedring (++++).* *Brukes i hovedsak der områder med ubetydelig eller noe verdi får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket.*

Vurdering av konsekvens for alternativer

Etter at konsekvensen for hvert delområde er utredet, gjøres en samlet konsekvensvurdering av hvert utbyggingsalternativ. Samlet konsekvens av hvert alternativ er bestemt gjennom en sammenstilling av konsekvensgrad for delområdene, og en vurdering av **samlet belastning**. Samlet belastning er vurdert som summen av konsekvensen fra alle delområder inkludert virkninger fra andre påvirkningsfaktorer innenfor influensområdet. Konsekvensen av hvert alternativ er gradert fra *stor positiv konsekvens* til *kritisk negativ konsekvens* etter kriteriene i M-1941 (tabell 6).

Etter en samlet vurdering av alternativene, er alternativene rangert fra best (1) til verst med hensyn til hva som gir minst negative konsekvenser, ev. størst positive konsekvenser på naturmangfoldet. Det er anledning til å

rangere flere alternativer likt, dersom de er gitt lik konsekvens. Samlet vurdering og rangering av alternativer er begrunnet.

Tabell 6 Kriterier for å vurdere samlet vurdering for naturmangfold [1].

Konsekvens	Kriterier for samlet vurdering
Kritisk negativ konsekvens	***Kritisk negativ konsekvens*** *betyr at gjennomføring av alternativet medfører* ***forringelse eller ødeleggelse av nasjonalt eller internasjonalt viktig naturmangfold.*** *Brukes kun for områder med registreringskategorier som er gitt stor eller svært stor verdi, eller der* ***den samlede belastningen er svært stor.*** • Flere delområder med konsekvensgrad svært alvorlig konsekvens (4 minus). • Svært stor samlet belastning.
Svært stor negativ konsekvens	***Svært stor negativ*** *betyr at gjennomføring av alternativet medfører* ***forringelse eller ødeleggelse av nasjonalt viktig naturmangfold.*** *Brukes kun for områder med registreringskategorier som er gitt stor eller svært stor verdi, eller der det er stor samlet belastning.* • Overvekt av delområder med konsekvensgrad alvorlig konsekvens (3 minus). • Ett eller flere delområder har konsekvensgrad svært alvorlig (4 minus). • Stor samlet belastning.
Stor negativ konsekvens	*Tiltaket medfører en stor konsekvens for naturmangfoldet innenfor influensområdet.* • Overvekt av delområder med konsekvensgrad betydelig (2 minus). • Flere delområder med konsekvensgrad alvorlig (3 minus). • Ett delområde kan ha konsekvensgrad svært alvorlig. • Bidrar til økt samlet belastning.
Middels negativ konsekvens	*Tiltaket medfører betydelig konsekvens for naturmangfoldet innenfor influensområdet.* • Overvekt av delområder har konsekvensgrad noe konsekvens (1 minus). • Flere delområder har konsekvensgrad betydelig (2 minus). • Flere delområder kan ha konsekvensgrad alvorlig (3 minus). • Ingen delområder er gitt svært alvorlig konsekvensgrad.
Noe negativ konsekvens	*Tiltaket medfører noe konsekvens for naturmangfoldet innenfor influensområdet. Lite konflikt med naturmangfold innenfor influensområdet.* • Delområder har lave konsekvensgrader. • Overvekt av delområder med konsekvensgrad noe konsekvens (1 minus) og ubetydelig konsekvens (0). • Et par delområder kan ha konsekvensgrad betydelig (2 minus). • Ingen delområder er gitt konsekvensgrad svært alvorlig (4 minus) eller alvorlig (3 minus).
Ubetydelig konsekvens	Tiltaket/alternativet vil ikke medføre vesentlige endringer for naturmangfoldet i 0-alternativet. • Overvekt av delområder med ubetydelig konsekvensgrad (0). • Ett delområde kan inneholde konsekvensgrad noe konsekvens (1 minus). • Ingen delområder er gitt svært alvorlig (4 minus), alvorlig (3 minus) eller betydelig (2 minus) konsekvensgrad.
Positiv konsekvens	Benyttes i delområder som er gitt ubetydelig eller noe verdi som får noe eller betydelig verdiøkning som følge av tiltaket. Tiltaket/alternativet er en forbedring for naturmangfoldet i forhold til 0-alternativet. • Overvekt av delområder med positiv konsekvensgrad (1 eller 2 pluss). • Kan kun inneholde delområder med noe negativ konsekvensgrad. • Delområder med noe negativ konsekvensgrad (1 minus) oppveies klart av områdene med positiv konsekvensgrad.

Konsekvens	Kriterier for samlet vurdering
Stor positiv konsekvens	Benyttes i delområder som er gitt ubetydelig eller noe verdi som får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket. Stor forbedring for naturmangfoldet i forhold til 0-alternativet. • Overvekt av delområder med svært stor miljøforbedring (4 pluss). • Overvekt av delområder med svært positiv konsekvensgrad. • Kan kun inneholde delområder med lav negativ konsekvensgrad, delområder med negativ konsekvensgrad oppveies klart av områdene med positiv konsekvensgrad.

Beskrivelse av metodikk for konsekvensutredning etter M-1941 – Landskap

Inndeling i delområder

Influensområdet deles inn i **delområder**, basert på eksisterende og innhentet kunnskap om landskapet i området. Størrelse og innhold for delområdene er tilpasset det detaljeringsnivået som anses hensiktsmessig i den enkelte sak. En hovedregel etter M-1941 er at delområdene skal være mest mulig enhetlige (ha tilnærmet lik funksjon, karakter og visuell fremtoning). Delområder med utgangspunkt i landskapstyper i NiN-landskap og NIJOS kan justeres og deles inn i mindre delområder. Det er også anledning til å slå sammen flere delområder til ett delområde. Avgrensning av delområder bør i tillegg justeres i forhold til romlige forhold og landskapets skala eller arealbruk, som typisk kommer frem ved befaring. Trinn 1 i konsekvensutredningen innebærer inndeling i delområder, og vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens for hvert delområde (kap.**Error! Reference source not found.**). For hvert delområde gjennomgås ulike karakteristika ved landskapet, som vist i tabell 0-7.

Følgende forhold ved landskapet inngår som grunnlag for inndeling i delområder og beskrivelse av landskapskarakter, og vises i tabell 0-7.

- Geologi, landformer og vannforekomster
- Romlige forhold og skala
- Distinkte naturelementer
- Natursammenhenger
- Vegetasjonsdekke og vegetasjonsbruk
- Aktive naturprosesser
- Jord- og skogbruk, tamreindrift, fiske og annen utmarksbruk
- Arealbruk
- Bebyggelsespreg
- Historie og stedsidentitet

Tabell 0-7: Oversikt over forhold ved landskapet som kan brukes for å beskrive fremtoning, helhet og sammenheng i landskapet (2).

Forhold ved landskapet	Beskrivelse	Forhold som er viktigst for landskapskarakteren
Geologi, landformer og vannforekomster	Landskapets hovedformer og småformer (topografi). Hav, kystlinjer, vann og vassdrag.	<
Romlige forhold og skala	Landskapsrom, landskapets dimensjoner og skala	
Distinkte naturelementer	Framtredende landformer og landskapselementer. F.eks geologiske formasjoner, orienteringspunkter, enkeltstående særpregede trær, spesielle elvedrag mm.	
Natursammenhenger	Natursammenhenger, f.eks. større naturpregede områder, blå-grønne strukturer i naturområder eller i bebygde områder og mot tilgrensende områder	
Vegetasjonsdekke og vegetasjonsbruk	Mosaikk, mønstre og variasjon i vegetasjonen. Form- og strukturdannende vegetasjon. Vegetasjon med kulturelle eller historiske referanser	

Aktive naturprosesser	F.eks. ras og skredaktivitet, endringer som følge av vann- og isbevegelser i landskapet. Vegetasjonsutvikling, naturlige suksesjoner.	
Jord- og skogbruk, tamreindrift, fiske og annen utmarksbruk	Pågående rurale aktiviteter som preger landskapet; oppdyrking, tilplanting, rydding av nye beiter, etablering av samdrifter, havbruksanlegg osv. Skjøtsels- og driftsformer.	
Arealbruk	Differensiering av bolig, næring, transformasjonsområder, parkområder, andre oppholdsarealer, omfang av infrastruktur som veg og gate. Brudd og overganger mellom de ulike områdene.	
Bebyggelsespreg	Områdekarakter, gatestruktur, dimensjoner og variasjoner på bebyggelse, silhuettlinjer, bygde landemerker/landskapselementer, tekniske installasjoner og fremtredende bygninger.	
Historie og stedsidentitet	Synlige kulturminner, kulturmiljø, tradisjonelle kulturlandskap, møteplasser osv. Historiske aktiviteter og bruk som har satt spor i landskapet gjennom tidene, som fjernet/nedfalls bebyggelse, og spor av ferdsel og opphold. Endret, fjernet, og/eller rester av fjernede naturelement, f.eks. gamle elvefar. Allment kjente kulturelle referanser lokalt og/eller nasjonalt. Litteratur, billedkunst, historiske hendelser, osv	
Landskapskarakter		

Verdisetting av delområder

Verdi for hvert delområde er vurdert etter åtte verdikriterier med tilhørende verdiskala (se tabell 0-8).

Tabell 0-8:Verditabell for landskap iht. M-1941 (2).

Verdikriterier	**Uten betydning for KU**	**Noe verdi**	**Middels verdi**	**Stor verdi**	**Svært stor verdi**
Inngrepsgrad	Områder uten innslag av natur.	Naturpreget, men med overvekt av menneskelig aktivitet, bebyggelse og infrastruktur.	Noe inngrep. Sammenhengende naturområde i lokal skala. Naturpreget med spredt bebyggelse og infrastruktur.	Få inngrep. Stort sammenhengende naturlandskap i regional skala. Naturlandskap hvor det f.eks. er enkelte bygninger og kraftledninger.	Uten inngrep. Stort sammenhengende naturlandskap i nasjonal skala. Landskap som ikke, eller i svært liten grad, er preget av menneskelig aktivitet, bebyggelse og infrastruktur.
Naturvariasjon	Naturlandskap uten variasjoner.	Naturlandskap med lite variasjon.	Naturlandskap med noe naturvariasjon og flere landskapstyper.	Naturlandskap med stor naturvariasjon over korte avstander og med høyt antall landskapstyper.	Naturlandskap med svært stor naturvariasjon over korte avstander og med høyt antall landskapstyper.

Verdikriterier	Uten betydning for KU	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
Distinkte elementer	Landskap uten distinkte landskaps-elementer.	Landskapstype eller landskapselement som er synlig, men uten spesiell betydning for landskapet.	Landskapstype eller landskapselement som har stor betydning for land-skapskarakteren.	Karakteristisk landskapstype eller landskapselement som setter tydelig preg på landskapet.	Karakteristisk landskapstype eller landskapselement som definerer landskapet.
Mangfold	Landskap uten variasjon av natur- og kulturverdier.	Landskap med variasjon med innhold av en eller få elementer fra natur, friluftsliv, kultur og landbruk.	Landskap som er mangfoldig og har et tydelig preg av flere elementer fra natur, friluftsliv, kultur og landbruk.	Landskap som er svært mangfoldig med et markant preg av elementer fra både natur, friluftsliv, kultur og landbruk.	Landskap som er svært mangfoldig med et og unikt markant preg, av elementer fra både natur, friluftsliv, kultur og landbruk.
Særpreg	Vanlig forekommende landskap uten særpreg.	Vanlig forekommende landskap med noe særpreg.	Særpregede landskap med flere innslag av eksempelvis inngrep, arealbruk, bebyggelse og elementer som forstyrrer særpreget.	Særpregede landskap med få, ikke dominerende, negative brudd og/eller kontraster.	Unike og intakte særpregede landskap.
Sammenhenger	Landskap uten kjente sammenhenger mellom elementer eller historiske spor.	Landskap med sammenhenger mellom elementer eller historiske spor som er viktige kun i lokal sammenheng.	Landskap med sammenhenger mellom elementer eller historiske spor som er viktige i regional sammenheng.	Landskap med sammenhenger mellom elementer eller historiske spor som er viktige i regional sammenheng.	Landskap med tydelige sammenhenger mellom elementer eller historiske spor som er viktige i internasjonal eller nasjonal sammenheng.
Tilhørighet/ identitet	Områder som det ikke er knyttet spesiell tilhørighet til.	Områder med betydning for en bydel eller mindre gruppe, «hverdags-landskapet».	Områder med lokal betydning, «hverdags-landskapet».	Områder med regional betydning.	Områder med internasjonal/ nasjonal betydning.
Visuell karakter	Landskapet domimeres av tilfeldighet, fragmentering, monotomi og/eller uoversiktlighet.	Landskapet er ubalansert, til dels uoversiktlig, mindre strukturert, og har svake sammen-henger i utforming.	Landskapet fremstår balansert, lesbart, oversiktlig og strukturert.	Landskapet preges av bevisst formgivning, farge- og materialbruk, lesbare sammenhenger og godt totalinntrykk.	Landskapet preges av bevisst og gjennomført formgivning, farge- og materialbruk, god lesbarhet, logiske sammen-henger, og har et unikt visuelt totalinntrykk.

I tillegg skal noen områder og landskap alltid ha *svært stor verdi* og *stor verdi* (se tabell 0-9).

Tabell 0-9: Delområder som inneholder hele eller deler av følgende områder skal ha denne verdien (2).

Verdikriterier	Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
Landskapsvernområder og nasjonalparker					Alltid svært stor verdi
Kulturmiljøer og landskap av nasjonal interesse (tidligere KULA)				Alltid stor verdi	
Utvalgte kulturlandskap i jordbruket				Alltid stor verdi	
Verdifulle kulturlandskap				Alltid stor verdi	

Alle delområder er verdsatt og fremstilt i verdikart med tilsvarende fargekoder, se kapittel **Error! Reference source not found.**. En utdyping og forklaring av verdiskalene er vist i tabell 0-10.

Tabell 0-10:Verdiskala med forklaring på verdisettingen i verditabellen iht. M-1941 (2).

Verdiskala	Forklaring
Svært stor verdi	Landskap av internasjonal eller nasjonal betydning.
Stor verdi	Landskap av nasjonal betydning, eller betydning over gjennomsnittet i regional sammenheng.
Middels verdi	Landskap av regional betydning og/eller betydning over gjennomsnittet i lokal sammenheng.
Noe verdi	Vanlig forekommende landskap. Landskap av lokal betydning.
Uten betydning	Landskap uten, eller med få, visuelle verdier, og liten betydning både i regional og lokal sammenheng.

Vurdering av påvirkning for delområder

Påvirkning for hvert delområde er vurdert etter hvordan planen/tiltaket påvirker landskapskarakteren og/eller de verdiene som var utslagsgivende for verdsettingen av landskapet i delområdet.

Påvirkning er vurdert for fem påvirkningsfaktorer, og er gradert etter en femdelt skala fra *forbedret* til *sterkt forringet* (tabell 0-11).

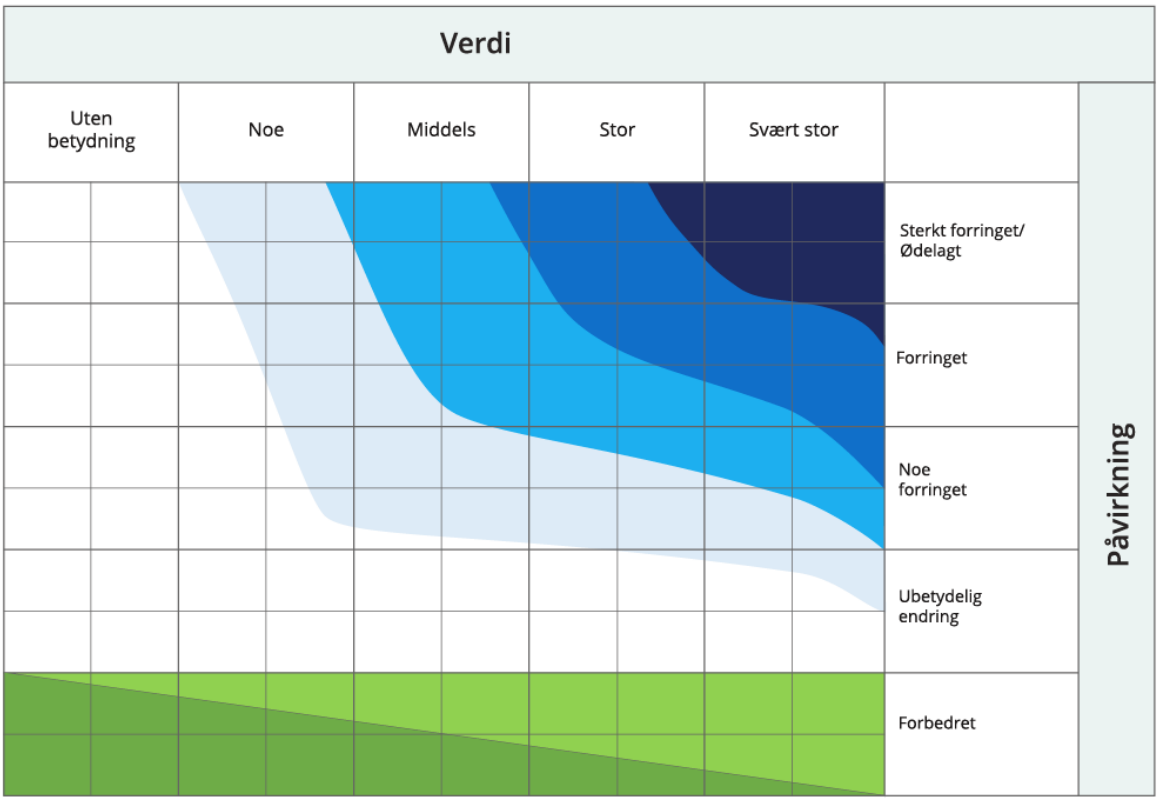
Tabell 0-11: Påvirkningstabell for landskap iht. M-1941. Tabellen viser kriterier for å vurdere påvirkning på landskapet. For hver påvirkningsgrad er det tilstrekkelig at ett punkt oppfylles (2)

Påvirknings-faktorer	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Synlighet	Tiltaket er istandsatt slik at det faller naturlig inn i landskapsbildet. Tiltaket fremhever landskapskvaliteter innen planområdet og/eller i omgivel-sene. Tiltaket har blitt et positivt blikkfang. Tiltaket medfører istandsetting av ødelagt/sterkt forringet landskap.	Tiltaket har samme fremtoning i landskapsbildet som før inngrepet.	Tiltaket medfører noe økt synlighet i brudd med tiltakets nære omgivelser. Tiltakets fjernvirkning er liten eller ikke påvirket.	Tiltaket medfører vesentlig økt synlighet i landskapet i nære omgivelser. Tiltakets fjernvirkning er negativ i noen grad i form av skjemmende inngrep og/eller bygde elementer.	Både tiltakets nær- og fjernvirkning er negativ, og skjemmer landskapet visuelt i stor grad i form av skjemmende inngrep og/eller bygde elementer.

Påvirknings-faktorer	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Fragmentering	Tiltaket skaper nye eller bygger opp ødelagte landskaps-sammenhenger, og/eller fremhever kvaliteter knyttet til helhet, struktur og lesbarhet.	Tiltaket medfører ikke endringer i landskaps-sammenhenger eller kvaliteter knyttet til helhet, struktur eller lesbarhet.	Tiltaket bryter delvis med landskaps-sammenhenger. Tiltaket medfører noe forringelse av kvaliteter knyttet til helhet og struktur, og har dårlig lesbarhet.	Tiltaket bryter landskaps-sammenhenger. Tiltaket skaper et uryddig og uoversiktlig landskap i utrednings-området.	Tiltaket bryter viktige landskaps-sammenhenger innad og ut over utrednings-området. Tiltaket skaper et uryddig og uoversiktlig landskap uten struktur.
Skala	Tiltaket har en god tilpasning til skalaen i landskapet, eller framhever denne.	Tiltaket er tilpasset skalaen i landskapet, eller er underordnet denne.	Tiltaket dominerer noe over landskap-ets skala, og/eller er ikke tilpasset landskapets skala.	Tiltaket dominerer i stor grad, og/eller er i brudd, over landskapets skala.	Tiltaket dominerer over landskapets skala og/eller er i vesentlig brudd med landskapets skala.
Formgivning	Tiltaket tilfører verdi til et monotont eller forringet landskap. Tiltaket er forankret i landskapet ved hjelp av formgivning, farge- og materialbruk, og har et balansert uttrykk.	Tiltaket har samme formspråk som førsituasjonen.	Tiltaket gir et ubalansert inntrykk. Tiltaket har tilfeldig formgivning og materialbruk. Tiltaket bidrar til et monotont eller uryddig inntrykk.	Tiltaket mangler bevisst formgivning, farge og/eller materialbruk. Tiltaket bidrar til et monotont eller kaotisk uttrykk.	Tiltaket mangler forankring i landskapet, og formgivning, farge og/eller materialbruk er uheldig. Tiltaket gir et monotont eller kaotisk uttrykk.
Tilhørighet/ identitet	Tiltaket ivaretar og/eller forsterker tilhørighet/identitet i området. ' Tiltaket har gitt nytt og positivt innhold i et ubetydelig eller negativt ladet sted.	Tiltaket medfører ingen endring av tilhørighet, identitet eller brukeropp-levelse, gjenskapt eller kompensert.	Tiltaket fører til at tilhørighet, identitet eller brukeropp-levelse er noe brutt eller forstyrret.	Tiltaket fører til at tilhørighet, identitet eller brukeropp-levelse er brutt eller forstyrret i en slik grad at dagens referanser ikke er gjenkjennbare. Tiltaket fremstår uten sammenheng med historisk og/ eller følelsesmessig tilhørighet og identitet.	Tiltaket har ødelagt tilhørighet, identitet eller brukeropp-levelse. Tiltaket oppleves som fremmed i landskapet.

Vurdering av konsekvensgrad for delområder

Konsekvensgrad for delområdene fremkommer ved å sammenstille verdivurderingen med vurderingen av tiltakets påvirkning i en konsekvensvifte (figur 0-5). Konsekvensen for hvert delområde er gradert fra *stor/svært stor positiv konsekvens* (+++/++++) til *svært alvorlig konsekvens* (----) (tabell 0-21). Konsekvensgrad for delområdene tas med videre i vurdering av konsekvens av alternativer.

Figur 0-5: Konsekvensvifte iht. M-1941 (2)

Tabell 0-11: Skala og veiledning for konsekvenssetting i delområder iht. M-1941

Skala	Forklaring
Svært stor negativ konsekvens (4-)	Den mest alvorlige konsekvensgraden som kan oppnås for delområdet. Brukes kun for delområder med stor eller svært stor verdi.
Stor negativ konsekvens (3-)	Stor negativ konsekvens for delområdet iht. konsekvensviften.
Middels negativ konsekvens (2-)	Middels negativ konsekvens for delområdet iht. konsekvensviften.
Noe negativ konsekvens (1-)	Noe negativ konsekvens for delområdet iht. konsekvensviften.
Ubetydelig konsekvens (0)	Ingen eller ubetydelig konsekvens for delområdet iht. konsekvensviften.
Noe/middels positiv konsekvens (1/2+)	Noe/middels positiv konsekvensgrad for delområdet iht. konsekvensviften
Stor/svært stor positiv konsekvens (3/4+)	Stor/svært stor positiv konsekvens for delområdet iht. konsekvensviften. Brukes i hovedsak der områder med ubetydelig eller noe verdi får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket.

Vurdering av konsekvens for alternativer

Vurdering av **konsekvens av alternativer** og **rangering av alternativer** utgjør trinn 2 av konsekvensutredningen (kap. **Error! Reference source not found.**). Samlet konsekvens av hvert alternativ er bestemt gjennom en sammenstilling av konsekvensgrad for delområdene.

Konsekvensen av hvert alternativ er gradert fra *stor positiv konsekvens* til *kritisk negativ konsekvens* etter kriteriene i M-1941 (tabell 0-21). Høye negative konsekvensgrader vil bety at planen/tiltaket kan være i konflikt med nasjonale og vesentlige regionale interesser for klima- og miljø, og kan være grunnlag for innsigelse (3).

Etter en samlet vurdering av alternativene, er alternativene rangert fra best (1) til verst med hensyn til hva som gir minst negative konsekvenser, ev. størst positive konsekvenser for friluftslivet. Det er anledning til å rangere flere alternativer likt, dersom de er gitt lik konsekvens. Samlet vurdering og rangering av alternativer er begrunnet.

I fagrapporten er det også gjort greie for: indirekte virkninger av planen/tiltaket, usikkerhet i konsekvensutredningen, midlertidige virkninger og vurderinger av skadebegrensende tiltak. Skadebegrensende tiltak som er sikret gjennom plankart og bestemmelser i plan eller som er innarbeidet i det omsøkte tiltaket presenteres i tiltaksbeskrivelsen (kap.**Error! Reference source not found.**), og er inkluderte i vurdering av konsekvensgrad. Andre skadebegrensende tiltak presenteres avslutningsvis i rapporten (kap. **Error! Reference source not found.**).

Tabell 0-12: Kriterier for vurdering av samlet konsekvens for landskap (2).

Konsekvens	Kriterier for samlet vurdering
Kritisk negativ konsekvens	Planen/tiltaket medfører kritisk skade på landskapet innenfor influensområdet. Brukes kun for områder med registreringskategorier som er gitt stor eller svært stor verdi. • Overvekt av delområder med svært stor negativ konsekvens (4-).
Svært stor negativ konsekvens	Planen/tiltaket medfører forringelse eller ødeleggelse av nasjonalt viktig landskap. Brukes kun for områder som er gitt stor eller svært stor verdi. • Overvekt av delområder med stor negativ konsekvens (3-). • Ett eller flere delområder med svært stor negativ konsekvens (4-).
Stor negativ konsekvens	Planen/tiltaket medfører stor negativ konsekvens for landskap innenfor influensområdet. • Overvekt av delområder med middels negativ konsekvens (2-). • Flere delområder med stor negativ konsekvens (3-). • Ett delområde kan ha svært stor negativ konsekvens (4-).
Middels negativ konsekvens	Planen/tiltaket medfører middels negativ konsekvens for landskap innenfor influensområdet. • Overvekt av delområder noe negativ konsekvens (1-) • Flere delområder med middels negativ konsekvens (2-). • Et par delområder kan ha stor negativ konsekvens (3-). • Ingen delområder med svært stor negativ konsekvens (4-).
Noe negativ konsekvens	Planen/tiltaket medfører noe negativ konsekvens for landskap innenfor influensområdet. Lite konflikt med landskap utenfor influensområdet. • Overvekt av delområder med noe negativ (1-) eller ubetydelig (0) konsekvens. • Et par delområder kan ha middels negativ konsekvens (2-). • Ingen delområder med svært stor (4-) eller stor (3-) negativ konsekvens.
Ubetydelig konsekvens	Planen/tiltaket vil ikke medføre vesentlige endringer for landskapet i influensområdet. • Overvekt av delområder med ubetydelig konsekvens (0). • Ett delområde kan ha noe negativ konsekvens (1-). • Ingen delområder med svært stor (4-), stor (3-) eller middels (2-) negativ konsekvens.
Noe/middels positiv konsekvens	Benyttes der delområder som er gitt ubetydelig eller noe verdi får noe eller betydelig verdiøkning som følge av tiltaket. Planen/tiltaket er en forbedring for landskapet. • Overvekt av delområder med noe (1+) eller middels (2+) positiv konsekvens. • Ingen områder med svært stor (4-), stor (3-) eller middels (2-) negativ konsekvens • Delområder med noe negativ konsekvens (1-) oppveies klart av områdene med noe (1+) eller middels (2+) positiv konsekvens.
Stor/svært stor positiv konsekvens	Benyttes der delområder som er gitt ubetydelig eller noe verdi får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket. Planen/tiltaket er en stor forbedring for landskap. • Overvekt av delområder med stor (3+) eller svært stor (4+) positiv konsekvens. • Ingen områder med svært stor (4-), stor (3-) eller middels (2-) negativ konsekvens. • Delområder med noe negativ konsekvens (1-) oppveies klart av områdene med stor (3+) eller svært stor (4+) positiv konsekvens.

Beskrivelse av metodikk for konsekvensutredning etter M-1941 – Kulturmiljø

Inndeling av delområder

Influensområdet er delt inn i delområder (kulturmiljøer). Avgrensning av kulturmiljøer baserer seg på:

- innhentet informasjon om type kulturmiljø, kulturhistoriske verdier og sammenhenger
- tiltakets karakter og antatt virkning på kulturmiljøene

Kriteriene for å avgrense et kulturmiljø varierer etter hva som kjennetegner kulturmiljøet. Det er anledning til å endre avgrensning for tidligere avgrensede verneverdige områder i denne sammenhengen, og det er anledning til å slå sammen kulturmiljøer.

Metoden for avgrensning av kulturmiljøer følger den trinnvise metodikken i M-1941:

- Identifisere, beskrive og definere type kulturmiljø – en liste over vanlige typer av kulturmiljøer er gitt i veilederen
- Velge og definere skala
- Definere ett sett med kriterier for å avgrense
- Visualisere og kartfeste avgrensningen

Alle fastsatte delområder har en egen beskrivelse. Kart og beskrivelse av kulturmiljøer tas videre med i verdivurdering av kulturmiljøene.

Verdisetting av delområder

Verdi for hvert delområde er vurdert innen de åtte verdikategoriene i M-1941 (tabell 0-18). Hvert kulturmiljø vurderes innenfor alle kategoriene i tabellen, og det er deretter fastsatt en endelig verdi for hvert kulturmiljø basert på en faglig, samlet vurdering. Alle delområder er fremstilt i verdikart med tilsvarende fargekoder.

Tabell 0-13: Verditabell for kulturmiljø iht. M-1941 (2).

Verdikategori	Uten betydning for KU	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
Kulturminnet/ kulturmiljøet har betydning som kilde til historien for perioder eller tema der det fins få eller ingen skriftlige kilder	Kulturminnet/ kulturmiljøet har svært begrenset betydning som kjelde til historien for perioder eller tema der det fins få eller ingen skriftlige kilder. Andre kulturmiljøer vil kunne gi mer kunnskap om samme periode/tema.	Kulturminnet/ kulturmiljøet har begrenset betydning som kilde til historien for perioder eller tema der det fins få eller ingen skriftlige kilder, både i seg selv og sammenlignet med andre kulturmiljøer.	Kulturminnet/ kulturmiljøet har betydning som kilde til historien for perioder eller tema der det fins få eller ingen skriftlige kilder, både i seg selv og sammenlignet med andre kulturmiljøer.	Kulturminnet/ kulturmiljøet har stor betydning som kilde til historien for perioder eller tema der det fins få eller ingen skriftlige kilder, både i seg selv og sammenlignet med andre kulturmiljøer. Kulturminnet/ kulturmiljøet vil kunne bidra med unik kunnskap om perioder eller tema som er dårlig dekket av skriftlige kilder.	Kulturminnet/ kulturmiljøet har svært stor betydning som kilde til historien for perioder eller tema der det fins få eller ingen skriftlige kilder, både i seg selv og sammenlignet med andre kulturmiljøer. Kulturminnet/ kulturmiljøet vil kunne bidra med omfattende og unik kunnskap om perioder eller tema som er dårlig dekket av skriftlige kilder.

Verdikategori	Uten betydning for KU	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
Kulturminnet/ kulturmiljøet er knyttet til tro eller tradisjoner	Kulturminnet/ kulturmiljøet er i svært liten grad knyttet til tro eller tradisjoner.	Kulturminnet/ kulturmiljøet er i noen grad knyttet til tro eller tradisjoner.	Kulturminnet/ kulturmiljøet er knyttet til tro eller tradisjoner.	Kulturminnet/ kulturmiljøet er i stor grad knyttet til viktig tro eller tradisjoner.	Kulturminnet/ kulturmiljøet er i svært stor grad knyttet til viktig tro eller tradisjoner.
Kulturminnet/ kulturmiljøet er av betydning for en eller flere etniske grupper (den samiske urbefolkningen, nasjonale minoriteter eller andre etniske grupper)	Kulturminnet/ kulturmiljøet inneholder få elementer, som også er av begrenset betydning for en eller flere etniske grupper.	Kulturminnet/ kulturmiljøet inneholder noen elementer som er av noe betydning for en eller flere etniske grupper.	Kulturminnet/ kulturmiljøet inneholder flere elementer som er karakteristiske og av betydning for en eller flere etniske grupper.	Kulturminnet/ kulturmiljøet er helhetlig, karakteristisk, og av stor betydning for en eller flere etniske grupper.	Kulturminnet/ kulturmiljøet er helhetlig, godt bevart, karakteristisk, og av særlig stor betydning for en eller flere etniske grupper.
Kulturminnet/ kulturmiljøet er knyttet til en sosial gruppe eller viser en sosial sammenheng med betydning for historien	Kulturminnet/ kulturmiljøet er i svært liten grad knyttet til en sosial gruppe eller viser en sosial sammenheng med betydning for historien.	Kulturminnet/ kulturmiljøet er til en viss grad knyttet til en sosial gruppe eller viser en sosial sammenheng med noe betydning for historien.	Kulturminnet/ kulturmiljøet er knyttet til en sosial gruppe eller viser en sosial sammenheng med betydning for historien.	Kulturminnet/ kulturmiljøet er klart knyttet til en sosial gruppe eller viser en sosial sammenheng med stor betydning for historien.	Kulturminnet/ kulturmiljøet er klart knyttet til en sosial gruppe eller viser en sosial sammenheng med særlig stor betydning for historien på en lett lesbar måte.
Kulturminnet/ kulturmiljøet representerer en eller flere faser eller virksomheter med betydning for historien/ utviklingen	Kulturminnet/ kulturmiljøet representerer i svært liten grad en eller flere faser eller virksomheter med betydning for historien/ utviklingen.	Kulturminnet/ kulturmiljøet representerer til en viss grad en eller flere faser eller virksomheter med betydning for historien/ utviklingen.	Kulturminnet/ kulturmiljøet representerer en eller flere faser eller virksomheter med betydning for historien/ utviklingen.	Kulturminnet/ kulturmiljøet representerer i stor grad en eller flere faser eller virksomheter med særlig betydning for historien/ utviklingen.	Kulturminnet/ kulturmiljøet representerer i svært stor grad og på en tydelig måte en eller flere virksomheter med særlig betydning for historien/ utviklingen.
Kulturminnet/ kulturmiljøet inneholder og preges av verdifull byggeskikk eller arkitektur eller inneholder kulturminner med kunstnerisk verdi	Kulturminnet/ kulturmiljøet inneholder i svært liten grad verdifull byggeskikk eller arkitektur eller inneholder kulturminner med kunstnerisk verdi	Kulturminnet/ kulturmiljøet inneholder og preges av byggeskikk eller arkitektur eller inneholder kulturminner med kunstnerisk verdi av begrenset betydning.	Kulturminnet/ kulturmiljøet inneholder og preges av verdifull byggeskikk eller arkitektur eller inneholder kulturminner med kunstnerisk verdi.	Kulturminnet/ kulturmiljøet er helhetlig, og preges i stor grad av særlig verdifull byggeskikk eller arkitektur eller inneholder kulturminner med stor kunstnerisk verdi.	Kulturminnet/ kulturmiljøet er helhetlig og velbevart, og preges i svært stor grad av særlig verdifull byggeskikk eller arkitektur eller inneholder kulturminner med særlig stor kunstnerisk verdi.

Verdikategori	Uten betydning for KU	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
Kulturminnet/ kulturmiljøet har en klar, intern kulturhistorisk sammenheng, en klar byform eller bystruktur av historisk betydning og/eller viser en klar sammenheng mellom natur og kultur	Kulturminnet/ kulturmiljøet har ingen intern kulturhistorisk sammenheng eller sammenheng mellom natur/ kultur.	Kulturminnet/ kulturmiljøet har til en viss grad en intern kulturhistorisk sammenheng eller sammenheng mellom natur/ kultur.	Kulturminnet/ kulturmiljøet har en klar, intern kulturhistorisk sammenheng og/eller viser en klar sammenheng mellom natur/ kultur.	Kulturminnet/ kulturmiljøet har i stor grad en klar, intern kulturhistorisk sammenheng som er lesbar og godt bevart, og/eller viser i stor grad en klar sammenheng mellom natur/ kultur.	Kulturminnet/ kulturmiljøet har i svært stor grad en klar, intern kulturhistorisk sammenheng som er lesbar og godt bevart, og/eller viser i svært stor grad en klar sammenheng mellom natur/ kultur.
Kulturminnet/ kulturmiljøet har en bruk som er forenlig med kulturminne-interessene, eller betydning som ressurs for utvikling og verdiskaping, eller formidling	Kulturminnet/ kulturmiljøet har i svært liten grad en bruk som er forenlig med kulturminne-interessene, eller betydning som ressurs for utvikling og verdiskaping, eller formidling.	Kulturminnet/ kulturmiljøet har i en viss grad en bruk som er forenlig med kulturminne-interessene, eller betydning som ressurs for utvikling og verdiskaping, eller formidling.	Kulturminnet/ kulturmiljøet har en bruk som er forenlig med kulturminne-interessene, eller betydning som ressurs for utvikling og verdiskaping, eller formidling.	Kulturminnet/ kulturmiljøet har i stor grad en bruk som er forenlig med kulturminne-interessene, eller betydning som ressurs for utvikling og verdiskaping, eller formidling.	Kulturminnet/ kulturmiljøet har i svært stor grad en bruk som er forenlig med kulturminne-interessene, eller betydning som ressurs for utvikling og verdiskaping, eller formidling.

Vurdering av påvirkning for delområder

Påvirkning for hvert delområde er vurdert innen de fem registreringskategoriene, og er gradert etter en femdelt skala fra *forbedret* til *sterkt forringet* (tabell 0-14).

Påvirkning etter M-1941 omfatter:

- Direkte inngrep eller arealbeslag
- Nærvirkninger – fysiske og visuelle
- Visuell fjernvirkning
- Tiltakets utforming

Tabell 0-14: Påvirkningstabell for kulturmiljø iht. M-1941. Tabellen viser kriterier for å vurdere påvirkning på kulturmiljøene. For hver påvirkningsgrad er det tilstrekkelig at ett kulepunkt oppfylles (2).

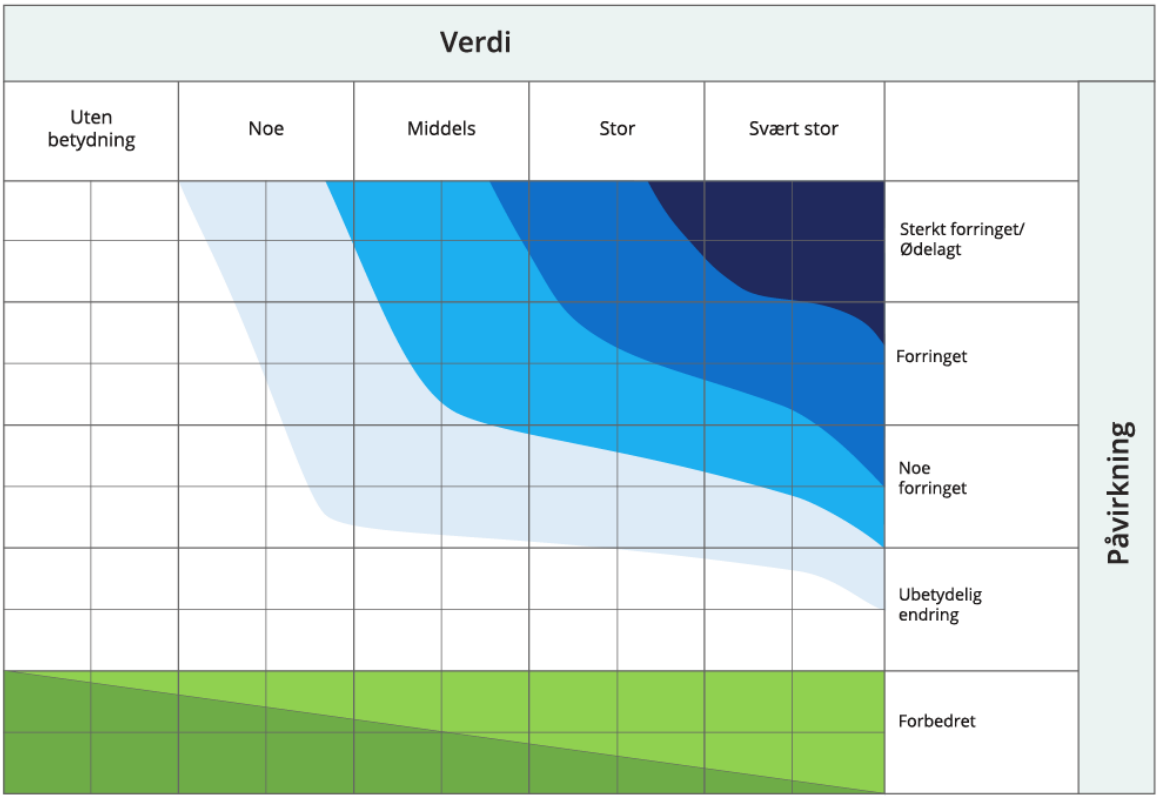
Planen eller tiltakets påvirkning	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Direkte inngrep/ arealbeslag	Bedrer tilstanden vesentlig ved at eksisterende negative inngrep tilbakeføres. Bidrar til at det blir mulig å restaurere kulturmiljøet eller kulturminner.	Ingen direkte inngrep/ arealbeslag.	Berører en mindre viktig del av kulturmiljøet med direkte inngrep/ arealbeslag, tap av mindre viktige enkeltkulturminner.	Deler av kulturmiljøet går tapt gjennom direkte inngrep/ arealbeslag. Viktige enkeltkulturminner går tapt..	Ødelegger hele eller størstedelen av kulturmiljøet gjennom direkte inngrep/arealbe-slag. Ødelegger den mest verdifulle delen av miljøet. Svært viktige enkeltkultur-minner går tapt.

Planen eller tiltakets påvirkning	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Nærvirkninger (fysiske og visuelle)	Bedrer den visuelle kontakten innad i kulturmiljøet. Fjerner barrierer. Bedrer innsyn/utsyn fra nærområdet til/fra kulturmiljøet. Bidrar til reduksjon i støy og/eller støv. Reduserer faren for flom, fukt i kulturmiljøet eller erosjon.	Ingen eller ubetydelig visuell nærvirkning eller andre nærvirkninger.	Endrer i noen grad den visuelle kontakten mellom viktige kultur-minner innad i kulturmiljøet, bryter i noen grad opp kulturmiljøet. Innsynet til kulturmiljøet reduseres noe fra viktige stand-punkter. Kulturmiljøet vil i noen grad påvirkes av støy og/eller støv. Bidrar til noe redusert naturlig drenering som vil påvirke kulturmiljøet negativt ved nedbør. Bidrar til noe fuktigere forhold og seinere opptørking innenfor kulturmiljøet. Bidrar til noe økt eller endret erosjon som vil påvirke kulturmiljøet negativt. Klimaendringene vil kunne forsterke disse forholdene.	Endrer den visuelle kontakten mellom viktige kulturminner innad i kultur-miljøet, bryter opp kulturmiljøet og skaper barrierer. Innsynet til kulturmiljøet reduseres vesentlig fra viktige standpunkter. Kulturmiljøet vil påvirkes av støy og/eller støv. Bidrar til redusert naturlig drenering som vil påvirke kulturmiljøet negativt ved nedbør. Bidrar til fuktigere forhold og seinere opptørking innenfor kulturmiljøet. Bidrar til økt eller endret erosjon som vil gi fare for skade eller påvirke kulturmiljøet negativt. Klimaendringene vil kunne forsterke disse forholdene.	Blokkerer eller endrer sterkt den visuelle kontakten mellom viktige kulturminner innad i kulturmiljøet, bryter i stor grad opp kulturmiljøet og skaper barrierer. Innsynet til kulturmiljøet blokkeres fra viktige standpunkter. Kulturmiljøet vil i stor grad påvirkes av støy og/eller støv. Bidrar til svært redusert naturlig drenering som vil påvirke kulturmiljøet sterkt negativt ved nedbør. Bidrar til svært mye fuktigere forhold og seinere opptørking innenfor kulturmiljøet. Bidrar til svært økt eller endret erosjon som vil skade eller påvirke kulturmiljøet sterkt negativt. Klimaendringene vil kunne forsterke disse forholdene.
Visuell fjernvirkning	Utsynet fra kulturmiljøet bedres/ gjenopprettes fra kulturhistorisk viktige utsynspunkter i kulturmiljøet. Innsynet til kulturmiljøet bedres/ gjenopprettes. Enkeltkultur-minner som er laget for å være svært synlige får bedret utsyn/ innsyn. Kulturhistorisk viktige sammen-henger styrkes.	Ingen eller ubetydelig visuell fjernvirkning.	Utsynet fra kultur-miljøet blir noe endret fra kultur-historisk viktige utsynspunkter i kulturmiljøet. Innsynet til kulturmiljøet vanskeliggjøres i noen grad. Enkeltkultur-minner som er laget for å være svært synlige får noe redusert eller endret utsyn/ innsyn. Kulturhistorisk viktige sammen-henger svekkes i noen grad.	Utsynet fra kultur-miljøet blir sterkt endret fra kultur-historisk viktige utsynspunkter i kulturmiljøet. Innsynet til kulturmiljøet vanskeliggjøres. Enkeltkultur-minner som er laget for å være svært synlige får sterkt endret eller redusert utsyn/ innsyn. Kulturhistorisk viktige sammen-henger svekkes.	Utsynet fra kultur-miljøet blir blokkert eller sterkt endret fra kulturhistorisk viktige utsynspunkter i kulturmiljøet. Innsynet til kulturmiljøet blokkeres. Enkeltkultur-minner som er laget for å være svært synlige får sterkt endret utsyn/innsyn. Kulturhistorisk viktige sammen-henger svekkes vesentlig.

Planen eller tiltakets påvirkning	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Formgiving	Tiltaket framstår som en særlig god konstruktiv helhet, har god volum-oppbygging, og særlig god sammenheng med omgivelsene.	Tiltaket framstår med tilsvarende konstruktive helhet, volumoppbygging og sammenheng med omgivelsene som nullalternativet	Tiltaket framstår i noen grad som en konstruktiv helhet, har noe dominerende volumoppbygging og noe dårlig sammenheng med omgivelsene.	Tiltaket framstår i liten grad som en konstruktiv helhet, har dominerende volumoppbygging og dårlig sammenheng med omgivelsene.	Tiltaket framstår helt uten konstruktiv helhet, har svært dominerende volumoppbygging og svært dårlig sammenheng med omgivelsene.
Videre bruk av kulturmiljøet	Tiltaket medfører at kulturmiljøet får en bedret bruk som er tilpasset kulturmiljøet, eller et økt potensial for slik bruk. Tilgjengeligheten til kulturmiljøet forbedres.	Tiltaket påvirker ikke bruken av kulturmiljøet. Tilgjengeligheten til kulturminnet påvirkes ikke.	Videre tilpasset bruk av kulturmiljøet blir i noen grad vanskeligere. Tilgjengeligheten til kulturmiljøet reduseres noe.	Videre tilpasset bruk av kulturmiljøet vanskeliggjøres. Tilgjengeligheten til kulturmiljøet reduseres	Videre tilpasset bruk av kulturmiljøet forhindres. Tilgjengeligheten til kulturmiljøet er sterkt redusert.

Vurdering av konsekvensgrad for delområder

Konsekvensgrad for delområdene fremkommer ved å sammenstille verdivurderingen med vurderingen av tiltakets påvirkning i en konsekvensvifte (figur 0-6). Konsekvensen for hvert delområde er gradert fra *stor/svært stor positiv konsekvens* (3/4+) til *svært stor negativ konsekvens* (4-) (tabell 0-21). Konsekvensgrad for delområdene tas med videre i vurdering av konsekvens av alternativer.

Figur 0-6: Konsekvensvifte iht. M-1941 (2)

Tabell 0-15: Skala og veiledning for konsekvenssetting i delområder iht. M-1941

Skala	Forklaring
Svært stor negativ konsekvens (4-)	Den mest alvorlige konsekvensgraden som kan oppnås for delområdet. Brukes kun for delområder med stor eller svært stor verdi.
Stor negativ konsekvens (3-)	Stor negativ konsekvens for delområdet iht. konsekvensviften.
Middels negativ konsekvens (2-)	Middels negativ konsekvens for delområdet iht. konsekvensviften.
Noe negativ konsekvens (1-)	Noe negativ konsekvens for delområdet iht. konsekvensviften.
Ubetydelig konsekvens (0)	Ingen eller ubetydelig konsekvens for delområdet iht. konsekvensviften.
Noe/middels positiv konsekvens (1/2+)	Noe/middels positiv konsekvensgrad for delområdet iht. konsekvensviften
Stor/svært stor positiv konsekvens (3/4+)	Stor/svært stor positiv konsekvens for delområdet iht. konsekvensviften. Brukes i hovedsak der områder med ubetydelig eller noe verdi får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket.

Vurdering av konsekvens for alternativer

Vurdering av **konsekvens av alternativer** og **rangering av alternativer** utgjør trinn 2 av konsekvensutredningen (kap. **Error! Reference source not found.**). Samlet konsekvens av hvert alternativ er bestemt gjennom en sammenstilling av konsekvensgrad for delområdene.

Konsekvensen av hvert alternativ er gradert fra *stor positiv konsekvens* til *kritisk negativ konsekvens* etter kriteriene i M-1941 (tabell 0-21). Høye negative konsekvensgrader vil bety at planen/tiltaket kan være i konflikt med nasjonale og vesentlige regionale interesser for klima- og miljø, og kan være grunnlag for innsigelse (3).

Etter en samlet vurdering av alternativene, er alternativene rangert fra best (1) til verst med hensyn til hva som gir minst negative konsekvenser, ev. størst positive konsekvenser for kulturmiljø. Det er anledning til å rangere flere alternativer likt, dersom de er gitt lik konsekvens. Samlet vurdering og rangering av alternativer er begrunnet.

I fagrapporten er det også gjort greie for indirekte virkninger av planen/tiltaket, usikkerhet i konsekvensutredningen, midlertidige virkninger og vurderinger av skadebegrensende tiltak. Skadebegrensende tiltak som er sikret gjennom plankart og bestemmelser i plan eller som er innarbeidet i det omsøkte tiltaket presenteres i tiltaksbeskrivelsen (kap.**Error! Reference source not found.**), og er inkluderte i vurdering av konsekvensgrad. Andre skadebegrensende tiltak presenteres avslutningsvis i rapporten (kap.**Error! Reference source not found.**).

Tabell 0-16: Kriterier for vurdering av samlet konsekvens for kulturmiljø (2).

Konsekvens	Kriterier for samlet vurdering
Kritisk negativ konsekvens	Planen/tiltaket medfører kritisk skade på kulturmiljøet innenfor influensområdet. Brukes kun for områder med registreringskategorier som er gitt stor eller svært stor verdi. • Overvekt av delområder med svært stor negativ konsekvens (4-).

Konsekvens	Kriterier for samlet vurdering
Svært stor negativ konsekvens	Planen/tiltaket medfører forringelse eller ødeleggelse av nasjonalt viktig kulturmiljø. Brukes kun for områder med registreringskategorier som er gitt stor eller svært stor verdi. • Overvekt av delområder med stor negativ konsekvens (3-). • Ett eller flere delområder med svært stor negativ konsekvens (4-).
Stor negativ konsekvens	Planen/tiltaket medfører stor negativ konsekvens for kulturmiljøet innenfor influensområdet. • Overvekt av delområder med middels negativ konsekvens (2-) • Flere delområder med stor negativ konsekvens (3-). • Ett delområde kan ha svært stor negativ konsekvens (4-).
Middels negativ konsekvens	Planen/tiltaket medfører middels negativ konsekvens for kulturmiljøet innenfor influensområdet • Overvekt av delområder med noe negativ konsekvens (1-). • Flere delområder med middels negativ konsekvens (2-) • Ett delområde kan ha stor negativ konsekvens (3-). • Ingen delområder med svært stor negativ konsekvens (4-).
Noe negativ konsekvens	Planen/tiltaket medfører noe negativ konsekvens for kulturmiljøet innenfor influensområdet. Lite konflikt med kulturmiljø innenfor influensområdet. • Overvekt av delområder med noe negativ (1-) eller ubetydelig (0) konsekvens. • Ett delområde kan ha middels negativ konsekvens (2-) • Ingen delområder med svært stor negativ konsekvens (4-) eller stor negativ konsekvens (3-).
Ubetydelig konsekvens	Planen/tiltaket vil ikke medføre vesentlige endringer for kulturmiljøet i 0-alternativet. • Overvekt av delområder med ubetydelig konsekvens (0) • Ett delområder kan ha noe negativ konsekvens (1-) • Ingen delområder med svært stor negativ konsekvens (4-), stor negativ konsekvens (3-) eller middels negativ konsekvens (2-).
Positiv konsekvens	Benyttes i områder som er gitt ubetydelig eller noe verdi som får noe eller middels verdiøkning som følge av tiltaket. Planen/tiltaket er en forbedring for kulturmiljø. • Overvekt av delområder med noe (1+) eller middels (2+) positiv konsekvens. • Ingen områder med svært stor (4-), stor (3-) eller middels (2-) negativ konsekvens. • Delområder med noe negativ konsekvens (1-) oppveies klart av områdene med noe (1+) eller middels (2+) positiv konsekvens.
Stor positiv konsekvens	Benyttes i områder som er gitt ubetydelig eller noe verdi som får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket. Stor forbedring for kulturmiljø. • Overvekt av delområder med stor (3+) eller svært stor (4+) positiv konsekvens. • Ingen områder med svært stor (4-), stor (3 -) eller middels (2-) negativ konsekvens. • Delområder med noe negativ konsekvens (1-) oppveies klart av områdene med stor (3+) eller svært stor (4 +) positiv konsekvens

Beskrivelse av metodikk for konsekvensutredning etter M-1941 - Friluftsliv

Inndeling av delområder

Influensområdet er delt inn i delområder, basert på eksisterende og innhentet kunnskap om friluftslivet i området. Inndeling i delområder er gjort i henhold til områdetypene som er definert i veileder M98, Kartlegging og verdsetting av friluftsliv, og som går igjen i M-1941, se tabell 0-17 under. Store eller viktige ferdselsårer er definert som egne delområder.

Tabell 0-17: Områdetyper for friluftslivsområder. Alle kategorier hentet fra veileder M98 (kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder).

Områdetype	Beskrivelse
Blå-/grønnstruktur	En del av det "myke" transportsystemet og viktige forbindelseslinjer som knytter sammen boligområder og de mest brukte og egnede friluftslivsområdene. Korridorene skal ha et blå/grønt hovedpreg.
Leke- og rekreasjonsområde	Lekeplasser, ballplasser, nærmiljøanlegg, hundremeterskogen, badestrender, offentlig sikrede områder, parker og lignende som er mindre enn 200 dekar.
Nærturterreng	Vegetasjonskledde områder på mer enn 200 dekar. Områdene skal være tilknyttet byggeområder som f.eks. boligområder, skoler og barnehager, og ligge i gangavstand fra disse. De er vanligvis naturlig avgrenset av bebyggelse eller dyrket mark.
Marka	Omfatter noen av de viktigste områdene for friluftsliv i kommunen og/eller regionen. Grenser som regel direkte opp mot byer/ tettsteder og har direkte adkomst herfra.
Strandsone med tilhørende sjø og vassdrag	Områder langs kyst, innsjøer og vassdrag med muligheter for allment friluftsliv.
Friluftsliv i jordbrukslandskap	Områder der man etter friluftslovens bestemmelser kan ferdes i den tid marken er frosset eller snølagt (ikke i tidsrommet fra 30. april til 14. oktober). Jf. friluftsloven. Kategorien rommer også stier, driftsveger, skiløyper i jordbruksområder.
Utfartsområde	Store og små dagsturområder som ligger utenfor den umiddelbare nærhet til byer/tettsteder. Ofte egnet for en eller flere enkeltaktiviteter som det lokalt ikke finnes alternative områder til.
Store turområder med tilrettelegging	Dekker de nasjonalt viktigste fjell-, skog- og heiområdene med tilrettelegging i form av merket sti- og løypenett med tilhørende overnattingssteder
Store turområder uten tilrettelegging	Store områder eller systemer av delområder som er "inngrepsfrie".
Særlige kvalitetsområder	Landskap, natur- eller kulturmiljø som har helt spesielle opplevelseskvaliteter eller som har spesielt stor symbolverdi.
Andre friluftslivsområder	Områder av betydning for friluftslivet, men som ikke lar seg plassere i noen av de øvrige områdetypene.

Verdisetting av delområder

Verdi for hvert delområde er vurdert ut fra verdikriteriene i M-1941 (se tabell 0-18). Alle delområder er verdsatt og fremstilt i verdikart med tilsvarende fargekoder. Delområdene (områdetypene) er verdsatt i sin helhet, dvs. uten differensiering i verdi mellom soner. Ved verdsetting av delområder er verdikriterier som er gitt stor eller svært stor verdi gjort utslagsgivende for total verdi. Bymarker (alltid svært stor verdi) og allerede verdsatte områder er ikke verdsatt på nytt gjennom konsekvensutredningen.

Tabell 0-18: Verditabell for friluftsliv iht. M-1941 (2).

Verdikriterier	Ubetydelig	Noe	Middels	Stor	Svært stor
Brukerfrekvens	Ikke nevneverdig bruk	Brukes av noen	Brukes av flere, ofte med innslag av regionale brukere	Brukes av mange Flere regionale brukere	Brukes av svært mange Nasjonale brukere
Kvalitet	Få eller ingen **opplevelseskvaliteter** Har i liten grad en **funksjon** som adkomstsone eller sammenheng	Noen natur- eller kulturhistoriske **opplevelseskvaliteter** Har begrenset **funksjon** som adkomstsone/ sammenheng Begrenset størrelse/ **utstrekning**	Flere natur- eller kulturhistoriske **opplevelseskvaliteter** Har i noen grad en **funksjon** som adkomstsone eller sammenheng **Noe tilrettelagt** for spesielle aktiviteter eller grupper Godt **lydmiljø** Tilstrekkelig **utstrekning** for å utøve de ønskede aktivitetene	Mange natur- eller kulturhistoriske **opplevelseskvaliteter** Har en viktig **funksjon** (sammenheng/ adkomst/ parkering) **Godt egnet** for en eller flere enkeltaktiviteter som det ikke finnes like gode alternative områder til **Godt tilrettelagt** for spesielle aktiviteter eller grupper Godt **lydmiljø** Stor nok **utstrekning** for å utøve de ønskede aktivitetene	Svært mange natur- eller kulturhistoriske **opplevelseskvaliteter** Har en svært viktig **funksjon** (sammenheng/ adkomst/ parkering) **Spesielt godt egnet** for en eller flere enkeltaktiviteter som det ikke finnes like gode alternative områder til **Svært godt tilrettelagt** for spesielle aktiviteter eller grupper Godt **lydmiljø** Svært stor utstrekning
Betydning	Har ikke **symbolverdi** Ikke brukt/egnet i **undervisningssammenheng**	Har noe **symbolverdi** i lokal sammenheng I liten grad brukt/egnet i **undervisningssammenheng** Brukes av personer i nærområdet/ bydelen	Har en spesiell **symbolverdi** i regional sammenheng Egnet/noe brukt i **undervisningssammenheng** Brukes av personer fra hele kommunen	Har en spesiell **symbolverdi** i regional/nasjonal sammenheng Godt egnet/mye brukt i **undervisningssammenheng** Brukes av personer fra regionen	Har en spesiell **symbolverdi** i nasjonal sammenheng Svært godt egnet/ svært mye brukt i **undervisningssammenheng** Brukes av personer fra hele Norge
Bymarker					Alltid svært stor verdi

Vurdering av påvirkning for delområder

Påvirkning for hvert delområde er vurdert innenfor fem kategorier, og gradert etter en femdelt skala fra forbedret til sterkt forringet (se tabell 0-19).

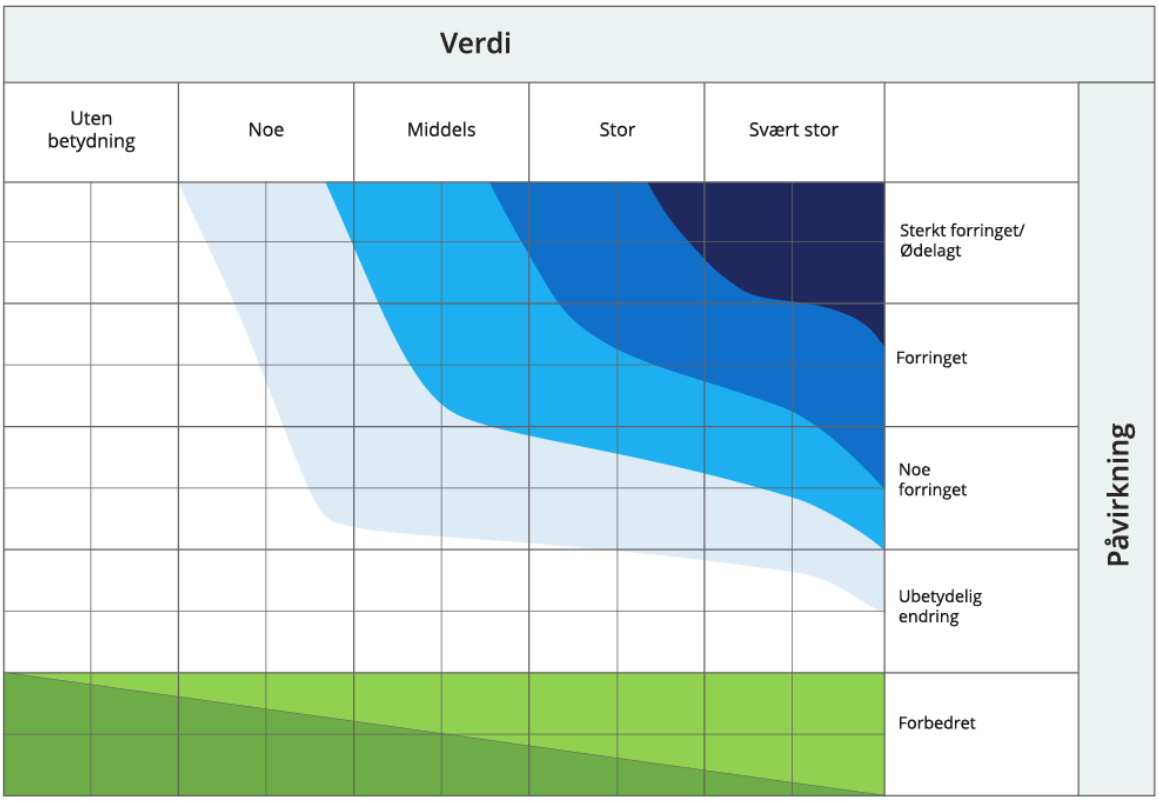
Hvordan visuelle virkninger påvirker attraktiviteten til et område vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle. Vektlegging av visuelle virkninger i ulike områder vurderes etter veiledning i M-1941. Det er også gjort en skjønnsmessig vurdering av hvordan utbyggingen kan forsterke virkningen av klimaendringene på friluftsområdet.

Tabell 0-19: Påvirkningstabell for friluftsliv iht. M-1941. Tabellen viser kriterier for å vurdere påvirkning på friluftslivet. For hver påvirkningsgrad er det tilstrekkelig at ett kulepunkt oppfylles (2).

Kriterium	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Endring i attraktivitet	Området blir utvidet og/eller får positive fysiske/ visuelle endringer	Ingen eller liten reduksjon i attraktivitet	Redusert attraktivitet på grunn av visuelle virkninger, støy eller annen forurensning	Svært redusert attraktivitet på grunn av visuelle virkninger, støy eller annen forurensning	Områder mister sin attraktivitet på grunn av visuelle virkninger, støy eller annen forurensning
Arealbeslag	Ingen reduksjon i areal	Ingen eller liten reduksjon i areal	Arealbeslag eller fysiske endringer som reduserer området	Arealbeslag eller en fysisk endring som i stor grad reduserer området	Friluftsområdet bygges ned og forsvinner
Tilgjengelig-het	Bedre tilgjengelighet: bedre adkomst og/eller eksisterende barrierer/stengsler blir fjernet	Ingen eller lite redusert tilgjengelighet	Noe redusert tilgjengelighet: vanskeligere adkomst til området, stengsler og/eller barrierer	Svært redusert tilgjengelighet: flere adkomstmuligheter til området blir fjernet. Flere barrierer og/eller stengsler etableres i eller ved området	Området blir utilgjengelig. Barrierer, stengsler i eller ved området gjør området utilgjengelig for bruk. Adkomstmuligheter fjernes
Forurensning	Redusert forurensning (støy, støv, avrenning)	Ingen eller liten økning i forurensning (støy, støv, avrenning)	Noe økt forurensning (støy, støv, avrenning)	Økt forurensning (støy, støv, avrenning)	Vesentlig økt forurensning (støy, støv, avrenning)
Funksjon	Funksjon opprettholdes og underbygges	Funksjon uendret	Funksjon endres i negativ retning	Redusert funksjon	Dagens funksjon forsvinner
Friluftslivets ferdselsårer	Ferdselsårer forbedres	Ingen eller liten omlegging av ferdselsårer	Ferdselsårer blir lengre (noe omveg)	Ferdselsårer blir vesentlig lenger (omveg)	Ferdselsårer blir brutt

Vurdering av konsekvensgrad for delområder

Konsekvensgrad for delområdene fremkommer ved å sammenstille verdivurderingen med vurderingen av tiltakets påvirkning i en konsekvensvifte (figur 0-7). Konsekvensen for hvert delområde er gradert fra *stor/svært stor positiv konsekvens* (3/4+) til *svært stor negativ konsekvens* (4-) (tabell 0-21). Konsekvensgrad for delområdene tas med videre i vurdering av konsekvens av alternativer.

Figur 0-7: Konsekvensvifte iht. M-1941 (2)

Tabell 0-21: Skala og veiledning for konsekvenssetting i delområder iht. M-1941.

Skala	Forklaring
Svært stor negativ konsekvens (4-)	Den mest alvorlige konsekvensgraden som kan oppnås for delområdet. Brukes kun for delområder med stor eller svært stor verdi.
Stor negativ konsekvens (3-)	Stor negativ konsekvens for delområdet iht. konsekvensviften.
Middels negativ konsekvens (2-)	Middels negativ konsekvens for delområdet iht. konsekvensviften.
Noe negativ konsekvens (1-)	Noe negativ konsekvens for delområdet iht. konsekvensviften.
Ubetydelig konsekvens (0)	Ingen eller ubetydelig konsekvens for delområdet iht. konsekvensviften.
Noe/middels positiv konsekvens (1/2+)	Noe/middels positiv konsekvensgrad for delområdet iht. konsekvensviften
Stor/svært stor positiv konsekvens (3/4+)	Stor/svært stor positiv konsekvens for delområdet iht. konsekvensviften. Brukes i hovedsak der områder med ubetydelig eller noe verdi får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket.

Vurdering av konsekvens for alternativer

Vurdering av **konsekvens av alternativer** og **rangering av alternativer** utgjør trinn 2 av konsekvensutredningen (kap. **Error! Reference source not found.**). Samlet konsekvens av hvert alternativ er bestemt gjennom en sammenstilling av konsekvensgrad for delområdene.

Konsekvensen av hvert alternativ er gradert fra *stor positiv konsekvens* til *kritisk negativ konsekvens* etter kriteriene i M-1941 (tabell 0-21). Høye negative konsekvensgrader vil bety at planen/tiltaket kan være i konflikt med nasjonale og vesentlige regionale interesser for klima- og miljø, og kan være grunnlag for innsigelse (4).

Etter en samlet vurdering av alternativene, er alternativene rangert fra best (1) til verst med hensyn til hva som gir minst negative konsekvenser, ev. størst positive konsekvenser for friluftslivet. Det er anledning til å rangere flere alternativer likt, dersom de er gitt lik konsekvens. Samlet vurdering og rangering av alternativer er begrunnet.

I fagrapporten er det også gjort greie for indirekte virkninger av planen/tiltaket, usikkerhet i konsekvensutredningen, midlertidige virkninger og vurderinger av skadebegrensende tiltak. Skadebegrensende tiltak som er sikret gjennom plankart og bestemmelser i plan eller som er innarbeidet i det omsøkte tiltaket presenteres i tiltaksbeskrivelsen (kap. **Error! Reference source not found.**), og er inkluderte i vurdering av konsekvensgrad. Andre skadebegrensende tiltak presenteres avslutningsvis i rapporten (kap. **Error! Reference source not found.**).

Tabell 0-21: Kriterier for vurdering av samlet konsekvens for friluftsliv (2).

Konsekvensgrad	Kriterier for samlet vurdering
Kritisk negativ konsekvens	Planen/tiltaket medfører kritisk skade på friluftslivet innenfor influensområdet. Brukes kun for områder som er gitt stor eller svært stor verdi. • Overvekt av delområder med konsekvensgrad svært alvorlig konsekvens (4-).
Svært stor negativ konsekvens	Planen/tiltaket medfører forringelse eller ødeleggelse av nasjonalt viktig friluftsliv. Brukes kun for områder med registreringskategorier som er gitt stor eller svært stor verdi. • Overvekt av delområder med stor negativ konsekvens (3-). • Ett eller flere delområder med svært stor negativ konsekvens (4-).
Stor negativ konsekvens	Planen/tiltaket medfører stor negativ konsekvens for friluftslivet innenfor influensområdet. • Overvekt av delområder med middels negativ konsekvens (2-). • Flere delområder med stor negativ konsekvens (3-). • Ett delområde kan ha svært stor negativ konsekvens (4-).
Middels negativ konsekvens	Planen/tiltaket medfører middels negativ konsekvens for friluftslivet innenfor influensområdet. • Overvekt av delområder med noe negativ konsekvens (1-). • Flere delområder med middels negativ konsekvens (2-). • Et par delområder kan ha stor negativ konsekvens (3-). • Ingen delområder med svært stor negativ konsekvens (4-).
Noe negativ konsekvens	Planen/tiltaket medfører noe negativ konsekvens for friluftslivet innenfor influensområdet. Lite konflikt med friluftsliv innenfor influensområdet. • Overvekt av delområder med noe negativ (1-) eller ubetydelig (0) konsekvens • Et par delområder kan ha middels negativ konsekvens (2-) • Ingen delområder med svært stor (4-) eller stor (3-) negativ konsekvens.
Ubetydelig konsekvens	Planen/tiltaket vil ikke medføre vesentlige endringer for friluftslivet i nullalternativet. • Overvekt av delområder med ubetydelig konsekvens (0). • Ett delområde kan ha noe negativ konsekvens (1-). • Ingen delområder med svært stor (4-), stor (3-) eller middels (2-) negativ konsekvens.
Positiv konsekvens	Benyttes der delområder som er gitt ubetydelig eller noe verdi får noe eller betydelig verdiøkning som følge av tiltaket. Planen/tiltaket er en forbedring for friluftslivet • Overvekt av delområder med noe (1+) eller middels (2+) positiv konsekvens • Ingen områder med svært stor (4-), stor (3-) eller middels (2-) konsekvens. • Delområder med noe negativ konsekvens (1-) oppveies klart av områdene med noe (1+) eller middels (2+) positiv konsekvens.
Stor positiv konsekvens	Benyttes der delområder som er gitt ubetydelig eller noe verdi får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket. Planen/tiltaket er en stor forbedring for friluftslivet. • Overvekt av delområder med stor (3+) eller svært stor (4+) positiv konsekvens. • Ingen områder med svært stor (4-), stor (3-) eller middels (2-) negativ konsekvens • Delområder med noe negativ konsekvens (1-) oppveies klart av områdene med stor (3+) eller svært stor (4+) positiv konsekvens

JØSOK

Tegn.nr:		Dato:	Rev.nr:	Sign.:	Kontr.:	Godkj.:
3200-KA-0001-08		28.03.2023	02	TF	POJ	RARV
Målestokk: 1:50 000	Format: A3	Rev. dato: 23.09.2024	Rev.nr: 03	Sign.: IB	Kontr.: POJ	Godkj.: RARV
		Rev. dato: 29.09.2025	Rev.nr: 04	Sign.: AR	Kontr.: JSS	Godkj.: RARV

Eksisterende 47 kV ledning ombygges

Ny 132 kV-ledning

N

Elvia AS

132 kV ledning Huseby-Fjærå, 47 kV Fjærå-Skytterhuset

Oversiktskart

0 1 250 2 500 Meters

JØSOK

Tegn.nr:	Dato:	Rev.nr:	Sign.:	Kontr.:	Godkj.:
3200-KA-0003	19.12.2024	06	FS	IB	POJ
Målestokk: 1:5 000 / Format: A3	Rev. dato: 29.09.2025	Rev.nr: 07	Sign.: AR	Kontr.: JSS	Godkj.: RARV
	Rev. dato: 08.10.2025	Rev.nr: 08	Sign.: AR	Kontr.: IB	Godkj.: RARV

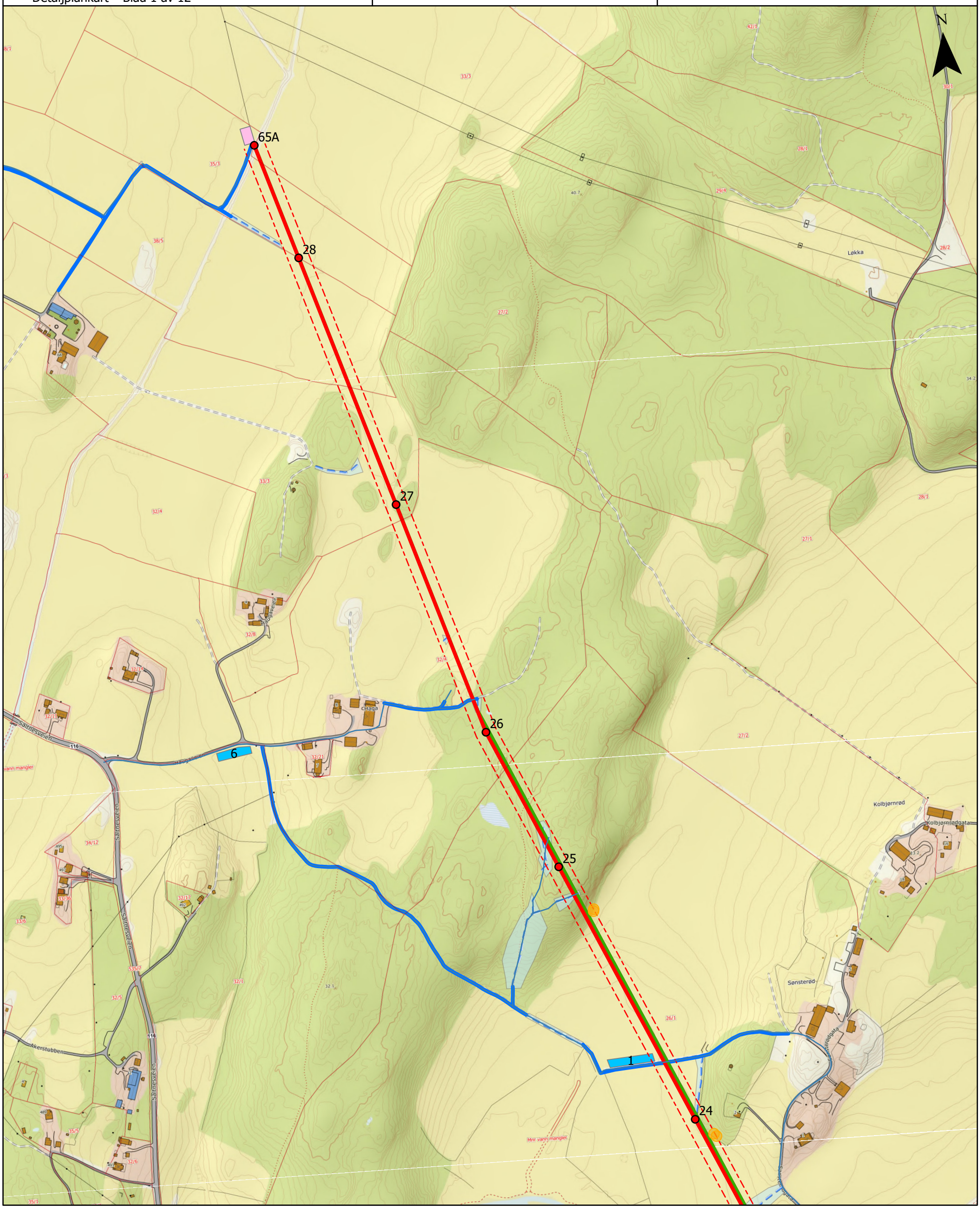
Elvia AS

132 kV Huseby-Fjærå og 47 kV Fjærå-Skytterhuset

Detaljplankart Blad 1 av 12

0 125 250 Meters

- Nye master
- Eksisterende master
- Ny 132 kV-ledning
- Ny kabel
- Rettighetsbelte
- Eksistrende 47 kV
- Eksisterende 47 kV ledning ombygges
- Eksisterende 47 kV rives
- Anleggsveier
- Privat veg
- Traktorveg
- Terrengkjøring
- Riggområde
- Vinsj og trommelplass
- Terrengkjøring buffer
- Buffer eik

JØSOK

Tegn.nr:		Dato:	Rev.nr:	Sign.:	Kontr.:	Godkj.:
3200-KA-0003		19.12.2024	06	FS	IB	POJ
Målestokk:	Format:	Rev. dato: 29.09.2025	Rev.nr: 07	Sign.: AR	Kontr.: JSS	Godkj.: RARV
1:5 000	A3	Rev. dato: 08.10.2025	Rev.nr: 08	Sign.: AR	Kontr.: IB	Godkj.: RARV

Elvia AS

132 kV Huseby-Fjærå og 47 kV Fjærå-Skytterhuset

Detaljplankart Blad 2 av 12

0 125 250 Meters

- Nye master
- Eksisterende master
- Ny 132 kV-ledning
- Ny kabel
- Rettighetsbelte
- Eksistrende 47 kV
- Eksisterende 47 kV ledning ombygges
- Eksisterende 47 kV rives
- Anleggsveier
- Privat veg
- Traktorveg
- Terrengkjøring
- Riggområde
- Vinsj og trommelplass
- Terrengkjøring buffer
- Buffer eik

JØSOK

Tegn.nr:						
3200-KA-0003						
Målestokk: 1:5 000	Format: A3					
Dato: 19.12.2024	Rev.nr: 06	Sign.: FS	Kontr.: IB	Godkj.: POJ		
Rev. dato: 29.09.2025	Rev.nr: 07	Sign.: AR	Kontr.: JSS	Godkj.: RARV		
Rev. dato: 08.10.2025	Rev.nr: 08	Sign.: AR	Kontr.: IB	Godkj.: RARV		

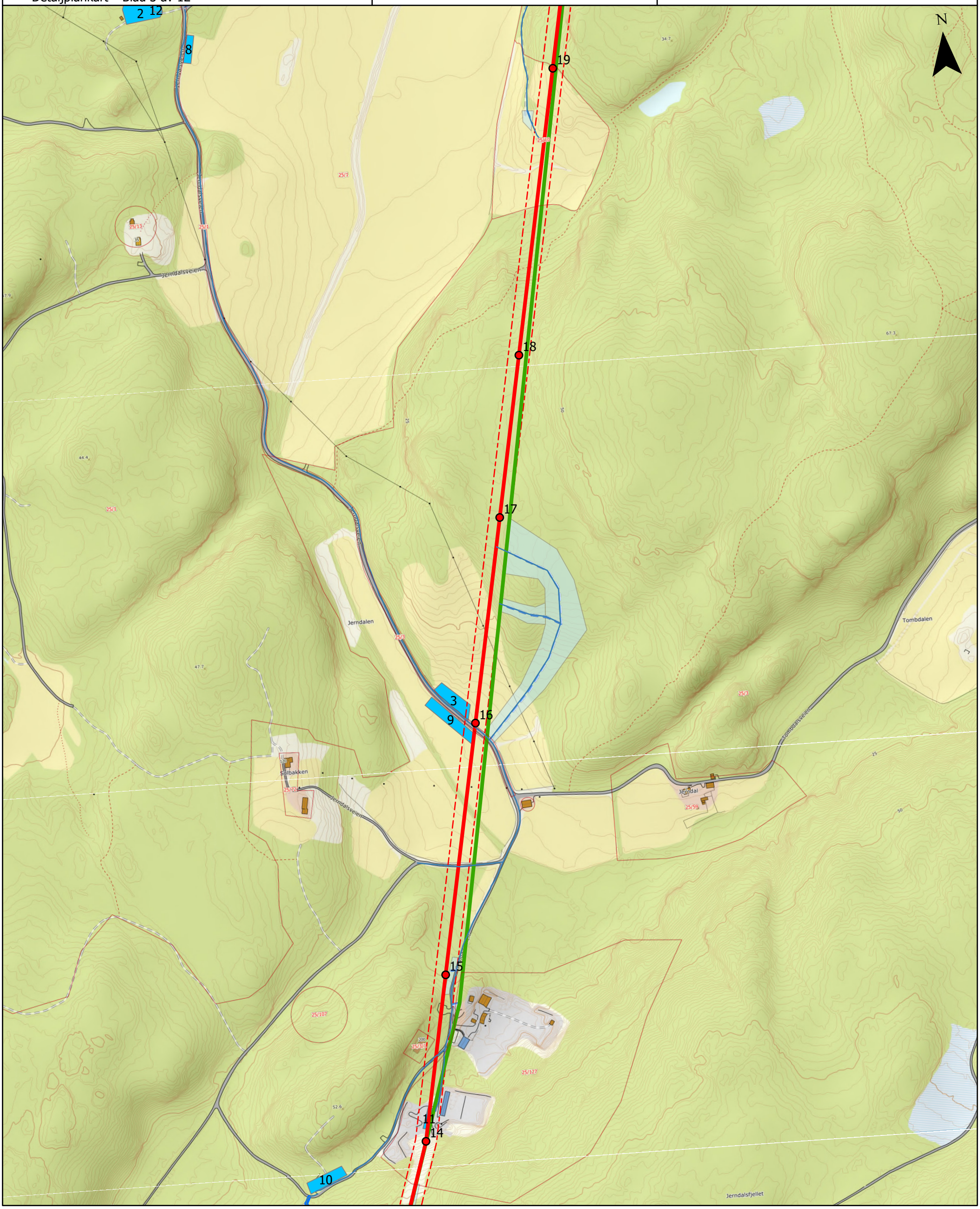
Elvia AS

132 kV Huseby-Fjærå og 47 kV Fjærå-Skytterhuset

Detaljplankart Blad 3 av 12

0 125 250 Meters

- Nye master
- Eksisterende master
- Ny 132 kV-ledning
- Ny kabel
- Rettighetsbelte
- Eksistrende 47 kV
- Eksisterende 47 kV ledning ombygges
- Eksisterende 47 kV rives
- Anleggsveier
- Privat veg
- Traktorveg
- Terrengkjøring
- Riggområde
- Vinsj og trommelplass
- Terrengkjøring buffer
- Buffer eik

555

JØSOK

Tegn.nr:	Dato:	Rev.nr:	Sign.:	Kontr.:	Godkj.:
3200-KA-0003	19.12.2024	06	FS	IB	POJ
Målestokk: 1:5 000 / Format: A3	Rev. dato: 29.09.2025	Rev.nr: 07	Sign.: AR	Kontr.: JSS	Godkj.: RARV
	Rev. dato: 08.10.2025	Rev.nr: 08	Sign.: AR	Kontr.: IB	Godkj.: RARV

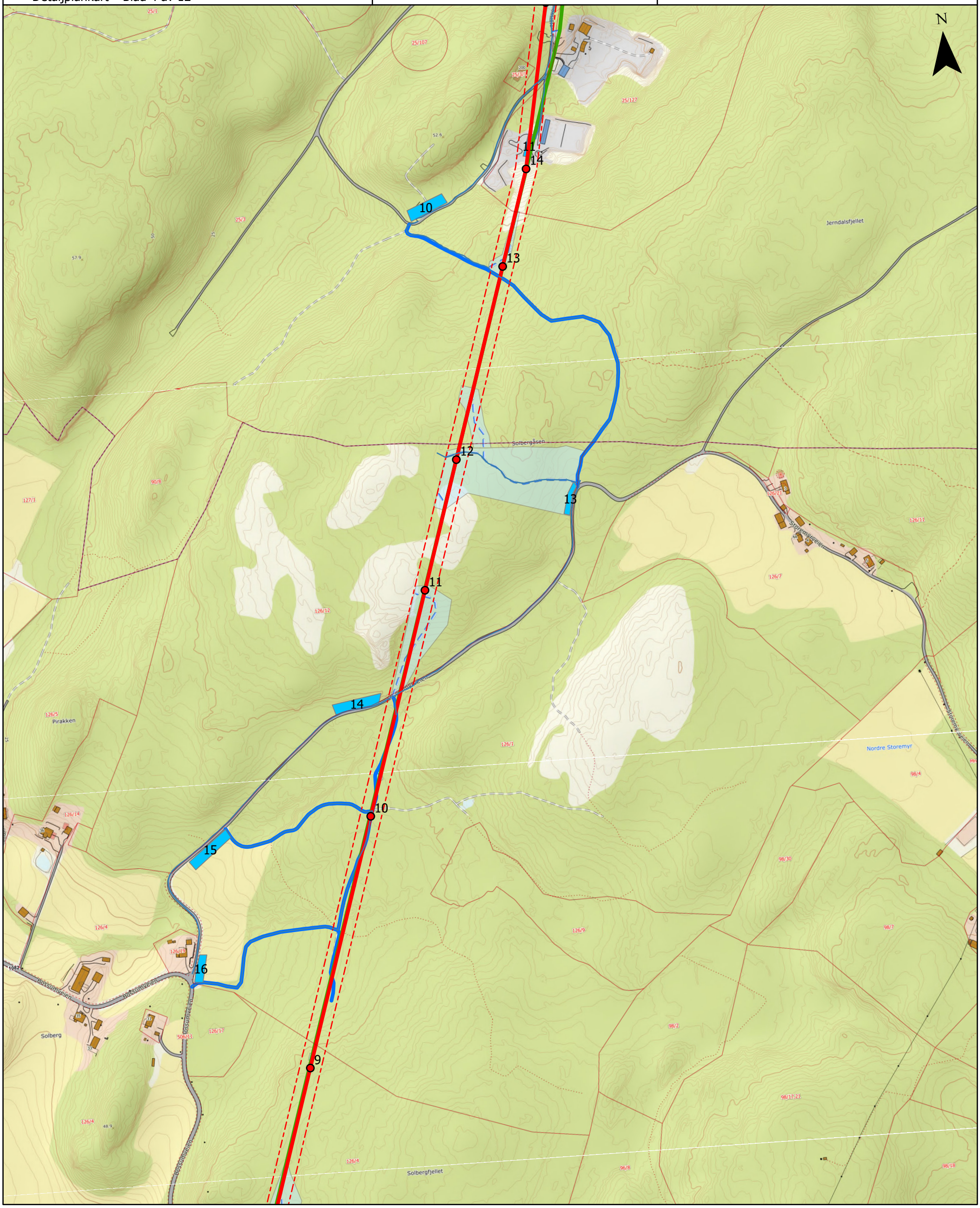
Elvia AS

132 kV Huseby-Fjærå og 47 kV Fjærå-Skytterhuset

Detaljplankart Blad 4 av 12

0 125 250 Meters

- Nye master
- Eksisterende master
- Ny 132 kV-ledning
- Ny kabel
- Rettighetsbelte
- Eksistrende 47 kV
- Eksisterende 47 kV ledning ombygges
- Eksisterende 47 kV rives
- Anleggsveier
- Privat veg
- Traktorveg
- Terrengkjøring
- Riggområde
- Vinsj og trommelplass
- Terrengkjøring buffer
- Buffer eik

JØSOK

Tegn.nr:		Dato:	Rev.nr:	Sign.:	Kontr.:	Godkj.:
3200-KA-0003		19.12.2024	06	FS	IB	POJ
Målestokk: 1:5 000	Format: A3	Rev. dato: 29.09.2025	Rev.nr: 07	Sign.: AR	Kontr.: JSS	Godkj.: RARV
		Rev. dato: 08.10.2025	Rev.nr: 08	Sign.: AR	Kontr.: IB	Godkj.: RARV

Elvia AS

132 kV Huseby-Fjærå og 47 kV Fjærå-Skytterhuset

Detaljplankart Blad 5 av 12

0 125 250 Meters

- Nye master
- Eksisterende master
- Ny 132 kV-ledning
- Ny kabel
- Rettighetsbelte
- Eksistrende 47 kV
- Eksisterende 47 kV ledning ombygges
- Eksisterende 47 kV rives
- Anleggsveier
- Privat veg
- Traktorveg
- Terrengkjøring
- Riggområde
- Vinsj og trommelplass
- Terrengkjøring buffer
- Buffer eik

JØSOK

Tegn.nr: 3200-KA-0003		Dato: 19.12.2024	Rev.nr: 06	Sign.: FS	Kontr.: IB	Godkj.: POJ
Målestokk: 1:5 000	Format: A3	Rev. dato: 29.09.2025	Rev.nr: 07	Sign.: AR	Kontr.: JSS	Godkj.: RARV
		Rev. dato: 08.10.2025	Rev.nr: 08	Sign.: AR	Kontr.: IB	Godkj.: RARV

Elvia AS

132 kV Huseby-Fjærå og 47 kV Fjærå-Skytterhuset

Detaljplankart Blad 6 av 12

0 125 250 Meters

- Nye master
- Eksisterende master
- Ny 132 kV-ledning
- Ny kabel
- Rettighetsbelte
- Eksistrende 47 kV
- Eksisterende 47 kV ledning ombygges
- Eksisterende 47 kV rives
- Anleggsveier
- Privat veg
- Traktorveg
- Terrengkjøring
- Riggområde
- Vinsj og trommelplass
- Terrengkjøring buffer
- Buffer eik

JØSOK

Tegn.nr:		Dato:	Rev.nr:	Sign.:	Kontr.:	Godkj.:
3200-KA-0003		19.12.2024	06	FS	IB	POJ
Målestokk: 1:5 000	Format: A3	Rev. dato: 29.09.2025	Rev.nr: 07	Sign.: AR	Kontr.: JSS	Godkj.: RARV
		Rev. dato: 08.10.2025	Rev.nr: 08	Sign.: AR	Kontr.: IB	Godkj.: RARV

Elvia AS

132 kV Huseby-Fjærå og 47 kV Fjærå-Skytterhuset

Detaljplankart Blad 7 av 12

0 125 250 Meters

- Nye master
- Eksisterende master
- Ny 132 kV-ledning
- Ny kabel
- Rettighetsbelte
- Eksistrende 47 kV
- Eksisterende 47 kV ledning ombygges
- Eksisterende 47 kV rives
- Anleggsveier
- Privat veg
- Traktorveg
- Terrengkjøring
- Riggområde
- Vinsj og trommelplass
- Terrengkjøring buffer
- Buffer eik

JØSOK

Tegn.nr:		Dato:	Rev.nr:	Sign.:	Kontr.:	Godkj.:
3200-KA-0003		19.12.2024	06	FS	IB	POJ
Målestokk: 1:5 000	Format: A3	Rev. dato: 29.09.2025	Rev.nr: 07	Sign.: AR	Kontr.: JSS	Godkj.: RARV
		Rev. dato: 08.10.2025	Rev.nr: 08	Sign.: AR	Kontr.: IB	Godkj.: RARV

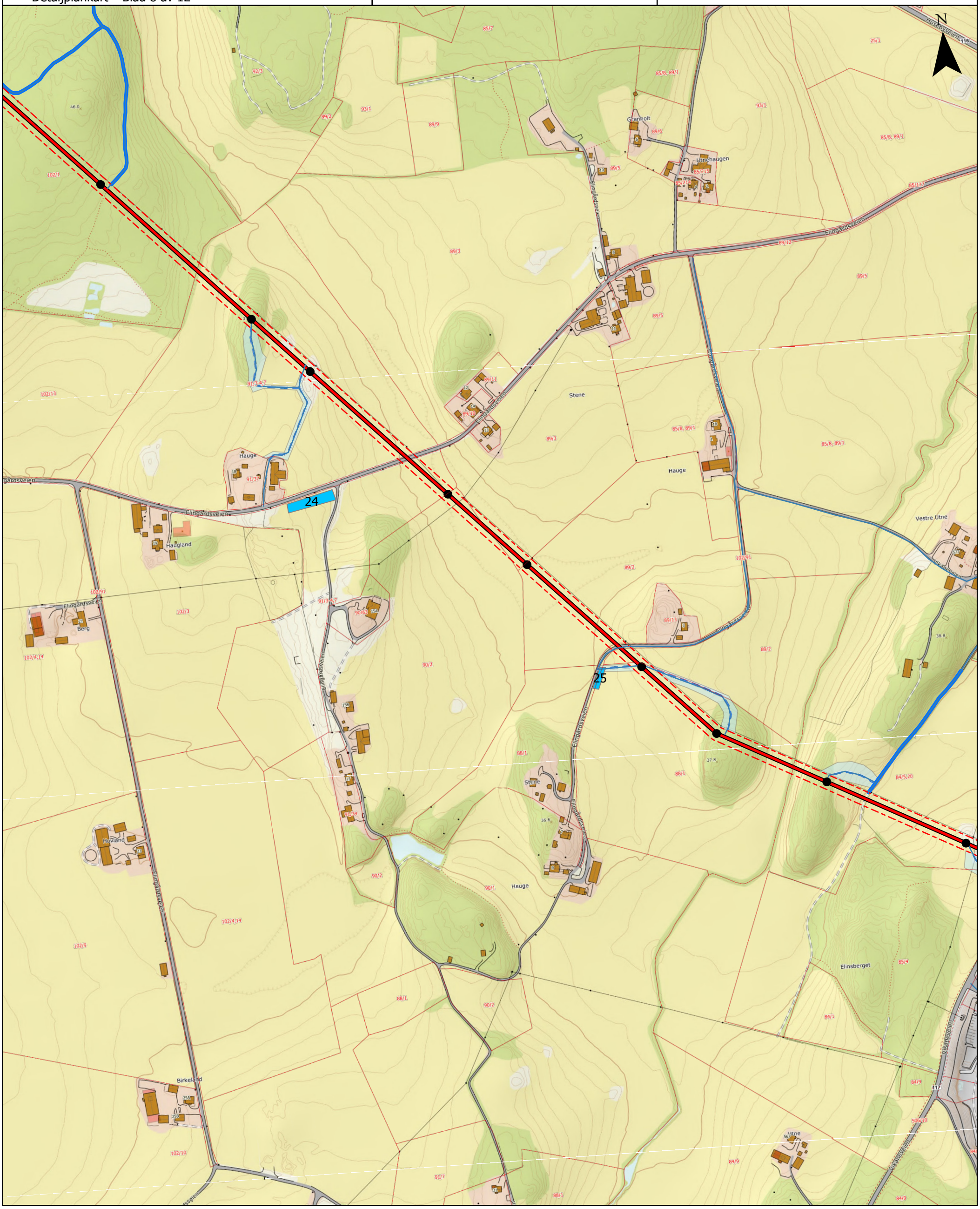
Elvia AS

132 kV Huseby-Fjærå og 47 kV Fjærå-Skytterhuset

Detaljplankart Blad 8 av 12

0 125 250 Meters

- Nye master
- Eksisterende master
- Ny 132 kV-ledning
- Ny kabel
- Rettighetsbelte
- Eksistrende 47 kV
- Eksisterende 47 kV ledning ombygges
- Eksisterende 47 kV rives
- Anleggsveier
- Privat veg
- Traktorveg
- Terrengkjøring
- Riggområde
- Vinsj og trommelplass
- Terrengkjøring buffer
- Buffer eik

560

JØSOK

Tegn.nr:		Dato:	Rev.nr:	Sign.:	Kontr.:	Godkj.:
3200-KA-0003		19.12.2024	06	FS	IB	POJ
Målestokk: 1:5 000	Format: A3	Rev. dato: 29.09.2025	Rev.nr: 07	Sign.: AR	Kontr.: JSS	Godkj.: RARV
		Rev. dato: 08.10.2025	Rev.nr: 08	Sign.: AR	Kontr.: IB	Godkj.: RARV

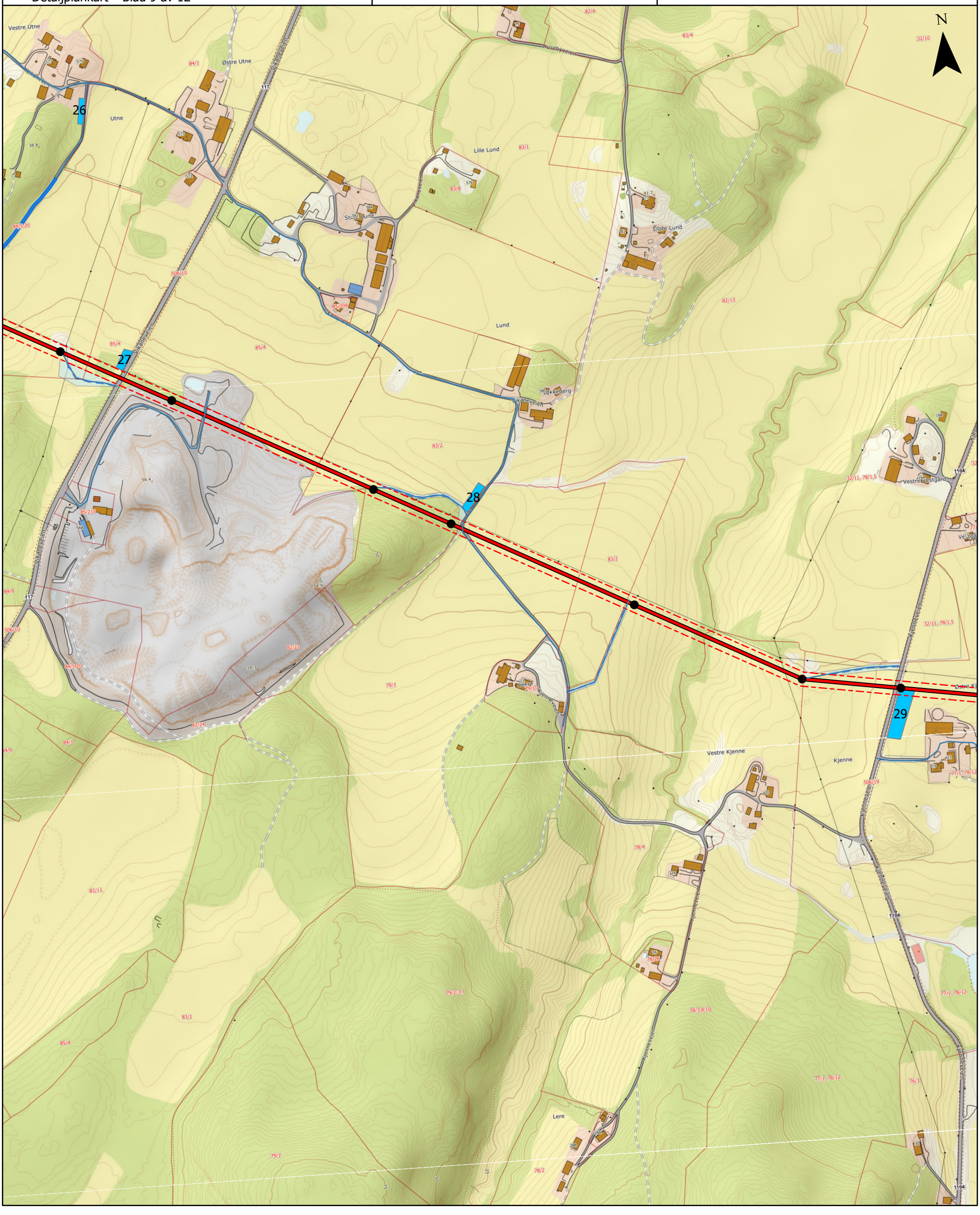
Elvia AS

132 kV Huseby-Fjærå og 47 kV Fjærå-Skytterhuset

Detaljplankart Blad 9 av 12

0 125 250 Meters

- Nye master
- Eksisterende master
- Ny 132 kV-ledning
- Ny kabel
- Rettighetsbelte
- Eksistrende 47 kV
- Eksisterende 47 kV ledning ombygges
- Eksisterende 47 kV rives
- Anleggsveier
- Privat veg
- Traktorveg
- Terrengkjøring
- Riggområde
- Vinsj og trommelplass
- Terrengkjøring buffer
- Buffer eik

JØSOK

Tegn.nr:	Målestokk:	Format:
3200-KA-0003	1:5 000	A3

Dato:	Rev.nr:	Sign.:	Kontr.:	Godkj.:
19.12.2024	06	FS	IB	POJ
Rev. dato: 29.09.2025	Rev.nr: 07	Sign.: AR	Kontr.: JSS	Godkj.: RARV
Rev. dato: 08.10.2025	Rev.nr: 08	Sign.: AR	Kontr.: IB	Godkj.: RARV

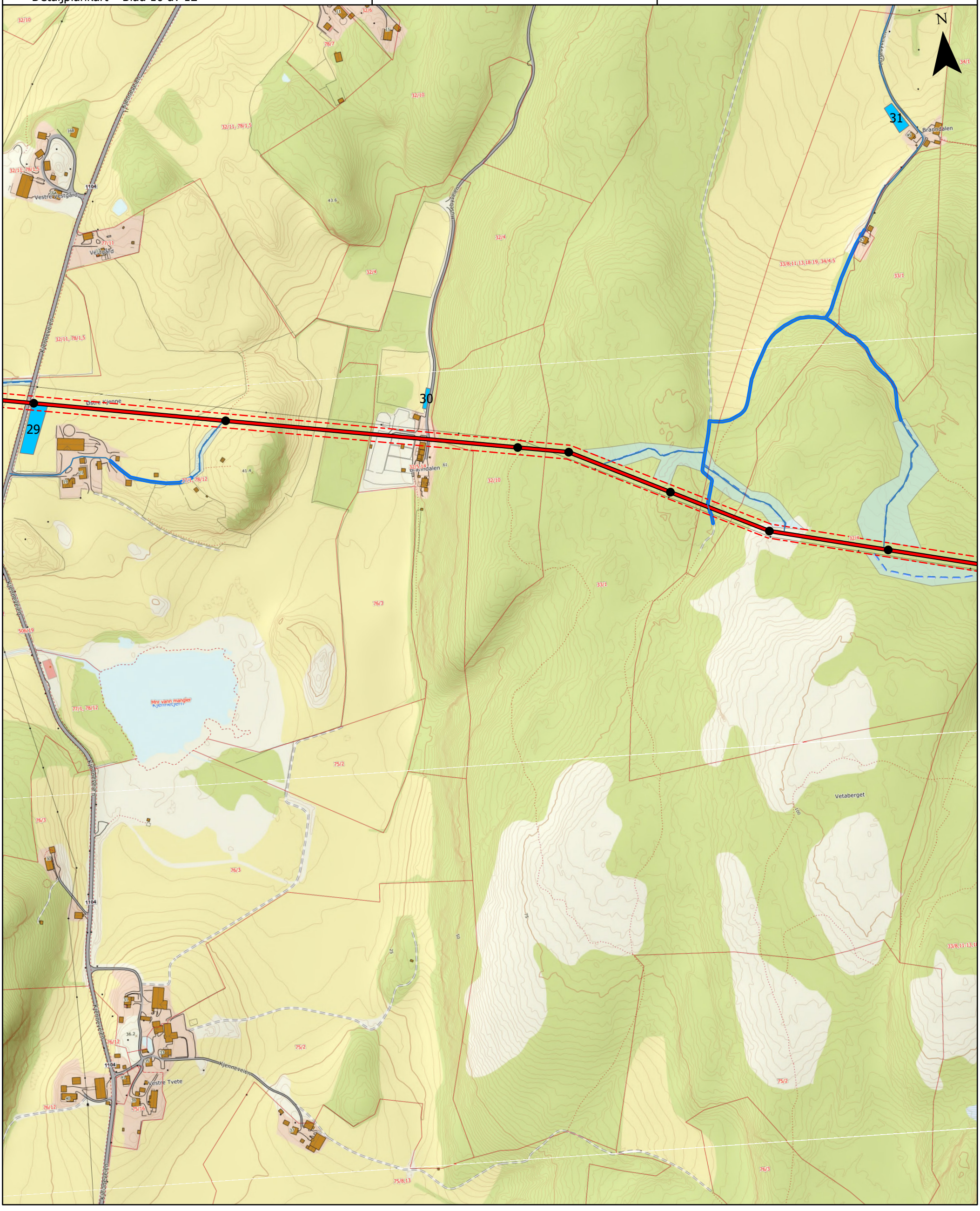
Elvia AS

132 kV Huseby-Fjærå og 47 kV Fjærå-Skytterhuset

Detaljplankart Blad 10 av 12

0 125 250 Meters

- Nye master
- Eksisterende master
- Ny 132 kV-ledning
- Ny kabel
- Rettighetsbelte
- Eksistrende 47 kV
- Eksisterende 47 kV ledning ombygges
- Eksisterende 47 kV rives
- Anleggsveier
- Privat veg
- Traktorveg
- Terrengkjøring
- Riggområde
- Vinsj og trommelplass
- Terrengkjøring buffer
- Buffer eik

JØSOK

Tegn.nr:		Dato:	Rev.nr:	Sign.:	Kontr.:	Godkj.:
3200-KA-0003		19.12.2024	06	FS	IB	POJ
Målestokk: 1:5 000	Format: A3	Rev. dato: 29.09.2025	Rev.nr: 07	Sign.: AR	Kontr.: JSS	Godkj.: RARV
		Rev. dato: 08.10.2025	Rev.nr: 08	Sign.: AR	Kontr.: IB	Godkj.: RARV

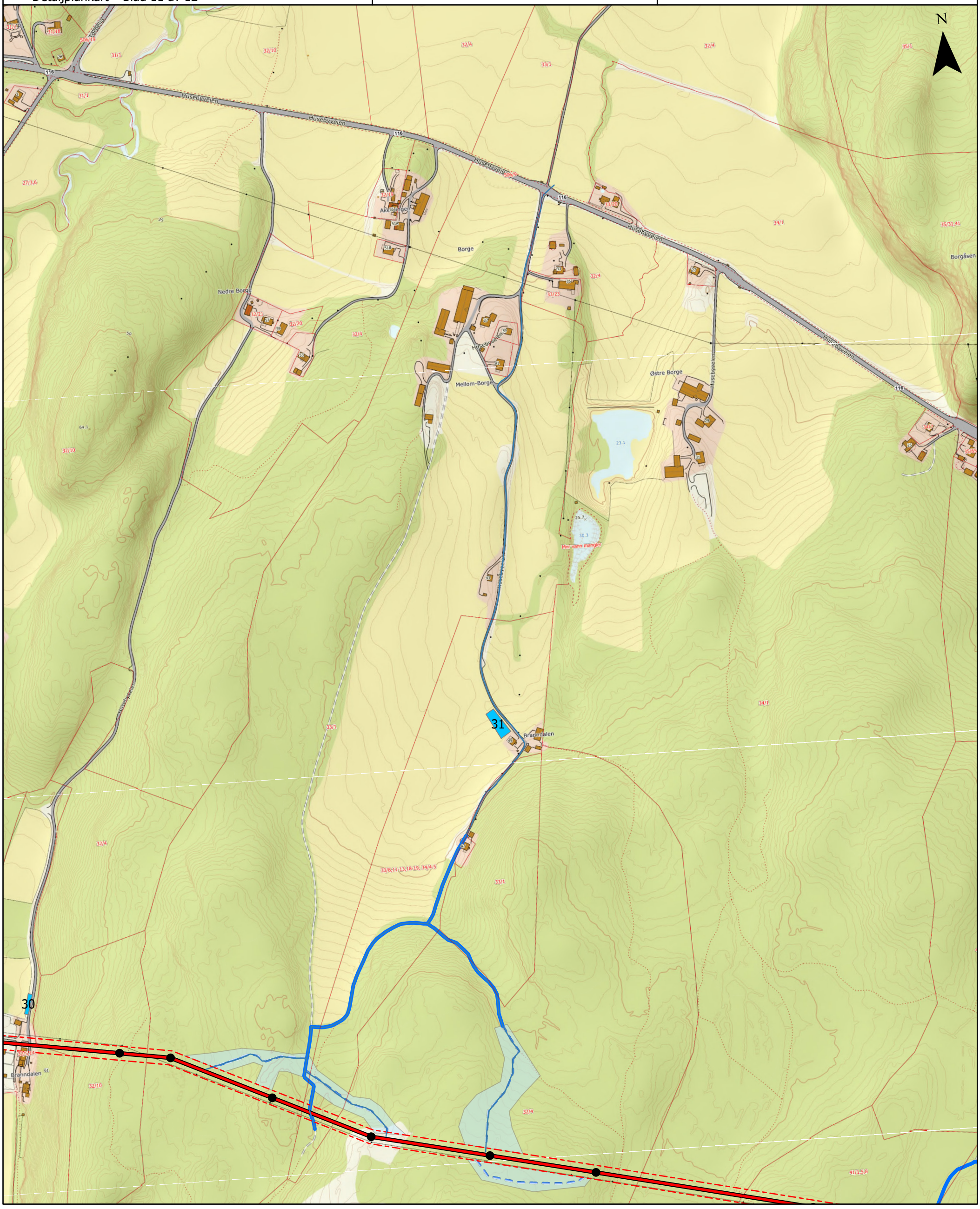
Elvia AS

132 kV Huseby-Fjærå og 47 kV Fjærå-Skytterhuset

Detaljplankart Blad 11 av 12

0 125 250 Meters

- Nye master
- Eksisterende master
- Ny 132 kV-ledning
- Ny kabel
- Rettighetsbelte
- Eksistrende 47 kV
- Eksisterende 47 kV ledning ombygges
- Eksisterende 47 kV rives
- Anleggsveier
- Privat veg
- Traktorveg
- Terrengkjøring
- Riggområde
- Vinsj og trommelplass
- Terrengkjøring buffer
- Buffer eik

JØSOK

Tegn.nr:		Dato:	Rev.nr:	Sign.:	Kontr.:	Godkj.:
3200-KA-0003		19.12.2024	06	FS	IB	POJ
Målestokk: 1:5 000	Format: A3	Rev. dato: 29.09.2025	Rev.nr: 07	Sign.: AR	Kontr.: JSS	Godkj.: RARV
		Rev. dato: 08.10.2025	Rev.nr: 08	Sign.: AR	Kontr.: IB	Godkj.: RARV

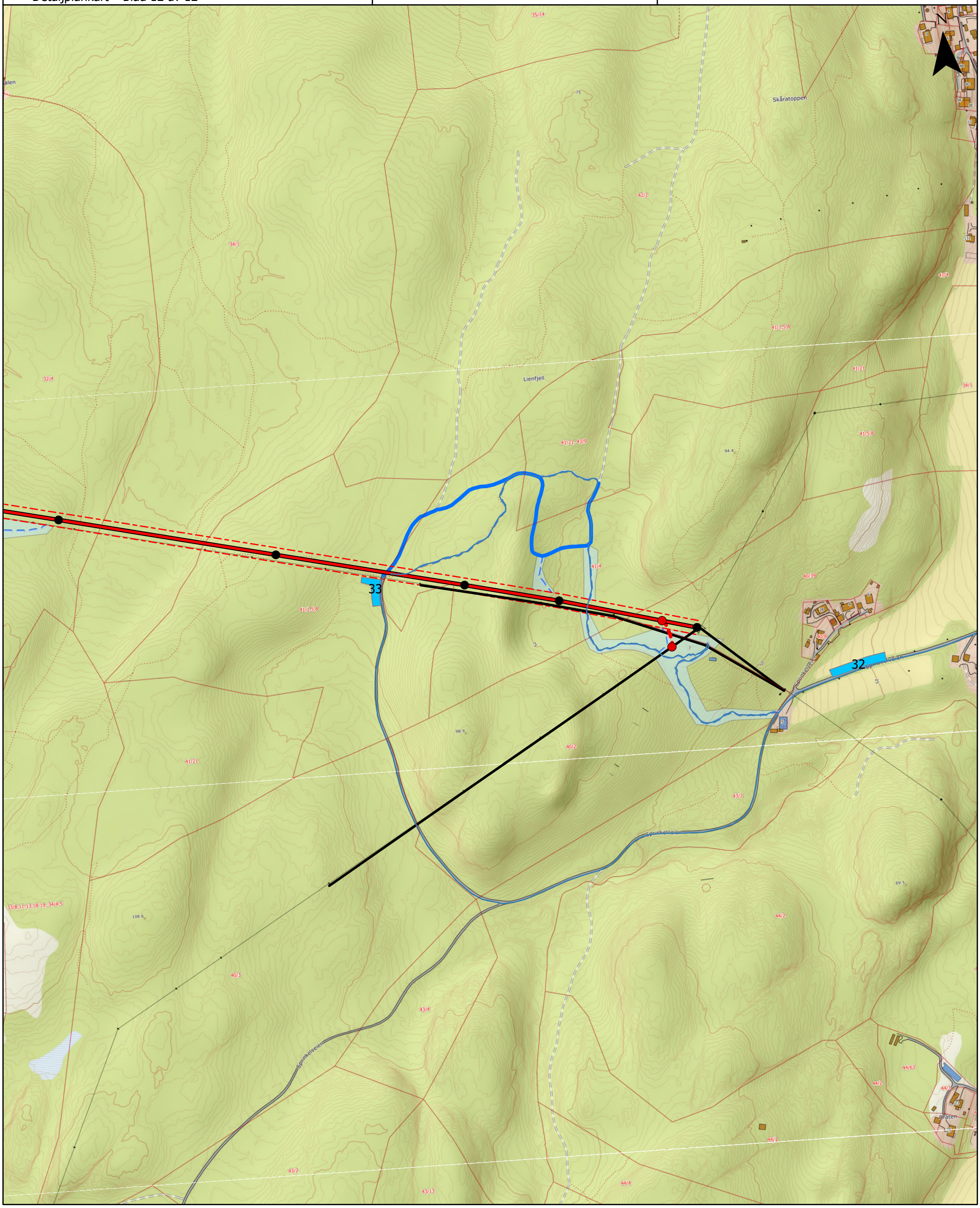
Elvia AS

132 kV Huseby-Fjærå og 47 kV Fjærå-Skytterhuset

Detaljplankart Blad 12 av 12

0 125 250 Meters

- Nye master
- Eksisterende master
- Ny 132 kV-ledning
- Ny kabel
- Rettighetsbelte
- Eksistrende 47 kV
- Eksisterende 47 kV ledning ombygges
- Eksisterende 47 kV rives
- Anleggsveier
- Privat veg
- Traktorveg
- Terrengkjøring
- Riggområde
- Vinsj og trommelplass
- Terrengkjøring buffer
- Buffer eik

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Saksnr.: 2019/14725
Dokumentnr.: 42
Løpenr.: 310021/2026
Klassering: 300/730

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Formannskapet	15.10.2026	123/26

Søknad fra Soroptimistene i Fredrikstad om samarbeid om markering av FN-kampanje

Kommunedirektørens innstilling
Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å fatte følgende vedtak:

1. Fredrikstad kommune lyssetter Villa Lykkeberg og «Værstekællen» med oransje lys under FN-kampanjen «Read the signs», fra 25. november til 10. desember 2026. Lyssettingen av Villa Lykkeberg finansieres med 25.000 kroner over formannskapets disposisjonskonto, som etter dette gjenstår med 910.000 kroner.
2. Kommunen samarbeider med Soroptimistene i Fredrikstad om en markering på åpningsdagen 25. november.

Sammendrag
Soroptimistene i Fredrikstad (SI Borge og SI Fredrikstad) har søkt om et samarbeid med kommunen om å markere FNs internasjonale kampanje «Read the signs». Det søkes om oransje lyssetting av Villa Lykkeberg og «Værstekællen», samt samarbeid om en markering på åpningsdagen 25. november, med temaet vold i nære relasjoner.

Soroptimistene arbeider for bedre levekår for kvinner og jenter lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Kampanjen «Read the signs», er et bidrag til dette.

Kommunedirektøren anbefaler at søknaden om samarbeid om markering av FNs internasjonale kampanje støttes. Dette innebærer at kommunen lyssetter Villa Lykkeberg og «Værstekællen» i oransje og tar kostnaden ved dette, samt samarbeider med Soroptimistene om en markering på åpningsdagen 25. november.

Vedlegg
1 Søknad om støtte til markering av soroptimistenes internasjonale orangekampanje i perioden 25.11. - 10.12.2026

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)
Ingen

Saksopplysninger
Soroptimistene har i flere år samarbeidet med Fredrikstad kommune om FNs internasjonale kampanje. Slagordet for kampanjen er «Read the signs». Kampanjen har et forebyggende fokus, hvor målet er å bidra til kunnskap og innsikt, slik at et skadelig parforhold ikke utvikler seg til et voldelig samliv.

Soroptimistene i Fredrikstad søker også i år om økonomisk støtte til lyssetting, og et fortsatt samarbeid med Fredrikstad kommune om å markere denne viktige saken.

Soroptimistene planlegger følgende markering:

- Lyssetting av Villa Lykkeberg med åpning og appell v/ordfører og soroptimister den 25.11.2026.
- Lyssetting av «Værstekællen» på Værstetorvet
- Utdeling av materiell, pressedekning og øvrig info i kampanjeperioden med forskjellige aktiviteter.

«Orangedagene» viser til den internasjonale markeringen, som er skapt ved å lyssette sentrale byggverk oransje. Villa Lykkeberg har lyst opp og markert seg i mange år på rad. I 2025 ble også «Værstekællen» lyssatt i oransje. Kommunen har tatt kostnadene ved dette.

Plan mot vold i nære relasjoner 2022-2029, ble vedtatt av bystyret 10.02.2022. Under «forebygge og avdekke», «slik gjør vi det» står det følgende: Videreføre «Oransje dager» på Lykkeberg for å markere internasjonal dag, 25.11, for avskaffelse av vold mot kvinner. Ansvarlig for dette er Fredrikstad kommune, Borge og Fredrikstad Soroptimistforeninger.

Relevante bestemmelser
- Ingen

Konsekvenser for sosial bærekraft
Soroptimistenes arbeid knyttes opp til FNs bærekraftsmål 5: Likestilling mellom kjønnene. Dette bærekraftsmålet jobber for å avskaffe alle former for vold mot jenter og kvinner innen 2030.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft
Søknaden innebærer at Fredrikstad kommune påtar seg kostnaden for oransje lyssetting av Villa Lykkeberg og «Værstekællen». Villa Lykkeberg ble lyssatt i 2021-2025 og kostnadene her gir et godt estimat for hva dette vil koste i 2026.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft
Ikke relevant for saken.

Ansattes medbestemmelse
Ikke relevant for saken.

Vurdert for uttalelser i rådene
Ikke relevant for saken.

Vurdering
Markeringen av FNs internasjonale kampanje «Read the signs» er et viktig initiativ, som retter fokus mot en viktig sak. Kampanjen har et forebyggende fokus. Målet er å bidra til kunnskap og innsikt, slik at et skadelig parforhold ikke utvikler seg til et voldelig samliv.

Kommunedirektøren mener at kommunen, ved å benytte formannskapets disposisjonskonto kan påta seg kostnadene ved å lyssette Villa Lykkeberg og «Værstekællen», da kostandene ikke er høye, men gir et viktig og synlig signal.

Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å imøtekomme henvendelsen fra Soroptimistene om samarbeid, ved å lyssette Villa Lykkeberg og «Værstekællen» under kampanjeperioden 25. november til 10. desember 2026, på bakgrunn av kampanjens

viktighet og alvor. Det samarbeides også om en markering med temaet vold i nære relasjoner i forbindelse med kampanjeåpningen 25. november.

Alternative løsninger
Formannskapet kan avslå søknaden om økonomisk støtte til Soroptimistene Fredrikstad.

Konklusjon
Kommunedirektøren anbefaler at Fredrikstad kommune lyssetter Villa Lykkeberg og «Værstekællen» under FN-kampanjen og finansierer dette over formannskapets disposisjonskonto.

a global voice for women — Soroptimist International Union of Norway

Til Fredrikstad kommune

post@fredrikstad.kommune.no Fredrikstad 04.09.2026

SØKNAD OM STØTTE TIL MARKERING AV SOROPTIMISTENES INTERNASJONALE ORANGEKAMPANJE FOR AVSKAFFELSE AV VOLD I NÆRE RELASJONER I PERIODEN 25.11 – 10.12.2026.

SLAGORDET FOR ÅRETS KAMPANJE ER: «READ THE SIGNS» OG FOKUSERER I ÅR SOM I FJOR PÅ FOREBYGGING.

Soroptimistene i Fredrikstad, SI Borge og SI Fredrikstad, viser til et vellykket samarbeid om dette internasjonale FN prosjektet i de 8 foregående årene. Et samarbeide der Fredrikstad har fått markert seg som en by og en kommune som synliggjør og tar avstand fra vold mot kvinner og vold i nære relasjoner som et vedvarende og økende samfunnsproblem. At Fredrikstad Kommune innlemmet dette soroptimistarrangementet i sin vedtatte handlingsplan «Plan mot vold i nære relasjoner 2022 – 2029» gir inspirasjon til vårt arbeide med denne viktige markeringen, «Alle har rett til et liv uten vold og overgrep» som planen uttrykker.

På vegne av de to soroptimistklubbene SI Borge og SI Fredrikstad søker vi også i år om økonomisk støtte og et fortsatt godt samarbeide med Fredrikstad Kommune for å markere denne viktige saken.

Vår kampanjeperiode er fra 25. november til 10.desember, og vi ser for oss følgende aktivitet i perioden:

- Lyssetting av Villa Lykkeberg med åpning og appell v/ordfører 25.11.2025.
- Lyssetting av «Værstekællær» på Værstetorvet i orange, ble gjort for første gang i 2025.
- Utdeling av materiell, pressedekning og øvrig info i kampanjeperioden med forskjellige aktiviteter.

«Orangedagene» viser til den internasjonale FN-markeringen som er skapt ved å lyssette sentrale byggverk/ installasjoner oransje. Så også i Fredrikstad! Villa Lykkeberg har lyst opp og markert kampanjens viktighet og alvor 8 år på rad. I fjor fikk vi også lyssatt «Værstekællær» i orange i samarbeid med kulturavdelingen i kommunen. Et lyssatt Lykkeberg og Værstekællær forteller byens borgere at Fredrikstad nok en gang fremstår som en foregangsby for kampanjen. Det har blitt en «tradisjon» at åpningen skjer ved Rådhuset, med tale fra ordfører og appeller fra Soroptimistene. Vi ønsker å få gjenta dette i god samarbeidsånd.

Målet er som tidligere år å skape oppmerksomhet og pressedekning om saken. Soroptimistene utarbeider informasjonsmateriell om kampanjen som en del av informasjonsarbeidet.

Lyssettingen av Lykkeberg og Værstekællær i kampanjeperioden 25/11 – 10/12 er en sterk visuell markering.

Vi håper vår kommune også i 2026 bidrar slik at samarbeidet om dette prosjektet i byen vår fortsatt står sterkt.

Kampanjeslagordet «Read the signs» har et forebyggende fokus!

Vi ser fram til et fortsatt godt og meningsfylt samarbeide med kommunen og håper på et positivt utfall av vår søknad nok en gang.

Med vennlig hilsen for

Fredrikstad Soroptimistklubb og
Borge Soroptimistklubb

Helena Leknes-Kilmork
Prosjektleder Borge SI

Mail: helena.leknes@gmail.com

Mobil: 95932129

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Saksnr.: 2023/3406
Dokumentnr.: 20
Løpenr.: 290165/2026
Klassering: 633/4

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Formannskapet	15.10.2026	124/26

Salg av næringseiendom til Viken Park - gnr/bnr 633/4, 634/3 & 634/6

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å fatte følgende vedtak:

1. Fredrikstad kommune godkjenner salg av gnr. 633 bnr. 4, gnr. 634 bnr. 3 og gnr. 634 bnr. 6 til GG Gruppen AS i henhold til fremlagt kjøpekontrakt.
2. Kjøpesummen fastsettes i henhold til fremlagt takst med KPI-regulering frem til oppgjørstidspunktet i samsvar med kjøpekontrakten.
3. Salgsinntektene inntektsføres på AN 8860.

Sammendrag

Fredrikstad kommune eier eiendommene gnr. 633 bnr. 4, gnr. 634 bnr. 3 og gnr. 634 bnr. 6 med et samlet areal på ca. 2 097 m². Eiendommene ligger innenfor området som inngår i den pågående utviklingen av Viken Park.

I kommuneplanens arealdel 2023-2035 er arealene helt eller delvis avsatt til kombinert bebyggelse- og anleggsformål. Området er under regulering som del av Viken Park-prosjektet. Reguleringsarbeidet er initiert av Viken Park AS/GG Gruppen.

Det er innhentet ekstern verdivurdering som konkluderer med en samlet markedsverdi på 346.000 kroner per mars 2023.

Kommunedirektøren vurderer at arealene ikke har selvstendig verdi eller utviklingspotensial for kommunen, men inngår som naturlige deler av det planlagte næringsområdet.

Det anbefales derfor at eiendommene selges til GG Gruppen AS i tråd med fremlagt kjøpekontrakt.

Vedlegg

1 Kjøpekontrakt Viken Park 290926
2 Takst eiendom 633-4, 634-3 og 634-6 Viken Park
3 Vedlegg 1 - Erklæring - komm VP 290926
4 Vedlegg 2 - Avtale_tinglysing_erklæringer - komm VP 290926

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Kommuneplanens arealdel 2023-2035.

Pågående reguleringsplan for Viken Park.

Saksopplysninger

Fredrikstad kommune er hjemmelshaver til eiendommene gnr. 633 bnr. 4, gnr. 634 bnr. 3 og gnr. 634 bnr. 6 med et samlet areal på ca. 2 097 m². Arealene ligger innenfor området som omfattes av den planlagte næringsutbyggingen Viken Park.

Området er i kommuneplanens arealdel 2023-2035 delvis avsatt til kombinert bebyggelse- og anleggsformål. Det pågår samtidig reguleringsarbeid for Viken Park. Reguleringsinitiativet er fremmet av Viken Park AS/GG Gruppen.

Det er innhentet ekstern takst for å fastsette markedsverdien. Taksten legger til grunn påregnelig fremtidig bruk av arealene som del av et samlet næringsområde. Taksten viser til at parsellene utgjør en begrenset del av Viken Park og at verdien er knyttet til den samlede utviklingen av området. Verdivurderingen konkluderer med en samlet markedsverdi på 346.000 kroner.

På bakgrunn av taksten er det fremforhandlet kjøpekontrakt med GG Gruppen AS. Oppgjør og overtakelse skal først finne sted når reguleringsplanen er endelig vedtatt og eventuell klagebehandling er avsluttet.

Kjøpekontrakten sikrer samtidig kommunens rettigheter til eksisterende og fremtidig teknisk infrastruktur gjennom tinglyste erklæringer. Dette omfatter blant annet vannledninger, kummer og fremtidige kommunaltekniske anlegg innenfor planområdet.

Det vises til Fredrikstad kommunes delegeringsreglement punkt 4.3.8:

«Formannskapet vedtar salg eller bortfeste av næringseiendommer, som er utlagt til dette formål i stadfestet reguleringsplan»

Reguleringsplan for Viken park er ikke endelig vedtatt, men i og med at oppgjør og overtakelse først skal finne sted når endelig reguleringsplan for området er vedtatt og eventuell klagebehandling er avsluttet anses det at formannskapet er rette instans for å vedta salget.

Relevante bestemmelser
Saken vurderes etter kommuneloven, plan- og bygningsloven, kommuneplan for Fredrikstad 2023-2035 og kommunens delegasjonsreglement (reglement for delegering, innstilling og folkevalgte organer).

Salget er vurdert opp mot regelverket om offentlig støtte. Markedsverdien er dokumentert gjennom ekstern verdivurdering, og kjøpesummen er fastsatt på markedsmessige vilkår.

Konsekvenser for sosial bærekraft
Salget av de aktuelle eiendommene har ingen direkte konsekvenser for kommunens tjenestetilbud, møteplasser eller innbyggernes tilgang til offentlige tjenester.

Eiendommene inngår imidlertid i et større planlagt næringsområde. En realisering av Viken Park kan bidra til økt sysselsetting og etablering av nye arbeidsplasser i regionen. Prosjektet er fremhevet som et tiltak som kan bidra til å møte utfordringer knyttet til utenforskap og lav yrkesdeltakelse i deler av regionen. Utvikling av næringsområdet kan derfor på sikt ha positive indirekte virkninger for levekår og sosial bærekraft.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft
a) Økonomiske konsekvenser – drifts- og investeringsbudsjett
Salget vil gi kommunen en salgsinntekt på kr 346 000,- med KPI-regulering frem til oppgjørstidspunktet.

Eiendommene har ingen identifisert kommunal funksjon og inngår ikke i kommunens tjenesteproduksjon. Salget medfører derfor ikke redusert tjenestekapasitet eller økte kommunale driftskostnader.

Kommunen beholder samtidig nødvendige rettigheter knyttet til eksisterende og fremtidig teknisk infrastruktur gjennom tinglyste avtaler.

b) Samfunnsmessige konsekvenser
Eiendommene inngår som del av den planlagte utviklingen av Viken Park. Området er planlagt som et regionalt nærings- og logistikkområde med nærhet til E6, jernbane og Borg Havn. Prosjektet er omtalt som et logistisk knutepunkt av regional og nasjonal betydning.

Utviklingen av Viken Park forventes å kunne bidra til økt næringsaktivitet, nye arbeidsplasser og økt verdiskaping i regionen. Ifølge beregninger omtalt av prosjektet kan næringsområdet gi betydelige sysselsettings- og skattevirkninger dersom prosjektet realiseres.

Salget av de aktuelle parsellene bidrar til en mer helhetlig arealdisponering innenfor det planlagte næringsområdet og understøtter kommunens mål om næringsutvikling og verdiskaping.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft
Selve salget av eiendommene medfører ingen direkte miljømessige konsekvenser.

Arealene inngår imidlertid i et større reguleringsområde hvor spørsmål knyttet til naturmangfold, arealbruk, klimagassutslipp, energiforsyning, transportløsninger og teknisk infrastruktur behandles gjennom reguleringsprosessen og tilhørende konsekvensutredninger.

Miljømessige virkninger av den framtidige næringsutviklingen vil derfor bli vurdert og avklart gjennom plan- og bygningslovens ordinære planprosesser. Salget av de aktuelle parsellene innebærer ikke i seg selv endret arealbruk eller tillatelse til utbygging.

Ansattes medbestemmelse
Saken har ingen konsekvenser for kommunens ansatte eller organiseringen av kommunens tjenestetilbud. Medbestemmelse vurderes derfor ikke som relevant i denne saken.

Vurdert for uttalelser i rådene
Salg av de aktuelle eiendommene vurderes ikke å ha direkte konsekvenser for de målgruppene rådene representerer. Saken er derfor ikke forelagt rådene for uttalelse.

Vurdering
Kommunedirektøren vurderer at de aktuelle arealene ikke har selvstendig utviklingsverdi for kommunen. Eiendommene utgjør mindre parseller innenfor et større område som planlegges utviklet som regionalt næringsområde gjennom Viken Park.

Taksten konkluderer med at arealenes verdi er knyttet til den samlede utviklingen av området, og ikke til selvstendig utnyttelse av den enkelte parsell. Kommunedirektøren vurderer derfor at det er hensiktsmessig å avhende eiendommene.

Selv om kjøper på behandlingstidspunktet ikke nødvendigvis er formell hjemmelshaver til alle tilgrensende arealer, inngår ervervet som del av den planlagte eiendomsstrukturen og den helhetlige utviklingen av Viken Park. De aktuelle parsellene har begrenset selvstendig utnyttelsesmulighet og får sin verdi gjennom samordning med det øvrige utviklingsområdet.

Kommunedirektøren vurderer derfor at det foreligger saklig grunnlag for direkte salg til prosjektets utvikler.

Salget skjer på grunnlag av ekstern verdivurdering og til markedsmessige vilkår. Kjøpesummen er fastsatt med utgangspunkt i takst og reguleres i henhold til

konsumprisindeksen.

Kommunens interesser ivaretas gjennom tinglyste rettigheter til eksisterende og fremtidig teknisk infrastruktur innenfor området. Dette sikrer nødvendig tilgang til drift, vedlikehold og framtidige kommunaltekniske anlegg.

Kommunedirektøren legger vekt på at eiendommene inngår i et større område som planlegges utviklet som regionalt næringsområde. Viken Park er fremhevet som et framtidig logistikk- og næringsknutepunkt med strategisk beliggenhet nær E6, jernbane og Borg Havn. En samlet utvikling av området kan bidra til næringsutvikling, verdiskaping og arbeidsplassvekst i Fredrikstad og regionen.

Salget av de aktuelle parsellene vurderes å understøtte denne utviklingen ved å bidra til en hensiktsmessig og helhetlig eiendomsstruktur innenfor planområdet. Kommunedirektøren vurderer på denne bakgrunn at salg til GG Gruppen AS er den løsningen som best ivaretar en helhetlig utvikling av området og de verdiene eiendommene representerer.

Alternative løsninger
Et alternativ er at kommunen beholder eiendommene i egen portefølje og avventer videre utvikling av reguleringsarbeidet.

Et annet alternativ er å gjennomføre et åpent salg av eiendommene i markedet. De aktuelle parsellene utgjør imidlertid mindre arealer innenfor et større planlagt næringsområde, og verdien er knyttet til samordning med omkringliggende arealer og den helhetlige utviklingen av Viken Park.

Konklusjon
De aktuelle eiendommene har begrenset selvstendig utnyttelsesverdi og inngår som en naturlig del av den helhetlige utviklingen av Viken Park. Kommunedirektøren vurderer at salg til GG Gruppen AS er saklig begrunnet og skjer på markedsmessige vilkår basert på ekstern verdivurdering.

Kommunens interesser knyttet til eksisterende og framtidig teknisk infrastruktur er ivaretatt gjennom tinglyste rettigheter og erklæringer.

Kommunedirektøren anbefaler på denne bakgrunn at salget godkjennes i henhold til fremlagt kjøpekontrakt.

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Kjøpekontrakt

1. Partene

Selger: Fredrikstad kommune **Org.nr.:** 940039541
Postboks 1405
1602 Fredrikstad

heretter kalt selger,

og

Org.nr.: 920 818 722

Kjøper: Viken Park AS
Svinesundveien 336
1788 Halden

heretter kalt kjøper,

har i dag inngått følgende kjøpekontrakt:

2. Kontraktobjekt/ Kjøpesum

Selger overdrar herved til kjøper eiendommene gnr./bnr. 633/4, 634/3 og 634/6 i Fredrikstad kommune for en kjøpesum på kr 346.000, - i henhold til vedlagte takst. Eiendommene er på avtaletidspunktet å anse som råtomter. Kjøpesummen skal indeksreguleres etter Statistisk sentralbyrås konsumprisindeks (KPI) fra takstens rapportdato til tidspunktet for oppgjør. Reguleringen beregnes forholdsmessig ut fra endringen i KPI i perioden. I tillegg til kjøpesum skal kommunens transaksjonskostnad ved arealoverføring innbetales (per 2026 satt til 5 390,-).

Arealet som selges er:

Tomt 633/4, areal ca. 904 m2

Tomt 634/3, areal ca. 1008 m2

Tomt 634/6, areal ca. 185 m2

Se vedlagte takst med vedlegg.

Eventuelle avvik i arealstørrelse vil ikke få betydning for kjøpesum.

3. Omkostninger

I tillegg til kjøpesum med transaksjonskostnad dekker kjøper alle omkostninger.
Kjøper skal blant annet dekke dokumentavgift og tinglysningsgebyr. Kjøper skal også dekke alle eventuelle gebyrer for søknad om fradeling og oppmåling mm. Dersom ikke kjøper er direkte rekvirent av tinglysning, gis selger anledning til å viderefakturere kjøper for alle slike omkostninger.

4. Oppgjør

Oppgjør mellom partene foretas ved at kjøper innbetaler til selger kjøpesum med transaksjonskostnad jfr. punkt 2 på tidspunkt for avtalt overtagelse jfr. punkt 9.
Endelig oppgjør anses som gjennomført når selger har mottatt bankens bekreftelse på valuteringen av hele kjøpesummen. Kjøpesum innbetales i sin helhet (kjøpesum + transaksjonskostnad) til selgers kontonummer 5122 05 77000, innbetaling merkes eiendommene 633/4, 634/3 og 634/6 og sak 2023/3406.

Oppgjør skal ikke finne sted før vilkårene i punkt 9 er oppfylt.

5. Heftelser

Fredrikstad kommune skal ha rett til å tinglyse vederlagsfrie heftelser jf. bilag 2 og 3 i denne avtalen.

6. Tinglysning

Kjøper plikter å medvirke til en eventuell tinglysing og signering av skjøter eller skjema for arealoverføring når melding til tinglysing foreligger klart for tinglysing. Skjøte eller skjema for arealoverføring sendes sammen med melding til tinglysing når kjøper har innbetalt fullt oppgjør inkl. omkostninger jfr. punktene 3 og 4.

7. Selgers opplysningsplikt

Eiendommene overdras som den befinner seg «as is» på overtakelsestidspunktet og Fredrikstad kommune fraskriver seg derfor ethvert ansvar for eventuelle feil eller mangler. Tilsvarende gjelder også eventuelle forurensinger som måtte være i grunnen. Selger vil ikke gjøre noen tiltak på råtomten.

8. Kjøpers undersøkelsesplikt

Kjøper har gjort seg kjent med tomtens grenser. Kjøper har undersøkt tomten og kan ikke gjøre gjeldende som mangel noe han burde ha blitt kjent med ved undersøkelsen. Kjøper er kjent med områdets planstatus, reguleringsplan og bestemmelser. Endringer av planstatus, reguleringsplan og andre bestemmelse er å anse som kjøpers risiko. Selger kan ikke belastes for eventuelle begrensninger som måtte følge gjeldene planstatus, reguleringsplan og andre bestemmelser.

9. Overdragelse

Tomtene overtas av kjøper etter innbetaling av endelig oppgjør jf. punkt 4 med alle rettigheter og plikter det følger hermed.

Partene er enige om at oppgjør og overtakelse først skal finne sted når endelig reguleringsplan for området er vedtatt og eventuell klagebehandling er avsluttet slik at reguleringsvedtaket er rettskraftig.

10. Diverse bestemmelser

Kjøper må tåle at det gjennom eller over tomten føres offentlige ledninger for vann, kloakk, elektrisk strøm og telefon for andre tomter i området og at slike ledninger som er eller blir lagt står til felles benyttelse for interesserte kjøpere av andre tomter eller i forbindelse med utbygging av Viken park.

Det økonomiske mellomværende mellom kjøpere i anledning ovennevnte klausul forutsettes ordnet ved overenskomst mellom dem. Tilsvarende gjelder for enhver plikt og rettighet vedrørende samme med unntak av punkt 5.

11. Verneting

Enhver tvist som måtte oppstå i forbindelse med denne kontrakt skal behandles av den ordinære domstoler, og partene vedtar eiendommens verneting som rette verneting for behandling av eventuelle tvistesaker.

12. Forbehold

Det tas forbehold om politisk godkjennelse av overdragelse i henhold til denne avtalen i Fredrikstad kommune sitt bystyre. Manglende godkjenning vil medføre terminering av denne avtalen uten at det kan kreves dekket noen kostnader/utlegg for kjøper eller selger.

Dersom eiendommene/parsellene ikke er endelig overført til kjøper innen 31.12.2027, kan det innhentes ny verditakst før gjennomføring av transaksjonen. Fredrikstad kommune forbeholder seg retten til å justere kjøpesummen i samsvar med den nye taksten med eventuell KPI-regulering frem til oppgjørstidspunktet.

13. Bilag

Bilag 1 – Takst med vedlegg
Bilag 2 – Avtale om tinglyst heftelse
Bilag 3 – Avtale om tinglyst heftelse

14. Kontrakteksemplarer

Denne avtalen er utstedt i 2 eksemplarer. Kjøper og selger beholder hvert sitt eksemplar.

15. Underskrift

Fredrikstad den**, _____/_____** - 2026

Som Selger:	Som Kjøper:
Fredrikstad kommune	Viken Park
Org. nr.: 940 039 541	Org.nr.: 920 818 722

Norsk takst

VERDIVURDERING RÅTOMT 633/4, 634/3 og 634/6 FREDRIKSTAD

Eiendomsinformasjon

Adresse
Tofteberg
1659 TORP

Kommune
3004 Fredrikstad

Rapportdato 29.03.2023

Befaringsdato 28.03.2023

Matrikkel

Gnr	Bnr	Snr	Fnr	Lnr
634	3			

Rapportansvarlig
Takstingeniør Terje Westby AS
Terje Westby
Kikkutveien 4
1710 SARPSBORG
Tlf.: 90 15 17 18

Ønsker du å sjekke rapportens gyldighet?
Skann QR-koden med din mobiltelefon.

Norsk takst

VERDIVURDERING RÅTOMT
633/4, 634/3 og 634/6

EIENDOMSBETEGNELSE

Ingen konkret vei, men eiendommen 633/4 er gammel skogsbilvei. 634/3 og 634/6 kan være et gammelt vannbasseng. Ikke verifisert av meg.

Hjemmelshaver er Fredrikstad kommune.

Gnr. 633 bnr. 4, 904m².
Gnr. 634 bnr. 3, 1008m².
Gnr. 634 bnr. 6, 185m².

Besiktigelsdato: 28. mars 2023.

MANDAT

Via e-post datert 22. mars 2023, har Fredrikstad kommune v/Rasmus Rønning Vatne gitt meg følgende mandat:

" Fredrikstad kommune v/Forvaltningstab ønsker med dette å innhente takst på eiendommene: 633/4, 634/3 og 634/6 i Fredrikstad kommune.

I forbindelse med ønsket salg/arealoverføring av eiendommene 633/4, 634/3 og 634/6 i Fredrikstad kommune på hhv. 904m², 1008m² og 185m², nedenfor markert turkis og i vedlagte dokumenter, så bes det om en vurdering av markedsverdien for hver av disse aktuelle teiger.
Det skal legges til grunn planstatus, det nevnes kommuneplan og reguleringsplan under arbeid."

PREMISSER

Mitt oppdrag er å beregne verdien av objektene på oppgitte eiendombetegnelser. Markedsverdien er i henhold til internasjonalt verdivurdering-standarder (IVSC, RICS) definert som det estimerte beløp en eiendom kan omsettes for på verdsettelsestidspunktet mellom en villig kjøper og en villig selger, i en transaksjon på en armlengdes avstand, etter tilstrekkelig markedsføring og der hver av partene hver handlet velinformert, forsvarlig og uten tvang.

Verdivurderingen baserer seg både på en nåtid tenkt m²-pris pr m², men også målt mot en "strøkpris", m.a.o. hva tilstøtende eiendommer er solgt for til samme formål.

Jeg har innhentet relevant informasjon via Ivar Grønli i Fredrikstad kommune.

SAMMENDRAG

Det er forutsatt i denne rapporten av vurderte areal vil bli godkjent innenfor reguleringsplan under arbeide for hele området som går under betegnelsen VIKEN PARK, en regional plan, hvis intensjon er kombinasjon næring og grønne soner. Området som omfattes av plan under arbeide er spennende, men opparbeidelse av området synes svært omfattende og ferdigstillelse et godt stykke inn i fremtiden.

Markedsverdien er henført til dagens dato og med mindre annet er eksplisitt beskrevet i verdigrunnlaget forutsettes at

- det ikke foreligger uoppfylte pålegg på eiendommen, servitutter eller lignende som kan påvirke eiendommens verdi
- eiendommen er fri for forurensende masser
- eiendommen vurderes som den var fri for heftelser
- mottatt skriftlige og muntlige opplysninger er korrekte.

Norsk takst

VERDIVURDERING RÅTOMT
633/4, 634/3 og 634/6

For øvrig er vurderingen basert på egne observasjoner, erfaringer med markedet og eiendomsbransjen generelt, samt konkrete referansetall.

OMRÅDEBESKRIVELSE.

Med utgangspunkt i planverk under arbeide, vil området hvor takstobjektene ligger kun utgjøre en meget begrenset del av det samlede område som går under betegnelsen VIKEN PARK og ligger mellom Vardeveien i øst og FV 22 i vest. Status i dag er LNF.
Området er i dag ikke opparbeidet. Adkomst til området som er myntet på næringsutvikling, blir fra vest i en veiforbindelse som tar utgangspunkt i dagens FV 22.
Området ligger i Fredrikstad kommune. Det syns å bli gode kommunikasjonslinjer via FV 22 til E 6.
Området i dag er skogsområde på svært kupert fjellområde.

VURDERING AV TOMTEVERDI

Det er, som beskrevet, langt frem til ferdige næringstomter for salg. Jeg forholder meg allikevel til pris i dagens verdi.

STRØKPRIS

Flere store grunneiere (landbrukseiendommer) som har areal innenfor plan under arbeide, har allerede avtalefestet salg av grunn til en større utvikler-/utbygger. Det er i hovedsak vesentlig større areal enn det som denne taksten omfatter og hvor det også er uklart om det samlede areal kommunen får vurdert vil være utelukkende tomtegrunn eller grøntareal eventuelt veigrunn.

Jeg velger å legge til grunn utelukkende tomtegrunn for næringsutvikling.

"Strøkprisen" som jeg er blitt gjort kjent med er kr 150 pr m² målt i dagens pengeverdi. Med "strøkpris" menes priser som andre hjemmelshavere med areal innenfor det som blir VIKEN PARK har oppnådd i samme ærend. Legges den til grunn vil samlet salgsverdi for 3 parseller utgjøre, kr 150 x 2097= kr 314 550.

BEREGNING AV RÅTOMTPRIS

Alternativt kan verdien vurderes på bakgrunn av en tenkt salgspris byggeklar tomt pr m.²

Med utgangspunkt i faktum, at området er kostnadskrevende og arbeidskrevende å opparbeide da det består av utrolig mye fjell og skog og gitt at det kunne settes inn i tidskontekst målt i mot dagens marked settes pris pr m² til kr 1 800. Det er godt i samsvar med tomter på Kampenes i Sarpsborg, Bjørnstad i Sarpsborg som er nærmest sammenlignbare.

Tradisjonelt utgjør opparbeidelse av byggeklar tomt inkl. veigrunn og annen infrastuktur i områder med mye fjellsprengning fra 60 til 70%. På bakgrunn av slik jeg oppfatter planen med det store arbeidet som må nedlegges før det er aktuelt å selge tomter, kan det være naturlig å sette opparbeidelse til 90%.
Med utgangspunkt i kr 1 800 pr m² byggeklar tomt vil råtomtprisen utgjøre kr 1 800 x 10% = kr 180 pr m².x 2097 = kr 377 460.

"Strøkpris" kr 150 råtomt + fremregnet kr 180 pr m² råtomt = kr 330 : 2 = kr 165 pr m² i snitt for råtomt

KONKLUSJON MARKEDSPRIS

Verdivurderingen må ta alle nødvendige forbehold da det i dag ikke foreligger en ferdig regulert plan, kun plan under arbeide.
Men, slik det fremkommer i våre beskrivelser og med de forbehold, settes samlet verdi for de tre takserte parsellene til snittpris pr m² og vil samlet utgjøre

kr 346 000.

Norsk takst

VERDIVURDERING RÅTOMT

633/4, 634/3 og 634/6

Gitt at verdien skulle settes på grunnlag av dagens planstatus, LNF-område vil beregningsmåten måtte ha relasjon til landbruksvurdering basert på skog. Den er lav.

Underskrifter

Sted og dato
Sarpsborg, 29.03.2023

ERKLÆRING OM RETTIGHETER TIL TEKNISK INFRASTRUKTUR «Viken Park» I FREDRIKSTAD KOMMUNE

Fredrikstad kommune, org. nr.: 940 039 541, (FK) «Rettighetshaver», gis vederlagsfri rett til å ha og ha liggende eksisterende og ny teknisk infrastruktur: Vannledninger, med tilhørende kummer og anlegg, på tomtene i «Viken Park» (gnr/bnr, 633/4, 634/3 og 634/6 eller senere fradelte parseller) i Fredrikstad kommune.

Rettighetshaver etter dette punkt skal gis tilgang til enhver teknisk installasjon eller anlegg under dette punkt for vedlikehold, utskiftninger og nødvendig tilsyn. Dersom det i henhold til dette punkt er nødvendig med inngrep i eiendommene skal disse tilbakestilles til samme stand som for inngrepet. Eventuelle skader skal erstattes.

Viken Park AS plikter å medvirke til tinglysning av erklæring(er) som sikrer FK rettigheter til eksisterende og nye teknisk infrastruktur som skal opparbeides på Viken Park (gnr/bnr., 633/4, 634/3 og 634/6 eller senere fradelte parseller).

Erklæringen tinglyses på gnr/bnr, 633/4, 634/3 og 634/6 eller senere fradelte parseller i Fredrikstad kommune på nåværende og fremtidige eieres vegne.

Fredrikstad / 2025

Viken Park AS, Org nr. 920 818 722

_____

Navn…

Avtale

Denne avtale er inngått mellom følgende parter:

Viken Park AS, , org. nr. 920 818 722

og

Fredrikstad kommune, org.nr. 940 039 541, **(FK)**

1 Tinglysing av rettigheter til eksisterende teknisk infrastruktur
Viken Park AS medvirker til tinglysing av erklæring om rettigheter til eksisterende kommunal infrastruktur, til vannforsyning, vannledninger, med tilhørende kummer mv., beliggende på planområdet for Viken Park. Erklæringen følger som vedlegg 1.

Anleggene som omfattes av erklæringen vil kunne bli erstattet og utvidet av nye kommunale anlegg som opparbeides i henhold til blant annet reservevannsledning.

2 Sikring av rettigheter til eksisterende og ny teknisk infrastruktur
Viken Park AS plikter å medvirke til tinglysing av erklæring(er) som sikrer FK rettigheter til eksisterende og ny teknisk infrastruktur som opparbeides på gnr/bnr, 633/4, 634/3 og 634/6, eller senere fradelte parseller.

3 Gjennomføring og omkostninger
Erklæringene og rettigheter til teknisk infrastruktur, jf. vedlegg 1, sendes til tinglysing samtidig med skjøte for 634/3, 634/6 og 633/4. Viken Park AS sender dokumentene til tinglysing, og betaler tinglysingsgebyr.

Fredrikstad / 2025

Viken Park AS

_____

Navn

Fredrikstad Kommune

_____

Navn

Iht. fullmakt

Teknisk utvalgs vedtak 07.10.2026:

Teknisk utvalgs uttalelse:

1. Forskrift om avfallshåndtering i Fredrikstad kommune vedtas med de endringer som fremgår av dette saksframlegget og vedlagt oversikt over høringsinnspill.

2. Forskriften trer i kraft 01.01.2027 og fra samme tidspunkt oppheves forskrift av 01.01.2011 om håndtering av avfall fra husholdninger i Fredrikstad kommune.

3. Kommunedirektøren gis fullmakt til å foreta mindre språklige og redaksjonelle justeringer i forskriften før publisering på Lovdata.

Teknisk utvalgs behandling:

På vegne av Rødt fremmert Ida Dutheil(R) følgende forslag til nytt punkt 4:

Forskriften rulleres innen utgangen av 2028 for å innarbeide høringsinnspillet fra Sarpsborg Kommune om estimert fordeling og to gebyrløp for kobinert nærings- og boligbruk med felles beholder, for å unngå kryssubsidiering og tap av frie inntekter fra næringsavfall

Votering:

Ida Dutheils forslag til nytt punkt 4 fikk 1 stemme (R 1) og falt.
Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Saksnr.: 2025/37408
Dokumentnr.: 8
Løpenr.: 270959/2026
Klassering: 217

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Teknisk utvalg	07.10.2026	30/26
Formannskapet	15.10.2026	125/26
Bystyret	22.10.2026	

Revidering av renovasjonsforskrift i Fredrikstad kommune - vedtak etter høring

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å gi følgende innstilling til bystyret:

1. Forskrift om avfallshåndtering i Fredrikstad kommune vedtas med de endringer som fremgår av dette saksframlegget og vedlagt oversikt over høringsinnspill.
2. Forskriften trer i kraft 01.01.2027 og fra samme tidspunkt oppheves forskrift av 01.01.2011 om håndtering av avfall fra husholdninger i Fredrikstad kommune.
3. Kommunedirektøren gis fullmakt til å foreta mindre språklige og redaksjonelle justeringer i forskriften før publisering på Lovdata.

Sammendrag

Teknisk utvalg *uttaler* seg i saken.

Teknisk utvalg vedtok 15.04.2026, sak 8/26, å legge forslag til revidert renovasjonsforskrift for Fredrikstad kommune ut på offentlig høring, med en høringsfrist på 8 uker. I høringsperioden mottok kommunen fire innspill: fra Fremskrittspartiet Fredrikstad, FREVAR KF, Østfold Avfallssortering IKS (ØAS) og Sarpsborg kommune.

Innspillene er gjennomgått og vurdert paragraf for paragraf, jf. vedlagt notat «Oversikt over innkomne høringssvar og kommunens vurderinger». Flere av innspillene er tatt helt eller delvis til følge og er innarbeidet i forskriften. Dette gjelder blant annet presiseringer av virkeområdet knyttet til bringeordning og gjenvinningsstasjon, en ny definisjon av «renovasjonsordning», avklaring av at avfall fra fast plasserte mobile enheter (campingvogner, bobiler og spikertelt på campingplass) skal regnes som næringsavfall, nye bestemmelser om abonnentens plikter ved levering til gjenvinningsstasjon og ved håndtering av farlig avfall som batterier, samt utvidet hjemmel for kommunen til å godkjenne samarbeid mellom abonnenter om felles oppsamlingsenheter og til å pålegge endret hentested ved behov.

Enkelte innspill er ikke tatt til følge, herunder krav om gjeninnføring av rabattordning for hjemmekompostering, fjerning av definisjonen av «boenhet» og bestemmelsen om RFID-merking, likestilling av fritidseiendommer med andre abonnenter i dispensasjonsbestemmelsen, og en innskrenking av forskriftens hjemmelshenvisninger. Begrunnelsen for dette fremgår av vedlagte vurderingsnotat og av dette saksframlegget.

Ett innspill, om egne gebyrløp for kombinerte bolig-/næringseiendommer, anbefales utredet nærmere som eget tema til en senere revisjon av forskriften, uten at gjeldende tilnærming endres nå.

Kommunedirektøren anbefaler at bystyret vedtar forskriften slik den nå foreligger etter høringen.

Vedlegg

1 Forslag til revidert forskrift om avfallshåndtering i Fredrikstad kommune - endelig versjon etter høring
2 Oversikt over innkomne høringssvar og kommunens vurderinger
3 Gjeldende renovasjonsforskrift fra 2011

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)
Saksframlegg til Teknisk utvalg, sak 8/26, 15.04.2026 - Revidering av renovasjonsforskrift for Fredrikstad kommune, til høring

Saksopplysninger

Bakgrunn

Fredrikstad kommunes gjeldende forskrift om avfallshåndtering ble vedtatt av bystyret i PS 110/10 den 02.12.2010, med ikrafttredelse 01.01.2011. Behovet for revisjon er tidligere redegjort for i saksframlegg til teknisk utvalg 15.04.2026, og skyldes i hovedsak endringer i nasjonalt regelverk om kildesortering og materialgjenvinning, samt krav til publisering på Lovdata etter malen «Lokal ny forskrift avd. 2».

Teknisk utvalg vedtok i samme sak å sende forslaget ut på offentlig høring med 8 ukers frist. Forslaget ble gjort tilgjengelig på kommunens nettsider, og berørte parter ble invitert til å gi innspill.

Innkomne høringssvar

Kommunen mottok fire høringssvar innenfor og i tilknytning til høringsperioden:

- Fremskrittspartiet Fredrikstad
- FREVAR KF
- Østfold Avfallssortering IKS (ØAS)
- Sarpsborg kommune

Samtlige innspill er gjennomgått og vurdert paragraf for paragraf i eget notat, jf. vedlegg 2.

Fremskrittspartiet Fredrikstad

Fremskrittspartiet peker på at renovasjonstjenesten må være enkel og ubyråkratisk, og at innbyggerne er låst til kommunens tilbud uten mulighet til å velge leverandør. Dette er et prinsipielt synspunkt uten konkret forslag til forskriftstekst, og gir ikke i seg selv grunnlag for endring, men kommunen er enig i at brukervennlighet er viktig og vil vektlegge dette i informasjonsarbeidet.

Partiet mener sanksjonsregimet skjerpes uten en tilsvarende skjerpet informasjonsplikt for kommunen. Utkastets § 6 er allerede vesentlig utvidet sammenlignet med gjeldende § 14, med krav til publisering av oppdatert informasjon og plikt til å varsle ved vesentlige endringer gjennom flere kanaler enn kommunens nettsider. Innspillet vurderes derfor som langt på vei ivaretatt i utkastet.

Forslaget om å gjeninnføre gebyrfradrag for hjemmekompostering tas ikke til følge. Ordningen ble tatt ut som en direkte konsekvens av innføringen av ny kommunal

innsamlingsordning for matavfall til biogassproduksjon, som gir kontrollert utsortering, høyere ressursutnyttelse og produksjon av både fornybar energi og gjødsel. En parallell fradragsordning vil komplisere gebyrmodellen og undergrave formålet med den nye ordningen, og spørsmålet er allerede politisk avklart ved tidligere innføring av matavfallsordningen.

Ønsket om å fjerne definisjonen av «boenhet» og bestemmelsen om RFID-merking, av bekymring for at dette senere kan brukes til å øke gebyrene, tas ikke til følge. Selvkostprinsippet følger av kommuneloven og rettspraksis, uavhengig av forskriftens ordlyd, og kommunen kan uansett ikke kreve inn mer enn faktiske kostnader, jf. § 19 i utkastet. Boenhet-definisjonen er nødvendig for korrekt og rettferdig gebyrfordeling ved flermannsboliger, mens RFID er et administrativt kontrollverktøy for oppfølging av tømming og volum, og ikke en hjemmel for prisøkning i seg selv.

Merknaden om at enkelte bestemmelser i det nye kapittelet om samtykke til innsamling er unødvendige, tas ikke til følge, da kapittelet gir nødvendig hjemmel for kommunens kontroll med tredjeparts innsamling av husholdningsavfall og ikke følger automatisk av kommuneloven eller forurensningsloven alene.

Forslaget om å likestille fritidseiendommer med andre abonnenter i dispensasjonsbestemmelsen tas ikke til følge. Renovasjonsgebyr for fritidseiendommer er en beredskaps- og tilbudsavgift som skal dekke kommunens plikt til å ha en tilgjengelig ordning, uavhengig av faktisk bruk. Dette er lagt til grunn i klagesaker og rettsavgjørelser om tilsvarende bestemmelser i andre kommuner. En endring ville også åpne for utstrakt omgåelse og undergrave selvkostmodellen for hytterenovasjon.

Innspillet om at utstyr må tåle helårsbruk og at tømmefrekvensen bør økes for å unngå luktproblemer sommerstid, vurderes som reelle driftsmessige forhold som egner seg bedre som krav til drift og kontraktsoppfølging enn som forskriftsendring. Innspillet understøttes likevel ved en presisering i § 11 om at oppsamlingsenhetene skal være egnet for helårs bruk.

Den generelle bekymringen for økt byråkratisering og kostnadsdrivende regulering i offentlig sektor tas til orientering, men gir ikke grunnlag for konkrete endringer i forskriften.

FREVAR KF

FREVAR foreslår at § 2 om virkeområde suppleres med en presisering av at forskriften omfatter både hente- og bringeordninger, inkludert gjenvinningsstasjon, med henvisning til forurensningsloven § 30. Forslaget vurderes som godt og styrker hjemmelsgrunnlaget for gjenvinningsstasjonens rolle i den kommunale ordningen, og tas til følge i noe forkortet språklig form tilpasset forskriftens øvrige stil.

FREVAR foreslår videre en ny bestemmelse om abonnentens plikter ved levering til gjenvinningsstasjon, herunder overholdelse av retningslinjer, adgangsbegrensning ved brudd, volumgrenser, kommunens kontrollrett, eierskapsovergang ved levering og ansvarsfraskrivelse for konfidensielt materiale. Forslaget dekker et reelt hull i dagens forskrift, da bringeordningen ikke er selvstendig regulert, og tas delvis til følge ved at hovedelementene innarbeides i forskriften.

Forslaget om nye punkter i § 8 om abonnentens plikt til å gjøre seg kjent med reglene for bringeordninger, og til å utvise særskilt aktsomhet for å unngå farlig avfall som batterier og trykkbeholdere i restavfallet, vurderes som en naturlig og god presisering som også harmonerer med Østfold Avfallssortering IKS (ØAS) sine tilsvarende innspill, og tas delvis til følge.

Østfold Avfallssortering IKS (ØAS)

ØAS foreslår en presisert ordlyd i § 2 om at forskriften omfatter transport av husholdningsavfall til sentralsortering eller annen videre, godkjent behandling. Forslaget tydeliggjør hele behandlingskjeden og gir nødvendig fleksibilitet for fremtidige løsninger som sentralsortering, uten å endre forskriftens realitet, og tas til følge.

ØAS påpeker at begrepet «renovasjonsordningen» brukes gjennomgående i forskriften, blant annet i §§ 6 og 8, uten å være definert. En definisjon vil styrke forskriftens presisjon og gi klarere hjemmel for kommunens løpende driftsbeslutninger, som ruteendringer og frekvensendringer, og forslaget tas til følge ved at en definisjon av «renovasjonsordning» tas inn i § 3.

Forslaget om å presisere at restfraksjonen fra næringsavfall går til forbrenning «etter eventuell sentralsortering», er konsistent med og understøtter den allerede vedtatte endringen om at utsorterte fraksjoner av husholdningslignende næringsavfall skal materialgjenvinnes, og tas til følge i § 7.

ØAS foreslår et eksplisitt forbud mot at batterier legges i oppsamlingsenhetene, av brann- og sikkerhetshensyn. Forslaget er godt begrunnet og i tråd med nasjonale bransjeanbefalinger, og sammenfaller med FREVARs tilsvarende innspill. Av hensyn til forskriftens systematikk innarbeides bestemmelsen i § 8 om abonnentens plikter, fremfor i § 13 som gjelder forbudte gjenstander i oppsamlingsenheten for øvrig.

Sarpsborg kommune

Sarpsborg mener det ikke er nødvendig å hjemle forskriften i så mange paragrafer i forurensningsloven, og foreslår at §§ 30, 34, 73 og 79 er tilstrekkelig. Kommunens vurdering er at den bredere hjemmelshenvisningen, inkludert § 27 om definisjoner og § 28 om aktsomhetsplikt, gir tydeligere og mer robust rettslig forankring for de enkelte bestemmelsene og reduserer risikoen for hjemmelsinnsigelser ved klagebehandling. Innspillet tas derfor ikke til følge.

Sarpsborg påpeker at utkastet ikke tar stilling til om avfall fra fast plasserte mobile enheter, det vil si campingvogner, bobiler eller spikertelt som er varig oppstilt på en campingplass gjennom leie- eller festeavtale med grunneier, skal regnes som husholdnings- eller næringsavfall, og viser til Avfall Norges veileder og en lagmannsrettsdom. Kommunen har vurdert spørsmålet og legger til grunn at avfall fra slike enheter skal regnes som næringsavfall, ettersom oppstillingsplassen ikke er en selvstendig grunneiendom, men et areal som inngår i campingplassens samlede eiendom og stilles til rådighet gjennom en privatrettslig leie- eller festeavtale. Innspillet tas til følge, og en presisering innarbeides i forskriftens definisjoner og i bestemmelsen om avfall som ikke omfattes av kommunal innsamling.

Sarpsborg fraråder å behandle alt avfall som husholdningsavfall ved kombinert nærings- og boligbruk med felles beholder, og foreslår i stedet en estimert fordeling og to gebyrløp, for å unngå kryssubsidiering og tap av frie inntekter fra næringsavfall. Dette er et prinsipielt godt poeng ut fra selvkost- og inntektshensyn, ettersom dagens og foreslåtte løsning innebærer at kommunen indirekte subsidierer næringsavfall gjennom husholdningsgebyret. En fordelingsmodell er imidlertid administrativt krevende å praktisere, blant annet med tanke på skjønnsmessig fordeling og kontrollbehov, og anbefales utredet nærmere som eget tema til en senere revisjon, uten at gjeldende tilnærming endres i denne omgang.

Sarpsborg peker på at punktet om sanksjonsansvar ved feilsortering i § 8 om abonnentens plikter virker malplassert i en oppramsing av plikter, og dessuten gjentas i § 23. Dette er en berettiget strukturell og språklig merknad. Innholdet flyttes til brødteksten under § 8, på

tilsvarende måte som for øvrig innhold i utkastet, og eventuell duplisering mot § 23 ryddes opp i.

Sarpsborg finner ingen hjemmel for å avslå eller nekte samarbeid mellom abonnenter om felles løsninger, og foreslår at forskriften tydeliggjør at flere abonnenter kan samarbeide om felles oppsamlingsenheter, at kommunen skal godkjenne slikt samarbeid, og at kommunen bestemmer hvilke oppsamlingsenheter og løsninger som skal benyttes. Dette er et reelt hull i gjeldende utkast, som allerede gir kommunen adgang til å pålegge fellesløsninger, men ikke til å godkjenne eller avslå frivillig samarbeid initiert av abonnentene selv. Forslaget tas til følge og innarbeides i § 12.

Sarpsborg viser til en vurdering fra KS-advokat om at konkrete krav til kjørbar vei, inkludert eventuelle vilkår for unntak, må fremgå direkte av forskriften og ikke bare som en henvisning til retningslinjer, ellers mangler kommunen hjemmel for å gi pålegg. Dette er en juridisk sett viktig innsigelse, forankret i legalitetsprinsippet: pålegg overfor abonnenter må ha direkte hjemmel i forskriften. Utkastets § 14 angir enkelte krav, som fri høyde på fire meter og forbud mot hindrende vegetasjon, men mangler tallfestede krav til bredde, kurvatur, stigning og bæreevne for privat vei, og viser i praksis til kommunens retningslinjer for det øvrige. Innspillet tas til følge, og bestemmelsen suppleres med mer konkrete krav.

Sarpsborg stiller spørsmål ved om kommunen har tilstrekkelig hjemmel til å pålegge endret hentested, og foreslår tilleggstekst om at kommunen kan pålegge endring av hentested og type, størrelse og antall oppsamlingsenheter når det er nødvendig for hensiktsmessig og hygienisk håndtering. Dette er et godt begrunnet forslag som lukker en hjemmelssvakhet også Fredrikstad har, særlig sett i sammenheng med problemstillingen knyttet til § 14, ettersom endret hentested kan bli aktuelt nettopp når en vei vurderes som ikke kjørbar. Innspillet tas til følge.

Relevante bestemmelser

Lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)

Forskrift 1. juni 2004 nr. 930 om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)

Lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)

Lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven)

Lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven), herunder bestemmelsene om selvkost

Konsekvenser for sosial bærekraft
Den reviderte forskriften vil ha positiv innvirkning på sosial bærekraft ved å gi alle innbyggere tydeligere informasjon om rettigheter og plikter. Behandlingen av høringsinnspillene har ytterligere styrket dette, blant annet ved at kommunens informasjonsplikt er presisert og tydeliggjort og ved at nye bestemmelser om plikter ved bringeordning og gjenvinningsstasjon gir abonnentene et klarere regelverk å forholde seg til. Nye bestemmelser om aktsomhet for farlig avfall, som batterier og trykkbeholdere, bidrar til bedre brann- og helsesikkerhet for både abonnenter og renovasjonspersonell. Avklaringen av at avfall fra fast plasserte mobile enheter på campingplass er næringsavfall, bidrar til likebehandling ved at kostnadene ved slik avfallshåndtering ikke belastes de øvrige husholdningsabonnentene.

Fastholdelse av gjeldende dispensasjonspraksis for fritidseiendommer sikrer at renovasjonsordningen fortsatt er forutsigbar og likt praktisert for alle abonnenter i denne kategorien.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft
a) Økonomiske konsekvenser - drifts- og investeringsbudsjett

Vedtak av forskriften etter høring har ingen direkte økonomiske konsekvenser for kommunens drifts- eller investeringsbudsjett. Endringene som følger av høringsbehandlingen er i hovedsak presiseringer og hjemmelsavklaringer, og medfører ikke nye driftsforpliktelser eller investeringsbehov for kommunen. Eventuell utredning av egne gebyrløp for kombieiendommer, jf. innspillet fra Sarpsborg kommune, gjennomføres som en egen sak og inngår ikke i denne forskriftsrevisjonen.

b) Samfunnsmessige konsekvenser
Avklaringen av at avfall fra fast plasserte mobile enheter regnes som næringsavfall, bidrar til å opprettholde selvkostmodellen for husholdningsrenovasjonen ved å hindre indirekte subsidiering av avfall som ikke stammer fra ordinære husholdninger. De nye bestemmelsene om bringeordning og gjenvinningsstasjon, samt presiseringen i § 7 om at restfraksjon fra næring kan gå til forbrenning etter eventuell sentralsortering, understøtter en mer ressurseffektiv håndtering av avfallet og er i tråd med innspillene fra FREVAR og ØAS som begge er sentrale aktører i kommunens avfallshåndtering.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft
Den reviderte forskriften har flere positive miljøeffekter, blant annet ved at utsorterte fraksjoner av husholdningslignende næringsavfall skal gå til materialgjenvinning i stedet for forbrenning. Presiseringen fra ØAS om at restfraksjonen kan gå til forbrenning «etter eventuell sentralsortering», understøtter og tydeliggjør denne miljøgevinsten ytterligere.

De nye bestemmelsene om plikter ved bringeordning og gjenvinningsstasjon, samt det eksplisitte forbudet mot batterier i oppsamlingsenhetene, bidrar til bedre sortering av farlig avfall og reduserer risikoen for brann og forurensning ved innsamling og transport.

Samlet sett styrker endringene som følger av høringen kommunens arbeid med bærekraftig avfallshåndtering og overgangen til sirkulærøkonomi, i tråd med formålet med revisjonen.

Ansattes medbestemmelse
Ikke aktuelt.

Vurdert for uttalelser i rådene
Vurdert til ikke aktuelt, da saken gjelder sluttbehandling av en forskriftsrevisjon med hovedvekt på tekniske og juridiske tilpasninger etter offentlig høring, og de innkomne innspillene ikke gjelder forhold som særlig berører barn, unge, eldre eller personer med funksjonsnedsettelse.

Vurdering
Gjennomgangen viser at høringen samlet sett har gitt kommunen verdifulle og til dels juridisk substansielle innspill. Innspillene som er tatt til følge, er i hovedsak presiseringer og suppleringer som styrker forskriftens hjemmelsgrunnlag og gjør bestemmelsene tydeligere for abonnentene, uten å endre forskriftens grunnleggende system eller abonnentenes økonomiske forpliktelser.

Innspillene som ikke er tatt til følge, gjelder i all hovedsak spørsmål som allerede er politisk avklart gjennom tidligere vedtak, som forutsetter mer omfattende utredning enn det som er hensiktsmessig innenfor denne revisjonen, eller som ikke gir rettslig grunnlag for endring av forskriften slik den nå foreligger. Dette gjelder særlig hjemmekompostering, dispensasjon for fritidseiendommer og omfanget av lovhenvisninger.

På denne bakgrunn anbefaler kommunedirektøren at forskriften vedtas med de endringer som fremgår av dette saksframlegget og av vedlagt vurderingsnotat.

Høringen har gitt kommunen et godt grunnlag for å kvalitetssikre forslaget til revidert renovasjonsforskrift før endelig vedtak. Innspillene fra FREVAR KF og ØAS bidrar til å tette

reelle hull i reguleringen av bringeordning og gjenvinningsstasjon, og til en tydeligere regulering av farlig avfall i husholdningsavfallet. Sarpsborg kommunes innspill, som til dels er forankret i en konkret juridisk vurdering fra KS-advokat, har avdekket at enkelte bestemmelser i utkastet, særlig knyttet til krav til kjørbar vei og kommunens adgang til å pålegge endret hentested, i for stor grad har vist til retningslinjer fremfor å gi selvstendig hjemmel i forskriften. Dette er nå rettet opp.

Kommunedirektøren har lagt vekt på at endringene som gjøres etter høringen, i hovedsak er presiseringer, hjemmelsavklaringer og strukturelle forbedringer, og ikke innebærer nye eller vesentlig endrede forpliktelser for abonnentene sammenlignet med forslaget som lå til grunn for høringen. Dette taler for at det ikke er nødvendig med en ny høringsrunde før forskriften vedtas.

De innspillene som ikke er tatt til følge, er grundig vurdert og begrunnet, blant annet med henvisning til gjeldende rettspraksis for gebyrlegging av fritidseiendommer, og til at kommunens brede hjemmelshenvisning i forurensningsloven gir bedre rettslig robusthet enn en snevrere henvisning. Kommunedirektøren mener disse vurderingene bør legges til grunn.

Spørsmålet om egne gebyrløp for kombinerte bolig- og næringseiendommer reiser prinsipielle spørsmål om selvkost og kryssubsidiering som bør utredes grundigere enn det som er mulig innenfor denne saken, og foreslås derfor tatt opp som eget tema til en senere revisjon.

Samlet sett vurderer kommunedirektøren at forskriften, slik den nå foreligger etter høringsbehandlingen, gir kommunen et oppdatert, tydeligere og mer robust regelverk for avfallshåndtering, og anbefaler at bystyret vedtar forskriften.

Alternative løsninger

Alternativ 1. Vedta forskriften uten de endringene som følger av høringsbehandlingen. Dette vil innebære at kommunen ikke drar nytte av de faglige og juridiske avklaringene som er fremkommet i høringen. Alternativet anbefales ikke.

Alternativ 2. Sende forskriften ut på en ny, begrenset høring med de foreslåtte endringene innarbeidet, før endelig vedtak. Ettersom endringene i hovedsak er presiseringer og hjemmelsavklaringer som ikke gir abonnentene nye eller vesentlig endrede forpliktelser sammenlignet med forslaget som allerede har vært på ordinær høring, vurderes en ny høringsrunde som lite hensiktsmessig og vil forsinke ikrafttredelsen av et oppdatert regelverk. Alternativet anbefales ikke.

Konklusjon
Forslag til revidert renovasjonsforskrift for Fredrikstad kommune har vært på offentlig høring i 8 uker, og kommunen har mottatt og grundig vurdert innspill fra Fremskrittspartiet Fredrikstad, FREVAR KF, Østfold Avfallssortering IKS og Sarpsborg kommune. Innspillene er innarbeidet i forskriften der de er tatt til følge, og er for øvrig begrunnet avvist eller foreslått utredet videre.

Kommunedirektøren anbefaler at revidert forskrift om avfallshåndtering i Fredrikstad kommune, vedtas.

Forskrift om avfallshåndtering i Fredrikstad kommune

Hjemmel: Forskriften er fastsatt av Fredrikstad bystyre xx.xx.xxxx med hjemmel i lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) § 27, § 28, § 30, § 33, § 34, § 37, § 73, § 79, § 83 og § 85.

Formål og generelle bestemmelser

§ 1. Formål

Forskriften har som formål å sikre miljømessig, samfunnsøkonomisk og helsemessig tilfredsstillende oppsamling, innsamling, transport, gjenvinning og sluttbehandling av alt husholdningsavfall.

Forskriften skal videre bidra til å realisere de forpliktelsene kommunen er pålagt ved lov, og de mål som kommunen til enhver tid har nedfelt i sine plandokumenter om avfallsreduserende tiltak og håndtering av avfall for øvrig.

Forskriften skal også være kommunens styringsredskap for å realisere overordnede miljøpolitiske retningslinjer overfor alle avfalls- og renovasjonsaktører i Fredrikstad kommune.

Forskriften har som formål å sikre forsvarlig oppsamling i tråd med kommunens grunnleggende målsetting om redusert avfallsproduksjon, økt gjenvinning og bedre ressursutnyttelse.

§ 2. Virkeområde

Forskriften omfatter alle registrerte grunneiendommer som ligger i Fredrikstad kommune, og der det oppstår husholdningsavfall. Den omfatter kildesortering, oppsamling, innsamling og transport av husholdningsavfallet til sentralsortering eller annen videre, godkjent behandling. Forskriften gjelder grunneiere, festere og andre som benytter seg av kommunens avfallsordning.

I tillegg omfatter forskriften innsamling, oppsamling og transport av farlig avfall fra husholdninger såfremt mengden ikke overstiger den grensen som til enhver tid gjelder i forskrift 1. juni 2004 nr. 930 om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) kapittel 11. Forskriften gjelder også renovasjonsgebyr.

Forskriften gjelder både for helårsboliger og for hytter, fritidseiendommer og andre bygg som nyttes som fritidsbolig i kommunen. Kommunen kan gi nærmere retningslinjer for etablering av avfallsløsninger samt gjennomføring av forskriftens bestemmelser.

I henhold til forurensningsloven § 30 sørger kommunen også for nødvendige innsamlings- og mottaksordninger for grovavfall fra husholdninger og fritidseiendommer. Dette omfatter etablering og drift av gjenvinningsstasjon(er) som del av kommunens bringeordning. Gjenvinningsstasjonene skal legge til rette for mottak, kildesortering og videre behandling av husholdningsavfall i samsvar med krav i avfallsforskriften, herunder bestemmelser om separat innsamling og håndtering av farlig avfall.

§ 3. Definisjoner

I denne forskriften menes med:

a. Abonnent: Eier eller langsiktig fester av grunneiendom som er omfattet av kommunal renovasjon for husholdninger. Abonnent plikter å betale renovasjonsgebyr.
b. Avfall: Kasserte løsøregjenstander eller stoffer, jf. forurensningslovens § 27. Som avfall regnes også overflødige løsøregjenstander og stoffer fra tjenesteyting, produksjon og renseanlegg mv. Avløpsvann og avgasser regnes ikke som avfall.

c. Avfallsbesitter: Eier eller langsiktig fester av grunneiendom der avfallet har oppstått.
d. Avfallshierarkiet: Prinsipp for prioritering av tiltak i avfallspolitikken, der avfallsreduksjon og ombruk skal prioriteres foran materialgjenvinning, energigjenvinning og deponering, i samsvar med nasjonalt og overordnet regelverk. Avfallshierarkiet skal forstås i samsvar med gjeldende nasjonalt regelverk.
e. Avfallssug: Sentrale anlegg for flere husholdninger med rørsystem for å suge avfallet fra nedkast til sentrale oppsamlingsenheter.
f. Boenhet: Leilighet eller selvstendig bolig med eget kjøkken, bad og WC.
g. Bringesystem: Kildesorteringssystem der publikum selv bringer sitt kildesorterte avfall til en mottaksplass, for eksempel et returpunkt eller en gjenvinningsstasjon.
h. Dypoppsamling (undergrunnscontainer): Sentrale anlegg for flere abonnenter med nedgravde beholdere eller storsekk som tømmes med en gitt tømmefrekvens.
i. Farlig avfall: Avfall som ikke hensiktsmessig kan behandles sammen med annet husholdningsavfall eller næringsavfall fordi det kan medføre alvorlig forurensing eller fare for skade på mennesker og dyr.
j. Fraksjon: En ensartet type avfall. Papir er en avfallsfraksjon, mens eksempelvis glass- og metallemballasje og tekstiler er andre fraksjoner.
k. Fritidsbolig: Bolig der regulert bruksformål ikke er helårsbolig, men kun opphold i fritid.
l. Gjenvinningsstasjon: Betjent avfallsmottak for kildesortert og blandet avfall fra en ubestemt gruppe abonnenter/brukere, tilgjengelig for alle kommunens husholdningsabonnenter. En gjenvinningsstasjon skal særlig tilby mottak for fraksjoner som ikke hentes av renovatør, og for større avfallsmengder enn det husholdningene vanligvis produserer.
m. Grovavfall: Den del av husholdningsavfallet som er for stort eller tungt til å kunne legges i oppsamlingsenheten hjemme, for eksempel bygningsavfall og kasserte møbler.
n. Grunneiendom: Fast eiendom som er identifisert med eget gårds- og bruksnummer, eventuelt også feste- eller seksjonsnummer i offentlig eiendomsregister.
o. Hageavfall: Løv, gress, kvist, planterester og annet nedbrytbart avfall som oppstår i en hage.
p. Hentested: Sted hvor oppsamlingsenhet(er) stilles i påvente av innsamling.
q. Hentesystem: Kildesorteringssystem der kildesortert avfall hentes av godkjent avfallsinnsamler så nær kilden som mulig.
r. Husholdningsavfall: Avfall fra private husholdninger, herunder større gjenstander som inventar og lignende.
s. Kildesortering: Sortere avfallet i forskjellige avfallsfraksjoner der det oppstår.
t. Kombieiendom: Grunneiendom som benyttes for både bolig- og næringsformål.
u. Kompostering: Biologisk nedbryting og stabilisering av våtorganisk avfall med lufttilgang.
v. Næringsavfall: Avfall fra offentlige og private virksomheter og institusjoner, dvs. avfall fra profesjonelle aktører som oppstår som følge av deres virksomhet.
w. Oppsamlingsenhet: Container eller beholder, herunder sekk, dypoppsamling (undergrunnscontainer) eller avfallssug til oppsamling av avfall.
x. Renovasjonsordning: Et system som organiserer innsamling, sortering og behandling av avfall fra husholdninger og virksomheter, med mål om å håndtere avfallet på en miljøvennlig og effektiv måte.
y. Renovasjonsrett: Stedfestet plikt/rettighet som innebærer at en bestemt grunneiendom har rett til å plassere sin enhet for avfallsoppsamling på en annen grunneiendom. Hovedregel ved etablering av ny bebyggelse i kommunen er at dersom en eiendoms renovasjonsbehov ikke lar seg løse ved oppsamling av avfall på eiendommen, må renovasjonsrett på annen eiendom avtales og dokumenteres senest i forbindelse med fradelings- eller byggesak.
z. Renovasjonsteknisk plan: Dokument som viser hvordan oppsamling og henting av husholdningsavfall planlegges utført i et reguleringsområde eller for en grunneiendom.
aa. Renovatør: Virksomhet som samler inn og kjører bort avfall. Samme uttrykk brukes også om operatør som utfører dette arbeidet.
bb. Restavfall: Avfall det ikke er opprettet egne sorteringsordninger for. Dette er avfall som blir igjen etter kildesortering og sentralsortering av husholdnings- og næringsavfall, og leveres til forbrenningsanlegg eller avfallsdeponi som har konsesjon for mottak av slike fraksjoner.

cc. Returpunkt: Lokalt ubetjent oppsamlingssted hvor publikum kan levere en eller flere avfallsfraksjoner, for eksempel glass- og metallemballasje, farlig avfall etc.

dd. Smitte- risiko- og/eller problemavfall: Smittefarlig, potensielt smittefarlig, estetisk skjemmende eller stikkende/skjærende avfall fra sykehus, sykehjem, legekontor, tannlegekontor, veterinær og lignende. Patologisk avfall regnes ikke inn under denne kategorien.

ee. Utbyggingsavtale: En avtale mellom kommunen og grunneier eller utbygger om utbygging av et område. Utbyggingsavtale gjelder gjennomføring av kommuneplanens arealdel og har sitt grunnlag i kommunens rolle som planmyndighet (plan- og bygningslovens § 64).

ff. Våtorganisk avfall: Lett nedbrytbart organisk avfall som for eksempel matavfall, planterester og vått husholdningspapir.

§ 4. Forholdet til helseforskrifter

De lokale helsemyndigheter har ansvar for å se til at håndtering av avfall skjer i samsvar med kommunehelsetjenesteloven med forskrifter, og kan på selvstendig grunnlag fastsette vilkår som sikrer hygienisk oppbevaring og disponering av avfallet.

All håndtering av avfall etter denne forskriften skal skje i samsvar med sentrale og lokale helsemyndigheters retningslinjer og vilkår.

Kommunens ansvar

§ 5. Kommunal innsamling av avfall

I kommunen er det lovpålagt innsamling av husholdningsavfall, jf. forurensningsloven. Alle eiendommer mv. som faller innenfor § 2 omfattes av denne avfallsordningen.

For kombieiendommer der man ikke er i stand til å skille næringsavfall fra husholdningsavfallet, anses alt avfall som husholdningsavfall.

Avfallet skal håndteres på en best mulig samfunnsøkonomisk, miljø- og ressursmessig og sikker måte.

Kommunen kan ved generelle bestemmelser, eller i hvert enkelt tilfelle, stille krav til den aktuelle abonnent eller avfallsprodusent om kildesortering og leveringsmetode for de ulike deler av avfallet.

Ingen kan uten kommunens godkjenning samle inn husholdningsavfall i Fredrikstad kommune. Det er ikke tillatt å grave ned eller henlegge avfall.

Kommunen har også gjenvinningsstasjon der abonnentene kan levere avfall. Ved levering av avfall til en gjenvinningsstasjon plikter abonnenten å overholde de til enhver tid gjeldende retningslinjer for adgang, sortering og levering, samt å følge anvisninger fra operatørene. Operatører på anlegget har rett til å kontrollere avfall. Gjenvinningsstasjonen overtar eierskap og disposisjonsrett til avfallet når det er levert fra abonnent.

§ 6. Kommunens plikter

Kommunen plikter å informere abonnentene om den til enhver tid gjeldende renovasjonsordningen.

Kommunen skal sørge for at abonnentene har tilgang til nødvendig og oppdatert informasjon om den kommunale renovasjonsordningen på kommunens nettsider. Informasjonen skal omfatte gjeldende sorteringsregler, tømmekalender, regler for oppsamlingsenheter, gebyrsatser og kontaktinformasjon.

Kommunen skal varsle abonnentene om vesentlige endringer i renovasjonsordningen. Varsling skal enten skje på kommunens nettsider, ved skriftlig henvendelse til berørte abonnenter eller gjennom andre hensiktsmessige informasjonskanaler.

Renovatørene er bare pliktig til å ta med avfall som er lagt i godkjent oppsamlingsenhet som ikke er fylt mer enn at lokket kan lukkes helt igjen, og hvor abonnenten for øvrig har oppfylt de krav han/hun er pålagt gjennom forskriften. Innsamling og tømming skal foregå slik at det medfører minst mulig ulempe med hensyn til støv, støy, lukt og lignende. Under transport skal avfallet være sikret slik at ikke noe faller av eller tilsøler veier eller plasser. Eventuelt søl fra tømmingen skal fjernes av renovatør. Renovatøren skal forlate beholderen i oppreist og lukket posisjon på hentestedet. Avfallet skal hentes etter gjeldende tømmerutiner som fastsettes av kommunen.

Ved endring i tømmerutiner og andre forhold i kommunal avfallsordning som er av vesentlig betydning, skal abonnenten varsles i god tid.

§ 7. Avfall som ikke omfattes av kommunal innsamling

Næringsavfall omfattes ikke av denne forskriften. Slikt avfall skal bringes til lovlig avfallsmottak med mindre det gjenvinnes eller brukes på annen måte. Avfallsbesitter må selv sørge for å bringe næringsavfall og farlig avfall til godkjent behandlingsanlegg.

For næringsavfall som i art og mengde tilsvarer husholdningsavfall og som hensiktsmessig kan samles inn sammen med husholdningsavfallet, kan kommunen tilby innsamling i samlast med husholdningsavfallet. Kommunen avgjør i hvert enkelt tilfelle hvorvidt slikt avfall kan samles inn sammen med husholdningsavfallet.

Slikt næringsavfall som samles inn i utsorterte fraksjoner, vil behandles på samme måte som husholdningsavfall og gå til materialgjenvinning. Restfraksjonen fra næring vil, etter eventuell sentralsortering, gå til forbrenning ved godkjent behandlingsanlegg.

Avfall fra fast plasserte mobile enheter, for eksempel campingvogner på en campingplass, anses som næringsavfall etter denne forskriften og omfattes ikke av kommunens innsamling av husholdningsavfall. Ansvaret for forsvarlig avfallshåndtering fra slike enheter påhviler eieren/driveren av det arealet enhetene er oppstilt på (f.eks. campingplassen), som skal sørge for at avfallet håndteres i tråd med regelverket for næringsavfall.

Abonnentens ansvar

§ 8. Abonnentens plikter

Abonnenten skal sørge for:

a. Å sortere avfallet korrekt og i tråd med kommunens regler.
b. At plassering tilfredsstiller kravene til kjørbar vei, og at bruk av oppsamlingsenheten skjer i samsvar med denne forskriften.
c. Nødvendig renhold og vedlikehold av oppsamlingsenheter og hentested.
d. Å omgående melde eventuelle endringer i abonnementsforholdet til kommunen.
e. Å unngå skader på oppsamlingsenhetene på grunn av feilaktig bruk, hærverk eller lignende.
f. Å holde seg orientert om hentedager, også tidsbegrensede endringer.
g. Å gjøre seg kjent med informasjon som kommer fra kommunen om renovasjonsordningen.
h. Å gjøre seg kjent med og forholde seg til regler for bringeordninger.
i. Å fremvise særlig aktsomhet for å unngå at farlig avfall, som for eksempel batterier og spraybokser, havner i restavfallet.

Abonnenter som omfattes av lovpålagt kommunal innsamling av avfall skal kildesortere avfallet i henhold til kommunens gjeldende ordning. Abonnenten er selv ansvarlig for at eget avfall han vil holde konfidensielt blir makulert. Dette gjelder også ved levering til gjenvinningsstasjonen.

Ved feilsortering eller overtredelse av forskriftens bestemmelser kan abonnenten holdes ansvarlig, og eventuelle sanksjoner eller gebyrer kan ilegges.

Borettslag og sameier med felles oppsamlingsenheter har et kollektivt ansvar for at alle beboere sorterer avfallet i henhold til kommunens krav. Ved feilsortering eller overtredelse av forskriftens bestemmelser kan kommunen holde fellesskapet ansvarlig, og eventuelle sanksjoner eller gebyrer kan ilegges borettslaget, sameiet eller andre felles organisasjonsformer.

Abonnenten plikter å holde seg orientert om gjeldende regler for renovasjonsordningen, herunder tømmedager, sorteringsregler, regler for bruk av oppsamlingsenheter og gebyrforhold. Abonnenten kan ikke påberope seg uvitenhet om regler som er gjort tilgjengelig i henhold til denne paragrafen.

Abonnenten plikter å melde fra til kommunen uten ugrunnet opphold om endringer som har betydning for renovasjonsordningen. Dette gjelder blant annet endring i eierforhold eller brukerforhold, endring i antall boenheter på eiendommen, behov for endret størrelse på oppsamlingsenhet, langvarig fravær fra eiendommen utover seks måneder, samt endring i bruk av eiendom. Meldingen skal gis skriftlig.

Samtykke til innsamling av husholdningsavfall

§ 9. Bestemmelser om samtykke til innsamling av husholdningsavfall

Innsamling av husholdningsavfall utover den kommunale renovasjonsordningen krever skriftlig samtykke fra kommunen. Det kan ikke samles inn husholdningsavfall uten slikt samtykke. Formålet er å sikre at innsamling, transport og levering skjer på en forsvarlig måte og i tråd med gjeldende lover og forskrifter.

Søknad om samtykke skal sendes kommunen elektronisk før innsamlingen finner sted og må inneholde nødvendige opplysninger om ansvarlig virksomhet, planlagt innsamling og levering av avfallet. Kommunen avgjør i hvert enkelt tilfelle om samtykke skal gis og kan sette vilkår for gjennomføringen. Samtykket er tidsbegrenset og kan trekkes tilbake dersom vilkår i samtykket eller bestemmelsene i forskriften ikke overholdes. Den som samler inn husholdningsavfall med samtykke, er ansvarlig for at avfallet håndteres på en hygienisk og miljømessig forsvarlig måte og at det leveres til godkjent avfallsmottak uten ugrunnet opphold.

Bedrifter som får samtykke til innsamling av husholdningsavfall skal føre oversikt over type og mengde avfall som samles inn fra husholdninger, samt hvor og når avfallet er levert til godkjent avfallsmottak. Bedriftene skal sende en årlig rapport til kommunen på e-post. Manglende oppfyllelse av rapporteringsplikten kan anses som brudd på vilkårene for samtykke og kan føre til at samtykket trekkes tilbake.

Renovasjonsteknisk plan

§ 10. Om renovasjonsteknisk plan

Enhver som fremmer forslag til reguleringsplan i kommunen, skal utarbeide en renovasjonsteknisk plan for det området planforslaget omfatter. Planen skal godkjennes av Fredrikstad kommune.

Enhver ansvarlig søker som søker om tillatelse til bygging eller fradeling av grunneiendom, skal fremlegge renovasjonsteknisk plan for den eiendom/de eiendommer som omfattes av det omsøkte tiltaket.

Bestemmelsene i denne paragraf gjelder uavhengig av om det finnes en renovasjonsteknisk plan som del av reguleringsplan som grunneiendom allerede er omfattet av.

En renovasjonsteknisk plan skal vise hvordan oppsamling og innsamling av avfall skal løses fysisk for det området eller den grunneiendom planen omfatter, samt hvordan andre eiendommer eventuelt berøres av den foreslåtte løsningen. Dette gjøres ved kart eller tegning og beskrivende tekst.

Følgende forhold skal beskrives:

a. Kategori avfallsbesittere i eiendommens driftsfase, dvs. hvorvidt avfallsbesitterne som skal ha tilhold på grunneiendommen eller området er husholdninger, næringsvirksomheter, kommunale virksomheter eller kombinasjoner av disse.
b. Teknisk løsning for oppsamling av avfall, dvs. beholder, container, nedgravd container, avfallssug etc.
c. Hoveddimensjoner for oppsamlingsenheter, samt benyttet dimensjoneringsgrunnlag.
d. Plassering av oppsamlingsenheter.
e. Universell utforming av avfallsløsning.
f. Mulighet for fremtidig sorteringsutvidelse.
g. Eventuelle utvidelsesmuligheter ved senere overgang til større eller flere oppsamlingsenheter.
h. Adkomst og stoppested for renovasjonsbil.
i. Stedfestede plikter og rettigheter (servitutter) som er relevante for renovasjon.
j. Hvordan nabo- og gjenboereiendommer berøres av foreslått løsning.

Dersom en boligeiendom ikke kan betjenes direkte med ordinær renovasjonsbil, skal stedfestet renovasjonsrett på annen eiendom avtales før eller i forbindelse med fradelings- eller byggesak.

Kommunen skal utarbeide, publisere og revidere en kommunal veileder til bruk ved utarbeidelse og saksbehandling av renovasjonstekniske planer. Samme veileder skal også dekke utarbeidelse og saksbehandling av renovasjonsmessige aspekter ved fradelingssaker og reguleringsplaner.

Ved ferdigstillelse av nedgravde renovasjonsløsninger skal det gjennomføres en befaring med representanter fra virksomhet Renovasjon og utbygger, borettslag eller sameie. Utbygger skal på forhånd ha fylt ut «Sjekkliste for godkjenning av nedgravde avfallscontainere». Når anlegget er i orden og oppfyller kravene i den kommunale veilederen, overtar kommunen driftsansvaret.

Kommunen kan gjennom særskilte bestemmelser i kommuneplanens arealdel, reguleringsplan, kommunedelplan eller utbyggingsavtale stille krav til teknisk løsning for oppsamling av husholdningsavfall i hele eller deler av det området planen eller avtalen omfatter.

Adgangen til å stille slike krav er begrenset til de tilfeller der dette er nødvendig for å sikre at arealbruk og bebyggelse tilrettelegges slik at det blir til størst mulig gavn for den enkelte og samfunnet, jf. plan- og bygningsloven § 2 og § 26. Adgangen til å stille slike krav i utbyggingsavtale må være forankret i kommuneplanens arealdel, kommunedelplan eller reguleringsplan.

Krav om at utbygger skal bekoste hele eller deler av områdets infrastruktur for husholdningsavfall, må stå i rimelig forhold til utbyggingens art og omfang, kommunens plikter etter avtalen og bidrag til gjennomføringen, samt den belastning utbyggingen påfører kommunen, jf. plan- og bygningsloven § 64 b.

Oppsamlingsenheter og fremkommelighet

§ 11. Anskaffelse av oppsamlingsenheter

Alle flyttbare oppsamlingsenheter tilhører kommunen, som også har ansvaret for anskaffelse og utsetting. Enhetene er av en slik type og tilstand at avfallet sikres mot rotter og andre skadedyr. Enhetene skal tåle helårsbruk. Kommunen avgjør når en enhet må repareres eller fornyes, og foretar reparasjoner og utskiftinger etter behov. Dersom en abonnent forsettlig eller uaktsomt skader eller ødelegger en enhet, må han bekoste reparasjon eller utskifting.

Hver enkelt oppsamlingsenhet er registrert på den enkelte eiendom og skal ikke flyttes ved endringer i eier- eller festeforhold. Kommunen kan installere RFID-chip eller elektronisk identifikasjon på beholdere.

Ingen kan anlegge avfallssug eller dypoppsamlingsanlegg for husholdningsavfall uten kommunens godkjenning. Kommunen skal inkluderes i planlegging av slike anlegg.

I prinsippet skal slike anlegg bekostes og etableres av utbygger, det aktuelle borettslag eller brukere av anlegget. Når anlegget tas i bruk, overtas drifts- og vedlikeholdsansvaret av kommunen. Kommunen kan pålegge flere abonnenter å ha felles oppsamlingsenhet.

Etablering av nedgravde løsninger skal utføres av entreprenør med nødvendig kompetanse og i samsvar med kommunens tekniske krav som er oppgitt i kommunens veileder for renovasjonsteknisk planlegging.

§ 12. Plassering av oppsamlingsenheter

Enhver eiendom der det oppstår husholdningsavfall skal ha tilstrekkelig antall oppsamlingsenheter for avfallet. Abonnenten skal sørge for at det finnes tilstrekkelig areal for plassering av oppsamlingsenhetene. Flere abonnenter kan samarbeide om felles oppsamlingsenheter. Kommunen skal godkjenne samarbeid. Kommunen bestemmer hvilke oppsamlingsenheter og løsninger som skal benyttes.

Alle oppsamlingsenheter må plasseres etter kommunens anvisning slik at de ikke gir hygieniske ulemper eller er til unødig sjenanse for andre, dette gjelder både ved oppbevaring og i forbindelse med tømming. På hentestedet skal beholderen plasseres lett tilgjengelig på et plant og fast underlag på bakkenivå. Beholderne skal på tømmedag stå på hentested med håndtakene orientert i henhold til aktuell tømme-/henteordning. Kommunen kan pålegge fellesløsninger for flere eiendommer dersom det er hensiktsmessig.

Når det er nødvendig for å få til en hensiktsmessig og hygienisk oppbevaring, innsamling og transport av avfall i tråd med kravene i denne forskrift, kan kommunen pålegge abonnenten endring av hentested og type, størrelse og antall oppsamlingsenheter.

På tømmedag må beholder være plassert ved vegkant/fortauskant ved kjørbar vei senest kl. 06.00. Maks avstand fra vei skal ikke overstige en meter.

Etter tømming skal abonnenten tidligst mulig hente beholderen inn på egen eiendom.

I områder hvor det er avsatt felles oppsamlingsenheter, kan kommunen henvise abonnentene til å benytte disse.

Ved innendørs oppsamlingssystem må enheten plasseres i eget avfallsrom. Det skal avsettes tilstrekkelig areal til oppsamlingsenheten og adkomsten skal være fri for hindringer som kan gjøre innsamlingen vanskelig. I bygninger med avfallsnedkast må eieren sørge for at avfallet kommer opp i de fastsatte oppsamlingsenheter til den tid disse skal tømmes. Løsningen skal godkjennes av kommunen.

Vinterstid skal adkomsten til oppsamlingsenheten være ryddet for snø, om nødvendig være sandstrødd etc. slik at renovatørene får utført tømmingen.

Eventuelle endringer av kommunens innsamlingssystem kan medføre behov for endret plassering av oppsamlingsenhetene. Abonnenten skal derfor til enhver tid følge kommunens anvisning med hensyn til plassering.

Avfallsbeholder skal oppbevares på abonnentens eiendom. Beholder kan kun settes frem til tømming på fastsatt tømmedag og skal tas tilbake samme dag etter at tømming er gjennomført.

Dersom abonnenten lar beholdere stå permanent i vei, fortau, fellesareal eller andre offentlige områder, kan kommunen gi skriftlig pålegg om å flytte beholderen innen en angitt frist. Hvis pålegget ikke etterkommes, kan kommunen flytte beholderen tilbake til abonnentens eiendom, hente inn beholderen dersom forholdet ikke rettes og kreve gebyr som dekker kommunens kostnader knyttet til flytting, innhenting eller ekstraarbeid.

§ 13. Bruk av oppsamlingsenheter

Oppsamlingsenheter må kun brukes til oppsamling av avfall som omfattes av denne forskriften, og skal ikke inneholde gjenstander som kan utsette renovatøren for fare eller ulempe under håndteringen.

Fuktig avfall, spisse, skarpe eller knuselige gjenstander med mere skal være forsvarlig innpakket før plassering i beholderen. Varm aske må avkjøles helt før den blir emballert og lagt i beholderen. Aske, avfall fra støvsuger og annet avfall som kan gi støvplage, må være emballert slik at det ikke oppstår støvplage under innsamling.

I oppsamlingsenheten skal det ikke legges døde dyr, flytende avfall, større metallgjenstander, hvitevarer, kuldemøbler, møbler, stein og jord, større mengder hageavfall, sand/grus eller bygningsavfall. I beholderen må det heller ikke legges etsende, eksplosivt eller selvantennelig avfall.

Farlig avfall skal leveres til kommunens innsamlingsordning.

Oppsamlingsenheter for kildesortert avfall skal kun inneholde den type avfall som kommunen til enhver tid bestemmer.

Det er ulovlig å hensette avfall utenfor oppsamlingsenhetene.

Oppsamlingsenheten skal ikke fylles mer enn at lokket lett kan lukkes slik at hygieniske ulemper unngås. Avfallet skal ikke pakkes fastere enn at enheten kan tømmes uten besvær.

Avfallssekker må ikke veie mer enn 20 kg.

På vinterstid er abonnenten ansvarlig for at avfallet ikke er frosset fast og dermed ikke lar seg tømme.

Kommunen kan pålegge den enkelte abonnent å øke volumet på oppsamlingsenhet(er) hvis dette synes nødvendig for å sikre tilstrekkelig sortering av avfallet eller for å hindre at avfallet oppbevares eller disponeres på en uheldig måte.

§ 14. Krav til kjørbar vei og fremkommelighet

Adkomstveier er alle veier hvor det skal kunne kjøres en renovasjonsbil, herunder stikkvei fra hovedvei og fram til felles oppsamlingsplass, avfallshus eller avfallsrom i et boligområde. Planleggingen av et boligområde må derfor også omfatte plan for utforming av veianlegg fram til oppsamlingsplassen og godkjent snuplass.

Som kjørbar vei regnes vei med tilfredsstillende snuplass eller gjennomkjøring som er fremkommelig, og som har kurvatur, stigningsforhold, bredde og bæreevne som tåler et renovasjonskjøretøy. Med renovasjonskjøretøy menes 2- og 3-akslede lastebiler med komprimatorpåbygg beregnet for avfall.

Kjørbar vei skal generelt ha:

- Minste svingradius på 8,5 meter.
- Fri høyde 4,0 meter på flat vei.
- Maksimal stigning på 8 %.
- Tåle akseltrykk på minst 8 tonn.
- Passeringsmuligheter for andre biler skal ivaretas under tømming.

Langs veien må det ikke være greiner eller annet som hindrer kjøring. Dersom fremkommeligheten hindres av vegetasjon på privat eiendom, kan kommunen pålegge abonnenten å foreta nødvendig beskjæring innen en angitt frist.

Dersom pålegget ikke etterkommes innen fristen, eller renovasjonskjøretøyet av andre årsaker ikke kommer frem, kan kommunen bestemme at avfallsbeholder skal settes frem på et midlertidig anvist avfallspunkt på tømmedag. Plassering skal være slik at renovasjonspersonell ikke hindres av snø, is, parkerte kjøretøy, vann, vegetasjon eller andre sperringer.

I perioder med snø og is kan kommunen, etter behov, pålegge en annen plassering av beholderen enn ellers i året.

Abonnenten plikter å følge kommunens anvisning om midlertidig avfallspunkt til hindringen er fjernet og ordinær tømming kan gjenopptas.

Fritidsboliger, hageavfall og kompostering

§ 15. Renovasjon av hytter og fritidsboliger

Hytterenovasjon omfatter hytter, fritidsboliger og andre bygg/enheter som nyttes som fritidsbolig. Hytterenovasjonen er en helårstjeneste.

Abonnenten må på sin eiendom oppbevare avfallet på en trygg og forsvarlig måte slik at ikke hygieniske ulemper oppstår. Det er ikke tillatt å grave ned avfall eller etablere egne private «avfallsplasser».

Den enkelte abonnent må sørge for å få brakt sitt avfall til en av de utplasserte kommunale oppsamlingsenheter for hytteavfall. Avfallet må emballeres forsvarlig under transport til oppsamlingsenhet. Er det ikke plass til avfallet i oppsamlingsenheten, må eieren ta med seg avfallet tilbake, finne en annen oppsamlingsenhet med ledig plass eller levere det på gjenvinningsstasjonen.

§ 16. Hageavfall

Hageavfall bør så langt det er mulig komposteres i egen hage når dette ikke er til sjenanse for andre, alternativt leveres til kommunens mottaksordning for hageavfall.

Avfallsgebyr

§ 17. Avfallsgebyr

Abonnenter som omfattes av bestemmelsene i denne forskrift skal betale renovasjonsgebyr.

Ved registrering av ny abonnent, eller ved endring av eksisterende abonnement, blir gebyr regnet fra dato da endringen trer i kraft.

Abonnent som har husholdningsavfall plikter straks å melde fra til kommunen dersom abonnenten ikke mottar faktura med renovasjonsgebyr eller oppdager feil i denne.

Kommunen skal fastsette gebyrer som dekker alle kostnader kommunen har med renovasjonen. Gebyrsatser fastsettes av kommunen gjennom årlige vedtak. Gebyrsatser for ulike tilleggstjenester som for eksempel levering av avfall på gjenvinningsstasjoner eller behandlingsanlegg, betales separat og i tråd med den utførte tjeneste.

For å fremme avfallsreduksjon, kildesortering og gjenvinning har kommunen innført differensierte gebyrsatser. Differensiering skal skje på grunnlag av avfallsmengder, avfallstype, materialgjenvinning, kostnadsbesparende innsamlingssystemer (avfallssug), mv.

§ 18. Avfallsgebyr for hytter og fritidsboliger

Kriterier for fastsettelse av renovasjonsgebyr for hytter og fritidsboliger:

a. Eiendom med hytte og med eventuell tilhørende anneks, sjøbu etc. betaler ett gebyr.
b. Eiendom med flere selvstendige hytter betaler ett gebyr for hver enkelt hytte.

§ 19. Innkreving og renter

Renovasjonsgebyr med tillegg for løpende renter og kostnader er sikret ved lovbestemt pant etter pantelovens § 6-1. Om renteplikt ved for sen betaling og inndriving av renovasjonsgebyr gjelder reglene i lov av 6. juni 1975 nr. 29 om eiendomsskatt til kommunene § 26 og § 27 tilsvarende.

Gebyret skal betales selv om det er omtvistet. Eventuelt for mye betalt gebyr vil tilbakebetales med renter.

§ 20. Dispensasjon

Kommunen kan etter grunngitt skriftlig søknad gi dispensasjon fra ordningen for særskilte eiendommer. Slike søknader om dispensasjoner skal inneholde korrekt angivelse av eier, adresse og gårdsnr./bruksnr.

Abonnenter som kan dokumentere at en bolig står ubebodd i mer enn seks måneder av gangen, vil etter søknad kunne få fritak for renovasjonsgebyret for den aktuelle perioden. Dette gjelder også ved eierskifte. Kommunen foretar en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle. Abonnenten plikter å gi melding straks boligen/eiendommen blir tatt i bruk på nytt. Unnlates slik melding kan kommunen kreve gebyr for den perioden eiendommen/boenheten ikke deltok i ordningen.

Fritidseiendommer kan ikke dispenseres fra renovasjonsordningen eller betalingsplikten verken på grunnlag av at ordningen ikke brukes, at ordningen er tungvint, anses som unødvendig eller av lignende grunner. Fritak fra krav om fremtrilling av oppsamlingsenhet til kjørbar vei på tømmedag, kan innvilges etter søknad. Dersom det bor andre i husstanden som ikke omfattes av kriteriene for å få fritak, vil fritak for husstanden ikke bli gitt. Ved hjemmelsovergang/eierskifte opphører fritaket. Det er til enhver tid kommunen som vurderer om dispensasjon kan gis.

Klage, tilsyn, sanksjoner og ikrafttredelse

§ 21. Klageadgang

Vedtak i denne forskriften kan påklages dersom vedtaket er et enkeltvedtak, jf. forvaltningslovens § 28 og forurensningslovens § 85. Klagen blir behandlet etter reglene i forvaltningsloven, jf. kap. VI i forvaltningsloven. Klagen sendes kommunen.

§ 22. Tilsyn og kontroll

Kommunen kan føre tilsyn med at bestemmelsene i denne forskriften overholdes. Tilsynet omfatter oppsamling, sortering og håndtering av husholdningsavfall hos abonnentene. Tilsynet skal bidra til å sikre etterlevelse av denne forskriften og forebygge forhold som kan medføre forsøpling, helsemessige ulemper eller redusert materialgjenvinning.

Kommunen kan pålegge abonnenten å rette forhold som er i strid med denne forskriften innen en angitt frist. Pålegget skal være skriftlig og angi:

a. Hvilke forhold som må rettes.
b. Frist for retting.
c. Konsekvenser ved manglende etterlevelse.

§ 23. Sanksjoner og straff

Ved forsettlig eller uaktsom overtredelse av denne forskriften, kan kommunen gi skriftlig pålegg om retting innen en angitt frist. Ved graverende eller gjentatte overskridelser av forskriftens bestemmelser kan renovatør nekte å tømme oppsamlingsenheten før forholdet er rettet.

Kommunen kan ved gjentatte overskridelser fatte vedtak om tvangsmulkt i samsvar med forurensningsloven § 73. Tvangsmulkten kan fastsettes som en løpende mulkt eller som et engangsbeløp. Vedtak om tvangsmulkt er et enkeltvedtak og kan påklages etter forvaltningslovens regler.

For å unngå eventuelle problemer knyttet til helse eller forsøpling kan kommunen også i slike tilfeller sørge for separat innkjøring og sortering av det feilsorterte avfallet for abonnentens regning. Gebyrene etter denne forskriften er betalingssatser for å dekke kommunens kostnader. Gebyr kan bare brukes til å dekke faktiske merkostnader ved ekstraarbeid, feilsortering eller andre forhold som medfører økte kostnader for kommunen.

Renovatøren kan nekte å tømme oppsamlingsenheten ved situasjoner med oppsamlingsenheter som er overfylte, for tunge, feilaktig plassert, har avfall hensatt på utsiden eller på andre måter er i strid med bestemmelsene i denne forskriften.

Overtredelser av denne forskriften kan ut over dette straffes med bøter, jf. forurensningslovens § 79, 2. ledd.

§ 24. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft xx.xx.xxxx. Fra samme tid oppheves forskrift 01.01.2011 om håndtering av avfall fra husholdninger i Fredrikstad kommune.

Gjennomgang og vurdering av innkomne høringssvar

Revidering av renovasjonsforskrift for Fredrikstad kommune

Høringsperiode: 8 uker, jf. Teknisk utvalgs vedtak 15.04.2026 (sak 8/26)

Dette notatet gir en systematisk oversikt over innkomne høringssvar, inndelt per høringsinstans og tema/paragraf, med kommunens faglige og juridiske vurdering av hvorvidt innspillene bør tas til følge i den videre bearbeidingen av forskriften før endelig forslag legges frem for bystyret.

1. Bakgrunn

Forslag til revidert renovasjonsforskrift for Fredrikstad kommune ble lagt ut på offentlig høring etter vedtak i Teknisk utvalg 15.04.2026 (sak 8/26), med høringsfrist på 8 uker. Gjeldende forskrift er fra 2010/2011, og revisjonen er begrunnet i behovet for å tilpasse regelverket til nasjonale krav til kildesortering og materialgjenvinning, samt krav til publisering på Lovdata etter malen «Lokal ny forskrift avd. 2».

I høringsperioden har kommunen mottatt følgende innspill:

- Fremskrittspartiet Fredrikstad
- FREVAR KF
- Østfold Avfallssortering IKS (ØAS)
- Sarpsborg kommune

2. Fremskrittspartiet Fredrikstad

2.1 Innspill og vurdering

§ / Tema	Innspill (sammendrag)	Kommunens vurdering / begrunnelse	Konklusjon
Generelt prinsipp	Tjenesten må være ukomplisert og ubyråkratisk; innbyggere er låst til kommunens tilbud og kan ikke velge leverandør.	Prinsipielt synspunkt uten konkret forslag til forskriftstekst. Kommunen er enig i at brukervennlighet er viktig, og dette bør reflekteres i informasjonsarbeidet og saksframlegget, men gir ikke i seg selv grunnlag for endring av forskriftsteksten.	**Krever ingen endring**
§6 (tidl. §14) Kommunens informasjonsplikt	Sanksjonsregimet skjerpes uten tilsvarende skjerpet informasjonsplikt. Det er ikke nok å informere kun på hjemmesiden.	Utkastet §6 er allerede vesentlig utvidet sammenlignet med gjeldende §14: krav til publisering av oppdatert informasjon (sorteringsregler, tømmekalender, gebyrsatser) og plikt til å varsle ved vesentlige endringer «på	**Allerede ivaretatt i utkastet**

§ / Tema	Innspill (sammendrag)	Kommunens vurdering / begrunnelse	Konklusjon
		nettsidene, ved skriftlig henvendelse eller andre hensiktsmessige kanaler». Innspillet er dermed langt på vei allerede ivaretatt. Det kan likevel presiseres i saksframlegget at informasjonsplikten ikke er begrenset til nettpublisering, for å synliggjøre at bekymringen er hensyntatt.	
§16 (tidl. §8) Hjemmekompostering	Ønsker gjeninnført ordning med gebyrfradrag for hjemmekompostering.	Ordningen er tatt ut som en direkte konsekvens av innføring av ny kommunal innsamlingsordning for matavfall. Biogassproduksjon er en bedre og mer samfunnsnyttig løsning enn hjemmekompostering, fordi den gir kontrollert utsortering, høyere ressursutnyttelse og produksjon av både fornybar energi og gjødsel. Å gjeninnføre en parallell fradragsordning vil komplisere gebyrmodellen og undergrave formålet med den nye ordningen. Dette er politisk vedtatt tidligere ved innføring av matavfallsordningen.	**Tas ikke til følge**
§3 Definisjoner «boenhet» og RFID	Ønsker definisjonen av boenhet og bestemmelser om RFID-chip fjernet, av bekymring for at dette senere kan brukes til å øke gebyrene ved omdefinering av selvkost og fysisk kontroll.	Selvkostprinsippet følger av kommuneloven og rettspraksis uavhengig av forskriftens ordlyd. Kommunen kan uansett ikke kreve inn mer enn faktiske kostnader, jf. §19 i utkastet («gebyret skal betales selv om det er omtvistet... for mye betalt gebyr tilbakebetales»). Boenhet-definisjonen er nødvendig for korrekt og rettferdig gebyrfordeling ved flermannsboliger. RFID er et administrativt kontrollverktøy for bedre oppfølging av tømming/volum, ikke en hjemmel for prisøkning i seg selv. Bekymringen er forståelig, men gir ikke grunnlag for å fjerne bestemmelsene.	**Tas ikke til følge**
§9 Samtykke til innsamling	Mener enkelte bestemmelser er unødvendige jf. kommune- og forurensningsloven, men er positive til unntaksbestemmelsen som åpner for bruk av tredjepart.	Innspillet er lite presist mht. hvilke enkeltbestemmelser som anses overflødige. Kapittelet er nytt og gir nødvendig hjemmel for kommunens kontroll med tredjeparts innsamling (søknadsplikt, vilkår, rapportering, tilbaketrekking av samtykke). Dette følger ikke automatisk av kommuneloven/forurensningsloven alene og bør beholdes av kontrollhensyn.	**Tas ikke til følge**
§18 (tidl. §17/§20) Dispensasjon for fritidseiendommer	Mener fritidseiendommer må likestilles med andre abonnenter. Ubenyttet	Forslaget er i strid med etablert forvaltnings- og rettspraksis: renovasjonsgebyr for	**Tas ikke til følge**

§ / Tema	Innspill (sammendrag)	Kommunens vurdering / begrunnelse	Konklusjon
	eiendom bør ikke betale gebyr.	fritidseiendommer er en «beredskaps-/tilbudsavgift» som skal dekke kommunens plikt til å ha en tilgjengelig ordning, uavhengig av faktisk bruk. Dette er lagt til grunn i en rekke klagesaker og rettsavgjørelser om lignende bestemmelser i andre kommuner. En slik endring ville også åpne for utstrakt omgåelse (fritak ved «ikke-bruk» er vanskelig å kontrollere) og undergrave selvkostmodellen for hytterenovasjon.	
§6/§12/§14 Utstyr og driftskvalitet	Ønsker mer ansvar lagt på renovasjonstjenesten: utstyr må tåle helårsbruk (fastfrosset avfall), og tømmefrekvens må økes for å unngå luktproblemer sommerstid.	Dette er reelle og gjenkjennelige driftsmessige innspill. De egner seg imidlertid bedre som krav til drift/anskaffelse og kontraktsoppfølging enn som forskriftsendring, men kan understøttes ved en presisering i §11 (Anskaffelse av oppsamlingsenheter) om at enhetene skal være egnet for helårs bruk.	**Presisering i paragraf § 11 jfr. innspill**
Generelt og regulatorisk vekst	Uttrykker generell bekymring for økt byråkratisering og kostnadsdrivende regulering i offentlig sektor.	Politisk/prinsipiell merknad uten direkte forskriftsforslag. Tas til orientering i saksframlegget, men gir ikke grunnlag for konkrete endringer.	**Tas ikke til følge**

3. FREVAR KF

3.1 Innspill og vurdering

Innspillet er utarbeidet av assisterende driftssjef avfallshåndtering i samråd med direktør Johnny Sundby og økonomisjef Ann Kristin Stedjeberg.

§ / Tema	Innspill (sammendrag)	Kommunens vurdering / begrunnelse	Konklusjon
§2 Virkeområde	Foreslår tillegg som tydeliggjør at forskriften omfatter både hente- og bringeordninger, inkl. gjenvinningsstasjon, med henvisning til forurensningsloven §30.	God og treffende presisering som styrker hjemmelsgrunnlaget for gjenvinningsstasjonens rolle i den kommunale ordningen, og er i samsvar med lovens system for øvrig. Anbefales tatt med, eventuelt i noe forkortet språklig form tilpasset forskriftens øvrige stil.	**Tas til følge**
Ny § Bringeordning gjenvinningsstasjon	Forslag til ny paragraf om abonnentens plikter ved levering til gjenvinningsstasjon: overholdelse av retningslinjer, adgangsbegrensning ved brudd, volumgrenser, kontrollrett, eierskapsovergang ved levering,	Substansielt og godt gjennomarbeidet forslag som dekker et reelt hull i dagens forskrift (bringeordningen er ikke selvstendig regulert).	**Tas delvis til følge**

§ / Tema	Innspill (sammendrag)	Kommunens vurdering / begrunnelse	Konklusjon
	ansvarsfraskrivelse for konfidensielt materiale, abonnentens transportansvar.		
§8 Abonnentens plikter, nye pkt. i/j	Forslag om at abonnenten skal gjøre seg kjent med reglene for bringeordninger, og utvise særskilt aktsomhet for å unngå farlig avfall (batterier, trykkbeholdere mv.) i restavfallet.	Naturlig og god presisering av abonnentens plikter, som også harmonerer med ØAS' tilsvarende innspill om batterier i §13.	**Tas delvis til følge**

4. Østfold Avfallssortering (ØAS)

4.1 Innspill og vurdering

Formelt høringssvar innsendt 28.04.2026 via kommunens digitale høringsskjema (ref. TXOSCD), kontaktperson Tine Solberg Johansen. ØAS vurderer forslaget som gjennomarbeidet og godt tilpasset nasjonalt regelverk.

§ / Tema	Innspill (sammendrag)	Kommunens vurdering / begrunnelse	Konklusjon
§2 Virkeområde	Foreslår presisert ordlyd: forskriften omfatter transport av husholdningsavfall «til sentralsortering eller annen videre, godkjent behandling».	Tydeliggjør hele behandlingskjeden og gir nødvendig fleksibilitet for fremtidige løsninger som sentralsortering, uten å endre forskriftens realitet.	**Tas til følge**
§3 Definisjoner «renovasjonsordning»	Påpeker at begrepet «renovasjonsordningen» brukes gjennomgående uten å være definert, og foreslår definisjon som også tydeliggjør kommunens mandat til å endre tømmeruter/-frekvens.	Treffende observasjon, begrepet brukes bl.a. i §6 og §8 uten definisjon. En definisjon vil styrke forskriftens presisjon og gi klarere hjemmel for kommunens løpende driftsbeslutninger (ruteendringer, frekvensendringer).	**Tas til følge**
§7 Husholdningslignende næringsavfall	Foreslår presisering om at restfraksjon fra næring går til forbrenning «etter eventuell sentralsortering».	Konsistent med og understøtter allerede vedtatt endring om at utsorterte fraksjoner av husholdningslignende næringsavfall skal materialgjenvinnes. Understøtter nasjonale mål om økt materialgjenvinning.	**Tas til følge**
§13 Bruk av oppsamlingsenheter	Foreslår eksplisitt forbud mot at batterier legges i oppsamlingsenhetene, av brann- og sikkerhetshensyn.	Godt begrunnet og i tråd med nasjonale bransjeanbefalinger og praksis. Sammenfaller med FREVARs innspill til §8 fortrinnsvis i §13.	**Tas delvis til følge i §8 (kan ikke settes inn i §13 pga. rød boks for farlig avfall)**

5. Sarpsborg kommune

5.1 Innspill og vurdering

Innspillet er gitt som e-postkorrespondanse (mars–april 2026) i forbindelse med gjensidig samordning mellom Fredrikstad og Sarpsborg, som begge reviderer sine renovasjonsforskrifter parallelt. Ikke innsendt som formelt høringssvar via portal, men vurderes som relevant og saklig fundert innspill, bl.a. med henvisning til en konkret vurdering fra KS-advokat.

§ / Tema	Innspill (sammendrag)	Kommunens vurdering / begrunnelse	Konklusjon
Hjemmelsgrunnlag	Mener det ikke er nødvendig å hjemle forskriften i så mange paragrafer; foreslår at forurensningsloven §30, §34, §73 og §79 er tilstrekkelig.	Fredrikstads bredere hjemmelshenvisning (inkl. §27 definisjoner, §28 aktsomhetsplikt, §33, §37, §79, §83, §85) gir tydeligere og mer robust rettslig forankring for de enkelte bestemmelsene, og reduserer risiko for hjemmelsinnsigelser ved klagebehandling. Anbefales ikke endretbredere hjemmel er en styrke, ikke en svakhet.	**Tas ikke til følge**
Fast plasserte mobile enheter	Påpeker at utkastet ikke tar stilling til om fast plasserte mobile enheter er husholdnings- eller næringsavfall; viser til Avfall Norge-veileder og lagmannsrettsdom.	Sarpsborg påpeker at utkastet ikke tar stilling til avfall fra fast plasserte mobile enheter, dvs. campingvogner, bobiler eller spikertelt som er varig oppstilt på en campingplass gjennom leie-/festeavtale med grunneier/campingplasseier, og som brukes til fritidsformål på tilsvarende måte som en fritidsbolig. Kommunen har vurdert spørsmålet og legger til grunn at avfall fra fast plasserte mobile enheter på campingplass skal regnes som næringsavfall. Begrunnelsen er at oppstillingsplassen ikke er en selvstendig grunneiendom, men et areal som inngår i campingplassens samlede eiendom og stilles til rådighet gjennom en privatrettslig leie-/festeavtale.	**Tas til følge**
§5 Kombieiendommer	Sarpsborg fraråder å behandle alt avfall som husholdningsavfall ved kombinert nærings-/boligbruk med felles beholder; foreslår i stedet estimert fordeling og to gebyrløp, for å unngå kryss-subsidiering og tap av frie inntekter fra næringsavfall.	Prinsipielt godt poeng ut fra selvkost- og inntektshensyn. Dagens/foreslåtte løsning innebærer at kommunen indirekte subsidierer næringsavfall gjennom husholdningsgebyret. En fordelingsmodell er imidlertid	**Utredes videre**

§ / Tema	Innspill (sammendrag)	Kommunens vurdering / begrunnelse	Konklusjon
		administrativt krevende å praktisere (skjønnsmessig fordeling, kontrollbehov) og vil kreve nærmere utredning av gjennomførbarhet før den kan innføres. Anbefales utredet som eget tema til en senere revisjon, uten at gjeldende tilnærming endres i denne omgang.	
§8 Abonnentens plikter, pkt. h	Punktet om sanksjonsansvar ved feilsortering (pkt. h) virker malplassert i en oppramsing av plikter, og gjentas dessuten i §23.	Berettiget strukturell/språklig merknad. Innholdet bør flyttes til brødteksten under §8 (slik det for øvrig er gjort med tilsvarende innhold i utkastet), og eventuell duplisering mot §23 bør ryddes opp i.	**Tas til følge**
§12 Samarbeid om oppsamlingsenheter	Finner ingen hjemmel for å avslutte eller nekte samarbeid mellom abonnenter om felles løsninger; foreslår tillegg: «Flere abonnenter kan samarbeide om felles oppsamlingsenheter. Kommunen skal godkjenne samarbeid.» og «Kommunen bestemmer hvilke oppsamlingsenheter og løsninger som skal benyttes.»	Reelt hull i gjeldende utkast, som allerede gir kommunen adgang til å pålegge fellesløsninger, men ikke til å godkjenne/avslå frivillig samarbeid initiert av abonnentene selv. Forslaget gir nødvendig og treffende hjemmel.	**Tas til følge**
§14 Krav til kjørbar vei og fremkommelighet	Viser til vurdering fra KS-advokat om at konkrete krav til kjørbar vei (inkl. ev. vilkår for unntak) må fremgå direkte av forskriften, og ikke kun som henvisning til retningslinjer, ellers mangler hjemmel for pålegg.	Dette er en juridisk sett viktig innsigelse, forankret i legalitetsprinsippet: pålegg overfor abonnenter må ha direkte hjemmel i forskriften. Utkastets §14 angir enkelte krav (fri høyde 4 meter, ingen hindrende vegetasjon), men mangler tallfestede krav til bredde, kurvatur, stigning og bæreevne for privat vei, og viser i praksis til kommunens retningslinjer for det øvrige.	**Tas til følge**
Endring av hentested	Stiller spørsmål ved om kommunen har tilstrekkelig hjemmel til å pålegge endret hentested; foreslår tilleggstekst om at kommunen kan pålegge endring av hentested og type/størrelse/antall oppsamlingsenheter når det er nødvendig for hensiktsmessig og hygienisk håndtering.	Godt begrunnet forslag som lukker en hjemmelssvakhet også Fredrikstad har, særlig sett i sammenheng med §14-problematikken over (endret hentested kan bli aktuelt nettopp når en vei vurderes som ikke kjørbar).	**Tas til følge**

Renovasjonsforskrift for Fredrikstad kommune

Vedtatt av Fredrikstad bystyre 02.12.2010 med hjemmel i lov 13. mars 1981 nr. 6 om Vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) § 30, § 33, § 34, § 37, § 79, § 83 og § 85.

Ikrafttredelse 01.01.2011.

Forskriften erstatter tidligere renovasjonsforskrift av 30.05.1996 med ikrafttredelse 01.07.1996.

Innhold

	Side
§ 1. Formål	3
§ 2. Virkeområde	3
§ 3. Definisjoner	3
§ 4. Renovasjonsteknisk plan	5
§ 5. Kommunal innsamling av avfall	6
§ 6. Avfall som ikke omfattes av kommunal innsamling	6
§ 7. Krav til sortering m.m.	7
§ 8. Hageavfall og kompostering	7
§ 9. Anskaffelse av oppsamlingsenheter	7
§ 10. Plassering av oppsamlingsenheter	7
§ 11. Krav til kjørbar vei og fremkommelighet	8
§ 12. Bruk av oppsamlingsenheter	8
§ 13. Renovasjon av hytter og fritidsboliger	9
§ 14. Kommunens plikter	9
§ 15. Abonnentens plikter	10
§ 16. Gebyr	10
§ 17. Dispensasjon	10
§ 18. Innkreving og renter	11
§ 19. Klageadgang	11
§ 20. Sanksjoner og straff	11
§ 21. Forholdet til helseforskrifter	11

§ 1. Formål

Forskriften har som formål å sikre miljømessig, samfunnsøkonomisk og helsemessig tilfredsstillende oppsamling, innsamling, transport, gjenvinning og sluttbehandling av alt husholdningsavfall.

Forskriften skal videre bidra til å realisere de forpliktelsene kommunen er pålagt ved lov, og de mål som kommunen til enhver tid har nedfelt i sine plandokumenter om avfallsreduserende tiltak og håndtering av avfall for øvrig.

Forskriften skal også være kommunens styringsredskap for å realisere overordnede miljøpolitiske retningslinjer overfor alle avfalls- og renovasjonsaktører i Fredrikstad kommune.

§ 2. Virkeområde

Forskriften omfatter alle registrerte grunneiendommer som ligger i Fredrikstad kommune, og der det oppstår husholdningsavfall. Den omfatter kildesortering, oppsamling, innsamling og transport av husholdningsavfallet. Forskriften gjelder grunneiere, festere og andre som benytter seg av kommunens avfallsordning.
I tillegg omfatter forskriften innsamling, oppsamling og transport av farlig avfall fra husholdninger såfremt mengden ikke overstiger den grensen som til enhver tid gjelder i avfallsforskriftens kapittel 11.

Forskriften gjelder også renovasjonsgebyr.

Forskriften gjelder både for helårsboliger og for hytter, fritidseiendommer og andre bygg som nyttes som fritidsbolig i kommunen.

Kommunen kan gi nærmere retningslinjer for etablering av avfallsløsninger samt gjennomføring av forskriftens bestemmelser.

§ 3. Definisjoner

Abonnent: Eier eller langsiktig fester av grunneiendom som er omfattet av kommunal renovasjon for husholdninger. Abonnent plikter å betale renovasjonsgebyr.

Avfall: (jf. forurensningslovens § 27). Kasserte løsøregjenstander eller stoffer. Som avfall regnes også overflødige løsøregjenstander og stoffer fra tjenesteyting, produksjon og renseanlegg mv. Avløpsvann og avgasser regnes ikke som avfall.

Avfallsbesitter: Eier eller langsiktig fester av grunneiendom der avfallet har oppstått.

Avfallssug: Sentrale anlegg for flere husholdninger med rørsystem for å suge avfallet fra nedkast til sentrale oppsamlingsenheter.

Bringesystem: Kildesorteringssystem der publikum selv bringer sitt kildesorterte avfall til en mottaksplass, for eksempel et returpunkt eller en gjenvinningsstasjon.

Dypoppsamling (undergrunnscontainer): Sentrale anlegg for flere abonnenter med nedgravde beholdere eller storsekk som tømmes med en gitt tømmefrekvens.

Farlig avfall: Avfall som ikke hensiktsmessig kan behandles sammen med annet husholdningsavfall eller næringsavfall fordi det kan medføre alvorlig forurensing eller fare for skade på mennesker og dyr.

Fraksjon: En ensartet type avfall. Papir er en avfallsfraksjon, mens eksempelvis glass- og metallemballasje og tekstiler er andre fraksjoner.

Fritidsbolig: Bolig der regulert bruksformål ikke er helårsbolig, men kun opphold i fritid.

Gjenvinningsstasjon: Betjent avfallsmottak for kildesortert og blandet avfall fra en ubestemt gruppe abonnenter/brukere, tilgjengelig for alle kommunens husholdningsabonnenter.
En gjenvinningsstasjon skal særlig tilby mottak for fraksjoner som ikke hentes av renovatør, og for større avfallsmengder enn det husholdningene vanligvis produserer.

Grunneiendom: Fast eiendom som er identifisert med eget gårds- og bruksnummer, eventuelt også feste- eller seksjonsnummer i offentlig eiendomsregister.

Hageavfall: Løv, gress, kvist, planterester og annet nedbrytbart avfall som oppstår i en hage.

Hentested: Sted hvor oppsamlingsenhet(er) stilles i påvente av innsamling.

Hentesystem: Kildesorteringssystem der kildesortert avfall hentes av godkjent avfallsinnsamler så nær kilden som mulig.

Husholdningsavfall: Avfall fra private husholdninger, herunder større gjenstander som inventar og lignende.

Kildesortering: Sortere avfallet i forskjellige avfallsfraksjoner der det oppstår.

Kombieiendom: Grunneiendom som benyttes for både bolig- og næringsformål.

Kompostering: Biologisk nedbryting og stabilisering av våtorganisk avfall med lufttilgang.

Næringsavfall: Avfall fra offentlige og private virksomheter og institusjoner, dvs. avfall fra profesjonelle aktører som oppstår som følge av deres virksomhet.

Oppsamlingsenhet: Container eller beholder, herunder sekk, dypoppsamling (undergrunnscontainer) eller avfallssug til oppsamling av avfall.

Renovasjonsrett: Stedfestet plikt/rettighet som innebærer at en bestemt grunneiendom har rett til å plassere sin enhet for avfallsoppsamling på en annen grunneiendom. Hovedregel ved etablering av ny bebyggelse i kommunen er at dersom en eiendoms renovasjonsbehov ikke lar seg løse ved oppsamling av avfall på eiendommen, må renovasjonsrett på annen eiendom avtales og dokumenteres senest i forbindelse med fradelings- eller byggesak.

Renovasjonsteknisk plan: Dokument som viser hvordan oppsamling og henting av husholdningsavfall planlegges utført i et reguleringsområde eller for en grunneiendom.

Renovatør: Virksomhet som samler inn og kjører bort avfall. Samme uttrykk brukes også om operatør som utfører dette arbeidet.

Restavfall: Avfall det ikke er opprettet egne sorteringsordninger for. Dette er avfall som blir igjen etter kildesortering og sentralsortering av husholdnings- og næringsavfall, og leveres til forbrenningsanlegg eller avfallsdeponi som har konsesjon for mottak av slike fraksjoner.

Returpunkt: Lokalt ubetjent oppsamlingssted hvor publikum kan levere en eller flere avfallsfraksjoner, for eksempel glass- og metallemballasje, farlig avfall etc.

Smitte- risiko- og/eller problemavfall: Smittefarlig, potensielt smittefarlig, estetisk skjemmende eller stikkende/skjærende avfall fra sykehus, sykehjem, legekontor, tannlegekontor, veterinær og lignende. Patologisk avfall regnes ikke inn under denne kategorien.

Utbyggingsavtale: En avtale mellom kommunen og grunneier eller utbygger om utbygging av et område. Utbyggingsavtale gjelder gjennomføring av kommuneplanens arealdel og har sitt grunnlag i kommunens rolle som planmyndighet (plan- og bygningslovens § 64).

Våtorganisk avfall: Lett nedbrytbart organisk avfall som for eksempel matavfall, planterester og vått husholdningspapir.

§ 4. Renovasjonsteknisk plan

a) Plikt til renovasjonsteknisk plan

Enhver som fremmer forslag til reguleringsplan i kommunen, plikter å utarbeide en renovasjonsteknisk plan for det området planforslaget omfatter. Planen skal godkjennes av Fredrikstad kommune.

Enhver ansvarlig søker som søker om tillatelse til bygging eller fradeling av grunneiendom, plikter å fremlegge renovasjonsteknisk plan for den eiendom/de eiendommer som omfattes av det omsøkte tiltaket.

Bestemmelsene i denne paragraf gjelder uavhengig av om det finnes en renovasjonsteknisk plan som del av reguleringsplan som grunneiendom allerede er omfattet av.

b) Omfang av og innhold for renovasjonsteknisk plan

En renovasjonsteknisk plan skal vise hvordan oppsamling og innsamling av avfall skal løses fysisk for det området eller den grunneiendom planen omfatter, samt hvordan andre eiendommer eventuelt berøres av den foreslåtte løsningen. Dette gjøres ved kart eller tegning og beskrivende tekst.

Følgende forhold skal beskrives:

1. Kategori avfallsbesittere i eiendommens driftsfase, dvs. hvorvidt avfallsbesitterne som skal ha tilhold på grunneiendommen eller området er husholdninger, næringsvirksomheter, kommunale virksomheter eller kombinasjoner av disse.
2. Teknisk løsning for oppsamling av avfall, dvs. beholder, container, nedgravd container, avfallssug etc.
3. Hoveddimensjoner for oppsamlingsenheter, samt benyttet dimensjoneringsgrunnlag.
4. Plassering av oppsamlingsenheter.
5. Eventuelle utvidelsesmuligheter ved senere overgang til større eller flere oppsamlingsenheter.
6. Adkomst og stoppested for renovasjonsbil.
7. Stedfestede plikter og rettigheter (servitutter) som er relevante for renovasjon.
8. Hvordan nabo- og gjenboereiendommer berøres av foreslått løsning.

Dersom en boligeiendom ikke kan betjenes direkte med ordinær renovasjonsbil, skal stedfestet renovasjonsrett på annen eiendom avtales før eller i forbindelse med fradelings- eller byggesak.

c) Veileder for renovasjonsteknisk planlegging

Kommunen skal utarbeide og publisere en kommunal veileder til bruk ved utarbeidelse og saksbehandling av renovasjonstekniske planer. Samme veileder skal også dekke utarbeidelse og saksbehandling av renovasjonsmessige aspekter ved fradelingssaker og reguleringsplaner.

d) Krav til teknisk løsning for oppsamling av husholdningsavfall

Kommunen kan gjennom særskilte bestemmelser i kommuneplanens arealdel, reguleringsplan, kommunedelplan eller utbyggingsavtale stille krav til teknisk løsning for oppsamling av husholdningsavfall i hele eller deler av det området planen eller avtalen omfatter.

Adgangen til å stille slike krav er begrenset til de tilfeller der dette er nødvendig for å sikre at arealbruk og bebyggelse tilrettelegges slik at det blir til størst mulig gavn for den enkelte og samfunnet, jf. plan- og bygningsloven § 2 og § 26. Adgangen til å stille slike krav i utbyggingsavtale må være forankret i kommuneplanens arealdel, kommunedelplan eller reguleringsplan.

Krav om at utbygger skal bekoste hele eller deler av områdets infrastruktur for husholdningsavfall, må stå i rimelig forhold til utbyggingens art og omfang, kommunens plikter etter avtalen og bidrag til gjennomføringen, samt den belastning utbyggingen påfører kommunen, jf. plan- og bygningsloven § 64 b.

§ 5. Kommunal innsamling av avfall

I kommunen er det lovpålagt innsamling av husholdningsavfall, jf. forurensningsloven.
Alle eiendommer mv. som faller innenfor § 2 omfattes av denne avfallsordningen.

For kombieiendommer der man ikke er i stand til å skille næringsavfall fra husholdningsavfallet, anses alt avfall som husholdningsavfall.

Avfallet skal håndteres på en best mulig samfunnsøkonomisk, miljø- og ressursmessig og sikker måte.
Kommunen kan ved generelle bestemmelser, eller i hvert enkelt tilfelle, stille krav til den aktuelle abonnent eller avfallsprodusent om kildesortering og leveringsmetode for de ulike deler av avfallet.

Ingen kan uten kommunens godkjenning samle inn husholdningsavfall i Fredrikstad kommune.
Det er ikke tillatt å grave ned eller henlegge avfall.

§ 6. Avfall som ikke omfattes av kommunal innsamling

Næringsavfall omfattes ikke av denne forskriften. Slikt avfall skal bringes til lovlig avfallsmottak med mindre det gjenvinnes eller brukes på annen måte. Avfallsbesitter må selv sørge for å bringe næringsavfall og farlig avfall til godkjent behandlingsanlegg.

For næringsavfall som i art og mengde tilsvarer husholdningsavfall og som hensiktsmessig kan samles inn sammen med husholdningsavfallet, kan kommunen tilby innsamling i samlast med husholdningsavfallet. Kommunen avgjør i hvert enkelt tilfelle hvorvidt slikt avfall kan samles inn sammen med husholdningsavfallet. Slikt avfall skal som næringsavfall til forbrenning ved godkjent behandlingsanlegg.

§ 7. Krav til sortering m.m.

Abonnenter som omfattes av lovpålagt kommunal innsamling av avfall plikter å kildesortere avfallet i henhold til kommunens gjeldende ordning. Abonnenten er selv ansvarlig for at eget avfall han vil holde konfidensielt blir makulert.

§ 8. Hageavfall og kompostering

Hageavfall bør så langt det er mulig komposteres i egen hage når dette ikke er til sjenanse for andre, alternativt leveres til kommunens mottaksordning for hageavfall.

Abonnenter som har eget hageareal (minimum 100 kvm) som er egnet for bruk av kompost, kan inngå avtale med kommunen om hjemmekompostering av våtorganisk avfall.
De abonnenter som tegner slik avtale får en reduksjon i renovasjonsgebyret. Abonnenten forplikter seg til ikke å legge våtorganisk avfall i oppsamlingsenhetene.
Det kreves at komposteringen skjer i en beholder godkjent av kommunen. Abonnenten må selv skaffe beholder. Det er en forutsetning at komposteringen skjer på en hygienisk tilfredsstillende måte, som ikke tiltrekker seg skadedyr, gir sigevann, vond lukt eller virker sjenerende for omgivelsene.

Eventuelle anvisninger fra kommunen skal følges, og det blir ført kontroll med at avtalen etterleves.
Tilbud om reduksjon i renovasjonsgebyr kan opphøre ved en eventuell innføring av nye ordninger for våtorganisk avfall.
Brenning av avfall, inkludert hageavfall er ikke tillatt. Dette er regulert i egen kommunal forskrift.

§ 9. Anskaffelse av oppsamlingsenheter

Alle flyttbare oppsamlingsenheter tilhører kommunen, som også har ansvaret for anskaffelse og utsetting. Enhetene er av en slik type og tilstand at avfallet sikres mot rotter og andre skadedyr. Kommunen avgjør når en enhet må repareres eller fornyes, og foretar reparasjoner og utskiftinger etter behov. Dersom en abonnent forsettlig eller uaktsomt skader eller ødelegger en enhet, må han bekoste reparasjon eller utskifting.
Hver enkelt oppsamlingsenhet er registrert på den enkelte eiendom og skal ikke flyttes ved endringer i eier- eller festeforhold.

Ingen kan anlegge avfallssug eller dypoppsamlingsanlegg for husholdningsavfall uten kommunens godkjenning. Kommunen skal inkluderes i planlegging av slike anlegg.
I prinsippet skal slike anlegg bekostes og etableres av utbygger, det aktuelle borettslag eller brukere av anlegget. Når anlegget tas i bruk, overtas drifts- og vedlikeholdsansvaret av kommunen.

Kommunen kan pålegge flere abonnenter å ha felles oppsamlingsenhet.

§ 10. Plassering av oppsamlingsenheter

Enhver eiendom der det oppstår husholdningsavfall skal ha tilstrekkelig antall oppsamlingsenheter for avfallet. Abonnenten skal sørge for at det finnes tilstrekkelig areal for plassering av oppsamlingsenhetene.

Alle oppsamlingsenheter må plasseres etter kommunens anvisning slik at de ikke gir hygieniske ulemper eller er til unødig sjenanse for andre, dette gjelder både ved oppbevaring og i forbindelse med tømming. På hentestedet skal beholderen plasseres lett tilgjengelig på et plant og fast

underlag på bakkenivå. Beholderne skal på tømmedag stå på hentested med håndtakene orientert i henhold til aktuell tømme-/henteordning.

På tømmedag må beholder være plassert ved vegkant/fortauskant ved kjørbar vei senest kl. 06.00. Maks avstand fra vei skal ikke overstige en meter.
Etter tømming skal abonnenten tidligst mulig hente beholderen inn på egen eiendom.

I områder hvor det er avsatt felles oppsamlingsenheter, kan kommunen henvise abonnentene til å benytte disse.

Ved innendørs oppsamlingssystem må enheten plasseres i eget avfallsrom. Det skal avsettes tilstrekkelig areal til oppsamlingsenheten og adkomsten skal være fri for hindringer som kan gjøre innsamlingen vanskelig. I bygninger med avfallsnedkast må gårdeieren sørge for at avfallet kommer opp i de fastsatte oppsamlingsenheter til den tid disse skal tømmes. Løsningen skal godkjennes av kommunen.

Vinterstid skal adkomsten til oppsamlingsenheten være ryddet for snø, om nødvendig være sandstrødd etc. slik at renovatørene får utført tømmingen.

Eventuelle endringer av kommunens innsamlingssystem kan medføre behov for endret plassering av oppsamlingsenhetene. Abonnenten plikter derfor til enhver tid å følge kommunens anvisning med hensyn til plassering.

§ 11. Krav til kjørbar vei og fremkommelighet

Som kjørbar vei regnes vei med tilfredsstillende snuplass eller gjennomkjøring som er fremkommelig, og dessuten har kurvatur, stigningsforhold, bredde og styrke til å tåle et renovasjonskjøretøy.
Kjørevei skal ha en fri høyde på minst fire meter. Langs veien må det ikke være greiner eller annet som hindrer kjøring. Dersom kommunens anmodning om beskjæring av trær, busker eller hekker innen en bestemt frist ikke etterkommes, kan kommunen foreta slik beskjæring for abonnentens regning.

Plassering av oppsamlingsenheten på tømmedag må være slik at renovatøren ikke hindres av snø, biler, vann eller andre sperringer. I perioder med snø og is kan kommunen gi anvisning om en annen plassering av beholderen som skal tømmes enn i resten av året.

§ 12. Bruk av oppsamlingsenheter

Oppsamlingsenheter må kun brukes til oppsamling av avfall som omfattes av denne forskriften, og skal ikke inneholde gjenstander som kan utsette renovatøren for fare eller ulempe under håndteringen.

Fuktig avfall, spisse, skarpe eller knuselige gjenstander med mere skal være forsvarlig innpakket før plassering i beholderen. Varm aske må avkjøles helt før den blir emballert og lagt i beholderen. Aske, avfall fra støvsuger og annet avfall som kan gi støvplage, må være emballert slik at det ikke oppstår støvplage under innsamling.

I oppsamlingsenheten skal det ikke legges døde dyr, flytende avfall, større metallgjenstander, hvitevarer, kuldemøbler, møbler, stein og jord, større mengder hageavfall, sand/grus eller bygningsavfall. I beholderen må det heller ikke legges etsende, eksplosivt eller selvantennelig avfall.

Farlig avfall skal leveres til kommunens innsamlingsordning.

Oppsamlingsenheter for kildesortert avfall skal kun inneholde den type avfall som kommunen til enhver tid bestemmer.

Det er ulovlig å hensette avfall utenfor oppsamlingsenhetene.

Oppsamlingsenheten skal ikke fylles mer enn at lokket lett kan lukkes slik at hygieniske ulemper unngås. Avfallet skal ikke pakkes fastere enn at enheten kan tømmes uten besvær.

Avfallssekker må ikke veie mer enn 20 kg.

På vinterstid er abonnenten ansvarlig for at avfallet ikke er frosset fast og dermed ikke lar seg tømme.

Kommunen kan pålegge den enkelte abonnent å øke volumet på oppsamlingsenhet(er) hvis dette synes nødvendig for å sikre tilstrekkelig sortering av avfallet eller for å hindre at avfallet oppbevares eller disponeres på en uheldig måte.

§ 13. Renovasjon av hytter og fritidsboliger

Hytterenovasjon omfatter hytter, fritidsboliger og andre bygg/enheter som nyttes som fritidsbolig.

Hytterenovasjonen er en helårstjeneste.

Abonnenten må på sin eiendom oppbevare avfallet på en trygg og forsvarlig måte slik at ikke hygieniske ulemper oppstår. Det er ikke tillatt å grave ned avfall eller etablere egne private ”avfallsplasser”.

Den enkelte abonnent må sørge for å få brakt sitt avfall til en av de utplasserte kommunale oppsamlingsenheter for hytteavfall. Avfallet må emballeres forsvarlig under transport til oppsamlingsenhet. Er det ikke plass til avfallet i oppsamlingsenheten, må eieren ta med seg avfallet tilbake eller finne en annen oppsamlingsenhet med ledig plass.

§ 14. Kommunens plikter

Kommunen plikter å informere abonnentene om den til enhver tid gjeldende renovasjonsordningen.

Renovatørene er bare pliktig til å ta med avfall som er lagt i godkjent oppsamlingsenhet som ikke er fylt mer enn at lokket kan lukkes helt igjen, og hvor abonnenten for øvrig har oppfylt de krav han/hun er pålagt gjennom forskriften. Innsamling og tømming skal foregå slik at det medfører minst mulig ulempe med hensyn til støv, støy, lukt og lignende. Under transport skal avfallet være sikret slik at ikke noe faller av eller tilsøler veier eller plasser. Eventuelt søl fra tømmingen skal fjernes av renovatør.

Renovatøren skal forlate beholderen i oppreist og lukket posisjon på hentestedet.
Ved bruk av sidelaster vil dette i gitte tilfelle ikke kunne oppfylles.

Avfallet skal hentes etter gjeldende tømmerutiner som fastsettes av kommunen.

Ved endring i tømmerutiner og andre forhold i kommunal avfallsordning som er av vesentlig betydning, skal abonnenten varsles i god tid og på en hensiktsmessig måte.

§ 15. Abonnentens plikter

Abonnenten skal sørge for:

- At plassering tilfredsstiller kravene til kjørbar vei, og at bruk av oppsamlingsenheten skjer i samsvar med denne forskriften.
- Nødvendig renhold og vedlikehold av oppsamlingsenheter og hentested.
- Å omgående melde eventuelle endringer i abonnementsforholdet til kommunen.
- Å unngå skader på oppsamlingsenhetene på grunn av feilaktig bruk, hærverk eller lignende.
- Å holde seg orientert om hentedager, også tidsbegrensede endringer.

§ 16. Gebyr

Abonnenter som omfattes av bestemmelsene i denne forskrift skal betale renovasjonsgebyr.

Ved registrering av ny abonnent, eller ved endring av eksisterende abonnement, blir gebyr regnet fra dato da endringen trer i kraft.

Abonnent som har husholdningsavfall plikter straks å melde fra til kommunen dersom abonnenten ikke mottar faktura med renovasjonsgebyr eller oppdager feil i denne.

Kommunen skal fastsette gebyrer som dekker alle kostnader kommunen har med renovasjonen. Gebyrsatser fastsettes av kommunen gjennom årlige vedtak. Gebyrsatser for ulike tilleggstjenester som for eksempel levering av avfall på gjenvinningsstasjoner eller behandlingsanlegg, betales separat og i tråd med den utførte tjeneste.

For å fremme avfallsreduksjon, kildesortering og gjenvinning har kommunen innført differensierte gebyrsatser. Differensiering skal skje på grunnlag av avfallsmengder, avfallstype, materialgjenvinning, kostnadsbesparende innsamlingssystemer (avfallssug), mv.

Kriterier for fastsettelse av renovasjonsgebyr for hytter og fritidsboliger:

a) Eiendom med hytte og med eventuell tilhørende anneks, sjøbu etc. betaler ett gebyr.
b) Eiendom med flere selvstendige hytter betaler ett gebyr for hver enkelt hytte.

§ 17. Dispensasjon

Kommunen kan etter grunngitt skriftlig søknad gi dispensasjon fra ordningen for særskilte eiendommer. Slike søknader om dispensasjoner skal inneholde korrekt angivelse av eier, adresse og gårdsnr./bruksnr.

Abonnenter som kan dokumentere at en bolig står ubebodd i mer enn seks måneder av gangen, vil etter søknad kunne få fritak for renovasjonsgebyret for den aktuelle perioden. Dette gjelder også ved eierskifte. Abonnenten plikter å gi melding straks boligen/eiendommen blir tatt i bruk på nytt. Unnlates slik melding kan kommunen kreve gebyr for den perioden eiendommen/boenheten ikke deltok i ordningen.

Fritidseiendommer kan ikke dispenseres fra renovasjonsordningen eller betalingsplikten verken på grunnlag av at ordningen ikke brukes, at ordningen er tungvint, anses som unødvendig eller av lignende grunner.

Fritak fra krav om fremtrilling av oppsamlingsenhet til kjørbar vei på tømmedag, kan innvilges etter søknad.
Dersom det bor andre i husstanden som ikke omfattes av kriteriene for å få fritak, vil fritak for husstanden ikke bli gitt. Ved hjemmelsovergang/eierskifte opphører fritaket.

§ 18. Innkreving og renter

Renovasjonsgebyr med tillegg for løpende renter og kostnader er sikret ved lovbestemt pant etter pantelovens § 6-1. Om renteplikt ved for sen betaling og inndriving av renovasjonsgebyr gjelder reglene i lov av 6. juni 1975 nr. 29 om eiendomsskatt til kommunene § 26 og § 27 tilsvarende.

Gebyret skal betales selv om det er omtvistet. Eventuelt for mye betalt gebyr vil tilbakebetales med renter.

§ 19. Klageadgang

Vedtak i denne forskriften kan påklages dersom vedtaket er et enkeltvedtak,
jf. forvaltningslovens § 28 og forurensningslovens § 85. Klagen blir behandlet etter reglene i forvaltningsloven, jf. kap. VI i forvaltningsloven.

Klagen sendes kommunen.

§ 20. Sanksjoner og straff

Ved manglende eller feilaktig sortering av avfallet i henhold til bestemmelsene i denne forskriften, vil det bli gitt melding fra kommunen om at dette må rettes. Ved graverende eller gjentatte overskridelser av sorteringsbestemmelsene kan renovatør nekte å tømme oppsamlingsenheten før avfallet er korrekt sortert. For å unngå eventuelle problemer knyttet til helse eller forsøpling kan kommunen også i slike tilfeller sørge for separat innkjøring og sortering av det feilsorterte avfallet for abonnentens regning.

Tilsvarende tiltak som beskrevet ovenfor kan også tas i bruk for situasjoner med oppsamlingsenheter som er overfylte, for tunge, feilaktig plassert, har avfall hensatt på utsiden eller på andre måter er i strid med bestemmelsene i denne forskriften.

Overtredelser av denne forskriften kan ut over dette straffes med bøter,
jf. forurensningslovens § 79, 2. ledd.

§ 21. Forholdet til helseforskrifter

De lokale helsemyndigheter har ansvar for å se til at håndtering av avfall skjer i samsvar med kommunehelsetjenesteloven med forskrifter, og kan på selvstendig grunnlag fastsette vilkår som sikrer hygienisk oppbevaring og disponering av avfallet.

All håndtering av avfall etter denne forskriften skal skje i samsvar med sentrale og lokale helsemyndigheters retningslinjer og vilkår.

Fredrikstad ungdomsråds vedtak 05.10.2026:

Ungdomsrådets uttalelse:
1. Forslag til plan for barnehagebygg 2040 sendes ut på offentlig høring med en høringsfrist på fire uker.
2. Planforslaget legges fram for endelig politisk behandling etter at høringsinnspillene er vurdert.

Fredrikstad ungdomsråds behandling:

Votering:
Kommunedirektørens innstilling enstemmig vedtatt.

Råd for personer med funksjonsnedsettelses vedtak 06.10.2026:

Rådets uttalelse:
1. Forslag til plan for barnehagebygg 2040 sendes ut på offentlig høring med en høringsfrist på fire uker.
2. Planforslaget legges fram for endelig politisk behandling etter at høringsinnspillene er vurdert.

Rådet forutsetter at ev avlastningsplasser som fjernes fra Kiæråsen ivaretas på annen måte.

Råd for personer med funksjonsnedsettelses behandling:

Rådet forutsetter at ev avlastningsplasser som fjernes fra Kiæråsen ivaretas på annen måte.

Votering:
Kommunedirektørens innstilling enstemmig vedtatt med tillegg.

Oppvekstutvalgets vedtak 07.10.2026:

Oppvekstutvalgets innsilling:
1. Forslag til plan for barnehagebygg 2040 sendes ut på offentlig høring med en høringsfrist på fire uker.
2. Planforslaget legges fram for endelig politisk behandling etter at høringsinnspillene er vurdert.

Oppvekstutvalgets behandling:

Votering:
Kommunedirektørens innstilling enstemmig vedtatt.

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Saksnr.: 2020/52593
Dokumentnr.: 11
Løpenr.: 270730/2026
Klassering: A10

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Fredrikstad ungdomsråd	05.10.2026	23/26
Råd for personer med funksjonsnedsettelse	06.10.2026	22/26
Oppvekstutvalget	07.10.2026	26/26
Formannskapet	15.10.2026	126/26
Bystyret	22.10.2026	

Høring - Barnehagestruktur og rullering av plan for barnehagebygg

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler oppvekstutvalget å gi følgende innstilling til formannskapet:

1. Forslag til plan for barnehagebygg 2040 sendes ut på offentlig høring med en høringsfrist på fire uker.
2. Planforslaget legges fram for endelig politisk behandling etter at høringsinnspillene er vurdert.

Sammendrag

Bystyret har bedt kommunedirektøren gjennomgå barnehagestrukturen i Fredrikstad. Vedtaket ber om en anbefaling av framtidig retning og en vurdering om kommunale barnehager, der det er hensiktsmessig, kan overdras til private aktører. En kartlegging av struktur, befolkningsutvikling, kapasitet, søkertall og geografiske forskjeller ble presentert for oppvekstutvalget 3. juni 2026.

Forslag til plan for barnehagebygg mot 2040 bygger på dette kunnskapsgrunnlaget og følger opp bystyrevedtaket på et overordnet, strategisk nivå. Planen skal gi et oppdatert beslutningsgrunnlag for utvikling av barnehagebygg, kapasitet og struktur.

Planforslaget bygger blant annet på befolkningsprognoser, søkertall, bolig- og byutvikling, geografiske variasjoner i etterspørselen, krav til areal og kvalitet, endringer i barnehageloven fra 1. august 2026 og tilstanden i de kommunale barnehagebyggene.

Planforslaget beskriver prinsipper for framtidige prioriteringer og peker mot større og mer driftseffektive barnehageenheter. Områdeanalysene og de skisserte strukturgrepene angir en mulig langsiktig retning, men innebærer ikke vedtak om investeringer, avvikling, salg eller endringer i konkrete barnehager.

Kommunedirektøren anbefaler å sende ut planen på offentlig høring fra 23. oktober til 20. november 2026. Høringen skal gi innbyggere, ansatte, barnehageeiere og andre berørte aktører anledning til å uttale seg om kunnskapsgrunnlaget, prinsippene og den langsiktige retningen før endelig politisk behandling.

Vedlegg:

1 Forslag til Plan for barnehagebygg mot 2040
2 Barnehagekartlegging

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)
Ingen.

Saksopplysninger
Fredrikstad kommune står overfor strukturelle utfordringer i barnehagesektoren som følge av demografiske endringer, endrede bosettingsmønstre og behovet for bærekraftig ressursbruk.

Verbalvedtak i bystyret (2025/19615) om barnehagestruktur, vedtatt 11.12. 2025:

Kommunedirektøren legger fram en sak som:
1. *gjennomgår barnehagestrukturen og gir anbefalinger, som oversendes oppvekstutvalget innen sommeren 2026.*
2. *viser hvordan kommunale barnehager, der det er hensiktsmessig, kan selges til private aktører.*

Saken, som inneholder svar på begge punkter, sendes som en samlet sak, til bystyret innen oktober 2026.

Bystyrets verbalvedtak er fulgt opp i to deler:
1. *Del 1 – kunnskapsgrunnlag: Saken* som ble lagt fram for oppvekstutvalget 3. juni 2026, beskrev dagens struktur, status, utviklingstrekk og utfordringsbilde. Den viste blant annet en hovedvekt av private barnehager, geografiske forskjeller i etterspørselen og press i enkelte sentrale og sentrumsnære områder.
2. *Del 2 – planforslag:* Forslag til Plan for barnehagebygg mot 2040 skal gi et oppdatert beslutningsgrunnlag for framtidig utvikling av barnehagebygg, kapasitet og struktur, og dermed svare ut verbalvedtaket.

Planforslaget inneholder langsiktige prinsipper og mulige strukturgrep som kan få betydning for barn og familier, ansatte og kommunale barnehager. Selv om planen ikke vedtar konkrete strukturendringer, vurderer kommunedirektøren offentlig høring som nødvendig for å:

- kvalitetssikre kunnskapsgrunnlaget
- belyse virkninger fra flere perspektiver
- gi berørte aktører mulighet til å uttale seg før endelig politisk behandling

<u>Offentlig høring</u>
Planforslaget sendes på offentlig høring med fire ukers høringsfrist. Relevante høringsinstanser varsles direkte. Mottatte innspill oppsummeres og vurderes, og eventuelle forslag til endringer omtales før planen legges fram for endelig politisk behandling.

Mulige høringsinstanser:
- kommunale barnehager
- private barnehageeiere
- samarbeidsutvalg og foreldrerepresentanter
- tillitsvalgte og hovedverneombud
- relevante kommunale råd
- kommuneområder og virksomheter

<u>Plan for barnehagebygg mot 2040</u>
Planforslaget følger opp verbalvedtaket og gir et samlet, oppdatert kunnskapsgrunnlag for framtidig utvikling av barnehagebygg, kapasitet og struktur. Det bygger på Plan for barnehagebygg 2021–2031 og oppdatert kunnskap om befolkningsutvikling, søkertall, bolig- og byutvikling, lov- og forskriftsendringer og tilstanden i kommunale bygg.

Barnehagekartleggingen, som er gjennomført av kommuneområde teknisk, er sentral for videre prioriteringer. Den viser behov for vedlikehold, oppgradering, funksjonelle tilpasninger og bedre arealutnyttelse i flere kommunale barnehagebygg.

Planen skal legge til rette for en framtidsrettet, bærekraftig og riktig dimensjonert barnehagestruktur som sikrer gode og likeverdige tilbud i hele kommunen.

Dagens barnehagestruktur

Per august 2026 har Fredrikstad 69 barnehager: 49 private og 20 kommunale. Etter avviklingen av Torsnes barnehage 1. august 2026 utgjør dette om lag 71 prosent private og 29 prosent kommunale barnehager. Kommunen er ett opptaksområde, og foreldrene velger barnehage fritt.

Strukturen omfatter flere små enheter med tre avdelinger eller færre, selv om flere små enheter i leide bygg er avviklet de senere årene. Små enheter kan gjøre det vanskeligere å oppnå:

- kostnadseffektiv drift
- bemanningsmessig fleksibilitet
- sterke fag- og kompetansemiljøer

Barnehagene oppfyller samtidig gjeldende bemanningsnorm og skjerpet pedagognorm.

Demografisk utvikling og kapasitetsbehov

Befolkningsprognosen for 2026–2038 viser fortsatt vekst i Fredrikstad, men svakere enn tidligere anslått. For aldersgruppen 0–5 år forventes en økning på om lag 600 barn fram mot 2038 sammenlignet med nivået ved utgangen av 2025.
Prognosen er usikker og bygger blant annet på forutsetninger om fruktbarhet, tilflytting og flyttemønstre blant yngre aldersgrupper. Kapasitetsbehovet må derfor vurderes løpende i sammenheng med boligbygging, søkertall, lokale pressområder og kapasiteten i eksisterende barnehager. Hovedopptaket viser geografiske forskjeller i etterspørselen, med særlig press i sentrum og sentrumsnære områder. Dette krever langsiktig og fleksibel planlegging.

Framtidig barnehagestruktur

Planforslaget legger opp til en langsiktig og bærekraftig utvikling med vekt på pressområder, framtidig kapasitetsbehov, byggenes tilstand og god arealutnyttelse. Hovedprinsippene er:

- utvikle kapasitet der etterspørselen og boligveksten er størst
- utvide eller samlokalisere eksisterende enheter der dette er hensiktsmessig
- planlegge nye kommunale barnehager med areal og tomtekapasitet for seks avdelinger eller mer
- beholde strategisk viktige barnehager og tomter i kommunalt eie
- vurdere alternativ bruk, salg eller annen avhending når strategisk betydning er lav og investeringsbehovet er stort

Planforslaget omtaler mulige strukturgrep i øst, sentrum med Kråkerøy/FMV, vest og nord. Tabellen i planforslaget viser en mulig langsiktig retning og aktuelle tidspunkter for videre utredning. Den innebærer ikke vedtak om investeringer, avviklinger eller andre konkrete tiltak.

Prioritering av investeringer og tiltak må vurderes gjennom kommunens økonomiplan og på grunnlag av oppdatert kunnskap om kapasitet, søkertall, boligutvikling, byggenes tilstand og kommunens økonomiske handlingsrom.

Planforslaget beskriver hvilke strukturgrep som på sikt kan være aktuelle, herunder kapasitetsendringer, samlokalisering, flytting av drift og avvikling av barnehagebygg. Forslaget innebærer ikke at det gjennom denne saken treffes beslutning om konkrete strukturgrep eller gis nye fullmakter til administrasjonen.

Eventuelle tiltak må, etter at planen er endelig behandlet, følges opp innenfor gjeldende delegert myndighet, vedtatte økonomiske rammer og krav til involvering og politisk behandling. Et eventuelt salg eller annen avhending skal vurderes og gjennomføres i samsvar med kommunens regelverk for salg av eiendom. I vurderingen skal det blant annet tas hensyn til konsekvenser for barn, familier og ansatte, framtidig kapasitetsbehov og kommunens ansvar som Barnehagemyndighet.

Rettslig grunnlag

Barnehageloven med tilhørende forskrifter er det sentrale rettslige grunnlaget. Endringene fra 1. august 2026 gir kommunen et tydeligere styringsgrunnlag: Etter § 14 skal behovet for nye plasser og kommunens barnehagestruktur vektlegges ved etableringsgodkjenning av private barnehager. Etter § 14 a skal kommunen vurdere om driften i kommunale og private barnehager er egnet ut fra lovens krav til formål og innhold.

Planforslaget er en kommunal temaplan og er ikke i seg selv juridisk bindende etter plan- og bygningsloven. Den offentlige høringen skal gi berørte anledning til å uttale seg før planen legges fram for endelig politisk behandling. Eventuelle konkrete areal-, bygge- eller strukturtiltak utredes og behandles etter relevant regelverk.

Konsekvenser

Sosial bærekraft

Offentlig høring gir berørte aktører anledning til å uttale seg om planforslagets kunnskapsgrunnlag, prinsipper og langsiktige retning. Vedtaket om høring medfører ingen konkrete endringer i barnehagestrukturen. Dersom planen senere vedtas og følges opp, kan den bidra til et mer forutsigbart, geografisk tilpasset og likeverdig tilbud. Barnehagen er en viktig arena for tidlig innsats, inkludering, språk- og sosial utvikling, og kan bidra til å redusere sosiale forskjeller over tid. Nok barnehageplasser bidrar i tillegg til å gi foreldre til barn i barnehagealder mulighet for utdanning og yrkestilknytning.
Eventuelle strukturendringer kan samtidig få konsekvenser for barns nærmiljø, reisevei og tilhørighet samt for foreldre og ansatte. Slike konsekvenser, herunder hensynet til barnets beste, må vurderes i den enkelte sak.

Økonomisk bærekraft

Gjennomføringen av høringen håndteres innenfor eksisterende administrative rammer. Planforslaget innebærer ikke i seg selv vedtak om investeringer eller økonomiske disposisjoner. Mulige framtidige tiltak kan gi bedre arealutnyttelse og mer kostnadseffektiv drift, men kan også medføre investerings-, omstillings- og driftskostnader.

Miljømessig bærekraft

Vedtaket om offentlig høring har ingen direkte miljømessige konsekvenser. En langsiktig planlegging av barnehagebygg kan bidra til bedre arealutnyttelse, ombruk og mer energieffektive løsninger. Samtidig kan nybygg, strukturendringer og endret lokalisering påvirke arealbruk, klimagassutslipp og transportbehov. Miljø- og klimakonsekvenser må derfor vurderes nærmere ved behandling av konkrete tiltak.

Ansattes medbestemmelse

Planforslaget er gjennomgått med hovedtillitsvalgte som er gitt anledning til å komme med innspill før politisk behandling av høringssaken. Planforslaget sendes på offentlig høring. Ved eventuell senere oppfølging av konkrete struktur-, bygge- eller omstillingstiltak skal

involvering og medbestemmelse ivaretas i samsvar med hovedavtalen og kommunens rutiner.

Uttalelser fra rådene

Saken legges fram for råd for personer med funksjonsnedsettelse og Fredrikstad ungdomsråd for uttalelse før videre politisk behandling. Disse vil følge saken. Rådene vil også kunne gi innspill som del av den offentlige høringen.

Kommunedirektørens vurdering

Kommunedirektøren vurderer at planforslaget gir et helhetlig og oppdatert grunnlag for videre utvikling av barnehagebygg, kapasitet og struktur. Det bygger på befolkningsutvikling, geografiske forskjeller i etterspørsel, bolig- og byutvikling, byggenes tilstand og behovet for kapasitet i pressområdene.

Planen angir prinsipper og en mulig langsiktig retning. Den kan på sikt få betydning for barn og familier, ansatte, kommunale og private barnehager, lokalsamfunn og kommunens areal- og investeringsprioriteringer. Fordi saken ikke beslutter konkrete investeringer, avviklinger, salg eller andre strukturgrep, er høringen viktig for å belyse konsekvenser før endelig behandling.

En høringsfrist på fire uker vurderes som tilstrekkelig for at berørte aktører kan sette seg inn i planforslaget og gi innspill, samtidig som framdriften ivaretas. Innspillene skal oppsummeres og vurderes før planen legges fram til endelig politisk behandling.

Alternative løsninger

Et alternativ er å legge planforslaget direkte fram for endelig politisk behandling uten offentlig høring. Dette vil kunne gi raskere framdrift, men vil i mindre grad legge til rette for bred medvirkning og kvalitetssikring av planens kunnskapsgrunnlag, prinsipper og foreslåtte langsiktige retning.

Et annet alternativ er å utsette høringen i påvente av ytterligere utredninger. Kommunedirektøren vurderer at planforslaget har et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag til å sendes på høring, og at eventuelle behov for supplering eller endring kan vurderes på bakgrunn av høringsinnspillene.

Konklusjon

Kommunedirektøren anbefaler at forslag til Plan for barnehagebygg mot 2040 sendes på offentlig høring i fire uker. Høringen skal kvalitetssikre kunnskapsgrunnlaget, belyse konsekvenser og gi et bredere beslutningsgrunnlag før endelig politisk behandling.

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Plan for barnehagebygg mot 2040

Innhold

FREDRIKSTAD KOMMUNE

..... 1

Innhold 2

Formål med planen og kunnskapsgrunnlag 3

Politiske føringer 3

Barnehageloven og kommunens roller 4

Barnehageloven kapittel III. Godkjenningsplikt og oppgavefordeling 5

Barnehageloven kapittel VI. Personalet 7

Forskrift til barnehageloven og betydning for barnehagebygg 8

Kunnskapsgrunnlag, areal og kvalitet 8

Normer for areal 9

Dagens barnehagestruktur 10

Framtidig behov og pressområder 11

Befolkningsprognoser 11

Byutvikling 14

Planlegging av framtidig kapasitet 15

Pressområder 15

Kommunale barnehagebygg og framtidig barnehagestruktur 15

Tilstandskartlegging og arealutnyttelse 16

Prinsipper for prioriteringer 17

Områdeinndeling og strukturgrep 18

Tabell med forslag til mulige strukturgrep 19

Beskrivelse av tabell 20

Vurdering av kommunalt eierskap og mulig salg eller avhending 22

Oppsummering 23

Kilder 24

Formål med planen og kunnskapsgrunnlag

Plan for barnehagebygg mot 2040 bygger på Plan for barnehagebygg 2021–2031 og gir Fredrikstad kommune et oppdatert beslutningsgrunnlag for framtidig utvikling av kommunale barnehagebygg, barnehagekapasitet og barnehagestruktur. Planen svarer ut politisk verbalvedtak om gjennomgang av barnehagestrukturen i Fredrikstad kommune.

Formålet med planen er å ivareta kommunens ansvar for utvikling av barnehageområdet, samtidig som den skal være et styringsverktøy for kommunens planlegging av drift og ivaretakelse av egne barnehager. Planen gir kommunen et kunnskapsbasert grunnlag og føringer for planlegging av framtidsrettet, bærekraftig og riktig dimensjonert barnehagestruktur. Barnehagen er en viktig universell arena for tidlig innsats. Gode barnehagemiljøer bidrar til språkutvikling, sosial inkludering, læring og helse, og er et sentralt virkemiddel for å redusere sosiale forskjeller gjennom oppveksten.

Planen bygger på oppdatert kunnskap om demografisk utvikling, bosettingsmønstre, søkertall, boligbygging og framtidige behov for barnehageplasser. Planen er et styringsverktøy for mer planmessig og forutsigbart arbeid med lokalisering, dimensjonering og utvikling av barnehagebygg.

Kommuneplanens arealdel 2023–2035 er et sentralt grunnlag for planarbeidet. Arealdelen viser hvor kommunen legger opp til framtidig boligbygging og byutvikling, og gir rammer for hvordan behov for barnehagekapasitet skal vurderes i sammenheng med arealbruk og reguleringsprosesser. Ved større boligområder skal behovet for areal til barnehage vurderes tidlig, slik at nødvendig sosial infrastruktur kan utvikles i takt med befolkningsvekst og nye utbyggingsområder.

Kunnskapsgrunnlaget for planen omfatter blant annet hovedopptak og søkertall, befolknings- og boligbyggeprognoser, kommuneplanens samfunnsdel, kommuneplanens arealdel 2023–2035, endringer i barnehageloven fra 1. august 2026, samt tilstandskartlegging og egnethetsvurderinger av kommunale barnehagebygg.

Målet er at Fredrikstad kommune planlegger for tilstrekkelig kapasitet, hensiktsmessig lokalisering, gode inne- og utearealer og barnehagemiljøer av god kvalitet samt effektiv drift. Planen skal bidra til sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft gjennom en barnehagestruktur som gir gode oppvekstsvilkår, effektiv ressursbruk og hensiktsmessige hverdagsreiser for barn og familier.

Politiske føringer

Plan for barnehagebygg 2021–2031 er tidligere oppdatert med bakgrunn i bystyresak PS 192/23 Budsjett 2024 og handlingsprogram 2024–2027 for Fredrikstad kommune, herunder verbalvedtaket om at det skal tilrettelegges for økt privat barnehagedrift ved behov for nye barnehageplasser. Plan for barnehagebygg mot 2040 følger opp politisk verbalvedtak fra 2026 om gjennomgang av barnehagestrukturen i Fredrikstad kommune.

Barnehageloven og kommunens roller

Barnehagelovens formålsbestemmelse, §1 ligger til grunn for utviklingen av barnehagetilbudet i Fredrikstad. Planlegging av barnehagebygg og uteområder skal støtte opp under barnas behov for omsorg, lek, læring, medvirkning, trygghet og fellesskap:

> *«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.*
>
> *Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.*
>
> *Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.»*

Formålsbestemmelsen angir samfunnsoppdraget og de overordnede rammene for barnehagens virksomhet. For kommunens planlegging og styring av barnehagetilbudet er det i tillegg flere bestemmelser i barnehageloven som har særlig betydning.

Endringene i barnehageloven, som trådte i kraft 1. august 2026, gir kommunen et tydeligere styringsgrunnlag for vurderinger av framtidig barnehagekapasitet, barnehagestruktur og etablering av nye private barnehager. Ved behandling av søknader om etableringsgodkjenning skal kommunen legge vekt på behovet for nye barnehageplasser og den samlede barnehagestrukturen i kommunen. Barnehager som gis etableringsgodkjenning, har rett til tilskudd etter § 19. Lovendringene er derfor sentrale for vurderinger av framtidige barnehagebygg, arealbehov, balansen mellom kommunale og private barnehager samt de økonomiske konsekvensene av nye etableringer.

De følgende sidene gir en oversikt over sentrale bestemmelser i barnehageloven som legger rammer for kommunens planlegging, dimensjonering og utvikling av barnehagetilbudet.

Barnehageloven kapittel III. Godkjenningsplikt og oppgavefordeling

§ 7 Barnehageeierens ansvar[1]
Barnehageeieren har ansvaret for at barnehagen drives i samsvar med gjeldende lover og forskrifter.

§ 7 a Barnehagens organisering[2]
Private barnehager skal være organisert som selvstendige rettssubjekter.

§ 7 b Krav til samlet barnehageanlegg[3]
Kommunale og private barnehagers lokaler og utearealer skal ligge samlet, med mindre særlige hensyn tilsier at de ligger på ulike steder.

§ 8 Krav til vedtekter
Kommunale og private barnehager skal ha vedtekter.
Vedtektene skal gi opplysninger som er av betydning for foreldrenes forhold til barnehagen, blant annet eierforhold, formål, opptakskriterier, samarbeidsutvalg og åpningstid.

§ 9 Interkontroll i barnehagen
Barnehagen skal ha internkontroll for å sikre at kravene i denne loven med forskrifter følges. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasset barnehagens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

§ 10 Barnehagemyndighetens ansvar
Kommunen er lokal Barnehagemyndighet. Kommunen skal gi veiledning og påse at barnehagene drives i samsvar med barnehageloven med forskrifter.
Kommunen har plikt til å tilby barnehageplass til barn under opplæringspliktig alder som er bosatt i kommunen, jf. § 16. Utbyggingsmønster og driftsformer skal tilpasses lokale forhold og behov.

---

[1] Kommentar til § 7: Det betyr at kommunen som barnehageeier har ansvar for at kommunale barnehager drives i samsvar med barnehageloven. Private barnehageeiere har tilsvarende ansvar for at barnehagen drives i samsvar med barnehageloven.

[2] Kommentar til § 7a.: Relevant for kommunen som Barnehagemyndighet ved oppfølging av private barnehager, og ved vurdering av organisatoriske endringer.

[3] Kommentar til § 7b.: Relevant ved planlegging av nye barnehagebygg, utvidelser og vurdering av løsninger for uteareal.

§ 11 Krav til likebehandling og uavhengighet
Kommunen skal likebehandle private og kommunale barnehager når den utfører oppgaver som Barnehagemyndighet.
Kommunen skal organisere oppgavene som Barnehagemyndighet adskilt fra oppgavene som barnehageeier når dette er egnet til å ivareta tilliten til kommunens upartiskhet.

Barnehageloven kapittel IV. Barnehagemyndighetens oppgaver mv.

§ 14 Etableringsgodkjenning av private barnehager
Kommunen kan godkjenne søknader om etablering av private barnehager og søknader om endringer i etableringsgodkjenningen. Kommunen skal legge vekt på behovet for nye barnehageplasser og barnehagestrukturen i kommunen. I tillegg kan kommunen legge vekt på om barnehagen er ordinær, familiebarnehage eller åpen barnehage, om barnehagen har et særskilt pedagogisk tilbud, om barnehagen er ideell, og søkerens seriøsitet og egnethet. Med ideelle barnehager menes barnehager som ikke har erverv til formål, og som reinvesterer overskudd i barnehagedrift.
Kommunen kan ved etableringsgodkjenningen stille vilkår som har saklig sammenheng med godkjenningen, og som ikke er uforholdsmessig tyngende for barnehagen.
En etableringsgodkjenning faller bort dersom barnehagedriften ikke er startet opp i løpet av fem år etter at godkjenningen ble gitt, eller barnehagedriften legges ned.
Departementet kan gi forskrift om godkjenning og drift av familiebarnehager.

§ 14 a. Driftsgodkjenning av kommunale og private barnehager
Kommunen avgjør søknader om godkjenning av barnehagedriften og endringer av driften ved godkjente barnehager etter en vurdering av barnehagens egnethet ut fra formål og innhold, jf. §§ 1, 1 a og 2.
Kommunen kan ved godkjenningen av barnehagedriften sette krav om antall barn, barnas alder og oppholdstid begrunnet i barnehagens egnethet ut fra formål og innhold, jf. §§ 1, 1 a og 2.[4]

§ 15 Familiebarnehager
Kommunen kan godkjenne etablering av private familiebarnehager og endringer ved godkjente familiebarnehager. Reglene i §§ 14 og 19 gjelder tilsvarende. Godkjenning av barnehagedriften for kommunale og private familiebarnehager etter § 14 a omfatter virksomhetens organisering og det enkelte hjems egnethet som lokale for familiebarnehagedrift.
Departementet kan gi forskrifter om godkjenning og drift av familiebarnehager.

[4] Kommentar til §§14 og 14a: Relevant ved etablering, utvidelse, rehabilitering og endring av eksisterende barnehagebygg.

§ 16 Rett til plass i barnehage[5]
Barn som er bosatt i kommunen har rett til barnehageplass etter reglene i barnehageloven.

§ 17 Samordnet opptaksprosess i kommunen[6]
Alle godkjente barnehager i kommunen skal samarbeide om opptak av barn. Kommunen skal legge til rette for en samordnet opptaksprosess der det tas hensyn til barnehagenes mangfold og egenart. Brukernes ønsker, og behov skal tillegges stor vekt ved opptaket.

§ 18 Prioritet ved opptak[7]
Barn med nedsatt funksjonsevne har rett til prioritet ved opptak i barnehage. Det skal foretas en sakkyndig vurdering for å vurdere om barnet har nedsatt funksjonsevne.

Barn som det er fattet vedtak om etter bestemmelser i barnevernsloven har også rett til prioritet ved opptak.

§§ 19–19 c Tilskudd til private barnehager[8]
Kommunalt tilskudd til private barnehager reguleres av barnehageloven med tilhørende forskrifter.

Barnehageloven kapittel VI. Personalet

§ 25 Pedagogisk bemanning og § 26 Grunnbemanning[9]

Barnehageloven stiller krav til pedagogisk bemanning og grunnbemanning i barnehager.

[5] Kommentar til § 16: Kommunens kapasitetsplanlegging må sikre at kommunen kan oppfylle retten til plass i tråd med gjeldende regelverk.

[6] Kommentar til § 17: Opptaksprosessen skal sikre likebehandling av barn og likebehandling av kommunale og private barnehager.

[7] Kommentar til § 18: Kommunen har ansvar for at barn med rett til prioritet får plass i barnehage.

[8] Kommentar til § 19: Fra 1. august 2026 innføres nye regler for finansiering av private barnehager. De nye reglene omfatter blant annet grunntilskudd og ekstra grunntilskudd (lokal forskrift), pensjonstilskudd og eiendomstilskudd (nasjonal sats).

[9] Kommentar til §§ 25 og 26: Bemanningskravene har betydning for dimensjonering, driftsøkonomi og vurdering av framtidig barnehagestruktur.

Forskrift til barnehageloven og betydning for barnehagebygg

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2017) er fastsatt som forskrift til barnehageloven og gir føringer for barnehagens innhold, arbeidsmåter og fysiske læringsmiljø. Rammeplanen stiller krav om at barnehagens fysiske miljø skal være både trygt, inkluderende og utfordrende, og gi barna varierte erfaringer med lek, utforsking og bevegelse. Det fysiske miljøet skal utformes slik at alle barn får mulighet til å delta aktivt i lek og andre aktiviteter, og slik at leker og materiell er tilgjengelig for barna.

Barnehagebyggenes størrelse, utforming og godkjente leke- og oppholdsareal har betydning både for kvaliteten i barnehagetilbudet og for en bærekraftig økonomisk drift. Drift og organisering påvirkes blant annet av krav til bemanning, pedagognorm og tilgjengelig leke- og oppholdsareal. Dette innebærer at framtidige barnehagebygg må planlegges slik at de både ivaretar barnas behov for gode og funksjonelle læringsmiljøer og legger til rette for en effektiv og bærekraftig drift.

Kommunens mulighet til å drive barnehagene på en økonomisk bærekraftig måte påvirkes i stor grad av barnehagenes størrelse. Dette henger blant annet sammen med kravene til lovpålagt bemanningsnorm[10], skjerpet pedagognorm[11] og godkjent leke- og oppholdsareal. Ved planlegging av framtidig barnehagestruktur bør det derfor legges vekt på løsninger som balanserer hensynet til kvalitet, tilgjengelighet og økonomisk bærekraft.

Kunnskapsgrunnlag, areal og kvalitet

Regjeringens nasjonale barnehagestrategi mot 2030 har som mål at alle barn skal ha tilgang til et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet, uavhengig av bakgrunn, bosted og hvilken barnehage de går i. Kvalitet i barnehagen kjennetegnes blant annet av trygge og inkluderende fellesskap, god ledelse, tilstrekkelig bemanning, relevant kompetanse og systematisk kvalitetsutvikling.

Barnehagebyggets utforming er en viktig del av barnehagens strukturkvalitet. Strukturkvalitet omfatter de ytre rammene for tilbudet, herunder bygninger, uteområder, bemanning, personalets kompetanse, gruppestørrelser og tilgjengelige ressurser. Gode fysiske rammer legger til rette for lek, læring, omsorg, utforsking, bevegelse og inkluderende fellesskap. Ved planlegging av nye barnehager og rehabilitering av eksisterende bygg må krav til lokaler, utearealer, universell utforming, bemanning og pedagogisk bruk av arealene ses i sammenheng. Det fysiske miljøet skal bidra til at alle barn kan delta aktivt i lek og aktiviteter, uavhengig av funksjonsevne og individuelle forutsetninger. Dette er i tråd med forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger, som stiller krav til at barnehagens inne- og uteområder skal fremme helse, trivsel, lek og læring for alle barn.

[10] Bemanningsnorm: Barnehagen skal minst ha én ansatt per tre barn når barna er under tre år og én ansatt per seks barn når barna er over tre år.

[11] Skjerpet pedagognorm: 1 pedagog per 7 barn under tre år, 1 pedagog per 14 barn over 3 år.

Universell utforming skal legges til grunn ved utvikling av barnehagebygg og uteområder. Som en del av kommunens tjenestetilbud skal barnehagene utformes slik at de i størst mulig grad kan brukes av alle barn, foresatte og ansatte.

Plan for barnehagebygg omhandler først og fremst de fysiske og strukturelle rammene for barnehagetilbudet. Andre kvalitetsområder, som pedagogisk innhold, kompetanseutvikling, ledelse og kvalitetsarbeid, ivaretas gjennom kommunens øvrige planverk og kvalitetsutvikling på barnehageområdet.

Barnehagen er en sentral arena for barns trivsel, utvikling, lek, læring og sosiale deltakelse. Et barnehagetilbud av høy kvalitet kan bidra til å utjevne sosiale forskjeller og gi barn et godt grunnlag for videre læring og deltakelse i samfunnet. Regjeringen legger til grunn at kvaliteten i barnehagetilbudet er avgjørende for at barn skal oppleve trygghet, tilhørighet og mestring, og for at barnehagen skal kunne bidra til sosial utjevning.

Uteområdet er en sentral del av barnehagens pedagogiske og fysiske miljø. En betydelig del av barnas lek og aktiviteter foregår utendørs gjennom barnehagedagen. Uteområder med høy kvalitet gir rom for fysisk aktivitet, motorisk utvikling, utforsking, sosialt samspill og variert lek. NMBU-rapporten *Uteområder i barnehager og skoler – hvordan sikre kvalitet i utformingen* (2019) er fortsatt et relevant kunnskapsgrunnlag for planlegging og utvikling av gode uteområder i barnehager. Rapporten ble utarbeidet på oppdrag fra Helsedirektoratet og Utdanningsdirektoratet.

Forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger, som trådte i kraft 1. juli 2023, tydeliggjør at barnehagens fysiske miljø skal være forsvarlig og fremme helse, trivsel, lek og læring. Helsedirektoratets veileder til forskriften utgjør et viktig kunnskapsgrunnlag ved planlegging, drift og utvikling av barnehagebygg og uteområder.

I Fredrikstad har arealknapphet i byområdet over tid vært en utfordring. Dette understreker behovet for å sikre tilstrekkelige og egnede arealer til barnehageformål tidlig i plan- og utbyggingsprosesser. Ved fremtidig utbygging og utvikling av barnehagestrukturen må kapasitet og behov vurderes i sammenheng med befolkningsutvikling, boligbygging, byutvikling, tilgjengelige tomtearealer og krav til kvalitet i både inne- og uteområdene.

Normer for areal

Barnehagens arealer skal gi barn trygge, helsefremmende og inkluderende rammer for lek, læring, trivsel og utvikling. Lokalene og uteområdene skal utformes slik at de fremmer helse, trivsel, lek og læring for alle barn, samtidig som behovene til barn med funksjonsnedsettelser ivaretas. Dette følger av forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger.

For innendørs leke- og oppholdsareal legges det fortsatt til grunn den veiledende arealnormen i rundskriv F-08/2006: minimum 4 m² netto leke- og oppholdsareal per barn over tre år, og om lag en tredel mer per barn under tre år. Arealnormen er fastsatt som krav i vedtektene for de kommunale barnehagene i Fredrikstad.

Utearealet omfatter de områdene barna faktisk kan benytte til lek og opphold. Bygninger, parkeringsplasser, sykkelparkering og andre arealer som ikke er egnet til lek og opphold, inngår derfor ikke i beregningen av utearealet.

Fredrikstad kommune legger kommuneplanens arealdel 2023–2035 til grunn ved planlegging av nye barnehager og utvidelse av eksisterende barnehagebygg. Kommuneplanens bestemmelser stiller krav om at nye barnehager skal ha minst 25 kvadratmeter uteoppholdsareal per barn utenfor byområdet, og minst 15 kvadratmeter per barn innenfor byområdet. Ved uteareal i byområdet er det en forutsetning at innholdskvalitetene på uteområdet styrkes. Det innebærer blant annet god utforming av tomten, variert lekemiljø og hensiktsmessig plassering av bygg og utearealer. Krav til størrelse på uteområder gjelder også ved utvidelse av eksisterende barnehagebygg.

Ved planlegging av nye barnehager eller endring av eksisterende barnehager, må arealnormer og krav til fysisk miljø ses i sammenheng med krav i byggteknisk forskrift, universell utforming, inneklima, sikkerhet og forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger. Barnehagens uteareal skal være et eget og egnet areal for barna, og kan ikke kombineres med private uteoppholdsarealer eller lekeplasser knyttet til boliger.

Dagens barnehagestruktur

Fredrikstad har per august 2026 en barnehagestruktur med hovedvekt av private barnehager. Etter avvikling av Torsnes barnehage fra 1. august 2026 består strukturen av 49 private og 20 kommunale barnehager, totalt 69 barnehager. Dette tilsvarer om lag 71 prosent private og 29 prosent kommunale barnehager. Kommunen er ett opptaksområde og foreldre står fritt til å velge barnehage. Noen foreldre velger på bakgrunn av nærhet til egen bolig, mens andre velger barnehage etter pedagogisk innhold eller nærhet til arbeidsplass.
Flere av de kommunale barnehagene er fortsatt relativt små. Størrelsen har betydning for barnehagens handlingsrom til å møte brukernes behov og sikre bærekraftig organisering. Små barnehageenheter kan være mer sårbare bemanningsmessig, selv om de oppfyller gjeldende bemannings - og pedagognorm. Færre ansatte gir mindre fleksibilitet ved fravær, pauser, møter og variasjoner i barnas behov gjennom dagen. Små enheter kan også ha større utfordringer med å etablere robuste fagmiljøer og sikre tilstrekkelig bredde i kompetansen. Dette må ses i sammenheng med økonomisk bærekraft, kvalitet i tilbudet og behovet for stabil og forsvarlig drift.

For kommunal barnehagedrift er målet å redusere avhengigheten av leide lokaler og i størst mulig grad benytte kommunalt eide bygg. Kommunens samlede behov for nye barnehageplasser kan samtidig løses gjennom både kommunale og private tilbud, i tråd med politiske føringer og gjeldende regelverk. Siden plan for barnehagebygg første gang ble utarbeidet i 2021 er tre kommunale barnehageenheter i leide bygg avviklet, noe som understøtter målsettingen om å konsentrere kommunal barnehagedrift i eide og mer hensiktsmessige lokaler.

Framtidig behov og pressområder

Nok barnehageplasser av god kvalitet er tiltak for å nå mål om å utvikle kommunens sosiale bærekraft. Tall fra hovedopptak, befolkningsvekst og prognoser for boligutbygging i Fredrikstad fram mot 2032, skaper til sammen et bilde av områder med økt kapasitetsbehov for barnehageplasser.

Nøkkeltall om barnehagene i Fredrikstad samt kart over barnehagenes plassering kan leses på barnehagefakta: Barnehager i Fredrikstad kommune - Barnehagefakta.no. Tallene i Barnehagefakta beregnes med utgangspunkt i opplysninger som barnehagene selv rapporterer inn i årsmeldingen til Basil i desember hvert år, og de kvalitetssikres av kommunen, statsforvalteren og Utdanningsdirektoratet.

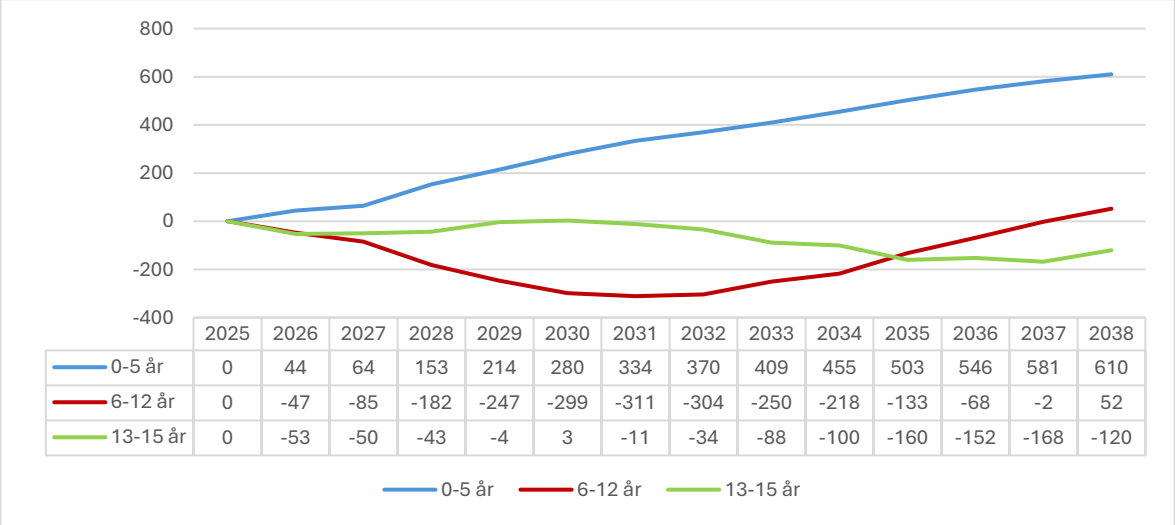
Tallene er fra Basil per 15.12.2025 og ble oppdatert 19.02.2026. Barnehagefakta oppdateres med nye tall i februar 2027.

Befolkningsprognoser

Kommunens befolkningsprognose for 2026 til 2038 viser at Fredrikstad fortsatt forventes å ha befolkningsvekst, men noe svakere vekst enn tidligere prognoser. For aldersgruppen 0-5 år viser prognosen en vekst gjennom planperioden, i hovedsak som følge av at fruktbarheten forventes å øke.

Befolkningsprognosen er et viktig grunnlag for planlegging av framtidig barnehagekapasitet i Fredrikstad. For barnehageområdet er utviklingen i aldersgruppen 0-5 (6) år særlig relevant, fordi denne aldersgruppen danner grunnlaget for behovet for barnehageplasser i årene framover.
Imidlertid er det også her at usikkerheten i prognosen er størst. Utviklingen avhenger av at fruktbarheten fortsetter å stige, og at tilflyttingen til Fredrikstad fortsetter. Kommunen følger utviklingen nøye, og prognosen oppdateres årlig.

Figur 1: Framskrevet endring i befolkningen 0-15 år, med utgangspunkt i 31.12.2025 (2025=0) Kilde: KOMPAS.

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
0-5 år	0	44	64	153	214	280	334	370	409	455	503	546	581	610
6-12 år	0	-47	-85	-182	-247	-299	-311	-304	-250	-218	-133	-68	-2	52
13-15 år	0	-53	-50	-43	-4	3	-11	-34	-88	-100	-160	-152	-168	-120

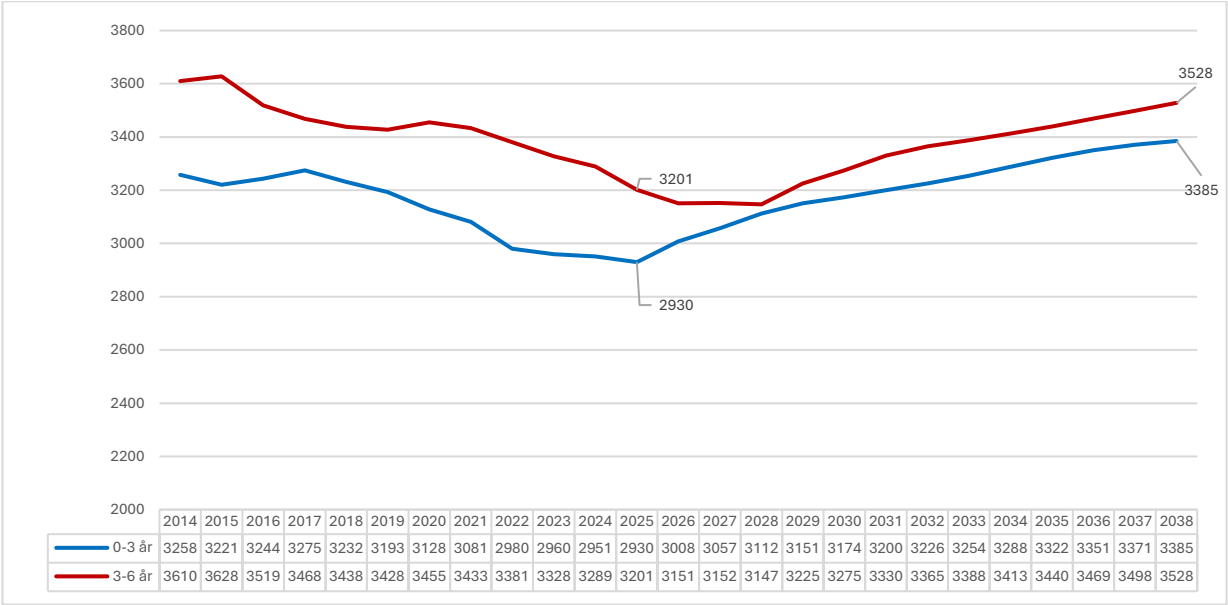
Figuren viser endringer i aldersgruppene fra 2026 til 2038. Tallene er per 31.12. Ettersom vi måler endringene mot 31.12.2025, er antall personer i alle aldersgrupper i 2025 satt lik 0.

Dersom befolkningsutviklingen blir som forventet fram mot 2038 vil vi få en økning i aldersgruppen 0-5 år, i hovedsak på grunn av den økte fruktbarheten. Det forventes å kunne bli om lag 600 flere barn i denne aldersgruppen ved utgangen av 2038, enn det var ved utgangen av 2025.

For 6-12 åringer går antallet først ned, for deretter å stige igjen fra 2031. I alt forventes det å bli om lag 50 flere 6-12-åringer i perioden. Utviklingen for 13-15 åringer viser nedgang i starten av perioden, før antall i 2030 er omtrent det samme som i 2025. Deretter går det noe ned, før det igjen stiger mot slutten. Totalt forventes det å bli om lag 120 færre i denne gruppen i 2038.

I barnehagesammenheng ser vi på to overlappende aldersgrupper: 0-3 år og 3-6 år. De to neste figurene viser utviklingen for disse to aldersgruppene og utviklingen for hele gruppen; 0-6 år, samlet.

Figur 2: Barnehagealder, statistikk til og med 31.12.2025, og prognose 2026-2038. Kilde: SSB/KOMPAS

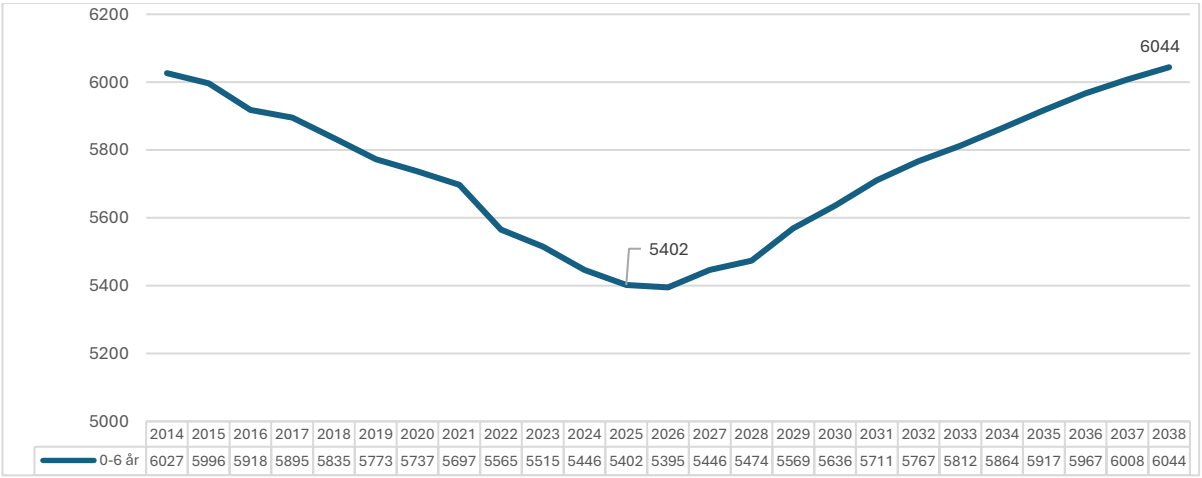
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
0-3 år	3258	3221	3244	3275	3232	3193	3128	3081	2980	2960	2951	2930	3008	3057	3112	3151	3174	3200	3226	3254	3288	3322	3351	3371	3385
3-6 år	3610	3628	3519	3468	3438	3428	3455	3433	3381	3328	3289	3201	3151	3152	3147	3225	3275	3330	3365	3388	3413	3440	3469	3498	3528

Statistikken viser en synkende tendens for begge aldersgruppene, fra 2017 og fra 2020. Ved utgangen av 2025 var det 2 930 barn i aldersgruppen 0-3 år. Antallet forventes å øke, til om lag 3 385 barn i 0-3 år ved utgangen av 2038.

For 3-6 åringer var det registrert 3 201 barn ved utgangen av 2025. Ved utgangen av 2038 forventes det å øke til om lag 3 530 barn i denne gruppen.

Figuren under viser utviklingen for 0-6 år, sett under ett.

Figur 3: Barnehagealder samlet (0-6 år). Statistikk til og med 31.12.2025, prognose 2026-2038. Kilde: SSB/KOMPAS

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
0-6 år	6027	5996	5918	5895	5835	5773	5737	5697	5565	5515	5446	5402	5395	5446	5474	5569	5636	5711	5767	5812	5864	5917	5967	6008	6044

Ved utgangen av 2025 var det registrert 5 402 barn i aldersgruppen 0-6 år. Det har vært en sterk nedgang i perioden fra 2014, da det var registrert 6 027 barn i 0-6 år. Antallet forventes å stige igjen, til omtrent samme nivå som i 2014 mot slutten av 2038.

Årets befolkningsprognose viser fortsatt vekst i Fredrikstad, men noe svakere enn det har vært i tidligere år. Prognosen bygger på en rekke forutsetninger:

Noe svakere innvandring til Norge, men fortsatt sentralisering og flyttestrømmer til byer: Dette vil også komme Fredrikstad til gode. Tilflytting er en driver i befolkningsutviklingen i Fredrikstad.

Fredrikstad har mange utviklingsområder for nye boliger, noe som også vil kunne ledigstille boliger i flere deler av kommunen. Det er lagt inn forventninger om framtidige generasjonsskifter i noen områder der befolkningssammensetningen og boligsammensetningen tilsier at dette er på gang.

Fruktbarheten har økt noe det siste året, dog fra et svært lavt nivå. SSB forventer at økningen vil fortsette, og stanse på nær 1,6 barn per kvinne.

De yngste aldersgruppene er blant dem som flytter mest, sammen med aldersgruppen 20–30 år. Høy mobilitet og usikkerhet om den framtidige fruktbarhetsutviklingen gjør prognosene for barnehagebehovet mer usikre. Ved planlegging av barnehagekapasitet er det derfor viktig å følge utviklingen i aldersgruppen 0 til 5 år tett, og se den i sammenheng med boligbygging, flyttemønstre, søkertall og lokale pressområder.

Byutvikling

Barnehagestrukturen i Fredrikstad må utvikles i sammenheng med kommunens mål for bærekraftig byutvikling, klimavennlig mobilitet og effektiv arealbruk. Barnehagestruktur er ikke bare et kapasitetsspørsmål – men et strategisk valg som påvirker økonomi, kvalitet, rekruttering og attraktivitet som kommune. Fortetting og transformasjon i sentrum og sentrumsnære områder gir behov for tidlig vurdering av barnehagekapasitet i plan- og utbyggingsprosesser. Kommuneplanens arealdel 2023–2035 gir rammer for framtidig arealbruk, og Bypakke Nedre Glomma/byvekstavtalen legger til rette for at flere skal gå, sykle og reise kollektivt. Framtidige barnehager bør lokaliseres slik at de støtter opp under korte hverdagsreiser, trygg adkomst, nærhet til kollektivtilbud og gode nærmiljøkvaliteter.

Kommunen som barnehageeier og private barnehageeiere har vedtekter som regulerer opptak av barn, jf. barnehagelovens § 8. Fredrikstad kommune er ett samlet opptaksområde. Foreldre står fritt til å velge barnehage. Noen foreldre velger på bakgrunn av nærhet til egen bolig, mens andre velger barnehage etter pedagogisk innhold eller nærhet til arbeidsplass. Det bestrebes at det enkelte barn gis plass i sitt nærmiljø, der det er ønsket av foreldre.

I sentrum og områder med arealknapphet må barnehageformål sikres tidlig, og arealbehov for barnehager ved større boligutbygginger må vurderes i lys av kommunens samlede behov for barnehageplasser. Barnehagenes utearealer må planlegges i tråd med barnehageloven § 7 b og kommuneplanens krav. Nærmiljøparker og offentlige uteområder kan supplere barnehagens kvaliteter, men ikke erstatte behovet for egne, egnede og godkjente utearealer.

Planlegging av framtidig kapasitet

Framtidig barnehagestruktur skal vurderes i sammenheng med befolkningsutvikling, boligbygging, byutvikling, kapasitet i eksisterende barnehager og kommunens samlede behov for barnehageplasser. Områder med planlagt utbygging og forventet befolkningsvekst skal følges særskilt, slik at behov for nye barnehageplasser kan vurderes tidlig i plan- og utbyggingsprosesser. Kommuneområde oppvekst følger byutviklingsarbeid i samarbeid med andre kommuneområder.

Lokalisering av barnehager skal vurderes ut fra blant annet barnetallsutvikling, søkertall, bevegelsesmønster, tilgjengelighet, trafikksikkerhet, kollektivdekning, nærhet til boligområder og muligheter for gode inne- og utearealer. I byområdet, der arealknapphet er en særlig utfordring, er det viktig å sikre egnede arealer til barnehageformål tidlig.

Pressområder

Fredrikstad kommunes arbeid med folkehelse og levekår bygger på Kommunedelplan for folkehelse og levekår 2023–2030. Planen har som mål å redusere sosial ulikhet i helse og øke livskvaliteten for alle innbyggere. Sosial ulikhet i helse handler om at forhold som utdanning, inntekt, arbeid, bolig, nærmiljø og sosiale relasjoner gir systematiske forskjeller i helse og levekår.

Barnehagen er en viktig del av kommunens arbeid med sosial bærekraft. Gode barnehager og tilstrekkelig barnehagekapasitet kan bidra til bedre oppvekstsvilkår, inkludering, språk- og sosial utvikling, foreldres mulighet til deltakelse i utdanning og arbeidsliv, og til å redusere sosiale forskjeller over tid. Tidlig innsats i barnehagealder er derfor et sentralt virkemiddel i arbeidet med å bedre barns oppvekstsvilkår og legge grunnlag for videre læring og deltakelse.

Tall fra hovedopptaket inngår som en viktig del av kunnskapsgrunnlaget for prioriteringer i framtidig barnehagestruktur Søkertall fra hovedopptak indikerer geografiske forskjeller i etterspørselen, både ut fra dagens søkertall og historisk sett. Tendenser de siste årene viser at Østsiden-området har høyest søkertall etterfulgt av Gressvik/Onsøy og deretter Lisleby/Rolvsøy. Deler av Lisleby, Kråkerøy og Trosvik vurderes som sentrumsnære områder i barnehagestrukturen, basert på brukernes bevegelsesmønstre og tilhørighet til byområdet. Historisk sett – og utfra dagens tall i hovedopptak vurderes sentrum og sentrumsnære barnehager som pressområder for barnehagekapasitet, med høye søkertall over tid.

Kommunale barnehagebygg og framtidig barnehagestruktur

Denne delen av planen omhandler kommunens barnehagebygg og tomter, herunder byggenes tilstand, arealutnyttelse og prinsipper for prioritering og utvikling av den framtidige barnehagestrukturen. Vurderingene bygger på tilstandskartlegginger, analyser av kapasitetsbehov samt forventet befolknings- og boligutvikling i kommunen.

Tilstandskartlegging og arealutnyttelse

Prioritering av tiltak i kommunale barnehagebygg skal baseres på en helhetlig vurdering av teknisk tilstand, funksjonalitet, vedlikeholdsbehov, kapasitetsbehov og byggenes strategiske betydning i den framtidige barnehagestrukturen. Tiltak som er nødvendige for å ivareta helse, miljø, sikkerhet, godt inneklima og forsvarlig drift, skal prioriteres først.

Videre skal rehabilitering vurderes i sammenheng med muligheten for kapasitetsutvidelse, bedre arealutnyttelse og utvikling av fleksible og framtidsrettede barnehagemiljøer. Barnehager i pressområder, eller i områder der kommunen har behov for å opprettholde kommunal kapasitet, bør prioriteres foran bygg med lavere strategisk betydning.

For bygg med omfattende vedlikeholdsetterslep eller begrenset egnethet for framtidig drift må det vurderes om videre investeringer er hensiktsmessige, eller om behovet bør ivaretas gjennom andre strukturtiltak.

Tilstandskartleggingen av kommunale barnehagebygg, gjennomført våren og sommeren 2026, viser at kommunens bygningsmasse samlet sett har et betydelig behov for vedlikehold, oppgradering og funksjonelle tilpasninger. De 20 kommunale barnehagene disponerer til sammen 28 bygninger, ettersom enkelte barnehager er organisert i flere separate bygg.

Kartleggingen omfatter 27[12] av kommunens 28 barnehagebygninger og viser et estimert vedlikeholdsetterslep på om lag 39 millioner kroner inkludert Torsnes og Speiderfjellet, og om lag 37,5 millioner kroner uten disse byggene. I tillegg er det avdekket behov for arealmessige og funksjonelle tilpasninger ved åtte barnehager, med et foreløpig kostnadsestimat på om lag 45 millioner kroner. Behovene omfatter blant annet eldre planløsninger, utilstrekkelige garderobe-, personal- og lagerarealer, utfordringer knyttet til sanitærforhold samt behov for mer funksjonelle lokaler som er bedre tilrettelagt for barn med sammensatte behov.

Kostnadsestimatene omfatter ikke investeringer knyttet til kapasitetsutvidelser. Kartleggingen utgjør en sentral del av kunnskapsgrunnlaget for prioritering av rehabilitering, vedlikehold, kapasitetsutvidelser og vurderinger av kommunale barnehagebyggs framtidige egnethet. Rehabilitering av barnehager skal ses i sammenheng med behovet for kapasitetsutvidelse og utvikling av den samlede barnehagestrukturen.

Arealutnyttelse skal vektlegges ved rehabilitering, utvidelse og utvikling av kommunale barnehagebygg. Tilstandskartleggingen viser at flere bygg har eldre planløsninger som ikke fullt ut understøtter dagens behov for pedagogisk virksomhet, bemanning, arbeidsplasser, garderober, lagerfunksjoner og effektiv drift. Ved framtidige tiltak skal det vurderes hvordan eksisterende arealer kan organiseres mer hensiktsmessig, utnyttes mer fleksibelt og eventuelt utvides der tomteforhold og bygningsmessige forutsetninger gjør dette mulig. En god arealutnyttelse skal bidra til mer funksjonelle barnehager, bedre

[12] Bjørneklova barnehage er ikke tatt med i tilstandskartlegging fra 2026 grunnet påbegynt prosjekt for bygging av ny barnehage.

arbeidsforhold for ansatte, gode rammer for barnas lek, læring og utvikling, samt en mer bærekraftig barnehagestruktur over tid.

Prinsipper for prioriteringer og strukturgrep

Kommunens anbefalinger bygger på et samlet kunnskapsgrunnlag om demografisk utvikling, søkertall, kapasitet, bosettingsmønstre, boligbygging, brukernes bevegelsesmønstre og tilstandskartlegging av kommunale barnehager. Sammen vil dette gi grunnlag for videre planlegging, investeringsbehov og vurdering av konkrete tiltak.

Ved behov for nye barnehageplasser skal det vurderes om behovet best kan løses gjennom utvidelse eller rehabilitering av eksisterende kommunale barnehager, etablering av nye kommunale barnehageplasser, eller tilrettelegging for økt privat barnehagedrift i tråd med politiske føringer og gjeldende regelverk.

Prinsipper for prioriteringer

På bakgrunn av gjennomgangen av barnehagestrukturen anbefales følgende:

- Fredrikstad kommune skal fortsatt planlegge barnehagestrukturen med hele kommunen som ett opptaksområde, men med særskilt oppmerksomhet på pressområder og sentrumsnære områder der søkertall, boligbygging og bevegelsesmønstre viser økt etterspørsel.
- Kommunale barnehager i pressområder, eller i områder der kommunen har behov for å opprettholde kapasitet og styring, bør beholdes i kommunalt eie.
- Kommunale barnehagebygg skal vurderes ut fra teknisk tilstand, funksjonalitet, arealutnyttelse, vedlikeholdsbehov, mulighet for kapasitetsutvidelse og strategisk betydning i framtidig barnehagestruktur.
- Rehabilitering og utvikling av eksisterende kommunale barnehager skal prioriteres der tiltakene bidrar til bedre kapasitet, mer robuste fagmiljøer, bedre arealutnyttelse og mer bærekraftig drift.
- Kommunale tomter som er egnet for framtidig barnehageformål, og som ligger i områder med forventet vekst eller framtidig kapasitetsbehov, bør beholdes i kommunalt eie.
- Ved behov for nye barnehageplasser skal kommunen vurdere om behovet best kan løses gjennom utvikling av eksisterende kommunale barnehager, etablering av nye kommunale plasser, eller tilrettelegging for privat barnehagedrift i tråd med gjeldende regelverk og politiske føringer.
- Kommunale barnehager eller barnehagebygg som har lav strategisk betydning for framtidig kapasitet, ligger i områder med overkapasitet, har begrenset egnethet for

framtidig drift eller har betydelige vedlikeholds- og investeringsbehov, kan vurderes nærmere for salg eller annen avhending.

- Eventuelt salg av kommunale barnehager eller barnehagebygg skal vurderes i forhold til konsekvenser for kapasitet, kvalitet, økonomi, ansatte, barn og familier, samt kommunens rolle som Barnehagemyndighet.

Områdeinndeling og strukturgrep

Områdeinndelingen tar utgangspunkt i geografiske analyseområder og identifiserte pressområder. Vurderingene bygger på søkertall ved hovedopptak, geografiske forskjeller i etterspørsel, brukernes bevegelsesmønstre og planlagte eller forventede boligutbyggingsområder. Sentrumsnære områder vurderes samlet som et pressområde for barnehagekapasitet, blant annet på bakgrunn av høye søkertall over tid og brukernes bevegelsesmønstre. Administrasjonen ser behov for å opprettholde og på sikt øke kapasitet, noe som gir behov for investeringer. Areal til barnehageutbygging sikres gjennom formulering i vedtatt arealplan. Ved planlegging av boligprosjekter med 200 boenheter eller mer skal utbygger avsette areal til barnehage.

Små enheter kan gi utfordringer både for kostnadseffektiv drift og for etablering av solide fag- og kompetansemiljøer. Det anbefalte strukturgrepet for kommunale barnehager gir større barnehageenheter, tilpasset framtidig kapasitetsbehov, befolkningsutvikling og kommunens behov for styring. Med utgangspunkt i kommunens opptaks- og pressområder, geografiske forskjeller i etterspørsel, brukernes bevegelsesmønstre og forventet boligutbygging legges det til grunn en framtidig struktur med større kommunale barnehager. Nye kommunale barnehagebygg skal som hovedregel planlegges med areal og tomtekapasitet for seks avdelinger eller mer. For eksisterende bygg skal utviklingsmuligheter vurderes ut fra lokale behov, egnethet og samlet struktur.

Innenfor målstrukturen kan administrasjonen vurdere og gjennomføre nødvendige strukturgrep, herunder kapasitetsendringer, samlokalisering, flytting av drift og avvikling av bygg, i den utstrekning dette følger av delegert myndighet og vedtatte økonomiske rammer. Tiltak som krever særskilt finansiering eller politisk beslutning, legges fram for politisk behandling.

Kommunale barnehager i pressområder eller i områder der kommunen har behov for å opprettholde styring og kapasitet, bør som hovedregel beholdes i kommunalt eie. Barnehager som har lav strategisk betydning for framtidig kapasitet, ligger i områder med overkapasitet eller har betydelige vedlikeholds- og investeringsbehov, kan vurderes nærmere for mulig salg eller avhending. Eventuelle salg gjennomføres i tråd med gjeldende regelverk for salg av kommunal eiendom.

Tabell med forslag til mulige strukturgrep

Område	Eksisterende barnehage og størrelse	Forslag til mulige struktur-grep	Større boligutbyggings-prosjekter	Tidsperiode	Kommentar
Øst	Bjørneklova: 6 avd. (fra 2028) Løen: 3 avd. Kjølstad: 4 (5) avd. Nabbetorp:5 avd. Kongsten: 3 avd. Vaterland: 2 avd.	4 større enheter i område øst	Pågående: Begbyåsen Verksbyen Framtidig: Torp Bruk Langsiktig: Årum	Se i sammenheng med utbygging av Torp bruk. Kongsten/Vaterland bør utredes i 2030	Se på muligheten for å etablere stor enhet på Torp bruk for samlokalisering av mindre eksisterende enheter i området, i tillegg til kapasitets-økning for å møte økt framtidig behov. Se på muligheten for å etablere stor enhet på Kongsten/ Mineberget området for samlokalisering av mindre eksisterende enheter i området, i tillegg til kapasitets-økning for å møte økt framtidig behov. Anbefales å beholde eksisterende regulering for areal avsatt til offentlig og/eller privat tjenesteyting i Verksbyen.
Sentrum med Kråkerøy/FMV	Kiæråsen: 4 avd. St.Hansfjellet: 2 avd. Speiderfjellet: 3 avd. Leie: 5 avd. Trosvik:5 avd. Buskogen:2 avd. Smertulia: 3 avd. Langøyåsen:5 avd.	4-5 større enheter i område sentrum med Kråkerøy/FMV.	Framtidig: FMV pågående og planlagt til sammen mellom 5-6000 boenheter	Kiæråsen: Utredning startes i 2028 St. Hansfjellet: Fullføre tidligere vedtak. FMV: etablering av barnehage ses i sammen-heng med tids-perspektiv for bolig-utbygging og rekkefølge-bestemmelse	Kiæråsen barnehage og utvidelse av barnehage-tilbud i eksisterende bygg er avhengig av utflytting av avlastning i byggets 2 etasje.
Vest	Gressvik: 3 avd. Oksviken:3 avd. Gaustadgrenda: 4 avd.	2 større enheter i område vest	Framtidig: Gressvik havn Slevik	Se i sammenheng med utbygging av Gressvik havn. Manstad/Slevik bør utredes i 2028.	Se på muligheten for å etablere stor enhet i Gressvik området for samlokalisering av mindre eksisterende enheter i området, i tillegg til kapasitets-økning for å møte økt framtidig behov. I området ved Manstad/Slevik vil det

					være behov for en større enhet for å kunne dekke kapasitetsbehov innenfor egen kommune, også i områder nær kommunegrense
Nord	Rolvsøy:6 avd. Fredrikstad-marka, Veum: 4 avd. Ambjørnrød: 5 avd.	2-3 større enheter i område nord	Pågående: Brønnerødlia/ Veum		Se på mulighet for å utvide Rolvsøy barnehage. Se på mulighet for å utvide Fredrikstad-marka Veum

Merknad: Tabellen viser mulige framtidige strukturgrep som kan bidra til sterkere barnehagemiljøer, effektiv arealutnyttelse og tilstrekkelig kapasitet i områder med forventet befolknings- og boligvekst.

Beskrivelse av tabell

Nedenfor følger områdevis beskrivelse av mulige strukturgrep og hvilke behov samt utviklingstrekk som ligger til grunn for vurderingene i tabellen.

Område øst

I denne planen defineres Østsiden området som Begby, Nabbetorp, Kongsten, Torsnes, Torp og Sellebakk. Boligutbygging ved Verksbyen på Sorgenfri vil kunne gi et økt behov for flere barnehageplasser ved Nabbetorp og Sellebakk området. Nabbetorp barnehage består av tre separate bygninger oppført i ulike tidsperioder, noe som gjør at tilstand og vedlikeholdsbehov varierer betydelig. Det vil være hensiktsmessig å se på muligheter for utvikling av Nabbetorp barnehage – med kapasitetsøkning. Drift i Torsnes barnehage ble avviklet 31.07.2026. Barnehagebygget er beholdt, med mulighet for å gjenoppta drift dersom det på sikt vurderes som hensiktsmessig.

Torp bruk er under planlegging for boligutbygging. Vi ser på området ved Torp, med Kjølstad barnehage, som en del av Østsiden. Med bakgrunn i planlagt boligutbygging, som på sikt kan skape et pressområde for barnehageplasser, blir det viktig å sikre krav gjennom bestemmelser i arealplanen om å sette av areal av kvalitet til barnehageutbygging. Utvidelse med en større barnehageenhet vil i tillegg til å dekke behov for kapasitetsøkning, gi muligheter for avvikling av små enheter innenfor samme område. Større enheter gir muligheter for et større fagmiljø, noe som bidrar til å øke kvaliteten på pedagogisk innhold i barnehagen.

Det er per i dag ingen barnehager på strekningen mellom Torp og Årum. Det ses som hensiktsmessig å etablere barnehage på Årum. Planlagt utbygging kan medføre behov for ytterligere kapasitetsøkning av barnehageplasser i dette området. Konsekvens ved manglende utbygging av barnehage på Årum kan bli at familier som har bolig, eller som bosetter seg der, søker barnehageplass i nabokommunen. Dette vil medføre økte kostnader for Fredrikstad kommune. Manglende tilbud om barnehageplasser i egen kommune vil i tillegg bryte med barnehagelovens §16 – rett til plass.

Kongsten og Vaterland barnehager ligger innenfor Østsiden området. Dagens lokasjon nær industriområdet ses som en utfordring, også med tanke på videre utviklingsmuligheter. Det anses som hensiktsmessig å samle enhetene i større bygg, for å sikre en felles større enhet og for å dekke driftsmessige arealbehov som er identifisert gjennom tilstandskartlegging.

Område sentrum med Kråkerøy/FMV

Analyseområdet består av sentrum, sentrumsnære deler av Lisleby og Trosvik samt Kråkerøy og FMV. Avgrensningen er basert på søkemønstre til hovedopptak og brukernes bevegelser, og avviker derfor fra kommuneplanens geografiske avgrensning av sentrum og byområdet.

Det er utfordrende å finne arealer med kvalitet til barnehageutbygging i sentrumsområdet. I sentrum vil det være særdeles viktig å se på muligheter for kapasitetsutvidelse av eksisterende bygg. Kiæråsen barnehage, som i dag deler bygg med avlastning for barn og unge, vil kunne benyttes i sin helhet som barnehage ved omstrukturering av byggets tjenestetilbud samt utvidelse av arealer på uteområdet.

St.Hansfjellet er en to avdelings barnehage hvor det foreligger mulighetsstudie for utvidelse. Kommunen har som mål å begrense antall små barnehageenheter. St. Hansfjellet barnehage vil ha muligheten til utvidelse gjennom omregulering av tilstøtende tomt.

Leie barnehage er lokalisert sentrumsnært på Lisleby. Barnehagen består av to separate bygninger, hvor hovedbygget har betydelig vedlikeholdsbehov samt behov for økt areal. For å bedre økonomisk og sosial bærekraft vil det være hensiktsmessig å se på muligheten for ett felles barnehagebygg i området – med mulighet for å øke kapasitet.

FMV vest ligger i byområdet og har et veldig stort utbyggingspotensial. I et langsiktig perspektiv vil det kunne etableres mellom 5000-6000 boenheter på vestsiden av Værstebrua. Dette vil genere behov for økt kapasitet av barnehageplasser. I tråd med arealplanens bestemmelser må det sikres areal av kvalitet i området til framtidig barnehageutbygging. Det er viktig at arealplanens krav gjennomføres, ettersom det er få eller ingen andre muligheter for areal til nye barnehager.

På Kråkerøyområdet er det per i dag to mindre kommunale barnehagebygg, Buskogen og Smertulia. Gjennom tilstandskartlegging er det avdekket arealbehov i begge barnehagene. Dette bør ses i sammenheng med antatt økt kapasitetsbehov for barnehageplasser i Kråkerøyområdet, i tråd med boligutbygging på FMV. Det er begrensede muligheter for utvidelse av begge barnehagene, slik de er lokalisert per i dag.

Område vest

I Slevik-området er det pågående utbygging i Langårdslia, og planlagt boligutbygging ved Slevik Platå. Det er en kommunalt eid tomt i området, avsatt til offentlig/privat tjenesteyting.

Det vurderes som hensiktsmessig å beholde tomten på Slevik i kommunalt eie, og benytte muligheten for å etablere en ny barnehage.

Gressvik området er under utbygging, og det antas på sikt et økt behov for kapasitetsøkning av barnehageplasser. Ved Gressvik havn planlegges et antall boenheter som sannsynligvis vil utløse krav om å avsette areal til barnehage, jf. bestemmelser i arealplanen. Dette vil kunne gi muligheter for avvikling av eksisterende Gressvik barnehage og flytting av drift samt utvidelse av kapasitet – ved etablering av nybygg.

Oksviken barnehage ligger i nærheten av Gressvikområdet. Tilstandskartlegging viser blant annet behov for driftsmessig arealøkning, noe som bør ses i sammenheng med boligutvikling på Gressvik.

Prioritering av nye investeringer i tråd med fremtidig barnehagestruktur og behov for nye barnehageplasser i de ulike områdene, vil komme frem i arbeidet med kommunens økonomiplan.

Område nord

Veum Park og Brønnerødlia er et område under utbygging. I et lengre tidsperspektiv kan det bli behov for å øke kapasiteten av barnehageplasser i dette området.

Vurdering av kommunalt eierskap og mulig salg eller avhending

Vurderinger av de ulike områdene bygger på søkertall ved hovedopptak, geografiske forskjeller i etterspørsel, brukernes bevegelsesmønstre og det vi kjenner til av planlagte eller forventede boligutbyggingsområder. Sentrumsnære områder vurderes samlet som et pressområde for barnehagekapasitet, blant annet på bakgrunn av høye søkertall over tid og brukernes bevegelsesmønstre. Sammen med tilstandskartleggingen av kommunale barnehagebygg legges dette til grunn for videre arbeid med prioriteringer av tiltak knyttet til barnehagebyggene i de ulike områdene. Konkrete prioriteringer vil komme fram i kommunens økonomiplan.

Det er noen premisser som må ligge til grunn for vurdering av eierskap til barnehagene. Kommunale barnehager i pressområder eller i områder der kommunen har behov for å opprettholde styring og kapasitet, bør som hovedregel beholdes i kommunalt eie. Barnehager som har lav strategisk betydning for framtidig kapasitet, ligger i områder med overkapasitet eller har betydelige vedlikeholds- og investeringsbehov, kan vurderes nærmere for mulig salg eller avhending. Eventuelle salg skal gjennomføres i tråd med gjeldende regelverk for salg av kommunal eiendom.

Ved eventuell vurdering av salg eller avhending skal følgende prosess legges til grunn:

- Det gjennomføres en barnehagefaglig vurdering av behovet for kapasitet i området.
- Det vurderes om eiendommen har strategisk betydning for framtidig barnehagestruktur.
- Det vurderes om bygget kan rehabiliteres, utvides eller brukes til andre kommunale formål.
- Det vurderes hvilke konsekvenser et salg kan få for barn, familier, ansatte og kommunens samlede barnehagetilbud.
- Det gjennomføres nødvendig økonomisk, juridisk og eiendomsfaglig vurdering.

Oppsummering

Planen gir et oppdatert kunnskapsgrunnlag for framtidig utvikling av barnehagebygg, kapasitet og barnehagestruktur i Fredrikstad, i tråd med gjeldende lovkrav og forskrifter for barnehageområdet. Gjennomgangen viser behov for å planlegge langsiktig, sikre egnede arealer, følge utviklingen i pressområder og prioritere tiltak ut fra kapasitet, kvalitet, tilstand og bærekraftig drift.

Kommunale barnehager og tomter med strategisk betydning bør som hovedregel beholdes i kommunalt eie. Eventuelle vurderinger av salg, avhending og videre prioriteringer følges opp gjennom kommunens økonomiplan.

Kilder

Barn og unge i plan og byggesak, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2020

Kommuneplan for Fredrikstad, arealdelen 2023–2035

Kommuneplanens samfunnsdel – Fredrikstad mot 2030

Lov om barnehager (barnehageloven med forskrift)

Uteområde i skoler og barnehager – hvordan sikre kvalitet i utformingen? Norges miljø- og biovitenskapelige universitet rapport, 2019

Forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger.

Helsedirektoratets veileder til forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger, først publisert 2023 og sist faglig endret 19. juni 2025.

Barnehagen for en ny tid – Nasjonal barnehagestrategi mot 2030, Kunnskapsdepartementet.

Regjeringen: Kvalitet i barnehagen, sist oppdatert 03.12.2025.

Vedlegg: Barnehagekartlegging (tilstandsrapport)

FREDRIKSTAD
KOMMUNE

Barnehagekartlegging 2026

Teknisk forvaltning, Avdeling Eiendom, har i samarbeid med barnehagevirksomhetene og Bygningsdrift gjennomført en kartlegging av den bygningstekniske tilstanden ved kommunens barnehager i løpet av våren og sommeren 2026.

Formålet med kartleggingen har vært å gi en helhetlig oversikt over den tekniske tilstanden på bygningsmassen, slik at Teknisk forvaltning kan planlegge og prioritere vedlikeholdstiltak i et fireårsperspektiv. Kartleggingen skal også bidra til at kommunen oppfyller gjeldende krav og forventninger fra myndighetene knyttet til forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygg.

Innhold

Barnehagekartlegging 2026 1
1- Barnehagebygninger 2
2- Tilstandsgrad forklaring 2
3- Vedlikehold kostnadsestimater 3
4- Arealbehov 10
5- Nyttareal kostnadsestimater 11

1- Barnehagebygninger

Kommunen disponerer 28 barnehagebygninger fordelt på 22 adresser, hvorav 27 bygninger ble kartlagt.

Tabell 1

Barnehage navn	Bygging -og tilbyggingsår	Antall bygg	Byggnavn			Arealbehov m2
Ambjørnrødsenter barnehage 3 bygninger 3 bygg	1990, 2000, 2004	3	A-B bygg	F2 bygg	Paviljong	
Bjørneklova barnehage (Nytt prosjekt i oppbyggingsfase ikke kartlag)	2026	1				
Buskogen barnehage	1989, 2001	1				60
Fredrikstadmarka barnehage	1974, 1996, 2021	1				
Gaustadgrenda barnehage	1992, 2002	2	Hovedbygg	Paviljong		
Gressvik barnehage	1973, 2009	1				
Kiæråsen barnehage	2011	1				
Kjølstad barnehage	1975,2009	1				
Kongsten barnehage	1977, 2003	1				100
Kongsten barnehage avdeling Vaterland	1951	1				
Langøyåsen barnehage	2009	1				
Leie barnehage, Gamle Kirkevei 58A	1910	1				
Leie barnehage, Gamle Kirkevei 50	1980	1	Hovedbygg, Gamle kirkevei 50	Gamle Kirkevei 58A		100
Løen barnehage	1975	1				100
Nabbetorp barnehage	1971, 1994, 2005, 2013	3	Gammel bygg	Ny bygg	Åpen bhg.	
Oksviken barnehage	1998	1				100
Rolvsøy barnehage	2021	1				
Smertulia barnehage	1977, 2005	1				130
Speiderfjellet barnehage (innleid bygg)	1952	1				
St. Hansfjellet barnehage	1975	1				120
Torsnes barnehage	2008	1				
Trosvik Barnehage	2000	2	Hovedbygg	Paviljong		120
Sum		28				

2- Tilstandsgrad forklaring

Alle barnehagene i kommunen har i større eller mindre grad vedlikeholds- og oppgraderingsbehov for å bringe byggene opp på tilstandsgrad 1 (TG1) og oppnå en samlet vektet tilstandsgrad på 1,2, og helst ikke over 1,5.

% intervall	Tilstandsgrad
0-075	TG0
0,76 - 1,50	TG1
1,51 - 2,25	TG2
2,26 - 3,00	TG3

3- Vedlikehold kostnadsestimater

Dersom vi inkluderer Torsnes barnehage og vedlikeholdsbehovet ved Speiderfjellet, utgjør det totale vedlikeholdsetterslepet cirka **kr 39 000 000**. Uten disse to byggene er totalen cirka **kr 37 500 000**.

Følgende tabeller viser et spesifisert kostnadsestimat per bygg:

03 Kostnadsoversikt Ambjørnrødsenter barnehage Paviljong 2025				
Post	**Kapittel**	**Undersøkelser**	**Strakstiltak**	**Anbefalte tiltak**
20	Byggeteknisk			kr 350 000
30	VVS-Teknisk pga. alder og slitasje			kr 350 000
40	El-kraft			kr 250 000
50	Tele og automatisering			
70	Utendørs	kr 35 000		kr 30 000
	Andre			
	Sum eks. mva.	kr 35 000		kr 980 000
	Uforutsett 25%	kr 8 750		kr 245 000
	Sum eks. mva.	kr 43 750		kr 1 225 000
	Total eks. mav.			**kr 1 268 750**

03 Kostnadsoversikt Ambjørnrødsenter barnehage A og B bygget 2025				
Post	**Kapittel**	**Undersøkelser**	**Strakstiltak**	**Anbefalte tiltak**
20	Byggeteknisk			kr 640 000
30	VVS-Teknisk pga. alder og slitasje			kr 3 000
40	El-kraft			kr 670 000
50	Tele og automatisering			kr 107 000
70	Utendørs	kr 20 000		kr 25 000
	Andre			
	Sum eks. mva.	kr 20 000		kr 1 445 000
	Uforutsett 25%	kr 5 000		kr 361 250
	Sum eks. mva.	kr 25 000		kr 1 806 250
	Total eks.mva.			**kr 1 831 250**

03 Kostnadsoversikt Ambjørnrødsenter barnehage F2 bygget 2025				
Post	**Kapittel**	**Undersøkelser**	**Strakstiltak**	**Anbefalte tiltak**
20	Byggeteknisk			kr 0
30	VVS-Teknisk pga. alder og slitasje			kr 15 000
40	El-kraft	kr 15 000		
50	Tele og automatisering			
70	Utendørs	kr 32 000		kr 155 000
	Andre			
	Sum eks. mva.	kr 47 000		kr 170 000
	Uforutsett 25%	kr 11 750		kr 42 500
	Sum eks. mva.	kr 58 750		kr 212 500
	Total eks.mva.			**kr 271 250**

03 Kostnadsoversikt Buskogen barnehage 2026				
Post	**Kapittel**	**Undersøkelser**	**Strakstiltak**	**Anbefalte tiltak**
20	Byggeteknisk	kr 20 000		kr 1 010 000
30	VVS-Teknisk pga. alder og slitasje		kr 5 000	kr 820 000
40	El-kraft			kr 200 000
50	Tele og automatisering			kr 100 000
70	Utendørs	kr 20 000		kr 180 000
	Andre			
	Sum eks. mva.	kr 40 000	kr 5 000	kr 2 310 000
	Uforutsett 25%	kr 10 000	kr 1 250	kr 577 500
	Sum eks. mva.	kr 50 000	kr 6 250	kr 2 887 500
	Total eks.mva.			**kr 2 943 750**

03 Kostnadsoversikt Fredrikstadmarka barnehage 2026				
Post	**Kapittel**	**Undersøkelser**	**Strakstiltak**	**Anbefalte tiltak**
20	Byggeteknisk		kr 35 000	kr 85 000
30	VVS-Teknisk pga. alder og slitasje		kr 3 000	kr 0
40	El-kraft			kr 3 000
50	Tele og automatisering			kr 100 000
70	Utendørs			kr 150 000
	Andre			
	Sum eks. mva.		kr 38 000	kr 338 000
	Uforutsett 25%		kr 9 500	kr 84 500
	Sum eks. mva.		kr 47 500	kr 422 500
	Total eks.mva.			**kr 470 000**

03 Kostnadsoversikt Hovedbygg - Gaustadgrenda barnehage 2026				
Post	**Kapittel**	**Undersøkelser**	**Strakstiltak**	**Anbefalte tiltak**
20	Byggeteknisk			kr 600 000
30	VVS-Teknisk pga. alder og slitasje	kr 10 000		kr 30 000
40	El-kraft			kr 320 000
50	Tele og automatisering			kr 100 000
70	Utendørs			kr 200 000
	Andre			
	Sum eks. mva.	kr 10 000		kr 1 250 000
	Uforutsett 25%	kr 2 500		kr 312 500
	Total eks. mva.	**kr 12 500**		**kr 1 562 500**
	Total eks. mva.			**kr 1 575 000**

03 Kostnadsoversikt Paviljong - Gaustadgrenda barnehage 2026				
Post	**Kapittel**	**Undersøkelser**	**Strakstiltak**	**Anbefalte tiltak**
20	Byggeteknisk			kr 470 000
30	VVS-Teknisk pga. alder og slitasje	kr 10 000		kr 0
40	El-kraft			kr 300 000
50	Tele og automatisering			kr 0
70	Utendørs			kr 20 000
	Andre			
	Sum eks. mva.	kr 10 000		kr 790 000
	Uforutsett 25%	kr 2 500		kr 197 500
	Sum eks. mva.	kr 12 500	kr 0	kr 987 500
	Total eks. mva.			**kr 1 000 000**

03 Kostnadsoversikt: Gressvik barnehage 2026				
Post	**Kapittel**	**Undersøkelser**	**Strakstiltak**	**Anbefalte tiltak**
20	Byggeteknisk			kr 500 000
30	VVS-Teknisk pga. alder og slitasje		kr 8 000	kr 20 000
40	El-kraft			kr 323 000
50	Tele og automatisering			kr 0
70	Utendørs			
	Andre			
	Sum eks. mva.	kr 0	kr 8 000	kr 843 000
	Uforutsett 25%	kr 0	kr 2 000	kr 210 750
	Sum. Eksmva.	kr 0	kr 10 000	kr 1 053 750
	Total eks. mva.			**kr 1 063 750**

03 Kostnadsoversikt: Kiæråsen barnehage 2026				
Post	**Kapittel**	**Undersøkelser**	**Strakstiltak**	**Anbefalte tiltak**
20	Byggeteknisk			kr 440 000
30	VVS-Teknisk pga. alder og slitasje		kr 180 000	kr 200 000
40	El-kraft			kr 800 000
50	Tele og automatisering			kr 100 000
70	Utendørs		kr 5 000	kr 50 000
	Andre			
	Sum eks. mva.	kr 0		kr 1 590 000
	Uforutsett 25%	kr 0		kr 397 500
	Sum. Eks.mva.	kr 0	kr 185 000	kr 1 987 500
	Total eks. mva.			**kr 2 172 500**

03 Kostnadsoversikt: Kjølstad barnehage 2026				
Post	**Kapittel**	**Undersøkelser**	**Strakstiltak**	**Anbefalte tiltak**
20	Byggeteknisk	kr 0		kr 922 000
30	VVS-Teknisk pga. alder og slitasje	kr 20 000	kr 30 000	kr 80 000
40	El-kraft			kr 400 000
50	Tele og automatisering	kr 5 000		
70	Utendørs	kr 10 000		kr 50 000
	Andre			
	Sum eks. mva.	kr 35 000	kr 30 000	kr 1 452 000
	Uforutsett 25%	kr 8 750	kr 7 500	kr 363 000
	Sum. Eks.mva.	kr 43 750	kr 37 500	kr 1 815 000
	Total eks. mva.			**kr 1 896 250**

03 Kostnadsoversikt: Kongsten barnehage 2026				
Post	**Kapittel**	**Undersøkelser**	**Strakstiltak**	**Anbefalte tiltak**
20	Byggeteknisk	kr 10 000		kr 375 000
30	VVS-Teknisk pga. alder og slitasje	kr 30 000	kr 8 000	kr 600 000
40	El-kraft			kr 270 000
50	Tele og automatisering			kr 60 000
70	Utendørs			kr 350 000
	Andre			
	Sum eks. mva.	kr 40 000	kr 8 000	kr 1 655 000
	Uforutsett 25%	kr 10 000	kr 2 000	kr 413 750
	Sum. Eks.mva.	kr 50 000	kr 10 000	kr 2 068 750
	Total eks. mva.			**kr 2 128 750**

03 Kostnadsoversikt: Kongsten barnehage avd. Vaterland 2026				
Post	**Kapittel**	**Undersøkelser**	**Strakstiltak**	**Anbefalte tiltak**
20	Byggeteknisk			kr 342 000
30	VVS-Teknisk pga. alder og slitasje		kr 10 000	kr 300 000
40	El-kraft			kr 65 000
50	Tele og automatisering	kr 5 000		
70	Utendørs			kr 55 000
	Andre			
	Sum eks. mva.	kr 5 000	kr 10 000	kr 762 000
	Uforutsett 25%	kr 1 250	kr 2 500	kr 190 500
	Sum. Eks.mva.	kr 6 250	kr 12 500	kr 952 500
	Total eks. mva.			**kr 971 250**

03 Kostnadsoversikt: Langøyåsen barnehage 2026				
Post	Kapittel	**Undersøkelser**	**Strakstiltak**	**Anbefalte tiltak**
20	Byggeteknisk	kr 25 000		kr 394 000
30	VVS-Teknisk pga. alder og slitasje			kr 0
40	El-kraft			kr 205 000
50	Tele og automatisering			kr 0
70	Utendørs			kr 420 000
	Andre			kr 0
	Sum eks. mva.	kr 25 000		kr 1 019 000
	Uforutsett 25%	kr 6 250		kr 254 750
	Sum. Eks.mva.	kr 31 250		kr 1 273 750
	Total eks. mva.			**kr 1 305 000**

03 Kostnadsoversikt: Leie barnehage, Gamle kirkevei 50, 2026				
Post	Kapittel	**Undersøkelser**	**Strakstiltak**	**Anbefalte tiltak**
20	Byggeteknisk	kr 0	kr 230 000	kr 480 000
30	VVS-Teknisk pga. alder og slitasje	kr 10 000		kr 308 000
40	El-kraft			kr 280 000
50	Tele og automatisering			kr 100 000
70	Utendørs			kr 150 000
	Andre			kr 0
	Sum eks. mva.	kr 10 000	kr 230 000	kr 1 318 000
	Uforutsett 25%	kr 2 500	kr 57 500	kr 329 500
	Sum. Eks.mva.	kr 12 500	kr 287 500	kr 1 647 500
	Total eks. mva.			**kr 1 947 500**

03 Kostnadsoversikt: Leie barnehage 2026				
Post	Kapittel	**Undersøkelser**	**Strakstiltak**	**Anbefalte tiltak**
20	Byggeteknisk		kr 0	kr 3 600 000
30	VVS-Teknisk pga. alder og slitasje	kr 20 000		kr 200 000
40	El-kraft			kr 200 000
50	Tele og automatisering			kr 100 000
70	Utendørs			kr 50 000
	Andre			kr 0
	Sum eks. mva.	kr 20 000	kr 0	kr 4 150 000
	Uforutsett 25%	kr 5 000	kr 0	kr 1 037 500
	Sum. Eks.mva.	kr 25 000	kr 0	kr 5 187 500
	Total eks. mva.			**kr 5 212 500**

03 Kostnadsoversikt: Løen barnehage 2026				
Post	Kapittel	**Undersøkelser**	**Strakstiltak**	**Anbefalte tiltak**
20	Byggeteknisk	kr 20 000		kr 987 000
30	VVS-Teknisk pga. alder og slitasje	kr 30 000		kr 42 000
40	El-kraft	kr 10 000		kr 170 000
50	Tele og automatisering			kr 200 000
70	Utendørs	kr 20 000		kr 50 000
	Andre			
	Sum eks. mva.	kr 80 000	kr 0	kr 1 449 000
	Uforutsett 25%	kr 20 000	kr 0	kr 362 250
	Sum. Eks.mva.	kr 100 000	kr 0	kr 1 811 250
	Total eks. mva.			**kr 1 911 250**

03 Kostnadsoversikt: Nabbetorp barnehage Bygg A- 2026				
Post	**Kapittel**	**Undersøkelser**	**Strakstiltak**	**Anbefalte tiltak**
20	Byggeteknisk	kr 50 000		kr 820 000
30	VVS-Teknisk pga. alder og slitasje	kr 30 000		kr 5 000
40	El-kraft			kr 205 000
50	Tele og automatisering			kr 60 000
70	Utendørs			
	Andre			
	Sum eks. mva.	kr 80 000		kr 1 090 000
	Uforutsett 25%	kr 20 000		kr 272 500
	Sum. Eks.mva.	kr 100 000		kr 1 362 500
	Total eks. mva.			**kr 1 462 500**

03 Kostnadsoversikt: Nabbetorp barnehage Bygg B- Ny del. 2026				
Post	**Kapittel**	**Undersøkelser**	**Strakstiltak**	**Anbefalte tiltak**
20	Byggeteknisk	kr 10 000		kr 5 000
30	VVS-Teknisk pga. alder og slitasje			kr 0
40	El-kraft			kr 0
50	Tele og automatisering			kr 0
70	Utendørs			kr 205 000
	Andre			
	Sum eks. mva.	kr 10 000		kr 210 000
	Uforutsett 25%	kr 2 500		kr 52 500
	Sum. Eks.mva.	kr 12 500		kr 262 500
	Total eks. mva.			**kr 275 000**

03 Kostnadsoversikt: Nabbetorp barnehage Bygg C- åpen bhg. 2026				
Post	**Kapittel**	**Undersøkelser**	**Strakstiltak**	**Anbefalte tiltak**
20	Byggeteknisk			kr 220 000
30	VVS-Teknisk pga. alder og slitasje		kr 20 500	kr 5 000
40	El-kraft	kr 20 000		kr 80 000
50	Tele og automatisering			kr 0
70	Utendørs			kr 200 000
	Andre			
	Sum eks. mva.	kr 20 000	kr 20 500	kr 505 000
	Uforutsett 25%	kr 5 000	kr 5 125	kr 126 250
	Sum. Eks.mva.	kr 25 000	kr 25 625	kr 631 250
	Total eks. mva.			**kr 681 875**

03 Kostnadsoversikt: Oksviken barneahge 2026				
Post	**Kapittel**	**Undersøkelser**	**Strakstiltak**	**Anbefalte tiltak**
20	Byggeteknisk	kr 50 000		kr 900 000
30	VVS-Teknisk pga. alder og slitasje		kr 20 000	kr 230 000
40	El-kraft			kr 335 000
50	Tele og automatisering			kr 0
70	Utendørs			kr 0
	Andre			
	Sum eks. mva.	kr 50 000	kr 20 000	kr 1 465 000
	Uforutsett 25%	kr 12 500	kr 5 000	kr 366 250
	Sum. Eks.mva.	kr 62 500	kr 25 000	kr 1 831 250
	Total eks. mva.			**kr 1 918 750**

03 Kostnadsoversikt: Rolvsøy barnehage. 2026				
Post	**Kapittel**	**Undersøkelser**	**Strakstiltak**	**Anbefalte tiltak**
20	Byggeteknisk			kr 421 000
30	VVS-Teknisk pga. alder og slitasje			kr 20 000
40	El-kraft			kr 5 000
50	Tele og automatisering	kr 10 000		
70	Utendørs			
	Andre			
	Sum eks. mva.	kr 10 000		kr 446 000
	Uforutsett 25%	kr 2 500		kr 111 500
	Sum. Eks.mva.	kr 12 500		kr 557 500
	Total eks. mva.			**kr 570 000**

03 Kostnadsoversikt: Smertulia barnehage 2026				
Post	**Kapittel**	**Undersøkelser**	**Strakstiltak**	**Anbefalte tiltak**
20	Byggeteknisk			kr 215 000
30	VVS-Teknisk pga. alder og slitasje	kr 30 000	kr 1 500	kr 415 000
40	El-kraft	kr 20 000		kr 200 000
50	Tele og automatisering			kr 0
70	Utendørs			
	Andre			
	Sum eks. mva.	kr 50 000	kr 1 500	kr 830 000
	Uforutsett 25%	kr 12 500	kr 375	kr 207 500
	Sum. Eks.mva.	kr 62 500	kr 1 875	kr 1 037 500
	Total eks. mva.			**kr 1 101 875**

03 Kostnadsoversikt: Speiderfjellet barnehage 2026 - Innleid bygg				
Post	**Kapittel**	**Undersøkelser**	**Strakstiltak**	**Anbefalte tiltak**
20	Byggeteknisk			kr 0
30	VVS-Teknisk pga. alder og slitasje	kr 30 000	kr 28 000	kr 80 000
40	El-kraft			kr 30 000
50	Tele og automatisering			kr 0
70	Utendørs			kr 230 000
	Andre			
	Sum eks. mva.	kr 30 000	kr 28 000	kr 340 000
	Uforutsett 25%	kr 7 500	kr 7 000	kr 85 000
	Sum. Eks.mva.	kr 37 500	kr 35 000	kr 425 000
	Total eks. mva.			**kr 497 500**

03 Kostnadsoversikt: St. Hansfjellet barnehage 2026				
Post	**Kapittel**	**Undersøkelser**	**Strakstiltak**	**Anbefalte tiltak**
20	Byggeteknisk	kr 0		kr 765 000
30	VVS-Teknisk pga. alder og slitasje		kr 22 000	kr 175 000
40	El-kraft			kr 330 000
50	Tele og automatisering			
70	Utendørs			kr 40 000
	Andre			
	Sum eks. mva.	kr 0	kr 22 000	kr 1 310 000
	Uforutsett 25%	kr 0	kr 5 500	kr 327 500
	Sum. Eks.mva.	kr 0	kr 27 500	kr 1 637 500
	Total eks. mva.			**kr 1 665 000**

03 Kostnadsoversikt: Torsnes barnehage 2026 Virksomtheten avsluttet 31.07. 2026				
Post	**Kapittel**	**Undersøkelser**	**Strakstiltak**	**Anbefalte tiltak**
20	Byggeteknisk			kr 455 000
30	VVS-Teknisk pga. alder og slitasje			kr 7 000
40	El-kraft			kr 100 000
50	Tele og automatisering			kr 0
70	Utendørs			kr 50 000
	Andre			
	Sum eks. mva.	kr 0		kr 612 000
	Uforutsett 25%	kr 0		kr 153 000
	Sum. Eks.mva.	kr 0		kr 765 000
	Total eks. mva.			**kr 765 000**

03 Kostnadsoversikt: Trossvik barnehage 2026				
Post	**Kapittel**	**Undersøkelser**	**Strakstiltak**	**Anbefalte tiltak**
20	Byggeteknisk			kr 1 110 000
30	VVS-Teknisk pga. alder og slitasje	kr 5 000		kr 67 000
40	El-kraft			kr 215 000
50	Tele og automatisering			kr 65 000
70	Utendørs		kr 5 000	
	Andre			
	Sum eks. mva.	kr 5 000	kr 5 000	kr 1 457 000
	Uforutsett 25%	kr 1 250	kr 1 250	kr 364 250
	Sum. Eks.mva.	kr 6 250	kr 6 250	1821250
	Total eks. mva.			**kr 1 833 750**

Sum				**kr 38 740 000**

I tilstandskartleggingsrapportene utarbeidet vi estimater for vedlikeholdsbehovet, samt kostnadsestimater for etablering av nye arealer basert på enhetspriser fra Norsk Prisbok.

4- Arealbehov

I forbindelse med møter og befaringer med virksomhetene, samt bygningstekniske kartlegginger, ble det avdekket et samlet arealbehov ved åtte barnehager (jf. tabell 1). Virksomhetene vurderer dette arealbehovet som nødvendig for å kunne oppfylle gjeldende krav til areal per barn og samtidig sikre en forsvarlig og effektiv drift.

Barnehagenes eksisterende planløsninger, som i hovedsak stammer fra 1970-, 1980- og 1990-tallet, er ikke tilpasset dagens behov. Bygningenes funksjonalitet oppfyller heller ikke dagens krav til arealutnyttelse og kvalitet. Garderobeforholdene er utilstrekkelige både for barn og ansatte, og det

er mangel på arbeidsplasser, personalarealer og lagerkapasitet. Sanitærforholdene vurderes også som utilfredsstillende.

Barnehagene har et betydelig behov for større og mer funksjonelle arealer. Dagens planløsninger medfører at rom må ryddes og ommøbleres etter bruk for å kunne rengjøres og klargjøres til neste aktivitet. Dette er både tidkrevende og lite hensiktsmessig, og påvirker den daglige driften negativt.

Det er behov for større og mer funksjonelle arealer som i større grad understøtter dagens pedagogiske, organisatoriske og driftsmessige krav. Barnehagen trenger et brukervennlig bygg med hensiktsmessige romløsninger som legger til rette for gode arbeidsforhold for de ansatte, samtidig som det sikrer et trygt, funksjonelt og inkluderende miljø for barna. Dette vil gi bedre rammer for både læring, omsorg og trivsel.

5- Nyttareal kostnadsestimater

03 Kostnadsoversikt Buskogen barnehage 2026	
Nyttarealbehov 60 m2	**kr 3 600 000**

03 Kostnadsoversikt: Kongsten barnehage 2026	
Nyttarealbehov 100 m2	**kr 6 000 000**

03 Kostnadsoversikt Leie barnehage 2026	
Nyttarealbehov 100 m2	**kr 6 000 000**

03 Kostnadsoversikt: Løen barnehage 2026	
Nyttarealbehov 100 m2	**kr 6 000 000**

03 Kostnadsoversikt: Oksviken barneahge 2026	
Nyttarealbehov 120 m2	**kr 7 200 000**

03 Kostnadsoversikt: Smertulia barnehage 2026	
Nyttarealbehov 130m2	**kr 7 800 000**

03 Kostnadsoversikt: St. Hansfjellet barnehage 2026	
Nyttarealbehov 120m2	**kr 7 200 000**

03 Kostnadsoversikt: Trosvik barnehage 2026	
Nyttarealbehov 120m2	**kr 7 200 000**

Sum	**kr 45 000 000**

Oppvekstutvalgets vedtak 07.10.2026:

Oppvekstutvalgets innstilling:
1. Lokal forskrift om finansiering av private barnehager i Fredrikstad kommune slik den framgår av vedlegg 5, vedtas.
2. Forskriften kunngjøres i samsvar med gjeldende regler.

Oppvekstutvalgets behandling:

Votering:
Kommunedirektørens innstilling enstemmig vedtatt.

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Saksnr.: 2026/16234
Dokumentnr.: 3
Løpenr.: 232379/2026
Klassering: A10

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Oppvekstutvalget	07.10.2026	25/26
Formannskapet	15.10.2026	127/26
Bystyret	22.10.2026	

Lokal forskrift om satser for beregning av grunntilskudd til private barnehager i Fredrikstad kommune 2027

Kommunedirektørens innstilling

Kommunedirektøren anbefaler oppvekstutvalget å gi følgende innstilling til formannskapet:

1. Lokal forskrift om finansiering av private barnehager i Fredrikstad kommune slik den framgår av vedlegg 5, vedtas.
2. Forskriften kunngjøres i samsvar med gjeldende regler.

Sammendrag

Kommunen skal fastsette lokale satser for beregning av grunntilskudd til private barnehager.

Kravet følger av ny forskrift om finansiering av private barnehager, som trådte i kraft 1. august 2026. Forskriften innebærer blant annet nye regler for grunntilskudd, pensjonstilskudd og eiendomstilskudd.

Forslaget til lokal forskrift fastsetter grunnsatsene for ordinære private barnehager i Fredrikstad kommune for tilskuddsåret 2027. Foreslått sats er 275 180 kroner for barn under tre år og 144 956 kroner for barn over tre år.

Forslaget har vært gjennom to høringsrunder. Første høring omfattet forskriftsforslaget og beregningsgrunnlaget som helhet. Etter høringen ble det statlige tilskuddet til økt pedagogtetthet, og tilhørende kostnader, tatt ut av beregningsgrunnlaget. Endringene ble sendt på en ny, avgrenset høring sammen med spørsmålet om hvilke kostnader som omfattes av administrasjonspåslaget.

Kommunedirektøren vurderer at høringsprosessen har bidratt til å kvalitetssikre beregningsgrunnlaget, og at forslag til lokal forskrift er i samsvar med gjeldende regelverk. Det anbefales at forskriften vedtas.

Vedlegg

1 Forskrift om finansiering av private barnehager (finansieringsforskriften)
2 Høringsnotat - finansiering av private barnehager
3 Forslag lokal forskrift om finansiering av private barnehager 2027
4 Justert høringsnotat - finansiering av private barnehager 10.09.2026
5 Justert forslag til lokal forskrift om finansiering av private barnehager i Fredrikstad kommune 10.09.2026
6 Oppsummering og vurdering av høringsinnspill

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)
Sammenstilte høringssvar sak 2026/16243, jp 19 og 20.
Beregningsgrunnlag for satser for grunntilskudd til private barnehager for 2027.

Saksopplysninger
Kommunen har beregnet tilskuddssatsene for 2027 på grunnlag av regnskapsopplysninger fra 2025 for drift av kommunale barnehager, og øvrige beregningsregler fastsatt i finansieringsforskriften.

Lokal forskrift fastsetter følgende grunnsatser for ordinære private barnehager:

- Barn under tre år: 275 180 kroner per heltidsplass
- Barn over tre år: 144 956 kroner per heltidsplass

Forslaget til lokal forskrift ble sendt på offentlig høring i perioden 17.06.2026 til 17.08.2026. Den 10.09.2026 sendte kommunen ut høring nummer to med endringer i lokal forskrift med høringsfrist 18.09.2026.

Følgende høringsinstanser mottok saken:

- Private barnehager i Fredrikstad kommune
- Private barnehagers landsforbund (PBL) Fredrikstad
- Utdanningsforbundet Fredrikstad
- Fagforbundet Fredrikstad
- Delta Fredrikstad
- Fellesorganisasjonen Fredrikstad

Høringsperiode 17.06.2026 til 17.08.2026
Det kom inn fem høringsuttalelser innen fristen og innspillene er sortert etter tema og svares ut under:

Høringsinnspill 1
FUS ber om en nærmere spesifikasjon av beløpene som er ført i kommunens investeringsregnskap for barnehager. Formålet er å kunne kontrollere om kostnadene gjelder investeringer, eller om enkelte poster helt eller delvis gjelder ordinært vedlikehold, reparasjoner eller løpende drift som skulle vært ført i driftsregnskapet.

Kommunedirektørens vurdering
Kommunen oversendte 15. juli 2026 en spesifikasjon av investeringsregnskapet for 2025, fordelt på KOSTRA-funksjon 201 og 221, art, prosjekt, objekt og ansvar/tjeneste, med beskrivelse av posteringene.

Kommunen har i tillegg gjennomgått de aktuelle posteringene og fått bekreftet at de gjelder påkostninger som er korrekt ført i investeringsregnskapet. Det er ikke avdekket drifts- eller vedlikeholdsutgifter som feilaktig er ført som investeringer.

Kommunedirektøren vurderer på denne bakgrunn at de investeringsførte kostnadene er tilstrekkelig dokumentert, og at det ikke er avdekket forhold som tilsier korrigering av beregningsgrunnlaget.

Konsekvens for forskriftsforslaget
Innspillet er fulgt opp gjennom nærmere dokumentasjon og kontroll av de aktuelle posteringene. Gjennomgangen har ikke avdekket feil som gir grunnlag for endringer i beregningsgrunnlaget. Innspillet medfører derfor ingen endringer i forslag til lokal forskrift.

Høringsinnspill 2
Gråtass barnehager AS etterlyser nærmere informasjon om hvordan det nye finansieringssystemet vil bli praktisert og hvilke økonomiske konsekvenser det vil få for private barnehager.

Gråtass ber særlig om avklaringer knyttet til beregning av pensjonstilskudd, grunnlaget for administrasjonspåslaget på 4,7 prosent og beregning og utbetaling av eiendomstilskudd. De stiller også spørsmål ved om grunnsatsene i høringsforslaget er endelige, og viser til at disse er lavere enn tidligere driftstilskudd. Etter Gråtass' vurdering gjør manglende nasjonale avklaringer det vanskelig å vurdere den samlede finansieringen for 2027.

Kommunedirektørens vurdering
Kommunedirektøren har forståelse for at overgangen til et nytt finansieringssystem med flere separate tilskuddselementer gjør det krevende å sammenligne grunnsatsen for 2027 direkte med tidligere driftstilskudd.

Den lokale forskriften fastsetter satsene for beregning av grunntilskudd. Pensjonstilskudd og eiendomstilskudd reguleres særskilt og inngår ikke i grunnsatsen. Finansieringsforskriften skiller mellom blant annet grunntilskudd, administrasjonspåslag, eiendomstilskudd og pensjonstilskudd.

Pensjonstilskuddet skal beregnes særskilt for den enkelte private barnehage. Kommunen skal fastsette prosentsats på bakgrunn av barnehagens pensjonsvilkår, og vedtak om prosentsats og pensjonstilskudd per årsverk treffes som enkeltvedtak.

Administrasjonspåslaget på 4,7 prosent følger av finansieringsforskriften § 12 og er ikke en prosentsats kommunen selv fastsetter. Spørsmålet om hvilke kostnader som skal inngå i administrasjonspåslaget er nærmere vurdert i forbindelse med høringsrunde 2.

Eiendomstilskudd reguleres særskilt i finansieringsforskriften § 13 og inngår heller ikke i grunnsatsen som fastsettes gjennom den lokale forskriften.

Det er derfor ikke riktig å sammenligne grunnsatsen for 2027 direkte med tidligere driftstilskudd uten å ta hensyn til at finansieringssystemet er endret og at blant annet pensjon og eiendom håndteres separat. Det nye regelverket innebærer nettopp en annen struktur for finansieringen av private barnehager.

Konsekvens for forskriftsforslaget
Gråtass' innspill gjelder i hovedsak informasjon og avklaringer om hvordan de ulike delene av det nye nasjonale finansieringssystemet skal beregnes og praktiseres. Innspillet gir ikke grunnlag for endringer i forslag til lokal forskrift eller beregningen av grunnsatsen.

Høringsinnspill 3
PBL understreker prinsippet om økonomisk likebehandling mellom kommunale og private barnehager og mener at alle relevante kostnader må inngå i beregningsgrunnlaget.

PBL mener at det statlige tilskuddet til økt pedagogtetthet i levekårsutsatte områder ikke skal inngå i beregningsgrunnlaget for grunnsatsen, og ber kommunen utarbeide beregningsgrunnlaget på nytt uten tilskuddet og tilhørende kostnader.

PBL etterlyser også større åpenhet og etterprøvbarhet og ber om at beregningsgrunnlaget publiseres i Excel-format. Videre ønsker PBL å være fast høringsinstans ved framtidige høringer om finansiering av private barnehager og å bli informert om den videre politiske behandlingen. PBL Fredrikstad støtter høringsinnspillet fra PBL.
Kommunedirektørens vurdering

PBLs innspill har ført til en ny gjennomgang av beregningsgrunnlaget. På bakgrunn av denne gjennomgangen er det statlige tilskuddet til økt pedagogtetthet og de tilhørende kostnadene tatt ut av beregningsgrunnlaget for grunnsatsen. Det justerte beregningsgrunnlaget ble deretter sendt på en ny, avgrenset høring.

Kommunedirektøren vurderer at beregningsgrunnlaget skal være tilgjengelig og etterprøvbart for berørte parter. Beregningsfilen er sendt til de private barnehageeierne og utleveres også på forespørsel. Kommunedirektøren vurderer at dette gir tilstrekkelig tilgang til dokumentasjonen, og finner ikke grunnlag for å publisere selve Excel-filen som en del av høringsgrunnlaget.

Kommunen har videre fulgt opp ønsket om involvering ved å inkludere PBL som høringsinstans i høringsrunde 2. Informasjon om den politiske behandlingen er gjort tilgjengelig på kommunens nettsider.

Konsekvens for forskriftsforslaget
Innspillet tas delvis til følge. Innspillet om tilskuddet til økt pedagogtetthet er tatt til følge ved at både tilskuddsinntekten og tilhørende kostnader er tatt ut av beregningsgrunnlaget for grunnsatsen.

Ønsket om å involvere PBL i framtidige høringer er også fulgt opp. Ønsket om offentlig publisering av beregningsgrunnlaget i Excel-format tas ikke til følge, men beregningsgrunnlaget er tilgjengelig på forespørsel.

Endringen knyttet til økt pedagogtetthet er innarbeidet i det justerte forskrifts- og beregningsgrunnlaget. Øvrige deler av innspillet medfører ikke ytterligere endringer i forslag til lokal forskrift.

Høringsinnspill 4
Samvirkebarnehagene i Fredrikstad understreker betydningen av at prinsippet om økonomisk likebehandling mellom kommunale og private barnehager ivaretas ved beregning av tilskudd.

Kommunedirektørens vurdering
Kommunedirektøren deler Samvirkebarnehagenes syn på at økonomisk likebehandling er et grunnleggende prinsipp for finansiering av private barnehager. Kommunen legger barnehageloven og finansieringsforskriften til grunn for beregningen av grunnsatsene og vurderer at beregningsgrunnlaget og forslaget til lokal forskrift ivaretar kravene i gjeldende regelverk.

Konsekvens for forskriftsforslaget
Innspillet støtter et prinsipp som allerede ligger til grunn for kommunens beregninger og forslag til lokal forskrift. Innspillet gir derfor ikke grunnlag for endringer i forskriftsforslaget.

Høringsinnspill 5
Naturbarna AS støtter innspillet om at tilskudd og tilhørende kostnader knyttet til økt pedagogtetthet tas ut av beregningsgrunnlaget for grunnsatsen.

Naturbarna fremhever samtidig betydningen av likeverd, åpenhet og tillit i kommunens arbeid med beregning og forvaltning av tilskudd til private barnehager.

Kommunedirektørens vurdering
Kommunedirektøren viser til at tilskudd og tilhørende kostnader knyttet til økt pedagogtetthet er tatt ut av beregningsgrunnlaget for grunnsatsen.

Kommunedirektøren deler Naturbarnas syn på betydningen av likeverd, åpenhet og tillit i tilskuddsforvaltningen. Dialog med private barnehager og tilgang til beregningsgrunnlaget er viktige bidrag til å sikre forståelse og etterprøvbarhet i tilskuddsberegningene.

Konsekvens for forskriftsforslaget
Innspillet om økt pedagogtetthet er tatt til følge ved at tilskuddet og de tilhørende kostnadene er tatt ut av beregningsgrunnlaget for grunnsatsen. De øvrige synspunktene støtter prinsipper som kommunen legger til grunn for tilskuddsforvaltningen, men gir ikke grunnlag for ytterligere endringer i forslag til lokal forskrift.

Ny høring på endringer
Forslag til lokal forskrift om finansiering av private barnehager ble sendt ut på høringsrunde nummer to den 10.09.2026. Høringsrunde 2 var avgrenset til to forhold: beregningen av administrasjonspåslaget og uttrekk av tilskudd og tilhørende kostnader knyttet til økt pedagogtetthet fra beregningsgrunnlaget for grunnsatsen.

På grunn av tidsplanen for politisk behandling ble høringsfristen kortere enn ordinær høringsfrist. Høringsrunde 2 var avgrenset til to konkrete endringer, og høringsinstansene hadde tidligere fått anledning til å uttale seg om forskriften og beregningsgrunnlaget som helhet.

Det kom inn fem høringsinnspill innen fristen.

Høringsinnspill 1
Naturbarna AS er positiv til at tilskudd og kostnader knyttet til økt pedagogtetthet er tatt ut av beregningsgrunnlaget for grunnsatsen.

Naturbarna etterlyser samtidig et mer oversiktlig og etterprøvbart beregningsgrunnlag, med et tydeligere skille mellom ordinær drift og særskilte satsinger eller prosjektmidler. Det etterlyses også dokumentasjon på at prosjektfinansiert bemanning kommer i tillegg til ordinær bemanning. Videre ønsker Naturbarna at nasjonale satser benyttes som sammenligningsgrunnlag for de lokale satsene, og at eventuelle vesentlige avvik forklares.

Kommunedirektørens vurdering
Høringsrunde 2 er avgrenset til beregning av administrasjonspåslaget og uttrekk av tilskudd til økt pedagogtetthet fra beregningsgrunnlaget for grunnsatsen.

Kommunedirektøren merker seg at Naturbarna støtter uttrekket av tilskudd og tilhørende kostnader knyttet til økt pedagogtetthet. Dette er ivaretatt i det justerte beregningsgrunnlaget. De øvrige innspillene om blant annet nasjonale satser som sammenligningsgrunnlag, generell etterprøvbarhet og dokumentasjon av prosjektfinansiert bemanning ligger utenfor temaet for høringsrunde 2. Disse innspillene realitetsbehandles derfor ikke i denne høringsrunden.

Konsekvens for forskriftsforslaget
Innspillet om uttrekk av tilskudd og kostnader knyttet til økt pedagogtetthet er allerede ivaretatt i det justerte beregningsgrunnlaget. Øvrige deler av høringsinnspillet faller utenfor temaet for høringsrunde 2 og tas derfor ikke til følge i denne høringsrunden. Innspillet medfører ingen ytterligere endringer i forslag til lokal forskrift.

Høringsinnspill 2
PBL mener kommunen feilaktig har trukket kostnader til bredbånd og Microsoft-lisenser ut av beregningsgrunnlaget. PBL mener dette er ordinære driftsutgifter som skal inngå i grunnlaget, og ber kommunen ta kostnadene inn igjen.

PBL stiller også spørsmål ved kommunens håndtering av det statlige tilskuddet til økt pedagogtetthet. De etterlyser dokumentasjon på at den statlig finansierte bemanningen har kommet i tillegg til kommunens ordinære bemanning og ikke har erstattet kommunal egenfinansiering.

I tillegg tar PBL opp spørsmål om lønns- og prisutvikling, etterprøvbarhet og transparens i beregningsgrunnlaget. PBL mener også at de foreslåtte bestemmelsene i lokal forskrift § 3 bygger på en uriktig forståelse av regelverket.

Kommunedirektørens vurdering
Høringsrunde 2 er avgrenset til beregning av administrasjonspåslaget og uttrekk av tilskuddet til økt pedagogtetthet fra beregningsgrunnlaget for grunnsatsen.

Når det gjelder administrasjonspåslaget, vurderer kommunedirektøren at kostnader til bredbånd og Microsoft-lisenser skal holdes utenfor beregningsgrunnlaget. Finansieringsforskriften § 12 fastsetter et administrasjonspåslag på 4,7 prosent. I merknaden til bestemmelsen er det presisert at påslaget omfatter både sektoravhengige og sektoruavhengige administrasjonsutgifter, herunder IKT, også når tjenestene benyttes i den daglige driften av barnehagen. Kommunedirektøren vurderer derfor at kostnadene til bredbånd og Microsoft-lisenser omfattes av administrasjonspåslaget og ikke skal inngå i beregningsgrunnlaget for grunnsatsen.

Når det gjelder tilskudd til økt pedagogtetthet, har kommunen tatt både den statlige tilskuddsinntekten og de tilhørende kostnadene ut av beregningsgrunnlaget. Kommunen har også kontrollert at de kommunale barnehagene per 15. desember 2025 oppfylte bemannings- og pedagognormen når de eksternt finansierte årsverkene holdes utenfor. PBLs øvrige innspill om blant annet lønns- og prisutvikling, generell etterprøvbarhet og transparens ligger utenfor temaet for høringsrunde 2 og realitetsbehandles derfor ikke i denne høringsrunden.

Konsekvens for forskriftsforslaget
PBLs innspill om tilskudd til økt pedagogtetthet er ivaretatt ved at både tilskuddsinntekten og tilhørende kostnader er tatt ut av beregningsgrunnlaget.

Innspillet om bredbånd og Microsoft-lisenser tas ikke til følge, da kommunedirektøren vurderer at disse kostnadene omfattes av administrasjonspåslaget etter finansieringsforskriften § 12.

PBLs merknader til § 3 gjelder de forholdene som er vurdert ovenfor og gir etter kommunedirektørens vurdering ikke grunnlag for endringer.

Øvrige deler av høringsinnspillet faller utenfor temaet for høringsrunde 2 og tas derfor ikke til følge i denne høringsrunden. Innspillet medfører ingen ytterligere endringer i forslag til lokal forskrift.

Høringsinnspill 3
Barnehagenett uttaler seg på vegne av Wilbergjordet og Hjørgunn barnehage og slutter seg til PBLs høringsinnspill. Barnehagenett ber om at PBLs synspunkter tillegges vekt i kommunens videre behandling, og fremhever betydningen av en rettferdig, forutsigbar og etterprøvbar beregning av grunntilskuddet.

Kommunedirektørens vurdering
Kommunedirektøren viser til vurderingen av PBLs høringsinnspill under høringsinnspill 2. Siden Barnehagenett slutter seg til PBLs høringssvar, gjelder kommunedirektørens vurdering av dette innspillet tilsvarende.

Konsekvens for forskriftsforslaget
Innspillet medfører ingen ytterligere endringer i forslag til lokal forskrift. For de enkelte temaene vises det til konklusjonen under høringsinnspill 2.

Høringsinnspill 4
FUS mener at kostnader til bredbånd og Microsoft-lisenser ikke skal trekkes ut av beregningsgrunnlaget for grunnsatsen. Det vises til tidligere avgjørelser fra Statsforvalteren og til PBL/KS-veilederen, hvor det etter FUS' vurdering skilles mellom felles administrative kostnader og driftsutgifter knyttet til den enkelte barnehage.

FUS viser til at kommunen har trukket ut 1 312 924 kroner i IKT-kostnader og anslår at dette reduserer satsen for barn under tre år med om lag 1 700 kroner per heltidsplass. FUS ber om at uttrekket reverseres. Dersom det opprettholdes, ber FUS om en nærmere redegjørelse for hvilke kostnader som er trukket ut og det rettslige grunnlaget for dette.

Kommunedirektørens vurdering
Kommunedirektøren viser til vurderingen av administrasjonspåslaget under høringsinnspill 2 fra PBL. Finansieringsforskriften § 12 fastsetter et administrasjonspåslag på 4,7 prosent. I merknaden til bestemmelsen er det presisert at påslaget omfatter sektoravhengige og sektoruavhengige administrasjonsutgifter, herunder IKT, også når tjenestene benyttes til oppgaver i den daglige driften av barnehagen.

Kommunedirektøren vurderer på denne bakgrunn at kommunens kostnader til bredbånd og Microsoft-lisenser omfattes av administrasjonspåslaget og derfor skal holdes utenfor beregningsgrunnlaget for grunnsatsen.

Kommunedirektøren legger ikke FUS' anslag om en reduksjon på om lag 1 700 kroner per heltidsplass til grunn. Beregningen av grunnsatsen for 2027 kan ikke sammenlignes direkte med tidligere driftstilskudd, blant annet fordi pensjonsutgifter etter det nye regelverket holdes utenfor beregningsgrunnlaget for grunntilskuddet og håndteres gjennom en egen tilskuddsordning.

Konsekvens for forskriftsforslaget
Innspillet om å ta kostnader til bredbånd og Microsoft-lisenser inn igjen i beregningsgrunnlaget tas ikke til følge. Kommunedirektøren vurderer at kostnadene omfattes av administrasjonspåslaget etter finansieringsforskriften § 12.

Innspillet gir derfor ikke grunnlag for endringer i forslag til lokal forskrift eller beregningen av grunnsatsen.

Høringsinnspill 5
Utdanningsforbundet Fredrikstad er opptatt av at det nye finansieringssystemet for private barnehager gir forutsigbare og likeverdige rammevilkår, og ikke får negative konsekvenser for bemanning, pedagogtetthet, arbeidsmiljø eller kvalitet.
Utdanningsforbundet etterlyser større åpenhet om beregningsgrunnlaget, vurderinger knyttet til ekstra grunntilskudd og hvordan særskilte kvalitetssatsinger skal ivaretas. De ber også kommunen synliggjøre de samlede økonomiske konsekvensene av det nye finansieringssystemet og følge utviklingen over tid.

Kommunedirektørens vurdering
Høringsrunde 2 er avgrenset til beregning av administrasjonspåslaget og uttrekk av tilskuddet til økt pedagogtetthet fra beregningsgrunnlaget for grunnsatsen.

Utdanningsforbundets innspill gjelder i hovedsak det nye finansieringssystemet som helhet, samlet finansiering av private barnehager, ekstra grunntilskudd og konsekvenser for

bemanning og kvalitet. Dette er forhold som faller utenfor temaet for høringsrunde 2. Flere av temaene var også omfattet av den første høringsrunden med frist 17. august 2026. Kommunedirektøren realitetsbehandler derfor ikke disse delene av innspillet i denne høringsrunden.

Konsekvens for forskriftsforslaget
Innspillet faller i hovedsak utenfor temaet for høringsrunde 2 og tas derfor ikke til følge i denne høringsrunden. Innspillet medfører ingen endringer i forslag til lokal forskrift eller beregningen av grunnsatsen.

Relevante bestemmelser
- Lov om barnehager (barnehageloven), særlig §§ 19 a og 19 b
- Forskrift om finansiering av private barnehager (finansieringsforskriften), særlig §§ 1, 6, 9, 12–14 og 27
- Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)

Konsekvenser for sosial bærekraft
Forskriften regulerer beregningen av tilskudd til private barnehager og skal bidra til forutsigbare og likeverdige økonomiske rammevilkår. Saken vurderes ikke å ha særskilte konsekvenser for sosial bærekraft utover dette.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft
a) Økonomiske konsekvenser – drifts- og investeringsbudsjett

Vedtak av lokal forskrift fastsetter grunnsatsene som skal benyttes ved beregning av grunntilskudd til ordinære private barnehager i 2027. Grunnsatsene som vedtas i denne saken utgjør dermed ikke det samlede tilskuddet til den enkelte private barnehage. Samlet tilskudd vil i tillegg påvirkes av blant annet barnetall, pensjonstilskudd, eiendomstilskudd og øvrige bestemmelser i finansieringsregelverket.

Økonomiske konsekvenser av tilskudd til private barnehager i 2027 håndteres i kommunens budsjett- og økonomiplanarbeid.

b) Samfunnsmessige konsekvenser
Ikke vurdert.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft
Ikke vurdert i saken.

Ansattes medbestemmelse
Ikke relevant i saken.

Vurdert for uttalelser i rådene
Ikke relevant i saken.

Vurdering
Kommunen er etter barnehageloven og finansieringsforskriften forpliktet til å fastsette lokale satser for beregning av grunntilskudd til private barnehager. For ordinære barnehager skal kommunen fastsette én sats for barn under tre år og én sats for barn over tre år.

For tilskuddsåret 2027 følger det av overgangsregelen i finansieringsforskriften § 27 at lokal forskrift om grunnsatser skal fastsettes innen 30. november 2026.

Kommunedirektøren vurderer at de foreslåtte grunnsatsene for 2027 er beregnet i samsvar med gjeldende regelverk. Beregningen bygger på kommunens regnskapstall for 2025 og beregningsreglene i finansieringsforskriften.

Forslaget har vært gjennom to høringsrunder. Høringsinnspillene har ført til en ny gjennomgang av beregningsgrunnlaget. Som følge av denne gjennomgangen er statlig tilskudd til økt pedagogtetthet og kostnadene finansiert av dette tilskuddet tatt ut av beregningsgrunnlaget. Det justerte forslaget ble deretter sendt på en ny, avgrenset høring.

Det har også kommet innvendinger mot at kostnader til bredbånd og Microsoft-lisenser er holdt utenfor beregningsgrunnlaget. Kommunedirektøren vurderer at disse kostnadene omfattes av administrasjonspåslaget etter det nye regelverket, og opprettholder derfor uttrekket.

Kommunedirektøren har vurdert om det foreligger forhold som utløser plikt til å fastsette satser for ekstra grunntilskudd etter finansieringsforskriften § 9. Slik plikt oppstår dersom kommunen holder utgifter utenfor beregningen av grunntilskuddet fordi utgiftene skyldes særlige driftsforutsetninger eller særlige behov i barnegruppen, jf. barnehageloven § 19 a andre ledd.

De uttrekkene som er gjort i beregningsgrunnlaget for 2027, er ikke begrunnet i slike særlige driftsforutsetninger eller særlige behov i barnegruppen. Kommunedirektøren vurderer derfor at det ikke foreligger uttrekk som utløser plikt til å fastsette satser for ekstra grunntilskudd etter finansieringsforskriften § 9. Forslaget til lokal forskrift inneholder derfor ikke satser for ekstra grunntilskudd.

Kommunedirektøren vurderer at saken er tilstrekkelig opplyst gjennom beregningsgrunnlaget, de to høringsrundene og dialogen med private barnehageeiere og organisasjonene. Høringsinnspill innenfor temaet for den enkelte høringsrunde er vurdert. Innspillene har medført endringer der kommunedirektøren har funnet faglig og rettslig grunnlag for dette.

På denne bakgrunn anbefaler kommunedirektøren at forslag til lokal forskrift vedtas.

Alternative løsninger
Det kan vedtas endringer i forskriftsforslaget innenfor rammene av barnehageloven, finansieringsforskriften og kravene til forsvarlig saksbehandling. Kommunedirektøren anbefaler ikke alternative løsninger.

Konklusjon
Kommunedirektøren vurderer at forslag til lokal forskrift og satsene for beregning av grunntilskudd for 2027 er utarbeidet i samsvar med barnehageloven og finansieringsforskriften.

Høringsprosessen har bidratt til å kvalitetssikre beregningsgrunnlaget og har ført til at statlig tilskudd til økt pedagogtetthet og tilhørende kostnader er tatt ut av beregningen.

Øvrige relevante høringsinnspill er vurdert, men gir etter kommunedirektørens vurdering ikke grunnlag for ytterligere endringer.

Kommunedirektøren anbefaler at lokal forskrift om finansiering av private barnehager i Fredrikstad kommune vedtas slik den framgår av vedlegg 5.

NORSK LOVTIDEND

Avd. I Lover og sentrale forskrifter mv.

Utgitt i henhold til lov 19. juni 1969 nr. 53.

Kunngjort 24. mars 2026 kl. 14.40 PDF-versjon 24. mars 2026

23.03.2026 nr. 454

Forskrift om finansiering av private barnehager (finansieringsforskriften)

Hjemmel: Fastsatt av Kunnskapsdepartementet 23. mars 2026 med hjemmel i lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (barnehageloven) § 19a åttende ledd, § 19b tredje og femte ledd, § 19c og § 57 fjerde ledd.

Kapittel 1 – Vedtak om satser og kommunalt tilskudd og rapportering fra private barnehager

§ 1. *Vedtak om satser for beregning av tilskudd*

Kommunen gir forskrift om satser for beregning av grunntilskudd etter § 6, § 17 første ledd og § 18 første ledd til private barnehager. Dersom kommunen har holdt utgifter utenfor beregningen av grunntilskuddet på grunn av særlige driftsforutsetninger eller særlige behov i barnegruppen jf. barnehageloven § 19a andre ledd, skal kommunen gi forskrift om satser for beregning av ekstra grunntilskudd etter § 9. For ordinære barnehager skal kommunen fastsette én sats for barn over tre år og én sats for barn under tre år, der barn under tre år skal vektes 1,8 ganger høyere enn barn over tre år. For familiebarnehager skal kommunen fastsette én sats for barn over tre år og én sats for barn under tre år, der barn under tre år skal vektes 1,25 ganger høyere enn barn over tre år. For åpne barnehager skal kommunen fastsette én sats for barnehager som har en ukentlig åpningstid på mellom 6 og 15 timer og én sats for barnehager som har åpningstid over 15 timer.

Kommunen skal fatte enkeltvedtak om valg av prosentsats for beregning av pensjonstilskudd etter § 14 og om hva pensjonstilskuddet vil utgjøre per årsverk. I beregningen av samlet lønn per årsverk etter barnehageloven § 19b første ledd, skal kommunen legge til grunn årsverk den private barnehagen har hatt pensjonsforpliktelser for i det siste tilgjengelige regnskapsåret.

Forskrift etter første ledd og enkeltvedtak etter andre ledd skal fastsettes innen 31. oktober i året før tilskuddsåret.

§ 2. *Telling av barn i kommunale barnehager*

Kommunen skal beregne antall heltidsplasser i kommunale barnehager. Kommunen skal gjøre dette på én av følgende måter:

De kommunale barnehagenes årsmelding fra året før regnskapsåret og årsmeldingen fra regnskapsåret legges til grunn ved beregningen av heltidsplasser. Årsmeldingen fra året før regnskapsåret vektes med 7/12 og årsmeldingen fra regnskapsåret vektes med 5/12, eller,

Kommunen kan beregne heltidsplasser ved bruk av egne tellinger av barn i kommunale barnehager. Kommunens tellinger i regnskapsårets sju første måneder viser antallet heltidsplasser i denne perioden.

Kommunens tellinger i regnskapsårets fem siste måneder viser antallet heltidsplasser i denne perioden. Barn som fyller tre år i regnskapsåret, regnes som under tre år i årets sju første måneder og over tre år i årets fem siste måneder.

§ 3. *Enkeltvedtak om kommunalt tilskudd*

Kommunen skal fatte enkeltvedtak om tilskudd til private barnehager minst én gang i året. Kommunen skal fatte nytt enkeltvedtak om tilskudd til private barnehager hvis det følger av forskrift etter § 5 fjerde ledd eller det foreligger endringer etter § 5 femte ledd.

Kommunen skal bruke de private barnehagenes rapportering etter § 5 fra året før tilskuddsåret i beregningen av grunntilskudd og eiendomstilskudd til de private barnehagene.

I beregningen av pensjonstilskudd etter barnehageloven § 19b første ledd, skal kommunen legge til grunn ansatte i barnehagen som barnehagen har pensjonsforpliktelser for i året før tilskuddsåret.

Kommunen skal utbetale tilskudd til private barnehager som skal motta tilskudd etter barnehageloven §§ 19a til 19c, forskuddsvis hvert kvartal inntil kommunen fatter endelig enkeltvedtak om tilskudd.

§ 4. *Indeksregulering av satsgrunnlaget*

Kommuner som fastsetter egne satser, jf. § 1, skal indeksregulere satsgrunnlaget med kommunal deflator før kommunen fatter enkeltvedtak om tilskudd etter § 3.

Kommunen skal indeksregulere lønnskostnadene i den private barnehagen med kommunal deflator i beregningen av samlet lønn per årsverk etter § 1 andre ledd og barnehageloven § 19b første ledd.

§ 5. *Rapportering i private barnehager*

Private barnehager skal hvert år rapportere om antall barn, barnas alder, oppholdstid i barnehagen og antall årsverk barnehagen har pensjonsforpliktelser for per 15. desember.

Private barnehager skal rapportere om samlet pensjonsgivende lønn, jf. forskrift om regnskapsplikt mv. for private barnehager § 8.

Private barnehager skal opplyse om forhold som kan ha betydning for retten til ekstra grunntilskudd etter barnehageloven § 19a andre ledd innen 15. desember i året før tilskuddsåret.

Kommunen kan i forskrift bestemme at de private barnehagene skal rapportere om forhold som nevnt i første ledd ved flere tidspunkter i tilskuddsåret, og hva som skal til for at tilskuddet skal endres i løpet av året. Forskrift etter første punktum skal fastsettes før tilskuddsåret begynner.

De private barnehagene skal rapportere om store aktivitetsendringer i form av endringer i antall barn og endringer i antall årsverk. Kommunen skal i disse tilfellene beregne tilskuddet til barnehagen på nytt. Barnehagen skal også rapportere om endringer som kan ha betydning for retten til ekstra grunntilskudd etter barnehageloven § 19a andre ledd andre punktum.

Ved rapportering etter fjerde og femte ledd gjelder følgende: Blir et barn som fyller tre år i tilskuddsåret, rapportert i tilskuddsårets sju første måneder, utløser dette grunntilskudd for småbarnsplass. Blir et barn som fyller tre år i tilskuddsåret, rapportert i årets fem siste måneder, utløser dette grunntilskudd for storbarnsplass resten av året.

Åpne barnehager skal rapportere om forhold nevnt i andre ledd og om ukentlig åpningstid og hvor mange barn det er plass til innenfor godkjenningen. Fjerde og femte ledd gjelder for åpne barnehager så langt de passer.

Kapittel 2 – Tilskudd til drift

§ 6. *Grunntilskudd til ordinære barnehager*

Kommunen skal gi grunntilskudd etter barnehageloven § 19a første ledd til private ordinære barnehager per heltidsplass. Den vedtatte foreldrebetalingen for kommunale barnehager i kommunen skal trekkes fra beregningsgrunnlaget. Dersom kommunen har vedtatt høyere foreldrebetaling enn maksimalprisen, jf. forskrift om foreldrebetaling i barnehager § 4, skal maksimalprisen fastsatt av Stortinget trekkes fra beregningsgrunnlaget.

§ 7. *Nasjonale satser for grunntilskudd til ordinære barnehager*

Kommuner som ikke har kommunale ordinære barnehager, skal gi grunntilskudd ut fra følgende satser:

	Grunntilskuddssats, inklusive administrasjonspåslag
Ordinære barnehager, barn fra null år til to år	[Satsene fastsettes årlig av KD]
Ordinære barnehager, barn fra tre år til seks år	[Satsene fastsettes årlig av KD]

Kommuner som ligger i sentralitetssone 5 eller sentralitetssone 6 som ikke har kommunale ordinære barnehager, skal gi grunntilskudd ut fra følgende satser:

	Grunntilskuddssats, inklusive administrasjonspåslag
Ordinære barnehager, barn fra null år til to år	[Satsene fastsettes årlig av KD]
Ordinære barnehager, barn fra tre år til seks år	[Satsene fastsettes årlig av KD]

Med sentralitetssone 5 og sentralitetssone 6 menes kommuner som grupperes i nest-minst sentrale kommuner (klasse 5) eller minst sentrale kommuner (klasse 6) i den siste versjonen av sentralitetsindeksen som utarbeides av Statistisk sentralbyrå.

Kommuner i tiltakssonen i Finnmark og Nord-Troms som ikke har kommunale ordinære barnehager, skal gi grunntilskudd ut fra følgende satser:

	Grunntilskuddssats, inklusive administrasjonspåslag
Ordinære barnehager, barn fra null år til to år	[Satsene fastsettes årlig av KD]
Ordinære barnehager, barn fra tre år til seks år	[Satsene fastsettes årlig av KD]

Med kommuner i tiltakssonen i Finnmark og Nord-Troms menes alle kommuner i Finnmark samt sju kommuner i Nord-Troms (Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvænangen, Karlsøy, Lyngen og Storfjord).

§ 8. ***Kommunale satsinger***

Kommunen kan holde utgifter som følger av en kommunal satsing utenfor beregningen av grunntilskuddet etter barnehageloven § 19a første ledd andre punktum. Med kommunal satsing menes finansiering av særskilte tiltak utover lov- eller forskriftskrav, hvor kommunen har bestemt hvordan midlene skal brukes. Kommunen skal legge til rette for at private barnehager kan delta i satsingen.

§ 9. ***Ekstra grunntilskudd til private barnehager***

Ekstra grunntilskudd etter barnehageloven § 19a andre ledd andre punktum skal gis per heltidsplass beregnet ut fra merutgiftene per heltidsplass i de kommunale barnehagene som omfattes av § 19a andre ledd første punktum.

Det skal vektes for små og store barn, jf. § 1 første ledd tredje punktum.

§ 10. ***Ekstra grunntilskudd for nye krav***

Ved beregning av ekstra grunntilskudd etter barnehageloven § 19a tredje ledd, skal kommunen legge til grunn de budsjettmessige konsekvensene tilsvarende krav får i kommunale barnehager.

§ 11. ***Ekstra grunntilskudd der kommunen ikke oppfyller krav***

Dersom de kommunale barnehagene i gjennomsnitt ikke oppfyller kravet til grunnbemanning i barnehageloven § 26 andre ledd eller norm for pedagogisk bemanning etter forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 1 andre ledd, skal kommunen gi ekstra grunntilskudd til de private barnehagene. Plikten etter første punktum gjelder også dersom en kommunal barnehage har fått midlertidig dispensasjon fra norm for pedagogisk bemanning etter forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 2.

Det ekstra grunntilskuddet skal tilsvare differansen mellom kommunens sats for grunntilskudd og det satsen ville ha vært dersom kommunen i gjennomsnitt hadde oppfylt kravene som nevnt i første ledd.

§ 12. ***Administrasjonspåslag***

Kommunen skal gi påslag for administrasjonsutgifter på 4,7 prosent av det samlede grunntilskuddet til barnehagen, jf. barnehageloven § 19a første og andre ledd, før fratrekk av foreldrebetalingen, jf. § 6 andre punktum.

Kapittel 3 – Tilskudd til eiendom

§ 13. ***Eiendomstilskudd til ordinære barnehager***

Kommunen skal gi eiendomstilskudd til private ordinære barnehager per heltidsplass på [X] kroner. [Tilskuddssatsen fastsettes årlig av KD]

Kapittel 4 – Tilskudd til pensjon

§ 14. ***Prosentsatser til beregning av pensjonstilskudd***

Kommunen skal velge mellom følgende prosentsatser når den beregner tilskudd til pensjon til en privat barnehage etter barnehageloven § 19b første ledd andre punktum: 5 prosent, 8 prosent eller 11 prosent. Kommunen skal velge prosentsats basert på pensjonsvilkårene til den private barnehagen.

§ 15. *Søknadsordning for pensjonstilskudd*

Private barnehager som samlet over de tre siste årene har mer enn fem prosent høyere utgifter til pensjon enn det de får dekket etter barnehageloven § 19b første ledd, har etter søknad krav på å få dekket utgiftene som overstiger fem prosent. Dersom barnehagen tidligere har fått tilskudd etter søknadsordningen i denne paragrafen eller etter tidligere § 4a, skal dette tilskuddet hensyntas i vurderingen etter første punktum.

Kommunen skal legge til grunn barnehagens pensjonsutgifter som fremgår av barnehagens regnskap.

Kommunens plikt til å dekke barnehagens pensjonsutgifter etter første ledd er oppad begrenset til 13 prosent av gjennomsnittlig pensjonsgivende lønn i barnehagen de tre siste årene.

Kommunen skal indeksregulere søknadsgrunnlaget med kommunal deflator.

Frem til barnehagen har rapportert om samlet lønn etter § 5 andre ledd, skal den private barnehagen dokumentere samlet pensjonsgivende lønn i barnehagen for de årene barnehagen søker om dekning for.

§ 16. *Særregel for pensjonstilskudd til private barnehager med historiske forpliktelser basert på avtale om offentlig tjenestepensjon*

Private barnehager opplistet i vedlegg I som har historiske pensjonsforpliktelser basert på avtale om offentlig tjenestepensjon, og som har høyere pensjonsutgifter enn det som blir dekket etter barnehageloven § 19b første ledd, skal få dekket sine pensjonsutgifter oppad begrenset til 20 prosent av pensjonsgivende lønn i den private barnehagen.

Barnehagen skal dokumentere sine pensjonsutgifter, inkludert betalt premie til offentlig tjenestepensjonsordning.

Barnehagen skal melde fra til departementet uten ugrunnet opphold dersom barnehagens forpliktelser til å betale inn til en avtale om offentlig tjenestepensjon opphører.

Kapittel 5 – Tilskudd til familiebarnehager og åpne barnehager

§ 17. *Tilskudd til familiebarnehager*

Kommunen skal beregne grunntilskudd og pensjonstilskudd til private familiebarnehager på samme måte som for ordinære barnehager. Kommunen skal gi påslag for administrasjonsutgifter, jf. § 12.

Kommunen skal gi eiendomstilskudd til private familiebarnehager etter følgende satser:

Sats per heltidsplass for barn fra null år til to år	*Sats per heltidsplass for barn fra tre år til seks år*
[Satsene fastsettes årlig av KD]	[Satsene fastsettes årlig av KD]

Kommuner som ikke har kommunale familiebarnehager, skal gi grunntilskudd inklusive administrasjonspåslag til private familiebarnehager etter følgende satser:

Arbeidsgiveravgiftsone	*Sats for heltidsplass for barn fra null år til to år*	*Sats for heltidsplass for barn fra tre år til seks år*
Sone I	[Satsene fastsettes årlig av KD]	[Satsene fastsettes årlig av KD]
Sone Ia	[Satsene fastsettes årlig av KD]	[Satsene fastsettes årlig av KD]

Sone II	[Satsene fastsettes årlig av KD]	[Satsene fastsettes årlig av KD]
Sone III	[Satsene fastsettes årlig av KD]	[Satsene fastsettes årlig av KD]
Sone IV	[Satsene fastsettes årlig av KD]	[Satsene fastsettes årlig av KD]
Sone IVa	[Satsene fastsettes årlig av KD]	[Satsene fastsettes årlig av KD]
Sone V	[Satsene fastsettes årlig av KD]	[Satsene fastsettes årlig av KD]

Kommuner som ligger i sentralitetssone 5 eller 6, jf. § 7 andre ledd, som ikke har kommunale familiebarnehager, skal gi grunntilskudd inklusive administrasjonspåslag til private familiebarnehager etter følgende satser:

Arbeidsgiveravgiftsone	***Sats for heltidsplass for barn fra null år til to år***	***Sats for heltidsplass for barn fra tre år til seks år***
Sone I	[Satsene fastsettes årlig av KD]	[Satsene fastsettes årlig av KD]
Sone Ia	[Satsene fastsettes årlig av KD]	[Satsene fastsettes årlig av KD]
Sone II	[Satsene fastsettes årlig av KD]	[Satsene fastsettes årlig av KD]
Sone III	[Satsene fastsettes årlig av KD]	[Satsene fastsettes årlig av KD]
Sone IV	[Satsene fastsettes årlig av KD]	[Satsene fastsettes årlig av KD]
Sone IVa	[Satsene fastsettes årlig av KD]	[Satsene fastsettes årlig av KD]
Sone V	[Satsene fastsettes årlig av KD]	[Satsene fastsettes årlig av KD]

Kommuner i tiltakssonen i Finnmark og Nord-Troms, jf. § 7 tredje ledd, som ikke har kommunale familiebarnehager, skal gi grunntilskudd inklusive administrasjonspåslag til private familiebarnehager etter følgende satser:

Arbeidsgiveravgiftsone	***Sats for heltidsplass for barn fra null år til to år***	***Sats for heltidsplass for barn fra tre år til seks år***
Sone I	[Satsene fastsettes årlig av KD]	[Satsene fastsettes årlig av KD]
Sone Ia	[Satsene fastsettes årlig av KD]	[Satsene fastsettes årlig av KD]
Sone II	[Satsene fastsettes årlig av KD]	[Satsene fastsettes årlig av KD]
Sone III	[Satsene fastsettes årlig av KD]	[Satsene fastsettes årlig av KD]
Sone IV	[Satsene fastsettes årlig av KD]	[Satsene fastsettes årlig av KD]
Sone IVa	[Satsene fastsettes årlig av KD]	[Satsene fastsettes årlig av KD]

Sone V	[Satsene fastsettes årlig av KD]	[Satsene fastsettes årlig av KD]

§ 18. ***Tilskudd til åpne barnehager***

Kommunen skal gi grunntilskudd til åpne barnehager per heltidsplass. Tilskuddet skal beregnes ut fra driftsutgifter og kapitalkostnader per heltidsplass i tilsvarende kommunale åpne barnehager, fratrukket pensjonsutgifter og arbeidsgiveravgift på driftsutgiftene, og administrasjonsutgifter. Grunnlaget for beregningen er kommuneregnskapet fra to år før tilskuddsåret. Kommunen skal gi påslag for administrasjonsutgifter, jf. § 12.

Kommunen skal beregne pensjonstilskudd til åpne barnehager på samme måte som for ordinære barnehager.

Kommunen beregner tilskudd etter første ledd ut fra hvor mange barn den private barnehagen er godkjent for. Hvis det over tid viser seg at fremmøtet i barnehagen er vesentlig lavere enn dette, kan kommunen legge et lavere barnetall til grunn.

Kommuner som ikke har kommunale åpne barnehager, skal gi grunntilskudd inklusive administrasjonspåslag til private åpne barnehager etter følgende satser:

Arbeidsgiveravgiftsone	***Åpningstid på 6 til 15 timer***	***Åpningstid på 16 timer eller mer***
Sone I	[Satsene fastsettes årlig av KD]	[Satsene fastsettes årlig av KD]
Sone Ia	[Satsene fastsettes årlig av KD]	[Satsene fastsettes årlig av KD]
Sone II	[Satsene fastsettes årlig av KD]	[Satsene fastsettes årlig av KD]
Sone III	[Satsene fastsettes årlig av KD]	[Satsene fastsettes årlig av KD]
Sone IV	[Satsene fastsettes årlig av KD]	[Satsene fastsettes årlig av KD]
Sone IVa	[Satsene fastsettes årlig av KD]	[Satsene fastsettes årlig av KD]
Sone V	[Satsene fastsettes årlig av KD]	[Satsene fastsettes årlig av KD]

Kapittel 6 – Diverse regler

§ 19. ***Rett til tilskudd ved ny godkjenning som følge av kravet om samlet barnehageanlegg***

Godkjente barnehager som mottar tilskudd og som får ny godkjenning for å oppfylle kravet om samlet barnehageanlegg i barnehageloven § 7b, har rett på tilskudd.

§ 20. *Begrensninger i kommunens plikt til å gi tilskudd*

Kommunen skal i beregningen av tilskuddet til den private barnehagen trekke fra et beløp tilsvarende det andre offentlige tilskudd og indirekte offentlig økonomisk støtte dekker av barnehagens drifts-, og administrasjonsutgifter, og kapitalkostnader.

§ 21. *Tilbakebetaling av tilskudd*

Dersom en privat barnehage mottar høyere tilskudd enn den har krav på grunnet feil fra barnehagens side, kan kommunen fatte enkeltvedtak om tilbakebetaling av tilskudd.

§ 22. *Klage til statsforvalteren*

Statsforvalteren er klageinstans for kommunens enkeltvedtak om valg av prosentsatser og om hva pensjonstilskuddet vil utgjøre per årsverk etter § 1 andre ledd, enkeltvedtak om tildeling av kommunalt tilskudd til private barnehager etter §§ 3, 15 og 16 og enkeltvedtak om tilbakebetaling av tilskudd etter § 21.

§ 23. *Refusjon for barn fra andre kommuner*

Kommuner som har private barnehager med barn som er folkeregistrert i en annen kommune, har rett til refusjon for barnehageplassen fra kommunen der barnet er folkeregistrert.

Dersom ikke annet er avtalt mellom kommunene, skal kommunen i beregningen av refusjonsbeløpet bruke satsene for grunntilskudd i § 7 og § 17 tredje til femte ledd og eiendomstilskudd i § 13 og § 17 andre ledd, og gi refusjon for pensjonsutgifter på [X] kroner per heltidsplass. Kommunen skal gjøre fratrekk etter § 20.

§ 24. *Kommunesammenslåing og kommuneoppdeling*

Ved kommunesammenslåing skal den nye kommunen beregne tilskuddet til private barnehager ut fra de tidligere kommunenes regnskap og barnetall i to år etter at kommunesammenslåingen er gjennomført. Ved kommuneoppdeling skal de nye kommunene beregne tilskuddet til private barnehager ut fra den tidligere kommunens regnskap og barnetall i to år etter at kommuneoppdelingen er gjennomført.

Kapittel 7 – Ikraftsetting, oppheving og overgangsregler

§ 25. *Ikraftsetting og oppheving*

Forskriften trer i kraft på et senere tidspunkt. Forskrift 9. oktober 2015 nr. 1166 om tildeling av tilskudd til private barnehager oppheves 31. desember 2026.

§ 26 oppheves 1. januar 2030.

§ 26. *Overgangsordning for samlet tilskudd*

Det første året tilskuddet beregnes etter denne forskriften, skal en reduksjon i det samlede tilskuddet per heltidsplass ikke overstige fem prosent. Det andre året skal en reduksjon i det samlede tilskuddet per heltidsplass ikke overstige åtte prosent. Det tredje året skal en reduksjon i det samlede tilskuddet per heltidsplass ikke overstige ti prosent. Grunnlaget for sammenligningen etter første punktum er det samlede tilskuddet den private barnehagen mottok i 2025. Kommunen skal indeksregulere sammenligningsgrunnlaget med kommunal deflator.

Kommunen skal gjøre fratrekk for det barnehagen er kompensert med gjennom overgangsordningen etter første ledd ved beregning av ytterligere tilskudd etter §§ 9, 11, 15 eller 16 i samme tilskuddsår. Barnehagens samlede tilskudd skal ikke overstige det barnehagen totalt sett har krav på i tilskuddsåret.

Vedlegg 1: Liste over private barnehager som omfattes av § 16 om særregel for pensjonstilskudd til private barnehager med historiske pensjonsforpliktelser basert på avtale om offentlig tjenestepensjon

Virksomhetsnr.	*Navn*
916381689	Aglo barnehage Eventyrhuset AS
916381662	Aglo barnehage Sentrum AS
973445936	Andungen barnehage 1. Sa
973597639	Askeladden barnehage
977010047	Barnehagen Himmelblå
873893362	BARNEHAGEN I BRYNE KYRKJE
974796732	Bekkelaget Kirkes barnehage
973470434	Berg Barnehage SA
973454870	Bergerkollektivet barnehage
975183408	BETANIEN BARNEHAGE
930333263	Betanien barnehage AS
973383531	Bjørset barnehage AS
973383248	BJØRKETUN BARNEHAGE
982367409	Blå Kors barnehage Øvrebø AS
973346504	BMB Barnehage AS
994875698	BOGAFJELL ÅPNE BARNEHAGE
996006344	Byggeklossen Open barnehage
975314456	BØLER MENIGHETS BARNEHAGE
973782975	Bøler åpen barnehage

995319101	Den Tysk-Norske Barnehagen i Oslo A
875028642	Diakonhjemmet Barnehage Borgenveien AS
974838028	Eikely Barnehage as
988541222	Engan Gårdsbarnehage AS
975266702	ENGELSRUD BARNEHAGE
985773017	Eplehagen Barnehage (Eidanger Barnehage as)
974703351	Fagerborg menighetsbarnehage
973337491	Festningsgata menighets-barnehage
973337459	Fevik barnehage
988820628	Fitjar Soknerådsbarnehage Stifting
975048179	Fjelltun barnehage AS
973457497	Fossekallen Barnehage Sti
975183939	Fredly Barnehage AS
987532874	FRIDALEN MENIGHETS ÅPNE BARNEHAGE
974294443	Grefsen Kirkes barnehage
973471872	Hagen barnehage SA
973382403	Hasle Barnehage AS
973383191	Haugar barnehage
973469207	Helgerud Menighets barnehage
975315258	Helse Bergen Hf Hunstad barnehage
975315096	Helse Bergen Hf Ravnebjerget barnehage
974737760	Helse Bergen Hf Vinterdalen barnehage
979468105	Helse Bergen Hf Vognstolen barnehage
873885262	Hem barnehage
973456636	Hofmoen barnehage

873349352	HOLMENTOPPEN BARNEHAGE
974102226	Hvitsten Naturbarnehage SA
974305658	Ihle Barnehage
974157187	Imi barnehage
996005364	JESSHEIM ÅPEN BARNEHAGE
973469819	Jondalen barnehage
973454544	Kirkestallen barnehage
874800082	Kirketunet barnehage
973448706	Kirketunet barnehage AS
973352377	Klingen naturbarnehage SA
989536338	KLYVE ÅPEN BARNEHAGE
973817493	Knatten barnehage
982451361	Knøttene åpen barnehage
993131075	Lekestua barnehage
994249622	Lillefot barnehage
996000389	LITEN OG STOR ÅPEN BARNEHAGE
974703009	Ljan Kirkes barnehage
981232232	Lommedalen Menighets barnehage
993804703	Lovisenberg Diakonale barnehage AS
973269852	Mandal Sanitetsforenings barnehage
994915959	MARIAKIRKEN ÅPEN BARNEHAGE
874116572	Martina Hansens Hospital
973449133	Maurtua Barnehage Bømlo SA
974156318	Misjonshusets Barnehage
983214770	Mølleplassen Spesialbarnehage
972209503	Myre Bedriftsbarnehage AS

980098974	Nedre Stabæk barnehage AS
973304143	Nesttun Indremisjons barnehage
981133234	Nidelven åpen barnehage
994947362	NOA ÅPEN BARNEHAGE
920560504	Noahs Ark barnehage AS
982926610	NOAS ARK OPEN BARNEHAGE
974702843	Nordberg menighetsbarnehage
973479881	Nordstrand Kirkes barnehage
972138487	AS Norrøna barnehage
994915274	NYKIRKEN ÅPEN BARNEHAGE
973469983	NØTTELITEN BARNEHAGE
996004783	OLSVIK MENIGHETS ÅPEN BARNEHAGE
994902903	Osøyro Open barnehage
972517038	PETRINE BARNEHAGE
975185117	Preg barnehager Botne as
874703362	Rishaven menighetsbarnehage AS
973455710	Rosenhagen Steinerbarnehage
974703386	Røa menighetsbarnehage
995119560	Sakkeus Åpen barnehage
974725142	SCHAFTELØKKEN MENIGHETS BARNEHAGE
889857072	Semsløkka barnehage
974224356	Skjoldtun barnehage
979781857	Skogstjerna Natur og menighetsbarnehage
974142740	Solborg barnehage
931679007	Sole Skog Barnehage AS

973448633	Solvang barnehage SA
974857561	Solvang barnehage Førde AS
973382322	Solvangkirkens barnehage
993266361	Starefossen barnehage
981098749	Stiftelsen Gullhaugen steinerbarnehage
973489321	Stiftelsen KF Ansattes Barnehage
973494368	Stiftelsen Norby Gård barnehage
979740530	Stiftelsen Sesam
996000540	Stjernen Åpen barnehage
974798670	Stiftelsen Håholen barnehage
973390953	Stiftelsen Ullevålsletta barnehage
875211382	Store Brevik barnehage AS
985917981	STORHAUG ÅPEN BARNEHAGE
974197901	Svartskog Friluftsbarnehage SA
973456458	Sørbyen barnehage AS
987751894	SØRNES ÅPEN BARNEHAGE
973535765	Tananger Menighetsbarnehage
973772503	TEIE KIRKES BARNEHAGE
996006158	Torridal åpen barnehage
974194678	Torvteigen barnehage AS
975266842	TRIPP TRAPP ÅPEN BARNEHAGE
994274406	Tripp-Trapp Åpen barnehage
974703408	Ullern Menighetsbarnehage Holgerslyst
974156458	Ulset Barnehage
973334875	Unneland barnehage
972339563	VASSBAKKEN BARNEHAGE SA

983604560	Vike Montessoribarnehage SA
973763881	VONHEIM OPEN BARNEHAGE
973456466	Østenstad Menighetsbarnehage
973458515	Østerhus barnehage
990635498	Øygarden Kfuk-Kfum avd åpen barnehage
990635285	Øygarden Kfuk-Kfum avd Straume
991843876	Øygarden Kfuk-Kfum avd Landro
973454528	Øymark barnehage
972290920	Åkebakke Barnehage
993481947	ÅPEN BARNEHAGE FANA KM
973877070	Åpen barnehage Haugesund

Høringsnotat

Høringsnotat 1
1. Sammendrag 2
2. Bakgrunn og formål 2
3. Rettslig grunnlag 2
4. Beregningsgrunnlag og metode 2
5. Forslag til satser (grunntilskudd) 3
6. Ekstra grunntilskudd 3
7. Hvordan innspill vil bli behandlet 3

1. Sammendrag

Fredrikstad kommune legger i dette høringsnotatet frem grunnsatser som ligger til grunn for senere beregning av grunntilskudd til finansiering av hver ordinær privat barnehage for 2027, jf. Forskrift om finansiering av private barnehager (finansieringsforskriften). Høringsnotatet klargjør det rettslige grunnlaget for den lokale forskriften. Det kommer frem av høringsnotatet hvilken metode kommunen har benyttet seg av som grunnlag for beregning av sats.

Kommunen har vurdert det som ikke nødvendig å beregne ekstra grunnsats for 2027 jf. Lov om endring av barnehageloven § 19 a.- 2. ledd og finansieringsforskriften § 9 (i kraft fra 01.01.2027).

2. Bakgrunn og formål

Formålet med denne lokale forskriften er å fastsette satser som skal benyttes ved beregning av tilskudd til ordinære private barnehager i kommunen for tilskuddsåret 2027.

3. Rettslig grunnlag

Kommunens plikt til å fastsette satser i lokal forskrift følger av finansieringsforskriften § 1. Høringen gjennomføres etter forvaltningsloven § 37. Forskriften må oppfylle formkrav og kunngjøringskrav etter forvaltningsloven § 38.

4. Beregningsgrunnlag og metode

Kommunen har som tidligere basert seg på KS og PBL sin beregningsmodell som grunnlag for beregning av satser og dokumentasjon. Excelfilen med beregningen av grunnsats for 2027, sendes som en del av høringen, til alle ordinære private barnehager per epost. Andre interessenter kan motta excelfilen på forespørsel til barnehagemyndighet@fredrikstad.kommune.no

Beregningen av grunnsatsen er gjort omtrent som driftssatsen for tidligere tilskuddsår, basert på kommunens driftsregnskap 2025, for kostrafunksjon F201 Ordinær barnehage og F221 Barnehagelokaler.

Kostrafunksjon F211 Styrket tilbud og kommunens investeringsregnskap er som tidligere ikke en del av tilskuddsgrunnlaget. Prinsippet for god kommunal regnskapsskikk (GKRS) og finansieringsforskriften er lagt til grunn.

I tilskuddsberegningen har kommunen trukket ut og korrigert for utgifter hovedsakelig som:

- Ikke er en del ordinær barnehagedrift, herunder lokaler, fellesadministrasjon f.eks. barnehagemyndighet/barnehageeier, lærlinger (merket IB)
- Pensjon inklusiv arbeidsgiveravgift. Gis som eget pensjonstilskudd.
- Dekkes av administrasjonspåslaget på 4,7 % jf. § 12 i finansieringsforskriften.
- Dekkes av eiendomstilskuddet (tidligere kapitalsats). Gis som nasjonal sats.
- Dekkes av andre offentlige tilskudd.

Grunnsatsen gjelder kun for ordinære private barnehager i Fredrikstad kommune. Da kommunen ikke har egne åpne- og familiebarnehager, mottar disse barnehagene tilskudd basert på nasjonale satser jf. Finansieringsforskriften kapittel 5.

Beregningen av grunnsatsene er kontrollert etter gjeldende og tilgjengelig regelverk og funnet i orden av kommunerevisjonen. Det viser til kommunerevisjonens attest. For Fredrikstad kommune, kontrollerer kommunerevisjonen tilskuddsberegningen og underliggende dokumentasjon årlig.

Regelverket består av finansieringsforskriften, tolkningsuttalelser og avklaringer fra Kunnskapsdepartement, utdanningsdirektoratet, statsforvaltere, rundskriv og veiledere. Regelverket er tilgjengelig på lovdata.no, udir.no, ks.no og hos statsforvalterne.

5. Forslag til satser (grunntilskudd)

Satser for driftstilskudd per plass (100%)	Grunnsats 2027
Barn 0-2 år	*275 615*
Barn 3-6 år	*145 198*

6. Ekstra grunntilskudd

Fredrikstad kommune har valgt å ikke beregne sats for ekstra grunntilskudd for 2027 jf. Lov om endring av barnehageloven § 19 a.- 2. ledd og finansieringsforskriften § 9 (i kraft fra 01.01.2027).

7. Hvordan innspill vil bli behandlet

Etter at høringsperioden er avsluttet, vil kommunen systematisere innspill i høringen og vurdere dem i en innspillmatrise. Oppsummering av innspill og kommunens vurderinger vil bli lagt frem i saksframlegget som skal behandles av bystyret den 22.10.2026.

FORSLAG TIL LOKAL FORSKRIFT OM FINANSIERING AV PRIVATE BARNEHAGER I FREDRIKSTAD KOMMUNE

Forskrift om satser for beregning av grunntilskudd til private barnehager i Fredrikstad kommune for tilskuddsåret 2027.

*****

Fastsatt av bystyret i Fredrikstad kommune xx.xx.2026 med hjemmel i lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (barnehageloven) §§ 19 og 19a og Forskrift 23. mars 2026 nr. 454 om finansiering av private barnehager (finansieringsforskriften) § 1 [og §27], jf. § 6 og § 17 første ledd og § 18 første ledd.

§ 1. Virkeområde og ikrafttredelse

Forskriften fastsetter satser til bruk for beregning av grunntilskudd til ordinære private barnehager i Fredrikstad kommune for tilskuddsåret 2027.

Forskriften gjelder for private ordinære barnehager i kommunen som har rett til tilskudd etter barnehageloven § 19, første og andre ledd.

Forskriften trer i kraft den 01.01.2027.

§ 2. Satser for grunntilskudd

Ved beregning av grunntilskudd til private barnehager benyttes følgende satser per heltidsplass.

Ordinære barnehager:

Barn 0-2 år:	kr 275 615,-
Barn 3-6 år:	kr 145 198,-

§ 3. Beregningsgrunnlaget og forbehold om endringer

Satsene er beregnet på grunnlag av det siste tilgjengelige kommuneregnskap som er regnskapsåret 2025.

For ordinære barnehager er satsene beregnet ut fra kommunens ordinære driftsutgifter i tilsvarende kommunale barnehager, med de fradragene og påslagene som følger av barnehageloven § 19a og finansieringsforskriften.

Foreldrebetaling for kommunale barnehager er trukket fra beregningsgrunnlaget.

Satsgrunnlaget er indeksregulert med kommunal deflator (forventet pris- og lønnsvekst i kommunesektoren).

Kommunen tar forbehold om at satsene kan justeres dersom:

- Stortinget vedtar endringer i kommunal deflator
- Stortinget vedtar endringer i maksimalpris for foreldrebetaling
- kommunen vedtar lavere foreldrebetaling enn nasjonal maksimalpris

Eventuelle justeringer av satser på grunn av forhold nevnt over, foretas administrativt uten forhåndsvarsel jf. forvaltningsloven § 37, fjerde ledd, bokstav c. Justerte satser formidles til private barnehager og forskrift oppdateres uten unødig opphold.

§ 4. Dokumentasjon på beregningen

Dokumentasjon på beregningen av grunnsatsene legges ved i kommunens saksfremlegg i bystyret 22.10.2026. Dokumentasjonen er utarbeidet i samsvar med veileder utarbeidet av KS/PBL.

§ 5. Forholdet til enkeltvedtak om kommunalt tilskudd

Denne forskriften fastsetter satser for beregningen av grunntilskuddet til ordinære private barnehager. Tilskuddet til den enkelte ordinære private barnehage fastsettes som enkeltvedtak etter barnehageloven §§ 19a-c, og finansieringsforskriftens § 3.

Høringsnotat

Høringsnotat 1
1. Sammendrag 2
2. Bakgrunn og formål 2
3. Rettslig grunnlag 2
4. Endret beregningsgrunnlag og metode siden forrige høring 2
5. Forslag til satser (grunntilskudd) 3
6. Ekstra grunntilskudd 4
7. Hvordan innspill vil bli behandlet 4

1. Sammendrag

Fredrikstad kommune legger i dette høringsnotatet frem grunnsatser som ligger til grunn for senere beregning av grunntilskudd til finansiering av hver ordinær privat barnehage for 2027, jf. Forskrift om finansiering av private barnehager (finansieringsforskriften). Høringsnotatet klargjør det rettslige grunnlaget for den lokale forskriften. Det kommer frem av høringsnotatet hvilken metode kommunen har benyttet seg av som grunnlag for beregning av sats.

Kommunen har vurdert det som ikke nødvendig å beregne ekstra grunnsats for 2027 jf. Lov om endring av barnehageloven § 19 a.- 2. ledd og finansieringsforskriften § 9 (i kraft fra 01.01.2027).

2. Bakgrunn og formål

Formålet med denne lokale forskriften er å fastsette satser som skal benyttes ved beregning av tilskudd til ordinære private barnehager i kommunen for tilskuddsåret 2027.

3. Rettslig grunnlag

Kommunens plikt til å fastsette satser i lokal forskrift følger av barnehageloven § 19 og § 19a, og finansieringsforskriften § 1 og § 27, § 6, § 12 og § 17 første ledd og § 18 første ledd med merknader. Høringen gjennomføres etter forvaltningsloven § 37. Forskriften må oppfylle formkrav og kunngjøringskrav etter forvaltningsloven § 38.

Presiserende merknader til finansieringsforskriften § 12 er bakgrunnen for ny høring av grunnsats for 2027. I ny beregning av grunnsats er derfor kostnader for bredbånd og microsoftlisenser tatt ut av beregningen av grunnsatsene.

4. Endret beregningsgrunnlag og metode siden forrige høring

1. Administrasjonspåslag 4,7%.

I merknaden til forskrift om finansiering av private barnehager (finansieringsforskriften) § 12 er det lagt til en setning som lyder «*Påslaget omfatter slike utgifter i sin helhet, selv om de er knyttet til tjenester som benyttes til å gjennomføre oppgaver i den daglige driften i en barnehage*».

2. Tilskudd til økt pedagogtetthet og tilhørende kostnader er tatt ut av beregningsgrunnlaget.

I ny beregning av grunnsats (V.5) er endringer fra forrige versjon (V.4) er merket med grønt sammen med forklaringer i rødt.

Kommunen har som tidligere basert seg på KS og PBL sin beregningsmodell som grunnlag for beregning av satser og dokumentasjon. Excelfilen med beregningen av grunnsats for 2027, sendes som en del av høringen, til alle ordinære private barnehager per epost. Andre interessenter kan motta excelfilen på forespørsel til barnehagemyndighet@fredrikstad.kommune.no

Beregningen av grunnsatsen er gjort omtrent som driftssatsen for tidligere tilskuddsår, basert på kommunens driftsregnskap 2025, for kostrafunksjon F201 Ordinær barnehage og F221 Barnehagelokaler.

Kostrafunksjon F211 Styrket tilbud og kommunens investeringsregnskap er som tidligere ikke en del av tilskuddsgrunnlaget. Prinsippet for god kommunal regnskapsskikk (GKRS) og finansieringsforskriften er lagt til grunn.

I tilskuddsberegningen har kommunen trukket ut og korrigert for utgifter hovedsakelig som:

- Ikke er en del ordinær barnehagedrift, herunder lokaler, fellesadministrasjon f.eks. barnehagemyndighet/barnehageeier, lærlinger (merket IB)
- Pensjon inklusiv arbeidsgiveravgift. Gis som eget pensjonstilskudd.
- Dekkes av administrasjonspåslaget på 4,7 % jf. § 12 i finansieringsforskriften, herav bredbånd og microsoftlisens.
- Dekkes av eiendomstilskuddet (tidligere kapitalsats). Gis som nasjonal sats.
- Dekkes av andre offentlige tilskudd, herav tilskudd til økt pedagogtetthet.

Grunnsatsen gjelder kun for ordinære private barnehager i Fredrikstad kommune. Da kommunen ikke har egne åpne- og familiebarnehager, mottar disse barnehagene tilskudd basert på nasjonale satser jf. Finansieringsforskriften kapittel 5.

Beregningen av grunnsatsene er kontrollert etter gjeldende og tilgjengelig regelverk og funnet i orden av kommunerevisjonen. Det viser til kommunerevisjonens attest. For Fredrikstad kommune, kontrollerer kommunerevisjonen tilskuddsberegningen og underliggende dokumentasjon årlig.

Regelverket består av finansieringsforskriften, tolkningsuttalelser og avklaringer fra Kunnskapsdepartement, utdanningsdirektoratet, statsforvaltere, rundskriv og veiledere. Regelverket er tilgjengelig på lovdata.no, udir.no, ks.no og hos statsforvalterne.

5. Forslag til satser (grunntilskudd)

Satser for driftstilskudd per plass (100%)	Tilskudd grunnsats 2027
Barn 0-2 år	*275 180*
Barn 3-6 år	*144 956*

6. Ekstra grunntilskudd

Fredrikstad kommune har valgt å ikke beregne sats for ekstra grunntilskudd for 2027 jf. Lov om endring av barnehageloven § 19 a.- 2. ledd og finansieringsforskriften § 9 (i kraft fra 01.01.2027).

7. Hvordan innspill vil bli behandlet

Etter at høringsperioden er avsluttet, vil kommunen systematisere innspill i høringen og vurdere dem i en innspillmatrise. Oppsummering av innspill og kommunens vurderinger vil bli lagt frem i saksframlegget som skal behandles av bystyret den 22.10.2026.

FORSLAG TIL LOKAL FORSKRIFT OM FINANSIERING AV PRIVATE BARNEHAGER I FREDRIKSTAD KOMMUNE

Forskrift om satser for beregning av grunntilskudd til private barnehager i Fredrikstad kommune for tilskuddsåret 2027.

*****

Fastsatt av bystyret i Fredrikstad kommune xx.xx.2026 med hjemmel i lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (barnehageloven) §§ 19 og 19a og Forskrift 23. mars 2026 nr. 454 om finansiering av private barnehager (finansieringsforskriften) § 1 [og §27], jf. § 6, § 12, og § 17 første ledd og § 18 første ledd med merknader.

§ 1. Virkeområde og ikrafttredelse

Forskriften fastsetter satser til bruk for beregning av grunntilskudd til ordinære private barnehager i Fredrikstad kommune for tilskuddsåret 2027.

Forskriften gjelder for private ordinære barnehager i kommunen som har rett til tilskudd etter barnehageloven § 19, første og andre ledd.

Forskriften trer i kraft den 01.01.2027.

§ 2. Satser for grunntilskudd

Ved beregning av grunntilskudd til private barnehager benyttes følgende satser per heltidsplass.

Ordinære barnehager:

Barn 0-2 år:	kr. 275 180,-
Barn 3-6 år:	kr 144 956,-

§ 3. Beregningsgrunnlaget og forbehold om endringer

Satsene er beregnet på grunnlag av det siste tilgjengelige kommuneregnskap som er regnskapsåret 2025.

For ordinære barnehager er satsene beregnet ut fra kommunens ordinære driftsutgifter i tilsvarende kommunale barnehager, med de fradragene og påslagene som følger av barnehageloven § 19a og finansieringsforskriften.

Foreldrebetaling for kommunale barnehager er trukket fra beregningsgrunnlaget.

I den nye finansieringsforskriften dekker administrasjonspåslaget både:

- sektoravhengige administrasjonsutgifter (for eksempel utgifter til enhetsledere), og

- sektoruavhengige administrasjonsutgifter (for eksempel regnskap, revisjon og IKT). Påslaget omfatter disse utgiftene i sin helhet, også når tjenestene benyttes i den daglige driften av barnehagen.

Satsgrunnlaget er indeksregulert med kommunal deflator (forventet pris- og lønnsvekst i kommunesektoren).

Kommunen tar forbehold om at satsene kan justeres dersom:

- Stortinget vedtar endringer i kommunal deflator
- Stortinget vedtar endringer i maksimalpris for foreldrebetaling
- kommunen vedtar lavere foreldrebetaling enn nasjonal maksimalpris

Eventuelle justeringer av satser på grunn av forhold nevnt over, foretas administrativt uten forhåndsvarsel jf. forvaltningsloven § 37, fjerde ledd, bokstav c. Justerte satser formidles til private barnehager og forskrift oppdateres uten unødig opphold.

§ 4. Dokumentasjon på beregningen

Dokumentasjon på beregningen av grunnsatsene legges ved i kommunens saksfremlegg i bystyret 22.10.2026. Dokumentasjonen er utarbeidet i samsvar med veileder utarbeidet av KS/PBL.

§ 5. Forholdet til enkeltvedtak om kommunalt tilskudd

Denne forskriften fastsetter satser for beregningen av grunntilskuddet til ordinære private barnehager. Tilskuddet til den enkelte ordinære private barnehage fastsettes som enkeltvedtak etter barnehageloven §§ 19a-c, og finansieringsforskriftens § 3.

Oppsummering og vurdering av høringsinnspill

Lokal forskrift om finansiering av private barnehager | Saksnr. 2026/16234

	Hovedtema	Kort oppsummering	Innspill	Kommunens vurdering (fakta/rett/metode)	Konklusjon
FUS-barnehagene	Dokumentasjon av beregningsgrunnlag for sats	Innsynsbegjæring mottatt 07.07.2026. Henvendelsen bes journalført og behandlet som høringsmerknad.	Ber om spesifikasjon av beløp ført i kontoklasse 0/investeringsregnskapet på funksjon 201 og 221, fordelt på prosjekt, ansvar/tjeneste, art, beløp og kort prosjektbeskrivelse. Formålet er å kontrollere om postene gjelder investering eller ordinært vedlikehold, reparasjoner, løpende drift eller utskiftninger for å opprettholde eksisterende standard.	Investeringsregnskapet for 2025, fordelt på KOSTRA-funksjon F201 og F221, art, prosjekt og objekt, ansvar/tjeneste samt kort beskrivelse per postering, ble oversendt 15.07.2026 i sak 2026/16234-6. Virksomhetsleder Utbygging bekreftet i e-post 07.09.2026 at alle posteringene gjelder påkostning og er riktig ført i investeringsregnskapet. Ingen av posteringene gjelder vedlikehold eller driftsutgifter.	Ingen drifts- eller vedlikeholdsutgifter er postert i investeringsregnskapet for barnehagebyggene.
Gråtass barnehager AS	Pensjonstilskudd	Etterlyser beregningsgrunnlag for pensjonskostnader og mener usikkerheten gjør det vanskelig å gi en fullt ut faglig fundert uttalelse.	Ber om avklaring av hvordan pensjonskostnader beregnes for den enkelte barnehage, hvilke forutsetninger som legges til grunn, om arbeidsgiveravgift på 14,1 prosent inngår, og om pensjonstilskuddet bygger på faktiske kostnader. Ber også om avklaring av administrasjonstilskudd, eiendomstilskudd, BASIL-rapportering og om satsene er endelige eller foreløpige. Viser til at presenterte satser ligger om lag 23 000-32 000 kroner per barn under dagens nivå.	Private barnehager får på nyåret vedtak om samlet tilskudd for 2027. Før 31.10.2026 fastsettes grunnsats i lokal forskrift og kommunalt beregnet pensjonstilskudd per årsverk. Grunnsatsen kan endres etter høringen, nye regelverksavklaringer eller Stortingets behandling av statsbudsjettet. Pensjon holdes utenfor grunnsatsen. Kommunen skal vedta sjablong på 5, 8 eller 11 prosent, inklusive arbeidsgiveravgift. Regnskap for 2025 innhentes for å fastsette sjablong og tilskudd per årsverk. Samlet vedtak baseres som tidligere på BASIL per 15.12.2026. Nasjonal sats for eiendomstilskudd er foreløpig ikke kjent. Regelverket er nytt, og kommunen tar forbehold om endrede tolkninger fra KS, Statsforvalteren eller departementet.	Spørsmålene er besvart under kommunens vurdering. Endelig samlet tilskudd fastsettes i eget vedtak.
Gråtass barnehager AS	Administrasjonstilskudd	Ber om forklaring på økning fra 4,3 prosent til 4,7 prosent.	Etterspør hvilket beregningsgrunnlag prosentsatsen bygger på.	Administrasjonspåslaget er økt fordi det i nytt regelverk ikke lenger beregnes administrasjonspåslag av pensjonstilskuddet. Pensjonstilskuddet holdes utenfor beregningen av grunnsatsen. Kommunen har også registrert at innholdet i administrasjonspåslaget er endret, jf. merknadene til finansieringsforskriften § 12. Grunnsatsen kan bli endret etter nye tolkningsuttalelser.	Svart opp under kommunens vurdering.
Gråtass barnehager AS	Eiendomstilskudd	Ber om beregningsmetode og forventet nivå.	Spør om tilskuddet beregnes automatisk fra BASIL eller krever særskilt søknad.	Eiendomstilskuddet fastsettes nasjonalt av Kunnskapsdepartementet som en fast sats per heltidsplass basert på BASIL, i stedet for kobling til bygge- eller godkjenningsår. Kommunen kjenner foreløpig ikke satsen eller tidspunktet for fastsettelse.	Svart opp under kommunens vurdering.

	Hovedtema	Kort oppsummering	Innspill	Kommunens vurdering (fakta/rett/metode)	Konklusjon
PBL	Likebehandling og merknader til lokal forskrift	Krever økonomisk likebehandling mellom kommunale og private barnehager og at alle relevante kostnader inngår i beregningsgrunnlaget.	Ber om offentliggjøring av beregningene i Excel-format. Til § 2 bes kommunen presisere finansiering av åpne barnehager og familiebarnehager etter nasjonal sats. PBL mener prosjektet «økt pedagogtetthet i barnehage» er inkludert feilaktig, og at hele beregningsgrunnlaget må utarbeides på nytt uten prosjektmidlene. Til § 3 mener PBL at endringer i satsene må varsles på forhånd og viser til forvaltningsloven § 37. Til § 4 mener PBL at dokumentasjon bør ligge i saksdokumenter og høringsnotat, ikke i forskriften.	Kommunens nettsider kan bare publisere PDF-filer. Excel-fil med alle opplysninger som ligger til grunn for satsberegningen er derfor sendt direkte til alle private barnehager, mens øvrig dokumentasjon publiseres på kommunens nettsider. Kommunen har innhentet redegjørelse om prosjektmidlene. Ni kommunale barnehager har hatt 15 ansatte finansiert av prosjektmidler i stillinger fra 50 til 200 prosent. Reduksjon i personalkostnader er forklart med avvikling av Åsebråten, Petri, Treffpunktet, Solbrekke naturbarnehage og Torsnes barnehage, endret barnetall og strammere håndtering av bemanningsnormen. Ansatte fra avviklede barnehager er omplassert i faste ledige stillinger. § 4 beholdes i tråd med KS sin mal.	Innspillene vurderes i forskriftsarbeidet. Dokumentasjonen er gjort tilgjengelig direkte for de private barnehagene. Prosjektmidlene er særskilt dokumentert.
PBL	Offentliggjøring av beregningsgrunnlag i Excel	Ønsker at Excel-filen inngår i offentlig høringsgrunnlag.	Mener direkte utsendelse til private barnehager ikke er tilstrekkelig for å kunne kontrollere beregningene.	Kommunens publiseringsløsning støtter bare PDF-filer. Excel-filen er sendt til alle private barnehager. Øvrig dokumentasjon tilgjengeliggjøres på nettsidene.	Beregningsgrunnlaget er gjort tilgjengelig for berørte barnehager. Kommunen vurderer videre publiseringsform.
PBL	Prosjektmidler til økt pedagogtetthet	Mener prosjektmidlene er inkludert feilaktig i beregningsgrunnlaget.	Anfører at ekstraordinære, statlig finansierte midler ikke skal finansiere ordinær drift eller inngå i satsgrunnlaget.	Prosjekter føres på egne identifiserbare prosjektkoder. Posteringene er isolert og holdt utenfor tilskuddsgrunnlaget. For «økt pedagogtetthet» nuller inntektene ut utgiftene, slik at grunnlaget for ordinær drift ikke påvirkes. Kommunen har dokumentert ansatte og arbeidsavtaler knyttet til prosjektet.	Statlige prosjektmidler og tilhørende utgifter er holdt utenfor grunnlaget for ordinær barnehagedrift.
PBL	Fast høringsinstans	Ber om å bli fast høringsinstans i fremtidige høringer om finansiering av private barnehager.	Ønsker å bidra videre i prosessen.	Innspillet tas til etterretning og vurderes ved fremtidige høringer.	Tas til etterretning.
PBL	Informasjon om politisk behandling	Ønsker informasjon om videre politisk behandling.	Ber om å bli orientert om tidspunkt og saksdokumenter.	Politiske sakslister og vedlegg publiseres i kommunens møtekalender.	PBL henstilles til å holde seg orientert gjennom kommunens offentlige møtekalender.
PBL Fredrikstad v/ Mette Bakken	Tilslutning til PBLs høringssvar	Medlemsbarnehagene i Fredrikstad stiller seg bak høringssvaret fra PBL.		Innspillet tas til etterretning og vektes sammen med PBLs høringssvar.	Tas til etterretning.

	Hovedtema	Kort oppsummering	Innspill	Kommunens vurdering (fakta/rett/metode)	Konklusjon
Samvirkebarnehagene i Fredrikstad v/ Mette Bakken	Pensjonskostnader	Påpeker forskjeller mellom kommunale og private barnehager når det gjelder pensjonsdekning.	Mener kommunen opererer med 24 prosent av lønn, mens private barnehager maksimalt kan få 11 prosent. Mener dette bryter med prinsippet om økonomisk likebehandling. Viser til begrensninger i søknadsordningen, blant annet 16 prosent, grunnfradrag og treårsregel.	Kunnskapsdepartementets regelverk fastsetter beregningen og øvre grenser for pensjonstilskudd. Tilskuddet beregnes med sjablong på 5, 8 eller 11 prosent. I kommuneregnskapet for 2025 er det fordelt restpremie på 12,4 mill. kroner og premiefond på 9,1 mill. kroner. Dette forklarer en særlig høy og midlertidig pensjonsandel på 24 prosent. Postene varierer betydelig mellom år, blant annet som følge av lønnsoppgjør, renter, pensjonsregulering, grunnbeløp, AFP og avkastning. Kommunen følger nasjonalt regelverk og statlige tolkninger.	Kommunen følger nasjonalt fastsatte regler for pensjonstilskudd og ekstra pensjonstilskudd.
Samvirkebarnehagene i Fredrikstad v/ Mette Bakken	Likebehandling	Fremhever at økonomisk likebehandling må være reell.		Kommunen likebehandler private barnehager i tråd med finansieringsforskriften og barnehageloven, som definerer rammene for økonomisk likebehandling. Eventuelle innvendinger mot det nasjonale regelverket må rettes til statlige myndigheter.	Svart opp under kommunens vurdering.
Naturbarna v/ Cecilie Grønli	Prosjektmidler og skille mellom ordinær drift og eksternt finansierte satsinger	Etterlyser et tydelig og etterprøvbart skille mellom ordinær kommunal drift og særskilte statlige eller eksternt finansierte satsinger.	Mener statlige midler til økt pedagogtetthet kan ha erstattet ordinære kommunale driftsmidler. Ber om separate regnskapsspor, sammenligning med nasjonale satser og dokumentasjon på at prosjektmidlene ikke har påvirket tilskuddsgrunnlaget uriktig. Viser til at PBL har beregnet om lag 2 prosent vekst i satsene fra 2026 til 2027 eksklusive pensjon.	Alle prosjekter føres på egne identifiserbare prosjektkoder og er isolert fra tilskuddsgrunnlaget. For «økt pedagogtetthet» nuller inntektene ut utgiftene. Prosjektet «vikarbruk i forbindelse med studenter» er forklart i kommentarfeltet i beregningen. Grunnsatsen bygger på regnskapet til kommunale barnehager og kan derfor avvike fra nasjonal sats. Kommunale barnehager og lokaler drives med lave kostnader. Pensjon er ikke lenger inkludert i grunnsatsen. Kommunen har brukt den kjente KS/PBL-malen av kapasitets- og kvalitetshensyn, og vil vurdere ny mal fra 2028.	Statlige tilskuddsmidler og tilhørende utgifter er holdt utenfor grunnlaget for ordinær barnehagedrift.
Naturbarna v/ Cecilie Grønli	Likeverd, åpenhet og tillit	Påpeker behovet for åpenhet om skillet mellom ordinær drift og statlige satsinger.	Et transparent beregningsgrunnlag skal gjøre det mulig å kontrollere likeverdig finansiering.	Svart opp i vurderingen av prosjektmidler og beregningsgrunnlag ovenfor.	Ivaretatt gjennom dokumentasjon av prosjektkoder, beregningsgrunnlag og behandling av høringsinnspillet.
Ny høring på endringer 10.09.2026					
Naturbarna v/ Cecilie Grønli	Åpenhet, forenkling og etterprøvbarhet	Eier mener beregningen av tilskuddssatsene fortsatt fremstår som kompleks. Høringsinnspillet etterlyser større åpenhet, forenkling og et tydeligere skille mellom ordinære driftskostnader og særskilte satsinger.	Det er behov for dokumentasjon av prosjektfinansiert bemanning og at nasjonale satser benyttes som et sammenligningsgrunnlag for å vurdere nivået på de lokale satsene. Innspillet fremhever betydningen av et forståelig, forutsigbart og transparent finansieringssystem som bidrar til tillit og likeverdig behandling.	Svart opp i vurderingen av prosjektmidler og beregningsgrunnlag ovenfor.	Innspillene realitetsbehandles ikke i denne høringsrunden.

	Hovedtema	Kort oppsummering	Innspill	Kommunens vurdering (fakta/rett/metode)	Konklusjon
PBL	Satsberegning, etterprøvbarhet og likeverdig finansiering.	PBL stiller spørsmål ved kommunens håndtering av statlige tilskudd til økt pedagogtetthet, og mener tallgrunnlaget kan indikere at økt statlig finansiering har erstattet deler av kommunens egenfinansiering.	PBL etterlyser dokumentasjon som viser at kommunens ressursbruk til ordinær barnehagedrift er opprettholdt. Høringsinnspillet fremhever også at beregningsgrunnlaget er lite transparent og vanskelig å etterprøve. Til slutt mener PBL at de foreslåtte tilføyelsene i lokal forskrift § 3 bygger på en uriktig lovforståelse og derfor bør tas ut av forskriften.	Kommunen har i ny beregning tatt ut både tilskuddsinntekten og tilhørende utgifter og her dermed etterkommet PBL høringsinnpill til forrige versjon av beregning av grunnsats der prosjektutgifter oversteg -inntekt med kr 700,- isolert sett. Barnehagemyndigheten i kommunen har undersøkt og kommet til at pr 15.12.2025 oppfylte de kommunale barnehagene både bemannings- og pedagognorm når eksternt finansierte årsverk var holdt utenfor vurderingen. PBL har i sitt innspill kun argumentert for brudd i norm ved at lønnsutgifter i de kommunale barnehagene øker med 5,7 % som er over lønnsvekst. Lønnsutgifter endrer seg gjennom året etter svingninger i både bemanning og antall barn i hver barnehage. Utvikling i samlede lønnsutgifter er ikke et mål på om bemanningsnormer er nådd. Det er kun bemanning og oppmøte av barn som er målbare kriterier som kan ligge til grunn for norm er oppfylt eller ikke.	Innspillet er ivaretatt ved at både tilskuddsinntektene og tilhørende kostnader er tatt ut av bergningsgrunnlaget.
PBL		PBL mener kommunen feilaktig har trukket ut kostnader til bredbånd og Microsoft-lisenser fra beregningsgrunnlaget, da dette er ordinære driftsutgifter som etter deres vurdering skal inngå i tilskuddsgrunnlaget.		Kommunen har i sin endring i beregning av grunnsats for 2027 trukket ut kostnadene for bredbånd og microsoftlisenser i tilskuddsgrunnlaget da disse kostnadene allerede inngår i administrasjonspåslaget på 4,7 %, jf. finansieringsforskriften § 12. I siste setning i merknaden til § 12 er det lagt til ny fortolkning. Konklusjonen er at administrasjonsutgifter som også knytter seg til den daglige driften i en barnehage omfattes av administrasjonspåslaget. Microsoftlisenser og bredbånd er tjenester som kjøpes inn for alle ansatte i Fredrikstad kommune, hvor kun en andel av disse utgiftene er skjønnsmessig fordelt til barnehagesektoren. I følge merknaden inngår også andelen av utgiftene som kan henføres til den daglige driften i barnehagen også i administrasjonspåslaget. Utgiftene for bredbånd og microsoftlisens er allerede dokumentert og fremgår av tilskuddsberegningen (tilskuddsberegningen sendes på forespørsel. Bredbånd: arkfane 4. Selvkost kommunen bhg» celle T67. Microsoftlisens: Arkfane 2. celle I1968 .	Innspillet om bredbånd og Microsoftlisenser tas ikke til følge.
Barnehagenett	Ber om at PBLs synspunkter tillegges vekt i kommunens videre behandling.	Viser til PBLs høringsinnspill.	Viser til PBLs høringsinnspill.	Redegjort for under PBLs høringsinnspill.	Vurdering av PBLs høringsinnspill gjelder også dette innspillet.

	Hovedtema	Kort oppsummering	Innspill	Kommunens vurdering (fakta/rett/metode)	Konklusjon
FUS	Uttrekk av IKT kostnader og behov for dokumentasjon av rettslig grunnlag.	FUS mener at Fredrikstad kommune feilaktig har trukket ut kostnader til bredbånd og Microsoft-lisenser fra beregningsgrunnlaget for grunntilskudd. Det vises til at slike kostnader etter etablert praksis og tidligere vedtak fra Statsforvalteren skal inngå i beregningsgrunnlaget når de er knyttet til den daglige driften av barnehagen. FUS mener det ikke foreligger nye avklaringer som tilsier at disse kostnadene nå skal behandles annerledes, og viser også til at den felles KS/PBL-veilederen for 2027 opprettholder skillet mellom fellesadministrative kostnader og ordinære driftsutgifter.	Det anføres at uttrekket reduserer tilskuddssatsen betydelig, og kommunen oppfordres derfor til å reversere uttrekket. Dersom uttrekket opprettholdes, etterlyses en nærmere spesifikasjon av kostnadene og det rettslige grunnlaget for å holde dem utenfor beregningsgrunnlaget	Dette er redegjort for under samme innspill fra PBL. Beregningen av grunnsatsen for 2027 kan ikke sammenlignes direkte med tidligere driftstilskudd, blant annet fordi pensjonsutgifter etter det nye regelverket holdes utenfor.	Innspillet gir ikke grunnlag for endringer i forslag til lokal forskrift eller beregning av grunnsats.
Utdanningsforbundet Fredrikstad	Transparens, likeverdig finansiering og konsekvenser av nytt finansieringssystem	Utdanningsforbundet Fredrikstad understreker betydningen av at det nye finansieringssystemet gir forutsigbare og likeverdige rammevilkår for private barnehager, uten negative konsekvenser for bemanning, pedagogtetthet, arbeidsmiljø eller kvalitet.	Høringsinnspillet etterlyser større åpenhet om forutsetningene som ligger til grunn for beregningen av satsene, herunder hvilke kostnader som er tatt ut av beregningsgrunnlaget og hvorfor. Det pekes også på behovet for å begrunne hvorfor det ikke er foreslått satser for ekstra grunntilskudd. Videre fremheves viktigheten av at private barnehager fortsatt får likeverdig tilgang til særskilte kvalitetssatsinger, som økt pedagogtetthet i levekårsutsatte områder. Innspillgiver ber også kommunen synliggjøre hvordan den samlede finansieringen til private barnehager påvirkes av omleggingen, og følge konsekvensene av det nye systemet over tid.	Innspillet gjelder i hovedsak det nye finansieringssystemet som helhet, samlet finansiering av private barnehager, ekstra grunntilskudd og konsekvenser for bemanning og kvalitet.	Innspillet omhandler tema som er utenfor høringsrunde 2, og tas derfor ikke til følge.

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Saksnr.: 2026/25560
Dokumentnr.: 4
Løpenr.: 316643/2026
Klassering: Q10

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Formannskapet	15.10.2026	128/26

Spørsmål til ordfører: Anleggsarbeider og kvalitetssikring av veivedlikehold

Fra Marianne Kristiansen (Pp):

Spørsmålet gjelder ulike anleggsarbeid rundt om, som vi mener tar forholdsvis lang tid, når man graver opp, fjerner maskiner fra stedet, graver et annet sted og kommer tilbake igjen til stedet der man først gravde. For oss virker nemlig prosessen svært fordyrende. Et enkelt asfalteringsarbeid ved innkjøring til Gressvik ungdomsskole som nylig eksempel på dette, der det etter vår mening tok relativt lang tid fra oppfresing av gammel asfalt til maskinene igjen kom tilbake for ny asfaltering. Dette til tross for at det ble asfaltert på nærliggende fortau på begge sider av innkjøringen straks etter oppfresing. Dessverre mener vi å se slike eksempler igjen og igjen, og vi nevner i den forbindelse også veien fra Elin-krysset østover til Solliveien på Nylende, hvor man nettopp har asfaltert noen steder, mens det fortsatt er store huller i den samme veien som rett og slett ødelegger bilene. Dvs. de har lappet på noe, og det er bra, men de lar betydelige groper stå igjen

På vegne av Pensjonistpartiet ønsker jeg derfor svar på følgende spørsmål:
1. Blir ikke en slik arbeidsmåte veldig fordyrende, om man ikke gjør seg ferdig i områdene og må komme igjen med maskiner på ulike prosjekter?
2. Er det prosedyrer for en kvalitetssikring av arbeidene, når de rapporteres inn som ferdigstilte?

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Saksnr.: 2026/27279
Dokumentnr.: 3
Løpenr.: 324258/2026
Klassering: F00

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Formannskapet	15.10.2026	129/26

Spørsmål til ordfører: Bemanning ved sykehjem og avviksregistrering

Fra Silje L. Waters (SV)
Omtalt i en artikkel i Fredriksstad Blad nylig, sier en pårørende til en avgått pasient ved et sykehjem at de er gitt beskjed om at bemanningen var for lav til å kunne sitte ved sengekanten da pasienten gikk bort.

De ansatte ved sykehjemmene gjør en svært god jobb, og skal ikke bære skyld i at dette har funnet sted.

I samme artikkel sier kommunaldirektør for helse at det ikke er mulig å hente ut oversikt blant de meldte avvikene på hvor mange ganger pasienter dør alene ved helseinstitusjoner i Fredrikstad, fordi det må gjennomgås manuelt.

1. Er det teknologisk korrekt at denne informasjonen må hentes ut manuelt? I de teknologiske løsningene kommunen bruker i dag, altså gjennom KI/språkmodeller, må det være mulig å kunne generere denne informasjonen uten at det går på bekostning av personvern?
2. Dersom det ikke er mulig, hva vil ordfører gjøre for å sikre at avvikssystemet også gjør det mulig å filtrere ut denne typen essensiell informasjon?
3. Vil ordfører sørge for at bemanningen ved sykehjemmene våre er god nok slik at våre gamle og syke ikke møter døden alene?